

ספר

לשם שבו ואחלמה

והוא יכלכל בתוכו חלקי הדרושים וחלקי הביאורים

וכאן הוא חלק אחד (חלק ג) מחלקי הדרושים

הנקרא בשם ספר הכללים

שהוא כללי התפשטות והסתלקות

ובו ידובר נפלאות בסדר אריגת העולמות והשתלשלותם

מהעולם היותר עליון אשר ברום מעלה עד סוף כלל העולמות

בריאה יצירה עשיה אשר נבראו הם יש מאין

ונתבאר (בכל הנאצלים כולם) בכל עולם ועולם בפנ"ע מהתחלתו הראשונה עד סוף מציאותו כולו ואח"כ עד"ז בהעולמות בריאה יצירה עשיה בכלל ויתבאר בהם כולם מקורם ומקומם בא"ק בפרטות ופרטי פרטות ואיך שכולם אגודים ואחודים ותלויים בו לעולם ממחשבה תחלה עד סוף מעשה עם עוד כמה ענינים עמוקים הנמשך לזה מענין לענין בחדשות ונצורות בדברי האריז"ל יסדתיו וחיברתיו בעזרת קדוש ישראל ומושיע אשר ממנו הוא החכמה והמדע והרצון והכח והיכולת והוא החונן לאדם דעת ומקום מעפר דל ואביון מאשפה וחנני גם אותי בכ"ז מאוצר גדול של מתנת חנם למען שמו יתברך ויתעלה לעולמי עולמים כדכתיב וחנתי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם והפליא חסדו גם עמדי איש קטן המעלה באין אומר ומלה בענותנותו ית"ש השוכן

את דכא אָנוּש אָנוּש הנקרא שמו בישראל

שלמה ב"ר חיים חייקיל ב"ר אריה

ולאמי מ' סתירה גיטא בת ר' יצחק זללה"ה

בעיה"ק ירושלם תובב"א

שנת תרפ"ד לפ"ק

דפוס "העברי" רחוב נחלת שבעה

אקדמות מילין להוצאת הספר הנוכחי לאור!

אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה על שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה לברך על המוגמר מלאכת הקודש ספר הקדוש אשר בעה"ת אנו נותנים לפניכם היום ויומא טבא לרבנן בהגלות נגלות ספרא רבא ויקירא דין גליא רזיא עמיקתא ומסרתא רזין עילאין תעלומות חכמה זקוקין דנורא היוצא מפי קדוש האי ש'ב'ח'א שופרא דכולא זה כלל גדול בתורה לישרים נאווה תהילה מלא תכתקי דפיזא רב גובריה ורב חילי' הוא ניהוא רבין חסידא בקי בנסתר ובנגלה אשרי אדם מצא חכמה ובינה תורת ה' תמימה בקי בחדרי תורה עדות ה' נאמנה מוכתר בנימוסין וקילוסין "לשם שבו ואחלמה" ה"ה הגאון המובהק מאיר כברק הרב האלקי קדוש יאמר לו ארי במסתרם דולה מים מבורות עמוקים פום ממלל רברבן ברזין עילאין קדישין תורת אמת היתה בפיהו דמי למעין המתגבר צדיק יסוד עולם כקש"ת מוהר"ר שלמה ב"ר חיים הייקיל זצללה"ה עליאשאוו נקרא למתיבתא דרקיע ז"ך אדר תרפ"ו מ"ב פעה"ק ירושלם תובב"א

והוא ספר שלישי מספריו הקדושים "לשם שבו ואחלמה" והוא מדבר בסדר אריגת העולמות והשתלשלותם זה מזה מהעולם היותר עליון אשר ברום חביון עוזו ית"ש עד סוף כלל מציאת העולמות ב"ע שנבראו יש מאין ומתבאר שם על העולמות הנמצלים מקורם ומקומם בא"ק ואיך שכולם אנודים ואחודים בו עד סוף מעשה אשר במחשבה תחילה ואיך שכולם נשתלשלו בסדר אחד ומתבאר הכל בארוכה ובפרטות עם עוד כמה ענינים הנמשך מזה מענין לענין בנשגבות ונצורות בדברי האריז"ל (כמ"ש כ"ו בעצמו בהקדמה לספרו הקדמות ושערים)

ומפני הזקנה שקפץ עליו סידר את ספר הכללים לשני חלקים ועתה נגמר חלק ראשון אשר יאיר עיני כל ישראל יראו ישרים ישמחו יעזור העליון בחסדו הגדול להוציא לאור עולם את הכתבים הנמצאים אצלנו מאור קדושת תורתו החלק השני מספר הכללים הנוכחי ועוד ספר גדול ונורא הוא "חלק הביאורים" מסודרים לדפוס

ובזכות הגאון הקדוש אדמו"ר זצלה"ה יגן עלינו שיפקד ה' עמו בנאולה וישועה ונזכה לראות בנין אפריון ובא לציון גואל משיח לישראל בב"א

אלה דברי התנ"ך המה"ק המחבר זצ"ל המצפה ומיחל לתשועת כל ישראל

אברהם עליאשאוו

ספר הכללים

והוא ביאור לכללי התפשטות והסתלקות והם ב' התפשטויות וב' הסתלקויות התפשטות א' והסתלקות א' ואח"כ התפשטות ב' והסתלקות ב' כי ע"ז יצא ונעשה כל עולם ועולם מהעולמות כולם וע"ד שהיה כ"ז במציאות עולם העקודים כמ"ש הרב בשער העקודים ובשער מטי ולא מטי כנודע וכן היה כ"ז בכל עולם ועולם כמו שיתבאר לפנינו בסמוכות גדולות על כ"ז מדברי האריז"ל. וענין הב' התפשטויות והב' הסתלקויות הנה הוא כי הנה יסד המאציל ית"ש את המציאות כולו שהוא כולו רק משפעת אורו ית"ש אשר נתגלה בו בפעולתו והנהגתו ית"ש אשר מהעולם ועד העולם והנה יסד אותו בהשתלשלות מדרגות רבות מדרגה למטה ממדרגה וכל מדרגה הנה הוא קומה שלימה ועולם מלא שכל מה שישנו בזה ישנו בזה ונמשך כל תחתון מהעליון שעליו והרי ישנו לכל עולם שורש למעלה אשר ממנו הוא נמשך ובו מתקיים ועל זה הוא הב' התפשטויות והב' הסתלקויות כי בהתפשטות א' והסתלקות א' נעשה בזה השורש דכל עולם אשר למעלה ובהתפשטות ב' והסתלקות ב' נעשה המציאות העיקרי דכל עולם אשר במקומו גופה למטה והנה הם מגילוי אור דהשם הויה ב"ה אשר הוא מאיר בכל עולם ועולם התפשטות א' והסתלקות א' הם מאותיות י"ה דהשם והתפשטות ב' והסתלקות ב' הם מאותיות ו"ה דהשם ע"ד שכתב הרב כ"ז בשער מטי ולא מטי פ"א סמוך לסופו בהד' בחי' הללו אשר בעולם העקודים וענין מציאותם וענינם וסדרם דהב' התפשטויות והב' הסתלקויות וצורכם ופעולתם ותיקונם אשר בכל עולם ועולם הנה כ"ז יתבאר בעהית"ש בביאור וארוכה בהספר שלפנינו בסמוכות גדולות מדברי האריז"ל כאשר עיני המעיין תחזינה מישרים ובחון בזה וחקור בזה ויאירו פניך באור פני מלך חיים יתברך ויתעלה שמו לעד ולעולמי עולמים אמן ואמן:

13	הקדמה
50	כלל א
59	כלל ב
80	כלל ג
82	כלל ד
90	כלל ה
95	כלל ו
110	כלל ז
119	כלל ח
140	כלל ט
182	כלל י
187	כלל יא
194	כלל יב
201	כלל יג
208	כלל יד
221	כלל טו
295	כלל טז
329	כלל יז
397	כלל יח

13	הקדמה אות א'	אסור להתבונן בעצמותו ית' אבל מצוה להתבונן בפעולותיו, שורש הכל הוא המו"ס והוא בחי' מלכות דאצילות
15	הקדמה אות ב'	במחלוקת אם עיקר הבריאה הוא האדם או העליונים
16	הקדמה אות ג'	שורש הכל הוא במלכות והוא תכלית הכל
17	הקדמה אות ד'	לפי הנ"ל יבאר נוסח פיוט אדון עולם
17	הקדמה אות ה'	לעתיד לבא לא יהיה שום צמצום אלא אור א"ס בלבד
18	הקדמה אות ו'	אף הצבאות העליונים הם בעלי עבודה
20	הקדמה אות ז'	יש שינויים בין מלאכים בחיובם בעבודה כמו שיש בין בני אדם
22	הקדמה אות ח'	הקב"ה החל להנהיג את העולם דרך מלאכים רק לאחר הטא עין הדעת
27	הקדמה אות ט'	ישוב סתירות בין דברי הרמב"ם לבין כמה מקומות בחז"ל
28	הקדמה אות י'	מקום המלאכים בו' אלפי שנין, ובאלף הז', הח', הט' והי'
30	הקדמה אות י"א	ג' הקדמות: א) השי"ת אינו מתגלה אלא בשיעור הראוי לתחתון לקבל ממנו ב) כל חלקי המציאות כאחד הם קומה אחת שלימה, שכל בחי' עליונה שבו הוא שורש לקיום התחתון, וכל תחתון הוא שורש השלמת המציאות של העליון. ג) כל עליון ותחתון הם בבחי' סיבה ומסובב זה לזה
32	הקדמה אות י"ב	העליון הוא סיבה ללידת תחתון אבל האמת לאמיתה המסובב האמיתי הוא רק השי"ת בלי שום תוספת
34	הקדמה אות י"ג	המלאכים הם עם האדם בבחי' סיבה ומסובב, וכן משמשים בעוה"ז בצורכי העוה"ז ועניני בני האדם, וענין מזל

37	היום יש בעולם שני השפעות: מכה סיבתו בעולמות שעליו ומכה חטא עין הדעת, והחילוקים שבין העולם שלפני החטא לעולם שלאחר החטא	הקדמה אות י"ד
40	כל הנ"ל הוא מחמת רוממות מעלת האדם והעולמות קודם החטא, וכן שפלות שניהם לאחר החטא	הקדמה אות ט"ו
42	י"ג מערכות העסמ"ב	אבני מילואים
50	כל התהוות המציאות דכל העולמות מא"ס ולמטה נסדר בד' בחינות: התפשטות הראשונה, הסתלקות הראשונה, התפשטות שניה והסתלקות השניה.	כלל א' ענף א'
	הסיבה הראשונה למציאות: "כד סליק ברעותא"	כלל א' ענף ב'
59	ההתפשטות הראשונה בעולם הראשון – עולם הקו והצמצום	כלל ב' ענף א'
	עולם הקו והצמצום הוא שורש לכל העולמות והכל יצא מנקודה שהיא יסוד ומלכות דא"ס	כלל ב' ענף ב'
	יבאר דברי המדרש התנה הקב"ה עם מעשה בראשית	כלל ב' ענף ג' אות א
	דברי הראשונים בענין המדרש	אות ב
	דברי האלשיך בהנ"ל	אות ג
	דברי המדרש שמות רבה	אות ד
	ישוב כל הנ"ל שכל הטבע תלוי ברצונו ית'	אות ה
	המשך הנ"ל	אות ו
69	המשך הנ"ל וצער שרי מעלה לפעול נגד טבעם	כלל ב ענף ג אות ז
	נס אברהם אבינו באור כשדים	כלל ב ענף ג אות ח
	החילוק שבין הניסים אצל בעלי הגמ' ביחס לניסים של הנביאים	כלל ב ענף ג אות ט
	נס הוא גילוי אור הגנוז והוא בסוד אור א"ס	כלל ב ענף ג אות י
80	ג' מיעוטים שבהתפשטות הראשונה	כלל ג
82	ההתפשטות הראשונה והשניה ושרש העקודים בי"ג המערכות ואיך יש שורש לאצילות בברודים	כלל ד ענף א
85	יבאר שמו"ס דא"ק מתגלה כמו כמו"ס דאצילות ודיקנא דא"ק מתגלה בי"ג תיקונים	כלל ד ענף ב
87	שלישת העקודים הוא בשם ס"ג על ידי יחוד דאור מלכות דא"ס	כלל ד ענף ג
90	ההתפשטות הראשונה דאצילות	כלל ה ענף א
93	יבאר למה ההתפשטות הראשונה דאצילות לא היה דרך אח"ף	כלל ה ענף ב
95	ג' הבחנות בא"ק	כלל ו ענף א
98	עוד בענין התפשטות הראשונה דאצילות	כלל ו ענף ב
100	איך הנ"ל מושרש בלובן העליון	כלל ו ענף ג
	ההתפשטות הראשונה דע"ב הכללי	כלל ו ענף ד
	חילוקי ההבחנות שבין עקודים לאצילות	כלל ו ענף ה
110	ההתפשטות הראשונה לבי"ע	כלל ז' ענף א'
112	השורש הפנימי הנעלם להתפשטות הראשונה דבי"ע	כלל ז ענף ב
115	חלוקת מלכות דא"ק לה' בחי'	כלל ז ענף ג
117	ההסתלקות הראשונה דבי"ע, והמקום של ההתפשטות השניה	כלל ז ענף ד
119	כל התהוות ולידת פרצופים הוא מהנה"י דעליון, למטה מהפרסה	כלל ח ענף א
123	או"א דאצילות נכללים בחג"ת דא"א למעלה מהפרסא ובנה"י דרדל"א למטה מהפרסא	כלל ח ענף ב אות א

125	או"א אתכלילו במזלא שהוא הדעת עילאה למעלה מאו"א, ונמשך משם לדעת שבין או"א	כלל ח ענף ב אות ב
129	הגילוי של נה"י דרדל"א דאצילות היא רק עד ג"ר דאצילות	כלל ח ענף ג
131	יבאר דברי האריז"ל בע"ח (שער השבירה פ"ג) שבתחילת התיקון כלי הכתר התפשטו עד מקום הטבור מכיוון שנה"י שלו נפלו עד שם	כלל ח ענף ד
135	ענין נה"י	כלל ח ענף הו
140	כל השתלשלות העולמות הוא מלמעלה למטה, וא"כ מ"ט הצמצום קדם לקו והעיגולים ליושר	כלל ט ענף א
142	יסוד עולם הבריאה הוא למעלה מהבנין, ביצירה באמצע ובעשיה למטה מהבנין	כלל ט ענף ב
143	יבאר שרצונו ית' היה להמציא את כל העולמות במדרגות שונות כדי להוציא תוקף הדינים ולבררם, ושכל דין ועביות נעשו על ידי צמצום אור פניו ית'	כלל ט ענף ג
145	יסוד עולם הבריאה הוא מאורו עצמו ית'	כלל ט ענף ד
147	הבריאה והבורא עומדים כעילה ועלול, ביאור בזה	כלל ט ענף ה
150	הכתר היא המדרגה האמצעית שבין המאציל לנאצלים	כלל ט ענף ו
154	ההתפשטות השניה דעקודים היא עילת תיקון האצילות	כלל ט' ענף ז'
156	כל התהוות מלמעלה למטה הוא רק בתמצית כדי שתשתוו הנשמה עם הגוף	כלל ט' ענף ח'
160	הנ"ל נכון בתנאי שהגוף החסר קדם לנשמה, שאל"כ האור היה מבטל את הגוף אליו, וכן יהיה לעתיד	כלל ט' ענף ט'
161	כל התיקונים הם מפנימי לחיצון, אין תיקון כעת לגוף אלא רק לנר"ג	כלל ט' ענף י'
163	בענין מחלוקת ר"א ור"י אם העולם נברא בתשרי או בניסן	כלל ט' ענף י"א
167	יבאר דברי האריז"ל שלא חלקו ר"א ור"י במציאות, אלא שזה דבר בפנימיות וזה בחיצוניות	כלל ט' ענף י"ב
169	ניסן הוא זמן ההתפשטות הראשונה ותשרי זמן ההתפשטות השניה	כלל ט' ענף י"ג
172	בהתפשטות הראשונה נתייסד סדר הירידה ובהתפשטות השניה נתייסד סדר העליה	כלל ט' ענף י"ד
175	יישב סתירה בדברי האריז"ל מהו שורש הגילוי של שם אלקים אם הוא מז"א דאצילות או מבריאה	אבני מילואים
178	כל צמצום הוא בחי' מ"ן לגרום עיבור, ועוד במח' ר"א ור"י	כלל ט' ענף ט"ו
182	ענין ההסתלקות הראשונה	כלל י ענף א
184	בענין הרשימו הנותר למטה אחר ההסתלקות הראשונה, וג' התועליות בהתפשטות הראשונה	כלל י ענף ב
187	ההסתלקות הראשונה לצורך העקודים	כלל יא ענף א
189	ההסתלקות הראשונה הוי מ"ן, ועיקר גילוי הא"ס הוא רק בהתפשטות הב'	כלל יא ענף ב
191	יבאר כיצד ג' ההבחנות המבוארות בכלל ו ענף א לעניין א"ק נמצאות גם בעקודים	כלל יא ענף ג
194	ההסתלקות הראשונה לאצילות	כלל יב ענף א
195	ההתפשטות הראשונה של האצילות	כלל יב ענף ב
198	השורש נעלם להתפשטות הראשונה דאצילות הוא בב' רישין קד"א ומו"ס דא"ק	כלל יב ענף ג

201	שורש ההתפשטות הראשונה דבי"ע הוא ג' מיני החיצוניות דכלים דמן טבור ולמטה דא"ק	כלל יג ענף א
202	יבאר שבי"ע הם עולמות נפרדים ונבדלים מאלקות לגמרי	כלל יג ענף ב
205	יבאר ה' חילוקים בין התפשטות א' והסתלקות הא' של ביי"ע לאלו שלמעלה מהן	כלל יג ענף ג
208	ההתפשטות השניה דעולם דקו וצמצום	כלל יד ענף א
210	יבאר דברי הזהר בראשית טו ע"א	כלל יד ענף ב אות א
211	יבאר ענין "ברישי הורמנותא דמלכא"	כלל יד ענף ב אות ב
211	יבאר ענין "גליף גליפו"	כלל יד ענף ב אות ג
212	הכלי של הקו דא"ס	כלל יד ענף ב אות ד
213	בענין "קוטרא בגולמא נעיץ בעוקא"	כלל יד ענף ב אות ה
213	"לא חוור ולא אוכם ולא סומק ולא ירוק ולא גוון כלל"	כלל יד ענף ב אות ו
213	יבאר דברי הזהר "כד מדיד משיחא עביד גווינן לאנהרא"	כלל יד ענף ב אות ז
214	יבאר דברי הזהר "בגו בוצינא"	כלל יד ענף ב אות ח
215	המשך הנ"ל איך הוא ברדל"א קד"א ומו"ס	כלל יד ענף ב אות ט
216	יחוד אורא ומו"ס המולידים את פרצוף אבא	כלל יד ענף ב אות י
216	גילוי א"ס דרך חכמה	כלל יד ענף ב אות יא
216	ההתחלה היא דווקא מחכמה וכתר הוא בבחי' א"ס	כלל יד ענף ב אות יב
219	בחי' י' מאמרות שבנפש וברוח הן מצד אבא והן מצד אמא, וענין כ"ב אותיות, ל"ב נתיבות ושם מ"ב	כלל יד ענף ב אות יג
221	יבאר שההתפשטות הב' דעקודים מט' תחתונות, מהות אור זה	כלל טו ענף א
222	פירוט אורות אח"ף בהתפשטות א' וב' ובשרשם	כלל טו ענף ב אות א
224	פירוט אורות התפשטות א' דאוזן	כלל טו ענף ב אות ב
225	פירוט אורות התפשטות א' דחוטם ופה	כלל טו ענף ב אות ג
226	הסתלקות הראשונה דאח"ף והתפשטות הב'	כלל טו ענף ב אות ד
227	סתירה בענין מקום המיבור דעסמ"ב דס"ג דמו"ס דא"ק	כלל טו ענף ג אות א
228	תירוץ על הנ"ל באורות האוזן	כלל טו ענף ג אות ב
229	המשך הנ"ל בחוטם פה	כלל טו ענף ג אות ג
229	יבאר שמותר לדבר רק מע"ב וס"ג הפרטיים דסמ"ב דס"ג דמו"ס ולא על הסמ"ב דמו"ס עצמו	כלל טו ענף ג אות ד
230	יבאר החילוק בין שליטת שם ס"ג באח"ף לבין שליטת שם מ"ה באצילות	כלל טו ענף ג אות ה
232	עוד בענין התפשטות והתלבשות אורות האוזן	כלל טו ענף ג אות ו
233	כנ"ל באורות החוטם	כלל טו ענף ג אות ז
233	כנ"ל באורות הפה	כלל טו ענף ג אות ח

234	פרטי תליית אורות האוזן בע"ב דס"ג דמו"ם	כלל טו ענף ג אות ט
236	כנ"ל באורות החוטם	כלל טו ענף ג אות י
236	כנ"ל באורות הפה	כלל טו ענף ג אות יא
238	טבור דע"ב דס"ג הוא במקום שכולת הזקן וא"כ איך יצאו אורות החוטם ופה	כלל טו ענף ג אות יב
240	הקדמה: איך אור העיניים הוא שורש לאור האוזן שהוא שורש לאור החוטם שהוא שורש לאור הפה	כלל טו ענף ד אות א
240	יציאת אורות האוזן מאורות העיניים	כלל טו ענף ד אות ב
241	כדרך הנ"ל מאוזן לחוטם	כלל טו ענף ד אות ג
242	כדרך הנ"ל באורות הפה	כלל טו ענף ד אות ד
242	המשך התפרטות יציאת אורות הפה מאורות האוזן	כלל טו ענף ד אות ה
243	עוד פרטים בעסמ"ב דעקודים	כלל טו ענף ד אות ו
244	ע"ב דס"ג דמו"ם – יסוד ושורש לכללות עולם העקודים	כלל טו ענף ה
246	איך יתכן שעיקר יציאת העקודים היא בסוד נוק' אם אינה ניכרת שם נוק'	כלל טו ענף ו אות א
248	איך יתכן שהעקודים יצאו מהנוק' הרי שם שולטים הס"ג ומ"ה	כלל טו ענף ו אות ב
249	ג' סיבות לשליטת הס"ג בעקודים ושליטת מ"ה וב"ן באצילות	כלל טו ענף ז אות א
254	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ז אות ב
255	ביאור עניין היות נה"י לבר מגופא	כלל טו ענף ז אות ג
256	סדר ואופן התוספות דנה"י	כלל טו ענף ז אות ד
257	סוד דדי בהמה	כלל טו ענף ז אות ה
262	יבאר איך הפרצופים בכל העולמות הם למטה ממקומם ואילו בעקודים הם במקומם	כלל טו ענף ז אות ו
266	עוד בחילוקים שבין אצילות לעקודים בג"ר וז"ת, ובהתפשטויות הראשונה והשניה, ומ"ט לא יצאה מלכות בעולם העקודים	כלל טו ענף ז אות ז
268	ביאור זהר נח סה ע"א שהוא בענין ההתפשטות הא' והב' דעקודים	כלל טו ענף ח
	לשון הזהר	כלל טו ענף ח אות א
269	ביאור הזהר	כלל טו ענף ח אות ב
271	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות ג
271	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות ד
272	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות ה
273	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות ו
273	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות ז
273	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות ח

274	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות ט
275	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות י
276	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות יא
277	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות יב
277	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות יג
278	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות יד
279	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות מז
280	המשך הנ"ל	כלל טו ענף ח אות מז
281	יבאר ה' חילוקים שבין ההתפשטות הראשונה לשניה	כלל טו ענף ט אות א
282	שורש ה' החילוקים	כלל טו ענף ט אות ב
283	יתר השינויים באמת לאמיתה אינם שינויים כלל	כלל טו ענף ט אות ג
283	כל הה' חילוקים קיימים בכל פרצוף	כלל טו ענף ט אות ד
285	הסדרים הקיימים בהתפשטות הראשונה קיימים גם בהתפשטות השניה, אם כי בהעלם	כלל טו ענף ט אות ה
286	סדר התיקון על ג' ענינים: סדר הכלילות, סוד הכלילות וסוד האחדות	כלל טו ענף י
289	יחקור בתכלית המציאות אם לכל פרט תכלית בפ"ע או שהכל הוא רק עבור האדם	כלל טו ענף יא
295	יבאר מ"ש הו"ק דעקודים וו"ק דנקודות יצאו נפרדים ואילו ו"ק דאצילות בתיקון יצאו כפרצוף אחד	כלל טז ענף א
303	בענין התחלקות הי"ס לג' בחינות וכו' בחינות וכו'	כלל טז ענף ב
305	בחי' ריבוי נגד הפך ותמורה וכיצד הוא בחג"ת	כלל טז ענף ג
309	המשך הנ"ל לענין נו"ה, ואם יניקתם מימין או משמאל	כלל טז ענף ד
321	המשך ענין ריבוי נגד הפך ותמורה	כלל טז ענף ה
326	המשך הנ"ל	כלל טז ענף ו
329	יחקור אם יצאו העולמות מעקודים ולמעלה בסדר ג' קוים או לא	כלל יז ענף א
334	יבאר החילוק בין היות הי"ס בקו אחד להיותם בג' קוין לעניין הנעשה בכל ספי'	כלל יז ענף ב
339	הצנורות שבין הספירות	כלל יז ענף ג אות א
340	כ"ב הצנורות ע"פ דעת הרמ"ק	כלל יז ענף ג אות ב
340	כ"ב הצנורות על פי דעת הגר"א	כלל יז ענף ג אות ג
341	עוד בענין הצנורות וסתירות בענין האמ"ש	כלל יז ענף ג אות ד
344	המשך ענין הצנורות ובענין ג' הקוים ובפרט אמ"ש	כלל יז ענף ג אות ה

348	סדר ג' קוים כקלקול ע"מ לתקן	כלל יז ענף ד אות א
349	סדר ג' הקוין כדי להוציא את כל כחות החו"ג לפועל	כלל יז ענף ד אות ב
352	ג' הקוים שבאצילות נעשו לצורך ביי"ע לשם תיקון הנקודות, ולעתיד יחזרו לקו א'	כלל יז ענף ד אות ג
353	יבאר מ"ט הקו דא"ס לא מגיע עד א"ס המקיף, והשוואתם לבחי' נחש בריח ונחש עקלתון	כלל יז ענף ד אות ד
355	עד היכן מגיעים מזלות דא"א ודז"א	כלל יז ענף ד אות ה
361	דו"ן שבכל פרצוף עצמו הם מתפשטים ומסתיימים בשוה, אבל כאשר הם בב' פרצופים הנוק' מתפשט יותר למטה הרבה	כלל יז ענף ד אות ו
365	הגבלת קו דא"ס שלא יתפשט עד אור א"ס המקיף בענין סירס את הזכר והרג את הנקבה	כלל יז ענף ד אות ז
368	יבאר כי סירוס הזכר והריגת הנקבה הוא רק לצורך שעה וענין תיקונם	כלל יז ענף ד אות ח
370	עוד בתיקונים דימות המשיח ואלף הז' והשתוות מ"ה וב"ן	כלל יז ענף ד אות ט
372	השתוות מה וב"ן מתקן את ג' החסרונות של סירס את הזכר וכו' ועוד בתיקון דאחר אלף הז'	כלל יז ענף ד אות י
	מ"ט אין אלף מיוחד למלכות, וענין ימות המשיח	אבני מילואים
	המשך הנ"ל ואלף המיוחד לדעת	כלל יז ענף ד אות יא
384	חזרה לענין החקירה בספירות וסדרן בג' קוים	כלל יז ענף ה אות א
385	יבאר איך יתכן שסדר י' הספ"י יהיה זה אחר זה בהיותם בקו א'	כלל יז ענף ה אות ב
386	ההתפשטות הראשונה של עולמות אבי"ע אם היו בתחילה בקו אחד או בג' קוין	כלל יז ענף ו אות א
387	הנקודות מעגלים ומקיפים על הנה"י דא"ק מטבורו עד סוף רגליו	כלל יז ענף ו אות ב
389	עוד בענין ג' קוים בנקודות	כלל יז ענף ו אות ג
390	ג' פנים בבחי' ג' קוים שבנקודות	כלל יז ענף ו אות ד
391	יבאר שאם נה"י דאימא היו זה למטה מזה בקו א' הרי שהוד למטה מנצח	כלל יז ענף ו אות ה
394	השלמת דברים בענין ההתפשטות הראשונה של ביי"ע אם היה בקו א' או בג' קוין	כלל יז ענף ז אות א
395	עוד בענין הנ"ל ושורש ההתפשטות הראשונה בתנה"י דא"א ואו"א דא"ק	כלל יז ענף ז אות ב
397	ההתפשטות השניה דאצילות	כלל יח ענף א
399	סדר ההתפשטות הראשונה הוא שורש הנקודות	כלל יח ענף ב אות א
401	ההכנה לעניני הנקודות למעלה היה בהעלם גדול מאד	כלל יח ענף ב אות ב
403	החסרון בזיווג שנגרם על ידי עליית מ"ן דאבא	כלל יח ענף ב אות ג
404	עוד בחילוקים שבין מ"ן דאבא למ"ן דאמא	כלל יח ענף ב אות ד
406	ח' מיני היהודים החסרים בעולם הנקודות	כלל יח ענף ב אות ה
	מקומן ושמותן של הנקודות	כלל יח ענף ג אות א

410	מציאותם של מלכי היושר אשר במערכת השמות דעסמ"ב	כלל יח ענף ג אות ב
411	שרשם, התפשטותם ומציאותם של מלכי העגולים במערכת השמות דעסמ"ב	כלל יח ענף ג אות ג
413	התפשטות הא"א בחלקי הנקודות, מקומם ושמותם בכל מערכותיהם	כלל יח ענף ד אות א
413	יבאר שמציאות הנקודות ושורשם שבאו"א ובא"ק הוא מהנאצלים מן השמות ולא מהשמות עצמם	כלל יח ענף ד אות ב
	יבאר שכל המערכות מו' עד י"ג בא"א הם בהעלם אבל באו"א ובנקודות ותיקון הם בגילוי	כלל יח ענף אות ג
415	יבאר מש"כ שסיבת מיתת המלכים היא שלא היה להם שורש בעתיק	כלל יח ענף ה אות א
415	יבאר מש"כ שהא"א השתתף בנקודות	כלל יח ענף ה אות ב
416	מצד עצמו מו"ם אינו בגבול ומצד מציאות דאבי"ע והנהגתם יש לו גבול	כלל יח ענף ה אות ג
	חסרון השלימות שבנקודות היה כדי שיצאו בדרגת העולם הזה וזה נעשה על ידי הכלים דנקודות	כלל יח ענף ו אות א
418	יציג כמה סתירות בדברי הרב על המצאת הכלים של העקודים והנקודים	כלל יח ענף ו אות ב
419	ישוב הספקות הנ"ל	כלל יח ענף ו אות ג
420	יבאר שדברי הרב הנ"ל הם על מציאות הכלים אשר יצאו לעצמן, אמנם אין הדבר כך בעיקר הכלים	כלל יח ענף ו אות ד
	לבאר שאין מציאות כלי ללא אור	כלל יח ענף ו אות ה
422	המשך הנ"ל, ואיך כלי ההתפשטות הראשונה הם אור ביחס להתפשטות השניה	כלל יח ענף ו אות ו
423	כלים כלליים וכלים פרטיים	כלל יח ענף ז אות א
424	יבאר החילוק שבין כלי האצילות לבין כלי העקודים	כלל יח ענף ז אות ב
427	עוד בענין כלים דאצילות	כלל יח ענף ז אות ג
428	כלי דעקודים	כלל יח ענף ז אות ד
431	המשך הנ"ל	כלל יח ענף ז אות ה
433	כלי הכללי דאצילות	כלל יח ענף ז אות ו
436	הכלים הפרטיים לנקודות	כלל יח ענף ז אות ז
438	עוד בענין הכלי הכללי דנקודות והאצילות	כלל יח ענף ז אות ח
440	מהאצילות ולמטה נחלקת ההתפשטות הב' לשני חלקים	כלל יח ענף ח אות א
440	יציאתם ומציאותם של אור דמ"ה ומ"ר דב"ן	כלל יח ענף ח אות ב
442	אור מ"ה נחלק לב' אורות: המצח והיסוד	כלל יח ענף ח אות ג
447	עוד בענין הנ"ל	כלל יח ענף ח אות ד
452	סדר עליית מ"ן להוציא את אור המ"ה הוא כסדר עליית מ"ן של ההסתלקות הראשונה דאצילות	כלל יח ענף ח אות ה
454	החילוק בין עליית ניצוצין דמלכים דנוק' למלכי עתיק א"א ואו"א	כלל יח ענף ח אות ו

	וזו"ן, וכן בין מלכי עיגולים ליושר	
456	מקור עולמות ב"ע	כלל יח ענף ה אות ז
459	מ"ט היו זו"ן אב"א אחרי שתיקון הש"ך פ"ר ורפ"ח	כלל יח ענף ה אות ה
465	אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף	כלל יח ענף ה אות ט
470	עוד בענין הנ"ל	כלל יח ענף ה אות י
471	ביאור דברי האר"י על הנ"ל	כלל יח ענף ה אות יא
476	למה זו"ן עמדו אב"א אם היו כבר מתוקנים בתיקוני אבא	כלל יח ענף ה אות יב
484	המשכת המוחין משמות אלקים והוי"ה	כלל יח ענף ה אות יג
489	יחקור בתתקע"ד הדורות אם היו נכללים באדה"ר או לא	כלל יח ענף ה אות יד
492	ביאור ענין המ"ה דתיקון בבחי' מקיף ואור פנימי	כלל יח ענף ט אות א
493	סדר התפשטות והשתלשלות אור המ"ה דתיקון	כלל יח ענף ט אות ב
494	שורש אור המ"ה הוא מהבטישו של אורא עם המו"ם, הרי הוא בטישת ע"ב וס"ג	כלל יח ענף ט אות ג
495	ע"ב דמ"ם הוא האספקלריא המאירה	כלל יח ענף ט אות ד
496	אור התיקון ממקורו עד סוף עולם העקודים ומקומו בכל שם ושם	כלל יח ענף ט אות ה
498	מציאות אור התיקון אשר בפרטי שמות העסמ"ב דאו"א שבא"ק והתפשטותו בהם והמשכתו מהם	כלל יח ענף ט אות ו
500	עוד מהדורא בהנ"ל	כלל יח ענף ט אות ז
502	מקום הע"ב דמ"ם בהנ"ל	כלל יח ענף ט אות ח

ספר הכללים הקדמה אות א'

[א]

{א ע"א} כתיב (משלי ג יט) יהוה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. והנה לכאורה מה חידוש השמיענו הכתוב בזה, הלא ידוע הוא לכל שהבריאה כולה היא בחכמה נפלאה. אמנם הנה הוא ע"פ מ"ש אליהו ז"ל¹ (יט ע"א) אנת חכים ולא בחכמה ידיעא אנת הוא מבין ולא בבינה ידיעא! וא"כ הרי לכאורה אין להתבונן בחכמת פעולותיו כלל, כי מרומם הוא מלהשיג בחכמתו ותבונתו מאומה, ועל זה בא הכתוב ללמדינו, כי הגם שהאמת הוא שבכל מה שנוגע להבחין בעצמותו עצמו ית"ש הנה משולל ההתבוננות בבחי' חכמתו ותבונתו מאומה כי הכל אחד בו, ר"ל שהוא עם כל תואריו חד הוא (כנודע מדברי הרמב"ם ז"ל במורה ח"א פרקים נא נב נג), אך מה שנוגע לפעולותיו עצמן שהיא בכל סדרי בראשית כולם, הנה יסד אותם בחכמה ידיעא ובבינה ידיעא, ומותר ומצוה להתבונן בהם כדי להללו ולשבחו ולספר הודו. וע"ז אמר ה' בחכמה יסד ארץ וגו', ר"ל שבריאת שמים וארץ יסד אותם בחכמה ובינה כזו שאפשר להאדם להתבונן בהם ולדבר בנפלאותיו ית"ש, וע"ד שאמר דוד המלך ע"ה מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית (תהלים קד כד). וכן (ישעיה מ כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה.

אמנם העיקר בזה הוא ע"פ מ"ש בתחילת משלי (בהו' פסוקים הראשונים שהם כמו הקדמה להספר כמ"ש הגר"א בספר צ"ר פ"א), ואמר שם כי כל ספר משלי הנה הוא לדעת חכמה ומוסר וגו', להבין דברי חכמים וחידותם, ומזה הוא ג"כ הכתוב שלפנינו, כי עומק כוונתו הוא להתבונן על יסוד הבריאה וכן על תכלית הבריאה, לדעת ולהבין כי עפ"ז הנה יסובב תמיד ג"כ כל דרכיו ית"ש אשר גם בהנהגה תמיד, והוא מ"ש ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. ונודע הוא שהחכמה היא ראשון וקודם במעלה להתבונה, כי התבונה היא להבין דבר מתוך דבר (כמ"ש בסנהדרין צג ע"ב וכן הוא במדרש רות פ"ד סי' ג) ומיחס החכמה על מציאות הארץ שהוא עולם התחתון, והתבונה על מציאות השמים שהוא עולם העליון. וכן בהארץ אמר יסד שהוא היסוד, וגם יסד הוא לשון עבר, ועל השמים אמר כונן, שהוא לשון פעולה וגם הוא לשון הווה.

והענין בזה הוא ע"פ מ"ש קדוש ה' הרמ"ק ז"ל בספר הפרד"ם שער הצמצמות פ"ג, ואמר שם זה לשונו: והענין כי לא מחשבותיו מחשבותינו ולא דרכיו דרכינו, כי כאשר ידמה האדם בשכלו להוות איזה מציאות שיהיה, הנה מחשבתו לא תפעול, ואף אם ידמה ויציר בשכלו צורת המציאות אשר ברצונו להוות, עם כל זאת יהיה כלא היה עד יפעל ויצא לפועל. ונמצא הפועל שלם מן הכח, כי הכח חסר המציאות ואין לו מציאות ושלימות כלל. והפועל הוא העיקר והמציאות, וזולתו אין דבר. ואין כן פעולתו והיותו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, כי כאשר עלה ברצונו להוות ולהאציל אצילות הטהור והקדוש, הנה אז נאצל ונצטייר כולו בעצמותו בלי שינוי בו ח"ו, אלא מציאות מתייחד עמו, עד שאין בין המאציל והמציאות ההוא הבדל כלל אלא הכל אחד ועצם אחד, עכ"ל ע"ש.

והנה אותו השורש נעלם דהמציאות אשר נעשה בהמאציל ית"ש, הנה הוא יסודו, כי עליו הוא עומד ועליו הוא נשוא לעולם. וכן אותו השורש נעלם הנה הוא תכליתו ג"כ, כי תכלית האחרון של כל המציאות הוא רצונו ית"ש אשר נתגלה לזה בתחילה בעצמותו כנוז, והוא עצמו תכלית הכל שכולם ישובו אליו, וכמו {א ע"ב} שהעמיק בזה ג"כ הרמב"ם ז"ל במורה (ח"ג פ' י"ג וכן בח"א פ' ס"ט), כי הוא עצמו ית"ש לבד הוא תכלית כל המציאות וגילויו ית"ש אשר נתגלה בתחילה בעצמותו להוות יסוד כל המציאות, הוא עצמו יתגלה לבסוף לתכלית כל המציאות. והנה ע"ז יסובבו ג"כ כל דרכיו ופעולותיו ית"ש תמיד, אשר מעת גילויו בהיסוד עד עת גילויו בהתכלית, הנה יסובבו כל דרכיו ופעולותיו תמיד רק על הכוונה הזו, לסבב את המציאות שתהיה ראויה לבוא לתכליתה, באותו הגילוי דהיסוד שבה שבתחילה. ונמצא שכל פעולותיו ית"ש אשר בההוה

¹ ז"ל התיקו"ז המצוי בדינו: אנת חכים ולא בחכמה ידיעא אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. תרגום: אתה הוא חכם ולא בחכמה הידועה, אתה הוא מבין ולא מהבינה הידועה.

תמיד, שהוא כל הנהגתו ית"ש לעולם, אשר בכלל ופרט דהמציאות תמיד, הנה הוא מהיסוד שבה שבתחילה ומכוונת ע"פ התכלית שבה, אשר לבסוף אשר שניהם הם רק עצמותו ית"ש כנוז.

וזהו שאמר, ה' בחכמה יסד ארץ, ור"ל כי הארץ שהוא עולם התחתון, היא נתיסדה על החכמה, ור"ל על החכמה קדומה, מ"ס, ומשם הוא כל תהלוכות ההנהגה אשר עתה, בסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני².

וכן הם מכונים שניהם (ר"ל החכמה והארץ) בתואר אחד, כי על החכמה נאמר (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא, ששרשה הוא נעלם (ע' אדר"ז רצ ע"א³) וכנודע. וכן בהארץ, הנה נאמר (איוב כו ז) תולה ארץ על בלימה, שהוא בלי מהות מושג⁴, כי יסודה הוא נעלם והוא בהחכמה מ"ס. וכן כל התהוות דעולם התחתון שהוא מהמלכות דאצילות, הנה היא נקרא ג"כ חכמה, שהוא חכמה תתאה, חכמה זעירא, כמ"ש בזה"ק (בראשית לא רע"ב⁵ ובאדר"ז רצו ע"א⁶). והוה הארץ אחד עם החכמה, כי גילויה הוא מחכמה תתאה ויסודה הנעלם הוא בחכמתא סתימאה, ושם היא שבה ללכת בגמר צירופה וליבונה⁷.

והוא מ"ש ה' בחכמה יסד ארץ, שהוא בחכמתא סתימאה, מ"ס, הנקרא א"ס כמ"ש בתיקונים (קמא ע"ב), ושם הוא סוד כל הארץ עם כל תולדותיה, שהוא עצמו תכלית ג"כ כנוז.

והרי בא הכתוב ללמד חכמה ומוסר, שיתבונן האדם על רום יסודו ותכליתו, ולידע את חובתו בעולמו, שהוא להיות דבוק ברצונו ית"ש תמיד.

וכן על כוונה זו הוא ג"כ מה שאמר אח"כ, כונן שמים בתבונה, ואמר בתבונה שהוא להבין דבר מתוך דבר. והענין הוא, כי הנה נודע שפעולות הארץ, כל מה שנעשה בכל חלקי הדצח"מ שבה, הוא הכל משפעת ממערכות השמים, וכמ"ש (איוב לח לג) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ, ואמרו ב"ר (פ"י סי' ו') אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל. ואמרו שם, כימה מעדנת את הפירות, וכסיל מושך בין קשר לקשר, ועיש הוא ממזר את הפירות, וע' זוה"ק (שמות טו סע"ב⁸ ופ' תרומה קעא ע"ב⁹ ופ' קדושים פו סע"א¹⁰). והנה

² עי' לקמן יב ע"א.

³ ז"ל: באגדתא דבי רב ייבא סבא כללא דכלא זעיר אנפין אקרי אתה עתיקא קדישא דאתכסייא אקרי הוא ושפיר והשתא קרינן באתר דא דשירותא אשתכח אתה אע"ג דאתכסייא מניה הוי שירותא ואקרי אב והוא אב לאבהן והאי אב נפיק מעתיקא קדישא דכתיב (איוב כח) והחכמה מאין תמצא ובג"כ לא אשתמודע.

תרגום: בספר האגדה של רב ייבא סבא: כלל הכל, ז"א נקרא "אתה", עתיקא קדישא שהוא מכוסה, נקרא "הוא", ויפה. ועתה אנו קוראים במקום הזה שהתחלה הוא "אתה". אף על פי שמכוסה ממנו, הוא ההתחלה ונקרא אב, והוא האב של האבות. וזה האב יוצא מע"ק שנאמר "והחכמה מאין תמצא", לכן אינו נודע.

⁴ עי' בהגר"א על ספר יצירה ו ע"א: אמר "בלי מה" שחכמה נק' "בלי מה", שחכמה תתאה מלכות נק' מה שידוע מהותה. אבל חכמה עילאה לא ידע כמ"ש (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא לא ידע אנוש ערכה כו', ואין ידוע רק מציאותה ולא מהותה כידוע, ולכן לא נק' רק יש, וזהו (איוב כו ז) תולה ארץ על בלימה, כמ"ש (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ.

⁵ ז"ל: כמה דחכמה עלאה איהי ראשית חכמה תתאה ראשית נמי [הוא] ועל דא לית לאפרשא ב' מן ראשית.

תרגום: כמו שחכמה עליונה היא ראשית, גם כך חכמה תחתונה גם היא ראשית, ולכן אין להפריד ב' מן ראשית.

⁶ ז"ל: כתיב אמור לחכמה אחותי את (משלי ז) אית חכמה ואית חכמה והאי נוקבא אתקרי חכמה זעירא לגבי אחרא וע"ד כתיב אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו' (שיר ח) דהא דא בגלותא אתמשך.

תרגום: היופי של הנקבה כולה הוא מהיופי של הזכר. ביארנו את הדברים והם נודעים בין החברים. מהנקבה זו, מתאחדים כל אלו של מטה, ממנה יונקים, ואליה הם חוזרים. והיא נקראת אָם לכולם. כמו שהאחרת היא אם לגוף, וכל הגוף יונק ממנו (לגינה וכל גינה ממנה), היא אָם לכל האחרים של מטה.

⁷ עי' לקמן הערה 250.

⁸ ז"ל: כל עשבין דארעא דאתמני עליהון רברבין תקיפין בשמיא כל חד וחד רזא בלחודוי כגוונא דלעילא ובגין כך כתיב (ויקרא יט יט) שדך לא תזרע כלאים דכל חד וחד עאל בלחודוי ונפיק בלחודוי הדא הוא דכתיב (איוב לח לג) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ וכתיב (ישעיה מ כו) לכלם בשם יקרא

נתייסדו מערכת השמים בכל תכונתם לפי צורך הפעולות הנמשך מהם להארץ בכל חלקי הדצח"מ שבה, ולכן אמר על השמים שהם נתכוננו בתבונה, כי כל פעולתם הוא לעולם רק ע"פ הצורך להארץ, והוא רק בבחי' תבונה, שהוא להבין דבר מתוך דבר, כי כן הוא הנהגת דכל פעולות השמים תמיד, בהשפע שמשפיעים על הארץ, שהם מסתכלים עליה, אם להגדיל שפעה או להמעיט, הכל רק ע"פ הראוי לה לקבל. ולכן אמר ג"כ כונן בלשון הוה, כי כן הוא סדר פעולתם תמיד, והוא הכל מהנהגתו ית"ש אשר בכלל ובפרט, שמתנהג בכל פעולותיו תמיד עם כל אחד ואחד במדה ובמשקל, כדי להביאו לתכלית האחרון, שהוא ע"פ יסודו אשר גילה רצונו ית"ש במחשבה תחילה.

והרי נתבאר עומק כוונת הכתוב, כי הנה הוא ללמד על עומק כוונתו ית"ש בעיקר כל המציאות, וכן בהנהגתו תמיד, שהוא ג"כ רק ע"פ הכוונה הוה, והוא ללמד להאדם חכמה ומוסר, שישתדל תמיד להיות מוכשר לבוא לאותו הכוונה, כי כ"ז הוא רצונו ית"ש בכל בריאות עולמו. וא ע"ג

(ב)

ומה (די) בכל מה דבעלמא רזא בלחודוי ולא בעא קודשא בריך הוא לגלאה לון ולערבבא לון וקראן בשמהון בני יעקב דאינון שבטין קדישין דאינון קיומא דעלמא על אחת כמה וכמה הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל.

תרגום: כל עשבי הארץ שממונים עליהם גדולים תקיפים בשמים לכל אחד ואחד סוד לבדו כדוגמא שלמעלה ולכן כתוב שדך לא תזרע כלאים שכל אחד ואחד נכנס לבדו ויוצא לבדו זהו שכתוב הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ וכתוב לכולם בשם יקרא ומה שבכל מה שבעולם סוד בלבדו ולא רצה הקדוש ברוך הוא לגלות אותם ולערבב אותם וקראם בשמות בני יעקב שהם שבטים קדושים שהם קיום העולם על אחת כמה וכמה זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל.

⁹ ז"ל: תא חזי כתיב (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם וגו' כלהו חיילין ומשריין וכוכביא קודשא בריך הוא אפיק לון בשמא כל חד וחד ולא גרע אפילו חד בכל כוכביא ומזלי דרקיעין כלהו אתמנון נגידין ופקידין לשמשא עלמא כל חד וחד כדקא חזי ליה ולית לך עשבא זעירא בכל עלמא דלא שלטא עליה כוכבא ומזלא ברקיעא ועל ההוא כוכבא ממנא חד דקא משמש קמיה דקודשא בריך הוא כל חד וחד כדקא חזי ליה.

כל כוכביא דברקיעין כלהו משמשו על האי עלמא וכלהו פקידן לשמשא כל מלה ומלה לאינון דבהאי עלמא ולא צמחין ולא מגדלין עשבין ואילנין ודשאין ועשבי ברא בר בחיזו דכוכביא דקא קיימי עלייהו ואתחזון עלייהו אנפין באנפין כל חד וחד כמה דאתחזי ליה.

תרגום: בא וראה כתוב המוציא במספר צבאם וגו' את כל החילות והמחנות והכוכבים הוציא הקדוש ברוך הוא בשם כל אחד ואחד ולא גרע אפילו אחד בכל הכוכבים והמזלות של כל הרקיעים נתמנו שרים ופקידים לשמש את העולם כל אחד ואחד כראוי לו ואין לך עשב קטן בכל העולם שלא שולט עליו מזל וכוכב ברקיע ועל אותו כוכב ממנה אחד משמש לפני הקדוש ברוך הוא כל אחד ואחד כראוי לו.

כל הכוכבים שברקיעים כולם משמשים על העולם הזה וכולם מפקדים לשמש כל דבר ודבר לאותם שבעולם הזה ולא צומחים ולא מגדלים עשבים ואילנות ודשאים ועשבי השדה רק למראה הכוכבים שעומדים עליהם ונראים עליהם פנים בפנים כל אחד ואחד כמו שראוי לו.

¹⁰ ז"ל: ת"ח כד ברא קב"ה עלמא אתקין כל מלה ומלה כל חד וחד בסטרוי ומני עלייהו חילין עלאין ולית לך אפי' עשבא זעירא בארעא דלית ליה חילא עלאה לעילא וכל מה דעבדין בכל חד וחד (תרי נוסחתי) וכל מה דכל חד וחד עביד כלא הוא בתקיפו דההוא חילא עלאה דממנא עליה לעילא וכלהו נימוסין גזירין מדינא על דינא נטלין ועל דינא קיימין לית מאן דנפיק מן קיומיה לבר וכלהו ממנן מן יומא דאתברי עלמא מתפקדן שלטונין על כל מלה ומלה וכלהו נטלין על נמוסא אחרא עלאה דנטלין כל חד וחד כמה דכתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה כיון דנטלין ההוא חק כלהו אקרונ חקות וההוא חק דאתיהיב להו מן שמיא קא אתי וכדין אתקרונ חקות שמים.

תרגום: בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, תיקן כל דבר ודבר כל אחד ואחד בצדו, ומנה עליהם כחות עליונים. ואין לך אפילו עשב קטן בארץ שאין לו כח עליון למעלה, וכל מה שעושים עם כל אחד ואחד (שתי נוסחאות), וכל מה שכל אחד ואחד עושה, הכל הוא בחוזק של אותו הכח העליון שממונה עליו למעלה. וכל ההנהגות גזורות מן הדין, על דין הם נוסעים, ועל הדין הם עומדים. אין מי שיוצא ממקומו החוצה, וכל הממונים מיום שנברא העולם נתמנו שליטים על כל דבר ודבר, וכולם מתנהגים על הנהגה אחרת עליונה שנוטלים כל אחד ואחד, כמו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, כיון שנוטלים אותו חוק, כולם נקראים חוקות, ואותו החוק שנתן להם בא משמים, ואז נקראים חוקות שמים.

אמנם מה שיש להרהר על דברינו, כי אנו עשינו את הארץ, שהוא עולם התחתון לעיקר היסוד והתכלית, וכל צבאות העליונים שהם כלל כל העולמות העליונים, חשבנו אותן כולם למשמיים לעולם התחתון, שעל ידם הוא כל הפעולות אשר בהנהגה תמיד. ובאמת הנה יש בזה מחלוקת גדולה בין החכמים. כי דעת הרמב"ם ז"ל במורה (ח"ג פ' י"ג) כי כל צבאות העליונים, הנה לבד מה שהם פועלים בעולם התחתון ונמשך בהם אור ושפע להאיר ולהשפיע למטה, הנה יש לכל א' ג"כ תכלית מיוחדת למציאותו, אשר הוא ג"כ עיקר בו, וכן הוא מוכח באמת ג"כ מדברינו לעיל, אשר אמרנו בסוד היסוד, דכל המציאות אשר ברצונו שהוא בעצמותו ית"ש כנ"ל, והרי כל מה שהוא ברצונו, הוא הכל יסוד ועיקר, כי שם הוא האחדות עצום ברצון אחד על כולם שוה. וכן בתכלית אחד לכולם שוה, כי הרי אמרנו, שהוא עצמו ית"ש, הנה הוא יסוד הכל ותכלית הכל, והרי הם כולם שוה הן בהיסוד והן בהתכלית.

ומה שנודע מכל חלוקי מדרגות שבכל המציאות כולו, שהם בחלוקי מדרגות לאין חקר, הנה הוא הכל מסיבת הצמצום, ומאחר הצמצום ולמטה, והוא משמש עד סוף התיקון האחרון, ובזה הנה יש מקום ג"כ לדברי הרמב"ם ז"ל בענין התכלית, ע"י בפנים הספר כלל ט"ו ענף י"א בארוכה. אך הרמב"ם ז"ל מדבר בתכלית האחרון של הכל, שהוא כאשר יגיעו כולם לעצמותו ית"ש כמבואר בדבריו, ואז יתבטלו כל הצמצומים, וכמו שהיה קודם הצמצום, ובזה הוא משה אמת ותורתו אמת, כל מה שאמר בענין התכלית, ואין השגה בזה לשום בריה זולתו ית"ש מאומה. אמנם גם אם נאמר שבענין התכלית מכוונים העליונים עם התחתונים בתכלית אחד לכולם, ר"ל שכוונת התכלית הוא לזה כמו לזה, עכ"ז הנה הוא ניהא היטב מ"ש כונן שמים בתבונה, על שפעולותם הוא רק לפי הראוי להארץ כנ"ל, שהרי יש להם יתרון על הארץ עכ"פ במה שהם משפיעים עליה תמיד וכנ"ל. אך מה שאמר על הארץ, יסוד ארץ בחכמה, ומייחס על הארץ התואר והמעלה דכל היסוד והתכלית, וככל מה שאמרנו לעיל בעומק כוונתו, הלא לפי מה שאמרנו, הנה הוא יסוד אחד לכולם וכן תכלית אחד לכולם, והרי הם כולם עיקרים, הן בהיסוד והן בהתכלית, וא"כ מפני מה מייחס כל התואר והמעלה הזה רק על הארץ, שהוא רק על כללות עולם התחתון לבד.

(ג)

אך הענין בזה הוא ע"פ מה שנקדים ונאמר, כי הנה נודע הוא, שכל מה שאנו מדברים ממנו ית"ש, הנה הוא הכל רק מהמלכות דא"ס ולמטה¹¹, כי למעלה מהמלכות דא"ס, הוא מכלל אמתתו הנעלמה, אשר שם משולל הוא מלהבחין ולהתבונן בו מאומה. והתחלה וראשית אשר הורשה לנו לדבר בו, הוא רק מהמלכות דא"ס. ונקרא בשם מלכות על שם המלכה ועצה, כי שם נעשה גילוי ורצונו על כל המציאות, והוא היסוד דכל המציאות שאמרנו, כי באותו הגילוי אור המלכות דא"ס, הנה נעשה כל העולמות כולם, אויר קדמון וטהירו עלאה¹², שהוא העולם דקו וצמצום, אדם קדמון והעקודים, שכ"ז הוא מכלל עולמות דא"ס¹³, ואח"כ כל הנאצלים כולם עד סוף המלכות דהאצילות, ונעשה כ"ז מהמלכות דא"ס עצמה, ע"י ירידתה מגילוי לגילוי, ויצאה המלכות דאצילות בשמה הראשון, ובסוד (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית. כי הנה היא מכוונת ג"כ על אותו הכוונה כמו המלכות דא"ס, כי כשם שכל גילוי דהמלכות דא"ס אשר עד סוף האצילות, הנה היה הכוונה בכולם, ר"ל בתכלית האחרון של כולם, להעלותם ליסודם הנעלם, יסודם הראשון, שהוא המלכות דא"ס. והרי היה הכוונה להנהותם ולהאירם בזיו אור הנורא דהמלכות דא"ס.

כן נתייסד עד"ז המלכות דאצילות להיות יסוד נעלם לכל העולמות בי"ע, ולהנהיגם בהנהגה כזה שיהיו ראויים גם הם להעלותם אצלה ולייחדם בה ביחוד כל האצילות. והנה יתעלו אז

¹¹ ע"י לקמן יג ע"ג.

¹² ע"י לקמן הערה 71.

¹³ ע"י לקמן הערה 75.

כל העולמות כולם מרום הביון עוזו ית"ש עד סוף הכל, יתעלו אז ממטה למעלה להכלל זה בזה כל תחתון בעליון. ואין כוונתנו על עליית מקום, אלא על עליית מעלה. אמנם הנה יהיה עלייתם וכלילותם רק לאט לאט, ויהיה עלייתם ע"י שיאר כל עליון על התחתון, להאר באורו ולהכלל עמו, ויאר מתחילה כל עליון רק על התחתון השני לו, וכן מתחתון לתחתון, עד שיאר גם וא ע"ד} היותר תחתון בהאר דהיותר עליון ויוכלל עמו, ויאירו כולם עד"ז, עד שיוכללו כולם ג"כ באור המלכות דא"ס, שהוא היסוד הראשון והתכלית האחרון של כולם כנ"ל.

ומה שנקרא המלכות דאצילות ג"כ בשם מלכות, הנה הוא בסוד מגיד מראשית אחרית, שנמשך בה השם הזה מהמלכות דא"ס, ע"י שנתייסדה היא למטה להיות יסוד נעלם להעולמות ב"ע, ולהתגלה בכבוד מלכותו עליהם, ע"ד המלכות דא"ס אשר למעלה, שהיא יסוד נעלם לכל הנאצלים, ולהתגלה בהם בהיחוד דאור א"ס תמיד. וכן נתייסד גם המלכות דאצילות, בכל מה שהיה עתיד להעשות בה, ג"כ בהיסוד נעלם דהמלכות דא"ס, ובסוד מגיד מראשית אחרית כנז, ולכן תעלה המלכות דאצילות עם כל צבאיה ג"כ בהתכלית האחרון להמלכות דא"ס, כי רק היא היסוד של כולם והתכלית של כולם.

(ד)

והנה בזה יתבאר ויומתק לנו להבין ג"כ דברי קדוש ה' בהשבת הנעלה, אשר נסדר בהתחלת וראשית התפילה. ואמר שם, אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא כו', ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא. והרי צריך ביאור, כי מה שייך תואר מלך קודם הבריאה, וכן אחר ככלות הכל, הרי אין מלך בלא עם¹⁴. אך לפי דברינו, הנה הוא על היסוד דהעולמות ב"ע אשר נתייסד בהמלכות דהאצילות, והם נתייסדו בה עם מציאותה כאחת, כי לזה הוא כל מציאותה, להתגלה בכבוד מלכותו ית"ש, גם למטה תמיד, והרי יצאה היטיב בתואר מלכות גם ממציאיותה הראשונה.

וכן מה שאמר ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא, הרי הוא ניהא פשוט ע"פ דברינו, כי הרי אין הכוונה שיתבטל המציאות לגמרי ח"ו, כי יתבטל רק השומאה והזוהמא והרע עם כל העכירות, שכ"ז יתבטל לגמרי, ויהיו בלא היה. וכן יזדכך כל חומר וגשם, ויתבטל העביות דהגופות, ויתהפך כל חומר לצורה, וכל גוף להנר"נ שבו. וכן יתעלו כל א' מעילוי לעלוי, כל תחתון למדרגת העליון, ויוכללו המדרגות זב"ז, להעשות כולם אחד עד המלכות דאור א"ס, כי יוכללו כולם בה להאיר באורה. וזהו תכלית האחרון של הכל, להתייחד בהמלכות דאור א"ס. וזהו שאמר, ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא, כי הוא איום ונורא, אשר אין השגה בזה לשום נברא. ולא עוד, כי גם הנאצלים, הנה אין השגה לכל א' עתה ג"כ למעלה ממדרגתו, כי הזו"ן אינם משיגים למעלה מחצי ת"ת דאימא, כמ"ש בפע"ח (שער הסוכות פרק ד), ואו"א אינם משיגים את א"א כמ"ש הגר"א בספד"צ (פ"א ד ע"ד בדר"ה ולא אתחזי), וכן א"א אינו משיג את רדל"א כמ"ש בשער המלכים פרק ח ובשער א"א פרק ב, וכן רדל"א אינו משיג בהעקודים ע' בהגר"א בספר יהל אור (פ' פקודי ט"ז סע"ד¹⁵).

והרי לנו כי גם הנאצלים אינו משיג כל א' למעלה ממדרגתו, והרי אין השגה עתה באור המלכות דא"ס לשום אחד מגילויי ית"ש, ולכן כאשר יאר אורו עצמו בלי גבול בכל המציאות כולו, שישבו הכל אליו בתכלית האחרון, הנה אמר ע"ז היטיב ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא.

(ה)

¹⁴ עי' פרקי דר' אליעזר יא וז"ל: העם ממליכין את המלך, ואין המלך ממליך את עצמו אם אין העם ממליכין אותו. ועי' תיקו"ז סז ע"ב: דלית מלך בלא מלכות.

¹⁵ ז"ל: רעותא עילאה לעילא לעילא – הוא מלכות עקודים אחר התנוצצות ז"ת דילה נעשה רדל"א ואמר על כל ע"ס העקודים לעילא לעילא וירמוז ג"כ על אורות א"ס והכל רעותא.

ונחזור להעניין, כי הנה גילוי דא"ס ית"ש אשר יתגלה לכל המציאות בתכלית האחרון, הנה יהיה גילוי או ברום מעלה, יותר הרבה מגילוי אשר עתה גם בהעולמות דא"ס. כי כל גילוי אשר עתה, הרי נודע הוא, שהוא רק ע"י הקו דאור א"ס, שהוא עתה באמת ג"כ מצומצם הרבה, כי הרי הוא רק קו דק, וגם יש לו גבול למטה, כי מסתיים לבסוף ואינו מגיע לאור א"ס המקיף שבתחתיתו, כמ"ש כ"ז ב[ע"ח] ענו"י (ענף ב) וכנודע. אמנם תכלית האחרון, אשר הוא רק אחר גמר כל התיקונים דלעתיד, שיזדככו כל הגופות והכלים וכל המסכים והלבושים, ויתבטלו כל הצמצומים, ויתגלה האור הגנוז, ויאר מסוף העולם ועד סופו. והנה אז יתפשט הקו דא"ס, ויגיע גם לאור א"ס המקיף אשר בתחתיתו, ויתבטל אז המעלה ומטה, וכן כל הצמצום כולו, וכמו שבארנו בארוכה בזה בפנים הספר כלל ח"י ענ"ח ע"ש בזה עמוקות נשגבות.

והרי יהיה גילוי דא"ס, אשר יתגלה בתכלית האחרון לכל המציאות כולו, בעילוי יותר הרבה מגילוי אשר עתה גם בהעולמות דא"ס. והנה על העילוי הנורא הזה, הנה היה כוונתו ית"ש בהיסוד הראשון דכל המציאות שאמרנו לעיל אות א', להתגלה בו באור א"ס בהשוואה אחת למטה כמו למעלה, ולא יהיה מעלה ומטה כלל. {ב ע"א} וממילא הוא, כי גם המעלה יתעלה אז בעלוי רב ממה שהוא עתה, כי עתה הרי היה כל המשכתו אשר גם למעלה, על מנת להצטמצם ולהעשות לחלוקי מדרגות, אבל אז הרי יהיה כל גילוי להיפך להאיר בתוקף אורו, לבטל כל הירידות והמיעוטים, והרי היה הכוונה דכל הגילוי הזה בעצם וראשונה על היותר תחתון והיותר ממועט, כי רק בתיקונו ועילוי יושלם הכוונה בכולם.

כי הרי אי אפשר שיופתח פתח וחלון גם באור א"ס המקיף אשר למטה, ולהמשיך הקו אליו, להמשיך בו אור א"ס גם מלמטה כמו מלמעלה, אלא רק עד שיתקון לגמרי גם העולם היותר תחתון, היותר קרוב אליו, שהוא העוה"ז. והרי נמצא, כי התחלת גילוי אור דהתכלית האחרון, שהוא פתיחת פתח וחלון באור א"ס המקיף אשר למטה ג"כ, להמשיך אור הקו גם אליו, הנה תלוי כ"ז בתיקון העוה"ז התחתון, כי הוא היותר קרוב אליו. והרי תלוי היסוד דהתכלית האחרון, רק בהתיקון דהעוה"ז, אשר תיקונה הוא קשה מאד, כי בה הוא כל הטומאה והזוהמא והרע וכל החטאים והפשעים. והוא מעכב על תיקון כולם, כי תכלית תיקון האחרון, הנה הוא רק ממה למעלה כנז'. ומה גם כי כל העולמות כולם, הם קומת פרצוף אחד, ותלויים זב"ז, ולכן אמר, ה' בחכמה יסד ארץ, ותולה כל מעלת היסוד והתכלית בהארץ, שהוא העולם התחתון, הגם שכל העולמות כולם הם באמת כולם עיקרים בזה. וכוונת התכלית הוא לכולם שוה. אך משום שגילוי אור דהתכלית האחרון, שהוא להחזירם ליסודם הראשון, ולהכוונה התכליתית שהוא ביותר מעלה הרבה, נפלא ונורא מכל גילוי ית"ש אשר בראשונה כנז', הנה תלוי כ"ז בתיקון עולם התחתון, לכן מייחס עליה כל מעלת היסוד והתכלית, כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה (עי' תיקון ז ע"א). והוא ממחשבתו הנעלמה ית"ש, להיות כולם תלויים בה, הגם שעומק כוונת התכלית הוא לכולם שוה כנ"ל.

(1)

והנה תפסנו לעיקר את דעת הרמב"ם ז"ל, שכל ברואי מעלה ומטה, אשר הם מסטרא דקדושה, הנה הם כולם עיקרים בכוונת התכלית, ואינם טפלים זה לזה. כי כל המציאות כולו, ר"ל כל העולמות כולם, אשר מרום חביון עוזו ית"ש עד סוף העולמות בי"ע, הנה הם כולם בבחי' קומת פרצוף אחד, ותלויים זב"ז, וכלולים כולם בתכלית אחד, והם כולם עיקרים בו. וכ"ז הוא, כי הנה כל צבאות עליונים, הם ג"כ כולם בעלי עבודה הם, וכמ"ש הראב"ד בספר יצירה (פ"ב מ"א) ע"ש¹⁶. וכן יסדו (ברכת ק"ש של שחרית) ואשר משרתיו כולם עומדים

¹⁶ ז"ל: יש במלאכים ג"כ עונש וגמול ודחייה קל"ח שנים והם המלאכים שבאו להפוך סדום מפני שגלו סודו של הקב"ה ואמרו כי משחיתים אנחנו נדחו ממחיצתם מאז עד סולם יעקב אבינו והנה מלאכי אלהים וגו' שזמן זה תמצאהו קל"ח שנים ועיין בב"ר, מכאן אתה למד שכף זכות וכף חובה פשוטות לעליונים ולתחתונים והכל לפי הדין.

ברום עולם ומשמיעים ביראה כו' וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם כו'. והנה בעבודתם, הגם שהם אינם בעלי בחירה כלל, עכ"ז הנה הם מסבבים עליהם את התכלית האחרון אשר להם ג"כ, כמו האדם בהתורה והמצוה.

אמנם חילוק גדול הוא בין זה לזה, והם בפרטות ג' חלוקים אשר הם עולים לאחת: א', הוא כי הנה נשמת ישראל, הנה הוא מן פנימיות המלכות דאצילות לגו לגו, ור"ל העולה עד המלכות דא"ס, וכמ"ש בזוה"ק (ח"א יג סע"א)¹⁷, אבל המלאכים הם מן החיצונית, וכמ"ש הרב בשער העיבורים (פרק א), ואמר שם כי החיצונית בערך הפנימית הוא בבחי' גוף בערך הנשמה. אמנם יש כמה מיני מדרגות נשמות לאין חקר, וכמה מיני מדרגות מלאכים לאין חקר, והם גבוה מעל גבוה וגבוהים עליהם. אך כל נשמה ומלאך, שהם משורש אחד, הנה הוה הנשמה מהפנימית שבו, והמלאך מהחיצונית שבו. וע' ספר שמן ששון בשער העבורים שם אות ו' בד"ה ודע. ב', כי הנה ע"ד החילוק אשר בין מציאות הנשמות למציאות המלאכים, כן הוא ע"ד החילוק עוד ביותר ויותר בין תורתנו הקדושה לעבודת המלאכים, כי עבודת המלאכים הוא מגיע רק אלא בהחיצונית העולמות, אבל התורה הקדושה הנה היא מאור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס, והוא בסוד עולם המלבוש אשר ביארנו בספר הקדו"ש בשער הפונה קדים, וע"ש פ"א. ומגיע עבודת הצדיקים ותורתם למעלה למעלה עד רזא דאור א"ס, משא"כ עבודת המלאכים עם כל מעלת רוממות קדושתם, אינו מגיע רק אלא בחיצונית דהאצילות. ג', הוא כי הצדיקים ע"י שורש נשמתם, שהוא לגו לגו כנוז, וע"י התורה שעוסקים בה, שהיא מגיע עד רזא דאור א"ס כנוז, הנה הם מתעלים תמיד מעילוי לעילוי (ב ע"ב) עד אין קץ. משא"כ המלאכים, אשר שרשם ועבודתם הוא רק בהחיצונית דהאצילות, שהוא השורש דגבול ומדה, הנה אין להם עילוי כלל, ואינו מתעלה למעלה על מדרגתו אשר נברא בו, לכן הם נקראים עומדים, וכמ"ש (בזכריה ג ז) ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, כי הם עומדים תמיד על מדרגה אחת בלי עילוי כלל, משא"כ הצדיקים כנוז.

וזהו שאמר, ונתתי לך מהלכים וגו', ולא אמר ושמתי לך מקום בין העומדים האלה, אלא ונתתי לך מהלכים וגו', כי אותן המלאכים היו משורש אחד עם יהושע כהן גדול, אלא שהוא בהפנימית והם בהחיצונית כנוז. וזהו שאמר, ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, כי הגם שאתה עמהם משורש אחד, הנה יהיה לך יתרון גדול עליהם, כי אתה תהיה מהמהלכים ולא מהעומדים, כי אתה תלך תמיד להתעלה למעלה ולעלות מעילוי לעילוי עד אין קץ.

והנה הגם שכ"ז הרי הוא מהבטחות והיעודים אשר לכל הצדיקים כולם וכנ"ל, אך אין כולם זוכים להראות להם את מקומם ומדרגתם בהיותם בעוה"ז, בין איזה מלאכים העומדים שיהיה לו מהלכים בהם. אבל יהושע כה"ג זכה לזה, שהראה לו בעוה"ז בין איזה מלאכים העומדים שיהיה לו מהלכים, והראה לו חלקו וגורלו אשר לעה"ב, גם בהיותו בעוה"ז. והעיקר הוא כי אותן המלאכים היו מצויינים ברום מעלה וגבוהים מאד, והראה לו כי גם בהם יהיה לו מהלכים לעוה"ב. אמנם כי ע"י הצדיקים, הנה יתוקנו לעתיד המלאכים לעלות עמהם ג"כ, כי ע"י האור הגנוז אשר יתגלה לעתיד ע"י עבודת הצדיקים ותורתם, שהוא באור הפנימי ומעוררים למעלה למעלה עד רזא דאור א"ס, הנה כאשר יוגמר הבירור דהניצו"ק, שהוא לעת התיקון דביאת המשיח, הנה יתגלה אז האור הגנוז לייחד את הכל, וייתחדו כל חיצונית בהפנימית שבו, ויוכללו עמו, וייתחדו ע"י המלאכים בהנשמות להתעלה ג"כ מעילוי לעילוי, ויתעלו בדרך זה המלאכים ג"כ לאור התכלית האחרון עם הצדיקים, להתייחד באור המלכות דא"ס, שהוא יסוד הכל ותכלית הכל כנ"ל. ויהיו

¹⁷ ז"ל: נשמתא דישראל נפקא מגו וגופא (נופא) דהוא אילנא ומתמן פרחין נשמתין לגו האי ארץ גו מעהא לגו לגו ורזא (מלאכי ג יב) כי תהיו אתם ארץ חפץ ועל דא ישראל בן יקיר דהמו מעהא עליה ואקרון (ישעיה מו ג) העמוסים מני בטן.

תרגום: נשמת ישראל יוצאת מתוך הגוף של האילן ההוא, ומשם פורחות הנשמות לתוך הארץ הזו לתוך מעיה לפני ולפנים. והסוד "כי תהיו אתם ארץ חפץ". ועל זה ישראל בן יקיר שהמו מעיה עליו, ונקראים "העמוסים מני בטן".

המלאכים ג"כ עיקרים בהתכלית, כי יזכו גם הם לכ"ז ע"י עבודתם, אשר הם כולם בעלי עבודה כנ"ל.

(1)

והנה יש במלאכים ג"כ כמה חלוקי מדרגות בעבודתם, והוא ע"ד שמצאנו חלוקי מדרגות בעבודת הצדיקים אשר בעוה"ו. כי יש מהם שהם קדושים העומדים לפני ה' תמיד בתורה ועבודה יומם ולילה, תמיד לא יחשו, כרשב"י וחביריו. וכמה מדרגות בזה ג"כ בענין התורה ובענין העבודה אם לעצמו אם בזולתו [ע' הגר"א שה"ש ח' בפסוק אם חומה היא¹⁸], כל א' לפי כשרונו ולפי שורש נשמתו. ויש מהם עוסקים בעניני העולם ג"כ, אלא שמקיימים בעצמם בכל דרכיך דעהו (משלי ג ו), וכל מעשיך יהיו לשם שמים. וגם בהם כמה מדרגות, וכמה מינים בשימושם ועבודתם, אם בצורכי כלליים או פרטיים, וכן יש בהם אשר כל כשרונם הוא הוא רק לשמש לזולתם.

והנה עדי"ן הוא ג"כ בהמלאכים המוני מעלה, כי הנה הם במדרגות רבות אין חקר, והם חלוקים בעבודתם. כי הנה ישנם אראלים ומלאכים השמלי וזהר עירין קדישין תקיפי שרפים אלפי אלפים ורבי רבבן, העומדים בחדרי מרכבה, וכל עבודתם הוא רק להמליכו ולהעריצו ולהקדישו למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בלי הפסק רגע אחד, ע' זוה"ק (ויצא קנט ע"א¹⁹ ובכ"מ). והנה הם נהנין מזיו השכינה, אם בקרוב או ברחוק, כל א' לפי מדרגתו, ובהם הם היים וקיימים, וכן בזה הם מתחדשים תמיד בכח ועצמה, להיות עבודתם בלי הפסק.

וישנם ג"כ כיתות מלאכים לאין מספר, אשר עיקר עבודתם הוא בשימושי אותו העולם, בכל עולם ועולם שהם, וכמ"ש בזוה"ק בהיכלות בראשית ופקודי, והם ג"כ אלפי אלפים ורבי רבבן, וע"ד שאמרו בחגיגה (יג ע"ב) על פסוק (דניאל ז י) נהר דינור נגד ונפק וגו' אלף אלפים ישמשוני, ר"ל להנהר דינור לכל הפעולות והשימושים הנעשה ע"י הנהר דינור, ע' זוה"ק (ויקהל ריא ע"ב²⁰).

¹⁸ ז"ל: בישראל הן ב' מינים: א', שיושב סגור ומסוגר מבני אדם, ולומד בפני עצמו. והב', שיושב ולומד עם רבים, והיינו אותן הגדולים מאד בתורה ומע"ט, ואינן מתיראין כלל מן האנשים שילכו ויבואו שלא יטום ח"ו מן הדרך, הם שלומדים עם רבים ומקרבים אותם לתורה. אבל אותן שמתיראין מהתקרבות וחסרות אנשים שלא יטו ח"ו מן הדרך, הם יושבים מסוגרין.

¹⁹ ז"ל: תא חזי כגוונא דאיכא משמרות בארעא הכי נמי ברקיעא דמזמרי למארייהו ואמרי שירתא תדיר וכלהו קיימין אלין לקביל אלין וכלא ובסדרון (בסדרא) דשירין ותושבחן והא אוקמה חברייא עלמות שיר מאי עלמות שיר אלא כמה דאת אמר (שיר ו ח) ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר מאי ועלמות אין מספר כמה דאת אמר (איוב כה ג) היש מספר לגודיו ובגין דלית לון חושבנא כתיב ועלמות אין מספר וכלהו שורין שורין מסחרן סדרין אלין לקבל אלין לזמרא ולשבחא למאריהון ואלין אינן עלמות שיר ובגין דאית עלמות דלא מזמרין כאלין אלין אקרון עלמות שיר.

תרגום: בא וראה, כמו שיש משמרות בארץ, כך גם ברקיע, שמזמרים לרבונם ואומרים תמיד שירה, וכולם עומדים אלו כנגד אלו, והכל בסדרים של שירות ותשבחות, והרי פרשוהו החברים. "עלמות שיר", מה זה "עלמות שיר", אלא כמו שנאמר "ששים המה מלכות ושמנים פלגשים ועלמות אין מספר". מה זה "ועלמות אין מספר", כמו שנאמר "היש מספר לגודיו". ומשום שאין להם חשבון, כתוב "ועלמות אין מספר". וכולם שורות שורות, מקיפים סדרים, אלו כנגד אלו, לזמר ולשבח את רבונם, ואלו הם "עלמות שיר". ומשום שיש עלמות שאין מזמרות כמו אלו, אלו נקראות "עלמות שיר".

²⁰ ז"ל: אינן ראשי החיה אלין ארבע רישי אנפין חד אריה דכתיב (יחזקאל א י) ופני אריה אל הימין וחד שור דכתיב ופני שור מהשמאל וחד נשר דכתיב ופני נשר לארבעתן אדם כללא דכלא דכתיב ודמות פניהם פני אדם ואלין ארבע רישי נהרין דמטולהון (ס"א חיון דנטלין) לכורסייא קדישא ומגו מטולא דלהון זעין ומההיא זיעא דמטולא דלהון אתעביד ההוא נהר די נור דכתיב (דניאל ז י) נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי אלף אלפין ישמשונה.

ונשמתינן כד סלקין אתסחיין בההוא נהר די נור וסלקין לקורבנא ולא אתוקדן אלא אתסחיין תא חזי מסלמנדרא דעבדין מנה לבושא ומגו דאיהי מנורא לא אתסחיא ההוא לבושא אלא בנורא אשא אכיל זוהמא דביה ואתסחי ההוא לבושא הכי נמי נשמתינן די נור דאתנטילת מגו כורסייא קדישא דכתיב בה (שם) כרסיה שביבין די נור בזמנא דבעיא לאתסחיא מההוא זוהמא דבה אתעברת בנורא ואתסחיא ונורא אכלא כל ההוא זוהמא די בנשמתינן ונשמתינן אתסחיא ואתלבנת.

תרגום: אותם ראשי החיה אלו ארבעה ראשי פנים אחד אריה שכתוב ופני אריה אל הימין ואחד שור שכתוב ופני שור מהשמאל ואחד נשר שכתוב ופני נשר לארבעתן ואדם כלל של הכל שכתוב ודמות פניהם

וכן ישנם כמה מלאכים לאין מספר, אשר עיקר עבודתם הוא לשמש לצדיקים, וכמ"ש (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך וגו'. ועד"ז המלאכים המלוין לאדם כמ"ש בשבת (קנט ע"ב) וכן בתנחומא (פ' ויצא סי' ג' ובסוף פ' משפטים) עשה (ב ע"ג) אדם מצוה אחת, מוסרין לו מלאך אחד, מצות הרבה מוסרין לו מלאכים הרבה. וכן יש כמה רבבן מלאכים, אשר הם ממונים על עניני בני אדם, ועל ידיהם הוא כל הקמיעות ושימושי השמות.

והנה הגם שכולם הם מקבלים עליהם עול מלכות שמים ומפארים ומעריצים ומקדישים, וכמו שיסדו (בברכת ק"ש של שחרית של שבת) שבת נותנים לו כל צבא מרום תפארת וגדולה כו', אך בעיקר עבודתם הוא כמה מדרגות, ובכל מדרגה כמה פרטים לאין מספר, וכמבואר כ"ז בברייתות דפרקי המרכבה ושימושי המלאכים, ועכ"פ הוא כי הנה ישנם בעבודת המלאכים כמה מדרגות.

ובדרך כלל הנה הם ג' מדרגות בכל עולם, הן בבריאה שהם השרפים, והן ביצירה שהם החיות, והמלאכים והן בעשייה שהם האופנים²¹. כי שורשם, הרי הוא ג"כ מהעשר ספי' שבכל עולם. ואותן אשר שרשם הוא מהכח"ב, הוה כל עבודתם להקב"ה לבד, ואשר שרשם הוא מחג"ת, עבודתם הוא בשימושי אותו העולם עצמו, ואשר שרשם הוא מהנה"י, עבודתם הוא לעניני עולם התחתון. אך עכ"פ הוא, כי כולם הם בעלי עבודה, וכל עבודתם הוא לשמו יתברך, וכמו שיסדו (ברכת ק"ש של שחרית) וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם. וניתן להם עבודתם ג"כ רק לטובתם, כדי שיזכו עי"ז לתיקון תכלית האחרון אשר כוון לזה הוא ית"ש בכל בריאת עולמו, ע"ד עבודת הצדיקים בהתורה והמצוה, כי רק על זה הוא ג"כ מציאת המלאכים כולם וכל צבא מרום, כי הוא לתכלית מכוון לכל אחד ואחד, והם מסבבים על עצמן את התכלית ע"י עבודתם, וכמו שיתבאר עוד למטה. והוא מה שיסדו (ברכת ק"ש של שחרית) יוצר משרתים ואשר משרתיו כו'.

פני אדם וארבעה ראשי האורות הללו שמשאם (חיות שנוטלות) את הכסא הקדוש ומתוך המשא שלהם הם מזיעים ומאותה זעה של משאם נעשה אותו נהר דינור שכתוב (דניאל ז) נהר דינור שופע ויוצא מלפניו אלף אלפים ישמשוהו.

וכשעולות הנשמות הן רוחצות באותו נהר דינור ועולות לקרבן ואינן נשרפות אלא רוחצות בא וראה מסלמנדרא שעושים ממנה לבוש ומתוך שהיא מאש אין רוחצים אותו לבוש אלא באש האש אוכלת הזוהמא שבו ונרחץ אותו לבוש כך גם הנשמה מאש שנלקחה מתוך הכסא הקדוש שכתוב בה כסאו שביבי אש בזמן שרוצה לרחץ מאותה זוהמא שבה עוברת באש ונרחצת והאש אוכלת כל אותה הזוהמא שבנשמה והנשמה רוחצת ומתלבנת.

²¹ עי' תז"ח ב ע"ג: אבל מסטרא דנשמתא אתקראו שרפים ומסטרא דרוחא חיות דאתמר בהון ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות (דא) ואתמר בהון (יחזקאל א ה) ומתוכה דמות ד' חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה ורוחא איהו מסטרא דעמודא דאמצעייתא ואית לה ארבע אנפין כגונא דנשמתא דאית לה ד' אנפין אופנים מסטרא דנפש ואיהי מסטרא דשכינתא תתאה ואית לון ד' אנפין דמרכבה דאנון נצח והוד והנה אופן א' בארץ דא צדיק אופנים אנון מתתא לעלא חיון באמצעייתא שרפים לעלא וכלהו לעלא אדון יחיד שליט על כלא מפלא ומכסה בכתר ובחכמה איהו שולטנו דקאים על כלהו בעשר אתון דשמא מפרש אבל מתמן לתתא כלהו ספירן מרבעין בארבע אתון כגונא דא בינה יה"ו ההוא בן דיה"ו איהו ו' דאתפשטותה בשית ספיראן ה' רביעאה בשכינתא תתאה בה אשתלים יה"ו.

תרגום: אבל מצד הנשמה, הם נקראו שרפים. ומהצד של רוח חיות, שנאמר בהם "ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים, היא מתהלכת בין החיות". (זה) ונאמר בהם "ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה", והרוח היא מצד העמוד האמצעי, ויש לה ארבעה פנים, כדוגמת הנשמה, שיש לה ארבעה פנים האופנים מצד של הנפש, והיא מצד של השכינה התחתונה. ויש להם ארבעה פנים של מרכבה, שהם נצח והוד. "והנה אופן אחד בארץ", זה צדיק. האופנים הם ממטה למעלה, החיות באמצע, השרפים למעלה. ולמעלה על כולם אדון יחיד שולט על הכל, מופלא ומכוסה, בכתר ובחכמה, הוא שלטון שעומד על כולם בעשר אותיות של השם המפרש. אבל משם למטה כל הספירות מרובעות בארבע אותיות, כמו זה בינה יה"ו, אותו בן של יה"ו הוא ו', שהתפשטותו בשש ספירות. ה', רביעית בשכינה התחתונה, בו נשלם יה"ו.

ועי' ע"ח שער פנימיות וחיצוניות יג, ובהגר"א בס"י יב ע"א.

ופשוט (ב ע"ד) הוא כי הקב"ה אינו צריך למשרתים כלל, ואינו נצרך לבריותיו מאומה. ומה גם כי כל צבאות העליונים כולם המשמשים במרום כנ"ל, ע' זוה"ק (תרומה קעא ע"ב²² ופ' קדושים פו ע"א²³) הנה כל כחם ופעולתם הוא לעולם תמיד רק בשפעו ית"ש, המשפיע עליהם תמיד, כי הוא ית"ש הוא לכולם בבחי' נשמה לנשמה ורוח לרוח, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, מן העולם ועד העולם.

וא"כ מהו הענין דכל משרתי מעלה, כי הרי כשם שברא ויצר ועשה את עיקר כל העולמות באין עוזר עמו במלאכתו, כן לא היה נמנע לפניו ח"ו לסדר את ההנהגה ג"כ בכל פעולותיה שיהיה נמשך לכל א' ממנו עצמו במכוון בלי שום אמצעים כלל, אחרי שלעולם הרי נעשה כל מה שנעשה רק בשפעו תמיד, ומכוונת שפעו על כל פרט ופרט בתכלית הדיוק, והרי הוה לעולם הכל רק ממנו עצמו ית"ש, וא"כ הרי הוה כל האמצעים, שהם המשרתים כולם, והם כל המלאכים המוני מעלה, וכל צבא מרום המשמשים לעניני עולם התחתון, הרי הם ללא צורך.

אך הוא מה שאמרנו, כי מציאותם הוא ג"כ רק לתכלית מיוחדת לכל א', אשר בתיקון תכלית האחרון דכלל המציאות, שהוא מכוון לכלל המציאות כולו בכלל ובפרט, וכולם עיקרים בו. אמנם, כל הזיו והזוהר דאור הזה, הנה יזכה בו כל א' רק בסיבתו גופה, ע"י מעשיו ע"י פעולתו ועבודתו, וזהו ענין העבודה אשר לכל צבא מרום ג"כ, כדי לסבב על עצמן את הזיו והזוהר דאור התכלית האחרון ע"י עבודתם. אמנם אי אפשר להם, אלא רק ע"י הצדיקים וכנ"ל אות ו', וכמו שיתבאר עוד למטה.

(ב ע"ג)

(ח)

²² ז"ל: תא חזי כתיב (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם וגו' כלהו חיילין ומשריין וכוכביא קודשא בריך הוא אפיק לון בשמא כל חד וחד ולא גרע אפילו חד בכל כוכביא ומזלי דרקיעין כלהו אתמנון נגידין ופקידין לשמשא עלמא כל חד וחד כדקא חזי ליה ולית לך עשבא זעירא בכל עלמא דלא שלטא עליה כוכבא ומזלא ברקיעא ועל ההוא כוכבא ממנא חד דקא משמש קמיה דקודשא בריך הוא כל חד וחד כדקא חזי ליה.

תרגום: בא וראה כתוב המוציא במספר צבאם וגו' את כל החילות והמחנות והכוכבים הוציא הקדוש ברוך הוא בשם כל אחד ואחד ולא גרע אפילו אחד בכל הכוכבים והמזלות של כל הרקיעים נתמנו שרים ופקידים לשמש את העולם כל אחד ואחד כראוי לו ואין לך עשב קטן בכל העולם שלא שולט עליו מזל וכוכב ברקיע ועל אותו כוכב ממנה אחד משמש לפני הקדוש ברוך הוא כל אחד ואחד כראוי לו.

²³ ז"ל: ת"ח כד ברא קב"ה עלמא אתקין כל מלה ומלה כל חד וחד בסטרוי ומני עלייהו חילין עלאין ולית לך אפי' עשבא זעירא בארעא דלית ליה חילא עלאה לעילא וכל מה דעבדין בכל חד וחד (תרי נוסחי) וכל מה דכל חד וחד עביד כלא הוא בתקיפו דהוא חילא עלאה דממנא עליה לעילא וכלהו נימוסין גזירין מדינא על דינא נטלין ועל דינא קיימין לית מאן דנפיק מן קיומיה לבר וכלהו ממנן מן יומא דאתברי עלמא מתפקדן שלטונין על כל מלה ומלה וכלהו נטלין על נמוסא אחרא עלאה דנטלין כל חד וחד כמה דכתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה כיון דנטלין ההוא חק כלהו אקרונ חקות והוא חק דאתיהיב להו מן שמייא קא אתי וכדין אתקרון חקות שמים

ומנל דמן שמים קא אתיין דכתיב כי חק לישראל הוא ועל דא כתיב את חקותי תשמרו בגין דכל חד וחד ממנא על מלה ידיעא בעלמא בההוא חק בגין כך אסיר למחלף זינין ולאעלא זינא בזינא אחרא בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתרייהו (ואכחיש פמליא של מעלה) ואכחיש פומבי דמלכא

תרגום: בא וראה כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, תיקן כל דבר ודבר כל אחד ואחד בצדו, ומנה עליהם כחות עליונים. ואין לך אפילו עשב קטן בארץ שאין לו כח עליון למעלה, וכל מה שעושים עם כל אחד ואחד (שתי נוסחאות), וכל מה שכל אחד ואחד עושה, הכל הוא בחוזק של אותו הכח העליון שממונה עליו מלמעלה. וכל ההנהגות גזורות מן הדין, על דין הם נוסעים, ועל הדין הם עומדים. אין מי שיוצא ממקומו החוצה, וכל הממונים מיום שנברא העולם נתמנו שליטים על כל דבר ודבר, וכולם מתנהגים על הנהגה אחרת עליונה שנוטלים כל אחד ואחד, כמו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, כיון שנוטלים אותו חוק, כולם נקראים חקות, ואותו החוק שנתן להם בא משמים, ואז נקראים חקות שמים.

ומנין שבאים משמים, שכתוב כי חק לישראל הוא, ועל כן כתוב את חקותי תשמרו, משום שכל אחד ואחד ממונה על דבר ידוע בעולם באותו החק, לכן אסור להחליף מינים ולהכניס מין במין אחר, משום שעוקר את כל כח וכח ממקומו, (ומכחיש פמליא של מעלה) ומכחיש את פרסום המלך.

והעיקר מה שנראה לי בזה, אם יוכשר בעיני הקב"ה, כי כל שימושי המלאכים ושרי מעלה וכל צבא מרום המשמשים לעניני עוה"ז, הנה נעשה כ"ז רק מאחר החטא ולהלאה. והוא ע"ד שמצאנו בעת שהוציאנו הקב"ה ממצרים לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו, הנה תחילה היה עומד שיעשה הכל ע"י הקב"ה בעצמו, וכמ"ש בפ' וארא (שמות ו ו-ח) והוצאתי אתכם, והצלתי אתכם, וגאלתי אתכם, ולקחתי אתכם לי לעם, והבאתי אתכם אל הארץ, ור"ל אני ולא מלאך אני ולא השליח (הגדה של פסח). וכן היה באמת ג"כ, וכמ"ש (שם יג כא) וה' הולך לפניכם וגו'. וכן בהצור שבחורב, הנני עומד לפניך שם על הצור (שם יז ו).

אך ע"י החטא, ואחר חטא העגל, כאשר הורד עדיו מעלינו, הנה נעשה הסתרת פנים, ואמר (שמות כג ב) הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום וגו', וכן בפ' תשא (שם לג ב-ג) ושלחתי לפניך מלאך וגו', כי לא אעלה בקרבך וגו', אלא שביקש משה רבע"ה ואמר (שם טו) אם אין פניך הולכים אל תעלינו מזה. וניתן לו בקשתו, ואמר (שם יז) גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה*, ועכ"ז הנה חזר המלאך עכ"פ בימי יהושע כנודע.

כן ע"ד"ז הנה נשתנה ההנהגה בכל סדרי בראשית, מאחר החטא דע"ן הדעת, כי קודם החטא ועד שגורש אדם הראשון מגן עדן, הנה לא השתמש הקב"ה בכל עניני אדם הראשון ע"י שום מלאך מאומה, אלא הקב"ה בעצמו טיפל בו בכל צרכיו ועניניו, וכמ"ש (בראשית ב כא-כב) ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם, ויקח אחת מצלעותיו, ויסגור בשר תחתונה, ויבן ה' אלהים את הצלע וגו', ויביאה אל האדם, (שם ב טו) ויקח ה' אלהים וגו', ויניחהו בגן עדן, (שם ג כא) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, (שם כג) וישלחהו ה' אלהים מגן עדן וגו'. הרי לנו, כי עד אחר שגורש מגן עדן, הנה נעשה כל צרכיו ועניניו ע"י הקב"ה בעצמו, ולא ע"י שום מלאך כלל. וכן היה עומד באמת אלולא החטא, להעשות כל צרכי האדם תמיד מהקב"ה בעצמו במכוון בשפעו ואורו עצמו, בלי שום מלאך ואמצעי כלל. וכן היה נעשה עניני כל העולמות כולם וכל הנהגתם, הכל מהקב"ה בעצמו, גם בפרטי פרטות.

והנה ע"ד שהיה כל הבריאה והיצירה והעשייה דכל מעשה בראשית כולם, אשר בששת ימי בראשית, הכל מהקב"ה לבד במאמרו, שהוא באורו ושפעו על כל פרט ופרט במכוון, בלי שום אמצעי זולתו מאומה כלל, כן היה עומד להעשות אלולא החטא. כל ההנהגה שבהם ג"כ, מעולם ועד עולם, גם בכל פרטיהם, כל תהלוכותיהם ועניניהם, הכל באורו ושפעו עצמו ית"ש, בלי שום פעולה ומעשה מזולתו כלל.

אך מאחר החטא דע"ן הדעת, אשר ירדו כל העולמות, ושולחו מאת פניו ובפרט בעוה"ז ע"י העכירות והזוהמא שנעשה בהן, הנה אין באפשרי לבני אדם לקבל אורו ושפעו ממנו עצמו ית"ש במכוון, אלא רק ע"י מסכים רבים ולבושים רבים, וג ע"א} כי היו נכוונים מאורו, והיו מתבטלים ממציאיותם. והוא ע"ד שנאמר בפ' תשא אחר חטא העגל (שמות לג ג) כי לא אעלה בקרבך, ר"ל שלא אתגלה בך באורי עצמו, כי עם קשה עורף אתה, ור"ל וזהמתך רבה (שם) פן אכלך כו', כי גוף עכור ומזוהם אינו יכול לקבל אור של מעלה, כי נכוה ומתבטל ממציאיותו. והוא ג"כ ע"ד שאמר (שם כ) כי לא יראני האדם וחי, וזה הוא ג"כ הענין מה שאנו רואין, כי בכל משך זמן שהיו ישראל במדבר, היה מספיק להם הקב"ה כל צרכיהם, הכל רק באורו ושפעו עצמו ית"ש, ולא ע"י שליח כלל. וכמו המן והבאר והשלוים, וכן בענין מלבושיהם, הלא נאמר בפ' עקב (דברים ח ד) שמלתך לא בלתה מעליך, ואמרו רז"ל (דברים רבה סוף פ' תבא פ"ז סי' יא) ענני כבוד היו שפים בכסותם ומגהצים אותם כמים מגהצים, כמו שכתב רש"י שם.

והתנהג הקב"ה בהנהגה כזו כל משך זמן דדור המדבר, כל זמן שהיה משה רבינו ע"ה קיים, כי היה עומד אז שיתוקן העולם כמו קודם החטא (כנודע בדברינו בספר הדעה ח"ב), ולכן היה משפיע הקב"ה אז את שפעת כל צרכיהם שלא ע"י שליח כלל אלא באורו ושפעו עצמו ית"ש. אבל קודם הזמן הזה, וכן מאחר הזמן שנסתלק משה רבינו ע"ה, היה נתעלם מהם הנהגה הזוה, ונמשך מאז ולהלאה כל שפעות אורו לישראל, אפי' בזמן שהם צדיקים גמורים, ג"כ רק ע"י משמשים ושלוחים, וכמו שאמרו (ברכות לה ע"ב) בזמן שעושיין רצונו של מקום מלאכתן נעשה ע"י

אחרים, והרי לנו, כי אפילו בזמן שעושיין רצונו של מקום, לא נשלם להם כל צרכיהם אלא רק ע"י משמשים ושלוחים דוקא, ולא נעשה מעתה שום דבר מאורו ושפועו עצמו ית"ש בלתי התלבשות במסכים ולבושים ושלוחים, אלא רק בעת התיקון דלעתיד, ומאז ולהלאה. וכל זה הוא ע"פ הדברים שאמרנו, כי הנה ע"י משה רבינו ע"ה היה עומד להאיר הנהגתו ית"ש עם ישראל תמיד באורו עצמו בלי שום אמצעי, והיה עומד הדבר להחזיר את העולם כולו בהתיקון האמתי, וכמו שהיה קודם החטא. והיה עומד אור התיקון הזה עד החטא דמי מריבת. אמנם מאז ולהלאה, הנה נאבד מישראל האור הגדול הזה, ונשתנו מעתה להיות הנהגתם תמיד רק ע"י מסכים ולבושים ושלוחים וכנ"ל.

וכן הוא ג"כ בעניינינו, כי ע"י החטא דע"ן הדעת, שנתרבה העבירות והוהמא, הנה נשתנה ההנהגה בכל העולמות כולם, כי אי אפשר להאיר אורו ושפועו עצמו ית"ש, אלא רק ע"י מסכים ולבושים רבים, והוא הענין מה שנמצא בכמה אנדות חז"ל ובזוה"ק על כמה עניני דעוה"ז, שהם נעשו ע"י בית דין של מעלה ושרי מעלה ומלאכים המוני מעלה, הגם שבאמת הנה הוא הכל רק מהנהגתו עצמו ית"ש, מאורו המאיר בהם ומשפועו המשפיע בהם. והוא ע"ד כל פעולות הגוף, שכל פעולותיו ותנועותיו, הוא הכל רק מהנשמה שבו, כן הוא ית"ש לכולם, כי רק ממנו לבד הוא כל מציאותם וכחם ופעולתם, כי הוא נשמתא לנשמתא ורוחא לרוחא כנ"ל אות ו'. אך מה שנעשה על ידיהם, הנה הוא רק משום, כי ע"י החטא דע"ן הדעת, הנה אי אפשר לקבל מאורו עצמו ית"ש, אלא רק ע"י מסכים ולבושים, והם כל המלאכים המוני מעלה וצבא מרום, שהם המסכים ולבושים לכל אור הנהגתו ית"ש, המנהיג את הכל תמיד בכלל ובפרט, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. ומה שנעשה על ידיהם, הנה הוא רק כי הם בבחינת המסכים ולבושים לאור הנהגתו, ע"ד הגוף, שהוא לבוש לאור הנשמה שבו, ונעשה בעוה"ז כל פעולת הנשמה רק ע"י הגוף, הגם שכל העושה והפועל, הוא רק הנשמה. כן נעשה פעולותיו ית"ש אשר בכל הנהגת דעוה"ז ע"י המלאכים המוני מעלה וכל צבא מרום, משום שאין העוה"ז, ע"י עביותו ועבירתו, אינו²⁴ יכול לקבל את אורו ושפועו ית"ש, כי אין להם שום השתוות עמו. אבל הפועל והעושה, הוא לעולם רק הקב"ה לבד, ולכן אמרו במדרש תהלים (מומור ד' סי' ג') הגיע לאדם עת צרה, לא יהי קורא לא למיכאל ולא לגבריאל, אלא קורא אותי ואני עונה, הה"ד כל אשר יקרא בשם ה' ימלט. ונעשה כל שימושי המלאכים וכל צבא מרום בזה, ע"י החטא דע"ן הדעת, אבל קודם החטא, הנה היה עומד כל הבריאה כולו להתנהג בכל צורכה ועניניה אשר גם בפרטי פרטות מהקב"ה בעצמו, באורו ושפועו בלי שום אמצעי כלל, וכן היה הנהגתו ית"ש עם אדם הראשון קודם החטא וכנ"ל.

(ב ע"ד) * הגהה א'. וראיתי במפרשים שטרחו הרבה, כי צפ' תשא אחר החטא, כאשר אמר לו הקב"ה (שמות לג ב-ג) ושלחתי לפניך מלאך כו', כי לא לעלה בקרבך כו', ביקש משה רחמים, ואמר (ס' טו) אם אין פניך הולכים כו'. וצפ' משפטים, קודם החטא, כאשר אמר לו הקב"ה (שמות כג כ) הנה אנכי שולח מלאך כו', שתק משה ולא ביקש כלום, וטרחו המפרשים הרבה בזה.

אך לדעתי נראה פשוט, כי משום שגם צפ' משפטים, הרי היה ג"כ רק בסבת החטא דלעתיד, כמ"ס שם רש"י והרמב"ן, הנה לא הרהיב משה רבינו ע"ה לבקש על זה, ורק אחר ששמע מהקב"ה, שאמר לו (שמות לג יב) ידעתיך בשם וגם מלאכת חן בעיני, וכמפורש בדברי משה רבינו ע"ה בעלמו, כי רק עי"ז היה בקשתו. ולכן צפ' משפטים, שהוא קודם ששמע מהקב"ה דברי ריטוי וחן, כאלו לא הרהיב צנפשו לבקש על זה. וגם כי צפ' תשא, הרי כבר נפרעו על החטא, וכמ"ס (שם לב לה) ויגוף ה' את העם כו'. וכן גם עשה משה דין בהם כמפורש צפ' שם. ולכן משום כ"ז, הרהיב משה לבקש על זה. משא"כ צפ' משפטים, שעדיין לא ידע משה מתהלוכות החטא ומה שיהיה בו, הרי לא שייך לבקש על דבר שלא היה עדיין, ולא ידע מתהלוכותיו מאומה, כן נראה לי פשוט.

ומה שאמר לו הקב"ה (שמות כג כ) הנה אנכי שולח מלאך, הגם שהקב"ה ידע כי משה יבטל את זה בצקשתו, אך עכ"ז, הנה נתקיים הדבר אח"כ בימי יהושע, וכמ"ס רז"ל (במדבר תנחומא פ' משפטים צפסוק

²⁴ נראה שצריך למחוק את המילה.

הנה אנכי שולח מלאך ע"ש אות י"ח). ומ"ש הקב"ה כ"ז למשה רבינו ע"ה, הנה הוא ע"ד שכתוב (עמוס ג ז) כי לא יעשה אדני אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

הגהה ב'. הנה בענין מה שקיבל יהושע את המלאך, הרי הוא לכאורה תמוה, כי מאחר שמשה רבינו ע"ה ביקש על זה, והקב"ה נתראה לו, ואמר (שמות לג יז) גם את הדבר הזה אשר דברת לעשה. א"כ למה קיבל אותו יהושע. והגם שנראה, כי המלאך שבא אל יהושע היתה השכינה עמו, כי זהו שאמר (שם ג ה) של נעלך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו קודש הוא, והוא משום השכינה שהיתה עמו, והודיע לו בזה (ג ע"ב) שהשכינה עמו. אמנם הרי כבר אמרו רז"ל (סנהדרין לח סע"ב) הימנותא בידן דאפי' צפרונקא נמי לא קבילניה, וא"כ איך קיבל אותו יהושע.

ונראה לי לומר בזה, כי לא קיבל אותו יהושע, להיות לו לעזר ולתשועה בענין המלחמה ובכיבוש הארץ, אלא רק להראותו את הדרך, ולהורות לו לאיזה דל שיפנה, אם אל ימין או אל שמאל, וגם להודיע איזה יום שיעסקו במלחמה, ואיזה יום שיפסיקו. כי הרי פשוט הוא, שלא היו עוסקין במלחמה בלי הפסקה, דא"כ תורה מה תהא עליה, וכמ"ש רז"ל (מגילה דף ג ע"א) כי על זה אמר לו המלאך, עתה צאתי. ועל שימושים כאלו היה מקבל יהושע את המלאך.

ובימי משה בהליכתם במדבר, היו יודעים כ"ז ע"י ענני כבוד, כי הענן היה הולך לפניהם להראותם הדרך, ובהאריך הענן יחנו (במדבר ט יט), ובהעלותו יסעו (שם כב), והיה כ"ז מהקב"ה בעלמו, ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו. אבל יהושע היה משתמש בכ"ז ע"י המלאך, והיה משתמש יהושע בהמלאך בכל שימושי שהענן אשר בימי משה, והשימושים הללו הרי הם אינם צבחי פעולה ומעשה, ולא צבחי עזר וישועה, אלא רק צבחי ידיעה לבד, להודיע לו את אשר נכרך לו לדעת. ואולי המלאך היה משתמש יהושע בזה אם ע"י נביא או ע"י אורים ותומים, אבל מאחר שגלה לו המלאך, לא רצה יהושע לסרב בזה ולהדחותו, מאחר שהמלאך ביקש ממנו שלא ידחה אותו כמ"ש רז"ל (במדבר תנחומא פ' משפטים בפסוק הנה אנכי שולח מלאך ע"ש אות י"ח) כי עילוי גדול הוא למלאכים כשמשתמשים לצדיקים, וקיבל אותו יהושע, כי לא ראה חשש בזה, והיה קשה אליו לדחותו, מאחר שגלה לו. אך עכ"פ הוא, כי כל השימושים אשר השתמש יהושע עם המלאך, היה רק בהשימושי שהענן אשר בימי משה, כן נראה לי לומר, אם יוכשר בעיני הקב"ה.

ואומר עוד דיבור אחד בזה, והוא בענין השתחוויה אשר השתחווה יהושע לפני המלאך, הרי הוא קשה מאד, כי השתחוויה לבצא מרום, הרי הוא איסור פשוט מן התורה. וכבר עמדו המפרשים בזה, ולא ראיתי בדבריהם דבר המתיישב על הלב, והיה בדעתי לומר, כי לא השתחווה להמלאך אלא להקב"ה על אשר שלח לו המלאך.

אמנם ראיתי בספר קה"י בסופו, בהשמטות שם שכתב בשם הרקאנטי, שאמר כי נתגלה לו בחלוס, כי כאשר נתלבש המלאך בצורת ולבוש אדם, ונתגלס ונתגשם לפלרוף אדם, אז הותר בהם כל מה שהותר באדם, והוא בכלל מה שאמרו (סנהדרין סא ע"ב) אבל מותר להשתחוות לאדם כמותך, ע"כ הגהה.

ג ע"א} והענין הוא, כי נודע הוא מדברי האר"י ז"ל, כי ע"י החטא, הנה נעשה ירידה גדולה בהעולמות כולם, כי ירדו בכל מלואם. וקודם החטא היה מגיע העשייה למקום הנוק' דהאצילות של עתה. והיה מדרגת אדה"ר גדולה מאד, כי כאשר ניתן בגן עדן, היה מגיע למדרגת האצילות, ואילו לא החטא היה ניתן לו התורה. והוא מה שכתוב (בראשית ב טו) ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה²⁵. והתורה שהיה ניתן לו היה בלי לבוש, כי אחר החטא, הנה נתלבשה התורה בלבושי הבריא²⁶, שהוא לבושי דמט"ט, והיא באסור ומותר²⁷, הייב זכאי, טמא טהור, רע וטוב, פסול

²⁵ ז"ל ת"י: וא ר. גינ ניתא דעדן למהוי לח אורייתא למנטר ק דהא.

²⁶ עי' תיקו"ז (ה ע"ב): ואית אורייתא דבריא ובריאה ואורייתא דאצילות אורייתא דבריא ה' קנני ראשית דרכו (משלי ח כב) ואורייתא דאצילות תורת ה' תמימה.

תרגום: ויש תורה של בריאה ותורה של אצילות, תורה של בריאה ה' קנני ראשית דרכו, ותורה של אצילות "תורת יהוה" תמימה.

עי' בהגר"א בתז"ח מ"ט ע"ב וז"ל, ואורייתא טפילה הוא בבריאה שלכן בה שכר ועונש ע"ה טו"ר כמ"ל ונשמה מאצילות וכו', עכ"ל.

כשר, חול קודש. אבל התורה דאצילות, היא כולה קודש קדשים, והוא אורייתא דקוב"ה, שהקב"ה עוסק בה, וכל (ג ע"ב) עניניה הוא בגילוי אור דא"ס, להגדיל גילוייו ולהמשיך ולהתפשט את גילויי אורו, אור מאור, זיו מזיו, זוהר מזוהר, זיו מאור, אור מזיו, זיו מזוהר, זוהר מזוהר, אור מזוהר, זוהר מאור, מופלא ממופלא, קודש מקודש, מופלא מקודש, קודש ממופלא, עיין בספר מעיין החכמה המיוחס למשה רבינו ע"ה.

וכל הגילויים הללו, הנה מהם הוא אורו ושפעו ית"ש לכל התהוות המציאות העולמות כולם, ולכל הנהגתם תמיד, אשר מעולם ועד עולם. והוא אורייתא דקוב"ה, שהקב"ה עוסק בתורה כמ"ש בעבו"ז (דף ג ע"ב ד ע"א), והוא התורה דאצילות שהיה ניתן לאדה"ר אילולא החטא, כי היה אז מדרגת אדה"ר וכן מדרגת העולמות כולם ג"כ בקדושה נפלאה נורא מאד, וכמו שכתבנו בזה בספר הדעה ח"ב (ג ע"ג) דרוש ג' ע"ש בביאור וארוכה. ובזה היה עסק אדה"ר בהתורה דאצילות להמשיך גילויים למטה בכל הצורך להנהגת העולמות אשר לפי מדרגתם של אז, על דרך פעולת עסק התורה שלנו, שהוא להמשיך אורו ושפעו ית"ש לכל הצורך להנהגתו ית"ש אשר למדרגת העולמות של עתה.

והנה עד"ז הנה היה ג"כ אילולא החטא, עבודת המלאכים וכל צבא מרום אשר מציאותם הוא לעולם רק מהחיצונית דאור המלכות וכנ"ל אות ו', וכל עבודתם מגיע ג"כ רק בהחיצונית ולא בפנימית, הנה היה כל עבודתם, אשר אז ג"כ בלי לבוש, וכדי להמשיך אור שפעו ית"ש עליהם בגילוי אחר גילוי, עד שיושלם האור דכוונת התכליתית אשר כוון עליהם הוא ית"ש ג"כ בהמציאו אותם בתחלה. ועכ"פ הוא כי קודם החטא ע"ן הדעת, הנה היה עבודת דכל ברואי מעלה ומטה, ר"ל הן דישראל בהתורה והמצוה, והן עבודת דכל צבא מרום, הנה היה הכל במדרגה יותר גבוה הרבה מאד. כי עבודת ישראל בהתורה, הנה היה בהתורה דאצילות, שהוא אורייתא דקב"ה, שהקב"ה עוסק בה בכל יום, והוא בגילוי אור א"ס להרבות ולהגדיל גילויי בלי גבול, ובזה היה עבודת ישראל ג"כ אילולא החטא וכנ"ל. וכן עבודת המלאכים, הגם שכל עבודתם הוא רק בהחיצונית, עכ"ז הנה היה ג"כ בגילוי אורו עצמו ית"ש אשר בהכלים דאצילות. וכן עד"ז הנה היה הנהגתו ית"ש אשר בכל העולמות כולם, בקיומם ובחיותם ובכל הנהגתם, היה נעשה הכל תמיד מהקב"ה בעצמו לעולם, ר"ל באורו ושפעו עצמו במכוון על כל פעולה ופעולה, אשר גם בפרטי פרטיות בלי שום אמצעיים ומשרתים כלל, וע"ד שהיה הבריאה כולה מהקב"ה בעצמו, בלי שום עוזר עמו במלאכתו כלל.

אמנם ע"י החטא דע"ן הדעת, שירדו העולמות כולם בירידה אחר ירידה, ונתגשמו ונתעכרו בזוהמא רבה, הנה אי אפשר מעתה להמציאות כולו לקבל אורו ושפעו ממנו עצמו במכוון, אם לא ע"י מסכים ולבושים רבים, והם כל המלאכים המוני מעלה וכל צבא מרום, שהם נעשו משרתים

ועי' בהגר"א בתיקו"ז לז ע"ג ד"ה ואינון ברזא: והענין כי האסור הוא מצד עץ הדעת טו"ר, דשם הס"א, אבל בעץ החיים לא יגורך רע (תהלים ה ה), ומינה מתפשטין חו"ג מסט' דחסד טהור, אף בעץ הדעת טו"ר ומסט' דגבורה, טמא שם, ות"ת מכריע פעם לכאן כו'.

²⁷ עי' זהר (ח"א כז ע"א): ואי זכו ישראל איהי עזר לון בגלותא מסטרא דהתר טהור כשר ואי לאו איהי כנגדו מסטרא דטמא פסול אסור טהור היתר כשר איהו יצר הטוב פסול טמא אסור איהו יצר הרע ואתתא דאית לה דם טהור ודם נדה מסטרא דמשנה איהי שויה ליה ולא איהי בת זוגיה יחודא דיליה דלית יחודא עד דערב רב יתמחון מעלמא ובג"ד אתקבר משה לבר מארעא קדישא וקבורתא דיליה משנה איהי ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין קבורתא דיליה משנה דשלטא על מטרוניתא דאיהי קבלה למשה ומלכא ומטרוניתא מתפרשא מבעלה בגין דא (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ וכו' תחת עבד כי ימלוך דא איהו עבדא ידיעא ושפחה דא משנה ונבל כי ישבע לחם דא ערב רב עם נבל ולא חכם

תרגום: ואם זכו ישראל, היא עוזרת להם בגלות, מצד של היתר טהור כשר, ואם לא, היא כנגדו מצד של טמא פסול איסור. טהור היתר וכשר הוא יצר הטוב, פסול טמא איסור הוא יצר הרע. ואשה שיש לה דם טהור ודם נדה מצד של המשנה, היא שוה לו ואינה בת זוגו, יחוד שלו, שאין יחוד עד שערב רב ימחו מהעולם, ולכן נקבר משה מחוץ לארץ הקדושה, וקבורתו היא משנה, "ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה". קבורתו משנה ששולטת על המלכה, שהיא קבלה למשה ומלך ומלכה מתפרדת מבעלה. ולכן "תחת שלוש רגזה ארץ וגו'", "תחת עבד כי ימלוך" זהו עבד הידוע, "ושפחה" זו משנה, "ונבל כי ישבע לחם" זה ערב רב, "עם נבל ולא חכם".

לזה. ועליהם נאמר (תהלים קג כא) ברכו ה' כל צבאיו משרתיו עושי רצונו. ובוזה הוא עתה ג"כ כל עבודתם של מלאכיו משרתיו עושי רצונו, והם אלף אלפין ורבי רבבן, שהם משרתים בזה להעשות כל פעולות אורו ושפעו ית"ש על ידיהם. והוא ע"ד פעולות הנשמה בעולם הזה, שנעשה רק ע"י כלי הגוף.

וכן נשתנה ג"כ התורה שבידינו, כי נתלבשה בלבושי דמט"ט, באסור ומותר, כשר פסול, טהור טמא, חייב זכאי, חול קודש. ונעשה עתה כל התיקונים, הן דישראל בהתורה והמצוה, והן דעבודת המלאכים, הכל רק ע"י לבושים ומסכים. אמנם באשר שעבודת ישראל בהתורה, הנה הוא עולה מעלה מעלה עד רזא דאור א"ס, הנה יתוקן עי"ז בהגילוי דאור הגנוז, שיתגלה לעת התיקון, ויתייחד ע"י זה התיקון דעבודת המלאכים ג"כ בהתיקון דאור התורה אשר ע"י ישראל, ויתייחדו שניהם לאחד, ויזכו ע"י זה המלאכים ג"כ להתיקון הפנימי דתכלית האחרון, ויהיו המלאכים ג"כ עיקרים בו, כי כל זה הוא מוכן להם ג"כ מסוד יסודם הראשון שבתחילה וכנ"ל, וכמו שיתבאר עוד למטה.

(ט)

והנה הארכנו בדברינו להוכיח את דעת הרמב"ם ז"ל, שכל הנבראים כולם הם כולם עיקרים בהתכלית, והם כולם שווים בו. אמנם מה שנמצא בדברי רז"ל במקומות רבים, שכוונת כל התכלית היה רק בשביל ישראל, וכל הנבראים כולם הם טפלים בזה, וכמו שאמרו בראשית ברא בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית וכמו שאמרו (בב"ר פ"א ס"ו ד') ובויק"ר פ' ל"ו ס"ו ד' וכן הוא בתנחומא הקדום בתחילתו) ומקרא מפורש הוא (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, ובגמרא (ברכות לב ע"ב) שאמר הקב"ה לכנסת ישראל, י"ב מזלות בראתי ברקיע, ועל כל מזל ומזל בראתי לו כו' כו', וכולן לא בראתי אלא בשבילך כו'. וכן יש עוד כמה מאמרים עד"ז על כל צבא השמים, שהם לא נבראו אלא בשביל התורה וישראל, וכמו שהאריך בזה הרב הקדוש הרמ"ג ז"ל [בספר עבודת הקודש] בחלק התכלית בפרקים הראשונים שם, שעיקר הבריאה וכל כוונת הבריאה היה רק בשביל התורה וישראל, ושאר כולם הם טפלים לזה. והוא לא כדברינו הנ"ל, שכל הנבראים כולם הם עיקרים וג' ע"ד בהתכלית, והן בהיסוד והן בהתכלית, הם כולם עיקרים בו, וכנ"ל בכל דברינו.

אמנם לפי דברינו אשר אמרנו ג"כ, שכל סיבת התכלית, הנה הוא רק ע"י האור הפנימי שהוא ע"י התורה וישראל, א"כ הרי ניהא פשוט מה שאמר, וכולן לא בראתי אלא בשבילך, כי הרי כל מה שיזכו כולן הוא רק ע"י ישראל.

ומה גם, כי הרי גם כל גילויי ית"ש אשר באצילות, שהם כל שמותיו יתברך, וכל אורם וגילויים, הוא ג"כ רק ע"י הצדיקים, וכמ"ש בספרי ברכה (פיסקא ה) בהפסוק (דברים לג ה) ויהי בישרון מלך, וכן הוא במדרש שמואל רבתי (פרשה ה') בפסוק (שמואל א' ב ח) כי לה' מצוקי ארץ, תני ר' שמעון בן יוחאי כל זמן שישראל עשוין אגודה אחת, מלכות שמים במקומה, שנאמר ויהי בישרון מלך. אימתי, בהתאסף ראשי עם יחד כו'. כיוצא בו אתה אומר, ואתם עדי נאום ה' ואני אל. כשאתם עדי, אני אל. וכשאינ אתם עדי, אין אני אל. (כי היה חוזר גילויי לשורשו הנעלם שבא"ס, ולא היה שום גילוי לאלהותו מאומה ח"ו.) כיוצא בדבר אתה אומר, אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים (וכתוב היושבי וצ"ל היושב), אלמלא אני לא היית יושב בשמים, כי לא היה מתגלה כלל כנוז, וכל גילויי הוא רק בשביל ישראל וע"י ישראל, כי ע"י שאינם מסיחים את דעתם, ומודים אליו בלב ונפש כי יהו"ה הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (דברים ד לט), אפילו בחללו של עולם (דב"ר פ"ב ס"ו כז). והוא ית"ש מלך עולם ועד, ואפס זולתו. הנה עי"ז הם מקיימים את שמותיו וגילויי אשר באצילות והנהגתו בכל העולמות בי"ע וכנ"ל בספרי.

כי בכל מה שמתבונן²⁸ האדם למטה הוא מאיר ומזהיר אותו הענין למעלה, וכשמתבונן בשמותיו ית"ש ובאורם אשר באצילות, הוא מעורר גילויים למעלה, ונמשך ממילא אור קדושתם למטה ג"כ, כי כל גילוייו שבאצילות הוא רק בשביל העולמות בי"ע. ועי' באדר"ר (קלה ע"א) כי ע"י דרשת הרשב"י ותלמידיו בהי"ג תיקונים, הנה נתגלו והאירו בזוהר אורם למעלה. וכן הוא ג"כ בהקדמת זוהר בראשית (ב ע"א²⁹) וכן בהקדמת תיקונים (ג סע"ב³⁰). ועכ"פ הוא כי כל גילוייו ית"ש אשר באצילות הוא ג"כ רק בשביל ישראל וע"י הצדיקים. ועי' זוה"ק פ' בחקותי (ק"ג סע"א³¹) בסוד הכתוב (שמואל ב' ח יג) ויעש דוד שם. וכן הוא ג"כ בכ"מ, שהגילוי דכל האצילות וזוהר אורם, הוא לעולם רק ע"י הצדיקים. ומהאצילות הנה נבראו ונוצרו ונעשו כל העולמות בריאה יצירה עשיה וכל קיומם והנהגתם. והרי מובן היטיב מה שאמר הקב"ה, וכולן לא בראתי אלא בשבילך, כי הרי כל מציאותם וקיומם הוא הכל ע"י אור קדושת התורה והעבודה דישראל. והגם שעיקר מציאותם אשר מיסודם הראשון, הוא ג"כ לתכלית האחרון הכללי, אשר הם כולם עיקרים בו וכנ"ל. אך שורש מציאותם אשר ביסודם הראשון, וכן עצמותם אשר בתכלית האחרון, הנה הוא נעלם מאד כנ"ל אות ה'. וגילויים בבחינת שורש וכה הוא רק באצילות. ויציאתם מן הכח לפועל הוא רק בעולמות בי"ע. אשר גילויים ומציאותם דכל הד' עולמות אבי"ע, הוא רק בשביל ישראל, וע"י הצדיקים כנ"ל, והרי מכוון היטיב מה שאמר וכולן לא בראתי אלא בשבילך.

(י)

אמנם הנה באמת יש בזה עוד דברים בגו. כי הנה ענין התכלית דהבריאה בכלל ובפרט, הוא נבחן בג' בחינות, כי התכלית האחרון הנצחי שיזכה כל המציאות לבא לאור המלכות דא"ס,

²⁸ עי' ביאורים חלק א' ג ע"ג: וזהו עיקר גדול מעלת לימוד הקבלה, לדבר הכל באצילות ולהשתמש רק באותן הדברים והלשונות אשר דיברו ונאמרו בזוה"ק ובדברי האריז"ל, כי בזה מעורר באותן הדברים למעלה שיתפשטו ויתגלו ושייצאו מהעלם אל הגילוי, ולהוסיף בהם אור ע"י היחוד דאור א"ס שבהם. ועי' הקדו"ש ז ע"ג, ז"ל: נקל להבין עד"ז תוספת המעלה והקדושה אשר לעוסק באורות האצילות עצמו אשר למעלה מהעולמות בי"ע, והנה מתדבק בזה באור קדושתו עצמו בלתי התלבשות כלל, ונעשה הוא גופה מקום ומעון לשכינת עוזו ית"ש. וכמו שאמרנו לעיל פ"ז כי השכל והמשכיל והמושכל אחד הוא. ועי' דע"ה ח"א נז ע"ב, ז"ל, ע"י דרשת הרשב"י בעניינים הללו נעשו ונבנו אותן העניינים למעלה. וזהו כל עיקר תיקון לימוד הקבלה יותר מכל שאר חלקי התורה. כי שאר כל חלקי התורה הרי מלוּבש בנושאי העניינים אשר בעוה"ז, משא"כ לימוד הקבלה ובפרט דברי האריז"ל אשר הם בנויים על האדרות וספד"צ ועמקי סתרי הזוה"ק, הוו כל נושאי העניינים רק באצילות ובעולמות דאור א"ס. ולכן נקרא חכמת הקבלה בשם נסתר, משום שכל נושאי העניינים שאנו מדברים בהם הוא מעולמות העליונים אשר למעלה למעלה אשר אין השגה ותפיסה בזה לשום בריה, והרי הוא נעלם ונסתר מהכל.

²⁹ ז"ל: א"ר אלעזר שתיקה ודיליו (דיליה) בנא מקדשא לעילא ובנא מקדשא לתתא ובודאי [מלה בסלע משתוקא בתרין מלה] (משתוקא בשתיים ומלה) בסלע מה דאמרנא ואתערנא ביה משתוקא בשתיים מה דשתיקנא [דאברו] [ואברו] ואיבנוו תרין עלמין כחדא תרגום: אמר רבי אלעזר, השתיקה שלי בנתה מקדש למעלה ובנתה מקדש למטה, ובודאי דיבור בסלע משתיקה בשתיים. דיבור בסלע - מה שאמרתי והתעוררתי בו, שתיקה בשתיים - מה ששתיקתי שנבראו ונבנו שני עולמות יחד.

³⁰ ז"ל: ונענה מלאך מגו אשא משמיא ואמר הן הן מעשה מרכבה והוו מתקבצין מלאכי השרת כבמזמוטי חתן וכלה אמר רעיא מהימנא בריך יהא בוצינא קדישא דאמר מלין אלין ליחדא בהון קודשא בריך הוא ושכינתיה.

תרגום: ונענה מלאך מתוך אש משמים ואומר "הן הן מעשה מרכבה" (חגיגה יג ע"א), והיו מתקבצים מלאכי השרת כמו בשמחת חתן וכלה. אמר רועה הנאמן ברוך יהיה הנר הקדוש שאמר דברים אלו, ליחד בהם את הקב"ה עם שכינה.

ע"ש בביאור הגר"א, ז"ל, ונענה מלאך - הוא מט"ט כנ"ל. מגו אשא משמיא - הוא זר"ן, שז"א נקרא שמים, ושכינה נקראת אשא. ואמר הן הן כו' - שאלו הן שמות הן מעשה מרכבה, שנעשה מרכבה לתרוייהו כנ"ל.

³¹ ז"ל: כגוונא דא אר"ש ויעש דוד שם וכי דוד עביד ליה אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא ועביד פקודי אורייתא ואנהיג מלכותא כדקא יאות כביכול עשה שם לעילא.

תרגום: כדוגמא זה אמר רבי שמעון "ויעש דוד שם" וכי דוד עשה אותו, אלא משום שהלך בדרכי התורה ועשה מצוות התורה והנהיג את המלכות כראוי, כביכול עשה שם למעלה.

הנה יתחיל גילויו רק באלף הח'³², שהוא בעת חדוש העולם אשר אחר אלף הז' שאמרו רז"ל (סנהדרין צו ע"ב), ואין הקב"ה מחדש את עולמו אלא לאחר שבעת אלפים שנה, ואז יתחיל להתנוצץ אור התכלית האחרון דתיקון הנצחי שאמרנו, ויהיה גילויו ג"כ לאט לאט, שהוא באלף הח' והט' והי', וכמו שביארנו בזה בארוכה בפנים הספר כלל י"ז ע"ש נפלאות בזה בע"ה ית"ש.

אמנם קודם הזמן הזה, שהוא מעת בריאת אדם הראשון עד ימות המשיח, שכל זה הוא מכלל הששת אלפים שנה דהעוה"ז, וכן אח"כ באלף הז', שהוא סוד חד חרוב שאמרו רז"ל בסנהדרין (צו סע"א), הנה כל הזמן הזה, הוא מסודר ג"כ בבחי' פעולה ותכלית בב' בחינות: אחד, הוא במציאות הדורות כולם, אשר מעת אדם הראשון עד ביאת המשיח, הנה הוא מיוסד ג"כ על בחינת פעולה ותכלית. כי מציאות כל אדם (ד' ע"א) וקיומו אשר בעולם הזה עם כל מה שנעשה בו, כאשר הולך לעולמו אחר פטירתו בעולם הנפשות, הם בבחינת פעולה ותכלית, כי כל מציאותו ועניניו שבעולם הזה, הם בבחינת פעולה והכנה אשר הכין לעצמו להתכלית העומד לפניו לאחר פטירתו. וכפי מה שהכין לעצמו בעוה"ז, כן הוא שכרו אתו לאור באור החיים במחיצתן של צדיקים אשר בעולם הנפשות, אם בגן עדן התחתון שהוא במלכות, אם בגן עדן העליון שהוא בבינה. ועכ"פ הוא, כי מציאות האדם בעוה"ז, עם כל מה שנעשה בו בעולם הנפשות, הם שניהם בבחינת פעולה ותכלית, כי בעולם הנפשות נעשה התכלית מכל מציאותו ופעולותיו שבעוה"ז. וכל מה שנעשה בשניהם, הנה הם כולם ג"כ רק מאורו ושפעו ית"ש, אלא שהוא נעשה ע"י התלבשות במסכים ולבושים רבים שונים חלוקים זה מזה, הן בכמותם והן באיכותם, לכל א' לפי מדרגתו. ועכ"פ הוא, כי הם כולם ג"כ רק מהנהגתו וגלויו ית"ש, שהוא מאורו ושפעו עצמו, אלא שהוא ע"י התלבשות במסכים ולבושים שונים לאין שיעור וחקר, והוא ע"י המלאכים הממונים על עניני בני אדם שמשתמש בהם הקב"ה בכל פעולותיו, ע"ד הנשמה שעושה כל פעולותיה ע"י כלי הגוף, וכנ"ל.

וכן כל הנהגתו ית"ש הן אשר בעוה"ז והן אשר בעולם הנפשות, הנעשה בכל משך זמן דהששת אלפים שנה עד עת תחיית המתים, שאז יתחיל התיקון העיקרי דימות המשיח, הנה הם שניהם ג"כ בבחי' פעולה ותכלית, כי כל הנהגתו ית"ש אשר מעת שנברא אדם הראשון עם כל הדורות כולם, אשר בכל הששת אלפים שנה עד זמן דתחיית המתים, כל מה שנעשה בהם, הן בעוה"ז והן בעולם הנפשות, הנה הם כולם ג"כ רק בבחינת פעולה להתכלית העתיד להעשות עמהם מאחר תחיית המתים והלאה, בתקון דהליותן וזיוו שדי ובהמות בהררי אלף (ע' דברינו בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ג' ד' בארוכה וכן שם דרוש ב' ענף ג'), שהם כל התיקונים והיעודים דימות המשיח, והם התכלית לכל הפעולות שנעשה מעת בריאת אדם הראשון עד הזמן דתחיית המתים, והנה הם כולם ג"כ מהנהגתו שהוא גילויו ית"ש הנעשה באורו ושפעו בהשגחה פרטית על כל ענין וענין ולכל אחד ואחד בפרט. אמנם הם נעשים ג"כ ע"י בחינת מסכים ולבושים לכל אחד לפי מדרגתו, אלא שאותן המסכים הם זכים ודקים הרבה יותר מהמסכים שאמרנו בהתכלית הראשון.

והנה כל היעודים והתיקונים דימות המשיח, הם כולם ג"כ הכנות ותיקונים להגופות והנשמות שזכו להם, שיהיה אפשר להם לקבל ולהתייחד בהאור דהיום שכולו שבת, שהוא באלף השביעי, שאז הוא סוד העיבור שכולם ישובו לבטן אימא, בינה, אם הבנים, והוא החד חרוב שאמרו רז"ל. ושם יתוקנו כולם להיות מוכן להתכלית הנצחי, שיתחיל אורו מעת חידוש עולמו ית"ש, אשר מאחר אלף הז' ולהלאה. ויתגלה אותו התכלית ג"כ לאט לאט, והוא באלף הח' והט' והי', עד גילויו אור דהמלכות דא"ס ית"ש. ועכ"פ הוא, כי התיקון והתכלית הוא בג' בחינות כלליים: אחד, הוא אחר פטירת האדם שבעוה"ז, אחר הצירוף והליבון כאשר זוכה לבוא למנוחתו, ובפרט בצדיקים גמורים, שהם באים לתכליתם שבגן עדן תיכף. והשני, הוא בעת תחיית המתים, שהוא

³² עי' לקמן הערה 482.

התיקון התכליתי דימות המשיח. והג', הוא בחידוש העולם שאחר אלף הו', שהוא התחלת התיקון הנצחי.

והנה בהב' תיקונים הראשונים בכל האורות והעינוגים שבגן עדן ובכל האורות והיעודים שבימות המשיח, הנה הגם שמשותפים בזה המלאכים המוני מעלה ג"כ עם הצדיקים, כל אותן שהם משורש אחד וכנ"ל אות ו', ומקבלין שניהם הזיו והעונג אשר בכל תכלית ותכלית. עם כל זה, הנה הצדיק העיקר בזה, והמלאך הוא מפל אליו, והוא ע"י שכל הנועם והזיו אשר גם באותן ב' התכליות, הוא ג"כ רק ע"י גילוי אור הפנימי ית"ש, אשר מהדעת עלאה המגיע עד רזא דאור א"ס, שכל גילוי הוא רק ע"י הצדיקים, אשר נשמתן הוא לגו לגו, ועבודתן אשר בהתורה והמצוה הוא מגיע ג"כ עד רזא דאור א"ס. והנה הצדיקים העיקרים בזה, והמלאכים הם רק מפלים להם.

אמנם בהגיע עת התכלית הג', שהוא התיקון הנצחי הנ"ל, הנה אז יתגלה אור האחדות הנעלם, וייתחדו המלאכים ג"כ עם הצדיקים, כל אותן שהם משורש אחד, (ד ע"ב) באחדות עצום, להיותן לחד ממש. ובזה יזכו המלאכים ג"כ עם הצדיקים להתכלית האחרון הנצחי עם הצדיקים בתכלית אחד לשניהם שוה. אמנם כבר אמרנו, שכל מה שיזכו המלאכים בזה, הנה הוא ג"כ רק ע"י עבודתם, שהם כולם בעלי עבודה כנ"ל, אלא באשר שכל עבודתם הוא מגיע רק באור החיצונית דהכלים שבאצילות, ולכן כל מה שיזכו גם הם לתכלית האחרון, שהוא מאור הפנימי, הנה הוא רק ע"י אור הגנוז שיתגלה לעתיד ע"י הצדיקים, ויתאחד אז ע"י החיצוני בהפנימי, ויזכו גם הם ע"י להתיקון הנצחי דהתורה והעבודה אשר ע"י הצדיקים, ויהיו אז כולם עיקרים בהתכלית האחרון, וכנ"ל כ"ז.

(יא)

אמנם הנה בענין איך שיתייחדו המלאכים עם הצדיקים בהתיקון הנצחי, אשר הוא באמת רק ע"י התורה והעבודה, הנה יש בזה עוד דברים עיקרים, וכמו שיתבאר לפנינו בעהית"ש. ונקדים בזה ג' הקדמות: א', הוא במה שנודע, כי הגם שהוא ית"ש, הנה הוא באמיתת עצמותו נעלם בתכלית העולם, ומשולל ממנו הדיבור וההתבוננות בו, כנודע כל זה לכל חכמי לב האמיתיים. אך כאשר עלה ברצונו להמציא את כל המציאות, הנה צמצם בעצמותו כביכול ונתגלה בזה בגילוי אורו לצורך המציאות. והנה היה גילוי בהשתלשלות מדרגות רבות, מדרגה למטה ממדרגה, עד שיצא כל המציאות כולו בכל מה שגזר רצונו עליו, והרי ירד לזה מגילוי לגילוי עד גילוי התחתון, אשר גם לצורך העולמות ב"ע.

והנה על זה ראוי לדעת, כי היה כל גילוי לזה במדה ובמשקל, שהגילוי דכל עליון, הנה היה רק לפי הצורך להתחתון שיצא ממנו. וגם הגילוי הראשון דא"ס ית"ש (כי גם כל בחי' אור א"ס, הנה הוא ג"כ רק מכלל הגילויים³³, וכמו שבארנו בזה בספר הקדו"ש שע"ד פ"ג ובכ"מ מדברינו) ויסד גם הגילוי דא"ס ית"ש, רק לפי הצורך ממנו להמציאות כולו, בעבר והנה ועתיד, אבל זולת צורך המציאות, הנה הוא נשאר באמיתתו הנעלמה כמקדם. וכן הוא ע"ד זה בכל גילוי כולם, הנה הנה כל גילוי עליון במדה ובמשקל רק לפי הצורך להתחתון ממנו, לא פחות ולא יותר. ונודע הוא, כי כל עליון, הנה כלול בו מכל התחתונים ממנו, ולכן הנה מתחילה ג"כ הגילוי הראשון דא"ס המקיף במקום הראוי להעולמות כולם.

ואח"כ כאשר נעשה הצמצום, שהוא הסתלקות הראשון, ויצא הקו שהוא התפשטות השני (כמו שיתבאר כ"ז בפנים הספר אשר לפנינו), הנה היה נמשך הקו עד סוף המקום הראוי להעולמות כולם.

ואח"כ כשנעשה א"ק, הנה היה מתפשט הוא עד סוף המקום דכל העולמות כולם, ואח"כ בהסתלקות השני, שעלו כל האורות שמטבורו ולמטה בחציו העליון, ונשאר מהטבור ולמטה ריקן

³³ ע"י לקמן יג ע"א.

מאור, ונעשו עי"ז החיצונית דהכלים הנשאר בו, הנה נעשו הם לבחי' אצילות, ונתפשו הם עד סוף המקום דהעולמות ביי"ע, כמ"ש במבו"ש שם³⁴, וכמו שיתבאר כל זה ג"כ בהספר שלפנינו. ועכ"פ הוא כי היה כל סדר גילויי ית"ש שכל גילוי עליון, היה גילוי מתחילה עד סוף המקום הראוי לכל התחתונים, כי עי"ז הנה נצטמצם הוא להעשות שורש לכל אשר למטה. והבין³⁵ כל זה מאד, כי נורא הוא והש"י יכפר, ונעשה כל זה משום צורך הצמצום שהוא לצורך ההנהגה אשר עתה.

וכן הוא בזה ג"כ כל ההנהגה אשר בתיקון העתיד, אלא שהוא יתעלה בעילוי יותר הרבה, אבל עכ"פ הוא, כי יהיה גם אז ג"כ הכל רק בבחי' הצמצום עד גמר תכלית תיקון האחרון, כי מאז ולהלאה, יתבטל כל הצמצומים וכל השיעורים, ויאור אורו בלי שיעור ומדה, ועי"ז יסודו ואמרו (פיוט אדון עולם) ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא, ודי בזה עד כאן הקדמה א'.

הקדמה ב', (והוא ג"כ מאותו הענין דהא'), כי הנה כל גילויי כולם וכל העולמות כולם עד סוף הד' עולמות אבי"ע, הנה נתיסדו ממנו ית"ש כולם לקומה שלימה אחת ובבחי' פרצוף אחד, והם תלויים זה בזה וקשורים זה בזה ומיוחדים זה בזה. וכשם שכל תחתון הוא נצרך להעליון לצורך מציאותו וקיומו וכל ענינו, שהוא הכל ע"י העליון שעליו. כן נצרך העליון להתחתון להשלים על ידו כחו ותכונתו ותשוקתו, וע"ד שאמרו (פסחים קיב ע"א) יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק. כי כן יסד המאציל ית"ש בתכונת כל עליון, שכל מגמתו ותשוקתו הוא להשפיע למטה, כי כל זה הוא חובתו בעולמו, המביא אותו (ד ע"ג) לתכליתו, להטיב עם התחתון ממנו בכל האפשרי. והוא משום שהם כולם קומה אחת ופרצוף אחד, ונשלם כל אבר ע"י כולם דוקא. והוא ג"כ מה שאמרנו בהקדמה א' שהגילוי דכל עליון הוא במדה ובמשקל לפי הצורך התחתון, ככל מה שנצרך להתחתון לקבל ממנו, והוא משום כי הם כולם רק קומה אחת שלימה ובבחי' פרצוף אחד. והרי הוה תכונת כל אבר שבהפרצוף במדה ובמשקל, רק כפי הראוי לכולם, לא פחות ולא יותר. ועכ"פ הוא, כי כל גילויי כולם אשר מאמיתתו הנעלמה ולמטה עד סוף האצילות, עם גם העולמות ביי"ע שנברא מהם, הנה הם כולם בבחי' פרצוף אחד, אשר כל האברים שבו הוה הקיום דכל א' ע"י כולם דוקא (וכנ"ל אות ט' מספרי³⁶, שכל גילויי ית"ש הם רק בשביל ישראל וע"י ישראל) ונעשה זה בשביל זה, ונשלמו זה ע"י זה, והם לעולם אחד ותכלית אחד לכולם.

הקדמה ג', הוא ג"כ מעין הא' והב' והוא זה. כי הנה מציאות כל תחתון וקיומו שהוא מהעליון שעליו, הנה אינה הוא בבחי' פועל ופעולה, אלא הם בבחי' סיבה ומסובב. כי הפועל והפעולה הם שני דברים, והפעולה אחר שנגמרה, הרי הוא מסולק מן הפועל, ומתקיים גם בהעדר הפועל. משא"כ הסיבה עם המסובב, כי היא תמיד סיבתו, הן במציאותו והן בקיומו ובכל עניניו ומאורעותיו, ותלוי ומיוחד המסובב בסיבתו בחומר וצורתו ובכל מלואו בלי הפסק רגע אחת, עד שאם יוסר ממנו הסיבה רגע אחת, תבטל מכל וכל, והוה כל עולם עליון עם התחתון בבחי' סיבה ומסובב, הן בכללו והן בכל פרטיו שבו.

אמנם הנה יש סיבה לסיבה, כי גם עולם עליון, הוא מסובב מהעליון שעליו, אשר הוא סיבתה. וכן מעליון לעליון, עד המאציל עצמו ית"ש, שהוא המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, כי הוא לבדו ית"ש הוא הסיבה לכל, שהוא הסיבה דכל הסיבות, והוא ית"ש לעולם עם כל המציאות כולו כהשמן עם השלהבת שבפתילה, שכל אור השלהבת וכחה וצורתה, וכל הגוונין שבה, הרי הוא תמיד רק מהשמן שבנר. וכשיופסק השמן, הוא מתבטל מכל וכל. והרי תלוי מציאות השלהבת תמיד וכל צורתו רק בהשמן שבנר, והיא סבתו. כן הוא ית"ש לעולם הסיבה לכל המציאות כולו, בכלל ובפרט, לכל מציאותם וקיומם ולכל מקריהם ומאורעותיהם, אשר מעולם ועד עולם. וכמו שהעמיק בזה הרמב"ם ז"ל במורה (ח"א פ' ס"ט), כי על זה הנה היה הכוונה

³⁴ נדצ"ל בקדו"ש שם שער ו פרק א, וצ"ע.

³⁵ נדצ"ל והבן.

³⁶ נדצ"ל בהקדמה.

ממנו בכל גילוייו להמציא המציאות ביסוד וסדר כזה, שיהיה הוא עצמו ית"ש היסוד והסיבה להם תמיד, ושיהיה הוא עצמו ג"כ התכלית לכולם, וכנ"ל בדברינו.

והנה כתב הרמב"ם ז"ל שם כי בחינת היותו סיבה, הוא ע"י ענין המכונה בשם שפע, כי הוא ממשיך שפעו בכל המציאות תמיד לכל קיומה והנהגתה, ובוה הנה הוא סיבתה תמיד.

אמנם, הנה אמרנו שהמציאות כולו הוא במדרגות רבות, שהם עולמות רבים, ונסדרו כולם שכל עליון עם התחתון הם ג"כ בבחי' סיבה ומסובב כנ"ל. והנה הוא ג"כ ענין הסיבה דכל עליון להתחתון, שממשיך בו חלק מרוחו ונפשו ומשתתף עמו במציאותו ועצמותו, ונעשה בו עצם מעצמו ובשר מבושרו³⁷. ועי"ז הנה נעשו כולם לקומה אחת ובבחי' פרצוף אחד כנ"ל, כי כן יסד הקב"ה והשפיע בהם, להיות כל עליון ג"כ סיבה להתחתון, כדי שיהיו כולם מיוסדים לקומה אחת. אמנם הוא ית"ש, הנה הוא הסיבה לכ"ז, כי נעשה כ"ז הכל בשפעו כנו', וגם הוא הסיבה הראשונה לכולם, כי הוא סיבת כל הסיבות כנ"ל.

(יב)

אמנם מה שאמרנו, כי נסדרו ממנו ית"ש שכל עליון הוא סיבה להתחתון, הנה הוא אינו בעיקרו ובעצמותו הפנימית שבהתחתון, כי בזה הנה הוה הקב"ה לבד הסיבה לכולם בכלל ובפרט תמיד לעולם, ועל זה נאמר (ישעיה מד כד) אנכי ה' עשה כל, נמה שמים לבדי, רקע הארץ מי אתי, מי היה שותף עמי בברייתו של עולם (ב"ר פ"א סי' יג).

וזהו ג"כ ענין פלוגתת ב"ש וב"ה אם השמים נבראו תחילה או הארץ נבראת תחילה כמ"ש בחגיגה (יב ע"א), ולכאורה יפלא, איך אפשר לאמר שהארץ נבראת תחילה, הרי אמרו את השמים לרבות תולדות השמים, ואת הארץ לרבות תולדות הארץ, כמ"ש (ד ע"ד) רש"י בחומש בפסוק יהי מארת והוא מב"ר (פ"א סי' י"ד ושם פ' י"ב סי' ד'). ונודע, כי כל תולדות הארץ, הם נעשו ע"י מערכת השמים, וכמ"ש (איוב לח לג) הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ, וכמ"ש בב"ר (פ"י סי' ו') ע"ש³⁸. וא"כ הרי איך אפשר לומר שהארץ נבראת תחילה. אך הענין הוא, כי כל מה שנעשה בתולדות הארץ ממערכת השמים, וכן בכל תחתון מהעליון שעליו וכנ"ל, שהם סיבות זה לזה, הנה הוא הכל רק בתיקוניהם, אבל עיקרם ועצמותם הפנימי, הנה הוא בכולם לעולם רק מהקב"ה לבד.

והענין בביאור הוא, כי הנה כל המציאות כולו בכלל ובפרט, הנה כלול כל א' מבחי' נרנח"י שהם ג"כ בחי' אבי"ע (כי היחידה והחיה הם בחי' אצילות שבכל אחד) ע' פרקי הצלם (ריש פרק ב) ודרושי אבי"ע (ריש פרק יג) ובכ"מ.

והנה האצילות דכל מציאות, שהוא שפעו ית"ש, אשר לזה, הרי פשוט הוא, שהוא ממנו עצמו ית"ש. וכן בחינת הבריאה דכל מציאת, שהוא יציאתו מאין ליש, הנה כ"ז נעשה ג"כ מהקב"ה בעצמו לבד, בלי מסכים ולבושים כלל, והיה הבריאה דכל המציאות כולה בכלל ובפרט ביום ראשון דמעשה בראשית, והוא כל תולדות השמים וכל תולדות הארץ שיצאו ביום ראשון, ויצאו ביום ראשון רק בבחי' האצילות והבריאה שבהם. והיה כ"ז מהקב"ה בעצמו, ולא השתתפו בזה, ר"ל בבחי' האצילות והבריאה שבהם, הנה לא השתתפו בזה מערכת השמים בתולדות הארץ מאומה.

אמנם הנה בשאר ימי בראשית אשר זולת יום ראשון, הנה אז נתקן ונעשה בכולם בחי' היצירה והעשיה שבהם ג"כ, שהוא הרוח והנפש שבהם, וכמו שהעלינו בזה בהאבני מילואים שבסוף הספר שלפנינו סי' ח' אות ל"ב, עיין שם בסעיף י"ג, ומשם והלאה בעומק וארוכה. וכן

³⁷ עי' שער מוחין דצלם פרק א'.

³⁸ ז"ל: א"ר סימון אין לך כל עשב ועשב, שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו, ואומר לו גדל, הה"ד הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ וגו', לשון שוטר.

ראיתי אח"כ תהל"א ית"ש שורש הדברים בזה בהגר"א זללה"ה וזיע"א בספר (אד"א) הנדפס מחדש בווארשא תרמ"ז י"ט ע"ד בפסוק אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ע' שם³⁹.

והנה בבחי' היצירה והעשיה דכל א', הנה בזה נתייסדו ממנו ית"ש, להיות כל עליון סיבה להתחתון, וכן נעשו בזה ג"כ מערכת השמים, מאז ולהלאה סיבה לתולדות הארץ. אך הוא רק בבחי' היצירה והעשיה שבהם כנז'. וע' בספר חזקוני בפסוק (בראשית א כו) נעשה אדם, שאמר שם ג"כ זה לשונו, נעשה אדם ולא כתוב נברא אדם, כי הבריאה הוא לבדו ברא ה', כדכתיב ויברא את האדם, ואומר האדם אשר בראתי, אבל העשיה וההכנה חברים אתו (גם את כל הפמליא שלמעלה), שכולם נעשו לו חברים בזה, עכ"ל. וכן בספורנו שם ז"ל, ויאמר אלהים נעשה אדם, נתן אז כח בפמליא שלו להשפיע את הצלם בנושא המוכן לו, עכ"ל.

אמנם גם בבחי' הבריאה שבהם היה ג"כ כללים ופרטים, השמים ותולדותיהם, הארץ ותולדותיה. וכן בכל עולם. והיו ג"כ כלולים זה בזה משורש האחדות שבהם. ולא עוד, אלא שהיה אז אחדותם יותר גלויה, כי בהיותם רק בבחי' הבריאה שבהם לבד, הנה הם אינם מופסקים זה מזה כ"כ, משום דקות ורכות דבחי' הנוף וכלים שבהם. והרי הם מיוחדים ממילא.

אמנם כל זמן שהיו בבחי' בריאה, שהוא ביום הראשון דמעשה בראשית, הנה לא היו משתתפים זה עם זה בפעולתן, ולא פעלו אז מערכת השמים בתולדות הארץ מאומה, ולא היו אז באמת מציאות גמורים עדיין כלל, כי לא היו אלא רק בעצמותם הפנימי לבד שהוא תחילת יציאתם אשר יצאו מאין ליש. אך כל מה שנעשה בהם אז, היה הכל רק מהקב"ה לבד, באורו ושפעו מכוון על כל פעולה ופעולה ועל כל פרט ופרט. וכל זה היה רק ביום הראשון, אשר היה אז תחילת יציאתם, אשר יצאו מאין ליש, וזה היה מהקב"ה לבד. אך בשאר ימי בראשית אשר אחר יום הראשון, הנה בהם נתקנו ונעשה בכל אחד היצירה והעשיה שבו. ובוה הנה יסד הקב"ה, שיהיה תלוי כל תחתון בעליון שעליו, והם כולם בסיבה ומסובב, ונעשו עי"ז כולם יחד לקומה אחת, ובבחי' פרצוף אחד שלם, וכנ"ל אות י"א בהקדמה ב'.

והנה היותן לסיבה ומסובב, הנה הוא ע"י שממשיך כל עליון חלק מרוחו ונפשו להשתתף עם המסובב ממנו, להעשות בו לעצם מעצמיו. וממשיך כל עליון בהתחתון כחו מרוחו ונפשו תמיד. ונעשה מעתה מציאות כל תחתון בכח כל העליונים ממנו, וכל מה שנעשה בו למטה, הוא הכל עם כח העליונים כולם ובשפעם. ונמצא {ה ע"א} כי כל תחתון הוא בנוי ומשוכלל מכל העליונים כולם, ע"י חלק דבחי' היצירה והעשיה שבהם שמשותפים עמו כנז'.

וזהו סוד הכתוב (בראשית א כו) נעשה אדם כנ"ל מדברי החזקוני והסיפורנו. אמנם, כבר אמרנו שכל כחות ושפעת העליונים, המשפיעים בכל תחתון, הוא הכל ג"כ רק מאורו ושפעו של הקב"ה, כי כל מה שעושים הנבראים והיצורים והנעשים זה עם זה, הוא הכל ג"כ רק באורו ושפעו של הקב"ה במכוון על כל פרט ופרט, וכנ"ל בדברינו, ואין צורך עוד להכפיל הדברים בזה. אך עכ"פ הוא, שבמה שיסד הקב"ה שבבחי' היצירה והעשיה יהיה כל עליון עם התחתון בבחי' סיבה ומסובב, הרי נעשו בזה עכ"פ כולם לקומה אחת שלימה, וכל מה שעושה התחתון הוא בכח העליונים כולם, וכן גם בחלק הבריאה שבכולם, שהוא העצמות העיקרי דכל א', אשר יצא יש מאין, ונעשה העצמות דכל א' מהקב"ה לבד, הנה הם ג"כ מיוחדים זה בזה בודאי, והם כלולים יחד ע"י שורש האחדות שבהם, שהוא יציאתם הראשון מאצילות לבריאה. וע"י כ"ז הנה הם תלויים זה בזה לעולם, ומתקנים זה ע"י זה, ומאירים זה ע"י זה. וכן יושלם התכלית דכל א' ע"י כולם דוקא, ויהיו כולם עיקרים בו, כי הם כולם מכוונים ממנו ית"ש על התכלית האחרון, שהוא מכוון ג"כ מיסודם הראשון שבעצמותו ית"ש, בסוד סוף מעשה במחשבה תחילה (עי' תיקו"ז ז' ע"א). שיהיו מוכנים כולם יחד בתכלית אחד לכולם.

³⁹ ז"ל: בהבראם. ביאורו, כי לא נזכר אצל תולדות הארץ בריאה, אפס עשיה ויצירה. עשיה, שנאמר "ויעש". יצירה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (זר"ח יתרו מב ע"ב) כל מקום שנאמר "ויהי" אינו אלא לשון יצירה. והודיע לנו בזה שהיה אצלם גם כן בריאה. ביום עשות. ביאורו, שכולן נבראו ביום הראשון, ואצל התולדות היה הבריאה ביום הראשון והיצירה והעשיה בשאר ימי המעשה.

ונשלם ונעשה כל זה ע"י שיסוד הוא ית"ש, שיהיו העליונים עם התחתונים בבחי' סיבה ומסובב, גם בכל פעולתם ובכל עניניהם. והרי נעשו כל עבודת הצדיקים אשר בהתורה והמצוה [שהוא כל עיקר סיבת ההתכלית הנצחי להאיר ולהתייחד באור המלכות דא"ס כנ"ל, הנה נעשה כ"ז] בכח וסיבת כל צבא מרום ג"כ, והרי נמצא שכל צבאות העליונים הם באמת שותפים עם כל עבודת ופעולת קדושת אור של הצדיקים כולם, כי הרי כל קדושת עבודתם, הנה הוא נעשה בכח כל צבאות העליונים המשתתפים בזה, וע"י זה הנה הם נעשים כולם ג"כ עיקרים בהתכלית, ודי בזה.

אמנם גם אחר כל זה, הנה הוא לעולם כל גילוייו ית"ש רק בישראל וע"י ישראל, וכמו שאמרנו לעיל, כי הנה הם המעמידים ומקיימים גם את כל קדושת אור האצילות לעולם (אך באמת לפי דברינו הנו' הנה הוא ג"כ בסיבת וכה כל צבא מרום וכנ"ז). וכן הם ישראל בעילוי אחד עם התורה עצמה, כי על התורה נאמר שהיא שעשוע של הקב"ה, וכמ"ש (משלי ה ל) ואהיה שעשועים יום יום. וכן נאמר השבת הזה על ישראל ג"כ (ירמיה לא יט) הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, וכן (בישעיה ה ז) כי כרם ה' צבאות בית ישראל ואיש יהודה נטע שעשועיו. וכן הם ישראל תמיד תשוקתו של הקב"ה, כמ"ש (שה"ש ז יא) אני לדודי ועלי תשוקתו. וכן הוא התורה וישראל בשורש אחד, ברישא קדמאה דא"א, רישא חוורתא⁴⁰, בתר"ך עמודי אור⁴¹ אשר שם, הנה הוא שורש התורה ושורש ברית אבות וישראל (וע' ספר הקדו"ש בליקוטים שם ליקוט א'). והרי לנו כי שורש כל גילוייו ית"ש, הנה הוא לעולם רק בהתורה וישראל.

(יג)

ונשלים דברינו ונאמר, כי הנה מה שאמרנו שנתייסדו ממנו ית"ש על כל המציאויות כולם שבכל הד' עולמות אבי"ע, אשר כל א' הוא כלול מנרנח"י. הנה נתייסדו ממנו ית"ש על בחי' רוח ונפש שבהם, שיהיה בזה כל עולם עליון עם התחתון בבחי' סיבה ומסובב, והוא כל עליון סיבה להתחתון, הן במציאותו והן בתכונתו, שהוא בכל פעולותיו ומעשיו, שכל מה שנעשה בהתחתון, הוא הכל מה ששואב מכח העליון שעליו ומתכונתו, ועי"ז הנה יש להמלאכים ג"כ חלק וזכות בכל מעשה התורה והמצוה דהצדיקים אשר בהעוה"ז. כי כל מלאך אשר הוא מאותו המדרגה דשורש נשמת האדם (אלא שהנשמה היא מהפנימית והמלאך הוא מהחיצונית וכנ"ל אות ו'), הנה ע"י שהוא סבתו בחלקי המציאות דרוח והנפש שבו, הרי הוא ג"כ שותף עמו בכל פעולותיו ומעשיו, כי הרי כל מה שעושה האדם ע"פ תכונתו ובכחו, הרי נמשך לו כל זה מסיבת מציאותו ותכונתו אשר למעלה. והרי הוא סיבתו אשר למעלה, שותף עמו בכל מעשיו, וכנ"ל כ"ז.

והנה ע"ז באתי עתה לבאר, כי הענין מה שהמלאכים וכל צבא מרום הנה הם עם האדם זה ע"ב} בבחי' סיבה ומסובב, הנה כ"ז הוא זולת הענין דכל שימושי המלאכים המשמשים בעוה"ז בכל צורכי העוה"ז ועניני בני אדם וכנ"ל אות ז' ח'. כי הנה, כל אותן השימושים המשמשים לזה, הנה עושים כ"ז בכוונה ורצון לעשות רצון קונם, וכמו שכתוב (תהלים קג כא) ברכו ה' כל צבאיו משרתיו עושי רצונו, וכן יסדו ג"כ (ברכת ק"ש של שחרית) וכולם עושים באימה וביראה רצון קונם, לקיים שליחותו ית"ש לאותו הענין והפעולה אשר נשתלחו לזה, והוא עבודתם ושימושם כל ימי צבאם. וכנ"ל אות ז', שישנם כמה כתות מלאכים אלפי אלפין ורבי רבבן הממונים על שימושי העולם ועניני בני אדם, והם עושים כ"ז בכוונה ורצון ובאימה ויראה לעשות רצון קונם, וזה הוא עבודתם כנ"ז.

משא"כ ענין הסיבה והמסובב אשר אמרנו, שכל מלאך שהוא מאותו השורש דנשמת האדם, הוא בבחי' סיבה אליו כנ"ז, הנה אין להמלאך בזה שום כוונה ורצון לזה, אלא שהוא נמשך ממנו, ונעשה כ"ז מאליו מיסודו ומציאותו אשר נתייסד לזה בעת מעשי בראשית, שיסובב כל

⁴⁰ נדצ"ל חוורא, ועי' ענינו באד"ר קכט ע"ב וקלז ע"ב ובהגר"א בספד"צ ג ע"ב ד"ה ונקרא.

⁴¹ עי' תפילת ר' נחוניא בן הקנה.

עניני התחתון ע"י העליון שעליו, בלי שום כוונה ורצון ממנו, כי נעשה כ"ז מאליו ובהכרח, מאשר יסד בו היוצר בראשית ית"ש. והוא ע"ד שנמשך כל עשב מהמזל שכנגדו ברקיע, שמכה אותו ואומר לו גדל (ב"ר פ"י סי' ו')⁴², והוא נמשך ונעשה מאליו ובהכרח מאשר יסד היוצר בראשית ית"ש בכח ותכונת כל מזל שברקיע, שיהא סיבה למציאות ולתיקוני העשב אשר כנגדו למטה בארץ, כן הוא עדי"ז בכל ענין סיבה ומסובב אשר אמרנו, שכל עולם עליון הוא סיבה להתחתון. והרי לנו, כי בענין התקשרות אשר ישנו מכל עולם עליון להתחתון, והטובה והתועלת אשר מקבל כל תחתון מהעליון שעליו, הנה הוא בב' בחי': אחד, הוא בבחי' סיבה ומסובב. ואחד, הוא בבחי' שימוש ועבודה.

ומה שהוא בבחי' סיבה ומסובב, הוא נמשך מהעליון להתחתון בלי שום כוונה ורצון ממנו כלל. ואין להעליון בזה שום הרגש כלל, אלא הוא מהטבע שהטביע בזה היוצר בראשית ית"ש בכל סדרי בראשית, שיומשך כח ושפע מכל עליון לתקן ולהשלים את התחתון שכנגדו, להעמידו על שלימותו הראוי לו. ועל זה נאמר (איוב לח לג) הידעת חקות שמים, אם תשים משטרו בארץ. ואמרו (ב"ר פ"י סי' ו') אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל. ואמרו שם, כימה מעדנת את הפירות וכסיל מושך בין קשר לקשר, ועיש ממזר את הפירות. וכל אלו המזלות הנה הם ברקיע השמים שהוא רקיע השני מהז' רקיעים וכמ"ש בחגיגה (יב ע"ב), ועד"ז הנה הוא ג"כ מה שכתוב (בראשית א כו) נעשה אדם, ששיתף הקב"ה את המלאכים וכל צבא מרום שיומשך מהם חלק מעצמותם ותכונתם בתיקון מציאות האדם (וכנ"ל מדברי החוקוני והספורני). ונעשה האדם כלול מכולם, וכל מה שעושה בעוה"ז בכחו ותכונתו, הנה הם כולם שותפים עמו, כי הם תלויים זה בזה בבחי' סיבה ומסובב, והם מיוחדים זה עם זה.

והנה אינו נופל בזה על המלאכים בכל מה שיומשך מהם אל האדם בבחי' שימוש ועבודה, כי הרי כל מה שנמשך מהם בזה, הנה הוא אינה בכוונה ורצון מהם, אלא שהוא ממילא ומאליו מהטבע שהטביע בזה הקב"ה בכל סדרי בראשית, שיהיו כל עליון עם התחתון אשר הם משורש אחד בבחי' סיבה ומסובב זה לזה, ויומשך תיקוני התחתון משורשו אשר בעולם העליון שעליו ממילא ומאליו, ע"ד שאמרנו בהמזלין שהם ברקיע השמים, שנמשך מהם כל תיקוני הצמחים אשר כנגדם למטה בארץ.

וכן הוא עדי"ז גם בבחי' והמדבר, שישנו לכל אחד מזל למעלה שנמשך לו ממנו כל תיקונו בכל משך זמן קיומו כנודע, וכמ"ש בשבת (קנו ע"א) מזל מחכים מזל מעשיר, ובמועד קטן (כח ע"א) אמר רבא חיי בני ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא. וע' בזה בזוה"ק (ח"א קפא ע"א⁴³), וביבמות (סד ע"ב) רב אשי אמר מזל גורם, וב"מ (קה ע"א) מזלא דבי תרי עדיף. והרי לנו, כי כל עניניו של האדם הם חקוקים וחצובים בהמזלות שברקיע השמים, ונמשך מהם לכל א' כל מה שגזור עליו בבחי' סיבה ומסובב.

ומה שאמרו בשבת (קנו ע"א) וכן בכ"מ אין מזל לישראל, הכוונה הוא רק שאין המזל מכריח עליהם⁴⁴, כי באשר שישראל הם מתנהגים תמיד בהשגחתו והנהגתו הפרטית ית"ש אשר

⁴² עי' לעיל הערה 38.

⁴³ ז"ל: וכלא בגין ההוא מזלא דנגיד ונפיק ואתחבר בההוא דרגא לאשתלמא ביה ולא תברכא מניה ועל דא כלא במזלא תליא מלתא ועל דא תנינן בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא דהא בזכותא לאו איהו אלא עד דאתמליא ואתנהיר מן מזלא ובגין כך כל אינון דאתברו בהאי עלמא ואינון זכאי קשוט כלהו אתברו בהאי עלמא ואתדנו בדינא מאי טעמא בגין דההיא נפשא גרמא להו ועל דא חייס עלייהו קב"ה לעלמא דאתי.

תרגום: והכל משום אותו המזל ששופע ויוצא ומתחבר באותה הדרגה להשתלם בו ולהתברך ממנו, ועל כן הכל תלוי במזל. ועל כן שנינו, בנים, חיים ומזונות, תלויים לא בזכות אלא במזל. שהרי בזכות אינו אלא עד שמתמלאת ומאירה מן המזל. ולכן כל אותם שנשברו בעולם הזה, והם צדיקי אמת, כולם נשברים בעולם הזה ונדונים בדין. למה, משום שאותה הנפש גרמה להם, ועל כן חס עליהם הקדוש ברוך הוא לעולם הבא.

⁴⁴ עי' ז"ח (לב ע"ג): מאן דאתיליד בפלוגתא דשעתא קדמא דיומא תניינא יהא בינוני בעותרא. מאן דאתיליד בסופא דשעתא האי איהו בזנבא דשור יהא עני.

על כל א' (זה ע"ג) בפרט, ולכן אין המזל מכריח עליהם כלל, ואפשר שיתהפך עליו ההנהגה לטובה, הגם שהמזל מורה עליו לרעה ח"ו. וכמו שהביא שם הגמרא כמה ראיות על זה. אבל מ"מ, הנה עומד כל א' במזל מיוחד עכ"פ על כל ענינו, ומה שאמר ר' חנינא שם (שבת קנו ע"א) יש מזל לישראל ור' יוחנן אמר אין מזל לישראל, שניהם הם דברי אלהים חיים, כי לעולם הנה יש מזל מיוחד לכל א', אלא שבישראל, הנה אין המזל מכריח עליו, ויוצא לפעמים מהוראות המזל כנו', וכמו שמוכח בגמרא, שם מכל אותן הראיות עצמן שהביא, להוכיח שאין מזל לישראל, שהכוונה הוא רק כי בישראל אין המזל מכריח עליהם, והם אפשר להשתנות עי' שם ותמצאן.

וענין יסוד המזלות, מה שנתייחד כל א' בהמזל על חיי בני ומזוני כנ"ל מדברי רבא במועד קטן כח ע"א, ונתייחד עליו ההנהגה בזה מעת לידתו עד סוף כל ימי חייו, ומשונה בזה כל א' מחבירו. הנה כל ענין הוראת המזלות, הנה כל זה הוא רק מהנהגתו הנעלמה ית"ש, והוא מכבשי דרחמנא⁴⁵, אשר לא נתגלה כ"ז לשום בריה, והוא ג"כ סוד הנעלם דצדיק וטוב לו צדיק ורע לו אשר משרע"ה ביקש על זה ואמר הודיעני נא את דרכיך, ואמר ר' מאיר (ברכות ז ע"א) כי לא ניתן לו בקשתו בזה, ואמר לו הקב"ה וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם, אע"פ שאינו

יומין דכל חד מתפלגין לתלת סטרין כגוונא דנשמתא ורוחא ונפשא. נשמתא איהו מכרסייא יקירא ואיהו מרכבה בריש כל כוכב ומזל. רוחא איהו מן מלאכייא ואיהו מרכבה במציעות כל כוכב ומזל. ונפשא שותפי דבעיראן ועופין וכל אילין דתאווה דעלמא שפלה ואיהו מרכבה בסופא דכל שעתא ובסופא דכל כוכב ומזל.

ומסטרא דנפשא דבעירא יומי דב"נ קצירין ואינון מעט ורעים. דכל יומי דב"נ דאינון בעניותא בצערא ובדוחקא לאו אינון חיים וכל שכן אי אינון יומין בלא תורה ומצוה דלאו אינון חיים.

אם חזר בתיובתא אע"ג דאיהו בזנב טלה או שור בכל מזל ומזל קב"ה אוסיף ביה רוחא יתירא דמלאכין וסליק מזנבא למהוי בינוני. זכה יתיר למיהדר בתיובתא במחשבתיה קב"ה יהיב ליה נשמתא מכורסייא וסליק למהוי רישא בריש כל כוכב ומזל.

ובג"ד אין מזל לישראל. ואע"ג דאתיליד בריש שעתא וקלקל עובדוי קב"ה נחית ליה מרישא לגופא למהוי בנוני. ואי מקלקל יתיר בעובדוי נחית ליה לסופא דכל מזל ומזל. והאי איהו תלוי במזל ומזל רכיב עליה ושלטי עליה. אבל בזמנא דנשמתיה שליט ורכיב על מזל מזל איהו טפילא לרוכב עליו. ואם מזל איהו טפלה לרוכב שליט עליה איתמר ביה הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה מטה הוא ילוך ואתה לא תלוננו הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזנב. ואיתמר על נשמתיה ורוחיה והיו חייך תלויים לך מנגד.

ואם חזר בתיובתא יחזרון ליה רוחיה ונשמתיה ואתקיים ביה קרא דכתיב ונתנך ה' לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות ה' אלקיך. במצות זכי לרוחא. באורייתא זכי לנשמתא.

תרגום: מי שנולד בחצי שעה ראשונה של יום השני, יהיה בינוני בעושר, ומי שנולד בסוף השעה, זהו בזנב שור, יהיה עני.

והימים שכל אחד, מתחלקים לשלשה אופנים, הנשמה והרוח והנפש, והיא רוכבת בראש של כל כוכב ומזל, הרוח הוא מן המלאכים, והיא רוכבת באמצע כל כוכב ומזל, ונפשו משותפת עם הבהמות והעופות, כל אלו החושקות של עולם השפל, והיא רוכבת בסופם של כל כוכב ומזל, ומצד הנפש הבהמית, ימיו של אדם הם קצרים ומעטים ורעים, כי כל הימים של האדם שהם בעניות בצער ובדוחק, אינם חיים, וכל כן אם הם ימים בלא תורה ומצות, שאינם חיים.

ואם חזר בתשובה, אף על פי שהוא בזנב טלה או שור שבכל מזל ומזל, הקב"ה מוסיף בו רוח יתירה מן המלאכים, ועולה מזנב להיות בינוני, [אם] זכה יותר לחזור בתשובה במחשבות, נותן לו נשמה מהכסא, ועולה להיות ראש בראש כל כוכב ומזל.

ובשביל זה אין מזל לישראל, אל על פי שנולד בתחילת השעה, וקלקל את מעשיו, הקב"ה מוריד אותו מראש לגוף להיות בינוני, ואם מקלקל את מעשיו יותר, מוריד אותו לסוף כל מזל ומזל, וזה תלוי במזל, והמזל רוכב עליו ושולט עליו, אבל בזמן שנשמתו שולטת ורוכבת על המזל, אז המזל הוא טפל לרוכבת עליו.

ואם המזל שהוא טפל לרוכב השולט עליו, נאמר בו הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה מטה, הוא ילוך ואתה לא תלוננו, הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזנב, ונאמר על נשמתו ורוחו והיו חייך תלואים לך מנגד, ואם חזר בתשובה, יחזרו לו רוחו ונשמתו, ויתקיים בו המקרא שכתוב ונתנך יהו"ה לראש ולא לזנב, והיית רק למעלה ולא תהיה למטה, כי תשמע אל מצות יהו"ה אלהיך, במצות זוכה לרוח, בתורה זוכה לנשמה.

⁴⁵ עי' לקמן הערה 99.

כדאי ואינו הגון. ונעשה כ"ז ג"כ מסבת המזל וכמו שאמר רבא (במועד קטן כח ע"א) על רבה ורב הסדא ע"ש, והוא מכבשי דרחמנא ומהנהגתו הנעלמה ית"ש.

וסודן ושורשן, הנה הוא במזלין דא"א, נוצר ונקח, שהם מבויעין דנפקין ממ"ס, שהיא חכמה קדומה, חכמתא סתימאה, אשר ע"ז אמר הקב"ה למרבע"ה (מנחות כט ע"ב) שתוק כך עלה במחשבה לפני⁴⁶. ומהמ"ס נמשכין המזלין, אשר עליהם אמרו בווה"ק ח"ג באדר"ר (קלד ע"א) הכל תלוי במזל אפי" ספר תורה בהיכל. ואותן המזלין דא"א, הנה שם הוא סוד דכל הנהגה כולה דכל הכבשי דרחמנא, אשר הם מרזא דאור א"ס. והנה הם ג"כ שורש השרשים הנעלם דכל המזלות שברקיע השמים, בכל מה שנמשך מהם להאדם, בענין שנוי המזל מה שמשונה כל א' מחבירו בענין מזלו, וחוקים הם כל אלו השינוים כולם בהמזלות שברקיע, ויסודן הוא לעילא לעילא, שהוא בהמזלין שבא"א דאצילות, שהוא בהנהגתו הנעלמה ית"ש, אשר מרזא דאור א"ס. ואין כל בריה יכולה לעמוד עליה, כי הוא מהנהגתו ית"ש שמנהיג את הכל תמיד בהשגחה והנהגה פרטית, ע"פ כוונת תכלית תיקון האחרון, שהוא ע"פ רצונו ית"ש, אשר בהיסוד דכל המציאות שבתחילה, אשר ע"ז נאמר (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, וכנ"ל אות א'.

(יד)

ונחזור להענין, כי המזלות שברקיע השמים, הנה נתייסדו הם ממנו ית"ש, שיהיו הם עם כל מה שנעשה עם האדם למטה, וכן בעומק גם עם כל חלקי הדצח"מ כולם שבהארץ, הנה נתייסדו המזלות אשר ברקיע השמים, שיהיו הם בבחי' סיבה ומסובב לכל מה שנעשה בהם. והמזלות הנה הם בהרקיע השני מהו' רקיעים, וכמ"ש בחגיגה (יב ע"ב). והנה המזלות וכל מערכת השמים, הנה הם בעולם העשיה, שהוא הנפש הכללי דכלל העולמות כנודע, ושם הוא הגילוי לכל ההנהגה אשר לכל חלקי הדצח"מ שבהארץ.

אמנם מרומם הוא כל עדת ישראל בני אברהם יצחק ויעקב, שהם חלק ה' ונחלתו, כי להם הנה נתייסד ונתגלה היסוד לכל הנהגה שבהם יותר למעלה, והוא בעולם היצירה ג"כ, שהוא רוח הכללי דכלל העולמות. ושם הנה הוא החיות הקודש, ומלאכים המוני מעלה, ונתייסד לבני אברהם יצחק ויעקב הסיבה לכל ההנהגה שבהם, גם בעולם היצירה, שהוא בהמלאכים המוני מעלה. ונעשה הם לבני אברהם יצחק ויעקב, להיות עמהם בבחי' סיבה ומסובב לכל ההנהגה שבהם, והוא מה שאמר (בראשית א כו) נעשה אדם וכנ"ל אות י"ב. ומיוחדים בזה בני אברהם יצחק ויעקב לבד, וזהו שאמר נעשה אדם, ואמרו (יבמות סא ע"א) אתם קרואים אדם כו', ונעלה בזה בני אברהם יצחק ויעקב מכל חלקי הדצח"מ אשר על פני האדמה, כי לכולם הנה נתגלה היסוד דסיבה ומסובב, רק בהנפש הכללי, שהוא סוד בהמה⁴⁷. אבל לישראל הנה נתגלה היסוד דסבה ומסובב גם (ה ע"ד) בהרוח הכללי, שהוא סוד אדם. והנה נתגלה להם היסוד דסבה ומסובב להנהגה שבהם, גם בהחיות הקודש ובמלאכים המוני מעלה, משא"כ לכל חלקי הדצח"מ, הנה להם לא נתגלה הסיבה לכל ההנהגה שבהם אלא רק בהמזלות שברקיע השמים, שהם רק בעולם העשיה ובנפש הכללי דכלל העולמות.

והגם שאמרנו שהוא נמשך ג"כ מלמעלה למעלה, ומסוד המזלין שבא"א, אך הוא רק בהעלם גדול, ובבחי' שורש השרשים הנעלם. משא"כ לבני אברהם יצחק ויעקב, הנה להם נתייסד הגילוי דבחי' סיבה ומסובב גם בהחיות הקודש ובכל המלאכים המוני מעלה. והגם שהמשכת השפע לפעול למטה, הנה הוא ג"כ דרך כל עולם העשיה ודרך המזלות שברקיע השמים, כי כן הוא סדר ההשתלשלות לעולם. אך עיקרם הוא תלוי בהחיות הקודש, ובכל פמליא של מעלה, ושם הוא

⁴⁶ עי' זהר ח"ג כז ע"ב, ותז"ח י ע"ג, ז"ל הגר"א שם: **עלה במחשבה** - עילאה שהוא כ"ע ולפיכך שתוק וזהו תיקו. ועי' שעה"כ נפלא פרק ה. וז"ל שער הגלגולים - הקדמה כח: כאשר ר' עקיבא נהרג, נתעלה ועלה עד המחשבה העליונה, וז"ס מ"ש הקב"ה למרע"ה על הריגת ר' עקיבא, שתוק, כך עלה במחשבה, כדי לתקן הפגם.

⁴⁷ עי' לקמן לא ע"א.

גילויים. והרי נעשה בהם כל מה שנעשה בקדושה יתירה ובגילוי אורו ית"ש ביותר וביותר, והרי נעלים הם בכל תיקוני מציאותם והנהגתם, מכל חלקי הדצח"מ אשר על פני האדמה.

והוא מה שאמרנו לעיל, שכל צבא מרום הם שותפים עם הצדיקים בכל עבודתם ותורתם, כי הנה הם עמהם בבחי' סיבה ומסובב לכל תיקונם ובכל פעולתם, והרי הם שותפים עמהם בכל מעשיהם. וכ"ז הנה הוא מה שנתייחד בכל מציאת העולמות כולם בסדרי מעשי בראשית, שיהא כל עליון סיבה להתחתון, בכל הענינים אשר בבחי' הרוח ונפש שבו ולמטה, ונמשך כ"ז מעליון להתחתון מאליו וממילא, בלי כוונה ורצון ממנו. כי הנה, הוא מה שנתייחד בהם מששת ימי בראשית, שיהא כל עליון עם התחתון בבחי' סיבה ומסובב בכל הענינים, אשר מהרוח ונפש ולמטה שבכל א', ובזה הנה הם מקושרים כל העולמות כולם יחד זה עם זה, להיות כולם אחד. כי הנה נמשך מעליון להתחתון מכוחו ואורו אשר למעלה, לעשות ולפעול למטה ולהשלים את כל חובתו בעולמו, ואח"כ הנה חוזר העליון ומקבל מהתחתון, חלק וזכות גדול מכל תיקונו אשר תיקן למטה, כי הרי כל מה שתיקן ועשה, הוא נעשה גם בשיתוף כחו ואורו שנמשך ממנו, והרי הוא שותף עמו עכ"פ.

אמנם כ"ז, ר"ל הן התועלת הנמשך להתחתון מהעליון, והן הטובה והשבח אשר חוזר להעליון מהתחתון, הנה נעשה כ"ז לעולם מהקב"ה עצמו בלי שום כוונה ורצון משום אחד מהם, אלא הוא מהקשר והאחדות שיסד הקב"ה בהם כולם מעת ששת ימי בראשית, שיהיה כל עליון עם התחתון בבחי' סיבה ומסובב בכל עניני אשר מהרוח והנפש שבהם ולמטה, ועי"ז הנה הם מיוחדים זב"ז לעולם.

אמנם כ"ז שאמרנו בענין הסיבה ומסובב, והוא, כי הנה יסד הקב"ה בכל סדרי בראשית שבבחי' רוח ונפש דכל א' מהם, יהיה כל עליון עם התחתון בבחי' סיבה ומסובב, הנה הוא רק מה שנוגע לעיקר מציאותם שנשלם התחתון עי"ז על מציאותו העיקרי שבו. ומה שמסובב בו מהעליון שעליו, הנה נעשה בו לעצם מעצמיו ובשר מבשרו, והוא ע"ד שאמרנו מב"ר (פ"י סי' ו') שאין לך כל עשב ועשב למטה שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל. והרי נעשה עיקר מציאותו דהעשב, ע"י השפע דהמזל, ונעשה בו השפע דהמזל לעצם מעצמיו, ויסד כ"ז הקב"ה בעת התיקון דמעשה בראשית, כדי שיתייחדו העולמות כולם זב"ז, להיות כולם אחד, כדי שיתקנו העולמות כולם ג"כ בהתיקון דהתורה והמצוה אשר ע"י הצדיקים, ויתקנו כולם בתיקון אחד ולתכלית אחד, שהוא התיקון דהתכלית האחרון הנצחי, שהוא מכוון לכולם, וכולם הם עיקרים בו, וכנ"ל בכל דברינו.

אמנם ע"י החטא דעין הדעת, שנתרבה ונתגדל הקליפה ועלה עד למעלה ראש, שהוא עד ראש הבריאה, ובפרט בהיצירה והעשיה, כי שם נתערב הרע בטוב הרבה מאד, ע"י דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש א' ענף ז' אות ה' ושם אות ד' בהגהה ע"ש, ונעשה עי"ז העכירות והזוהמא בכל העולמות בי"ע, בכל עולם לפי ערכו, ובפרט בעוה"ז.

והנה נתוסף עי"ז עוד קשר וחיבור מהמלאכים המוני מעלה, ומכל צבא מרום שמתקשרים ומתחברים אל העולם {ו ע"א} והאדם. גם בענין שימושם ועבודתם בכל צורכי העולם ועניני האדם, כי הם המשרתים לזה, להעשות על ידיהם כל פעולותיו ית"ש בשפעת אורו, לכל מה שנעשה תחת השמש, ונעשה מעתה כל פעולותיו ית"ש אשר בשפעת אורו, הנה נעשה מעתה ע"י התלבשות בהמלאכים ובכל צבא מרום, שהם הכלים והלבושים לזה. ונעשה מעתה הכל על ידיהם, והרי הם משמשים להעולם והאדם תמיד.

ובאמת, הנה יש להם להמלאכים עוד עבודה גדולה רבה בכל עולם ועולם מהעולמות בי"ע, והיינו, כי הנה יש להם מלחמה גדולה רבה ועצומה עם הס"מ הצורר ובכל חיילותיו ותולדותיו, משחיתים מזיקים הרבה מאד, אשר הפצם תמיד להחריב העולם, ועומדים על ישראל תמיד להרע ולהשחית רח"ל. והם רבים מאד, ע"ד שאמרו (ברכות ו ע"א) אלמלי נתנה רשות לעין לראות אין כל בריה יכולה לעמוד מפני המזיקין, וקיימו עלן כי כסלא לאוגיא, כל חד וחד מינן אלפא משמאליה ורבוותא מימיניה, שנאמר יפול מצדך אלף ורבבה מימיניך. וכן הוא עדי"ז

למעלה, הם רבים אין מספר, וכל מלאכתם הוא לחבל ולהשחית ולבלוע את ישראל רח"ל, אלא שישנם כנגדם עירין קדישין השמלי זוהר תקיפי שרפים מלאכים הרבה, קדושים ונוראים שעומדים כנגדם לדחותם ולבטלם בכל האפשרי, והם במלחמה גדולה תמיד, ויש להם יגיעה רבה בזה, וכל חוזקם ותוקפם הוא במעשים טובים דישראל. וכן גם כאשר מרגישים איזה מחשבה טובה מישראל, כי הרי תיכף באותו רגע ממש, כאשר נעשה למטה איזה מצוה ודבור ומחשבה טובה, הנה מעורר למעלה בקדושת אורו ית"ש, ונמשך להמלאכים אותו הזוהר אור, שהוא שורף כל טומאה זוהמא ורע. ובזה הנה מתחדשים המלאכים קדושים בתוקף ועוז תמיד, לדחותו ולבטלו בכל האפשרי. ועכ"פ הוא, כי הנה אלפי רבבין מלאכים קדושים, הם תמיד במלחמה גדולה עצומה עם הס"מ וחיילותיו, והם ביגיעה גדולה בזה. וכל מצוה ומעשה טובה דישראל, היא להם חיי רוחם, ושמתם בזה אין לשער, כי רק זה הוא כל כלי זיינם. אמנם הנה גם זולת זה ח"ו, הנה לא כלו רחמיו בכליון ח"ו, ונמשך לזה הרחמים מלמעלה בזוהר אורו ית"ש להמלאכים קדושים, לעמוד במלחמה בזה, כדי שלא יוחרב העולם, ונעשה כ"ז בסוד מה שאמרו (ברכות ז ע"א) מנין שהקב"ה מתפלל בו, ועיין בזה במאמרי רשב"י להאריז"ל (דפוח"ה תרנ"ח דף כד ע"ב⁴⁸ וכה ע"ד⁴⁹) ע"ש.

אמנם גם זולת עבודת המלאכים אשר בזה, הנה הם ג"כ אלפי אלפין ורבי רבבין המשמשים בכל צורכי העולם ועניני בני אדם, והיינו להמשיך את אורו ושפעו ית"ש, המאיר ומתגלה תמיד לצורך פעולת כל המעשים, כי הרי הוא לבדו ית"ש עשה ועושה ויעשה לכל המעשים כולם, מן העולם ועד העולם. ועל זה הנה הוא מאיר ומתגלה באורו ושפעו לצורך פעולת כל המעשים תמיד. ובאשר כי מעת החטא דעין הדעת והלאה, עד זמן התיקון העתיד, אין העולם יכול לקבל את אורו ושפעו עצמו, בלתי לבוש, כי אורו ית"ש הוא אש שורף כל עכירות והזוהמא, וכן גם כל חומר וגשם, ע"ד שכתוב (שמות לג כ) כי לא יראני האדם וחי, ולזאת הנה נתלבש אורו ושפעו בלבושים ומסכים, והם כל מלאכים המוני מעלה, שהם נעשים מסכים ולבושים לזה. ונעשה מעתה כל הפעולות אשר לצורך ההנהגה, תמיד ע"י מלאכים המוני מעלה, כי הנה מתלבש אורו ושפעו אשר לכל פעולה ופעולה, הנה מתלבש בהמלאכים כהנשמה בהגוף, ונעשה מעתה כל הפעולות רק על ידיהם, והם המשרתים לזה, להעשות כל פעולותיו ית"ש רק על ידיהם. וע"ז נאמר (תהלים קג כא) ברכו ה' כל צבאיו משרתיו עושי רצונו, ופשוט הוא, כי הוא ית"ש אינו צריך למשרתים כלל, אך הסיבה לזה הוא רק מסיבת החטא דעין הדעת, שאין העולם יכול לקבל ולסבול את אורו בלתי לבוש, וע"ז הנה נעשו המלאכים המשרתים לזה וכנ"ל אות ח'. והרי עכ"פ הוא, כי מתחברים ומתייחדים כל אותן המלאכים כולם עם העולם והאדם, ע"י כל השימושים והפעולות אשר לצורך העולם ועניני האדם תמיד. ונעשה כל זה רק מסיבת החטא דעין הדעת, אבל זולת החטא וקודם החטא, הנה היה עומד להעשות כל הפעולות והמעשים כולם ע"י הקב"ה בעצמו, וכמו שנעשה כל הבריאה כולה רק על ידי עצמו ית"ש, בלי שום עוזר עמו במלאכתו כלל. (ו ע"ב)

והרי נתבאר לנו, כי הנה ישנם ב' סיבות בענין הקשר והיחוד בכל צבא מרום עם העולם והאדם: אחד, הוא מה שנתייסד ממנו ית"ש, שבבחי' היצירה והעשייה דהמציאות כולם, יהיה כל עליון עם התחתון בבחי' סיבה ומסובב למציאותו ולכל תיקונו. ונתייסד כל זה בכל מעשי בראשית כולם, בששת ימי בראשית. שנית, הוא מה שנשתנה ונעשה ע"י החטא דעין הדעת,

⁴⁸ צ"ע אם לזה כוון רבינו, ז"ל: וכאשר יעלה קול מהתחתונים ממצוקותיהם כי גברו עליה הדינין והקליפות ומקולם כי צעקו אל ה' בכל לב ושועתם לפניו תבא באזניו ועולה הקול ההוא שם ועולה משם אם לטוב לנקב העינים ויורדים משם שתי דמעות משני גווני העין סומקא ואוכמא שמשם נמשכין הדינין והקליפות ומתבסמים בים החכמה העליונה ומרחם על ישראל. ואי אצטריך לנקום מאויביהם יורדין תנא ואשא דרך נקב החוטם וכן להפך ח"ו.

⁴⁹ ז"ל: ונמצא שהתפללות והצעקות עדיו [אזני א"א] יבאו והוא מתתקן על ידם לקבל שפע מא"א אבל א"א לא משתני ולא אשתני כלל ונמצא שאזן א"א לצורך ז"א היא לשמוע קולו ולהאיר אליו ולפיכך אין ראוי להיות עליהם שיער כלל ונשמע קולו. וזהו סוד שהקב"ה מתפלל וזה נעלם מאוד עמוק עמוק מי ימצאנו ולפיכך לא נזכרה האזן כלל.

שנעשו המלאכים וכל צבא מרום בבחי' גוף וכלים, שהם מסכים ולבושים לאורו ושפעו ית"ש, אשר בפעולת כל המעשים להתלבש בהם ולהעשות מעתה רק על ידיהם.

והנה מתלבש אורו ושפעו אשר לכל פרט ופרט במלאך מיוחד אשר לזה, והוה המלאך עם האור והשפע המתלבש בו בבחי' גוף ונשמה, ולכן אמרו (ב"ר פ"ג אות ב') אין מלאך אחד עושה ב' שליחות, כי לכל אור ושפע שהוא בבחי' נשמה, הנה יש גוף מיוחד אליו, והוא בנוי ומשוכלל רק לפי תכונת אותו האור והנשמה, להוציא כחו לפועל. והוא ע"ד כלי העין, שהוא בנוי ומשוכלל ע"פ כח הראיה שבמות, להוציא כחו לפועל, וכן כלי האוזן הוא בנוי ומשוכלל ע"פ כח השמיעה שבמות, להוציא כחו לפועל. ואין העין יכולה לשמוע, ולא האוזן לראות, כי כל גוף וכלי, הוא בנוי ומשוכלל רק לפי כח הנשמה שבו, כן הוא ע"ד כל מלאך עם האור והשפע שהוא נשמה אליו, הנה נעשה המלאך משוכלל רק לאותו האור והשפע לבד ולא לזולתו כלל.

אמנם האדם שהוא עולם קמין⁵⁰, והאור שבו הוא רישם מכלל העולם כולו, וכן הגוף שבו, הוא בנוי ומשוכלל לכל הפעולות שבעולם. משא"כ המלאך, הוא רק גוף מיוחד על אור מיוחד, ע"ד העין שהוא כלי מיוחד רק לאור הראיה, וע"ד האוזן שהיא כלי מיוחדת רק לאור השמיעה, ולכן אמרו אין מלאך אחד עושה ב' שליחות, משא"כ האדם כי הוא עולם קמין כנז.

(טו)

ומעתה נאמר עוד, כי בעיקר הענין מה שאמרנו לעיל אות ח', שכל שימושי המלאכים אשר לצורך העולם והאדם, הנה הוא נעשה רק בסיבת החטא דעין הדעת, כי קודם החטא, וזולת החטא, הנה היה עומד להעשות כל המעשים כולם רק ע"י אורו ושפעו עצמו ית"ש. וכמו הבריאה כולה, שנעשה ממנו עצמו ית"ש בלי שום עוזר עמו במלאכתו כלל, וכן היה עומד להעשות כל המעשים כולם אשר בכל משך ימי העולם, בכל ההנהגה כולה, תמיד אשר מעולם ועד עולם. הנה אלולא החטא, היה נעשה הכל על ידי אורו ושפעו עצמו ית"ש, בלי שום אמצעי ומלאך ושליח, ובלי שום שימוש מזולתו כלל, וע"ד שהיו כל עניני אדם הראשון קודם החטא, שהיה מטפל בו הקב"ה בעצמו בכל עניניו בלי שום שליח כלל, עד שגם בהלבוש דכתנות עור, הרי כתיב (בראשית ג כא) ויעש הוי"ה אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. (והגם שזה היה גם אחר החטא, אך כל זמן שהיה משמש עדיין אור הגנוז, והוא עד אחר שבת בראשית, כי חלק הקב"ה כבוד לשבת, ושימש האור הגנוז עד סוף שבת בראשית, וכמו שאמרו בב"ר (פ' י"ב ס"ו ו) הנה התנהג הקב"ה עמו בזה כמו קודם החטא, וטיפל עמו הקב"ה בעצמו לא ע"י שליח.) כן היה עומד להעשות אלולא החטא כל המעשים והפעולות, אשר בכל ההנהגה דכל משך ימי עולם, היה עומד להעשות הכל ע"י הקב"ה עצמו באורו ושפעו, בלי שום מלאך ושליח כלל. ורק ע"י החטא, הנה נשתנה הענין, שנעשה מעתה כל הפעולות ע"י המלאכים ואופנים וכל צבא מרום, הגם שהם כולם רק מאורו ושפעו ית"ש, אך נתלבש אורו ושפעו במסכים ולבושים, והוא בהמלאכים וכל צבא מרום, הנה נתלבש בהם אורו כהנשמה בהגוף, ונעשה מעתה הכל על ידיהם, וכנ"ל אות ח' כל זה.

והנה עיקר הענין בזה, הוא ע"ד שלמדנו האריז"ל בענין הה' בחי' דנרנח"י המתלבשים באדם, והנה ישנם ג' כלים שהם מוח לב כבד, שבהם מתלבשים הג' אורות דנר"ג, הנשמה במוח, והרוח בלב, והנפש בכבד. (ר"ל גילוי אור הנפש הוא בכבד, אבל עצם הנפש הוא ג"כ בלב, כמו שכתבנו בחלק הביאורים שער טנת"א פרקים ה' ו'). ולא נמצא אלא רק ג' כלים בהגוף שהם הכלים להנר"ג, אבל להחיה והיחידה, הנה לא נמצא להם כלים בהגוף להתלבש בו, כי כל גוף וכלי אינו יכול לסבול אורם, אלא הוא (ו ע"ג) כי החיה מתלבש בהנשמה שבמות, והיחידה (שהוא הארת אור אלהות), הנה הוא מתלבש בהחיה, ועיקר אורם הוא באמת רק בבחי' מקיף, אך הארתם, הנה הם מתלבשים בפנימיותו ג"כ, החיה בהנשמה, והיחידה בהחיה, וכמו שלמדנו האריז"ל כ"ז בשער המוחין (פרק י"ב) ובכ"מ. והרי לנו, כי הגוף אינו סובל לקבל בתוכו, אלא רק

⁵⁰ ע"י זהר ח"ג רנז ע"ב.

מהנשמה ולמטה, ולכן לא נמצא בהגוף בחי כלים אלא רק להנר"ג לבד, ולא להיחידה והחיה. והרי לנו עכ"פ, כי אין אור אלהות מתגלה אלא רק בהחיה לבד, אבל מהחיה ולמטה, אין אור אלהות מתפשט אלא רק ע"י התלבשות במסכים ולבושים, ובפרט באור הנפש, אין אור אלהות מתפשט בה אלא רק ע"י שמתלבש היחידה בהחיה, והחיה בהנשמה, והנשמה בהרוח, והרוח בהנפש וכנו'.

והנה זה הוא הענין ג"כ בענינינו, אשר אמרנו כי קודם החטא וזולת החטא היה עומד להעשות כל הפעולות והמעשים ע"י הקב"ה עצמו, מאורו ושפעו בלי שום מלאך ושליח כלל. אך ע"י החטא, הנה נשתנה ונעשה כל הפעולות והמעשים רק ע"י המלאכים הממונים על זה, כי מתלבש בהם אורו ושפעו אשר לכל פעולה, הנה מתלבש במלאך הממונה על זה כהנשמה בהגוף. ועי"ז הנה נעשה מעתה הכל על ידי שימושי המלאכים וכנו'. וכל זה הנה הוא עפ"י מה שנודע, כי קודם החטא דעין הדעת, היו כל העולמות במדרגה גבוה הרבה מאד, והיינו כי עולם העשיה היה מגיע עד המקום דהנוק' דאצילות של עתה, זולת הו' תחתונות דהעשיה, הם היו נמשכים ויורדים בהו' ראשונות דהבריאה. והרי היה מגיע עולם העשיה עד האצילות של עתה. ונודע הוא כי הו' עולמות הכלליים, שהם א"ק ואבי"ע, הם הנרנח"י הכלליים. והנה האצילות בבחי' חיה הכללית, ולכן היו נעשים אז כל הפעולות והמעשים, וכן כל טיפולי אדם הראשון, היו נעשים אז ע"י הקב"ה בעצמו, כי אור החיה, הנה היא יכולה לקבל את אורו ית"ש בלי לבוש כלל. ומאחר שהיה אז עולם העשיה וכן אדם הראשון במדרגה דבחי' חיה, היה אפשר להם לקבל את אורו עצמו ית"ש, ולכן היה נעשה כל טיפולי ועניני האדם הראשון מהקב"ה עצמו בלי שום מלאך ואמצעי כלל.

משא"כ מאחר החטא דעין הדעת, אשר ירדו העולמות כולם, ונעשה {ו' ע"ד} העשיה רק בבחי' נפש הכללי כנודע, הלא אין באפשרי לקבל מעתה את אור אלהותו ית"ש, אם לא ע"י מסכים ולבושים דוקא. ע"ד אור הנפש שבאדם, שאי אפשר לה לקבל את אור היחידה והחיה אלא רק ע"י שמתלבשים בהנשמה, והנשמה בהרוח, כן עדי"ז אי אפשר לכל עולם העשיה לקבל את אור הנהגתו ית"ש בכל המעשים והפעולות כולם, אלא רק ע"י שמתלבש אורו ושפעו בהמלאכים והאופנים בכל צבא מרום, שהם המסכים והלבושים לאורו, ומתלבש בהם אורו ושפעו כהנשמה בהגוף. ונעשה מעתה כל הפעולות והמעשים כולם, רק ע"י המלאכים והאופנים וכל צבא מרום, והוא ע"ד פעולת הנשמה אשר בעוה"ז, שנעשה הכל רק ע"י כלי הגוף, הגם שעיקר העושה והפועל, הנה הוא רק הנשמה. אך באשר שהעולם הזה, הנה אין לה שום השתוות עם אור הנשמה עצמה, לכן מוכרח הוא שתתלבש הנשמה בהגוף, ונעשה כל פעולותיה רק ע"י כלי הגוף. כן הוא עדי"ז בכלל העולם כולו, ובכלל כל ההנהגה שבה, שאי אפשר לה לקבל את אורו ושפעו עצמו, אלא רק ע"י התלבשות בכל צבא מרום אשר מעולם הבריאה ולמטה. אך העושה והפועל לכל הפעולות והמעשים כולם, הנה הוא לעולם באמת רק הקב"ה בעצמו, כי הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים כולם, ונעשה הכל באורו ושפעו עצמו תמיד יתברך ויתעלה שמו לעד ולעולמי עולמים אמן ואמן.

עד כאן הגיע דברינו בהדרוש הזה, שהוא מדבר בכלל מציאות המלאכים וכל צבא מרום, הכוונה בהם וסיבתם ותכליתם, וכן קישורם ויחודם עם העוה"ז והאדם. והנה כתבתי כ"ז בתואר הקדמה להספר, הגם שהוא אינו מעיקר הספר כלל, אך באשר שלא עלה בידי לעשות הקדמה להספר כחפצי בו, כי כשל בחי וכהו עיני למאוד, עד שקשה לי אפי' לכתוב מלה אחת. וגם הדרוש הזה כתבתי אותו בתלאה רבה, וסדרתיו ע"י זולתי, ע"י נכדי הילד כמ"ר יוסף שלום שליט"א, בן בתי מרת חיה מושא תחי', והעמדתו אותנו במקום הקדמה להספר, יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם, מסוף העולם ועד סופו, ברוך ומבורך שמו של חי העולמים מן העולם ועד העולם אמן ואמן.

דברי שלמה בן לא"א מו"ר חיים חייקיל ב"ר אריה ולאמי מורתי סתירה גיטא בת ר' יצחק זללה"ה.

היום יום א' לשיבת י"א לחדש מרחשון שנת תרפ"ד בעיר האמעל. {ו ע"א}

אבני מלואים לספר הכללים בתחילתו

אמר המחבר, הנה תמצא בהספר שלפנינו בכמה מקומות רבו מלספר, שמצוין לעיין בהאבני מלואים שבתחילת הספר. והוא באשר שאותן הדרושים הם תלויים בדרוש הארוך אשר בכלל ח"י ענ"י, ועד שלא יגיע המעיין שם, יחסר לו הבנה באותן הדרושים התלויים בו. ובאשר שהדברים שם הם ארוכים למאוד, כי הם מסודרים שם בט"ו סימנים, וכל ס"י הוא בד' אותיות, ע"פ הד' שמות עסמ"ב, והם עמוקים וארוכים למאוד, ולא נקל להמעיין למצוא מבוקשו בהם, ולזאת אמרתי לסדר את קוטב הדברים בקיצור, מכל הט"ו סימנים שם בתחילת הספר בשם אבני מלואים, כדי שיהא אפשר לו להמעיין למצוא מבוקשו בנקל, לעמוד על הכוונה הנצרך לו לאותו הענין. אמנם כאשר התחלתי לעשות את כוונתי בזה, הנה באשר שתורתינו הקדושה היא כמעין הנובע, בשפעת מים חיים, וכל מה שמתבונן בה, הנה היא שופעת ומשפיע דעת על דעת, וכמאמרם ז"ל (עירובין נד ע"ב) על פסוק דדיה ירווך בכל עת, מה דד זה, כל זמן שהתינוק ממשמש בו, מוצא בו חלב. אף דברי תורה, כל זמן שאדם הונה בהן, מוצא בהם טעם. ועי"ז, הנה כאשר התחלתי לעשות את האבני מלואים ולהתבונן בו, הנה נעשו גם אותן הדברים לדרוש עמוק ארוך, וסדרתי אותו בסוף הספר בשם אבני מלואים לכלל ח"י ענ"י (אמנם באשר כי כשל כחי בעוונותי המרובים, לא עלה בידי להעמיק בו אלא עד סוף סי' ח'), והרי לא נשלם כל מה שכוונתי בו, ולזאת אמרתי, כי היות שאותו הדרוש אשר בכלל ח"י ענ"י, הנה תוכן הדברים ממנו, הנה הוא ג"כ בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', אלא שם הם בכללות ובקיצור נמרץ, אבל עיקרם, הם שם ג"כ עכ"פ, ולכן אמרתי כי ראוי לי לסדר את אבני מלואים שבתחילת הספר כאן, את המערכות קצרות אשר בתחילת כל סימן וסימן, מהי"ד סימנים הראשונים אשר שם. ואני חושב שבזה יספיק להמעיין לעמוד על תוכן הכוונה שבכל אותן הדרושים שמצוין לעיין עליהם בהאבני מלואים אשר בתחילת הספר כאן. וע' עוד בהקדמה להאבני מלואים אשר בסוף הספר.

ומעתה אני אומר, יהי רצון מלפניו ית"ש שיקוים בנו מ"ש, ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ונו', שיהיו כל דבריי אשר גם באבני מלואים הוזה, תועלת להמעינים בהספר, למען שמו יתברך ויתעלה לעד ולעולמי עולמים אמן ואמן.

{ח ע"א}

מאמר אבני מלואים לספר הכללים בתחלתו

סימן א'

מערכת הד' שמות עסמ"ב שמהמ"ס דא"ק והוא מערכה הא' שבהמ"ס שבו והוא שורש

הכל

(ד) ב"ן	(ג) מ"ה	(ב) ס"ג	(א) ע"ב
הנה הוא השורש לבחי' פרצוף אימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת אשר מהחזה עד הטבור שבו וכן הוא שורש השרשים ג"כ לכל המלכי עגולים דהנקודות ולכל אורות התיקון דאצילות אשר מצד האימא שבא"ק אך הוא בעצמו הנה הוא ג"כ נעלם מאוד	הנה הוא השורש לבחי' פרצוף אבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין אשר מהגרון שבו עד החזה שבו וכן הוא שורש השרשים לכל המלכי יושר דהנקודות ולכל אורות התיקון דאצילות אשר מצד האבא שבא"ק אבל הוא בעצמו הנה הוא ג"כ נעלם מאד	הנה בו הוא השרשים הפנימיים לכל האורות דהאח"פ אמנם עומדים בו רק בבחי' שרשים נעלמים להם אשר לעילא לעילא ועומד הוא כולו ג"כ נעלם לעולם	הוא נשאר נעלם ועומד תמיד מבפנים להמ"ס שלא יצא מעולם מבחוץ כלל והוא אור העינים הפנימי אשר הוא לא יצא ולא נתפשט מבחוץ לעולם ולא נתלבש כלל

סימן ב'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהס"ג דהמ"ס שהוא הס"ג דסי' א' אות ב' והנה הוא

מערכה הב' אשר בהס"ג דהמ"ס שבא"ק :

(ח) ב"ן	(ז) מ"ה	(ו) ס"ג	(ה) ע"ב
הוא הב"ן מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' ויצא לגילוי ע"י הע"ב דאות ה' וע"י הס"ג דאות ו' וע"י המ"ה הנז' דאות ו' ונתפשט הוא מגבול החוטם עד גבול הפה מבפנים להרישא גופה והוא שורש הפנימי של התפשטות הא' והב' דאור הפה הנמשך מהפרצוף הפנימי דאור החוטם	הוא המ"ה מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' ויצא לגילוי ע"י הע"ב דאות ה' וע"י הס"ג הנז' דאות ו' ונתפשט הוא מגבול האזניים עד גבול החוטם מבפנים להרישא גופה והוא שורש הפנימי של התפשטות הא' והב' דאור החוטם הנמשך מהפרצוף הפנימי דאור האזניים	הוא הס"ג מהד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס דאות ב' ויצא לגילוי ע"י הע"ב הנז' דאות ה' ונתפשט מגבול העינים עד גבול האזניים מבפנים להרישא גופה והוא שורש הפנימי של התפשטות הא' והב' דאור האזניים הנמשך ויצא מהפרצוף הפנימי דאור העינים	הוא ההתפשטות הראשון מהס"ג דהמ"ס דאות ב' כאשר התחיל לצאת מהמ"ס ולחוץ מהד' שמות עסמ"ב הכלולים בו ויצא בהשם ע"ב הזה מהמ"ס ולחוץ וברישא גופה והוא ההתפשטות דאור העינים הפנימי והיה כלול בו גם הג' שמות סמ"ב ג"כ ונתפשט בו מגבול המ"ס עד גבול העינים מבפנים להרישא גופה והוא היא הע"ב דאות ה'

			שהעמקנו בו הרבה בכמה דרושים והוא הע"ב דס"ג הכולל כל העקודים המוזכר בדברי הרב זללה"ה

{ח ע"ב}

סימן ג'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהס"ג דסימן ב' אות ו' שהוא שורש הפנימי דאור

האזניים והוא מערכה הג' אשר בהס"ג דס"ג שבהמ"ס דא"ק :

(יב) ב"ן	(יא) מ"ה	(יוד) ס"ג	(ט) ע"ב
הוא ההתפשטות השני דאור האזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ ונתפשט וירד ממקום האזניים עד שיבולת הזקן מבחוץ	הוא ההתפשטות השני דאור האזניים אשר נתפשט וירד מגבול האזניים עד גבול שיבולת הזקן מבפנים להרישא שבא"ק	הוא ההתפשטות הראשון דאור האזניים אשר יצא מהאזניים ולחוץ ונתפשט וירד ממקום האזניים עד שיבולת הזקן מבחוץ	הוא ההתפשטות הראשון דאור האזניים אשר נתפשט וירד מגבול האזניים עד גבול שיבולת הזקן להרישא שבא"ק

סימן ד

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהמ"ה דס"ב אות ז' שהוא שורש הפנימי דאור החוטם

והוא מערכה הג' אשר בהמ"ה דס"ג שבהמ"ס דא"ק

(יג) ע"ב	(יד) ס"ג	(טו) מ"ה	(יז) ב"ן
הוא ההתפשטות הראשון דאור החוטם אשר נתפשט וירד מגבול החוטם עד גבול החזה שבא"ק בפנימיותו	הוא ההתפשטות הראשון דאור החוטם אשר יצא מהחוטם ולחוץ ונתפשט וירד ממקום החוטם עד החזה שבא"ק מבחוץ	הוא ההתפשטות השני דאור החוטם אשר נתפשט וירד מגבול החוטם עד גבול החזה שבא"ק בפנימיותו	הוא ההתפשטות השני דאור החוטם אשר יצא מהחוטם ולחוץ ונתפשט וירד ממקום החוטם עד החזה שבא"ק מבחוץ

סימן ה'

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהב"ן דס"ב אות ה' שהוא שורש הפנימי דאור הפה

והוא מערכה הג' אשר בהב"ן דס"ג שבהמ"ס דא"ק

(יז) ע"ב	(יח) ס"ג	(יט) מ"ה	(כ) ב"ן
הוא ההתפשטות הראשון דאור הפה אשר נתפשט וירד מגבול הפה עד גבול הטבור שבא"ק בפנימיותו	הוא ההתפשטות הראשון דאור הפה אשר יצא מהפה ולחוץ ונתפשט וירד מהפה עד הטבור שבא"ק מבחוץ	הוא ההתפשטות השני דאור הפה אשר נתפשט וירד מגבול הפה עד גבול הטבור שבא"ק בפנימיותו	הוא ההתפשטות השני דאור הפה אשר יצא מהפה ולחוץ ונתפשט וירד מהפה עד הטבור שבא"ק מבחוץ

{ט ע"א}

סימן ו'

מערכת הדי' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דהמ"ס שבא"ק שהוא המ"ה דסי' א' אות ג' והנה הוא מערכה הב' שבהמ"ה דהמ"ס

(כד)	(כג)	(כב)	(כא)
ב"ן הוא נחלק לפנימיות והיצוניות והחיצוניות הם המלכי יושר דהנקודות והפנימיות הוא אור דמהיטבאל דמצד אבא שבא"ק שיצא בעת התיקון	מ"ה הוא האור דהדעת עלאה אשר יצא בעת התיקון לצורך מלך הדר דאצילות אשר מחלקי האבא שבא"ק	ס"ג הוא האבא הכללי שבא"ק הכולל או"א עלאין העומד בו מהגרון עד החזה ונכלל בהמזל עליון אשר בהעקודים	ע"ב הוא השורש דהאבא הכללי שבא"ק אשר בעולם העקודים בבחי המזל עליון אשר שם

סימן ז'

מערכת הדי' שמות עסמ"ב אשר בהפנימיות דב"ן שבס"ו ו' אות כ"ד והם מערכה הג' אשר
בהב"ן שבהמ"ה דהמ"ס שבא"ק

(כה)	(כז)	(כו)	(כד)
ע"ב הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהעקודים בשורש האבא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א	מ"ה הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהמ"ה ג"כ בהמ"ה והב"ן שבו והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	ס"ג הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האבא שבא"ק הנשאר בהאבא עצמו בהע"ב והס"ג שבו היינו בהע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	ב"ן הוא האור דהדעת עלאה דהמהיטבאל גופה אשר מצד האבא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה ובמציאות האצילות עצמו

סימן ח'

מערכת הדי' שמות עסמ"ב אשר בהחיצוניות דב"ן שבס"ו ו' אות כ"ד והם מערכה הדי' אשר
בהב"ן דב"ן שבהמ"ה דהמ"ס שבא"ק:

(כט)	(לא)	(ל)	(לב)
ע"ב הוא שורש האור של המלכי יושר דהנקודות אשר היה נשאר בעקודים ובשורש האבא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א	מ"ה הוא פנימיות האורות של המלכי יושר דהנקודות אשר היה נשאר ג"כ בהאבא עצמו שבא"ק והוא בהמ"ה וב"ן שבו והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	ס"ג הוא עצמות האורות של המלכי יושר דהנקודות אשר היה נשאר באבא עצמו שבא"ק בהע"ב והס"ג שבו היינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	ב"ן הוא המלכי יושר העיקריים דהנקודות עצמן אשר יצאו מהאבא שבא"ק וירדו מהטבור ולמטה והיינו כי היה יציאתם אשר מהאבא מהטבור והיסוד שבו ואח"כ נמשכו עוד ויצאו גם מהצפוני רגלים ג"כ

[ע' באבני מלואים אשר בסוף הספר בס"ו ז' ה', שם תמצא בהם חדשות ונצורות בכ"ז]

{ט ע"ב}

סימן ט'

מערכת הדי' שמות עסמ"ב אשר בהשם ב"ן דהמ"ס שבא"ק שהוא השם ב"ן דסי' א' אות ד'
והנה הוא מערכה הב' שבהב"ן דהמ"ס שבו

(לו)	(לה)	(לד)	(לג)
ב"ן הוא נחלק לפנימיות וחיצוניות והחיצוניות הוא המלכי עגולים דהנקודות והפנימיות הוא אור דמהיטבאל דמצד האימא שבא"ק אשר יצא בעת התיקון	מ"ה הוא האור דהדעת עלאה אשר יצא בעת התיקון לצורך מלך הדר דאצילות אשר מחלקי האימא שבא"ק	ס"ג הוא האימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת ועומד בו מהחזה עד הטבור ונכלל בהמזל תחתון אשר בהעקודים	ע"ב הוא השורש דהאימא הכללי שבא"ק אשר בעולם העקודים בבחי' המזל תחתון אשר שם

סימן יוד

מערכת הדי' שמות עסמ"ב אשר בהפנימיות דב"ן דסי' ט' אות ל"ו והם מערכה הג' אשר
בהב"ן שבהב"ן דהמ"ס שבא"ק :

(מ)	(מל)	(לה)	(לז)
ב"ן הוא האור דהדעת עלאה דמהיטבאל גופה אשר מצד האימא שבא"ק אשר נמשך וירד מהטבור דא"ק ולמטה במציאות האצילות עצמו	מ"ה הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא ג"כ בהמ"ה והב"ן שבה והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	ס"ג הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא עצמה בהע"ב והס"ג שבה היינו בהע"ב וס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	ע"ב הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך המהיטבאל דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהעקודים בשורש האימא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג

סימן י"א

מערכת הדי' שמות עסמ"ב אשר בהחיצוניות דב"ן שבסי' ט' אות ל"ו והם מערכה הדי' אשר
בהב"ן דב"ן שבהב"ן דהמ"ס שבא"ק

(מד)	(מג)	(מב)	(מא)
ב"ן הוא המלכי עגולים העיקריים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק וירדו דרך כל העקודים ודרך כל פרצופי אימא שבא"ק וירדו משם מהטבור ולמטה והם הנקודות העיקריים	מ"ה הוא פנימיות האורות של המלכי עגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק והיה נבלע ונשאר ג"כ בהאימא עצמה שבא"ק והוא בהמ"ה והב"ן שבה היינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי'	ס"ג הוא עצמות האורות של המלכי עגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק והיה נבלע ונשאר בהאימא עצמה שבא"ק בהע"ב והס"ג שבה היינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	ע"ב הוא שורש האור של העגולים דהנקודות אשר יצאו מהעינים דא"ק ולחוף והיה נבלע ונשאר בעקודים בשורש האימא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג

	ט' אות ל"ד	

[אמנם בפנים הספר כלל ח"י ענ"י בס"י י"א וכן בסימנים הנאים תמצא שם בכמה דברים
בזה פנים חדשות לגמרי]

{י ע"א}

סימן י"ב

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דלעיל סי' ו' אות כ"ג והם מערכה הג' אשר
בהמ"ה דהמ"ה דהמ"ס שבא"ק

(מח)	(מו)	(מו)	(מח)
ע"ב	מ"ה	ס"ג	ע"ב
הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האבא שבא"ק הנשאר בעולם העקודים בשורש האבא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האבא שבא"ק הנשאר עצמו והוא בהמ"ה והב"ן שבו והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האבא שבא"ק הנשאר באבא עצמו בהע"ב והס"ג שבו והיינו בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ו' אות כ"ב	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האבא שבא"ק הנשאר בעולם העקודים בשורש האבא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ו' אות כ"א

סימן י"ג

מערכת הד' שמות עסמ"ב אשר בהשם מ"ה דלעיל סי' ט' אות ל"ה והם מערכה הג' אשר
בהמ"ה דהב"ן דהמ"ס שבא"ק

(מט)	(נא)	(נ)	(מט)
ע"ב	מ"ה	ס"ג	ע"ב
הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק הנשאר בעולם העקודים בשורש האימא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק הנשאר נ"כ בהאימא גופה והוא בהמ"ה והב"ן שבה והיינו בהמ"ה וב"ן אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק הנשאר בהאימא עצמה בהע"ב והס"ג שבה והוא בהע"ב והס"ג אשר בהשם ס"ג דלעיל סי' ט' אות ל"ד	הוא האור דהדעת עלאה אשר לצורך מלך הדר דמצד האימא שבא"ק הנשאר בעולם העקודים בשורש האימא אשר שם והוא בהשם ע"ב אשר לעיל סי' ט' אות ל"ג

{י ע"ב}

סימן י"ד

ביאור פרטי השמות דהעסמ"ב אשר בהאו"א שבא"ק ובשורשי האצילות אשר בהם וכן
התפשטותם אשר נתפשטו באצילות עצמו גופה

(נג)	(נה)	(נד)	(נג)
העסמ"ב שבעצמות דהאו"א	העסמ"ב דשרשי כל האצילות אשר בהזו"ן	העסמ"ב ושרשי כל האצילות אשר באו"א	העסמ"ב אשר נתפשט מהאו"א הכלליים

שבא"ק בכל המציאות העיקרי דהאצילות גופה הנה הם הד' שמות ב"ן אשר בסי' י"ב אות מ"ה ובסי' י"ג אות ג"כ ושבסי' ז' אות כ"ה ושבסי' י' אות מ' והנה הם המערכה הרביעית מהאו"א הכלליים שבא"ק בערך העסמ"ב דעיקר עצמותם גופה אך מגלויים הנה הם רק המערכה השנייה שהרי הוא הגילוי השני אשר ירדו ונתגלו בהם או"א הכלליים שבא"ק גם בהזו"ן שלהם לצורך האצילות וירדו בהם מגילוי לגילוי אמנם כ"ז הוא ג"כ רק למעלה מהטבור דא"ק כי הנה הוא שורש האצילות אשר בהזו"ן דאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק	עלאין וישסו"ת שבא"ק הנה הם הד' מיני ס"ג אשר בסי' י"ב אות מ"ו ובסי' י"ג אות נ' ושבסי' ז' אות כ"ו ושבסי' י' אות ל"ח והנה הם המערכה השנייה שבהם בערך העסמ"ב דעיקר עצמותם גופה אמנם מגילויים הנה הוא רק המערכה הראשונה שהרי הוא הגילוי הראשון אשר נתגלו האו"א הכלליים לצורך האצילות והנה כ"ז הוא רק מהטבור ולמעלה כי הנה הוא רק שורש האצילות אשר נתגלה ועומד בהאו"א עלאין וישסו"ת שבא"ק בהם עצמם גופה	הכלליים שבא"ק העומדים בו מהגרון עד הטבור הנה הם הד' פרטי שמות עסמ"ב אשר בהשם ס"ג דסי' ו' אות כ"ב והד' פרטי שמות עסמ"ב אשר בהשם ס"ג דסי' ט' אות ל"ד והוא המערכה הראשונה שבהם שהוא עיקר עצמותם גופה היינו בחי' האו"א והזו"ן הפרטיים שבהם

עד כאן האבני מלואים שבתחילת הספר אמנם הוא רק בבחי' נצוצי אור דכובכים קטנים בערך תוקף האור שבעיקר קוטב גלגל השמש עצמו כן הוא דברינו כאן בערך עומק הדרוש אשר בפנים הספר כלל ח"י ענ"י ודברינו כאן הם רק ממערכות הקצרות אשר בספר הדע"ה חלק א' דרוש ד' שבתחילת כל סי' שם [אמנם הנה באו כאן באיזה שינויים ותיקונים ע"פ עומק הדרושים שהעלינו בהספר שלפנינו] ועיין שם בביאור הדברים בכל סי' וסי' ועיקרם הנה הוא בהספר שלפנינו כלל ח"י ענ"י בעומק וארוכה הרבה ע' שם ותמצא נפלאות תמים דעים ית"ש לעד ולעולמי עולמים אמן ואמן:

{יא ע"א}

ספר הכללים והוא כללי התפשטות והסתלקות
 כלל א' ענף א אות א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' והוא פתיחה להספר
 פתיחה
 [א]

יסוד הקבלה וכללי החכמה, להבין ולדעת, כי התהוות המציאות דכל העולמות כולם, אשר מא"ס ולמטה⁵¹, והוא כל גילויי ית"ש אשר נתגלה מאמיתתו הנעלמה, הנה נסדר גילויי דכל עולם ועולם בד' בחי', ר"ל כי מהתחלת הגילוי הראשון אשר לכל עולם שהוא שורשו הראשון, עד סוף יציאתו על מציאותו התכליתית שבו, הנה נעשה בו ד' בחי' כלליים, והיינו: ב' התפשטויות וב' הסתלקויות, והוא ע"ד שמבאר הרב זלה"ה אלו הד' בחי' בהתהוות העולם דעקודים בשער העקודים ובשער מטי ולא מטי כנודע, כן נעשה ע"ז בכל עולם ועולם אשר מרום חביון עוזו ית"ש עד העולם היותר תחתון⁵². הנה נמשך אריגתו דכל אחד ואחד, וכן כל תיקונו ושלימותו על תכליתו האחרון, רק ע"י אלו הד' בחי' כלליים, שהם ב' התפשטות וב' הסתלקות. התפשטות ראשון והסתלקות ראשון, ואח"כ התפשטות שני והסתלקות שני.

[ב]

והנה נתייסדו אלו הד' בחי' בכל עולם להעשות בו ע"י כל א' מהם דבר והפוכו, היינו ירידה ועלייה. כי בתחילה הנה נעשה כל עולם ע"י אלו הד' בחי' במדרגה למטה הרבה מהעולם העליון שעליו, וירדו העולמות ע"ז בירידה אחר ירידה עד העשייה התחתונה⁵³, שהוא העוה"ז הגם והעבור. אמנם לבסוף הנה יעשה בכל עולם ע"י אלו הד' בחי' עצמן כל התיקון והשלימות, ויעלה מעילוי לעילוי עד התיקון האחרון, הכל רק ע"י יסוד כל הד' בחי' הללו ג"כ. והם בתחילה, שהוא כל הזמן הזה אשר עד עת התיקון העתיד, הנה הם סיבת מיעוטו וירידתו דכל עולם, שעל ידם ירד למדרגתו שהוא עתה, אך לבסוף יהיו הם עצמן סיבת עלייתו ושלימותו לתכליתו האחרון. והרי נתייסדו אלו הד' בחי' בכל עולם להשתמש בו על ידם בדבר והפוכו, שהוא חסרון ושלימות, וירידה ועלייה. והוא כי הנה ישנם בכל בחי' ובחי' מאלו הד' בחי' ב' תכונות: תכונת המיעוט וחסרון, ותכונת התיקון ושלימות.

[ג]

והנה נדבר עתה בבחי' המיעוט שבהם אשר על ידם יצאו בתחלה כל העולמות כולם כמו שהם עתה עד עת התיקון, ומתוכם יתבאר לנו ג"כ את בחי' התיקון והשלימות אשר יעשה ג"כ על ידם גופה לעתיד.

[ד]

ונתחיל ונאמר, כי הנה אלו הד' בחי', הנה נעשו עתה כולם להצטמצם על ידם האור שבכל עולם ועולם מהשורש העליון שבו, לכל מה שצריך להעשות בו עד סופו כולו, כי רק ע"י שנתמעט ונצטמצם האור באלו הד' מיעוטים וצמצומים, אז נעשה בו האפשרי לצאת ממדרגתו ולהעשות על ידו כל המציאות דאותו העולם אשר בשבילו ירד ונתפשט אליו. והנה נתקן ונעשה ע"י כל א' מאלו הד' בחי' דהב' התפשטות והב' הסתלקות ב' תיקונים: תיקון אחד, בענין האורות דאותו העולם.

⁵¹ עי' לקמן יג ע"א שאפילו א"ס עצמו הוא גילוי.

⁵² עי' ע"ח שער מול"מ פרק א, שהיינו ד' אותיות של שם הוי"ה ב"ה, ממילא פשוט שכן הוא בכל מקום ומקום. ועי' בהגר"א בתחילת ספר"צ שעיקר הכל היא המתקלא ושזהו הזיווג, וזהו חגת"ם וכנגדם ד' האותיות של שם הוי"ה ב"ה. ועי' מבר"ש ש"ב ח"א פ"ו, ועי' עוד לקמן כב ע"א שאין שום אור יוצא אלא דרך זיווג, וכן הוא בביאורים ח"ב לח ע"ב. ואם אין דבר שלא נעשה על ידי זיווג, וכל זיווג הוא הארה של שם הוי"ה ב"ה אזי ברור שגם זה חייב לבוא בדרך של ב' התפשטויות וב' הסתלקויות שהם גופא צורת הארת שם הוי"ה הנ"ל.

⁵³ כלומר החלק התחתון של עולם העשייה. עי' שערי קדושה (חלק ג שער ו) כי הנה נתבאר למעלה איך ארבעה עולמות הן הנקראים אצילות, בריאה, יצירה, עשייה, ולמטה מכולם הוא העולם השפל הנחלק לארבעה יסודות.

ותיקון שני, בענין הכלים דאותו העולם. והיינו כי ענין התפשטות הראשון הוא, כי אותו האור אשר הוא צריך להיות שורש למציאות אותו העולם (לכל עולם ועולם כאשר צריך להמצא), הנה הוא יוצא ממקורו ויורד ממדרגתו הנעלמה⁵⁴, היינו מהעולם העליון שעליו אשר הוא בבחי' העלם ואין להעולם שתחתיו⁵⁵, ויוצא ממקומו ומתפשט בהחלל דהצמצום ומתפשט ונמשך עד סוף המקום אשר עתיד להיות שם העולם שתחתיו אשר הוא שורש אליו. והנה ע"י יציאתו (יא ע"ב) וריחוקו ממקורו והתפשטותו עד סוף אותו מקום, הנה נצמצם עי"ז ממדרגתו הראשונה ונעשה ראוי להיות שורש לאותו העולם שעתידי לצאת ממנו.

והנה נתקן עי"ז ב' תיקונים הנז': אחד בענין האורות, ואחד בענין הכלים. והיינו, כי הרי מאחר שנעשה ראוי להיות שורש להעולם שתחתיו⁵⁶, הרי נודע הוא כי בכל שורש הנה יש בו הכחות לכל הענפים והתולדות כולם הנמשכים ממנו, וא"כ הרי נמצא שע"י אותו ההתפשטות שהוא ההתפשטות הא', הנה נתקן ונעשה השורש הראשון אשר כלול בו בהעלם האורות והכחות כולם להעולם שתחתיו, וזהו התיקון בענין האורות.

והתיקון אשר בענין הכלים הוא, כי הנה ע"י יציאתו והתפשטותו במקום הצמצום אשר יתבאר לקמן בדברינו בעה"י, הנה ע"י התפשטותו שם הוא נתעבה באיזה עיבוי, כי ע"י הצמצום הנה נעשה ונקנה בכל אור שמתפשט שם איזה השכות ועביות, ואותו העביות הוא השורש הראשון דהגוף וכלים דאותו העולם, וזהו התיקון בענין הכלים. והרי נתקן ע"י ההתפשטות הראשון אשר לכל עולם ב' תיקונים אחד בענין האורות דאותו העולם ואחד בענין הכלים דאותו העולם.

[ה]

אמנם כל אלו הב' תיקונים הנעשה בהתפשטות הראשון, הנה הם רק בבחי' שורש נעלם לבד, הן להאורות דאותו העולם והן להכלים דאותו העולם. כי אותו ההתפשטות הנה הוא לא נשאר למטה כלל, אלא הוא חוזר ומסתלק ועולה ונשאר למעלה לעולם, והוא ההסתלקות הראשון, כי כל ירידתו שבתחלה הנה היה ג"כ רק לחזור ולעלות למעלה ולהיות שורש עליון אליו, ולא ירד בתחילה אלא להצטמצם ולהעשות לשורש עליון אליו. ור"ל שמקומו הוא לעולם בעולם העליון, וירידתו אשר בתחילה שהתפשט וירד במקום העתיד לעולם התחתון, היה כ"ז רק כדי להצטמצם ולהעשות אליו לשורש עליון אשר בעולם העליון. והרי עכ"פ הוא, כי כל מה שנעשה ראוי להיות שורש אליו, הנה הוא רק בבחי' שורש נעלם, כי הרי הוא אינו שורשו ממש אשר באותו העולם עצמו, כשורש האילן לאילן, אלא הוא רק שורשו הנעלם אשר בעולם העליון⁵⁷.

[ו]

והנה עד"ז הוא ג"כ בענין התיקון השני שהוא התיקון דהכלים, כי מאחר שהם מהעביות אשר מהאור דהתפשטות הא', שהוא רק שורש עליון לאותו העולם כנז', א"כ הרי ממילא הוא שגם אותה העביות הנה היא רק עביות דקה ורכה⁵⁸ בכל אפשרי, והנה היא ג"כ רק בבחי' שורש נעלם להכלים. אמנם הוא כי הנה אותה העביות הנה היא נשאר לעולם באותו העולם גופה, כי כאשר חזר האור דהתפשטות הא' ועלה למעלה בהסתלקות הא', הנה לא עלה עמו אותה העביות ג"כ,

⁵⁴ עי' ע"ח סדר אבי"ע פרק א, ז"ל, הלא ענין התפשטות מורה התעבות האור יותר ממה שהיה [טרם התפשטו – שעה"ק].

⁵⁵ עי' זר"ח (מח ע"א): ויש אחור מן קדושה. הה"ד, אחר"י ה' ילכו כאריה ישאג. ואתקרי פנים לגבי מטה, ואחור לגבי מעלה. ואתקרי חול לגבי מעלה, וקודש לגבי מטה. ועי' מבו"ש יג ע"ד וז"ל, כל האורות שהם עליונים נקראים א"ס לבחי' העולם אשר למטה ממנו.

⁵⁶ עי' בע"ח שער השבירה פרק ד שיעקר התיקון הוא כדי שהתחתונים יקבלו את האור של הבחינה העליונה מהם, וכן הוא בבהגר"א על ספד"צ ב ע"ג ד"ה ולזה.

⁵⁷ עי' ביאורים ח"א לט ע"ג, שבכל ירידה והתלבשות שרשו קיים במקומו, ורק הארתו היא המתפשטת ונמשכת למטה, והיינו בחינת הטיפה הזרעית, וטיפה זו נמשכת ובאה על ידי תוספת האורות והמוחין מלמעלה שנוספה בו על ידי זיווג אר"א, והם מקבלים את זה על ידי זיווג פהרצופים העליונים מהם, וכן קורה בכל הבחינות העליונות עד לקו דא"ס. ועי' בבהגר"א על ספד"צ טו ע"ב ד"ה ואמר, שספר שהוא חכמה הוא בחינת דעת דחכמה, ועי' שם א ע"א הערה 18 במאיר הספרא.

⁵⁸ נדצ"ל וזכה.

כי לא היה אפשר לה לעלות ג"כ מאחר שנתעבה, והנה נשארה אותה העביות אשר נעשה באור ע"י התפשטותו כנ"ל, הנה נשארה היא למטה באותו העולם עצמו לעולם. ומאחר שעלה אור הוד ונסתלק ממנה ונשארה היא למטה לבדה, הנה נתעבה היא עוד ע"י בעיבוי אחר עיבוי, ונעשית לבחי' גוף וכלי להאור שהתפשט בה אח"כ בהתפשטות השני וכמו שיתבאר. אך עכ"ז, הנה מאחר שהיא עצמה רק מהאור דהתפשטות הא' גופה, אשר הוא רק השורש עליון דאותו העולם, הנה הוה באמת כל אותה העביות כולו הנעשה בו ג"כ רק בבחי' שורש נעלם להכלי לאותו העולם, ואינה עדיין הכלי ממש כלל וכלל. והרי נתבאר לנו, כי הנה אלו הב' תיקונים אשר נעשה ע"י ההתפשטות הא', אחד תיקון להאורות דאותו העולם, ואחד תיקון להכלים דאותו העולם, הנה הוה כל אלו הב' תיקונים אז רק בבחי' שורש נעלם לבד.

[ז]

וכן נתבאר מדברינו ג"כ כי התחלת דאלו ב' התיקונים הנה היה התחלתם בהתפשטות הא', וסופן הנה נעשו בהסתלקות הא'. כי הרי תיקון האורות, להיות שורש נעלם ומקור לנביעת האורות הראוי להתחתון, הנה הגם שנעשה ראוי לזה ע"י התפשטותו וירידתו, אך לא נגמר לזה אלא רק אחר (יא ע"ג) שנסתלק וחזר ועלה למעלה, ואז הנה הוא נתייסד שם להיות שורש עליון לכל שפעת האורות הראוי להתחתון וכנ"ל. והרי נגמר תיקון האורות שהוא להעשות שורש עליון להשפיע אור להתחתון אלא רק בהסתלקות הא', וכן ע"י התיקון דהכלים, כי הנה הגם שנעשה החשכת והעביות דאור ההתפשטות הראשון עצמו ע"י התפשטותו וירידתו וכנ"ל, עכ"ז הרי לא היה ניכר אז עדיין העביות כלל, כי היה מעורב בהאור, והיה אז רק אור חשוך קצת שנתחשך ע"י התפשטותו וירידתו, ולא נעשה היכר וגילוי להעביות אלא רק אחר הסתלקות הא', כאשר עלה אור הוד, ונשארה העביות לבדה למטה וכנ"ל, והרי לא נגמר אותו התיקון ג"כ רק בהסתלקות הא'. והרי נמצא כי הן התיקון אשר בענין האורות, והן התיקון אשר בענין הכלים, הנה הגם ששניהם הנה היו אז עדיין רק בבחי' שורש נעלם לבד, אך גם אותו התיקון דשורש נעלם שבשניהם, הנה היה נעשה בהתפשטות הראשון רק התחלתם לבד, ולא נגמרו אלא רק בהסתלקות הראשון.

[ח]

וכן הרי נתבאר מדברינו ג"כ, כי הן ההתפשטות הראשון והן ההסתלקות הראשון, הנה שניהם הם מיעוטים וצמצומים לצורך ההתהוות דעולם התחתון. כי ענין התפשטות הראשון הרי אמרנו כי יוצא ממקומו ויורד ממדרגתו העליונה ומתפשט במקום העתיד להתחתון, וע"י נתמעט ונצטמצם להעשות שורש נעלם להעולם התחתון, אשר הוא למטה במדרגה הרבה מהעולם העליון, והרי הוה התפשטותו בבחי' מיעוט וצמצום. וההסתלקות הנה הוא הצמצום עצמו, וכעין הצמצום הראשון אשר בעיגולים ויושר (ענף ב), שנצטמצם האור ומסתלק ועולה למעלה (כי כל סילוק ועלייה הוא ע"י צמצום, שמצטמצם האור ועולה, כי אילולא שנצטמצם אי אפשר להסתלק ולעלות, אלא אדרבא שהיה מתפשט והולך). והרי הוה ההסתלקות ענין הצמצום עצמו, ונמצא כי הן ההתפשטות הא' והן ההסתלקות הא', שניהם הם מיעוטים וצמצומים באור העליון לצורך התהוות המציאות דעולם התחתון.

[ט]

והנה מה שאמרנו באור התפשטות הא', שהגם שנתמעט ונצטמצם ע"י ירידתו, עכ"ז הנה הוא רק השורש עליון דאותו העולם אשר נתפשט בשבילו, הוא משום כי מאחר שהוא מהמציאות דעולם העליון גופה, הנה לא היה אפשר לאותו העולם לצאת על מדרגתו התחתונה כפי רצון המאציל ית"ש ממנו, לכך נעשה כל אותו ההתפשטות הא' רק לשורש עליון אליו, שהוא שורשו אשר בעולם העליון, כי הוא נשאר למעלה כנ"ל. וכל צורכו ועניינו הנה הוא, כי על ידו הנה קשור התחתון בהעליון, כי הוא שואב למעלה⁵⁹ ומשפיע למטה, וכן כל עיקר מציאותו וקיומו דהתחתון

⁵⁹ נדצ"ל מלמעלה.

הוא נמשך תמיד רק ממנו, והוא אהוד ואהוז בו לעולם. וכן ע"י אורו וגילוי, הנה יזדכך התחתון לעתיד, ויעלה על ידו מעילוי לעילוי עד אין קץ. אמנם הנה נעשה כ"ז רק ע"י הסתלקות הא', כי אז הרי עלה למעלה ונעשה שם לשורשי עליון להתחתון וכנז

[יוד]

והנה היה הסתלקותו ועלייתו בבחי' עליית מ"ן, וגורם עי"ז יחוד עליון למעלה למעלה, ועי"ז מקבל הוא תוספות אור ומוחין תמיד להשפיע למטה. וכ"ז הנה הוא מה שנוהג תמיד, ששואב למעלה⁶⁰ ומשפיע למטה לצורך קיומו וחיותו דהתחתון, וכן לצורך עליו לתיקון העתיד. אך בעת ההסתלקות הא' עצמו, אשר עדיין לא היה למטה שום דבר, כי הרי לא היה רק אותו האור, וגם הוא הרי חזר ונסתלק, הנה היה אז ההסתלקות אשר הוא בבחי' עליית מ"ן רק לצורך ההתהוות העיקרי דאותו העולם, כי ע"י אותו עליית המ"ן, הנה נעשו יחוד למעלה, ונולד עי"ז האור העיקרי הראוי לאותו העולם, והוא האור דהתפשטות הב', שהוא תולדות⁶¹ האור דהתפשטות הא', והוא רק בבחי' קו דק ממנו, והוא יוצא ונמשך ומתפשט באותו העולם שהוא באותו המקום אשר היה מתפשט שם בתחילה האור דהתפשטות הא' אשר חזר ונסתלק, ואותו האור דהתפשטות הב' הנה הוא הנשמה העיקרי דאותו העולם, והוא נתפשט ונכנס בתוך העביות הנשאר מאור ההתפשטות הא' בעת ההסתלקות הא', ועי"ז הנה נקנה באותו האור עביות ג"כ, ואותן העביות הם {יא ע"ד} הכלים העיקרים דאותו העולם כמו שיתבאר לקמן בהדרושים.

[יא]

אמנם גם הכלים הללו, הנה הם נעשים ג"כ רק ע"י הסתלקות ב', שאז נשלם הכלי על גמר שלימותו. והוא ע"ד גוף האדם, שהוא מתחזק ומקבל תועלת תמיד ע"י עליית הנשמה בעת השינה, כי ההתפשטות ב' וההסתלקות ב' הם נוהגים תמיד בכל משך ימי עולם, והוא ע"ד הנשמה שעולה בכל לילה ומקבל שם תוספות אור ומוחין ומתחדש בכל יום בסוד (איכה ג נג) חדשים לבקרים, ע' זוה"ק פ' ויקהל (ריג סע"ב)⁶². ויתבאר עוד ענין הסתלקות ב' לקמן בפנים הספר ברחבה בעה"י. ועכ"פ הוא כי המציאות העיקרי דכל עולם הנה נעשה רק בהתפשטות הב', והוא נעשה ע"י הסתלקות הא', כי הוא סוד עליית מ"ן דאור ההתפשטות הא', ונעשה עי"ז יחוד בהאורות העליונים שלמעלה אשר עלה שם, כי כל עליית מ"ן הוא גורם יחוד כנודע (ע"ח שער 20 פרק א), ומקבל הוא היחוד הזה תוספות אור וברכה במוחין חדשים להוליד ולהמציא את כל האורות דנר"ג להעולם התחתון, והוא הוא האור דהתפשטות הב' הנולד ויצא מהאור דהתפשטות הא' אחר הסתלקותו, ונעשה הוא (ר"ל האור דהתפשטות הב') לקומה שלימה ועולם מלא, שהוא כל האורות והפרצופים דהעולם שתחתיו בכל מדרגתה הראוי לה. וכ"ז נעשה ע"י הסתלקות הא' שהוא חזרת ועליית האור דהתפשטות הא' שחוזר ועולה למעלה.

[יב]

והגם שהרי קודם התפשטותו היה ג"כ אותו האור למעלה, וא"כ מה נתחדש בו בהתפשטותו שנעשה עי"ז למ"ן בחזרתו ועלייתו. אך הענין הוא, כי משום שע"י התפשטותו וירידתו למטה נעשה ראוי עי"ז להיות שורש ומשפיע ולהוציא ענפים ותולדות, לכן הוא מעורר למעלה בחזרתו ועלייתו יחוד עליון, כדי להמשיך השפע מהמאציל עליון ית"ש, ככל השיעור הנצרך לו להשפיע למטה, כי לעולם הוא שקבלת כל אור מלמעלה הנה הוא רק לפי ערך שמשפיע הוא למטה, וכמ"ש בתז"ח (דף טו ע"ד וכן שם טל ע"ד) ועילת על כל עילאין לא נחית עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה כו'⁶³. ולכן כל זמן שלא נעשה ראוי להשפיע, לא היה מעורר מ"ן למעלה

⁶⁰ נדצ"ל מלמעלה.

⁶¹ נדצ"ל תולדת.

⁶² עי' ע"ח שער המלכים פרק ו במ"ק, ושער הנסירה פרק א.

⁶³ תרגום: ועילת על כל העילות לא ירד עליו יחודו עד שהוציא בת זוגו.

לייחד ולהוליד. אבל אחר שנעשה ראוי להשפיע ולהוליד אורות חדשים להמשיכם למטה, הנה מעורר בעלייתו יחוד עליון כדי לקבל ולהשפיע כל שפע הראוי להמציאות דכל עולם התחתון.

[יג]

ועכ"פ הוא, כי כל השפע אשר ממנה נעשה ונבנה המציאות דכל עולם, הוא ע"י ההסתלקות הא' אשר להאור דהתפשטות הא'. וכן הוא ג"כ בהסתלקות הב' אשר נעשה תמיד להאור דהתפשטות הב' וכנ"ל. הנה הוא גורם תמיד יחוד עליון למעלה, כי הוא מעורר באור ההתפשטות הא' העומד תמיד למעלה, כי הוא השורש עליון להתחתון כנ"ל. ואותו השורש עליון הוא מעורר למעלה למעלה, ונעשה כ"ז ע"י האתערותא דלתתא, שהוא הסתלקות הב' אשר נעשה תמיד באור ההתפשטות הב', שהוא עליית מ"ן, ונעשה ע"ז יחוד בכל העליונים כנ"ז. ומזה נמשך שפע תמיד, אם שפע החיות והקיום, אם שפע דתוספות אור ומוחינ⁶⁴, כל מה שנצרך להעולם בכל עת קיומו דמשך זמן העולם הזה. וכן יומשך ע"ז ג"כ לעתיד, כל אור התיקון לביטול הזוהמא והרע והזדככות והעילוי, כי לעתיד יהיה ההסתלקות הב' בסוד מ"ש רז"ל (סנהדרין צז ע"ב) וחד חרוב, שהוא חזרתן לשרשן, ואז יתוקנו הכל לתיקון האחרון⁶⁵.

[יד]

והרי נתבאר לנו כי אלו הד' בחינות, שהם הב' התפשטות והב' הסתלקות, הנה הם משתמשים הן לצורך מציאות כל עולם לפי מציאותו שהוא עתה, והן לצורך תיקונו דלעתיד. כי סוד אלו הד' בחי' הנה הם סוד הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה אשר נתגלה בו המאציל ית"ש מגילוי לגילוי, והוא יסוד ושורש כל העולמות כולם כגודע. ונתגלה אלו הד' אותיות בהד' בחי' הנו' וכמ"ש הרב (במטי ולא מטי פרק א), וכן יתבאר בעה"י לקמן בדברינו. וע"ז הנה נעשה כל עולם ועולם במציאות אורות וכלים, הכל רק ע"י הד' בחי' הנו', וכמו שאמרנו לעיל. כי למציאות העולמות כולם אשר ראה רצונו ית"ש להמציאם בתחילה, שהוא כל משך זמן דהעולם הזה עד עת התיקון, במדרגה למטה ממדרגה, וירדו בירידה אחר ירידה עד מציאת דהעוה"ז הגם והעכור, הנה השתמשו כל (יב ע"א) אותן הד' בחי' לצמצומים ומיעוטים בכל עולם ועולם כפי הנצרך לכל א' לצאת בתחילה על מציאותו שהם עתה. אך לעת קץ תיקון הימין, ישתמשו אז אלו הד' בחי' עצמן להאיר לכל עולם באור שלמעלה, ולהעלותם מעילוי לעילוי עד תכליתם האחרון, כי אלו הד' בחי' הם מסוד הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה השורה בכל עולם, ולכן הנה עומד עליהם כל מציאותם שהם עתה, וכן יתוקנו על ידיהם כל תיקונם האחרון דלעתיד.

[טו]

והנה כ"ז הוא הענין בדרך כלל וכנ"ל בריש דברינו, שאלו הד' בחי' דהב' התפשטויות והב' הסתלקויות הם בכל עולם ועולם מכל העולמות כולם, והם בכל א' יסודו וקיומו ותכליתו. אמנם תהלוכותיהם בכל עולם ועולם בפרט הנה הוא בכל א' לפי מציאותו וערכו, ויתבאר כ"ז לפנינו בעה"י בכל עולם ועולם בארוכה ובביאור. והמעין על דברינו ימצא הכל ערוכים לפניו, וכגון על זה נאמר (משלי טז כ) משכיל על דבר ימצא טוב.

ענף ב

⁶⁴ ע"י ע"ח שער העקודים פרק ח, ז"ל, כי באורות יקראו התפשטות והסתלקות, ונקרא יושר וחוזר, ובכלים נקרא פנים ואחור. וע"י בהגר"א על ספד"צ יג ע"ד ד"ה וענין רצוא, בענין הזיווג התמידי שבא"א הנעשה מאליו, וע"י יד ע"א ד"ה וענין ג', שלפרקים ישנה בחי' תוספת בזיווג א"א, אמנם כל בחי' זיווגים אשר בזו"ן הם רק לפרקים. ויתכן שיש מקום להבין שבכוונת רבינו כאן לחדש שיש גם בזו"ן זיווג תמידי, והוא כדי חיותו, והוא אב"א (ע"י ע"ח שער פנימיות וחיצוניות סוף דרוש ד), אמנם אין הדבר מוכרח שכן אינו נזכר בשום מקום בפירוש וצ"ע. ועוד נראה מדבריו, שכל בחינה שנזכר בה שהוא בזיווג תמידי פירוש הדבר שהוא חייב להיות נעשה תמיד ועל ידי כלל ישראל דווקא, וכל קיום העולם תלוי בו, ולא מצינו דבר כזה אלא בלימוד התורה, וכדאיתא בנפח"ח שער ד פרק יא וז"ל, כל חיותם וקיומם של כל העולמות הוא רק ע"י הבל פיננו והגיונינו בה, והאמת בלתי שום ספק כלל, שאם היה העולם כולו מקצה עד קצהו פנוי ח"ו אף רגע אחת ממש מהעסק והתבוננות שלנו בתורה, כרגע היו נחרבים כל העולמות עליונים ותחתונים והיו לאפס ותהו חס ושלום.

⁶⁵ ע"י בהגר"א על ספד"צ יא ע"א ד"ה שביעאה.

אמנם הנה עומק הענין דהתפשטות הא' וסיבתו וכן ההתפשטות הב' וסיבתו, הנה נלמד כ"ז מעומק דברי הזוה"ק שאמרו בכמה מקומות (בח"א כט ע"א, עד ע"א, פו סע"ב, קעב ע"א, רנא ע"א, ובח"ב צו ע"ב, ובח"ג סא רע"ב) בענין סדר סיבת התחלת בריאת העולם, הנה אמרו כד סליק ברעותא למברי עלמא, ואמר הרב בסוף דרושי נקודת (סוף פרק ו) שהכוונה בלשון סליק, שהוא ענין עלייה. הענין הוא כי הנה התחדשות כל מציאות הנה הוא לעולם ע"י עליית מ"ן מהתחוננים. [כי הוא מ"ש בזוה"ק בכ"מ, כי הכל תלוי באתערותא דלתתא, ואמרו בפ' ויחי (רלה ע"א) דאי לא מתערין לתתא לא מתערין לעילא, ובאתערותא דלתתא אתער לעילא⁶⁶, כי כל אתערותא דלתתא הוא עצמו סוד עליית מ"ן]. ובאשר כי קודם שנברא העולם הרי אדם אין⁶⁷, ולא היה אז אתערותא דלתתא כלל להעלות מ"ן, לכן הנה היה אז עלית מ"ן מאליו, ועלו אז האורות התחוננים מעצמן בסוד מ"ן כו' ע"ש⁶⁸, והדברים צריך ביאור, כי קודם שנברא העולם לא היה עדין שום מציאות כלל, הרי איזה אורות התחוננים היו שם.

אמנם כי במבו"ש (שע"ב ח"א פ"ו וכן שם ח"ב פ"ד) מבואר שם, שהכוונה הוא על האורות דהו' מלכים שניתנו באו"א מזווג דהכתר אשר מניה וביה, וזה היה הסיבה הראשונה לכלל המציאות כולו ע"ש. אמנם הוא, כי הנה עדיין צריך ביאור גם על הכתר עצמו, כי הרי כל זמן שלא נזדווג הכתר מניה וביה, הרי לא היה אז למטה שום דבר כלל. והרי לא היה אז ממה להעלות בו מ"ן כלל, א"כ מאיזה סיבה נזדווג הכתר בהזווג דמניה וביה בלתי עליית מ"ן. והלשון דהזוה"ק הנו' אשר אמרו כד סליק ברעותא, הרי מבואר שמדבר על הכתר, כי רעותא הוא רצון, והוא הכתר, ובסוד רצון ומחשבה והרהור וקול ודיבור שהם כח"ב ת"מ, ע' הגר"א בתיקונים (ריש תיקון ה דף נ ע"ג⁶⁹).

ועי' בזוה"ק (פ' פקודי רסב ע"ב⁷⁰) ומ"ש שם "רעותא", ר"ל על הרהור, והוא מה שדקדק שם מקודם לזה ואמר "רעותא דלבא", ור"ל הרהור הלב, וזהו מ"ש שם, רעותא דנפיק מגו מחשבה,

⁶⁶ תרגום: שאם לא מתעורר למטה לא מתעורר למעלה, ובהתעוררות למטה מתעורר למעלה.
⁶⁷ מיוסד על פי מאמה"כ (בראשית ב ה): וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה.
⁶⁸ כלומר בשער הנקודות פרק ו'.

⁶⁹ ז"ל: בריש הורמנותא - שכתר הוא רצון, בסוד רצון ומחשבה והרהור וקול ודיבור נגד ה' פרצופים.
⁷⁰ ז"ל: ורזא דא הכי נמי קרבנא דבעי לאודאה על ההוא קרבנא כל חובי וחטאוי למיהב חולקא למאן דאצטריך קרבנא כלא לסטרא דא חולקא דקודשא ורעותא דקודשא ולסטרא דא ההוא חולקא דאינון חובין וחטאין דאתייהבו בהודאה על ההוא בשרא דקרבנא כמה דכתיב (משלי כה כא) אם רעב שונאך האכילהו לחם וגומר כי גחלים אתה חותה וגומר וסימניך (אסתר ה ח) יבא המלך והמן אל המשתה זכאה איהו מאן ידיע ארחה למיהך בארץ קשוט.

וכל מאן דלא ידע לסדרא שבחא דמאריה טב ליה דלא אברי בגין דאצטריך צלותא דאיהו שלמא לעילא (בגין דאצטריך צלותא) מגו מחשבה ורעותא דלבא וקלא ומלה דשפון למעבד שלימו וקשורא ויחודא לעילא כגוונא דאיהו לעילא כגוונא דנפקא שלימו מעילא לתתא הכי אצטריך מתתא לעילא לקשרא קשרא כדקא יאות.

רזא לחברייה דיהכון בארץ מישר מחשבה ורעותא וקלא ומלה אליון ארבע מקשרין קשרין לבתר דקשירו קשרין כלהו כחדא אתעבידו כלהו רתיכא חדא לאשראה עלייהו שכינתא ואתעבידו כלהו ארבעה סמכין לאתעטרא בהו ושכינתא אסתמך עלייהו בכל אינון קשרין עלאין.

מחשבה אפיק רעותא (רעותא אפיק כלא) רעותא דנפיק מגו מחשבה אפיק קלא דאשתמע⁷⁰ וההוא קלא דאשתמע סליק לקשרא קשרין מתתא לעילא היכלין תתאין בעלאין קלא דאיהו קשיר קשרין ומשיך ברכאן מעילא לתתא בלחישו סמך אליון ארבעה סמכין מחשבה ורעותא קלא ומלה סמיכו בסיומא דקשורא אתר דכלא אתקשר ביה כחדא ואתעבידו כלהו חד.

זכאה איהו בר נש דקשר קשרין דמאריה וסמך סמיכין כדקא יאות ואתכוון בכל הני מילין דקאמרן זכאה איהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי עד הכא אשתכללו היכלין בסטרא דקדושה.

תרגום: והסוד הזה כך גם הקרבן שצריך להודות על אותו הקרבן כל עונותיו וחטאיו לתת חלק למי שצריך כל הקרבן לזה הצד חלק הקדשה ורצון הקדשה ולצד הזה אותו חלק של אותם עונות וחטאים שנתנו בהודאה על אותו בשר הקרבן ככתוב אם רעב שונאך האכילהו לחם וגו' כי גחלים אתה חתה וגו' וסימך (אסתר ה) יבא המלך והמן אל המשתה אשרי הוא מי שיודע דרכו ללכת בדרך אמת.

וכל מי שלא יודע לסדר את שבח רבונו טוב לו שלא נברא משום שצריך תפלה שהיא שלימה למעלה (משום שצריך תפלה) מתוך מחשבה ורצון הלב וקול ודברי השפתים לעשות שלמות וקשר ויחוד למעלה

כי ההרהור הוא התפשטות המחשבה והוא אחריו, אבל עצם הרצון לבד הנה הוא קודם להמחשבה, ע"י הגר"א בתז"ח (דף נ ע"א ד"ה בריש הורמנותא⁷¹) ובדבריו בספד"צ (בתחילתו א ע"א⁷²) כי עצם הרצון הוא נקרא בשם "איין" לגודל העלמו, כי אינו נתגלה אפי' מציאותו, אבל המחשבה נקרא "יש", שנתגלה מציאותה ולא מהותה, אבל ההרהור הנה יש גילוי למהותה ג"כ, אך עדיין הוא בלב האדם לבד, והוא רעותא דלבא כנו' ונסתר עדיין מזולתו, ולכן נקרא הבינה בשם "הוא"⁷³, שהוא נסתר מזולתו.

אך עכ"פ הוא כי עצם הרצון הוא הכתר, ועליו אמר הזוה"ק כד סליק ברעותא כנו', והרי צריך ביאור, כי כל זמן שלא היה אלא רק הכתר לבד, הרי לא היה כלל מי ומה שיעלה בו ויב ע"ב} למ"ן, וא"כ מה שאמר כד סליק כו', איזה סליקו היה בו, וא"כ הרי מהו שאמר הרב כי נזדווג הכתר מניה וביה, איך היה אפשר לו להזדווג בלתי עליית מ"ן.

אך הענין בזה הוא, כי הנה כבר בארנו בספר הקדו"ש שער ד', כי סוד כל המציאות כולו אשר המציא המאציל ית"ש מאחר אמיתתו הנעלמה ולמטה, הנה המציא אותה ע"י ה' גלויים כלליים שנתגלה בהם באורו ית"ש מגילוי לגילוי. והנה כל אור גילוי העליון הנה הוא שורש להתחתון, כי כל גילוי הוא רק בשביל זה, וכל מציאותו הוא רק לצורך זה, ר"ל שכל התהוותו הנה הוא רק מה שנוגע לצורך זה, שאין בהמציאות דכל גילוי עליון אלא רק מה שנוגע להיות שורש להתחתון, והבן הדברים כי הם עתיקים והש"י ברחמיו יכפר.

ונודע הוא שכל הנאצלים הנה הם בבחי' י' ספי', ובהמלכות דכל א' הנה שם הוא עיקר גילוי ופעולתו, וכן הוא כ"ז ג"כ בהה' גילויים הכלליים, כי הנה נתייסד המציאות דכל א' להיות שורש לכל בחי' ה' ספירות שבהגילוי השני שתחתיו ובסופו דכל א', שהוא בחי' מלכות שבו, הנה שם הוא עיקר הגילוי לזה, ר"ל שבסופו דכל גילוי עליון שהוא בבחי' המלכות שבו, הנה שם הוא הגילוי העיקרי להשורש דהגילוי הכללי השני אשר תחתיו. והרי נמצא כי התחדשות המציאות כולו הוא רק בגילוי הראשון, כי משם ואילך הנה כבר ישנו לכל תחתון שורש בהעליון שעליו, וכן גם להיות תחתון, הנה כבר ישנו שורש לשורש ושורש נעלם גם בהיות עליון מאת גילוי הראשון.

כמו שהוא למעלה כמו שיוצאת שלמות ממעלה למטה כך דרך ממטה למעלה לקשר קשר כראוי. הסוד לחברים שילכו בדרך ישרה מחשבה ורצון וקול ודבור אלו הארבעה קושרים קשרים אחר קשר הקשרים של כולם כאחד נעשו כולם מרכבה אחת להשרות עליהם שכינה ונעשו כולם לאחר ארבעה תומכים להתעטר בהם והשכינה נסמכת עליהם בכל אותם הקשרים העליונים.

מחשבה מוציאה רצון (רצון מוציא הכל) רצון שיוצא מתוך מחשבה מוציאה קול שנשמע ואותו קול שנשמע עולה לקשר קשרים ממטה למעלה היכלות תחתונים בעליונים הקול שהוא קושר קשרים ומושך ברכות ממעלה למטה בלחש תומך את ארבעת התומכים הללו מחשבה ורצון קול ודבור סמך בסיום הקשר המקום שהכל נקשר בו כאחד וכולם נעשים אחד.

אשרי האיש שקושר קשרי רבונו וסומך סמיכות כראוי ומתכוון בכל הדברים הללו שאמרנו אשריו בעולם הזה ובעולם הבא עד כאן נתקנו ההיכלות שבצד הקדשה.

⁷¹ ז"ל: בריש הורמנותא דמלכא - כמו באדם המחשבה שרוצה לעשות הדבר, והרצון הוא קודם למחשבה, וקודם להם התחלת הרצון כשמתעורר לחשב, והן ג' ראשונות כתר הוא התחלת הרצון, והוא סתום מאד שנעלם אפי' מאדם עצמו, וזהו בריש הורמנותא, הוא תרגום של רצון, והוא בעולמות אדם קדמון שהוא כתר של ד' ד' עולמות אבי"ע בסוד ד' פרצופיו, לכן נחלק לשתי בחינות שבכתר ע"י וא"א, וכן כאן אויר קדמון, ואדם קדמון, שכתר נקרא חכמה קדומה כמש"ל ע"ש, ואמר דמלכא שכתר הוא מלכות של עולם שלמעלה בכל עולם, וכאן הוא שורש המלכות של א"ס, שבה נוצרו הכל, כידוע.

⁷² ז"ל: ספרא - ספר הוא גילוי המחשבה, שהמחשבה הוא סתום באדם ואינו מתגלה אלא ע"י דבורו או כתבו. וכו' והן ראשית הגילוי של המחשבה סתימאה שהוא כ"ע, שאין מתגלה כלל אפילו מציאותה ולכן נקרא אין. וחכמה הוא ספר החתום שאין מתגלה רק מציאותה ולא מהותה שלכן נקרא יש.

⁷³ ע"י זהר ח"א קנד ע"ב, אמנם ע"י ספד"צ פ"ב (דף כג ע"ב): כתיב (ישעיה מב ח) אני ה' הוא שמי, וכתיב (דברים לב לט) אני אמית ואחיה, וכתיב (ישעיה מו ד) ואני אשא ואני אסבול, הוא עשנו ולו אנחנו (תהלים ק ג), והוא באחד ומי ישיבנו (איוב כג יג), הוא אקרי מאן דסתים ולא שכיח, הוא מאן דלא אזדמן לעינא, הוא מאן דלא אקרי בשמא. [תרגום: הוא נקרא מי שנסתר ולא נמצא. "הוא" מי שלא נראה לעינינו, "הוא" שלא נקרא בשם.] וכן ע"י אד"ר קלד ע"ב שמשמע משם שכינוי זה הוא ביטוי לא"א.

והנה כ"ז הנה הוא ע"ד שאנו רואין בסדרי מעשה בראשית אשר בהעוה"ז, כי הנה נתיסד סדר המציאות דהעוה"ז שבריאית יש מאין הנה היה רק ביום ראשון בלבד, אבל כל מה שנעשה מיום ראשון ואילך הוא הכל יש מיש, ע' רמב"ן בפסוקי מעשה בראשית (א א), וכן כתב רש"י בפסוק (בראשית א יד) יהי מארת, והוא ממדרש (ב"ר פ"א ס"י יד ופ' יב ס"י ד). והרי יצא הכל כלול ונעלם בהמציאות דיום ראשון, שבו יצא השורש נעלם לכל מעשה בראשית כלם. וכן ער"ז בכל מעשה שנעשה תחת השמש בכל משך ימי עולם, הנה יסוד כל המעשים הוא מששת ימי בראשית, שאז היה נרשם רמז רושם לכל, ואין כל חדש תחת השמש (קהלת א ט), אלא שיוצא ונעשה כל א' בזמנו הנגזר אליו מאז ומקדם במחשבתו הנעלמה ית"ש, ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני, ונגזר עת וזמן לכל חפץ, הן לכל המציאות המתחדשים תמיד, והן לכל המקריים המתחדשים תמיד, והן לכל החכמות והמדעים המתחדשים תמיד, הנה עת וזמן לכל א' הנגזר עליו מאז ומקדם ממחשבתו הנעלמה ית"ש למציאותו ולגילוי, ואין מקדים ומאחר אף רגע אחת. וזה סוד מ"ש (קהלת ג א) לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, כי כל עת וזמן הנה הכל הוא חקוק ורצוב מאז ומקדם, והם נרמזו כולם ג"כ בסדרי בראשית אשר במעשה בראשית, והוא מ"ש (בראשית ב ג) אשר ברא אלהים לעשות, ור"ל שנתייסד מאז כל מה שהיה עתיד להעשות בהם ומהם בכל משך ימי עולם, הנה היה הכל כלול בכח וברמז בסדרי בראשית אשר בששת ימי בראשית.

ועכ"פ הוא כי הנה כל מה שהוא עליון וקודם במעלה ובזמן, הנה נתייסד בו כח ורושם לכל המאוחר אליו ולכל מה שלמטה ממנו, וכלול בכל עליון השורש להתחתון והוא נתייסד בו תיכף עם יציאתו.

והנה הוא ע"ד שכתוב (בראשית א יא) עשב מזריע זרע, והכוונה הוא כמו שפי' רש"י ז"ל, שיגדל בו זרע לזרוע ממנו במקום אחר. וכן מה שכתוב (שם) אשר זרעו בו, שהן הגרעיני פרי שמחן האילן צומח. וכן הוא בכל מעשה בראשית כולם, שישנו בכל עליון כח ושורש להתחתון, ונגזר עליו עת וזמן לגילוי וליציאתו מן הכח לפועל.

והנה הוא ער"ז ג"כ בכל אורות הנאצלים העליונים אשר למעלה למעלה, והם כולם נאצלו ומתפשטים זה מזה. הנה טרם יציאת כל תחתון מהעליון שעליו, הנה היה כלול ורשום שם בסופו בבחי' כח ושורש נעלם לכל המציאות דהתחתון ולכל מה שהיה עתיד להעשות בו, וזה הנה היה כלול בכל עליון תיכף עם אצילותו, וכמו שאמרנו שהוא ע"ד שכתוב בסדר מעשה בראשית (בראשית א יא) תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע, ונתייסד מתחילה שיגדיל בו זרע (יב ע"ג) לזרוע ממנו במקום אחר.

ומעתה נבוא לענייננו, כי הנה זהו סוד כל ענין התפשטות ראשון וסיבתו והתפשטות שני וסיבתו, כי הנה אותו השורש דכל תחתון הרשום בכל עליון בסופו ובתחתיותו כנוז, הנה כאשר הגיע עת וזמן הנגזר עליו להתחדשות מציאותו שיוצא מן הכח לפועל במקומו הראוי לו, הנה התעורר אז השורש נעלם אשר לזה שהיה ממיר ונגזר בקצה התחתון דהעליון מעת אצילותו כנוז, הנה התעורר הוא לצאת מהכח לפועל ומההעלם לגילוי, ולא נח ולא שקט, ועולה בו למין מניה וביה מסופו לראשו, ומקבל שם תוספות אור ומוחין כדי להתחדש ולצאת לגילוי, ובכח זה הנה מעורר באותו אור העליון אשר הוא רשום שם, ומורידו למטה במקומו הראוי למציאותו, כדי לצאת שם מהעלם לגילוי, כי ע"י ירידתו במקומו הראוי אליו, הנה נעשה בו מעתה האפשרות לצאת לגילוי, והוא עומק הענין דסוד ההתפשטות הא' וכל תיקוניה אשר אמרנו לעיל ענ"א ע' עליו.

וזהו ג"כ מ"ש הארז"ל בעקודים (פרק ג) כי ההתפשטות הא' הוא רק בסוד נפש, שהוא המלכות, והוא כמו שאמרנו, כי עיקר רושם האור שהוא הכח ושורש נעלם להתחתון, הנה עיקר רישומו הנה הוא רק בהקצה התחתון דהעליון, שהוא סוד מלכות וסוד נפש שהוא לבר מגופא (זחר בראשית כא ע"ב), כי כל עיקרו הנה הוא רק לצורך התחתון, כי הוא לעולם רק השורש עליון לאותו הרושם אור שרשום בו, וכל מציאותו הוא רק לצורך זה כנ"ל. והרי הוא עיקרו לבר מגופא

דהעליון עצמו, כי הרי הוא רק לצורך התחתון, ע' לקמן כלל ה' ענ"ה. והוא המלכות וסוד נפש דהעליון, והוא אשר התפשט וירד במקום התחתון לצורך התפשטותו הא' אשר אליו, ולכל תיקונו אשר אמרנו לעיל ענ"א. והרי נתבאר לנו ענין סיבת ההתפשטות הא', כי הנה הוא הרושם אור שהוא השורש דהתחתון הרשום בו מעת אצילותו לצורך המציאות התחתון, כי הנה הוא אשר הורידו למטה להעשות בו כל תיקוני דההתפשטות הא' הנ"ל ענ"א כנז'.

אמנם גם אחר כ"ז, הנה ידעתי מאד כי עדיין לא יצאתי ידי חובת הביאור בזה, כי הנה עיקר הרושם אור, שהוא השורש דהתחתון אשר אמרנו, הנה עיקרו הוא באמת רק לצורך ההתפשטות הב', כי ממנו גופה הנה נעשה כל ההתפשטות הב', שהוא המציאות העיקרי דהתחתון. ובעת תהלוכות פעולות הסיבות להגילוי דההתפשטות הא', שהוא רק שורש עליון להמציאות דהתחתון, הנה לא יצא אז עדיין אותו הרושם אור אשר הוא להמציאות דהתחתון, הנה לא יצא הוא אז עדיין לפעולתו כלל, כי עדיין לא הגיע עתו וזמנו לגילוי עד עת ההתפשטות הב' דוקא. אבל בעת פעולת הסיבות להתפשטות הא', הנה היה עדיין אותו הרושם אור דהתחתון רק בבחי' קודם דקודם, והיה הוא אז עדיין סתום ונעלם מאד, ולא יצא הוא אז עדיין לבחי' התעוררות כלל, ולבחי' עליית מ"ן כלל, כי לא היה מקומו אז עדיין בבחי' שורש דהתחתון אלא רק בבחי' שורש השרשים דהתחתון.

אמנם עכ"ז, הנה כל הדברים הנ"ל שאמרנו הנה הם באמת, אך אינם הם עצמן אלא רק שרשן ודוגמתן אשר למעלה, והוא עפ"י מ"ש הארז"ל בשער מטי ולא מטי (ריש פרק ג) כי הנה ישנם עוד לכל התפשטות הא' ג"כ, אשר גם הוא בבחי' י' ספי', הנה ישנם להם שרשם למעלה בפנים, אשר מהם הנה יוצא כל ההתפשטות הא', וע' לקמן כלל ח"י ענ"י סי' ב' הדברים בארוכה ע"ש ותראה נפלאות. והנה באותן השרשים הפנימים שהם אורות נעלמים, אבל הם מציאות אורות עכ"פ, הנה ישנו בסופם ובתחתיתם, שהוא בחי' המלכות שבהם, רמז ורושם אור לההתפשטות הא'. וכאשר הגיע העת לההתפשטות וגילוי, הנה התעורר אז אותו הרמז רושם אשר אליו, ויעלה הוא למ"ן מניה וביה, מסופו לראשו, כדי לקבל אור ומוחי' להשתלם ולצאת לגילוי, שהוא ההתפשטות הא'. וכאשר נשלם ונעשה כל ההתפשטות הא', ונצטמצם ע"י ירידתו להיות ראוי להעשות לשורש עליון דהתחתון, הנה אז נתגלה בו ג"כ הרושם אור דהתחתון שאמרנו לעיל, ולא נח ולא שקט, והתעורר גם הוא לעלות למ"ן, שהוא ההסתלקות הא' לצורך ההתפשטות הב', כי אותו הרושם אור אשר להתחתון, הנה כל עיקרו הוא לההתפשטות יב ע"ד) הב', כי ממנו גופא הנה נעשו כל ההתפשטות הב', שהוא כל המציאות דהתחתון. והנה לא נתגלה אותו הרושם אור דהתחתון אלא רק בהתפשטות הא' אחר שנשלם הוא, כי רק ההתפשטות הא' הוא שורשו הקרוב אליו, ובו נתגלה הרושם אור דהתחתון בסוד (בראשית א יא) עשב מזריע זרע, וכן (שם) אשר זרעו בו כנ"ל. והנה נשלם אותו הרושם אור דהתחתון ג"כ רק ע"י עליית מ"ן בהתפשטות הא' גופה, שעולה בו למ"ן מסופו לראשו מניה וביה, וכן עולה הוא עוד עם ההתפשטות הא' יחד למעלה למעלה במקורם, והוא ההסתלקות הא', כי עולה אז ההתפשטות הא' עם הרושם אור דהתחתון בשורש הפנימי דההתפשטות הא' הנז', ומקבל ע"י הרושם אור ג"כ מלמעלה למעלה תוספות אור ומוחי' להשתלם. ואח"כ הנה יוצא ונולד מההתפשטות הא' ויורד למקומו לקומה שלימה ועולם מלא, והוא ההתפשטות הב', וכמו שיתבאר עומק כל הדברים הללו בארוכה וברחבה לקמן כלל ח"י ענף י' סי' ב' אות ז' סעיף ה', ושם סימן ד' אות י"ג סעי"א, ושם סי' ה' אות י"ז סעי"א.

והרי נתבאר לנו בכ"ז ענין ההתפשטות הא' וסיבתו וענין ההתפשטות הב' וסיבתו, כי הנה הוא בשניהם הרושם אור אשר ישנו לכל א' בשורשו מאת אצילותו, והוא מוכן להתחתון מאז ומקדם, ובסוד תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע (שם), אלא שיוצא כל א' בעתו וזמנו הנגזר עליו ג"כ מאז ומקדם.

והנה יוצא כל א' בעתו וזמנו בהנהגתו ית"ש שבכל עת, ובסוד הכתוב (קהלת ג א) לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים, ור"ל שישנו עת מיוחדת למציאות כל דבר הנגזר עליו מאז ומקדם על

אותו העת דוקא. ואז הנה הוא מתעורר ומתגלה ונשלם ויוצא. אמנם ענין השלמתו ויציאתו, הנה הוא ע"י עליית מ"ן אשר מניה וביה בשורשו עצמו, מסופו לראשו, ונעשה העליה מאליו, ר"ל ע"י הנהגתו ית"ש שבכל עת כדי להוציאו בזמנו הנגזר עליו מאז ומקדם, ועי"ז הנה הוא לא נח ולא שקט ועולה למ"ן מניה וביה כנו', ועי"ז הנה הוא נשלם ונעשה ויוצא הן בהתפשטות א' והן בהתפשטות ב', כי יוצא ונשלם כל א' מהרושם אור שבשורשו אשר הוכן אליו מהמאציל ית"ש מתחילת האצילות, ובסוד מגיד מראשית אחרית (ישעיה מו י). והרי נתבאר לנו בכ"ז ענין סיבת ההתפשטות הא' והב' באר היטיב.

והנה קוטב יסוד כל דברינו הללו הנה הוא מכוון בדברי הזוה"ק הנ"ל מה שאמרו על סדר התחלת בריאת כל עולם, כד סליק ברעותא למברי עלמא, ואמר הרב שהכוונה הוא על עליית מ"ן אשר מניה וביה, שעלה אז מאליו בהכתר עצמו מסופו לראשו כנ"ל. והנה מכוון הדברים על הרושם אור שאמרנו שהוא השורש נעלם דכל תחתון העומד מוכן אליו בהקצה התחתון דכל עליון, שכאשר הגיע העת להמציאות דכל תחתון הנה עלה אותו הרושם אור מסופו לראשו בסוד מ"ן כדי להשתלם ולצאת למציאות שלם. והיה העליה מאליו, שהוא בהנהגתו ית"ש, וכדי להוציאו לפועל באותו העת והזמן הנגזר עליו מאז ומקדם. והנה אותו העליון אשר הרושם אור להתחתון הוא עומד בו, הנה הוא הכתר להתחתון, כי הוא מכתירו ומקיפו מלמעלה למטה, והוא הרצון אליו (ר"ל כי בו הוא גילוי הרצון להתחתון), וכל רצון הוא בבחי' כתר כנ"ל, ובו היה הרושם אור וסוד עליית מ"ן דמניה וביה כנו', ועליו אמר הזוה"ק כד סליק ברעותא.

ובעומק הענין הנה הוא כוונת הזוה"ק על סוד ההתפשטות הא' והב' אשר סדר בנין כל העולם הוא רק בהם וכנ"ל ענף א', והנה נעשה ההתפשטות הא' אשר לכל העולם ע"י הרושם אור אשר אליו בשורשם הפנימי (שאמר הרב בשער מטי ולא מטי ריש פרק ג), וע"י סוד עליית מ"ן דמניה וביה שהיה שם, והוא מה שאמרו כד סליק ברעותא, כי השורש הפנימי להתפשטות הא' אשר אמר הארז"ל במטי ולא מטי רפ"ג, הנה הוא הרצון והכתר להתפשטות הא', ובו היה הרושם אור להתפשטות הא', והעליית מ"ן דמניה וביה, ועליו אמרו כד סליק ברעותא למברי עלמא, כי ההתפשטות הא' הנה הוא העולם, ר"ל שבו הוא סוד העולם, כי הוא השורש עליון אליו, ר"ל שורשו אשר בעולם העליון כנ"ל.

ואח"כ כאשר יצא ההתפשטות הא', הנה אז נתגלה גם בו הרושם אור להתפשטות הב', וכן עלה אח"כ שהוא יוג ע"א} בהסתלקות הא', הנה עלה אז הרושם אור בהאור דהתפשטות הא' בעליית מ"ן דמניה וביה לצורך תולדות ההתפשטות הב', והוא מכוון ג"כ מ"ש בזוה"ק כנו', כד סליק ברעותא למברי עלמא, כי ההתפשטות הא' הוא הכתר והרצון להתפשטות הב', כי הוא מכתירו ומקיפו מלמעלה למטה, והוא הכתר אליו. וההתפשטות הב' הנה הוא העולם, כי עיקר המציאות דכל עולם הנה הוא ההתפשטות הב', כי ממנו עצמו הנה נבנה ונעשה אותו העולם כולו, וזהו שאמרו על עליית מ"ן דמניה וביה, שהיה בשבילו בהאור דהתפשטות הא', שהוא הכתר, כד סליק ברעותא למברי עלמא. והרי מכוון בדברי הזוה"ק הן על ההתפשטות הא' והן על ההתפשטות הב', וע"פ הדברים שאמרנו. ומעתה נחזור להענין בביאור ההתפשטות וההסתלקות בכל מה שחנני בזה הקב"ה בחסדו וטובו ית"ש למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן.

כלל ב' ענף א'

ונתחיל לבאר אלו הדי' בחי' בפרטיות בכל עולם ועולם, ונבארם על הסדר מתחילה ההתפשטות הא' אשר לכל עולם ועולם, ואח"כ ההסתלקות הא' אשר לכל א', ואח"כ ההתפשטות הב' וההסתלקות הב'.

הנה העולם הראשון מכל העולמות כולם אשר ממנו התחיל הרחי"ו ז"ל לדבר בעין החיים, והוא עולם הצמצום והקו⁷⁴, אשר הוא באמת כולו רק מכלל העולמות דא"ס⁷⁵, וכן צריך לדעת ג"כ

⁷⁴ עי' לש"ו ביאורים ח"א י ע"ג שמציין לשער השבירה פרק ו' שם מבואר שהא"ק הוא רק מבחי' א"א שבו ולמטה, ולעילא מהגלגלתא שלו יש בו דוגמת בחי' עתיק דאצילות, וכל התלבשות של עתיק בא"א הוא רק על ז"ת שבו, ואין הכוונה שהוא מתלבש על הז"ת עצמם אלא רק על הארת הז"ת וניצוצי אורם.

כי כל מה שנזכר ממנו בע"ת, הנה הוא רק בכללי כללות, כי הוא כולל עולמות אין חקר, וכולם הם רק בבחי' עולמות דא"ס, ע' דברינו בספר הקדו"ש שער הפונה קדים. וע' עוד מה שאמרנו בהקדמה שם, כי כל דברי הרב בזה אשר בעיגולים ויושר ענ"ב הנה הם הן בכללות העולמות והן בפרטות כל עולם, ע"ש. אך עכ"פ כי הוא לעולם רק מכלל העולמות דא"ס, כי כל מה שלמעלה מא"ק הוא מעולמות דא"ס, והא"ק הנה בו נתגלה המאציל ית"ש בבחי' ממוצע מא"ס לאצילות. אבל הקו וצמצום הנה הוא כולו מעולמות דא"ס, כי הוא הגילוי הראשון דא"ס ית"ש אשר נתגלה בו לצורך העולמות, והוא ג"כ עולם מיוחד בפנ"ע למעלה מא"ק, וכמו שבארנו בזה בארוכה בחלק הביאורים שם בכ"מ.

והנה ההתפשטות הראשון אשר היה אליו, הנה הוא האור דא"ס ית"ש אשר היה ממלא מקודם את כל החלל דהצמצום, כמ"ש הרב בעיגולים ויושר (ענף ב). ואותו האור דא"ס, הנה הוא ההתפשטות הראשון אשר לעולם הצמצום והקו. כי מקודם שנתפשט באותה ההתפשטות, הנה הוא אמיתתו הנעלמה אשר מצד עצמו ית"ש, ואסור לקרותו אפי' בשם א"ס⁷⁶, כי לאמיתתו הנעלמה אשר מצד עצמו אין שום שם ומלה כלל במה לתארו ולכנותו, ואפי' ההרהור אסור שם, ותואר אין סוף הנה הוא ג"כ רק אחד מגילוייו ית"ש אחר שנתגלה להבחינו ולתוארו בבחי' ותואר הזה, והוא הראשון לגילוייו, ומדרגה השניה כביכול לאמיתתו הנעלמה, וכמו שכתבנו בזה בספר הקדו"ש שער ד' פ"ג. והנה אותו הגילוי דאור א"ס אשר נתגלה בו בתחילה בכל המקום שהיה עתיד להיות שם אח"כ כל החלל דהצמצום, הנה הוא הוא ההתפשטות הראשון שאמרנו, ור"ל שהוא ההתפשטות הראשון אשר לצורך המציאות דעולם הצמצום והקו, שהוא השורש הראשון אליו. ונקרא בשם התפשטות, כי נתפשט ויצא כביכול מהעלמות העצמותית, אשר משולל שם כל דיבור ומחשבה והרהור כלל. וירד להבחנת מדרגת א"ס שהוא גילוי פשיטותו, ור"ל ששם ניתן להבחין מציאות פשיטותו ית"ש, וניתן רשות להזכירו מעתה בתואר הזה דא"ס. וכן ניתן רשות לדבר בו בכל מה שנתגלה ממנו אח"כ בהקו וצמצום, ובא"ק, ובהתהוות הד' עולמות אבי"ע,

ומביא ראיה מע"ח שער עגו"י ענף ד' מש"כ בשם התיקו"ז, שיש קו בין א"ס המקיף לבין א"ק, ואי אפשר לומר שהקו מתלבש בכל הא"ק שאם אתה אומר כן נמצאת אומר שהם בדרגה א', וזה הרי לא יתכן. ועי' שם שמציין לשעה"ק (יא ע"א) וז"ל, כי כל שם אדם אינו נקרא אלא רק הזר"ן שהם מה וב"ן וכן א"ק הוא ג"כ רק בחי' ז"א ונוק' שהוא מ"ה וב"ן בערך הקודם אליו, עכ"ל.

עי' הקדו"ש יד ע"ד ז"ל: נקרא אותו העולם דקו וצמצום בשם אורא עלאה [עי' חסדי דוד אות עו, וכן בשער הפונה קדים סב ע"א, וכן עי' שם פ ע"ג], וכן טהירו עלאה [תז"ח נא ע"ב, ועי' בבהגר"א על תז"ח נ ע"א ד"ה בטהירו וז"ל, [הטהירו הוא] אור העליון שהוא בסוד הצמצום ששם מאיר אור א"ס ותוקף האור אשר אין למעלה ממנו נמשל לצהרים שהוא תרגום טהירו ושם הוא עיקר שורש האור, ע"כ]. וכן אור קדמון [עי' גר"א שם ד"ה בריש, ועוד עי' לקמן מז ע"ב שזהו העולם דקו וצמצום, ועי' זהר בראשית טו ע"א טז ע"ב (הו"ד לקמן שער ד פרק ה)].

⁷⁵ עי' דברי רבינו בביאורים ח"א מד ע"ב, שמביא מקור להיות לשון "עולמות דא"ס" כינוי לעולמות שלמעלה מאצילות [ולא מא"ק, וכן עי' דע"ה עי' ח"א דרוש ה ענף ה אות כ], מע"ח שער סדר אצילות בקיצור רפ"א, וכן מביאור הגר"א על ספד"צ טו ע"ד ד"ה וכן. ונלענ"ד שמצאתי מקור נוסף לדבר זה, עי' זהר פקודי רכו ע"א: כל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולעילא [תוקן על פי יהל אור ח"א כד ע"ב] כלהו אקרון אין סוף.

עי' דע"ה ח"א נב ע"ג, שרק מעולם האצילות ולמעלה הוא אלקות, אמנם רק את בחינת עולם האצילות אפשר לכנות בשם ולא למעלה ממנו. טעם הדבר (דע"ה ח"א מז ע"א) הוא, שכל העולמות שלמעלה מאצילות אינם נקראים אלקות אלא "עולמות דא"ס". ועי' דע"ה ח"א נד ע"א שאין שום דבר מראשית עולם הבריאה ולמטה שיהא אלהות גמור שאפשר יהיה לעבוד אותו ולדבק בו ח"ו וכל ענין אלקות אשר אליו הוא כל העבודה והדביקות האמיתי בו, אבל אפשר לעבוד את הגילוי הזה שבאצילות.

⁷⁶ עי' בליקוטי הגר"א שנדפסו בסוף ביאורו לספד"צ דף לח ע"ב, ז"ל, דע, כי א"ס ב"ה אין לחשוב בו כלל וכלל, כי אסור לכנות בו אפילו חובת המציאות, כי אפילו ספירה ראשונה קוראין אין, ושניה מכנין יש, שידענו שהוא נמצא וזה לבד משיגין ממנה, משא"כ בראשונה, וכ"ש בא"ס ב"ה ית"ש שאסור לחשוב כלל וכלל, ואפילו א"ס אסור לקרותו, ומה שאנו מדברים בו ובספירות הכל ברצונו והשגחתו, שידוע מצד פעולותיו וזה הכלל לכל דרכי הקבלה, וידוע כשם שהוא בב"ת כן רצונו, וזהו א"ס לרצונו הפשוט, ואף בזה אסור לחשוב כלל, רק ידוע שהעולמות הן בעלי תכלית והכל במספר, וע"כ צמצם רצונו בבריאת העולמות וזהו הצמצום, והקו הוא השגחתו במעט מן המעט, ואף בזה המעט אין העולם כדאי, עד שאף זה נקרא א"ס בערך העולמות, שא"א להשיגהו.

ולחבחיין כל שרשיהם גם בהעולמות דא"ס, ולכך נקרא בשם התפשטות, שעניינו הוא יציאת וירידת מדרגה בדרך המשכה ותלוי ומיוחד במקורו בלי הפסק ופירוד בינתיים כלל וכלל ח"ו ודע וזכור כ"ז.

והנה היה אותה ההתפשטות בכל בחי' המקום אשר נתהווה שם אח"כ החלל דהצמצום, שהוא המקום דעמידת כל (וג' ע"ב) העולמות כולם אשר היו עתידים להעשות שם אח"כ, וכמ"ש האריז"ל בעיגולים ויושר (ענף ב) שהצמצום הראשון היה במקום העתיד להעולמות כולם. והגם כי באמת הנה היה צמצום חדש לכל עולם ועולם בפ"ע מכל אור עולם עליון להשני אליו, וכמו שיתבאר בעהש"י לקמן בדברינו, אך כל הצמצומים כולם שנעשה אח"כ הוא הכל מכח הצמצום הראשון דא"ס, כי בו הוא ההתפשטות האורות וההתהוות דהעולמות כולם ונקנה על ידו בכל אור שמתפשט בו כח הצמצום מכל אור עליון לצורך השני אליו. וכן היה הצמצום הראשון שורש נעלם ג"כ לבחי' מקום הנושא את כל, ונעשו בו כל הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים. והוא היה, והוא הוה לשורש נעלם לבחי' המקום הנושא את כלם לכל אחד ואחד לפי ערכו.

ונחזור להענין, כי בכל אותו המקום דהחלל דהצמצום, הנה היה מקודם ההתפשטות הראשון דא"ס שאמרנו, שהוא גילוי אשר נתגלה לבחי' א"ס ית"ש כנז'. והנה ע"י התפשטותו היה נעשה כביכול באותו אור ההתפשטות בחי' רושם ושורש נעלם, מופלא ומכוסה⁷⁷ לכל העולמות כולם, והוא שורש הנעלם דכל העולמות כולם שישנם בא"ס כנזכר בדברי כמה קדושי עליון, כי בהתפשטותו, ר"ל ע"י יציאתו כביכול מאמתתו הנעלמה, שהוא ירידתו לבחי' מדרגה למטה מהקודם, הנה ככל שיעור ירידתו הנה נצטמצם בזה כביכול להיות לבחי' שורש נעלם מופלא ומכוסה לכל העולמות כולם, וכשיעור התפשטותו וירידתו.

והנה אחר שהגיע ההתפשטות עד סוף אותו המקום אשר להתהוות כל העולמות כולם, ר"ל אשר ראה רצונו ית"ש להעשות שם עי"ז אח"כ לבחי' מקום לכולם, הנה חזר ועלה למקורו, והוא הצמצום כנודע, והוא ההסתלקות הראשון אשר לאור א"ס. והנה נעשה עי"ז בכל המקום דאותו ההסתלקות בחי' השכת ועביות, והוא נעשה ע"י פעולת ההסתלקות עצמו, כי כל ההסתלקות הוא מגילוי דין כביכול, והנה אותו החשכת ועביות, הנה הוא סוד שורש דבחי' כלים וכמ"ש הרב בעיגולים ויושר (סוף ענף ג).

והנה ישנם כאן ג"כ כל הענינים כולם שהם התיקונים אשר אמרנו לעיל כלל א' בענין התפשטות א' והסתלקות א', הנה נבחנו כולם כביכול כאן ג"כ, אלא כאן הוא הכל בהעלם גדול נורא מאד, ואי אפשר להתבונן בזה מאומה. אך עכ"פ הוא, כי הנה ענין אור א"ס שאמר האריז"ל שהיה ממלא מקודם את כל המקום דהעולמות של עתה, וענין החלל והצמצום שנעשה אח"כ, הנה הוא הוא הענין דהתפשטות א' והסתלקות א' אשר נתגלה בהם בראשונה מאמתתו הנעלמה לצורך הגילוי דשורש השרשים להתהוות כולו, ועל דרך שכתבנו לעיל כלל א' וכמו שיתבאר עוד למטה.

והנה אותו האור דא"ס אשר נסתלק ממקום הראוי להעולמות ועלה למעלה, הנה הוא נשאר שם לעולם, והוא בבחי' מקיף להעולמות כולם, והוא אשר נקרא בשם א"ס המקיף⁷⁸. וכ"ז

⁷⁷ עי' תיקו"ז יג ע"ב: לית עדן אלא כתר עליון דאיהו מופלא ומכוסה, ע"כ. ועי' תיקו"ז קלז ע"ב: א' מן אבגית"ץ איהו כתר אמון מופלא ומכוסה, ע"כ. ועי' ביאור הגר"א שם וז"ל (דף קלח ע"א), אמון מופלא ומכוסה הן בג' רישין דביה, מ"ס הוא האמון דביה נעשה כל, וכו' ומכוסה הוא אורא עלאה, ומופלא הוא רישא עילאה לכל רישין [רדל"א] ואל"ף מורה על כולם, עכ"ל. ועי' בהגר"א על ספד"צ א' ע"ג, ז"ל, ע"ק (דהיינו א"א – ב"ע טז ע"ב) נקרא אין, דביה תליא אין (דהיינו רדל"א – שם) עכ"ל. ועי' בהגר"א בס"י כג ע"א: אורא עילאה, שנק' אין.

⁷⁸ אמנם למעלה מן האור הזה המקיף אפילו בשם א"ס אי אפשר לכנותו כנ"ל. ועי' לקמן סוף כלל ב ענף ג אות י, שכל הבחנה שלנו בהתפשטות הראשון (כגון אות יו"ד שבשם הו"ה ב"ה) היא רק מה שנוגע לשרש הנעלם של העולמות התחתונים. ועי' דברינו על בהגר"א על ספד"צ א' ע"א ד"ה ספרא, שאין כוונתו לחכמה כי אם ליסוד דחכמה. ועוד עי' בתיקו"ז ז ע"א: ואיהו אסחר לכל סטריין, וע"ש בבהגר"א שכוונתו לבחינת א"ס.

הוא ע"פ מה שאמרנו, כי לאמיתת עצמותו הנעלמה הנה לא אפשר לתארו בשום תואר ולקרא אותו בשום שם ומלה כלל, ורק לההתפשטות הראשון אשר התפשט מקודם בהמקום שנעשה שם אח"כ החלל דהצמצום, הוא יקרא בשם א"ס, וכמו שאמרנו לעיל. כי ענין התפשטות הוא ירידת מדרגה לצאת מהעלם אל הגילוי, והוא במה שירד כביכול ויצא מאמתתו הנעלמה, ונתגלה באותו המקום לתארו בתואר א"ס. ולכן גם אח"כ כאשר חזר ונסתלק ועלה, ונשאר אותו האור למעלה, כי לא נמשך ממנו אח"כ אלא רק קו דק כנודע⁷⁹, הנה נקרא אותו האור לעולם בשם א"ס, כי הקו אשר נמשך ממנו הוא נקרא בשם קו דא"ס, והוא אור א"ס אשר בפנימיות דכל העולמות כולם, והאור דא"ס שעלה הוא אור א"ס המקיף לכל העולמות כולם, וכן הנה הוא בפנימיות לכולם, והוא אור א"ס המוקף ומחוץ לכולם ומקיף לכולם. והוא אור א"ס המקיף ונתגלה בכל הגילוי הזה דתואר א"ס רק ע"י ההתפשטות וההסתלקות הנז', והוא הוא כל בחי' אור א"ס המוזכר בכל דברי הזוה"ק והאריז"ל. כי רק ע"י התפשטות הנז' הנה נתגלה לתארו בתואר הזה, ר"ל בתואר א"ס, אבל קודם ההתפשטות, וכן זולת (יג ע"ג) האור דההתפשטות, הנה אין לתארו בשום תואר כלל, ואסור שם ההתבוננות מאומה וכנז'.

והגם כי לכאורה הרי אחר שנסתלק וחזר ועלה למעלה, הרי חזר להתעלם כבתחילה, ולבלי תואר כלל, וא"כ איך אנו מתארים אותו האור שעלה בשם א"ס המקיף. אך הענין הוא כי מאחר שכבר ירד פעם אחת, הנה נצמצם עי"ז ויצא אותו האור מעתה לכלל גילוי ונשאר בגילוי לעולם, והוא ע"ד שאמר הרב בשער המקיפין (פרק א) בענין אור מקיף החוזר ע"ש, וכן הוא עדין בענינינו בענין ההתפשטות הראשון דא"ס ית"ש, וככל מה שאמרנו והבין.

וסוד הדברים הוא כמו שאמר הרב בסדר אבי"ע (פרק א) כי כל ענין התפשטות הנה הוא מורה התעבות האור ממה שהיה ע"ש, ולכן הוא כי ע"י התפשטותו בההתפשטות הנז', הנה הוא נשאר באותו הגילוי לעולם גם אחר הסתלקותו ועלייתו, ונעשה בו האפשרות עי"ז לתארו מעתה בשם א"ס המקיף, ונשאר הגילוי דא"ס לעולם.

ודע, כי עומק הענין דגילויי אור אין סוף באלו שני הבחי', המקיף והמוקף, שהוא הקו דאור א"ס אשר בתוך הצמצום, ואור א"ס המקיף אשר הצמצום הוא בתוכו, הנה אלו ב' הבחי' הנה הם בסוד שורש השרשים דסוד נחש בריח ונחש עקלתון הנזכר בספד"צ (פרק א יא ע"ב), וע"ש בהגר"א (יא ע"ג ד"ה זנבא) שהם סוד שורש בחי' דו"ן, אשר מזה נתהוו כל העולמות כולם. והגם כי בכמה מקומות אמרנו ששורש דו"ן הוא הקו והצמצום, אך הוא הוא, וכמו שבארנו במ"א סוד הענין דחלל ואויר פנוי, וע' דברינו עוד בזה לקמן כלל י"ז ענף ד' ע"ש דברים עמוקים בעה"ש.

ענף ב'

הנה נתבאר מדברינו, כי הגילוי אשר לבחי' א"ס היה רק לשורש השרשים להעולמות כולם, אבל זולת הצורך להעולמות, הנה⁸⁰ נשאר באמתתו הנעלמה בלי תואר ומלה כלל. אמנם העולמות עצמן הרי אמר האריז"ל בעיגולים ויושר (ענף ב) כי המציא אותם כולם רק מבחי'⁸¹ נקודה אחת, שהיא נקודה האמצעית, והוא סוד המלכות דא"ס, כי כל לשון נקודה הוא לעולם על יסוד ומלכות, ע"י הארת המוחין (פרק ה⁸²). ור"ל על בחי' יסוד ומלכות אשר מאותו הגילוי דא"ס, והוא הקו וצמצום הנעשה שם, שהם השורש העיקרי דכל העולמות. ונשאר עיקר כל הגילוי דא"ס עצמו רק בבחי' שורש השרשים להם מופלא ומכוסה⁸³ כנ"ל.

אמנם עכ"ז הרי לנו עכ"פ, כי הגם שההתחלה והראשית דכל ההתהוות דהמציאות כולן הנה הוא מהקו וצמצום, והם מיוסדים עי"ז על יסוד דגבול ומדה וכנודע, אך שורשם הנעלם הנה

⁷⁹ כמבואר בע"ח שער עגו"י פרק ב: "וקו זה כעין צנור דק א'. שכל הארה מעולם עליון לתחתון הוא אך ורק קו דק".

⁸⁰ אולי צ"ל היה.

⁸¹ נדצ"ל בבחי'.

⁸² שם כתוב ש"נקודה" עניינה בחי' היסוד, כמבואר בביאורים הנ"ל.

⁸³ עי' לעיל הערה 77.

הוא באמת לעולם רק א"ם בעצמו ית"ש, והם נשואים רק עליו לבד. כי הרי גם כל הצמצום כולו, לבד מה שהרי הוא רק ממנו עצמו, הנה הוא בתוכו גופה, ומקיף ומוקף ממנו, והוא נשוא רק עליו. והרי נמצא כי גם עיקר כל היסוד הגבול ומדה, שהוא הצמצום, הנה עומד הוא גופה ונשוא לעולם ג"כ רק על אור א"ם. והרי עומד ונשוא לעולם גם כל כח הגבולי עצמו רק על אור א"ם. וא"כ הרי עומד כל הגבול ומדה אשר בהתהוות כולו רק ברפיון, כי שרשם הנעלם הוא שוללם. והרי אין להם יסוד קיים כלל, אלא שתלויים על בלימה⁸⁴, וברצונו לבד, וברצונו חוגג וברצונו ממוגג⁸⁵, וכן יהיה באמת בסוף הכל שיחזרו כולם לאור א"ם שהוא שורשם הראשון. כי הרי כל הגילוי דאור א"ם הנה הוא רק מה שנוגע להם ובשבילם וכו'. וראה רצונו ית"ש להמציא עולמות בגבול ותכלית, וכדי להטעימן אח"כ מנועם זיו אורו הבלתי גבולי אחר שיחזירם אליו, שהוא לשרשם הנעלם אשר הם תלויים עליו, אשר רק בשביל זה נתגלה לכל בחי' א"ם וכו'.

והרי עכ"פ הוא כי כל הגילוי דא"ם ית"ש הנה הוא רק מה שנוגע להעולמות ובשבילם, והוא יסודם לעולם, וזהו סוד הכתוב (איוב לח ד – ה) איפה היית ביסדי ארץ וגו' מי שם ממדיה כי תדע וגו', ור"ל איך שיצא הגבול מבלתי גבול, כי הרי כל יסודם הנעלם דהעולמות עצמן הוא רק בבלתי גבול. והיה זה תשובתו ית"ש לאיוב על התרעמו על ההנהגה, ועל זה השיב לו הוא ית"ש, (יג ע"ד) כי איך אפשר לך להתחקות על ההנהגה מאחר שכל יסודם הראשון הוא רק בבלתי גבול, והוא אור א"ם. והרי משולל כל החקירה בזה. והנה ראינו לסמוך כאן דרוש אחד אשר יצא לנו מזה הגם שהוא אינו נוגע לעיקר הספר ונייחד לו ענף בפני'.

ענף ג' אות א'

הנה ע"פ דברינו הנז' יתבאר לנו מאמר אחד מדברי רז"ל אשר נתחבטו בו כמה מהראשונים, והוא מ"ש בב"ר (פ"ה סי' ה) אמר ר' יוחנן (נוסחת הראשונים ר' יונתן) תנאי התנה הקב"ה עם הים שיהא נקרע לפני ישראל כו'. אמר ר' ירמיה בן אלעזר לא עם הים בלבד התנה הקב"ה אלא עם כל מה שנברא בששת ימי בראשית, הה"ד אני ידי נטו שמים וכל צבאם צויתי וגו', צויתי את הים שיהיה נקרע לפני ישראל, צויתי את השמים ואת הארץ שישתקו לפני משה שנאמר האזינו השמים וגו', צויתי את השמש ואת הירח שיעמדו לפני יהושע שנאמר שמש בגבעון דום, צויתי את העורבים שיכלכלו את אליהו כו', צויתי את האור שלא תזיק לחנניה מישאל ועזריה, צויתי את האריות שלא יזיקו את דניאל, צויתי את השמים שיפתחו לקול יחזקאל שנאמר נפתחו השמים, צויתי את הדג שיקיא את יונה כו'. וכן בזוה"ק (ויקהל קצח ע"ב) האריך בזה ג"כ, ואמר על כל הנסים כולם דאתני עליהו קב"ה בשעתא דברא עלמא בעובדא דבראשית. ואמר שם, וכן בכל עובדא ועובדא דאתחדש בעלמא קודשא בריך הוא פקיד ההוא עובדא מיומא דאתברי עלמא⁸⁶ ע"ש.

והנה הרמב"ם ז"ל (במורה ח"ב פ' כט) תמה מאד על דברי רז"ל הללו, ואמר כי היה קשה להם על שינוי הטבע דמעשה בראשית אחר שנאמר בהם (בראשית א לא) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וכן היה קשה להם, כי איך יתכן שיתחדש רצון בהקב"ה ח"ו, ולכך אמרו כי התנה מתחילה בסדרי בראשית עצמן את כ"ו. ותמה הוא ז"ל מאד על זה, כי א"כ נמצא שכל הנסים כולם הם לא נתחדשו באותו העת, אלא כי כן נתייסדו בתחילה בהטבע עצמה, שישתנו באותו העת. וא"כ הרי נתייסדו כל הנסים בטבע עצמה, ולכן תמה שם מאד על זה ע"ש.

ובאמת כי חלילה וחלילה להעמים את זה בכונתם ז"ל, וע"ש ברש"ט. ודעת הרמב"ם ז"ל עצמו שם הנה הוא כי מפאת שינוי הטבע החשש הוא רק על התמדת הענין, שאי אפשר שישתנה ויתחלף הטבע בשינוי תמידי אחרי שהתורה חתם ואמר, וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד (שם). וכן החכם מכל האדם אמר (קהלת ג יד) כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם, עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע. אבל שינוי באיזה זמן מן הזמנים ולצורך שעה, אין חשש כלל,

⁸⁴ מלה"פ איוב (כו ז) נטה צפון על תהו תלה ארץ על בלימה, ועי' ס"י (פ"א מ"ב) עשר ספירות בלי מה.

⁸⁵ מלשון הפיוט לליל יוה"כ.

⁸⁶ תרגום: וכן בכל מעשה ומעשה שנתחדש בעולם, הקב"ה צווה אותו המעשה מיום שנברא העולם.

ועל זה אמר קהלת שם באותו פסוק ג"כ, והאלהים עשה, ר"ל מה שתראה שעשה האלהים לפעמים איזה שינוי בהטבע, הוא כדי שיראו מלפניו, וע' רש"י שם⁸⁷, והוא ממדרש שם. ולכן אמר הרמב"ם שם שהנס לא יתמיד, ואם מפאת שינוי רצון הרי פשוט הוא כי ידיעתו וכוונתו ורצונו ית"ש הנה הוא מקיף את הכל, כל מה שהיה והיה ויהיה, והוא אצלו הכל בהוה, והרי אינו נופל בזה שינוי ח"ו, כי על כ"ו הוא ידיעתו ורצונו ית"ש, מן העולם ועד העולם, כן הוא דעת הרמב"ם ז"ל למי שמבין דבריו ע"ש.

והנה בעיקר עניני הנסים, הנה דעתו ז"ל הוא ג"כ עם קדושים נאמן עש"ה, אמנם מה שמובן מדבריו שם בענין התמדת הנסים אשר בהנהגה הנסיית דלעתיד, וכן מה שחשב בכוונת רז"ל הנו, וע' דבריו עוד בשמונה פרקים (פרק ח) ובאבות (פרק ה משנה ו), הנה כבר התרעם על כ"ו הרבה הרב הקדוש מהר"מ גבאי ז"ל בעבודת הקודש חלק התכלית פ' י"א, ובחלק העבודה מפרק ל"ח עד סוף פ' מ"ד, ומבואר שם כי כל יעודי הנסים דלעתיד הנמצא בדברי הנביאים הנה הם באמת אינם סותרים כלל לסדרי בראשית אשר קודם החטא ע"ש, וכן בדברינו בזה בארוכה הרבה בספר הדעה ח"ב והבן כ"ו ויתבאר ג"כ קצת למטה. (יד ע"א)

[ב] והנה בכוונת דברי חז"ל בענין תנאים הנו' ראיתי רוב דברים בזה בכמה ספרי חכמים, עי' פי' ר' שם טוב במורה שם, ובעקידה פ' נח שער ט"ו, ובר"מ גבאי ז"ל הנו' חלק התכלית פ' י"א, ובספר גינת אגוז להר' הקדוש מהר"י גיקטליא ז"ל בשער הכנוי ד"ה האלים, ורבינו בחי' פ' בשלח בפסוק (שמות יד כז) לפנות בוקר לאיתנו. [ודבריו שם הם כדברי הרמב"ם ז"ל באבות (פרק ה משנה ו) אשר הרמב"ם ז"ל במורה (ח"ב פ' כט) כתב אותן ג"כ בכוונת רז"ל, אבל אמר שם על זה כי הם דברים זרים מאד. אבל דעת הרמב"ם ז"ל עצמו שם הוא עם קדושים נאמן וכנ"ל, אלא שתפסו עליו על חשבו כן בדעת רז"ל וכנ"ל כ"ו]. ועיין עוד ברבינו יונה הנדפס בש"ס החדש ווילנא במשנה אבות שם פ"ה, שאמר שהכוונה בענין התנאים הוא להודיע שאין דבר מחודש בעולם שלא עלה במחשבה במעשה בראשית, ע"ש. וכן כתב ג"כ הגר"א בפירושו על אבות (שם), כי הוא משום שאין כל חדש תחת השמש, ע"ש. וכן הוא ג"כ במחזור ויטרי בפ"י המשנה שם, במשניות החדש דפוס ווילנא תרס"ט.

וע' עוד בזה למהר"ל מפראג בספר גבורות ה' בהקדמה שניה שם, ובפירושו על אבות בספר דרך חיים (פרק ה משנה ו), וע' עוד בתוספת יום טוב על משניות אבות, במשנה שם שהאריך בזה ג"כ בדברי המורה, ומדברי המאירי, ודעת עצמו בזה, ע"ש. ומ"ש דעת עצמו קרובים דבריו לדברי בעל העקידה פ' נח שער ט"ו, וע' עוד בתפארת ישראל שם על אותה משנה שאמר כי הכוונה בהתנאים הוא, שבשעת הבריאה ניתן בהדבר שבו נעשה הנס כח להוציא הנס בשעתו כו' ע"ש.

ודבריו הם כדברי מהר"י גיקטליא הנו' בספר גינת אגוז, אמנם מהר"מ גבאי ז"ל בעבודת הקודש הנו' מיאן בזה הרבה, ואמר כי אם הוא ית"ש הטביע הטבעים ונתן כח בהם בעת הבראם להוציא הנס בשעתו, לא יהיה אם כן נס ופלא, כי כבר הושם בטבעו כח זה בעת הברא, ואין בזה כי אם יציאת אחד מהדברים שהושם בהטבע מן הכח אל הפועל, ואין זה נס כלל. אלא כל נס הוא אינו מונח בהטבע כלל, והוא רק פעולה חדשה ובריאה חדשה הנתחדש מכח בלתי בעל תכלית כו' ע"ש. ואמר הוא ז"ל כוונה אחרת בענין התנאים, ואי אפשר לי להעתיקן מפני האריכות, וגם לענ"ד יש להשיב עליהם ג"כ [וכן כמעט על דברי שאר כל המפרשים כולם], כי לפי דבריו ז"ל ע"ש איני רואה לענ"ד תועלת מהתנאים, ולמה היה צריך הקב"ה להתנות על זה גם מתחילה, הלא כל

⁸⁷ ז"ל: ידעתי כי כל אשר עשה - הקב"ה במעשה בראשית הוא ראוי להיות לעולם ואין לשנותו לא בתוספת ולא בגרוע, וכשנשתנה, האלהי' צוה ועשה שישתנה כדי שייראו מלפניו אוקיינוס פרץ גבולו בדור אנוש והציף שליטו של עולם והאלהים עשה שיראו מלפניו, שבעת ימים נשתנו הלוח חמה בדור המבול לזרוח במערב ולשקוע במזרח כדי שיראו מלפניו חמה חזר' לאחוריה עשר מעלות בימי חזקיהו ובימי אחז אביו נתקצר היום ונתרבה הלילה ביום מותו כדי שלא יהא נספד כל זה כדי שיראו מלפניו לפיכך אין טוב לאדם לעסוק אלא במצותיו ולירא מלפניו.

אשר חפץ עשה. ולדברי המפרשים אשר אמרו שהוא להורות שכל הבריאה הוא בשביל ישראל, ע' תוספת יו"ט הנ"ל, וכן נתייסדה כל הבריאה מתחילה רק לתכלית זה, ע' עקידה הנ"ל, הלא כבר מספיק מאמרם ז"ל (ויק"ר פל"ו סי' ד ובר"ר פ"א סי' ד) בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית, בשביל התורה שנקרא ראשית. ומקרא מלא הוא (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ומה משמיענו רז"ל בזה בענין התנאים הנז'.

ולדברי המפרשים שאמרו שהוא להודיע שאין דבר מתודש בעולם שלא עלה במחשבה במעשה בראשית, והכל נגזרו מאז ומקדם, וכמ"ש רבינו יונה הנ"ל, וכן במחזור ויטרי הנ"ל, הרי גם זה מקרא מלא הוא (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית, ומקדם אשר לא נעשו, וכן הרי מסולק מזה ממילא ג"כ החשש דשינוי רצון, כי הרי כל מה שנעשה בהבריאה לעולם הכל הוא ממחשבתו ורצונו ית"ש אשר מאז ומקדם, וכן נאמר ג"כ (ישעיה מא ד) מי פעל ועשה קורא הדורות מראש, אני ה' ראשון ואת אחרונים, אני הוא. וא"כ הרי מה משמיענו בענין התנאים שאמרו. ומאמרם ז"ל שאמרו תנאין התנה הקב"ה כו', עם כל מה שנברא בששת ימי בראשית כו', צויתי את הים כו', צויתי את השמים ואת הארץ כו', צויתי את השמש ואת הירח כו', הנה משמעות הדברים הוא כי קשר ותלה את כל אותן הנסים בהם עצמן, ולכן חשב הרמב"ם ז"ל בזה מה שחשב בכונתם ז"ל וכנ"ל, ע"ש.

[ג] וראיתי עוד להרב הקדוש מהר"מ אלשיך ז"ל בפ' בשלח בפסוק (שמות יד כז) וישב הים לפנות בוקר לאיתנו, (יד ע"ב) שמביא שם מילין אחדים ממה שכתב במ"א על ענין תנאים הנז', ומשמע כוונתו שם כי הנה הוא באשר שנודע הוא שעל כל דברי הטבעיים אשר בארץ מתחת הנה יש בשמים ממעל שרים ממונים על כל דבר ודבר, וכל כח ותכונת הטבע אשר למטה הוא נמשך מהשר שלו אשר למעלה, מהשפע אשר מקבל הוא תמיד מלמעלה למעלה, עד המחדש בטובו בכל יום תמיד מע"ב ית"ש. ואותו השפע הנה הוא חיותו וקיומו של השר הממונה על זה. והרי קשה להשר מאד כשמשנתנה איזה טבע למטה ע"י נס, כי הוא כמו שנימל חיותו ממנו והוסר ממשמרתו, והרי הוא צערו גדול מאד, ולכן התנה הקב"ה עמהם על כל זה מתחילה בעת שבראם, שעל מנת כן נבראו שלא יהא להם פתחון פה לערער על הדבר.

אמנם גם על זה קשה, כי הרי נודע הוא שכל שרי מעלה הנה הם משרתיו עושי רצונו ית"ש, ועליהם נאמר (תהלים קג ט) ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו, וכי חשודים הם ח"ו להרהר אחר מדותיו ית"ש, ואמרו בפסחים (ק"ח ע"א) בשעה שהפיל נבוכדנצר הרשע את הנגיה מישאל ועזריה לתוך כבשן האש עמד יורקמי שר הברד לפני הקב"ה, אמר לפניו רבש"ע ארד ואצנן את הכבשן ואציל לצדיקים הללו מכבשן האש. אמר לו גבריאל, אין גבורתו של הקב"ה בכך, שאתה שר של ברד והכל יודעין שהמים מכביין את האש, אלא אני שר של אש, ארד ואקרר מבפנים ואקדיח מבחוץ ואעשה נס בתוך נס. אמר לו הקב"ה רד. והרי לנו שגבריאל גופה, שהוא שר של אש, עשה מעצמו נגד טבעו כדי להתקדש שם שמים על ידו. ומשמע ג"כ כי לא מסיבת התנאי אמר כן, אלא מעצמו אמר, כי הרי הגמרא סיפר לנו שהקב"ה אמר לו רד והסכים לדבריו. והרי לנו כי לא היה מקודם תנאי כלל בזה, אלא שגבריאל רצה כן מעצמו כדי לקדש שם שמים על ידו. והרי הוא שלא כדברי מהר"מ אלשיך ז"ל, אמנם גם הגמרא גופה צריך ביאור, כי איך אמר גבריאל ארד ואקרר מבפנים מאחר שהוא שר של אש וכל תכונתו וכחו הוא אש, איך אפשר לו מעצמו לעשות היפוך מתכונתו. ובאמת כי במדרש תנחומא (פרשת נח סי' י) מבואר כי גם הנגיה מישאל ועזריה ניצולו ע"י הקב"ה עצמו ע"ד שאמרו בגמרא פסחים הנז' באברהם אבינו ע"ה. אמנם בתנחומא (פ' תצוה סימן יד) מבואר כמו שהוא בגמרא פסחים, והרי סותרים האגדות זה לזה. וכן צריכים להבין ג"כ בב"ר הנ"ל בענין התנאים שאמרו שם צויתי את האור שלא תזיק לחנניה מישאל ועזריה, אלמה דילגו על אותו הנס ג"כ אשר באברהם אבינו ע"ה באור כשדים.

[ד] ובמדרש (שמו"ר פי"ב סימן ג) אמרו שם על פסוק (תהלים קלח ו) כל אשר חפץ ה' עשה, אמר דוד, אע"פ שגזר הקב"ה השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם כו', כשבקש ליתן התורה ביטל אותה הגזירה ואמר, התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים שנאמר וירד ה' על

הר סיני, וכתיב ואל משה אמר עלה אל ה', הרי כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ. כמו כן כשבקש אמר יקוו המים, וכשבקש עשה את היבשה ים ותהום שנאמר הקורא למי הים, ואמר ביום הזה נבקעו כל מעינות תהום רבה. וכשבקש עשה את הים ותהומות יבשה, שנאמר ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים, ואומר ויוליכם בתהומות כמדבר. וכן במצרים במשה שהיה בארץ נתן לו רשות לשלוט במעשה שמים, שנאמר ויאמר ה' אל משה נטה ירך על השמים. והרי מבואר מדברי המדרש הללו שכל מה שנעשו משינוי הטבע הוא לא מחמת תנאים כלל, אלא שהקב"ה משנה את סדרי בראשית בכל עת שרוצה, וכמו שנאמר (שם) כל אשר חפץ ה' עשה, כי אם כפשטות הדברים דבראשית רבה הנ"ל שהיה על כל שינוי הטבע והנסים תנאים וגזירות מתחילה בעת הבריאה, הרי לא שייך לומר כל אשר חפץ ה' עשה, מאחר שאינו עושה חדשות כלל מעת הבריאה ולהלאה.

ואין להרהר על מה שאמר "עשה" שהוא לשון עבר, כי הכוונה שם הנה הוא על כל הנסים דיציאת מצרים, וכמ"ש במדרש שמו"ר {יד ע"ג} הנוז, כי הרי בששת ימי בראשית לא נעשו עדיין כל השינויי טבע והנסים כלל, אלא הכוונה הוא על הנסים דיצי"מ ודור המדבר, וע"ד שכתוב (דברי הימים א' מז יב) זכרו נפלאותיו אשר עשה, וכן נאמר (דניאל ד לב) וכמצביה עבד בחיל שמיא ודארי ארעא⁸⁸, ומלת "עבד" הוא לשון הוה.

והרי לנו עכ"פ כי כל השינויי טבע והנסים הוא מה שהקב"ה עושה ומחדש אותם באותו העת לפי הפצו, ואינם מסיבת תנאים וגזירות הקודמות כלל. אמנם פשוט הוא, כי עכ"ז הנה אין כאן חשש שינוי רצון, כי את הכל מקיף ידיעתו ורצונו ית"ש על כל מה שהיה והיה ויהיה, והוא ית"ש מקיף אותם הכל בהוה. ועל זה נאמר (ישעיה נה ה) כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי כו', כי גבהו שמים מארץ בן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם. אך כל שינוי הטבע ונס הנה הוא עכ"פ פעולה חדשה ממנו ית"ש אשר נתחדש באותו העת לפי הפצו ואינה מונח בהבריאה כלל, כי היא כולה למעלה מטבעי הבריאה, ועל זה נאמר (תהלים קטו ג) כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ בימים וכל תהומות, ור"ל שמשנם לפי הפצו וכנ"ל ממדרש שמו"ר. וכ"ז הרי הוא לא כדברי המדרש ב"ר הנ"ל אות א', והרי סותרים אותן המדרשים זה את זה.

[ה] אמנם על פי דרכינו הנ"ל ענף ב' יתבאר הכל על נכון. כי הנה גם עם כל חוזק הטבע ותוקפה אשר היא כראי מוצק, ואין בכח לשום נברא לזוז אותה ממקומה אף זיז כל שהוא, וכמ"ש (תהלים קד ה) יסד ארץ על מכוניה בל תמוט עולם ועד. הנה כל חזקה ותוקפה אשר יסד בה היוצר בראשית ית"ש, הנה הוא רק לפעולותיה ותולדותיה, ר"ל מה שראה רצונו ית"ש להוציא ממנה פעולות טבעיים ותולדות טבעיים, ובזה הנה כחה גדול. וכן לזה הנה היא מסודר ג"כ בסדר יפה ונאה אשר אין להוסיף ואין לגרוע. אמנם כ"ז הנה היה רק באם שהיה רצונו ית"ש להמציא אותה לצורך מציאותה לבד ולפעולתה לבד, ולא לשום תכלית אחר מכוון בה, ואז הנה היה פעולתו ית"ש רק על דרך פעולת בני אדם, שאחר גמר פעולתו אין לו עוד שייכות עמה כלל. אך באמת הרי היה פעולתו ית"ש בכל מציאות הטבע כולה לא לכוונת מציאותה לבד להמציא אותה כמו שהיא להשאר נצחי ח"ו, אלא רק להעלות אותה עצמה לתכלית נעלה ומרומם הראוי אליו ית"ש, אשר הוא נעלם מכל בריה, וכמ"ש (ישעיה סד ג) עין לא ראתה אלהים זולתך.

והנה עומד כל הטבע כולו תמיד מעת הוסדה עד סוף זמן קיומה רק תחת אותה הכוונה התכליתית שבה, והוא ית"ש אינו מסיר השגחתו ממנה אף רגע אחת, והיא מתנהגת תמיד רק בהנהגתו ית"ש לבד, הן בקיומה והן בכל שינוייה, הכל רק לאותה הכוונה התכליתית. והרי עומד הנהגת כל הטבע כולו תמיד רק בתנאי, אם קיומה הוא יפה לפי התכלית המכוון בה, אז מתנהגת בקיומה, ואם לאו, אז מתנהג כל הבריאה בשינוי הטבע ובביטולה, שהוא בהנהגה נסיית השולל כל טבע, והיא חוץ מהטבע ולמעלה מן הטבע לגמרי, והיא נמשכת באותו העת מכוון ממנו ית"ש

⁸⁸ תרגום: וכרצונו עושה בצבא השמים ודיירי ארץ.

לבד בלי שום התלבשות בכה טבע כלל, והיא חדשה ממש, ר"ל שכל גם היא פעולה חדשה שנתחדשה ממנו ית"ש באותו העת שנעשה הנס, והיא כולה כעין בריאה חדשה.

והרי נמצא שכל חוזקה ותוקפה דהטבע שאמרנו, אשר עליה אין להוסיף וממנה אין לגרוע, הנה הוא רק להנבראים עצמן, באשר שכל יסודם הם בה וממנה. אמנם במה שהיא עומד תמיד תחת השגחתו ית"ש רק לכוונת תכליתה, היא גופה וכן כל הנבראים בה וממנה, הנה בזה הרי אין לה ולהם יסוד קיים כלל, וכל עמידתם וקיומם הם תלויים ברפיון תמיד, וכמ"ש (איוב כו ז) תולה ארץ על בלימה, וכן (שם פסוק יא) עמודי שמים ירופפו, כי אין להם כולם יסוד קיים כלל, וכן (שם ט ה-ז) המעתיק הרים ולא ידעו כו' המרגיז ארץ ממקומה כו' האומר לחרס ולא יזרח כו'. וכ"ז הוא משום שכל רצונו בהם הוא רק להכוונה התכליתית, ומנהיג אותם תמיד רק לאותה הכוונה, ולכן לא יסד להם יסוד קיים כלל, אלא שתלויים תמיד רק ברצונו, וברצותו חוגג וברצותו ממוגג (פיוט לז"ג יזה"כ), וכמ"ש (תהלים קלה ו) כל אשר הפיץ ה' עשה בשמים ובארץ בימים וכל תהומות, וכנ"ל במדרש שמות רבה, שהכוונה הוא על כל שינויי הטבע, שהם כל הנסים כולם, ועל זה נאמר ג"כ (איוב ויד ע"ד ט י) הנ"ל עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר.

ועכ"פ הוא כי הטבע ושינויה, שהוא הנהגת הטבע וההנהגה הנסיית, שניהם שקולים הם, ויסוד אחד לשניהם, שהוא רק רצונו לבד אשר להכוונה התכליתית. אמנם עתה, שהוא כל משך זמן דקיום העוה"ז, הנה הוה אותו הרצון נעלם בה, ולכן הוא עתה כל ההנהגה החיצונית והגלויה עיקרה רק ההנהגה הטבעית, אבל ההנהגה הנסיית הנה הנסים גלויים הרי הם אינם מצוי עתה כלל. וכל הנסים והנפלאות אשר הקב"ה עושה עמנו תמיד, אם שלעינינו הם גלויים, אבל למי שאין לו חלק בהם אינו רואה אותם כלל, והרי הם רק נסים נסתרים.

והרי הוה עתה אותו הרצון נעלם בה, והוא מטעם כי ההנהגה הנסיית הנה היא מגילוי ית"ש אשר יתגלה להבראה רק לעתיד, שזה עצמו הוא הכוונה התכליתית גם לכל הטבע כולה ג"כ, כי על זה ברא אותה, להעלות אותה גופה לגילוי וליחודו ית"ש. והרי עכ"פ הוא כי עתה הוא רק זמנה הראוי לה, והוא זמן שליטת הטבע, ולכן הוה עתה אותו הרצון נעלם בה, כי כן הוא בכל פעולה ותכלית, הנה כל זמן הפעולה הוה כוונת התכלית נעלם בה. אבל עכ"פ הוא, כי אותו הרצון הוא סיבתה, והוא הכוונה בה, והוא יסודה שעליו הוא עומד, והוא מסבב אותה ומנהיג אותה תמיד לכוונת תכליתה. ולכן הנה עומד בה באמת ההנהגה הנסיית בהסתר ובהעלם ג"כ בה תמיד עכ"פ, והם כל הנסים נסתרים שאין הפסק להם אף רגע אחת, וכמ"ש הרמב"ן (סוף פ' בא) ע"ש. וכן יסודו (בברכת מודים) "ועל נסיד שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת", וכ"ז הוא משום שכל אותו הרצון הוא יסודה ורק עליו הוא נסבב, ולכן מתגלה לפעמים אותו הרצון בה בגילוי ג"כ, והם הנסים הנגלים, ויוצא אז הטבע מסדרה לגמרי, כי כל עמידתה וקיומה היא לעולם רק בתנאי אם יחפוץ בה, ורק מה שראוי ממנה להכוונה התכליתית שבה וככל הנו'.

[ו] והנה על כל זה הוא ג"כ ענין מאמרם ז"ל בב"ר הנ"ל אות א', תנאין התנה הקב"ה עם כל מה שנברא בששת ימי בראשית על כל שינויי הטבע ועל הנסים כולם, ואמרו שם כי זהו כוונת הכתוב (ישעיה מה יב) אני ידי נטו שמים וכל צבאם צויתי מידי נטו שמים וכל צבאם צויתי, ר"ל שבאותו העת עצמו אשר נסיתי שמים וכל צבאם, הנה אז גופה צויתי אותם על כל שינוייהם שנעשה בהם בכל משך ימי עולם. ואמרו שם, צויתי את הים שיהיה נקרע לפני ישראל, צויתי את השמים ואת הארץ שישתקו לפני משה שנאמר האזינו השמים כו', צויתי את השמש ואת הירח שיעמדו לפני יהושע כו' כו' וכנ"ל אות א'. והנה משמעות הלשון דהמדרש כי תלה הקב"ה את כל שינויי הטבע שנעשה בהם, הנה תלה אותם בהם גופה, כי כן הוא מורה לשון, צויתי את הים, צויתי את השמים, צויתי את השמש כו' כו'. ועומק כונתם הוא כי תלה את כל שינויי הטבע בהטבע עצמה לעשות הפכו, והוא גם בתוך נס, ע"ד הנ"ל אות ג' שאמר גבריאל שהוא שר של אש ליורקמי שר הברד, שאם תרד אתה אין גבורתו של הקב"ה ניכר כ"כ, אלא אני שר של אש ארד ואקרר כו' ואעשה גם בתוך נס. ועד"ז הוא הלשון "צויתי" אשר אמר המדרש בכלום. והכוונה הוא כי תלה הקב"ה את כל נס ונס שחשב שם באותן הטבעיים עצמן לעשות הפכם, והוא גם בתוך נס,

שאותה הטבע עצמה בעת שהיא על טבעה בכל תוקפה, תעשה היא גופה באותו העת עצמו את ההיפך בכל תוקפו, והרי הוא נס בתוך נס. [והוא מעין שני הפכים בנושא אחד אשר החוקרים חושבים את זה מן הנמנעות, שאין ליחס להם מציאות כלל, וכנודע דבריהם בזה. ועל כל זה מלמדינו רז"ל במדרש הנז' שלא כדברי החוקרים בזה כלל וכלל, אלא הוא כי מהיוצר בראשית ית"ש לא יפלא ממנו כל דבר, ועל זה נאמר (ישעיה נה ח) ולא דרכיכם דרכי, כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם, וכן נאמר (שם מ יח) ואל מי תדמיון א"ל.] והכוונה הוא בכל מה שאמרו "צוית", כי יסד את כל חוזה תוקף הטבע שבהם, וגזר עליהם שיהיו תלויים תמיד רק על רצונו ית"ש ועל הכוונה התכליתית, והוא ע"י כי בעת הבריאה עצמה הנה לא יסד להטבע כולה ולכל הנבראים בה וממנה יסוד בפנ"ע, אלא יסד אותם שיהיו תלויים תמיד רק על רצונו, ויומשך וטו ע"א} כל תהלוכותיהם תמיד רק על פי רצונו, אשר על הכוונה התכליתית. והרי תלוי כל הטבע שבהם תמיד רק על תנאי אם קיומם הוא לפי התכלית, ר"ל בעת שיומשך התכלית ע"י קיומם, אז יעמוד הטבע בהם על תוקפה, ואם לאו, ר"ל בעת שיהיה נדרש ע"פ הכוונה התכליתית להתנהג בהנהגה נסיית, אז ישתנה הטבע מכל וכל. והרי תלוי הנהגת כל הטבע ותהלוכותיה עם כל הנבראים בה רק על תנאי, ותלה הקב"ה את כל הטבע כולה וכל הנבראים כולם שנתייסדו בה בששת ימי בראשית הכל רק על רצונו לבד, שיהיו תלויים כולם תמיד, כל מציאותם והנהגתם, הכל רק על רצונו וכוונתו התכליתית בה. כי רק על זה הם עומדים, ורק על זה הם תלויים כל רגע ורגע. והרי עומדת כל הבריאה כולה רק על בלתי גבול, כי הרי רצונו אשר על הכוונה התכליתית הרי הוא מבלתי גבול, כי הוא מאור א"ס לבד, שהוא יסוד הנעלם דכל המציאות כולו וכנ"ל ענף א' ב'.

והרי נמצא כי דברי המדרש ב"ר הנ"ל אות א' בענין התנאים אינו סותר כלל לדברי המדרש שמו"ר הנ"ל אות ד' בענין הפסוק כל אשר חפץ ה' עשה, כי אדרבה הוא שזה עצמו הוא ענין התנאים, שיהיו תלויים כולם תמיד רק ברצונו, ושישנה בהם ויחדש בהם בכל עת שירצה בחדשות ונצורות מהארת אור א"ס, והוא כל הנסים כולם שהם באמת רק פעולה חדשה כעין בריאה חדשה ממש, שאינו עומד בהבריאה כלל אלא שנעשה ונתחדש ממנו ית"ש באותו העת שנעשה הנס, והוא מ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו' וכנ"ל אות ד' ה'.

והנה ענין התנאים על זה הוא רק ע"ד שאמרו בחולין (ס ע"א) "כל מעשה בראשית לדעתן נבראו", שהודיעם הקב"ה כל תהלוכותיהם ומאורעותיהם וניאותו לזה⁸⁹, "לצביונם נבראו", ר"ל לתכליתן, ע' מהרש"א בחידושי אגדות שם, כי צבי הוא הוראת על תוקף החמדה והשבח והתפארת, כמו (ישעיה כח ה) לעטרת צבי, וכן (יחזקאל כו כ) ונתתי צבי בארץ חיים. וכן הוא הכוונה "לצביונם נבראו", שהודיעם הקב"ה את תוקף שבחן חמדתן ותפארתם ועילויים בתכליתן האחרון, והודיעם את הכוונה התכליתית שבהם. והוא ע"י שנתייסדו שיהא תלייתם תמיד רק על רצונו ית"ש, אם בקיומם אם בשינוייהם, שיהיה כל תהלוכותיהם תמיד רק לפי חפצו ית"ש. ועל זה היה ג"כ כל התנאים הנז' בדרך הודעה וידיעה על כל אשר יעבור עליהם, והם קבלו את כ"ז בחפץ וברצון⁹⁰. והוא מה שאמרו "לדעתן נבראו", כי בזה גופה, ר"ל ע"י שקבלו את כ"ז באהבה, להיות מסורים אליו ית"ש תמיד, ולהיות תלויים תמיד רק על רצונו, הנה בזה גופה הרי נעשו כולם קודש לה, לסבב על עצמן את שכרם ועילויים דלעתיד, ולהתקיים עליהם ע"י את כל הכוונה התכליתית שבהם. והוא מה שאמרו "לדעתן נבראו לצביונם נבראו", כי ע"י "לדעתן", יתקיים בהם "צביונם", שהוא תכליתן, וע' כ"ז לקמן כלל ט' סוף ענף ט"ו.

⁸⁹ ע"י דרך ה' ח"ב פרק ה אות ו: בעת הבריאה הראה והודיע לכל שרשי הנבראים ענינם ואמיתת מציאותם והתכלית למה נבראו, ואל מה עתידים היו לסבוב בגלגוליהם, ומה יהיה סוף ענינם, והשיגו וידעו שהכל היה הולך לתכלית הטוב האמיתי. ונתרצו בדבר ושמחו בו, והוא מה שאמרו ז"ל במ"א, כל מעשי בראשית לדעתן נבראו (ר"ה יא ע"א).

⁹⁰ ע"י דרך ה' שם: ואמנם כשהודיעם הקב"ה אמיתת ענינם וחוקם ואמיתת כל גלגולם, הראם כמו כן שממה שהיה מצטרף לשלימותם היה שיעשו בהם אותם הנסים לישראל או לצדיקים מהם באותם הזמנים.

[ז] והרי עכ"פ הוא כי כל הנסים כולם הנה הם באמת פעולות חדשות ממש אשר נעשו ונתחדשו ממנו ית"ש באותו העת שנעשה הנס, והם כולם הויז מן הטבע לגמרי, שאין להטבע ולשום כח נברא חלק בזה כלל, אלא הם נמשכים ונעשים באותו העת מהארת אור א"ס, שהוא למעלה מכל מדה וגבול, והם פעולות חדשות ממש שנתחדשו ממנו ית"ש באותו העת שנעשה בו הנס. ומה שאמרו, צויתי את הים, צויתי את השמים, צויתי את השמש כו', אין הכוונה שהונחו אותן הדברים בטבעי הנבראים מעת ששת ימי בראשית לעשות את אותן הנסים בשעתן חלילה וחלילה להעלות זאת על הדעת, וכמו שהתרעם הרמב"ם ז"ל עצמו על זה במורה (ח"ב פ' כט) וכנ"ל בדברינו, אלא הכוונה במה שאמרו "צויתי", ור"ל שיסד אותם כולם על רצונו לבד בלי שום יסוד אחר כלל, ושיהיו תלויים תמיד רק על רצונו, אם בקיום הטבע שבהם, אם דביטול הטבע שבהם. וכן צויה אותם ממש ג"כ, ר"ל השרי מעלה, שהם הכחות דכל הטבעיים והנבראים כולם, הנה צויה אותם שישעבדו וימסרו את עצמן אליו תמיד בחפץ נפשם, שיעשה עמהם כחפצו ורצונו ית"ש, וע"ד שכתוב (ברכות נד ע"א) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך אפי"ה הוא נוטל את נפשך. והודיעם מתחילה שיעשה שינויים רבים בהם, שהם כל עתים הנסים, ועל כל זה התרצו וקבלו על (טו ע"ב) עצמם בנפש חפצה, וכמ"ש (חולין ט' ע"א) כל מעשה בראשית לדעתך נבראו וכנ"ל.

ולא עוד אלא שהודיעם הקב"ה ג"כ שיעשה כמה נסים, שהם היפך כל הטבע וביטולה על ידיהם גופה, שהוא ע"י הטבע עצמה וקיומה, והוא נס בתוך נס. וגם כ"ז הרי הוא צער גדול להם מאד, כי הרי כאשר נעשה היפוך הטבע ע"י מנוע זולתה, הרי הוא ג"כ נס בודאי, והוא ג"כ צער להם, ר"ל להשר הממונה על זה, כי נמנע ממנו כחו ותכונתו וחפצו, ונעשה נגדו. אך כאשר נעשה הפכו על ידו גופה, הרי הוא נס בתוך נס, והוא צער גדול אליו מאד, שמוכרח הוא עצמו לעשות היפך תכונתו, והוא באמת דבר שאי אפשר להעשות אלא רק ע"י שתלויים כולם רק על רצונו ית"ש לבד, והרי הוה יסוד הנעלם של כולם למעלה מכל חק וגבול ומדה. והן פעולת הטבע והן פעולת הנסיית הנה הם מתהווים ונמשכים כולם תמיד רק מרצונו, וכל אשר חפץ בהם עשה, ונעשה כל נס ע"י שפעת אור רצונו לפי גילוי בהם באותו העת, ונמשך ונעשה כל נס מרצונו עצמו לפי רצונו באותו העת על הנס שנעשה בו.

והנה עד"ז הוא ג"כ הכוונה בהלשון "צויתי" שאמרו במדרש ב"ר הנ"ל כי הנה נעשו כל אותן הנסים שחשבו שם, הגם שכולם הם למעלה מן הטבע לגמרי והיפך הטבע שבהם, עכ"ז הנה נעשו כולם על ידיהם עצמן ולא ע"י מלאך ולא ע"י שליח זולתם שהכריח אותם על זה, אלא הוא מרצונו ית"ש לבד אשר עליו הם תלויים כנו, והאיר והתגלה בהם הרצון באותו העת שנעשה בו הנס לעשות על ידיהם גופה היפך הטבע שבהם, והוא נס בתוך נס, וזהו לשון "צויתי", והוא במה שנעשה הנס על ידיהם עצמן, כי הנה נעשה הנס דקריעת ים סוף ע"י השר של ים עצמו, לא ע"י מלאך ושליח אחר שקרע אותו, ועמידת השמש ע"י השמש עצמו ולא ע"י מלאך ושליח אחר שהעמיד אותו, ועד"ז כל הנסים כולם אשר חשבו במדרש שם. ועל זה הוא הלשון "צויתי" שאמרו שם בכלם, והוא במה שהרי לא נעשו כל אותן הנסים ע"י הקב"ה בעצמו אלא רק ע"י אותן הממונים עצמן אשר על הטבע שבהם, ונצטוו ממנו ית"ש לעשות היפך טבעם, וגזר הקב"ה שיעשה כל הנסים הללו על ידיהם גופה. והגם שהרי הוא היפך טבעם, ואי אפשר לשום נברא לעשות הפכו, אך הם נעשים כולם רק משפעת אור רצונו ית"ש לבד, והוא אור א"ס אשר עליו הם עומדים ותלויים תמיד. ובמה שנעשה על ידיהם גופה הוא באמת נס בתוך נס, ונעשו באמת הנסים כולם רק מאור רצונו עצמו ית"ש שהאיר והתגלה בהם באותו העת שנעשה בו הנס לצורך אותו הנס שנעשה בו. והנה נעשו על ידיהם גופה רק ע"י אור א"ס שבהם שהוא בלתי גבול ואין מנוע לפניו.

[ח] ומה שהערינו לעיל סוף אות ג' במדרש ב"ר הנ"ל, שאמרו שם צויתי את האור שלא תזיק לחנניה מישאל ועזריה, אלמה דילגו על אותו הנס ג"כ אשר באברהם אבינו ע"ה באור כשדים. הענין בזה הוא כי מפני גודל שבח מעלת זכות אברהם, הנה לא היה נעשה שם הנס ע"י

השר של אש כלל ע"ד שהיה בחנניה מישאל ועזריה, אלא באברהם אבינו ע"ה היה הנס מהקב"ה בעצמו, וכמ"ש בפסחים (ק"ה ע"א) שגם שם רצה גבריאל שיעשה הנס על ידו, ואמר לו הקב"ה אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו, נאה ליחיד להציל את היחיד. וא"כ הרי לא שייך לומר שם צויתי את האור שלא תזיק לאברהם, כי הרי לא נעשה בו הנס ע"י השר של אש כלל, אלא מהקב"ה בעצמו. והגם שאמרנו שכאשר נעשה ע"י השר של אש עצמו הוא נס יותר גדול, כי הוא נס בתוך נס, אך מפני גודל זכות מעלת אברהם לא רצה הקב"ה לעשות הנס דרך המלאך גבריאל כלל, אלא הקב"ה נגלה עליו בכבודו ובעצמו.

אמנם כבר אמרנו כי גם בחנניה מישאל ועזריה היה באמת הנס ג"כ העיקר רק מהקב"ה מאור רצונו ית"ש, שהאיר והתגלה בהשר של אש שהוא גבריאל, לצורך אותו הנס, כי אין כח להשר של אש לעשות מעצמו היפך כחו ותכונתו, והיה שם העיקר ג"כ רק מהקב"ה, אלא שהיה דרך גבריאל ועל ידו, וזהו שאמרו במדרש (תנתומא פ' נח סי' י) בחנניה מישאל ועזריה, באותה שעה בקשו מלאכי השרת לירד להציל חנניה מישאל ועזריה מן הכבשן. אמר להן הקב"ה, הואיל ולשמי ירדו אני יורד ואצילן כו' ע"ש. והרי לכאורה הוא סותר להגמרא פסחים (ק"ה ע"א) (טו ע"ג) שאמרו שם כי חנניה מישאל ועזריה הם ניצולו ע"י גבריאל שר של אש. ומה גם כי בתנחומא גופה (פ' תצוה סי' יב) מבואר ג"כ כמו בגמרא פסחים וכמו שהערינו בכ"ז לעיל אות ג'. אך ע"פ דברינו עתה אין סתירה כלל, כי מה שאמרו בפ' נח בקשו מלאכי השרת לירד להציל כו', הכוונה הוא על יורקמי שר הברד כמ"ש בפסחים שם, ולא הסכים הקב"ה על זה, ואמר הואיל ולשמי ירדו אני יורד ואצילן, והוא מה שנעשה הנס ע"י גבריאל שר של אש. והרי א"כ הנה היה כל עיקר הנס ג"כ רק ע"י הקב"ה, אלא שהיה דרך גבריאל ועל ידו וכנ"ל. ומ"ש גבריאל בפסחים שם אני ארד ואקרר כו', אין הכוונה שיעשה זה מעצמו ובכחו, כי הרי מאחר שהוא שר של אש הרי אי אפשר לו לקרר ולעשות הפכו. אלא הכוונה שבקש מהקב"ה שישפיע בו מאור רצונו דבלתי גבול ומדה שהוא מאור א"ס ית"ש לעשות הפכו ולקרר, והסכים הקב"ה לדבריו ואמר רד. והרי כשנעשה הנס ע"י גבריאל, היה העיקר ג"כ רק מהקב"ה, אלא שנעשה דרך בו ועל ידו, והיה זה נס בתוך נס. אמנם באברהם אבינו ע"ה הנה לא נעשה הנס גם דרך גבריאל כלל, אלא מהקב"ה בכבודו ובעצמו וכנ"ל. ואפשר הוא כי גם ביוסף עם אחיו כשהשליכו אותו לבור רק אין בו מים, והיה בו נחשים ועקרבים כמ"ש בשבת (כב רע"א), וא"כ הרי קשה בדברי ב"ר הנ"ל שאמרו שם צויתי את האריות שלא יזיקו את דניאל, אלמה דילגו על אותו הנס ג"כ שהיה ביוסף, ולא אמרו צויתי את הנחשים ועקרבים שלא יזיקו את יוסף. ולכן נראה כי גם ביוסף היה הנס ע"י הקב"ה לבד ולא ע"י מלאך כלל ע"ד שאמרו באברהם אבינו ע"ה, וא"כ הרי לא שייך שם ג"כ לומר צויתי וכנ"ל.

[ט] אמנם הנה לכאורה יש לתמוה על התפעלות הנסים הללו מחנניה מישאל ועזריה בכבשן האש, ומדניאל בגוב האריות, וכן גם מאברהם אבינו ע"ה באור כשדים, הלא מצינו בכמה צדיקים אחרונים הרבה מהם שעשו כן מדעתם ולא שלט בהם האש, וכמ"ש בכתובות (סז ע"ב) במר עוקבא ואשתו שנכנסו לתנור מדעתם, וכן בר' זירא (בבא מציעא פה סע"א). וא"כ מהו הרעש הגדול מאברהם אבינו ע"ה באור כשדים, וכן מחנניה מישאל ועזריה בכבשן האש, וכן מצינו ג"כ (ברכות לג ע"א) בר' חנינא בן דוסא שהכניס את עצמו מדעתו בסכנת ערוך ולא שלט בו, וא"כ מהו הרעש מהנס דדניאל בגוב האריות.

אמנם דע כי הענין בזה הוא באמת מנפלאות תמים דעים ית"ש, ומדרכי הנהגתו הנעלמה הנעלם מעיני כל חי, והוא כי הרי נודע הוא רום מעלת דורות הראשונים, ואמרו (שבת ק"ב ע"ב) אם ראשונים בני מלאכים אנו כו', ובעירובין (נג ע"א) לבן של ראשונים כפתחו של אולם ושל אחרונים כפתחו של היכל, ואנו כנקב מחט כו', וביומא (ט ע"ב) טובה צפורנן של ראשונים מכריסן של אחרונים [ועי' בהגר"א בתיקונים (דף קכח ע"ב ד"ה ונעץ צפרניו בקרקע⁹¹) סוד נפלא

⁹¹ ז"ל: ונעץ צפרניו בקרקע - שיצאו משם ולא בהוא זונה ע"י ברית קודש וכמ"ש בפ"ב דשבועות נועץ עשר צפרניו בקרקע כו' וז"ש טובה צפרנן של ראשונים מכריסן של אחרונים דודאי האי דנפיק מצפרנים

בזה). וכן ענין גילוי ית"ש שהוא גילוי שכינה, הרי היה חסר מאחר בית ראשון והלאה, וכמ"ש ביומא (י רע"א ושם ספ"א נא ע"ב) (והגם כי לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי, וכמ"ש בשמו"ר (פרשה ב סי' ב) ובכ"מ, אך הוא רק בהסתר והעלם, וכן הוא בזוה"ק ר"פ תצוה), וכן פסקה הנבואה בבית שני, כמ"ש ביומא (שם ספ"א), והרי היה הבדל גדול בין דורות הראשונים לדורות האחרונים.

עכ"ז הנה היה מנפלאות תמים דעים ית"ש בהנהגתו הנעלמה, אשר כך עלה במחשבה לפניו מאז ומקדם, להתגלה בשפעת אור קדשו ולמסור הכחות והמפתחות דסדרי בראשית ורזי עולם רק לדורות האחרונים אשר מבית שני והלאה, כי להם הנה ניתנה החמדה גנוזה הזאת לשלוט בכל מעשה בראשית, וזכו לזה עד סוף הזמן דכל מייסדי התורה שבע"פ⁹², כי הנה ניתן להם החמדה גנוזה הזאת להשתמש בה כהפצם הרבה יותר מבדורות הראשונים.

וכמ"ש בהיכלות דר' ישמעאל כה"ג (פ' כ"ז כ"ח כ"ט) ע"ש בארוכה, ואמרו שם, אמר ר' ישמעאל כך אמר ר' (טו ע"ד) עקיבא משום רבי אליעזר הגדול לא קיבלו עליהם אבותינו לשום אבן על אבן בהיכל ה' עד שכפו למלכו של עולם ולכל משרתיו ונוקק להם, וגיילה להם סודה של תורה היאך יעשוהו והיאך ישתמשו בו (שהוא שימושי כל השמות), מיד הופיע רוח הקודש כו'. עוד שם, אמר ר' ישמעאל כך אמר ר' עקיבא משום ר"א הגדול, מיום שניתנה תורה לישראל עד שנבנה הבית האחרון (ר"ל בית שני כמ"ש בזוה"ק משפטים קג ע"א, וע' פ' פנחס רכא ע"א) תורה ניתנה אבל הדרה ויקרה כבודה וגדולתה ותפארתה אימתה פחדתה ויראתה עושרה וגאותה וגאונה זיעתה וזיותה עוזה ועוזה ממשלתה וגבורתה לא ניתנו עד שנבנה הבית האחרון. עוד שם, כי הנה נשתלשל כסא הכבוד ועמד בין האולם ולמזבח ומלכו של עולם עליו, וניתן להם רשות לעמוד לפני כסא הכבוד ע"ד שהם יושבים בישיבה, ותפשו כתר וקבלו חותם ולמדו סדר סוד תורה כו'.

עוד שם (ס"פ כ"ז ור"פ כ"ח) בתי גנזי ובתי אוצרותי אין כל דבר חסר מכם, אמרו משאלותיכם וינתנו לכם, ותאות נפשיכם מיד תיעשה, כי אין עת כעת הזאת, ואין זמן כזמן הזה. אני יודע מה אתם מבקשים ולבי הכיר מה אתם מתאוים, תורה מרובה אתם מבקשים והמון תלמוד ורוב שמועות לשאול הלכה אתם מצפים ולהמון רזי אתם מחמדים להרבות תעודה, הרי הרים להעלות תושיה, גבעות גבעות להגדיל תלמוד בחוצות, ופלפול ברחובות להרבות הלכות כחול הים, ובנים (ר"ל תלמידים) כעפרות תבל להושיב ישיבות בשערים לפרש בהן איסור והיתר, לטמא בהם את הטמא, לטהר בהם את הטהור, להכשיר בהם את הכשר, ולפסול בהם את הפסול, להכיר בהם את הדמים, להורות לנידות מה יעשו לקשור כתרם בראשיכם כו'.

עוד שם, בתי גנזי ובתי אוצרותי כו' כנז', להם גנוזי מימות עולם ומימי בראשית להם מתוקן, ולא עלתה על לבי ליתנו לכל הדורות אשר מימות משה ועד עכשיו, לדור זה היה שמור להשתמש בו עד סוף כל הדורות, ועל זה נאמר (חגי ב ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון.

והרי לנו מכ"ז כי מתחילת בית שני הנה נפתחו שערי תורה ונתגלה האור דצפיית המרכבה ודכל סדרי מעשה בראשית, וניתן רשות לכל הרוצה ליטול את השם שיבוא ויטול, ור"ל לכל מי שהכין את עצמו להתקדש בקדושה שלמעלה ולהיות מהקדושים שעומדים לפני ה' תמיד, הנה נפתח להם מאז שערי אורה בכל סתרי תורה וכל גנזי אוצרות חיים, ונתקיים בהם מאז מקרא שכתוב (שמואל ב' כג ג) צדיק מושל יראת אלהים, ואמרו על זה בדברים רבה (פ' האזינו פ"י סי' ב

אינן כי אם הארה מועטת דהוא רק בקיעה בעלמא בלא נקב ולא ע"י ברית בשפע גדול וקדוש וראה מה קדושים היו.

⁹² עי' גר"ח בהקדמה לשנו"א וז"ל, כיון שגלו ישראל, מלכה ושריה בגויים, אין תורה, ולא כהן מורה הן גוענו אבדנו תורה שבע"פ ח"ו, לולי ה' צבאות הפליא חסדו עמנו וכו', וטרם נגזר האור עוד הורשו להתבונן על פי סברתם ולקבוע לנו הלכתא כמאן, ולהוסיף לנו מימרות עד ר"א ורבינא סוף הוראה ומיום שנסתם ונחתם התלמוד בבלי, נסתם כל חזון מלחזות להבין ולהורות מדעתינו רק כעורים נגשש, עכ"ל.

ג) הצדיקים מושלים כביכול במה שהקב"ה מושל בו' ע"ש בארוכה, וכן בב"ר (ר"פ עז סי' א) אין כאל ישורון, אין כאל, ומי כאל ישורון הנאים והמשובחין שבכם בו' ע"ש, כי ניתן מאז רשות לצדיקים להשתמש בשרביטו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכמ"ש (סנהדרין סה ע"ב) אי בעו צדיקי ברו עלמא בו'.

אמנם הנה קודם העת דבנין בית שני, הנה היה ננעל עדיין השער בזה, ולא ניתן אז השליטה לשלוט על סדרי מעשה בראשית לכל הצדיקים כולם שבכל דור, אלא רק למעט מזעיר מהיחידי סגולה המצויינים, אשר ראה רצונו ית"ש להתגדל ולהתקדש על ידיהם, וכמו כל הניסי מצרים ודור המדבר שנעשו ע"י משה רבינו ע"ה, וכן בכיבוש הארץ שהיה לצורך כלל ישראל, אבל זולת זה הנה לא ניתן המפתח דשנוי סדרי בראשית אלא רק לצורך שעה, ולאיוזה קדושים המצויינים אשר בחר בהם הוא ית"ש לקדש שמו עליהם, והם כל הנסים והנפלאות הנזכר בתנ"כ. וכל זה הנה הוא ג"כ רק מסוד תיקון העתיד, וכמ"ש במדרש (ויק"ר פכ"ז סי' ד) כל מה שהקב"ה עתיד לעשות ולחדש בעולמו לעתיד לבוא כבר הקדים ועשה מקצתו ע"י נביאיו הצדיקים בעוה"ז בו' ע"ש, ועי' תיקונים (תיקון כא בהגר"א דף מב סע"ב⁹³) ע"ש ואין כאן מקום להאריך בזה.

אמנם מבית שני ואילך, אשר אז הנה נפתחו השמים וגלי עמיקתא ומסרתא, [עמיקתא זו עומק המרכבה, ומסרתא זה מעשה בראשית⁹⁴ (סדר עולם פ"ל)] לכל מי שהכין את עצמו להתקדש בקדושה של מעלה כנ"ל מספר היכולות, וניתן (מז ע"א) השליטה מאז לכל הקדושים שעומדים לפני ה' תמיד לשלוט בכל מעשה בראשית לשנות בהם כחפצם וכנוז, ולכן הנה מצאנו לכמה תנאים ואמוראים שעשו נסים נפלאים בנקל מאד מה שנעשו בדורות הראשונים רק ע"י הנביאים המצויינים, והיו להם כ"ז לאות ולמופת, וכמו שמצינו בר' פינחס בן יאיר שחלק את הנהר גינאי בנקל מאד, גם להווא מייעא שהלך עמו (חולין ז ע"א), וכן הנס דתחיית המתים אשר היה רק אליהו ואלישע מצויינים בזה. ובדורות אחרונים דהתנאים בימי רבי, הנה אמרו (עבו"ז י ע"ב) ידענא זומי דאית בכו מחיה מתים. וכן מצינו כמה מהם שהחיו את המתים בנקל מאד, הרבה יותר מאליהו ואלישע, כי הרי באליהו כתיב (במלכים א' יז כא – כב) ויתמודד על הילד שלש פעמים ויקרא אל ה' וגו' וישמע ה' בקול אליהו וגו'. וכן באלישע (במלכים ב' ד לג – לד) ויבוא ויסגור הדלת בעד שניהם ויתפלל אל ה', ויעל וישכב על הילד וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וגו' וגו'. אמנם בדורות האחרונים נעשה להם הנס הזה בנקל מאד, וכמו שמצינו בר' יוחנן שהחיה את רב כהנא (בבא קמא ק"ז ע"ב), וכן רבה החיה את רבי זירא (מגילה ז ע"ב), וכן ר' חנניה בן חכינאי שהחיה את אשתו בתפילתו (כתובות סב ע"ב) וכן בענין עצירת גשמים אשר נעצר ע"י אליהו זל"ט ג' שנים [ר"ל ג' חדשים בראשונה, וג' באחרונה, וי"ב באמצע, כמ"ש ויק"ר (פ"ט סי' ה)]. והנה היה זה אצלו לנס מצויין וכמ"ש בסנהדרין (ק"ג סע"א), ואמימר שהיה מהאמוראים האחרונים אמר בתענית (ח ע"ב) אי לא דצריך לברייתא בעינן רחמי ומבטלינן ליה. וכן הנפלאות ונוראות דחוני המעגל, ודר' יצחק בן אלישיב, ודר' חנינא בן דוסא, ודר' יוסי דמן יוקרת ובריה, וכיוצא אשר בתענית (כ"ג כ"ד כ"ה), אשר נראה מזה כי כל סדרי בראשית היה מסור בידם, מה שלא נמצא כ"כ בדורות הראשונים. וכ"ז הנה הוא מנפלאות תמים דעים ית"ש ומהנהגתו הנעלמה, להכניע ולשעבד כל כחות הטבע דמעשה בראשית כולם להקדושים שבדורות האחרונים הרבה יותר מבדורות הראשונים, וכנ"ל מספר היכולות.

⁹³ וכד נחית בנוק' דהיא יבשה וליבשה קרא ארץ דאז ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים וכמש"ל בארוכה ע"ש ומ"מ אף בזה"ז הוא לפרקים וכמו שאמרו הראשונים דכ"ד שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים ובזמן שיש צדיק בדור כמו רשב"י וכיוצא וכן אותו העולם הוא ימא ונשמתין דמתיבתאן הם נוני ימא ועוה"ז הוא יבשה ומשרע"ה הוא נונא רבא והוא בלע כל נוני ימא שם דנשמתין מתחדשין שם כל יום בימא כמו נשמתין כאן דמתחדשין בכל יום במל' (איכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך.

⁹⁴ עי' ליקוטי הש"ס חגיגה: מעשה בראשית ומעשה מרכבה. שמעתי ממורי הרב זל"ה שמעשה בראשית הם דרושי עולם התוהו שזה ה' בבראשית קודם התיקון מעשה מרכבה הם דרושי התיקון והתלבשות הפרצופים זה בזה והרכבת פרקי אמא בבניה הזרין וזה הוא נקרא חדוש העולם והשינויים אשר יש מזמן לזמן בעיני סדרי התלבשות.

ולכן הוא, כי הנה כל אלו הקדושים המיוחדים אשר בדורות הראשונים שנעשה עמהם ג"כ כמה נסים נפלאים בשינוי הטבע, כמו אברהם אבינו ע"ה באור כשדים, וחנניה מישאל ועזריה בכבשן האש, ודניאל בגוב האריות, וכן באלהיו ואלישע שהחיו את הילדים, והיה נעשה כל זה בסיבת גודל רום מעלתם וקדושתם הנפלא, ונשתנה הטבע להם גם בעת תוקף שליטתה, הנה היה אז באמת כל אותן הנסים לאותות ומופתים גדולים, עד שחרדו ורעדו על זה כל יושבי תבל, והוא משום כי הנה אז לא הגיע עדיין העת לזה לשלול הטבע ע"י יחיד.

משא"כ מבית שני והלאה, הנה נעשו כמה נסים נפלאים כיוצא בזה בנקל מאד, ע"י כמה קדושי עליון, ונעשו בלא פרסום כלל וגם בלא הכרח כ"כ. ולא עוד אלא שכמה מהם הנה הכניסו את עצמם בסכנה, והיו בטוחים שלא ישלש הטבע עליהם, עד שלא היה נחשב אצלם לנס כלל, כי הרי ר' זירא דהוי בדיק נפשיה כל תלתין יומין, שגר תנורא סליק ויתיב בגויה (ב"מ פה סע"א), ועד"ז במר עוקבא ואשתו (כתובות סז ע"ב) [אמנם שם הנה היה מחמת הכרח קצת, כדי שלא יתבייש העני כמבואר שם], וכן ר' חנינא בן דוסא שנתן עקבו על החור של ערוד (ברכות לג ע"א) הרי הכניסו את עצמם בסכנה מפני שהיו בטוחים על זה, עד שלא היה נחשב להם לנס כלל וכלל, דאם לא כן הרי אסור להכניס את עצמו בסכנה ולסמוך על הנס כמ"ש בשבת (לב ע"א), ובפרט היכא דקביע היוזיקא לא סמכינן אניסא אפי' בדבר מצוה כמ"ש בקידושין (טל ע"ב) וכן בפסחים (ח ע"ב), ור' זירא עצמו היה נוהר בזה, כמ"ש שם (בשבת לב ע"א) ר' זירא ביומא דשותא לא נפיק לביני דיקלא, אלא ודאי כי משום שידעו בעצמם שהם צדיקים גמורים, וע"ד שאמרו (ברכות סא ע"ב) לידע אינש בנפשיה אם צדיק גמור הוא אם לאו. ובצדיקים גמורים הנה אין להטבע עליהם שום שליטה כלל, וכל סדרי בראשית מוכנעים ומשועבדים להם להפצם ולרצונם, ולא נחשב להם כל שינוי טבע לנס (טז ע"ב) כלל, ומ"ש בשבת (לב ע"א) הנו' ר' זירא ביומא דשותא כו' וכנו', הנה הוא רק משום שבמקום רבים לא רצה להתראות שמחזיק את עצמו לצדיק גמור ולהחזיק טיבותא לנפשיה, ע"ד שאמרו בתענית (כג ע"ב) באבא חלקיה בר בריה דחוני המעגל ע"ש.

ועכ"פ הוא כי ע"י שלצדיקים גמורים, הנה כל מעשה בראשית משועבדים להם, וע"ד שאמרו (ברכות ו סע"ב) כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה כו', אלא לצוות לזה, ושם (נח ע"א) ברוך שברא כל אלו לשמשיני. ועי"ז הנה נמסר להם השליטה על כל מעשה בראשית כולם, ולא נחשב להם שינוי הטבע לנסים כלל.

וזהו מה שאנו רואין ג"כ, כי בכל הנפלאות דר' יצחק בן אלישיב וכן בר' חנינא בן דוסא, הרי לא היה הכרח כ"כ בכל מה שעשו לשנות סדרי בראשית ולעשות נפלאות כאלה. וכן בר' חנינא בר חמא, שהחיה את המת ההרוג של אנטונינוס (עבו"ז י ע"ב), הרי לא היה לו לזה הכרח כ"כ, אלא הכל הוא משום שלא היה נחשב אצלם שינוי הטבע לנסים כלל.

אמנם מה שמצינו בכמה מקומות שגם הם היו נוהרים בזה מלהכניס את עצמם אפי' גם בספק סכנה, וכמו בשבת (לב ע"א) רב לא עבר במברא דיתיב ביה עבו"ם אמר דילמא כו', שמואל לא עבר אלא כו', ר' ינאי בדיק ועבר כו'. וכן עדין בתענית (כ ע"ב) ע"ש. אך כ"ז הנה הוא משום שהיה שם מקום רבים, והיו נוהרים בזה כדי להורות הלכה לרבים.

ובפסחים (ח ע"ב) בענין שמואל, אשר אמר איך אלך ושמע שאול והרגני, ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידיך וגו', ולמד הגמרא מזה כי במקום דשכיח היוזיקא יש לחוש גם בשלוחי מצוה. ועי' רד"ק שם בשמואל (א' טז) מ"ש בזה בשם י"מ ע"ש⁹⁵. ולדבריהם הנה יהיה לימוד הגמרא רק מדברי שמואל, אמנם נראה כי הנה עיקר כוונת שמואל הנה היה משום שהיה קשה לו מאד על

⁹⁵ ז"ל: מצאנו כי אף על פי שהיה מבטיח הקב"ה הנביא או הצדיק אע"פ כן הוא נשמר מלכת במקום סכנה כמו שראינו ביעקב אבינו וכו' וכן דוד וכו' וגם גד הנביא וכו' והטעם כי אף על פי שהקדוש ברוך הוא עושה נסים ונפלאות עם יראיו ברוב הם על מנהג העולם, וכן על מנהג העולם היה לו ליעקב לירא מפני עשו וכו', וי"מ כי הקב"ה אמר לו כך אני אמרתי לך שתלך בהצנע ואתה אמרת ושמע שאול והרגני עתה אני אומר לך שתלך בפרהסיא ותקח עגלת בקר לעשות זבחים שלמים ביום משחך אותו למלך וזה שאמר וקראת לישי בזבח אמר לו לך בפרהסיא ונראה מי הורג אותך.

צער שאול, כאשר ישמע פתאום כי בא שמואל בית לחם * ליקח המלוכה מידו בחייו וליתנו לדוד, וכן הסכים הקב"ה עמו ואמר לו עגלת בקר תקח בידך, ואמרת לזבוח לה' באתי. ולימוד הגמרא בפסחים שם הוא מפשטות דברי שמואל, אבל באמת הנה היה כוונת שמואל כנוז, כי מחמת יראה לא היה מסרב כלל, מאחר ששלחו ה' היה בטוח על ההצלה, ובפרט על שאול שצדיק גמור היה, ולולא הרוח רעה לא היה עוין את דוד כלל, כמו יהונתן, וכמו מפיבושת בן יהונתן. * הגהה והנה נמשח דוד בצית לחם, כי שם הוא קבורת רחל, ושם הוא עיקר שריית הסכינה, כמ"ס צתיקונים (תיקון ו כב ע"א), ע"ס צהגר"א (דף כז ע"ב ד"ה צדך⁹⁶ וד"ה ועול⁹⁷) ע"ס, והוא דוד עלאה כמ"ס צפ' קדוקים (פד ע"א ושם פו ע"א), ועליה נאמר ואת דוד מלכס אשר לקים להם, וכמ"ס צפ' וירא (ק"ב ע"ב) וכן צפ' נח (עב ע"ב) ע"ס. ודוד המלך ע"ה היה אחיד בה, כמ"ס צסוף ח"ג (דף קז ע"א) ונאמר שם, והוא יתער לכהיא צת קצע דלעילא ע"ס⁹⁸. וע' אד"ז (רלכ רע"א) וצח"א (רמח ע"ב ורנט ע"א) ולכן דוד מלך ישראל חי וקים.

ונחזור אל הענין, כי הנה מבית שני ואילך היה נמסר לצדיקים גמורים השליטה על כל מעשה בראשית, ונתקיים בהם (שמואל ב' נג ג) צדיק מושל יראת אלהים כנ"ל ועי' עוד מועד קמן (טז ע"ב). ולא נפתחו שערי השמים ליתן השליטה לצדיקים בזה אלא רק מבית שני והלאה אבל לא קודם לזה, וכנ"ל מספר היכלות, וזהו הענין ג"כ מה שהרהיבו אז בנפשם לבקש רחמים ליתן את היצ"הר בידם ולבטלו מכל וכל, ונמסר להם לעשות בו כרצונם, וכמ"ס ביומא (סמ ע"ב) וכן בסנהדרין (סד ע"א) מה שלא הרהיבו לבקש על זה בכל הדורות הראשונים. ועי' ערכין (לב ע"ב) כי היה באמת מהקב"ה הקפדה על זה, אמנם לא הרהיבו בנפשם לבקש על זה אלא רק בבית שני אחר שראו שניתן להם כל חשק לבבם, וכמ"ס בהיכלות שם ס"פ כ"ז, אז הרהיבו בנפשם לבקש רחמים גם על זה.

הנה בדברינו הללו אשר העלינו כי מתחילת בנין בית שני והלאה הנה נפתחו שערי השמים, וזכו מאז ולהלאה כל הצדיקים (טז ע"ג) כולם מה שלא זכו מקודם לזה אלא רק היחידי סגולה מהקדושים היותר מצוינים, הנה יומתק לנו להבין בזה סברת ר"זל האומרים (מגילה י ע"א) כי קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא, אבל קדושה שניה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא, וכן פסק הרמב"ם להלכה (בהלכות תרומות פ"א הלכה ה' ובהלכות בית הבחירה פ"ו הלכה טז), ולכאורה יפלא הלא קדושה ראשונה הנה היה ע"י כל ישראל יחד ובגילוי שכינה והארון וכפורת וכרובים ואורים ותומים, כמ"ס ביומא (סוף פרק א נא ע"ב), והיה ביאתן ע"י יהושע וזקנים ובנסים ונפלאות, ובביאה שניה הנה היה חסר כ"ז, ואיך אפשר דקדושה שניה יעשה רושם יותר גדול מקדושה ראשונה. אך ע"פ דברינו הוא ניהא, כי בביאה שניה הנה מסר להם הקב"ה השליטה על כל מעשה בראשית, עד שגם כל הרשעה כולה היתה כבושה תחת ידם, והיה אפשר להם לבטלה מכל וכל וכמ"ס בגמרא סנהדרין (סד ע"א) וכן ביומא שם, וכל שערי תורה ואורה היה פתוח לפניהם, והסכים הקב"ה על ידם בכל מה שעשו. וע"ד שאמרו (מגילה ז ע"א) קימו וקיבלו, קימו למעלה מה שקיבלו למטה, ולכן מה שקידשו בשניה קידשה לשעתה וקידשה לעת"ל.

⁹⁶ בדרך דא כו' - ר"ל שמל' נקראת דרך כמ"ס מתו במדבר בדרך ר"ל שע"י הדרך מתו שהוציאו דבת הארץ מל' וכן קבורת רחל בדרך כמו שמפרש והולך ור"ל בזמן שאין הצדיקים בדור ואין מוצאה מקום לנוח אז היא שורה על הצדיקים ישני עפר וז"ש מתו במדבר בדרך ר"ל ששם שורה.

⁹⁷ ועוד בדרך כו' - ר"ל ששם עיקר שרייתה כידוע.

⁹⁸ ז"ל: וייתי דוד דאיהו שביעאה ויתער להיא בת שבע דלעילא דאיהי נקמא נוקמיהון דישראל ויתפרע מנהון.

תרגום: ויבא דוד שהוא שביעי ויעורר את אותה בת שבע שלמעלה שהיא נוקמת נקמות ישראל ותפרע מהם.

והגם שלא היה אז באמת עדיין גאולה שלימה כלל, והיה חסר להם כמה דברים כגון, אך כ"ז הנה הוא באמת מכבשי דרחמנא⁹⁹ ומהנהגתו הנעלמה ית"ש, להתגלה לפעמים באורו וטובו מעין האור דהתיקון העתידי גם בעת שהחושך מכסה ארץ, והוא ע"ד הכתוב (איוב יב כב) מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות, ואמרו בזוה"ק (בראשית ל ע"ב) בקע בחשוכא ונפק ואתנהיר, וע' מקדש מלך שם¹⁰⁰, כי הנה בעת שהקליפה הנקרא צלמות מתגבר ורוצה לשלוט ח"ו, הנה אז, וה' עליהם יראה ויצא כברק חיצו, ונכונים ונשרפים מגחלתו, והוא מה שאמרו בקע בחשוכא ונפיק ואתנהיר.

וכן הוא בענינינו, כי הנה בחורבן בית ראשון ובגלות בבל, שהיה החושך מכסה ארץ, והיה העולם מתמוטט, ולא היה אפשר להיות עוד גאולה שלימה כלל בגילוי שכינתו ית"ש כמקדם עד כלות כל הד' גליות, וכל הזמן כולו אשר עד ביאת המשיח דוקא. והנה כדי שלא יתמוטט העולם בכל משך זמן הארוך הזה, וכדי להעמיד האבן שתיה, אשר ממנה הושתת העולם (במדבר רבא פי"ב סי' ד), ועליה העולם עומד, והיא שכינתו ית"ש המסתתרת ומתעלמת ביסוד כל העולם כולו, ועליה העולם עומד, ע' פ' נח (דף ע"ב וע"ב ע"א¹⁰¹), ופ' ויחי (רלא ע"א), ובהגר"א בתיקונים (קכח ע"א), ועליה נאמר ג"כ (דברי הימים ב' ג) לעולם זאת על ישראל, כי היא שורה בישראל לעולם (וע' מנחות דף קי ע"א ובתוספות שם¹⁰² ובזו"ח פ' נח דף נא ע"א במדרש הנעלם שם ד"ה הפתח השלישי¹⁰³), וכדי להעמידה על מקומה ביסוד העולם. וישראל בכל משך הזמן אשר עד ביאת המשיח, הנה בקע בחשוכא ונפק ואתנהיר גם בעת התעלמותה, וכמ"ש מגלה עמוקות מני חושך וכגו'. ונתן את המפתחות דכל גנוי אוצרות חיים בידם של צדיקים אשר מבית שני ואילך, ומסר את העולם בידם, והשליטם על כל מעשה בראשית, ונזקק להם לעשות את כל

⁹⁹ עי' ברכות י ע"א: בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו' מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה ולא תחיה לעולם הבא אמר ליה מאי כולי האי אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה אמר ליה משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו אמר ליה בהדי כבשי דרחמנא למה לך מאי דמפקדת איבעי לך למעבד ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד אמר ליה, ע"כ. ועי' יונת אלם פרק א' ש"כבשי דרחמנא" הוא כינוי לבחי' הרשימו (שאורו הוא כעין המקיפים).

¹⁰⁰ בדפוס אמשטרדם בהשמטות עמוד רלח ע"א: ר"ל נתחזקה הקדושה ונתגברו ז"רין דקדושה בזווגם, ושברו ז"רין דקלי' בסוד סירס את הזכר וכו' ועל דרך מ"ש הרב ז"ל בפסוק אם תגביה כנשר להדמות לקדושה וכו' והובא בספר חמדת ימים בביאור המגילה דף קכה ע"ב ואז ז"רין דקדושה בקע אורם בעולמות שתחתיהם ולא עצרו כח הקלי' להפסיק זווגם ולא ליהנות ממנו, ויוצא שפע ז"רין לעולמות ואתנהיר וכעין מ"ש בויקרא דף יד ע"ב על פסוק יעשה שלום לי, וז"ל, אלא בגין דאתעבר חויה דשריא בנוק' בקדמיתא וייתי דכורא למשרי באתריה, ובג"כ יעשה אקדים ולבתר שלום, וכו'.

¹⁰¹ ז"ל: "וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר (יחזקאל א כה) האי היא אבן שתיה דאיהי נקודה חדא דכל עלמא וקיימא עלה קדש הקדשים ומאי היא כרסייא קדישא עלאה דאיהי ממנא על אלן ארבע דמות כסא בארבע סמכין ודא הוא תורה שבע"פ ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה דא הוא תורה שבכתב מכאן דתורה שבכתב ישוון יתה על תורה שבעל פה בגין דהאי כרסיא לדא כמראה אדם דאיהו דיוקנא דיעקב דאיהו יתיב עלה.

תרגום: "וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר", זוהי אבן השתיה שהיא נקודה אחת של כל העולם ועומד עליה קודש הקדשים, ומהי, הכסא הקדוש העליון שממונה על ארבעה אלה, דמות כסא בארבעה עמודים, וזוהי תורה שבעל פה. "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה", זוהי תורה שבכתב. מכאן שתורה שבכתב ישימו אותה על תורה שבעל פה, משום שזוהי כסא לזה. "כמראה אדם", שהוא הדמות של יעקב שהוא יושב עליה.

¹⁰² ז"ל: "ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן - מדרשות חלוקין יש מי שאומר נשמותיהן של צדיקים ויש מי שאומר כבשים של אש והיינו דאמרינן בשמונה עשרה בעבודה ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ויש אומרים דקאי אדלעיל והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל.

¹⁰³ ז"ל: הפתח השלישי והוא נגד הרקיע הנקרא זבול ומגעת עד ירושלים אשר שם ושם השומרים זכתה פותחין לה הפתחים ונכנסת לא זכתה נועלים השערים ודוחים אותה לחוץ ונוטלים פינסקה ממנה והנשמה אומרת מצאוני השומרים הסובבים בעיר אלו מלאכי השרת השומרים ביהמ"ק וירושלים אשר למעלה נשאו את רדידי מעלי זהו פינסק סימן שלה שומרי החומות כד"א על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים זכתה לעות נכנסת שם באותן השערים ומשבחת להקב"ה בבית המקדש אשר למעלה ומיכאל השר הגדול מקריב אותה לקרבן א"ר יצחק לרבי חייא מה קרבן הוא זה יכול לומר כשאר הקרבן א"ר חייא הקרבה זו היא כאדם המקריב דורון לפני המלך ומיכאל הולך עמה עד הפתח הרביעי והחמישי והששי.

הפצם ורצונם בכל מעשה בראשית כולם, וכמ"ש (איוב כב כח) ותגזר אומר ויקם לך, צדיק גזר מלמטה והקב"ה מקיים מאמרו מלמעלה, כמ"ש בתענית (כג ע"א) ובכ"מ. וכן אין להטבע שום שליטה עליהם, כמ"ש (ב"מ דף קו ע"א¹⁰⁴ ובזוה"ק בראשית מה רע"ב) קב"ה גזיר ואיהו מבטל, עוד שם איהו גזיר וקב"ה עביר.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו בכ"ז מה שהערינו בראש דברינו בענין הנסים, מה שמצינו כי כמה נסים אשר בדורות הראשונים היו נעשים רק בקושי גדול, והיו לאותות ולמופתים גדולים, ובדורות האחרונים הי' נעשה להם כ"ז בנקל מאד ובלא פרסום כלל, כי כ"ז הנה הוא רק ע"ד שכתוב (קהלת ג א) לכל זמן ועת לכל חפץ, כי יש עת וזמן לכל גילויי ית"ש, לפעמים מתעלם ולפעמים מתגלה, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות נח סע"א) {טז ע"ד} זמנין אית קמי קב"ה לאשתכחא רעוון ולאשתכחא ברכאן כו' וזמנין דרעוון לא אשתכחו כו' ע"ש¹⁰⁵. וכ"ז הוא הכל מהנהגתו הנעלמה ית"ש, ובסוד כך עלה במחשבה לפני (מנחות כט ע"ב), שהוא במחשבה סתימאה דא"ק¹⁰⁶, אשר שם הנה חקקן חצבן צרפן שקלן והמירן¹⁰⁷ את כל פעולותיו ית"ש אשר בכלל ובפרט ובפרטי פרטות, איך להתנהג בכל א' מהם בכל רגע ורגע מרגעי הזמן כולו אשר מן העולם ועד העולם, וכמו שמבואר כ"ז בארוכה בדברינו בספר הדע"ה. והרי נגזר מאז ומקדם על כל מה שנעשה ועתיד להעשות מן העולם ועד העולם במחשבתו הנעלמה ית"ש הנעלם מעיני כל חי. וכן הוא בענין גילויי ית"ש אשר בהנהגה הנסיית ובכל שינויי הטבע, הנה גזרה רצונו ית"ש להתגלה בהאור הזה מעת הבנין דבית שני והלאה ע"י כל הצדיקים כולם, והיה נמסר להם האור הזה להשתמש בו כהפצם תמיד גם בלא הכרח כלל. והנה היה מתגלה ועומד האור הזה בהם כל הזמן דמייסדי התורה שבע"פ עד סוף הזמן דהאמוראים האחרונים, והיו משתמשים בו לצורכם וכנ"ל ברבה ור' זירא ורבא ואמימר. וכן מצינו ג"כ בענין השליו שהיו ממציאין להם מן השמים, וכמ"ש ביומא (עה ע"ב) רב יהודה משתכח ליה בי דני, רב חסדא משתכח ליה בי ציבי, רבא מייתי ליה אריסיה כל יומא, והוא נס גלוי ובלא הכרח, והיה רק להורות חיבתם למקום. וכן היו משתמשים בשימושי השמות לצרכם ובלא הכרח, כמ"ש סנהדרין (סה ע"ב) רבה ברא שדריה לקמיה דר' זירא, רבי הנינא ור' אושעיא הוו יתבי כל מעלי שבתא ועסקי בספר יצירה ומיברו להו עגלא תילתא ואכלי ליה. והרי לנו כי היה להם רשות להשתמש באור הנסיי דמעשה בראשית בכל הפצם, וכל זה הנה הוא מהחמדה ננוזה אשר ניתן לכל הצדיקים כולם רק מתחילת בנין בית שני וכנ"ל.

[וראיתי לאיזה מתחכמים שמקשים בזה ממאמרם ז"ל (ב"ר פפ"ד סי' ד) וכן עוד בכ"מ, שאמרו אם מתכנסין כל באי העולם לבראות אפי' יתוש אחד אינן יכולין. הנה קושיית הבל הוא, כי פשוט הוא שכל הנפלאות אשר בכח הצדיקים לעשות, הנה הוא רק אם ע"ד הכתוב ותגזר אומר ויקם לך, או ע"י צרופי אותיות ושימושי השמות. וא"כ הרי הם כולם רק מעשי הקב"ה לבד, וע"ד שאמר רחב"ד (תענית כה ע"א) מי שאמר לשמן וידלוק יאמר לחומץ וידלוק. וכן היה, כי היה דולק והולך כל היום כולו, עד שהביאו ממנו אור להבדלה, וכמו שאמרו בגמרא שם, והרי הוא רק מעשה הקב"ה ופשוט הוא.]

¹⁰⁴ ז"ל: אילו זרעתה חיטי הוה נמי משתדפא או דלמא מצי אמר ליה אילו זרעתה חיטי הוה מקיים בי ותגזר אומר ויקם לך מסתברא דאמר ליה אי זרעתה חיטי הוה מקיים בי ותגזר אומר ויקם לך.

¹⁰⁵ ז"ל בשלימות: ויאמר יהו"ה אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו' אמר רבי אבא זמנין אית קמי קודשא בריך הוא לאשתכחא רעוון ולאשתכחא ברכאן ולמתבע בעותי וזמנין דרעוון לא אשתכחו וברכאן לא מזדמנן ודינין קשיין מתערין בעלמא וזמנין דדינא תליא.

תרגום: ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו', אמר רבי אבא יש זמנים לפני הקדוש ברוך הוא שנמצאים רצונות ונמצאות ברכות ולבקש בקשות, ולפעמים שאין נמצאים רצונות ואין מזדמנות ברכות ודינים הקשים מתעוררים בעולם, ולפעמים שהדין תלוי.

¹⁰⁶ המו"ס דא"ק הוא הבינה דא"א שבו, ובו תלוי עיקר התיקון. עי' בהגר"א על ספד"צ דף ד ע"ד ד"ה ביה סליקו, ודברינו שם, שכל עליית מ"ן עולה לשם לזיווג עם האורא כדי להוריד אורות.

¹⁰⁷ עי' ס"י פ"ב מ"ב.

והרי לנו עכ"פ כי אור הנסיי הנה היה גלוי ופתוח לפני צדיקים גמורים להשתמש בו בכל הפעם רק מעת בנין בית שני והלאה, והנה ניתן להם מאז החמדה גנוזה הזה לאור עולם, והיו משתמשים בו בנקל ובלי הכרח כלל כאדם המשתמש בתוך שלו. וכ"ז הוא נתחדש רק מבית שני והלאה, אבל מקודם לזה הנה לא היה ניתן האור הזה גם להצדיקים גמורים כולם, אלא רק לאיזה יחידי סגולה שבהם ולאות ולמופת, אם לצורך כלל ישראל ולקידוש השם, או לצורך שעה לבד. וכ"ז הנה הוא מעניני הנהגתו הנעלמה ית"ש וכנ"ז ודי בזה, והבן הדברים ותן לחכם ויחכם.

[י] ונחזור להענין אשר לעיל אות ה' ו' ז', כי הנה כל הנסים כולם, הנה הם פעולות חדשות ממש שנתחדשו ונעשו ממנו ית"ש באותו העת שנעשה הנס, ולא הונחו מקודם בטבעי הבריאה כלל, אלא הם גילויים חדשים ממנו ית"ש שנתגלה בפעולה הזו באותו העת וכנ"ל בכל דברינו.

אמנם מה שכתוב (קהלת א ט) ואין כל חדש תחת השמש, ואמר שם מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה בו' (שם י) יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעולמים וגו'. הנה עומק הכוונה בכ"ז הוא, כי הרי אמרנו שפעולת כל הנסים כולם הנה הם מגילויי דאור א"ס ית"ש וכנ"ל, והנה הגם כי ז' ע"א עיקר גילויי הנה הוא רק לעתיד, שהוא בהתכלית האחרון, אך הוא מתגלה גם עתה לפעמים באיזה הארה ממנו, והם כל הנסים כולם, והם ג"כ רק לצורך התכלית. ואמרנו כי אור א"ס הנה רק הוא לבד יסוד כל הבריאה כולה ועליה נתייסדה גם כל הטבע ג"כ, שתתעלה ותתהפך היא עצמה ג"כ לבלי חק וגבול, והוא ג"כ עומק הכוונה בכל התנאים שאמרו כנ"ל, כי רק הוא היסוד דכל הבריאה כולה, ודכל ההנהגה כולה. והנה הוא האור הגנוז אשר בו נברא העולם, וכמ"ש בב"ר (פ"ב ס"ו ו) אותה האורה שנברא בה העולם אדם הראשון היה צופה בה מסוף העולם ועד סופו, וכמ"ש בחגיגה (יב ע"א). וא"כ הרי מאחר שהאור הזה הוא כל יסוד העולם אשר רק עליו הוא עומד, וכן הוא מסבב רק עליו, להביאו אותו לגילוי. וא"כ הרי נמצא כי כל גילויי ית"ש אשר מתגלה לפעמים באור הנסיי הנה הוא באמת אינו חדש כלל, כי הוא נמשך מיסוד העיקרי דהעולם אשר עליו הוא מסבב תמיד, וזהו שאמר הכתוב הנז', יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעולמים וגו', וכן אמר (שם ג טו) מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה, ור"ל הן הנסים דלעבר אשר עד הזמן דשלמה המלך ע"ה, והן כל הנסים דלעתיד, הרי כולם הם מהארת דאור הגנוז אשר כבר נתגלה, והיה בששת ימי בראשית. וזהו שאמר "כבר היה", וכן הנה הוא באמת יסוד הפנימי והעיקרי דהעולם תמיד, וזהו שאמר "כבר הוא", ומשום שהנסים דלעתיד יהיו בכל גילויי העיקרי וכמ"ש (חגיגה יב ע"א) גנזו לצדיקים לעת"ל, לכן אמר על זה "ואשר להיות (ר"ל כל הנסים דלעתיד) כבר היה", כי כן היה ג"כ גילויי העיקרי דאור הגנוז בעת בריאת העולם, ע' דברינו בזה בספר הדעה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה ס"ו ג' ד'. אבל כל הנסים דלעבר אשר בכל משך זמן דהעוה"ז, הנה הם רק מהארתו לבד ולא מגילויי העיקרי שבו, ולכן נאמר עליהם בערך הנסים דלעתיד בקהלת (א יא) אין זכרון לראשונים, וכמ"ש במדרש שם (קהלת רב פ"א ס"ו ז). וע' בגמרא ברכות (סוף פרק א), ולכן לא אמר על הנסים דמצרים "כבר היה", כי הרי הם אינם מהגילויי העיקרי אשר היה בעת הבריאה, אלא אמר עליהם "כבר הוא", ור"ל כי הרי הוא יסוד העולם תמיד, ע' זוה"ק (תרומה קמט רע"א ושם קסו ע"ב ופ' פקודי רכ ע"ב) כי מזהה ניצוצי אורו הנה נעשו כל הנסים דיציאת מצרים, וזהו שאמר מה שהיה כבר הוא, כי הרי הם היו מאותו אור הגנוז אשר הוא יסוד העולם תמיד, ובו נברא העולם, ולכן אמר ואין כל חדש תחת השמש.

והרי נתבאר לנו כי כל דברי קהלת (א ט, י) מה שהיה הוא שיהיה וגו' וגו', וכן שם (ג טו) מה שהיה כבר הוא וגו', הנה הם עצמן כל עומק הכוונה אשר אמרנו לעיל אות ה' ו' בדברי המדרש בענין התנאים, כי כל המציאות כולו בכל סדרי בראשית שהטביע בהם, הנה הם תלויים כולם תמיד רק על אור א"ס ית"ש, והוא יסוד העולם הפנימי, יסוד העיקרי שבו, והוא האור הגנוז שבו נברא העולם, והוא רצונו וכוונתו ית"ש בכל המציאות כולו, ועליו הוא נסבב תמיד, ר"ל לאותה הכוונה התכליתית. וכן כ"ז הוא התנאים שהתנה בה והודיע אותה שינהיג אותה תמיד רק ע"פ אור רצונו, וכל חדשות ושינויים שנעשה בה בכל משך זמן דהעוה"ז, הנה הם כולם גילויים

מאותו האור מה שנתגלה בהם לצורך שעה, ומתגלה לזה באותו העת מאותו הרצון הנעלם, שהוא היסוד הפנימי והעיקרי שבה, והוא האור הגנוז, שהוא מאור א"ס. והרי נמצא שהאמת הוא שאין כל חדש תחת השמש, כי הרי כל חדשות שנעשו הנה הם מאותו האור שבו נברא העולם, וא"כ הרי הוא כבר היה לעולמים, ועליו היו כל התנאים שיתנהג הכל תמיד רק ע"פ הראוי אליו וכנ"ל אות ה' ו'.

והעיקר הוא ע"פ מה שהעלינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה (סימן ד) ובדברינו בחלק הביאורים דרושי נקודות פ"א אות י"ט, כי האור הגנוז היה מאיר ומשמש כל הג' ימים הראשונים דששת ימי בראשית¹⁰⁸ וכן חזר אח"כ ביום ו'¹⁰⁹, והיה מאיר עד סוף שבת בראשית, וכ"ז הוא בהאור דהאורא ו' ע"ב} עלאה עצמו, שהוא האור הגנוז, כי נגנו בהקד"א ביום ראשון גופה, אלא שהיה מאיר דרך הקד"א כל הג' ימים הראשונים עד יום ד' שנתלו המאורות, ולכן כתיב (בראשית א ד) מארת חסר, כי אז נסתם האור הגנוז הוא עצמו לגמרי. אמנם האור דשם מ"ה, שהוא תולדתו, הנה הוא היה מאיר ומשמש כל הששת ימי בראשית כולו, אלא שאח"כ, ע"י החטא, נתעלם גם הוא וחזר ונעשה העולם תוהו¹¹⁰, והוא השני אלפים תוהו, כי נתעלם האור דהשם מ"ה ג"כ, ולא נשאר אלא רק תמצית ממנו לצורך קיום העולם. אך עכ"פ הוא כי בששת ימי בראשית, גם אחר שנגזר האור הראשון, אך השם מ"ה שהוא תולדתו הנה היה מאיר הוא בכל תוקפו בכל הששת ימי בראשית כולם, וזהו מה שאמרנו לעיל אות ה', כי כל הטבע כולה שנתיסדה בששת ימי בראשית, הנה נעשית כל יסודה רק ברפיון, והוא משום כי האור דשם מ"ה, שהוא תולדות אור הגנוז, אשר מאור א"ס, היה מאיר הוא אז בכל תוקפו.

*הגהה ע' לקמן כלל ט"ז ענף ז' אות א' עיקר סוד עומק הדברים בזה ע"פ.

וזהו מה שנמצא בהטבע ג"כ כמה ענינים שהם מעין ובדוגמא דאור הנסיי דלעתיד, וכמ"ש בשבת (דף ל סע"ב) יתיב רבן גמליאל וקא דריש, עתידה אשה שתלד בכל יום שנאמר הרה ויולדת יחדיו. ליגלג עליו אותו תלמיד, אמר אין כל חדש תחת השמש. אמר ליה, בא ואראך דוגמתן בעוה"ז, נפיק אחוי ליה תרנגולת. ותו יתיב רבן גמליאל וקא דריש, עתידים אילנות שמוציאין פירות בכל יום, שנאמר כו'. ליגלג עליו אותו תלמיד, אמר והא כתיב אין כל חדש תחת השמש. אמר ליה בא ואראך דוגמתם בעוה"ז כו' כו', ע"ש. וכ"ז הוא משום שכל כח הטבע שהטביע הקב"ה בסדרי בראשית, הנה התייחד מאז עם אור הנסיי יחד, כי לכך עומד כל הטבע כולו באמת רק ברפיון כנז, וע"י יחודם מאז יחד, הנה נטבע בהטבע ג"כ איזה דוגמאות מעין אור הנסיי, משום שהרי הוא רק יסודה הפנימי והעיקרי של כל המציאות כולו וכנ"ל.

והנה נתבאר לנו מדברינו עתה, כי מה שאמרנו לעיל אות ה', שאור הנסיי וכח הטבעי הם בבחי' נעלם ונגלה וכנ"ל שם, הנה כ"ז הוא רק מאחר החטא דעין הדעת והלאה, אבל בסדרי בראשית אשר בעת ששת ימי בראשית עצמן, שהיה אז האור דהשם מ"ה מאיר ומגלה בתוקף אורו, הנה היה אז האור הנסיי עומד ומרחף על כל המציאות כולו בתוקף גילויו, וכל כח הטבע היה עומד אז כבוש ומצומצם תחתיו, והיה ניכר שהוא עומד תחת רצונו כל רגע ורגע, ואין לו בפנ"ע יסוד החלטי כלל.

והנה על זה הוא ג"כ תפילת כל הצדיקים תמיד, שלא ישלוט הטבע עליהם, אלא שיתנהג כל א' רק ממנו ית"ש תמיד בהשגחה פרטית על כל פרטי עניניו אשר בכל רגע ורגע בלי הפסק, והוא מ"ש יעקב אבינו ע"ה (בראשית כז כא) והיה יהוה לי לאלקים, כי "אלהים" הוא גימט' כמספר "הטבע"¹¹¹, כי בו נברא כל הטבע כולו. והיה בקשת יעקב אבינו ע"ה, שיתנהג עמו בהשגחה פרטית, גם בכל עניני הטבעים, כי היה חשקו לחסות תמיד רק בצלו של הקב"ה, וע"ד שכתוב

¹⁰⁸ עי' בראשית רבה (פ"ג סי' ו').

¹⁰⁹ עי' ב"ר (פ"א סי' ב ופ"ב סי' ו').

¹¹⁰ עי' הקדמת הגר"א לאד"ר וז"ל, בעולם התוהו לא היו בדרך ג' קוים, רק בקו אחד, ובעולם התיקון חזרו בג' קוין, ובחורבן בהמ"ק חזר לבראשונה.

¹¹¹ עי' פרדס רמונים שער יז פרק ד.

(שיה"ש ב ג) בצלו חמדתי וישבתי. וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים כז ח) את פניך ה' אבקש, והיה בקשתו להיות עם הקב"ה תמיד פנים בפנים. ובקשת הצדיקים הנה הוא שיהא השגחתו והנהגתו ית"ש עמהם תמיד גם לעיניהם. אבל בהעלם הנה הוא ית"ש באמת תמיד המשגיה ומנהיג את כל, וכמ"ש (דברים ד טז) כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, אלא שהוא עתה בהעלם גדול נורא מאד, ע' זוה"ק (פ' תרומה קלד ע"א קסא ע"ב). אמנם קודם החטא דעין הרעת, הנה היה גילוי ית"ש תמיד בכל המציאות כולה, שרק הוא לבד המקיים אותה ומנהיג אותה, ע"ד גילוי הנשמה בתוך הגוף. והרי מתנהגים ומשתמשים כל כלי הגוף רק ע"פ רצונו והנשמה שבו, ושולט הנשמה על הגוף לעשות בו כרצונו, אם במה שנוגע לעמידתו, ר"ל לעמידת הגוף עצמו לקיימו ולחזקו, אם להפכו, ר"ל וזו ע"ג} מה שהוא נגד תכונת הגוף, שהם כל עניני הנפשי. והרי ניכר ונגלה כי רק הנשמה הוא מנהיגו, ותלוי הכל ברצונו. כן היה גילוי ית"ש בכל המציאות כולו בששת ימי בראשית, גם מאחר יום ג' אשר נגזר האור הראשון, כי ע"י תוקף האור דהמ"ה שהוא תולדתו, היה ניכר ונגלה כבוד ה' בכל המציאות כולו, שהוא תלוי ועומד רק על רצונו, והיה אור הנסיי מרחף על הטבע כולו לעשות בה כרצונו. וא"כ הרי כל הנסים כולם שנעשו בכל משך זמן ההעוה"ז אינם גילויים חדשים כלל, כי הם כולם מהגילוי דאור הנסיי שהיה מרחף על כל המציאות כולו בכל הששת ימי בראשית, והרי אין כל חדש תחת השמש וכבר היה לעולמים.

ע"כ הגיע דברינו בהדרוש הזה, ויצא לנו כ"ז מעומק הדברים שאמרנו לעיל ענף א' ב' בסוד דברי האריז"ל שאמר בעיגולים ויושר (ענף ב), כי מקודם הכל היה ממלא אור א"ס בכל המקום דהמציאות של עתה, ואמרנו כי עומק הכוונה הוא כי התגלה בבחי' א"ס ע"י בחי' התפשטות מאמתתו הנעלמה, שהתפשט לצורך שורש נעלם לכל המציאות כולו, ובכל השיעור שהתפשט הנה נעשה בחי' הגילוי דאור א"ס לשורש נעלם לצורך תכלית כוונת דהמציאות כל העולמות כולם, שהם ג"כ רק בשיעור מקום זה, כי רק הוא השורש להם, ורק לצורך זה נתפשט וכנ"ל כלל א' ענף ב'. וכל זה הוא ההתפשטות הראשון דאור א"ס. ואח"כ גילה בסוד נקודה פנימית שבו, בחי' צמצום, והוא ההסתלקות הראשון לאור א"ס, ונתהווה ע"י בחי' מקום להמציאות דכל העולמות כולם. ואח"כ הנה נתפשט בו קו דק מאור א"ס הראשון, והוא ההתפשטות השני לאור א"ס, וממנו נאצלו כל הנאצלים, וכן נבראו ונעשו ממנו אח"כ כל העולמות כולם, וכמו שיתבאר כ"ז לקמן בארוכה בעה"י. אך עכ"פ הוא כי כל הגילוי דאור א"ס אשר התגלה בו מאמתתו הנעלמה ית"ש, הנה הוא רק להיות יסוד ושורש השרשים הנעלם להכוונה התכליתית דכל המציאות דהעולמות כולם, ומזה יצא לנו כל הדרוש הנז' ודע זה.

ונסיים דברינו ונאמר, כי כאשר תעמיק בדברינו בכלל א' וכן בכללים הבאים, הנה תבין ותראה שכל עיקר ההתפשטות, הן כל התפשטות ראשון והן התפשטות שני, הנה אין להבחין שם שום בחינה אחרת, אלא רק את בחי' השרשים לאותו העולם אשר נתפשט בשבילו, וכאלו שנאמר שאין שם שום מציאות אור זולת אותו אור השרשי דאותו העולם שנתפשט בשבילו. וכן הוא עד"ז בענינינו, שכל ענין ההתפשטות הראשון דא"ס ית"ש אשר אמרנו בענף א', הנה אין להבחין בו שום הבחנה אלא רק מה שנוגע ממנו לשורש נפלא נורא ונעלם לכל מה שלמטה הימנו וכנ"ל ענף א' ב', שהיה כל גילוי בזה להיות לבחי' שרשים לכולם שנתגלה לנביעו דאור א"ס לצורכם ובשבילם. והרי נמצא שגם כל מה שאנו מתארין ומזכירין מלת א"ס, הנה הוא רק מה שנוגע ממנו להשרשים הנעלמים דהעולמות, אבל זולת זה הנה הוא רק עצמותו האמתי הנעלמה אשר אסור הדיבור וההרהור שם וכנ"ל ענף א', והבן הדברים והוא ברחמינו יכפר.

וא"כ הרי מאחר שכל תואר א"ס ית"ש הנה הוא ג"כ רק מה שנוגע ממנו להמציאות כולו, וכל הגילוי דתואר א"ס הוא רק לזה לבד, א"כ הרי נמצא כי עיקר השורש דכל העולמות והמציאויות כולם, הנה הוא על בלתי מדה ושום חק ונכול כלל, כי הרי רק על זה נתראה ונתגלה בכל התואר דא"ס ית"ש כנוז'. וכל הנכול והטבע אשר המציא הוא ית"ש, והוא¹¹² נעשה ע"י הקן

¹¹² נדצ"ל הוא הנעשה.

וצמצום וכנ"ל ענף ב', הוא תמיד רק רצונית ממנו ית"ש לבד, שכל הכח דהטבע וכל קיומו ועמידתו הוא רק רצונית ממנו על כל רגע ורגע, והיא תלויה תמיד רק ברצונו, אבל אין לה כח עצמות ח"ו ויסוד בפנ"ע כלל וכלל ח"ו, כי הרי אדרבה הוא שיסוד העיקרי של הכל הרי הוא רק א"ס ית"ש לבד וכנ"ו ודי בזה. (יז ע"ד)
כלל ג

ונחזור לעניינינו ונאמר כי הנה ההתפשטות הראשון דכל עולם, אחרי שאמרנו (בכלל א) שכל עניינינו הוא להעשות שורש להעולם שתחתיו, אשר הוא כולו למטה ממנו במדרגה הרבה, הנה היה הצורך משום זה שיעשה בהאור דהתפשטות הא' בסדר התפשטותו ג' מיעוטים. והיינו: א', הוא כי הרי מאחר שכל עיקרו הוא להעשות שורש לעולם חדש, הנה פשוט הדבר כי הוא יוצא רק מהמדרגה התחתונה לבד דהאור העליון, שהוא מהאור היותר ממועט שבו, כי הנה אינו מתחיל ליצאת שום עולם חדש במדרגה בפנ"ע אלא רק מגמר סיומו דהעליון, והוא משום כי הנה המאציל ית"ש אשר הוא טוב ומטיב בתכלית ההטבה, וטובתו הוא שלימה, ולכן הוא כי הנה כל מה שיש בכח כל עולם וכל מדרגה לקבל שפעו ית"ש, ולהוציא בו על ידו עוד איזה מציאות ממדרגתו, הנה משפיע ומאיר בו עד סופו כולו. אך אחר שמסתיים מדרגת כל עולם מכל וכל, הנה אז מוציא ומשפיע ממנו עולם חדש בקומה שלימה ג"כ, במדרגה תחתונה למטה לגמרי מהעליון. והיינו כי יורד אור מקצה התחתון דהעליון, ויוצא ממקומו ומתפשט עד סוף המקום הראוי להתחתון להעשות שורש אליו, והוא ההתפשטות הראשון דלכל עולם שאמרנו, וממנו ועל ידו נתהווה אח"כ כל התחתון כולו על מדרגתו הראוי לו, שהוא במדרגה למטה לגמרי מהעליון, כי משום שכל האור אשר נתפשט אליו, הנה הוא רק מסיומו דהעליון, וגם יצא ממקומו וירד למקום הראוי להתחתון, הנה ע"י ירידתו הוא נצטמצם ונתעבה ונעשה ראוי להיות שורש להאורות והכלים דמדרגת התחתון, שהוא למטה לגמרי מהעליון. והנה כ"ז הוא מיעוט אחד, והיינו מה שנעשה כל אור דההתפשטות הראשון דלכל עולם רק מהקצה התחתון דהעליון, שהוא מהאור היותר ממועט שבו¹¹³.

וכן נאמר עוד [והוא מיעוט הב'], כי הנה כשם שאמרנו שהוכרח הוא שיהא כל אור דהתפשטות הראשון רק מהקצה התחתון דהעליון, דאילו לא כן לא היה אפשר להצטמצם ולהתעבות להעשות שורש להאורות והכלים הראוי להתחתון, כן נאמר עוד כי באשר שידוע הוא שכל עולם וכל פרצוף, וכן גם כל אור פרטי הנה כלול כל א' מעשר ספי, וא"כ הרי פשוט הוא שגם אותו האור דהתפשטות הא' אשר לכל עולם, הוא כלול ג"כ מע"ס. ובפרט, כי הרי כל יציאתו הוא להיות שורש לעולם מלא בקומה שלימה ככל הראוי, והרי ודאי הוא שהוא כלול מעשר ספי. והנה היה סדר יציאת דאותן הי' ספי כאשר יצאו מעולם העליון לירד ולהתפשט עד סוף המקום דהתחתון, הנה היה סדר יציאתם ג"כ ע"ד המיעוט, והיינו כי מתחילה יצאה אור המלכות שבהם, שהוא האור היותר ממועט, ואח"כ יצאו כולם עד"ז ממטה למעלה עד הכתר, כי כשם שהיה ההכרח על כל האור הכללי דהתפשטות הא' שלא יהיה רק מהאור היותר קטן דהעליון. ומהטעם שאמרנו, הנה מחמת אותו הטעם עצמו מוכרח ג"כ שגם מאותו אור הקטן גופה ייצא מתחילה ומקודם רק ספי המלכות שבו, כי ע"י שהיא היותר מעוטה והקטנה מכולם עלולה היא ביותר להצטמצם ולהתעבות ככל הראוי להעולם שהתפשט בשבילו. והגם שאח"כ סמוך ותיכף יוצאים כולם ג"כ אחד לאחד, מהיסוד עד הכתר, אך מאחר שסדר יציאתם הוא ממטה למעלה, שהיותר קטן וממועט יוצא מקודם, הנה נסבב בזה בנקל צמצוםם והתעבותם בכולם, כי כל מה שהאור הוא יותר קטן וממועט הרי הוא יותר נקל להתעבות כנ"ו. ואחר שנתעבה הוא, הנה הוא גורם ומסבב שיתעבה אח"כ גם העליון הסמוך אליו, והוא במה שנודע כי כל ענין צמצום ועביות הנה הם מבחי' הגבורות הכלולים בכל אור (כי כל אור הוא כלול מחו"ג כנודע), ומתחיל להתגלה בחי' הגבורות

¹¹³ עי' דברי רבינו ביאורים ח"א כב ע"א, (והוא ע"פ ע"ח שער מוחין דצלם פרק ג) שזרע הוא ממלכות דמלכות דמלכות שבו.

שבכל אור כאשר יורד למטה ממקומו, וע"י ריחוקו ממקורו. אמנם הגילוי העיקרי דהעביות ויציאתה מן הכה אל הפועל ולבחי' בפנ"ע, הנה הוא רק כאשר חזר האור למעלה, שהוא ההסתלקות הראשון, וכמ"ש הרב בעקודים (ריש פרק ג וסוף פרק ו) אך התחלת מציאות העביות הנה הוא מתחיל באמת תיכף עם ההתפשטות הראשון ע"י ירידתו וריחוקו ממקורו, ולכן כאשר יורדת המלכות תחילה, אשר היא יותר גבורות ודינין מכולם, (יה ע"א) ונקל ע"י שיתגלה מציאות העביות שבה ע"י ירידתה למטה, הנה גורם ע"י תועלת וסיוע להתעורר בכל בחי' הגבורות שבכולם, ונתגלה ע"י אח"כ גם העביות דכל ספי' העליונים ממנה ג"כ, ע"י שמוציא מין את מינו וניער. ומסיבת זה הוא ההכרח שיצאו העשר ספי' אשר בכללות האור דההתפשטות הא' מלמטה למעלה דוקא, מתחילה המלכות ואח"כ אחד לאחד עד הכתר, כי רק ע"י נעשה האפשרות שיושלם הכוונה בההתפשטות הא' בענין צורכה ותועלתה להעולם שנתפשט בשבילו וכנ"ל כלל א'. והנה כ"ז הוא מיעוט הב' הנעשה בההתפשטות הא', והוא מה שנסדרו יציאת הי' ספי' שבה מלמטה למעלה.

מיעוט הג' הוא, כי הנה אותן העשר ספי' הכלולים בהאור דההתפשטות הא', הגם שיצאו כולם כנו', אמנם הנה בענין השלימות שבהם, הנה לא היו שוים. והענין הוא, כי הרי נודע שכל עשר ספי' הנה הם כלולים בה' פרצופים, שהם א"א או"א זו"ן, וכן הוא נודע ששלימות כל פרצוף הוא להיות בה' פנימים, שהם נרנח"י, והוא כללות הי' ספי' שבו. ועוד צריך שיהא לו ב' מקיפים ג"כ, שהם מקיף חיה ומקיף יחידה, וכמ"ש הרב בעקודים (פרק ב), וע' בביאורינו שם. אמנם הי' ספי' שהם בחי' הה' פרצופים אשר בההתפשטות הא' דלכל עולם, הנה לא נשלמו הם בכל הה' פנימים והב' מקיפים הנז', אלא רק הזו"ן לבד. אבל פרצוף האימא היה לה רק הה' פנימים לבד, והיה חסר לה המקיפים לגמרי. ופרצוף האבא היה חסר לו גם היחידה והחיה מהפנימים, ולא היה לו רק נר"ן לבד. והא"א היה לו רק נפש לבד מהפנימים, ולא נשלם בכל השאר מאומה. והוא ע"ד שאמר הרב כ"ז בשער עקודים (פרק ג) בההתפשטות הא' אשר להעקודים, והרי לא נשלם בכל הה' פנימים והב' מקיפים רק הזו"ן לבד, אבל הא"א והאו"א, הנה כל מי שהוא יותר עליון היה יותר חסר, והוא המיעוט הג' אשר היה בהאור דההתפשטות הא' דלכל עולם, שהוא השורש הראשון אליו, ונצטמצם בהתפשטותו להתמעט בכל אלו הג' מיעוטים.

וכ"ז הוא משום שכל עולם תחתון הוא למטה במדרגה לגמרי מהעליון שעליו, ונצרך למציאות מדרגתו [כפי המדרגה וההתעבות אשר גזר המאציל ית"ש בבנין כל עולם ועולם], צמצום חדש ועביות יותר גדולה, לכן נסדר בשורש הראשון של כל עולם, שהוא בההתפשטות הא' אשר לו, הג' מיעוטים הנזכרים. היינו: א', מה שכל עיקרו הנה הוא אלא רק מהקצה התחתון דהעליון, שהוא מהאור היותר ממועט שבו. ב', כי היות שגם הוא כלול מ' ספי', עכ"פ, הנה לא יצאו כולם כאחד, או הכתר כלול מכולם ע"ד שהוא בההתפשטות הב', וכמ"ש בשער מטי ולא מטי (פרק ב) ובנקודות (פרק ד), אלא שהיה סדר יציאתם בההתפשטות הראשון רק המלכות מתחילה שהיא האור היותר ממועט, וכן יצאו אח"כ כולם אחד לאחד רק ממטה למעלה, שהוא מהמלכות עד הכתר, ובוה נמצא שלא יצאו בשפע אלא רק לאט לאט, שהוא בסדר המיעוט דוקא. ג', כי הנה אותן הי' ספי' אשר הם נכללים בה' פרצופים, שהם א"א או"א זו"ן, והצורך הוא שיהא כלול כל א' מה' פנימים וב' מקיפים, אבל בההתפשטות הא' הנה לא נשלמו בכ"ז, אלא רק הזו"ן לבד. והרי היה בהאור דההתפשטות הא' ג' מיעוטים, כי רק ע"י היה באפשרי להעולם התחתון שיצא ממנו לצאת ולהתעבות על מדרגתו הראוי לו.

והנה ע"י הג' מיעוטים הללו הנעשה בכל ההתפשטות הא' דלכל עולם, הנה מזה הוא סוד הג' כלים שישנם בכל אחד, שהם הכלים דנר"ג, שהם זה מעובה מזה, כי רק על ידם נעשה האפשרות להגילוי דאור ונשמה שבו בכל עולם ועולם כהראוי לו, וכמ"ש האר"י ז"ל (בשבירת הכלים פרק ב) כי התעלמות האור וכיסויו הוא מציאות תיקונו. והרי עכ"פ הוא כי ההתפשטות הא' אשר לכל עולם, הנה הוא בא ממועט במיעוט אחר מיעוט, כי רק ע"י אפשר להעולם שיצא ממנו לצאת על מדרגתו הראוי אליו. (יה ע"ב)

והנה כל אלו הג' מיעוטים הנעשה בהאור דההתפשטות הא', הנה הם מפורש בדרושי העקודים (פרק ג ופרק ו), כי הרי אמר שם, שהיה כולו רק בבחי' אור הנפש לבר, וכן הוא מבואר בשער אח"פ (פרק ג ופרק ה) ובטנת"א (פרקים א ב) שכל אורות האח"פ הם מה' אחרונה דהס"ג, והרי הוא מבואר שהוא כולו רק מהקצה התחתון דהעליון, ומהאור הממועט שבו. ומה גם כי הרי נודע הוא, שכל הפה בכללה, אשר עיקר כל העקודים יוצא ממנו, הנה היא רק בחי' מלכות, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלכות פה כו', ור"ל שהיא המלכות מהי' ספי' שבראש וכמ"ש בטנת"א (פרק ו), והרי הוה כל העקודים כולו רק מהמלכות שהיא האחרונה לכל העשר ספי' שעליה, וכן הוא מבואר ג"כ בשבירת הכלים (פרק ו), שכל אורות אח"פ הם רק ענפי ס"ג, והאור אינם מאור העיקרי שבו, והוא רק מהקצה התחתון והאור הממועט שבו, שהוא המיעוט הא' הנז', וכן המיעוט הב' והג', הנה הם מפורש ג"כ בשער העקודים (פרק ג ופרק ו) וכנודע. והרי לנו כי נעשה כל ההתפשטות הא' רק בג' מיעוטים.

אמנם אח"כ הנה הוא עולה ונשלם מכל וכל, כי הוא חוזר ועולה למעלה, והוא ההסתלקות הא', ונשאר שם לעולם. ונעשה בעלייתו לבחי' מ"ן, ומקבל שם מלעילא לעילא, ונשלם מכל וכל. ואח"כ הוא ממשיך ומשפיע ממנו את האור דההתפשטות הב' שהוא תולדתו, והוא יוציא מלמעלה למטה, שהוא מכתר עד המלכות כמ"ש במטי ולא מטי (פרק ב), וכן כל יותר עליון שבו הוא יותר בשלימות, כי כל תחתון מקבל רק מהעליון שעליו, ונשלם הוא מכל הג' מיעוטים לפי ערך המציאות הראוי לאותו העולם. אמנם כל קבלתו הוא לעולם רק דרך האור דההתפשטות הא' העומד למעלה, כי הוא השורש העליון אליו והוא המשפיע בו תמיד, כי אור ההתפשטות הא' הוא עומד בעולם העליון תמיד, והוא השורש עליון להתחתון שהוא ההתפשטות הב' אשר הוא עיקר המציאות דאותו העולם, והוא מקבל מאור ההתפשטות הא', שהוא השורש עליון אליו, ונעשה כ"ז ע"י התפשטותו בתחילה במקום העתיד להתחתון וע"י הג' מיעוטים כנ"ל.

כלל ד' ענף א'

ונבאר עתה את ההתפשטות הא' אשר להעקודים' שורשו ומציאותו. הנה הרב אמר בשער עקודים (ריש פרק א) כי סוד לובן העליון הוא היה העושה את כל העקודים נקודים וברודים לצורך האצילות שיאציל אחריהם כו', ע"ש. והנה מ"ש "סוד לובן העליון", עומק הכוונה הוא על טיפת הלובן אשר מרזא דוונא עלאה דאורא ובוצינא, קד"א ומ"ס שבא"ק¹¹⁴, ואח"כ ע"י רזא דחו"ל¹¹⁵, וכן הזיווג נעלם דחיק וגרון אשר בהפה דא"ק¹¹⁶, ע' הגר"א ספד"צ (פרק א ד"ה והחיות רצוא ושוב יג ע"ד ד"ה וענין רצוא ושוב) ובדברינו במטי ולא מטי פ"ד אות כ"א, ואותו טיפת הלובן הוא סוד לובן העליון שאמר, וממנו יצא העקודים, וכן שם הוא סוד המחשבה הנעלמה והגזירה כבושה על כל עולם הנקודים, וכן משם נמשך ויצא אור המ"ה דהתיקון שהוא הברודים.

[ונקרא "ברודים", כי תרגום של ברודים (בראשית לא י) הוא פציחין, והוא מלשון צח, שהוא זך ובהיר, ותוקף הצחות הוא נקרא ברודים, ע' ערוך ערך פצח, והוא על אור המ"ה דהתיקון שהוא אור זך ובהיר הרבה, כי הוא מרזא דאור א"ס אור הגנוז, ולכן הוא נקרא ברודים, שהוראתו הוא על תוקף הצחות והזוהר, והוא נמשך ויצא מסוד הלובן העליון הנ"ל. וכן הוא עוד הכוונה במלת ברודים על תוקף היחוד והקשר, כי הוא מלשון ברד, וכמ"ש האבן עזרא בפ' ויצא (ל לב) כי הכפור והברד הם צומתין ומכווצין ומייחד את הנפרדים להיות אחד, ובעת התיקון נתייחדו אורות הב"ן שהיו בסוד רשות הרבים (ע"ח שבירה ב), וע"י המ"ה נתייחדו כולם יחד ונעשו בסוד רשות היחיד, והוא מ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ו סמוך ויח ע"ג) לסופו) כי המ"ה וב"ן ביחד נקרא ברודים, כי נצמתו יחד בכל האצילות כולו, וכמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ז) כי אין שום ניצוץ קטן בכל אצילות כולו שאין בו מ"ה וב"ן, ומשום כ"ז נקרא האצילות בשם ברודים.]

¹¹⁴ עי' בהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא (הובאו דבריו לקמן הערה 170), שהקד"א ומ"ס הינם תולדה של האורא והבוצינא ואינם היינו הך.

¹¹⁵ ר"ת חיק שיניים ולשון. ועי' תז"ח יט ע"ב.

¹¹⁶ עי' בהגר"א על ספד"צ יג ע"ד וענין, ויד ע"א ד"ה וענין ג'.

אמנם מ"ש "לצורך האצילות שיאציל אחריהם", הרי הוא צריך ביאור, כי הברודים הרי הוא עצמו האצילות גופה. אך הענין בזה הוא עמוק מאד, כי הנה הרב אמר בשער מטי ולא מטי (ריש פרק ג) כי לאותו האור דהתפשטות הראשון דלהעקודים הנה יש לו י' שרשים פנימיים, אשר ממנו הוא יונק ושואב אור וברכה תמיד. ופשוט הוא כי כן הוא לכל ההתפשטות הראשון דלכל עולם, הנה יש לכל א' י' שרשים פנימיים אשר מהם יונקים הי' ספי' אשר באותו ההתפשטות, וא"כ הרי נמצא כי יש לכל עולם ועולם ג' בחינות, היינו: אחד עיקר התהוותו אשר הוא מההתפשטות השני דלכל עולם. שנית, הוא ההתפשטות הראשון אשר אליו שהוא השורש עליון אשר לו. שלישית, הוא הי' שרשים פנימיים אשר להתפשטות הראשון.

והענין בכ"ז הוא ע"פ מה שנודע, שכל העקודים¹¹⁷ והאצילות הנה הם מהס"ג הכללי דהא"ק אשר מבחי' האזניים שלו ולמטה. כי העקודים הוא מהע"ב דס"ג, והנקודות הם מהס"ג דס"ג. והשם מ"ה, שהוא אור התיקון, הרי הוא יצא ג"כ ע"י הזווג דע"ב וס"ג הכלליים וכמ"ש בתיקון (ריש פרק ב). והנה הס"ג הכללי דהא"ק, הנה הוא באמת עיקרו רק סוד המ"ס דא"ק, הרישא תליתאה שב¹¹⁸, אלא שמתפשט עד למטה כולו, אבל עיקרו הוא רק סוד המ"ס שבו, כי כן הוא לעולם, שעיקרם דהע"ב והס"ג הוא לעולם רק בהמוחין, והם בא"א וא"ק הבי' רישין גלגלתא ומ"ס. והנה יצא העקודים והנקודות והאצילות כולם רק מהמ"ס שבו, ר"ל שהג' בחי' אשר אמרנו לעיל בסמוך, שכל עולם ועולם מהתחלת שורשו הנעלם עד סוף מציאותו העיקרית הוא מיוסד בג' בחי', וישנם אותן הג' בחי' הן בהעקודים והן בהנקודות והן באור התיקון שהוא השם מ"ה אשר ממנו נתקן ונעשה האצילות, הנה כל אותן הג' בחי' שבכל א' מהם הנה כולם הם מהמ"ס שבא"ק.

והוא ע"פ מה שהעלינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' ונהובא בקצרה כל קוטב הדברים מהם לעיל בהתחלת הספר בשם אבני מלואים], ומבואר שם כי נתפשט המ"ס דא"ק מהד' שמות עסמ"ב הכלולים בו עוד לי"ב מערכות דעסמ"ב, והם בסך הכל י"ג מערכות דעסמ"ב, והם כולם גילויי דהמ"ס דא"ק אשר נתגלה בהם בהארתו וכחו, וירד מעסמ"ב לעסמ"ב עד י"ג מערכות, ובהם הוציא והמציא את כל העקודים והנקודות והאצילות בכל הג' בחי' שבכל א' מהם. כי התפשטו לי"ב מערכות, הנה הוא מסוד מה שאמרו באד"ז (דף רפח ע"ב) דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע, והוא עתיקא כליל לון¹¹⁹, ור"ל שעמו הוא י"ג וכנז', ובאותן הי"ב מערכות הנה שם הוא הג' בחי' אשר הן בעקודים והן בהנקודות והן באצילות.

והיינו כי הג' בחי' דהעקודים, הנה הבחי' הראשונה, שהוא הי' שרשים פנימיים דאור ההתפשטות הא' שאמר בשער מטי ולא מטי (ריש פרק ג), הנה הם בהשם ב"ן¹²⁰ דסי' ב' אות ה' (אשר לעיל בהתחלת הספר באבני מלואים שם), וכמבואר שם עניינו, שהוא השורש הפנימי דאור הפה עש"ה. והבחינה השניה דהעקודים, שהוא ההתפשטות הראשון גופה, הנה הוא השם ס"ג אשר שם סי' ה' אות י"ח ע"ש ותמצא. ור"ל כי הי' ספי' דאור ההתפשטות הא' דהעקודים, הנה הם הי' ספי' אשר בהשם ס"ג דאות י"ח שם. וההתפשטות השני אשר להעקודים שהוא עיקר העקודים עצמו, והוא הבחי' הג' שבו, הנה הוא השם ב"ן דסי' ה' אות כ' אשר שם ע"ש ותמצא. ור"ל כי הי' ספי' אשר באותו השם ב"ן דאות כ', הנה הם כל המציאות דהעקודים, וכל זה הוא באורות הפה שהוא העקודים העיקרי.

אך נודע הוא שהם כלולים מאורות אוזן חוטם ג"כ, וישנם גם בהם כל הג' בחי' הנז'. והנה הי' שרשים פנימיים דהתפשטות הראשון דאור האוזן, הנה הם {יח ע"ד} בהשם ס"ג אשר בסי' ב' אות ו' ע"ש. וההתפשטות הראשון עצמו דאור האוזן, הנה הוא השם ס"ג אשר שם סי' ג' אות י'. וההתפשטות השני דאור האוזן, הנה הוא השם ב"ן אשר שם סי' ג' אות י"ב ע"ש. ועד"ז הוא בהג'

¹¹⁷ באמרו עקודים זה ל"ד עקודים (פי' אורות הפה) אלא כל עולמות אח"ף.

¹¹⁸ עי' אד"ז רפח ע"ב.

¹¹⁹ תרגום: שזו החכמה הסתומה שבו, מתחלקת ג' פעמים לארבע ארבע, וא' העתיקא כולל אותם.

¹²⁰ עי' לקמן ח"ב סימן ב אות א, שזה אינו הב"ן הפרטי דס"ג דמור"ס עצמו, אלא מהס"ג דמור"ס נובעים עסמ"ב, וזהו הב"ן מאותו עסמ"ב.

בחי' דאור החוטם, כי חי' שרשים פנימים דהתפשטות הראשון דאור החוטם, הנה הם בהשם מ"ה דסי' ב' אות ז'. וההתפשטות הראשון עצמו דאור החוטם, הנה הוא השם ס"ג אשר שם סי' ד' אות י"ד. וההתפשטות השני דאור החוטם, הנה הוא השם ב"ן אשר שם סי' ד' אות ט"ו.

והרי לנו כי כל הג' מיני שרשים פנימים דהאח"פ הנה כולם הם בהסי' ב' בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', אשר כולם הם ממערכת הד' שמות עסמ"ב שבהס"ג דהמ"ס עצמו, והוא הס"ג אשר בסי' א' אות ב', כי כל הד' שמות עסמ"ב דאות ה' ו' ז' ח' שבסי' ב' הם ההתפשטות דטיפת הלובן דהס"ג דאות ב' אשר בסי' א' ¹²¹ שהוא הס"ג שבהמ"ס עצמו, ונתגלה בטיפת הלובן שבו כל הד' שמות עסמ"ב אשר בסי' ב', והם השרשים פנימים לההתפשטות הא' דהאח"פ. ואלו השרשים פנימים הם הטיפת לובן להעקודים שאמר, שהוא הטיפת לובן דהס"ג דהמ"ס שבסי' א' אות ב', וכמו שיתבאר עוד עומק דברים הרבה בכ"ז לקמן כלל ט"ו וכן בכלל י"ח ענף י'.

והנה עד"ז הוא ג"כ באורות הנקודות והתיקון, שהם הב"ן ומ"ה הכלליים כנודע, הנה יש להם ג"כ כל ענין הג' בחי' הנ"ל, וכמו שיתבאר בעה"י לקמן כלל ו' וכלל י"ח. והנה הם בהמערכות אשר לעיל באבני מלואים שבתחילת הספר, ממערכה ו' ולהלאה, והם יצאו מטיפת הלובן דהמ"ה וב"ן אשר שם בסי' א' אות ג' ד'. אך עיקר הנקודות ואור התיקון, שהם הב' חלקי דהתפשטות הב' דהב"ן ומ"ה הכללים, הנה הם מו' שמות ב"ן אשר באותן המערכות הנז', והיינו כי הנקודות הנה הם מהשם ב"ן דסי' ח' אות ל"ב, ומהשם ב"ן דסי' י"א אות מ"ד. ואורות התיקון שהם הדר ומתיטבאל, הנה הם מהד' שמות ב"ן אשר בסי' ז' אות כ"ח, ואשר בסי' י' אות מ', ובסי' י"ב אות מ"ח, ובסי' י"ג אות נ"ב, וכמו שיתבאר כ"ז בעה"י לקמן בארוכה. אך שרשם ושורש שרשם של כל הנקודות והתיקון הנה הם בכלל המערכה ו' ובכלל המערכה ט', שהוא סי' ו' וסי' ט' שם, שהם מסוד טיפת הלובן דהמ"ה וב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' ד'.

וזוהו שאמר הרב בעקודים (פרק א) הנ"ל, כי סוד לובן העליון הוא היה העושה את העקודים נקודים ברודים לצורך האצילות שיאציל אחריהם, והנה הלובן העליון אשר להעקודים, שהוא אורות הפה, הנה הוא הב"ן דסי' ב' אות ח', והלובן העליון אשר להנקודות הנה הוא בהשם ב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ד, ובהשם ב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו, והלובן העליון אשר להברודים הנה הוא בהשם מ"ה אשר בסי' ו' אות כ"ג ובהשם מ"ה דסי' ט' אות ל"ה, וכן בהפנימיות דהב' שמות ב"ן הנז'. ומ"ש "לצורך האצילות שיאציל אחריהם", הכוונה הוא על הו' שמות ב"ן שאמרנו לעיל בסמוך, כי מהם הוא עיקר כל האצילות, שהוא כל המ"ה וב"ן הכלליים וכנ"ל, וע' היטיב בהאבני מלואים אשר בהתחלת הספר והתבונן שם ותבין כאן את כל דברינו בעה"י.

ודע עוד, כי כל הי"ג מערכות אשר בהאבני מלואים הנז', הנה הם רק מערכות כלליים אשר כל א' הוא כולל אורות רבים אין חקר, וכמו שאמרנו שהשם ב"ן דאות כ', שהוא רק פרט אחד ממערכה הה', הנה הוא כולל כל עולם העקודים ועד"ז בכולם וכנ"ל, כי הם כולם רק כלליים, אשר כל א' הוא כולל אורות רבים אין חקר. והוא עד"ז י"ג חוורתא, וי"ג נימין, וי"ג תיקוני דיקנא, שהם כולם רק כלליים. וכנודע שהחורתא הם בפרטות תר"כ, כמנין בתר"כ ¹²², וכן מתפשטין עוד לכמה רבוא עלמין וכמבואר באד"ר (קכח ע"ב), ועד"ז בהנימין כמבואר שם, וכן בהי"ג ת"ד, כמ"ש (קלב ע"א). וכן הוא ג"כ בענינינו בהי"ג מערכות המאירים ומתפשטים מהמ"ס דא"ק אשר בהאבני מלואים הנז', (יט ע"א) והם מדברינו בדע"ה ח"א דרוש ד' ולקמן כלל י"ח ענף י' בארוכה הרבה. הנה אלו הי"ג מערכות הם רק כלליים כי הם כוללים כל העולמות כולם ודע וזכור כ"ז.

ועכ"פ הוא כי הנה נתבאר לנו מה שנוגע לענינינו בענין ההתפשטות הא' דלהעקודים, שהוא כללות כל האורות דאח"פ, שורשם ומציאותם, כי שורשם הוא בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' אשר בסי' ב' שהוא בהמערכה ב', ומציאותם הוא בהמערכה ג' ד' ה', וכמו שיתבאר בעה"י כ"ז עוד לקמן כלל ט"ו בעומק הרבה.

¹²¹ דהיינו שהם לא פרטים של הס"ג דמו"ס אלא תולדה ממנו, וכך הוא לאורך כל הספר, שכל מערכת אינה פירוט של המערכת הקודמת כי אם תולדתה.

¹²² עי' שער הפונה קדים בליקוטים ליקוט א אות יח סי' ב.

והנה נתבאר ממילא מדברינו ג"כ, כי הגם שבדברי הרב הנה לא נזכר ענין ההתפשטות הא', וכן התפשטות הב', וכן השרשים פנימים להתפשטות הא' אלא רק באורות הפה לבד, אך האמת הוא כי כן היה כ"ז, ר"ל כל אלו הג' בחי', באורות האזניים וכן באורות החושים ג"כ, וכמו שביארנו כאן שורשם ומציאותם דכל א' מהם, וכן יתבאר עוד בעה"י בדברינו לקמן בארוכה והבן כ"ז מאד ודע את אשר לפניך.

ענף ב'

הנה בארנו הג' בחי' דהעקודים, ר"ל כל האורות דהאח"פ השרשים הפנימיים וההתפשטות הראשון וההתפשטות השני שבכל א' מהם, מקורם ומקומם בהי"ג מערכות דהמ"ס שבא"ק. אמנם כ"ז הנה הוא רק בדרך כלל, אך באשר שאלו הי"ג מערכות הם היסוד והשורש דתוכן כל הספר אשר לפנינו, לכן ראוי לנו לדבר בזה בארוכה קצת ובכל הנצרך לנו להדרושים דלקמן. אך לא נדבר עתה אלא רק מה שנוגע להעקודים, כי מה שנוגע להנקודות והאצילות יתבאר במקומם, שהוא לקמן כלל ו' וכלל י"ב וכלל י"ח. אמנם הדברים כאן יהיו למקור נפתח גם על שם.

והענין הוא, כי הנה אמרנו שאלו הי"ג מערכות הנה הם מסוד מה שאמרו באד"ז (רפח ע"ב) על המ"ס דא"א דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע, והוא עתיקא כליל לון ושליט על כלא¹²³, וכן הוא כ"ז ג"כ בהמ"ס דא"ק¹²⁴, כי הוא מתפרש ג"כ לג' הוי"ת, והוא סוד ס"ג מ"ה ב"ן אשר במערכה הא' אות ב' ג' ד', ומתפשט כל שם לד' מערכות, ומהם הוא כל הי"ד¹²⁵ מערכות אשר מסי' ב' עד סוף סי' י"ג, שהם כלל כל העקודים והנקודות והאצילות, כי הם כולם מהמ"ס דא"ק, התפשטותו וגילוייו. ולכך התפשט הס"ג מתחילה מהאזניים עד סוף רגליו, כדי להעשות שורש לכולם. וכנודע שא"ק הוא כולל את כולם, ומתפשט בכולם (ע"ד שא"א דאצילות הוא כולל את כל האצילות), כי במציאותו נמצאו הם, ובמציאותם נתגלה הוא, כי הם כולם גילוייו. וזהו ג"כ מה שנתראה התחלת גילוייו רק מהאזניים ולמטה, הגם שעיקר מציאותו דהמ"ס שהוא המוח העיקרי, הוא באמת למעלה מהאזניים, אך ראשית גילוייו הוא רק מהאזניים, כי שם הוא התחלת העקודים, שהוא מאח"פ. כי העקודים בא"ק הוא כמו הי"ג תיקוני דיקנא בא"א, אשר התחלתם הוא מהאזניים, וכמו שאמרו בספד"צ (ריש פרק ב' יז ע"ב) מאודנין נפקא, אבל המ"ס עצמו הנה עיקרו הוא באמת למעלה מהאזניים, אלא שבמקומו הוא נעלם¹²⁶, ואינו מתחיל גילוייו אלא רק מהס"ג שבו, שהוא הס"ג אשר בהמערכה הא' אות ב', והוא בחי' בינה שבו, וממנו הוא שורש העקודים, אשר התחלתה הוא מהאזניים, שהם בבחי' בינה, כמ"ש הרב באח"פ (פרק א').

וכן הוא הי"ג ת"ד בא"א, הנה התחלתם הוא מהבינה כמ"ש בשער א"א (פרק י'), שלמעלה מהבינה אין גילוי כלל, ולכן מתחיל שורש כל העקודים ג"כ רק מהס"ג דהמ"ס, שהוא הס"ג דהמערכה הא' אות ב'. אבל הע"ב דהמ"ס, שהוא הכתר והחכמה שבו, והוא הע"ב דהמערכה הא' אות א', הנה הוא נשאר נעלם, כי הוא מיוחד עם הרישא תניינא הנקרא אי"ן, והוא גלגלתא ואוירא וקד"א¹²⁷, שהם כללות הרישא תניינא שנקרא אי"ן לגודל העלמו, ובו הוא מיוחד הע"ב (יט ע"ב) דהמערכה הא' אות א', שהוא הכתר והחכמה דהמ"ס רישא תליתאה. ומתחיל גילוייו רק מהס"ג דהמ"ס, וממנו ולמטה והוא הס"ג מ"ה ב"ן דהמערכה הא' אות ב' ג' ד', כי הס"ג הוא שורש השרשים לאורות האח"פ, שהם העקודים, כי הוא מתפשט להמערכה הב', אשר שם הוא שורשם הפנימי דהאח"פ, והוא בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', ומשם להמערכות ג' ד' ה', ששם הוא

¹²³ תרגום: שזו החכמה הסתומה שבו, מתחלקת ג' פעמים לארבע ארבע, והוא העתיקא כולל אותם וישלוט על הכל.

¹²⁴ עי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"ד ובהגה"ה שם (עי' שם דברינו במאיר הספרא) שמוכיח שכוונת הגר"א למ"ס דא"ק שהוא דוגמת מ"ס דא"א.

¹²⁵ נדצ"ל י"ב.

¹²⁶ דהיינו שכל המו"ס נעלם ומה שנתגלה מהאזניים ולמטה היא הלבון העליון היוצא ממנו כנ"ל ענף א. וכן משמע בגר"א (בביאורו לספד"צ הנ"ל) שהדיקנא היא התגלות של המו"ס ולא עצם המו"ס.

¹²⁷ עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג שסיום הגלגלתא הוא בקד"א.

ההתפשטות הא' וההתפשטות הב' דהאח"פ, שהוא כל המציאות דכלל העקודים. וכן המ"ה ב"ן דהמערכה א' אות ג' ד', הם השורשים פנימים, ר"ל שורש השרשים לכל האורות דהנקודות והאצילות, שהם כל המערכות אשר ממערכה הו' ולהלאה. והרי נמצא כי בהס"ג מ"ה ב"ן דהמערכה הא' אות ב' ג' ד', הנה שם התחיל הגילוי דהמ"ס דא"ק להתגלה בבחי' שורש השרשים להתחלת המציאות ולכל המציאות כולו. אבל הע"ב דהמ"ס, שהוא הע"ב דאות א', הנה הוא אין לו גילוי כלל ונשאר נעלם, כי הוא נכלל עם הע"ב הכללי דקרקפתא, שהוא רישא תניינא דא"ק, והוא הע"ב הכללי שאמר הרב שאין לנו רשות לדבר בו, ובו נכלל הכתר והחכמה דהמ"ס ג"כ, והוא הע"ב דהמערכה הא' אות א' ולכן הוא נשאר נעלם.

והנה הס"ג דהמ"ס שהוא בחי' בינה שבו, הנה הוא בסוד ישסו"ת¹²⁸, ונודע היא כי תבונה היא כולל בן ובת, וכמ"ש באד"ו (רצא רע"א) ובזווגים (סוף פרק ד), והוא סוד מ"ה וב"ן דהמערכה א' אות ג' ד', שהם הזו"ן דהס"ג אות ב'. ואותן המ"ה וב"ן הם שורש השרשים דכל הנקודות והאצילות, שהם המ"ה וב"ן הכלליים, כי הם נמשכין ויוצאין מאותן המ"ה וב"ן דהמ"ס, שהם הזו"ן דהס"ג אות ב'. והרי עכ"פ הוא כי הס"ג מ"ה ב"ן דהמערכה הא' אות ב' ג' ד', הם סוד בינה וזו"ן דהמ"ס שבא"ק, והם שורש השרשים דכל הגילויים כולם, כי למעלה ממנו שהוא הע"ב דאות א', אין לו גילוי כלל, כי הוא נכלל עם הע"ב הכללי דהקרקפתא כנז'.

אמנם מ"ש הרב בנקודות (סוף פרק א בהמ"ב) כי העקודים שהוא כללות אורות האח"פ הנה הם מהע"ב דס"ג, הנה יש בזה עוד כוונה עמוקה, כי הרי אמרנו לעיל ענף א' כי הס"ג דהמ"ס שהיא שורש השרשים דהעקודים, הנה ע"י שנתפשטה בסוד טיפת לובן שבה (והוא ע"י זווגה ויחודה עם הע"ב דאות א' הכלול דהקרקפתא, נתפשטה עי"ז בסוד טיפת לובן שבה, והוא הד' שמות עסמ"ב דהמערכה הב' אות ה' ו' ז' ח', שהם הטיפת לובן דהס"ג דהמ"ס אות ב'. ואמרנו שם כי הס"ג דאות ו' הוא השורש הפנימי דאור האזוניים, והמ"ה דאות ז' הוא השורש הפנימי דאור החוסם, והב"ן דאות ח' הוא השורש הפנימי דאור הפה. והרי הו' כל שורשי הפנימים דהאח"פ רק בהס"ג מ"ה ב"ן דהמערכה הב' אות ו' ז' ח'. אמנם הע"ב דהמערכה הב', שהוא הע"ב דאות ה', הנה הוא אין לו ג"כ גלוי פרטי כלל, אלא הוא רק בבחי' שורש כולם וכלל כולם, שהוא שורש כולל דהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', כי בו נכללים כולם באחד, והוא מ"ש הרב (טנת"א א) שכללות האח"פ הוא הע"ב דהס"ג, הנה עומק הכוונה הוא על אותו הע"ב דאות ה', שהוא כללות העסמ"ב דכל מערכה הב', שהם השורשים פנימים דהאח"פ, והע"ב דאות ה' הוא כללותם, והוא נמשך ויוצא מהס"ג דהמ"ס דאות ב', שהוא סוד טיפת הלובן שבו, והרי הוה כללות האור דהאח"פ הע"ב דהס"ג.

והנה נתבאר לנו מדברינו ג"כ כי יש בזה ג' שמות ע"ב שהם נעלמים: אחד, הוא הע"ב הכללי דקרקפתא. והשני, הוא הע"ב דהמ"ס, שהוא הע"ב דאות א'. והשלישי, הוא הע"ב דאות ה'. כי אלו הג' שמות ע"ב הם סוד שורש הג' צחצחות¹²⁹ העליונות אשר למעלה מהאצילות, וכן הם אלו הג' ע"ב הם למעלה גם מכל שרשי העקודים עצמן.

וכן הוא ג"כ, כי סוד אלו הג' ע"ב שבא"ק הנה הם בו סוד שורש הג' מיני י"ג חוורתא, וי"ג נימין, וי"ג ת"ד. (יט ע"ג) כי הע"ב הכללי דקרקפתא הוא סוד שורש הי"ג חוורתא שבו, והע"ב דהמ"ס שהוא הע"ב דאות א', הוא סוד שורש הי"ג נימין שבו, והע"ב דהס"ג שהוא הע"ב דאות ה', הוא סוד שורש הי"ג ת"ד שבו, כי הרי הוא שורש הכולל את הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', שהם השורשים פנימים דהאח"פ אשר הם הי"ג ת"ד בא"ק. והוא כי אלו הג' ע"ב, הנה מתפרש כל א' ג"כ לארבע ארבע, ומהם הוא סוד הג' מיני י"ג, י"ג חוורתא, וי"ג נימין, וי"ג ת"ד שבא"ק, שהם סוד חב"ד¹³⁰ הכללים שבו, ולמעלה מהם הוא הכתר שבו, שהוא בחי' רדל"א שבו, וכמ"ש הרב

¹²⁸ עי' ע"ח שער אנ"ך פרק ח' שבינה נקראת ישסו"ת.

¹²⁹ עי' לקמן הערה 187.

¹³⁰ עי' בבהגר"א על ספד"צ ג ע"ג ד"ה ותיקון, ועיי"ש שהוסיף שכולם נפקין ממו"ס.

בשבירת הכלים (ריש פרק ו). והשם יכפר על דברינו ברום גבוהים כזו כי כוונתינו הוא רק למען שמו יתברך ויתעלה לעד.

ענף ג'

והנה בדברינו במהדורא קמא הארכנו כאן עוד בענין העקודים, כי הגם שכל ההנהגה שם הוא עיקר רק דשליטת השם ס"ג (ע' לקמן כלל טו ענף ז), ועכ"ז הנה הוא לעולם רק ע"י יחוד דאור המלכות, כי כל גילויי ית"ש בכל העולמות כולם, אשר מן העולם ועד העולם, הנה הוא רק בה¹³¹, כי כל עצמותה הוא רק אור המלכות דא"ס, אלא שנתפשטה מגילוי לגילוי, מהמלכות דא"ס עד המלכות דאצילות ע"י הצמצום אשר מכל עולם לעולם, ע' נקודות (ריש פרק ב), אבל עצמותה הוא אחד בכלם. ונתגלה המלכות דא"ס מתחילה במציאות דהקו וצמצום, ואח"כ במציאות הא"ק, ואח"כ בהעקודים, ואח"כ ברדל"א ובהג' רישין דא"א, ומהם להג' מיני י"ג, שהם י"ג חוורתא וי"ג נימין וי"ג ת"ד, ומשם לכל פרצופי האצילות עד המלכות, ובה יצאה ונתגלת בשמה הראשון, שהוא בשם מלכות, כדי למלוך על כל המעשים, להתגלה במלכותו גם למטה, והיא אמונת ישראל¹³², ה' מלך ה' מלך ה' ימלך לעולם ועד¹³³, ה' מלך עולם ועד. והרי עכ"פ הוא כי הכל הוא רק אור המלכות עצמות אחד מהמלכות דא"ס עד המלכות דאצילות, אלא שנתפשטה מגילוי לגילוי ע"י הצמצום שבכל א', ונקראת למעלה בשם מלכות, ולמטה בשם מלכות. כי למעלה, ר"ל המלכות דא"ס הוא על שם המלכה ועצה על המציאות כולו, ששם נמלך ונתייעץ להמציא את כל המציאות, ור"ל כי אותו הבחי' דהמלכה ועצה על המציאות הוא נקרא בשם מלכות דא"ס, והוא אשר המציא את כל המציאות, כי הרי יכולתו בחפצו קשורה, והוא עצמו ג"כ המקום הנושא לכל המציאות כולו. ולמטה נקרא בשם מלכות על שם ההמלכה ועצה על ההנהגה, כי בה, ר"ל בהמלכות דאצילות, הוא ההנהגה דכל העולמות ב"ע, וכמ"ש בא"ו (רצו ע"א¹³⁴) וכן בפ' אחרי מות (עד סע"א¹³⁵) ובכ"מ. ועכ"פ הוא כי שם מלכות אחד הוא, והוא עצמות אחד, אלא שנתפשט וירד מגילוי לגילוי ע"י הצמצום שנעשה מכל עליון להתחתון.

¹³¹ עי' בהגר"א על תז"ח יח ע"א, מא ע"א.

¹³² עי' יהל אור ח"ב יט ע"א וז"ל, ענין מהימנותא אמור בכ"מ על ר"ק, והענין כי כל אמונתנו הוא בשם הוי"ה, ובזה אנחנו נבדלים מן האומות, כי כל האומות משיגין את שמו ית' [עי' לקמן דף לא ע"ב שזהו החילוק בין אצילות לבי"ע], כמ"ש גדול שמי בגוים ובכ"מ כו', רק שאין משיגין את שם הוי"ה, רק בשאר השמות, וכולם אינן שם העצם רק שמות משותפים, לכן אינן דבקיין בו ית' רק עובדין אותו בשיתוף, כי כל השמות אינן רק משותפין ומושאלין מפעולותיו, לא כאלה חלק יעקב, עכ"ל. ועי' הקדו"ש שער ז פרק ד אות ז.

אמנם הדבר צ"ע, שכן עי' ברע"מ פנחס רלט ע"א ובזהר בראשית טז ע"באיתא בפירוש שאמונה ענינה מלכות דאצילות, וכן מפורש בהגר"א על תיקו"ז ו ע"א ד"ה מסט' דשכינתא, שאמונת ישראל עניינה מלכות, ולכאורה א"כ אינו ז"א.

והנראה, שבאמת אמונה עניינה הזיווג של ז"א ונוק', שהרי אין לנוק' גילוי מצד עצמה אלא רק מצד מה שמקבלת מז"א. אמנם ההשגה שלנו היא לעולם דרך המלכות בלבד.

¹³³ עי' בהגר"א על ספד"צ בהגה"ה דף ד ע"ב, ז"ל, הגה"ה - וסודן מְלֶךְ מְלֶךְ יְמֶלֶךְ, דלא הוו מְלֶךְ, והו' ג' הוי"ת שבמ"ס, וכן ה"ה והו"ה ויה"ה ג' הוי"ת, והו' מנצפ"ד בוצינא, וכאן סלקין הכל בירורי המלכים, כי כאן ראשית המלכים בסוד נוק' גבורות, ובמחשבה אתברירו, וכל סליקו בסוד גבורות מ"נ שם עולה ומשם יורדין.

¹³⁴ ז"ל: כד דכר אתחבר בנוקבא כלא הוא חד גופא ועלמין כלהו בחדו דהא כלהו מגופא שלים מתברכן וכו' מהאי נוקבא מתאחדן כל אינון דלתתא מנה ינקין ובה תבין והיא אתקריאת אם לכלהו.

תרגום: כאשר זכר התחבר בנקבה כולו גוף אחד, והעולמות כולם בשמחה שהרי כולם מגוף שלם מתברכים וכו' מהנקבה היא מתאחדים כל אלו שלמטה, ממנה יונקים ובה שבים והיא נקראת אם לכולם.

¹³⁵ ז"ל: ת"ח כל זמנא דישראל רחיקין מהיכלא דמלכא כביכול מטרוניתא אתרחקת עמהון מ"ט בגין דמטרוניתא לא אקדימת קיסטא להאי בר לאלקאה ליה למיהך בארח מישר בגין דמלכא לא אלקי לבריה לעלמין אלא שבק כלא בידא דמטרוניתא לאנהגא היכלא ולאקאה ברה ולדברא ליה בארח קשוט לקבליה דמלכא ורזא דמלה דכתיב דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו (אמו ודאי) דא בת שבע והא אתמר כתיב משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו ודאי חמי מה כתיב בן חכם ישמח אב בעוד דהאי בר אזיל בארח מישר והוא חכימא ישמח אב (כלל) דא מלכא קדישא לעילא ישמח אב סתם אשתכח האי בר בארחא תקלא מה כתיב ובן כסיל תוגת אמו ודאי דא כנסת ישראל ורזא דמלה כתיב ובפשעכם שלחה אמכם.

והנה מאחר שהיה ירידת המדרגות ע"י צמצום שבכל א', והרי נתחשך ונתעבה האור, הנה נחשב כל עליון לבחי' פנימיות, וכל תחתון לבחי' היצונית אליו, כי אור העליון שנצטמצם הוא עומד באמת ג"כ בהתחתון לעולם, אלא שהוא בפנימיותו ובהעלם, ועי"ז הנה ירדו המדרגות ממדרגה למדרגה, מהמלכות דא"ס עד המלכות דאצילות. אמנם העלמת העליון בהתחתון הוא אינו עומד לעולם במצב אחד, כי לפעמים מתגדל ולפעמים מתמעט, והוא ענין העליות והירידות הנעשים ותלויים תמיד בתיקוני התפילות והמצוות, כי כשמתגדל ומתגלה האור העליון בהתחתון הוא עלייתו, ולפעמים מתגדל גילוי בו עד שנעשה שוה אליו והוא אחד עמו, והרי עולה התחתון בהעליון ממש, וכן העליון בהעליון עד שנעשים כולם חד¹³⁶, וכן יהיה לעתיד, כי יתגלה העצמות הפנימי שבכולם ויאירו כולם באור א"ס.

והוא מה שיסודו ואמרו (פיוט אדון עולם) "ואחרי ככלות הכל לבדו הוא ימלך נורא", כי יתעלה ויתגלה באצילות כולו אור המלכות דא"ס, כי עתה שהוא "לעת נעשה בחפצו כל", והוא מעת הצמצום והלאה, ונעשה כל תחתון ע"י צמצום בהעליון, וירדו ממדרגה למדרגה עד המלכות דאצילות, והיא נצטמצמה כ"כ עד שגם העולמות ביי"ע במציאותם שהם עתה, הנה אפשר להם ג"כ לקבל אורה. והוא מה שאמרו "כי לעת נעשה בחפצו כל אזוי", ר"ל ע"י הצמצומים, "מלך שמו נקרא", ואפשר גם להמציאות של עתה לקרוא בשמו ולקבל אורו, והוא ע"י שנצטמצם המלכות לפי מדרגת המציאות של עתה, אבל לעתיד לבוא, (יט ע"ד) כשיכלה הזוהמא ויזדכך המציאות שיהיה כולו קודש לה', אז יתבטל כל הצמצומים ותאיר המלכות בעצמותה הפנימית, שהוא אור המלכות דא"ס, שהוא נורא מאד ומי יכילנו. וזהו שאמר "ואחרי ככלות הכל", שהוא אחר העת דחד תרוב (סנהדרין צז ע"א), אשר אח"כ יתחדש העולם כבראשונה, ואז הנה הוא "לבדו", כי יהיה כל המציאות קודש לה', ונשגב ה' לבדו (ישעיה ב יא), "ימלך נורא", שיאר המלכות באור א"ס שהוא איום ונורא.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי האמת והעיקר הוא שכל האורות כולם וכל הפרצופים כולם וכל העולמות כולם, הכל הוא רק אור מלכותו ית"ש לבד¹³⁷, וכמו שיסודו (עלינו לשבח) אמת מלכנו אפס זולתו, ור"ל כי אין שום מציאות כלל אשר מאחר אמתתו הנעלמה ולמטה אלא רק אור מלכותו ית"ש לבד, וכמו שנודע ג"כ שמהמלכות דהעליון הוא הכתר שהוא השורש דהתחתון¹³⁸, והוא מלעילא לעילא, שהוא מהמלכות דא"ס עד המלכות דאצילות, הכל רק אור המלכות לבד. והיא ג"כ ראשית לנבראים, כי ממנה נברא הכל כמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ה סע"ב¹³⁹ ודף יב סע"ב¹⁴⁰), וכן היא שוכן בכולם בבחי' נשמה לנשמה¹⁴¹, והוא שכינת עוזו ית"ש אשר מלא כל

תרגום: בא וראה כל זמן שישראל רחוקים מהיכל המלך, כביכול המלכה התרחקה עמהם. למה, כי המלכה לא הקדימה שבטה (יסורים) לבן הזה, להלקותו כדי ללכת בדרך ישרה. כי המלך לא מלקה את בנו לעולמים, אלא משאיר הכל ביד המלכה להנהיג את ההיכל ולהלקות את בנה, ולהנהיגו בדרך האמת כנגד המלך. וסוד הדבר שכתוב דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו (אמו ודאי) זו בת שבע. והרי נאמר הכתוב משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו, תוגת אמו ודאי. ראה מה כתוב, בן חכם ישמח אב, בעוד שהבן הזה הולך בדרך ישרה והוא חכם ישמח אב (כלל), זה המלך הקדוש, למעלה ישמח אב סתם, נמצא הבן הזה בדרך כושלת. מה כתוב, ובן כסיל תוגת אמו, תוגת אמו ודאי, זו כנסת ישראל. וסוד הדבר כתוב ובפשעכם שלחה אמכם.

¹³⁶ עי' לקמן כלל ט' ענף י' שזה לא כעין מיתה.

¹³⁷ עי' בבהג"א על תז"ח יח ע"א, ז"ל, דלא אנהיר סיהרא אספקלריא כו' - כי אין השגה לשום בריה רק בשכינה כידוע.

¹³⁸ כל כתר שבעולם התחתון הוא מלכות של עולם עליון ממנו בסוד כתר מלכות (תיקו"ז יט ע"א), והוא סוד מש"כ בס"י (פ"א מ"ז) נעוץ סופן בתחלתן (בהג"א על ספד"צ ל ע"ג).

¹³⁹ ז"ל: שכינתא תורת אמת בה אתבריאת כורסיא דאיהי אלה"ם והיינו בראשית ברא אלה"ם (בראשית א א) באורייתא דאיהי ראשית ברא כורסיא דאיהי אלה"ם דהכי סליק הכס"א לחושבן אלה"ם.

תרגום: השכינה היא תורת אמת, ובה נברא הכסא שהיא אלקים, והיינו בראשית ברא אלקים, בתורה שהיא ראשית, ברא הכסא שהיא אלקים שכך עולה הכסא לחשבון אלקים.

¹⁴⁰ ז"ל: פקודא רביעאה במלת בראשית דא אורייתא דאתמר בה (משלי ח כב) ה' קנני ראשית דרכו ודא שכינתא תתאה דאיהי ראשית לנבראים ואיהי אחרית לחכמה עלאה ובגינה אתמר (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית.

הארץ כבודו, ושוכן גם למטה, ואפס זולתה כלל וכלל, כי כל כוונתו ורצונו ית"ש וראשית גילוי בהקו וצמצום, ובא"ק, ובכל האצילות כולו, וכן בכל המציאות העולמות ב"ע, הוא הכל רק גילוי כבודו ומלכותו ית"ש, והוא ג"כ שכינת עזו השוכן בישראל, והוא שמו ורצונו שהם במספר שוה (שעה"פ יתרו), כי שמו גימ' רצון, ונעשה הכל לגילוי כבודו ומלכותו ית"ש, כי הם כולם מאור המלכות דא"ס, אלא שגילוי כל תחתון הוא ע"י הצמצום שבכל א' כנ"ל, כי המלכות דא"ס אשר תואר המלכות הוא על בחי' המלכה ועצה, הנה שם הוא הרצון על כולם על כל גילוי הפרטיים דכל הנאצלים, ומתגלה רצונו בכל א' מהם בבחי' יציאה מן הכח אל הפועל ע"י צמצומים כנז'.

אמנם יציאת כל א' הנה הוא משפעת אור א"ס גופה הנמשך תמיד בהמלכות¹⁴² דאור א"ס, כי כל המציאות כולו וכל ההנהגה תמיד הוא הכל משפעת אור א"ס עצמו הנמשך ע"י המלכות דאור א"ס, אלא שהמשכת השפע מהמלכות דא"ס בבחי' יציאה מן הכח אל הפועל בהתהוות המציאות דכל א', הנה הוא ע"י הצמצומים, שע"י הצמצום דכל עליון יוצא כל תחתון מן הכח אל הפועל על כל מציאותו וגילוי, והרי הם כולם מא"ס עצמו עכ"פ, תמיד הן כל מציאותם והן כל הנהגתם כי הם כולם רק שפעת אור א"ס עצמו שנתגלה העלמתו בהם לאורם ולמציאותם כמו שהם. ולכן הנה הם כולם אלהו"ת, כי כל עצמותם הוא רק אור א"ס עצמו. אמנם כ"ז הוא רק עד סוף האצילות, שהוא עד סוף המלכות דאצילות, אשר עצמות כולם הוא אחד מהמלכות דא"ס עד סוף המלכות דאצילות וכנ"ל, ומתייחד העצמות בהנאצלים כולם להיות חד עמהם ג"כ, ולכן הם כולם אלהו"ת גמור יחיד ומיוחד¹⁴³ עד סוף כל האצילות.

אמנם מאחר המלכות דאצילות ולמטה, הנה אינו מתייחד עוד העצמות עם המציאות להיות חד עמהם כלל וכלל, והם כל העולמות ב"ע, שהם כולם תוצאות ופעולות כחות המלכות דאצילות, שהוציאה אותם מאין ליש, בכח העצמותה¹⁴⁴ האחרות אשר מלעילא לעילא. הנה לא נעשה בהם העצמות חד עמהם כלל וכלל. והגם שכל מציאותם והתהוותם, הנה הוא ג"כ רק מהמלכות דאצילות בכח העצמות שבה אשר מלעילא לעילא, והוא הנושא את כל העולמות ב"ע כולם בכל מילואם תמיד, עכ"ז הנה המציא אותם כולם רק בבחי' מציאות שחוץ ממנו, ואינו

תרגום: המצוה הרביעי במילת בראשית, זה תורה, שנאמר בה "ה' קנני ראשית דרכו" וזה שכינה התחתונה שהיא ראשית לנבראים והיא אחרית לחכמה עליונה ובגללה נאמר "מגיד מראשית אחרית".¹⁴¹ עי' תיקו"ז ד ע"א: דעשר ספירות דאצילות מלכא בהון איהו וגרמיהון חד בהון אינון וחיייו חד בהון מה דלאו הכי בעשר ספירות דבריאה דלאו אינון וחיייהון חד, לאו אינון וגרמיהון חד ועלת על כלא הוא נהיר בעשר ספירות דאצילות ובעשר ספירות דבריאה ונהיר בעשר כתות דמלאכיא ובעשר גלגלי דרקיע ולא אשתני בכל אתר.

תרגום: שעשר ספירות של האצילות הוא המלך בהם ועצמותם אחד בהם, הוא וחיי אחד בהם. מה שאין כן בעשר הספירות של הבריאה, שהם וחיייהם אינם אחד, שהם ועצמותם אינם אחד. ועילת על הכל הוא מאיר בעשר ספירות של אצילות ובעשר הספירות של בריאה, ומאיר בעשר כתות של מלאכים, ובעשרה גלגלי הרקיע, ולא משתנה בכל מקום.

ופי' הגר"א, ז"ל, בכל ד' עולמות אבי"ע חייהון אלקות, ולא אשתני כלל ואין פגימה שולט, ע"כ. ועי' זהר ח"ג קט ע"ב: אנת לית עלך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגבה דאנת הוא נשמה לנשמות ולית נשמה עלך ולא אלהא עלך אנת לבר מכלא ולגו מכלא ולכל סטרא ולעילא ומכלא ולתתא מכלא ולית אלהא אחרא עילא ותתא ומכל סטרא ומלגו דעשר ספירן דמנהון כלא ובהון כלא תליא ואנת בכל ספירה בארכה ורחבה עילא ותתא ובין כל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה.

תרגום: ואתה אין נשמה עליך שתהיה אתה כגוף אליה, שאתה הוא נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך, ולא אלוה עליך. אתה מחוץ לכל ובתוך הכל ולכל צד ולמעלה מהכל ולמטה מהכל, ואין אלוה אחר למעלה ולמטה ומכל צד. ובתוך עשר הספירות, שמהם הכל, ובהם הכל תלוי, ואתה בכל ספירה באורכה ורחבה, למעלה ולמטה, ובין כל ספירה וספירה, ובעובי כל ספירה וספירה.

ועי' מש"כ רבינו בהקדו"ש יב ע"ד שבנקודה זו הוא שנמצא אורו ית' ממש השוכן בתוך פנימיות העולמות, בבחי' נשמה לנשמה. ועוד מבאר (שם דף יז ע"ג) דלכן הוא שבחי' חיה היא אלקות גם בב"ע.

¹⁴² נדצ"ל מהמלכות.

¹⁴³ מלשון התפילת ר' נחוניא בן הקנה.

¹⁴⁴ נדצ"ל עצמות.

מתייחד עמהם להעשות עם מציאותם לאחד, והם כולם אינם אלהות כלל וכלל ח"ו¹⁴⁵, הגם שהם כולם ג"כ רק מהמלכות דאצילות, ומעצמות המיוחד בה ובוה הם תלויים ועומדים תמיד.

והוא מה שנודע שכל המציאות דהעולמות ב"ע נבראו מאין ליש, כי הרי הם נבראו ממנו ית"ש, והם מציאות חדש שאינם אלהות כלל, אלא שהם תלויים ועומדים עליו ית"ש תמיד, אבל מציאותם גופה שהוא אינו אלהות, הרי הוא נעשה ממנו ית"ש מאין ליש, כי הרי הם בריאה חדשה¹⁴⁶.

אמנם באשר שכל תלייתם ועמידתם הנה הוא לעולם רק על אור המלכות דאצילות ביחודה אשר למעלה, כי אורה וזויה מתפשטת בהם כולם עד למטה כולה, ושרויה בהם בבחי' נשמה לנשמה, והוא הנושא אותם כולם תמיד, והוא שכינתו ית"ש השוכנת (כ ע"א) למטה ומלא כל הארץ כבודו. הרי נמצא עכ"פ כי לעולם הוא שאור מלכותו יתברך הנה הוא מן העולם ועד העולם, וכל העולמות כולם הנה הם רק כללות אור המלכות לבד, כי הרי כל הנאצלים הנה הם כולם בעצמות אחד מהמלכות דא"ס עד סוף המלכות דאצילות, אלא שנתפשט בהם מגילוי לגילוי, ומתייחד בכלם להעשות חד עמהם. והרי הם כולם רק גילוי כבוד מלכותו יתברך. וכן גם העולמות ב"ע, אשר הם נבראים חדשים, והם אינם אלהות ח"ו, עכ"ז הרי כל מציאותם הוא רק ממנו ית"ש. וכן כל עמידתם וקיומם תמיד הוא רק עליו ית"ש, כי אור מלכותו הוא בהם תמיד בבחי' נשמה לנשמה¹⁴⁷, והם תלויים רק עליו. והרי נמצא כי מן העולם ועד העולם הנה הוא רק כבוד מלכותו ית"ש לבד, והוא מה שיסדו אמת מלכנו אפס זולתו, יתברך ויתעלה שמו לעד.

והנה הקדמנו כל אלה הדברים איך שכלל כל גילוייו ית"ש הוא הכל רק כללות אור המלכות, אלא שנתפשט בה מגילוי לגילוי, אבל כולם הם רק עצמות אחד מהמלכות דא"ס עד המלכות דאצילות¹⁴⁸, והוא מ"ש בזה"ק בכ"מ פ' אחרי (עג ע"א) קב"ה דרגא על דרגא סתים וגליא, ופ' נשא (קמג ע"ב) שכינתא לעילא שכינתא לתתא, קב"ה לעילא קב"ה לתתא, עוד באד"ר (קמא סע"א) עתיקא דעתיקין וזעיר אפיין כלא חד כו', וכן באד"ו (רצ סע"א) כל מה דאמינא דעתיקא קדישא וכל מה דאמינא דזעיר אנפין כלא חד כלא הוא חד מלה. והוא ע"פ מה שאמרנו, שהעצמות הוא אחד בכלם, מהמלכות דא"ס עד המלכות דאצילות, וכל החילוקים הוא רק בבחי' הגילויים, כי התפשט בה מגילוי לגילוי, אבל כולם הוא רק אור המלכות וכנו', ודי בזה וזכור זה כי בזה יובן לך כמה ענינים והיה העקב למישור וע' עוד לקמן כלל ו' ענף ה'.

כלל ה' ענף א'

ומעתה נחזור לסדר הדברים, כי הנה בארנו ההתפשטות הראשון אשר לעולם הראשון, שהוא העולם דקו וצמצום, וכן ההתפשטות הראשון אשר לעולם העקודים וכנ"ל כלל ב' ענף א' וכלל ד' ענף ב'. ונבאר עתה ההתפשטות הראשון אשר לעולם האצילות בישועת הקב"ה למען שמו יתברך ויתעלה.

ונתחיל ונאמר, כי הנה הגם שבדברי הרב לא נמצא מפורש כי היה סדר התפשטות והסתלקות לצורך בנין עולם האצילות וכן להעולמות ב"ע בשום מקום, עכ"ז הנה האיר הקב"ה את עינינו ומצאנו בדבריו עמוקות נשגבות בענין זה אשר ראינו, כי הם הם ענין הב' התפשטות

¹⁴⁵ אולי כאן צריך להיות הערה 146.

¹⁴⁶ עי' דע"ה ח"א דרוש ה ענף ז אות ד, אין שום דבר מראשית עולם הבריאה ולמטה שהוא אלהות גמורה שראויה לעבודה ולידבק בה ח"ו. כל ענין "אלקות" הוא בכך שאליה מכוונים את כל העבודה והדביקות האמיתי והיינו בסוד האצילות. והנה עכ"ז אפשר לעבוד את הגילוי באצילות.

אות ה: עיקר האצילות מצד עצמם אינו אלהות אבל נתייחד אורו בהם להיות חד. למעלה מהאצילות אין שמות, ואנו עובדים אותו על ידי שנתלבש באצילות ובשמות שנתגלו שם, שכן על ידי זה הוא נתגלה, ודבר זה אינו ח"ו על ידי אמצעי שהוא ית' חד עימו, ועל ידי האצילות אפשר להשיג אותו בתורת שם. אצילות הוא רק שם העצם של כללות י"ס לפי עצמותם, אשר מצד עצמם ללא יחודו בהם, וכל השמות של הספירות והפרצופים אינם עצמיים באורו וגילוי שמהיר ומתגלה בהם. ולכן אסור לעבוד את הספירות אלא רק את המאציל שנתגלה ונקרא בשמות שאינם נחקים על ידי יחודו באצילות.

¹⁴⁷ עי' לעיל הערה 141.

¹⁴⁸ עי' לקמן דרוש טו ענף ו אות ב שיש במלכות דאצילות פנימיות, הרי היא היא הכתר, וזה כולל הכל.

והב' הסתלקות אשר לאצילות וכן להעולמות ב"ע, וכענין הב' התפשטות והב' הסתלקות אשר להעולם העקודים, וכמו שתמצא מבואר כ"ז בדברינו לקמן בארוכה, והם כולם רק מה ששאבנו מדברי הרב זללה"ה, אלא שהרחבנו ובארנו הדברים בישיעת החונן לאדם דעת ית"ש, עד שנראים כפנים חדשות ושמע והבן מנפלאות תמים דעים ית"ש, ואתם הלא תגידו השמעתיד חדשות מעתה ונצורות ולא ידעתם (ישעיה מח ו).

הנה הרב אמר (בשער סדר אבי"ע פרק א) זה לשונו שם, תחילת הכל נתפשט א"ס בסוד י' ספי' דאצילות בסוד כלים, כי הלא ענין התפשטות הוא מורה התעבות האור ממה שהיה, ונמצא כי י' ספי' אלו הם י' כלים, ונעשו מצד התפשטות הא"ס עצמו, רק שנתעבה האור ונעשה כלים ע"י ההתפשטות. ואחר התפשטות הזו, אשר על ידו נעשה י' כלים, אז נתלבש עצמות א"ס בתוכם, וזה סוד עצמות וכלים. והנה כאשר הגיע ההתפשטות הנז' עד המלכות דאצילות, ראה המאציל שאין כח בתחתונים לקבל האור ההוא אם יתפשט יותר, ואז כאשר נגמר הכלי הי' דאצילות, נעשה שם מסך ופרגוד אחד המפסיק בין האצילות לשאר העולמות שלמטה הימנו, ואז הכח אור א"ס יתברך המתפשט עד שם במסך ההוא, ואז בכח ההכאה של הירידה ופגע שם חזר לעלות בסוד אור חוזר למעלה למקומו, ואז נגמר עולם האצילות בבחי' הכלים, ואז חזר הא"ס להתלבש בהם בסוד העצמות כנ"ל, לכן עד המקום שמוגיע אור הא"ס על דרך הנז' נקרא עולם האצילות, כי האור עצמו הוא דק אלא שהוא אחר התעבותו, עכ"ל הרב ז"ל.

(כ ע"ב) וביאור הדברים בכ"ז הוא כי מ"ש "תחילת הכל", ר"ל על התחלת הגילוי דהעולמות אבי"ע, כי הרי מהאצילות מתחיל הגילוי דא"ס הנעלם, ובהאצילות שם הוא נבחן הראשית והתחלה לגילוי ית"ש, כי שם נתגלה בשמו, וכנודע שכל העולמות אשר למעלה מהאצילות הם מכלל העולמות דא"ס¹⁴⁹. ומ"ש "נתפשט הא"ס בסוד י' ספי' דאצילות", הכוונה הוא על התפשטות הקו דא"ס אשר נתפשט בהחלל דהצמצום, והוא נמשך ומתפשט עד סיום רגלי א"ק וכמ"ש בעיגולים ויושר (סוף ענף ד) ובשער סדר אצ"י בקיצור (פרק ב). והנה על התפשטותו אשר היה מתפשט בתחילה להאציל את כל המציאות דא"ק אשר ממקום הטבור שבו ולמטה, הנה על זה אמר כי נתפשט הא"ס בסוד י' ספי' דאצילות, כי כל ההתפשטות הזו אשר מהטבור ולמטה היה רק לצורך האצילות לבד להעשות שורש ראשון אליו, וככל ענין ההתפשטות הראשון אשר לכל עולם וכנ"ל כלל א'. והיה ההתפשטות הזו מהקו דא"ס אשר ירד ממקום הטבור ולמטה רק אחר שנגמר א"ק העיקרי, ור"ל כי עיקר מציאות הא"ק הוא רק מהטבור ולמעלה וכמו שיתבאר לקמן, ואחר שנגמר עיקר המציאות דהא"ק גופה, הנה ירד אה"כ הקו דא"ס עוד ונתפשט להאציל את כל המציאות שבו אשר ממקום הטבור ולמטה לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות, כי כל האצילות הרי הוא מהטבור דא"ק ולמטה כנודע.

אמנם הוא, כי הנה ההתפשטות הזו דענינינו, שהוא הקו דא"ס אשר היה מתפשט מתחילה ממקום הטבור דא"ק ולמטה, הנה לא נתהווה אז עדיין האצילות כלל, כי כל זמן שהיה עדיין כל אותו תוקף האור דהקו בכל גילוי, לא היה באפשר עדיין שיתהווה שם מבחי' אצילות מאומה, כי כל האצילות הרי הוא רק למטה ממדרגת א"ס, וזהו מ"ש הרב בנקודות (פרק א) כי מתחילה היה השם ס"ג מתפשט בכל א"ק כולו עד סיום הרגלים שלו, ולא היה שום גילוי עדיין להמ"ה וב"ן הכלליים כלל, אשר מהם הוא כל מציאות האצילות כנודע, אלא היה הכל עדיין רק התפשטות דהס"ג הכללי, שהוא מעיקר הא"ק גופה, והוא מעולמות דא"ס. ולא נתגלה האצילות אלא רק אח"כ, שהוא אחר שנפרס הפרסא שם להפסיק ביניהם¹⁵⁰, אבל קודם שנפרס הפרסא היה כל ההתפשטות אשר גם מהטבור ולמטה רק מהעיקר הא"ק עצמו, אשר כל עצמותו הוא הע"ב וס"ג הכלליים, ולכן היה מתפשט אז הס"ג הכללי עצמו עד סוף רגליו. ומה שאמרנו כי היה ההתפשטות הזו אשר מהטבור עד סוף רגליו לצורך האצילות, הכוונה הוא רק להעשות שורש

¹⁴⁹ ע"י לעיל הערה 75.

¹⁵⁰ הוא כענין הכתוב באד"ר קכח ע"א "ופריס קמיה חד פרסא", אע"ג שהאצילות היא מחוץ לרגלי א"ק ואילו כאן מדובר על אותה הבחינה בתוך רגלי א"ק.

עליון אליו, שהוא שורש האצילות אשר בא"ק, וככל ההתפשטות הראשון אשר לכל עולם, שהתפשטותו וירידתו למקום העתיד להתחתון הנה הוא רק כדי להעשות שורש עליון אליו, ועל זה היה מתפשט הס"ג הכללי עם הקו דא"ס שבתוכו ממקום הטבור עד סוף רגליו, שהוא המקום העתיד להאצילות, וכדי להעשות ע"י ירידתו והתפשטותו בהמקום הזה שורש להאצילות בהא"ק עצמו.

והענין בביאור הוא, כי הרי מבואר הוא בטנת"א (פרק א) ובכ"מ, שכל א' מהד' שמות עסמ"ב שהם טנת"א הכללים, הנה כלול כל א' מטנת"א ועסמ"ב פרטיים, ומתגלה הפרטיים בכל א', ויוצאים בו מן הכח אל הפועל, ומתפשטים במקום העתיד להתחתון להיות שורש אליו כאשר מגיע העת לתוצאות תולדות הכללי דהתחתון. וכן הוא בענינינו, כי כאשר הגיע העת לתוצאות תולדות המ"ה וב"ן הכללים, שהם המציאות דעולם האצילות, אשר מקומם הוא ממקום הטבור דא"ק ולמטה עד סיום הרגליים שלו, הנה התגלה מתחילה הס"ג הכללי בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבו, שהם התגין והאותיות שבו, שיצאו בו מן הכח אל הפועל. והתפשט בהם ממקום הטבור עד סוף רגליו, כי אלו המ"ה וב"ן הפרטיים דהס"ג הכללי, הם השורשים להמ"ה וב"ן הכללים, אשר מקומם הוא מהטבור עד סוף רגליו, ולכן יצאו ונתפשטו שם הם מתחילה, כי בזה נתגלה ונעשה השורש להאצילות שהיה עתיד לצאת מהם ולהעשות בהמקום הזה. כי המ"ה וב"ן הכללים שהם האצילות, הם יצאו ונעשו מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהס"ג הכללי וכן דהע"ב הכללי. וכי כל מה שאמרנו בהס"ג הכללי, כן הוא ג"כ בהע"ב הכללי שבפנימיותו, ויוצאים המ"ה וב"ן הכללים מבין שניהם ע"ד הזו"ן שהם מהנה"י דא"א וכנודע]. והנה אותן (כ ע"ג) הבחי' האחרונות (שהם התגין ואותיות, וכן הם ג"כ המ"ה וב"ן הפרטיים) דהע"ב והס"ג הכלליים אשר היו מתפשטים מתחילה ממקום הטבור דא"ק עד סוף רגליו וכנ"ו, הנה הם הם ההתפשטות הראשון אשר לעולם האצילות, כי בהם הוא השורש הראשון והשורש עליון אשר להאצילות וכנ"ל, וע' עוד לקמן כלל ו' בארוכה בעה"י.

וזהו מ"ש הרב "כי נתפשט הא"ס בסוד י' ספי' דאצילות", ור"ל על הקו דא"ס אשר היה נמשך בהחלל דהצמצום ונעשה ממנו הא"ק, ועומד בפנימיותו, וירד בו ומתפשט להמציא בו את כל המציאות אשר גם ממקום הטבור שלו ולמטה, ועל ידי זה הנה נתגלו ויצאו המ"ה וב"ן הפרטיים שבע"ב והס"ג הכלליים מן הכח אל הפועל, וירדו ונתפשטו כולם, ר"ל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים עם הקו דא"ס שבתוכם, ונתפשטו כולם מהטבור ולמטה להעשות שורש להאצילות. וא"כ נמצא כי אותו ההתפשטות דא"א ית"ש הוא בסוד הי' ספי' דאצילות, ור"ל לצורך ההתפשטות הראשון אשר להאצילות שהוא השורש עליון אליו.

ומ"ש "כי היה ההתפשטות הזה בסוד כלים", הוא ע"פ מה שמבואר בשער עקודים (פרק ג), כי מההתפשטות הראשון נעשה הכלים, כי ע"י התפשטותו וירידתו וריחוקו ממקורו מתעבה האור כמ"ש בטנת"א (פרק א), ואח"כ הנה חוזר האור הזך ועולה למעלה, כי כן הוא כל אור התפשטות ראשון, הנה עיקר מקומו הוא למעלה, והעביות הנעשה בו ע"י התפשטותו, הוא נשאר למטה לבדו, ועי"ז נתעבה עוד בעיבוי אחר עיבוי, ונעשה לבחי' כלי להאור שמתפשט בו אח"כ, שהוא האור דההתפשטות השני. והרי נמצא כי נעשה הכלי מהאור דההתפשטות הראשון מהעביות הנשאר ממנו אחר הסתלקותו, וע' כ"ז לקמן כלל י"ח ענ"ז בארוכה. וכן הוא ג"כ בענינינו, כי בהתפשטות הקו דא"א מהטבור ולמטה, והוליד והמשיך שם עי"ז המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הכללי כנ"ל, והנה נתעבה האור בהם ע"י ירידתם, ואח"כ עלה האור הזך מהם, כי נסתלק וחזר ועלה למעלה, ונשאר העביות למטה לבדן ריקן מהאור, וכמבואר כ"ז בדברי הרב עצמו בנקודות (פרק ב), ונעשה עי"ז כל אותן העביות לכלים. וזהו שאמר הרב "כי תחלת הכל נתפשט הא"ס בסוד י' ספי' דאצילות בסוד כלים", ור"ל כי הרי האור שנתפשט שם, הרי הוא אינו נשאר שם כלל, כי הוא חזר ועלה למעלה, כי כן הוא הסדר בכל אור התפשטות ראשון, שהוא חוזר ועולה למעלה ונשאר שם לעולם, כי הוא רק השורש עליון אליו וכנ"ל. ומה שנשאר ממנו באצילות

עצמו, הוא רק העביות ממנו, שהוא סוד הכלים, וזהו שאמר "כי תחילת הכל נתפשט הא"ס בסוד י' ספי' דאצילות בסוד כלים", כי הלא ענין התפשטות מורה התעבות האור כו'¹⁵¹.

ומ"ש שם עוד "ואחר התפשטות הוה אשר ע"י נעשים י' כלים אז נתלבש עצמות אור א"ס בתוכם כו'", הכוונה הוא על התפשטות השני, שחזר ונתלבש האור בתוכם, וכמו שיתבאר לקמן בדברינו בארוכה בעה"י. ומ"ש עוד "והנה כאשר הגיע התפשטות הנ"ל (בשער הקדמות דף ע"א רע"ד הלשון הוא ההתפשטות של הכלים הנז') עד המלכות דאצילות" (ובשעה"ק הלשון הוא עד מקום הנקרא מלכות דאצי'), ור"ל כאשר הגיע ההתפשטות עד סיום רגלי א"ק, ששם הוא המקום דהמלכות דאצי', כי האצילות הוא תופס מהטבור דא"ק עד סוף הרגלים שלו, ומשם ולמטה הוא מקום דעולמות בי"ע, לכן היה נפסק ההתפשטות משם ולמטה, כדי ליתן מקום להעולמות בי"ע להתהוות שם. ולא עוד כי לא היה עדיין אפשר להבי"ע לצאת על מדרגתם הנצרך להם, אלא רק ע"י הפסק מסך ופרגוד שנעשה מתחת האצילות להפסיק ביניהם, כי אחר שנתקן ונשלם האצילות, הנה נעשה אז מסך ופרגוד מלמטה ליתן אפשרות להתהוות עולם הבריאה תחתיו, ונעשה המסך והפרגוד אחר התפשטות השני שהוא אחר שנתקן האצילות.

ומ"ש עוד "ואז הכה אור א"ס ית"ש המתפשט עד שם במסך ההוא ואז בכח ההכאה חזר לעלות כו' כו'", הנה הא"ס שאמר הוא האור דהתפשטות השני דלאצילות, וכמ"ש בשעה"ק (דף ע"א ע"ד סוף דרוש יא) שהמלכות דאצילות נעשית בחי' א"ס אל הבריאה¹⁵², ועיקר ההכאה¹⁵³ שאמר הוא כדי להוליד ולהחיתים עי"ז אור הי' ספי' בהבריאה, שהם מהתנוצצות הי' ספי' דאצי' המתהווה (כ ע"ד) ונולד ע"י אותה ההכאה, וכמ"ש הרב שם למטה בסמוך. ומ"ש "חזר לעלות בסוד אור חוזר", הכוונה הוא על הסתלקות השני דלאצילות, וכמו שיתבאר ענינו בדברינו לקמן בעה"י. והנה הוא ג"כ ע"ד עליית הנשמה למעלה בעת השינה, וכדי להתחדש בסוד (איכה ג כג) חדשים לבקרים¹⁵⁴, והוא תועלת להגוף וכלים ג"כ, כי מתחדשת עי"ז בכח חדש, והוא ע"ד הסתלקות הבי' אשר להעקודים, כמ"ש במטי ולא מטי (פרק ד) שעליית האורות למעלה תמיד הוא משום תועלת הכלי ג"כ, כי ע"י תוקף היחוד דהאור עם הכלי, שהוא כדי להודרך הכלי עי"ז, הנה מוכרח הוא ג"כ שיחזור האור להסתלק ולעלות תמיד, וכדי שלא יתבטל הכלי מכל וכל, ולכן מוכרח האור להסתלק ולעלות תמיד, שהוא ענין הסתלקות הבי', כי מתחזק הכלי עי"ז. והוא מ"ש הרב בענינינו "ואז נגמר עולם האצילות בבחי' הכלים".

והנה נעשה העלייה ע"י ההכאה בהמסך ופרגוד, כי אותו המסך ופרגוד הנה הוא מהבינה, כמ"ש הרב שם לקמן (פרק ב) וכן בדרושי אבי"ע (פרק יג), וכל האורות והמוחין הנה הם ממנה, ולכן גורמת היא עלייתם וחזרתם ג"כ, וכדי שתתחזק הכלי עי"ז כנו', וזהו שאמר הרב שנעשה ההכאה ועליית האור ע"י מסך. והרי נתבאר לנו עכ"פ כי עומק כוונת דברי הרב בזה הוא ללמדנו על הסדר דבנין האצילות שהיה ג"כ ע"פ ב' התפשטויות וב' הסתלקויות, אלא שדברי הרב שם הוא בכללות ובקיצור נמרץ ויתבארו לפנינו בעה"י על כל אחד ואחד בארוכה וברחבה.

ענף ב

אמנם מה שצריך ביאור בזה, כי הרי לפי דברינו יהיה נמצא שהתפשטות הראשון אשר להאצילות הנה הוא מא"ק בעצמו וע"י הקו דא"ס, כי הרי אמרנו שהקו דא"ס" הוא אשר ירד ממקום הטבור ולמטה, והמשיך והוציא שם את הבחי' אחרונות דהס"ג והע"ב הכללים, ונעשו הם לאור ההתפשטות הראשון להאצילות. וכל בחי' הע"ב והס"ג הכלליים, הרי הוא רק א"ק בעצמו, וא"כ הרי נמצא שאותו האור דהתפשטות הראשון דלאצילות הוא נאצל ונעשה מא"ק עצמו

¹⁵¹ "כו'" לכאורה מיותר ונראה למחקו.

¹⁵² עי' מבר"ש יג ע"ד שכל עולם נחשב כא"ס ביחס לעולם שתחתיו.

¹⁵³ דהיינו ה"בטישה" כלשון הזוה"ק, ועי' בבהגר"א על ספד"צ יג ע"א שבטישה היא זיווג נעלם.

¹⁵⁴ עי' ע"ח שער מול"מ פרק ד דלשונו ע"ז שם הוא "דוגמת הנשמה כשיוצאת מן הגוף". ועי' עוד ע"ח שער הנסירה פרק ג וז"ל, נשמת האדם היושבת במוח שלו עולה בכל לילה בסוד מ"ן ומתעברת בתוך מלכות עיבור גמור ומחדש לו נשמתו היושבת במוח שלו, עכ"ל. ועי' פת"ש גדלות דז"א לו.

במכוון, כי הוא מבחי' אחרונות שבו ונאצלו ממנו, ונמשכו ממקום הטבור ולמטה ע"י הקו דא"ס אשר נתפשט שם, והאציל אותם והמשיך אותם שם. והרי הוה כל אותו ההתפשטות הראשון רק מא"ק עצמו, ועל זה צריך ביאור, כי הרי ע"פ סדר השתלשלות העולמות, היה צריך שכל ההתפשטות הראשון אשר להאצילות לא יומשך ויתפשט אלא רק מעולם העקודים אשר הוא למטה במדרגה מא"ק עצמו, והוא הממוצע בין עיקר הא"ק להאצילות כנודע. והרי היה צריך שכל האור דהתפשטות הא' אשר להאצילות לא יומשך ויתפשט אלא רק מהעקודים ולא מא"ק עצמו, וכן אמר הגר"א בספר יהל אור (פ' פקודי דף טז סע"ד) כי מהתנוצצות הו"ת דהמלכות דעקודים נעשה רדל"א דאצילות, ע"ש.

אך הענין הזה היא כי כבר בארנו בכ"מ מדברינו כי א"ק הנה הוא ג"כ עולם מלא ושלם כמו אצילות ממש, ונבחן בו ג"כ כל הבחי' אשר באצילות, רדל"א וכל הג' רישין והחזורתא והנימין והי"ג ת"ד שהם אורות האח"פ, שהוא העקודים. וכל הה' פרצופים א"א או"א זו"ן כללים ופרטיים, והי"ג ת"ד הכללים שבו הוא עולם העקודים, והזו"ן הכלליים שבו הוא עולם האצילות. וכמו שהזו"ן הם עומדים בא"א מהטבור ולמטה שבו, ומגיעים עד הדיקנא¹⁵⁵, כי המזל תחתון, ונקח, הרי הוא נמשך עד הטבור אשר שם הוא התחלת זו"ן, כן הוא עולם האצילות מגיע עד העקודים, והוא מ"ש הגר"א, כי הרדל"א דאצילות הוא מהמלכות דהעקודים.

וכן כמו שהוא בא"א דאצילות, שהמ"ס שבו, הנה הגם שבפרטות המוחין אשר בהרישא עצמו הנה הוה המ"ס השם ס"ג וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע קמא ע"ב) מוחא סתימא אתקרי כו' בהאי שמא יו"ד ק"י וא"ו ק"י כו', אבל בכללות הרישא כולו, הנה הוה המ"ס רק מכלל הע"ב הכלל¹⁵⁶, כי הוא המוח הכללי, מוחא חדא דכליל תלת (אד"ד קמ ע"א), וכל מוח הוא שם ע"ב כמ"ש הרב בעקודים (פרק ב) וכן בשבירת הכלים (פרק ב), וע' פע"ח (בכוונת פורים), שגם הי"ג ת"ד דנפקין ממ"ס הם ג"כ י"ג שמות ע"ב, אבל הס"ג הכללי דאצילות הנה הם או"א, הם (כא ע"א) שניהם, כי שניהם לקחו בינה דמ"ה, והוה אבא ע"ב דס"ג ואימא ס"ג דס"ג, והם שניהם כלילין במזלא, וביה תליין וביה אחידן וכמ"ש באד"ו (רצב ע"א ורפט ע"ב). והוא מ"ש הרב בכ"מ (בעקודים פרק ב בהמ"ב וכן בטנת"א פרק א בהמ"ב) כי ע"ב הוא בא"א שהוא כתר, וס"ג הוא בחכמה שהוא או"א. וכן הוא כ"ז בפרטות ובדיוק גם בא"ק, כי כללות הרישא כולו עד הגרון עם כל אורות אח"פ שהוא העקודים הוא שם ע"ב, והוא מ"ש בנקודות (פרק א), כשתמנה מן ע"ב, ר"ל כאשר תחשוב את כל העקודים כולו ג"כ לשם ע"ב, אז יהיה כל בחי' ע"ב, ר"ל העקודים, י מן הו"ה, וס"ג שהוא הנקודות אות ה' ראשונה של הו"ה, ומ"ה דהתיקון אות ו', וב"ן אשר נברר ונתקן ע"י המ"ה הוא אות ה' אחרונה. והוה כל הרישא כולו עם העקודים רק מכלל הע"ב הכללי, אבל הס"ג הכללי, הנה הוא בא"ק ג"כ רק האו"א שבו, העומדים בו מן הגרון עד הטבור, והם נכללים בעקודים, וביה תליין וביה אחידן, כי כל מציאותם וכל קבלתם הוא מעקודים, וכן כל האצילות שנתהווה מהם ומושפע מהם תמיד, הנה הוא הכל ע"י קבלתם מעקודים ע"ד מציאות וקבלת הזו"ן דאצילות אשר מאו"א, שהוא רק ע"י קבלת או"א מהמזלין.

אמנם משום שבא"ק אשר הוא עצמו הנה הוא מהעולמות דא"ס¹⁵⁷, וכל הבחנת הפרטים שבו הנה הוא בהעלם גדול, לכן לא נבחן בו כל פרצופי או"א בפרטות, ומכל שכן קבלתם מהעקודים בפרטות מאומה כלל, וקודם שנתגלה האצילות הנה נחשב הס"ג הכללי, שהוא באמת ובדיוק רק האו"א שבו אשר נתהוו מהעקודים ומקבלים מהעקודים, הנה נחשב הוא כולו עם המ"ס לאחד, והוא באשר שבפרטות המוחין עומד המ"ס בגילוי שם ס"ג וכנ"ל, ונחשב הס"ג הכללי מן האזניים ולמטה עד סופו כולו, והוא ע"י גודל האחדות והעלם שבו אשר לא נבחן לפרטים. ולכן אמרנו כי ההתפשטות הראשון אשר להאצילות, הנה הוא מאותו הס"ג הכללי אשר מהאזניים

¹⁵⁵ כוונתו לומר שמידת הלבשתם את א"ק הוא מסוף הא"ק ועד הדיקנא, כלומר שתחילתם הוא מהדיקנא.

¹⁵⁶ ולכן בהגר"א על ספד"צ קורא למו"ס גם חכמה (ה ע"ב ד"ה אלא נ"ל) וגם בינה (ו ע"ב ד"ה וגבורה).

¹⁵⁷ עי' לעיל הערה 75.

ולמטה, מה שהיה נמשך ונתפשט גם ממקום הטבור עד סוף רגליו, הנה זהו ההתפשטות הראשון אשר להאצילות. אמנם כל דברינו הוא רק כי הרי אנחנו מוכרחים ומחוייבים להשתמש בלשון הרב אשר קורא להם"ג הכללי מהאזניים ולמטה עד סוף רגליו, והוא משום גודל האחדות והעלם שבו וכנו, אבל בעומק ובדיוק, הנה הוה עיקר הס"ג הכללי גם בא"ק ג"כ רק בחי' האו"א שבו, אשר מהגרון עד הטבור שבו, הנכללים ומתכסיין בהעקודים, והם אשר נתפשטו בהנה"י שלהם, שהוא בהבחי' אחרונות שבהם, המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם כנ"ל ענף א', ממקום הטבור דכללות הא"ק עד סוף רגליו לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות, והיה כל התפשטותם באמת רק בשפעת העקודים, וע"ד האו"א דאצילות להזוין, אשר כל מציאות הזוין וכל קבלתם תמיד שהוא מאו"א לעולם, הנה הוא תמיד רק ע"י קבלת או"א מהי"ג ת"ד. כן היה כ"ז כאן, שכל ההתפשטות הראשון דלהאצילות, וכן כל קבלת האצילות תמיד, שהוא לעולם רק מהאו"א שבא"ק, הנה כ"ז הוא ג"כ לעולם רק בשפעת העקודים אשר האו"א תליין ביה ואחידן ביה.

ונמצא כי מה שאמרנו לעיל ומה שנודע שהעקודים הוא הממוצע בין הא"ק לאצילות, עכ"ז הנה נמשך עיקר קבלת האצילות מהעקודים רק דרך או"א שבא"ק, כי הם למטה ממדרגת העקודים, והם הממוצעים בין העקודים להאצילות. והוא ע"ד קבלת הזוין מהי"ג ת"ד, שהוא ע"י או"א, ע' נסירה (סוף פרק ג) ודרושי מ"ן (דרושי ז) ובכ"מ, והוא נודע ופשוט. כן הוא כאן, כי כל שפעת האצילות מהעקודים הוא ע"י האו"א שבא"ק, כי הם המקבלים מהעקודים להשפיע לאצילות, וכן הוא בענין ההתפשטות הראשון אשר להאצילות שאמרנו לעיל ענף א', הנה היה כ"ז ג"כ מבחי' הנה"י דהאו"א שבא"ק אשר נתהוו ונעשו משפעת העקודים, והם אשר נתפשטו ממקום הטבור ולמטה לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות, וכמו שיתבאר בעה"י עוד בזה לקמן כלל ו' הענין בעומק וארוכה.

אך עכ"פ הוא, כי הרי נתבאר לנו היטיב כל מה שהערינו לעיל בענין ההתפשטות הא' דלהאצילות, שהוא השורש הראשון אליו, והערינו כי היה הצורך שיהיה אותו ההתפשטות מהעקודים ולא מא"ק עצמו, כי האמת הוא שכל אותו ההתפשטות דהא"ק הנה היה מאותן הבחי' שבו אשר הם למטה מהעקודים, והיינו מאותן (כא ע"ב) האורות שבו אשר מהגרון ולמטה, והם למטה במדרגה מהעקודים, ומקבלים משם. ובאותו השפע שמקבלים מהעקודים, הם משפיעים להאצילות תמיד, כי הם הממוצעים בין העקודים להאצילות. וכן היה ג"כ כל ההתפשטות הראשון דלהאצילות, הנה היה ג"כ מאותן האורות שמהגרון ולמטה ע"י השפע שקבלו מהעקודים. והרי נמצא כי היה כל אותו ההתפשטות הראשון באמת רק בשפעת העקודים, אלא שלא היה במכוון מהעקודים עצמו, רק מאותן האורות אשר מהגרון עד הטבור המקבלים מהעקודים, כי הם הממוצעים בין העקודים להאצילות, וכל קבלת האצילות מהעקודים הוא רק דרך הם. כלל ו' ענף א'

והנה ע"פ דברינו שאמרנו, כי מה שאמר הרב (בנקודות פרק א), שמתחילה היה מתפשט הס"ג הכללי עד סיום הרגליים שבו, הנה כל ההתפשטות אשר מהטבור ולמטה עד סוף רגליו הנה הוא רק לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות¹⁵⁸, וכן היה בזה אח"כ הסתלקות ראשון וכן התפשטות שני¹⁵⁹ והסתלקות שני וכנ"ל בדברינו. הנה יהיה נמצא לפ"ז, כי היה בכל אותו המקום דמהטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו ג' הבחנות: והיינו, כי הרי מאחר שאמרנו שעיקר א"ק הנה הוא רק הע"ב והס"ג הכלליים, אשר בכללם הוא העקודים כולו עם האו"א שבו, אשר מקומם הוא רק עד המקום הטבור שבו, וכל התפשטותם ממקום הטבור ולמטה הוא רק כאשר הגיע העת להתהוות האצילות, שהוא אחר שנשלם הא"ק עם כל העקודים והאו"א שבו (כי הרי אמרנו שכל אותו ההתפשטות אשר מהטבור עד סוף רגליו היה מאו"א ובשפעת העקודים), וא"כ הרי קודם שהתנוצץ אור הגילוי דלהאצילות, והיה רק הא"ק עם העקודים לבד, הנה לא היה אז ממקום

¹⁵⁸ פי' בתוך רגלי א"ק.

¹⁵⁹ פי' הן בתוך רגלי א"ק והן מחוצה להם.

הטבור דא"ק ולמטה שום אור ושום גילוי כלל, לא מא"ק ולא משום בחי' אור מאומה כלל, אלא שהיה שם אז עדיין רק החלל ואויר פנוי מהצמצום הראשון בלי שום הבחנת מציאות כלל, ע' לקמן כלל ח' וכלל י', ומה שמבואר בדברי הרב שא"ק הוא כולל ומקיף את כל העולמות כולם, הנה הוא רק אחר ההתפשטות הנז', וכמו שנתבאר סוד עומק הדברים בזה בעומק וארוכה בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סי' ה' ע"ש ובכ"מ מדברינו. אבל קודם ההתפשטות דענינינו, הנה היה רק הא"ק העיקרי עם העקודים לבד, שהוא עד מקום הטבור לבד, והוא הע"ב והס"ג הכללים.

והיינו כי הע"ב הכללי עם הקו דא"ס שבפנימיותו, הנה הוא לעולם על עצמותו לבד בלתי התלבשות כלל, והוא מהתחלת הקרקפתא עד מקום הטבור מבפנים [ע' ספר הגלגולים (פרק יט בתחילתו) במ"ש שם וצריך שתדע כו'¹⁶⁰ ע"ש], ועליו הנה הוא הס"ג הכללי הכולל גם פרצופי או"א שבו, מהמ"ס שבו עד מקום הטבור, והם בפרטות ד' בחי': ב' רישין שהם א"י א"א ואו"א. א"י ה' הוא מהקרקפתא עד המ"ס, ר"ל ששם הוא גילוי, כי שם הוא בלתי התלבשות. ואח"כ א"א שהוא המ"ס מלביש על א"י, והוא עד הגרון, ר"ל ששם הוא גילוי דהמ"ס בלתי התלבשות. ואח"כ האבא¹⁶¹ שבו, והוא מן הגרון עד החזה, ר"ל ששם הוא גילוי דהאבא בלתי התלבשות. ואח"כ האימא¹⁶² שבו, שהיא מלביש על האבא שבו מהחזה עד הטבור, והם נעשו ע"י העקודים כנ"ל. והנה כ"ז הוא עצמות הא"ק, שהוא ע"ב וס"ג הכלליים, ועם העקודים שהוא הדעת, הם כללות הג"ר, והם מהקרקפתא עד הטבור, שהע"ב הוא בכל אותו השיעור בפנימיותו, ואח"כ מתחיל הס"ג מהמ"ס שבו ומלביש על הע"ב ג"כ עד הטבור, אלא שכללות הס"ג הוא כולל את העקודים עם או"א ג"כ, כי אבא מן הגרון עד החזה והוא עיקר הע"ב דס"ג, כי המ"ס עם העקודים נכלל לפעמים ג"כ בהע"ב הכללי וכנ"ל, ואימא מן החזה עד הטבור והיא הס"ג דס"ג. אך עכ"פ הוא כי עצמות הא"ק עם העקודים והאו"א הכלולים בו, הנה כ"ז נשלם ומסתיים במקום הטבור, אבל ממקום הטבור ולמטה הנה מקודם שנתגלה שורש האצילות, שהוא קודם התפשטות הא', לא היה אז ממקום הטבור ולמטה שום גילוי לשום אור ומציאות כלל, אלא רק החלל ואויר פנוי דהצמצום לבד והוא הבחנה הא'. (כא ע"ג)

הבחנה ב' הוא, כי אחר התפשטות הראשון אשר להאצילות, הרי ירדו שם מהטבור ולמטה התנין ואותיות, שהם המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הכלליים שנאצלו ונולדו אז מהם, וירדו ונתפשטו ממקום הטבור ולמטה, שהוא המקום העתיד לאצילות, שהוא מהטבור דא"ק עד סוף רגליו, והיה התפשטותם בהחלל דהצמצום אשר ממקום הטבור ולמטה, ונעשה אז המציאות דא"ק אשר מהטבור עד סוף רגליו. אמנם הוא אינו לצורך הא"ק עצמו, כי הוא מסתיים עיקרו במקום הטבור שלו, אלא שהוא רק לצורך האצילות, היינו להעשות בא"ק שורש להאצילות, והוא מה שנודע שכל נה"י הם לבר מגופא (זהר בראשית נא ע"ב)¹⁶³, כי הם רק לצורך התחתון, כי שם הוא השורש דהתחתון שבעליון. ונתגלה אותו השורש דהאצילות בא"ק רק אחר שנשלם הא"ק, עיקר עצמותו שבו עם העקודים ג"כ, כי אותו הגילוי נתפשט ונולד ע"י העקודים הנ"ל, והוא מה שנודע שכל נה"י ר"ל הנה"י הפנימיים¹⁶⁴, שהם סוד תריין ביעין ואמה, הם באין בסוד תוספות

¹⁶⁰ ז"ל: וצריך שתדע כי כל המאורות הם מתעלמין ומתלבשין זה בתוך זה מרום המעלות עד תכליתן כנז' בח"ב ונמצא כי נשמה לנשמה דאצילות מתלבשת ומתעלמת עד סוף העשייה ועליה היא נשמה דאצילות המתלבשות הנה גם עד סוף העשייה וכן כיוצא ברו"ק כי כל אלו הם מתחילין ממקומם, ומסתיימן עד סוף העשייה וזהו מלבוש לזה וכל אור ואור וספי' וספי' ואבר ואבר יש בו כל אלו בחי' של זיהרא עילאה בכל פרטי' ונר"נ מבי"ע והוא דבר מבואר והנה אע"פ שנאמר פעם זכה לזיהרא עילאה ופעם לנפש וכו' ר"ל כל א' כפי בחינות עצמו הנוגע לקמום הראוי לו ושמור כלל זה בידך למה שנבאר ואל תטע'.

¹⁶¹ כלומר או"א עלאין, ועי' לקמן כב ע"א.

¹⁶² כלומר ישסו"ת.

¹⁶³ ז"ל: דירכא איהו לבר מגופא דיעקב גופא הוה, ע"כ. ועי' בהגר"א על ספד"צ טז ע"א ד"ה וכן הוא, שד"ז לא נחשב בכלל הפרצוף.

¹⁶⁴ עי' מקורו בבהגר"א על תז"ח נא ע"ד ד"ה ולא אתבסם לבר - כמ"ש גנאי לת"ח שיצא כשהוא מבושם לשוק ונר"ה נקראין ת"ח כידוע וכל בניך למודי ה' והן אינן מתבסמין עד שימושא צדיק בצדק שיראין שלא יצא לבר כמו הכליות שאין טוחנין עד הזיווג.

מהמוחין, ע' זוה"ק בראשית (טז סע"ב ויז ע"א) ובדברי הרב (בשער הולדת או"א פרק ד), והתוספות אשר מהמוחין הוא ע"י המזלין כנודע. וכן היה כאן, אותו ההתפשטות שהוא תוספות הנה"י דא"ק נאצלו ע"י העקודים, ועכ"פ הוא כי כל המציאות אשר מהטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו שהוא הנה"י שבו, הם נעשים בו רק בסוד תוספות לצורך האצילות, והם נעשים בו רק אח"כ, שהוא אחר שנשלם עיקר עצמותו גופה, והוא ההבחנה הב'.

ההבחנה הג' הוא, כי הרי אותו האור הנה הוא חזר ונסתלק ועלה למעלה מהטבור שהוא בעיקר הא"ק עצמו, כי שם הוא מקומו, כי לא ירד מתחילה אלא להעשות לשורש האצילות אשר בא"ק עצמו, ואחר שנעשה פעולתו הנה חזר ועלה למקומו, וגם נפרס פרסא שם להפסיק ממנו ולמטה, וכדי ליתן אפשרות להתהוות האצילות שם אשר הוא למטה במדרגה מעיקר הא"ק עצמו. והנה אותו ההסתלקות והעליה, הנה הוא ההסתלקות ראשון אשר להאצילות. ואח"כ הנה חזר ונתפשט שם אור מחדש כהראוי למדרגת האצילות, והוא ההתפשטות שני אשר ממנו נעשה כל המציאות דהאצילות כולו, וכמו שיתבאר בעה"י כ"ז לקמן בביאור וארוכה. והנה הוא ההבחנה הג', כי א', הוא קודם ההתפשטות שמהטבור ולמטה, והיה שם אז עדיין בכל אותו המקום שמהטבור ולמטה רק בחי' הצמצום לבד. ב', הוא אחר ההתפשטות הראשון שהיה שם אור ההתפשטות דא"ק. ג', הוא אחר ההסתלקות ופריסת הפרסא והתפשטות הב' שנעשה שם האצילות. והרי היה ג' הבחנות בהא"ק באותו המקום אשר מהטבור ולמטה שבו, שהוא המקום דהאצילות. וכן היה אותן ג' הבחנות גם בא"א דאצילות, וכן גם באו"א דאצילות, וכמו שיתבאר כ"ז בעה"י לקמן כלל ח', כי הנה אותן הג' בחי' הם הסיבה והמסובב להמציאות דכל א' אשר מכל עליון להתחתון, וכמו שמתבאר כ"ז בדברינו שם.

אך מה שנוגע לענינינו עתה, כי כל ההתפשטות דהס"ג הכללי שהיה מתפשט בתחילה מהטבור ולמטה, הנה הוא רק לצורך האצילות ולא לצורך הא"ק עצמו, כי עצמותו העיקרי שבו מה שנוגע אליו גופה הוא מסתיים ונשלם עד מקום הטבור וכנ"ל. והנה נתבאר מכל דברינו ג"כ, כי הגם שבדברי הרב אשר בנקודות (פרק א) לא נזכר כל אותו ההתפשטות שאמרנו רק על הס"ג הכללי לבד. אך האמת הוא כי היה אותו ההתפשטות מכל הבחי' כולם דהא"ק, היינו מהע"ב הכללי ג"כ, וכן גם מהקו דא"ס אשר בפנימיותו, כי כל בחי' האורות שבא"ק הם יצאו ונמשכו ממקום הטבור ולמטה, ונתפשטו עד סיום הרגליים שלו לצורך ההתפשטות הראשון דלאצילות. והנה היה ההתפשטות מג' בחי' שמות: שהם הע"ב הכללי, והס"ג הכללי הכולל ב', שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, שהם האו"א שבו. ומה שלא נזכר בדברי הרב רק הס"ג הכללי לבד, הוא משום כי מהאזניים ולמטה מלביש הס"ג הכללי על הע"ב הכללי, ולא ניכר משם ולמטה האור דהע"ב הכללי מאומה. אבל באמת הנה היה ההתפשטות מכולם, וכן גם הקו דא"ס ית"ש ג"כ וכנ"ל כלל ה', והנה היה ההתפשטות דכל א' מב' בחי', שהם התנין ואותיות שבו, שהם המ"ה וב"ן הפרטיים שבו, וכדי להעשות שורש להמ"ה וב"ן הכלליים, שהם המציאות דהאצילות ממש שהוא ההתפשטות השני שיצא מהם אח"כ.

אמנם הוא, הנה עיקר יציאת המ"ה וב"ן הכלליים הנה הוא רק (כא ע"ד) מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, שהם האו"א שבא"ק, ומהם יצאו המ"ה וב"ן הכלליים שהם הזו"ן שבא"ק, ועומדים בו מטבורו ולמטה, ע"ד הזו"ן דאצילות בא"א דאצילות. אך ההתפשטות דהע"ב הכללי, שהוא בחי' הא"א שבא"ק ובתוכו הקו דא"ס ית"ש וכנ"ל, הנה הם רק בבחי' שורש לתוספות אור ומוחין הנמשך באצילות תמיד מא"ס ית"ש ע"י הא"ק, והוא ע"ד מאמרם ז"ל (נדה לא ע"א) ג' שותפין יש באדם הקב"ה ואביו ואמו כו'. כן הוא ע"ד כל עולם ועולם ובכל פרצוף ופרצוף, וכן הוא בענינינו כי עיקר מציאות האצילות שהוא המ"ה וב"ן הכלליים, הנה הם מהאו"א שבא"ק. אך מההתפשטות הע"ב הכללי אשר השתתף ג"כ בהתפשטות הראשון דהאצילות, הנה מזה נמשך להאצילות תמיד תוספות אור ומוחין מרזא דאור א"ס להתעלה ולעלות גם בא"ק עצמו, וכנודע מעליית ז"א במנחת שבת בשעה"כ (דף עה ע"ב ע"ג ודף עד ע"ב).

אמנם הנה עצם האצילות גופה הנה היא במדרגה למטה הרבה מעיקר הא"ק, ואינו מקבל האצילות מא"ק אלא דרך העקודים, ולכן הוא כי משום תוקף האור דהתפשטות הראשון שהיה גם מהע"ב הכללי עם הקו דאור א"ס שבו, הנה לא היה אפשר שיתהווה שם או מאיזה בחי' האצילות אלא רק אחר שחזר ונסתלק כל אותו ההתפשטות כולו, הן דכל הע"ב הכללי עם הקו דא"ס שבו, והן דכל הס"ג הכללי, הע"ב דס"ג, והס"ג דס"ג, וחזרו ועלו כולם מהטבור ולמעלה, שהוא בעיקר הא"ק עצמו, וגם נפרס פרסא מתחתיהם להיות למסך ומחיצה, ואז יצא שם אח"כ, שהוא בהתפשטות הב', הב"ן ומ"ה הכלליים שהוא המציאות דכל האצילות, ונעשה האצילות ע"י כ"ז במדרגה למטה הרבה.

והנה היה שינוי גדול בזה בין העקודים להאצילות, כי בהעקודים לא נעשה מסך ומחיצה בין התפשטות ראשון להשני, ואדרבה הוא כי שם הנה עולה תמיד למעלה לינק במטי ולא מטי כנודע, ולכן נחשבים שם שניהם לאחד, אלא שכל האור דהתפשטות הא' נחשב להכתר לכל האור דהתפשטות הב', שהוא נחשב כולו נגדו רק מחכמה ולמטה וכמו שיתבאר בדברינו לקמן, והרי הם נחשבים שניהם לאחד. משא"כ באצילות, הנה נעשה פרסא להפסיק בין האור דהתפשטות הא' שעלה למעלה, לבין התפשטות הב' שירד שם אח"כ, ולכן הנה נחשב העקודים ג"כ מעולמות דא"ס¹⁶⁵ כמו א"ק¹⁶⁶, ע' הגר"א ספד"צ (פרק א ד"ה אבא יתיב דף טו ע"ד ד"ה וכן הוא בנל¹⁶⁷), משא"כ האצילות הנה הוא מדרגה למטה, והוא משום הפרסא שמפסיק ביניהם וכנז'.

אמנם הוא כי עכ"ז הרי נעשה האצילות עכ"פ מאותו ההתפשטות דא"ק עצמו, וכמו שאמרנו שכל ההתפשטות אשר מהטבור ולמטה הנה הוא רק בשביל האצילות, וכן הנה נעשה ע"י כל המציאות שמהטבור ולמטה דהא"ק גופה, כי הגם שהאורות הנה חזרו ועלו ונסתלקו למעלה ונשארו לעולם, אך העביות הנעשה בהם ע"י ההתפשטות הנה זה נשאר למטה, והוא המציאות דא"ק אשר מהטבור ולמטה, אמנם הוא משתתף באצילות ונעשה שם לעצם מעצמיו ובשר מבשרו וכמו שיתבאר בעה"י לקמן בדברינו. והנה ע"י הנה נחשב האצילות עם הא"ק לפרצוף אחד, זה מהטבור ולמעלה וזה מהטבור ולמטה, כי חציו העליון שבו הוא א"ק, וחציו התחתון הוא האצילות, והם שניהם רק אחד, ובבחי' החציו התחתון של כל פרצוף אשר מהטבור ולמטה שבו, הוא קשור ומיוחד עם חציו העליון אשר מהטבור ולמעלה. וכ"ז הנה הוא הב' הבחנות האחרונים שאמרנו, כי הבחנה הב' הוא מה שנעשה ע"י ההתפשטות הראשון כל המציאות דא"ק אשר מהטבור ולמטה שבו, אמנם נחשב אז עדיין לא"ק עצמו. וההבחנה הג' הוא כי אחר העליה וההסתלקות, שהוא ההסתלקות הראשון, הנה נעשה אח"כ כל אותו המציאות שמהטבור ולמטה למציאות האצילות, והוה מעתה כל האצילות עם הא"ק לבחי' קומת פרצוף אחד ודע כל זה.

ענף ב'

הנה אמרנו כי היה ההתפשטות הראשון להאצילות מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג ודהע"ב הכללי, והרי נתפשט כל א' בב' בחי'. ואמרנו כי צורך אלו הב' בחי', כי הם (כב ע"א) השורש להמ"ה וב"ן הכלליים, שהם החו"ג הכלליים דהאצילות. וכן הם הדו"ן הכלליים והפרטיים, וכן הם רוח ונפש, שהוא עיקר מדרגת כל מציאות¹⁶⁸, כי הנשמה הנה היא למעלה ממדרגתו העיקרית, ולכן היא מכונה בשם גדלות וכמ"ש בשער המוחין (ריש פרק ז), והוה עיקר מדרגת כל פרצוף רק רוח ונפש שהם מ"ה וב"ן, והוא מדרגת האצילות וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז)

¹⁶⁵ ע"י לעיל הערה 75.

¹⁶⁶ ע"י ביאורים ח"א טו ע"ד שאין עיגולים בעקודים שכן העקודים הוא בכלל הא"ק, וע"י לעיל כלל ד ענף ב שעקודים הם בעצם דיקנא דא"ק. וכן ע"י לקמן ח"ב לח ע"א באבנ"מ.

¹⁶⁷ ז"ל: וכן הוא בכל הפרצופים, בא"ק עד טיבורו יוצאין אורות אח"פ ונקראין כלן א"ס ע"ש א"ק, וכן בא"א יוצאין ג"כ אורות אח"פ והן דיקנא יקרא כידוע.

¹⁶⁸ ע"י ליקוטי הגר"א שבסוף פירושו לספד"צ ל"ז ע"ד וז"ל, והענין כי הרוח באדם הוא האדם, אבל הנפש הוא המדרגה למטה ממנו, והנשמה למעלה ממנו והוא מדרגת מלאך כידוע, עכ"ל. וע"י יהל אור ח"א כ"ח ע"ד וז"ל, הענין של נר"נ, נשמה היינו השכל אינו בגוף האדם אלא מזלו ושורה עליו, והרוח הוא כח ההרגש שבאדם, והנפש הוא כח החיוני הצומחת שבאדם, עכ"ל.

יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארה אצילות, ואמר מלגאו כי הוא מלגאו והשם ב"ן מלבר, ולכן היה ההתפשטות הראשון דענינינו בהמ"ה וב"ן הפרטיים דכל א', כדי להעשות שורש למציאות האצילות, שהוא המ"ה וב"ן הכלליים.

אמנם עומק הענין בזה הוא, כי הנה אמרנו שעיקר הא"ק הוא מסתיים ונשלם במקום הטבור שלו, ולכן היה כל מציאותו בהבחנה הא' רק עד מקום הטבור לבד וכנ"ל, ולא נעשה בו גופה כל המציאות דמן הטבור ולמטה שבו אלא רק אח"כ, שהוא כאשר הגיע עת גילוי האצילות, אז נתחדש ונולד ונעשה כל ההתפשטות אשר ממקום הטבור עד סוף רגליו, שהוא השורש הראשון אשר להאצילות, והוא ההבחנה הב' שבו וכנ"ל. והנה כבר כתב הרב הכלל בזה (במבו"ש שע"ב ח"א פרק ו) כי אי אפשר להוציא שום אור אלא בכח זווג דוקא, וכן היה כאן, כי נולדו אותן המ"ה וב"ן הפרטיים דכל א' ע"י זווג הדו"ן שבו, כי הע"ב דס"ג הרי הוא כולל או"א עלאין, והוא האבא הכללי שבא"ק. והס"ג דס"ג, הרי הוא כולל ישמו"ת, והוא האימא הכללי שבא"ק. ונולדו המ"ה וב"ן דכל א' ע"י זווג הדו"ן שבו, ובכח ושפעת אור אשר מקבלים מהעקודים¹⁶⁹, וכן מלמעלה למעלה עד רום המעלות¹⁷⁰, וכמ"ש במוחין דצלם (פרק ו) ובכ"מ וכנודע.

והנה יש בכל טפה הזרעית דהזווג ב' בחי¹⁷¹: אחד, הוא בירורי דהולד עצמו, שהוא עצם מציאותו והנקודה העיקרית שבו, והנה הוא ניתן מהמאציל ית"ש בהאו"א דכל תחתון, וכן הוא נשרש בכל העליונים כולם, כי ניתן מהמאציל ית"ש שורש כל תחתון בכל העליונים, כדי שיהא כלול מכולם ומיוחד בכולם, וכשמגיע עת תולדתו הנה מתברר ומתקבץ כל חלקיו ונצוציו מכל שרשיו העליונים, ומתברר מכולם את הראוי אליו, וכ"ז נקרא בשם בירורי דהולד עצמו, כי הוא עצמותו ונקודתו העיקרי שבו.

אמנם כ"ז הוא רק הבחי' אשר מצד השם מ"ה שבכל א', והוא מתברר ונמשך מלמעלה למטה. אך ישנו עוד בחי' בירור דהולד שהוא ג"כ רק עצמותו גופה, והוא מצד השם ב"ן שבכל א', והוא מתברר ועולה ממטה למעלה, וכנודע בסוד בירור הניצוצין מנפילת המלכין קדמאין. אך בענינינו, שהוא בהתפשטות הראשון אשר להאצילות, שהוא קודם עולם הנקודות, הרי אין לנו עתה עסק בזה, ולא היה כאן הבירור דמלמטה למעלה כלל, אלא רק בחי' בירורי הולד אשר מלמעלה למטה וכנ"ז, והוא בחי' אחד.

והבחי' השנית הוא כי כל או"א הנה נותנים חלק מגופם ונפשם ג"כ בכל טפה הזרעית, ומשתתפים את עצמם בבנין הולד, ונעשה אותו החלק בו לעצם מעצמיו ובשר מבשרו, ונבנה הולד מאלו שני הבחי': אחד, הנקודה העיקרית שלו עצמו. שנית, מחלקי או"א המשתתפים בו. והנה אלו ב' הבחי' הנה הם כענין אותן הב' בחי' שאמר הרב בנסירה (פרק ו), באחסנתא דאו"א ובאחסנתא דז"א עצמו, אלא כי שם הכוונה הוא בענין אורות המוחין והגדלות, ודברינו עתה הנה הוא בעיקר המציאות דהולד עצמו, אך כל א' הנה הוא ע"י אלו ב' הבחינות וכנ"ז. והנה הנקודה העיקרית דהולד גופה הנשרש באו"א, הנה מקומו הוא בהמלכות דאו"א, שהוא בעטרת היסוד שבהם, והוא בבחי' הב"ן שבהם. אבל החלק דאו"א המשתתפים עמו מגופם ונפשם, הנה הוא בהנה"י שבהם, והוא מהמ"ה שבהם. וזהו הענין המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב דס"ג

¹⁶⁹ והוא כעין זיווג נוצר ונקה שהוא שורש לזיווג או"א דאצילות.

והנה שיטת רבינו (עי' ביאורים ח"א ל ע"ג) שמה שיצא חוץ לא"ק באח"ף, הוא רק תמצית אורותיהם העיקרי אשר בפנימיות א"ק, וכנ"ל הם דיקנא דא"ק דוגמת דיקנא דא"א דאצילות. למימרא שיש שתי השפעות של אורות אח"ף: האחד, עיקר האור שנשאר בפנימיות א"ק. הב', תמצית האור היוצא חוצה לא"ק. ואם כן צ"ע גם בא"א וגם כאן, אם עיקר השורש לזיווג או"א שמדבר ממנו רבינו כאן הוא מתמצית האור הרי הוא חיצוניות האח"ף שהוא הדיקנא, או מפנימיות האח"ף הרי הוא עצם אורותיהם שבפנים לא"ק.

¹⁷⁰ עי' בהגר"א על ספד"צ ו ע"א וז"ל, והכלל מחו"ב דרדל"א יצאו אורא ובוצינא ונגנזו באורא ומו"ס שהן חו"ב דא"א והן בחו"ג דע"י ומשם חו"ג ואח"כ אתגניזו באו"א שהם חו"ב דעולם האצילות בכללו והן בחו"ג דא"א ואח"כ בחו"ב דז"א שהן חו"ג דיליה ומזה תבין הסוד הגדול והנורא והעמוק הזה, ותבין בעומקא לבא לפומא לא גליא (ז"ח ח ע"א).

¹⁷¹ עי' לקמן מו ע"ב.

והס"ג דס"ג וכן דהע"ב הכללי, שנתפשו מהטבור ולמטה לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות להעשות שורש אליו, כי היה התפשטותם בבחי' לידה מהע"ב וס"ג הכלליים, שנתחדש ונולד מהם אז מציאות השורש עליון דהאצילות אשר בא"ק, והיה ההתפשטות באלו ב' הבחי' וכנו' והבן כ"ז.

והנה אחר כ"ז יתבאר לנו ג"כ כי היה כאן ג"כ כל ענין הג' מיעוטים אשר אמרנו לעיל כלל ג', כי אחר שאמרנו שכל אותו ההתפשטות הראשון דענינינו הנה הי' בבחי' לידה מהע"ב דס"ג (כב ע"ב) והס"ג דס"ג והע"ב הכללי ע"י זווה הדו"ן שבכל א' מהם וכנו', והנה כל טפת הזווה הרי נודע הוא שהגם שהיא נמשך מלמעלה למעלה, אך התהוות מציאותה הנה הוא רק בהמלכות דהעליון, והנה היא רק מהמלכות האחרונה דהמלכות¹⁷², וכמ"ש במוחין דצלם (סוף פרק ד) וכן בשער פרטי ע"מ (סוף פרק ד) וע"י או"א (סוף פרק ח) ונסירה (תחילת פרק ז). והנה כ"ז הנה הוא המיעוט הא' שאמרנו לעיל כלל ג', וכן היה התפשטותו בכל בחי' הי' ספי' שבו רק ע"פ סדר דמלמטה למעלה, שהוא ממלכות עד הכתר, והוא המיעוט הב' דלעיל כלל ג'. והוא כמה שנודע ג"כ, כי תהלוכות מציאות כל וולד הוא ממטה למעלה, מעיבור ליניקה, ומיניקה לקטנות, ומקטנות לגדלות, ומגדלות לגדלות עד שנשלם, ע' נסירה (פרק ט) ובכ"מ ובדברינו לקמן כלל ט' נפלאות בזה. וכן היה כאן ג"כ ענין המיעוט הג' שאמרנו שם, כי גם אותו ההתפשטות הראשון אשר להאצילות, הנה היה כלול ג"כ מי' ספי' ומכללות ה' פרצופים, והיה בהם כל הסדר ג"כ כמו ההתפשטות הראשון אשר להעקודים בכל הג' מיעוטים שבו אשר כתבנו לעיל כלל ג', כי כל אותן הג' מיעוטים שבארנו שם, הנה הם כלולים באמת באחד, שהוא בסדר דממטה למעלה, אשר כ"ז הוא באמת סדר הגידול דכל פרצוף וכנו'. ויתבאר עוד בעה"י לקמן כלל ט' כ"ז בביאור היטיב, אך עכ"פ הוא, כי גם בענינינו, שהוא בהתפשטות הראשון אשר להאצילות, הנה היה ג"כ כל הסדר הג' מיעוטים כמו בהתפשטות הראשון דלהעקודים, וכן הוא לעולם הסדר הזה דכל התפשטות ראשון אשר מכל עליון לצורך ההתהוות דהתחתון, וכמו שאמרנו לעיל כלל ג' ומהטעם שנתבאר שם ע"ש.

ענף ג'

ונבאר מעתה בהתפשטות הא' אשר להאצילות שבענינינו את שורשו ומקורו ע"ד שבארנו לעיל כלל ד' ענף א' ב' בהתפשטות הא' דלהעקודים, כי הרי ישנם לכל התפשטות ראשון שרשים פנימים למעלה ע"ד שאמר הרב במטי ולא מטי (ריש פרק ג).

הנה שורשו ומקורו דההתפשטות הא' אשר להאצילות הנה הוא ג"כ בסוד לובן העליון אשר אמר הרב בשער עקודים (פרק א), שהוא מסוד זווה נעלם דאורא ובוצינא אשר מקד"א והמ"ס שבא"ק¹⁷³. והנה הוא בהד' שמות עסמ"ב דהמערכה הא' אשר כתבנו לעיל בהתחלת הספר באבני מלואים שם, כי אותן הד' שמות עסמ"ב דהמערכה הא' הנרשם עליהם אבג"ד, הם הלובן העליון, שהוא טפת הזווה דאורא ובוצינא, וכלול בו כל הי"ב מערכות אשר כתבנו באבני מלואים שם, שהם כל גילוי ית"ש אשר בהם נתגלה להיות שורש לכל המציאות דהעולמות כולם, העקודים והנקודות והאצילות, ולהמציאות דהעולמות בי"ע ולכל ההנהגה שבהם, אשר מן העולם ועד העולם, שהוא הן ההנהגה של עתה והן ההנהגה אשר בכל התיקון העתיד עד סוף התיקון האחרון, הנה נמשך הכל מאלו הי"ב מערכות, כי בהם נעשה כל מה שנעשה מן העולם ועד העולם. ושורש השרשים של כולם הוא המערכה הא' הנז', שהוא הלובן העליון, ושם הוא השורש נעלם לכל הי"ב מערכות המתפשטים ממנו ומתגלים במציאות העולמות כולם והנהגתם.

¹⁷² דהיינו המלכות דמלכות דמלכות.

¹⁷³ ע"י בהגר"א על ספד"צ הו"ד לעיל הערה 170, ולפ"ז לכאורה צ"ע על דברי רבינו.

ויש להוכיח שיש בחינת מו"ס דא"ק, מהך דכתב הגר"א בביאורו על ספד"צ בהגה"ה ד ע"ב לפרש את לשון הזהר "סליק ברעותיה" (בענין בריאת המלכין קדמאין) - "סליק במו"ס", והרי אז לא היה אצילות אלא רק א"ק, ומשם הוא שיצאו המלכין קדמאין.

וכבר אמרנו לעיל כלל ד' כי מציאות כל עולם הוא בג' בחי': אחד, עיקר התהוותו שהוא מההתפשטות השני אשר אליו. ואחד, ההתפשטות הראשון אשר אליו, והוא שורשו העליון העומד למעלה. ואחד, השורש פנימי דההתפשטות הראשון. והנה כל אלו הג' בחי' של כל עולם הם כולם בהי"ב מערכות אשר כתבנו בהאבני מלואים שבהתחלת הספר, וכמו שיתבאר עיקר הדברים בזה בכל עומקן בארוכה הרבה לקמן כלל י"ח ענף י'.

והנה הג' בחי' הנז' אשר לעולם העקודים, הנה הם באותן הי"ב מערכות ממערכה ב' עד סוף מערכה ה' וכנ"ל כלל ד' (וכב ע"ג) ולקמן כלל ט"ו בארוכה. אך אלו הג' בחי' אשר להאצילות, הנה הם ממערכה הו' עד סוף מערכה י"ג. אמנם מה שנוגע לההתפשטות השני אשר להאצילות, הנה הוא ג"כ אין מקומו כאן, כי ההתפשטות השני דלהאצילות הנה הוא המציאות דכל אורות הנקודות כולם וכל אורות התיקון, ומקום ביאורם הוא לקמן כלל י"ח. אך ההתפשטות הראשון דלהאצילות וכן השורש פנימי אשר אליו הנה זה יתבאר בעה"י לפנינו עתה.

אמנם דע ידידי המעיין, כי הגם שאכתוב לך בזה כל מה שאפשר לי, עכ"ז הנה ידעתי היטיב שאי אפשר לך להבין הדברים על אמיתתן ולמצוא בהם טעם מתוק לחיך כהראוי לדברים נפלאים ונוראים כאלו עד שתלמוד מקודם את הדרוש ד' אשר בספר הדעה ה"א, כי המערכות קצרות אשר כתבתי בהאבני מלואים שבהתחלת הספר כאן הם רק ראשי פרקים לבד ובדרך רמז לבד. אך כאשר תעיין היטיב בהדרוש ד' שבספר הדעה ה"א, ובפרט כאשר תזכה לקמן כלל י"ח ענף י', אז תשכיל בינה ודעת קדושים תדע.

ומעתה נאמר, כי הנה אמרנו שההתפשטות הראשון דלהאצילות הנה היה מג' מיני אורות: היינו מהס"ג דס"ג שהוא בחי' האימא שבא"ק, ומהע"ב דס"ג שהוא בחי' האבא שבא"ק, ומהע"ב הכללי שהוא בחי' א"א שבא"ק. ונתפשטו מכל אלו הג' אורות מהטבור דא"ק עד סוף רגליו כנ"ל ענף א', וכן ישנם לכל א' מהם שרשים פנימים למעלה. והנה התפשטות הע"ב הכללי, הנה הוא בבחי' שתיים שהן ארבע, כי הרי הוא השורש להא"א, שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, והוא השורש לשניהם, שהוא בהם בפנימיותם, וממנו נעשו הם. והנה יחודו בהאבא שהוא הע"ב דס"ג, הנה הוא בס"ו ו' ובס"ו ח', שהם אורות הנקודות שמאבא, ובס"ו ו' ז' י"ב שהם אורות התיקון שמאבא, ויחודו בהאימא הנה הוא בס"ו ט' ובס"ו י"א, שהם אורות הנקודות שמאימא, ובס"ו ט' י"ג שהם אורות התיקון שמאימא. וכן הוא מתפשט בכל א' בשני בחי': אחד, הוא במה שהוא שורש להם לעיקר מציאותם ומתפשט בהם, ונעשה בכל א' לעצם מעצמיו ובשר מבשרו. והשנית, הוא כי העיקר דהע"ב הכללי שהוא א"א, הנה הוא לצורך תוספות אור ומוחיז ולגילוי אור א"ס שבהם. והנה על כל זה הנה היה ההתפשטות הראשון דלהאצילות מהע"ב דס"ג ומהס"ג דס"ג ומהע"ב הכללי, והיה כלול באותה ההתפשטות השורש נעלם לכל אורות הנקודות כולם, ולכל אורות התיקון כולם, וכן לכל התוספות אור דא"ס שהיה עתיד להתפשט ולהתגלה באצילות תמיד, הנה על כל זה נתייסד ונעשה באותו ההתפשטות שורש נעלם לכל זה, והוא הכל בהמציאות דאותן המערכות הנז'.

אמנם הוא, כי הנה המערכה ז' ח' י"ב שהם אורות הנקודות והתיקון דהע"ב דס"ג שהוא האבא שבא"ק, ומערכה י' י"א י"ג שהם אורות הנקודות והתיקון דהס"ג דס"ג שהוא האימא שבא"ק, הנה הם ממש לא יצאו ולא נעשו אלא רק בההתפשטות הג' דוקא. אך שרשם בעולם, שהוא במערכה הו' והט', הנה הם יצאו בההתפשטות הא' ג"כ, ומהם נעשה כל המציאות דההתפשטות הא' עצמו, שהוא השורש לכל הנז'. והיינו כי הס"ג דהמערכה הו', שהוא הס"ג הנרשם עליו אות כ"ב, שהוא כללות האו"א עלאין שבא"ק, וכן הס"ג דהמערכה הט', הנרשם עליו אות ל"ד, שהוא כללות ישסו"ת שבא"ק, הרי פשוט הוא כי כלול כל א' מד' שמות עסמ"ב, שהם הד' פרצופים שבו, וכנודע שכל א' הוא כלל מכולם, והנה מקומם של אלו הב' מיני ס"ג הנז' שהם כללות האו"א שבא"ק, הנה הם מהגרון שבו עד הטבור שבו, ע"ד האו"א דאצילות בא"א דאצילות. אמנם בהגיע עת המציאות דההתפשטות הראשון להאצילות, הנה יצאו ונתפשטו אותן המ"ה ובין הפרטיים דהב' מיני ס"ג הנז' מהטבור ולמטה דא"ק עד סוף רגליו, והוא הוא ההתפשטות הראשון דלהאצילות אשר מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, שהם האו"א שבא"ק שנתפשטו בהנה"י שלהם

מטבורו ולמטה, כי הס"ג דאות כ"ב שבמערכה הו', הוא כללות האבא שבא"ק, שהוא הע"ב דס"ג. והס"ג דאות ל"ד שבמערכה הטי', הוא כללות האימא שבא"ק שהיא הס"ג דס"ג. ונתפשטו הם שניהם בהנה"י (כב ע"ד) שלהם, שהוא המ"ה וב"ן שבהם [ע' דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה סמוך לסופו) במ"ש שם, ונחזור לבאר יותר ענין זה ע"ש והבין]. מהטבור ולמטה עד סוף רגליו, והוא ההתפשטות הראשון דלהאצילות שמהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, והנה הם בהב' מיני ס"ג דאות כ"ד ואות ל"ד שבמערכה הו' והטי', המ"ה וב"ן שלהם כנו'.

והנה עד"ז הוא ג"כ ענין שורש הפנימי של כל אותו ההתפשטות, כי הוא ג"כ בהב' מיני ס"ג הנז', בהע"ב והס"ג שבהם, וכנודע ששורש המ"ה וב"ן שבכל פרצוף הוא בהע"ב והס"ג שבו, ע"ד הבנים שהשורש שלהן הוא במוחי' דא"א. והרי נמצא כי כל ההתפשטות הא', וכן השורש דהתפשטות הא', הנה הוא הכל באלו הב' מיני ס"ג דאות כ"ב ואות ל"ד אשר במערכה הו' והטי'. ההתפשטות הא' הוא המ"ה וב"ן שבאותן הס"ג, והשורש דהתפשטות הא' הוא בהע"ב וס"ג שבאותן הס"ג, וזה לבד אשר נתגלה מהם בעת ההתפשטות הא'. אמנם הנה השמות מ"ה וב"ן הכלליים דאות כ"ג כ"ד שבמערכה הו', וכן דאות ל"ה ל"ו שבמערכה הטי', הנה הם לא נתגלו גם כן אלא רק בעת ההתפשטות הב', כי אלו הדי' שמות מ"ה וב"ן הכלליים, הם השורשים ממש דכל אורות הנקודות והתיקון, שהם הו' מערכות ז' ה' י"ב שמהאבא, י' י"א י"ג שמהאימא. ולא נולדו ולא נתגלו אלו הדי' שמות מ"ה וב"ן הכלליים דאות כ"ג כ"ד ודאות ל"ה ל"ו אלא ג"כ רק בעת ההתפשטות הב' דוקא, והיה לידתם מאותן המ"ה והב"ן הפרטיים, שהם ההתפשטות הא' דהב' מיני ס"ג דאות כ"ב ל"ד הנז', אחר שעלו בהסתלקות הא' מהטבור ולמעלה, ונעשו שם למ"ן כנודע בדברינו. הנה אז נולדו מהם הדי' שמות מ"ה וב"ן הכלליים דאות כ"ג כ"ד ודאות ל"ה ל"ו, שהם השורשים ממש דכל אורות הנקודות והתיקון, כי מה ששייך להנקודות נולד בעת עולם הנקודות, ומה ששייך להתיקון נולד בעת התיקון. אבל עכ"פ הוא שהמ"ה וב"ן הכלליים הנז', הם לא נולדו אלא רק אחר ההסתלקות הא', וכאשר הגיע העת להתפשטות הב' דוקא. אבל בעת ההתפשטות הא' [שהוא עת כל ההבחנה הב' הנ"ל ענף א'], הנה היה אז כל הגילויים רק עד סוף הב' מיני ס"ג דאות כ"ב ודאות ל"ד הנ"ל, כי המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם עצמן הם היו המציאות דכל ההתפשטות הא' וכנו'.

אמנם הנה לידת ויציאת כל אותו ההתפשטות הא', שהוא אותן המ"ה וב"ן הפרטיים דהב' מיני ס"ג הנז', איך שיצאו משורשם שהוא מהע"ב והס"ג הפרטיים דאותן הב' מיני ס"ג, הנה הוא בשפעת אור העקודים, כי הרי כבר אמרנו שאותן הב' מיני ס"ג הכלליים דאות כ"ב ול"ד, הנה הם האו"א הכלליים שבא"ק העומדים בו מהגרונ' עד הטבור, והם כלולים בעקודים, שהוא בבחי' הי"ג ת"ד שבא"ק, והם כלולים שם בבחי' הב' מזולין אשר שם, וכלילותם שם הנה הוא הב' שמות ע"ב הכלליים דאות כ"א ודאות ל"ג דמערכה הו' והטי', ואותן הב' שמות ע"ב הכלליים, הנה כולל כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב פרטיים, ומאותן המ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב הכלליים, הנה מקבלים הב' שמות ס"ג הכלליים, שהם האו"א, שפעת אור ומוחי' להוליד ולהוציא את המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות.

והרי נתבאר לנו היטב מציאות ההתפשטות הא' דלהאצילות מה שהם ומקומם, ר"ל איזה שמות פרטיים שהם, והיכן שהוא מקומם בהמערכות אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר, כי מקומם ומציאותם הוא בהמ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהשמות ס"ג הכלליים דהמערכה הו' והטי' דאות כ"ב ול"ד. וכן נתבאר לנו השורש שלהם מהיכן שנולדו ויצאו, כי הנה הוא מהע"ב וס"ג הפרטיים אשר ג"כ באותן הס"ג הכלליים הנז', וכן נתבאר לנו ג"כ שורשם שבהעקודים, ר"ל שפעת אור שלהם אשר נמשך להם מהעקודים, שמזה נתהוו, כי הנה הוא בהשמות ע"ב הכלליים דאות כ"א ול"ג אשר ג"כ בהמערכה (כג ע"א) הו' והטי' מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם.

אמנם כ"ז שאמרנו כאן, הנה הוא רק בהמציאות דהתפשטות הא' אשר מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, שהם האו"א שבא"ק. והרי צריכים אנו לבאר כ"ז ג"כ בהמציאות דהתפשטות הא'

דלאצילות אשר מהע"ב הכללי, שהוא הא"א שבא"ק, ונבאר אותו בענף בפנ"ע ובעה"י כי עמוק הוא מאד.

ענף ד'

הנה ההתפשטות הראשון דהע"ב הכללי, שהוא הא"א שבא"ק, אשר השתתף הוא ג"כ בכל עניני צורך האצילות ומציאותו מראש ועד סוף, כי הרי הוא השורש של כולם, אשר עליו תלויים הכל, והוא בפנימיות כולם לעולם. וכמו שאמרנו לעיל כי התפשטותו הוא הן בהאבא שבא"ק שהוא הע"ב דס"ג, והן בהאימא שבא"ק שהיא הס"ג דס"ג, ואמרנו כי הוא מתפשט בכל א' בב' בחי': אחד, לצורך עיקר מציאותם, ובזה הנה נעשה התפשטותו בהם לעצם מעצמיהם ובשר מבשרם, ואחד לצורך תוספת אור וברכה בהם, שהוא לגילוי דאור א"ס המאיר ומתגלה באצילות ע"י האו"א שבא"ק¹⁷⁴, וכ"ז הוא ע"י התלבשות הע"ב הכללי שבפנימיותם תמיד, כי כל מה שנעשה באצילות מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, שהם האו"א שבא"ק, הנה הוא הכל ע"י הע"ב הכללי שבפנימיותם, שהוא הא"א שבא"ק.

והנה אורו וגילוי דהע"ב הכללי אשר לצורך האצילות, הן בהתפשטות הראשון שלו, והן מה שהוא לצורך כל ההתפשטויות הב', אשר הן להנקודות והן לכל אורות התיקון, הנה הוא באמת ג"כ הכל רק בגילוי אותן הי"ג מערכות עצמן אשר לעיל בהאבני מלואים שבתחילת הספר, ואדרבה הוא כי עיקר כל אותן הי"ג מערכות הנה עיקרם הוא בהע"ב הכללי, כי הרי הם כולם גילוי והתפשטות דהמ"ס דא"ק, שהוא עצמו הע"ב הכללי דענינינו, [כי המ"ס שהוא א"א¹⁷⁵], הנה הוא באמת לעולם מכלל הע"ב הכללי, כי הרי הוא המוח עצמו, מוחא סתימאה, וכל מוח הוא ע"ב וכמ"ש בשער עקודים (פרק ב) ובשבירת הכלים (פרק ב). ועיקר המ"ס עצמו הוא באמת למעלה מהאזנים, והוא ג"כ רק מכלל הע"ב הכללי וכנ"ל כלל ה' ענף ב', ועי' דברינו בארוכה בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד' ושם אות י' ע"ש ותמצא מבואר כ"ז]. והוה כל עיקר הי"ג מערכות הנז' כולם עיקרם מהע"ב הכללי, ר"ל שהם הגילויים דהע"ב הכללי אשר התפשט בהם לצורך המציאות דהאו"א שבא"ק, ולצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות, וכן לצורך כל אורות הנקודות ולכל אורות התיקון דלהאצילות. וא"כ נמצא כי כל מה שאמרנו לעיל בהמציאות דהתפשטות הראשון דלהאצילות, וכן בשורש ההתפשטות הראשון מקומם ומציאותם בהי"ג מערכות הנז', הנה הוא הכל עיקרם רק בהגילויים דהע"ב הכללי עצמו, כי כל אותן הי"ג מערכות הרי הם כולם רק גילוי וכנז'.

אמנם הרי אמרנו כי הוא מתפשט בהאו"א שבא"ק וכן בכל עניני האצילות, ואמרנו כי הוא מתפשט בכל א' בב' בחי' וכנ"ל. והנה בכל א' מהב' בחי' שמתפשט בהם הנה הוא הכל ג"כ רק במציאות אותן המערכות, וכמו שאמרנו לעיל שכל גילויי ית"ש אשר בכל העולמות כולם אשר מן העולם ועד העולם הוא הכל בהמציאות דאותן המערכות, כי אותן המערכות הם יורדים מגילוי לגילוי, מהע"ב הכללי דא"ק עד סוף האצילות כולו, משורש האילן לאילן, ומפרי לפרי, ומתולדה לתולדה עד סוף המציאות כולו, כי כל מה שנעשה הוא נעשה הכל רק בהם, כי מתפשטים מגילוי לגילוי לצורך כל פעולה ופעולה אשר בפעולות כולם. אמנם כי בכל עולם ועולם הנה משתמשים רק אותן המערכות השייך אליו, היינו כי בעולם העקודים משתמשים המערכות דסימני בגד"ה, ומתפשטים הם שם מגילוי לגילוי. ובעולם הנקודות השתמשו המערכות דסי' ה' י"א, ויצאו הם אז בהם מגילוי לגילוי. ובעת התיקון דמעשה בראשית השתמשו המערכות דסי' ז' י"ב ודסי' י"ג, ויצאו הם אז מגילוי לגילוי. (כג ע"ב)

¹⁷⁴ עי' בהגר"א על ספד"צ טו ע"ב ד"ה וזה יקרא בשם. ועי' כמו כן במה שציינו שם, שהתפשטות בבחינה הראשונה הוא בסוד ישס"ת, והבחינה השניה הוא גילוי או"א בסוד מוחין דגדלות, ועי' שם טו ע"א ד"ה וידוע, לעניין זיווג דדיבור שהוא שורש הבחינה השניה.

¹⁷⁵ עי' תיקו"ז עו ע"ב. עי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ג ד"ה דמחשבה עילאה כו', ז"ל, מחשבה עילאה הוא ראש הג' מ"ס וכאן הוא מחשבה במוחא אבל בב' רישין שלמעלה אינו רק רעותא. וכן איתא שם ד"ה ואתעבידו ט' היכלין, ז"ל, הן ט"ס דא"א שמן חכמה ולמטה שגלגלתא ובו גנוז אורא הוא כתר של א"א ומ"ס חכמה ומן מ"ס הוא שירותא דא"א שכתר לעולם אינו מן החשבון. ועי' תיקו"ז עו ע"ב.

ונבאר הענין ביתר ביאור, כי בעולם העקודים אשר אמרנו ששם משתמשים הסימני בגד"ה, שהרי הם כל הג' בחי' דכללות העקודים, שהם השורש דהתפשטות הא' וההתפשטות הא' והתפשטות הב' וכנ"ל כלל ד', והנה שימושם של אלו הדי' מערכות בגד"ה הרי הוא ע"י שורשם המאיר בהם, שהוא הס"ג דהמערכה א' אות ב', ואותו הס"ג הרי הוא מהמ"ס שהוא הע"ב הכללי. והנה מאיר אותו הס"ג בהם בב' בחי': אחד, מה שמשתתף עמהם לעיקר המציאות דהעקודים, ונעשה בהעקודים לעצם מעצמיו ובשר מבשרו. ואחד, מה שמאיר בהעקודים בבחי' אור א"ס. וא"כ הרי נמצא כי כל אותן הדי' מערכות בגד"ה עם אור הס"ג דאות ב' המאיר בהם, הנה הם כפולים, כי אורם הוא בב' בחי', אחד ממצייאות מדרגת העקודים עצמו, ואחד ממצייאות מדרגת הע"ב הכללי גופה העומד בהם תמיד להאיר בהם בבחי' אור א"ס.

וכן הוא אח"כ במציאות האו"א שבא"ק, העומדים בו מהגרון עד הטבור, ומציאותם הוא ע"י העקודים ונכללים שם וכנ"ל כלל ה' ענף ב'. ומציאות האו"א בהמערכות הרי הוא באות כ"א וכ"ב דס' ו' ובאות ל"ג ול"ד דס' ט', וע"י שורשם המאיר בהם שהם המ"ה והב"ן דהמערכה הא' אות ג' ד', שהם מהמ"ס שהוא הע"ב הכללי, והנה הוא מאיר באותן המ"ה וב"ן בהאו"א בב' בחי': אחד, לצורך עיקר מציאותם, ובזה הנה נעשה אורו בהם לעצם מעצמיהם ובשר מבשרם. ואחד, מה שמאיר בהם בבחי' תוספות אור וברכה תמיד ולבחי' אור א"ס, והוא הכל באותן המערכות עצמן. וא"כ הרי נמצא כי אותן השמות ע"ב וס"ג דאות כ"א וכ"ב שבמערכה הו' ודאות ל"ג ל"ד שבמערכה הט' עם שרשם המאיר בהם, שהוא השמות מ"ה וב"ן דאות ג' ד' שבמערכה הא', הם כולם כפולים, כי הרי הם אחד לעיקר המציאות גופה דהאו"א שבא"ק, שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג לעיקר מדרגתם עצמן, ואחד לצורך תוספות אור וברכה בהם ולבחי' אור א"ס.

וכן הוא עד"ז בכל אורות הנקודות, שהם מערכה הח' ומערכה י"א עם שרשם מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שבשמות ב"ן דאות כ"ד ודאות ל"ו אשר במערכה הו' והט' עם שורש שורשם אשר בהשמות מ"ה וב"ן דהע"ב הכללי שבמערכה הא' אות ג' ד', הנה הוה ג"כ כל אותן המערכות דהשמות עם שרשיהם ושורש שרשיהם כולן כפולות, כי אחד הוא מה שהם לעיקר מציאותם גופה, ואחד הוא תלייתם רישומם אשר בהע"ב הכללי ובאור א"ס ית"ש. והגם שכל עולם הנקודות הנה היה בהעלם גדול מאור א"ס, עכ"ז היה תלייתם בו עכ"פ, דאל"כ לא היה אפשר להם להתהוות כלל וכמ"ש האריז"ל במאמרי רשב"י (דף כב סע"ד מדפוה"ח תרנ"ח) וכמו שנתבאר בדברינו בארוכה בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג'.

וכן הוא עד"ז באורות התיקון, שהם הדי' מערכות ז' י"ב י"ג עם שרשיהם מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שהם מערכה ו' ומערכה ט' עם שורש שרשיהם שמהע"ב הכללי השמות מ"ה וב"ן שבמערכה הא' אות ג' ד', הנה הוה כל אותן המערכות ושרשיהם עם שורש שרשיהם כולן כפולות, כי אחד הוא מה שהם לעיקר מציאותם גופה דכל אורות התיקון וכהראוי למדרגת האצילות שנעשה מהם, ואחד הוא לתוספת אור וברכה הניתוסף להם תמיד מאור א"ס שהוא ע"י הע"ב הכללי ע"י גילוי והתפשטותו בכל אותן הי"ג מערכות.

והרי נמצא מכ"ז, כי כל אותן הי"ג מערכות הם כולם כפולים, כי אחד הוא מה שמתפשט בהם הע"ב הכללי לצורך עיקר מציאותם ומדרגתם דכל פרטי האורות דכל מערכה ומערכה וכולם יוצאים ממנו, והוא מתפשט ומשתתף עם כולם, ונעשה בכל א' מהם לעצם מעצמיו ובשר מבשרו, והוא בהגילוי דאותן המערכות. ואחד הוא מה שמתפשט עוד בהם בתוספות אור וברכה ממדרגתו עצמו ג"כ לבחי' אור א"ס בהם, והוא ג"כ רק בגילוי אותן המערכות, והרי הוה כל אותן המערכות כפולים. (כג ע"ג)

ואחר כ"ז הרי מתבאר לנו היטיב מה שנוגע לענינינו הנ"ל סוף ענף ג' בענין ההתפשטות הראשון דהע"ב הכללי אשר לצורך האצילות, וכן השורש פנימי דאותו ההתפשטות הראשון היכן הם מקומם ומציאותם בהי"ג מערכות. הנה נתבאר לנו עתה היטיב, כי מקומם ומציאותם דאותן הבחי' אשר מהע"ב הכללי, הנה הם באותן השמות עצמן ממש אשר בארנו בהם לעיל ענף ג' בהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, והוא בהשמות ס"ג דס' ו' אות כ"ב ודס' ט' אות ל"ד, כי באותן השמות

ס"ג שם הוא מקומם ומציאותם דהתפשטות הראשון, וכן השורש פנימי דהתפשטות הראשון אשר הן מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, והן אשר מהע"ב הכללי, וכמו שהוכחנו לדעת, כי כל אלו המערכות הם כפולים, כי הן הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג והן הע"ב הכללי, הנה כל גילויים וכל שימושם הוא לעולם הכל רק בהגילוי דאותן המערכות לא זולת, אלא שהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, שהם האו"א שבא"ק, הנה משתמש כל א' רק באותן השמות והמערכות השייך אליו, והנמשך ממנו, כי גילוי דהאבא ושימושו הוא במערכה ו' ז' ח' י"ב ובשם מ"ה דמערכה הא' אות ג', וגילוי דהאימא ושימושה הוא במערכה ט' י' י"א י"ג ובשם ב"ן דמערכה הא' אות ד'. אך הע"ב הכללי שהוא הא"א שבא"ק, שהוא שורש כולם ופנימיות כולם, הנה גילוי ושימושו הוא בכל הי"ג מערכות כולם, ולא עוד אלא כי שימושו בכל א' הוא בכפליים: אחד, מה שמתפשט ומאיר בכל עולם ועולם ובכל פרצוף ופרצוף ובכל פעולה ופעולה באותה המערכה השייך אליה לצורך המציאות דמדרגתה העיקרי שבה, ובזה הנה מתפשט ומשתתף להעשות שם לעצם מעצמו ובשר מבשרו. ואחד, מה שמתפשט להאיר בכולם ממדרגתו עצמו ולבחי' אור א"ס שבהם, והוא הכל בהגילוי דאותן המערכות לא זולת וככל מה שאמרנו.

והרי נמצא כי כל מה שאמרנו לעיל ענף ג' בענין ההתפשטות הראשון דלהאצילות והשורש דאותו ההתפשטות הראשון אשר מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, כי הנה הם בהשמות ס"ג דמערכה הו' והט' דאות כ"ב ודאות ל"ד, הנה הוה כ"ז ג"כ בהתפשטות הראשון דלהאצילות אשר מהע"ב הכללי ובהשורש דהתפשטות הראשון אשר מהע"ב הכללי, כי הנה אלו המערכות והשמות הם משתמשים לכולם שוה וכנז'. ומתפשט הע"ב הכללי להאיר באותן המערכות בהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג לצורך ההתהוות שורש פנימי להתפשטות הראשון להאצילות, וכן להמציאות דהתפשטות הראשון גופה אשר מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג עצמן. ובזה הנה נעשה אורו בכל א' מהם לעצם מעצמו ובשר מבשרו, וכן מתפשט עוד הע"ב הכללי ג"כ באור אותן המערכות והשמות ממדרגתו גופה לשורש פנימי דההתפשטות הראשון להאצילות, ולהתפשטות הראשון עצמו לבחי' אור א"ס בהם, והרי הוה כל אלו המערכות כפולות ודי בזה ודע וזכור כ"ז.

ענף ה'

ועתה הנה נדבר בענין חלוקי ההבחנות אשר בין שורשי האצילות להעקודים, כי הרי שורש השרשים דהעקודים הנה הוא משם אחד שהוא הס"ג דהמ"ס אשר בהמערכה הא' אות ב', אבל שורש השרשים דהאצילות הנה הוא משני שמות, שהם המ"ה וב"ן דהמ"ס אשר בהמערכה הא' אות ג' ד'. אמנם מאחר המ"ס ולמטה הנה מצינו להיפך, כי הרי נודע הוא שכלל העקודים הם אורות דהאח"פ, שהם ג' מיני אורות, והגם שהם נכללים כולם באורות הפה, והוא עיקר העקודים כנודע¹⁷⁶, עכ"ז הנה הם ג' מיני אורות עכ"פ ע' טנת"א (פרק ב ד"ה ודע), והן התפשטות הראשון אשר להם והן השורש דהתפשטות הראשון אשר להם, הנה הם בג' שמות, כי השורש דההתפשטות הראשון אשר להאח"פ הנה הם הג' שמות ס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' שבמערכה הב', וההתפשטות הראשון אשר להם הנה הם הג' שמות ס"ג, היינו הס"ג דאות י' דמערכה הג', והס"ג דאות י"ד (כג ע"ד) דמערכה הד', והס"ג דאות י"ח דמערכה הה' וכנ"ל כלל ד'. והרי הוה עצמות העקודים ג' מיני אורות מג' שמות. משא"כ האצילות¹⁷⁷ הנה הוא לעולם רק מב' שמות כלליים, שהם הב' שמות ס"ג דמערכה הו' אות כ"ב ודמערכה הט' אות ל"ד וכנ"ל בכל דברינו, וכן הוא נודע שכל האצילות הוא המ"ה וב"ן הכלליים.

אמנם פרטות האורות דהתפשטות השני אשר להאצילות, הנה הוא מו' מערכות כוללים, והם מערכה ז' ח' י"ב היוצאים ונמשכים ממערכה הו' שהוא כללות האבא שבא"ק, ומערכה י' י"א י"ג היוצאים ונמשכים ממערכה הט' שהוא כללות האימא שבא"ק. משא"כ העקודים, הן

¹⁷⁶ שער אח"ף פרק ג.

¹⁷⁷ דהיינו התפשטות הראשונה.

ההתפשטות הראשון אשר לו והן ההתפשטות השני אשר לו, הנה הוא לעולם רק בהג' מערכות שהם מערכה ג' ד' ה', וכן שרשם הוא בג' שמות ס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' דמערכה ב'.

והרי נמצא כי העקודים הנה בשורש השרשים הרי הוא משם אחד, הס"ג דאות ב' שבמערכה הא', ואח"כ נתפרט לג', הג' שמות ס"ג מ"ה ב"ן דמערכה הב', ובהג' מערכות גד"ה היוצאים ונמשכים מהם. אבל האצילות הנה הוא מב' שמות, הן בשורש השרשים, והם המ"ה וב"ן דאות ג' ד' שבמערכה הא', והן בהשורש והם הב' שמות ס"ג דמערכה הו' אות כ"ב דמערכה הט' אות ל"ד. אבל אח"כ, שהוא בהתפשטות הב', הנה מתפרט לו', שהם הו' מערכות ז' ח' י"ב הנמשכים מהאבא שבא"ק, י' י"א י"ג הנמשכים מהאימא שבא"ק. משא"כ העקודים, הנה אחר שיצא משורש השרשים הנעלם, הוא לעולם בג' וכנוז, וע' דברינו עוד בזה בדרוש מיעוט הירח (הנדפס בסוף ספר הדע"ה) סי' ג'.

והענין בכ"ז הוא, כי מה שהעקודים הוא משם אחד, הנה פשוט הוא שהוא משום עוצם האחדות שבו¹⁷⁸, כי הרי העקודים הוא הממוצע בין העולמות דא"ס¹⁷⁹ להנאצלים, ולכן הנה הוא כולו משם אחד, ומשם ס"ג, שהוא מהג"ר. אבל האצילות הוא מהמ"ה וב"ן, כי הרי שם נתגלו הדו"ן, והם המ"ה וב"ן הכלליים. וכן נתייסד האצילות על ו"ק כמ"ש הרב במנת"א (ריש פרק ה), כי הו"ק הן יסוד כל נמצא, ובכל ו"ק הוא י"ב גבולי אלכסון שהן הן גבולות עולם, כמ"ש בספר יצירה (ריש פרק ה מ"א), כי הי"ב גבולי אלכסון הם יסוד כל כחות ההרכבה והמיוזג שבכל הנמצאיים כולם, ומזה נעשה המון ברואים לאין תכלית. וכ"ז הוא ע"י גילוי הו"ק, ולכן נתייסד האצילות מו' מערכות כנ"ל, כי מזה נתגלה האצילות בגילוי דו"ק.

והנה העקודים שהיא משם אחד, הנה אין שם נוק' ניכרת כלל, וכנודע שאור המלכות נכנסה בכלי של היסוד, וכמ"ש במטי ולא מטי (ריש פרק ד), וע' בנקודות (פרק ה), ובארנו בדברינו בשער מטי ולא מטי שם, כי כלילות המלכות בהיסוד הוא בסוד עמרה, שכל כללות המלכות דהעקודים נעשית שם לעטרת היסוד¹⁸⁰, ולא יצאה שם המלכות לבחי' פרצוף בפנ"ע. והגם שהרב אמר שם כי נכנס בכלי המלכות ג"כ האור דאות ד' אשר מזווג הדו"ן דהבינה, הנה בארנו בדברינו שם כי אותו האור דאות ד' הוא רק בסוד הכסא אשר מהעקודים להאצילות, ע"ד הכסא אשר מהאצילות לבריאה, והאדם היושב על הכסא הוא בעקודים אור הבינה, אבל המלכות נוק' הכללית לא יצאה בעקודים לפרצוף בפנ"ע כלל, והוא מטעם כי בעקודים הנה שולט שם השם ס"ג, ומשתמשים בעקודים הס"ג ומ"ה כמו באצילות המ"ה וב"ן, כי כל עולם הוא כלול מעסמ"ב, ומתלבש בעקודים הס"ג שבו בהמ"ה שבו, והם השולמים שם. אבל השם ב"ן לא יצא בעקודים לבחי' בפנ"ע, אלא הוא נכלל בהיסוד כנוז, וכ"ז הוא משום שיציאת העקודים הוא מהס"ג דהמ"ס.

וכן הוא ג"כ בהא"א דהאצילות, כי גם בו אינה ניכר הנוק' כלל, וכמ"ש בשער א"א (פרק י וכן שם פ"ב בהמ"ק שם) כי גם בא"א שולט שם הס"ג, כי א"א הוא המ"ס, והוא הס"ג, וכמ"ש בתיקונים תיקון ע' (קמא ע"ב¹⁸¹), אלא באשר שכל א' הוא כלול מעסמ"ב, הנה מתלבש הס"ג שבו בהמ"ה שבו, והוא מ"ש הרב בשער א"א (פרק ד) כי הויו"ת דמ"ס הם הויו"ת דמ"ה¹⁸². והגם שעיקר המ"ס הוא הויו"ת דס"ג, וכמ"ש בתיקונים וכנוז, (כד ע"א) אך הס"ג שבו הנה הוא מתלבש בהמ"ה שבו וכמ"ש בתיקונים שם, דא מלגאו ודא מלבר ע"ש, והוה בא"א ע"ד שהוא בעקודים שליטת הס"ג, ולכן הוה שם השם מ"ה מלבר והנוק' לא ניכר שם כלל. אבל באצילות הנה הוה שם השם

¹⁷⁸ עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג ד"ה ועוד נ"ל, שמזכיר את כל זה בענין מו"ס דא"א דאצילות, וזה דמיון לעקודים, שהמקום שבו מתחיל מציאות של שנים זה מאו"א וכאן בדיקנא דא"ק שהוא למעלה מזה.

¹⁷⁹ עי' לעיל הערה 75.

¹⁸⁰ עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג ד"ה ועוד נ"ל, ז"ל, אין מלכות ניכרת בא"א, ושורש המלכות כלול ביסוד של א"א בעטרת של היסוד, ולכן מלכות תחלת יציאתה בעטרת היסוד, ומשם אינה נפרשת לעולם.

¹⁸¹ לפי הס"א שם.

¹⁸² עיי"ש בתיקו"ז שיש כזו גירסא.

מ"ה מלגאו, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות (ר"ל שעליו מתנהג האצילות), והוה שם השם מ"ה מלגאו והשם ב"ן מלבר.

אמנם מה שצריך ביאור בזה, כי מאחר שנתייסד העקודים עיקרו על שליטת הס"ג, ולכן אינה ניכר שם הנוק' כלל, כי לא יצאה היא בעקודים לגילוי בפנ"ע, אלא שנכללה בהיסוד דו"א, והוא העטרה שבו וכנו'. א"כ למה נסדר ההתפשטות הא' דלעקודים עיקרו רק על המלכות, כי הרי אז יצאה היא מתחילה לכולם, וכן נשלמה היא בכל הה' פנימים והב' מקיפים מתחילה גם להז"א¹⁸³, והיה היא פב"פ עם ז"א, משא"כ באו"א כמבואר שם (שער העקודים סוף פרק ג וסוף פרק ו). ומה גם, כי הרי נודע הוא בדברינו שההתפשטות הראשון דלכל עולם הוא היסוד והשורש שלו, וא"כ אלמה נסדר תהלוכות ההתפשטות הראשון היפך ממה שנעשה אח"כ בהתפשטות השני. וכן צריך ביאור עוד גם על ההתפשטות הב' עצמו, כי מאחר שהמלכות נוק' דו"א, הנה היא לא יצאה שם למציאות בפנ"ע, אלא שיצאה כלולה עם ז"א, ולא נתגלה בעקודים רק ב' אורות כלליים, היינו הס"ג שהוא עיקר השולט שם והמ"ה אשר בו מתלבש הס"ג מלגאו והמ"ה מלבר כנו', א"כ אלמה נתייסד העקודים מג' אורות כלליים, שהם האורות דאח"פ, אשר הם השורשים דס"ג מ"ה ב"ן, בינה וזו"ן, כמ"ש בשער אח"פ (פרק א) ובכ"מ וכנודע, מאחר שהשליטה והגילוי דהעקודים הוא רק הס"ג והמ"ה, אבל הב"ן לא יצא שם לגילוי בפנ"ע כלל.

אך הענין בזה הוא, כי האמת והעיקר הוא, כי כל מה שלא יצאה המלכות בהעקודים לגילוי בפנ"ע, וכן בא"א דאצילות שלא ניכר הנוק' שם וכנ"ל, הנה אין הטעם בזה משום קטנותה ומיעוטה ח"ו, ומשום שאינה כדאי ליתן לה מקום בפנ"ע וגילוי בפנ"ע ברום גבוהים כזו חלילה וחלילה, כי כבר אמרנו לעיל כלל ד' ענף ג' שכל גילוי ית"ש אשר נתגלה מאמיתתו הנעלמה, הוא רק בה לבד, שהיא עצמה היא כלל כל הגילויים כולם, ואין שום מציאות כלל אשר אמתתו הנעלמה נתגלה בו אלא רק עצמות אור המלכות לבד, וכמו שיסודו (עלינו לשבח) אמת מלכנו אפס זולתו, והיא שמו ורצונו שהם במספר שוה (שעה"פ יתרו), והוא ורצונו כלו חד, וכל הקו וצמצום וא"ק וכל העקודים כלו וכל האצילות כולו, הוא הכל רק עצמות אור המלכות, אלא שהתפשט בה מגילוי לגילוי, אבל אפס זולתה. ומה שנקרא בשם מלכות, ע' דברינו בספר הקדו"ש שער הפונה קדים פ"ג עש"מ¹⁸⁴.

אמנם בעולם האצילות, הנה נצטמצמה המלכות ויצאה שם לגילוי בפנ"ע ובסוף כולם, והוא משום תוצאות העולמות בי"ע שנבראו על ידה במציאות עולמות נפרדים¹⁸⁵ שאינם אלהות כלל, והיה כוונתו ית"ש שיקבלו אלהותו ומלכותו עליהם למלוך על כל המעשים, וכדי שייתחדו לבסוף גם הם עמו, כי על זה היה כוונת כל גילוי ית"ש בכל המציאות כלו, ולכן נצטמצמה המלכות דאצילות ונתמעטה במיעוטים רבים ובכל השיעור שיהא אפשר להעולמות בי"ע להתייחד עמה. ולא עוד אלא שנתפשטה וירדה בהם עצמן ג"כ ובסוד מיעוט הירח, לקבל העבודה מהם. ונתייסדה המלכות באצילות ונצטמצמה כ"כ שיהא כל תהלוכותיה בגדולתה ומיעוטה ע"פ מעשה התחתונים, וכנודע מדברי הרב בשער מיעוט הירח, וכן בכל ספר שער הכוונות. וכן כל הנהגתה וגילוייה בכל פעולותיה עתה הוא הכל ע"פ הראוי ממנה להתחתונים, כי ע"י כ"ז הנה יושלם כוונתו ורצונו ית"ש בכל גילוייו כולם. והוא באשר שהרי כל גילוייו כולם, הנה הם רק עצמות אור המלכות כנו', והיה כוונתו בהם כדי למלוך על כל המעשים, ושיתייחדו לבסוף גם הם עמו, ויעלו עמה מעילוי לעילוי עד רום גבוהים, וכמו שהיא בעצמותה, והוא ע"י שנצטמצמה בהאצילות להיות שורש להנבראים, ולתלות כל גדולתה (כד ע"ב) ועילוייה על ידיהם. והוא משתתף עתה עמהם לירד בירידתם, הנה ע"י יתייחדו הם עמה לבסוף להזדכך על ידה ולעלות בעלייתה.

¹⁸³ דהיינו עוד לפני ז"א.

¹⁸⁴ שכולל ב' משמעויות, גם לשון של שלטון כמלך על עם, וגם לשון של נמלך לקבל עצה, ובמקרה דנן איך לברוא את המציאות.

¹⁸⁵ עי' מקור לשון זה בזהר בראשית כב ע"א, ועי' ע"ח שער השמות פרק א.

והרי עכ"פ הוא כי מה שיצאה המלכות באצילות לגילוי בפנ"ע, הנה אין גילוייה בפנ"ע עצם בה ח"ו, אלא שהוא רק מקרה אליה, שנצטמצמה לזה בשביל צורך הנבראים.

והנה כל הצמצום הזה, הנה נעשה בה ג"כ רק לאט לאט ומדרגא לדרגא, והוא מראשית גילוי ית"ש אשר מאמתתו הנעלמה שנתפשט ונתגלה מגילוי לגילוי, מהגילוי דא"ס להגילוי דטהירו עלאה ואויר קדמון¹⁸⁶, ומשם להגילוי דאדם קדמון, וממנו להגילוי דהעקודים, ומשם להרדל"א ולהג' רישין דהאצילות, ומשם להי"ג חוורתא ונימין והי"ג ת"ד, ומהם לאו"א, ומהם להזו"ן. וכל תחתון הוא ע"י צמצום בהעליון, כמ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב), והרי ירד הצמצום מדרגא לדרגא, וכולם באור עצמות המלכות כנ"ל, עד שנצטמצמה באצילות להיות סופא דכל דרגין, וכמ"ש בפ' פקודי (רכו סע"א). ויצאה שם לגילוי בפנ"ע ג"כ, ומשום צורך הנבראים כנ"ל, אבל למעלה מאצילות וכן גם בא"א דאצילות, הנה שם לא יצאה לגילוי בפנ"ע כלל.

אמנם בחי' היותה סופא דכל דרגין, הנה בחי' הזה נעשה בה בכולם, ר"ל גם למעלה הוה לעולם המלכות דכל א' סופא דכל דרגא, והוא ג"כ משום כי היא השורש דכל תחתון, ולכן נתגלה היא בסוף כל מדרגה עליונה, וכדי להוציא ולהמציא את המציאות דהמדרגה התחתונה, כי ממנה ומגילוייה נעשה כולם, ע"י התפשטותה מגילוי לגילוי כנ"ל כלל ד' ענ"ג. ולכן נתגלה היא בכולם בסופא בכל דרגא, אבל יציאתה בבחי' גילוי בפנ"ע, הנה זה נעשה בה רק באצילות לבד, והוא משום תוצאות עולמות הנפרדים שנבראו על ידה כנ"ל. וכן משום זה הנה נתמעטה באצילות ג"כ בכמה מיעוטים, כמ"ש הרב במיעוט הירח (פרק א), והוא ג"כ משום הצורך שתשתתף עמהם וכנ"ל. אבל כ"ז, ר"ל מיעוטה אשר נתמעטה בכל המיעוטים הנאמר בדברי הרב הנז', וכן גילוייה בבחי' פרצוף בפנ"ע, הנה כ"ז לא נעשה בה אלא רק באצילות לבד אבל לא למעלה כלל.

וזהו מה שבעולם העקודים הנה נכלל היא בעטרה דז"א ולא יצאה שם לבחי' פרצוף בפנ"ע כלל, אלא נתגלית בסופו כדי להיות שורש לכל האצילות, וכמ"ש הגר"א ביהל אור (פקודי דף טז סע"ד) כי מהתנוצצות ז"ת דהמלכות דעקודים נעשה הרדל"א ע"ש. אבל לא יצאה בעקודים לבחי' פרצוף בפנ"ע, אלא שנכללת עם ז"א. וכן הוא במכל שכן למעלה למעלה, כי לא יצאה לפרצוף בפנ"ע, וכן לא נתמעטה בכל המיעוטים אשר אמר הרב בשער מיעוט הירח (פרק א), אלא רק באצילות לבד, ומשום צורך העולמות בי"ע וכנ"ל. והנה זהו הענין ג"כ מה שיצא בהתפשטות הראשון, גם בהעקודים, המלכות מתחילה, וכן נשלמה היא מתחילה לכולם, הגם שנתייחד כל העקודים עיקרו רק על שליטת הס"ג וכמו שהערינו לעיל. וכן מה שנתייחד העקודים על ג' אורות דאח"פ שהם השורש דבינה וזו"ן כנודע, ועיקר העקודים הוא אורות הפה, שהם השורש דהמלכות, הגם שעיקר השליטה דהעקודים הוא הס"ג, הנה כ"ז הוא ע"פ מה שאמרנו, משום שעצמות כולם הוא באמת רק אור המלכות, וכולם הם רק גילוייה, ולכן יצאה היא מתחילה, כי היא שורש כולם והכוונה בכולם, וכן בכללות האורות דהאח"פ הנה נכללים כולם באורות הפה, שהוא כללות אור המלכות, כי היא כלל כולם, ומתגלים כולם בה ועל ידיה, וכן יהיה בסוף הכל שיחזרו כולם אליה עצמה, שהוא המלכות דא"ס, והוא לבדו ימלוך נורא. וכל שליטת הס"ג דהעקודים אשר עתה, וכן בתיקון העתיד אשר יתעלה האצילות ג"כ לשליטת הס"ג, הוא הכל רק עצמותה וגילוייה דהמלכות גופה, כי היא עצמות כולם כנז', והם כולם רק גילוייה ואורה שנתפשטה בהם מגילוי לגילוי כנ"ל.

¹⁸⁶ הרי הוא העולם דקו וצמצום. ועי' תז"ח נא ע"ב שם נקראת בחינה זו "טהירו עלאה", ועי' בהגר"א על תז"ח נ ע"א ד"ה בטהירו וז"ל, [הטהירו הוא] אור העליון שהוא בסוד הצמצום ששם מאיר אור א"ס ותוקף האור אשר אין למעלה ממנו נמשל לצהרים שהוא תרגום טהירו ושם הוא עיקר שורש האור, ע"כ. ועי' עוד בביאור הגר"א שם ד"ה בריש, שבחינה זו נקראת אורא עלאה. ועי' שם יח ע"ג ד"ה והוא וז"ל, רדל"א אפיק אורא שבין גולגלתא למ"ס והוא טהירו עילאה אור העליון הגנוז ששם גנוז חסד דרדל"א. עי' בהגר"א על ספר יצירה י ע"ד, ז"ל, ובסוד כל העולמות הוא אויר קדמון, שהוא אמצעי בין המאציל הראשון ובין כל העולמות, שעל האויר הקדמון א"א לומר אדם אפילו לשבר את האוון ולא שם וכנוי.

ונתגלה בעקודים בהג' אורות דהאח"פ, כי הם הג' צחצחות העליונות¹⁸⁷, שורש להג' רישין, ושורש השרשים לבינה וזו"ן, ועומדת גם באורות הפה ג"כ רק בגילוי הס"ג. אך עכ"פ הוא כי כ"ז הנה הוא הכל רק גילויי דהמלכות עצמה, וכן ירדה מגילוי לגילוי עד המלכות דאצילות, ונצמטמטמה שם להיות (כד ע"ג) סיבת כל התהוות המציאות של עתה. אבל בסוף הכל, הנה יחזרו כולם אליה עצמה, שהוא המלכות דא"ס ית"ש לעד, ודי בזה כעת.

והנה אמרנו כי האורות דאח"פ הם בבחי' בינה וזו"ן, וכמ"ש הרב באח"פ (פרק א), והוא ע"פ דברינו בהאבני מלואים שבתחילת הספר, כי הם מהס"ג מ"ה ב"ן דמערכה הב' אות ו' ז' ח', וכל ס"ג מ"ה ב"ן הרי הם בינה וזו"ן כנודע. אמנם הם כולם בשלימת הס"ג, והוא באשר שהם כולם, ר"ל כל המערכה הב' כולה, הרי היא מהס"ג דאות ב' שבמערכה הא' וכנ"ל. והרי הנה כל האורות דהאח"פ בבחי' בינה וזו"ן דהס"ג שבמערכה הא' אות ב'. וכן כל התפשטות הראשון דאח"פ הרי הם כלם שמות ס"ג, היינו הס"ג דמערכה הג' אות י', והס"ג דמערכה הד' אות י"ד, והס"ג דמערכה הה' אות י"ח. והרי הו' כל האח"פ מבחי' ס"ג, הן משורש שרשם, שהוא הס"ג דמערכה הא', והן מציאותם גופה, שהוא השמות ס"ג דמערכה ג' ד' ה'. ומשום כ"ז הנה העקודים בשלימת הס"ג, משא"כ האצילות הוא שלימת המ"ה וב"ן, כי שורש שרשם הוא המ"ה וב"ן דמערכה הא' אות ג' ד'. וכן המציאות העיקרי דהתפשטות הא' דלאצילות, הגם שהוא ג"כ בהשמות ס"ג דמערכה הו' אות כ"ב, ודמערכה הט' אות ל"ד, עכ"ז הרי הוא ג"כ רק בהמ"ה וב"ן הפרטיים שבאותן הס"ג, וכנ"ל ענף ג' ד', ולכן הנה כל האצילות בשלימת המ"ה וב"ן.

אמנם ההתפשטות השני הנה הנה גם העקודים ממצייאות השמות ב"ן¹⁸⁸, היינו השמות ב"ן דמערכה הג' אות י"ב, ודמערכה הד' אות ט"ז, ודמערכה הה' אות כ', וכל ב"ן הוא בחי' מלכות. והוא ג"כ ע"פ מה שאמרנו, כי היא יוצאת לגילוייה בסוף כל דרגא, להיות שורש להתחתון, ונעשה כל התפשטות השני, שהוא עיקר המציאות דכל עולם, רק מגילוי המלכות דהמדרגה העליונה. וכן הוא במכל שכן באצילות, כי נעשו כל אורות הנקודות והתיקון הכל רק משמות ב"ן, כמבואר בכל המערכות אשר ממערכה הו' עד סוף מערכה הי"ג, ונעשה לעולם כל התפשטות השני, שהוא עיקר המציאות דכל עולם, הכל משמות ב"ן, שהוא אורה וגילוייה דהמלכות וכנ"ל. אלא כי בהעקודים הנה כל השמות ב"ן אשר מהם הוא ההתפשטות הב', הנה הו' הם כולם מתולדות הס"ג דהמ"ס שבא"ק, ולכן הנה שם שלימת הס"ג. ובאצילות הו' הם כולם מתולדות המ"ה וב"ן דהמ"ס שבא"ק, ולכן הוא שם שלימת דהמ"ה וב"ן. והרי נתבאר לנו בכ"ז חלוקי ההבחנות אשר בין שורשי העקודים לשורשי האצילות בדרך כלל ודע כל זה.

ונשלים דברינו בעוד דיבור אחד הנצרך לנו בכ"מ, כי הנה ראוי לדעת כי הגם שכל התפשטות ראשון אשר לכל עולם הנה הוא גבוה במעלה הרבה מההתפשטות השני, כי הרי הוא שורשו העליון אשר למעלה, וממנו מקבל ההתפשטות השני כל שפעו תמיד וכמבואר בדברינו בכמה מקומות. עכ"ז הנה פתיחת המקור בנביעו דאור א"ס ית"ש, הנה הוא רק בהתפשטות השני¹⁸⁹. והגם שההתפשטות הראשון הנה הוא השורש אליו, אך הוא רק שורש נעלם, וכלול בו

¹⁸⁷ עי' שו"ת הגאונים המובאת בריש שער הצחצחות של ספר פרדס רימונים. ועי' בהגר"א על ספר יצירה ד ע"ב וח ע"ד, וכן ביאורים ח"א י ע"ג, מה ע"א.

¹⁸⁸ עיי"ש (במערכות) שהב"ן הוא לעולם הגילוי בחוץ והעקודים הוא ההתפשטות שמבפנים לא"ק אל חוצה לו.

¹⁸⁹ דהיינו התיקון המתעורר על ידי הזיווג העליון ע"מ להוריד מוחין לקומה שתחתיו בכדי לתקנו. ועי' ביאורים ח"ב לג ע"ג, ז"ל, הגם שכל התפשטות הא' אשר לכל עולם הנה הוא גבוה מהתפשטות הב' באין ערך וחקר, עכ"ז הנה כל רוממות מעלתו אינו נמשך למטה אלא רק בהעלם גדול, ועיקר הגילוי דאור א"ס ית"ש המתגלה לצורך המציאות דכל עולם הוא רק באור התפשטות הב' דוקא. ולכן יוצאים כל ההתפשטות הא' בכמה מיעוטים, כי משום שהוא רק השורש העליון אשר לכל עולם, ועיקר מקומו הוא רק למעלה, הנה נתמעט גילוייו בעת שנתפשט למטה, ואינו יוצא כל ההתפשטות הא' אלא רק במיעוטים רבים. אבל ההתפשטות הב', הנה הגם שהוא רק תולדות האור של ההתפשטות הא' והוא במדרגה יותר קטנה הרבה, עכ"ז הנה הוא יורד ויוצא בהגילוי דאור א"ס ככל הראוי להמציאות דאותו העולם שמתפשט ויוצא בו להמציא אותו בכל שלימותו הראוי אליו.

כל עניני העתיד לצאת בהתפשטות השני הכל רק בהעלם גדול, ולא נתגלה בו פתיחת המקור בנביעו דאור א"ס אלא רק לצורך התפשטות השני, כאשר שהגיע עתו לצאת על מציאותו, וכן לצורך כל שפעו הנצרך אליו תמיד. כי הרי כל הי"ג מערכות כולם אשר רמזנו עליהם בהאבני מלואים שבתחילת הספר, והם מבוארים בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', ובפרט לקמן כלל י"ח ענף י' בעומק וארוכה, והם כולם משפעת הנביעו דאור א"ס, הנה לא נתגלו ולא יצאו כולם על מציאותם ושלימותם אלא רק בהתפשטות הב' דוקא, אבל בהתפשטות הא' הרי לא היה אז שום גילוי עדיין לכל המערכות ז' ה' י"ב אשר הם מהאבא שבא"ק, וכן להמערכות י' י"א י"ג שהם מהאימא שבא"ק. וגם היה חסר אז עדיין הגילוי דהשמות מ"ה וב"ן אשר בהמערכה ו' אות כ"ג כ"ד ואשר בהמערכה ה' אות ל"ה ל"ו וכנ"ל ענף ג', וכן בעת ההתפשטות הראשון דלהעקודים, הרי היה חסר אז עדיין כל הג' מיני שמות דמ"ה וב"ן דמערכה ג' אות י"א י"ב, ודמערכה הד' אות ט"ו ט"ז, ודמערכה הה' אות י"ט ואות כ', כי הם כולם הם רק הגילוי אור דא"ס ית"ש אשר לא נפתח המקור והנביעו שלהם אלא רק בעת ההתפשטות הב' דוקא. אמנם בהאור דההתפשטות הא', הנה היה (כד ע"ד) באמת הכל כלולים שם, אבל היה כל כלילותם אז רק בהעלם גדול נורא מאד. והרי נמצא כי לא נפתח פי המקור והנביעו דאור א"ס ית"ש לכל עולם אלא רק בעת ההתפשטות השני אשר אליו, כי אז הנה נפתח המקור מהנביעו דאור א"ס, וניתוסף אור וברכה בהאור דההתפשטות הא' להאציל ממנו ועל ידו את האור דהתפשטות הב'. וכל מה שנעשה ההתפשטות הב' יותר ראוי ומוכשר לקבל, הנה ניתוסף שפעת אור מנביעו דאור א"ס בהתפשטות הא', כדי להמשיך על ידו להתפשטות הב' ככל מה שראוי לקבל, ולכן לא נתגלו כל המערכות הנז', אשר כולם הם מתוספות הגילויים דאור א"ס ית"ש אלא רק בעת התפשטות הב' דוקא, אבל לא קודם אליו. אמנם עכ"ז הנה היה כלול הכל בהאור דהתפשטות הראשון ג"כ, אך היה כלילותם שם רק בהעלם נורא מאד ודע כ"ז.

כלל ז' ענף א'

הנה בכל דברינו עד עתה הרי בארנו תהלה לאל ית"ש את ההתפשטות הראשונים, שהם הגילויים הראשונים דאור א"ס ית"ש ודהעקודים והאצילות. ונבאר עתה ג"כ את ההתפשטות הראשון אשר להעולמות ב"ע, והנה הגם כי בעץ חיים הנה לא נזכר מזה מאומה, אמנם הנה מצאנו תהלה לאל ית"ש דברים מוכיחים ומאירים בזה בספר מבוא שערים (ש"ב ח"א פ"ג) וכן הוא בשער הקדמות (סוף דף ט וריש דף י) ונעתיק לשונם כל הנצרך לענינינו, ונעתיק בדילוג ובשינוי לשון קצת כהצורך להענין וע' שם ושם.

הנה בזמן שעדיין לא נאצלו העגולים של הנקודות¹⁹⁰, אשר מהם עצמם נעשו לאחר התיקון כל פרצופי האצילות, הנה קודם שנאצלו היה פנוי וחלל כל המקום אשר בין סיום רגלי היושר דא"ק עד אור המקיף דהיושר שלו, והנה אותו המקום הוא המקום דהג' עולמות הנודעים הנקראים בשם בריאה יצירה עשיה. והנה שתי בחי' הם: האחת, הוא העולם בעצמו. והשני, הוא המקום שהעולם נברא בתוכו. והמקום הוא יותר זך וגדול ומעולה מן העולם עצמו¹⁹¹, ולכן נקרא הקב"ה מקומו של עולם כו' (ב"ר פ"ט ט"ו ט).

וענין עולמות ב"ע עצמן הוא, דע כי אין דבר שאין בו פנימיות וחיצוניות, אפי' בבחי' הכלים. וישנם פנימיות וחיצוניות מצד הפנים של כל פרצוף, ופנימיות וחיצוניות בהאחוריים של כל פרצוף. וכן הוא ג"כ בא"ק, כי מהחצי ת"ת שלו ולמטה עד סיום רגליו, הנה נחלק לד' בחי': פנימיות וחיצוניות מצד הפנים, ופנימיות וחיצוניות מצד האחוריים. והנה הפנימיות דהפנים הוא לשרשי האצילות, והחיצוניות דהפנים הוא לשרשי עולם הבריאה, וכן הוא עד"ז בהאחוריים, כי

¹⁹⁰ באומרו ה"עגולים" אין בא לאפוקי מהבחי' יושר של עולם הנקודות, אלא באומרו כאן "עגולים" כוונתו לעצם הנקודות.

¹⁹¹ עי' ביאורים ח"ב מט ע"ג וע"ד שסיבת הדבר הוא שהכלי מגביל את האור ולכן הוא מעולה יותר. ובעומק הדבר, שהמקום מושרש בהתפשטות הראשונה, והעולם עצמו בהתפשטות השניה.

הפנימיות דהאחוריים הוא ג"כ לשרשי דאצילות נוכמו שמתבאר לקמן כלל י"ח ענף ז' ע"ש אות ח', והחיצוניות דהאחוריים הוא לשרשי היצירה והעשיה כמו שיתבאר.

והנה נעשה כ"ז בדרך זה, כי הנה כאשר רצה להאציל את עולם הנקודות, הנה נצטמצם א"ק מטבורו ולמטה, כי עלו כל האורות דהתנה"י שלו אשר מהטבור ולמטה, עלו למעלה מהטבור ונשאר למטה מהטבור ריקן מאור, ולא נשאר שם אלא העביות לבד, שהוא הכלים דהתנה"י. והנה עי"ז הוחשכו אותן החיצוניות דהכלים מאד, ולא היה בהם כח לעמוד במקום הגבוה הזה, וירדו למטה מרגלי א"ק במקום החלל והפנוי הנז'. והנה החיצוניות דהפנים, הם היו יכולים לעמוד במקום יותר עליון, ונשארם הם בהמקום אשר נקרא עתה עולם הבריאה, אבל החיצוניות אשר מצד האחוריים, הם ירדו יותר למטה, ובהמקום שהיא עתה עולם היצירה. והנה כאשר ירדו שם, ונתרחקו כ"כ הרבה מהאור העליון, הנה נחשכו עי"ז עוד יותר, וירדו החיצוניות דהחיצוניות של האחוריים עוד יותר למטה, שהוא בהמקום שהוא עתה עולם העשיה (ע' כ"ז במבו"ש דפוס ירושלים וכן הוא בשעה"ק כי במבו"ש דפוס קארעץ וקראקא יש בזה מ"ם וחסרון).

והנה אח"כ כאשר יצאו העגולים של הנקודות מהעינים, ונתפשטו מהטבור ולמטה דא"ק, ונתעגלו סביב הנה"י שלו, הנה נתעגלו גם תחת רגליו, והפסיקו בין תחת רגליו לבין החיצוניות שירדו שם, ועי"ז דחקו את אותן החיצוניות (כה ע"א) שעמדו שם, וגרשום ממקומם, ועלו אז כל החיצוניות למעלה, ועמדו באחורי העגולים של הנקודות מכנגד מקומם הראשון, שהוא ממקום הטבור ולמטה. ונמצא עתה כי העגולים של הנקודות היו עומדים ומלבישים על הכלים דהתנה"י דא"ק, שהוא על חלקי פנימיותם [אשר הם לא ירדו כלל ונשארם במקומם], אבל החיצוניות דהכלים, אחר שעלו, הנה הם עמדו מבחוץ ומלבישים על העגולים דהנקודות בהמקום שכנגד הטבור ולמטה, ומפסיקים העגולי דהנקודות בין פנימיות הכלים להחיצוניות דהכלים. ואז בהמקום אשר ירדו שם החיצוניות מתחילה, הנה נשאר שם חלל ופנוי, וזה נקרא מקום בריאה יצירה עשיה. ונודע הוא כי המקום סובל העולם שבתוכו, ולכן המקום גדול במעלה מהעולם עצמו, כי נעשה מהארת אותן החיצוניות שירדו שם כו¹⁹². ואמר שם הרח"ו ז"ל עוד, כי נראה לו ששמע פעם אחד מהאריז"ל כי מקום בי"ע הוא אחורי העגולים של הנקודות, שהוא אותן החיצוניות הזה שעלו, וכאן נראה כי מקום בי"ע הוא למטה מרגלי א"ק בהחלל הנז' וצ"ע, עכ"ל במבו"ש ושעה"ק שם בשינוי לשון קצת להבנת הענין ולקצר, וע"ש. וכבר הארכנו בביאור דברי הרב הללו בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' ע"ש דברינו כי הם רחבים ועמוקים מני ים. אמנם מה שנוגע לענינינו נקח משם מעט צרי ומעט דבש כדי לבוא לכוונתינו. (אמנם הוא כי במהדורא בתרא לספר הדע"ה אשר ממנו הוא ספר הדע"ה הנדפס, השמטתי כל הדברים השייך כאן באשר שאינם מענין הספר שם, ולכן ראיתי עתה לכתוב כאן קוטב הדברים ממהדורא קמא אשר שם, וכל מה ששייך להספר אשר לפנינו תמצא עיקר הדברים רק כאן.)

ונתחיל ונאמר, כי הנה עומק הדברים מענין ירידת אותן החיצוניות דהתנה"י דא"ק שירדו למטה מרגליו, ולמקום שהיה עתיד להעולמות בי"ע וכנ"ל, הנה כל ענין ירידתם שם היה לצורך ההתפשטות הראשון להעולמות בי"ע, וע"ד שהיה התפשטות ראשון לצורך העקודים ולהאצילות. והענין הוא כי הנה נודע מ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ב ושם ענף ד) כי א"ק הוא כולל בתוכו את כל העולמות כולם, שכולם נתלים ונאחזים בו, וממנו יצאו. וכן מבואר שם עוד, ובפרט בשער סדר אצילות בקצור (ריש פרק א וסוף פרק ב וריש פרק ג), כי גם הקו דא"ס ית"ש אשר הוא שוכן ומיוחד תמיד בא"ק, הנה גם הוא מבריה וכולל את כל העולמות כולם, שרק ממנו ועל ידו יצא ונעשה הכל. אמנם כבר אמרנו לעיל כלל ה' ו', כי כל א"ק העיקרי הנה הוא נשלם ומסתיים באמת לגמרי במקום הטבור¹⁹³, אלא כי לצורך ההתפשטות הראשון אשר להאצילות, הורידו הקו דא"ס שבו והמשיך אותו ממקום הטבור ולמטה עד סוף רגליו. אמנם כל זמן שלא

¹⁹² אין שם המשך לדברים אלו ולכאורה יותר נראה למחוק תיבת "וכו".

¹⁹³ עי' בהגר"א על ספד"צ טז ע"א ד"ה וכן הוא וז"ל, והענין כי מטיבורו ולמטה הוא לבר מגופא, ואין נחשב בכלל הפרצוף, והטעם כי בכל פרצוף פרסה מחלק בטיבורו.

נפרם עדיין הפרסא, הנה הוא מתייחס אז כל אותו ההתפשטות אשר מהטבור ולמטה ג"כ על שם א"ק עצמו, והוא התפשטות הס"ג שהיה נתפשט מתחילה עד סוף רגליו, כי היה נמשך עמו ג"כ למטה תוקף האור הקו דא"ס שבתוכו בלי שום מסך כלל, ולכן היה מתייחס כולו על שם א"ק ועל שם ס"ג הכללי. אמנם עכ"ז, מאחר שגם הקו עצמו הרי ירד ונתרחק ממקורו, עכ"פ הנה נתהווה כל ההתפשטות הזו לשורש הראשון להאצילות, כי ע"י ריחוקו [דהקו שנתרתק] ממקורו, ויציאתו [דא"ק שיצא] ממקומו העיקרי, הנה נתעבה כל אותו ההתפשטות במקצת עכ"פ, וירד ממדרגתו העיקרי שבו להעשות לשורש הראשון דלהאצילות.

והוא כמו שאמרנו ג"כ לעיל כלל א' וכלל ג', כי תיכף בהתפשטות הראשון אשר לכל עולם, הנה נעשה בו ע"י התפשטותו בחי' השכבת ועביות, ואמרנו שם ג"כ, כי אותו העביות הוא מציאות כח הכלים לאותו העולם שנתפשט בשבילו. והנה נודע הוא מדברי הרב בשער השמות (פרקים א ב) וכן בפנימיות והיצונית (דרוש ח), כי העולמות בי"ע הנה נעשה כל עיקרם מהכלים דאצילות, וא"כ הרי נמצא כי תיכף בהתפשטות הראשון אשר להאצילות, שהוא שורש הראשון אליו, הנה נתהווה אז ג"כ רמו ורושם גם להעולמות בי"ע, כי הרי אותו העביות אשר נעשה בו, שהוא לצורך (כה ע"ב) הכלים דהאצילות, הרי הם שורש להבי"ע. וכן הוא מוכח ג"כ ממה שאמרנו לעיל כלל ו', איך שנעשה אותו האור דהתפשטות הא' שורש להמ"ה וב"ן הכלליים ע"ש. וכבר כתב הרב באנ"כ (סוף פרק ה) וכן הוא בשבירת הכלים (פרק ז) כי בהחיצונית דב"ן שם הוא השורש לכל העולמות בי"ע, והרי לנו עכ"פ כי תיכף בהתפשטות הראשון דלהאצילות, הנה נעשה רמו רושם לשרשי הבי"ע ג"כ. אמנם הנה אותו הרמו רושם, הנה הוא רק בבחי' גילוי רצון לבד, כי בהתפשטות הא' אשר להאצילות, היה נרשם הגילוי רצון להמציאות דהבי"ע ג"כ.

והנה אותו הגילוי רצון שהוא הרמו רושם הנו', הנה הוא הוא השורש פנימי הנעלם להתפשטות הראשון דלהבי"ע, כי הרי אמרנו לעיל שישנו לכל התפשטות ראשון דלכל עולם שורש פנימי אליו אשר ממנו ומכחו הוא נעשה. והנה היה השורש פנימי דהתפשטות הראשון אשר להבי"ע בהאור דהתפשטות הראשון דלהאצילות, שהוא התפשטות הס"ג הכללי אשר היה נמשך ונתפשט בכל חלקי הא"ק שמטבורו ולמטה עד סוף רגליו. הנה נתגלה שם אז ג"כ השורש פנימי הנעלם להתפשטות הראשון אשר להבי"ע שנעשה להם אח"כ כמו שיתבאר למטה ענף ב'. והרי נתבאר לנו עכ"פ עתה ענין השורש פנימי להתפשטות הא' דלבי"ע, כי הוא נתגלה תיכף עם ההתפשטות הראשון דלהאצילות. והגם שהיה כ"ז עדיין קודם פריסת הפרסא, והיה נמשך שם אז גם הקו דא"ס עצמו, כי הרי לכך היה מתייחס אז עדיין כל ההתפשטות הזו רק על שם א"ק והס"ג הכללי וכנ"ל. אך עכ"ז הנה היה נתגלה שם אז ג"כ הגילוי רצון להבי"ע ג"כ, והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל כלל ב', שגם הגילוי הראשון דא"ס ית"ש הנה היה כל גילוי ג"כ רק מה שהוא צורך להעולמות, ולתלות בו כל העולמות כולם ולהאחו בכולם, כי המציאות רק ממנו, וכן ישובו לבסוף הכל אליו. ולכן ע"פ כוונה זו הנה גילה רישומו בהם תמיד בכל ירידתו מדרגא לדרגא, שהוא מגילוי לגילוי. וכן הוא בהקו דא"ס, שהוא גילוי השני ית"ש, הנה נרמו ותלוי בו בהעלם את שרשם הפנימי דכל העולמות כולם, כאשר שהוא שורש השרשים של הכל, ונתגלה שורש הפנימי אשר גם להתפשטות הראשון דהעולמות בי"ע תיכף בהתפשטות הס"ג הכללי ג"כ, גם בהיותו עם תוקף האור דהקו א"ס שבו, שהוא גם קודם הצמצום דא"ק וקודם פריסת הפרסא כנ"ז ודי בזה, וע' עוד למטה בסמוך.

ענף ב'

הנה בארנו תהלה לאל ית"ש את השורש פנימי להתפשטות הראשון אשר להעולמות בי"ע, כי הנה הוא בהתפשטות הס"ג הכללי עם תוקף האור דהקו א"ס שבו אשר קודם הצמצום דא"ק. והוא ההתפשטות הראשון דלהאצילות (אשר הוא חזר ונסתלק אח"כ ע"י הצמצום דא"ק ועלה למעלה מהטבור), הנה באותו ההתפשטות, בהחיצונית שבו, שם עומד נרמו ונרשם השורש פנימי הנעלם להתפשטות הראשון דלהבי"ע וכנ"ל ענ"א.

אמנם ההתפשטות הראשון עצמו אשר להבי"ע, הנה הוא נתהווה ונעשה רק אחר ירידת ב' מדרגות: אחד, ירידת מדרגה אשר בבחי' איכות. ואחד, הוא ירידת מדרגה אשר בבחי' כמות. והיינו כי לא נתהווה ולא נעשה ההתפשטות הראשון אשר להבי"ע אלא רק אחר הצמצום דא"ק, שחזרו ועלו כל האורות שמהטבור ולמטה, שהוא כל האור דהס"ג הכללי עם תוקף האור דהקו א"ס שבו, הנה חזרו ועלו כולם למעלה מהטבור, ונשאר למטה העביות לבדו ריקן מאור, והוא ירידת מדרגה אשר בבחי' איכות, כי הרי ניטל מאותו המקום את מעלתו ומדרגתו ונעשה חסר מאור ומכל צורתו הראשונה. והשני, הוא כי הנה עי"ז הנה נחשכו העביות מאד ונפרדו החיצוניות מהם וירדו למטה מרגליו, והוא ירידת מדרגה אשר בבחי' כמות, שהרי ירדו כל החיצוניות ממקומם ממש, שהוא ממקום האצילות, וירדו למקום העתיד להבי"ע. והנה אז נעשו אותן החיצוניות למציאות ההתפשטות הראשון, שהוא השורש ממש להעולמות בי"ע עצמן, כי אחר שירדו שם, שהוא באותו המקום העתיד להבי"ע עצמן, הנה נצטמצמו אותן החיצוניות עי"ז ונעשו (וכה ע"ג) ראוי להעשות למציאות ההתפשטות הראשון דלהבי"ע. והרי לנו כי לא נעשה ההתפשטות הראשון ממש אשר להבי"ע אלא רק אחר ירידת ב' מדרגות מהשורש פנימי אשר אליו.

והענין בכ"ז הוא, כי הנה באשר שכל העולמות בי"ע הנה ראה רצונו ית"ש להמציא אותם בבחי' עולמות נפרדים¹⁹⁴ דוקא, והם במדרגה אחרת לגמרי מכל העולמות שלמעלה, כי כל העולמות שלמעלה עד סוף האצילות הרי מתייחד בהם א"ס ית"ש ביחוד עצום מאד, עד שנעשים כולם על ידו אלהות גמור¹⁹⁵, והוא והם כולו חד, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ד ע"ב סמוך לסופו) דעשר ספירות דאצילות מלכא בהון (שמלכות דא"ס מתלבש בהם ומתייחד עמהם), איהו וגרמיהון חד בהון (גרמיהון ר"ל עצמותם, שהוא כחם ואורם אשר מהם הם מתהווים, ועל זה אמר שאור א"ס ית"ש הוא מתייחד עם עצמותם ונעשה לאחד עם כל עצמותם), אינון וחייהון חד בהון (ר"ל שהרי כל פרצוף הוא מיוסד באור וכלי גוף ונשמה, ועי"ז אמר שהם כולם חד, כי הכל הוא אלהות גמור יחיד ומיוחד, והוא עי"ז אור א"ס שמתייחד עם כולם), מה דלאו הכי בעשר ספירות דבריאה דלאו אינון וחייהון חד, לאו אינון וגרמיהון חד¹⁹⁶, כי גופם ונשמתם הם אינם חד, וכן גופם ועצמותם הם אינם חד, ור"ל על הנפש המרכבת מציאות הד' יסודות שבכל מציאות, והוא גם בהדומם ובכל גשם וחומר, והוא עצמות דכל מציאות אשר ממנו הוא מתהווה, ושורשו הוא מהד' גזעין עלאין שהם הד' אותיות דהשם הוי"ה ב"ה, והוא עצמות כל דבר אשר עליו הוא נשוא ובו הוא מתקיים. ועכ"ז אינו מתייחד בהם להיות אחד עמהם, כי הם לעולם בבחי' חוץ ממנו, ולכך נקראים כל העולמות בי"ע וכל אשר בהם בשם נפרדים, כי כל מציאותם אינם אלהות כלל וכלל ח"ו¹⁹⁷, הגם שהוא ית"ש הוא מהוים ומקיימם ומנהיגם והוא בפנימיותם בבחי' נשמה לנשמה

¹⁹⁴ עי' לעיל הערה 185.

¹⁹⁵ עי' לעיל הערה 75 שלמעלה מאצילות אינם עולמות אלהות אלא עולמות א"ס.

¹⁹⁶ ז"ל בשלימות: עשר ספירות דאצילות מלכא בהון איהו וגרמיהון חד בהון אינון וחייו חד בהון מה דלאו הכי בעשר ספירות דבריאה דלאו אינון וחייהון חד לאו אינון וגרמיהון חד ועלת על כלא הוא נהיר בעשר ספירות דאצילות ובעשר ספירות דבריאה ונהיר בעשר כתות דמלאכיא ובעשר גלגלי דרקיע ולא אשתני בכל אתר.

תרגום: עשר ספירות של האצילות המלך בהם הוא ועצמו אחד בהם הוא וחייו אחד בהם מה שאין כן בעשר הספירות של הבריאה שהם וחייהם אינם אחד שהם ועצמם אינם אחד ועלת על הכל הוא מאיר (יורד) בעשר ספירות של אצילות ובעשר הספירות של בריאה ומאיר בעשר כתות של מלאכים ובעשרה גלגלי הרקיע ולא משתנה בכל מקום.

¹⁹⁷ עי' ביאורים ח"א יד ע"ד שלא ניכר בהם מעיקר אור הא"ק מאומה אלא רק מהארתו הנמשכת ממנו. ועי' שם כד ע"ג שכל חיבורם של עולמות בי"ע אל אור הא"ס הוא רק דרך מסכים, והמסך הוא מלכות דאצילות (ביאורים ח"א כו ע"ג). ולא נהיו אחד אלא בדרך של נשמה וגוף (ביאורים ח"א כו ע"ד), ועי' דע"ה ח"ב יא ע"ג שגופם נובע מד' המחצבים, אם כי לאחר התיקון אורם מקשרם באצילות. ועי' דע"ה ח"א נד ע"א שאין שום דבר מראשית עולם הבריאה ולמטה שיהא אלהות גמור שאפשר לעבוד אותו ולידבק בו ח"ו, אבל אפשר לעבוד את הגילוי שבאצילות.

(שאין לו כלי בהגוף כנודע¹⁹⁸) ועליו הם נשואים תמיד, עכ"ז אין בעצמותם ובמציאותם שום אלהות כלל וכלל ח"ו. ועל זה נאמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ר"ל זולת האצילות, נוסף על האצילות, כי האצילות הוא נקרא פניו כמ"ש בזה"ק (פ' אמור צג ע"ב) ע"ש¹⁹⁹, וכבר הארכנו בזה בכ"מ מדברינו.

ועכ"פ הוא כי כל העולמות ב"ע הם כולם נפרדים (וע' עוד לקמן כלל יג ענף ב, ושם כתבנו בזה בפנים אחר קצת ע"ש), ומשום שהם עומדים תמיד רק בבחי' נפרדים, והרי הם במדרגה אחרת לגמרי, לכן הנה נשתנה כל סדר מציאות ההתפשטות הראשון דלהבי"ע מכל סדר המציאות ההתפשטות הראשונים אשר לכל העולמות שלמעלה בשינוי גדול מאד. והיינו כי בכל העולמות שלמעלה הנה נעשה ההתפשטות הראשון אשר לכל עולם ע"י תוספות אור וברכה אשר ניתוסף בשורשו העליון מלמעלה למעלה, עד א"ס ית"ש, ומריבוי האור שניתוסף בו נולד ויצא האור דהתפשטות הראשון אשר לצורך התחתון וכנ"ל כלל ד' ענף א' בהתפשטות הראשון דלהעקודים, כי הוא מסוד לובן העליון²⁰⁰ אשר בהב"ן דהמערכה הב' אות ח', וכן ההתפשטות הראשון אשר להאצילות הוא מסוד לובן העליון אשר בהב' שמות ס"ג דס"ו ו' אות כ"ב ודס"ט אות ל"ד כנ"ל כלל ו' ענף ב' ג'. והגם שאמרנו שם ג"כ שכל התפשטות ראשון אשר לכל תחתון הנה הוא רק הבחי' אחרונה דתולדות העליון, עכ"ז הנה כל אותה ההולדה הנה הוא נעשה ונמשך ויוצא רק ע"י תוספות אור ומוחין בהדו"ן העליונים אשר נתוסף ונתרבה בהם לצורך זה מלמעלה למעלה עד א"ס ית"ש. וכ"ז הוא כי כל הנאצלים כולם הם מיוחדים באור א"ס, וכולם הם רק התפשטותו וגילוייו, ולכן נעשו הם כולם ע"י פתיחת הנביעו דאור א"ס וגילוי דוקא. משא"כ העולמות ב"ע, אשר הם נפרדים, וכל מציאותם גופה הם עבים וחשוכים נבדלים ממדרגת אלהות לגמרי, לכן היה כל תהלוכות סדר מציאות ההתפשטות הראשון אשר להם, שהוא השורש הראשון אשר להם, רק ע"י סילוק האור והפסק הפרסא, וכן רק ע"י פירוד וריחוק דוקא, שהוא ירידתם למטה מרגלי א"ק, שהוא ג"כ למטה ממקום האצילות.

וזהו שאמר הרב בשער הקדמות ומבוא שערים הנ"ל ענף א', כי כאשר נצטמצם א"ק בצמצום שנית (ר"ל כי הצמצום הראשון הוא הצמצום דא"ס ית"ש הנאמר בעיגולים ויושר ענף ב, והצמצום השני הוא וכה ע"ד) הצמצום דא"ק שבענינינו הנאמר בנקודות פרק ב), ועלו כל האורות

¹⁹⁸ עי' ע"ח שער קלי' נגה פרק א'.

¹⁹⁹ ז"ל: אלה מועדי יי' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדס ר' יצחק פתח לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי' אבקש האי קרא אוקמוה חברייא בכמה אתר אבל האי קרא הכי אתמר לך אמר לבי דוד מלכא אמר דא בגין כנסת ישראל לקבל מלכא קדישא ומאי אמר לך אמר לבי בגינך אמר לבי לבני עלמא ואזהר לון לבי דאיהו אחיד ביה דדא בגין מלכא עלאה אמר בקשו פני אלן עטרי מלכא דאיהו אחיד בהו ואינון ביה אינון שמיה ואיהו שמיה מלה חדא הוא בגין כך אמר דוד את פניך יי' אבקש כד"א דרשו יי' ועזו בקשו פניו תמיד ת"ח יאות הוא דוד מלכא למימר שירתא בגין כנסת ישראל יתיר מכל בני עלמא ולמימר מלי דכנסת ישראל למלכא בגין דאיהו אחיד בה ד"א לך אמר לבי בקשו פני בגינך אמר לבי לבני עלמא בקשו פני (ס"א את פניך יי' אבקש) אלן זמנייא וחגייא דכלהו זמין להון לאתר דאקרי קדש בגין לעטרא לון כל חד וחד ביומיה כל חד וחד בזמניה וישאבון כלהו מההוא עמיקא דעמיקתא דנחלין ומבועין נפקין מניה בגין כך כתיבי מקראי קדש זמינין אינון ההוא אתר דאקרי קדש לאתעטרא ביה ולאשתאבא ביה בגין דיתקדשוון כלהון כחדא וישתכח בהו חדווא.

תרגום: אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדס, רבי יצחק פתח "לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש" את הפסוק הזה בארו החברים בכמה מקומות, אבל הפסוק הזה כך נאמר "לך אמר לבי" דוד המלך אמר את זה בשביל כנסת ישראל כנגד המלך הקדוש, ומה אמר "לך אמר לבי" בשבילך, אמר לבי לבני העולם, והזהיר אותם לבי, שהוא אחוז בו, שאת זה בשביל המלך העליון הוא אמר. "בקשו פני" אלו עטרות המלך שהוא אחוז בהן, והם בו, הם שמו, והוא ושמו, דבר אחד הוא. לכן אמר דוד "את פניך ה' אבקש" כמו שנאמר "דרשו ה' ועזו בקשו פניו תמיד". בא וראה, ראוי הוא דוד המלך לומר שירה בשביל כנסת ישראל יותר מכל בני העולם ולומר דברים של כנסת ישראל למלך, משום שהוא אחוז בה. דבר אחר "לך אמר לבי בקשו פני" בשבילך אמר לבי לבני העולם בקשו פני, [את פניך ה' אבקש], אלו זמנים וחגים שכולם הזמין להם למקום שנקרא קדש, כדי לעטר אותם כל אחד ואחד ביומו, כל אחד ואחד בזמנו, וישאבו כולם מאותו עומק העמוקים שהנחלים והמעיינות יוצאים משם, לכן כתוב מקראי קדש. מזמנים הם לאותו מקום, שנקרא קודש להתעטר בו, ולהשאב בו כדי שיתקדשו כולם כאחד ותמצא בהם שמחה.

²⁰⁰ עי' ע"ח שער העקודים פרק א' ולעיל יח ע"ב.

דהתנה"י שלו למעלה, והוא ההסתלקות הראשון אשר להאצילות, ונפרס הפרסא להפסיק ביניהם, וכמו שיתבאר עוד לקמן כלל י"ב, והנה נשאר ע"ז העביות לבדן למטה, ונתעבו אז ע"ז בעיבוי אחר עיבוי וע"ד שכתב הרב בעקודים (ריש פרק ג), וזהו מ"ש שם הרב עוד, ואז הוחשכו אותו החיצוניות דהכלים ונפרדו וירדו למטה מרגליו, שהוא בהמקום העתיד להבי"ע, ונעשו שם ע"ז למציאות כל ההתפשטות הראשון להעולמות בי"ע וכנ"ל.

והרי לא נעשה כל התפשטות הראשון אשר להבי"ע אלא רק אחר ההסתלקות הראשון דלאצילות. אך עכ"פ הנה נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש כי ענין ירידת אותן החיצוניות למטה, הנה היה כ"ז לצורך המציאות דההתפשטות הראשון להעולמות בי"ע.

כלל ז' ענף ג'

ומעתה הנה נאמר עוד, כי כבר אמרנו לעיל כלל ו' ענף ב', כי כל ענין ההתפשטות הראשון דלהאצילות שהוא התפשטות הא"ק אשר נתפשט ממקום הטבור ולמטה, הנה הוא נעשה בבחי' לידת האור אשר נולד ויצא ע"י זווגי הדרו"ן העליונים אשר בעיקר הא"ק עצמו. והנה אמרנו שם כי כל לידת אור חדש הוא מיוסד משני בחי': אחד, הוא ברורי הולד עצמו, והוא בהמלכות דהעליון. והשנית, הוא החלק אשר נותנים או"א מגופם ונפשם ג"כ בהמטה הזרעית ומשתתפים בבנין הולד ונעשה בו לעצם מעצמיו ובשר מבשרו, והחלק הזה הוא מהתנה"י דהעליון, אשר ממקום הטבור ולמטה שבו. וכן היה כאן, כי התפשטות הכללי דא"ק אשר מהטבור הכללי שבו עד סוף רגליו הכלליים, והוא לידת אור מהדרו"ן העליונים העיקרים שבו, אשר הם למעלה מהטבור וכנ"ל כלל ו' ענף א' ע"ש, הנה היה כלול אותו ההתפשטות הכללי מהשני בחי' הנז', אשר מכל א' מהדרו"ן העליונים העיקרים שבו, שהם למעלה מאותו הטבור הכללי דענינינו, והבן כ"ז היטיב ויתבאר כ"ז בעה"י בארוכה לקמן כלל י"ח ענף י'.

והנה כאשר נולד כל אותו ההתפשטות שממקום הטבור הכללי ולמטה, והיה אותו ההתפשטות השורש העליון להאצילות, וכן היה נרשם שם ג"כ שורש השרשים להבי"ע וכנ"ל ענף א', הנה היה מושרש שם לכל א' מהם אותן הב' בחי' הנז', והיינו כי בהשורש העליון דהאצילות היה ב' בחי' אליו: אחד, מה שהוא מבחי' אצילות עצמו, שהוא החלק דברורי הולד שאמרנו, שהוא הנקודה העיקרית והעצמותית דעצם האצילות גופה אשר היה מונח ומוכן לזה בהמלכות דהא"ק העיקרי. והשני, הוא החלק אשר נמשך מהא"ק העיקרי הכללי ממנו עצמו מבחי' גופו ונפשו ג"כ, ונמשך ומשתתף בבנין האצילות ועומד שם לעולם, כי הוא נעשה בו לעצם מעצמיו ובשר מבשרו כנז', והחלק הזה הוא מהתנה"י דהא"ק הכללי העיקרי. וכן היה עד"ז אותן הב' בחי' ג"כ בחלקי שורש השרשים דהבי"ע אשר היה נרשם חלקיהם ג"כ באותו ההתפשטות דא"ק וכנ"ל ענף א' וכן ריש ענף ב', הנה היה להם ג"כ אותן הב' בחי' הנז', והיינו כי הנה היה באותו ההתפשטות בחי' אחת אשר הוא שייך להנקודה העיקרית והעצמותית דשורש השרשים דהבי"ע עצמו, והוא היה מונח ומוכן לזה בבחי' החיצוניות דהמלכות דהא"ק הכללי העיקרי. וכן היה שם ג"כ בחי' אחת מחלקי הא"ק העיקרי והכללי ממנו עצמו ג"כ, העתיד להיות נמשך ומשתתף גם הוא בבנין העולמות בי"ע, ולהעשות שם לעצם מעצמיהם ובשר מבשרם וכנ"ל ענף א', כי א"ק הוא נכלל ונאחז בכל העולמות כולם, ואותו החלק הוא בהתנה"י דהא"ק הכללי והעיקרי בבחי' החיצונית שבו.

והנה סדרם בפרטיות הוא בדרך זה, כי הנה המלכות דא"ק אשר בה הוא השורש לכל הדי' עולמות אבי"ע, הנקודה העיקרית והעצמותית דכל א' מהם כנז', הנה היא נתחלקה לה' בחי', והיינו כי הרי יש בה פנימיות וחיצוניות, והפנימיות הם שנים, פנים דפנימיות, ואחוריים דפנימיות, ר"ל הפנימיות אשר מצד הפנים, והפנימיות אשר האחוריים וכנ"ל ענף א'. והחיצוניות הם ג', ר"ל שהם נתחלקו לג', כי משום שהחיצוניות הנה נתמעט האור בהם, וכל היחוד הוא לעולם רק ע"י זכו ע"א האור, לכן נעשה בהחיצוניות הריבוי והחלוקה יותר מהפנימיות, ונתחלקו החיצוניות לג', היינו החיצוניות דמצד הפנים א', והחיצוניות דמצד האחורים ב', וחיצוניות דחיצוניות דאחוריים ג'. והרי לנו ה' בחי' בהמלכות דא"ק. ואלו הדי' בחי' הנה בהם הוא הנקודות העיקריות והעצמותיות דהדי' עולמות אבי"ע, שרשי העצמות שלהם גופה, כי הב' חלקי פנימיות

הוא לאצילות, והג' חלקי החיצוניות הוא להעולמות ב"ע²⁰¹. והגם שכל מה שהוא לשרשי הבי"ע הם נעלמים בה מאד, אבל כולם הנה עומדים שרשיהם בה עכ"פ, שכולם תלויים בה, והיא נאחו בכולם. והרי לנו ה' בחי' בהמלכות דא"ק, שהם השרשים העיקריים דעצמות הד' עולמות אבי"ע. וכן עדי"ז ממש, הנה ישנם ג"כ ה' בחי' בהתנה"י דא"ק אשר מטבורו ולמטה, היינו פנימיות דהפנים, ופנימיות דהאחוריים, וחיצוניות דהפנים, וחיצוניות דהאחוריים, וחיצוניות דחיצוניות דאחוריים. והם ג"כ שרשים נעלמים להד' עולמות אבי"ע, אלא שהם מחלקי הא"ק עצמו הנמשך ומשתתף מעצמותו ג"כ בכל הד' עולמות אבי"ע, ונעשה הם לעצם מעצמיהם ובשר מבשרם.

והרי לנו עשרה בחי' שונות בהתנה"מ דא"ק, אשר הם השורשים ושורש השרשים לכל הד' עולמות אבי"ע, ור"ל כי בעת ההתפשטות הא' דלהאצילות הנה היו אז אלו העשרה בחי' להמציאות דהתפשטות הא' להאצילות, ולשורש הפנימי הנעלם להתפשטות הא' אשר להבי"ע וכנ"ל ענ"א. ואח"כ בעת הצמצום דא"ק הנה ירדו אז הו' בחי' החיצוניות שהם הג' חיצוניות דהמלכות דא"ק והג' חיצוניות דהתנה"י דא"ק, הנה ירדו אז כל אלו הו' חיצוניות להיות להתפשטות הא' ממש להבי"ע וכנ"ל ענ"ב ודע כ"ז.

והנה נתבאר מדברינו ג"כ כי התפשטות הא' דלהאצילות, הנה הוא מד' בחי', כי הם מהב' בחי' פנימיות דהמלכות דהא"ק, ומהב' בחי' פנימיות דהתנה"י דא"ק. אבל חלקי הבי"ע, הנה הוא מו' בחי', הג' חיצוניות דהמלכות, והג' חיצוניות דהתנה"י כנז', כי החיצוניות דהאחוריים נתחלקו הם ג"כ לשנים, שהם חיצוניות וחיצוניות דחיצוניות וכנ"ל, ועי"ז נעשו החיצוניות לג', הן בהמלכות והן בהתנה"י, והרי הם ו' בחי' חיצוניות, והם כולם להעולמות ב"ע. משא"כ הפנימיות הם ד', ב' בהמלכות וב' בהתנה"י, והם כולם רק להאצילות. והרי עכ"פ הוא כי האצילות הוא מד' בחי', והעולמות ב"ע הם מו' בחי', ובסך הכל הרי הם עשרה בחי' בהתנה"מ דא"ק אשר מטבורו ולמטה והם להד' עולמות אבי"ע וכנז'.

אמנם כל אלו הבחי' שונות והחילוקים כולם, הנה קודם ההסתלקות שהוא הצמצום דהא"ק, הנה לא היה ניכר שם ח"ו שום הבחנת חלוקה ובחי' שונות כלל, כי היה הכל באחדות עצום למאד, והיה מתייחס אז כל אותו ההתפשטות אשר מהטבור עד סוף רגליו רק על שם א"ק לבד. אך אחר הצמצום דא"ק, ונסתלקו ועלו כל האורות למעלה ונפרס הפרסא להפסיק ביניהם, הנה נתחלפו ויצאו ממדרגת א"ק לגמרי, והתחיל אז להתנוצץ ולהתראות בהם כל ההבחנות והחלוקות הנז', כי הד' בחי' פנימיות אשר הם לאצילות וכנ"ל, הנה הם לשורש הפנים ואחור דמ"ה והפנים ואחור דב"ן, כי הפנימיות דהפנים דהתנה"י הם השורש להפנים דהמ"ה, והפנימיות דהאחוריים דהתנה"י הם השורש להאחור דמ"ה, והפנימיות דהפנים דהמלכות הם השורש להפנים דהב"ן, והפנימיות דהאחוריים דהמלכות הם השורש להאחור דב"ן.

וכן הוא עוד, כי הרי אמרנו לעיל כלל ו', כי היה ההתפשטות הן מהע"ב הכללי והן מהס"ג הכללי, שהוא מהע"ב דס"ג והס"ג דס"ג מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, ובכל א' מהם הנה היה כל העשרה בחי' שאמרנו לעיל, ד' בחי' פנימיות ו' בחי' חיצוניות, והיה כל הפנימיות שלהם שורש להאצילות. אמנם מה שהיו שורש להכלים דאצילות, הנה הוא רק להכלים דהג"ר דאצילות אשר הם לא נשברו, וכמו שיתבאר עוד בדברינו לקמן בעה"י, כי העיקר מה שהיה נעשה מהעביות דהתפשטות הראשון שרשי הכלים דאצילות, הנה היה רק להג"ר דאצילות אשר הם לא נשברו, והוא משום כי הרי כל ההתפשטות הנה הוא מהע"ב הכללי והס"ג הכללי, שהם רק בחי' הג"ר. אך האורות דהג"ר העיקרים, הנה הם יצאו רק אח"כ בהגילוי דשם מ"ה כנודע כ"ז בספד"צ (פרק א²⁰²). והחיצוניות שלהם אחר (כו ע"ב) שירדו למטה, הנה נעשו הם להתפשטות הראשון, שהוא השורשים הראשונים להעולמות ב"ע, החיצוניות דהפנים להבריאה, והחיצוניות דהאחוריים להיצירה, והחיצוניות דחיצוניות להעשיה וכנ"ל ענף א' ב'. כי אחר שירדו למטה מרגלי א"ק,

²⁰¹ עי' ע"ח שער השבירה פרק ז.

²⁰² עי' ספד"צ ב ע"ב: זיוניהון לא אשתכחו. ועי"ש בבהגר"א ג ע"א, ז"ל, זיוניהון הן המוחין ג"ר שחסרון להן.

שהוא המקום העתיד להבי"ע, הנה נצממצמו ונתעבו עי"ז להעשות למציאות ההתפשטות הראשון להבי"ע. אמנם לא נעשה כ"ז אלא רק אחר ההסתלקות הראשון דלהאצילות, שהוא אחר הצמצום דהא"ק, שעלו האורות למעלה, והרי נעשה ההתפשטות הראשון דלהבי"ע רק אחר ההסתלקות הראשון דלהאצילות.

ענף ד

והנה מבואר הוא במבו"ש ושעה"ק הנ"ל ענ"א כי אחר שיצאו אורות העינים²⁰³ שהוא ההתפשטות הב' אשר להאצילות וכמו שיתבאר לקמן כלל י"ח, הנה אז חזרו כל אותן החיצוניות שירדו למטה²⁰⁴, הנה חזרו ועלו למעלה²⁰⁵, והוא ההסתלקות הראשון אשר להבי"ע, ונעשה ע"י ההתפשטות הב' אשר להאצילות. וכמ"ש במבו"ש ושעה"ק הנ"ל שאורות העינים הנה הם גרמו וסיבבו את עליית החיצוניות למעלה, ע"י שדחקו אותם לחזור ולעלות, ועלו ועמדו שם מכנגד מקומם הראשון מחוץ להעגולים דהנקודות וכנ"ל ענ"א. וכ"ז הוא משום, כי מאחר שכל אלו החיצוניות שירדו, הם רק ההתפשטות הא' אשר להבי"ע, והנה הם באמת שרשיהם העליונים אשר מבחי' האצילות עצמו, אלא שמהם נולד ויצא אח"כ האור דהתפשטות הב' אשר להבי"ע, שממנו הוא הבי"ע העיקרים. אבל כל התפשטות הא' דלהבי"ע, היא רק שרשיהם העליונים אשר באצילות, ולכן חזרו הם ועלו למעלה, כי שם הוא מקומם. וכן הוא מוכרח שיעמוד שרשם במקום עליון תמיד, כדי לקבל על ידיהם השפע מלמעלה, וכן הוא הסדר לעולם בכל ההתפשטויות הראשונים אשר לכל עולם ועולם, שהוא נשאר למעלה בעולם העליון אחר הסתלקותו, כי הוא באמת רק ממדרגת העליון עצמו, אלא שהוא מהבחי' האחרונה שבו, וכמו שבארנו לעיל כמה פעמים מזה.

וזהו ג"כ הענין מ"ש הרב במבו"ש ושעה"ק הנז' שהמקום דכל עולם הוא יותר גדול במעלה מהעולם עצמו, כי הנה ענין המקום הוא הכח הנושא וסובל את גוף העולם העומד בו²⁰⁶, והוא כל כח מציאותו וקיומו התופסו ומחזיקו בכל מלואו. והנה הוא נעשה לכל עולם מרשימת האור דהתפשטות הא' הנשאר ממנו אחר הסתלקותו, כי כל אור שנסתלק הנה משאיר ממנו רושם כנודע, ואותו הרושם אור הנשאר מההתפשטות הא' אשר לכל עולם אחר הסתלקותו, הנה הוא הכח הנושא של אותו העולם, והוא מקומו הנושא אותו, ועליו הוא עומד, ולכן הוא מעלתו יותר גדולה מהעולם עצמו, כי העולם עצמו הנה הוא רק מההתפשטות הב', אשר הוא רק התולדות דהתפשטות הא', והוא מדרגה אחרת למטה לגמרי, כי הוא עיקר הנרנח"י דעולם התחתון גופה. משא"כ ההתפשטות הא', הנה הוא ממדרגת עולם העליון, והוא עומד לעולם למעלה כנז', ולכן המקום אשר הוא מהרשימו דההתפשטות הא', הנה מעלתו יותר גדולה מהעולם עצמו.

ודע כי יש שינוי בזה בין העולמות, כי בעולם העשייה הוה מקומו למטה, ובעולם היצירה הוה מקומו באמצעיתו, ובעולם הבריאה הוה מקומו למעלה, והם בסוד הג' נקודות חולם חירק שורק²⁰⁷ (ר"ל מלאפום) חולם למעלה, חיריק למטה, שורוק באמצע. והוא ג"כ מ"ש בזה"ק (פ' נח סה ע"א) כי רעותא עלאה שהוא נגלתא דא"א הוא קיימא על רדל"א, ואמר על זה הגר"א בתז"ח

²⁰³ בע"כ אין הכוונה לאורות העיניים אלא לאורות שיצאו דרך העיניים כמבואר בביאורים ח"א ב ע"ד אות ז, עיי"ש.

²⁰⁴ פ' למטה מרגלי הא"ק, כמבואר בביאורים ח"א יד ע"ד.

²⁰⁵ פ' מאחורי רגלי א"ק. ועי' כלל יג ענף ג' חילוק ד'.

²⁰⁶ ומגביל אותו (ביאורים ח"ב מט ע"ג וע"ד).

²⁰⁷ עי' בהגר"א על ספר יצירה פ"א מ"א אופן ד' דף ד ע"ד וז"ל, וכן הוא בכל דבר, זו"ן ושותף הג' (נדה לא ע"א) אביו נותן ה' דברים וכו' ושותף השלישי השי"ת י', וכן בספירות ג' שמות המיוחדין הוי"ה ואדנ"י, אה"ה הוא שותף הג', ומילואן ל"ב, וכ"ה בלוחות ה' נגד ה' ספר וספר, וניתנו ג"כ במאמר כל העשר, וסודן שנברא העולם בב', לכן הכל זו"ן ויחודן בא', כמ"ש (זהר ח"א ג ע"ב) כל יחודי וכו' ובך אתחיל אנכי כו' ושם היחוד וכו', והיא המתקלא ומתנהג העולם בחד"ר, ולכן מרע"ה ואנשי כנה"ג לא אמרו אלא ג', הגדול [הגיבור והנורא] וכו', והתחלת כל דבר בג', דאזרע בג' נקודין חש"ק [עי' הקדמה לאדרא שזה חולם שורוק חירק, ומקורו מתיקו"ז ח ע"א] והן אמ"ש בסוד החו"ל [עי' תז"ח יט ע"ב] והן מחשבה ודיבור ומעשה, ספר במחשבה וזהו וירא אלקים כי טוב, וספר המעשה, ויעש כו', והן בחו"ב, אומר ועושה וסיפור ויאמר.

(דף יח רע"ג) כי למעלה הוה יסוד הבנין למעלה מהבנין כידוע עכ"ל. ומ"ש כידוע, הוא מהספר גינת אגוז דף ל"ג ע"ב מדפוס ראשון שע"ד, וכמו שיתבאר בעה"י כ"ז לקמן כלל ט' בארוכה. ונהזור להענין, כי הנה ההתפשטות הא' הנה הגם שאמרנו שהוא מהעולם העליון, ולכן הוא חוזר ומסתלק ועולה למעלה (כו ע"ג) וכנ"ז, אמנם הנה משום שכבר ירד פעם אחת למטה, וגם הוא רק מהבחי' האחרונה דהעליון וכנ"ל כלל ו' ענ"ב, הנה הוא נחשך ונתעבה ע"י ירידתו וריחוקו ממקורו, כי הרי עי"ז הנה הוא נעשה לשורש העיקרי להתחתון שורש העליון אליו וכנ"ל. ולכן הוא כי גם אחר עלייתו למעלה, הנה אין באפשר לו לחזור ולהכלל עם העליון ולהעשות עמו לחד ממש כמקדם מאחר שכבר יצא לבחי' בפנ"ע, וזהו מ"ש במב"ש ושעה"ק הנ"ל ענ"א שהעגולים דהנקודות היו מפסיקים ביניהם, ועמדו כל החיצוניות אחר שעלו למעלה באחוריהם דהתנה"י דא"ק רק בהפסק מקום, כי העגולים דהנקודות היו מפסיקים ביניהם, ונשארו עי"ז לעולם רק לשורש עליון להעולמות בי"ע, ואינם מעיקר האצילות עצמו. כי באם שהיו חוזרים למדרגתם הראשונה ממש, לא היו אפשר להיות לשורש עליון להעולמות בי"ע, ולכך עמדו אחר עלייתם רק בהפסק מקום ממקום הראשון ובאחורי דהעגולים.

וזהו ג"כ הענין מ"ש שם הרח"ו ז"ל כי שמע פעם אחד מהאר"י זללה"ה כי מקום בי"ע הוא מאחורי העגולים של הנקודות, והוא אותן החיצוניות שעלו, [דוק בלשונו שאמר מקום, ולא אמר בי"ע סתם]. ועומק הכוונה הוא על אותו ההתפשטות הראשון שהוא עיקר מקומו של עולם העומד למעלה מכל העולמות כולם, והוא הנושא אותם מלמעלה למטה, ועליו הם עומדים, ובסוד תולה ארץ על בלימה (איוב כו ז), על בלי מהות מושג, והוא כמו שאמרנו לעיל, כי אור הרשימו שלהם אחר שנסתלקו הוא המקום של העולמות בי"ע, אשר בתוכם ממש הנושא אותם ומיוחד עמהם בכל מלואם וכנ"ל. והם באמת כולם למטה לגמרי מרגלי א"ק, אך ההתפשטות הראשון עצמו, הנה הוא מקומם העיקרי אשר למעלה, הנושא אותם מלמעלה למטה, ועומדים כולם רק עליו, ומקומו הוא למעלה שהוא באצילות גופה, ומשם נמשך להעולמות בי"ע תמיד כח מציאותם וקיומם, ושואבים משם כל חיותם לעולם ע"י אור הרשימו העומד בתוכם ממש ומיוחד עמהם כנ"ז.

והרי אין סתירה בזה בין השמועות, כי שניהם ישנם ושניהם אמת, כי מקומם המיוחד עמהם הוא למטה, והוא הנושא אותם בכל מלואם, והוא הרשימו כנ"ז. אבל המקום אשר עליו הם עומדים, הוא למעלה וכנ"ל מדברי הגר"א, כי למעלה הוא יסוד הבנין למעלה מהבנין, והוא התפשטות הראשון עצמו אשר הוא עומד למעלה.

והוא סוד מ"ש במדרש (ב"ר פס"ח סי' ט) מפני מה מכנין שמו של הקב"ה וקוראין אותו מקום שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו כו', מעונה אלהי קדם כו', הקב"ה מעונו של עולמו ואין עולמו מעונו כו' (והוא על סוד האור דהתפשטות הא' של כל עולם, שהוא מקומו של עולם אשר למעלה, והוא מעונו של עולם אשר ממנו נמשך כל חיותו וקיומו, והוא קודם להעולם ולמעלה מהעולם). אמר ר' אבא בר יודן לגבור שהוא רוכב על הסוס וכליו משופעים אילך ואילך, הסוס טפילה לו כו'. והוא על סוד הרשימו שהיא תמצית הארה מהאור דהתפשטות הא', והוא מקומו של עולם למטה המיוחד עמו, והעולם טפילה לו, כי הוא הנושא אותו בכל מלואו, והוא קיומו של עולם אשר למטה, כי עיקרן דהעולמות בי"ע הם באמת למטה מרגלי א"ק, וע' דברינו עוד בזה בספר הקדו"ש שער הפונה קדים ס"פ כ"ח. ועכ"פ הוא כי אין סתירה בזה בין השמועות, וע' דברינו עוד בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סי' ה' (אות ט), שם יישבנו את אלו ב' השמועות בדרך אחר ע"ש בארוכה, אך שניהם הם דברי אלהים חיים אמת התבונן שם והתבונן כאן ותבין.

אמנם דע כי גם אחר כל הדברים הללו שאמרנו במעלת המקום, ור"ל על הרשימו הנז' שהוא גבוה ונעלה במעלה הרבה מהעולם עצמו, עכ"ז הנה אינו ניכר מעלתו וגם מציאותו כלל אלא רק אחר שנעשה העולם וע"י העולם, אבל זולת העולם אין גילוי למציאותו כלל. והעולם עצמו הנה הוא נודע בדברינו כי הוא נעשה מהאור דהתפשטות הב', וא"כ נמצא כי קודם ההתפשטות הב' אין שום גילוי כלל להרשימו הנשאר שם מהאור דהתפשטות הא', והיא שם בבחי' אי"ן, נעלם משום השגה (כו ע"ד) ותפיסה לגמרי, וזהו מה שתמצא בדברי הרב שהושב כל הצימצומים

כולם למקום ריקני וחלל פנוי, וכמ"ש בעיגולים ויושר (ענף ב) בהצמצום הראשון דא"ס ית"ש, וכן בנקודות (פרק ב) בהצמצום דהא"ק, וכן בשער עקודים (פרק ה) אמר שם הרב על ההסתלקות הראשון דלהעקודים, שהוא מעין בחי' ביטול מלכים ע"ש. ואח"כ כאשר בא האור דהתפשטות הב', הוא כעין התיקון אשר ע"י האור דשם מ"ה. וכ"ז הרי הוא לכאורה היפך מהנז', כי הרי הרשימו שנשאר שם היא גבוה ונעלה במעלה הרבה יותר מכל האור דההתפשטות הב', וכן מצינו באמת בעקודים גופה שבהכתר והחכמה דהעקודים היה משתמש האור הרשימו בהם לבחי' זכר, והאור דהתפשטות הב' שנכנס בהם היה משתמש שם לבחי' נוק'. והרי לנו מכ"ז כי הרשימו היא גבוה יותר במעלה מכל האור דהתפשטות הב', ואיך חושב הרב את ההסתלקות לבחי' ביטול, והאור דהתפשטות הב' לבחי' תיקון, הלוא הרשימו שנשאר גם אחר ההסתלקות היא יותר גדול במעלה מכל האור דההתפשטות הב' (וכנ"ל שהמקום גבוה במעלה מהעולם עצמו, וכן האור הזך דהרשימו הוא נעשה לבחי' זכר בהכתר והחכמה דהעקודים כנז', וכמ"ש הרב במטי ולא מטי פרק ג).

אך הענין בכ"ז הוא ע"פ מה שאמרנו, כי הגם שעצם הרשימו הנה היא מהאור דהתפשטות הא', הנשאר ממנו תמצית הארה אחר הסתלקותו בעת הסתלקות הא', והרי היא קודם להתפשטות הב' הן בזמן והן במעלה וכנז', עכ"ז הנה אינו ניכר מעלתה וגם מציאותה כלל אלא רק בהתפשטות הב' ועל ידו דוקא. והטעם והסיבה בזה הוא, כי משום שהרי היא רק איזה תמצית הארה הנשאר למטה מהאור דהתפשטות הא', לכן הנה היא תלויה רק עליו, שכל כחה ואורה הוא רק ממנו, והיא מתקיים רק עליו, ולכן הוא כי בעת הסתלקותו שעולה ומסתלק וחוזר פניו למטה, הנה נחשך אז הרשימו מאד ואינו ניכר מציאותה כלל, ולכך חושב הרב כל בחי' צמצום למקום ריקני וחלל פנוי, וחושב את זה כעין בחי' ביטול מלכים. אמנם בעת ההתפשטות הב', הנה אז חוזר האור דהתפשטות הא' את פניו להאיר למטה, והוא כמו שכתבנו בכמה מקומות וכן יתבאר בעה"י עוד בדרושים הבאים, שההתפשטות הב' הנה היא תולדות האור דההתפשטות הא', ושפעו הנמשך ונולד ממנו אחר הסתלקותו, והוא משפיע בו תמיד, ולכן ע"י ההתפשטות הב' אשר אז חוזר האור דהתפשטות הא' את פניו להאיר למטה, הנה אז חוזר וניער אור הרשימו ג"כ, ומתגלה ומתראה בכל כחה ואורה, שהיא מהאור דההתפשטות הא' עצמו, ונתגלה אז כל מציאותה ומעלתה אשר היא באמת גבוה במעלה הרבה מכל האור דהתפשטות הב' וכנ"ל.

והרי נמצא כי מעלת הרשימו וגילויה הוא תלוי לעולם בסדר תהלוכות האור דהתפשטות הא' וגילויו למטה, כי כאשר שהאור דההתפשטות הא' הוא מסתלק ועולה וחוזר פניו למטה, ע"י עקודים (פרק ד) ובכ"מ, אז נחשך גם אור הרשימו ואינו ניכר כלל. וכאשר שהאור דההתפשטות הא' הוא חוזר פניו להאיר למטה, אז נתחדש גם אור הרשימו ומתלהט ומתגלה ונתראה כחה ומעלתה, כי תולה הרשימו תמיד בהאור דהתפשטות הא' משום שהיא ממנו עצמו, ולכן בעת ההסתלקות הנה נעשה כל צמצום לצמצום ממש, והוא חושך ולא אור, כי לא ניכר אז גם הרשימו כלל, ואינו חוזר וניער גם אור הרשימו אלא רק בעת ההתפשטות הב' דוקא. ומשום שאז הרי חוזר האור דהתפשטות הא' את פניו למטה להאיר שם, ומתחדש ע"י אור הרשימו ג"כ, ומתלהט אורה ומאירה בכל מדרגתה ומעלתה, שהיא גבוה במעלה הרבה מההתפשטות הב' כולו וכנ"ל, ודע וזכור כ"ז.

כלל ח' ענף א'

הנה בארנו תהלה לאל ית"ש עד כה את סדרי התפשטות הראשון דהעולמות כולם אשר מרום חביון עוזו ית"ש עד סוף כלל עולמות ב"ע עם עוד כמה ענינים הנמשך לזה מענין לענין. והנה נדבר עתה עד"ז ג"כ בפרטות הפרצופים דאצילות מזה לזה, כי כל מה שהוא בכללות (כו ע"א) בן הוא ג"כ בפרטות כנודע (ע' עגולים ויושר ענף ה' ופנימיות וחיצוניות דרוש ט ויא ודרושי אבי"ע פרק ב ומקיפים פרק ב ובכ"מ), ולזאת נדבר עתה כ"ז ג"כ בפרטות הפרצופי דאצילות, ומתוכם יתבאר לנו בעה"י כמה עמוקות נשגבות בדברי האריז"ל. אך ראינו לבאר מקודם ענין אחד הנוגע לדרושי א"א ואו"א ומתוך זה נבוא לענינינו.

הנה בסדר התלבשות או"א על א"א, הרי צריך לכאורה ביאור גדול, כי הרי התהוות ולידת הפרצופים זה מזה הנה הוא לעולם רק מהנה"י דהעליון אשר למטה מהפרסא שבו, והפרסא הוא מפסיק לעולם בין עצמות העיקרי דהעליון לבין שורש מציאות התחתון שבו, ולכן מלביש כל תחתון על הנה"י דהעליון וכנודע כ"ו. וכן אמר הרב באמת מפורש בנקודות (פרק ב) גם באו"א, כי הם מהנה"י דא"א (ע"ש דברינו בזה אות ח', אך כאן נדבר בזה רק מה שנוגע לעניינינו), וא"כ אלמה נשתנה בזה סדר ההתלבשות דאו"א על א"א כי הם עומדים עליו למעלה מהפרסא שבו, ע' שער א"א (פרק ג), ומלבישים על החג"ת שבו.

וכן הוא יפלא עוד, כי הרי בכל הפרצופים והאורות כולם, הנה מתלבש כל עליון בהתחתון ונכלל בו, והעליון נעלם והתחתון נגלה, ע' סדר אצילות בקיצור (פרק א) ובטנת"א (פרק ב ד"ה ודע) ובכ"מ, ובאו"א עם המזלין הוא להיפך, שהם נכללין בהמזלין ומתכסיין בהם²⁰⁸, והוה המזלין נגלים ואו"א נעלם. ומה גם כי הרי המזלין הנה הם הדעת עלאה, הדעת הכללי דהאצילות²⁰⁹, ע' דרושי הצלם (דרוש ב בכללי חו"ג כלל טו) ודרושי מ"ן ומ"ד (דרושי י) ונסירה (סוף פרק ג), כי הב' מזלין נוצר ונקח הנה הם תרין עטרין דחו"ג דהדעת הכללי, הדעת עלאה דאצילות הכללי, והוא נמשך מהדעת דא"א שהוא רישא תניינא מהג' רישין, שהם הכתר הכללי, והוא גילוי של הכתר וכנודע ופשוט כ"ז לכל מביני מדע. ואו"א הנה הם החו"ב הכלליים דאצילות, והנה הדעת הוא לעולם נעלם בין חו"ב, ולכן לא נמנה הדעת בכלל ה' ספ"י כמ"ש הרב במוחין דצלם (פרק ה סי' ד) ובכסא הכבוד (פרק ה) ובפנימיות וחיצוניות (דרוש ו), וכאן בהדעת הכללי הוא להיפך, שהמזלין שהם הדעת הכללי הוא נגלה, והאו"א שהם החו"ב הכלליים הם נכללים ונעלמים בו. וכן הוא צריך ביאור ג"כ, כי כל ענין הזה דהתלבשות או"א על החג"ת דא"א והמזלין מכסים עליהם, היכן מצאנו דוגמתן בעוה"ז, כי כל הענינים הנה הם למטה ג"כ, ומבשרי אחזה וגו', וכמ"ש הרב במוחין דצלם (סוף פרק ב) וכנודע.

אך עומק הענין בכ"ז הוא, כי כל אלו הג' שהם חג"ת דא"א א', ואו"א המלבישים עליהם ב', והמזלין אשר הם על או"א ג'. והרי מתלבישים החג"ת דא"א באו"א בתוכם, אבל המזלין הם מבחוץ לאו"א ומקיפים עליהם. הנה כל אלו הג' הם סוד שורש המוחין דהתחתון המתלבישים בהנה"י דהעליון בסוד צ' דצל"ם, ועיקר אורם נשאר מבחוץ ומקיפים עליהם מלמעלה למטה בסוד ל' מ' דצל"ם, והוא ע"פ מה שלמדנו הרב בנסירה (פרק ז) וכן במאמרי רשב"י (דף נד סע"א ורע"ב מדפוה"ח תרנ"ח) כי כל ענין פנימים ומקיפים אשר בסוד צל"ם הנה הם בו' בחי' בהנה"י דאו"א עצמם קודם שנכנסים בז"א²¹⁰, ע' שם בבחי' הג' והד'. והנה על סוד הזה דפנימים ומקיפים דסוד צל"ם אשר ישנם בהנה"י דהעליון גופה קודם שנכנסים בהמוחין דהתחתון ממש, הנה הם הג' בחי' דעניינינו, שהם: החג"ת דא"א א', והם סוד המוחין עצמן המוחין פנימים. ואו"א המלבישים על החג"ת ב', הם סוד הנה"י אשר המוחין מתלבישים בתוכם. והמזלין המקיפים על או"א ג', הם סוד הל' מ' דצל"ם המקיפים על הנה"י, וכמו שיתבאר כ"ז לפנינו בעוה"ת"ש.

והענין הוא, כי הנה נודע שכל האצילות כולו שהוא גילוי דא"ס ית"ש, אשר שם נתגלה בשמו ולהיות שורש לכל המציאות כולו ולכל פעולותיו והנהגתו ית"ש אשר עד קץ תיקון האחרון, הנה הוא בהזו"ן דאצילות אשר הם למטה מהפרסא דא"א, ששם הוא שמו וגילוי, אבל למעלה

²⁰⁸ עי' אד"ז רפט ע"ב.

²⁰⁹ עי' בהגר"א על ספד"צ יג ע"ג ד"ה וז"ש היינו, שלא יתכן זיווג או"א עד שיתגלה הדעת ואז אתכלילו או"א במזלא, שכן במזלין הוא שורש הדעת ולכן שם תליא זיווגם. ועי' לקמן אות ב' באריכות.

²¹⁰ ו' בחי' אלה הם: א', בהיותם במקומם עדיין תוך או"א. ב', ע"י הארת מזלא דדיקנא דא"א כנ"ל באו"א נתוסף הארה בהם ומתנוצץ אורם בחוץ בסוד אור מקיף כנגד מקומם שבפנים. ג', אח"כ נמשך האור שלהם עד למטה בנה"י דאמא ומתלבשין בתוכם כנודע. ד', מתנוצץ אורם מבחוץ של נה"י דאמא בסוד אור מקיף (ודע כי אור מקיף זה הוא עיקר מציאות אור המקיף עצמו דז"א, ומאיר בו משם מלמעלה, ומקיף לז"א בהיותו שם מחוץ לנה"י דאמא). ה', אח"כ כאשר מתפשטין יותר ונכנסין הנה"י דאמא עם המוחין שבתוכם בתוך א"א עצמו בג' חללי דגולגלתא. ו', שם מתנוצץ אור המוחין מבחוץ במצח דז"א בסוד תפילין, כמ"ש למטה בע"ה.

מהפרסא הם הג'ר שהם כולם נסתרות וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א), וכן בספד"צ (ריש פרק ד כח ע"א) וע"ש בהגר"א (כח ע"ב ד"ה ואמר טמיר) וכנודע.

והנה הם ג' בחי' אשר הם ממוצעים בין העקודים להאצילות העיקרי שהוא הזו"ן, והם: רדל"א וא"א שהם הכתר הכללי, והם אחד. ואו"א שהם החו"ב הכלליים, והם שנים. והו"ן הזו"ן למטה מג', ובהם הוא הגילוי (כו ע"ב) העיקרי, זה שמי וזה זכרי²¹¹. אמנם כללות כל אלו הג'ר אשר עד הפרסא דא"א, הנה כולם הם רק פרטי המ' ספי' רדל"א כח"ב חג"ת נה"י שבו (כי המלכות שבו היא לא יצאה לבחי' בפנ"ע, ע' שער המלכים (פרק ד) וא"א (פרק ב בהמ"ק) ועיין לעיל כלל ו' ענף ה'), כי רדל"א עצמו הנה הוא הכח"ב שבו, והג' רישין דא"א שהם חב"ד דא"א, אשר מהם הוא החוורתא והנימין והדיקנא, הם חג"ת רדל"א ע' הגר"א ספד"צ פ"א (ב ע"א ד"ה וכן התחלת), וחג"ת דא"א עם או"א המלבישים עליהם הם נה"י רדל"א. והיינו כי החג"ת דא"א הם האורות והמוחין, ר"ל עטרין דחו"ג הכלולים בדעת, ואו"א המלבישים עליהם הם הכלים דהנה"י אשר העטרין מתלבישים בתוכם. והנה הוא הוא ענין או"א המלבישים על החג"ת דא"א, שהחג"ת דא"א הם בתוכם כי הוא ההתפשטות העטרין דחו"ג רדל"א בהנה"י שבו, ע' נסירה (פרק ו ז) והולדת או"א (סוף פרק ו) ובכ"מ. והנה אותן העטרין דחו"ג המתלבישים בהנה"י הם בסוד צ' דצל"ם, והוה החג"ת דא"א המתלבישים באו"א בסוד צ' דצל"ם, והמזלין שהם החו"ג עצמן דהדעת עלאה כנ"ל מדברי הרב (ע"ז דרושי הצלם דרוש ב) בכללי חו"ג (כלל מו יד) ובנסירה (סוף פרק ג) הנה הם בסוד ל' מ' דצל"ם, והוה המזלין החופפים על או"א ומקיפים עליהם בסוד ל' מ' דצל"ם אשר בהנה"י רדל"א. אמנם כל אותן החג"ת דא"א עם או"א והמזלין אשר אמרנו שהם בסוד עטרין דחו"ג רדל"א המתפשטים ומתלבישים בהנה"י שלו עם המקיפים אשר עליהם, הנה כ"ז הוא בסוד האורות פנימים ומקיפים דהנה"י קודם שמתלבישים בזו"ן, והוא רק בסוד הבחי' הג' והד' מהו' בחי' שאמר הרב בנסירה (ריש פרק ז), כי הרי האו"א והחג"ת דא"א עם המזלין הרי הם כולם למעלה מהפרסא שהוא למעלה מהזו"ן. והרי הוה כל סוד הנה"י והצל"ם שאמרנו בהם רק בסוד הבחינה הג' והד' הנו'. ור"ל כי כל ענין החג"ת דא"א וענין או"א המלבישים עליהם וענין המזלין המקיפין על או"א הם סוד הצל"ם אשר בהנה"י רדל"א, הבחי' הג' והד' שבהם מהו' בחי' אשר מהרדל"א לכלל האצילות, והם שורשם להו' בחי' הנזכר אשר מאו"א לזו"ן שאמר הרב בנסירה (ריש פרק ז). וכנודע שכל הבחי' אשר למטה ישנם כולם למעלה ג"כ, ושם הוא שורשם. וכן הוא כאן, כי כל הפרטים אשר מאו"א להזו"ן הנה ישנם כ"ז למעלה, שהוא מרדל"א לכלל האצילות, וישנם כל הו' בחי' אשר אמר הרב בנסירה (פרק ז) מרדל"א ג"כ, והיינו כי הבחי' הג' והד' הוא כנז', והבחי' הה' והו' אשר מרדל"א הנה הם עצמן בחי' הא' והב' אשר מאו"א לזו"ן שאמר שם רפ"ז ע"ש, כי הם מנצח הוד רדל"א כמ"ש שם (פרק ו).

והבחי' הא' והב' אשר מרדל"א הנה הם סוד פאתי הראש, שהם אורות מקיפים, והם מהחו"ג הפנימים שבמוח הדעת כמ"ש במבו"ש (שער א"א שער ג חלק ב פ' יג), והם ג"כ מנצח הוד רדל"א, כי משם הוא סוד כל השערות כמ"ש [בע"ז] בשער א"א (סוף פרק ו), והם שורש הי"ג ת"ד כמ"ש (שם פרק יא). ועכ"פ הוא כי הפאות הם ג"כ מאורות החו"ג שבדעת אשר מנה"י רדל"א שברישא דא"א, והם למעלה שורש דהב' מזלין אשר למטה, והם ג"כ בחי' מקיפים. וכנגדם הוא אורות החו"ג דהדעת שמבפנים, והם הפנימים. ואלו הפנימים והמקיפים דפאתי הראש דא"א אשר הם ג"כ מהנה"י רדל"א כנז', והם למעלה ברישא דא"א אשר שם הוא עיקר הגופא ר"ל חג"ת רדל"א, ע' שער א"א (פרק ז) ובהגר"א ספד"צ (פרק א ד ע"ב ד"ה מתקלא), הנה אלו הב' בחי' פנימים ומקיפים דפאתי הראש הם האורות דהבחי' הא' והב' אשר מהרדל"א, וכמו הבחי' הא' והב' אשר מאו"א לזו"ן שאמר בנסירה (ריש פרק ז).

²¹¹ מרמז בזה לדברי חז"ל (פסחים דף נ ע"א): אמר רב נחמן בר יצחק לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה נכתב ביר"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת, אבל לעולם הבא כולו אחד נקרא ביר"ד ה"י ונכתב ביר"ד ה"י. סבר רבא למדרשה בפירקא, אמר ליה ההוא סבא לעלם כתיב. רבי אבינא רמי, כתיב זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר. אמר הקדוש ברוך הוא, לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביר"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת.

והרי נתבאר לנו כי כל הו' בחי' שאמר הרב בנסירה (פרק ז) מאו"א לז"א, הנה ישנם ג"כ כל אלו הו' בחי' מרדל"א לכלל האצילות, כי הבחי' הא' והב' הנה הם ברדל"א הפאתי ראש שבא"א, שהם ג"כ פנימים ומקיפים, והם הב' בחי', הא' והב' שבנופא רדל"א, כי ברישא דא"א הוא הגופא רדל"א שהוא החג"ת שבו. והבחי' הג' והד' שברדל"א הוא החג"ת דא"א אשר בתוך או"א עם המזלין המקיפים עליהם. והבחי' הה' והו' שברדל"א, הנה הוא הבחי' הא' והב' אשר מאו"א לזו"ן, כי אותן הבחי' הא' והב' אשר מאו"א לזו"ן, הנה הם עצמם בחי' הה' והו' אשר מרדל"א, כי באותן הבחי' הה' והו' רדל"א, הנה שם נעשה אצילות הזו"ן ע"י או"א, והם הבחי' הא' והב' שבהם. (כז ע"ג)

ואחר כל הדברים הללו, הרי יתבאר לנו בנקל כל ההערות שהערינו לעיל בריש דברינו, כי ענין התלבשות או"א על החג"ת דא"א מה שלא מצינו כן בכל הפרצופים, שכל תחתון הוא מלביש רק על הנה"י דהעליון, הרי הוא מבואר ע"פ דברינו, כי כל ענין החג"ת דא"א והאו"א המלבישים עליהם שניהם, הם רק בחי' ההתפשטות הנה"י רדל"א, והם שניהם בבחי' אורות וכלים, כי החג"ת דא"א הם האורות, ר"ל עטרין דחו"ג, כי הם התרין עטרין הכלליים, שהם כלל המוחין דהאצילות, והם מהנה"י דהרדל"א כמבואר בדרושי הנסירה ובכ"מ, ומתם נמשכים ונעשים כל או"א כמבואר בדרושי או"א (פרק א), והוה ענין התלבשות או"א על החג"ת דא"א בבחי' הנה"י אשר בתוכם, הוא עטרין דחו"ג, והוה באמת התלבשות או"א ג"כ על הנה"י, ור"ל על הנה"י רדל"א, כי משם הם נעשים, וחג"ת דא"א אשר בתוכם הוא עטרין דחו"ג רדל"א אשר בתוך הנה"י. וענין המזלין שהם הדעת עלאה, אשר הם חופפים על או"א מבחוץ, הנה הם ג"כ רק מאותו האור עצמו דהעטרין הנז', אלא שהעטרין הם האורות הפנימים, והמזלין הם האורות המקיפים, אבל שניהם הם מהדעת דא"א הנמשך בו מרדל"א.

והענין בביאור הוא, כי הנה ישנם בכל עולם וכן בכל פרצוף ב' בחי' אור: אחד, מה שהוא ממדרגתו הראוי אליו והוא האור הפנימי שבו, ואחד החופף עליו מבחוץ כדי להתגדל על ידו למעלה ממדרגתו ולהתעלה מעילוי לעילוי, והוא ע"י האור מקיף שבו, והוא סוד הצל"ם אשר ישנו בכל עולם ובכל פרצוף. וכן הוא ג"כ באדם התחתון, וכמ"ש בשער הצלם וכן בדרושי הצלם (דרוש ה ודרוש ח) ובכ"מ. וכ"ז הנה הוא הענין דחג"ת דא"א המתלבשים תוך או"א והמזלין אשר הם מקיפים מבחוץ לאו"א, כי החג"ת דא"א אשר הם בתוכם הם העטרין והמוחין דאצילות כהראוי למדרגת האצילות גופה, כי כל האצילות נעשה מאותן החג"ת דא"א שבתוך או"א, ואותן החג"ת דא"א הם מהעטרין רדל"א, ונעשה מזה כל האצילות ע"י האו"א, וכמ"ש בנסירה (פרק ו) ובמאמרי רשב"י (דף נד ע"א מדפוה"ח), וע' שער א"א (פרק א) ואו"א (פרק א), וכן אמר בא"א (פרק ז) כי נצח הוד דעתיק הם בחסד גבורה דא"א, שהם מוחין לאו"א. אך כ"ז הנה הם המוחין פנימים דהאצילות אשר ממדרגת האצילות גופה. אמנם המזלין אשר הם מהרישא תניינא דא"א, שהוא מהדעת רדל"א (וכמו שבארנו במ"א), והם מקיפים על או"א, הנה הם המקיפים הכלליים להאצילות הכללי לצורך הגדלות דאצילות ועילוי שיתעלה עי"ז למעלה ממדרגתו. והגם כי בכ"מ מבואר שגם עיקר כל המוחין דאצילות הוא ג"כ לעולם מהמזלין, ע' הולדת או"א (פרק ו) ודרושי מ"ן ומ"ד (דרוש י) ונסירה (פרק ג ופרק ו) ובכ"מ. אך כ"ז הוא רק ע"פ מה שכתבנו בספר הקדו"ש שער ו' ספ"ג, כי כל ענין המקיפים, הגם שעיקרם הוא לצורך העילוי להתעלה על ידו למעלה ממדרגתו, ובוה הנה אינו משתמש אור המקיף בתמידות, כי הגדלות והעילוי הוא רק לפרקים, אמנם גם מה שנוגע לצמצום פעולת אור הפנימי, הנה בוה משתתף אור המקיף ג"כ תמיד, כי קבלת אור הפנימי הוא לעולם ע"י אור המקיף, ע' דברינו שם. וכן הוא בעניינינו, והוא מה שמבואר בכ"מ, שקבלת החג"ת דא"א להשפיע לאו"א הוא לעולם ג"כ מהמזלין, אבל עיקרן דהמזלין הנה הוא באמת רק לצורך הגדלות והעילוי, כי על זה הוא עיקר הענין דבחי' המקיפים, והוה המזלין בבחי' ל' מ' דצל"ם המקיפים על העטרין דחו"ג, שהם הצ' דצל"ם אשר בהנה"י בפנימיותם, וכנ"ל שהאו"א הם בבחי' התפשטות הכלים דנה"י רדל"א, והחג"ת דא"א שבתוכם הם בבחי' עטרין דחו"ג רדל"א, והמזלין אשר עליהם הם מקיפי ל' מ' דצל"ם, והם מהתפשטות הדעת רדל"א.

וכבר אמרנו כי כ"ז הנה הוא בבחי' הנה"י והצל"ם קודם שמתלבשים בהזו"ן, ובבחי' הג' והד' כנ"ל, והנה נעשו אותן הנה"י והמזלין לחב"ד הכלליים דאצילות, כי משום שהם למעלה מהפרסא, הנה הם נכללים בא"א עצמו, ונעשו או"א, שהם מנצח הוד דרדל"א, לחו"ב הכלליים דאצילות. והמזלין שהם מהתפשטות הדעת דרדל"א, נעשים הם להדעת הכללי דהאצילות. אמנם משום שכל קבלת הזו"ן מהמזלין הנה הוא לעולם רק דרך או"א, וכמ"ש באד"ז (רצב ע"א) או"א כו' אתכלילו במזלא וביה תליין וביה (כו ע"ד) אחידן, והרי לנו כי שפעת המזלין הוא באו"א, וכל קבלת הזו"א מהמזלין הוא רק ע"י או"א, וכמ"ש בנסירה (פרק ו) ובא"א (פרק ז) ובמאמרי רשב"י (דף גה סע"ב ורע"ג) ע"ש. ולכן עומד הדעת בזו"א נעלם וכלול בין חו"ב, כי הוא נמשך בו רק מהם ועל ידיהם. וכן הוא לעולם, שהדעת הוא נעלם, כי למעלה הוא כלול בין חו"ב, ולמטה הוא נשמת הזו"ת ופנימיותם, והעיקר הוא כי הוא המתקלא, קו המכריע, הנמשך מרזא דאור א"ס, ולכן הוא נעלם לעולם. ומה שהמזלין הם גלויים והאו"א הם מכוסים בהם, הוא כמו שאמרנו, כי או"א עם החג"ת דא"א הם בסוד הנה"י וצ"י דצל"ם מרדל"א, והמזלין הם בסוד ל"מ דצל"ם מרדל"א מקיפים עליהם, וע' עוד למטה בסמוך.

כלל ח' ענף ב' אות א'

הנה אמרנו כי או"א עם החג"ת דא"א הכלולום בתוכם הם בבחי' 212 נה"י דרדל"א, ונעשו אותן הנצח הוד לאו"א דאצילות, כי משום שהם למטה מהפרסא דרדל"א, והם לבר מגופיה (זחר בראשית כא ע"ב), ע"י נעשה האפשרות בהם להעשות לאו"א דאצילות. אמנם עכ"ז הנה משום שהם למעלה מהפרסא דא"א הנה הם נכללים בא"א, ולכן אין לאו"א שם בפנ"ע, כי כל מה שהוא למעלה מהפרסא הנה הוא נכלל בו ונקרא על שמו, והוא מה שנודע כי שמות הכלליים דאצילות הוא רק אהי"ה יהו"ה אדנ"י שהם שמות דא"א זו"ן, ע' זוה"ק אחרי מות (סה ע"א וע"ב) ובתיקונים (קמב ע"ב), אבל או"א אין להם שמות בפנ"ע. ומה שנודע כי או"א הם ע"ב וס"ג, הנה הוא באמת רק על חו"ב דז"א אשר הם בו מהתלבשות או"א, ולכך נקראים או"א ג"כ על שם זה. אבל הם עצמן במקומן אין להם שם כלל, כי הם נכללים בא"א.

וכן הוא ג"כ בהמזלין במכל שכן, כי הם נכללים בא"א עצמו, ואין להם שם מיוחד, וכל השמות שנמצא בהם, ע' הולדת או"א (פרק ו) ובכ"מ, הנה הוא רק על גילויים שבזו"ן, כי מתפשטים הארת כל הי"ג ת"ד בזו"א כמ"ש הרב בשער א"א (פרק יא) ובכ"מ, וכן מתפשטים בהמלכות ג"כ, והוא בהי"ג אותיות דמילוי אלהים דיודי"ן כמ"ש בשער רוה"ק (דף ט ע"ב), וע' עוד בכוונת ברכת כהנים (בשעה"כ דף מ מא ובמבו"ש שער א"א פרק ה דף כד ע"ב מדפוה"ח תרס"ד). וכן אמר ג"כ ר' נחוניא בן הקנה בתפילתו על שורש כל הי"ג תיקונים, כי הם מתפשטים בת"ת ומלכות. והנה על התפשטותם אשר בת"ת ומלכות, הנה על זה הוא כל השמות דהי"ג ת"ד שאמר בתפילת ר' נחוניא בן הקנה שם, וכן השמות דהי"ג ת"ד והמזלין הנמצא בדברי הרב, אבל במקומן שבא"א אין להמזלין והי"ג ת"ד שום שם כלל, כי שם הם נכללים בא"א והם נעלמים מאד. ודע עוד כי התפשטות הי"ג ת"ד והמזלין המתפשטים בזו"ן כנוז, הנה הוא לעולם רק הארתם לבר, אבל אין בזו"א עצמו לעולם אלא רק ט' תיקונים, כמ"ש באד"ר (קלט ע"א 213) וכמו שכתב הרב הכלל בזה בשעה"כ (דף מג ע"ב סמוך לסופו). וכן כ"ז הוא ג"כ לעולם רק ע"י או"א וכנ"ל ענ"א, כי הרי גם החוורתא והנימין אשר עליהם אמרו באד"ז (רצב ע"א) זעיר אנפין בעתיקא קדישא תלייא ואחיד, עכ"ז הנה אמר הרב ג"כ בשער א"א (פרק ז) וכן במאמרי רשב"י (דף גה רע"ג) כי אין ז"א מקבל אותם אלא רק דרך או"א. ואמר בלשון מאמרי רשב"י שם, שאין ז"א מקבל

²¹² נדצ"ל מלבישים את.

²¹³ ז"ל: אתתקן בתשעה תקונין בשעתא דנהיר דיקנא יקרא דעתיקא בהאי דיקנא דזעיר אפין נגדין תליסר מבעין דמשחא עלאה בהאי דיקנא ומשתכחין ביה עשרין ותרין תקונין [תרגום: נתקן בט' תיקונים. בשעה שמאיר דיקנא מכובד של עתיקא באותו דיקנא של ז"א, נמשכים י"ג מעיינות של השמן העליון באותו דיקנא, ונמצאים בו כ"ב תיקונים], ע"כ. כן הוא בע"ח שער א"א פרק י"א, ועי' בהגר"א על ספד"צ כה ע"א ד"ה כ"ב, ולקמן כלל ט' ענף י', ח"ב כלל ב' ענף ח' אות ו'.

שפע א"א עצמו רק ע"י או"א המלבישים את א"א, והוא מלביש אותם, עכ"ל ע"ש. * וא"כ הרי מכל שכן הוא על אור המזלין, אשר עליהם אמרו באדר"ז רצ"ב הנ"ל, שאו"א אתכלילו במזלא וביה תליין וביה אחידן, הרי בש"כ הוא שאינו מקבל ז"א שום שפע מהמזלין אלא רק ע"י או"א.

* הגהה: וכן אמר הרב ג"כ זקעה"כ (דף כה ע"א סמוך לסופו) וכן הוא ג"כ בספר עולת תמיד (דף כח ע"א) ובתיקון נוק' (פרק 3 אות יד) ובהקמט קס, ובנקודות (פרק ג וקס בהמ"ק), וע' כ"ז דכרינו לקמן ענ"ל סמוך לסופו.

אמנם הנה נמצא באיזה מקומות שאמר הרב שמקבל ז"א שפע דהמזלין שלא ע"י או"א, והוא {כח ע"א} בנסירה (פרק ח) בענין המציאות דיסוד דז"א, שהוא ע"י השפע דהמזלין, הנה אמר שם הרב כי הנה נמשך השפע דמזל הי"ג במוחין דז"א שלא באמצעות או"א רק ע"י המזל עצמו, הנה נמשך אור גדול בראשו ומכה אור זה נתוסף בז"א ונתהווה בחי' יסוד שבו כו', ע"ש. וכן אמר ג"כ במאמרי רשב"י (דף נה ע"א מדפוה"ח תרנ"ח) כי לצורך המציאות דיסוד דז"א, הנה כופף א"א את ראשו מעט שיושפל המזל תחתון למטה ויגיע עד ראש ז"א, ואז נתוסף בו אור גדול מן המזל עצמו המגיע עד ראשו שלא ע"י או"א אלא מן המזל עצמו, וע"י האור הגדול הזה נתהווה בו מציאות היסוד. והרי מבואר מזה כי לפעמים, היינו כאשר כופף א"א את ראשו, הנה אז מקבל ז"א הארת המזלין שלא ע"י או"א, והוא סותר למה שאמר במאמ"ר גופה (שם ריש עמוד ג), כי לעולם אינו מקבל ז"א שפע א"א עצמו אלא רק ע"י או"א. ולא עוד כי הנה בשעה"כ (בכונת עמידה דרוש ד בכונת קונה הכל דף לד סע"ד ולה רע"א) הנה מבואר שם כי אותו הענין עצמו דמציאות היסוד דז"א ע"י אור המזלין, הנה הוא נעשה ג"כ רק באמצעות או"א ועל ידיהם דוקא ע"ש.

אמנם הנה כאשר נתבונן בזה, הנה נראה לנו כי אין כאן סתירה כלל, כי הרי לכאורה יש להקשות, כי למה צריך לכפיפת הראש דא"א להמשיך את אור המזלא ברישא דז"א, הרי גם בלא כפיפה הנה מגיע ג"כ היטיב המזל תחתון עד רישא דז"א ממש, וכמ"ש בשער א"א (פרק ה בכללים שם כלל א) וכן בהולדת או"א (תחילת פרק ו) וע' מאמרי רשב"י (דף ל סע"ד) במה שמסתפק שם האריז"ל על המזל עליון עד היכן שמגיע. אך על המזל תחתון, הנה פשוט הוא לו שם ג"כ שהוא עד טבורא דגופא*, וא"כ הרי מגיע המזל תחתון עד ראש ז"א ממש גם בלא כפיפה. וכן עד"ז הנה צריך ג"כ ביאור בענין כפיפת הראש דא"א אשר לצורך נה"י דאו"א שאמר הרב בהולדת או"א (סוף פרק ד) וכן במאמ"ר (דף נה ע"ד), ע' שם ושם כי הרי גם בלא כפיפה הנה מגיע ג"כ שפעת הד' תיקונים אשר מתיקון ה' לתיקון י"ג לגלגלתא דאו"א שהוא בהגרונ דא"א (ע' זוגים ספ"ב ופ"ה והולדת או"א פרקים א ב ואנ"כ פרק ח וא"א פרק יג) וא"כ למה צריך גם שם לכפיפת הראש בזה.

* הגהה: ע' בלחוכה זזה לקמן כלל י"ז ענ"ל אות ה' צענין הסתיכות הנמלל זזה ג"כ ע"פ.

אמנם הנה פשוט ומבואר הוא כי כל ענין הכפיפה הכוונה הוא על בחי' זווג והורדת טיפת הזווג להורידה מלמעלה למטה, ולצורך הנה"י דאו"א שהוא ע"י זווג הנשיקין שבפה כמבואר שם ושם, הנה נעשה כפיפת הראש להוריד אותה השפע דזווג הנשיקין לכל הו' תיקונים אשר מתיקון ה' עד תיקון י"ג, ולכלול אותם כולם בהמזלין אשר או"א כלולים בהם, ומתרבה ע"י השפע באו"א לצורך ההתהוות דמציאות הנה"י שבהם, ע' מאמרי רשב"י (גב ע"א שם). וכן הוא עד"ז ענין כפיפת הראש אשר לצורך היסוד דז"א, הכוונה הוא ג"כ על בחי' זווג, אלא ששם הוא הזווג מהמזל עליון עם התחתון, והוא שם ענין הכפיפה כי הוא בחי' המשכה והורדת הטיפה מהמזל עליון להמזל תחתון ולהורידה ולהמשיכה בז"א.

והנה נמשך באמת אותה השפע ברישא דז"א מהמזל תחתון עצמו שלא באמצעות או"א, כי המזל תחתון גופה הרי הוא מגיע עד רישיה ממש. אמנם הנה הזווג דהמזלין הנעשה לצורך זה, הנה נעשה כל אותו הזווג רק ע"י או"א ע"י המ"ן שלהם, כי הם כלילין בהמזלין, ומעלין הם מ"ן בהמזלין כדי שידווגו לזה, והרי נעשה כ"ז ע"י או"א ג"כ עכ"פ.

וכן הוא עוד, כי הנה הגם שהמשכת השפע ברישא דז"א הנה הוא מהמזל תחתון עצמו המגיע עד רישיה כנו, אמנם הנה מציאות היסוד דז"א אשר נתהווה מאותו השפע ע"י ריבוי השפע שנתרבה בהמוחין שלו (כמ"ש בנסירה פרק ח), הנה הוא באמת ג"כ רק ע"י או"א עכ"פ, והיינו כי

הרי המוחין דז"א הנה הם לעולם רק מהנה"י דאו"א המתלבשים בו כנודע, ע' נסירה (פרק ז), כי הנה הם בו' בחי', אמנם עיקרם הוא בחי' הה' ע"ש, כי היא אשר {כח ע"ב} נעשה בז"א לעצם מעצמיו. אבל הר' בחי' הראשונים, הם עדיין על שם או"א עצמן, ועכ"פ הוא כי כל המוחין שלו הוא רק מאו"א כנודע. ופשוט כי החו"ב שבו הרי הם מאחסנתא דאו"א²¹⁴ עצמן והדעת שבו. הנה הגם שהוא אחסנתא דז"א עצמו, הנה הוא נמשך בו ג"כ רק ע"י או"א, כמ"ש בנסירה (פרק ו), וא"כ נמצא כי כל ענין התהוות היסוד דז"א שהוא ע"י ריבוי השפע אשר נתרבה בהמוחין שבו ע"י המזל עצמו כנו', הנה הוא ג"כ רק ע"י או"א עכ"פ, הן בעיקר הסיבה דהשפע עצמה, כי הוא ע"י העלאת מ"ן דהאו"א כנ"ל, והן אח"כ, שהוא מריבוי התוספות דאור וברכה שנתרבה ונתוסף בהמוחין, אשר כל עיקרן דהמוחין הם אורות דאו"א. והרי נמצא כי הנה הגם שהאמת הוא שנמשך כל אותה השפע לז"א מהמזל התחתון עצמו המגיע ברישיה ממש, וממנו מכוון הנה נמשך בהמוחין שלו, עכ"ז הנה מציאות היסוד שנעשה ע"י הנה הוא ע"י או"א ג"כ, הן בתחילה שהוא בהסיבה כנו', והן בסוף, כי הרי כל המוחין הנה הם רק מהאו"א.

והרי נתבאר כי אין כאן סתירה כלל כי שניהם אמת ושניהם עולים בקנה אחד, כי גם שפע דהמזלין אשר הוא מהמזלין עצמן הנה הוא ג"כ ע"י הנה"י דהאו"א ובתוכם הנה"י דאו"א, אך המשכתו ברישיה הנה הוא מהמזל עצמו וע' עוד למטה סוף אות ב' ודי בזה והבן.

כלל ח' ענף ב' אות ב'

והנה ראיתי לבאר כאן עוד ענין אחד הנוגע לדברי הרב הנ"ל אשר בשעה"כ (בכוונת העמידה סוף דרוש ד בכוונת קונה הכל דף לה רע"א) הנ"ל, והגם שהוא אינו מעיקר ענינינו עתה, אך אנב דאתי לידן והוא צריך ביאור גדול לדעת, והוא במ"ש הרב שם כי ע"י שאו"א אתכלילו במזל שהוא הדעת עלאה אשר הוא למעלה מאו"א (ע' דרושי הצלם דרוש ב כללי חו"ג כלל טו ונסירה סוף פרק ג ודרושי מ"ן ומ"ד ריש דרוש י ושער מאמרי רשב"י נא רע"א), הנה נמשך ע"י אור גדול מהמזל אל הדעת אשר בין או"א, ומשם נמשך להעשות יסוד בז"א בו' ע"ש. וכן הוא ג"כ בפע"ח (שער העמידה פרק ד) ע"ש. והרי לנו מכ"ז סברת הרב, כי ישנו בחי' דעת בין או"א זולת המזלין נוסף על המזלין, ובפע"ח שם אמר בפירוש שהוא דעת הב', ור"ל שהוא הב' להמזלין. וכן נמצא ג"כ סברא זו בדברי הרב עוד בע"ח (שער א"א פרק ז ד"ה ז"א) ע"ש. וכן הוא ג"כ בשער רוח הקודש (בתיקון נדר ושבועה בדרך יד ע"ב) ע"ש בלוח הטעות והשמטות אשר בסוף הספר (דף עו ע"א מדפוס ראשון תרכ"ח) ע"ש. וכן הוא ג"כ בספר שער היחודים (לעמבערג דף טל ע"ג). והרי לנו מפורש בדברי הרב בכמה מקומות (בע"ח שער א"א פרק ז וכן בשער רוה"ק ובשער היחודים ובשעה"כ דף לה רע"א וכן בפע"ח שם פרק ד) כי ישנו בחי' דעת בין או"א גם זולת המזלין. ובאמת הנה לא נמצא בשום מקום מדרושי הרב מעניינו מה שהוא מאומה כלל, וכבר העריתי בזה בע"ח דפוס ווארשא תרנ"א ע"ש הנדפס בשמי בשער א"א רפ"ז בהגהות וביאורים אות ה', ואמרתי שם כי כ"ז הנה הוא ע"פ מה שנמצא בדברי האריז"ל בשער מאמרי רשב"י (דף כג ע"ג סמוך לסופו מדפוס"ח תרנ"ח), וכן הוא ג"כ בזוהר הרקיע (דף קט ע"א), כי היה האריז"ל עצמו כמסתפק בזה אם ישנו מציאות בחי' דעת בין או"א זולת המזלין או לא, ומתחילה היה שם סברת האריז"ל לומר כי ישנו בחי' דעת בין או"א גם זולת המזלין, אמנם אח"כ הנה הכריע שם הוא ז"ל עצמו כי המזל גופה הנה הוא הדעת שביניהם ואין זולתו ביניהם שום דעת אחרת כלל, וכן תפס אח"כ בפשיטות במאמ"ר שם (דף נ ע"ד). אך עכ"פ אנו רואין כי מתחילה הנה היה סברת האריז"ל לומר כי הדעת אשר בין או"א הנה הוא זולת המזלין, וזהו מה שנמצא בכל המקומות הנז' שמזכיר בחי' דעת בין או"א נוסף על המזלין, כי כ"ז הוא מה שאמר האריז"ל לפי סברתו שבתחילה, כי מתחילה היה סובר כן כמבואר במאמ"ר הנז'. אמנם אח"כ הרי מסיק שם גופה והכריע שאינו כן, אלא רק המזל עצמו הנה הוא הדעת שביניהם, ואין ביניהם דעת אחרת כלל זולת המזלין, וכן הוא האמת

²¹⁴ כדאיתא באדרא זוטא רצב ע"ב ז"ל: כמה דאמינא אחסנתיה דאבוי ואמיה, ותרין גניזין דלהון דמתעטרן כלהו ברישיה. תרגום: כמו שאמרתי, שהם ירושת אביו ואמו וב' הגנוזים שלהם שמתעטרין, כולם בראשו.

והעיקר, כי הנה לא נמצא בשום מקום מענין מציאות הדעת בין אבא לאימא מה שהוא זולת המזלין אלא העיקר כי אינו כלל. (כח ע"ג)

אמנם מה שהביא להאריז"ל לסברתו שבתחלה הנה הוא דברי האדרא זוטא (דף רפ"ט ע"ב) שאמר שם בענין או"א אחר שנמשכו מהמ"ם ויצאו ונעשו ע"י המזלין, הנה אמר שם אתנהירו ג' רישין עילאין תריין רישין (שהם או"א) וחד דכליל לון (שהוא הדעת) ובמזלא תליין ואתכלילין ביה²¹⁵ עכ"ל. והרי הלשון הזה הוא מורה כי הדעת שביניהם הכולל אותם הוא זולת המזלא, ומזה הוא סברת האריז"ל שבתחילה, כי ישנו בחי' דעת בין או"א זולת המזלין. אמנם אח"כ הנה הכריע האריז"ל ואמר שם כי יותר נראה שמה שאמר ובמזלא תליין הנה הוא עצמו החד דכליל לון ע"ש במאמרי רשב"י (דף כג סע"ג).

וכן אמר בפשיטות במאמ"ר (שם דף נ סע"ד) בביאור האד"ז הנז' זה לשונו, כי כמו שהוא ג' רישין בא"א, כן יש עוד ג' רישין, והם תריין רישין דא"א וחד דכליל לון, והוא בחי' מזלא דדיקנא היורד ומתפשט עד טיבורא דליבא (ע' לעיל אות א הגהה ב), כשיעור קומת או"א וחופף ומכסה עליהם, וזהו מה שביאר ואמר, ובמזלא תליין ואתכלילין ביה להיותם מכוסים וטמונים תחתיו, ולכן אין או"א יכולים להזדווג אם לא ע"י דעת עליון, שהוא המזל דתיקון י"ג והמזל דתיקון ח' המתפשט ומכסה עליהם והוא כולל אותם, ואינן איתכלילו ביה, עכ"ל ע"ש. והרי לנו דברי האריז"ל עצמו כי מ"ש האד"ז "וחד דכליל לון", הנה הוא עצמו רק המזלא, והוא הדעת עלאה המייחדם וכולל אותם, ואין זולתו ביניהם בחי' דעת אחרת כלל וכלל. ומה שנמצא באיזה מקומות מדברי האריז"ל שמזכיר בחי' דעת בין או"א גם זולת המזלין, הנה כ"ז הוא רק לפי סברתו שבתחילה, אבל אח"כ הנה הכריע הוא עצמו ז"ל שאינו כן וכנז'.

והנה הארכנו בכ"ז משום שלא ראינו מי שהעיר בזה ולכן הארכנו בזה וכפלנו הדברים פעמים ושלוש כדי לקבוע בלב המעיין.

אמנם התבוננתי וראיתי כי הגם שעיקר דברינו בזה הם אמת, עכ"ז הנה יש מקום היטיב להעמיד ג"כ את לשון האריז"ל בכל המקומות הנ"ל אשר מזכיר שם בחי' דעת בין או"א נוסף על המזלין, ואמר כי נמשך אור מהמזלין אל הדעת שבין או"א, ע"ש בכל המקומות הנ"ל, הנה יש מקום היטיב להעמיד הדברים ג"כ גם לפי סברתו אח"כ אשר הכריע שהמזלא עצמו הוא החד דכליל לון.

והיינו כי הנה כבר אמרנו לעיל ענ"א שכל ענין המזלין הנה הם בבחי' ל' מ' דצל"ם מהרדל"א, שהם אורות מקיפים ממנו על העטרין דחו"ג שבו שבאו"א, וע"ד הל"מ דצל"ם אשר מאו"א לזו"ג, ע' לעיל ענ"א. ונודע הוא כי בכל עת גדלות יותר מעולה הנה נמשכים ונכנסים המקיפים בפנימיותו, ע' שעה"כ (בברכת כהנים דרושי חזרת העמידה דרוש ה) ובכ"מ, ואז נמשכים מקיפים אחרים מלמעלה, וכן מתחלפים תמיד ממקיפים לפנימים, [כי הפנימים הראשונים הנה אחר שעושים את פעולתם לכל הצורך לפרצופים ולהעולמות שלמטה, הנה הם חוזרים למקורם הנעלם ומתתקנים שם לעלמין דכסופין לעלמא דאתי, ע' אד"ז (רפח ע"א) ופ' קרח (קעח ע"א) וכן בח"א (קכד ע"ב)]. ועכ"פ הוא כי המקיפים הנה הם מתחלפים תמיד ממקיפים לפנימים, ומתחדש מקיפים אחרים במקומם. וכן הוא בענינינו, כי הרי כל תקוני דיקנא הנה הם צנורות השפע הנובע ממ"ם, ונמשכים דרך הי"ג ת"ד שורש כולם הוא מרדל"א, שפעת החו"ג שבו, ונכללין בהמזלין, שהם העטרין דהחו"ג מהרדל"א. אמנם הם רק בחי' המקיפים על הכלים דהנה"י דרדל"א שהם או"א, כי העטרין דחו"ג הפנימים דהרדל"א הם החג"ת דא"א שהם הפנימים דהאו"א וכנ"ל ענ"א כ"ז. והנה אותן העטרין שהם שפעת המזלין, הנה הם מהדעת דרדל"א ע' א"א (פרק ו), לכן נקראין המזלין בשם דעת עלאה. ובאשר שהמקיפים הנה הם נכנסים ובאים בפנים, כי הם מתחלפים ממקיפים לפנימים כנז', והרי נמשכים תמיד אור המזלין באו"א בפנימיותם, והנה נעשה אור

²¹⁵ תרגום: האירו ג' ראשים עליונים: שני ראשים, וראש אחד הכולל אותם. והם תלויים במזל ונכללים בו.

המזלין אז לבחי' דעת בין או"א המיוחד את שניהם, כי על ידו הנה הם שני ריעין דלא מתפרשין (זהר ויקרא ד ע"א), והוא באשר כי אור המזלין הנה הם נוזלים ונמשכים תמיד, כי לכך נקראו בשם מזלין, וכן הם מתחלפים (כח ע"ד) תמיד ממקיפים לפנימים, ונעשין באו"א לדעת המיוחדם, ולכך הו"א תרין ריעין דלא מתפרשין.

והרי ניהא בזה מה שהקשינו לעיל ענ"א בענין המזלין שהם הדעת עלאה הדעת הכללי, והם הדעת בין או"א המיוחדם, כי הם החד דכליל לון וכנודע. והקשינו בזה, כי הרי הדעת הוא לעולם למטה מהח"ב ובפנימיותם, אבל המזלין הרי הם למעלה מהם ומקיפים עליהם, אך לפי מה שאמרנו עתה הנה שניהם אמת ושניהם ישנם והם שניהם אחד, כי מה שנקראו המזלין בשם דעת עלאה דעת הכללי, הוא משום כי הם נמשכים מדעת דרדל"א, והם עטרין דח"ג הכלליים לכל האצילות כולו, ובזה הנה הם למעלה מאו"א ומקיף עליהם. אך מה שהם הדעת בין או"א ומיוחדם, הנה הוא משום שהם נמשך תמיד בהאו"א עצמן בפנימיותם, והוא אשר נעשה בהם לדעת המיוחדם תמיד. ומשום שכ"ז הוא באמת הכל רק אור אחד אלא שהוא בבחי' ב' פעולות, ר"ל בשני גילויים שהם בקדימה ואיחור, אבל הוא הכל אור אחד, כי אותו האור עצמו שנמשך מתחילה לבחי' מקיף הנה הוא עצמו נמשך ונכנס אח"כ בפנימיותם, והם תמיד רק אור אחד ממקיף לפנימי, והרי הוה האור הדעת המיוחדם שהוא בפנימיותם אור אחד ממש עם הדעת הכללי המקיפם, כי הם נמשכים כאחד, אלא שהם בשני פעולות כנוז. וזהו מה שחלקם האר"ז (רפט ע"ב) בתרי בבי ואמר וחד דכליל לון (ור"ל על הדעת המיוחדם שבפנימיותם) ובמזלא תליין ואתכלילין ביה, ור"ל על הדעת הכללי המקיפם הגם שהם שניהם אחד, עכ"ז הנה חלקם לתרי בבי משום השני פעולות שבו. והנה הוא הרישא תליתאה הכוללם, כי הרי הם כלולים בו ע"י שמקיפם, וכן הם כלולים זב"ז ומיוחדים על ידו, ע"י המשכתו שבפנימיותם. והגם כי ע"י כ"ז הרי נעשו כולם כאחד, אך משום כי מעיקרו הרי הוא למעלה מהם וגדול מהם והם כולם כלולים יחד על ידו, לכן הוא רישא בפנ"ע, והם ג' רישין או"א והמזלא הכוללם. אך עכ"פ הוא כי מה שהמזלא הוא הדעת עלאה הדעת הכללי המקיפם, ומה שהוא הדעת שביניהם המיוחדם הנה הוא על שם הב' פעולות שבו, שהם בקדימה ואיחור וכנוז, כי מה שהוא בבחי' מקיפם הוא בבחי' ל' מ' דצל"ם, ומה שהוא בבחי' דעת המיוחדם הוא בבחי' צ' דצל"ם.

והרי ניהא בזה כל מה שהערינו לעיל ענ"א בענין השינויים הנמצא באו"א מכל הפרצופים כולם, הן מה שהערינו בענין הדעת המיוחדם שהם המזלין, והם על או"א ומבחוץ להם, כי האמת הוא כי עיקר הדעת המיוחדם הוא באו"א ג"כ רק אור המזלין הנמשך בפנימיותם, והן מה שהעירנו בענין ההתלבשות דהאו"א, שהם על החג"ת דא"א וכל ההתלבשות מהתחתון להעליון הרי הוא רק על הנה"י, כי האמת הוא שכאן הוא כ"ז ג"כ רק בחי' נה"י, כי כל אלו הג' מציאויות שהם החג"ת דא"א א', ואו"א ב', והמזלין שעליהם ג', הנה הם כולם רק בחי' נה"י, ור"ל הנה"י דרדל"א, כי כל נה"י הם כלולים מג' בחי': אחד, כלים שהם הנה"י עצמן. ואחד, אורות שהם העטרין דח"ג שבתוכם, והם ג"כ ב' בחי': אחד, פנימים והוא צ' דצל"ם. ואחד, מקיפים והוא ל' מ' דצל"ם. והם ג"כ בענינינו, כי הנה הם הג' מציאויות הנז', האו"א הם הנה"י דרדל"א, והחג"ת דא"א הם העטרין דח"ג הפנימים, והמזלין הם העטרין דח"ג המקיפים אשר בבחי' ל' מ' דצל"ם. ובאשר שאלו ב' האורות האור המקיף והאור הפנימי, שהם המזלין והחג"ת דא"א, חשקם להדבק זב"ז ומאיר ונמשך זה מבחוץ לפנים וזה מבפנים לחוץ, הנה נתמלאו הנה"י מהאורות דח"ג מבית ומבחוץ, והוא הצ' דצל"ם, והוא בענינינו האור הנמשך באו"א ומיוחד אותם, שהוא הדעת המיוחדם ונמשך בהם מהמזלין המקיפם ומהחג"ת דא"א שבפנימיותם. אך עכ"פ הוא כי כ"ז הנה הוא בחי' נה"י, ור"ל נה"י דרדל"א.

כי הנה הנה"י דרדל"א עם העטרין דח"ג שלו, שהם המוחין שבתוכם, הנה נעשים הם להג"ר הכלליים דהאצילות, כי הנצח הוד הם האו"א שהם הח"ב הכלליים דהאצילות, והדעת שביניהם המיוחדם שהוא מת"ת דא"א, והמזלין שהם הדעת הכללי הנמשך ועולה עד הדעת דרדל"א כנ"ל, הנה הוא הכתר הכללי (כט ע"א) דהאצילות, וכנודע שהכתר דז"א הוא מת"ת דא"א

ומהמזלין, ע' מוחזין דצלם (פרק ז) ובכוונת שבועות (שעה"כ דף ט9). והרי נעשים הנה"י דרדל"א לכח"ב דאצילות, ולא נמשך ולא ירד הרדל"א להתפשט ולהתגלה עוד יותר למטה אלא רק עד סוף הג"ר הכלליים דאצילות, והם אלו הג' מציאויות הנז', שהם המזלין ואו"א והחג"ת דא"א, שב"ז הוא מנה"י דרדל"א וככל מה שאמרנו. [ועומק הכוונה הוא על המלכות שלו, שהיא נתגלה בכ"ז, ונתפשטה בהנה"י עד סוף הג"ר, ובהמלכות שלה עד סוף כל האצילות כולו והבן.]

וכן הנה ניחא בזה ג"כ מה שהערינו לעיל ענ"א בענין או"א אשר הם מכוסים בהמזלין, כי היכן מצינו בזה דוגמתו למטה, אך מאחר שהעלינו כי המזלין המקיפים לאו"א הם בבחי' הלי' מ' דצל"ם המקיפים להנה"י, והם בכל הו' בחי' שאמר הרב בנסירה (ריש פרק ז) וכנ"ל ענ"א, ועכ"פ הוא כי או"א והמזלין הנה הם בבחי' הנה"י והצל"ם אשר מהרדל"א לכלל האצילות וכנ"ל. והנה נודע הוא כי ישנו בחי' צל"ם מכל עולם לעולם מהעליון לתחתון, וכן מכל פרצוף לפרצוף מכל עליון לתחתון, ע"י דרושי הצלם (סוף דרוש ה) ובשעה"ק (דף סד ע"ג סוף דרוש ז) ע"ש, והוא פשוט ונודע. וכן ישנו בחי' צלם גם באדם התחתון ג"כ, ובסוד (תהלים לט ז) אך בצלם יתהלך איש, כמ"ש בזוה"ק (פרשת תזריע מג רע"ב) ובכ"מ, וכנודע בדברי הרב בשער הצלם (פרקים א ב), וע' לקמן כלל ח"י ענ"ח מאות ט' עד סופו. ועכ"פ הוא כי מאחר שהעלינו שהחג"ת דא"א עם האו"א שעליהן והמזלין המקיפים, הנה כ"ז הוא בחי' הנה"י והצל"ם, הרי ישנם דוגמתן למטה, שהוא באדם התחתון ג"כ. והרי ניחא מעתה כל מה שהערינו לעיל ענ"א הכל היטיב בעהית"ש.

והנה אחר כ"ז הרי נקל לנו ג"כ להעמיד את דברי האריז"ל אשר אמר בכמה מקומות כי נמשך הארה מהמזלא אל הדעת שבין או"א, וכמ"ש בשער א"א (פרק ז בד"ה ז"א מאירין בו כמה מיני אורות כו') וכן בשעה"כ (דף לה רע"א ע"ש) ועוד בכ"מ וכנ"ל. הגם שהאמת הוא כי אור המזלא עצמו הוא הדעת המיוחדת, אך משום שפעולתו הוא בשני מיני גילויים: אחד, מה שהקיף אותם מבחוץ. ואחד, מה שנמשך ונכנס בפנימיותם. ואלו ה' גילויים הם נעשים בקדימה ואיחור, והם בשני פעולות הנמשך זה מזה, ונעשים זה אחר זה. כי מתחילה הנה נמשך ועומד אור המזלין בבחי' אור מקיף על או"א, ואח"כ הוא נמשך בפנימיותם, ואז נעשה לדעת המיוחדת, כי נמשך ונובע בהמזלין תמיד אור וברכה ממבועין דנפקין ונמשכין מהמ"ם, ונכנסים אורות הראשונים דהמזלין באו"א בפנימיותם, כי מתחדשים להם מקיפים אחרים. וכן מתחלפים אור המזלין תמיד ממקיפים לפנימים ע"י הנביעו דהמ"ם הנמשך ונתוסף בהם תמיד. אמנם הנה המקיף והפנימי הנה הם באמת אור אחד, כי הרי הם נמשכים תמיד באחד, ונמשך מבחוץ לפנים, והם אחד ממש. אך עכ"ז הנה זה הוא בבחי' אור מקיף וזה הוא בבחי' אור פנימי, והוא כמו שאמרנו כי הם שניהם בחי' הצל"ם, האור הפנימי הוא הצ' דצל"ם, והוא הדעת המיוחדת, והאור העומד בהמזלין, ר"ל כל זמן שעומד בהמזלין קודם שנמשך בהאו"א, והוא אז בגילוי אור מקיף, הנה הוא בבחי' הלי' מ' דצל"ם. ונודע הוא כי גם קודם שנכנס האור מקיף בפנימיות ממש, הנה הוא משלח את הארתו תמיד להאור הפנימי להאיר אליו (כי האור מקיף הוא בבחי' בלתי צמצום והאור הפנימי הוא בבחי' מצומצם כנודע כ"ז). וזהו שאמר האריז"ל בהמקומות הנ"ל, כי נמשך הארה מהמזלא אל הדעת אשר בין או"א הגם שהם אור אחד, כי הנה הוא ככל הארת האור המקיף המאיר אל אור הפנימי.

אמנם הנה אותה ההארה הנה הוא במעוט וריבוי, לפעמים מתמעט ולפעמים מתרבה, וזהו מה שבשער א"א (פרק ז) אמר כי נמשך הארה כו' ע"ש, ור"ל כי זהו בתמידות, ובשעה"כ (דף לה רע"א) בענין מציאות היסוד דז"א שנעשה מזה, אמר שם כי נמשך אור גדול כו', כי לצורך פעולת מציאות היסוד הנה נמשך לזה מהמזלא אור גדול, כי פעולת מציאות היסוד דז"א הנה הוא מאותו הדעת שבין או"א ומיוחד אותם, ומשפעת אותו הדעת ע"י האור גדול דהמזלא הנמשך בו הנה מזה נעשה ג"כ היסוד דז"א, אשר על ידו הוא היחוד ז"ו"ן ג"כ, כי הרי הוא נעשה מאור {כט ע"ב} הדעת המיוחד או"א ג"כ.

אמנם הנה המשכת אותו אור הדעת ברישיה דז"א ובמוחזין שבו, הנה זה נעשה מהמזלא עצמו המגיע עד רישיה, ונמשך בו שפעת דאור הדעת ע"י המזלא עצמו שלא באמצעות או"א וכמ"ש בנסירה (פרק ח), כי כמו שהוא ג"כ כל עיקר דאותו אור הדעת שבין או"א, הרי הוא ג"כ רק

מאור המזלל עצמו וכנ"ל, שנמשך ונעשה המקיף לפנימי. והרי נכנס אור המזלל עצמו בין או"א והוא הדעת המייחדם. כן הוא ג"כ, כי לצורך המציאות דהיסוד דו"א, הנה ממשיך אור המזלל עצמו המגיע ברישיה את שפעת דאותו אור הדעת בהמוחין דו"א שלא באמצעות האו"א, ועי"ז הנה נעשה ונקשר היסוד דו"א באור המזלל עצמו, ולכן מושך הוא לעולם את טפת ההולדה מלמעלה למעלה, ע' נסירה (סוף פרק ג) ודרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה) במ"ש שם, ודע הקדמה אחת כו', וכ"ז הוא משום שגם עיקר כל מציאותו הנה הוא נעשה ג"כ מהמזלל עצמו וכנ"ל אות א' ודי בזה.

כלל ח' ענף ג'

ונחזור לסדר הדברים אשר לעיל ענ"א, כי הנה אמרנו כי המזללין ואו"א והחג"ת דא"א הנה כולם הם רק בחי' נה"י דרדל"א, הנה"י עצמן עם העטרין דחו"ג שבהם הפנימים והמקיפים שהם הצ' דצל"ם והל' מ' דצל"ם, ונתפשט ונתגלה הרדל"א בהנה"י שבו עד סוף הג"ר הכלליים דאצילות, שהוא עד הפרסא דא"א ולא יותר למטה, כי הרדל"א הוא ג"כ רק מכלל העולמות דאור א"ס²¹⁶. אמנם הנה"י שהם לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), הנה הם נתפשטו באצילות ג"כ, אך כל גילויים הוא ג"כ רק בהג"ר הכלליים דאצילות, שהם למעלה מהפרסא אבל לא יותר למטה, כי הנה על זה נאמר (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים, להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים עתיקא לזעירא, כמ"ש בספר"צ פ"ה (ג' ע"א), ע"ש בהג"ר"א בכל הדבור שם (ג' ע"ב ד"ה ואמר אתפרש).

והענין הוא, כי הנה כבר בארנו בדברינו בספר הקדו"ש שער ד' כי כלל גילוייו ית"ש אשר מאחר אמתתו הנעלמה ולמטה, הנה הם ה' גילויים כלליים: אור א"ס, אור קדמון, אדם קדמון, אצילות, וכלל העולמות בי"ע שהם עולמות הנפרדים²¹⁷. וכן שם שער ז' בארנו כי כנגדם הנה הם ג"כ ה' פרצופים שבכל עולם, א"א או"א זו"ן, וכן הם ה' חלקי נשמה בכל פרצוף, יחידה היה נר"ג, וכמו שמתבאר שם יחוסם והשתוותם זה לזה כל פרט להכלל שכנגדו. והנה אמרנו שם שער ז' פ"א אות ו' כי הנה הגם שגילוייו הכלליים אינם אלא רק ה', שהוא מאחר אמיתתו הנעלמה ולמטה, כי למעלה מזה הרי אין לדבר ואין להרהר כלל, ואינו מתחיל הגילויים אלא מאחר אמתתו הנעלמה ולמטה, והם ה' גילויים כלליים וכנ"ל. אמנם הנה בהפרטים אשר בכל עולם ועולם עצמו, הנה יסוד המאציל ית"ש בחי' אחת אשר הוא מרמוז על אמתתו הנעלמה ג"כ, וכדי להתבונן ולדעת כי הכל הוא רק ממנו עצמו ית"ש, וכולם תלויים רק עליו, וכמו שאמר הספד"צ (פרק א ג ע"ב) האי מתקלא תלוי באתר דלא הוי, והנה אותה הבחי' הנה הוא הרדל"א שבכל עולם, שהוא למעלה מא"א, שהוא הכתר. והנה כן הוא הרדל"א דענינינו אשר אמרנו שהוא מתפשט בגילוייו רק עד סוף הג"ר דאצילות, ואינו מתגלה יותר למטה כלל, כי משום שכל אורו הנה הוא רק לרמוז על אמיתתו הנעלמה עצמו, לכן אין לו גילוי אלא רק עד סוף הג"ר שהם נסתרות, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) כי עליהם נאמר הנסתרות ליי' אלהינו.

אמנם א"א אשר הוא מרמוז על הגילוי הראשון דאור א"ס ית"ש, שהוא ג"כ מכלל הגילויים וכמו שבארנו בספר הקדו"ש שם, והוא פרצוף א"א בכל עולם נגד גילוי הראשון דאור א"ס אשר לכלל העולמות כולם, ולכן הוא כי הנה כשם שההתפשטות הראשון דאור א"ס הנה היה מתחילה במקום העתיד להעולמות כולם, וכדי להעשות שורש לכולם וכמו שבארנו לעיל כלל ב' ע"ש, כן הוא עד"ז הא"א בכל עולם, כי בתחלה הנה התפשט הוא עצמו עד סוף כל אותו העולם כולו, וכדי להעשות שורש עליון אליו. וכן כשם שהיה באור א"ס הסתלקות ראשון שהוא הצמצום, ואחר כך הנה נעשה בו התפשטות שני שהוא הקו דא"ס הנוקב ויורד בכל העולמות כולם, כן הוא כ"ז ג"כ בא"א דכל עולם וכמו שיתבאר. (כט ע"ג)

²¹⁶ עי' לעיל הערה 75.

²¹⁷ עי' לעיל הערה 185.

והיינו כי הנה עיקר פרצוף הא"א עצמו הנה הוא רק עד סוף החג"ת שבו, שהוא עד מקום שמסתיימים המוליך, שהוא עד הטבור, אבל הנה"י שבו הם אינם מעיקר הפרצוף, והם רק בסוד תוספות וכמ"ש בא"א (פרק ז). והוא ע"ד הא"ק שעיקרו הוא רק עד סוף העקודים, שהוא עדיין מכלל העולמות דא"ס²¹⁸, ומסתיים העקודים בהפרסא דא"ק, ומשם ולמטה הוא לצורך האצילות. כן הוא בא"א שעיקרו הוא רק עד הפרסא, ומשם ולמטה הוא לצורך זו"ן, ונעשה בו אותו התוספות וההתפשטות דהנה"י שבו רק לצורך הזו"ן. והנה הוא ההתפשטות הראשון דהא"א שנמשך ונתפשט לבר מגופיה לצורך הזו"ן, והוא ע"ד ההתפשטות הראשון דהא"ק שהוא לצורך האצילות וכנ"ל כלל ה' ו'.

והאמת הוא כי הנה עיקר עצמות א"א ורוממות מעלתו הנפלאה והנוראה הנה הוא רק הג' רישין שבו, גלגלתא ואוירא ומ"ס, עם אורם המתפשט מהם שהם י"ג חוורתא וי"ג נימין וי"ג ת"ד²¹⁹, והוא מ"ש באד"ז (רפח ע"א) בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישיה בלחודו, כי רק זהו עיקר עצמותו ורוממות מעלתו. ובאלו הג' הנה בהם מתלבש חג"ת דרדל"א, חסד בגלגלתא, גבורה במ"ס, ת"ת באוירא²²⁰, ולכן הנה הוו הם לעיקר עצמותו. אמנם החג"ת דא"א אשר בהם הוא הנה"י דרדל"א, הנה הם ג"כ רק שרשי האצילות שבו. אך עכ"ז הנה הם עדיין למעלה מאצילות העיקרי, והם ג"כ מעצמותו גופה. אך הנה"י שבו, הנה הוא התפשטותו אשר נתפשט במקום האצילות לצורך האצילות, ומשתתף בהנה"י שבו עם כל האצילות גופה ג"כ, והיה ההתפשטות הנה"י שבו לההתפשטות הראשון להאצילות.

אמנם הנה השתתפו עם האצילות, הוא אינו בכל אותו ההתפשטות הראשון עצמו, כי השתתפו עם האצילות הנה הוא רק אחר שנעשה בו ג"כ בחי' צמצום והסתלקות האור ופריסת הפרסא, שעלה כל האור דהנה"י שלו למעלה מהטבור, ונעשה שם ג"כ מסך ופרסא להפסיק בנתיים, ונשאר למטה ריקן מאור, והוא הסתלקות הראשון בהא"א ע"ד ההסתלקות הראשון אשר בא"ק. ואותן הנה"י אחר הסתלקות האור מהם ואחר פריסת הפרסא, הם אשר השתתפו באצילות לעולם. אבל האור הראשון שעלה, הנה הוא רק שורש עליון להזו"ן העומד לעולם למעלה, כי כן הוא הסדר בכל התפשטויות הראשון אחר הסתלקותו כנודע. ויצאו הזו"ן ממנו רק אחר פריסת הפרסא שבו ג"כ, וע"ד האצילות בא"ק. ועל זה נאמר (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים להבדיל כו', ואמרו בספד"צ (פרק ה ג ע"א) שהוא להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים, שהוא בין א"א לז"א.

והרי עכ"פ הוא כי הנה עיקר עצמות א"א גופה הנה הוא רק הג' רישין שבו, ועצמותו במה שהוא שורש נעלם לכל האצילות, הנה הוא החג"ת שבו. אמנם הוא רק שורש נעלם, אך התפשטותו להוציא את האצילות לפועל, הנה הוא הנה"י שבו. אמנם נעשה באותן הנה"י ב' בחי': אחד התפשטות, ואחד הסתלקות. כי ע"י התפשטותו במקום העתיד להזו"ן, נעשה ראוי להיות שורש אליהם. ואח"כ נסתלק האור ועלה למעלה, ועומד שם לבחי' שורש עליון להזו"ן תמיד. והרי עכ"פ הוא כי הנה היה בא"א ג"כ בחי' צמצום והסתלקות האור למעלה, וכמבואר כ"ז בדברי הגר"א בספד"צ (פרק ג ד"ה כתיב ויאמר כו ע"א ד"ה וענין הפרסה והצמצום) ע"ש, כי בפריסת הפרסא דא"א הנה נעשה בו ג"כ הסתלקות וצמצום האור למעלה ע"ד הסתלקות וצמצום האור שבא"ק, שעלו כל האורות דהנה"י שלו למעלה מהטבור ונפרסא להפסיק ביניהם, כמ"ש בנקודות (פרק ב), כן היה בא"א ג"כ, והוא ההסתלקות ראשון הנעשה בא"א לצורך התהוות הזו"ן, ואז נעשו הנה"י שלו לשורש ממש להזו"ן. והרי נתבאר לנו בכ"ז ענין התפשטות ראשון והסתלקות

²¹⁸ עי' לעיל הערה 75.

²¹⁹ שהם חב"ד, עי' בהגר"א על ספד"צ ג' ע"ג ד"ה ותיקון, ושורש החב"ד הוא בג' רישין.

²²⁰ לכאורה האמור כאן סותר את דברי בהגר"א על ספד"צ ו ע"א, ויש ליישב שמש"כ כאן אוירא כוונתו לאור הרדל"א שבו (עי' בהגר"א על ספד"צ ד' ע"ב ד"ה מתקלא), ומש"כ גלגלתא כוונתו לכלול בו את הקד"א (עי' בהגר"א על ספד"צ ה' ע"ג).

ראשון אשר גם מא"א להזוין ע"ד התפשטות ראשון והסתלקות ראשון אשר מא"ק לאצילות, וע"ד התפשטות ראשון והסתלקות ראשון אשר מא"ס לכלל העולמות כולם.

וכן היה ע"ד גם בא"א אח"כ התפשטות שני ג"כ, והיה ג"כ רק בבחי' קו דק ע"ד ההתפשטות השני דאור א"ס, והוא בסוד מה שנאמר ביום שלישי דמעשה בראשית (א ט) יקו המים אל מקום אחד, ואמרו בזוה"ק (בראשית לג ע"א) דא איהו אתר דכתיב ביה וברית שלומי לא תמוט, והוא יסוד שעל ידו נמשך כל השפע²²¹. והרי נצטמצם האור מכל הנה"י להיות נמשך דרך היסוד, והרי נעשה כל התפשטות שני רק בצמצום, שהוא רק דרך קו דק, ע"ד התפשטות (כט ע"ד) השני דאור א"ס. ומאותו השפע דהיסוד דא"א, שהוא התפשטות השני דא"א, הנה ממנו נעשה כל מציאות הז"א, ע' עיבורים (פרק ב) ונסירה (סוף פרק ג) ובכ"מ, וע' עוד בהולדת א"א (סוף פרק ו).

והרי נתבאר לנו מכ"ז כי ישנם בא"א ג"כ ג' הבחנות ע"ד ג' הבחנות שבא"ק אשר בארנו לעיל כלל ו' ענף א': כי הבחנה א' הוא עיקר מציאותו גופה, שהוא עד סוף החג"ת שבו, אשר כנגדם מתפשטים הג' מיני אורות שהם החוורתא והנימין והת"ד, וכ"ז הוא הכל מעיקר הא"א עצמו. הבחנה ב' הוא התפשטות הנה"י שלו שהם בסוד תוספת, והם התפשטות הראשון להזוין, אמנם היה כ"ז עדיין הכל ממדרגת א"א עצמו אשר נעשה בו עצמו שורש להזוין אחר ההתהוות דהעיקרי שבו, ואז נתפשט ונעשה בו שורש להזוין ג"כ, והוא ההבחנה הב'. אמנם אח"כ, שהוא אחר הסתלקות האורות ופריסת הפרסא ונשאר הנה"י שבו ריקן מאור, ואז נעשו אותן הנה"י לשורש ממש להזוין, ונצטמצם כל השפע הנצרך להנה"י להתפשט רק דרך היסוד, והוא בהתפשטות השני אשר להזוין, וזהו ההבחנה הג' שבו. והרי נעשה ג' הבחנות בא"א לצורך הזוין ע"ד הג' הבחנות שבא"ק אשר לצורך האצילות.

אמנם כל התפשטות א"א הרי הוא לעולם רק ע"י או"א וכנ"ל ענ"ב, ואו"א הנה הם שניהם הס"ג הכולל דאצילות כנודע בדברינו, וע' שבירת הכלים (ריש פרק ו) אבא הוא הע"ב דס"ג ואמא הס"ג דס"ג וא"א עצמו הוא הע"ב הכולל, ומזה הוא כל הכח"ב דז"א. ונעשה כ"ז ע"י התפשטות נה"י דא"א משפעת היסוד שבו אשר בהתפשטות השני כנז'. והרי לנו כי היה בא"א ג"כ כל אותן הבחי' כולם, וכל אותו הסדר אשר בארנו לעיל כלל ו' ענ"א מהתפשטות הא"ק לאצילות, הנה היה כ"ז ג"כ מהתפשטות הא"א להז"א, כי התפשטות א"א עצמו שהוא הע"ב הכללי, הנה הוא באמת רק בסוד אור א"ס, כי על ידו הוא היחוד דאור א"ס בכל אצילות כולו, וממנו נמשך החיות והקיום לכל העולמות כולם. וכן אמר הרב בשער הכללים (סוף פרק ט) כי א"א מתפשט ומתלבש בכל אצילות כולו, ואור א"ס עובר בתוך א"א, ועליו נאמר (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, כי הוא מחיה כל העולמות בהתלבשו בתוכם עכ"ל. וכ"ז הוא ענין ההתפשטות דהע"ב הכללי, אבל התפשטות הס"ג הכולל הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג שהם או"א, הנה הם לצורך ההתהוות דמדרגת האצילות עצמו, וע"ד שבארנו כ"ז בא"ק.

כלל ח' ענף ד'

ונבאר הענין בפרטיות ובביאור, כי הנה הרב אמר בשבירת הכלים (פרק ד): ראה והבן איך האצילות לא נתקן בפעם אחד אלא רק לאט לאט באו תיקונים זה אחר זה כו'. והוא במה שאמר שם (פרק ג) בענין התחלת התיקון, שהיה מתחיל תיכף עם שבירת הכלים בעת עולם התוהו עצמו, ומבואר שם כי היה התחלה הראשונה במה שהתחיל כלי הכתר (כי אז לא היה נקרא עדיין בשם א"א אלא רק בשם ספי' פרטית הכתר לבד, כי היו אז עדיין רק בבחי' נקודות, ע' שער הפרצופים (דרוש ז)), והתחיל כלי הכתר להתגדל ולהתפשט, והיה מתפשט מתחילה רק עד אמצעיתו לבד, שהוא עד מקום הטבור כמ"ש שם (פרק ג). ואמר שם הרח"ו ז"ל (ריש פרק ד) כי מה שנתפשט הכתר עד מקום הטבור הוא בסבת הנה"י שלו שנפלו עד שם.

והכוונה הוא, כי הנה הנקודה העצמותית דא"א, הנה הוא רק הע"ב הכללי שורש המוחין אשר בהקרקפתא, ולא יצא בו בעולם הנקודות אלא רק אותו הנקודה העצמותית לבד, אך היה

²²¹ ע'י' בהגר"א על ספד"צ כה ע"ד ד"ה כתיב ויאמר.

כלול מי, שהם הי' ספי' הנקודות הכתר, והיה אז מקומם של כל אותן הי' שבו במקום שורש המוחין של עתה אשר בהקרקפתא. אמנם הנה"י שבו, אשר הם לעולם לבר מגופה (זהר בראשית כא ע"ב), כי הם שורש להתחתון, והיו הם שורש לאו"א שהם הס"ג הכללי, והם המוחין העיקריים חו"ב, ושם היה מקומם של או"א בעולם הנקודות, במקום המוחין שבגלגלתא תחת הכתר וסמוך אליו מימינו ומשמאלו מתלבשים על הנה"י דהכתר, כי ממנו יצאו ונתפשט הנה"י דהכתר באו"א בבחי' עטרין דחו"ג, שהם המוחין שלהם. ועל ידם מתקנים אחוריים ג"כ ומזדווגים, ר"ל כי כל טיפת (ל ע"א) הזווג הרי הוא יורד מהמוחין דרך חוט השדרה, ונתתקן מהנה"י דכל עליון התיקון דחוט השדרה לכל תחתון שיהא מתוקן להמשיך דרך בו טיפת הזווג דהמוחין, [וזהו מ"ש הרב בנקודות (פרק ו) שהח"ג גורמין הגדלת אחוריים לצורך הזווג ע"ש, והכוונה הוא כמו שאמרנו]. ונעשו המוחין ותיקון הח"ג להאו"א מהנה"י דהכתר וכמ"ש בנקודות (פרק ו), כי המוחין שהם חו"ג הם נמשכין באו"א מהנה"י דאו"א, ולכן כאשר נפלו האחוריים דאו"א הנה ירדו עמהם הנה"י דהכתר ג"כ.

והיה ירידתם במקום שהוא עתה החג"ת דאו"א, כי האחוריים דאו"א נפלו במקום החסד גבורה דאו"א, כי שם הוא מקומם לאחר התיקון. ונה"י דהכתר נפלו במקום הטבור דלאחר התיקון, וכן היה שם אז בעולם הנקודות ג"כ מקום החג"ת דז"א, ר"ל החג"ת דהמלכים, כי היו אז כל הז' מלכים בקו אחד, והיה התחלתם מהמקום שהוא עתה הדעת דאו"א, ונתפשטו עד סוף המקום דהרגלים דאו"א של עתה, כי או"א עצמו היה אז רק נקודת הכתר שהוא במקום שורש המוחין, ואו"א היו אז במקום המוחין שהם חו"ב, והז' מלכים היה התחלתם ממקום הדעת דאו"א, ונתפשטו בקו אחד זה תחת זה עד סוף הרגליים דאו"א של עתה, ע' דרושי הפרצופים (תחילת דרוש ב) ובדברינו בדרושי נקודות פ"ב אות ה'.

כי בעולם הנקודות היו כולם אז רק על עצמותם ונקודתם העיקרי לבר, שעצמות העיקרי דאו"א הוא רק שורש המוחין, ועצמות העיקרי דאו"א הוא המוחין, ועצמות העיקרי דז"א הוא הדעת וחג"ת, ועצמות העיקרי דהנוק' הוא הנה"מ, וכן היה תחילת מקומם אז בעת אצילותם ומלכותם, רק במקום העצמות העיקרי דכל א' אשר הוא מתייחס אחריו. והרי היו עומדים כולם אז במקום יותר גבוה ממה שהם עתה, כי מקום הא"א עתה הוא המ"ס רישא תליתאה, כי המ"ס היא עיקר הא"א²²² כמו שבארנו בכ"מ מדברינו, אבל אז בעולם הנקודות היה מקומו בשורש המוחין שבקרקפתא, ומקום האו"א עתה היא מהגרון דאו"א עד הטבור, אבל אז היה מקומם בהמוחין עצמן, ע' שער רפ"ח (פרק ב), ומקום הז"א עתה הוא מהטבור דאו"א ולמטה, אבל אז היה מקומו מהדעת דאו"א עד סוף רגליו של עתה.

אמנם כ"ז הנה היה רק בעת אצילותם ומלכותם, אך בעת נפילתם וירידתם הנה ירדו כל א' למקום הראוי למדרגת העולמות של עתה, ר"ל שירד כל עליון כפי הראוי למדרגת התחתון שיוצא ממנו, כי הנה"י דאו"א שהם השורש דאו"א כנ"ל הנה ירדו מתחילה עד מקום הטבור שבו, כי שם הוא מקומם דאו"א עתה. והוא מ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ד) כי לכך לא התפשט הכתר מתחילה רק עד הטבור כדי שלא יהיה יותר למטה מאו"א דאחר התיקון, ור"ל כי הרי כל התפשטותו שם מתחילה הנה היה עומק הכוונה כדי להעשות שורש לאו"א, ולכך לא נתפשט מתחילה רק עד המקום הראוי לאו"א. אמנם אח"כ, הנה נתפשט עוד עד סוף הת"ת שלו כולו כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג) והוא כדי להעשות שורש לז"א, כי מאותו חלק הת"ת דאו"א אשר מהטבור ולמטה שבו, נעשה ממנו הגלגלתא דז"א כמ"ש בהולדת או"א (תחילת פרק ה ושם פרק ז).

והגם כי לאחר התיקון הנה מתפשט או"א בהנה"י שלו ג"כ, ומתפשט בהם עד סוף כל האצילות כולו, אך ההתפשטות הזוה אשר עד סוף כל אצילות כולו, הנה הוא רק לבחי' אור א"ס כנ"ל סוף ענ"ג, וזה נעשה רק בעת התיקון. אבל בעולם הנקודות היה בהעלם דאור א"ס כנודע

²²² עי' תיקו"ז עו ע"ב, ועי' לעיל הערה 175.

בדברינו בספר הדע"ה ח"א, והיה ההתפשטות אז רק מה שנוגע לעיקר מדרגת הפרצופים והעולמות עצמן אשר לאחר התיקון, ולא לבחי"א או א"ס שבהם.

וכן לכוונה זו הנה היה באמת כל ירידת הפרצופים כולם מה שירדו ממקומם העיקרי אשר מתחילת אצילותם כנ"ל, כי הנה היה כ"ז כדי שיוצא כל תחתון מכל עליון על מדרגתו הראוי לו לפי מדרגת העולמות של עתה, ומה שנאצלו מתחילה ממקום יותר גבוה הוא לשורש תיקונם העתיד לתיקון האחרון, אבל אח"כ ירדו ממקומם לצורך מדרגתם של עתה. ונתייחד כ"ז מהמאציל עליון ית"ש, כדי שיהא תיקונם ועילויים ע"י התורה וישראל כנודע. וירדו בכוונה למטה ממקומם העיקרי כדי שיעשה תיקונם (ל ע"ב) ע"י ישראל דוקא. וכבר ביארנו כל סוד עומק הדברים בזה בספר הדע"ה ח"ב בארוכה.

ונחזור להענין, כי הנה"י דהכתר הנה היה נפילתם עד מקום הטבור שלו דלאחר התיקון, וכן היה מתפשט בתחילה כלי הכתר עד שם כדי להעשות שורש להאוי"א, אשר שם הוא מקומם, ואח"כ נתפשט עוד כלי הכתר עד סוף הת"ת שלו כולו כדי להעשות שורש גם להגלגלתא דז"א, כי כל עיקר מציאות א"א שהוא הע"ב הכללי אשר מהגרון שלו ולמטה, הוא רק לצורך או"א וזו"ן, והם כולם מהנה"י דנקודת העצמותית שבו כנז', והרי הם לבר מגופיה, כי עיקר מקומו של הע"ב הכללי עצמו הוא רק בגלגלתא.

ועד"ז ובעוד יותר הנה היה באו"א, כי הם ירדו ממקומם לגמרי, כי מקומם הוא ג"כ בהגלגלתא, כי הם המוחין, וירדו בכל מציאותם רק מהגרון ולמטה לצורך הזו"ן, וזהו הענין מה שהם כלילין בהמזלין (אד"ז רצב ע"א. ורפט ע"ב), שהם מהמ"ס הע"ב הכללי, ע' דברינו בדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד', כי משום שהם באמת מהמוחין עצמן וירדו ממקומן רק בשביל הזו"ן ע' רפ"ה (פרק ד), לכן ממשך המ"ס שפעו עליהם תמיד, והם חופפים בצילו וכלולים בו, כי הם חד עמו. אמנם לצורך הזו"ן, הנה ירדו למטה ממקומם, והם לאחר התיקון רק בחג"ת דא"א, שהוא מהגרון עד הטבור. וזהו הענין ג"כ מה שבעולם הנקודות, שהוא עת תחילת אצילותם, ונאצלו אז במקומם העיקרי שהוא במקום המוחין עצמן וכנ"ל, הנה ירדו אחוריהם בעת מיתת המלכים במקום החסד גבורה דז"א, ואח"כ שהוא אחר התפשטות כלי הכתר, הנה נתפשטו עוד גם בהמקום דהחסד וגבורה דז"א, והוא כי נפילתם הנה היה באותו המקום אשר נגזר עליהם ששם יורדו בכל מציאותם שהוא בחג"ת דא"א, ולכן נפלו אחוריהם שם להורות להם המקום היכן שיקבעו מקומם. ומשום שכ"ז הנה היה רק בשביל הזו"ן, לכך נתפשטו אח"כ באמת עד המקום דהחסד וגבורה דז"א עצמו, והרי ירד א"א ממקומו העיקרי בשביל או"א, ואח"כ נתפשט גם עד סוף המקום הראוי לגלגלתא דז"א, וכן ירדו או"א ממקומם העיקרי בשביל הזו"ן, ואח"כ נתפשטו או"א ג"כ עוד גם עד המקום הראוי להחסד וגבורה דז"א.

ור"ל כי נפילת אחורי או"א שבתחילה הנה היה רק במקום שהוא אחר התיקון החסד גבורה דא"א, והוא למעלה מהטבור שבו. ובעולם הנקודות בעת מלוכת המלכים, היה שם אז רק החסד וגבורה דהמלכים וכנ"ל, אבל התפשטות או"א אשר אח"כ, הנה היה עד המקום שהוא אחר התיקון החסד וגבורה דז"א שהוא למטה מהטבור דא"א, כי ההתפשטות דא"א אשר אח"כ הנה היה במקום שהוא אחר התיקון הגלגלתא דז"א, וההתפשטות דא"א הנה היה במקום שהוא לאחר התיקון החסד וגבורה דז"א, ובעולם הנקודות בעת מלוכתם הנה היה שם הנצח הוד דז"א, ונתלכשו בהאחוריים דאוי"א אשר נתפשטו שם כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ב).

כי הנה המלכים אשר מב' שלישי התחתון דהת"ת ונה"י היו תופסים בעולם הנקודות את כל המקום אשר הוא לאחר התיקון מהטבור דא"א ולמטה וכנ"ל, שאז היו כולם יותר גבוהים, והיו עומדים זה למטה מזה בקו אחד, מהדעת דא"א עד סוף רגליו, והמלכים אשר מב' שלישי התחתון דת"ת ונה"י, היו תופסים אז כל המקום אשר הוא עתה מהטבור דא"א ולמטה, וא"כ הרי ההתפשטות האחוריים דאוי"א אשר נתפשטו במקום החסד גבורה דז"א דאחר התיקון, הרי היה מגיע ההתפשטות גם בהתחלת הנצח הוד של אז. ובעת שיצאו ומלכו הנצח הוד, היו עוברים דרך

אותו ההתפשטות האחוריים דאו"א ונתלבשו בהם, ע' בספר איפה שלימה על אוצ"ח דף י"א ע"ב אות ה' 223.

והרי לנו עכ"פ כי ירידת ונפילת האחוריים דאו"א עם הנה"י דכתר אשר בתחילה, היה רק במקום העתיד לאו"א, שהוא למעלה מהטבור דאו"א. אבל התפשטותם אשר אח"כ, הנה היה גם למקום הראוי לו"א, שהוא למטה מהטבור דאו"א. וכ"ז היה גם בעולם הנקודות עצמו, שנעשה גם אז שורש ובהי' התפשטות הראשון על צורך התיקון, והתפשט א"א מתחילה עד מקום הטבור שלו להעשות שורש לאו"א, וכן נתפשטו או"א עד החסד גבורה דז"א להעשות שורש לו"א. אמנם נעשה התפשטותם רק אחר ההתפשטות (ל ע"ג) הא"א אשר אח"כ שנתפשט מטבורו ולמטה ג"כ עד סוף הת"ת שלו, שהוא השורש להגלגלתא דז"א וכנ"ל. והרי לנו עכ"פ כי היה בחי' התפשטויות מא"א לאו"א, וכן מא"א ואו"א לו"א, גם בעולם הנקודות ע"ד שאמרנו לעיל ענף ב' ג' לאחר התיקון. והיה בחי' התפשטויות²²⁴ ראשון להגלגלתא דז"א שהוא הג"ר שלו מהא"א ולהחג"ת דז"א מהאו"א עלאין, ולהנה"י דז"א מיסוד"ת, והוא האחוריים דיסוד"ת שנפלו במקום הנה"י דז"א אשר לאחר התיקון, כמ"ש במבו"ש (שע"ב ח"ב פ"ו, בדף ט ע"א מדפוה"ח תרס"ד ע"ש משורה ל"ה עד שורה מ"ה²²⁵). והרי לנו כי היה בחי' התפשטויות ראשון לכל פרצוף ופרצוף וכן לכל חלק וחלק דכל פרצוף גם בעולם הנקודות, וכן היה ג"כ ענין ההסתלקות ראשון לכולם וכמ"ש בשער התיקון (תחילת פרק א), כי אז חזרו כל ההתפשטויות הנז' להאסף למעלה כו' ע"ש. והיה הסתלקותם בסוד עליית מ"ן, ונולד עי"ז כל אורות התיקון, שהוא כללות התפשטות השני לכל העולמות כולם. והנה היה באו"א ג"כ ג' הבחנות ע"ד שאמרנו לעיל ענף ג' בא"א, כי הבחנה הא' הוא עצמותם העיקרי אשר היו בעולם הנקודות בבחי' המוחין דאו"א ובמקום המוחין וכנ"ל. הבחנה ב' הוא התפשטותם אשר נתפשטו אח"כ בעולם הנקודות גופה עד סוף כל המקום העתיד להזו"ן, שהוא עד סוף הנה"י שלו כנ"ל. אך ההבחנה הנז' הנה הוא לאחר התיקון אשר הם עומדים אז בבחי' קצרי הקומה²²⁶ שהוא רק עד הטבור דאו"א לבד.

והגם שמתפשטים גם אז בהנה"י שלהם בהזו"ן, וכל התלבשות הזו"ן על א"א מטבורו ולמטה הנה הוא לעולם רק ע"י הנה"י דאו"א, וכמ"ש במאמרי רשב"י (דף נה ע"ג מדפוה"ח) כי אעפ"י שז"א מלביש את א"א על הנה"י שלו, אינו מלביש אותו בעצמו אלא אחר היות א"א מתלבש בהנה"י שלו תוך נה"י דאבא שנתפשטו עד שם, ונה"י דאבא מלובשים תוך נה"י דאימא, וז"א מלביש את נה"י דאימא, עכ"ל ע"ש. וכן אמר ג"כ בשעה"כ (דף צה ע"א סמוך לסופו) כי ז"א מלביש את א"א על הנה"י שלו, אחר היות א"א מתלבש תוך או"א שנתפשטו נה"י שלהם בתוך ז"א כנודע, עכ"ל. וכן בע"ח (תיקון נוק' פרק ב סימן יד) אמר ג"כ כי ז"א מלביש לאבא, ואבא

²²³ ז"ל: היו מלבושים באלו האחוריים וכו'. ע' להרב יפה שעה בפירושו על מבו"ש ש"ב פ"ו ד"ח ע"ד (הובאו דבריו בהגהות וביאורים שם באות ה') שכתב בזה"ל, לא ידעתי היאך ובמה אופן מתלבשים ועוברים בתוכם, הלא כל פרקי שער זה מתבאר מדברי רבינו ז"ל סדר יציאת אורות הנקודים. כי הג"ר, שהם כח"ב, יצאו בצורת קוים כתר למעלה וחכמה למטה בצד ימין ובינה לצד שמאל, וכל שאר הז"ת יצאו קו אמצעי נפרדות כל א' מחברו זה תחת זה אחד לאחד. וא"כ כשנתארכו ונתפשטו קווי החכמה והבינה נתארכו ונתפשטו דרך קוים שלהם, ונתפשטו קו החכמה עד כנגד מקום החסד, ונתפשטו קו הבינה עד כנגד מקום הגבורה. וא"כ היאך כשיצאו האורות משליש עליון דת"ת ולמטה נתלבשו ועברו דרך אותם קוים דחו"ב שנתפשטו, וצ"ע, עכ"ל. ונלע"ד [יישוב לקושייתו] ע"פ מש"כ לקמן בפ"ט ופ"י אות א', שהתפשטות אחוריים דאו"א כדי להלביש האורות הוא עד חו"ג שלאחר התיקון, וכמו שנכתוב בזה שם באורך בעז"ה. א"כ כשבאים האורות מהחזה ולמטה כדי למלוך בכליהם הם עוברים בין שני האחוריים הנז', ומוכרח הוא שמקבלים איזו הארה ומתלבשים בה כדי למלוך בכליהם.

²²⁴ לכאורה צ"ל התפשטות.

²²⁵ ז"ל: ונודע כי מקום נוק' דז"א היה מן החזה דז"א ולמטה כי היא מלבישתו משם ולמטה, דוגמת ז"א שאינו מלביש את או"א אלא מהחזה שלהם ולמטה, בבחינה היות כל פרצופים פרצוף אחד שנמצא בהתחלקם, שיהיו ישראל סבא ותבונה מהחזה שלהם ולמטה. והנה בנפול אלו האחוריים דישראל סבא ותבונה מן החזה דז"א ולמטה, שהוא מקום הנוק' דז"א היו באופן זה, כי האחוריים דישראל סבא היו בצד הפנים של הנוק', והאחוריים דתבונה היו בצד האחוריים של הנוק'.

²²⁶ ע"י שער הזווגים פרק ב.

מלביש לנצה דא"א, ונוקבא מלבשת לאימא, ואימא מלבשת את הוד דא"א ע"ש. והרי מבואר מכ"ז כי גם או"א מתפשטים ג"כ עד סוף הזו"ן, שהוא עד סוף האצילות, והוא סותר למה שאמר בשער או"א ובכ"מ כי כל מציאותם הוא רק עד הטבור דא"א לבד, והם קצרי הקומה וכבר העיר בזה השמש שם.

אך הענין הוא כי הנה התלבשות נה"י דאו"א בתוך זו"ן הנה נעשה בהם לעצם מעצמיהם²²⁷ ובשר משרם, ולכן נחשבים או"א כי הם רק עד הטבור דא"א לבד, והם קצרי הקומה כי התפשטות הנה"י שלהם בהזו"ן מתהפך לעצם הזו"ן גופה, ואינו נחשב המציאות דאו"א רק עד הטבור דא"א לבד. משא"כ הנה"י דא"א, הנה הם לעולם במדרגתם, כי הם למציאות אור א"ס בהזו"ן וכנ"ל.

והרי מבואר לנו עכ"פ כי ישנם גם באו"א ג' הבחנות: אחד, הוא עצמותם העיקרי שהוא בהמוחין דא"א, ושם היה מקומם בעת עולם הנקודות. ואחד, הוא התפשטותם אשר נתפשטו אז בעולם הנקודות גופה עד סוף המקום העתיד להזו"ן. ואחד, הוא מציאותם וגילויים ומקומם אשר נתייסד להם לאחר התיקון, והוא מהגרון עד הטבור דא"א וכנ"ל. וכן ישנם אותן ג' הבחנות בכל פרצוף ופרצוף וכן הוא בהעלם בכל ספירה וספירה, כי כל תחתון יוצא מהעליון שעליו ע"י התפשטות והסתלקות אשר בכל דברינו לעיל. והרי ישנו בכל א' כל אותן ג' הבחנות, היינו: אחד, עצמותו העיקרי שבו. והשני, התפשטות לצורך התחתון שהוא התפשטות הנה"י דהעליון במקום העתיד להתחתון. והשלישי, הוא אחר הסתלקות ראשון והתפשטות שני, שנעשה אז באותו המקום דהתפשטות הנה"י כל המציאות דהתחתון. ובעת ההבחנה הא', היה אז כל אותו המקום ריקני ופנוי, והיה משמש ושולט שם אז רק הצמצום הראשון דאור א"ס אשר בענו"י (ענף ב). ובעת הבחנה הב' הנה היה נעשה שם ההתפשטות דהעליון. ובעת ההבחנה הג' הנה נעשה שם המציאות דהתחתון. וכן הוא כי בעת ההבחנה הא' הנה היה אז העליון רק על עיקר מציאותו גופה, ובעת ההבחנה הב' הנה נתגלה בו שורש {ל ע"ד} להתחתון והמקום להתחתון. אך בעת ההבחנה הג' הנה נסתלק ועלה אותו השורש והמקום למעלה ובסוד מ"ש במאמר אדם דאצילות (פרק ח) דסליק המקום לעילא וכנ"ל כלל ז' ענ"ד ע"ש, כי כל התפשטות ראשון הוא רק שורש עליון להתחתון העומד לעולם למעלה ומשפיע למטה כנודע בדברינו. ונעשה כ"ז ע"י ההסתלקות הראשון, ואז נעשה ונשלם ההבחנה הג'. וכ"ז הן בכללות והן בפרטות וכן בפרטי פרטות, ר"ל שהן התהוות כל עולם, והן התהוות כל פרצוף, וכן התהוות כל ספירה, הנה הוא לעולם רק בסדר הב' התפשטויות והב' הסתלקויות, וישנם בכל א' אותן הג' הבחנות הנז' והבן זה מאד ודע זה ודי בזה.

ענף ה' ו'

ומעתה נאמר עוד כי בענין הנה"י שהם לבר מגופיה (כמ"ש הרב בהולדת או"א ריש פרק ד ובכ"מ, והוא מזוה"ק ח"א כא ע"ב קמו ע"א קסו ע"א ובאד"ר קמג ע"א) והם רק לצורך התחתון, הנה היה נראה לכאורה כי עיקר הכוונה הנה הוא רק על תרין ביעין ואמה שהם לצורך ההולדה, והם נה"י הפנימים, כי התחלתם הוא מהטבור והכליות²²⁸, ועליהם אמרו בפ' משפטים (קכג ע"א) מעוי בדעת אתתקנן, והוא ע"י הדעת המתפשט, שממנו הוא כל הזווגים, והרי הם לבר מגופיה, כי הם רק לצורך ההולדה, שהוא לצורך התחתון. אבל השוקין והירכין והרגלין, שהם כולם מכלל הנצה הוד כמ"ש בשער השמות (פרק ו), והם להשתמשות האדם עצמו, הנה עליהם הרי לא שייך לכאורה לומר שהם לבר מגופיה, כי הרי הם רק לצורך האדם גופה. אך האמת הוא כי גם כללות כל הרגלין כולן שהם הנצה הוד החיצוניים, הנה הם ג"כ רק לבר מגופה, וכמו שמבואר בכל דברי הזוה"ק הנז' ע"ש.

והענין בזה הוא כי האמת הוא שגם הם לא ניתנו בהאדם אלא רק כדי להתתקן את אשר למטה ממנו, והגם שכפי מה שאנו רואין הרי הו הירכין והרגלין כל שימושם רק להאדם עצמו, כי

²²⁷ עי' בהגר"א על ספד"צ טו ע"ב וב מאיר הספרא הערה 1551, שם הבאנו בשם הפת"ש שזהו בחינת נה"י דיססו"ת.

²²⁸ עי' בהגר"א על תיקו"ז נ ע"ד.

זולתם הרי אי אפשר להאדם להעתיק את עצמו ממקומו כלל. אך דע כי כל סדר הבריאה הזה אשר נתייסד שיהא העתקת האדם והליכתו רק ע"י הרגליים, כי המלאכים משתמשים ע"י פריחה, וכמ"ש ב"ר (פ"א סי' ג) ועוף יעופף אלו המלאכים. ואין ברגליהם חוליות ופרקים לנמותם, וכמ"ש (יחזקאל א ז) ורגליהם רגל ישרה, כמ"ש בב"ר (פס"ה סי' כא) ע"ש. והכנפיים הם בחי' חג"ת כמ"ש בשער רוה"ק (דף נב סע"ב), ומשתמשים המלאכים בהחג"ת, משא"כ בני אדם הם משתמשים בהנה"י, וכ"ז הנה הוא משום שהאדם שולח בעוה"ז רק לתקן את כל אשר למטה הימנו, ולא ניתן האדם בעוה"ז שיהנה ממנה בהנאת עצמו כלל. ור"ל שכל הנאת האדם שבעוה"ז הם כולם ג"כ רק פעולות ותיקונים, כי ע"י הנאת האדם מהם הנה הם מתתקנים, והם כולם ג"כ רק ע"ד התורה והמצוה. והרי לא נתנו להאדם בשביל הנאת עצמו כלל, וכידוע בסוד כוונת אכילה. וע"ד זה הוא כל הנאות כולם, שהם כולם רק תיקונים גדולים הן למטה והן למעלה, ולא ירד האדם בעוה"ז בשביל הנאת עצמו גופה, אלא שכל הנאותיו מהעוה"ז הם כולם רק סיבות ותיקונים לתכליות, ר"ל לתכלית תיקון העתיד. ונתייסד האדם בכל פעולותיו ומעשיו שיהא שימוש רק ע"י חלקי הדצח"מ שבעולם אשר הם כולם במדרגה למטה ממנו, כי בזה הם מתתקנים. והוא מה שאמרו (ברכות נח ע"א) ברוך שברא כל אלו לשמשינו. והנה פועל האדם בהם תמיד ומתקנם בכל עניניו, וכמו שידוע בסוד תיקוני כל המלאכות בשער המצות (פ' בהר ופ' עקב), וע' ספר הגלגולים (פרקים לח ונד), כי כל פעולותיו ומעשיו של האדם, גם במה שעוסק בישובו של עולם ובכל עניניהם, הנה הם כולם תיקונים מהקלקולים שנעשו בעולם התהו, ואין שום ענין בעולם שלא נעשה בו איזה תיקון, ועל זה נאמר (משלי ג ו) בכל דרכיך דעהו.

אמנם לא ניתן להאדם להתחקות עליהם ולהתבונן בזה כלל, כי הם כולם מכבשונו של עולם ומסדרי כוונתו הנעלמה של יוצר בראשית ית"ש, אשר לא ברא ולא יסד בהטבע שום ענין לבטלה, ולו לבד נתכנו עלילות, ויסד תיקונים ע"י כל המפעלות ולא ע"א כולם הנעשים תחת השמש בכל חלקי הדצח"מ, וכן מתתקנים ממילא ג"כ ע"י כל סדרי חוקי הטבע המכריח בכל עניני מקריהם, ואח"כ נמשכו בהעלם וממילא ג"כ כולם להאדם ע"י כל ההכרחיות המכריח אותו להשתתף בכל חלקי הדצח"מ, ואח"כ נמשך שיתופם בו בהתורה והמצוה הנעשה בהם ועל ידיהם. ובזה נשלמו תיקונם, אך לא ניתן להאדם להתחקות ולהתבונן אלא רק מה שנוגע להתורה והמצוה לבד, אבל זולתם אין להתבונן בזה כלל, אלא רק לדעת בידיעה כללית שהכל ברא לכבודו ית"ש, וכל הנברא לכבודו ברא, ונעשה כל מה שנעשה רק בכוונה ורצון ממנו ית"ש, וכמ"ש (תהלים קלח ו) כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ, ור"ל שכל מה שנעשה בשמים ובארץ גם בפרטי פרטות הם כולם רק מה שחפץ בזה, כי הם כולם בכוונה, והם כולם תיקונים, אלא שגמר תיקונם הוא רק ע"י האדם, ולכן ניתן האדם בעוה"ז, והוא קשור ומיוחד בכל חלקי הדצח"מ כדי להתקן כולם על ידו.

וזהו ענין הנה"י הניתן בהאדם, כי הנה הם הממוצעים בין האדם להעולם, שעל ידיהם הם מקושרים ומיוחדים זכ"ז, כי עיקר האדם עצמו הנה הוא באמת רק החג"ת שבו, שהוא המ"ה סוד אד"ם, אבל הנה"י הם מהב"ן סוד בהמ"ה, וכנודע בסוד (בראשית כט ב) והנה שלשה עדרים צאן רובצים עליה בסתרי תורה (פ' ויצא קנא ע"ב), ונתייסד הבריאה בסדר זה שיהא שימוש של האדם ע"י הנה"י, ושנעשים הם ג"כ מעיקר גופו עצמו, כי ע"ז הוא מקושר ומיוחד בעולם, שהיא רק סוד בהמ"ה, וכמ"ש בספד"צ (ריש פרק ד כח ע"ב) ע"ש בהגר"א²²⁹. והג"ר דהאדם הנה על ידם הוא ראשו מגיע השמימה, שעל ידם הוא מקושר ומיוחד למעלה²³⁰, והנה"י דהאדם הנה בהם הוא

²²⁹ עיי"ש שעולם הבריאה ביחס לאצילות הוי בבחי' בהמה, דהיינו שהוא נוק' לגביו. ועי' עוד שם טו ע"ד (על דברי הספרא "אבא יתיב ברישא אימא באמצעיתא ומתכסין מכאן ומכאן ווי למאן דגלי ערייתהון"), שכל התלבשות היא על הנה"י בלבד. ולפ"ז פשוט שנה"י דהעולם עצמו הוא גופא המקום בו הוא מתלבש בעולם שתחתיו. אמנם לפי דברי רבינו בביאורים ח"א לז ע"ג שהאמת לאמיתה היא שכל קומה עומדת בפני עצמה ואין הלבשה של קומה על קומה, ומש"כ שהנה"י מתלבש בתחתון כוונתו רק על הטיפה הזרעית ובכך יתישב יותר שדווקא הנה"י הוא המקשר את העולמות העליונים עם התחתונים.

²³⁰ עי' לעיל הערה 168.

מוצב ארצה, ועל ידיהם הוא קשור ומיוחד למטה, והרי הם לבר מגופיה, כי עיקרו הוא רק החג"ת לבר, אלא שנתייסדו בו הנה"י, ומשתמש על ידם בהעוה"ז כדי לקשרו עי"ז בהעולם עצמו שתתקן על ידו. אמנם האדם עצמו הנה ע"י הג"ר שהם למעלה ממנו, וע"י הנה"י שהם למטה ממנו, הנה עי"ז הוא עולה ויורד תמיד, כי זה עצמו הוא באמת היסוד דכל התיקונים, כי ע"י ירידתו הרי מתקשר העולם בו, ועי"ז הנה היא מתתקן ועולה ג"כ ע"י עלייתו.

והרי נמצא כי כל עיקרן דהנה"י, הנה הגם שכפי מה שאנו רואין הרי הם ג"כ רק מעיקר האדם גופה, אך עכ"ז הנה הם באמת רק לבר מגופיה, כי כל הסדר הזה עצמו אשר נתייסד בהבריאה שיהא גם הנה"י חלק מעיקר גוף האדם עצמו, הנה הוא רק כדי לקשר את האדם בהעולם שהיא כולו בסוד בהמה. וכן הם הנה"י ג"כ רק בסוד בהמה, וכנודע בסוד צמר כבשים בהולדת או"א (פרק ה) ושער המצות (סוף פ' קדושים) וספר הגלגולים (פרק מו). ומתקשר האדם בהעולם ע"י הנה"י שבו כדי להתקן העולם על ידו. והרי הוה הנה"י באמת רק לבר מגופיה, כי הם בהאדם רק כדי לתקן את אשר למטה הימנו.

אמנם מה שיש להקשות בזה, כי מאחר שכל הנה"י הם באמת רק לבר מגופיה, ועיקר מציאותו הוא רק החג"ת, א"כ אלמה נסדר ראשית התהוותו של האדם רק בבחי' נה"י, וכמ"ש בנדה (דף ל ע"ב) למה הולד דומה במעי אמו, לפנקס שמקופל בו וראשו מונח לו בין ברכיו בו, והוא סוד תלת כלילן בתלת כנודע²³¹. אך הטעם הוא ג"כ ע"פ מה שאמרנו, כי עיקר מה ששולח האדם בהעוה"ז הנה הוא כדי לתקן את אשר למטה הימנו, וכל סוד בהמה, ולכך נעשה תחילת יצירתו ג"כ בבחי' הנה"י שהוא סוד בהמה, והוא ג"כ מש"כ בזה"ק (פ' משפטים צד ע"ב) בר נש כד אתיליד יהבין ליה נפשא מסיטרא דבעירא כו' זכה יתיר כו' זכה יתיר כו' ע"ש²³². והנה הוא הולך וגדל ממטה למעלה, כי ע"ז שולח בהעולם לקשרו עם העולם ולהעלותה עמו. אמנם עיקר עומק הדברים בזה יתבאר בעה"י לקמן כלל ט' בארוכה ע"ש. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי כל עיקר הנה"י הניתן בהאדם הוא רק כדי לקשרו עם העולם לתקן העולם עי"ז, ולכן אמרו כי כל הנה"י הם לבר מגופיה ודי בזה.

אמנם במהדורא קמא הנה כתבנו בזה עוד ענף ו' בענין חלוקי ההבחנות אשר בין החג"ת להנה"י, וכן הרי נתייסד ג"כ הפרסא להפסיק ביניהם, והוא משום שכל נה"י הם רק לצורך ולא ע"ב התחתון וכנו', ולכך נתייסד הפסק הפרסא, כי עי"ז נעשה ההבדל וכל חלוקי המדריגות אשר בין כל עליון לתחתון, בין פרצוף לפרצוף, ובין כל עולם לעולם, כי כל תחתון הנה הוא יוצא ונעשה רק מהנה"י דהעליון, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב) ובכ"מ וכנודע, וע"י הפרסא המפסיק בין חג"ת להנה"י הנה נעשה כל חלוקי מדרגות שביניהם, וכן נעשה עי"ז האפשרות למציאות העולמות ב"ע, שהם נבראים נוצרים נעשים ואינם אלהות כלל, והם נבראו מאין ליש מהארת הנה"י דהמלכות דאצילות אשר מתחת הפרסא שבה ולמטה, ולכן יצאו העולמות ב"ע עי"ז בבחי' נפרדים²³³ שאינם אלהות כלל.

²³¹ עי' יונת אלם נב, וכן עי' אפיקי ים בגמ' שם, ועי' בהגר"א על ספד"צ כ ע"ד ד"ה אתעקר והערתנו שם, שדבר זה ממשך עד גיל ו'.

²³² ז"ל: תא חזי בר נש כד אתיליד יהבין ליה נפשא מסטרא דבעירא מסטרא דדכיו מסטרא דאלין דאתקרון אופני הקודש זכה יתיר יהבין ליה רוחא מסטרא דחיות הקודש זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסייא ותלת אלין אינון אמה עבד ושפחה דברתא דמלכא זכה יתיר יהבין ליה נפשא בארץ אצילות מסטרא דבת יחידה ואתקריאת איהי בת מלך זכה יתיר יהבין ליה רוחא דאצילות מסטרא דעמודא דאמצעיתא ואקרי בן לקודשא בריך הוא.

תרגום: כשנולד איש נותנים לו נפש מצד הבהמה מצד של טהור מצד אלה שנקראים אופני הקודש זכה יותר נותנים לו רוח מצד של חיות הקודש זכה יותר נותנים לו נשמה מצד של הכסא ושלשת אלו הם אמה עבד ושפחה של בת המלך. [אם] זכה יותר נותנים לו נפש בדרך אצילות מצד של בת יחידה ונקראת בת מלך זכה יותר נותנים לו רוח של אצילות מצד העמוד האמצעי ונקרא בן לקודש ברוך הוא.

²³³ עי' לעיל הערה 185.

וכן ע"י הפרסא המפסיק בין א"א לז"א הנה יצא עי"ז המאציל ית"ש מהעלם לגילוי, ונתגלה שם בשמו שהוא יהו"ה ב"ה, כי כל גילוייו הוא רק בז"א²³⁴, כי שם, ר"ל בז"א, הנה נתגלה אמתתו הנעלמה עצמו בשם יהו"ה ב"ה ובכל השמות המסתעפים ממנו²³⁵, כי כל השמות כולם הם מסתעפים מהשם יהו"ה ב"ה, והם כולם בז"א בבחי' היכל ולבוש וגוף ונשמה שבו, ע' הגר"א אגדות ברכות (דף מג ע"ב²³⁶), ויצא המאציל א"ס ית"ש בגילויי דכל השמות בז"א ע"י הפרסא המפסיק בין א"א לז"א. אמנם כ"ז הנה הוא גילויים אשר באצילות עצמו, אך גילויים דכל השמות כולם בעולמות בי"ע פעולתם וגילויים, ר"ל ידיעתם, הנה הוא רק ע"י המלכות, ע"י התלבשות ז"א בהמלכות ויחודם זב"ז²³⁷, הנה נמשך ע"י המלכות הגילוי דכל השמות ופעולתם בהעולמות בי"ע, כי בהם הוא כל ההנהגה כולה וכל שינוייה, וכמ"ש (שמות רבה פ"ג ס"ו ו) לפי מעשי אני נקרא, והם כולם ע"י המלכות לפי קבלתה ויחודה בז"א. וכן ז"א ומלכות בהעריך אותם זה כנגד זה, הוה ז"א כולו כללות הגילוי דהשם יהו"ה ב"ה, והמלכות הנה בה הוא שאר כל השמות כולם המסתעפים מהשם יהו"ה, וכמ"ש הגר"א בתיקונים (סוף תיקון סו דף קיג ע"ב ד"ה אבל²³⁸) ע"ש, הגם שבפרטיות הנה ישנם כולם בז"א ג"כ, והם בבחי' היכל ולבוש שבו כנוז, אלא שבו הוא בהעלם ובהם הם מתגלים, ומנהגת את כל העולמות בי"ע בהם ע"פ הגילוי דכל שם שמתגלה בה.

²³⁴ עי' בהגר"א על ספד"צ כ ע"ב ד"ה בהאי, ז"ל, כי "אקי"ק אשר אקי"ק", אקי"ק השלישי, והו"ה הכל הוא דרגא דז"א שבו מנהיג העולם, והוא שמו של א"ס, וע"י מתגלה, וכל הדרגין שקודם לו הכל דרגין אליו שיתגלה, שעיקר הכוונה של א"ס הוא שיתגלה שמו בעולם, וזה כוונת בריאת העולם, ולכן נחית מדרגא לדרגא גילוי אחר גילוי עד ז"א ושם נתגלה, כי שאל נא לימים ראשונים (דברים ד לב) כידוע, ולכן שם של ז"א הוא עיקר השם המיוחד, וכל השמות שקודמין לו אקי"ק ושאר השמות הן טפלין לו אע"פ שהן גבוהין יותר ממנו, והענין כי כל מה שיותר נעלם אין לו שם, עד שא"ס אין לו רמז לא בהרהור ולא במחשבה וכל מה שמתחיל להתגלות יותר קונה לו שם יותר, כי השם הוא הגילוי, וכל השמות עד ז"א הם אינן שמות בעצמן רק על ז"א שיתגלה, שכאן רמז קצת על גילוי.

²³⁵ עי' זהר פנחס רטו ע"ב: יהו"ה דאיהו חיי כל כנויין וכל שם וכנוי סהיד עליה. ועי' בהגר"א על ס"י פ"א מ"א אופן ג' וז"ל, כל השמות הכל בשם יהו"ה ב"ה, עכ"ל.

²³⁶ דהיינו בליקוטים שבסוף ספר ביאורי אגדות, ז"ל, עשרה שמות של הספירות שהם הגוף, עשרה הו"ה המנוקדין בט' מיני נקודות הם הנפש, ועשרה מיני כינויין הם הלבוש, ע"ס פנימיות שהם יו"ד ק"א וא"ו ק"א הם הרוח [עי' לקמן קיב ע"א וגר"א קיא ע"ד שזה שייך לכתר]. ועי' בהגר"א על ס"ד ד' ע"ד, וז"ל, השמות הן בגוף והן שבעה שמות שאינן נמחקין, אהיה אל כו' צבאות שד"י אדנ"י, והן כוללין כל השמות, וכן כלל הספירות הן ז', וכו', ושמות הו"ה הן בנשמה והוא בג' דרגין, הו"ה א' כוללת כל ע"ס בפשיטותה בנפש, ובמילואה ברוח, ועשר הויות מנוקדות בנשמה, וכינויין המורין עליו ית' חנון כו' בלבושא כמו הלבוש שמציייר לאדם [הוא נאה ללבושו ולבושו נאה לו], וכינויין אחרים כלחם כו' בהיכלא, והן כל התורה והן ד' דרגין והכל יוצא משם הו"ה נמצא כל התורה הוא שמו, עכ"ל.

ועי' ביהל אור ח"א יג ע"ב, ז"ל, שהשמות בגוף הספירות ועשר הויות מנוקדות ברוח של הע"ס. ועי' זהר ח"ב מב ע"ב: בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, נחית תמן ואתקרי בהווא דיוקנא יהו"ה, בגין דישתמודעון ליה במדות דליה בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אה"ה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה, ע"כ.

ועי' עוד דברי הגר"א בביאורו לתיקו"ז א ע"א: לכל שמהן קדישין - הן עשרה שמות של הספירות: ולכל הויין - ר"ל הן עשרה הויות המנוקדין בט' מיני נקודות, והעשירית בניקוד צבאות-ת: ולכל כינויין - הן עשרה מיני כינויין, וע' בש"א ובשאר הספרים: לעשר ספירן - הן ע"ס פנימיות, שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כמ"ש בהקדמה שניה (יט ע"א).

²³⁷ דהיינו שאין שום ידיעה של שם הו"ה בב"ע אלא רק בהתלבשותו באדנ"י. ועי' ביהל אור ח"ב יט ע"א וז"ל, ענין מהימנותא אמור בכ"מ על ו"ק, והענין כי כל אמונתנו הוא בשם הו"ה, ובזה אנחנו נבדלים מן האומות, כי כל האומות משיגין את שמו ית', כמ"ש גדול שמי בגוים ובכ"מ כו', רק שאין משיגין את שם הו"ה, רק בשאר השמות וכולם אינן שם העצם רק שמות משותפים, וכו', עי"ש עוד שהאר"ך.

²³⁸ וז"ל, ר"ל לכיין כוונות ויחודים אותן היודעים הכוונות על בורייין כל שם האיק יוצא משם הו"ה דעליו הם מיוסדים כל השמות דשמות הן בשכינה והו"ה בקב"ה כמש"ל סוף תכ"ה וז"ש יכלין לנחתא חילא מתמן לגבי שכינתא כו' בכל מצוה ומצוה כוונה המיוחדת ומקובלת לכל מצוה כוונה אחרת בקבלה וז"ש בכל פקודא ופקודא כו' למינו כו' וההויות משונות בנקודות וכמש"ש והכל בכוונות דהוא עץ החיים כמש"ל ק' א' דתורה ומצות הוא עץ החיים גם לרבות כו' ובעה"ח אין רע לאפוקי שמושים לצרכי האדם בע"ה טו"ר כנ"ל.

ור"ל כי המאציל א"ס ית"ש מתייחד בז"א ומלכותו והוא חד עמהם יחיד ומיוחד, וע"י יחודו בז"א נתגלה בשם הוי"ה ב"ה, וביחודו בהמלכות נתגלה בה בשאר כל השמות כולם המסתעפים מהשם הוי"ה. ונעשית המלכות עי"ז, ר"ל ע"י יחודו בה וגילוייו בה לאלה"י כל הארץ המנהגת את כל העולמות כולם (וכמ"ש בזוה"ק פ' תצוה קפו ע"א ע"ב, ופ' בשלח נא ע"א, יתרו סח ע"ב, פ' אחרי דף עד סע"א ובאד"ז רצו ע"א ועוד בכ"מ), והם כל השמות כולם שהם הכחות דכל ההנהגה וכמ"ש לפי מעשי אני נקרא. ומתגלה המאציל ית"ש ע"י יחודו בהמלכות דאצילות בכל שם ושם לפי ההנהגה הנמשך ממנו.

והנה בזה תבין כי כל הדרושים הנאמרים בז"א ומלכות הנה אין ענינם הוא על מהות ההנהגה לבד ח"ו (וכמו שחשבו אחרים), כי ההנהגה הוא רק בהעולמות ב"ע, אבל באצילות שהוא כללות גילוי ית"ש אשר נתגלה ע"י ז"א ומלכות, ע' דברינו בספר הקדו"ש שער ז' פרק ד' אות ג' ופ"ה אות א', הנה שם הוא המנהיג עצמו ית"ש²³⁹, וכל הדרושים הנאמרים בז"א ומלכות הוא בהפועל והמהוה והמנהיג עצמו שהוא המאציל א"ס ית"ש²⁴⁰, ע"י אשר נתלבש בז"א ומלכות ומתייחד בהם להיות חד עמהם יחיד ומיוחד. ומתגלה עי"ז הוא עצמו ית"ש בהשם הוי"ה ב"ה ובכל השמות המסתעפים ממנו, שהם שרשי הכחות דכל ההתהוות וכל ההנהגה אשר נתגלה בהם המאציל עצמו אחר שנצטמצם להיות מהוה ומנהיג את כל העולמות כולם, ובוה, ר"ל בסדרם וגילויים איך שנצטמצם בהם וירד בהם מגילוי לגילוי להעשות לסיבת כל הסבות ולעלת כל העלות, לכל מה שנוגע לכל ההתהוות כולו ולכל ההנהגה כולו. הנה בזה הוא כל דרושי הארז"ל. והרי נמצא שכולם הם בהמהוה עצמו ובהמנהיג עצמו ית"ש לעד.

ומזה הנה תבין ותדע ג"כ כי כל הדרושים אשר בדברי הזוהר והארז"ל הנה אין ענינם ח"ו לומר שהם ע"ד מראות הנביאים²⁴¹, וכמ"ש (הושע יב יא) וביד הנביאים אדמה (וכמו שחשבו אחרים) כי כל מראות הנביאים בכל מה שהיו מדמים הנה לא היו עצם הדמויות מציאות אמיתיים כלל וכמ"ש רש"י (ביבמות מט {לא ע"ג} סע"ב ד"ה נסתכלו²⁴²), אבל כל הדרושים הנאמרים בדברי הזוה"ק והארז"ל הנה הם מציאות אמיתיים אמת לאמיתתן, והם כולם מציאות האמת עצמו, אלא שלא נודע מהותם לשום בריה, והם בלתי נתפסים בשום השגה ושכל כל נברא, ואינם ידועים ומושגים אלא רק לו לבדו ית"ש, אבל זולתו אין שכל ומדע אשר יבין וישכיל בזה (ר"ל במהות והשגת הדברים²⁴³) מאומה, ומעולם לא תמצא בדברי הזוה"ק והארז"ל בשום מקום מדבריהם לומר איזה הסבר בזה מאומה כי משולל השגתם מכל נברא.

אמנם חדשים מקרוב באו שמרבים בהסבירים בזה, ולבסוף קצרה ידם והם כמכחישים את הכל רח"ל, ואומרים שכל הדרושים הנה הם רק ענין ההנהגה, היינו הנהגת דעה"ז אשר אנו רואין בעינינו עתה, והנהגת דתיקון העתיד, אבל זולת זה אין שום מציאות, אלא המאציל א"ס ית"ש הנעלם בתכלית ההעלם אשר אסור הדבור וההתבוננות בו. אמנם חלילה להעלות זאת על הדעת, כי הנה הוא רק דעת החוקרים אשר לא נגה עליהם אור הקבלה כלל, וכנודע שבדורות

²³⁹ וזה עיקר מעלת הקבלה. עי' ביאורים ח"א ג ע"ג, ועי' הקדו"ש ז' ע"א על מעלת לימוד התורה, שעל ידיו השכל והמשכיל והמושכל אחד הוא (עי' מורה נבוכים ח"א פ' ס"ח, פרדס רימונים ש"ח פ' י"ג) וכאשר אדם יודע דבר מהתורה הוא דבוק ברצונו ית', כך שנעשית אותה הידיעה לחלק מכחות הנפש שבו, שרצונו הוא אורו עצמו המתפשט למטה. ועי' בהגר"א על ס"י ב' ע"א וז"ל, ובדעת הוא השגת הדבר והוא מתפשט אח"כ בגוף כשעושה אח"כ הדבר, ולכן אמרו דעת המתפשט וכו', והן שקראו שכל ומשכיל ומושכל, ומושכל כלול מן השכל ומשכיל וכו'.

²⁴⁰ עי' דע"ה ח"א מז ע"א, נב ע"ג שכוונת השם היא שאפשר לקרא אל השם ההוא ולהתפלל אליו. ודהיינו שאין התפילה אלא לגילוי ית' שבאצילות ששם האלקות גלויה בשם, ולא לא"ס. ועי' עבודת הקודש (ח"א פ"ה), ז"ל, אם היה שאצילות נפרד מן המאציל ואינו הוא עצמו איך יותר להתפלל ולכוין ללא אלהים חלילה והשוואל או מתפלל לשום כח או מלאך עובד אלילים וקוצץ בנטיעות.

²⁴¹ עי' דע"ה ח"א נז ע"א שהביא ראיה לכך מאד"ר קלב ע"ב.

²⁴² ז"ל: נסתכלו באספקלריא שאין מאירה - וכסבורים לראות ולא ראו ומשה נסתכל באספקלריא המאירה וידע שלא ראהו בפניו.

²⁴³ עי' בהגר"א על ספד"צ לז ע"ג.

הראשונים היה כל תורת חכמת האמת גנוז ומוצנע רק אצל היחידי סגולה שבדור אשר קבלו אותה רק איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה מפי הגבורה, כמ"ש הרמב"ן בפירושו על התורה בפסוק בראשית. ועי' עוד בספר ברית מנוחה בתחלתו. ולכן כל מי שלא היה לו ידיעת בית רבו בזה, היה חסר לו כל חלק התורה הזה מכל וכל, כי אי אפשר לשום נברא להשכיל מעצמו ולעמוד על מה שהוא למעלה מהבריאה, ולכן היה נעלם כל תורת חכמת האמת מחכמי המחקר כולם, ואמרו בעניני מעשה בראשית ומעשה מרכבה השערות מדעתם כל א' לפי חכמתו. אבל מאחר שנתגלה לנו בזה גנוזי אוצרות חיים בכל דברי הזוה"ק והאריו"ל, וגילו לנו מציאות עולם האצילות בכללות ובפרטות, שהוא מציאות האמת עצמו, והוא למעלה מהבריאה כולו, והוא כולו אלהות גמור, הרי חלילה לנו לומר השערות בזה ושום הסבירים במהותם ועניניהם, כי הם אורו עצמו ית"ש אשר נתגלה בכל פרטי המציאות דאצילות, והתגלה עי"ז להיות סיבת כל הסיבות ועלת כל העלות לכל ההתהוות דהעולמות בי"ע ולכל מקריהם ועניניהם אשר מעולם ועד עולם, שהוא כל ההנהגה שבהם. אבל עכ"פ הוא כי בכל האצילות הנה הוא רק הוא עצמו ית"ש, וכל הדרושים הנאמרים שם הנה הוא בהמהוה והמנהיג עצמו ית"ש בסדר גילוי, כי עי' התלבשו באצילות ויחודו שם, הנה נתגלה עי"ז להיות הוא עצמו מהוה ומנהיג את הכל, וכל פרטי האצילות הם כולם פרטי גילויי אשר לזה, אשר נתגלה הוא עצמו בכ"ז, ובהם הוא כל הדיבור וההתבוננות אשר באצילות, וכל גילויי הם עצמן כל השמות כולם, והוא ושמותיו כולם חד, דהוא אינון, כמ"ש פ' יתרו (פו ע"א) ופ' ויקרא (יא ע"ב). וא"כ הרי אין השגה בזה לשום נברא, וכמ"ש (חגיגה יג ע"ב) ברוך כבוד ה' ממקומו, מכלל דמקומו ליכא דידע ליה.

אמנם כל אותן הגילויים אשר נתגלה בהם הנה הוא רק אחר שנצטמצם, אבל למעלה מהצמצום, הנה הוא אור א"ס לבד, ואי אפשר להתבונן שם מאומה, כי שם הוא נעלם בתכלית ההעלם. אבל באצילות הנה נתגלה באלהותו ית"ש ובהשם הוי"ה ב"ה, שהוא המהוה והמנהיג את הכל בגילוי כל השמות כולם המסתעפים מהשם הוי"ה ב"ה. ושם, ר"ל באצילות, הנה הוא מציאותם ומהותם, אבל התפשטות גילויים אשר למטה, ר"ל בהעולמות בי"ע, הנה הוא רק במציאותם ולא במהותם, ומשולל הוא מכל בריה לומר שום הסבר בזה מה שהם.

אמנם זאת מחוייבים אנו לדעת מאד, כי כל גילויי שבאצילות הנה הם רק ע"פ סדרי פעולותיו והנהגתו ית"ש אשר פעל ועשה בהעולמות בי"ע, וע"פ הנהגתו אשר מנהיג אותם מהעולם ועד העולם, כי רק על זה היה כל גילויי אשר באצילות, להיות שורש וסיבת להעולמות בי"ע בכל מה שראה רצונו בהם בסדר התהוותם והנהגתם תמיד, והוה כל גילויי באצילות להיות הוא עצמו ית"ש שורש וסבה לכל זה תמיד, ואין באצילות שום גילוי אחר זולתם כלל, כי זולת זה הנה הוא באמתנו הנעלמה עצמו למעלה מאצילות, למעלה מגילויי, ושם הוא נעלם בתכלית ההעלם כמו קודם שנתגלה, וכמו שאמר קדוש ה' בשיר היחוד יום ה', לא מצאנוהו ולא ידענוהו (לא ע"ד) אך ממעשיו הכרנוהו. והוא ע"ד הנשמה שבגוף, שאין גילוי לה אלא רק במה שהיא מקיים את הגוף ופועל בו, וכן הוא גילויי ית"ש שבאצילות, שהוא רק ע"פ סדרי פעולותיו שבבי"ע. אבל עכ"פ הוא כי באצילות הנה הוא עצמו, והוא שמו אשר נתגלה אלינו יתברך ויתעלה שמו לעד.

עד כאן ממה שכתבנו בזה במהדורא קמא והארכנו שם עוד בזה, אמנם באשר שכבר בארנו כ"ז תהלה לאל ית"ש בספר הדע"ה הנדפס בח"א שם דרוש ה' סי' ז' כל די הצורך בזה ע"ש ותמצא, לכן השמטנו כאן ודי בזה, ועתה נחזור לדברינו הראשונים בכלל בפנ"ע.

כלל ט' ענף א'

הנה בסדר מציאות ובריאת העולמות מצאנו לכאורה סתירות גדולות מזה לזה הן בכללות והן בפרטות, כי הרי נודע הוא שכל השתלשלות העולמות כולם הנה הם רק מלמעלה למטה, מתחלה אויר קדמון וטהירו עלאה²⁴⁴, שהוא הצמצום והקו, ואח"כ אדם קדמאה, ואח"כ אצילות,

²⁴⁴ עי' לעיל הערה 186.

ואח"כ בריאה, ואח"כ יצירה, ואח"כ עשיה. וכן הוא עד"ז ג"כ בפרטות הפרצופים שבכל עולם, מתחלה רדל"א, ואח"כ א"א, ואח"כ או"א עלאין שהוא אבא הכללי, ואח"כ ישו"ת שהוא אימא הכללי, ואח"כ ז"א, ואח"כ נוק'. וכן הוא ג"כ בעשר ספי' הפרטיים, הרי נאצל כל תחתון רק ע"י העליון שעליו, וכמ"ש בעיגולים ויושר (ענף ב) ובמטי ולא מטי (פרק ב) ובנקודות (פרק ד) ובכ"מ, והוא נודע ופשוט, שכל תחתון יוצא ונמשך רק מהעליון שעליו. והרי נעשה השתלשלות כל המציאות כולו רק מלמעלה למטה.

אמנם עכ"ז הנה מצאנו בזה סתירות גדולות ג"כ, כי הרי הצמצום שהוא סוד הנוק' נתהווה קודם להקו שהוא סוד ז"א, וכן העגולים שהם בחי' נפש הנה הם נתהוו קודם להיושר שהוא בחי' רוח'. וכן בעולם התוהו והתיקון, הרי יצא הבין קודם להמ"ה. וכן התהוות כל פרצוף הנה הוא לעולם ג"כ רק מלמטה למעלה, מקטנות ליניקה ומניקה לגדלות כנודע בשער המוחין ובשער הפרצופים ובכ"מ. וכן בברייתו של עולם, הנה נאמר (בראשית א ה) ויהי ערב ויהי בוקר, מתחלה ערב והדר בוקר. וכן האדם שהוא מבחר כל יצור, הוא נברא אחרון לכולם. וגם סדר בריאתו עצמו, הנה היה תחלתו עפר מן האדמה, ואח"כ (שם ב ז) ויפה באפיו נשמת חיים. והרי הוה כ"ז ממטה למעלה, ובאדם וחיה הנה נברא אדם מקודם שהוא מלמעלה למטה. והרי צריך ביאור מהו הכוונה והסבה בשינוי הסדרים בכ"ז.

ובאמת הנה נמצא בדברי הרח"ו ז"ל עצמו שהעיר כעין זה, אמנם לא העלה לנו פשר דבר לרוות הצימאון בזה כלל, והוא כמ"ש בשער אנ"כ (סוף פרק י) כי לפעמים אמר שהפנימיות נעשה תחילה ואח"כ החיצוניות והוא מלמעלה למטה, ולפעמים אמר להיפך שהחיצוניות נעשה תחילה, והוא מלמטה למעלה, ע"ש ובשער סדר אצי' בקיצור (סוף פרק ג), וע' עוד בפע"ח שער ראש השנה (פרק ד) ובשעה"כ (שם דרוש א) שאמר שם כי זהו פלוגתת ר' אליעזר ור' יהושע אם בניסן נברא העולם ונשלמה המלכות מתחילה, ואם בתשרי נברא העולם (ר"ה י ע"ב) ונשלם הו"א מתחילה. ואמר שם כי אלו ואלו הם דברי אלהים חיים, כי זה בסוד הנשמות שהוא הפנימיות, וזה בסוד העולמות שהוא החיצוניות. ולבסוף אמר כי לא קבל מהאריז"ל בירור הדברים בזה ע"ש.

והנה מצאנו ג"כ שגם הזוהר הקדוש מדבר ג"כ בענין זה, והוא בזה"ק משפטים (דף קח ע"א) אמר שם זה לשונו: קודשא בריך הוא כל עובדיו לאו כעובדי דבני נשא, בני נשא כד בנו בי מקדשא לתתא בקדמיתא עבדו שורי קרתא ולבסוף עבדו בי מקדשא. שורי קרתא בקדמיתא בגין לאנגא עליהו, ולבתר בניינא דביתא. קוב"ה לאו הכי, אלא בני בי מקדשא בקדמיתא, ולבסוף כד יחית ליה משמיא וייתיב ליה על אתריה, כדין יבנה חומות ירושלים, דאינון שורי קרתא כו²⁴⁵. הכא אית רזא כל עובדין דעביד קוב"ה בקדמיתא אקדים ההוא דלבר ולבתר מוחא דלגו, והכא לאו הכי, תא חזי כל אינון עובדין דעביד קוב"ה ואקדים ההוא דלבר מוחא אקדים במחשבה, ובעובדא ההוא דלבר, דהא כל קליפא מסטרא אחרא הוי, ומוחא מן מוחא, ותדיר ס"א אקדים ורבי ואגדיל {לב ע"א} ונטיר איבא, כיון דאתרבי זרקין ליה לבר, ויכין רשע וצדיק ילבש, וזרקין לההוא קליפא ומברכין לצדיקא דעלמא. אבל הכא בבניינא דבי מקדשא דסטרא בישא, יתעבר מעלמא לא אצטריך, דהא מוחא וקליפא דיליה הוי אקדים מוחא דכתיב היטיבה ברצונך את ציון, בקדמיתא ולבתר תבנה חומות ירושלים, ההיא חומה דלבר, דאיהי קליפה דיליה, היא ממש דכתיב ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב, אני ולא סטרא בישא. ישראל אינון מוחא עלאה דעלמא, ישראל סליקו במחשבה בקדמיתא, עמין אחרנין דאינון קליפה אקדימו, דכתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל, וזמין קוב"ה לאקדמא מוחא בלא קליפה דכתיב קודש ישראל לה' ראשית תבואתה, מוחא קדים לקליפה. ואע"ג דמוחא יקום בלא קליפה, מאן הוא דיושיט ידא למיכל מניה, בגין דכל אוכליו יאשמו רעה תבוא אליהם נאום ה' כו'

²⁴⁵ ז"ל: ועל דא אמר דוד ע"ה (תהלים נא כ) היטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא ולבתר תבנה חומות ירושלים.

בגין דהא כדין יתחבר כולא בחבורא חדא ויהא שמא שלים בכל תקוניה כו' ע"ש²⁴⁶, עכ"ל לעניינינו והנה ראינו לבאר הענין הזה בארוכה קצת וכמו שיתבאר לפנינו בעה"י.

כלל ט' ענף ב'

אמנם ראיתי לסמוך את הדרוש הזה על דברי הרב הקדוש רבינו יוסף גיקטליא זללה"ה וזי"ע בדבריו בספר גינת אגוז חלק שני ד"ה עליון תיכון תחתון²⁴⁷, והגם שעי"ז יתארכו לנו הדברים עד שנבוא לעיקר כוונתינו, עכ"ז ראינו לסמוך על דבריו באשר שהם שייכים זה לזה ויתבאר לנו עי"ז כמה ענינים.

הנה מבואר שם בדבריו כי היסוד של כל עולם הוא אינו שוה בכל העולמות כולם, אלא שבכל עולם הוא לפי עניינו, והיינו כי בעולם התחתון הוי יסוד של כל דבר למטה הימנו, וכמו שאנו רואין בעוה"ז שהיסוד כל בנין הוא למטה מהבנין, והוא נבנה מלמטה למעלה, ועומד הבנין למעלה מהיסוד שלו, וכן שורש האילן הרי הוא למטה מהאילן ונמשך גידולו מלמטה למעלה, וכן הוא בכל הנמצאות כולם שבהעוה"ז, הוה היסוד והשורש של כל א' למטה ממנו, הכל היה מן העפר כו' (קהלת ג כ), והיא למטה מהכל, ונמשך התהוות כל דבר בעוה"ז מלמטה למעלה. אך עולם היצירה שהוא עולם התיכון הנה בו נמשך התהוות כל דבר מאמצעיתו, כי בעולם היצירה הנה ניתן יסודו באמצעותו ונמשך שם גידולו של כל דבר מאמצעיתו שבו, ומתפשט אילך ואילך. ובעולם הבריאה שהוא עולם העליון הנה שם הוא יסודו למעלה, ונמשך שם מציאות כל דבר מלמעלה למטה.

וכ"ז הנה הם מסוד הג' נקודות הולם חיריק שורק, ר"ל מלאפום, שהחולם הוא למעלה, והוא נקודת היסודי לעולם העליון, והחיריק הוא למטה, והוא נקודת היסודי לעולם התחתון, והשורק הוא באמצע והוא נקודת היסודי לעולם התיכון.

ובאמת הנה נמצא גם בעוה"ז עצמו אלו הג' תכונות, והוא בהג' יסודות אש רוח מים. כי אש טבעו למעלה, והרוח הוא מרחף באמצע, והמים הוא טבעו למטה. אמנם העפר הנה הוא יסוד מורכב וכלול מכולם, ולכן הוא ממציא ומוציא ממנו את הדצח"מ, שהצומח הוא קשור למטה, כי כשנעתק מן הארץ אינו מצמיח עוד, והחי הוא באמצע, והמדבר הוא למעלה, שתשוקתו הוא תמיד להתעלה ולעלות מעלה, וע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ג' ענף ו' במאמר שרשי הצח"מ. וכ"ז הנה הוא משום כי העוה"ז הנה הוא כלול מכולם, ע' דברינו ספר הקדו"ש שער ה' פרק ג', ולכן נמצא בו כל אלו הג' תכונות. אך בדרך כלל הוה כל עולם הזה יסודו למטה, ועולם היצירה יסודו באמצעיתו, ועולם הבריאה יסודו למעלה. וא"כ הרי נמצא כי העוה"ז אשר יסודו הוא למטה, הנה

²⁴⁶ תרגום: שכל מעשי הקדוש ברוך הוא אינם כמעשי בן אדם כשבני אדם בנו בית המקדש למטה בהתחלה עשו את חומות העיר ולבסוף עשו את בית המקדש חומות העיר בהתחלה כדי להגן עליהם ואחר כך בנין הבית והקדוש ברוך הוא לא כך אלא בונה בתחלה את בית המקדש ובסוף כשיוריד אותו מן השמים וישיב אותו על מקומו אז יבנה את חומות ירושלים שהן חומות העיר ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום היטיבה ברצונך את ציון בהתחלה ואחר כך תבנה חומות ירושלים.

כאן יש סוד כל המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא בהתחלה מקדים אותו שלבחוץ ואחר המח שלפנים וכאן לא כך בא וראה כל אותם המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא ומקדים אותו של בחוץ המח הקדים במחשבה ובמעשה אותו של בחוץ שהרי כל קלפה היא מצד האחר והמח מן המח ותמיד הצד האחר מקדים וגדל ומתרבה ושומר הפרי כיון שמתרבה זורקים אותו החוצה ויכין רשע וצדיק ילבש וזורקים את אותה קלפה ומברכים את הצדיק בעולם אבל כאן בבנין בית המקדש שהצד הרע יעבר מהעולם לא צריך שהרי המח והקלפה שלו היה הקדים המח שכתוב היטיבה ברצונך את ציון בהתחלה ואחר כך תבנה חומות ירושלים אותה חומה החיצונית שהיא קלפה שלו היא ממש שכתוב (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב אני ולא הצד הרע.

ישראל הם המח העליון של העולם ישראל עלו במחשבה בתחלה העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות שהם קלפה הקדימו שכתוב (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך לבני ישראל ועתיד הקדוש ברוך הוא להקדים את המח בלי קלפה שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה המח קודם לקלפה ואף על גב שהמח יעמוד בלי קלפה מי הוא שיושיט יד לאכול ממנו משום שכל אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם ה'.

באותו זמן אז תחפץ זבחי צדק היות שהרי אז יתחבר הכל בחבור אחד ויהיה השם שלם בכל תקונו ²⁴⁷ עי' עוד בענין בשערי אורה יח ע"ב. ועי' בביאורים ח"ב לו ע"א, קג ע"ד.

הוא מתפשט ועולה תמיד מלמטה למעלה, ועולם הבריאה אשר יסודו הוא למעלה הוא מתפשט ונמשך תמיד מלמעלה למטה, ועולם היצירה אשר יסודו באמצעותו ומתפשט אילך ואילך, הרי נמשך מחציתו העליון מלמטה למעלה והוא פנים בפנים עם הבריאה, ומחציתו התחתון הוא נמשך מלמעלה למטה ובוה הוא פנים בפנים עם העשיה, ומתייחדים ע"י היצירה הג' עולמות זב"ז.

וכן הנה יש בזה ענין עוד, כי הנה עולם העשיה אשר יסודו הוא למטה, הנה נמצא בו ביסודו דבר והפוכו, כי מציאותו {לב ע"ב} הוא בגבול, אבל פעולתו הוא בבחי' בלתי גבול, כי הרי שורש האילן אשר האילן עומד עליו ויונק ממנו, הנה הוא בגבול וקצבה, כי כאשר יוקין בארץ שרשו, הנה נתייבש מקורו והוא כלה ונפסד, והרי יש גבול וקצבה לכל שורש. אמנם הוא רק למציאותו לבד, אבל פעולתו, שהוא כחו ושפעו אשר הוא ממשיך בהאילן ליתן פריו בעתו, הנה פעולתו בזה הוא נמשך בבחי' בלתי גבול, כי הרי כל פרי הנה זרעו בו למינהו, שהן גרעיני כל פרי שמהן האילן צומח כשנוטעין אותן כמ"ש רש"י בחומש (בראשית א יב), והרי נמשך הפעולה תמיד, כי נעשה מאילן פירי, ומפירי אילן, ומאילן פירי וכן לעולם. והרי נמשך הפעולה בבחי' בלתי גבול, כי מתקיים הפעולה כל ימי עולם, וכ"ז הוא בעולם הזה אשר יסודו הוא למטה.

והנה עד"ז הוא ג"כ בעולם הבריאה, אשר שם הוא יסודו למעלה, הנה ישנו שם ג"כ אלו הב' בחי', גבולי ובלתי גבולי בהיסוד שבו, אלא ששם הוא להיפך, כי מציאותו שם הוא בלתי גבול, אבל פעולתו הוא בגבול, כי היסוד דעולם הבריאה אשר אמרנו ששם הוא יסודו למעלה, הנה הוא הכתר דבריאה, ונודע הוא כי כל כתר הוא ב' בחי', עתיק וא"א, ועתיק דבריאה הנה הוא המלכות דאצילות, שהוא האדם היושב על הכסא, (יחזקאל א כז) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וגו', וכן (דניאל ז ט) חזה הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב וגו'²⁴⁸, ועל זה אמר (ישעיה ו א) ואראה את אדניי יושב על כסא רם ונשא. ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ה' ענף א' סי' א', וע"ש עוד בס"ו ו' ז' ח', כי ענין הכסא וכן האדם היושב על הכסא הנה הוא הן בכללות והן בפרטות, והם כולם אחד, ע"ש ותמצא ותבין. והרי נמצא כי היסוד דעולם הבריאה הנה הוא רק אורו עצמו ית"ש, שהוא אור המלכות דאצילות שהוא אלהות גמור, והוא שאמרנו כי בעולם הבריאה הנה יסודו למעלה, והרי הוא בלתי גבול ובלתי תכלית, כי הרי הוא אורו עצמו ית"ש. אמנם פעולתו הנה הוא בגבול ותכלית, כי הרי עולם הבריאה הנפעל ממנו היא מעולמות הנפרדים²⁴⁹ שהם כולם בגבול ותכלית. והרי נמצא כי עולם הבריאה הוא היפך מהעשיה, כי בהעשיה הנה כל מציאות היסוד שבו הוא עצמו בגבול ותכלית, אך פעולתו הנמשך ממנו הוא בבחי' בלתי גבול בערך יסודו וכנ"ל, ובעולם הבריאה הוא להיפך כי עצמות היסוד שבו הוא בלתי גבולי אבל פעולתו הוא בגבול.

כלל ט' ענף ג'

והנה ענין כל השינויים הללו הנמצא בהם, הנה כולם הם לכוונה אחת ולתכלית אחד, כי הרי נודע הוא וכן נתבאר בדברינו בכ"מ כי כפי מה שאנו רואין בעינינו את סדרי גילוי ית"ש בסדר מציאות העולמות כולם וכוונת תכליתם, הנה היה רצונו ית"ש להמציא תחילה את העולמות במדרגות רבות, מדרגה למטה ממדרגה, עד רדת העוה"ז שהיא בתכלית העביות והחומרי, ושולחה מאת פניו להוציא בה ועל ידה את כל תוקף הדינין ולבררם מכל הסיגים והפסולת הנעשה בהם בעולם התוהו, ולתקנם ולהעלותם בקודש למקור מהצבתם אשר לוקחו משם. והנה הם שני פעולות אשר הם זה היפך מזה, אמנם הם נעשים זה ע"י זה, כי הנה יציאת הדינין בכל תוקפם להוציא אותם מכח לפועל כל תכונתם הנמצא בהם, הנה כ"ז נעשה רק ע"י הסתרת פניו ית"ש וע"י ירידתם היותר אפשרי, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק ג בד"ה כתיב ויאמר לו ע"א ד"ה וענין הפרטה והצמצום) כי סוד הדין והעביות הוא ע"י הצמצום שהוא הסתרת פנים, ונעשה ע"י כל גלידת וחשכת הדינין שהוא יציאתם מן הכח לפועל על תכלית האפשרי, והוא ענין

²⁴⁸ תרגום: ראיתי הייתי עד שהכסא עלה ועתיק הימים יושב.

²⁴⁹ עי' לעיל הערה 185.

ירידת מציאות העוה"ז אשר בה הוא תכלית החומרי והעביות, וכן כל מאורעותיה ותלאותיה אשר בכל משך זמן קיומה, הנה כולם הם רק יציאת תוקף הדינין מכחם לפועל על תכליתם היותר אחרון. אמנם הנה בזה גופה הם מצטרפים ומתלבנים, כי ע"י פעולתם בכל המאורעות והתלאות יוצא סיניהם לחוץ, ונפרד מהם ונבררים ומתקנים עי"ז וחוזרים ועולים בקודש למקור צור מחצבתם, ונעשים שם לרשפי אש שלהבת י"ה"י שהם כל הנועם והעונג והזיו והזוהר אשר רק לזה כוון בהם המאציל ית"ש (לב ע"ג) בפעולתו אותם להנות ולהתענג בהם כל אותן אשר בשבילם נתגלה בכל זה, והם אשר עלו במחשבה תחילה כמ"ש בכ"ר (פ"א סי' ד) ובשבילם נברא העולם. והרי נמצא כי הנה נתייסד הבריאה בסדר ירידה ועלייה שהם זה היפך מזה, אמנם הנה נעשה העלייה ע"י הירידה עצמה וכמו שאמרנו, כי הרי עי"ז גופה הנה יוצא מהם כל סיניהם ונפרדו מהם, והם מתקנים ועולים.

כי הנה כל ירידתם הוא רק ע"י הסינים המעורב בהם, כי הם אשר ממשיכים אותם מטה מטה להוציא כחם לפועל, כי בהיותם קרוב לאור עליון הם נכונים מנחלתו וכאפס ואין נחשבו לו, ואי אפשר להם לצאת מכח לפועל אלא רק בריחוק מקום²⁵⁰ וברדת מטה מטה, אך על ידי זה הנה נפרדו לעצמן ומתבטלים כי אין קודש מתערב בחול, ומכ"ש בשמא ח"ו, ונפסק יניקתם ומתבטלים. והרי נבררו הדינין עי"ז מכל סיג ופסולת, ומתקנים ועולים לשרשם העליון אשר בקודש פנימה. והרי נמצא כי נעשה בירורם ותיקונם ועלייתם ע"י הירידה עצמה, וכמו שביארנו בזה כל די הצורך בספר הדע"ה ובספר הקדו"ש.

והנה זהו הענין מה שנתייסד העולם העשיה יסודו למטה והוא מתגדל והולך ממטה למעלה, וכן מציאות היסוד גופה הוא בגבול וקצבה, אבל פעולתו הוא נמשך כל ימי עולם וכנ"ל. כי בכל זה הנה נשלם ונעשה כוונתו ית"ש אשר כוון בה בסדר הירידה והעלייה שאמרנו. כי במה שניתן יסודו למטה הוא הירידה שבו, שהרי כל שורשו ויסוד התהוותו הוא בתחתית התחתית, ועי"ז הנה הוא יוצא בכל עביותו, וכן עי"ז נעשה האפשרות בו להוציא על ידו כל הסינים והפסולת מהכח לפועל אשר כל אפשרות מציאותם הוא רק בריחוק מקום ובתחתית התחתית וכנ"ל. וזהו ג"כ מה שיסודו עצמו הוא בגבול והוא כלה ונפסד, והוא ג"כ מהטעם הנז', כי משום שכל עיקרו הוא רק להיות סיבה למציאות העביות וכל הסינים והפסולת אשר מציאותם הוא ביטולם ושלימותם הוא כליונם והפסידם, ור"ל כי הנה מציאות וקיום כל סיג ופסולת הנה הוא רק כאשר שהוא מעורב ודבוק עם איזה דבר טוב. אבל כאשר שהוא יוצא על תכלית מציאותו והוא בפנ"ע, אין לו קיום כלל והוא כלה ומתבטל. והרי הנה מציאותו ביטולו, ושלימותו הפסידו, ולכן הוא ג"כ היסוד דהעוה"ז שהוא סיבתם, הנה הוא ג"כ בבחי' גבול וקצבה, כי לעולם הוא שהסיבה הוא לפי המסובב ממנו, וכמו שמקומו הוא בתחתית התחתית להיות סיבה לפעולות הירידות כולם וכנ"ל, כן הוא זמנו בגבול ותכלית, משום שהרי עיקר הכוונה בו ובירידתו הוא להוציא על ידו כל הסינים והפסולת על מציאותם האחרון אשר זה עצמו הוא ביטולם וכנ"ל, והרי היה הכוונה בו רק על בלתי קיום, ר"ל שיתבטל על ידו כל סיג ופסולת.

אמנם זהו רק בעיקר מציאותו, כי הנה ניתן לו מקומו למטה כדי להוציא על ידו כל העביות והחומרי והסינים והפסולת וכדי לבטלם עי"ז וכנ"ל, והוא במה שאמרנו כי כאשר יוצא כחם לפועל על תכלית האחרון שבהם, אז הם נבדלו לעצמן, כי הטרה והטומאה אינם סובלים זה את זה, וכאשר הם לעצמם לגמרי הם מתבטלים תיכף, ונבררו אז הדינין כולם וחוזרים ועולים לשרשם בקודש, והם כל הניצוצי קדושה שמתבררים ועולים אחר תכלית ירידתם. וכבר נודע הוא שהניצוצי קדושה הם שרשי דכל המציאותיות כולם, שכל המציאותיות כולם אשר מחלקי הדצח"מ המתבררים ועולים מן הארץ, וכמ"ש (קהלת ג כ) הכל היה מן העפר ומתחדשים תמיד מציאותיות חדשים, הנה כולם הם מבירורי הניצו"ק כאשר נבררים ועולים אחר תכלית ירידתם כנ"ל. וכ"ז הנה

²⁵⁰ עי' דע"ה ח"ב טו ע"ב, שהדינים נכפים בהיותם בבחי' מו"ס, מכיוון שכל סיבת היותם דינים קשים היא מכח ריחוקם משרשם, ואילו בשרשם הדינים ממותקים, ומו"ס הוא בחי' גילוי השורש (ע"פ שעה"כ דרושי ר"ה דרוש ז).

הוא מפעולות היסוד דהעוה"ז אשר אחר ירידתו בתחתית התחתית, הנה הוא חוזר ועולה מלמטה למעלה בשפעו ופעולתו, שהוא גידוליו אשר הוא מצמיח ועולה בהם ממטה למעלה, ובפעולה שאין לה הפסק כל ימי עולם, כי הרי מוציא אילן שהוא עץ עושה פרי אשר זרעו בו למינהו כנ"ל, והנה כ"ז הוא ע"י עליית הניצו"ק המתבררים ועולים תמיד בלי הפסק כל ימי עולם. ולכן הוה פעולתו בבחי' בלתי גבולי, כי הוא לצורך התיקון והעילוי שעולים מעילוי לעילוי עד אין קץ, ולכך נתייסד פעולת היסוד דהעוה"ז שהוא בדרך עלייה ממטה למעלה ובבלתי גבול, כי הם מתבררים ועולים תמיד. והרי נתבאר כי ענין הירידה (לב ע"ד) והגבולי אשר במציאותו, וענין העלייה ובלתי גבולי אשר בפעולתו, שניהם הם לכוונה אחת, שהוא לתיקון הניצו"ק שנפלו בעולם התוהו להוציא כל סיג ופסולת אשר בתוקף דיניהם, להוציאם לחוץ כדי שיתבטלו ויתקנו ע"י הניצו"ק כולם, ויעלו מעילוי לעילוי עד אין קץ, כי יציאתם וביטולם דהסיג ופסולת הוא ע"י הירידה והגבול אשר בהיסוד דהעוה"ז בענין מציאותו, והבירור והעלייה דהניצו"ק הוא נעשה ע"י פעולתו שהוא בעלייה ממטה למעלה ובבלתי גבול.

כלל ט' ענף ד'

והנה אלו הב' בחי' והתיקונים אשר ישנם בהיסוד דהעוה"ז בענין מציאותו ופעולתו, הנה הוא מקבל אותם מעולם הבריאה והיצירה, כי הנה עולם הבריאה אשר יסודו הוא למעלה והוא בלתי גבול, כי הוא רק מאורו עצמו ית"ש, והוא נמשך בפעולתו מלמעלה למטה ובגבול שהוא בעולמות הנפרדים²⁵¹ וכנ"ל ענ"ב. והרי נתייסד היסוד דעולם הבריאה מעומק רום עד עומק תחת, כי מציאותו ומקומו הוא בעומק רום שהוא באור אלהותו ית"ש אשר באצילות, אך גילוי הוא פעולתו והתפשטותו, הוא עד עומק תחת, שהוא עד תחתית עולם הבריאה. והנה היה כוונתו ורצונו ית"ש בכ"ז להתגלה ע"י בעומק ראשית ועומק אחרית, ע' ספר יצירה (פרק א משנה ה²⁵²), היינו להוציא ע"י כל סוד עולם התוהו אשר יצא מעולם הנקודות אחר שעלו במחשבה לפניו שהוא במחשבה דא"ק, כמ"ש בזוה"ק פ' פקודי (רנד סע"ב) וסליק גו מחשבה כו' ובריר פסולת מגו מחשבה כו'²⁵³. והמחשבה הנה שם הוא עומק ראשית, כי סוף מעשה הוא במחשבה תחלה (ע"י תיקו"ז ז ע"א), וכן היא נקרא ראשית כמ"ש (תהלים קיא ז) ראשית חכמה, ועליה נאמר (בראשית א א) בראשית ברא כמ"ש בזוה"ק (בראשית לא רע"ב), והנה כלול שם כל מה שהיה והוה ויהיה, והוא עומק ראשית אשר ממנו הוא עומק אחרית, כל מה שנעשה תחת השמש, כי שם נגזר הכל כמ"ש (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני.

וכ"ז הוא ג"כ בהיסוד דהמלכות, הי' דהמלכות דאצילות המתלבש בהבריאה, ע' הגר"א ספר"צ (פרק ד' נט ע"ד) שהוא י' זעירא חכמה זעירא, החכמה והמחשבה אשר על כל הבריאה, והוא הי' דאדניי שהוא היסוד דהבריאה אשר הוא למעלה כנ"ל ענ"ב. ור"ל כי אותו הי' דאדני הוא ג"כ בחי' חכמה, החכמה שבבריאה, והוא נקרא ג"כ ראשית, ראשית לנבראים, ועליה נאמר (בראשית א א) בראשית ברא, והיא ג"כ סוד המחשבה, ע' תיקונים (יב סע"ב²⁵⁴ וכא סע"ב), והיא עומק ראשית ועומק אחרית לכל הבריאה כולה והנהגתה, כי בה הוא כלול הכל, ובסוד כך עלה במחשבה לפני, כל מה שהיה והוה ויהיה.

²⁵¹ ע"י לעיל הערה 185.

²⁵² ז"ל: עשר ספירות בלימה, מדתן עשר שאין להם סוף, עומק ראשית ועומק אחרית. ופירש הגר"א: עומק ראשית - הוא חכמה שהיא ראשית, כמ"ש (תהלים קיא ז) ראשית חכמה, לפי שכתר עליון, אע"פ שהוא ממנין אינו רק שורש הע"ס וכו' ועומק אחרית - היא הבינה שהיא אחרית כל דבר, וכן היא שבת אחרית הימים של השבוע.

²⁵³ ז"ל בשלימות: ותא חזי רישא שירותא דמהימנותא גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשבה ואפיק ניצו"ק ניצו"ק זריק לתלת מאה ועשרין עיבר ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר. תרגום: ובא וראה ראש ראשית האמונה תוך המחשבה מכה הניצו"ק החזק ועולה תוך המחשבה ניצוצות וזרק ניצוצות לשלש מאות ועשרים עברים ובורר פסולת מתוך המחשבה ונברר.

²⁵⁴ ע"י לעיל הערות 139, 140.

והנה נתפשטה היא מעומק רום עד עומק תחת, שהוא מלמעלה למטה עד סוף הבריאה, להעשות על ידה כל סוד העומק אחרית בתחתית העשיה, שהוא בעוה"ז כל מה שעלה במחשבה לפניו ית"ש בעומק ראשית, שהוא הי" דאדנ"י שבועמק רום היסוד העליון דהבריאה כנז. והרי נעשה כל מה שנעשה בעוה"ז הכל מסוד היסוד העליון דעולם הבריאה אשר מציאותו הוא למעלה ופעולתו הוא למטה, כי הוא נמשך בפעולתו מלמעלה למטה.

והנה המקבל ממנו בראשונה הוא העולם היצירה ע"י חציו העליון אשר הוא נמשך מלמטה למעלה, והוא פנים בפנים עם הבריאה, ומשם נמשך השפע בחציו התחתון שהוא מלמעלה למטה, והוא בזה פנים בפנים עם העשיה כנ"ל ענ"ב כ"ז. והנה נעשה מתחילה ע"י כ"ז כל סוד עומק תחת אשר בתחתית העשיה, שהוא פעולת כל הירידות כולם לצורך תוצאות כל תוקף הדינין מכחם לפועל, שהוא עומק אחרית אשר כוון בו המאציל ית"ש בכל תוצאות עולם התוהו, להוציאם מן הכח אל הפועל בכל תכלית האפשרי וכנ"ל ענ"ג. והעומק אחרית הזה, שהוא כוונתו הנעלמה ית"ש אשר בתוצאות פעולת כל עולם התוהו, הנה הוא נעשה רק בעומק תחת, שהוא בתחתית העשיה הנמשך מעומק רום שהוא היסוד העליון דהבריאה, ושם הוא העומק ראשית הכוונה לכ"ז.

וכבר אמרנו כי הכוונה בכל תוצאות עולם התוהו להוציאם מן הכח אל הפועל היה רק לצורך התיקון, כי עי"ז יוצאין הדינין על תכונתם האחרון, ועי"ז גופה הם מתבררים, כי כשיוצאים (לג ע"א) על תכונתם האחרון אז יוצאים כל הסיגים לעצמן, וכשהם לעצמן אין להם קיום כלל ומתבטלים תיכף ומתבררים הדינין עי"ז מכל סיג ופסולת, ואז עולים לשרשם בקודש ונעשים לרשפי אש שלהבת י"ה שלהובין דרחימו, שהוא נועם כל הנועם ועונג כל העינוגים.

אמנם הוא כי הנה עלייתם אחר שנתבררו הנה הוא ג"כ רק ע"י איזה שפע מלמעלה, וכמ"ש במוחין דצלם (פרק ו), והנה מקבלים את אותו השפע ג"כ ע"ד הנ"ל, שהוא מעומק רום עד עומק תחת, ודרך עולם היצירה שהוא בחציו העליון פנים בפנים עם הבריאה ובחציו התחתון פנים בפנים עם העשיה. ויורד אותו השפע מלמעלה למטה ליתן להם כח והארה לצורך עלייתם שהוא מלמטה למעלה, מעומק תחת עד עומק רום, שהוא מתחתית העשיה עד היסוד העליון דהבריאה, הי" דאדנ"י. והנה הם עולים מהעשיה להיצירה דרך חציו התחתון שהוא פנים בפנים עם העשיה, ומשם לחציו העליון שהוא פנים בפנים עם הבריאה, ועולים משם להבריאה עד היסוד העליון שבה הי" דאדנ"י, שהיא העומק רום דהבריאה, ושם הוא העומק ראשית להעומק אחרית, כי שם היה הכוונה בראש על התכלית האחרון שבסוף, ור"ל כי הרי כל הירידות כולם דכל העולמות בי"ע אשר הם יורדים עתה מעומק רום עד עומק תחת, ונעשה בהם עי"ז כל תוצאות הפעולות דעולם התוהו בכל העומק אחרית שבהם, שהוא יציאתם מן הכח לפועל על תכליתם האחרון ככל מה שכוון המאציל ית"ש עליהם בעומק ראשית, הרי היה כל עומק הכוונה בזה שיהיו הם כולם רק סיבות לתכלית התיקון האחרון.

וזהו עיקר הוראת דעומק ראשית ועומק אחרית, ר"ל מה שאנו מכנים וקוראים אותם בתוארים הללו דעומק ראשית ועומק אחרית משום שהרי כל אותן הסיבות להתכלית הרי הם עמוק מכל עמוק. ומשולל הוא מהשגת כל בריה איך אפשר שיהיו כל אותן הירידות כולם אשר מהם הוא כל הקלקולים היותר אפשרי וכל הריסות הגדולות ונוראות הנעשים בכל משך ימי עולם, איך אפשר שיהיו הם עצמן הסיבה והפעולה לכל התיקונים היותר אפשרי ולכל הנועם והעונג והזיו והזוהר היותר אפשרי, והרי הוא עמוק מכל עמוק וסתום מכל סתום, ולכך הוא נקרא בשם עומק ראשית ועומק אחרית, כי הכוונה לכ"ז אשר בתחילה הרי הוא עומק ראשית, וכן היסוד אשר נתייסד על כ"ז הנה הוא עומק רום והפעולה והמעשה בתוצאת כל התוהו כולו, שהם כל הקלקולים והריסות הנעשה מזה בסוף, הנה הוא עומק אחרית. והמקום אשר נתייסד לזה להוציא שם כל כחם לפועל שהוא בתחתית העשיה, הוא עומק תחת. ונקראים כולם בשם עומק משום ששכל כל בריה משתוממת עליהם למה הוא, ונעלם מכל בריה איך שהם סיבות להתכלית. ונקראים בשם עומקים הן על ההוה והן על התכלית, כי הרי שכל כל בריה משתאה ומשתומם על

כל מה שנעשה בהם עתה מהקלקולים וההריסות, וכן הוא מופלא ומכוסה משכל כל בריה איך שיסובב מהם עצמן לעתיד כל היעודים העתידיים דכל תקות חמדת ישראל.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי הן העומק ראשית והעומק רום שהוא כוונתו העמוקה ית"ש אשר היה בהמחשבה עלאה, הי' דאדנ"י, שהוא היסוד העליון דהבריאה על כל המציאות כולה והנהגתה, והן העומק אחרית והעומק תחת שהוא כל מה שנעשה עתה מתוקף הדינין ביציאתם מכחם לפועל בתחתית העשיה, הנה הם כולם ענין אחד, כי כולם סובבים למטרה אחת ולתכלית אחד, שהוא לברר את כל הנבורות והדינין מכל סיג ופסולת ולהעשות לרשפי אש שלהבת י"ה שלהובין דרחמי לתכלית העתיד, כי כל מה שנעשה עתה בהעומק תחת מהעומק אחרית הם סיבה לביטול כל הרע ולביטול כל הסיג ופסולת מהם, שהוא בירורם ותיקונם. ועי"ז הנה הם חוזרים ועולים תמיד ממטה למעלה, עד שיחזור העומק תחת עצמו לעומק רום, ואז יאיר ויתגלה העומק אחרית דלעתיד, שהוא עומק אחרית התכליתי, ויחזור העומק אחרית הוא עצמו לעומק ראשית. ור"ל כי הרי יעשה ויתגלה בסוף מעשה כל מה שכוון עליה במחשבה תחילה, והוא תכלית תיקון האחרון שיתעלה הכל בעילוי אחר עילוי, ויחזור כל המציאות כולו לשורשו הראשון (לג ע"ב) עד סוד האחדות הנעלם. וכ"ז הוא ע"י כל הסיבובים כולם אשר נעשה בהם עתה בכל משך זמן דהעוה"ז וכנ"ז. ואותן הסיבובים הנה הם נעשים ע"י כל השינויים כולם אשר אמרנו לעיל ענ"ב. והרי נמצא כי כל אותן השינויים דלעיל ענ"ב הנמצא עתה בהמציאות דהעולמות בי"ע, הנה כולם הם לכוונה אחת ולתכלית אחד.

כלל ט' ענף ה'

ומעתה נבוא לענין ההערות אשר הערינו לעיל ענ"א בענין הסתירות הנמצא בסדר הבריאה ע"ש. ונקדים מקודם לבאר ענין אחד בענין מציאות הספירות ויציאתם מהמאציל ית"ש, וכן אח"כ בענין יציאתם זה מזה. כי הנה נודע הוא מדברי הראשונים שנעשה מציאותם בדרך עילה ועלול, ומבואר בדבריהם שגם מציאותם מא"ס ית"ש הוא ג"כ בדרך עילה ועלול, ע' הקדמת הראב"ד בספר יצירה בתחילתו בד"ה אדנ"י שפתי תפתח²⁵⁵, ובפרדס שער טעם האצילות (פרק ז). אמנם כפי מה שאנו רואין בדברי הזוה"ק וכן בכל דרושי האריז"ל, הנה הוא דבר שלא ניתן להאמר, כי הרי כל עילה ועלול, הנה אין בין העילה לעילתו שום הפסק כלל, והם קרובים וסמוכים זה לזה בתכלית הקירוב, וכמו שמבואר בדברי הרמ"ק ז"ל שם (פרק ז) בענין החקירה אם היה אפשר להאציל עוד י' ספי' זולת אלו אם שוים או גדולים או קטנים. ואמר כי החקירה הזאת היא פתיות וסכלות גדולה, כי הרי ענין האצילות הוא שהוא סמוך וקרוב אל המאציל בתכלית הקירוב, ואין הבדל בין המאציל והנאצל אלא הבדל מה שבין עילה ועלול, שזה עילה וזה עלול. [אמנם מבואר שם כי באמת הנה יש בהם כמה הבדלים: א', כי הם מחודשים שקדם להם ההעדר. ב', כי כל קיומם וחיותם היא ממנו ע"י שמשפיע בהם תמיד. ג', שהם בגבול ושיעור ומדה כמ"ש רע"מ (פינחס רנז ע"ב). ד', כי כל התוארים והשינויים הוא בהם ועל ידיהם. ע' דבריו שם (שער ג פרק א) ע"ש ותמצא. אך כוונת הרמ"ק בענינינו הוא רק בבחי' כמותם, ר"ל על מציאותם והתהוותם, שבזה הם קרובים אל המאציל בכל מציאותם ומקומם עד שאין מקום עוד לזולתם כלל, כי האציל אותם

²⁵⁵ ז"ל: ידוע הוא כי לא יתהווה איזה דבר שיזדמן מאיזה דבר שיזדמן אע"פ ששניהם תחת סוג אחד כי לא יתהווה כמות מאיכות ולא איכות מכמות וק"ו שלא יתהווה מקרה מעצם ולא עצם ממקרה אע"פ ששניהם כלולים תחת היות המציאות וכ"ש שלא יתהווה גשם מלא גשם. וזהו ששאל הקב"ה את איוב ואמר לו איפה היית ביסדי ארץ, פי' וכי השגת את התיב הראשון אשר בו כח להוציא דבר גשמי מכח פשיטותו הגמורה אשר לא תשתנה לזולתו. והסוד כי עילת העילות יתחייב ממנו כתר עליון שכל פשוט בתכלית הפשיטות עד שאין בינו ובין עילתו דבר אלא שזה עילה וזה עלול. וזה השכל השכיל א"ע ואת עילתו וההפרש שיש בינו ובין עילתו, הרי ג' השגות וכל אחת מאלו ההשגות ג"כ השיגו את כל אחת ואחת. כיצד א' השכיל א"ע ב' השכיל את עילתו. ג' השכיל מה שבינו ובין עילתו ד' השכיל עצמו ועילתו. וההפרש שבינו לעילתו. השכיל עצמו ועילת עילתו ובהפרש שבין עצמו לעילת עילתו ט' השכיל עצם עילתו ועילת עילתו וההפרש שביניהם. הרי ט' השגות ושרש העלול הכולל הרי עשר השגות, וכל אחד יש בה ראש וסוף ותוך הרי שלשים וכח עלה וכח העלול הרי ל"ב כחות לנתיבות החכמה שהיא הי"ד מופשטים מכל חומר וצורה רק מושכלים לבד.

ממנו בבחי' עילה מעלול בכל רוממות מעלה שאפשר להמצא בהם, ולא השאיר עוד מקום ומעלה לזולתם כלל.]

וכל מה שאפשר להיות נאצל קרוב אל המאציל נתקרב הכתר, עד שלא נשאר מקום לומר שיהיה נאצל בין הכתר והמאציל אלא שזו עילה וזו עלול. ועד"ז הוא מהכתר להחכמה, כי אין הברדל והפסק ביניהם, אלא שזה עילה וזה עלול, כי החכמה עלולה מהכתר, והכתר עילה אל החכמה, וכן מהבינה אל החכמה, כי אין הפסק ביניהם כי היא עלולה מהחכמה והחכמה עילה אל הבינה, ועד"ז הבינה עם החסד וכן כו' כו', עד הי' שהיא המלכות שהיא סוף הנאצלים, כי בה מסתיים מדרגת כל נאצל, וא"כ הרי תפול כל החקירה הנז', מאחר שכל מה שאפשר למדרגת נאצל לקבל מהמאציל השפיע ויסד באלו הי' עד שאין עוד לזולתם בחי' נאצל כלל, אלא למעלה מהם הוא המאציל אשר אפס זולתו, ולמטה מהם הם הנבראים, ולא מנע המאציל ית"ש את טובתו מאותן הי' ספי', והשפיע בהם ויסד אותם בכל רוממות מעלת בחי' נאצל עד התכלית ע"ש דבריו (פרק ז) בארוכה בזה.

והנה הגם שפשוט הוא בכוננתו שכל מה שמכנה את המאציל ית"ש עם האצילות בבחי' עילה ועלול הכוונה הוא רק כדי לשלול את אפשרות מציאות נאצל אחר זולת האצילות, כי כל מה שאפשר לשם נאצל לקבל מהמאציל הנה ישנו הכל באצילות ובבחי' כל עילה ועלול, שהם מסורים זה לזה בכל כחם, זה להשפיע וזה לקבל, ואין מקום לזולת ביניהם. ועד"ז הוא האצילות עם המאציל ית"ש אשר אפס זולתו, הנה השפיע באצילות כל מה שאפשר בחק הנאצלים לקבל, עד שאין מקום לשום נאצל נוסף זולת האצילות מאומה. אמנם הוא כי הנה כל בחי' עילה ועלול, הנה באשר שהם מסורים זה לזה בכל כחו, הנה ע"ז אינו יורד העלול מעילתו אלא רק מדרגה אחת, כי זה עילה וכן העלול מקבל בכל כחו, הנה ע"ז אינו יורד העלול מעילתו אלא רק מדרגה אחת, כי זה עילה וזה עלול. אך המאציל ית"ש עם הנאצלים, הנה אין קץ לרוממותו עליהם, כי הם בערכו בבחי' גבול ומדה ושיעור בכל עניניהם (לג ע"ג) וכמ"ש ברע"מ (פינחס רנז ע"ב), וא"כ הרי הוא אינו מסוגם כלל, ולכן אמרו בתיקונים (תיקון ע דף קנט ע"ב) כתר עלאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח, איהו אוכם קדם עלת העלות. וכן בתיקון ס"ט (קלג ע"ב) ואור קדמון אע"ג דאיהו סתים וגניז ואיהו קדמון לכל ספירן כו', איהו לגבי עלת על כל העילות כגופא לגבי נשמתא כו'²⁵⁶ ע"ש. וכן נמצא עוד בזה"ק כמה מאמרים הדומים לזה אשר אין המאציל מסוג הנאצלים כלל חלילה וחלילה, והובא כל אותן המאמרים בפרדס עצמו ע"ש בשער אם הא"ס הוא הכתר, ובשער הצחצחות ובכ"מ מדבריו. וכן מרמז עליהם בשער טעם האצילות (פרק ז) גופה בענין הנז' ע"ש. ואין כוונת הרמ"ק ז"ל וסיעתו במה שמכנים את המאציל עם הנאצלים בבחי' עילה ועלול לענין השגת ותפיסה מהם בהמאציל, אלא רק מה שנוגע לענין השגה ותפיסה בהנאצלים, שאי אפשר להיות שום בחי' עלול מהמאציל ית"ש זולת אותן הי' ספי' הנאצלים, אבל בהמאציל עצמו הרי נודע הוא שהגם שהוא עילת כל העלות וסיבת כל הסיבות, הנה הוא נעלה ומרום מהכל באין ערך וחקר ובאין דיבור ומלה, וכל זה הוא פשוט ומוכח גם בכוננת הרמ"ק זללה"ה.

אמנם גם בזה הנה אני בעניי איני עדיין שבע רצון בזה, כי אם ניתן רשות לשכלינו להתבונן ולחקור אם היה אפשר להאציל עוד איזה אצילות נוסף על הי' ספי' שהאציל, וכמו שהביא הרמ"ק ז"ל שאלת החוקרים בזה שם בשער טעם האצילות (פרק ז) ע"ש, הנה אין לנו עדיין ע"פ דברינו הנז' שום תשובה מספקת על זה, כי מה שמבואר בתשובתו שם כי ניתן בהאצילות כל האפשרות אשר בחק הנאצלים לקבל, הרי מאחר שאמרנו כי המאציל הוא נעלה ומרום מהם באין ערך וחקר, וכמ"ש התיקונים הנז' שגם כתר עלאה כו' איהו אוכם קדם עילת העלות, כי הוא בלתי גבול ואין סוף לאורו ושפעו, וא"כ הרי אין גדול לשער באפשרות האצילות שהיה אפשר לו

²⁵⁶ ז"ל בשלימות: ואור קדמון אף על גב דאיהו סתים וגניז ואיהו קדמון לכל ספירן ולכל אתון ונקודי וטעמי הכי איהו לגבי עלת על כל העלות כגופא לגבי נשמתא. תרגום: האור הקדמון אף על גב שהוא נסתר וגנוז והוא קדמון לכל הספירות ולכל האותיות והנקודות והטעמים כך הוא לגבי עלת על כל העלות כמו גוף לנשמה שבעלת העלות.

להאציל עוד, מאחר שהוא נעלה ומרומם מהם באין שיעור וחקר. והרי אין שיעור לאפשרות אורו ושפעו, ותשובת הרמ"ק ז"ל היתה תשובה מספקת רק באם שהיה אפשר לומר שהאצילות קרובה לרוממותו בתכלית הקירוב. אבל מאחר שחלילה לומר כן וכמ"ש התיקונים, כי גם כתר עלאה הוא בערך המאציל רק כערך השחרות לערך הלבנונית, וכערך הגוף לגבי הנשמה וכנ"ל, וכן הוא ידוע ג"כ מתפילת אליהו. וע' עוד ברע"מ (פ' בא מב ע"ב, ופ' פינחס רנו ע"ב ורנח ע"א) ובתו"ח (טו ע"ג ע"ד) וכן בכ"מ בזה"ק, כי אין ערך וחקר לרוממות המאציל על האצילות אלא שמתייחד עם האצילות ביחוד עצום עד שנעשה חד עמו, אבל אין ערך וחקר לרוממותו עליהם, וא"כ הרי אין מקום לתשובתו בענין החקירה הנז' כלל וכלל.

אמנם הוא הנה שאלת חקירה הנז' הוא באמת פתיות וסכלות גדולה, כמ"ש הרמ"ק ז"ל אך לא מטעמו, משום שאין הפסק הברדל ביניהם, כי ההבדל ביניהם הוא רב ועצום כנז', ואין גבול לשער באפשרות שפעת המאציל כנ"ל. אמנם החקירה הנז' הוא באמת פתיות וסכלות גדולה משום שאין קץ לשאלות כאלו, כי אם האציל אצילות עוד היתה שואל ג"כ למה לא האציל עוד ועוד, ושאלות כאלו אין קץ וגבול להם, הן בכלל והן בפרט, למה לא ברא רק את העוה"ז לבד ולא שני ולא שלישי, וכן על כל פרטי הנמצאות אשר כל א' הוא בשיעור וגבול, הן בכמותו והן באיכותו והן בזמנו. הרי נופל שאלות כאלה על כל פרט ופרט וגם לעולם לא תשבע נפשך לומר די, ועל זה נאמר (קהלת ב יב) ופניתי אני לראות חכמה והוללות וסכלות (ר"ל שחכמה כזו לחקור בזה הוא רק הוללות וסכלות), כי מה האדם שיבוא אחרי המלך את אשר כבר עשהו, ומן התימה על רבינו הרמ"ק ז"ל שמביא חקירה כזו בספרו הקדוש.

והעיקר בזה הוא כמ"ש הרמב"ם ז"ל (במורה ח"ב פרק יח ד"ה הדרך השלישי) בענין החקירה על חידוש הבריאה על מה שלא נברא מקודם, אמר שם כי מאחר שהרי השאלה הזוה הרי הוא מגיע ברצונו וחכמתו ית"ש, הנה כמו שנסכל מלהבין את חכמתו אשר חייבה שיהיו הגלגלים תשעה לא יותר ולא פחות, ומספר הכוכבים כמו שהם לא יותר ולא פחות, ולא יותר גדולים ולא יותר קטנים, כן נסכל מלהבין את חכמתו בהמציאו כל המציאות באותו העת דוקא, ולג ע"ד כי הכל נמשך אחר חכמתו התדירה אשר אינה משתנה, אלא שאנחנו נסכל סכלות גמורה דרך החכמה ההוא, ומשפטה אחר שכבר נתבאר בדברינו שחכמתו ורצונו הוא עצמו, וכמו שמשולל מלהשיג את עצמותו כן הוא משולל מלהשיג את רצונו וחכמתו, אחר שהכל עצמותו הפשוטה לבד אין דבר נוסף בו ע"ש. והרי למדנו הרמב"ם ז"ל כי משולל הוא מלהתבונן בטעמי סדרי הבריאה למה ברא בסדר זה ולא בסדר אחר, וכן למה בשיעור זה ולא בשיעור אחר, כי הרי חקירות כאלו נוגע בחכמת המאציל עצמו, שהוא עצמותו ית"ש, אשר משולל הוא מכל נברא מלהשיג בזה מאומה. וכבר אמר החכם מכל האדם (קהלת ג יד) כי כל אשר יעשה האלהים וגו' עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע. וכן חתם התורה (בראשית א לא) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וא"כ הרי אין להרהר אחר זה מאומה. וע' זוהר חדש פ' בראשית במדרש הנעלם (שם דף יד ע"ב וע"ג יב ע"ד יג ע"א) ד"ה שאל ר' יצחק ע"ש²⁵⁷, ודי בזה.

²⁵⁷ שאל רבי יצחק לרבי אלעזר כד הוי אזלי במדברא אמר אנא בעי למשאל חד שאילתא אי לאו הוה חטאה א"ל יאות אנת למשאל באורייתא מה דאת בעי שאל אמר האי דאמר קרא וירא אלקים כי טוב אי קודם הפעולה הוה יאות הוא ושפיר אלא מה דאמר לאחר הפעולה משמע דלא הוה ידע קודם לכן עיקר הפעולה ותיקונה ויפיה וכשהיתה הפעולה נגמרת משמע דהוה מעיין בה כמות שהיא עומדת ואזי הוא אומר כי טוב דכתיב וירא ואח"כ אמר כי טוב א"ל לאו חטאה הוא ואת צריך למשאל דא ודא היא אזהרה לב"נ דא"ר יהודה כשילמוד אדם במעשה בראשית פעולתו של כל יום ויום אין לו לשאול על מה שאינו מצווה ולומר פעולה זו למה נעשית כך בדמות זו וזו נעשית כך בדמות זו ואמור לו תדע למה וירא אלקים כי טוב לעשותו וע"כ אל תשאל יותר ועוד כדי להזהיר לבני אדם ולהורות להם הדרך הנכון כי גלוי וידוע לפניו הפעולה קודם שיעשה ולא רצה לומר טוב הוא זה עד גמר המלאכה וכך אין ראוי לאדם לשבח הדבר עד סיומו שמא ימצא בו גרעון ויתבדה ויאחז בדבריו א"ר ברכיה כן ראינו בכמה מקומות שנתן הקב"ה אזהרה לאדם להזהר ממנו אע"פ שלא היה צריך לו והכל גלוי לפניו אבל כדי לתת אזהרה לאדם הוצרך לעשות כן ת"ח דכתיב ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה וכי לא היה גלוי לפניו שהוא צריך לדעת ולחקור אלא א"ר ברכיה מכאן אזהרה לב"ד שאין להם להסמך על דעתם אל יש להם לדעת ולחקור

כלל ט' ענף ו'

אמנם כי הנה בענין ההבדל אשר בין המאציל להנאצלים אשר לפי דברינו הנ"ל אין שייך לייחס עליהם התואר עילה ועלול לומר שאין הפסק ביניהם כסברת הרמ"ק ז"ל לעיל, מאחר שההבדל ביניהם הוא רב ועצום ואין לשער כלל בכח אפשרות המאציל מה שהיה אפשר לו להאציל. עוד כי אין סוף לאורו, אבל כל הנאצלים הרי הם בגבול ומדה ותחום וכמ"ש בפ' פינחס (רנז ע"ב), וא"כ הרי הגם שכל מה שאפשר להיות נאצל קרוב אל המאציל, הנה נתקרב הכתר אליו. אך כ"ז הוא רק לפי כל בחי' נאצל אשר עתה, אבל מאחר שאין ערך לרוממותו עליהם, ואין לשער האפשרות שבו כי הוא אין סוף, הנה אם השפיע ממנו אור נאצל עוד יותר גבוה במעלה, הרי היה עוד יותר קרוב אליו. ובאמת כי מאחר שכל הנאצלים הם מצד עצמן בגבול ומדה ותחום וכנ"ל, והוא ית"ש אין סוף, הנה לא שייך כלל לייחס עליהם לשון קירוב כלל, ולומר שהם קרובים אליו במעלה מאחר שהם בגבול ומדה ותחום, והוא א"ס ית"ש הרי אין ערך לרוממותו עליהם וכנ"ל ענ"ה בדברינו כ"ז.

והרי לנו עכ"פ כי אין שייך לייחס כלל את ערך מעלת הנאצלים לרוממות א"ס בבחי' הקירוב היותר אפשרי שבעלול לעילתו, כי שם הוא הקירוב היותר אפשרי כאשר אינו יורד העלול מעילתו אלא רק אותה המדרגה לבד שזה עילה וזה עלול, אבל בהמאציל עם הנאצלים הרי לא שייך כ"ז, כי רוממותו עליהם הוא לאין חקר. ואחר כ"ז הרי לכאורה אין מקום כלל לדברי הרמ"ק ז"ל בזה.

אמנם הנה מצאנו בדברי האריז"ל ג"כ דברים מסכימים לדברי הרמ"ק, והוא בשער דרושי אבי"ע (פרק א) במה שאמר שם כי יש בחי' אמצעית בין כל מדרגה ומדרגה, ואמר כי הנה בהכרח הוא שתהיה מדרגה אמצעי בין המאציל אל הנאצל, שהיא קרובה אל המאציל וקרובה אל הנאצל, והנה הוא בחי' כתר כו', כי הכתר הוא בחי' ממוצע ממאציל ונאצל, כי הוא הבחי' היותר אחרונה מכל האפשר בא"ס, והוא השורש דכל הנאצלים כו' כו' ע"ש, וכ"ז הוא מסכים לדברי הרמ"ק. והרי יש להקשות עליו ג"כ מדברי התיקונים הנ"ל (קנט ע"ב), שאמר כי גם כתר עלאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח איהו אוכם קדם עילת העילות, וכן שם (קלג ע"ב) ואור קדמון אע"ג דאיהו סתים וגניז ואיהו קדמון לכל ספירן כו', איהו לגבי עלת על כל העלות כגופא לגבי נשמתא, * וא"כ הרי איך אפשר לייחס עליו ולומר שהוא בחי' אחרונה דא"ס.

ולדרוש הענין יפה הה"ד ודרשת וחקרת ושאלת היטב ואין לך רשות להסמך על דעתך עד דהוו יתבי חמו לרבי אבא דהוה אתי אמרי ממאריהון דמתניתין אתי קריבו גביה שאילו האי שאילתא אמר כך פסקו מארי דמתניתין דכל מה דעבד קב"ה עבד ליה בפיקודוי על ידא דאמצעי אמר לארעא עבידי כך עבדת כמא דאתפקדת ולא שנייא מיניה אמר למיא עבידו כך ועבדו מיא עבדתהון דאתפקדו.

תרגום: שאל רבי יצחק את רבי אלעזר כשהיו הולכים במדבר אמר אני רוצה לשאל שאלה אחת אם זה אינו חטא אמר לו ראוי אתה לשאל בתורה מה שאתה רוצה תשאל. אמר זה שאמר הכתוב וירא אלהים כי טוב אם קדם הפעלה היה נאה הוא ויפה אלא מה שאמר אחר הפעלה משמע שלא היה יודע קדם לכן את עקר הפעלה ותקונה ויפיה וכשהיתה הפעלה נגמרת משמע שהיה מעין בה כמות שהיא עומדת ואזי הוא אומר כי טוב שכתוב וירא ואחר כך אמר כי טוב. אמר לו זה אינו חטא ואתה צריך לשאל את זה וזו אזהרה לאדם שאמר רבי יהודה כשילמד אדם במעשה בראשית פעלתו של כל יום ויום אין לו לשאל על מה שאינו מצוה ולומר פעלה זו למה נעשית כך בדמות זו וזו נעשית כך בדמות זו ואמר לו תדע למה וירא אלהים כי טוב לעשותו ועל כן אל תשאל יותר. ועוד כדי להזהיר לבני אדם ולהורות להם הדרך הנכון כי גלוי וידוע לפניו הפעלה קדם שיעשה ולא רצה לומר טוב הוא זה עד גמר המלאכה וכך אין ראוי לאדם לשבח הדבר עד סיומו שמא ימצא בו גרעון ויתבדה ויאחז בדבריו. אמר רבי ברכיה כן ראינו בכמה מקומות שנתן הקדוש ברוך הוא אזהרה לאדם להזהר ממנו אף על פי שלא היה צריך לו והכל גלוי לפניו אבל כדי לתת אזהרה לאדם הצריך לעשות כן. בא וראה שכתוב (בראשית יח) ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה וכי לא היה גלוי לפניו שהוא צריך לדעת ולחקר אלא אמר רבי ברכיה מכאן אזהרה לבית דין שאין להם להסמך על דעתם אלא יש להם לדעת ולחקר ולדרש הענין יפה זהו שכתוב (דברים יג) ודרשת וחקרת ושאלת היטב ואין לך רשות להסמך על דעתך. בעוד שהיו יושבים ראו את רבי אבא שהיה בא אמרו מבעלי המשנה הגיע קרבו אליו ושאלו את השאלה הזו. אמר כך פסקו בעלי המשנה שכל מה שעשה הקדוש ברוך הוא עשה אותו במצותו על ידי אמצעי אמר לארץ עשי כך ועשתה כמו שהצטוותה ולא שנתה ממנו אמר למים עשו כך ועשו המים את המעשה שלהם שהצטוו.

*הגהה אח"כ ראיתי כי דברי האריז"ל נחא פשוט, כי כל אור עולם עליון הוא צנחי' א"ס בערך הכתר להתחתון²⁵⁸, ולכן אמר האריז"ל ז"ל היטיב שהכתר הוא האמצעי בין א"ס לעולם התחתון, ע"כ הגה"ה. וכן יש להקשות עוד כי הרי נודע הוא מכל דרושי האריז"ל שמציאות כל האצילות הוא נעשה בשני זמנים וע"י שני מיני פעולות, כי שרשם הראשון הוא יצא ונעשה בעולם הנקודות, ומציאותם ושלימותם (לד ע"א) נעשה בעולם התיקון. והנה בעולם הנקודות כאשר יצאו או מהעינים דא"ק והמלכות דהב"ן לבד, ויצאו כולם בהעלם גדול מאור א"ס, ובסוד רשות הרבים (ע"ח שבירה ב), הרי פשוט הוא כי לא שייך לכנות או עליהם כלל כל בחי' עילה ועלול אשר אמר הרמ"ק, שהכתר הוא קרוב אל המאציל בתכלית הקירוב עד שלא אפשר להיות נאצל גדול יותר ממנו, מאחר שגם הכתר לא היה או אלא רק מהמלכות דב"ן, ומכל שכן שלא שייך לכנות או על הכתר ולומר שהוא בחי' אחרונה דא"ס כנ"ל מדברי האריז"ל, כי הרי לא היה או הוא ג"כ רק מהבחי' אחרונה דהב"ן. וכן הרי לא שייך לכנות או גם על פרטי הי' ספי' כולם ולומר שהיו קרובים זה לזה בתכלית הקירוב דבחי' עילה ועלול כנ"ל מדברי הרמ"ק, כי א"כ הרי היה אחדותם גם אז עצום מאד, ולא היו נעשו בסוד רשות הרבים כלל. והרי אי אפשר לייחס הדברים הללו על מציאותם בעולם הנקודת בשום פנים.

וכן הנה אי אפשר לייחס הדברים הללו גם על אחר התיקון, כי הרי נודע הוא כי שרשם הראשון דכל פרצוף הנה הוא ג"כ רק מהבירורים דעולם הנקודות, אשר עליהם לא שייך לכנות כלל הייחס דעילה ועלול כנז'. ולא שייך לכנות עליהם אלא רק שהיה מציאותם ע"ד יש מאין, כי הם כולם נעשו ויצאו אחר הפסק הפרסא דא"ק, והיו בסוד רשות הרבים, כל א' מופרד מחבירו, והיו חסרים מאד מאור האחדות והשלימות. והרי נעשה מציאותם מא"ס ית"ש בבחי' יש מאין, ומהם ומבירורים הנה נעשה אח"כ השורשים הראשונים דכל פרצופי האצילות לאחר התיקון, והיה נמשך התיקון דכל א', ר"ל גם בעתיק וא"א רק לאט לאט, וממטה למעלה ע"י סיבובים מסיבובים שונים, ע"י זווה, עיבור, לידה, קטנות, גדלות, ע' שער התיקון (פרק א) ושער סדר אצילות בקיצור (פרק ג סמוך לסופו). ובדרך כלל הרי נעשו כל הנאצלים רק מאחר הצמצום ולהלאה, וגילוי ית"ש בכולם הוא רק ע"י קו דק כנודע. וא"כ הרי איה מקום לומר שהכתר הוא מבחי' אחרונה דהמאציל ית"ש ואין הפסק מעלה ביניהם, הלוא מכל הנ"ל הנה נראה שכל הנאצלים הם נעשו מהמאציל ית"ש ג"כ רק בבחי' יש מאין, וגבוה המאציל עליהם כגבוה שמים על הארץ, וכמו שאמר האריז"ל עצמו בשער דרושי אבי"ע (פרק א) ע"ש. אלא שמתפשט ומתלבש בהם כהנשמה בהנוף, ומתייחד עמהם ביחוד עצום, ונעשה חד עמהם עד שנעשה כל האצילות כולו אלהות גמור על ידו כנודע. אבל מציאותם גופה, זולת יחודו בהם, הם ג"כ רק בבחי' יש מאין, ולכן אמר התיקונים שגם אור קדמון שהוא כתר עלאה הוא לגבי המאציל כגופא לגבי נשמתא.

אמנם הוא הנה דברי חכמים הם קיימים, וזה וזה איתא ושניהם אמת, וישנם אלו ב' הבחי' בכל הנאצלים כולם ובכל עולם ועולם לפי ערכו. כי הנה העולם היותר עליון אשר ברום חביון עוון ית"ש, והוא העולם דקו וצמצום, ונקרא בשם טהירו עלאה²⁵⁹, ובשם אור קדמון²⁶⁰, אור דנפיק מאויר²⁶¹, כי קודם שנתפשט בהקו היה נקרא הצמצום רק בשם אויר קדמון, כי לא היה ניכר בו

²⁵⁸ עי' מבר"ש יג ע"ד.

²⁵⁹ עי' לעיל הערה 186.

²⁶⁰ לשון זו נמצאת לראשונה בתיקו"ז קלג ע"ב.

²⁶¹ עי' זוהר בראשית טז ע"ב: יהי אור כל מה דנפק ברזא דא נפק. יהי על רזא דאבא ואימא דאיהו י"ה. ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא, אור. ויהי אור, אור דכבר הוה. אור דא רזא סתימא, אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאויר עלאה סתימא בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה דהא אין סוף בקע מאוירא דיליה וגלי האי נקודה י'. כיון דהאי י' אתפשט, מה דאשתאר אשתכח אור מההוא רזא דההוא אויר סתימא כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י' אתגלי לבתר עליה מטי ולא מטי. כיון דאתפשט נפק, ואיהו הוא אור דאשתאר מאויר והיינו אור דכבר הוה והא קיימא נפק ואסתלק ואתגניז ואשתאר חד נקודה מניה למהוי מטי תדיר בארץ גניזו בהיחא נקודה מטי ולא מטי נהיר ביה בארץ נקודה קדמאה דנפק מניה ובגין כך כלא אחיד דא בדא נהיר בהאי.

אור כלל וכנ"ל כלל ז' ענ"ד עש"מ. אבל אחר שנתפשט הקו הנה נקרא בשם מהירו עלאה, והוא אור קדמון דאיהו סתים וגניז, ועכ"ז הנה הוא לגבי עילת על כל העילות כגופא לגבי נשמתא, והוא ע"פ מה שביארנו בחלק הביאורים שם, שהקו הנה הוא ג"כ בבחי' אור וכלי, שהאור שבו הוא אור א"ס הנמשך שם ונצטמצם ע"י הצמצום בהקו, שהרי הוא רק קו דק. והנה אפשר לכנות עליו ולומר כי הוא בבחי' ממוצע בין א"ס להנאצלים, שהוא בין אור א"ס המקיף לכל הנאצלים כולם, כי הרי יש בו שני הבחי', שהאור הוא א"ס אך הקו הוא בגבול ומדה, וכמ"ש הרב שם, כי נבחן בו ראש וסוף מעלה ומטה פנים ואחור ע"ש²⁶². והרי הוא ממוצע בין א"ס להנאצלים, כי בפנימיותו הוא א"ס, ובחיצוניותו הוא בבחי' גבול ומדה. וכן הנה יש לייחס על אותו האור א"ס שבהקו שהוא הבחי' האחרונה שבא"ס, ועכ"ז הנה הוא לגבי אור א"ס המקיף כגופא לגבי נשמתא, כי הרי הוא בבחי' כלי כנו'.

והנה בסוד שורש הי' ספי' אשר ישנם באותו הקו, הרי נופל שפיר כל הייחס דעילה ועלול אשר אמר הרמ"ק, כי הרי {לד ע"ב} הכתר שבו הרי הוא קרוב אל המאציל בתכלית הקירוב, כי הרי נמשך ממנו ממש והוא חד עמו, ועכ"ז הנה אמר עליו התיקונים היטיב, כתר עלאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח, איהו אוכם קדם עילת העילות, כי אותו הכתר הרי הוא התחלת וראשית הקו אשר הוא מצומצם מאד ובבחי' קו דק, והרי הוא אוכם לגבי אור א"ס המקיף, וכל קרבותו אליו הוא רק בבחי' מקום ולא בבחי' מעלה כלל וכלל. אך עכ"פ הוא כי באותו המציאות שהוא, הנה הוא קרוב אל המאציל בתכלית הקירוב והוא אחד עמו, ולא שייך לכנות ולומר בו הבחי' יש מאין אלא רק על הכלי דהקו אבל לא על האור ח"ו, אלא הוא כי אותו האור אשר הוא אחד ממש עם האור המקיף ונצטמצם בהקו, הנה הוא על דרך שאמרו (ב"ד פ"ד טו' ד) כשהוא רוצה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, וכשהוא רוצה צמצם שכינתו בין שני בדי הארון. ובאמת הנה לא היה שייך עליו לומר שהוא עילה מעלול ולא בחי' נאצל כלל, כי הרי הוא מאור א"ס עצמו, אך מסיבת שצטמצם בהקו ונתגלה עי"ז, הנה הגילוי הזה שנעשה בו, הרי הוא בחי' עילה ופעולה, כי הוא עתה בפנים חדשות, ופעולה הזו שנעשה בו הוא נאצל מהמאציל, והוא עילה מעלול ועומד עתה בגילוי דבחי' נאצל הגם שבאמת הנה הוא אחד ממש עמו.

והנה ער"ז הנה הוא ג"כ בהתפשט עוד אותו אור הכתר עלאה מגילוי לגילוי, שהוא ממנו להחכמה, ומהחכמה להבינה, ומהבינה להחסד, וכן כו' כו' עד סוף הקו שהוא המלכות, הנה נאצל הגילוי דכל תחתון מהעליון שעליו בבחי' עילה מעלול, ובהם הנה קרובה כל עילה לעילתו הן במקום והן במעלה, ואין הבדל ביניהם אלא שזו עילה וזו עלול, ובכל בחי' עילה ועלול שאמר הרמ"ק ז"ל בפרדס שער טעם האצילות פרק ז' וכנ"ל ענ"ה.

והנה על אלו בחי' הי' ספי' נעלמים אשר בהקו אשר הם מאור א"ס עצמו אלא שנתגלו ונעשו לבחי' שורש די' ספי' ע"י הקו, הנה עליהם אמר במעין החכמה המיוחס למשה רבינו ע"ה, [והובא בפרדס שער הצחצחות (פרק ז') ובעמק המלך שער כדור המהירו (פרק ג') וע' דברינו בס' הקדו"ש שער הפונה קדים פ"ל], ואלו העשרה הם נודעים מהחושך (כי הם מתפשטים מא"ס המקיף שהוא נעלם וכמ"ש במעיין החכמה שם, דנקרא חושך משום גודל העלמתו), וזהם אור מאור] הוא הכתר שהוא נמשך כאחד עם אור א"ס המקיף ונקרא על שמו, וכמ"ש ברע"מ פנחס

[תרגום: "יהי אור", כל מה שיצא בסוד זה יצא. "יהי" על סוד של אבא ואמא שהוא י"ה. אחר כך חזר לנקודה הראשונה להיות התחלה להתפשט לדבר אחר, אור. "ויהי אור", אור שכבר היה. אור זה סוד סתום, התפשטות שהתפשטה ונבקעה מסוד של סתר האויר העליון הסתום, בקע בתחילה והוציא נקודה סתומה אחת מסוד שלו, שהרי אין סוף בקע מאויר שלו וגילה נקודה זו י'. כיון שי' זו התפשטה, מה שנשאר נמצא אור מאותו סוד של אותו אויר סתום, כשנמצאה ממנו, נקודה ראשונה י' התגלתה אחר כך, עליו הגיע ולא הגיע. כיון שהתפשט יצא, והוא האור שנשאר מהאויר, והיינו אור שכבר היה, וזה עומד. יצא והסתלק ונגנז ונשארה נקודה אחת ממנו, שתהיה מגיעה תמיד בדרך גניזות באותה נקודה, מגיע ולא מגיע, המאירה בו בדרך נקודה ראשונה שיצאה ממנו, ולכן הכל אחוז זה בזה ומאיר בזה ובה.], ע"כ.

ועי' תיקונים תיקון ה דף כ ע"ב: כד אפקי י' מאויר אתגליא אר"ר, ע"כ. ועי' תז"ח ה ע"ב, וכן עי' בבהגר"א על ספד"צ ה ע"ב ד"ה ואמר.

²⁶² עי' ביאורים שם, ח"א ט ע"ב וט ע"ג.

(רנח סע"א) דכתר אין סוף אתקרי כי ביה לית סוף לנביעו דנהוריה, כמ"ש ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) [זוהר מזוהר] הוא החכמה שהוא יוצא מזוהר אור הכתר. [וזיו מזיו] הוא הבינה שהיא נקרא נועם, וכמ"ש בזה"ק (פ' מקין דף קצ"ב) עלמא דאתי אקרי נועם, והיא יוצא מהחכמה שהוא נקרא ערך, וכמ"ש בפ' יתרו (דף צ ע"א), ולכך נקרא הבינה זיו מזיו. [זוהר מאור] הוא החסד שהוא ענף החכמה ונקרא על שמו, והוא יוצא מהבינה ונקרא הבינה בערכו בשם אור, וכן היא נקרא לעולם על שם הכתר אהי"ה²⁶³, כי היא הכתר להז"ת ולכן אמר על החסד זוהר מאור. [אור מזוהר] הוא הגבורה היוצא מהחסד שנקרא זוהר, ומשום שהגבורה הוא ענף הבינה שנקרא ג"כ אור כנוז, לכן נקרא הגבורה על שמה, ונקרא הגבורה אור מזוהר. [זיו מאור] הוא הת"ת שנקרא ג"כ זיו על שם שהוא מאיר להמלכות, ועל דרך שאמרו בענין זיו בזה"ק במדבר (ק"ז ע"ב) ע"ש²⁶⁴, כן הוא בת"ת וע' עוד למטה. ומשום שהוא יוצא מהגבורה שנקרא אור כנוז, לכן נקרא הת"ת זיו מאור. [אור מזיו] הוא נצח, כי עיקר הגילוי אשר מכל עליון להתחתון ממנו הוא מהנה"י, כי הנה"י דהעליון הם המאירין להתחתון, וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ב), והתחלתו הוא מהנצח, לכך נקרא הוא בשם אור, והוא יוצא מת"ת שנקרא זיו כנוז, לכן נקרא הנצח אור מזיו. [זיו מזוהר] הוא הוד שנקרא ג"כ זיו ע"ד הת"ת, משום שכל קבלת המלכות הוא ממנו, איהו בנצח ואיהו בהוד²⁶⁵, והוא יוצא מזוהר אור הנצח, לכך נקרא הוא זיו מזוהר. [זוהר מזיו] הוא יסוד שהוא נקרא זוהר הרקיע, ע' תיקונים בתחילתו (א ע"א) ובהגר"א שם²⁶⁵, וכן הוא בכ"מ. [יקוד מיקוד] הוא המלכות שהיא נוטל בעת הנסירה הגבורות מז"א.

הרי עשרה: הראשון, אור מופלא²⁶⁶ (כי הוא נמשך כאחד מאור א"ס כנוז) (לד ע"ג) זהו אור מאור. והשני, אור נסתר (כי הג"ר הם נסתרות, ועליהם נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו כמ"ש אליהו ז"ל"ט (תיקו"ז יט ע"א)) וזהו זוהר מזוהר (שהוא מזוהר אור הכתר כנוז). והשלישי, אור מתנוצץ (כי היא מתנוצץ להז"ת הגם שהיא בעצמה היא ג"כ רק מהנסתרות), וזהו זיו מזיו. הרביעי, אור צח (שהוא גוון לבן), וזהו זוהר מאור. החמישי, אור מצוחצח (שהוא גבורות ממותקים, וכל צחות החסד הוא על ידו, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש א סי' ב אות ד עש"ה), וזהו אור מזוהר. הששי אור מזהיר (והוא כללות הת"ת שהוא ז"א, והוא מזהיר ומאיר על המלכות וכנוז), וזהו זיו מאור. השביעי, אור מזוקק, וזהו אור מזיו (כי משום שבאצילות הוה נה"י דינין, ובהתפשטותם למטה נאחזים בהם החיצונים, ולכן אמר כי בשורש השרשים אשר למעלה הוה הנצח אור מזוקק). השמיני, אור צח ומצוחצח, וזהו זיו מזוהר (כי באצילות הרי הוה הוד דין קשה מאד ע' תיקון הירח (פרק ה), אבל כאן בשורש השרשים הוה הוד אור צח ומצוחצח, כי הגבורות כשהם נמתקים הנה כל מה שהם יותר בתוקפם הנה מתגלים על ידם אור החסדים ביותר, ולכן אמר על ההוד שהוא צח ומצוחצח). התשיעי, אור בהיר וזהו זוהר מזיו (ונקרא אור בהיר שהוא אור זך, והוא ע"פ שאמר הרב במ"ן ומ"ד (דרוש ה) ובכ"מ שכל מה שנוטל יסוד מלמעלה אינו מתעבה כלל, ואע"פ שיוורד האור דרך כל המדרגות שלמעלה אינו מתעבה ומתלבש כלל וגדולה הארתה למטה כמו למעלה ע"ש. וזהו שאמר על אור היסוד שהוא אור בהיר. אמנם באצילות הנה נשאר האור גנוז בהיסוד עצמו, ואינו מאיר להנוק' אלא דרך דופני העטרה, ע' הארת המוחין (פרק ט), ובהגר"א ספד"צ (פרק א דף יט סע"ג ובדפוה"ח הוא יב סע"ב), וכן בדבריו בתיקונים (דף פט ע"ג).

²⁶³ עי' בבהגר"א על תיקו"ז לו ע"א ד"ה ואינן חמש, ז"ל, ר"ל כי אור נקרא כתר, אור ויר"ד גנוז בה כנוז, אחר כך נפיק היר"ד חכמה, ואח"כ יוצא האור והוא בינה, כי בכתר שורש חו"ב זר"נ כידוע, והוא היר"ד והאור, ואח"כ יוצאין מהם חו"ב ונקרא בינה אור, ולכן נקרא בינה גלגלתא, וכן נקרא בכל שמות שבה אהי"ה, וכן כולם כידוע שעיקר התגלות הכתר באור ובינה היא ה' עילאה וכו'.

²⁶⁴ ז"ל: באחד לחדש השני בשנה השנית וכלא חד והאי אקרי (מ"א ו) חדש זיו רמז להוהא ירחא ושתא דנהיר לסיהרא דהא כדן עלמין כלהו אשתכחו בשלימו לצאתם מארץ מצרים.

תרגום: באחד לחדש השני בשנה השנית, והכל אחד. וזה נקרא חדש זיו, רמז לאותו חדש ושנה שמאיר ללבנה, שהרי אז כל העולמות נמצאים בשלמות. "לצאתם מארץ מצרים".

²⁶⁵ ז"ל התיקונים: פתח ר"ש ואמר והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע דאיהו כליל כל גוון.

ומפרש הגר"א, ז"ל, כזהר הרקיע דאיהו כליל כל גוונין - איהו יסוד ולכן נקרא כל.

²⁶⁶ עי' בהגר"א על תיקו"ז צא ע"ב ד"ה אמון, קלח ע"א, וכן עי' מש"כ רבינו ביאורים ח"א כ ע"ד.

אך עכ"פ הוא כי אור היסוד עצמו הנה גדולה מעלתה למטה כמו למעלה ואינו מתעבה כלל כנוז, ולכן אמר עליו המעין חכמה שהוא אור בהיר). העשירי אור נוגה, וזהו יקוד מיקוד עכ"ל. כי הוראת נוגה הוא שאין לו אור מצד עצמו אלא שנמשך בו האור מזולתו, וכמ"ש רמ"ל מלבים ז"ל על פסוק ונוגה כאור תהיה חבוק ג' ד', והוא המלכות שקבלתה הוא מז"א. וכן נוגה עם הכולל הוא גימ' אדנ"י כמ"ש בספר יאיר נתיב, ומשום כ"ז אמר על המלכות שהיא אור נוגה.

והנה כאן בשורש השרשים די' ספי' אשר בהקו, הנה הם כולם בקו אחד ע' לקמן כלל י"ז, ונמשכים זה מזה בבחי' עילה ועלול, וכן הוא הכתר עם המאציל, אלא שהקירוב דבחי' עילה ועלול אשר מהכתר עם המאציל, הנה הוא רק בבחי' מקום ולא במדרגה ומעלה. אבל הקירוב דבחי' עילה ועלול אשר מזה לזה בכל הספי' כולם אשר מכתר עד המלכות, הנה הוא הן במקום והן במדרגה ומעלה וככל בחי' עילה ועלול. והנה על כל אותן בחי' שורש דהי' ספי' אשר בהקו, עליהם הוא דברי המעיין החכמה הנוז, ולכן אינו קורא אותם בשמות הספי' כי אינם ספי' ממש ח"ו, והם נעלמים כאן מאד, והם כאן רק בבחי' רצון הנעלם שבא"ס אשר עליהם, ולכך קורא אותם המעיין החכמה רק בשמות תוארים על אורם ותכונתם אשר למטה. ועכ"פ הרי נתבאר לנו היחס דעילה ועלול אשר אמר הרמ"ק ז"ל על הספי' איך שיש מקום לדבריו ז"ל בשרשם הנעלם אשר בהקו דא"ס ית"ש, שהוא מאחר הצמצום ולמטה.

כלל ט' ענף ז'

והנה ע"ד שאמרנו ביחס דעילה ועלול אשר בשורש שרשם הנעלם שבהקו דא"ס, הנה עד"ז הוא ג"כ במכל שכן בסוד הי' ספי' אשר בעולם העקודים, והיינו בהתפשטות הב' אשר להעקודים. כי בהתפשטות הא' הנה יצאו אז ממטה למעלה ממלכות עד הכתר, והרי יצא אז כל עלול קודם עילתו. והגם כי בשרשם הנעלם הנה לא היה באמת שום שינוי כלל בין התפשטות הא' להב', כמו שבארנו בכ"מ מדברינו וכן יתבאר עוד לקמן כלל ט"ו, אמנם הנה אנחנו אין לנו לדבר אלא רק במציאות גילויים ולא בהעלם שבהם, אלא כי מגילויים נבין ממילא על ההעלם ג"כ. אך הדיבור אינו ראוי {לד' ע"ד} לדבר אלא רק בבחי' גילויים, ולכן בהתפשטות הא' אשר היה גילויים רק ממטה למעלה, ממלכות עד הכתר, הרי לא יצאו זה מזה, ונתגלה מזה אז כל עלול קודם עילתו. אמנם בהתפשטות הב', הנה היה אז יציאתם מהמאציל, וכן אח"כ יציאתם זה מזה בבחי' עילה ועלול.

והיינו כי מתחילה הנה יצא הכתר כלול מכל הט', כמ"ש במטי ולא מטי (פרק ב), והנה היה יציאתו משרשם הפנימי אשר בהפה, כמ"ש הרב שם (ריש פרק ג) וכנ"ל כלל ד' ע"ש. והנה היה יציאת הכתר משם בבחי' עילה ועלול, כי הכתר הוא קרוב לאותו השורש, שהוא בחי' המאציל אליו, בכל הקירוב היותר אפשרי שבעילה ועלול, הן במקום והן במעלה. וכן היה יציאתם אח"כ זה מזה, החכמה מהכתר, והבינה מהחכמה, וכן כו' כו' עד המלכות (ע' דברינו במטי ולא מטי פרק ד אות ה ז), כל תחתון מהעליון שעליו בסדר דעילה ועלול. ומה שאמר התיקונים על הכתר דאיהי לגבי עילת על כל העילות כגופא לגבי נשמתא, יהיה הכוונה על הכתר דעקודים בערך אדם קדמאה. והוא כי הרי בעקודים התחיל בחי' הכלי כנודע, ועכ"פ הוא כי יש יחס להבחי' דעילה ועלול בחי' ספי' דהעקודים ג"כ.

וכן עד"ז הנה יש ליחס היטיב באמת כל הבחי' דעילה ועלול גם בחי' ספי' דאצילות אשר לאחר התיקון, והגם כי שרשם הנה הוא ג"כ רק מהמלכיות דב"ן דעולם הנקודות אשר יצאו אז נפרדים זו מזו ובבחי' נקודות כקרני חגבים, ולא היה שייך אז לומר כלל על הכתר דהנקודות שהוא קרוב אל המאציל ביחס הקירוב דעילה ועלול, לא במקום ולא במעלה ח"ו וח"ו, וכן כל הי' כולם אחר שיצאו זה מזה, הרי היו נפרדות זה מזה, ובפרט הז"ת שבהם. אמנם הנה במיתת המלכים, כאשר יצאו האורות מהם ועלו למעלה כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג), ואח"כ לצורך התיקון הנה עלו עוד בעלייה אחר עלייה עד שעלו בע"ב ס"ג דא"ק כמ"ש בשער התיקון (פרק א), וניתוסף עליהם אז המ"ה הכללי שהוא מרזא דאור א"ס, ונתייחדו ונעשו עם המלכיות דב"ן לעצם

אחד, ויצאו אח"כ ע"י זווג מהע"ב והס"ג דא"ק, וע"י סוד אמ"ר וק"ב²⁶⁷ אשר נמשך דרך הא"ק כולו, ר"ל דרך כל פרטי הפרצופים שבו כמו שבארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד', ויצאו ע"י זווג ועיבור מהאוי"א שבא"ק ומבחי אמ"ר וק"ב שבהם, ונתקן עי"ז העתיק יומין שהוא הרדל"א דאצילות, ואח"כ היה הזווג בעתיק יומין, ומבחי אמ"ר וק"ב שבו נתקן הא"א דאצילות, ואח"כ היה הזווג בא"א, ומבחי אמ"ר וק"ב שבו יצאו ונעשו או"א דאצילות, ואח"כ היה זווג באו"א, ומבחי אמ"ר וק"ב שבהם יצאו ונעשו הזו"ן דאצילות, ע' כ"ז בתיקון (פרק א). והנה בזה הנה היה נעשה באמת עיקר המציאות דכל תחתון מעליון בבחי' עילה מעלול. והגם שהרי נמשך התהוות דכל א' רק ממטה למעלה וע"י סיבובים מסיבובים שונים, ואינו זוכה כל תחתון כ"כ מהר לבוא קרוב וסמוך למדרגת העליון עד זמן זמנים, ע' דרושי הצלם (דרוש ח) ונסירה (פרק ט) וז"א (פרק א) ובכמה וכ"מ. אמנם היחס דהקירוב דעילה מעלול אשר מזה לזה, הנה הוא על עצם כח הפנימי דכל א' ועל יציאתו משורשו. אמנם תיכף אח"כ, הנה מתעלם ומתעבה, ר"ל שנתלבש, וכהדין קמצא דלבושיה מיניה (ב"ד פרשה כא סי' ה) ואינו מכיר עוד את עילתו מאומה.

וכ"ז הנה הוא סוד אמ"ר וק"ב שאמרנו, ע' זוה"ק תרומה (קסז ע"א ושם רע"ב) כי הנה סוד שפת הזרע הנמשך מן המוח, הנה המשכתו מן המוח הנה הוא רק אור וכה לבד, והוא האור דאמ"ר, ע' הגר"א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ג). אך תיכף בהתפשטותה מן המוח, הנה היא מתלבש ומתעבה בסוד מים, והוא המ' דאמ"ר, ואח"כ הנה היא מתפשט עוד דרך חוט השדרא ונגלד ונקרש בסוד רקיע, והוא הר' דאמ"ר. והנה אינו ניכר בה עתה האור כלל, אשר הוא מעצם האור דהמוח ע"י התפשטותה והתעבותה, והנה יציאתה מן המוח הנה הוא באמת בבחי' עילה ועלול, והיא מכיר אז את עילתה כי היא קרובה אליו, אמנם הוא רק אותו הרגע קטנה לבד בעת שהיא נאצלה משם, אבל תיכף עם יציאתה הרי נשתנה ומתעבה ואינה מכיר עוד את עילתה כלל²⁶⁸. אמנם עצמותה הפנימית הנה היא לעולם אותו האור אשר מן המוח, והוא עומד בה לעולם לעצם ועיקר, והוא הנושא אותה תמיד, אך הוא מתעלם בה מאד ואינו ניכר בה כלל מערך עצמותה, וגם (לה ע"א) היא גופה אינה משיג אותה ע"ד כל גוף שאינו משיג את הנשמה שבו ואינה יודעת אותו מאומה, כי הוא רק שורש עצמותה הפנימיות ונעלם בה לעולם.

והנה אותה העצמות הפנימיות שאמרנו שהוא עצמות הפנימי דכל ספי' ודכל פרצוף, הנה הוא אשר נאצל כל תחתון מהעליון שעליו בבחי' עילה ועלול, אמנם השלמת הגילוי והמציאות דכל ספי' ודכל פרצוף, הנה הוא נמשך ונעשה רק ממטה למעלה, ע' א"א (פרק א) ואו"א (פרק א), וע"י סיבובים מסיבובים שונים, ועי"ז יורד המציאות דכל תחתון למטה במדרגה הרבה ממדרגת העליון. אך העצמות הפנימי דכל אחד הנושא אותו בכל מלוואו, הנה בזה הוה כל תחתון עם העליון שעליו בבחי' עילה ועלול וכדברי הראשונים. והרי נתבאר לנו מדברינו עכ"פ כי הגם שמציאות כל תחתון וגילוי הנה הוא במדרגה למטה הרבה מהעליון שעליו ואינו ניכר בו העליון

²⁶⁷ עי' זהר ח"ב קסז ע"א: ועל דאיןן חמש דרגין דאתפרשו ואתמשכו מהאי אור קדמא כתיב אור חמש זמנין וכלהו הוּו מסטרא דימינא ואתכלילו ביה וכד אתכלילו בסטר שמאלא אתכלילו ברזא דמים דנטיל בימינא (ס"א מימינא) ובגין כך כתיב מים חמש זמנין וכד אשתלימו ברזא דאמצעיתא כתיב רקיע חמש זמנין ועל דא תלת אינון אור מים רקיע לקבל תלת דרגין אלין דכלהו חמש דרגין אתכלילו בהו ועל דא בכלהו כתיב חמש זמנין בכל חד וחד.

תרגום: ועל שהן חמש דרגות שנפרדו ונמשכו מהאור הראשון הזה כתוב חמש פעמים אור וכולם היו מצד הימין ונכללו בו וכשנכללו בצד שמאל נכללו בסוד של מים שנוטל בימין (מימין) ולכן כתוב מים חמש פעמים וכשנשלמו בסוד האמצע כתוב רקיע חמש פעמים ועל זה שלשה הם אור מים רקיע כנגד שלש הדרגות הללו שכלן חמש דרגות נכללו בהם ועל זה בכלם כתוב חמש פעמים בכל אחד ואחד.

ועי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק ה', ז"ל, ג' בחי' ע"ב ס"ג מ"ה שהם בחי' אור מים רקיע, שהוא מוח בשר ודם וכו', ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהיא לבושים אליה כנ"ל, והם בחי' אור מים רקיע, וק' ברכאן כנ"ל שהוא עור החופה על כולם. ועי"ש עוד פרק ו'.

²⁶⁸ עי' בהגר"א על ספד"צ (ד ע"ד ד"ה לא אתחזי) שכל בחינה אינה מכירה את זו שלמעלה ממנה. ועי' מבו"ש יג ע"ד שכל בחינה נחשב כאין סוף ביחס לבחינה שתחתיה. ועי' לעיל הקדמה אות ד' מש"כ בשם פע"ח (שער הסוכות פרק ד).

כלל, אך עצמותו ופנימיותו הנה הוא באמת מהעליון עצמו ובבחי' עילה ועלול, והוא בסוד אמ"ר וכנו'.

אמנם שורש בחי' עילה ועלול אשר מהמאציל עליון עצמו ית"ש, הנה הוא רק ע"י הצמצום ומהצמצום ולמטה וכנ"ל ענין, והרי הנה כל שורש הבחנת דעילה ועלול רק ע"י צמצום, והוא רק בבחי' מקום ולא בבחי' מעלה והבן כ"ז מאד.

כלל ט' ענף ח'

ומעתה נבוא לענינינו אשר בתחילת הדרוש אשר לעיל ענף א' ב', כי הרי לפי כל הנ"ל הנה אנו רואין כי נמשך ההתהוות דכל פרצוף בבי' בחי', כי הבחי' דעילה מעלול שאמרנו וכל הסדר דאמ"ר, הרי הוא מלמעלה למטה. אך סדר מציאותו וגילוי הוא מטה למעלה, מעיבור ליניקה, ומיניקה לקטנות, ומקטנות לגדלות. וכן גם הסדר דמלמעלה למטה אשר בסוד האמ"ר, הנה לא נמשך בו כל אורו בשלימות תיכף ומתחילה, אלא ג"כ רק במיעוט ביותר האפשרי, כי האור שיורד ונמשך מהמוח עצמו שהוא א' דאמ"ר, הנה אינו יוצא עיקרו כלל כי הוא נשאר עתה גנוז בהיסוד דהעליון, ואינו ממשיך בהנוק' אלא רק תמצית הארה ממנו דרך דופני העטרה כמ"ש הרב בהארת המוחין (פרק ט), והוא סוד מ"ש בזה"ר (בראשית דף א ע"א) אור דאתברי ואתגניז ואתכליל בברית כו'²⁶⁹, והוא זרע קיימא באות ברית ממש כי נשאר שם עיקרו, ואינו מאיר לנוק' אלא דרך צדדי דופני כל העטרה. ואמר הגר"א בתיקונים (דף פט ע"ג) כי אלו שהיה יוצא בהוונ האור הזה עצמו היה האדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו, והוא סוד שאמרו (ב"ב דף עד ע"ב) סירס את הזכר, כי גנוז לצדיקים לעתיד לבוא, ומשם הוא סוד הש"י עולמות שעתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק (עקצין ג יב), ע' דברינו ספר הקדו"ש בשער הפונה קדים פ' ל' דף ע"ט ע"ד, והוא סוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק שאמרו בזה"ק (תרומה קסז ע"א ע"ב ופ' בא לה ע"א). ועכ"פ הוא כי האור דכל א' אשר אמרנו שהוא נמשך בו מהעליון בבחי' עילה ועלול, הנה הוא נשאר עיקרו למעלה ולא נמשך ממנו בהתחתון ממש אלא רק תמצית הארה ממנו, ועיקרו הוא רק על לעתיד לבוא.

אמנם גם מציאות האור הראוי אליו עתה, הנה לא ניתן בו מתחילה ג"כ אלא רק במיעוט האפשרי, ואינו זוכה אליו אלא אח"כ בעת הגדלות וע"י עיבור שני דמוחין, ובסוד מה שאמרו בזה"ק (אחרי מות סה ע"ב) דינקא להו אימא ואח"כ אתעברת מנייהו²⁷⁰, שהוא עיבור שני דמוחין כמ"ש בנסירה (פרק ג) ובמאמרי רשב"י (דף נג ע"ב ע"ג מדפוה"ח תרנ"ח). והרי נמצא כי גם האור אשר נמשך בו מלמעלה למטה, הנה אינו זוכה אליו ג"כ אלא בסדר דרך דמלמעלה למעלה שהוא לאט לאט.

והנה הטעם בזה הרי הוא פשוט שהוא משום צורך התחברות והשתוות הנשמה עם הגוף, שהם שני הפכים, כי זה אור בהיר וזה חומר עכור, וכן זה מרום גבוהים וזה מתחתית התחתית. ולכן כדי שיתייחדו וישתוו זה עם זה, הנה נמשך המציאות דכל א' רק לאט לאט, וכן הם הולכים וגדלים ביחד מעט מעט, מזווג לעיבור, ומעיבור ליניקה, ומיניקה לקטנות, ומקטנות לגדלות, כי רק (לה ע"ב) עי"ז נעשה להם ההשתוות והיחוד מזה לזה, וע' דברינו בשער טנת"א רפ"ה. ונמשך הגידול דהגוף מטה למעלה לאט לאט, וכן נמשך בו כנגדו האור והנשמה מלמעלה למטה ג"כ לאט לאט, והולכים וגדלים בדרך זה ועי"ז הם משתווים זה עם זה, ומתייחדים ונעשו שניהם לאחד, ונשלם עי"ז כל פרצוף ופרצוף באור וכלי, נשמה וגוף, עד שנעשה גם הגוף כולו חי ע"י יחוד הנשמה שבו, וכן הוא כלל המציאות כולו בכלל ובפרט, שכל א' הוא מיוסד בחומר וצורה, ומיוחדים זה בזה, והוא ע"י שנמשך גידולם ויחודם זכ"ו רק לאט לאט.

אמנם סוד הדבר בכ"ז, ר"ל מה שנתייסד המציאות כולו מהמאציל ית"ש שיהא כל תהלוכותיו בכלל ובפרט ע"י שיומשך ההתהוות דכל א' באלו ב' הסדרים, אחד מלמעלה למטה,

²⁶⁹ תרגום: אור שנברא ונגזז ונכלל בברית.

²⁷⁰ תרגום: שהיניקה אותו אמא ואח"כ התעברה ממנו.

ואחד מלמטה למעלה, זו בדרך ירידה וזו בדרך עלייה, ובמלמעלה למטה הנה נמשך מפנימי לחיצון, כי הנשמה היא מתפשטת ויורד לתכונת הגוף ולהשתוות עמו, ובמלמטה למעלה הוא נמשך מחיצון לפנימי, כי הרי הגוף הוא נמשך ועולה מחומר לצורה לצאת מחשבת עביותה ולהעשות מחושך לאור, כי משתווית עם הנשמה ונעשה כולו חי על ידה. והנה כ"ז הוא משום שהרי כוונתו ית"ש בכל גילוייו כולם אשר נתגלה לצורך המציאות, הנה היה להמציא אותה במציאות עולמות רבים, שיהיו מיוסדים כולם בעליון ותחתון, ר"ל מדרגה למטה ממדרגה, מרום גבוהים עד תחתית התחתית, שהוא מהעולם העליון אשר ברום חביון עוזו ית"ש, עד העולם הזה החומרי והמנושם בתכלית העביות. ואח"כ להעלותם כולם כל תחתון לעליון, ועליון לעליון, ויעלו בדרך זה מעילוי לעילוי עד שיזוהירו כולם כזוהר הרקיע, ויאירו כולם באור פני מלך חיים. והנה נעשה כ"ז ע"י אלו ב' הסדרים שהם, אחד מלמעלה למטה, ואחד מלמטה למעלה, אשר נתייסדו בכל המציאות בכלל ובפרט כנז'. והרי מיוסד כל מציאות בכח הירידה והעלייה, ר"ל ירידת מדרגה ומעלה, ועליות מדרגה ומעלה, וישנם אלו ב' התכונות בכל מציאות ומציאות, וע"י הנה נעשה בו כל תהלוכותיו אשר עתה שהם כולם בדרך ירידה, וכל תיקונו דלעתיד שהם בדרך עלייה, ונתייסד התהוות כל מציאות ומציאות משורש הויותו על כל מקריו ועניניו שעתיד להעשות בו עתה, וכן על כל תיקונו דלעתיד, והוא ע"י אלו ב' הסדרים הנז' שנתייסד מציאותו עליהם.

אך עומק הכוונה בכ"ז, ור"ל כל ענין צורך הירידה למה הוא, הנה כבר כתבנו בכ"מ מדברינו בספר הדע"ה וכן בספר הקדו"ש, כי הוא מסוד מחשבתו הנעלמה ית"ש, אשר עלה במחשבה לפניו מאז ומקדם, לייסד את תהלוכות כל הנועם והעונג והזיו והזוהר מתקת המודת כל החמודות ע"י דינין דקודשא, שהם מבחי' גבורות קדושים ממותקים, כי רק על ידם יתגלו כל שלהובין דרחימו מרשפי אש שלהבת י"ה²⁷¹, אשר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה מישראל לאביהם שבשמים ית"ש. וכל מציאות הגבורות והדינין על תכליתם האחרון, הנה הם לא יצאו ולא נעשו אלא רק אחר השתלשלות המדרגות, וע"י ירידתם בכל השכת עביות דהעולם הזה, שהיא בתחתית התחתית, הנה יוצאים ע"י כל הגבורות והדינין על מציאותם האחרון. ואח"כ בעליותם, כאשר יחזור המציאות כולו לעלות בעילוי אחר עילוי להתייחד באור פניו ית"ש, אז יתמתקו ויתבסמו ויעשו כולם לדינין דקודשא, אשר בהם הוא כל הנועם והזיו והזוהר כנז'. והרי נמצא כי כל הירידות כולם וכל מה שנעשה ע"י עתה, הנה הם עצמן הסיבות לתקות כל חמדת ישראל אשר בתכלית האחרון, ולכן נתייסדו כל העולמות כולם וכל המציאות כולו בכח הירידה והעלייה, וישנם אלו ב' התכונות בכל מציאות ומציאות, כי ע"י יושלם בכל א' עומק תכלית כוונתו ית"ש אשר כיון בכל בריאת עולמו.

וזהו הענין מה שהערינו לעיל ענף א' בהיפוך הסדרים הנמצא בהמציאות, כי הרי השתלשלות העולמות הם מלמעלה למטה, מכל עליון להתחתון, אבל בכל א' גופה הנה נמשך מציאותו מלמטה למעלה, שהרי הצמצום שהוא סוד שורש הגוף וכלי, ע' עיגולים ויושר (סוף ענף ג), הוא קודם להקו, שהוא סוד האור והנשמה. וכן העגולים הם קודם להיושר, כמ"ש בעיגולים ויושר (ענף ג) ובכ"מ. וכן הב"ן הוא יצא קודם להמ"ה. ועד"ז במציאות הפרצופים, כי הנה הגם שמציאות כל תחתון הוא רק מהעליון שעליו, ונמשך מציאותם מלמעלה למטה, מעתיק {לה ע"ג} לא"א, ומא"א לאו"א, ומאו"א לזו"ן, אך גידולו דכל א' הוא מלמטה למעלה כנ"ל. וכ"ז הוא מטעם שאמרנו, כי נתייסד כל מציאות בב' תכונות, תכונת הירידה, ותכונת העלייה, כי רק בזה נשלם בכל א' עומק כוונתו ית"ש בתכלית המציאות כולו.

וכן הנה יש בזה ענין עמוק עוד, כי הנה ראה רצונו ית"ש לייסד את כל הבריאה באופן כזה, שיומשך תכליתה שהוא כוונתו ית"ש אשר כיון בהמציאות כולו, יומשך כ"ז ע"י הנבראים עצמן, אם ע"י מעשיהם או ע"י מאורעותיהם²⁷² וכמו שבארנו בכ"מ מדברינו. והנה נעשה כ"ז ג"כ

²⁷¹ ע"י בסוף הספר הערה יא.

²⁷² דהיינו קבלת ענשם.

ע"י אלו ב' התכונות דהירידה והעלייה אשר יסד בסדר התהוות כל המציאות כולו, הן בכלל והן בפרט כנוז'. כי הנה אלו ב' התכונות דהירידה והעלייה הנה הם עצמן סיבת סוד הפירוד והיחוד, אשר הם שורש סיבת כל הנהגה של עתה, וכן שורש סיבת כל התיקון דלעתיד, כי הרי כל השתלשלות העולמות אשר מלמעלה למטה, והם במדרגה למטה ממדרגה, שהוא תכונות הירידה שאמרנו, הרי נתייסד מהמאציל ית"ש שיעשה כ"ז ע"י בחי' צמצום והסתלקות מכל עליון להתחתון, וכמ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב), ע"ש דברינו אות י"ב, והוא ענין הסתלקות הראשון הנעשה בכל ההתפשטות דאור עליון לצורך המציאות דכל תחתון כנודע בדברינו. והרי יוצא כל תחתון רק אחר הסתלקות דאור העליון, ונעשה כל מציאותו רק מההתפשטות השני שהוא רק תולדתו, והם עי"ז במדרגות רבות עד שאינו משיג כל תחתון את העליון כלל.

ובפרט עולם האצילות הנעשה מא"ק אחר הצמצום וההסתלקות דהנה"י שבו, ויצא עי"ז הב"ן קודם להמ"ה ובמיעוט גדול, שהוא רק המלכיות דהב"ן, ונסתתר ונתעלם אז בהם האור דא"ס הרבה מאד, ועי"ז מתו המלכים ונעשה העולם תוהו. והנה יצא אז כל השורש דעולמות הנפרדים²⁷³ וכל סוד הפירוד, אשר מזה הוא כל הכח האפשרות והבחירה הניתן להאדם, אשר הוא עצמו הוא הסיבה לכל ההנהגה של עתה, מעת החטא דע"ן הדעת עד ביאת המשיח, שהיא משמשת והולכת עתה תמיד רק על סוד עולם התוהו. אמנם הנה נעשה בה דבר והפוכו, שהוא קלקול ותיקון, כי הרי בכח הבחירה הניתן בהבריאה שהיא מסוד הפירוד, ובסוד שנאמר (משלי טז כח) ונרגן מפריד אלוף (ע' זוהר ח"א לד ע"א וח"ג טז ע"ב, לא ע"א, עד ע"א), והנה יוצא עי"ז מציאות הרע אשר מסוד עולם התוהו מן הכח אל הפועל תמיד בכל תוקפו, ונעשה עי"ז העולם מלא בזוהמא חלאה וצחנה, ומתרבה ומתגדל בכל יום, ונמשך עי"ז כל הרעות והצרות וכל הדינין כולם העוברים על כל באי עולם, כי כל עבירה עצמה וזוהמתה הנעשה ממנה היא עצמה מתהפך לחמה עזה וסער מתחולל, והם כל הדינין והעונשים. ושניהם, ר"ל הן החטא והן העונש, הנה הם מסיבת הרע דעולם התוהו, אשר הוא יוצא מן הכח אל הפועל ע"י האדם העושה אותה. והנה הגם שכ"ז, ר"ל הן החטא והן העונש, הנה הוא קלקול גדול וצרה גדולה, אך באמת הנה נעשה בזה ג"כ תיקון גדול על העתיד.

והענין הוא כי הנה כל כחות הרע אשר מעולם התוהו הנה ניתן להם כיל ומדה וקין וקצבה ושיעור ומנין לכל כחותיהם, ושיעורם הוא לפי רגעי הזמן ואישים הפרטיים אשר מעת עולם התוהו עד ביאת המשיח²⁷⁴. והנה כל כח מהם אשר יוצא ע"י החטא והוא מתהפך לעונש כנוז', הנה כשנשלם הפרעון דהעונש, הוא כלה ומתבטל ונעשה כלא היה. וא"כ הרי הקלקול שנעשה בהחטא בתוצאות כח הרע דעולם התוהו מן הכח אל הפועל, הנה נתקן כ"ז ע"י העונש, כי עי"ז הוא כלה ונתבטל. והרי נעשה מעתה תיקונו יותר מקלקולו, כי הרי נעשה ביטולו גם ממציאותו בכח, כי מה שהיה בכח הרי הוא יצא ע"י החטא וע"י העונש הוא מתבטל, והרי הוה כל חטא בבחי' קלקול ע"מ לתקן. והנה נעשה כ"ז ע"י האדם עצמו, ע"י מעשיו ומאורעותיו שהן מציאות הרע ויציאתו מן הכח אל הפועל, והן ביטולו הרי הוא נעשה כ"ז רק ע"י האדם עצמו.

אמנם אם משום זה לכד לא היה עדיין שבח וטובה כ"כ, כי הנה הגם שבמה שנעשה ביטול הרע ע"י האדם, הנה זוכה עי"ז לשכר ועונג ולרב טוב הצפון לצדיקים. אמנם ע"י שנמשך כ"ז ע"י כל הקלקולים והמאורעות שבתחילה וע"י כל הנסיונות {לה ע"ד} קשים שסובלים ממנו ובסיבתו, ועומד האדם עי"ז תמיד בסכנה גדולה רח"ל, הנה אינו נוח להאדם כלל שיעבור עליו כ"ז ח"ו בשביל השכר העתיד, וכמאמרם ז"ל (יומא סט ע"ב) לא איהו בעינן ולא אנריה בעינן, ובפרט כאשר נעשה התיקון ע"י מאורעות ח"ו ולא ע"י מעשים טובים.

²⁷³ עי' לעיל הערה 185.

²⁷⁴ עי' ע"ח שער הצלם פרק א', ז"ל, כבר ידעת מהתחלקות הנשמה לכמה ניצוצין, ובכל גלגול וגלגול באים מקצת מהם, וכפי מספר הניצוצין של צלם ההוא הבא להשתלם עתה בגלגול זה, כך הוא מספר ניצוצין שיש בצורה ההוא, לכן הצלם הזה נקרא מדת ימי האדם הנזכר בזוהר ויחי (רכ"ד ע"א) כי כמספר ניצוצותיו כך מספר ימי חייו.

אך האמת הוא כי עיקר הענין דעולם התוהו בכה מציאות הרע שיצא ממנו הנה היא רק בגזירה כבושה מהמאציל ית"ש, ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני, שהוא ממחשבתו הנעלמה ית"ש, אשר אי אפשר לשום בריה לעמוד על זה. וגזרה רצונו ית"ש שישתתפו הנבראים, ור"ל כל אותן אשר בשבילם נברא העולם, הנה ישתתפו הם ע"י כל מאורעותיהם אשר בסיבת עולם התוהו בתוצאות כוונתו ית"ש בכל בריאת עולמו, וכדי שיומשך התכלית האחרון דכל המציאות כולו ויושלם הכוונה התכליתית רק בסיבתם, ויהיו הם שותפים עמו במלאכתו, ועי"ז יתאחדו עמו בתיקון האחרון בסוד האחדות הנעלם, ויהיה כל שעשועיו בהם והם בו, אני לדודי ודודי לי (שיה"ש ו ג). והרי עכ"פ הוא כי הקלקול והתיקון אשר ניתן להאדם ונעשה הכל רק על ידו, אם ע"י מעשיו או ע"י מאורעותיו וכנ"ל. הנה נתייחד כ"ז רק בגזירה כבושה ממנו ית"ש אשר אין שום בריה יכול לעמוד עליה, ואינו תלוי זה בדעת ורצון האדם כלל, אם שהוא רוצה ונוח לו בזה או שאינו נוח לו בזה, וכמ"ש באבות (סוף פרק ד משנה כב) שעל כרחך אתה נוצר כו' ועל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון כו'. והגם כי באמת כאשר יגיע המציאות כולו להנועם והעונג והזיו והזוהר העתיד, יכירו הכל את חסדו וטובתו ית"ש שהמציאות ובראם, ויאמרו כולם הודו לה' כי טוב, אך עכ"ז הנה בכל משך זמן דהעוה"ז אינו נוח להם כלל, וכמ"ש בעירובין (יג ע"ב) נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא ונעשה הכל רק בגזירה.

אמנם הוא כי לא היה הכוונה בכל מציאות עולם התוהו ובכל הרע שיצא, ונעשה ממנו לא לענין זה לבד שיתבטל הרע ע"י האדם ע"י מעשיו ומאורעותיו, כי בשביל זה לבד לא היה באמת כדאי לזה, וכמאמרם ז"ל לא איהו בעינן ולא אנריה בעינן וכנ"ל. אלא עיקר הכוונה הנה היה משום כי רק עי"ז הנה ראה רצונו ית"ש להוציא את הגבורות כולם על מציאותם היותר אפשרי, והוא ע"י הרע וביטולו שהוא ע"י החטא והעונש וכמו שבארנו כל עומק הדברים בזה בספר הדע"ה. ונמצא כי בתיקון העתיד שהוא אחר הצירוף והליבון, אשר יעשו אז כל הגבורות כולם לדינין דקודשא, אשר מהם הוא כל הנועם והעונג העתיד, הנה יתהפכו אז כל הקלקולים עצמן כולם לתיקונים, ר"ל שכל הקלקולים של עתה יהיו הם עצמן ג"כ הסיבה להתיקונים דלעתיד. כי הן בהחטא והן בהעונש, הנה יוצאים הגבורות מן הכח אל הפועל, ושניהם הם סיבות לתוצאות הגבורות והדינין על מציאותם האחרון, אלא שביצאותם ע"י החטא הם בזוהמא רבה, והם רע ומר, ולכן מתהפכים תיכף לאש משפט וסער מתחולל, ובה מצטרפים ומתלבנים. אמנם עי"ז הנה מתגלה כח גבורתם ג"כ ביותר וביותר, אך ע"י שמצטרפים ומתלבנים הנה הם חוזרים למקורם ע"י כח העלייה אשר מלמטה למעלה כנ"ל, ושם הם נמתקים ונעשים לרשפי אש שלהבת י"ה, אשר מהם הוא כל הנועם והעונג שבתיקון העתיד. והרי עכ"פ כי גם כל הקלקולים כולם הנה הם הסיבה להתיקון דלעתיד, והנה על זה היה הכוונה העיקרית בכל המציאות דעולם התוהו כי כן גזר המאציל ית"ש, שרק עי"ז יסובב כל תכלית תיקון האחרון אשר עליה כוון בכל בריאת עולמו, והוא אשר הולכת ומשמשת עתה תמיד כל ההנהגה כולה רק בהסתר פנים ובתוקף הדינין, שהוא ההנהגה אשר מסוד עולם התוהו. ומתנהג עתה ג"כ בסוד (קה"ד פ"ג סי' יד) בונה עולמות ומחריבן, כי כל אדם הוא עולם בפנ"ע כמ"ש הגר"א בתז"ח (דף כז ע"ב) ע"ש²⁷⁵, כי כל פעולותיו ית"ש עתה, ובפרט עכשיו שהוא בסוף הימים עקבות דמשיחא, כי יוצאים עתה הדינין אחרונים אשר בתחתית עשייה שהוא בעקב דא"ק כמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ג), והם הבחי' האחרונות דעולם התוהו אשר הם יוצאים עתה על מציאותם האחרון, הן בהחטאים הן בהעונשים והן בסיבתם, כי בזה הנה נגמר ונשלם גמר יציאותם וגמר צירופם דכל הכחות דעולם התוהו כולו, ובכל מה שכיון עליהם המאציל במחשבתו (לו ע"א) הנעלמה ית"ש, שיהיו הם הסיבה לכל טוב העתיד כנו'. והנה נעשה כ"ז ע"י הנבראים עצמן ע"י מעשיהם ומאורעותיהם, ועי"ז הנה נעשו הם שותפים אליו ית"ש

²⁷⁵ ז"ל: (חגיגה יג ע"ב) תתקע"ד דורות ששתלן בכל דור ובהן בונה עולמות ומחריבן שכל אדם הוא עולם ועליהם נהר יוצק כו'.

בתכלית כוונת הבריאה וכנ"ל. והנה נעשה כ"ז ע"י סוד הצמצום והסתלקות אשר מכל עליון לתחתון וע"י ירידת המדרגות ממדרגה למדרגה.

והרי נתבאר כי הענין מה שיסוד המאציל ית"ש בכל המציאות כולו את תכונת סדר הירידה דמלמעלה למטה, הנה הוא סוד הסיבה העיקרית לתכלית כוונתו ית"ש בכל בריאת עולמו, כי ע"י סדר הירידה נעשה סוד הפירוד אשר בזה יוצאים כל הגבורות ע"י החטא והעונש על מציאותם האחרון. וכאשר מצטרפים ומתלבנים ע"י העונש, הנה הם חוזרים ועולים לסוד היחוד ע"י סדר העלייה דמלמעלה למעלה. והרי נמצא כי הנה אלו ב' הסדרים דהירידה והעלייה אשר נתייחד בהבריאה, הם היסוד והשורש דכל ההנהגה של עתה והיסוד והשורש דכל התיקון דלעתיד.

כלל ט' ענף ט'

והנה זהו ג"כ הענין מ"ש בזה"ק (משפטים קח ע"ב) כי עתה נעשה לעולם החיצוני קודם, אבל לעתיד יעשה הפנימיות קודם²⁷⁶ וכנ"ל ענ"א ע"ש. והוא מבואר ע"פ דברינו, כי הרי כל מה שנעשה עתה בכל מציאות ומציאות הוא בתוצאות כל הגבורות המתייחס אליו, ר"ל לאותו המציאות להוציאם בכל האפשרי שבו, והנה הוא רק ע"י חשבת העביות דכל גוף כאשר שהוא בלתי אור, והעיקר הוא ע"י סוד הפירוד הנשרש בכל מציאות משרשו שבעולם התוהו. וזה אי אפשר להעשות אלא רק ע"י שנעשה בו החיצוניות מקודם, ונמשך ההתהוות דכל א' מהחיצוני לפנימי, כי אלו שהיה יוצא בו האור שהוא הפנימיות שבו מקודם, אז היו נמתקין כל הגבורות שבו, והיה מתבטל כל שורשו המזוהם שמעולם התוהו, ולא היו יוצאים תוקף הדינין שבו לפועל כלל, ולכך הוא הצורך שיומשך עתה התהוות דכל א' מחיצוני לפנימי, שהוא החיצוניות מקודם, ובסוד קליפה שקדמה לפירי כמ"ש בזה"ק שם. (ומ"ש בזה"ק שם על הקליפה "ונטיר איבא", ור"ל שהיא שומר לפירי, הכוונה הוא כי הפירי שהיא מאור הפנימי, תמצית הארה מאור הגנוז שעומד בעולם גם עתה, כי רק בו מתקיים העולם תמיד, כמ"ש בזה"ק (תרומה קמט רע"א) ובכ"מ, ואי אפשר לה לסבול את סערת העולם ועכירתה, אך ע"י הקליפה היא נשמרת, כי הקליפה סובלת אותן כי הם ממינה, ומקבלת הפירי על ידה מהד' יסודות ארמ"ע כל מה שמקבלת הכל לתועלת ולא להפסד).

אמנם לעתיד לבוא אחר הצירוף והליבון, שיתבטל כל עכירת והזוהמא, ויתהפכו כל הגבורות לדינין דקודשא לבוא לסוד היחוד, הנה יעשה אז כל התיקונים ע"י שיומשך אז האור מלמעלה למטה ומפנימי לחיצוני רק לצורך עילוי ושבת, והיינו כדי לזכך את החיצוני להתייחד בהפנימי ולעלות מעילוי לעילוי. והרי יתפשט ויתגלה אז הפנימי מקודם כדי לתקן את החיצוני, לייחדו עמו ולהעלותו אליו. והרי נמצא כי עתה הנה נמשך והולך גידולו של כל מציאות מחיצוני לפנימי וממטה למעלה, אבל בהתיקון דלעתיד יומשך התהוות דכל א' מפנימי לחיצוני שהוא מלמעלה למטה, וזהו שאמר הוזה"ק כי עתה נעשה החיצוניות מקודם, ור"ל שכל מציאות ומציאות גופה הנה נעשה בו החיצוניות שבו קודם להפנימיות שבו, אבל לעתיד יעשה ויתגלה בכל א' הפנימיות מקודם.

וא"כ נמצא כי מה שנמשך עתה המציאות דכל א' מנה"י לחג"ת ומחג"ת לכח"ב, ועומד כל א' רק בהגילוי דהנה"י, ע' שער פרקי הצלם ושער הפרצופים, אבל לעתיד לבוא יומשך המציאות דכל א' מכח"ב לחג"ת ומחג"ת לנה"י, שיאיר הכח"ב לחג"ת להעלות אותו למדרגתו, וכן יאיר החג"ת להנה"י להעלות אותו למדרגתו²⁷⁷, ויהיו כל הי' ספי' הכלליים שבכל פרצוף במדרגת הי' ספי' הפרטיים שבהכח"ב עצמן, ויאירו כולם במדרגת הכח"ב ויהיה הפרצוף כולו רק בבחי' המוחין לבד.

²⁷⁶ עי' לעיל ענף א'.

²⁷⁷ עי' ענף הבא לענין העילוי ממדרגה למדרגה.

וזה סוד מ"ש במדרש (ב"ר פכ"ו סי' ו) כי בעוה"ז הרוח היא נבזקת (ר"ל שהיא מתנוצצת ומאיר מלשון כמראה הבזק) באחד מאיבריו (שהוא רק במוח ולב), אבל לעתיד לבא היא (לו ע"ב) נבזקת בכל הגוף, הה"ד ואת רוחי אתן בקרבכם, ר"ל שיהיה החכמה והדעת בכל אבר ואבר, והוא כמו שאמרנו שיתעלה כל הפרצוף כולו בסוד המוחין, וכ"ז הוא משום שאז יתגלה האור העליון בהתחתון, ויעלה כל א' מעילוי לעילוי ויתייחדו כולם למעלה עד סוד היחוד הנעלם. כלל ט' ענף י'

ומעתה נבאר דברי מהר"ח ז"ל מה שהעיר בזה ג"כ בכ"מ, והוא באנ"כ (סוף פרק י) שאמר שם כי במ"א כתוב כי תחילה נעשה פנימיות ואח"כ היצונית ובמ"א להיפך. ונראה כי בתחילה בבריאת עולם הוצרך לעשות היצונית תחילה, כי כן הוא הסדר שתחילה נכנס הגוף ואח"כ הנשמה, אך אח"כ הוא להיפך, כי היצונית אינו יכול לכנס אם לא יכנס תחילה הפנימיות. ובשער סדר אצילות בקיצור (סוף פרק ג) אמר שם הנה בר"ה נעשה כלים פנימים בתחילה, אך בקבלת שבת ובתפלה של שאר ימי החול נתקן תחילה מוחין כלים היצונית כו', וכן העיר מהר"ח ז"ל בזה בכ"מ בפנימיות והיצונית (דרוש ג ד ושם דרוש ח וטו) ובפ"ח שער התפילה (פרק ו) ועוד בכ"מ. והנה להביא את כל דבריו בזה ולבאר אותם אחד לאחד הנה נצרך לזה דרוש ארוך בפנ"ע, אך הענין בדרך כלל הרי נתבאר היטיב ע"פ דברינו לעיל, כי הנה ישנם באמת ב' הסדרים בכל פרצוף ופרצוף, כי שורש ועצמותו הוא מפנימי להיצונית, כי כל מיפה זרעית היא נעשית מסוד אמ"ר, אור מים רקיע²⁷⁸, והרי הוא הפנימיות מקודם. אמנם מציאותו וגילוי, הוא מהיצוני לפנימי, שהוא מנה"י להג"ת ומחג"ת לכח"ב כמ"ש בשער הפרצופים וברוב דרושי ע"ה, והרי הוא היצונית מקודם, והרי נעשה המציאות דכל א' ע"י ב' הסדרים יחד, כי הנה הם סוד הפירוד והיחוד והירידה והעלייה, שישנם שניהם בכח כל מציאות ומציאות בכלל ובפרט, כי הם השורש והסיבה לכל ההנהגה של עתה, וכן השורש והסיבה לכל ההנהגה אשר לאחר התיקון וכנ"ל בכל דברינו. וכ"ז הנה הוא מה שנוגע להמציאות דהפרצופים והעולמות למציאותם גופה.

אמנם מה שנוגע לתיקוני התורה והמצוה הנה הם נמשך לעולם מלמעלה למטה ומפנימי להיצוני. כי הן מה שנעשה ע"י התחתונים ע"י מעשיהם ומאורעותיהם ובבחי' עליית מ"ן, והן מה שנעשה ממילא ע"י קדושת הימים והזמנים, הרי נעשה כל התיקונים כולם ע"י האור שנמשך מלמעלה למטה לצורך תוספות אור ומוחין, כי ע"ז הוא כל עליית הפרצופים וכל תיקוניהם, ע"י שער הפרצופים (דרוש ו). והרי נעשה כל התיקונים גם עתה רק ע"י האור שנמשך מלמעלה למטה, וע' מוחין דצלם (פרק ו)²⁷⁹ וכן בשעה"כ (דף כג) כי גם כל עליית מ"ן הנה הוא ג"כ רק ע"י קבלת הארה מלמעלה ע"ש. והרי נמשך כל התיקונים רק מפנימי להיצוני ע"ד שיהיה בתיקון העתיד וכנ"ל. אמנם הנה ישנם תיקונים הנוגע להעולמות שהם היצונית הכללי ולהנר"ג שבהם, וישנם תיקונים הנוגע להפרצופים שהם פנימיות הכללי, וכן ישנם תיקונים הנוגע לשניהם יחד, וכמבואר כלל הדברים בזה בדרושי פנימיות והיצונית (דרוש ב ג ד ה טו).

אמנם כל התיקונים כולם הנה הם עתה עיקרם רק להנר"ג לבד, אשר הן בהפנימיות הכללי שהם הפרצופים, והן בהיצונית הכללי שהם העולמות. אבל הגוף והכלים ממש הנה אין להם עלייה עתה כלל עד לעתיד לבא, וכל התיקונים הנעשה בהם ג"כ עכ"פ הנה הוא רק במקומן ובמדרגתן עצמן, היינו להסיר ולהרחיק את אחיזת ויניקת היצונית מהם, אבל אין להם עתה עלייה ממש לעלות ממדרגה למדרגה כלל, כי לא זכה לזה אלא רק חנוך בן ירד שהוא עלה בגופו למעלה ונעשה מט"ש שר הפנים²⁸⁰. וכן זכה לזה עוד יותר משה רבינו ע"ה, כי הוא זכה לקרן עור פניו גם בהיותו בעוה"ז גופה, אבל חנוך הרי לא זכה למעלתו הגדולה רק אחר שעלה למרום, ועוד

²⁷⁸ עי' לעיל הערה 267.

²⁷⁹ ז"ל, והנה הז"א, המוחין שבו אינם תמיד מתקיימין כנודע, כי הם מסתלקין וחוזרין בסוד תוספת, ע"כ. דהיינו שז"א אינם יכולים לעשות שום דבר חדש, שכן הארות חדשות יכולים לבוא רק מכח זיווג (מב"ש ש"ב ח"א פ"ו) ואין זיווג ללא מוחין, ובזמן הגלות אין מקבלים מוחין אא"כ אר"א מורידים להם. ²⁸⁰ עי' פרקי היכלות דר"י פרק לא אות ג, ועי' שעה"פ בהעלותך.

כי הנה הקרני הוד דמרבוע"ה הם היו מאור הגנוז כמ"ש בזוה"ק בראשית (דף לא ע"ב). והרי לא זכה שיתחלף הגוף והכלי ממש מכתנות עור לכתנות אור²⁸¹ אלא רק מרבוע"ה וכן חנוך כנוז, אבל זולתם הנה אין עתה עליית מדרגה להגוף וכלי ממש אלא רק להנר"נ שבהם, אשר הן להחיצוניות והן (לו ע"ג) להפנימיות כנוז. ומה שנמצא בכ"מ שישנם עליות להכלים ג"כ, הכוונה הוא כי ניתוסף בהם אור מלמעלה והרי הם מתעלים ע"י, אמנם אינם מתחלפים עתה לצאת ממדרגתם לגמרי לעולם, אלא כי ע"י שניתוסף בהם אור מלמעלה הם מתעלים ומאירים ביותר ע"ד שכתב (קהלת ח א) חכמת אדם תאיר פניו ועוז פניו ישונא, משא"כ הנר"נ דהכלים, הנה הם מתחלפים ממדרגתם ע"י העליות ג"כ ומתעלים למדרגה אחרת לגמרי.

אמנם אין הכוונה שהם יוצאים ממקומם ח"ו ועולים למעלה, כי א"כ הרי הוא אינו טובה ושבה כלל, אלא אדרבה שהוא חסרון ופגם גדול כי הוא כעין מיתה²⁸² ח"ו, שיוצא האור מהכלי, וזהו שאמר הרב בשעה"כ (דף סח סע"א) כי העצמות שבתוך הכלים אינו זו ממקומו כלל, וכן אמר ג"כ בדף עג ע"ג שם וכן במבו"ש (לח ע"א מדפוה"ה תרס"ד) (כי אינו עולה העצמות אלא רק בעת הפגם כמ"ש בדרושי פנימיות וחיצוניות (דרוש ה) ע"ש כי הוא כעין מיתה ח"ו). אלא הכוונה הוא כי נמשך להם אור גדול מלמעלה למטה במקומם גופה, עד שנתעלה התחתון ומתחלף למדרגת העליון. וכ"ז הוא בהאורות אבל לא בהכלים, כי הם אינם מתחלפים עתה לצאת ממדרגתם לגמרי עד לעתיד לבא, וכל עלייתם הוא רק בבחי' תוספות אור לבד ע"ד שכתוב חכמת אדם תאיר פניו כנוז, וכמו שהוכיח הרח"ו ז"ל ואמר במאמרי רשב"י (פ' קדושים דף לח ע"א מדפוה"ה תרנ"ח) (וכן אמר עוד בכ"מ), כי אם שהיה עלייה ממש להחיצוניות ג"כ, הרי היינו רואין בעינינו את עלייתן, ור"ל כי היינו רואין בעינינו שמתחלפים הגופות למדרגה אחרת. אבל עליית הנר"נ, הנה אינו נראה ואינו ניכר לעין אעפ"י שעולים. ומה שמבואר בכ"מ (ע' שער קיצור אבי"ע פרק ו) שישנם עלייה ממש גם להחיצוניות והכלים, הנה הוא רק להנר"נ דהכלים, ע' שעה"כ (דף סד ע"ב סמוך לסופו ודף יא ע"ד ודף נט ע"ב). אמנם נודע הוא בדרושי פנימיות וחיצוניות ובכ"מ כי ישנם כמה בחי' חיצוניות וכמה בחי' כלים והם בפרטים רבים אין חקר, אם כלים דעיבור ויניקה, אם כלים דמוחין, אם כלים דב"ן, אם כלים דמ"ה. וכל מי שהוא יותר פנימי הוא יותר קרוב לבחי' עליית מדרגה ג"כ, אבל הכלים החיצונים ממש, שהם הכלים דעיבור דב"ן, אין להם עתה עליית מדרגה ממש עד התיקון העתיד, כ"ז הנה הוא הענין בזה בדרך כלל.

קיצור הדברים המתבאר מדברינו, כי בענין מה שנוגע להמציאות עצמו דכל פרצוף הנה נתייסד כל א' בב' הסדרים יחד, כי נמשך מציאותו מפנימי לחיצוני, ומחיצוני לפנימי, משניהם יחד, שהוא מלמעלה למטה, ובדרך ירידת מדרגה, וממטה למעלה שהוא בדרך עליית מדרגה. אמנם התיקונים דכל א', הנה הוא נמשך ובא לו רק מלמעלה למטה, שהוא מפנימי לחיצוני, אלא שהוא אינו בדרך ירידת מדרגה, אלא שהוא רק בדרך עליית מדרגה לזכך את החיצוני להתייחד עם הפנימי. אמנם אין כל התיקונים שוים, כי נפרטים התיקונים לפרטים רבים לפי שיעור פרטי הפנימיות והחיצוניות שישנם בכל א', שהם פרטים רבים אין חקר, ומתקן פעמים זה ופעמים זה ופעמים כולם יחד, הכל לפי ענין התיקון.

וכן איכות התיקונים הנה הם בג' בחי' א', הוא במקומן עצמן להסיר ולהרחיק אחיזת ויניקת החיצונים. ב', הוא כי ניתוסף להם אור וקדושה מלמעלה, ונכלל כל תחתון בהעליון שעליו, כי נכלל כל גוף בהנשמה שבו, ושולט ומאיר בו אור הנשמה שבו, וכן נכלל התחתון עם העליון ומאיר בו אור העליון, והוא תיקן הכלילות שנכלל כל תחתון בהעליון שעליו, ע' כ"ז שעה"כ (דף יב) ופע"ח (שער התפילה). ג', הוא כי נמשך אור גדול מלמעלה למעלה, ונמשך מכל עליון

²⁸¹ עי' זהר בראשית לו ע"ב ותיקו"ז יב ע"א. ועי' ע"ח קליפת נוגה פרק ד', ז"ל, אח"כ עשה לו ג"כ מלבוש אחר מקליפות נוגה והם כתנות עור, וכנגד הלבוש דכתנות אור ג"ע הארץ וכו', וזהו קליפת נגה הוא משכא דחויא כי הרי היא הקליפה חצונה שבכולם בערך הנחש הדבוקה עם הקדושה.

²⁸² עי' בזה בח"ב יז ע"ב שמביא מקורו מפרצופים דרוש ו' בהשמ"ש האחרון שם, ובמוחין פ"ה בהשמ"ש, וכן עי' ביאורים ח"א לד ע"ד שמביא מקורו מרחובות הנהר (בדפים חט-ט מהדורת ווארשא תרנ"א).

להתחתון עד שמתחלף התחתון ועולה למדרגת העליון שעליו, וזהו ענין עליית הפרצופים והעולמות הנזכר בכל דרושי האריו"ל. אמנם התיקון הזה הנה הוא רק להנר"ן ולא להכלים, ואין הכוונה שיוציאים הנר"ן מהכלים ועולים למעלה ח"ו, כי זה אינו תיקון כלל אלא אדרבה כי הוא חסרון וקלקול גדול, כי הוא כעין מיתה ח"ו, ולא נעשה זה אלא בעת הקלקול והפגם רח"ל. אלא הכוונה הוא כי נמשך וניתוסף אור גדול מלמעלה למטה מכל עליון להתחתון במקומו עצמו, עד שמתחלף עי"ז ממדרגתו למדרגת העליון, ולא נעשה התיקון הזה עתה אלא רק להאורות ולא להכלים עד לעת"ל, וכל התיקון הכלים ולו ע"ד) עתה הנה הוא רק בבחי' כלילות, שנכלל כל גוף עם הנשמה וכל תחתון עם העליון שעליו, וזהו מה שנזכר בכמה מקומות ענין עליות על הכלים ג"כ, והכוונה הוא על בחי' הכלילות שאמרנו. אבל עליות ממש שיתחלפו ממדרגתם לגמרי, הנה לא נמצא התיקון הזה עתה אלא רק להאורות שהוא הנר"ן ולא להכלים עד לעת"ל. אמנם הנה ישנם כמה מיני כלים, פנימיות וחיצוניות בכמה בחי', וכל מה שהוא יותר פנימי הנה הוא קרוב ג"כ לבחי' חילוף מדרגה ע"ד האורות, וישנם בזה בחי' חלוקות רבות, אך עיקר התיקון דעליית מדרגה ממש הנה הוא לעולם עתה רק אלא להאורות ולא להכלים. כ"ז הנה הוא מה שנוגע להערת הרח"ו ז"ל בזה בדרך כלל, כי פרטי הדברים בזה הם ארוכים למאד השית"ש יאיר עינינו במאור תורתו הקדושה.

כלל ט ענף י"א

אמנם ראינו לבאר בזה ענין אחד הנמשך מזה, והוא מ"ש הרב בדרושי ראש השנה (דרוש א) בענין פלוגתת ר' אליעזר ור' יהושע אם בתשרי נברא העולם אם בניסן נברא העולם, כי אלו ואלו הם דברי אלהים חיים, כי זה מדבר בבחי' חיצוניות שהם העולמות, וזה מדבר בבחי' פנימיות שהם הפרצופים. ואמר שלא קבל מהאריו"ל באיזה בחי' שמדבר ר"א ובאיזה בחי' שמדבר ר' יהושע. וענין ניסן ותשרי הנה אמר שם כי ניסן הוא עטרה דגבורה, והוא ניסן עם כל ו' חדשי הקיץ סוד הו"ק דהנוקבא, ותשרי הוא עטרה דהחסדים, והוא תשרי עם כל ו' חדשי החורף סוד הו"ק דז"א. ור"א שאמר כי בתשרי נברא העולם, ר"ל שעטרה דחסדים יצא תחילה ונשלם ז"א בתחילה, ור"י שאמר שבניסן נברא העולם, ר"ל שעטרה דגבורה יצא תחילה ונשלמה הנוקבא בתחילה, ע"ש דברי הרב בכ"ז.

והנה נקל לנו להבין לפי הנ"ל מ"ש כי אלו ואלו הם דברי אלהים חיים, כי זה מדבר בחיצוניות שהם העולמות, וזה מדבר בפנימיות שהם הפרצופים, כי הרי עולם הנקודות שהם אורות דב"ן שהם החיצוניות, ומהם הוא כל העגולים שהם העולמות כנודע בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' בסופו ודרוש ה' בתחילתו, הנה יצא בעולם הנקודות מלך הגבורה קודם למלך החסד, וכמ"ש בספר הליקוטם (פ' וישלח) וכן במאמרי רשב"י (דף סב ע"ג מדפוה"ח תרנ"ח) וכן הוא דעת הגר"א בספד"צ (פרק א ט ע"ג ד"ה מלך השני), אבל אחר התיקון הרי יצא השם מ"ה בתחילה, כי הרי באורו וגילויו נתקנו כל האורות דב"ן, והשם מ"ה הוא הפנימיות והיושר כי בו נתקנו ונעשו כל הפרצופים והוא אור החסד כנודע כ"ז. והרי נמצא כי בהפנימיות שהוא לאחר התיקון, הנה יצא בו עטרה דהחסד שהוא השם מ"ה קודם, והוא בחי' זכר, כי המ"ה הוא זכר, וזהו שאמר ר"א כי בתשרי נברא העולם, וכן אנו אומרים (תפילת ר"ה) זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, שהוא למעשה בראשית, ר"ל לתשלום מעשה בראשית דלאחר התיקון, כי בו נברא אדם הראשון, והוא כר' אליעזר, כמ"ש בגמרא ראש השנה (כו ע"א) כמאן מצלינן כו', והרי מתקיים דברי ר"א בלאחר התיקון, ודברי ר"י הנה הם מתקיים על עולם הנקודות, כי אז יצא הגבורה מקודם כנז' והוא סוד ניסן.

וכן יש מקום לדברי שניהם בעולם הנקודות גופא ג"כ, והוא ע"פ דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ה' ודרוש ג' סי' ה' אות ב', כי היו ב' מיני מלכים מלכי עגולים ומלכי יושר, ובמלכי עגולים יצא הגבורה מקודם להחסד וכנז', אבל במלכי היושר הנה יצא בהם החסד מקודם, כמ"ש הרב בדרושי נקודות (פרקים ד ה) ובשבירת הכלים (פרקים א ב). ומלכי היושר הם הפנימיות

למלכי העגולים, והרי מתקיים דברי ר"א במלכי היושר ודברי ר"י במלכי העגולים, ומתקיים דברי שניהם בעולם הנקודות גופא ג"כ.

וכן הוא עוד כי בכלל הנקודות והתיקון שהם הב"ן ומ"ה הכלליים, הרי יצא הב"ן קודם להמ"ה, והוא כדברי ר"י שהגבורות יצאו מקודם, ויצאה הנוקבא קודם להזכר, והחיצוניות קודם להפנימיות. אבל בעולם התיקון עצמו שהוא עולם האצילות, הנה שם יצא ונעשה ז"א קודם להנוקבא, כי הרי היא נעשה רק ממנו, וכנודע בשער תיקון נוק' ובשער הירח, והיא גבורות אליו וחיצוניות אליו, ובה הרי מתקיים דברי ר"א שבתשרי (לו ע"א) נברא העולם מז"א, ומעטרה החסדים תחילה, עולם חסד יבנה (תהלים 99 ג) כמ"ש בטנת"א (ריש פרק ה).

ונמצא כי דברי ר"א הנה הם להלכה, כי הרי כן היה לאחר התיקון, שנשלם הז"א מקודם, וכמו שידוע בכל דרושי ע"ה. אך עכ"ז הוה דברי ר"י ג"כ אמת, והוא על כלל הנקודות והתיקון, שיצא הב"ן קודם להמ"ה, וכן בהנקודות עצמן במלכי העגולים, הנה יצא מלך הגבורה קודם להחסד. וכן הוא עוד בענין המוחין דקטנות והגדלות שהם ג"כ בבחי' חיצוניות ופנימיות, הנה בהמוחין דקטנות שהם החיצוניות, יוצאים הגבורות מתחילה, ובמוחין הגדלות שהם הפנימיות יוצאים החסדים מתחילה, וכמ"ש בשעה"כ (דף פג ע"ד סמוך לסופו). והרי יש מקום לדברי ר"י ג"כ בכמה פנים, וזהו שאמר הרב כי אלו ואלו הם דברי אלהים חיים כי זהו בחיצוניות וזהו בפנימיות.

אך עכ"ז הנה העיקר כדברי ר"א, כי בעולם התיקון שהוא העיקר הרי נשלם שם הז"א מקודם, וכן בהפנימיות שהם העיקר הנה יוצאים שם החסדים מתחילה, ולכן הוא הלכה כדברי ר"א שבתשרי נברא העולם, ולכן הוא תשרי ר"ה לשנים, שהוא לשנות ימי עולם ולשנות הדורות וכמ"ש למבול כר"א (והגמרא שם ח ע"א שאמרו ר"ה לשנים לענין אחר, הוא משום דהגמרא מהדר לומר מה שהוא נפ"מ להלכה למעשה), וכן הוא תשרי ר"ה לשימיטין וליובלות, והוא ע"פ מה שנודע בקבלת הראשונים בסוד השימיטות ובסוד יובל הגדול²⁸³, וכ"ז הוא הכל משום שהעיקר הוא כר"א שבתשרי נברא העולם, וכן הוא בהקדמת תיקונים (דף יז ע"א) בראשית בא' תשרי, ר"ל שכן הוא האותיות בראשי"ת, כי באחד בתשרי נברא העולם, ע"ש בהגר"א²⁸⁴. וכן הוא עוד בתיקונים (תיקון לה 19 ע"א) ע"ש²⁸⁵. והוא מה שאנו אומרים (תפילת ר"ה) זה היום תחילת מעשיך, כמ"ש בגמרא שם (כז ע"א), וכן הוא ג"כ בירושלמי עבו"ז (פרק א הלכה ב) וכן הוא במדרש ויקרא רבה (ר"פ כט ט' א).

²⁸³ עי' דע"ה ח"ב כה ע"ב ז"ל, ספר התמונה והקנה והרמב"ן (ויקרא כה י, במדבר י לה) והמערכת והרקאנטי והציוני ורבינו בחיי (ויקרא כה ב) והרדב"ז וכן הרמ"ק ז"ל בפרדס בשער התיבות (פרק ב) ובשער פרטי השמות (פרק ג) האמין ג"כ בזה. אמנם בספר שיעור קומה מ'אן בזה הרבה וכן בדברי הרח"ו ז"ל בלק"ת פ' קדושים. אך הגר"א ז"ל לא דחה דברי הראשונים כלל, ועשה סמוכות לדבריהם, ואמר בתיקונים תיקון ל"ו (דף פו ע"א) זה לשונו, מכאן משמע כדברי הראשונים דשבע שמיטות ואנן בשניה על"ל. וכן נמצא ג"כ בדברי רבינו עזריאל רבו של הרמב"ן בביאורו לשיר השירים המיוחס להרמב"ן, והוא לרבינו עזרא כנודע, ע"ש בתרי"ג מצות במצות יובל.

²⁸⁴ ז"ל התיקון: ע"א והמשכילים יזהירו אליו אינון אתוון דהוה לון שכל לאעלא קדם מלכא כל חד על תקונוי מסטרא דגבורה עאלו כלהו למפרע בגין דאיהי דרועא שמאלא תשר"י ודא איהו בראשי"ת בא' תשר"י בגין דבמדת הדין אתברי עלמא ובגין דא עאלו למפרע והא אוקמוהו דבימינא אתברי עלמא וביה עאלו אתוון כסדרן וזא דמלה אמרתי עולם חסד יבנה ובגין דא כד עאלו אתוון למפרע ומנייהו כסדרן לא בעא קודשא בריך הוא למברי בהון עלמא עד דשתף לון בימינא ושמאלא וברא בהון עלמא.

תרגום: ענין אחר והמשכילים יזהרו אלו הם אותיות שהיה להם שכל להכנס לפני המלך כל אחת על תקונה מצד של גבורה נכנסו כלן למפרע משום שהיא זרוע שמאל תשר"י וזה בראשי"ת ב"א תשר"י בגלל שבמדת הדין נברא העולם ומשום זה נכנסו למפרע והרי פרשוה שבימין נברא העולם ובו נכנסו אותיות כסדרן וסוד הדבר אמרתי עולם חסד יבנה ולכן כשנכנסו האותיות למפרע ומהם כסדרן לא רצה הקדוש ברוך הוא לברא בהן את העולם עד ששתף אותן בימין ובשמאל וברא בהן את העולם.

וז"ל הגר"א, ע"א והמשכילים כו' - ר"ל מטעם אחר נקראו האותיות והמשכילים: בא' תשרי - ר"ל באחד בתשרי נברא העולם. והא אוקמוהו דבימינא כו' - ר"ל ששתף מדת החסד כמ"ש בגמ' וכן כל אוקמוהו שבזהר קאי על הגמרא. לא בעא כו' עד דשתף כו' - ר"ל שת"ת השוה המחלוקת כמ"ש בזהר בראשית.

²⁸⁵ ז"ל: בראשית בתשר"י אתברי עלמא חסד א' למהוי בראשית דא אדם דאתברי בתשרי.

והגם דלר"א דאמר בתשרי נברא העולם היה יום ראשון למע"ב יום כ"ה באלול, כמ"ש בפדר"א (ריש פרק ה) וכן במדרש (ויק"ר ר"פ כט ט"א), אך משום שאדה"ר שנברא ביום ו' היה א' תשרי, ואמרו בוזה"ק (בראשית כ סע"א) כי עד יום שתיתאה דאתתקון דיוקנא דאדם תקונא דאדם תקונא כדקא יאות, לא אתיישב בדוכתיה כו' ע"ש²⁸⁶. וכן הוא ג"כ בפ' תזריע (מח סע"א) שתיקון הבריאה לא נעשה רק אלא בכריאת אדה"ר, לכן אנו אומרים בר"ה זה היום תחלת מעשיך*, וכ"ז הוא הכל משום דהלכה כר"א דבתשרי נברא העולם.

*הגהה וע' מה שכתבנו בזה עוד לקמן כלל ח"י ענ"י בהקדמה לס' י"ל אות י"ג ע"כ הגהה. ומ"ש התוספת שם (דף כז ע"א ד"ה כמאן מצלינן) והקשו שם דהרי קי"ל לתקופה כר"י, ולכן אמרו כי מה שאנו אומרים זה היום תחילת מעשיך הנה הוא רק משום שהוא תחילה לדין ע"ש, ע' בדברי ריטב"א שם שמיאן בדברי התוספות בזה מאד ע"ש. אלא העיקר בזה הוא, כי מ"ש שם (יב ע"א) לתקופות כר"י, הנה מודה בזה באמת ר"א ג"כ וכמו שמוכח בפדר"א (פרק ז), כי הגם שבתשרי נברא העולם למולדות ולתקופות, הנה מונין מניסן, והוא מטעם גזרת הכתוב שנאמר (שמות יב ב) החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. ומ"ש ראש חדשים, הרי הוא לכאורה מיותר, כי מאחר שאמר ראשון הוא לכם לחדשי השנה, הרי לאיזה ענין אמר ראש חדשים. ומ"ש בספר ת"ת בשם הירושלמי כי הוא למעט שנים ושמיטין ויובלות, המעיין בירושלמי שם (ריש פרק א) יראה שעיקר דרשת הירושלמי הוא ממלת לכם, שהוא מיעוט, והוא כאלו אמר שהוא רק לאותו ענין שאני אומר לכם שהוא ראשון לחדשים, אבל לא לשנים ולא לשמיטין ולא ליובלות, והוה הדרשה רק מהמיעוט לכם ע"ש. אבל מ"ש ראש חדשים, הנה לא נמצא בגמרא ובירושלמי וכן לא במכילתא שום דרשא על זה לאיזה ענין שנאמר. אך הכוונה הוא שהוא ראש חדשים למולדות ולתקופות, שיהיה החשבון מניסן ולא מתשרי הגם שבתשרי נברא העולם ומודה בזה ר"א ג"כ.

ובזה ניחא מה שטרח הרד"ל ז"ל בפדר"א (ריש פרק ח) ע"ש, וכן מצאתי מפורש כ"ז בתרגום יונתן, כי בפ' נח בפסוק (בראשית ז יא) בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחודש השני, אמר שם התרגום יונתן כי (לו ע"ב) האי בחודש השני הוא מרחשון, כי בתשרי נברא העולם, והיו מונין החדשים קודם מתן תורה ג"כ רק מתשרי, וכן אמר הת"י עוד במלכים א' ח' פסוק ב ע"ש, וברש"י שם. והרי כ"ז הוא כר"א שבתשרי נברא העולם, ובחודש השני הנאמר במבול הוא מרחשון, ועכ"ז הנה בפסוק החודש הזה לכם ראש חדשים, אמר שם התרגום יונתן כי הוא ראש חדשים לקביעת המולדות ולתקופות, ואמר זה בדרשת המלות ראש חדשים ע"ש. והרי לנו כי בחשבון המולדות ותקופות שהוא מניסן הנה מודה בזה ר"א ג"כ, והוא מטעם גזרת הכתוב שנאמר החודש הזה לכם ראש חדשים וכנ"ז. וא"כ הרי ניחא בזה תמיהת התוספות בר"ה כ"ז א' ד"ה כמאן מצלינן ע"ש בפשיטות היטב.

ועומק הטעם בזה הוא כי הנה ניסן הוא סוד המלכות, כמ"ש הרב בענינינו בשער הכוונות (דף צ ע"ד) וכן הוא בוזה"ק פ' בא (דף לט ע"ב), ובה הוא כל חשבון המולדות ותקופות בסוד הכתוב (שה"ש ז ה) עיניך ברכות בחשבון כמ"ש בוזה"ק (בראשית מו ע"ב ופנחס דף רכ ע"ב ופ' ויחי רל"ט ע"א), וכן הוא בתרגום יונתן בשה"ש שם, וכן בפ' רש"י שם, ולכן הוא כל החשבון דמולדות ותקופות רק מניסן גם לר"א, כי על זה אמרה תורה החודש הזה לכם ראש חדשים, וכמו שתרגם התרגום יונתן וכנ"ז, ומחשבין חשבון המולדות והתקופות מהניסן שקודם תשרי דבריאת עולם דר"א.

²⁸⁶ ז"ל בשלימות: מלכותא דדוד אתתקן ביומא דא רגלא וסמכא רביעאה דכורסייא אתתקנו אתון ואתיישרו על דוכתייהו ועם כל דא עד יום שתיתאה דאתתקן דיוקנא דאדם תקונא כדקא יאות לא אתיישב בדוכתיה וכדין אתתקן כורסיא עלאה וכורסיא תתאה ועלמין כלהו אתיישבו בדוכתייהו ואתון כלהו אתתקנו על גלגלוי.

תרגום: מלכות דוד נתקנה ביום זה כרגל ואדן רביעית של הכסא, נתקנו האותיות והתיישרו על מקומן, ועם כל זה, עד היום הששי שנתקנה דמות האדם תיקון כראוי, לא התיישב במקומו, ואז נתקן כסא עליון וכסא תחתון, והעולמות כולם התיישבו במקומם, וכל האותיות נתקנו על גלגליהם.

כלל הדברים הוא כי בענין פלוגתתם נקטינן כר"א דבתשרי נברא העולם, וזהו מה שאנו אומרים בר"ה זה היום תחלת מעשיך, כמ"ש בגמרא שם (כו ע"א), וכן הוא בירושלמי עכו"ז (פרק א הלכה ב) ובמדרש ויק"ר (ר"פ כ"ט) וכן הוא ג"כ דעת התרגום יונתן בכ"מ, בפ' נח (ו פסוק יא, ושם ח פסוק ד, ה ופסוק יג יד), וכן הוא גם בתרגום יונתן אשר על נביאים (במלכים א' ח ב), וכן הוא ג"כ דעת המכילתא (בא א) כר"א דבתשרי נברא העולם, כי אמרו שם בפ' בא על הפסוק החודש הזה לכם, לכם ולא לאדם הראשון, ור"ל כי לאדה"ר היה תשרי ראשון לחדשים, כי בתשרי נברא העולם וכנ"ל מהתרגום יונתן, שקודם מתן תורה היה תשרי הראשון לחדשים, וכן הוא ג"כ דעת התיקונים בתיקון ל"ה, וכן שם בהקדמה שבתשרי נברא העולם. והרי הוא העיקר כר"א, כי דעתו הוא דעת רבים. ועכ"ז הנה יש מקום לדברי ר"י ג"כ בכמה פנים וכנ"ל, אמנם לענין החשבון דכל המולדות והתקופות, הנה מודה ר"א ג"כ דהחשבון הוא מניסן* [ור"ל מהניסן אשר קודם התשרי], וכמו שמוכח בפדר"א (פרקים ו ז) וכמ"ש ג"כ התרגום יונתן בפ' בא בפסוק החודש הזה לכם ראש חדשים וכנ"ל.

*הגהה ואין להקשות כי הרי נגמרא סס (ח סע"א) אמרו סס לר' זירא אמר לתקופה ור"א היא כו', והרי מוכח כי ר"א חושב לתקופות ג"כ מתקרי. אמנם הרי רב פפא ורב נחמן בר"י סס לא סזירו לכו הא לר' זירא, וכן הגמרא סס (כו ע"א) שאמרו כמאן מללינן כו', הוא ג"כ ללא כר' זירא, כי הרי אנו קי"ל לתקופה כר' יהושע ור"א מודה בזה ג"כ וכמו שמוכח בפדר"א וכן בתרגום יונתן וכנ"ל.

אמנם מה שיש לדקדק בזה כי בגמרא ראש השנה (דף יב ע"א) שאמרו שם בשלמא לר' יהושע כו' אלא לר"א, מאי שני שני לדין. ולמה לא אמר הגמרא כמו שאמר התרגום יונתן שם, כי קודם מתן תורה היה חשבון החדשים ג"כ מתשרי, והיה מרחשון שני לחדשים, וכן העיר שם בזה ג"כ הגאון רע"א בגליון הש"ס שם מדברי הת"י אשר במלכים, ולא ראה כי בן אמר הת"י ג"כ בפ' נח גופא מפורש.

אך התירוץ הוא, כי הגם שבאמת הנה היה אז מרחשון שני לחדשים, עכ"ז הנה אין סברא כלל שהתורה אשר מציין לנו את אותה השנה ואת אותו החודש ואת אותו היום שהתחיל המבול, וכמ"ש (בראשית ז יא) בשנת שש מאות שנה לחיי נח בחודש השני בשבעה עשר יום לחודש ביום הזה נבקעו וגו', יהיה הכוונה על חשבון השני של אז, מאחר שאין התורה משמיע לנו בשום מקום מהחשבון של אז כלל, א"כ מאי תועלת הוא מה שכתב לנו החודש השני כלל, ולכן שאל הגמרא היטיב ואמר, אלא לר"א מאי שני, ומתרג' הגמרא שני לדין, ור"ל להגזר דין דראש השנה, שאז כל באי עולם (לו ע"ג) עוברין לפניו כבני מרון, והוא משפט לאלה"י יעקב מאז ומקדם מיום שנברא אדם הראשון. ע' פסיקתא דרב כהנא פיסקא בחדש השביעי הובא בר"ן ריש ראש השנה (ג ע"א בדפי הרי"ף²⁸⁷), וע' בזה"ק פ' בא (לב ע"ב ולג ע"א²⁸⁸).

²⁸⁷ ז"ל פסיקתא דרב כהנא (פסקא כג אות א): לעולם י"י דברך נצב בשמים (תהלים קיט פט) תני ר' אליעז' בעשרים וחמשה באלול נברא העולם, ואתיא דרב כהדא דתני ר' אליעז', דתניא בתקיעתא דרב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון וגו' כי חק לישראל הוא משפט וגו' (שם פא ה) על המדינות בו יאמר איזו לחרב ואיזו לשלום איזו לרעב ואיזו לשובע איזו למות ואיזו לחיים וביריות בו יפקדו להזכירם חיים ומות. נמצאת אומ' בראש השנה נברא אדם הראשון בשעה ראשונה עלה במחשבה בשנייה נמלך במלאכי השרת בשלישית כינס עפרו ברביעית גיבלו בחמישית ריקמו בשישית העמידו גולם על רגליו בשביעית זרק בו נשמה בשמינית הכניסו לגן עדן בתשיעית ציוהו בעשירית עבר על ציוהו באחת עשרה נידון בשתים עשרה יצא בדימוס מלפני הקב"ה. א' לו הקב"ה, אדם, זה סימן לבניך, כשם שנכנסתה לפניי בדין ביום הזה ויצאתה בדימוס, כך עתידין בניך להיות נכנסין לפניי בדין ביום הזה ויוצאין בדימוס. אימת, בחדש השביעי באחד לחדש (ויקרא כג כד).

²⁸⁸ ז"ל: רבי אלעזר פתח (שם א ו) ויהי היום ויבאו בני האלה"ם להתיצב על יהו"ה ויבא גם השטן בתוכם ויהי היום דא ראש השנה דקודשא בריך הוא קאים למידן עלמא כגוונא דא (מ"ב ד יא) ויהי היום ויבא שמה ההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה ויבאו בני האלה"ם אלין רברבין ממנן שליחן בעלמא לאשגחא בעובדין דבני נשא להתיצב על יהו"ה כמה דאת אמר (מ"א כב יט) וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו אבל להתיצב על יהו"ה בהאי קרא אשכחנא רחמותא דקודשא בריך הוא עלייהו דישאל בגין דהני שליחן דאינון ממנן לאשגחא על עובדין דבני נשא אזלין ושאינון ונטלין אינון עובדין כלהו וביומא דקאי דינא למיקם למידן עלמא אתעבידו קטיגורין למיקם עלייהו דבני נשא ותא חזי מכל עמין

ועכ"פ הוא כי הגם שדברי הת"י הם אמת, שאותו החודש השני דהתחלת המבול הנה היה אז השני לחדשים ג"כ, והוא מרחשון כי בתשרי נברא העולם, והיו מונין אז החדשים ג"כ רק מתשרי, עכ"ז שאל הגמרא היטיב מאי שני כי אין סברא כלל שהתורה יציין לנו דבר אשר לא נודע לנו, ולכך משני הגמרא שהוא שני לדין, והרי הוא דבר ידוע מעולם.
כלל ט' ענף י"ב

אמנם עדיין יש להתבונן בזה הרבה, כי הרי הרב בשער הכונות שם (ראש השנה דרוש א) בענין מחלוקת דר"א ור"י אם בתשרי נברא העולם אם בניסן נברא העולם, אמר שם כי הרי הוא קשה, שנראה כחולקין במציאות, וח"ו דברי אחד מהם אינו אמת. וזה תמיה גדולה, ועל זה הולך הרב ומבאר שם כי פלוגתתם הוא אם עטרה דחסדים נכנס תחילה ונשלם ז"א מתחילה, או עטרה דגבורות נכנס תחילה ונשלם הנוק' בתחילה. ובוזה הנה הם שניהם דברי אלהים חיים, כי זה בחיצוניות ששם נכנס עטרה דגבורות מתחילה, וזה בפנימיות ששם נכנס עטרה דחסדים מתחילה וכנ"ל בכל דברינו. ובאמת הנה עדיין יש לתמוה הרבה מכמה פנים, היינו: א', וכי לא ידע ר' אליעזר שבהחיצוניות נכנס עטרה דגבורות מתחילה. וכן, וכי לא ידע ר' יהושע שבהפנימיות נכנס העטרה דחסדים מתחילה. וא"כ הרי במה נחלקו.

ב', כי הרי בגמרא מוכח שהם חולקים במציאות ממש אם בתשרי נברא העולם או בניסן נברא העולם, כי הרי אמרו שם (כו ע"א) כמאן מצלינן האידנא זה היום תחילת מעשיך כו', כמאן כו' אליעזר דאמר בתשרי נברא העולם. והרי מוכח מכ"ז דפלוגתתם הוא במציאות ממש. וכן הוא מוכח ג"כ בגמרא עבו"ז (ח ע"א) בענין אדה"ר אחר החטא, שאמרו שם בשלמא למ"ד בתשרי נברא העולם יומי וזמי חזי יומי אריכי אכתי לא חזי, אלא למ"ד בניסן נברא העולם, הא חזי ליה יומי וזמי יומי אריכי כו'. והרי מוכח מכ"ז דפלוגתתם הוא במציאות ממש באיזה זמן שנברא העולם, אם בניסן אם בתשרי.

ג', הרי בגמרא מבואר שם כי ע"ד שהם חלוקים בזמן הבריאה אם בניסן אם בתשרי, כן הם חלוקים בזמן התחלת המבול אם באייר אם במרחשון. עוד שם (ר"ה י ע"ב), ר"א אמר בתשרי נולדו אבות בתשרי מתו אבות, ר"י אמר בניסן נולדו אבות בניסן מתו אבות. וכל אלו הנה הם מחלוקת במציאות, ולא השמיענו הארז"ל בזה דבר.

ד', הנה יש להקשות כי הרי אמרו במגילה (ג ע"א) כי התרגום יונתן הוא מה שקבל מפי חגי זכריה ומלאכי, וא"כ הרי איך פליג ר' יהושע ואמר שבניסן נברא העולם, הרי התרגום יונתן שדבריו הם מפי הנביאים, אמר בפ' נח בכ"מ (שם ז פסוק יא ושם ח פסוק ד ה יג יד) מפורש כו' אליעזר. אמנם הוא כי ישנם איזה גאונים שאמרו כי התרגום יונתן אשר על התורה הוא אינו

דעלמא לא קיימין לאשגחא בעובדיהון בר בישראל בלחודייהו בגין דאלין בנין לקודשא בריך הוא וכד לא אשתכחו עובדין דישראל כדקא יאות כביכו"ל אינון ממנן שליחן כד בעאן לקיימא על אינון עובדין דישראל על יהו"ה ודאי קיימין דהא כד ישראל עבדין עובדין דלא כשרן כביכו"ל מתישין חילא דקודשא בריך הוא וכד עבדין עובדין דכשרן יהבין תוקפא וחילא לקודשא בריך הוא ועל דא כתיב (תהלים סח לה) תנו עז לאלהי"ם במה בעובדין דכשרן ועל דא בההוא יומא כלהו רברבן ממנן אתכנשו על יהו"ה על יהו"ה ודאי דהא כיון דעל ישראל אתכנשו עליה אתכנשו.

תרגום: רבי אלעזר פתח ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם ויהי היום זה ראש השנה שהקדוש ברוך הוא עומד לדון את העולם כדוגמא זה ויהי היום ויבא שמה אותו יום היה יום טוב של ראש השנה. ויבאו בני האלהים אלו ממונים גדולים שלוחים בעולם להשיגח במעשי בני האדם להתיצב על ה' כמו שנאמר וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו אבל להתיצב על ה' בפסוק זה מצאנו אהבת הקדוש ברוך הוא על ישראל משום שהשלוחים הללו שממונים להשיגח על מעשי בני האדם הולכים ומשוטטים ולוקחים את כל אותם המעשים וביום שהדין עמד לעמוד לדון העולם נעשים קטגורים לעמוד על בני אדם ובא וראה מכל העמים שבעולם לא עומדים להשיגח במעשיהם רק על ישראל לבדם משום שאלה בנים של הקדוש ברוך הוא. וכשלא נמצאים המעשים של ישראל כראוי כביכול אותם שלוחים ממונים כשרוצים לעמוד על אותם מעשים של ישראל הם עומדים ודאי על ה' שהרי כשישראל עושים מעשים שלא כשרים כביכול מתישים כחו של הקדוש ברוך הוא וכשעושים מעשים כשרים נותנים כח ותקף לקדוש ברוך הוא ועל זה כתוב תנו עז לאלהים במה במעשים כשרים ועל זה באותו יום כל השרים הגדולים הממונים התכנסו על ה' על ה' ודאי שהרי כיון שהתכנסו על ישראל הם התכנסו עליו.

ליונתן בן עוזיאל אלא לאיזה מקדושי עליון מחז"ל, וכן משמע באמת בגמרא מגילה שם, שאמרו תרגום של נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו מפי הגני זכריה ומלאכי, הרי אמרו בפירוש רק על תרגום של נביאים שהוא ליונתן בן עוזיאל, אבל תרגום של תורה המיוחס ליונתן הוא אינו לו ולא נודע לנו למי מקדושים, ע' כ"ז בשם הגדולים לחיד"א ח"ב ערך תרגום ע"ש. אך מ"ש שם שהוא תרגום ירושלמי, הנה בידינו נמצא תרגום יונתן לחוד ותרגום ירושלמי לחוד ושניהם על התורה, ועכ"פ הוא כי קושייתנו מתרגום יונתן על התורה אין קושיא כי הוא אינו ליונתן בן עוזיאל. אך מ"מ קשיא כי הרי תרגום יונתן אשר על נביאים שהוא ודאי ליונתן בן עוזיאל, הנה מפורש שם ג"כ במלכים א' (ח ב) כר' אליעזר, וא"כ איך פליג עליו ר' יהושע בזה, הרי דברי הת"י הוא מקבלת הנביאים כנו'.

ה', גם בעיקר הדברים אשר אמר הרב בכונת ר' אליעזר ור"י, כי ר"א אשר אמר בתשרי נברא העולם כוונתו הוא על העטרה דחסדים שהוא נכנס תחילה, כי תשרי עם ו' חדשי החורף הוא בחי' ז"א שהוא חסדים בערך הנוק'. (לז ע"ד) ור"י דאמר שבניסן נברא העולם, הכוונה הוא על עטרה דגבורה שהוא נכנס תחילה כי ניסן עם ו' חדשי הקיץ הוא בחי' נוק'. הנה יש לתמוה בזה הרבה ג"כ, כי הרי הוא היפך ממש ממה שנודע ומפורסם שתשרי הנה הוא דין וניסן הוא חסד, ע' רע"מ (פרשת משפטים קב רע"א) פסח דרועא ימינא כו' והאי איהו בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, לקיים בהון ובחסד עולם רחמתיך כו'²⁸⁹. ובפ' פנחס (רנז רע"ב) חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות מסטרא דג' אבהן (ר"ל חסד ת"ת גבורה, ע' פ' אמור צו ע"א), וראש השנה מסטרא דילה דינא דמלכותא דינא כו'. וכן הוא ג"כ בסוף פ' תצא (רפג ע"א) ע"ש ובשער הכוונות (דף עז ע"א) והוא פשוט ונודע, וכאן אמר הרב להיפך, כי תשרי הוא עטרה דחסדים וניסן עטרה דגבורה, והוא היפך מהנודע ומפורסם.

גם בענין הו' חדשי חורף והו' חדשי קיץ, הנה נודע הוא ג"כ כי הו' חדשי חורף הם גבורות ולכן מזכירין בהם גבורות גשמים, והם הו"ק דנוקבא. אבל הו' חדשי הקיץ הם הו"ק דז"א, והם חסדים, ולכן אומרים בהם מוריד הטל, שסודו הוא מהג' מיני י"ג שהם: י"ג חוורתא, י"ג נימין, י"ג ת"ד, כמ"ש בספר קה"י ערך טל. ועכ"פ הוא כי הו' חדשי הקיץ הם חסדים והם בז"א, והו' חדשי החורף הם גבורות והם בנוקבא, וכמ"ש הרב בלק"ת וכן בספר הליקוטנים (פ' ויצא בד"ה ענין ז' כוכבי לכת), וכאן בדרושי ראש השנה אמר להיפך, כי ו' חדשי החורף הם בז"א והם חסדים, והו' חדשי הקיץ הם בנוקבא והם גבורות.

ו', הנה יש להקשות עוד במה שאמר כי ר' אליעזר מדבר בעטרה דחסדים ואמר שהוא נכנס תחילה ומתקיים דבריו בהפנימיות, ששם נכנס באמת העטרה דחסדים מתחילה, ור' יהושע מדבר בעטרה דגבורות ואמר שהוא נכנס תחילה, ומתקיים דבריו בהחיצוניות, כי שם נכנס העטרה דגבורות מתחילה וכנ"ל בדברינו. הרי נודע הוא כי ר' אליעזר הוא מתלמידי בית שמאי, ע' רש"י ותוספות בשבת (דף קל ע"ב) וכן הוא בכ"מ (כי הגם ששימש את ריב"ז, עכ"ז היה נמשך בכל דבריו אחר ב"ש ע' סדר הדורות). ונודע הוא כי ב"ש וב"ה, הנה ב"ש מסוד הגבורות וב"ה מסוד החסדים, ע' הגר"א ביהל אור (סוף פ' פקודי דף טל ע"א). ונודע הוא כי כל א' נמשך בכל דבריו אחר שורש נשמתו, וא"כ הרי איך אמר האריז"ל כי ר"א אשר אמר בתשרי נברא העולם הוא מדבר בעטרה דחסדים, ור"י אשר אמר בניסן נברא העולם הוא מדבר בעטרה דגבורות, הרי שורש נשמתם הוא להיפך.

גם צריך ביאור כי הנה הרח"ו אמר בפע"ח שער השופר (פרק ה) מה שר"א אומר בתשרי נברא העולם ור"י אומר בניסן נברא העולם, הנה שניהם הם דברי אלהים חיים, כי הנה יש עיבור

²⁸⁹ ז"ל בשלימות: פסח דרועא ימינא לקיים בה (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות והאי איהו בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל לקיים בהון (ישעיה נד ח) ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך יהו"ה

תרגום: פסח זרוע ימין לקיים בה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות וזהו בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל לקיים בהם ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך ה'.

ולידה, ובתשרי היה העיבור ובניסן היתה הלידה, וזהו מה שאנו אומרים (תפילת ר"ה) היום הרת עולם, והוא לשון הריון, כי בתשרי נעשה ההריון, אבל הלידה היה בניסן, וע' תוספות ראש השנה (כו ע"א סוף ד"ה כמאן מצלינן). והנה צריך ביאור איך יתקשר דברי הרח"ו הללו עם כל מה שאמרנו לעיל שר"א מדבר בעטרה דחסדים ובפנימיות ור"י מדבר בעטרה דגבורות ובחיצוניות. כלל ט' ענף י"ג

אמנם הוא, הנה כבר הוכחנו לדעת בכמה מקומות מדברינו כי דברי הרב זללה"ה הנה הם עמוק מני ים ויורד לעמקי תהום, וכן הוא בעניינינו כי ליישב את הקושיות העצומות הנז' הנה ראינו כי דברי הרב בזה הם לא כמו שנכתבו נקראו, וכל דבריו בענין עטרה דחסדים ועטרה דגבורות ופנימיות וחיצוניות אשר הלביש אותם בפלוגתת ר"א ור"י אם בתשרי נברא העולם או בניסן נברא העולם, הנה יש בהם פנים חדשות ונצורות עמוקים מאד.

והיינו, כי הנה סוד כל הדברים הללו הנה הם סובבים והולכים על סוד ההתפשטות וההסתלקות, הנודע בדברינו שהוא כולל כל העולמות כולם בכלל ובפרט וכנ"ל כלל ח' ענף ד', ונתייחד כל א' בהתפשטות א', והסתלקות א', והתפשטות ב', והסתלקות ב'. ועיקר המציאות דכל עולם הנה הוא מההתפשטות הב', כי ההתפשטות הא' הנה הוא רק שורשו העליון אשר בעולם העליון, ולח ע"א כי אחר ההסתלקות הא' אשר הוא בבחי' צמצום, הנה נשאר האור דההתפשטות הא' לעולם למעלה, וההתפשטות הב' הוא רק תולדתו, וממנו נעשה עיקר המציאות דכל עולם וכנודע כ"ז בדברינו.

והנה כל הבחי' הללו הגם שהם נמשכים זה מזה ונעשים זה אחר זה, כי הרי מתחילה הוא ההתפשטות הא' ואח"כ נעשה בו וממנו ההסתלקות הא', ועי"ז הנה נמשך אח"כ ונעשה מהם שניהם ההתפשטות הב', וכמו שיתבאר כ"ז בעה"י לקמן בדברינו. וא"כ הרי היה נראה לכאורה כי המציאות דכל עולם אשר היא רק מההתפשטות הב', הנה אין בה מהבחי' הקודמים מאומה. אמנם לא כן הוא, אלא כי היא כלולה מכולם, אלא שכל בחי' היותר ראשון הוא יותר בהעלם בה, אך עכ"ז הנה מתגלה ומוציא בה כחה ג"כ, אלא שהוא לעולם רק ע"י התלבשות בהאור דההתפשטות הב', אבל עכ"פ כי כל א' הוא מוציא בה כחה עכ"פ.

והנה נודע הוא שכל אור כללי הכלולה בתוכה מפרטים שונים, הנה הגם שכל זמן שהם במקורן הם כלולים יחד והם רק עצם אחד, אך בהתפשטותם למטה הנה הם נעשים לענפין מתפרדין, וכן הוא בעניינינו, כי תכונת האור דההתפשטות הא', ותכונת הכח דההסתלקות הא', שהוא הצמצום הכלולים בהאור דההתפשטות הב', הנה הגם כי בעת אצילותה ממקורה, ר"ל כאשר שנאצלה האור דההתפשטות הב' ממקור מחצבתה, וכמו שיתבאר לקמן עניינינו, הנה היו עומדים בה התכונה דאור ההתפשטות הא' והתכונה דהצמצום הכלולים בה בהעלם, היו עומדים בה אז כולם באחדות עצום עם מציאותה העיקרי שבה, שהוא מההתפשטות הב'.

אך כאשר נתפשט האור דההתפשטות הב' למטה, ר"ל להעשות ממנה אותו העולם אשר נתפשט בשבילה, הנה נעשו אותן הכחות הכלולים בה לענפין מתפרדין, והם סוד ניסן ותשרי אשר הם חלוקים זה מזה בשני זמנים שונים, כי סוד ניסן הוא מתכונת האור דההתפשטות הא', כי מכלילות האור דההתפשטות הא' הכלולה בההתפשטות הב', הוציא מכתה ותכונתה את המציאות דסוד ניסן, ולכן הוא ניסן שליטת החסד כנ"ל, כי כל התפשטות הוא מצד החסד, שהחסד דרכו להתפשט.

אבל תשרי הנה הוא מכח הצמצום הנכלל ג"כ בהאור דההתפשטות הב', ולכן הוא תשרי שליטת הדין, וכמ"ש בתיקונים (תיקון לה 19 ע"א) דתשרי איהי דין, וכן אמר הרב בשעה"כ (דף צו ע"ג), דלכך אנו אומרים (תפילת ר"ה) היום הרת עולם משום שבו הוא התקבצות הדינין והגבורות דשכ"ה ופ"ר²⁹⁰ שהם גימט' הרת, ולכן הוא יום הדין, היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים. וכ"ז

²⁹⁰ עי' דע"ה ח"ב שיש דרוש שלם על ש"ך פ"ר ורפ"ח ניצוצין, שהם החיות הניתנת לכלי שנשבר, ויש גם ענין של שכ"ה.

הוא כי מציאות התשרי הוא מסוד הצמצום הכלולה בהתפשטות הב'. והנה יצאו ונעשו המציאות דניסן ותשרי בהעולם שהיא מהאור דהתפשטות הב' מסוד האור דהתפשטות הא' ומסוד הצמצום הכלולים בו. והגם שכלילותם בו הנה הוא באחדות עצום למאד, אך כאשר יצאו בהמציאות, הנה נעשו לענפין מתפרדין ויצאו בזמנים שונים.

אמנם דע, כי מה שאמרנו כי המציאות דהתשרי הוא מסוד הצמצום, אין הכוונה על המציאות גופה, כי הרי הצמצום הוא בסוד סילוק והוא היפך המציאות וכנ"ל כלל ז' סוף ענף ד' ע"ש. אלא הכוונה הוא על גילוי הגבורות ושליטת הדין אשר בתשרי, הנה כ"ז הוא מסוד הצמצום הכלול בהאור דהתפשטות הב', אבל מציאות התשרי עצמה, הנה הוא ג"כ רק מהאור דהתפשטות הב' גופה, כי כל מציאות הנה הוא רק מבחי' ההתפשטות כנודע. אך כח הצמצום הכלול בה הנה הוציא הוא את גילוי הגבורות והדינין במציאות התשרי, ונתייסד התשרי לעת משפט לאלה"י יעקב. וכן מה שאמרנו שהאור דהתפשטות הא' הוציא הוא את מציאות הניסן, הנה האמת הוא שכל המציאות כולו אשר הוא מיוסד מעולם שנה נפש²⁹¹, שהוא המקום והזמן והאדם (כי כל הפרטיים שבהעולם הם כולם קומות פרצוף אדם אחד כנודע), הוא הכל רק מהאור דהתפשטות הב'. אלא הוא כי האור דהתפשטות הא' הכלול בו, הנה יצאו מכחו מציאות הניסן וגילוי החסד שבו. ועכ"פ הוא כי הגם שעיקר כל המציאות הנה הוא רק מהאור דהתפשטות הב', כי רק ממנו הוא המקום והזמן והמציאות דכל עולם, אך מכח האור דהתפשטות הא' וכח הצמצום הכלולים בה, הנה יצא בה סוד הניסן בשליטת החסד שבו, וסוד התשרי בגילוי הגבורות שבה. והגם שכלילותם בה הנה הוא באחדות עצום למאד, אך כאשר שנתפשו ויצאו לגילויים, (לח ע"ב) הנה נעשו לענפין מתפרדין ויצאו בשני זמנים מחולקים זה בניסן וזה בתשרי.

והנה מחלוקת ר' אליעזר ור' יהושע אם בתשרי נברא העולם או בניסן נברא העולם, הנה הוא באמת מחלוקת ממש במציאות העולם באיזה זמן שנברא וכפישטות הדברים, ועכ"ז הנה אמר הרב היטיב כי אלו ואלו הם דברי אלהים חיים ושניהם אמת, והיינו כי הרי ההתפשטות הא' שממנו הוא סוד ניסן כנז', הרי הוא הגילוי הראשון והיסוד והשורש הראשון לכל הבריאה כולו וכנ"ל כלל ז', וכן לעיל כלל א' ובכמה מקומות מדברינו. אמנם הנה הוא עלה ונסתלק ונשאר ועומד לעולם למעלה, להיות תמיד לשורש עליון לכל הבריאה כולה כנודע בדברינו, והרי נתעלם האור דהתפשטות הא' מהבריאה כולה הגם שהוא השורש הראשון אליו, כי הרי הוא עומד לעולם למעלה בעולם העליון. אמנם עכ"ז הנה נשאר ממנו תועלת גדול ונעשה ממנו פעולה גדולה למטה ג"כ, כי ע"י ירידתו והתפשטותו שבתהלה, וע"י הסתלקותו שהוא סוד הצמצום שנעשה בו אח"כ, הנה נעשה מזה המקום דהעולם שהוא הכח הנושא אותו תמיד בכל מלואו, ועליו הוא מתקיים וכנ"ל כלל ז' ובכ"מ. ואותו המקום הנעשה ע"י הצמצום, הנה הוא עיקר היסוד אשר למטה, כי הרי עליו הוא עומד שהוא נושא אותו תמיד כנז'. והרי נמצא כי היסוד והשורש העליון העומד למעלה הנה הוא האור דהתפשטות הא' שהוא סוד ניסן, והיסוד והשורש התחתון העומד לעולם תמיד באותו העולם עצמו, הנה הוא הצמצום שהוא סוד תשרי כנ"ל.

והנה ר' אליעזר אשר הוא מתלמידי בית שמאי ומשורש הגבורות, הנה הסתכל הוא על התחלת הבריאה ויסודו ושורשו, שהוא רק מסוד הצמצום שהוא היסוד אשר למטה גופה, כי היסוד העליון הרי הוא נעלם, ולכן אמר שבתשרי נברא העולם, כי דעתו וסברתו הוא כי ודאי נברא העולם באותו הזמן אשר ע"פ שורשו הנגלה, ולא בהזמן אשר הוא רק ע"פ שורשו הנעלם,

²⁹¹ עי' בהגר"א על ס"י ב ע"ג ד"ה ספר וספר וספור, ז"ל, הן חכמה ובינה ודעת, שבהן נברא העולם כידוע, והם ג' אותיות אמ"ש, שבהן נעשה חב"ד כמ"ש לקמן (ב ע"ד), וכן הן בעולם שנה נפש. ועיי"ש ג ע"א ע"ז הולך כל הספר הזה, ג' חלקים עולם שנה נפש, ועיי"ש יד ע"ד, בכל ג' עולם שנה נפש האמ"ש הן אבות והתולדות בעולם שמים וארץ ואויר, ובאדם ראש ובטן וגויה, ובשנה חום וכו'. ועיי"ש שלש אמות אמ"ש בעולם וכו' - כל הספר נחלק לג' עולם שנה נפש, והן עולמות בי"ע. ועיי"ש בס"י עצמו (פ"ו מ"א) אלו הם שלש אמות אמ"ש, ויצאו מהם שלשה אבות והם אויר מים אש, ומאבות תולדות. שלשה אבות ותולדותיהם ושבעה כוכבים וצבאותיהם ושנים עשר גבולי אלכסון, ראיה לדבר עדים נאמנים בעולם שנה נפש, ושנים עשר חק, ושבעה ושלושה פקדן בתלי וגלגל ולב.

ולכן אמר כי בתשרי נברא העולם, כי תשרי הרי הוא הזמן של היסוד אשר למטה גופה, וודאי הוא כי בו וממנו נברא העולם, כי הרי על אותו היסוד הנה עליו הוא עומד למטה גופה. וכשם שהוא עומד למטה רק עליו, כן נברא בודאי רק באותו הזמן הנמשך ממנו שהוא תשרי, ולכן אמר ר' אליעזר כי בתשרי נברא העולם. וכ"ז הוא משום ששורשו הוא מצד הגבורות, ועי"ז הנה הסתכל הוא על בחי' החסד שהוא נעלם מאד.

אמנם ר' יהושע אשר שורשו הוא מצד החסדים, הנה עי"ז הנה הסתכל הוא על התחלת הבריאה מיסודו ושורשו העליון אשר מהאור דהתפשטות הא', שהוא החסד סוד ניסן, וחושב הוא את היסוד העליון להיסוד העיקרי דהעולם, ולכן אמר כי בניסן נברא העולם, כי בודאי נברא העולם באותו העת והזמן דהיסוד העיקרי שבו, שהוא סוד ניסן הנמשך מכח האור דהתפשטות הא'. כי ר' יהושע אשר שורשו הוא מצד החסדים, הנה התחיל הוא להסתכל על המציאות מן עצמותו הפנימית שבו, שהוא האור דהתפשטות הא' סוד החסד, ומחשב אותו לשורש העיקרי דהמציאות, ולכן דעתו וסברתו הוא כי בודאי נברא העולם באותו הזמן הנמשך ממנו, שהוא ניסן, ולכן אמר כי בניסן נברא העולם. אבל ר' אליעזר אשר שורשו הוא מצד הגבורות, הנה התחיל הוא להסתכל על המציאות רק מן גילוי העיקרי שהוא סוד תשרי כנז', כי דעתו הוא באשר שאור ההתפשטות הא' הוא נשאר למעלה, הרי אין לחשבו כלל להתחלה וליסוד להמציאות אלא התחלתו הוא רק מהצמצום ולמטה שהוא סוד תשרי כנ"ל.

ונמצא כי פלוגתתם הנה הוא במציאות ממש באיזה זמן שנברא אם בניסן אם בתשרי, ועכ"ז הנה הם שניהם דברי אלהים חיים, כי זה בפנימיות וזה בחיצוניות. כי ר"י הסתכל על התחלת המציאות מהפנימיות שבו, ור"א הסתכל על התחלת המציאות שהוא רק מהחיצוניות שבו. וכ"ז הוא מצד שרשם, כי שורש ר"א הוא מצד הגבורות ור"י הוא מצד החסדים כנז'.

והנה נודע הוא כי בהתפשטות הא' הנה יצאו הי' ספי' ממטה למעלה, שהוא ממלכות עד הכתר, ונשלם בו הנוקבא {לח ע"ג} מתחילה וכמ"ש בשער עקודים (פרקים ג ו), וזהו שאמר האריז"ל בשער הכוונות (דף צא ע"א) כי לר"י נכנס בחי' הנוקבא מתחילה ונשלם קומתה מתחילה ושלא על ידו, כי כן היה כ"ז בהתפשטות הא'. אבל ר"א אשר הוא אינו חושב את ההתפשטות הא' לחלק מהמציאות מאומה, יען שהרי הוא חזר ועלה ונסתלק. וחושב ר"א את התחלת המציאות רק מהצמצום ולמטה ומהתפשטות הב', ושם הרי היה יציאתם מלמעלה למטה, ונשלם הז"א מתחילה וכמ"ש במטי ולא מטי (פרק ב), ואז הנה היא מקבל הכל רק על ידו. וכן היה עד"ז ג"כ ביציאת השם מ"ה, שנעשה אז הז"א מתחילה, וכל קבלתה הוא רק על ידו. והרי נמצא כי לר"י הנה נכנס ונשלם עטרה דגבורה מתחילה, ולר"א הנה נכנס ונשלם עטרה דחסדים מתחילה, וכמ"ש האריז"ל בשעה"כ שם. ושניהם הם אמת, כי בהתפשטות הא' נשלם עטרה דגבורה מתחילה, ובהתפשטות הב' הנה נשלם עטרה דחסדים מתחילה, אלא באשר שר' יהושע חושב את התחלת המציאות מהתפשטות הא', הנה יצא לפי דעתו שעטרה דגבורות נשלם תחילה. אבל ר"א שחושב כל התחלת המציאות רק מהצמצום והתפשטות הב', הנה יוצא לפי דעתו שעטרה דחסדים נשלם תחילה.

והנה דברינו עתה הוא היפך מדברינו לעיל ענף י"א, כי שם אמרנו שר"י מדבר בחיצוניות ור"א בפנימיות, אבל לפי דברינו עתה הוא בהיפך, כי ר"י מדבר בפנימיות ור"א בחיצוניות. אך שניהם הם אמת, כי באותן המציאויות אשר אמרנו שם, הנה יתקיים דברי ר"י בחיצוניות ודברי ר"א יתקיים בהפנימיות, אבל בהמציאויות אשר אמרנו כאן, הרי הוה דברי ר"א בחיצוניות ודברי ר"י בפנימיות. וזהו הענין מ"ש הרח"ו ז"ל בשעה"כ (ר"ה סוף דרוש א) כי לא קיבל מהאריז"ל בפרטות באיזה בחי' שמדבר ר"א ובאיזה בחי' שמדבר ר"י, כי ישנם פנים לכאן ולכאן, ושניהם הם אמת. אמנם עיקר פלוגתתם הנה הוא רק ע"פ מה שאמרנו כאן, כי באותן הפנים אשר אמרנו לעיל ענף י"א הרי לא שייך פלוגתא כלל וכמו שהערינו לעיל ענף י"ב ע"ש הערה א' ב', אבל לפי מה שאמרנו כאן הרי הוא ניהא פשוט, וכן יהיה ניהא פשוט ג"כ מה שהערינו שם הערה ה' ו' ע"ש ותמצא ותבין, כי קשה לנו לכפול הדברים וע"ש, וע' עוד לקמן ענף ט"ו בזה.

כלל ט' ענף י"ד

אמנם מה שצריך ביאור לדברינו בענין שאמרנו כי התפשטות הא' הוא סוד ניסן שהוא חסד, כי ניסן הוא חסד דנוקבא, כמ"ש בשעה"כ (דף צ סע"ד), וע' בזה"ק (פ' שמות יא ע"ב) בהגהות מהר"ח"ו שם (אות ו), ובהתפשטות הא' הרי נשלמה הנוקבא מתחילה, וכן יצא שם הגבורה קודם להחסד, וזהו שאמר הרב כי לר"י נשלמה היא מתחילה וכן יצא עטרה דגבורה מתחילה, והנה על זה צריך ביאור, כי אחרי שהתפשטות הא' הוא בבחי' חסד, א"כ הרי היה צריך שיוצא שם באמת עטרה דחסדים מתחילה, וכן שיושלם בו הז"א מתחילה, כי כל שהוא מבחי' חסד הנה מתגלה בו לעולם מציאות החסדים בתחילה כנודע.

אך כאשר נתבונן בזה הנה לכאורה הרי צריך ביאור גדול גם בעיקר הסדר דכל ההתפשטות הא' שהיה כולו בהיפך מההתפשטות הב', שיצאו בו ממה למעלה ונשלם בו הזו"ן מתחילה, ובפרט הנוק' היא יצאה מתחילה לכולם ונשלמה מתחילה לכולם, משא"כ בהתפשטות הב' הנה היה שם בהיפך מכ"ז כמ"ש במטי ולא מטי (פרק ב). ולא עוד כי בעולם העקודים, הנה לא יצאה הנוק' בהתפשטות הב' לבחי' פרצוף בפנ"ע כלל, כי אז הרי נכנס אור המלכות בכלי היסוד ונשארה שם כלולה בז"א, כמ"ש במטי ולא מטי (פרק ד) וכנודע, והוא בהיפך ממש מהסדר ההתפשטות הא', כי שם יצאה לבחי' פרצוף בפנ"ע ומתחילה לכולם, וכן נשלמה היא מתחילה לכולם. וכן עדי"ן הנה היה שינוי גדול בהג"ר, כי בהתפשטות הא' הנה יצאו הם באחרונה ולא נשלמו הם כלל, משא"כ בהתפשטות הב' הנה יצאו הם בראשונה, וכל קבלת הזו"ן ושלימותם הוא תלוי לעולם רק בהם כנודע. והרי היה ההתפשטות הא' והב' בהיפך זה מזה, והרי צריך ביאור מהו הענין בזה. (לח ע"ד)

אמנם הענין דב' הסדרים הללו שהם בהיפך זה מזה, הנה הם עצמם ענין ב' הסדרים אשר אמרנו לעיל ענף א' ומשם עד סוף ענף ח', שהוא הסדר דהירידה והעלייה, וסוד הפירוד והיחוד שהם השורש דהנהגה של עתה והשורש דהתיקון דלעתיד, אשר נתייסדו שניהם בכל המציאות כולו, והם זה לצורך זה. ושניהם הם לכוונה אחת, לכוונה התכליתית דהמציאות כולו. כי מהיסוד דהירידה עצמה, אשר מזה נעשה כל סוד הפירוד, הנה מזה גופה יסובב כל התיקון דהעלייה אשר לסוד היחוד דהכוונה התכליתית וכנ"ל ענף ח' כ"ז ע"ש. והנה נסדר אלו ב' הסדרים דסדר הירידה והעלייה אשר ישנם בכל מציאות ומציאות, הנה נסדרו ג"כ בכלל כל עולם גופה בהב' ההתפשטות אשר אליו, ונסדר בהתפשטות הא' אשר היא בכללה רק בבחי' נפש, ובסוד הכתוב (ידמיה נא יד) נשבע ה' בנפשו כנודע²⁹². ויצא שם המלכות מתחילה ובפנ"ע, הנה נתייסד שם בזה כל הסדר דירידה, ר"ל היסוד דירידת מדרגה אשר נתייסד בהמציאות, וכן כל סוד הפירוד אשר יצא מזה. אבל אח"כ בהתפשטות הב', אשר יצאו שם מלמעלה למטה ויצאו מתחילה כולם כלולים בהכתר, וכן כל תחתון בהעליון שעליו. וגם אח"כ כאשר יצאו כולם אחת לאחת, הנה נסדרו בעולם העקודים שחזור כל א' ועולה במטי ולא מטי, והמלכות הנה היא נכנס בהיסוד ונשארה לעולם כלולה בז"א, הנה נתייסד בזה כל הסדר דהעלייה וכל סוד היחוד אשר בהתיקון דלעתיד. והוא במה שנודע שבהמלכות דכל עליון הוא השורש דהתחתון כולו, ולכן יצא בהתפשטות הא' המלכות בפנ"ע, והג"ר לא נשלמו הם בהתפשטות הא' כלל, והרי היה חסר בהתפשטות הא' שלימות דהג"ר העיקריים, כי מזה נתייסד כל סדר הירידה וסוד הפירוד אשר עלה במחשבה לפניו ית"ש, לייסד בזה את כל סוד ההנהגה של עתה אשר עד עת התיקון, ונעשה כ"ז גם בגוהי מרומים שהוא בסוד ההתפשטות הא' אשר גם בעולם העקודים, ובסוד מה שאמרו (מנחות נט ע"ב) שתוק כך עלה במחשבה לפני²⁹³.

²⁹² עי' עקודים פרק ג.

²⁹³ עי' לעיל הערה 46.

ועומק סוד הדברים בביאור הוא כי כבר בארנו תהליך ית"ש בספר הדעה ח"א דרוש ד' סי' גר"ה (והובא בקצרה לפנינו כאן בתחילת הספר באבני מלואים שם, וכן יתבאר בעה"י לקמן כלל י"ח ענף י בארוכה הרבה), כי סוד ההתפשטות הא' דהאורות אח"פ הנה היו הם כולם ג"כ רק בשם ס"ג, כי ההתפשטות הא' דאור האוון אשר יצא לחוץ ונתפשט מנבול האוון עד שיבולת הזקן, הנה הוא השם ס"ג דסי' ג' אות י', והוא מהס"ג דסי' ב' אות ו' אשר הוא מהס"ג דסי' א' אות ב', וכמו שנתבאר שם כ"ז ע"ש בדברינו. והנה היה הסדר דאותו ההתפשטות הא', כי הנה יצאו הי' ספי' שבו ממטה למעלה, ויצאה המלכות מתחילה ובפנ"ע, והג"ר שבהם הנה הם לא נשלמו אז כלל. וכן ער"ז הנה היה ג"כ בהתפשטות הא' דאורות החוטם, שהם מהס"ג דסי' ד' אות י"ד אשר הוא מהמ"ה דסי' ב' אות ז', שהוא מהס"ג דסי' א' אות ב', והיה הסדר דאותו ההתפשטות ג"כ שיצאו הי' ספי' שבו ממטה למעלה, ויצאה המלכות מתחילה ובפנ"ע, והג"ר שבהם הם לא נשלמו. וער"ז היה ג"כ בהתפשטות הא' דאורות הפה, שהם מהס"ג דסי' ה' אות י"ח, אשר הוא מהב"ן דסי' ב' אות ח' שמהס"ג דסי' א' אות ב', ויצאו הי' ספי' דאותו ההתפשטות ממטה למעלה, והמלכות היא יצאה מתחילה ובפנ"ע, והג"ר שבהם הם לא נשלמו כלל. והרי לנו כי כל ההתפשטויות הא' אשר נתפשט ויצא מהאח"פ ולחוץ, ויצא בהם המלכות בתחילה ובפנ"ע, והג"ר שבהם הם לא נשלמו כלל, הנה היו הם כולם שמות ס"ג, כי הם הס"ג דסי' ג' אות י', ודסי' ד' אות י"ד, ודסי' ה' אות י"ח. והשם ס"ג הנה הוא משורש סוד המ"ס בוצד"ק²⁹⁴, שורש כל הדינין, ולכן יצאו שם כל האורות ע"פ סדר המיעוט וההעלם.

והנה כ"ז הנה הוא מעין ובדוגמא דעולם הנקודות, שהוא ג"כ כולו רק מהס"ג, הס"ג דסי' כנודע, ויצאו שם ג"כ רק הבחי' אחרונת דהס"ג, המלכות לבד, והג"ר דהמלכים הנה הם לא יצאו אז כלל, וכמ"ש בספד"צ (פרק א ג ע"א) וזיוניהון לא אשתכחו, וכמ"ש הגר"א שם. וכנודע שהמלך הראשון בלע שהוא הדעת דהמלכים, היה משמש הוא לבחי' מוחין ולהג"ר שלהם. והנה כ"ז הוא כעין ההתפשטויות הא' דלהעקודים, שיצא בהם המלכות מתחילה ובפנ"ע, והג"ר (לט ע"א) שבהתפשטות הא' הנה לא נשלמו הם כלל. והיה כ"ז שורש למה שנעשה אח"כ, מעין ובדוגמא כזה בעולם הנקודות, כי בעולם הנקודות הנה היה כל הסדר הזה צורך שם. משום מה שנודע שהסדר דהנקודות וכל מאורעותיה הנה הוא יסוד לכל סוד הפירוד, וכל סדר ההנהגה של עתה אשר עד עת התיקון. ולכן הנה יצאו האורות שם בתכלית המיעוט שהוא רק המלכות דב"ן, ר"ל שיצאו הז' מלכויות מהז"ת דכל פרצוף שבהב"ן הכללי, והם הז' מלכים שבכל א' מהדעת ולמטה, אבל הכח"ב שלהם, הנה הם לא יצאו אז כלל. והרי יצאו אז האורות כולם בתכלית המיעוט, והוא משום כי הנקודות הנה הם השורשים לכל המציאויות כולם, וע"י שיצאו אז במיעוט היותר אפשרי, הנה נעשה בזה שורש לכל ההנהגה של עתה וכנודע כ"ז בדברינו. והנה היה השורש לכל הסדר דהנקודות גם בהתפשטות הא' אשר להעקודים אשר הוא מהעולמות דא"ס²⁹⁵, והוא בסוד (מנחות נט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני. והרי עכ"פ כי נעשה שורש השרשים לכל ההנהגה של עתה גם בהתפשטות הא' דלהעקודים, אמנם ההתפשטות הב' אשר להעקודים, אשר אז יצאו מלמעלה למטה וכלולים זב"ז וכמ"ש במטי ולא מטי (פרק ב), וכן עולים הם תמיד כל אחד זב"ז במטי ולא מטי, והמלכות הנה היא נשאר שם כלולה לעולם בז"א וכמ"ש שם (פרקים ב וד), הנה כ"ז הוא שורש ויסוד להתיקון דלעתיד, שיוכללו כל העולמות כולם זב"ז, ויעלו מעילוי (לט ע"ב) לעילוי עד סוד האחדות הנעלם כמו שיתבאר לקמן כלל י"ז.

וסוד הענין מה שנעשה השורש להסדר דעולם הנקודות, ולסוד הפירוד ברום גבוהים כזו שהוא בהתפשטות הא' דלהעקודים אשר הוא מהעולמות דא"ס, הנה הוא מטעם שני דברים עמוקים אשר שניהם עולים בקנה אחד: א', הוא מטעם המתקת הגבורות והדינין, כי ע"י ששרשם הם למעלה במקום הגילוי דאור א"ס, הנה הם נמתקים ומתבסמים תמיד, והוא ג"כ סוד ענין

²⁹⁴ עי' ע"ח שער עג"י פרק ב' ובהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הו"ד לעיל הערה 170.

²⁹⁵ עי' לעיל הערה 75.

הצמצום הנעשה בא"ס והבן. ב', הוא ע"ד שאמרו באד"ר (קכת ע"ב) יתיב על כרסיי דשביבין לאכפייא לון, ועומד שורש הדינין תמיד תחת השגחתו ית"ש ואין להם שליטה בעצמם אף רגע אחת ח"ו, אלא הכל הוא בהשגחתו ורצונו ית"ש, והוא ג"כ הענין השם ס"ג אשר בהמ"ס (כמ"ש בתיקונים קמא ע"ב), והיא בוצד"ק שביבין דנור, והיא תחת הקד"א והאזירא שורש החסדים, כי שם²⁹⁶ הוא הגילוי דאור א"ס והקד"א מקיף אותה, וכ"ז הוא ג"כ בסוד יתיב על כרסיי דשביבין לאכפייא לון, והוא עי"ז המ"ס כולו תמיד לרשפי אש שלהבת י"ה²⁹⁷ שלהובין דרחימו, וכן הוא ג"כ הענין מה ששורש הדינין הוא בנינה אימא עלאה [כמ"ש בפ' בשלח (סד סע"א)], ופ' ויקרא (י סע"ב), ופ' אחרי (סה ע"א)], הנה כ"ז הוא הכל מטעם הנז', כי נתייסד שורש הדינין למעלה כדי לאכפייא לון.

ואמרו בפ' אחרי שם ג' דרגין אינון, אחד הוא בינה אימא עלאה אשר היא בעצמה רחמי אלא מסטרהא דינין מתערין, ולכן הנה היא הוי"ה בניקוד אלהי"ם והיא דרגא חד. דרגא תניינא מסטרהא דהאי קדמאה נפיק ואתער דרגא אחרא אקרי גבורה, והאי אקרי אלהי"ם באלין אתוון ממש, ושירותא מזעיר אפין הוא, וביה אתאחיד, ובגין דאתאחיד בהאי כתיב יהו"ה הוא האלהי"ם, כי יהו"ה הוא האלהי"ם באלין אתוון, והוא חד ודא הוא דרגא תניינא²⁹⁸. ור"ל כי עיקרו דז"א הוא באמת ג"כ השם הוי"ה ב"ה, כי עיקר הגילוי דהשם הוי"ה ב"ה הנה הוא בז"א, ע' ספד"צ רפ"ד ובהגר"א שם (כח ע"ב), ובדברינו בספר הקדו"ש שער ז פרק ד. אך עכ"ז הנה מתחיל בז"א הגילוי דשם אלהי"ם ג"כ, והוא בהחיצוניות שבו, וזהו שאמר הוזה"ק הנז' וביה אתאחיד, ור"ל הגם שעיקרו הוא בשם הוי"ה ב"ה, עכ"ז הנה אחוהו בו השם אלהי"ם ג"כ.

ואמר הוזה"ק עוד דרגא תליתאה, צדק כתרא בתראה האי בי דינא דמלכא כו' אדניי כו', וכנסת ישראל בהאי שמא אתקרי והאי שמא באתר דא אשתלים²⁹⁹, ר"ל כי השם אדניי שהוראתו הוא אדון הכל, והוא השופט כל הארץ העושה ועשה כל המעשים, הנה נשלם פעולתו והוראתו בהמלכות, כי שם הוא גילוי ית"ש שהוא אלהי"ם כל הארץ ואין אלהים זולתו כלל וכלל, ומסיים הוזה"ק עוד ואמר, ואלין אינון ג' דרגין דאקרון בשמהן דדינא וכלא מתקשר חד בחד בלא פרודא עכ"ל ע"ש. ונתייסד שורש הדינין בהבינה שהוא בהגר"ר, ובכלל האצילות הנה הוא בהמ"ס דא"א שהיא בוצד"ק, וכן בכלל העולמות הנה נעשה היסוד להסדר דהנקודות גם בההתפשטות הא' דלהעקודים אשר הוא מהעולמות דא"ס. וכן הצמצום הראשון הנה הוא נעשה בא"ס עצמו, וכ"ז

²⁹⁶ באזירא.

²⁹⁷ עי' בסוף הספר הערה יא.

²⁹⁸ ז"ל בשלימות: לגנתא ועילא מגנתא בגין דעדן משתתף בהדה ולא פריש מנה ובגין כך כל מבויעין נפקין ונגדין ואשתקין לכל עיבר ופתחין בה פתיחן ועל דא רחמי מנה משתכחין ורחמי פתיחין בה ובגין דקרינן לה אם נוקבא גבורה ודינא מנה נפיק אקרי רחמי בלחודהא הא מסטרהא דינין מתערין ובג"כ כתיב ברחמי ונקוד בדינא אתוון ברחמי ואתנגיד דינא מסטרהא כוונא דא יהו"ה האי דרגא חד דרגא תניינא מסטרהא דהאי קדמאה נפיק ואתער דרגא אחרא אקרי גבורה והאי אקרי אלהים באלין אתוון ממש ושירותא (חד) מזעיר אפין הוא וביה אתאחיד ובגין דאתאחיד (האי) בהאי כתיב יי' הוא האלהים כי יי' הוא האלהים באלין אתוון והוא חד ודא הוא דגא תניינא דרגא תליתאה צדק כתרא בתראה האי בי דינא דמלכא ותאנא אדניי הכי כתיב והכי אקרי וכ"י בהאי שמא אתקרי והאי שמא באתר דא אשתלים ואלין אינון ג' דרגין דאקרון בשמהן דדינא וכלא מתקשר חד בחד בלא פרודא כמה דאוקימנא.

תרגום: לגן, ומעל לגן, משום שעדן משתתף עמה ולא נפרד ממנה, ולכן כל המעיינות יוצאים ונמשכים ונשקים לכל צד, ופותחים בה פתחים, ועל כן רחמים נמצאים ממנה, ורחמים פתוחים בה, ומשום שקוראים לה אם נקבה, גבורה ודין יוצא ממנה, נקראת רחמים לבדה, הרי מצדיה מתעוררים דינים, ולכן כתוב ברחמים ונקוד בדין, האותיות ברחמים, ונשפע דין מצדה, כמו כן יהו"ה הנה דרגה אחת, דרגה שניה מצד הראשונה הזו, יוצאת ומתעוררת דרגה אחרת שנקראת גבורה, וזה נקרא אלהים באותיות הללו ממש, והראשית (אחת) היא מזעיר אנפין, ובו נאחזה, ומשום שנאחזה (זה) בזה, כתוב ה' הוא האלהים, כי ה' הוא האלהים, באלו האותיות, והוא אחד, וזוהי דרגה שניה. דרגה שלישית, צדק כתר אחרון, הרי בית דין של המלך. ולמדנו אדניי, כך כתוב, וכך נקרא. וכנסת ישראל נקראת בשם הזה, והשם הזה במקום הזה נשלם, ואלו הן שלש דרגות שנקראות בשמות הדין, והכל נקשר אחד עם אחד בלי פירוד כמו שבארנו.

²⁹⁹ עי' הערה הקודמת.

הוא הכל בסוד יתיב על כורסייא דשביבין לאכפייא לון, כי מזה הנה נמשך המתקת כל הדינין שנמתקין ומתבסמין תמיד.

ובעומק הדברים הנה הוא באמת השורש נעלם ג"כ לסוד הנועם והזיו והזוהר העתיד שעיקרו הוא כולו ע"י דינין דקודשא, וכמ"ש (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת, שהוא בצפון (ע"ז שער פרקי הצלם פרק ו), וכן (תהלים כג ה) תערוך לפני שולחן, ושולחן הוא בצפון (זהר ח"ג רעב ע"ב, ותיקון יד ע"ב), והוא ג"כ סוד יין המשומר בענבי³⁰⁰, כנודע בדברינו בכ"מ. וכ"ז הוא מסוד שורש הדינין אשר למעלה למעלה בהבינה שהיא בהג"ר ובהמ"ס דא"א, וכן שורש סדר הנקודות שהוא בהתפשטות הא' אשר להעקודים, וסוד הצמצום הראשון אשר הוא בא"ס. והכלל הוא כי כל מה שנעשה הנה הכל הוא רק לסוד הכוונה התכליתית, כי גם כל מה שנתגלה עתה בתחילה בשורשם היותר עליון היסוד להנהגה של עתה, שהם שורש כל הדינין כנ"ל, וכמ"ש הוא ית"ש (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני, הנה הוא ג"כ רק משום שגם סדר כל ההנהגה של עתה גופה הנה היא באמת ג"כ רק לצורך הכוונה התכליתית כנודע בדברינו. והרי נמצא כי הן מה שאמרנו לעיל בענין שורש הדינין אשר למעלה, שהוא כדי לאכפייא לון, והוא לצורך ההנהגה של עתה ג"כ, והן מה שאמרנו עתה כי הוא לסוד נועם העתיד, הנה הוא הכל דבר אחד, כי הרי גם כל הסדר דכל ההנהגה של עתה הנה היא ג"כ רק לעומק סוד הכוונה התכליתית, והרי הוא הכל רק דבר אחד ודי בזה והבן.

(לט ע"א)

אזני מלואים

הנה לנו רואין מפורש בדברי הזה"ק הללו כי הגילוי נסם אלהים התחלתו הוא מז"א לאילנות, כי הרי אמר וסירותיה מזעיר אפין הוא, וכן נמצא ג"כ בדברי הרב זשער הקדמות (דף לו ע"ב סמוך לסופו) זענין הק"כ כרופי אלהים, אמר קס ג"כ כי התחלתו הוא מן ז"א לאילנות. וכן נמצא ג"כ בדברי מהרח"ו ז"ל בספר מאמרי רשב"י (דף מ סע"ג) ע"ש³⁰¹. אמנם במצ"ש שער הקליפות (פרק ב דף נז ע"ב) הנה אמר קס בפירוש כי הם מתחילים רק מן ז"א דבריאה ולמטה ולא למעלה ממנו, וכן הוא מצוה זשער השמות (פרק ה) ובשעה"ק (דף מז ע"ב), והרי יש סתירה בזה בדברי הרב מדבריו אל דבריו. אמנם ממ"ש זשער הזווגים (פרק ו) זענין הק"כ כרופי אלהים שהם בזינה ותזונה ע"ש, הנה מזה לא קשה כי קס הוא הכוונה רק שהם רמוזים קס בסוד השם זוכ"ו שהוא גימ' ד"ל, ד' פעמים ל' כרופים שהם ק"כ, והשם הזה הנה הוא הכח והשורש דהק"כ כרופי אלהים כמצוה קס ע"ש, והנה נתגלה הכח הזה באחוריים לתזונה, והוא בסוד השם זוכ"ו אשר קס שהוא גימ' ד"ל ד' פעמים ל' כנז', אבל עיקרן דהק"כ כרופים ממש אינם באמת אלא רק מז"א ולמטה וכנ"ל, אך על הסתירה הנז' הנה זה ודאי כי כריך ישוב וביאור.

אך מאלו הישוב בזה בדברי הרח"ו עלמו, והוא בפנימיות וחילוניות (לרוש ב) שאמר קס כי הג' כלים פנימים דז"א לאילנות הנה הם באמת ג"כ רק שמות הוי"ו (ור"ל ע"ד שמצוה זשער השמות (פרק ג) ע"ש), אך הג' כלים החילוניים דז"א, הנה הם שמות אלהים, כי הפנימים הם בחי' אילנות דז"א, ולכן הם שמות הוי"ו, אבל החילוניות הם בחי' זי"ע שז"א ולכן הם שמות אלהים, כי הם שורש להבי"ע התחתונים ע"ש. א"כ הרי לנו ישוב נכון להסתירה הנז', כי האמת הוא שעיקר הגילוי דהשמות אלהים ולט ע"ג הוא רק זבי"ע, והוא ג"כ ענין הל"ב אלהים דמעשה בראשית³⁰². אמנם באשר כי ישנם שורש להבי"ע התחתונים גם ז"א לאילנות, לכן נעשה זו ג"כ הגילוי דשמות אלהים והוא זהו הג' כלים החילוניים שבו, שהם השורש להבי"ע התחתונים. אבל עיקר הגילוי דהשמות אלהים הוא באמת רק זבי"ע ממש, והוא מז"א דהבריאה ולמטה, וכמ"ש זשער השמות (פרק ה) ובכ"מ. וזהו ג"כ מה שאמר במוחין דקטנות (פרק ג) כי

³⁰⁰ עי' ברכות לד ע"ב, וכן מש"כ הגר"א על תיקון דף מ"ז ע"א.

³⁰¹ ז"ל: צריך עיון ממה שנתבאר אצלנו בדרוש ענין ק"ך צירופים של אלהים איך מתפשטים מן ז"א דאצילות ואילך עד סוף העשייה ואח"ך הם בחינת הקליפין הנקראים אלהים אחרים וע"ש כי צריך עיון גדול אם בענין מ"ש שם שמתחילין מן ז"א ולא מן תחת הכתר כנ"ל וגם ששם כתבנו שהם הכלים החיצונים ואור המקיף עליהם ולעיל ביארנו שהם חוץ אל אור המקיף וצ"ע.

³⁰² עי' זוהר פקודי דף רנ"ד ע"ב, ותז"ח לה ע"ג.

בעת הזכות הגה יורדים השמות אלהיים שבז"א עד הצריאה ע"ש, וכן באנ"כ (פרק י) (וע' דברינו בזה לקמן כלל ח"י ענף ח אות יג), וכ"ז הוא משום שעיקרן להשמות אלהיים הגה הם רק בהעולמות זי"ע, והוא מהז"א להצריאה ולמטה כנז'.

אמנם מה שיש להעיר בזה הרבה הוא מדברי הרב במאמרי רש"י (דף מ) במה שאמר שם בסוד (אד"ד קכח ע"ב) יתיב על כורסייא דשביצין לאכפייא לון שהוא השמות אלהיים, שהם דינין תקיפין שביצין די נור (דינאל I ט), והתחלתם הוא מתחת הכתר בין מקיף למקיף אשר לכל ספי' וספי', ומתחילים מחוץ לאור המקיף של החכמה ומתפשטים עד סוף העשיה ע"ש. והוא קשה מאד, כי הרי אמרנו שהשמות אלהיים עיקרם הם באמת רק בהעולמות זי"ע, והוא מז"א דצריאה ולמטה. אך באשר שיטנם שורש לזי"ע בז"א לאילנות ג"כ, והם הג' כלים החיוניים שבו, לכן הגה הם מתגלים שם ג"כ והוא על שורש הבי"ע שבו. אמנם בעת הזכות והרלון הגה הם יורדים ויוצאים ממנו ונכנסים גם הם בהעולמות זי"ע ממש' וכנ"ל בסמוך כ"ז, וכאן במאמר הנז' הרי אמר הרב כי הגה הם קבועים ועומדים לעולם, גם בין כל אורות המקיפים אשר מתחת הכתר ולמטה, כי הוא בסוד יתיב על כורסייא דשביצין לאכפייא לון.

אמנם ראינו כי הרח"ו ז"ל עצמו עמד על קושיא זו במאמרי רש"י (שם דף מ סע"ג ורע"ד) ע"ש שאמר זה לשונו: ולריך עיון גדול, א', בענין מ"ש שהם מתחילים מן תחת הכתר, והרי התחלתם הוא רק מן ז"א ולא יותר למעלה. ב', במ"ש שהם בין מקיף למקיף, ולפ"ז הרי הם בכל ספי' מצחוץ לאור המקיף שלו, וכפי מה שמבואר לעיל, הרי הם רק בהכלים החיוניים דז"א אשר הם לפניו מן אור המקיף כי האור המקיף הוא עליהם כנודע, עכ"ל. (בשינוי לשון קצת ע"ש).

אמנם ראיתי כי דברי האריז"ל הגה הם כולם דברי אלהים חיים אמת ואין בהם סתירה כלל, וקושיית מהרח"ו ז"ל בהב' קושיות הנז', הגה הקושיא השניה הגה בה גופה מתורץ הקושיא הראשונה ג"כ, והיינו כי הגה מה שמתחילים מתחת הכתר ולמטה, הגה אינם מתערבים שם כלל בהפרופים עצמן ח"ו ואינם נכנסים בהם כלל, כי הרי מקומם שם הוא רק בין המקיפים אשר מספירה לספירה בהאוויר וחלל אשר בין מקיף למקיף כמבואר במאמר שם, והרי אינם נכנסים ומתערבים עם הפרופים עצמן כלל, וכל עמידתם שם הגה הוא רק בסוד יתיב על כורסייא דשביצין לאכפייא לון וכנ"ל. והוא משום כי הגה מהגבורות הגה הוא יניקת החיונים כנודע, ולכך נתייחד התחלת וראשית כל הגבורות תיכף מתחת הכתר שהוא עתיקא קדישא, כי הוא יתיב עליהן לאכפייא לון. וזהו הענין ג"כ מה שמקומם שם הגה הוא רק בין המקיפים, והוא כדי להסיר ולהרחיק את יניקת החיונים (מהארתם אשר למטה) בכל האפשרי, כי באור המקיפים אין כח להחיונים להסתכל בהם, ע' דרושי אבי"ע (פרק יג) ואיור עולמות (בהקדמה בסופו) ובכ"מ, ולכך נתייחד ראשית כל הגבורות בין המקיפים כדי להרחיק היניקה מהם בכל האפשרי. אך עכ"פ הוא כי מ"ש שהתחלת שמות אלהיים הוא מתחת הכתר שהוא (לט ע"ד) עתיקא קדישא, הגה אינם מתערבים שם עם הפרופים כלל, אלא מקומם הוא רק בין המקיפים, בין מקיף אחד לחבירו בהחלל והאוויר שביניהם.

אבל מה שאמרנו לעיל שהם מתחילים מן ז"א לאילנות, הגה שם הוא הכוונה שהם צו גופה ומיוחדים עמו, כי הם בהג' כלים החיונים שבו, שהוא בשורש הבי"ע שבו וכנ"ל. ולהיות השמות אלהיים מיוחדים בהפרוף עצמו, הגה זהו רק מז"א ולמטה ולא למעלה מז"א, והרי אין כאן סתירה כלל והם שניהם אמת.

ועוד כי נראה לי לעיקר, כי כל מה שאמר שהם מתחילים מן תחת הכתר, הגה אין הכוונה כלל על שמות אלהיים ממש', אלא רק על אורם וכחם בהעלם, כי הרי אמר שהם בבחי' האוויר והחלל אשר שם, והרי אי אפשר לומר שהם במציאות ממש', כי מציאות ממש' הוא רק היותם בבחי' גוף וכלים כנודע, כן נראה לענ"ד וה"י יכפר.

ודע עוד, כי מה שהפליג הרב שם על הענין הזה ואמר שהוא סוד נפלא ונעלם ואין לגלותו אלא לכנועין, הגה כל ההפלה הזו הגה הוא כי הרי מבואר הוא דבריו שם שעומק כוונתו הוא על הק"כ ארופי אלהיים, שהם מגיעים למעלה למעלה עד תחת עתיקא קדישא. ונודע הוא כי בעת הפגם הגה עולים החיונים ויונקים משם, כי מקומם הוא מתחת הק"כ, והוא ענין אילנים גימ' קכ"א, כי הם מתחת הק"כ ארופים דקדושה, ועל זה אנו מתפללים (תפילת עלינו לשבח) והאלילים כרות יכרתון, שיכרתו משורשם

שבהק"כ, ואז יתבטלו ויהיו כלא היו. ולפעמים בעת החטא ופגם גדול רח"ל הנה נאחזים ונכללים ונרגש עי"ז טעם מר ומרור רח"ל למעלה למעלה, ר"ל עד שורש הק"כ אשר למעלה, ולכן אמר הרב שהוא סוד נעלם ונפלא, לומר שמגיעים הק"כ כרופים ברום גבוהים כזו. ועי' מב"ש שער הקליפות (פרק ב דף נז סע"א) שאמר שם כי הק"כ כרופים עם הקליפות הנאחזים בהם הם סוד כל מות, כי ל"ל הוא גימ' ק"כ, ומות הוא הקליפה הנאחז שם בסופם באחוריהם, ולפעמים עולים לינק עד הכתר, כי על זה אמרו באד"ר (קכח ע"ב) יתיב על כורסייא דשביצין לאכפייא לון, וכנ"ל במאמ"ר, ועלייתם עד הכתר הוא עי"י סוד התכללות כמבואר במאמ"ר (שם דף מ ע"א) וכן בשעה"ק (דף לו סע"ב וע"ג וכן עוד שם ע"א) ע' שם ושם הסוד בזה, והוא סוד יניקת החימונים. אבל לא ח"ו שהחימונים עצמם יונקים מן הקדושה ממש ח"ו והסמר אל תפן אל און, עכ"ל מב"ש דפוס ירושלים ושאלינוקי (ובדפוסים אחרים הוא משוּבש הרבה בזה הי"י יכפר). וזהו מה שהיפליג הרב בהסוד הזה ואמר כי אין מגלין אותו אלא לננועין, ור"ל כי הם יבינו אותו על זוכיו שהכוונה הוא רק שיניקתם הוא עי"י התכללות כמבואר שם ע"א, וכן בשעה"ק (דף לו) ומב"ש (דף נז סע"א) וע' עוד קצת בזה בע"ח בהארת המוחין (פרק ז) ודי בזה.

ודע כי הנה זהו הענין מה שהפליגו בזה"ק (תרומה קס"א ע"ב) בענין רוממות מעלת היחוד דהוי"ה אלהי"ם, ואמרו שם כי בגין דא אייתי ליה קוב"ה לבד נש בעלמא לדעת כי יהו"ה הוא אלהי"ם, דא איהו כלל דכל רזא דמהימנותא (ר"ל כי בזה תלוי כל עיקר האמונה), כלל דכל אורייתא כלל דעילא ותתא כו' ע"ש³⁰³. וכ"ז הוא כי באשר שכל יניקתם הנה הוא רק משם אלהי"ם, לכן כאשר שמתייחד הוי"ה באלהי"ם, שרק הוי"ה לבדו ב"ה הוא האלהי"ם, הנה עי"ז מוּלֵיאַל בלעם מפייהם, ומתבטל יניקתם וחיותם ונכרתו משורשם ונעשו כלא היו, ועי' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענ"ט.

ונאמר עוד, כי הנה במה שאמרנו לעיל כי השמות אלהי"ם אינם (ומ ע"א) מתערבים בהפרופים עצמן אלא רק מז"א ולמטה, והוא רק בזה"ג כלים החימוניות שבו, והם רק מבחי' עיבור ויניקה, כי הם רק מהמוחין דקטנות. והרי אין גילוי לשמות אלהי"ם בז"א אלא רק בהו"ק שבו ולא בהג"ר שבו (עי' מוחין לכלם (פרק ז) כי גם החימוניות דהג"ר הם ג"כ רק מכלל הו"ק, וכמ"ש (זחר ח"ג קנג ע"ב) גופא ורישא מלצר ע"ש), אבל הג"ר ממש שהם המוחין דגלות, הם לעולם רק שמות הוי"ת כנודע. והנה זהו הענין מ"ש בשער רוח הקודש בענין הו' ליורים אשר בשם אלהי"ם [וע' סדר הו' ליורים בשער היחודים, ובדפוס למצערג הוא דף ל', כי בשער רוח הקודש הוא קטוע ומזולזל, וגם בשער היחודים היא משוּבש, אבל שם

³⁰³ ז"ל בשלימות: הדא הוא דכתיב (דברים ד לה) אתה הראת לדעת אתחזיאת על ידא דההוא ממנא קמי קודשא בריך הוא לדעת למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא ברזא דמהימנותא ברזא דאורייתא וכל מאן דהוה בהאי עלמא ולא אשתדל באורייתא למנדע ליה טב ליה דלא אתברי דהא בגין דא אייתי ליה קודשא בריך הוא לבר נש בהאי עלמא.

לדעת כי יהו"ה הוא האלהי"ם דא איהו כלל דכל רזא דמהימנותא (נ"א כללא) דכל אורייתא כללא דעילא ותתא ורזא דא איהו כלל דכל רזא דמהימנותא והכי הוא ודאי כללא דכל אורייתא דא איהו רזא דתורה שבכתב ודא איהו רזא דתורה שבעל פה וכלא חד כללא דרזא דמהימנותא בגין דאיהו שם מלא דאיהו רזא דמהימנותא ומאן איהו יהו"ה אחד ושמו אחד יהו"ה אחד שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד דא איהו יחודא חד ושמו אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הא יחודא אחרא למהוי שמייה חד ורזא דא (מ"א יח לט) יהו"ה הוא האלהי"ם דא כתיב כד אינון ביחודא חדא.

ואי תימא אי הכי כגוונא דכתיב (זכריה יד ט) יהו"ה אחד ושמו אחד לאו איהו יהו"ה הוא האלהי"ם דאי כתיב (נ"א יהו"ה ושמו הוא אחד) יהו"ה אחד ושמו הוא אחד הוה אמינא הכי אבל לא כתיב אלא יהו"ה אחד ושמו אחד ואצטריך למימר כגוונא דא יהו"ה הוא האלהי"ם הוא ואתחזי יהו"ה אחד ושמו אחד.

תרגום: זהו שכתוב אתה הראת לדעת הראית על ידי אותו הממונה לפני הקדוש ברוך הוא לדעת לדעת ולהסתכל בעולם הזה בסוד האמונה ובסוד התורה וכל מי שהיה בעולם הזה ולא השתדל בתורה להכירו טוב לו שלא נברא שהרי בשביל זה הביאו הקדוש ברוך הוא את האדם לעולם הזה.

לדעת כי ה' הוא האלהים זהו הכלל של כל סוד האמונה (כלל) של כל התורה כלל שלמעלה ומטה וסוד זה הוא הכלל של כל סוד האמונה וכך זה ודאי הכלל של כל התורה זהו סוד התורה שבכתב וזהו סוד התורה שבעל פה והכל אחד הכלל של סוד האמונה בשביל שהוא שם מלא שהוא סוד האמונה ומיהו ה' אחד ושמו אחד ה' אחד שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד זהו יחוד אחד ושמו אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הרי יחוד אחר להיות שמו אחד וסוד זה ה' הוא האלהים זה כתוב כשהם ביחוד אחד.

ואם תאמר אם כן כדוגמת מה שכתוב ה' אחד ושמו אחד לא הוא ה' הוא האלהים שאם היה כתוב (ה' הוא ושמו אחד) ה' אחד ושמו הוא אחד הייתי אומר כך אבל לא כתוב אלא ה' אחד ושמו אחד וצריך לומר כדוגמת זה ה' הוא האלהים הוא ונראה ה' אחד ושמו אחד.

הוא נקל לתקנו. וענין אלו הו' לזורים, הנה היא כי הם שורשי הו'ק אשר בהג'ר, כי באשר שאין בהג'ר שמות אלהיים ממך כנז', לכן באו שם בסוד לזורים, שהם רק כחות האותיות ולא האותיות ממך, והוא ע"ד שכתב הגר"א בסוף הליקוטים שבספר אגרות ברכות (דף מד ע"ב) בהמ"ט כחות שבאותיות א' ב', ועיקר דברי הגר"א שם הוא מספר התמונה דף כד ע"א, ע' במפרש שם. ועד"ז הנה הוא אלו הו' לזורים דשם אלהיים שאמר בפעם רוח הקודש (דף נט ובספר היחודים כנז'), כי הנה הם כח האותיות השמות אלהיים אשר בהו'ק, ושורשם הדי הוא בהג'ר. ומשום שאין בהג'ר שמות אלהיים ממך, והם שם רק אלא בבחי' כחות ושורשים לבד, והנה הם אלו הו' לזורים שאמר שם, שהם רק כחות האותיות ולא האותיות עצמן. וזהו ג"כ מה שאנו רואין שם כי עיקר הזורים הוא רק על האותיות אלה מאלהיים, והוא משום כי האותיות מ"י הנה הם בהג'ר ג"כ, כי עיקרם הם בבחי' ובסוד מ"י ברא אלה (בזוה"ק ח"א דף א ע"ב). אמנם כי הנה הם בכל הג'ר כולם, וכמ"ש בזוה"ק (פ' בלק רד ע"א) מאי מ"י, לא רישא וגיזעא וקצילא³⁰⁴. אבל האותיות אלה הנה הם אינם בהג'ר, ולכן הנה הם רק בסוד לזורים שהם רק כחות האותיות ושורשיהם, אבל אינם האותיות ממך, כי הגילוי לשמות אלהיים ממך הוא רק בהו'ק ולא יותר למעלה וככל מה שאמרנו. ע"כ אבני מלואים.

(מ ע"א)

כלל ט' ענף ט"ו

הנה אמרנו לעיל ענף י"ד כי הענין מה שהתפשטות הראשון יצא בסוד נפש לבד (כמ"ש בעקודים פרק ג), וכן הנה היה כולו רק מסוד הס"ג, ויצא בו רק המלכות מתחילה ובפנ"ע, והגר"ר הנה הם לא נשלמו בו כלל. הנה היה כ"ז בבחי' יסוד ושורש להסדר העולם הנקודות, כי כל המיעוטים הנז' הנה הוא מעין ובדוגמא כמו סדר האורות העולם הנקודות, שהיה כולו רק מהס"ג דס"ג והמלכיות דב"ן, והיו חסרים מהג'ר. ונעשה השורש להנקודות ברום גבוהים כזו שהוא בהתפשטות הא' דלהעקודים שהוא מעולמות דא"ס³⁰⁵, כי הוא בסוד כך עלה במחשבה לפני (מנחות כט ע"ב), שהכל הוא לעומק סוד הכוונה התכליתית, כי ע"י ששרשם הם למעלה הנה הם נמתקים ומתבסמים. וכן הוא עוד, כי הוא בסוד (אד"ר קכז ע"ב) יתיב על כורסייא דשביבין לאכפייא לון, כי מזה הנה נמשך שגם כל ההנהגה של עתה אשר היא בדינין תקיפין ובהסתר פנים רח"ל, ומזה הוא סוד כל ירידת המדרגות כולם. וכן כל סוד הפירוד הנעשה מזה, הנה הם עצמם כולם רק סיבות לתכלית תיקון העתיד וכנ"ל בכל דברינו. והרי נמצא כי כל המציאות דהתפשטות

³⁰⁴ ז"ל בשלימות: מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל (מי) ההוא נקודה עלאה רישא וגזעא ושבילא בטמירו איהו ולא קיימא לשאלא לבר אבל משעתא דשארית לאתבנאה ולמעבד היכלא ברעותיה ואקרי מ"י שארי לאתבנאה דיוקנא דיליה ממש אפיק נוקבא דיליה בדיוקנא דאמיה מאי מי דא רישא וגזעא ושבילא (י) ואתפשט לאתבנאה בפשיטו דחד היכלא לתרין סטרין באני ואע"ג דאפיק לישראל דאיהו ו' אוף הכי אפיק לנוקבא דיליה כחדא ואזמנה לגביה מנה כד"א וימן להם המלך ומשלוח מנות יהב ליה נבזבזא רב ויקרא ואפיק לה כחדא מניה בההוא פשיטו דאתפשט אפיק תרווייהו כחדא (כגוונא דא פשוט להכא ולהכא אפיק ברא וברתא ברגעא חדא וע"ד שמים וארץ ברגעא חדא אתבריא חדא) בשעתא חדא ומספר את רובע ישראל רובע ישראל רזא דא בגיגך ר' אתמסר זכאה חולקך רובע ישראל רביעית מן מדידו דישראל איהו ברית אמאי אקרי רובע אלא שיעורא דגופא ארבע בריתות הוי בשיעורא דיליה וברית רובע איהו בשיעורא דמדידו דגופא כלא אפיק מי ע"כ.

תרגום: "מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל" (מי) אותה נקודה עליונה, ראש וגזע ושביל בנסתר היא, ולא עומדת לשאלה לחוץ, אבל משעה שמתחילה להבנות ולעשות היכל ברצונו, ונקראת מ"י, מתחילה להבנות הדמות שלו ממש, מוציא נקבה שלו בדמות אמו. מה זה "מי", זה ראש וגזע ושביל (י) והתפשט להבנות בפשיטות היכל אחד לשני צדדים בונה, ואף על גב שהוציא את ישראל שהוא ו', גם כך הוציא את נקבתו כאחד והזמינה אליו מנה כמו שנאמר "וימן להם המלך", "ומשלוח מנות", נתן לו אוצר גדול ויקר והוציא אותה כאחד ממנו, באותה פשיטות שהתפשט הוציא שניהם כאחד (כדוגמא זו פשוט לכאן ולכאן, הוציא בן ובת ברגע אחד, ועל זה שמים וארץ ברגע אחד נבראו כאחד) בשעה אחת. "ומספר את רובע ישראל", רובע ישראל סוד זה בגללך רבי נמסר, אשרי חלקך. "רובע ישראל", רביעית ממדידות ישראל היא ברית, למה נקרא רובע, אלא שיעור הגוף, ארבע בריתות היו בשיעור שלו, וברית רובע הוא בשיעור של מדידות הגוף, הכל הוציא מ"י.

³⁰⁵ ע"י לעיל הערה 75.

הא' וכל הסדר שנעשה בו, הנה הוא באמת רק מאור החסד העיקרי, כי נתייסד הוא להתהפך על ידו כל הקלקולים עצמן לתיקונים.

וזהו מה שאמרנו כי ר' יהושע שאמר בניסן נברא העולם (ר"ה יא ע"א), ור"ל בהניסן אשר קודם התשרי דר"א, הנה הוא משום כי באשר ששורש ר' יהושע הוא מצד החסדים, הנה הסתכל הוא על התחלת המציאות שהוא מההתפשטות הא' שהוא סוד ניסן, ולכן אמר כי בניסן נברא העולם. אבל ר"א אשר שורשו הוא מצד הגבורות, הנה הסתכל הוא על כל התפשטות הא' שהוא רק חסד נעלם מאד, ולכן הושב הוא את התחלת המציאות רק מהצמצום והתפשטות הב' שהוא סוד תשרי וכנ"ל ענף י"ג ע"ש.

והנה אמרנו שם, כי הגם שכל המציאות הנה הוא באמת רק מההתפשטות, ר"ל ההתפשטות הב' ולא מהצמצום שהוא הסתלקות, אך כח הצמצום שהוא דין הנה הוא נמשך גם בהתפשטות והוא עומד בו לעולם, וממנו הוא סוד התשרי שהוא דין. והנה זהו ג"כ מ"ש הרב בפע"ח שער השופר (פרק ה), כי מה שאנו אומרים היום הרת עולם, הכוונה הוא על הריון ועיבור, ור"ל כי כל צמצום שהוא סוד הסתלקות הנה הוא בבחי' עליית מ"ן כנודע בדברינו (וע' לעיל כלל א ענף ב עש"מ), כי עלו האורות למעלה באימא עלאה בסוד עיבור כדי להתקן שם לצורך הלידה, כי זה הוא כל ענין ההסתלקות כנודע בדברינו. ובאשר שכל סוד התשרי הנה הוא מסוד בחי' הצמצום וההסתלקות העומד בהמציאות תמיד כנו', לכן אנו אומרים היום הרת עולם לרמז על ענין התשרי ממה (זמ ע"ב) שהוא, כי הוא מסוד הצמצום והעיבור. ובאשר שכל צמצום והסתלקות הנה הוא מבחי' דין, לכן מתקבצים בו אז ג"כ הדינין דשכ"ה ופ"ר וכמספר הר"ת כמ"ש הרב בשעה"כ (דף צז ע"ג). אמנם סוד ניסן הנה הוא מכח אור ההתפשטות הראשון, אשר עומד הוא ג"כ בהעלם בהמציאות תמיד, והוא בסוד לידה, מסוד לובן העליון, כי כל אור שמתפשט ויוצא הוא לעולם בסוד לידה כנודע, וזהו שאמר הרב בפע"ח הנ"ל כי תשרי הוא בסוד עיבור וניסן הוא בסוד לידה.

ובאשר שכל ההתפשטות הא' הוא בגילוי דאור המלכות, כי היא יצאה אז תחילה והיא נשלמה אז תחילה וכנ"ל, לכן אמר הרב בדרושי ראש השנה כי ניסן וכל הו' חדשי הקיץ הוא בסוד נוק', ור"ל כי הנה הם מסוד ההתפשטות הא' שהוא כולו רק בחי' נוק', ועכ"ז הנה הוא חסד גמור, כי כל ההתפשטות הא' הוא בחי' חסד העיקרי, חסד הנעלם כנ"ל, כי הגם שהוא נוק', והוא חכמה זעירא³⁰⁶, הי' דאדנ"י. אך כ"ז הוא רק בערך אשר למעלה הימנו, אבל בערך את אשר למטה ממנו שהוא ההתפשטות הב', הנה הוה כל ההתפשטות הא', החכמה רבתא³⁰⁷, שהוא הי' דהוי"ה, וכמ"ש הרב במטי ולא מטי (פרק א) כי כל התפשטות הא' הנה הוא הי' דהוי"ה, שהוא חכמה והוא שורש החסד, ולכן הוה ניסן עם כל ו' חדשי הקיץ כולם מבחי' חסדים, כי הם מסוד הכח דההתפשטות הא' העומד בהעלם בהמציאות תמיד וכמו שאמרנו.

וזהו ג"כ מה שניסן הנה הוא ראש לחדשים, שממנו הוא כל החשבון דמולדות ותקופות וכנ"ל ענף י"א, שבזה מודה ר"א ג"כ, כי ניסן הרי הוא מסוד ההתפשטות הא' שהוא השורש העליון דכל עולם, ולכן נמשך כל החשבון דמולדות ותקופות רק אחריו, והוא ראש לחדשים, כי הרי בו נתחדש השורש לעולם חדש. אבל לשנים שהוא הקף כלל העולם, הנה הוא מתשרי, כי סוד הצמצום שהוא המקום דהעולם, ובו הוא ההתפשטות הב' שהוא כלל העולם עצמו, הרי כ"ז הוא מתשרי.

והנה יש בו ג"כ ב' בחי', כי מצד שהוא מהצמצום ומההתפשטות הב' שהוא כולו רק קו דק מאור ההתפשטות הא', ולכן הוה תשרי עם כל ו' חדשי החורף רק בבחי' גבורות, אך מצד אשר בו גופה, ר"ל בחי' ספי' והה' פרצופים אשר בהתפשטות הב' עצמו, הרי נשלמו בו הז"א מתחילה, הנה הוא בבחי' חסדים וכמ"ש הרב בדרושי ראש השנה שם. וכן עד"ז בניסן שהוא מסוד

³⁰⁶ עי' אד"ז רצו ע"א.

³⁰⁷ לא מצאתי כזה לשון בשום מקום. ולכן כנראה שהוא המצאה של הלש"ו להורות שהוא הפך חכמה זעירא. ועי' תיקו"ז כא ע"ב: רזא דקמ"ץ דאיהו רזא דמחשבה עלאה ותתאה.

התפשטות הא', הנה מצד עצמו הוא עטרה דגבורה ובחי' נוק', כי כל התפשטות הא' הוא בסוד נפש, ויצא בו המלכות מתחילה ונשלמה היא מתחילה. אך בערך ההתפשטות הב' שהוא כולו רק קו דק ממנו, הנה הוה ההתפשטות הא' השורש הראשון (מ ע"ג) אליו, והוא הי' דהוי"ה, שורש החסדים. ומה גם כי העיקר מה שכל התפשטות הא' הוא עטרה דגבורה מצד עצמו, הנה הוא רק כדי להפך על ידו כל הקלקולים לתיקונים, והרי הוא חסד גמור וכנ"ל. והרי עכ"פ כי הן הניסן והן התשרי הנה מיוסד כל א' מחו"ג, אך גילוי דהתשרי עם ו' חדשי החורף הם על דינין וגבורות, וגילוי דהניסן עם ו' חדשי הקיץ הם בבחי' חסדים.

והנה בגמרא (ר"ה יא ע"א) אמרו שם תניא ר"א אומר מגין שבתשרי נברא העולם שנאמר ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי, איזהו חדש שהארץ מליאה דשאים ואילן מלא פירות, הוי אומר זה תשרי. ואותו הפרק זמן רביעה היתה, וירדו גשמים וצימחו, שנאמר ואד יעלה מן הארץ. ר' יהושע אומר מגין שבניסן נברא העולם, שנאמר ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עושה פרי, איזהו חדש שהארץ מוציאה דשאים ואילן מוציאה פירות, הוי אומר זה ניסן, ואותו הפרק זמן בהמה חיה ועוף שמזדווגין זה אצל זה, שנאמר לבשו כרים הצאן. ואידך נמי הא כתיב עץ עושה פרי, ההוא לברכה לדורות הוא דכתיב. ואידך נמי הא כתיב עץ פרי, ההוא כדר' יהושע בן לוי, דאמר ריב"ל כל מעשה בראשית לקומתן נבראו לדעתן נבראו לצביון נבראו, עכ"ל הגמרא.

וסוד הדברים בכ"ז הוא ע"פ דברינו הנ"ל, וע"פ מה שכתב הגר"א בספד"צ (פרק ב ד"ה ויהי כן, דף לג סע"ב, ובדפוה"ח תרמ"ב הוא כ ע"ד ד"ה ואמר והכא, ושם ד"ה ויהי כן) כי פסוק תדשא הארץ וגו' ויהי כן, כי "תדשא" הוא הרחישא (כצ"ל שם, ע"ש בסוף דיבור הקודם, וכן שם דף לו רע"ד, ובדפוה"ח כב ע"ד ד"ה ותוצא), ור"ל על הרחישא וזריעת הזרע אשר בהזיווג מהאבא לאימא. "ויהי כן" הוא העיבור, ע"ש דברי הגר"א. והרי לנו כי פסוק תדשא דר"א הוא על סוד העיבור, וע"פ דרכינו הנה הוא כמו שאמרנו לעיל, כי ר"א מדבר מסוד הצמצום והסתלקות, אשר מזה הוא כל סוד הדין שבתשרי, וכל צמצום והסתלקות הנה הוא בסוד עיבור, כי מסתלקים האורות ועולים האורות למעלה בהאימא עלאה למ"ן, ונעשה עי"ז הזיווג בהפרצופים העליונים, וסוד העיבור בהאימא עלאה, ומתתקן בה האורות לצורך ההתפשטות הב' וכנודע כ"ז בדברינו. וזהו שאמר ר"א בדבריו הנ"ל, ואותו הפרק זמן רביעה היתה, שהוא הזיווג שנעשה מזה וירדו גשמים וצימחו, שנאמר (בראשית ב ט) ואד יעלה מן הארץ. וכ"ז הוא על סוד מ"ד ומ"ן הנעשה בזיווג. והוא ג"כ סוד מאמרם ז"ל (תענית כה ע"ב) קול שני ריעים אני שומע שנאמר תהום אל תהום קורא לקול צנוריק בו, לתהומא עלאה אמר חשור מימיק, לתהומא תתאה אמר אבע מימיק. והנה הם מ"ד ומ"ן, כמ"ש בב"ר (פי"ג סי' יג) המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות, וכן הוא בזה"ק (בראשית כט ע"ב) ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש יד) (ורע"מ פינחס רנו ע"ב). ועכ"פ הוא כי הפסוק תדשא הוא על סוד העיבור שהוא הצמצום וההסתלקות, אשר ממנו הוא סוד התשרי, ולכן אמר ר' אליעזר כי בתשרי נברא העולם.

וכן הוא עד"ז דברי ר' יהושע שאמר מפסוק ותוצא כי פסוק ותוצא הוא מדבר בסוד הלידה¹⁰, כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק ב דף לו רע"ד ובדפוה"ח תרמ"ב הוא כב ע"ד ד"ה ותוצא) ע"ש, והוא ע"פ דרכינו כי ר"י הסתכל על התחלת המציאות שהוא מהאור ההתפשטות הא' שהוא בסוד לידה מלובן העליון, ע' לעיל כלל ד' ענף א', ולכן דרש הוא מפסוק ותוצא, שהוא על הלידה כנז', ור"ל על לידת האור ההתפשטות הא' שממנו הוא סוד ניסן, ולכן אמר הוא כי בניסן נברא העולם וכנ"ל.

ואמרו בגמרא שם, ואותו הפרק זמן בהמה חיה ועוף שמזדווגין זה עם זה, והכוונה הוא על סוד נפלא, כי ההתפשטות הא' הוא כולו בסוד נפש, אור המלכות, שהיא שם ב"ן, סוד בהמה גימט' ב"ן כנודע (שער הקלי' פרק ד), ולכן הוא זמן זיווגם זב"ז בניסן, כי התעוררות כל דבר הוא נמשך משורשו אשר למעלה למעלה, ולכן מביא ר' יהושע כ"ז ראייה לדבריו, שראוי לחשוב את האור התפשטות הא' להתחלת הגילוי דהמציאות, כי הרי אנו רואין שנמשך גילוייה למטה ג"כ, כי

הרי התחדשות זמן לידת הבהמה הוא בניסן, והוא מהאור ההתפשטות הא' דלכל עולם שהיא סוד ניסן, והיא סוד בהמה, (מ ע"ד) בהמה דרביעא על אלה טורין כנודע (זהר בראשית יח ע"ב) והבן הדברים.

אך סברת ר' אליעזר הוא, כי פסוק ותוצא שהוא על הלידה, הנה הוא על לידת האור ההתפשטות הב' שהיה בתשרי לפי דעתו, וזהו שאמר כי מ"ש עין עושה פרי הוא לברכה לדורות, והוא ההתפשטות הב' שממנו הושתל העולם כנ"ל ענף י"ג, וכל הדורות עולם הוא ממנו.

וכן פסוק תדשא שהוא על סוד העיבור, ור"ל על הצמצום וההסתלקות שממנו הוא סוד הדין שבתשרי וכנ"ל, הנה הוא לסברת ר' יהושע להורות על כל מעשה בראשית שהם כולם לקומתן נבראו לדעתן נבראו לצביונן נבראו. ומ"ש "לקומתן", הוא ע"פ מה שאמרנו בכמה מקומות שכל המציאויות כולם הם כולם רק קומה כללי אחת, ר"ל שהם קומת פרצוף אחד והם נתלים זה בזה ונצרכים זה לזה, וכולם הם לתכלית אחד. ר"ל שמעכב כל א' על תכלית כולן, כי הם כולם רק פרטיים מפרצוף כללי אחת, וכל זמן שלא נשלם אחד מהם הוא מעכב על שלימות כולן, וזהו שאמר "לקומתן נבראו", ור"ל שהם כולם רק שלימות קומה אחת, והם כולם נצרכים לתשלום הקומה הכללית. ומ"ש "לדעתן נבראו", ר"ל שנתגלה להם כל תהלוכותיהם ומאורעותיהם, כל אשר יעבור עליהם בכל משך זמן קיומם, ונתרצו על כל זה. ומ"ש "לצביונן נבראו", ר"ל להמדתן ולתשוקתן שהוא תכליתן, כי הקב"ה גילה להם כל סוד תכליתן דלעתיד, וגילה להם את סיבת התכלית שהוא ע"י כל מאורעותיהם אשר בכל משך זמן קיומם בעוה"ז, שהוא מ"ש "לדעתן נבראו" כנ"ל. והן סיבתם והן תכליתם הנה נמשך להם כ"ז לכל אחד ואחד בפרט ע"י כלילותם כולם יחד ותלייתם זב"ז בהקומה הכללי, שהוא מ"ש "בקומתן נבראו", כי נבראו להכלל כולם בקומה אחת דוקא, ובוזה תלוי כל תכליתם האחרון, ועל זה הוא כל מאורעותיהם עתה, כדי לבוא לאותו התכלית והבן כ"ז.

והנה פשוט הדבר שכל הגילויים הללו דקומתן ודעתן וצביונן, הנה היה להם כ"ז רק בהיותם בשורש העליון אשר למעלה למעלה, והוא בעת עלייתם למ"ן בעת ההסתלקות הראשון שהוא סוד העיבור כנ"ל, ושם נתגלה לכל אחד ואחד כל מה שיארע לו וכל מה שיעבור עליו עד תכליתו האחרון, וזהו שאמר ר' יהושע כי הפסוק תדשא שהוא סוד העיבור, הנה הוא רק להורות על מעשה בראשית שכולם נבראו לקומתן לדעתן לצביונן, אבל לא להורות על זמן הבריאה שהיה בסוד הדין שבתשרי, כי בניסן נברא העולם שהוא עת הגילוי דיסודו הראשון, שהוא ההתפשטות הראשון שממנו הוא סוד ניסן כנ"ל ענף י"ג, ודי בזה והבן כ"ז.

הרי בארנו תהליך ית"ש את דברי הרב מ"ש בדרושי ראש השנה בענין פלוגתת ר"א ור"י אם בניסן נברא העולם אם בתשרי נברא העולם, אמנם הנה בדברינו במהדורא קמא הארכנו בזה עוד הרבה מאד, לבאר ע"פ זה גם כל פלוגתתם דר"א ור"י בראש השנה שם בזמן המבול ובלידת האבות ובגאולה העתידה אם בניסן אם בתשרי. אך עתה במהדורא בתרא השמטתי כל זה משום שאינו מענין הספר, ולא הנחתי רק מה ששייך לביאור דברי הרב בדרושי ראש השנה הנז'. אמנם אכתוב כאן עוד דיבור אחד בענין מה שהערינו לעיל ענף י"ב בהערה ד' שם, כי איך פליג ר' יהושע על התרגום יונתן שהוא מפי חגי זכריה ומלאכי כמ"ש במגילה (דף ג ע"א), והת"י בפ' נח (ז יא) אמר שם בפירוש כי בתשרי נברא העולם, ולכן היו מונין קודם מתן תורה חשבון החדשים ג"כ בתשרי. וכן הוא ג"כ בתרגום יונתן במלכים א' (ח ב) כי קודם מתן תורה היו מונין החדשים ג"כ רק מתשרי, ע' רש"י במלכים שם, וא"כ איך פליג ר' יהושע על זה ואמר שבניסן נברא העולם אחרי שדברי הת"י הוא מפי חגי זכריה ומלאכי. אמנם כבר אמרנו לעיל ענף י"ב כי הת"י על התורה הוא אינו ליונתן בן עוזיאל אלא רק מיוחס אליו, והרי אפשר לר' יהושע לחלוק עליו. אך בתרגום יונתן אשר במלכים (ח ב), הנה באמת הרי אינו מפורש שם כלל שבתשרי נברא העולם, אלא מבואר שם שקודם מתן תורה היו מונין החדשים ג"כ רק מתשרי, והיה אז תשרי להחודש הראשון. ויש לומר אליבא דר' יהושע, כי הוא רק משום שהוא ראשון לדין, וע"ד שאמרו בגמרא (ר"ה שם יב ע"א) אליבא דר"א מאי שני שני לדין. כן הוא אליבא דר' יהושע, כי מה שהיו מונין אז חשבון

החדשים {מא ע"א} מתשרי הוא משום שהוא ראשון לדין, כי בזה מודה ר' יהושע ג"כ כנ"ל ענף י"ג עש"ה. ומשום שבו דנין כל באי עולם אם לחיים אם למות אם לרעב אם לשובע, וכן לכל מאורעותיהם, והרי תלוי כל קיום העולם רק על אחד בתשרי, לכן היה אז גם חשבון החדשים רק אחריו, והיה אז תשרי הראשון הן לשנים והן לחדשים. ובזה הנה נשלם דברינו בדרוש הזה יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים.

כלל י' ענף א'

מעתה נחזור לענין הספר, כי הנה בארנו תהלי"א ית"ש את סדרן דהתפשטות הראשון אשר לכל העולמות כולם, מרום חביון עוזו ית"ש עד כלל העולמות ב"ע, התפשטות הראשון דא"ס ית"ש בכלל ב', התפשטות הראשון אשר להעקודים בכלל ד', התפשטות הראשון אשר להאצילות בכלל ה' ו', התפשטות הראשון אשר להעולמות ב"ע בכלל ז'. ונבאר מעתה ענין ההסתלקות הראשון אשר לכל א' מהם למען שמו יתברך ויתעלה.

הנה כבר נתבאר לנו בכל דברינו שם כי ענין ההסתלקות הראשון, הנה הוא משום שכל עיקר האור דההתפשטות הא' עצמו אשר לכל עולם ועולם, הנה הוא באמת רק ממדרגת העולם העליון גופה, ועיקר מקומו הוא רק למעלה, וכל ירידתו בהתפשטות הא' הנה הוא רק כדי להמציא שורש בהעליון לצורך התחתון, כי ע"י ירידתו נצטמצם להעשות בו שורש להתחתון (וכן נעשה ע"י באמת ג"כ סיבות גדולות להתחתון עצמו כמו שיתבאר לפנינו). אבל האור העיקרי דההתפשטות הראשון עצמו, הנה הוא באמת רק מהעולם העליון, ולכן הוא חוזר ומסתלק ועומד לעולם למעלה, ונשאר שם יושב בסתר עליון לעולם, ומקבל שם כל השפע הנצרך להתחתון תמיד ומשפיע למטה, כי ע"י התפשטותו וירידתו מתחילה נעשה ראוי להיות שורש אליו להשפיע בו.

והנה עלייתו והסתלקותו למעלה, הנה הוא ההסתלקות הראשון אשר נזכר בדברינו תמיד, והיה הסדר הזה בכל עולם ועולם אחר ההתפשטות הראשון אשר אליו, כי חזר אותו אור ההתפשטות לעלות ולהסתלק. והנה ההסתלקות הראשון אשר היה בעולם היותר עליון שברום חביון עוזו ית"ש בהעולמות דא"ס³⁰⁸, הנה הוא הצמצום הידוע המבואר בדברי הרב בעגולים ויושר (ענף ב), והיינו שכל הגילוי דא"ס שהוא בחי' ההתפשטות הראשון אשר אליו, וכמו שבארנו כ"ז בביאור היטב לעיל כלל ב' ע"ש. הנה חזר אותו הגילוי ונסתלק, והוא מ"ש שם הרב כי עלה האור דא"ס למעלה, ונשאר אותו המקום חלל ואויר פנוי ריקני, והנה הוא ההסתלקות הראשון אשר בהעולמות דא"ס, כי נצטמצם משם ולמטה, ונתעלם מהגילוי דבחי' א"ס אשר אין לו תפיסה בשום שם ואות ונקודה, ויצא משם ולמטה להתגלה בהגילוי דהשם הוי"ה ב"ה ובכל השמות המסתעפים ממנו³⁰⁹, שהוא הגילוי דאלהות אשר נתגלה שם אח"כ. והרי היה הצמצום הזה כי נצטמצם מבחי' א"ס כדי להתגלה להגילוי דאלהות, והוא ענין ההסתלקות הראשון אשר להעולמות דא"ס, וענין הריקני ואויר פנוי שאמר יתבאר למטה.

והנה אין הכוונה ח"ו שאחר שעלה ונסתלק הנה חזר כמקדם וכמו קודם שנתפשט חלילה וחלילה, אלא הוא כי הנה הוא עתה כביכול בבחי' מדרגה השלישית להקודם, כי הנה קודם שנתפשט הנה היה באותו המקום ג"כ רק אמתתו העצמותית הנעלמה, אשר אסור הדיבור וההרהור בו, ואין לתארו אפי' במלת א"ס, כי משולל כל זולתו משם ולתאר בו מאומה, ועל זה היה ההתפשטות הראשון שאמרנו שנתגלה ע"י לבחי' א"ס ית"ש, והוא הגילוי הראשון, ועומד שם כביכול בבחי' מדרגה למטה מהקודם. ואח"כ באותו הגילוי גופה הנה נצטמצם מעצמו אל עצמו להסתלק שם גם מבחי' א"ס, ונתן מקום בו להתגלה ע"י בהשם הוי"ה ב"ה ובכל השמות המסתעפים ממנו, שהוא לכל בחי' הגילויים דאלהות ית"ש, ועשה את אותו המקום בתוך הגילוי דא"ס עצמו בתוכו ובאמצעיתו כביכול, כי הגילוי הראשון דא"ס הוא עומד ומקיף מסביב, ובתוכו

³⁰⁸ עי' לעיל הערה 75.

³⁰⁹ עי' זהר פנחס רטו ע"ב: יהו"ה דאיהו חיי כל כנויין וכל שם וכנוי סהיד עליה, ע"כ. וכן עי' זהר ח"ב צו ע"א, ואד"ר קלה ע"א. ועי' בהגר"א על ספר יצירה ג ע"א, שם ע"ג.

הוא אותו המקום שאמרנו, והוא המקום לכל העולמות כולם אשר נעשו שם אח"כ. והנה אותו האור דא"ס אשר היה מתחילה באותו (מא ע"ב) המקום, והוא אשר עלה ונצטמצם כנו', הנה הוא ההתפשטות הראשון דא"ס, כי נתפשט מתחילה באותו המקום ג"כ כדי להעשות בא"ס עצמו שורש לכל העולמות כולם שהיה עתיד להעשות שם אח"כ, כי שורש כולם הוא בא"ס ועליו הם תלויים לעולם בכל מציאותם וקיומם והנהגתם. אמנם תלייתם בו הוא בבחי' בלתי גבול. משא"כ מציאותם גופה אשר נעשו אח"כ מבחי' אותו המקום אשר נצטמצם שם, הנה נעשו כולם ע"י בבחי' גבול ומדה.

והיינו כי עיקר הצמצום הנה הוא אינו העדר ח"ו, אלא הוא גילוי כח ממנו ית"ש כח מסתיר ומגביל להאור³¹⁰. והוא ג"כ ענין ההסתלקות, כי הרי נסתלק שם מבחי' בלתי גבולי לכח גבולי, ועומד אותו הכח בכל שיעור התפשטותו, שהוא כל מקום דהצמצום בבחי' מסך ומסתיר לאור א"ס, והוא סוד הכתוב (תהלים יח יב) ישת השך סתרו. והנה כח הזה הוא כח הגבולי, שבו ניתן גבול ומדה לכל דבר, והוא כח הגבלת האור שהוא שורש כל הכלים, ע' עגולים ויושר (סוף ענף ג) שהכח הזה הנה הוא מגביל את האור הניתן בתוכו, ומחזיקו בתוכו שלא לצאת ממנו כל ימי צבאו, ע"ד הגוף המחזיק את הנשמה שבתוכו. וכן הוא עוד, כי הוא מסדרו ומצירו בכל צורתו הנצרך לו, ומעמידו על צורתו ומתייחד על ידו הגוף עם הנשמה לעצם אחד, ונשלם בו כעובר במעי אמו, כי ניתן הכח הזה ברחם האם להשלים בה את הולד על מציאותו, והוא הוא ענין הצמצום אשר נעשה בכל עליון לצורך התחתון, כמ"ש הרב בדרושי נקודות (ריש פרק ב) כי באותו המקום דהצמצום ובכחו נתהוה ונעשה שם כל צורתו דהתחתון. ועכ"פ הוא כי הצמצום דכל עליון הוא עצמו הכח אשר על ידו נעשה ההתהוות דהתחתון, וא"כ הרי הוא אינו העדר ח"ו אלא הוא הכח אשר בו נעשה כל המציאות דהתחתון גופו וצורתו כנזכר, ונאצל אותו הכח ע"י ההסתלקות.

אמנם הוא כי הנה כל ענין הכח הזה שאמרנו, הנה הוא רק בבחי' פועל. ונודע הוא כי כל פועל הוא רק בחומר וצורה, ר"ל שמוכרח הוא שיהא לו איזה מציאות במה לפעול, וכן הוא בענינינו, כי הצמצום בעצמו שהוא כל בחי' כח הנזכר, אין גילוי לו כלל אלא רק אחר ההתפשטות הב' דוקא, כי בהתפשטות הב' הנה ניתן בו מציאות במה לפעול, ואז נתגלה כחו ויוצא מן כח לפועל, וזהו שאמר האריז"ל שהצמצום הוא מקום ריקני וחלל ואויר פנוי, כי הרי כל זמן שלא נמשך בו ההתפשטות הב', הנה הוא רק בבחי' מקום וכח לבד, והוא כפועל בלי פעולה, כי אין לו עדיין במה לפעול ואינו יוצא כחו לפועל אלא רק אחר ההתפשטות הב' דוקא.

והנה כ"ז הוא בכל ענין הצמצומים אשר מכל עליון להתחתון מכל עולם עליון להתחתון, וכן מכל פרצוף עליון להתחתון, כי סדר כל ההתפשטויות וההסתלקות, הנה נעשה מכל עליון לצורך התחתון הן בכלל והן בפרט, כמו שכתבנו לעיל כלל ח', וההסתלקות הראשון אשר נעשה בהתפשטות הראשון דכל עליון, הנה הוא הצמצום שהוא המקום והכח לכל ההתהוות דהתחתון. ונעשה כ"ז מהתפשטות הראשון עצמו ע"י הסתלקותו, אך עומד עדיין כל אותו הצמצום שהוא המקום והכח בלי גילוי כלל ובלי פעולה כלל, וכל גילוי לבחי' מקום וכל פעולתו שהוא יציאתו מן הכח אל הפועל, הנה הוא רק ע"י התפשטות הב' דוקא.

וכן הוא כ"ז בענינינו, שהוא הצמצום הנעשה מההסתלקות הראשון דא"ס, כי הנה נעשה ע"י אותו ההסתלקות המקום והכח לכל המציאות וההתהוות דכל העולמות כולם. אמנם לא נתגלה כל זה, ר"ל לא המקום ולא הכח אשר לכולם, אלא רק ע"י ההתפשטות הב' דוקא, אבל זולת ההתפשטות הב', הנה עומד כל הצמצום בהעלם נורא מאד, ואין עליו שום שם ומלה במה לתארו. וגם מה שנזכר עליו בדברי האריז"ל בחי' מקום, הוא ג"כ רק על שם העתיד, כי ע"י התפשטות הב', הנה נתגלה לבחי' מקום וכח לכולם כנו'.

³¹⁰ עי' בהגר"א על ספד"צ כו ע"א ד"ה וענין הפרסא וז"ל, צמצום שהוא סוד הדין ועביות הכלים של מלכות.

אמנם כל מה שכתבנו בזה עד כה הנה הוא בדרך קצרה וארוכה כדי להעלים הדברים. אך הענין בביאור הוא כי הנה עיקר עומק סוד הצמצום ומה שאמר הרב שהוא חלל ואויר פנוי, הנה סוד הדברים הוא כי כל הצמצומים כולם אשר מכל עליון להתחתון ולצורך התחתון הנה הוא בבחי' רחם האם והבית ולד שבה, שהוא לצורך הולד שעתידי להולד ממנה, והוא סוד הנקודה האמצעית שאמר הרב בעגולים ויושר (ענף ב³¹¹) ששם נעשה הצמצומים, (מא ע"ג) והנקודה האמצעית הוא עצמו בחי' הנז' כמו שאמר הרב בשער הארת המוחין (פרק ה³¹²) ע"ש. והנה מיוסד רחם האם והבית ולד שבה בבחי' כח ופועל לתקן ולהשלים את הניתן בה, להעשות על ידה מציאות שלם ולקומה שלימה בכל ציורו ותיקונו. והרי הוא אינו העדר וחלל ריקני, אלא שיש בו כח פעולה לפעול מציאות שלם, והיינו כי הוא משתתף עם המתפשט בה ומשפיע בה להעשות משניהם יחד פעולה שלימה ומציאות חדש. ונמצא כי הצמצום הגם שהוא נעשה ע"י סילוק האור ועלייתו למעלה, עכ"ז הנה הוא מיוסד על כח נפלא והוא ג"כ אומן ופועל ממש, אלא כשהוא לעצמו הנה נעלם כחו בו, והוא נעלם ונסתר ונראה כחלל ריקני ופנוי, וכל גילוי הוא רק ע"י המתפשט בו ומשפיע בו, שהוא התפשטות הב' שאמרנו, כי הרי הוא הב' להראשון אשר נסתלק ממנו. וממנו עצמו (ר"ל מאור ההתפשטות הראשון) הצמצום מתהווה, כי ממנו הוא נאצל והוא האב המולידו (אבא יסד ברתא), וכשהוא לעצמו הנה הוא כחלל ריקני ואויר פנוי, וכל גילוי הוא רק ע"י ההתפשטות הב' כאשר מתפשט בו, והוא המשפיע בו, כי על ידו הוא מתגלה ג"כ, ויוצא כחו לפועל כי הוא (ר"ל הצמצום) משתתף ומתייחד עם האור דההתפשטות הב', להמציא ולהוציא ע"י שניהם יחד אור חדש, ועולם מלא וככוונת המאציל ית"ש ורצונו מהם, כי הוא מאיר בהם תמיד ומשפיע בהם להתגלה על ידיהם באורו וטובו ית"ש, שהוא בחידוש עולמו ובכל סדרי בראשית במציאות העולמות כולם, ונעשה כל עולם ועולם ע"י צמצום מכל עליון להתחתון, שהוא ע"י ההסתלקות דהאור הראשון אשר אליו, וע"י האור דההתפשטות הב' אשר חזר ומתפשט בו וכנ"ל בכל דברינו, ודי בזה והבן הדברים וה' יתברך יכפר.

והנה אחר ההתפשטות הב' המתפשט בהצמצום ומשפיע בו כנו', הנה נאצל מהצמצום ג"כ בחי' מסך ועביות להעשות מזה בחי' גוף וכלי להאור חדש הנולד משניהם יחד כנו', ונעשה הגוף וכלי עיקרו רק מהצמצום, כי ממנו הוא העביות והכלים כמו שאמר הרב בעיגולים ויושר (סוף ענף ג) גם בסוד הצמצום הראשון דאין סוף. והוא כמו שאמרנו, כי הצמצום הוא הכח דהגבלת האור בכל גבול ומדה הנאצל ממנו ית"ש ע"י הסתלקות הראשון דאור א"ס, והוא שורש כל הצמצומים דלמטה, וכל שורש העביות והכלים. וכן הנה הוא ג"כ שורש כל הדינין כולם, כי הדין והעביות הם שניהם מבחי' הסתר וסילוק, והוא מגביל להאור לומר עד פה תבוא, ונותן מדה וגבול וקצבה לכל אור ופעולה, והכל הוא לפי הזכות והמעשים. אך החסד הפשוט הוא מאיר ומתפשט בלי גבול, והוא חונן ומרחם וטוב ומטיב לרעים ולטובים.

כלל י' ענף ב'

אמנם הוא, כי הנה הגם שאמרנו לעיל בריש דברינו כי אור ההתפשטות הראשון אשר עלה ונסתלק הנה הוא נשאר לעולם למעלה, אלא שנאצל ממנו ע"י הסתלקותו כח מגביל ומסתיר את האור, והוא אשר נשאר למטה. הנה האמת הוא כי עכ"ז הנה נשאר איזה רושם אור גם מהאור עצמו למטה ג"כ, וצורכו ועניינו הוא כדי להשאיר רושם אור א"ס בכל העולמות כולם, והוא לעולם עם המציאות תמיד שכולם תלויים רק עליו, והוא אור א"ס המתייחד עם המציאות לעולם, והוא עיקר מקומו של עולם (ב"ר פס"ח טי' ט) הנושא וסובל את כל, אמנם הוא בהעלם נורא מאד, ולכן

³¹¹ עי' דבריו בביאורים ח"א ו ע"ג, שעומק הכוונה דהנקודה רמוז ל איכות ותכונת הכח אשר הטביע המאציל ביסוד דמלכות לתקן טיפת המ"ן ומ"ד הניתנת ונעשית בה ע"מ ליתקן וליעשות למציאות ולד כראוי.

ועי"ש שמביא מקבלת מהר"י סרוג לבאר את ענין הנקודה עצמה.
³¹² ז"ל שם: לא יצדק לשון נקודה רק אל בחי' היסוד, בין שיהיה יסוד דכורא בין שיהיה יסוד נוקבא, אבל עיקרו הוא ביסוד נוקבא.

אינו גורם שום עיכוב ומניעה לכל פעולת הצמצום אשר עניינו הוא על כח הנבלה וההסתר וגבול ומדה כנ"ל. והעיקר הוא כי משום שאותו הרשימו הנה הוא מהאור העיקרי דההתפשטות הא' אשר נסתלק, הנה הוא נמשך אחריו. והגם שהוא נשאר למטה, אך כל עת ההסתלקות אין גילוי ממנו למטה כלל, וכל גילוי הוא ג"כ רק אחר ההתפשטות הב' ועל ידו דוקא, כי על ידו הנה מתייחד א"ס בכל העולמות כולם והוא סיבתם תמיד. אבל קודם ההתפשטות הב', הנה עומד הרשימו ג"כ בהעלם נורא מאד ואינו ניכר שם כלל וע' לעיל סוף כלל ז', ולכן נקרא אז בשם צמצום לבד ואינו עולה הרשימו בשם כלל, הגם שהיא מאור א"ס הנושא את כל והיא עומד בה לעולם.

והנה נתבאר לנו מכ"ז כי היה ההתפשטות הראשון לג' תועליות: (מא ע"ד) אחד, הוא כדי להעשות לשורש עליון להתחתון וכנ"ל ענף א'. השני, הוא כי ממנו יצא ונעשה אח"כ, ר"ל אחר שנסתלק, השורש דכל גוף וכלים וכנ"ל. השלישי, הוא הרשימו שנשאר ממנו למטה אשר על ידו הנה קשור לעולם התחתון בהעליון עצמו ומיוחד עמו לעולם, כי הרי אותו הרשימו הנה היא מהאור העליון עצמו ועומד לעולם בהתחתון בפנימיותו, והיא נושא אותו בכל מלואו, ומוזה הוא נמצא כי תלוי לעולם התחתון בהעליון, וברצותו חוגג וברצותו ממוגג (פיוט ליוה"כ).

והנה ההתפשטות הראשון, ע"י שנעשה בהתפשטותו לשורש עליון להתחתון כנו', הנה הוא בבחי' האות י' דהוי"ה הכולל. וההסתלקות הראשון אשר נעשה בו לכח מנביל ומסדר ומצייר ומתקן את הניתן בתוכו, והוא בבחי' פועל וכנ"ל ענ"א, הנה הוא בבחי' הה' ראשונה דהוי"ה הכולל. והרי נעשה בההתפשטות וההסתלקות הראשון בחי' אותיות י"ה דהוי"ה הכולל. ואור הרשימו הנז' אשר הוא מהאור העליון עצמו ועומד לעולם למטה וכנ"ל, הנה הוא בבחי' אור א"ס המיוחד³¹³. אמנם כבר אמרנו שכל הגילויים הללו, הן דהצמצום והן דהרשימו, ומכל שכן בחי' ההתפשטות הראשון עצמו מה שהוא לשורש עליון להתחתון, הנה הם כולם רק מאחר ההתפשטות הב' ועל ידו דוקא, כי רק על ידו אנו מבחינים מהמאחר אל הקודם את כל הגילויים הנז'. וההתפשטות הב' הוא האות ו' דהוי"ה הכולל, וכן ישנו הסתלקות ב' והוא הה' אחרונה דהוי"ה הכולל וכמו שיתבאר במקומו בע"ה ית"ש.

והנה אותו ההסתלקות אשר אמרנו, כי האור דההתפשטות הראשון עלה ונסתלק, שהוא ההסתלקות הראשון, הנה נעשה בעלייתו למעלה לבחי' מ"ן לעורר זווג עליון להוליד את האור העיקרי הראוי להמציאות דהתחתון, וכן להוליד אורות ומוחיז להתחתון תמיד. והענין הוא, כי הנה המאציל עליון ית"ש כאשר נתגלה בגילוי אורו כדי להמציא את העולמות כולם, הנה נעשה באותו אור הגילוי הראשון הכח לכל המציאות כולו בכלל ובפרט ובפרטי פרטות עד הפרט היותר האחרון, כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה (עי' תיקו"ז ז ע"א), ואותו הכח אשר נעשה שם הנה הוא השורש דכל א', אלא שהם כולם שם רק בהעלם מאד, ואינו מתחיל להתנוצץ השורש דכל א' ולצאת מן הכח אל הפועל אלא רק בעת ההתפשטות הראשון דלכל עולם, כי ע"י התפשטותו וירידתו במקום העתיד להתחתון, הנה מתגלה אז השורש דהתחתון אשר בו, ומתנוצץ לצאת מן הכח אל הפועל. ולכן הוא כי בהסתלקותו כאשר מסתלק האור דהתפשטות הראשון ועולה למעלה, הנה נעשה אז אותו השורש דהתחתון לבחי' מ"ן, ומזדווגים על ידו האורות העליונים ומולדין עי"ז את האור דההתפשטות הב' שהוא האור העיקרי דהתחתון, וכן עומד לעולם אותו השורש למעלה לבחי' מ"ן להוליד אורות ומוחיז להתחתון תמיד. והנה אותו השורש הוא השורש העיקרי דהתפשטות הב', כי ממנו הוא יוצא ונתגלה, אותו השורש בההתפשטות הא' ונעשה לבחי' מ"ן בההסתלקות הא', ועי"ז הנה נולד ההתפשטות הב' שהוא עיקר המציאות דהעולם.

³¹³ דהיינו הדעת שבין א"א, הרי הוא הת"ד. עי' בהגר"א על ספד"צ ג ע"ג ד"ה ותיקון של, והערתינו שם מש"כ בשם הלש"ו (בגליונות שם) שהחב"ד הם א"א ומזלין, וכמו כן עיין מה שהבאנו שם מלעיל כח ע"ג, ועי' לקמן כלל יא ענף א שהכוונה לאות ו'.

והנה זה סוד מה שאמרו הראשונים שהעדר הוא קודם לכל הויה והוא סיבתו (ע' במורה ח"א פ"ז ובע' כחות להגר"א), וסוד הענין בזה הוא ע"פ דברינו, כי כל המציאות דכל עולם שהוא מהאור דהתפשטות הב' אשר לכל עולם, הנה הוא נעשה רק ע"י ההסתלקות הראשון הקודם אליו וכמו שאמרנו, כי ההסתלקות הוא בחי' עליית מ"ן, ונולד ע"י האור דהתפשטות הב' שהוא עיקר המציאות דהעולם. והרי נמצא כי ההעדר שהוא ההסתלקות הוא סיבת ההויה. וע' במורה שם שאמר זה רק על ההעדר המיוחד, ע"ש כי נתבאר בחכמת המחקר שישנם ג' בחי' העדר וכמו שמבואר בספר שביל האמונה בבמ"ז דף ט"ז ע"א ע"ש. וההעדר שהוא סיבת הויה, הוא רק ההעדר המיוחד, והוא בסוד שאמרנו כי ההסתלקות הראשון אשר לכל עולם הוא סיבתו דאותו העולם, וישנו הסתלקות מיוחד לכל עולם ועולם והוא ההעדר המיוחד לכל עולם בפנ"ע.

ואין כוונתי כלל שהחוקרים כווננו על מה שאמרנו, כי נודע הוא שחכמי המחקר היו רחוקים הרבה מכל חכמת הקבלה, אך (מב ע"א) כוונתי הוא כי כל מה שהעלו החכמי מחקר היותר גדולים את האמת בחכמתם, הנה נמצא כל דבריהם מבואר ג"כ בחכמת הקבלה הממשיך ומקדש את לב האדם העוסק בזה בקדושתו ית"ש, משא"כ חכמת המחקר.

ולא עוד אלא שראיתי שגם כל מה שהחוקרים היותר ראשונים אשר לא מבני ישראל המה הרבו לתמוה וכחשו ופקרו רח"ל, הנה למי שבא בסוד ה' הוא הכל עולה יפה, ונעשו כל המעקשים למישור, אלא משום שהם לא זכו לכ"ז והיה נעלם מהם, לכך הרבו לתמוה. וכ"ז הוא משום שקצרה שכל אנושי מלעמוד על נפלאות תמים דעים ית"ש. ולא רציתי להביא איזה דברים בזה ולבארם מטעם כי לא הכל ניתנו לכתוב, ועוד כי לא ראיתי תועלת כ"כ בזה למי שלבבו נאמן עם ה' ותורתו, ואמרת כי אין ראוי לי להעלות זמן על זה כי היבא דעייל ירקא ליעול בשרא וכוורי, [ושמעתי בשם הגר"א ז"ל שאמר (וכמדומה לי שראיתי ג"כ נדפס כ"ז בשמו) כי אריסטו היה מכלל היודע רבונו ומכוון למרוד³¹⁴, כי אלולי שהיה רוצה להשיג האמת היה הולך אצל שמעון הצדיק שהיה בדורו והיה מעמידו על האמת. ואין לומר כי נתראה עמו ולא השוו יחד זה אי אפשר בו, ולא ניתן להכתב מה ששמעתי בזה.]* אמנם כל מה שהעלו החוקרים בחכמתם דברי אמת הן במה שביארו בחכמת אלהות והן במה שדיברו בסדרי בראשית, הנה תמצא הכל בתורת הקבלה בדברים המתקבלים על הלב ובעומק יותר נפלא, ובפרט דברי רבינו איש אלהים קדוש הרמב"ם ז"ל במורה, הנה מצאנו בו הרבה דברים אשר עולים לגבהי מרומים גם בתורת הקבלה, הגם שהיה נעלם בימיו כנודע, אלא שרוח ה' דיבר בו ומלתו על לשונו ודי בזה.

*הגהה – אמנם הנה צסדר הדורות (חלק ראשון דף סח סוף ע"א מדפוס החדש תולאת הר"ן משכיל לאיתן) כתוב שם מספר פה"ק³¹⁵ כי אריסטו צסוף ימיו הנה נתראה עם שמעון הצדיק והעמידו על האמת ונעשה גר צדק עיי"ש בצרכה. אך לדעתי הדברים תמוהים, כי צאם שהיה כן היתכן שלא היה נודע כ"ז להרמב"ם ז"ל ולחכמי המחקר המפורסמים, וכן לכמה גאוני ראשונים מחכמי התלמוד שהוצא צדכריהם דרך אגב צאיזה ענין מדברי אריסטו. ומכל צדכריהם מצוחר שאינו כן, ולכן אמר עליו הגר"א ז"ל היטיב ככל הנו', כי אריסטו צכמה צדכריהם הוא נגד תורת משה שקיבל מסיני, וכל צדכריהם הוא רק צהשכלת שכל אנושי שעלול הוא לצגיאות, כי אי אפשר לצדס להעמיק צמושכלות ולעלות ולעמוד על קוטב האמת, וצפרט צמעסי צראשית אשר הם נצראו מאין ליט, ולא נעשה יסוד צריאתס ע"פ שכל אנושי כלל, וע"ז נאמר (איוב

³¹⁴ ז"ל הגרמ"מ משקלאב בהק' לפירוש הגר"א על מסכת אבות: אספרה אל חוק דבר אחד אשר שמעתי מפיו הקדוש כאשר ישבתי לפני ונתגלגל לפני הענין של החכמה אריסטו ואמר רבינו הגאון שודאי הוא שהיה אריסטו כופר מתחלה ועד סוף שאלו היה בא לפני הייתי מראה לו סיבוב החכמה והלבנה עם כוכביהם מאירים על השלחן הזה כאשר יאירו ברקיע השמים ואיך היה מכחיש בדעתו לומר שהעולם מתנהג על פי טבע וכי היה מהנמנע לשמעון הצדיק שהיה בדורו להראות לו נפלאות רבות מגבורות הש"י אלא שהיה אריסטו יודע רבונו מכוין כו' ובאמת נרתעתי לאחורי בשמעי הדברים האלו יצאו מפורשים מפיו הקדוש והטהור אף הוא השיב אמרו לי מה התמהון הזה ע"י שם אחד הייתי עושה כל זה והגאוני שאחר זמן הגמרא ידעוהו ג"כ.

³¹⁵ שם איתא: ור' יוסף ש"ט בהקדמת ס' המדות ב', שראה במצרים ספר כתוב בו איך שאריסטו בסוף ימיו הודה על כל הנמצא כתוב בתורת משה ונעשה גר צדק וכ"כ מגן אברהם לחכם פריצולי ובס' התפוח כי אף שאריסטו היה מאמין בקדמות עכ"ז השתדל בכל כחו לבטל הדעות הכוזבות ביתר העקרים.

יא ז) החקר אלוה תמלא אס עד תכלית קדי תמלא כו' כו', וכן זיסקעיה (נה ט) כי גצהו קמים מארץ כן גצהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממהשכתיכם, ע"כ הגהה.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו ענין ההסתלקות הראשון וצורכו ועניינו, כי מה שנשאר ממנו למטה אחר ההסתלקות הוא סוד הצמצום, אשר ממנו הוא השורש דכל גוף וכלים, כי הכלי הוא מצמצם את האור ומגבילו, ונתגלה הכח הזה ע"י ההסתלקות עצמו שהוא סוד דין. אמנם נשאר בו ג"כ רשימו מאור הראשון, והוא רושם אור דא"ס אשר בו תלוי המציאות תמיד. אך הן הכח דהצמצום והן הרשימו, אינן גילוי להם אלא רק אחר ההתפשטות הב' ועל ידו דוקא, אשר הוא יוצא ונעשה אחר ההסתלקות הראשון ובסוד ההעדר שהוא סיבת ההויה, אבל קודם ההתפשטות הב', הנה עומד הצמצום בהעלם גורא מאד, והנה ע"י אותו ההסתלקות שהוא הצמצום הנעשה מכל עליון להתחתון, הנה יוצא ע"ז כל תחתון במדרגה למטה הרבה מהעליון. ובענינינו שהוא בהסתלקות הראשון דאור א"ס, הנה היה ענין הצמצום כי נצמצם מבחי' א"ס להתגלה משם ולמטה בהשם הוי"ה ב"ה ובכל השמות המסתעפים ממנו שהוא בחי' אלהות וכנ"ל ענ"א ע"ש ודי בזה. כלל י"א ענף א'

ועתה נדבר בההסתלקות הראשון אשר לצורך העקודים³¹⁶, והנה עיקר הדברים בזה הרי הם מבוארים בדברי הרב עצמו בשער העקודים מפרק ג' והלאה, אך מה (מב ע"ב) שיש לנו לבאר בזה הוא על כלל הענין דההסתלקות הראשון אשר ישנו לכל עולם ועולם, וכן בעולם העקודים דענינינו. ואמר שם הרב (בפרק ג) כי הכלי דהעקודים היא נעשה מהעביות הנשאר אחר ההסתלקות, וכן הוא ע"פ דברינו בכל עולם ועולם, כי על זה הוא הענין דההסתלקות הראשון אשר לכל עולם, שהוא בחי' הצמצום אשר נעשה לכל עולם בפנ"ע כנודע בדברינו. והוא משום צורך הכלים אשר אליו, שהם מהעביות הנשאר מההסתלקות הראשון אשר אליו. ועל זה צריך ביאור כי לכאורה למה לא הספיק הצמצום הראשון דא"ס ית"ש אשר אמרנו לעיל כלל י', שממנו הוא הכח המסתיר ומגביל להאור שהוא תכונת כל בחי' כלי להסתיר ולהגביל את האור הניתן בו ולהחזיקו בתוכו שלא ישוב למקורו כל הזמן הניתן לו באותו העולם כגוף המחזיק את הנשמה וכנ"ל. והרי מבואר הוא בדברי הרב בעיגולים ויושר (ענף ב) שהצמצום הראשון היה מתפשט ונמשך בכל המקום דהעולמות כולם, ופשוט הדבר כי היה תכונת הצמצום בכל מקום ומקום ע"פ תכונת ההסתר והגבלת האור כהראוי לכל עולם ועולם שהיה עתיד להעשות בו, דהרי לכך נמשך ונתפשט בכל המקום העתיד להעולמות כולם, כדי להשריש בכל א' את תכונת ההסתר וכח הגבלת האור כהראוי לו, וא"כ למה צריך עוד הסתלקות חדש שהוא צמצום חדש לכל עולם ועולם בפנ"ע.

אך הענין בזה הוא כי האמת הוא שהצמצום הראשון, הגם שהיה מתפשט בכל המקום העתיד להעולמות כולם, והיה בבחי' צמצום לכל עולם ועולם כהראוי לו, עכ"ז הנה היה כולו רק בבחי' צמצום לאור א"ס לבד. והענין הוא כי הנה גם ההתפשטות הראשון דא"ס אשר התפשט מתחילה במקום העתיד להעולמות כולם, הנה היה התפשטותו ג"כ לכל עולם ועולם לפי ערכו, כי הרי אמרנו שהתפשטות הראשון דא"ס הנה הוא כדי להעשות שורש בא"ס לכל העולמות כולם, כי רק ממנו יצאו ונעשו ותלויים לעולם רק עליו. והרי פשוט הוא כי אינו דומה גילוי ויחודו ית"ש אשר בכל עולם היותר עליון להעולם היותר תחתון. והרי היה התפשטותו ג"כ רק בערכין לכל עולם ועולם לפי ערכו, והנה על זה היה אח"כ ג"כ הצמצום בכל מקום ומקום לאותו ההתפשטות אור דא"ס אשר התפשט בו, והרי היה הצמצום הראשון רק לבחי' כח מגביל ומסתיר לאור א"ס. והנה פשוט הוא כי מה שנחשב להסתר והעלם לאור א"ס, הנה לא נחשב זה עדיין להסתר והעלם כלל להאורות שלמטה הימנו, וכמ"ש בתיקונים (קנט ע"ב) כתר עלאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור

³¹⁶ עי' לעיל כלל ד' ענף א' שלא מוזכר א"ק בכלל, ועיין דברינו בסוף הספר הערה ז.

צח ואור מצוחצח איהו אוכם קדם עלת העלות כו' דכלהו נהורין אתחשכאן קמיה³¹⁷. וכן (שם קלג ע"ב) ואור קדמון אע"ג דאיהו קדמון לכל ספירן איהו לגבי עלת על כל העלות כגופא לגבי נשמתא. הרי לנו כי מה שנחשב הסתר והעלם ובחי' צמצום וכלי וגוף לגבי אור א"ס, הנה לא נחשב כ"ז לבחי' צימצום כלל להאורות שלמטה הימנו.

והאמת הוא כי כל אותו הצמצום הראשון דא"ס, הנה הוא נקרא בזוה"ק בשם טהירו עלאה³¹⁸ כמ"ש בריש פ' בראשית (טו ע"א). וביאור מלת טהירו הוא תוקף האור שאין למעלה ממנו, אשר נמשל לצהרים שהוא תרגום טהירו, ואמר הגר"א בתז"ח (דף נ ע"א) שהוא הצמצום ששם מאיר אור א"ס, ושם הוא עיקר שורש האור ע"ש. והרי לנו עכ"פ כי הצמצום הראשון אינו מספיק כלל להסתר והעלם לאורות הנאצלים, ולכן היה הצורך להעשות הסתלקות חדש ובחי' צמצום לכל עולם ועולם בפנ"ע. ונצטמצם כל אור עולם עליון ונעשה בו הסתר והעלם וכח המגביל, שהוא שורש גוף וכלים לעולם שלמטה הימנו. וכן הוא בענינינו שהוא בעולם העקודים, הנה היה הסתלקות, שהוא בחי' צמצום לאור ההתפשטות ראשון אשר אליו. והכוונה הוא ג"כ כמו שאמרנו לעיל כלל י', כי ע"י ההסתלקות שהוא בחי' דין, הנה נאצל מאור הראשון כח מחשיך ומסתיר את האור, והוא העביות אשר אמר בעקודים (פרק ג) שהוא נשאר למטה אחר ההסתלקות, וממנו הוא הכלי דהעקודים.

והנה מבואר הוא בדברי הרב שם (פרק ה) כי אותו בחי' העביות היה כלול באמת ג"כ באור ההתפשטות הראשון עצמו, והוא ע"פ מה שאמר בטנת"א (פרק א) וכן בסדר אבי"ע (פרק א), כי כל אור שמתפשט מתעבה קצת, כי ביציאתו ממקורו אשר שם הוא בבחי' בלתי גבול בערך התחתון, ומתפשט ויורד למטה בבחי' גבול (מב ע"ג) ומדה, הרי נעשה בו בחי' דין שהוא כח המגביל את האור. והנה נעשה בו אותו הכח באמת ג"כ ע"י הצמצום הראשון דא"ס הנ"ל כלל י', כי הרי בו הוא המקום דכל האורות הנאצלים וכל העולמות כולם, ולכן כל אור שנתגלה ויוצא ממקורו הנה נרשם בו ע"י הצמצום הראשון בחי' דין, והוא כח המחשיך ומסתיר את האור שהוא בחי' עביות הנעשה בכל אור ע"י התפשטותו, וכאשר חוזר ומסתלק בהסתלקות הראשון הנה נאצל ממנו אותו כח הגבולי שהוא כח המחשיך ומסתיר את האור, והוא העביות הנז' ונשאר הוא למטה, כי הוא אי אפשר לו לעלות למעלה, כי שם הוא הפכו שהוא בלתי גבול כנז'. אבל אותו הכח הרי כל עיקרו הוא נעשה רק ע"י יציאתו ממקורו והתפשטותו וירידתו, ולכן אי אפשר לאותו הכח לעלות גם הוא, ולכך נאצל ממנו ונשאר הוא למטה בפנ"ע, ואז הנה ניתוסף בו עי"ז עיבוי על עיבוי, כי מתחזק בו תכונתו ע"י היותו למטה לבדו בלתי אור, ונעשה עי"ז לבחי' גוף וכלי ככל הראוי.

והנה מבואר שם בדרושי העקודים, כי נשאר למטה ג"כ רושם אור מהאור ההתפשטות הא' עצמו אחר שנסתלק, והנה היה זה ג"כ, כי משום שאור הראשון הנה הוא נשאר לעולם למעלה אחר הסתלקותו כנודע בדברינו, לכן נשאר רשימו ממנו למטה כדי שיהיה התחתון קשור עמו ומיוחד לעולם באור העליון עצמו.

אך עומק הענין דהרשימו הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל כלל י', כי המאציל עליון ית"ש השריש גם בכל אור היותר עליון הכח לכל התחתונים כולם, והנה מתחיל להתנוצץ ולצאת אותו הכח מן כח לפועל ע"י התפשטות הראשון דכל עליון כאשר מתפשט ויורד למקום העתיד להתחתון, הנה אז מתחיל להתנוצץ אותו הכח ולצאת מן הכח לפועל, ונתגלה אז בבחי' שורש להתחתון. והנה כשם שיש בכל עליון הכח לכל התחתונים, וכלול כל עליון מכל התחתונים כולם,

³¹⁷ ז"ל בשלימות: כתר עלאה אף על גב דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח איהו אוכם קדם עלת העלות וכל חיילין דתליין מניה אתמר בהון קווצותיו תלתלים שחורות כעורב לית נהורא קיימא קמי נהוריה דכלהו נהורין אתחשכאן קמיה.

תרגום: כתר עליון אע"ג שהוא אור קדמון אור צח ואור מצוחצח הוא שחור לפני עלת העלות וכל חיילותיו התלויים ממנו, נאמר בהם קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, אין אור עומדים לפניו אורו שכל האורות נחשכים לפניו.

³¹⁸ עי' לעיל הערה 186.

בן הוא כלול כל תחתון מכל העליונים כולם, ע"י שער המלכים (פרק א) ובשער הקדמות (דף יז ע"ב), והנה כלול כל שורש תחתון מכל העליונים כולם אשר למעלה למעלה עד א"ס ית"ש. והנה זהו הענין דהרשימו אשר נשאר למטה, כי הוא בחי' כלילות העליונים אשר התחתון כלול מהם, ואותו הבחי' הוא שורשו העיקרי אשר מלמעלה, ר"ל שורש הפנימי דהתחתון הנמשך לו מלמעלה, והוא אשר עומד לעולם למטה בהתחתון עצמו בפנימיות פנימיותו, ועליו הוא נשוא תמיד, והוא מקומו של עולם (ב"ד פס"ח סי' ט) אשר עליו העולם עומד, ועל זה ירד האור דהתפשטות הראשון בהמקום העתיד להתחתון, כדי להמשיך שם את אותו הרשימו שהוא עיקר שורשו דהתחתון העומד בו תמיד ועליו הוא מתקיים.

והרי נמצא כי נשאר למטה ע"י התפשטות הראשון אחר ההסתלקות הראשון שני בחי': אחד, הוא העביות שאמרנו שהוא השורש הגוף והכלים דהתחתון וכל חלקי החיצוניות שבו. ואחד, הוא הרשימו שאמרנו שהוא מקומו אשר נשוא עליו, והוא נושא אותו בכל מלואו תמיד, והוא האבן שתיה שממנו הושתת העולם (במדבר רבא פ"ב סי' ד), כי על ידו נמשך בו מלמעלה כל חלקי הפנימיות שבו, והוא חיותו וקיומו תמיד, כי על ידו הוא קשור ומיוחד למעלה למעלה. והנה ההתפשטות הראשון אשר ממנו הוא הרשימו, וההסתלקות הראשון שהוא הצמצום אשר ממנו הוא העביות, הנה הם בבחי' או"א, כי הם י"ה כנ"ל כלל י'. והרשימו והעביות הנשאר למטה הם בבחי' ו"ה, כי הרשימו הוא ה', דעת, המבריה מן הקצה אל הקצה³¹⁹, כי הוא כלול מכל מה שלמעלה והוא עיקר עצמותו דהתחתון. והעביות שהוא כולל כל חלקי החיצוניות שבו כנז', הוא ה' תתאה. אמנם כבר אמרנו לעיל כלל י' כי אין גילוי לכל זה אלא רק אחר ההתפשטות הב' ועל ידו דוקא, כי ההתפשטות הב' הוא עיקר ההתהוות דאותו העולם, והוא נתקן ג"כ ונגמר ונשלם ע"י ההסתלקות הב', ואז נתגלה מהמאחר אל הקודם, מבחי' הרשימו הנז' שהוא עיקר עצמותו ושורשו הפנימי, ומבחי' העביות הנז' שהוא שורש כל חלקי החיצוניות שבו, אשר הם נמשכים ונעשים מההתפשטות הא' וההסתלקות הא', אשר הם בבחי' או"א. אבל קודם ההתפשטות הב' הם לא נגלו כלל, כי כלילותם בהתפשטות הא' הוא רק ע"ד הבן שהוא כלול מקודם במוח האב, וכלילותם בהסתלקות הא' הוא (מב ע"ד) ג"כ רק בדרך עיבור, והוא עדיין נעלם כעצמים בבטן המלאה, ואין גילוי כלל לא להרשימו ולא להעביות אלא רק ע"י ההתפשטות הב' וע"י ההסתלקות הב', והם הו' ה' העיקריים כמו שיתבאר ענינם לקמן בעה"י. אבל הרשימו והעביות אשר הם מהתפשטות א' והסתלקות א', הם הג"ר שלהם והם בבחי' י"ה, וכל גילויים הוא ג"כ רק ע"י התפשטות הב' וכנז', ולכך מכונה קודם ההתפשטות הב' רק בשם צמצום לבד, שהוא בהעלם נורא מאד.

כלל י"א ענף ב'

הנה אמרנו לעיל כלל י' כי ההסתלקות הא' דהתפשטות הראשון אשר נסתלק האור וחזר ועלה למעלה, הנה היה עלייתו בבחי' עליית מ"ן כדי לעורר למעלה למעלה עד המקור דנביעו מאור א"ס³²⁰, להמשיך משם שפע אור וברכה באור ומוחין להוליד ולהמציא את האור דההתפשטות הב' אשר ממנו הוא עיקר ההתהוות דאותו העולם אשר בשבילו נתפשט, ובענינינו הנה הוא העולם העקודים. ונעשה מאור דהתפשטות הב' המבואר בשער מטי ולא מטי מפ"ב והלאה, ונולד אותו האור דהתפשטות הב' ע"י ההסתלקות הא' שהיה בבחי' עליית מ"ן כנז'. והנה על זה נבאר עתה את המקום דההסתלקות ועלייתו בהמערבות דה"י ג שמות עסמ"ב אשר כתבנו לעיל בתחילת הספר בהאבני מלואים שם, ויתבאר לקמן כלל י"ח ענף י' בארוכה.

³¹⁹ לשון זו נאמרה בזהר תרומה קעה ע"ב לענין ת"ת, אמנם פנימיותו היא הדעת, ועיין שם בשעה"פ שמיחסו לז"א. ועי' זהר בראשית א ע"ב, וכן עי' בהגר"א על ספד"צ סוף יג ע"ג, ועי' עוד בתיקו"ז יד ע"א.

³²⁰ עי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו וביה סלקין, ועי' שם הערה שלנו הערה 519.

והענין הוא כי הנה אמרנו לעיל כלל ד' ענף א' ב' כי מציאותם העיקרי דההתפשטות הא' דהאח"פ הנה הם הע"ב וס"ג אשר בסימני ג' ד' ה' ³²¹, ושורשם העליון הנעלם אשר בא"ס הנה הוא בהשם ס"ג דסי' א' אות ב', שהוא הס"ג דהמ"ס שבא"ק, ונמשכו משם בהשם ע"ב דסי' ב' אות ה' והוא בחי' א"א לכל האורות דהאח"פ ³²², ושם הם עדיין נעלמים, ושורשם הפנימי שהוא התחלת גילויים, הנה הוא בהשמות ס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' שבסי' ב', כי שם נתגלה השורש דכל א' בפנ"ע. השורש פנימי לאורות האוון בפנ"ע, והוא בהשם ס"ג דאות ו'. והשורש פנימי לאורות החוטם בפנ"ע, והוא בהשם מ"ה דאות ז'. והשורש פנימי לאורות הפה בפנ"ע, והוא בהשם ב"ן דאות ח'. כי בהשם ע"ב דאות ה' שהוא בחי' הא"א אשר להם, הנה שם עדיין כלולים כולם בחד, ואין היכר שם לשורש אור האוון בפנ"ע, ולשורש אור החוטם בפנ"ע, ולשורש אור הפה בפנ"ע. אבל בהשמות ס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', הנה שם נתגלה השורש פנימי לכל א' בפנ"ע. אמנם עדיין הוא שם רק בבחי' שורש פנימי לבד אשר להם. אך מציאותם העיקרי דההתפשטות הראשון אשר להאח"פ, הנה הם השמות ע"ב וס"ג אשר בסימני ג' ד' ה', וכמו שנתבאר כ"ז לעיל כלל ד' ענף א' ע"ש. והנה הוה הע"ב דאות ה' בחי' א"א להם, והס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' בבחי' א"א להם. הס"ג דאות ו' הוא בבחי' א"א לאור האוון, והמ"ה דאות ז' הוא בבחי' א"א לאור החוטם, והב"ן דאות ח' הוא בבחי' א"א לאור הפה. והג' מיני שמות ע"ב וס"ג שבסימני ג' ד' ה', שהם המציאות העיקרי דההתפשטות הראשון דהאח"פ, הם בבחי' זו"ן לכל הנז'. אך הס"ג אשר בסי' א' אות ב', שהוא בהמ"ס דא"ק עצמו, הנה הוא בבחי' אור א"ס ³²³ לכל האורות דאח"פ.

אמנם הרי אמרנו כי כל ההתפשטות ראשון הנה עיקר מקומו הוא למעלה, ולא ירד מתחילה במקום העתיד להתחתן אלא רק כדי להעשות שורש ומקום עליון אליו. וכן הוא בעניינינו, כי אלו הג' מיני ע"ב וס"ג דהאח"פ אשר בסימני ג' ד' ה', שנתפשטו זה עד שבולת הזקן, וזה עד החזה, וזה עד הטבור כנודע, הנה הוא רק אלא כדי להעשות ולעשות שורש ומקום לההתפשטות הב' דהאח"פ, שהם הג' מיני שמות מ"ה וב"ן אשר בסימני ג' ד' ה' ³²⁴, שהם העקודים העיקרי. אבל מקומם עצמם דאותן הע"ב וס"ג דההתפשטות הא', הנה הוא באמת רק למעלה, והיינו כי מקומם הוא מהאח"פ ולפנים, ובהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' אשר בסי' ב', והם למעלה מהאח"פ כמבואר שם ע"ש. [כי כל אלו הע"ב והס"ג דסימני ג' ד' ה' הם באמת רק הזו"ן הפרטיים שלהם עצמם, כמו שמבואר בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' ע"ש, וכן לקמן כלל ט"ו וכלל י"ח (מג ע"א) ענף ע"ש בארוכה ותמצא ותבין בעהית"ש].

ולכן הוא כי משום שכל התפשטותם דאותן הע"ב וס"ג שהם ההתפשטות הראשון הנז', הנה היה רק כדי להעשות לשורש ומקום לכל העקודים, לכן אחר שיעשו את שליחותם, הנה הזרו ועלו למקומם שהוא בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' שבסימן ב', והוא ההסתלקות הראשון אשר להעקודים. אמנם מאחר שנתגלה בהם השורש להעקודים, הנה נעשה אותו השורש בעלייתו לבחי' מ"ן, ועלה למעלה למעלה כדי לקבל שם תוספות אור וברכה לצורך תוצאות ותולדות האור דההתפשטות הב', והנה היה עלייתם בהמוחין דס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' שהם הא"א שלהם כנז', ומשם עלו להע"ב דאות ה' שהוא בחי' הא"א שלהם כנ"ל, ועלו עוד למעלה למעלה, שהוא גם בהס"ג דהמ"ס דא"ק עצמו, שהוא הס"ג דאות ב', שהוא השורש הנעלם שבהם אשר מרזא דאור א"ס, ושם מתגלה הנביעו דאור א"ס לכל השפע הנצרך להעקודים.

אמנם הוא הנה לעיל כלל ד' ענף ב' כתבנו שם כי הס"ג דהמ"ס דאות ב' הנה הוא ג"כ רק בבחי' ישו"ת דהמ"ס, אבל א"א עלאין והא"א דהמ"ס הנה הוא בהשם ע"ב דאות א' אשר הוא

³²¹ עי' באבני מלואים (וכן באריכות בחלק ב) שהע"ב הוא מה שמתפשט בתוך הא"ק והס"ג היא מה שמתפשט מחוץ לגוף. ולענין מקור החילוק בין בפנים לבחוץ עי' ע"ח שער טנת"א סוף פרק ב'.

³²² והוא אורות העיניים (עי' לקמן כלל טו ענף ג אות ב, כלל יח ענף ה אות ג) שלא נזכרו.

³²³ עי' מבר"ש יג ע"ד וז"ל, כל האורות שהם עליונים נקראים א"ס לבחי' העולם אשר למטה ממנו, וכוונתו היא שזה עולם נפרד ונעלם כלפי עולם האח"פ.

³²⁴ עי' באבני מלואים וכן באריכות בחלק ב', שהמ"ה הוא מה שמתפשט בתוך הא"ק והב"ן הוא מה שמתפשט מחוץ לגוף.

מיוחד בהקד"א רישא תניינא, ששם הוא אוירא עלאה אוירא דלא אתפיש (ו"ח דף ע ע"א, וס"י פ"ב מ"ו)³²⁵, ומשם הוא עיקר היחוד דא"ס ית"ש בכל הנאצלים כולם, כי הוא הנביעו עצמו דאור א"ס אשר משם נמשך השפע והברכה לכל העולמות כולם ע"י הבטישו עלאה, שהוא בחי' זווג נעלם³²⁶ אשר מהקד"א והמ"ס ע"י היחוד דהע"ב דאות א' עם הס"ג דאות ב'. והנה עליית המ"ן דעניינינו שהוא ההסתלקות הא' אשר להעקודים, הנה היה מגיע גם עד אותו הע"ב דאות א'³²⁷, ונעשה עי"ז הבטישו עלאה הנז' ונתגלה ונפתח עי"ז המקור אשר מרזא דאור א"ס, ונמשך השפע לכל צורך תולדות אור דההתפשטות הב' אשר להעקודים. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כל סדר המדרגות דעליית המ"ן אשר נעשה מההסתלקות הא' אשר להעקודים, כי היה עלייתם בהמוחין דסמ"ב דסי' ב' אות ו' ז' ח', שהם השרשים פנימיים דהאח"פ, ומשם עלו להע"ב דאות ה', ומשם להס"ג דאות ב', וכן הגיעו גם עד הע"ב דאות א', ונעשה עי"ז הבטישו עלאה מהקד"א להמ"ס, ונולד עי"ז השפע מרזא דאור א"ס לצורך תולדות האור דההתפשטות הב' אשר להעקודים שהוא העקודים העיקרי.

והנה כ"ז הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל סוף כלל ו', כי הנה הגם שההתפשטות הא' אשר לכל עולם הנה מקומו הוא למעלה בעולם העליון, והוא גדול במדרגה הרבה מההתפשטות הב', עכ"ז הנה עיקר הנביעו דשפעת אור א"ס הנה הוא נפתח ומתגלה רק בההתפשטות הב' ועל ידו דוקא, וכמו שבארנו בדברינו שם. והטעם הוא כי לא נפתח המקור למעלה אלא רק כאשר שיש הכנה ומקום להמשיך השפע למטה, והוא כאשר שהגיע העת דההתפשטות הב' אשר ממנו הוא כל ההתהוות דעולם התחתון. ומשום זה הנה היה עליית המ"ן אשר לצורך תולדות האור דההתפשטות הב' יותר למעלה גם מהשרשים הפנימיים דההתפשטות הא' שהם הסמ"ב דסי' ב' אות ו' ז' ח'. והיה מגיע עליית המ"ן גם עד הע"ב דהמ"ס שבסי' א' אות א', ונעשה עי"ז הבטישו עלאה מהקד"א והמ"ס כנז', ומזה יצא ההתפשטות הב' שהוא העולם דעקודים, ויצא מסוד לובן העליון שהוא הבטישו עלאה הנז' וכנ"ל כלל ד' ענ"א ע"ש. והרי נתבאר לנו בכ"ז ענין ההסתלקות הא' דלעקודים עניינו ומקומו ודי בזה".

כלל י"א ענף ג'

והנה ראינו לבאר עתה ענין הג' הבחנות אשר בארנו לעיל כלל ו' ענ"א וכן בכלל ח' ענף ג' ד', איך שישנם בשרשי העקודים ג"כ. ונתחיל ונאמר כי הנה אמרנו שמציאות ההתפשטות הא' דלעקודים הנה הם השמות ע"ב וס"ג אשר בסימני ג' ד' ה', וההתפשטות הב' דלעקודים הם השמות מ"ה וב"ן אשר שם בסימני ג' ד' ה', והשרשים הפנימיים שהם בבחי' או"א אשר לכלל כל העקודים, הם הג' שמות סמ"ב אשר בסי' ב' אות ו' ז' ח'. אך השם ע"ב דסי' ב' אות ה', הנה הוא הא"א דכלל כל העקודים, כי הוא כולל כל האורות דאח"פ ע"ד הא"א דאצילות הכולל כל (מג ע"ב) האצילות, כן הוא הע"ב דאות ה' לכל האורות דאח"פ, שכולם מלבישים אותו וכל גילויים וכל ענייניהם הנעשה בהם הוא הכל בו ועל ידו, כי הוא מקומם ועליו הם נשואים.

והיינו כי אותו הע"ב דאות ה' שהוא בבחי' א"א כנז' הרי הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, והס"ג שבו הנה הוא כלל כל אורות האוון, והנה הוא השם ס"ג אשר בסי' ב' אות ו' עם כל פרטי הד' שמות עסמ"ב אשר באותו הס"ג גופה³²⁸, והם העסמ"ב אשר בסי' ג' שנתגלו ויצאו ממנו

³²⁵ עי' בהגר"א על ספד"צ ו ע"א וז"ל, והוא אוירא עילאה, אוירא דלא אתפס, ז"ת דחכמה, ממנו התחיל שורש ה"ח, וא"א להתלבש כלל רק באוירא תניינא, שהוא בקד"א, שהוא אור דנפיק מאויר.

³²⁶ עי' בהגר"א על ספד"צ יג ע"א.

³²⁷ עי' ביאורים ח"ב עט ע"ד שכאן הוא שורש הנקודות, הרי היא הבחי' של "כך עלה במחשבה לפני". ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ד ד"ה כדן קיימי וז"ל, ר"ל שכולם סלקין במחשבה כנ"ל, שכולם קיימין בה, וז"ס כך עלה במחשבה, ומחשבה אתעטר במחשבה עילאה, בנהורין שנקרא א"ס כנ"ל, ע"כ. ועי' בהגר"א על סדפ"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו, ועי' דברינו שם שהקשינו שהיאך יתכן שכאן עליית המ"ן היא לבחינת שם ע"ב הרי תמיד העלייה היא לס"ג, ויישבנו שהעלייה היא אכן לס"ג אף כאן אלא שתכלית העלייה היא לגרום לזיווג עם ע"ב וחשיב הדבר כאילו עלה לע"ב.

³²⁸ היינו התולדות, עי' לעיל הערה 120.

בהתפשטות א' וב' דאור האזניים, כי כולם הם מהס"ג דאות ו' שהוא הס"ג שבהע"ב דאות ה', והנה הוא בחי' האימא שבו אשר מקומה הוא מהחזה שבו ועד הטבור שבו כנודע.

והמ"ה וב"ן שבו הנה הם כלל כל אורות החוטם פה שהם השמות מ"ה ב"ן אשר בסי' ב' אות ז' ח' עם כל פרטי הד' שמות עסמ"ב שבכל א' מהם גופה, והם העסמ"ב אשר בסי' ד' ה' שהם ההתפשטות א' וב' דאורות החוטם והפה, וכולם הם מהשמות מ"ה וב"ן דאות ז' ח' שהם בחי' הזו"ן שבהע"ב דאות ה'. ומקומם הוא מהטבור שבו עד סוף רגליו ושם מסתיים עולם העקודים שהוא בטבור דא"ק.

ומסתיימים סוף רגליו דהע"ב דאות ה' בטבור דא"ק, וכל אורות אח"פ מלבישים אותו מהחזה שבו עד סוף רגליו, כי הם מהס"ג מ"ה ב"ן שבו, שהם האימא והזו"ן שבו, כי באותו המקום אשר הוא מהחזה שבו עד סוף רגליו הנה שם הוא כל האורות דשרשי פנימים דהאח"פ, שהם בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', וכן כל ההתפשטות הא' והב' דהאח"פ, שהם כל העסמ"ב אשר בסימני גד"ה, הנה כולם הם בהע"ב דאות ה' מהחזה שבו עד סוף רגליו אשר הם מסתיימים בטבור דא"ק.

אמנם מהחזה שבו ולמעלה, הנה שם הוא בחי' האבא והא"א שבו, והאבא הוא החכמה נשמה לנשמה, שממנו הוא סוד הראיה, והוא למעלה מהאח"פ כנודע (ע"ז אצ"ח"א).

והנה התחלת הע"ב דאות ה' הרי נתבאר בהאבני מלואים שבתחילת הספר, ובפרט בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' סי' ב', כי התחלתו הוא מהס"ג דהמ"ס דאות ב' מבפנים להרישא דא"ק, ונמשך הא"א והאבא שבו שהוא עד החזה שבו עד העינים דא"ק, כי בהעינים דא"ק הנה שם הוא מקום החזה דהע"ב דאות ה', ומשם ולמטה מתחיל האימא שבו שהוא הס"ג אשר בסי' ב' אות ו', אשר הוא שורש הפנימי דאור האזניים, והוא מתחיל מהעינים דא"ק ונמשך עד האזניים, כי שורש הפנימי הוא עומד למעלה ומבפנים להאזניים, וממנו הוא ההתפשטות הא' והב' דאור האזניים המתפשטים מהאזניים עד שבולת הזקן, וכל אותו ההתפשטות הנה הוא רק בחי' הנה"י דהס"ג, ומתפשטים הנה"י עד שבולת הזקן, ושם הוא מקום הטבור דהע"ב דאות ה', והוא ע"ד האימא דאצילות שמגיעים הנה"י שלה בטבור דא"א כמ"ש בשער או"א (פרק ג). ועד"ז הנה הוא באורות חוטם פה, כי הנה שורש אור החוטם הוא מבפנים ולמעלה מהחוטם, ושורש אור הפה הוא מבפנים ולמעלה מהפה.

והרי מבואר לנו עכ"פ כי מקום החזה דהע"ב דאות ה' הנה הוא בעינים דא"ק, ומקום הטבור דהע"ב דאות ה' הנה הוא בשיבולת הזקן דא"ק, וסיומו שהוא סוף הרגליים שלו, הוא בסיום העקודים שהוא בטבור דא"ק, כי הע"ב דאות ה' הוא בחי' הא"א להעקודים הנמשך מהס"ג דהמ"ס שבסי' א' אות ב', ומתחיל גילוי השורש דהעקודים בהע"ב דאות ה' מהס"ג שבו ולמטה, שהוא ממקום החזה שבו שהוא בעינים דא"ק, ר"ל מתחת סיום העינים, הנה שם מבפנים מתחיל שורש אור האזניים שהוא הס"ג דאות ו', והוא בחי' האימא שבהע"ב דאות ה' המלביש עליו מהחזה שבו עד הטבור שבו, שהוא בשיבולת הזקן דא"ק, ומשם ולמטה מתגלים האורות חוטם פה, שהם מהמ"ה וב"ן דאות ז' ח', שהם בחי' הזו"ן שבהע"ב דאות ה', והם מלבישים מהטבור ולמטה שבו, שהוא הנה"י שבהע"ב דאות ה', אשר מקומם הוא משיבולת הזקן דא"ק עד הטבור דא"ק, וכמו שיתבאר כ"ז בארוכה הרבה לקמן כלל ט"ו ע"ש עומק כל הענין בזה בביאור ובפרטית.

והנה קודם ההתפשטות הא' דהאח"פ, הנה היה עומד הע"ב דאות ה' רק בהשרשים פנימים דהאח"פ שבו לבד, שהוא בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', והיה כל קומתו אז רק עד הפה (מג ע"ג) לבד שבא"ק, כי כ"ז הוא רק עצמותו גופה שהוא השורש פנימי לכל האורות דאח"פ, והשורש פנימי דכל א' הנה הוא בכל א' למעלה ומבפנים, השורש פנימי דאור האזניים הוא מבפנים ולמעלה מהאזניים, השורש פנימי דאור החוטם הוא מבפנים ולמעלה מהחוטם, השורש פנימי דאור הפה הוא מבפנים ולמעלה מהפה. וכ"ז הוא העצמות דהע"ב דאות ה', שהוא השורש פנימי

דהאח"פ, ולכן קודם ההתפשטות הא', היה אז רק על עצמותו לבד, והיה כל קומתו רק עד הפה לבד שבא"ק, והנה הוא הבחנה א' שבו מה שהיה עומד בתחילה רק על עצמותו לבד.

הבחנה ב' הוא אחר ההתפשטות הא', שנתגלה כל א' מהס"ג מ"ה ב"ן דהע"ב דאות ה', והם הס"ג מ"ה בין דאות ו' ז' ח', הנה נתפשט ונתגלה כל א' בנה"י שבו. ונתפשטו הנה"י דהס"ג דאות ו' מהאזניים עד שיבולת הזקן, והם הע"ב וס"ג שבס"י ג' אות ט' ואות י', והוא ההתפשטות הא' דאור האזניים. והנה"י דהמ"ה דאות ז' עד החזה דא"ק, והוא ההתפשטות הא' דאור החוטם, והם הע"ב וס"ג דסי' ד' אות י"ג י"ד. והנה"י דהב"ן דאות ח' עד הטבור דא"ק, והוא ההתפשטות הא' דאור הפה, והם הע"ב וס"ג דסי' ה' אות י"ז י"ח. והנה נתגדל אז הע"ב דאות ה' עד הטבור דא"ק, כי מקודם היה רק על עיקר עצמותו לבד, שהוא שורש פנימי דהאח"פ, ובהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' שבו, והיה אז רק עד הפה דא"ק. אבל אחר ההתפשטות הנה"י דכל א', הנה נתפשט בכל קומתו, והוא עד הטבור דא"ק.

והנה נקרא כל אותן ההתפשטויות דהנה"י הנו' בשם ע"ב וס"ג, הגם שכל נה"י הם רק מ"ה וב"ן. הטעם הוא כי כל אותן הנה"י אינם הנה"י העיקריים, שהוא המ"ה וב"ן הכלליים דאותן הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', אלא הם רק המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג שלהם, כי כל א' כלול מעסמ"ב, וכן מעסמ"ב לעסמ"ב כנודע. והוא כל ההתפשטות הא' רק פרטי המ"ה וב"ן אשר בהע"ב וס"ג שבהם עצמן, ולכן נקראו כל ההתפשטויות הא' רק בשם ע"ב וס"ג, כי הם מהע"ב וס"ג אשר בכל א' דהסמ"ב דאות ו' ז' ח', הנה"י הפרטיים שבהם, ולכן הנה חזרו הם באמת ועלו למעלה בהסתלקות הא', ונשארו שם לעולם כנ"ל ענ"ב. אך עכ"פ הוא כי בהתפשטות הא', הנה נתארך הע"ב דאות ה' בכל קומתו שהוא עד הטבור דא"ק, והנה הוא הבחנה הב' שבו, כי הבחנה הא' הוא קודם התפשטות הראשון דהנה"י דהסמ"ב שבו, והיה אז רק עד הפה של א"ק, כי היה עומד אז רק על עצמותו לבד, אך ההבחנה הב' הוא אחר ההתפשטות הראשון דהסמ"ב שבו, שנתפשט כל א' בהנה"י שלו כנו', הנה אז נתארך קומתו עד הטבור דא"ק.

אמנם הוא כי מאחר שאמרנו שכל אותן ההתפשטויות דהנה"י אשר בהתפשטות הא', הנה היו כולם רק הנה"י הפרטיים דהע"ב וס"ג עצמן אשר בכל א' מהסמ"ב שבו, הנה לזאת לא יצאו עדיין ממדרגתם כלל, ולא נתהוו עדין למדרגת העקודים ממש. וכנודע בדברינו שכל ההתפשטות הראשון הוא רק שורש עליון לאותו העולם שנתפשט בשבילו, וכן הוא בענינינו, כי כל אותן ההתפשטות ראשון הנה היה מיוחדם עדיין אחר הע"ב דאות ה' עצמו, שהוא רק הא"א לכל העקודים, ולא יצא אז עדיין מציאות העקודים העיקרי כלל, אלא שהיה מכונה רק שהע"ב דאות ה' עצמו, הנה הוא נתפשט ונתארך עד הטבור דא"ק, והיה נקרא עדיין רק על שם הע"ב דאות ה'. ולכן הוא כי הנה כדי שיצא ויתהווה שם מציאות העקודים ממש, הנה חזר כל אותו ההתפשטות ועלה למעלה והוא ההסתלקות הא', והיה עלייתו בבחי' עליית מ"ן כנ"ל ענ"ב, ונולד עי"ז כל המציאות אור דההתפשטות הב', והם כל השמות מ"ה וב"ן אשר בסמיני גר"ה, והם המ"ה וב"ן הכלליים, הזו"ן הכלליים אשר בכל א' דהסמ"ב דאות ו' ז' ח', והם העקודים העיקרי, עולם העקודים. אמנם הע"ב דאות ה' הנה הוא עומד לעולם בפנימיותם, כי הוא הא"א לכל העקודים, וכל יחוד א"ס אשר בעקודים הוא לעולם רק על ידו, והוא בפנימיות כל העקודים תמיד, ומלביש העקודים עליו מהחזה שבו עד סוף רגליו, שהוא מגבול העינים דא"ק עד הטבור דא"ק. והנה כ"ז הנה הוא הבחנה הג' אשר בהע"ב דאות ה', והוא כי הרי (מג ע"ד) מהאח"פ דא"ק עד טבורו הנה הוא כולו עתה מכלל עולם העקודים, והע"ב דאות ה' הוא רק נעלם בהם ומתלבש בהם.

והרי נתבאר לנו כי ישנם ג' הבחנות בשורש העקודים שהוא הע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכלל כל העקודים, ע"ד הג' הבחנות אשר לעיל כלל ו' ענ"א וכלל ח' ענ"פ ג' ד'. כי הבחנה א' הוא קודם ההתפשטות הא' דהאח"פ, שהיה אז הע"ב דאות ה' על עצמותו לבד, והיה מגיע אז רק עד הפה דא"ק. הבחנה ב' הוא אחר ההתפשטות הא', שנתפשט אז הע"ב דאות ה' עד הטבור דא"ק, אך היה נקרא עדיין כל ההתפשטות הזו כולו אז רק על שם הע"ב דאות ה' עצמו, ולא היה אז עדיין עיקר העקודים כלל. הבחנה ג', הוא אחר ההתפשטות הב' דהאח"פ, שהנה נעשה אז בכל

המקום אשר מהאח"פ דא"ק עד הטבור דא"ק מציאות העקודים ממש, ולא ניכר מעתה הע"ב דאות ה' כלל, כי הוא רק בפנימיות העקודים ונעלם בהם. אמנם הנה הוא עיקר עצמות דכל העקודים לעולם, ומתנהג כל העקודים לעולם רק על ידו, כי בו הוא כל היחוד והגילוי דאור א"ס ית"ש, ועל שמו הנה נקרא כל העקודים בשם ע"ב דס"ג, ע' דרושי נקודות (סוף פרק א), והוא הע"ב דאות ה' שהוא מהס"ג דהמ"ס דאות ב' כנ"ל, וכמו שיתבאר בעהית"ש עוד דברים עמוקים בזה בארוכה הרבה לקמן כלל מ"ו ובכלל י"ח ענ"י ע"ש ודי עתה בכ"ז.

כלל י"ב ענף א'

ומעתה נדבר בענין ההסתלקות הראשון אשר להאצילות, כי הנה הוא מ"ש הרב בנקודות (פרק ב), כי נצטמצם א"ק ועלו כל האורות אשר מטבורו ולמטה, ונסתלקו ועלו למעלה מהטבור ונשאר למטה ריקן מאור כמבואר שם. והנה עי"ז היה מתחיל בו ענין ההבחנה הג' אשר אמרנו לעיל כלל ו' ענ"א ע"ש, כי ע"י ההסתלקות וצמצום האור הנה נתחלף מהטבור ולמטה ויצא ממדרגת א"ק להעשות משם ולמטה מקום ומדרגת האצילות, כי הנה אחר שנסתלק האור משם, הנה ע"י הסתלקותו נאצל ונתהווה בכל משך מקום הזה אשר מהטבור עד סוף רגליו, בחי' עביות ורשימו, שהם שורשי האורות והכלים דהאצילות. והיה מתחיל גילויים להתנוצץ ע"י התפשטות הא' דלאצילות, ונאצלו ויצאו בהסתלקות הא' וכמו שבארנו כ"ז לעיל כלל י' וי"א, וע"ש שמתבאר כי עיקר גילויים הוא נעשה באמת רק אחר ההתפשטות הב'. אמנם אצילותם בהעלם, הנה היה בהסתלקות הא' ע"ש. וכן הוא בענינינו, כי בהסתלקות הא' אשר להאצילות, שהוא הצמצום דא"ק אשר אמר הרב בנקודות (פרק ב) כנ"ז, הנה נאצלו ממנו הרשימו והעביות, שהם השורשים הראשונים להאורות והכלים דאצילות. וכ"ז הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל כלל ה' ו', כי כל מציאות האורות כולם שבא"ק אשר ירדו ונתפשטו מטבורו ולמטה (שהוא ההבחנה הב' הנ"ל כלל ו' ענ"א), הנה היה כל ירידתם שם רק לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות, וכדי להעשות מציאות שורש האצילות בא"ק. וכנודע בדברינו, שכל ענין תועלת דכל ההתפשטות הראשון אשר לכל עולם, הנה הוא להמציא בהעליון שורש להתחתון, וכן היה כאן בהתפשטות האורות דא"ק אשר נתפשטו מטבורו ולמטה, שהוא ההתפשטות הראשון אשר להאצילות כנ"ל כלל ה' ו', הנה היה כ"ז רק כדי להמציא בא"ק שורש להאצילות. ולכן אחר שנעשה כל פעולת תועלת הזה כהראוי, הנה חזרו כל האורות ועלו למעלה למקומם הראשון, להיות שורשם במקום עליון לקבל משם כל השפע הנצרך להשפיע למטה. אמנם כי הנה ע"י עלייתם והסתלקותם, התחיל להתגלה השרשים הראשונים דהאצילות במקום האצילות עצמו, שהוא מטבורו דא"ק עד סוף רגליו, והיינו ע"י העביות והרשימו שנאצל אז בעת ההסתלקות כנ"ל כלל י' וי"א, והם השורש והתחלה הנעשה אז להאצילות בהמקום דאצילות גופה. אמנם קודם ההתפשטות הב', הנה לא היה היכר עדיין מאותו מציאות הרשימו והעביות שהם מבחי' התחלת האצילות כלל, כי הרשימו הנה הוא היה אז בהעלם מאד, וכן העביות הרי אמרנו לעיל שכל עיקרה הוא רק בחי' כח מסתיר ומגביל להאור, ולכן כל זמן שאין לאותו הכח במה להשתמש הרי הוא בבחי' (מד ע"א) כח לבד ואין לה היכר כלל, וכמו שכתבנו כ"ז לעיל כלל י' וי"א ע"ש, וכן הוא בענינינו ג"כ.

וזהו מ"ש הרב בנקודות (פרק ב) כי אחר שנצטמצם א"ק ועלו האורות מהטבור ולמעלה, שהוא ההסתלקות הא' דענינינו, הנה נשאר למטה ריקן מאור, כי היה אז רק בבחי' צמצום לבד, אשר לא ניכר שם מאומה כלל. אמנם בהעלם, הנה היה באמת אותו הצמצום עצמו השורש והתחלה לעיקר מציאות כל האצילות, והוא ע"י אותו הרשימו והעביות שנאצלו בעת ההסתלקות, והם נשארו במקום האצילות עצמו, והם השורש להאורות והכלים דאצילות. ועל כל פנים הרי נתבאר לנו כי הצמצום דא"ק אשר אמר הרב בנקודות פרק ב', הנה הוא הוא ענין ההסתלקות הראשון אשר להאצילות.

והנה נודע הוא מ"ש הרב במטי ולא מטי (פרק א) כי התפשטות ראשון והסתלקות ראשון הנה הם בבחי' י' ה', וההתפשטות ב' וההסתלקות הם בבחי' ו' ה', ואמרנו לעיל כלל י"א סענ"א כי

הרשימו והעביות אשר הם מההתפשטות והסתלקות א', והם עומדים לעולם בההתפשטות הב', הנה משתמשים הם לבחי' י"ה בההתפשטות הב' ולבחי' הג"ר וכן הוא ג"כ בענינינו.

והענין בביאור הוא, כי הרי אמרנו לעיל כלל ה' ו', כי היה ההתפשטות הראשון אשר להאצילות מהע"ב והס"ג הכלליים שבא"ק, שהם בחי' הא"א ואו"א שבו, כי הא"א הוא הע"ב הכללי, ואו"א הם הס"ג הכללי, ע"ב שבס"ג וס"ג שבס"ג, העומדים בו מהגרון שבו עד הטבור שבו, ונתפשט כל א' בב' בחי', שהם המ"ה וב"ן הפרטיים שבכל א', ויצאו ונתפשטו בהם מהטבור עד סוף רגליו. ומבפנים לכולם הנה הוא הקו דא"ס ית"ש, כי הוא אשר הורידן למטה מהטבור, והמשיך אותם כולם עד סוף רגליו, והוא ההתפשטות הראשון אשר להאצילות שהיה מכל אותן הבחי' כולם, כדי להמציא בכולם שורש להאצילות כנ"ל. וכן הוא אשר חזר להעלותם אח"כ למעלה בהסתלקות הא', ונסתלקו כל אלו האורות כולם, היינו אור הקו דא"ס עם כל ההתפשטות דהע"ב הכללי והע"ב שבס"ג והס"ג שבס"ג, הנה כולם חזרו ועלו למעלה מהטבור וכמ"ש הרב שם נקודות (פרק ב), כי נשאר מהטבור ולמטה ריקן בלתי אור. אמנם הנה נשאר למטה מכל אלו האורות כולם בחי' רשימו ועביות מכל א' מהם להיות שורשים להאורות והכלים דאצילות כנ"ל. אמנם באשר כי אותן הרשימו והעביות, הנה הם מהע"ב והס"ג הכלליים שבא"ק, שהם הא"א והאו"א שבא"ק, לכן הנה נעשה הם לבחי' שורשים ג"כ רק לבחי' האורות והכלים דהא"א ואו"א דאצילות, שהם הע"ב והס"ג הכלליים דאצילות.

אמנם נודע הוא כי הא"א ואו"א הכלליים, הנה מהם נמשך ונעשה כל הג"ר הפרטיים שבכל פרצוף, וא"כ הרי נמצא כי אותן הרשימו והעביות הנז' הנה היו הם בחי' השורשים הראשונים לכל בחי' אורות וכלים דהג"ר דאצילות, ר"ל להג"ר דכל פרצוף, ולכן אמרנו לעיל סוף ענף א' דכלל י"ה, כי הרשימו והעביות הנשאר למטה ע"י הסתלקות הא', הנה הם עומדים בההתפשטות הב' רק בבחי' י"ה, וכל כללות התפשטות הב' והסתלקות הב' הם הו"ה. וכ"ז הנה הוא, כי הנה הרשימו משום שהיא מאור ההתפשטות הא', לכן הוא מעלתו גדולה מאד, כי הוא מהאור העליון עצמו. וכן העביות הנאצל מההסתלקות הא', הנה הוא ג"כ מעלתו גדולה ואינו עביות ממש, ולכן הוא כי הן הרשימו והן העביות, הנה הם רק לשרשי אורות והכלים אשר להג"ר לבד, והם בבחי' י"ה בהו"ה הכללית דכל עולם.

והרי נתבאר לנו עכ"פ ענין ההסתלקות הראשון אשר להאצילות, כי הנה הוא הצמצום דא"ק אשר אמר הרב בנקודות (פרק ב). והנה נעשה מזה בהעלם השורשים הראשונים, ר"ל שורשים נעלמים להאורות והכלים להג"ר דאצילות, והוא הרשימו והעביות הנז', אשר הם בבחי' י"ה בערך ההתפשטות הב' וההסתלקות הב' שהם הו"ה וכנז'.

אמנם באמת הנה נעשה ג"כ בההתפשטות הב' לבד כל הגילוי דהשם הו"ה ב"ה כולו, והוא בהד' פרצופי דאצילות כנודע. וכל בחי' י"ה אשר בהרשימו והעביות, הנה הוא רק שרשם הנעלם, כי הרי הם מההתפשטות הא' וההסתלקות הא' אשר הם קודם {מד ע"ב} הגילוי דאצילות. וזה סוד הכתוב כי ב"ה יהו"ה צור עולמים (ישעיה כו ד), כי השם י"ה הוא מההתפשטות הא' והסתלקות הא', והוא שורשם, ובהעלם והגילוי דהשם הו"ה ב"ה הוא בההתפשטות הב'. וכ"ז הנה נעשה ונשלם כל העולמות כולם, וזהו שאמר כי ב"ה ה' צור עולמים, והוא ע"ד שאמר הרב במטי ולא מטי (פרק א) ע"ש.

כלל י"ב ענף ב'

ונבאר מעתה מקום ההסתלקות הזו דלהאצילות, באיזה מקום שעלו בהמערכות אשר כתבנו בהאבני מלואים שבתחילת הספר, ע"ד שבארנו לעיל כלל י"ה בההסתלקות הא' דלעקודים. וכן יתבאר ג"כ הענין שאמר הרב בנקודות (פרק ב), כי אחר שנסתלקו ועלו למעלה מהטבור, הנה נעשו לבחי' מ"ן אל השרשים הפנימים דהאח"פ, ונזדווגו ע"י הע"ב והס"ג שבנגלגלתא, ונולד מזה האור חדש אשר בקע את הפרסא וירד למטה. אך האור הראשון אשר נסתלק ועלה למעלה, הנה נשאר עיקרו מבפנים, והארתו נתפשט ויצא דרך העינים וכמבואר שם בדברי הרב כ"ז.

והנה כ"ז צריך ביאור מכמה פנים: היינו א', כי איך היה שייכות לאלו האורות להיות למין להשרשים פנימים דהאח"פ, הרי אלו האורות אינן מהאח"פ כלל, והם במדרגה למטה מהם, כי הם רק מלמטה מהטבור. ב', כי אחר אשר עליית המין הגז' גרם ג"כ זווג עליון מהע"ב וס"ג שבנגלגלתא, א"כ מהו החילוק בין הזווג הזה להזווג דאותן הע"ב וס"ג ג"כ אשר אמר הרב בתיקון (ריש פרק ב), ושם הרי יצא מאותו הזווג כל אור התיקון אשר מאור הגנוז, שהוא מרזא דאור א"ס, והוא השם מ"ה, אבל כאן הנה לא יצא מאותו הזווג רק האור חדש אשר בקע את הפרסא וירד למטה, והוא ג"כ רק מכלל אורות הנקודות אשר מיתו ונשברו, כמ"ש הרח"ו בשער הקדמות (דף יט ע"ד סוף דרוש ה). ג', כי באיזה סיבה נתחלק האור הראשון מהאור החדש, כי האור החדש בקע את הפרסא וירד למטה, והאור הראשון נשאר למעלה והארתו נתפשט ויצא דרך העינים, ואיך נסבב אשר היה יציאתו ממקום גבוה כזו לצאת דרך העינים.

אך הענין בכ"ז הוא כי כבר אמרנו שכל אותן ההתפשטות דא"ק אשר מטבורו עד סוף רגליו, הנה הוא רק לצורך האצילות, כי הוא בסוד שאמרו באד"ר (קמג ע"א וכ"ה בזוה"ק ח"א דף כא ע"ב ודף קמו ע"א ודף קסו ע"א) שכל נה"י הם לבר מגופא, כי עיקר כל פרצוף הוא רק עד מקום הטבור, ומשם ולמטה הוא רק לצורך התחתון. וכ"ז הנה הוא נמשך משורשם העליון, שהוא מא"ק עם כלל העולמות שעיקרו הוא ג"כ רק עד מקום הטבור שבו, אבל כל המציאות אשר מהטבור שבו עד סוף רגליו הוא רק לצורך האצילות, והוא ההתפשטות הראשון אשר להאצילות כנודע בדברינו. והנה היה אותו ההתפשטות דהא"ק מהע"ב והס"ג הכלליים שבו, שהם בחי' הא"א והאו"א שבו, ונודע הוא כי בא"א ואו"א דאצילות הנה שורש אבא הוא רק בקד"א רישא תניינא ושורש אימא הוא בהמ"ס רישא תליתאה³²⁹. ומציאותם העיקרי דאו"א הנה הם מהמזלין והנימין וע"י זווג הפה דא"א כמ"ש בהולדת או"א (פרק ד), והנה כן הוא כ"ז באו"א שבא"ק ג"כ, כי שרשם הוא מהב' רישין שבא"ק, ומציאותם הוא מהאורות האח"פ אשר הם בבחי' הי"ג ת"ד דהא"ק כמו שיתבאר לקמן כלל י"ח ענ"י סס"י ה' ע"ש.

והנה עיקר הגילוי דהאורות אח"פ הרי נתבאר באבני מלואים שבתחילת הספר כי הם הג' שמות ב"ן אשר בסי' ג' ד' ה', ושרשם הפנימים דהאח"פ הנה נתבאר שם ג"כ כי הוא בהס"ג מ"ה ב"ן דסי' ב' אות ו' ז' ח'. והנה בכ"ז הוא קשור ותלוי המציאות דאו"א שבא"ק, והיינו כי הרי אמרנו כי או"א הם הס"ג הכללי, אבא הכולל או"א עליון הוא ע"ב שבס"ג ואימא הכולל ישסו"ת הוא ס"ג שבס"ג³³⁰, ונודע הוא מדברי הרב בשער אנ"כ (פרק ט) כי או"א עלאין עם ישסו"ת הם בסוד ג' רישין, והם ג"כ בסוד חב"ד, כי או"א עלאין הם חו"ב, וישסו"ת הם דעת המכריע הכולל זו"ן. והנה יצא לנו לומר עפ"י כי תליית או"א שבא"ק בהשרשים פנימים דהאח"פ, הנה אבא הכולל או"א עלאין, תלייתו הוא בהשם ס"ג דסי' ב' אות ו' שהוא שורש הפנימי דאור האוון, ואימא הכולל ישסו"ת שהם שורש זו"ן תלייתם הוא בהשמות מ"ה וב"ן דסי' ב' אות ז' ח', שהם שורש הפנימי דאורות חוטם פה. (מד ע"ג)

והרי נתבאר לנו מכ"ז כי הנה שורשם הנעלם דאו"א שבא"ק הנה הוא בהב' רישין דא"ק, אבא בהרישא תניינא, אוירא וקד"א³³¹, ואימא ברישא תליתאה מ"ס*, ותלייתם ומציאותם דהאו"א שבא"ק, שהוא מהאורות האח"פ, הנה תליית אבא הוא בהשם ס"ג דסי' ב' אות ו' שהוא שורש הפנימי דאור האוון, ומציאותו הוא מהשם ב"ן דסי' ג' אות י"ב שהוא הגילוי ממש דאור האוון, והנה שם הוא סוד המזל עליון דהעקודים**, ובו כלול אבא, כי ממנו הוא יוצא ומתהווה כנודע (ע"ח שער או"א פרק ח). אך תליית אימא שהיא שורש זו"ן, הנה תלייתה בהשרשים פנימים דהאח"פ, הנה הוא רק בהשמות מ"ה ב"ן דסי' ב' אות ז' ח', שהם השרשים פנימים דחוטם פה, ומציאותה העיקרי דהאימא שבא"ק הנה הוא מהשמות ב"ן דסי' ד' ה', שהם הגילוי ממש דאורות

³²⁹ מקורו מבהגר"א בספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל מחו"ב וכו' (הובא לעיל הערה 170).

³³⁰ בעניין זה שאבא הוא או"א עלאין ואמא ישסו"ת, ע"י ע"ח שער אנ"כ ח'.

³³¹ ע"י בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג שגלגלתא אוירא וקד"א כולם כאחד בבחינת רישא תניינא.

הוטם פה, ושם הוא סוד המזל תחתון דהעקודים, ובו כלול אימא כי ממנו היא יוצאה ומתהווה כנודע.

* עי' בזה לקמן כלל ח"י ענ"ט או"ה, וקס ענ"י סי' ז' אות ח' סעי"ו מה שהעלינו קס בזה.
 ** גם בזה הנה העלינו לקמן כלל ח"י ענ"י זכ"מ קס כי סוד המזל עליון שזהעקודים הוא אורות החוטם קס עד החזה, וסוד המזל תחתון שזהעקודים הוא אורות הפה קס עד הטבור.
 וזהו ג"כ הענין מה שאורות הנקודות שהם הז' מלכים לא לקחו מהעקודים בעברם דרך הם אלא מהאורות דהוטם פה (ע"ח נקודות ב), כי הרי גם מציאות ותליית אימא שבא"ק אשר ממנה הוא כל המלכים כמו שיתבאר למטה, הנה הוא ג"כ רק באורות דהוטם פה.
 וכן בדברינו אשר אמרנו כי אבא אשר שרשו הוא בהרישא תניינא, הנה אחיזתו הוא בהשם ס"ג דסי' ב', והאימא אשר שרשה הוא בהרישא תליתאה הנה אחיזתה הוא בהשם מ"ה וב"ן דסי' ב'. הנה יומתק לנו בזה דברי הרב אשר אמר בשער א"א (פרק ד), כי הרישא תניינא הוא כללות השם ס"ג, והרישא תליתאה הוא כללות השם מ"ה, הגם שנודע הוא שאלו הב' רישין, הב' והג', הם סוד חו"ב, ועכ"ז אמר שהם ס"ג ומ"ה, כי הוא משורש הנעלם שבא"ק, אשר שם עומד אבא שהוא חכמה אחוז ותלוי בהס"ג, ואימא שהוא בינה אחוז ותלוי בהמ"ה וכנ"ז, כי ירד כל א' כדי להתגלה למטה, וכמ"ש בשער רפ"ח (פרק ב) 332. [אמנם הנה יש בזה עוד אריכות דברים אשר אין המקום כאן וכמו שיתבאר בעה"י לקמן כלל ט"ו ענף ז' אות ו' ז' ע"ש דברים עמוקים].

ונחזור להענין, כי הנה נתבאר לנו כי תליית ומציאות או"א שבא"ק הנה הוא מאורות האח"פ ובהשרשים פנימים דהאח"פ, ע"ד או"א דאצילות בהי"ג ת"ד, אשר התחלתם הוא ג"כ מהאזניים כמ"ש בשער א"א (פרק ט ופרק יא) וכן הוא בספר"צ (ריש פרק ב יז ע"ב) דיקנא כו' מאודנין נפקא כו' 333. וא"כ הרי ההתפשטות הראשון אשר להאצילות אשר מהע"ב שבס"ג והס"ג שבס"ג, שהם האו"א שבא"ק, הרי היה ג"כ השורש נעלם דאותו ההתפשטות בהאורות דהאח"פ, וכן בהשרשים פנימים דהאח"פ. וכן היה לאותו ההתפשטות שורש נעלם ג"כ גם בהב' רישין דא"ק הקד"א והמ"ס שבו, כי הרי הם השורשים נעלמים להאו"א שבו כנ"ל.

והנה לעיל כלל ו' ענף ג' ד' בארנו שם כי כל מציאות ההתפשטות הראשון אשר להאצילות הנה היה בהב' שמות ס"ג דסי' ו' אות כ"ב ודסי' ט' אות ל"ד, המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם, הנמשכים ויוצאים משרשם הפנימי שהם הע"ב וס"ג הפרטיים שבהם, ע"י תוספות אור וברכה שמקבלים משרשם שבהעקודים, שהם הב' שמות ע"ב דסי' ו' ודסי' ט' וכמו שבארנו כ"ז לעיל כלל ו' ענף ג' ע"ש. וא"כ כאשר היה ההסתלקות לאותו האור דההתפשטות הראשון שנסתלק וחזר ועלה למעלה והיה עלייתם לבחי' מ"ן כנ"ל, הרי היה ג"כ עלייתם בהשמות ע"ב דסי' ו' אות כ"א ודסי' ט' אות ל"ג, שהם השורש דאו"א אשר בהאורות דהאח"פ ותלייתם אשר בהשרשים פנימיים דהאח"פ וכנ"ל, כי כ"ז הוא כלול באותן השמות ע"ב הנז' אשר אמרנו לעיל כלל ו' וכן בהאבני מלואים שבתחילת הספר, שאותן השמות ע"ב הם השורש דאו"א שבא"ק אשר בהעקודים, (מד ע"ד) שהוא בסוד הב' מזלין שבהעקודים אשר משם הוא המציאות העיקרי דהאו"א (ע"י החג"ת דא"ק), וכן נכלל באותן השמות ע"ב ג"כ תליית או"א אשר בשרשם הפנימי דהאח"פ שהוא בהסמ"ב דסי' ב' כנ"ל. הנה כ"ז הוא מרומם וכלול באותן השמות ע"ב דאות כ"א ול"ג אשר אמרנו, שהם השורשי דאו"א שבהעקודים. ועפ"ז הרי אמרנו לעיל ג"כ כי שורש ההתפשטות הראשון אשר בכל דברינו לעיל כלל ו' הנה היה נמשך ג"כ משם, כי היה מגיע השורש דההתפשטות הראשון גם עד השרשי פנימים דהאח"פ שהם הסמ"ב דסי' ב', הכלולים ג"כ בהשמות ע"ב הנז'. ולכן אמר הרב היטיב בנקודות (פרק ב) כי אח"כ בעת ההסתלקות, שהוא כאשר חזר כל האור דההתפשטות הא' למקורו, והיה עלייתו בסוד עליית מ"ן. הנה נעשה לבחי' מ"ן

332 עי' דברי רבינו בביאורים על טנת"א א' במ"ב אות כח.

333 ז"ל: דיקנא מהימנותא דיקנא לא אדכר בגין דהיא יקירותא דכלא. מאודנין נפקא. תרגום: זקן האמונה, זקן שלא מוזכר משום שהיא כבוד הכל יוצא מהאזניים.

גם אל השרשים פנימים דהאח"פ, כי הרי עד שם היה מגיע השורש דכל האור דהתפשטות הא', ולכן היה אח"כ עלייתו לבחי' מ"ן ג"כ באותן השרשים פנימים דהאח"פ כי הם שורשו הנעלם. וסדר העלייה הנה הוא, כי הרי אמרנו שאותו ההתפשטות הא' הנה הוא המ"ה וב"ן הפרטיים דהב' שמות ס"ג דאות כ"ב ודאות ל"ד, אשר המקום העיקרי דאותן הס"ג כולן הנה הוא רק למעלה מהטבור, אלא לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות יצאו ונתפשטו המ"ה וב"ן הפרטיים דאותן הב' שמות ס"ג, ונתפשטו מהטבור ולמטה עד סוף רגליו. ויציאתם הנה היה מהע"ב והס"ג הפרטיים דאותן הס"ג, ע"י שפעת אור וברכה מהמזלין דעקודים, וכן מהשרשים פנימים דהעקודים הכלולים בהשמות ע"ב דאות כ"א ול"ג וכנ"ל. והנה אח"כ בהסתלקותם ועלייתם היה ג"כ בסדר זה, כי עלו למעלה מהטבור שהוא באותן הס"ג עצמן, לבחי' המ"ה וב"ן הפרטיים דאותן הס"ג גופה למציאות הנה"י שלהם עצמן, שהם ג"כ רק מהטבור ולמעלה דא"ק, וכמ"ש הרב בשער או"א (פרק ג), וזהו שאמר הרב בנקודות (פרק ב) כי בעלייתם הנה נשאר עיקרם מהטבור ולמעלה. ור"ל כי הם עומדים שם לעולם לבחי' הנה"י דאו"א שבא"ק, שהם הב' שמות ס"ג הנז'. אמנם הפנימיות שלהם, הנה הם עלו למ"ן, והיה עלייתם מתחילה בהמוחין דאותן הס"ג שהוא בהע"ב וס"ג הפרטיים שבהם עצמן, ומשם עלו עוד בסוד המזלין דהעקודים, ומשם להשרשים פנימים דהעקודים, אשר כ"ז הוא כלול בהשמות ע"ב דאות כ"א ודאות ל"ג, כי שם הוא אחיות ותליית האו"א שבא"ק, שהם השמות ס"ג הנז' דאות כ"ב ודאות ל"ד. ולכן עלו הפנימיות דהתפשטות שלהם אחר הסתלקותם ועלייתם לבחי' מ"ן בהשמות ע"ב הנז', שהוא כללות המזלין דהאח"פ והשרשים פנימים דהאח"פ. והרי נתבאר לנו עכ"פ ענין מ"ש הרב בנקודות (פרק ב) כי אחר הסתלקותם נעשו למ"ן אל השרשים פנימים דהאח"פ, אמנם משם הנה עלו עוד למעלה למעלה כמו שיתבאר, ונייחד לזה ענף בפנ"ע כדי ליתן רווח להמעייין.

כלל י"ב ענף ג'

הנה אמרנו כי ישנם שורש נעלם להתפשטות הראשון דלהאצילות גם בהב' רישין קד"א ומ"ס דהא"ק, כי הרי כל אותו ההתפשטות הוא ג"כ רק מסוד לובן העליון דאורא ובוצינא³³⁴ כנ"ל כלל ד' ענ"א וכלל ו' ענ"ג, ולכן בעת ההסתלקות, כאשר עלו למ"ן, הנה היה עלייתם גם בהב' רישין קד"א ומ"ס ג"כ, והיינו כי ההתפשטות דע"ב דס"ג שהוא אבא, אשר שרשו הוא הרישא תניינא קד"א, הנה הגיע עליית המ"ן שלו גם עד הקד"א. אבל ההתפשטות דהס"ג דס"ג, שהוא אמא אשר שרשה הוא הרישא תליתאה, הנה היה עליית שלה רק בהמ"ס. אבל עכ"פ הוא כי היה עליית דאותן המ"ן גם בהב' רישין דא"ק שהם הקד"א והמ"ס שבו.

אמנם הוא כי הנה, באשר שכוונת המאציל ית"ש הנה היה להוציא מתחילה מההתפשטות הזו כל סוד עולם הנקודות וכל תולדותיה, לכן הנה לא התייחדו אז הב' רישין הנז' זב"ז ביחודם הראוי, בכל מה שנוגע לפעולת אותו ההתפשטות, ולפעולת כל עולם הנקודות. ועי"ז הנה היה חסר היחוד לגמרי {מה ע"א} באותן הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, שהם האו"א שבא"ק, ולא התייחדו הם זב"ז כלל, והוא סוד מ"ש בספד"צ (פרק א) על או"א כי לא היו משגיחין אפי"ן באפי"ן³³⁵, שלא היו פב"פ, ועי"ז הרי היה ההתפשטותן דכל א' בפנ"ע בלתי יחוד. וכן היה אח"כ ההסתלקות, שהוא עליית המ"ן דכל א' ג"כ מכל א' בפנ"ע, ועלה כל א' לשורשו עליית המ"ן דהאבא הוא עלה והגיע גם בקד"א, אבל עליית המ"ן דהאימא הנה לא עלה אלא רק עד המ"ס, ועי"ז הנה היה נעשה שינוים גדולים בין זה לזה, כי הנה עליית המ"ן דאבא שהגיע גם בקד"א ובאורא עלאה, שהוא מרוא דאור

³³⁴ עי' בהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה וכלל הכל, ז"ל, והכלל מחור"ב דרדל"א יצאו אורא ובוצינא ונגזו באורא ומר"ס, שהן חור"ב דא"א, והן בחור"ג דע"י, ומשם חור"ג, ואח"כ אתגניזו באו"א, שהם חור"ב דעולם האצילות בכללו, והן בחור"ג דא"א, ואח"כ בחור"ב דז"א שהן חור"ג דיליה, ומזה תבין הסוד הגדול והנורא והעמוק הזה, ותבין בעומקא לבא לפומא לא גליא.

³³⁵ רבינו כאן יחס בחינה זו לא"ק, אמנם עי' בבהגר"א שם שמייחסו לאו"א שבאצילות.

א"ס, וכמ"ש הרב בשער א"א (פרקים ד ו) והוא מאד"ר (קלה ע"ב), שאמרו שם והאי אורא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין (ר"ל שנמשך מרדל"א) ברוחא דגניז בהאי גולגלתא³³⁶.

הנה גרם עליית המ"ן דאבא זווג עליון בהב' רישין קד"א ומ"ס, והוא מ"ש הרב בנקודות (פרק ב), כי ע"י עליית המ"ן הנה נזדווגו הע"ב שבגלגלתא דא"ק עם הס"ג שבו, והם הב' רישין קד"א ומ"ס שנזדווגו ע"י עליית המ"ן דאבא, משום שהגיע עלייתו גם בהרישא תניינא, ששם הוא שורש אבא כנז'³³⁷. אמנם באשר שהיה כל עליית המ"ן שלו ממנו לבד בלתי היחוד בהאימא, הנה לא היה גם הזווג דהב' רישין אשר גרם בעליית המ"ן שלו זווג שלים, אלא רק בבחי' זווג דלא שלים, שהוא רק בחי' זווג היצוניות הנקרא בשם זווג דאב"א, ולא זווג פנימי הנקרא בשם זווג דפב"פ, ולכן לא נמשך מהזווג הזה אלא רק האור חדש אשר אמר בנקודות (פרק ב), שהוא ג"כ רק מכלל אורות הנקודות, כי מהם הוא המלכי יושר כנודע בדברינו.

וזהו החילוק והשינוי הגדול אשר היה בין הזווג הע"ב וס"ג שבגלגלתא האמור בנקודות (פרק ב), לבין הזווג הע"ב וס"ג אשר אמר בתיקון (ריש פרק ב). כי כאן הנה היה עליית המ"ן דהאור"א רק מכל א' בפנ"ע, ולא הגיע עליית המ"ן בהרישא תניינא ג"כ אלא רק המ"ן דהאבא לבד, משום ששורשו הוא משם, ולכן היה כל הזווג דהע"ב וס"ג שבגלגלתא הנעשה מזה רק זווגא דלא שלים, שהוא רק זווג היצוני זווג דאב"א, ולכך לא היה נמשך מהזווג הזה אלא רק אותו האור חדש שהוא ג"כ רק מכלל אורות הנקודות. משא"כ הזווג דהע"ב וס"ג האמור בתיקון ריש פרק ב', הנה שם היה נעשה הזווג ע"י עליית המ"ן אשר מהיחוד דאור"א שבא"ק בכל הראוי, וכמו שיתבאר בעה"י הענין בארוכה בזה לקמן כלל י"ח ענ"ח ע"ש, לכן היה גורם שם העליית מ"ן זווגא שלים שהוא זווג פנימי דפב"פ העיקרי בהע"ב וס"ג שבגלגלתא, ולכך היה נמשך שם מאותו הזווג כל האור התיקון אשר מרזא דאור א"ס ית"ש שהוא האור דהשם מ"ה כנודע.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי בעניינינו, שהוא בענין ההסתלקות הראשון אשר להאצילות, ונעשה אותו ההסתלקות לבחי' עליית מ"ן, הנה נתחלקו אור"א זה מזה, והיה עליית המ"ן מכל א' בפנ"ע, ועלה כל א' לשרשו, עליית המ"ן דהאבא עלה עד הרישא תניינא ג"כ, ונעשה עי"ז בחי' זווג היצוני בהב' רישין כנז'.

אמנם המ"ן דאימא הנה הם לא עלו אז אלא רק בהרישא תליתאה לבד, שהוא המ"ס, כי שם הוא שורש אימא כנ"ל. ומשום שלא הגיע עליית המ"ן שלה בהרישא תניינא מאומה, הנה לא גרמו הם שום זווג כלל בהב' רישין, אלא הוא כי תיכף כאשר עלו אותן המ"ן דאימא בהמ"ס, שהיא בוצד"ק³³⁸, ע"י שבה גנוז גבורה דרדל"א כנודע³³⁹, הנה הוציא המ"ס את כל אותן המ"ן דאימא שעלו בה ממקומו גופה לחוץ, והוא יציאתן דרך העינים, כי שם מבפנים הוא מקום המ"ס, ע' באבני מלואים שבתחלת הספר סי' א' אות א', והוציא אותן המ"ס ממקומו גופה לחוץ.

ועומק סוד הענין הוא, כי הרי מאותן האורות הנה נעשה כל עולם הנקודות שעיקרן הוא מאותן האורות שיצאו דרך העינים כנודע, ומהם הנה יצא ונעשה כל סוד עולם התוהו וכל תולדותיה, אשר עפ"י הוא תהלוכות כל ההנהגה דעוה"ז עד עת התיקון אשר נעלם דרכה מכל בריה להבין אותה מאומה, כי כולה היא רק גזירה כבושה ממנו ית"ש, ובסוד (תהלים טו ה) נורא עלילה על בני אדם, כמו שהארכנו בזה בספר הדע"ה, כי על כ"ז אמר הקב"ה למשה רבינו ע"ה (מנחות כט ע"ב) שתוק כך עלה במחשבה לפני³⁴⁰. וזהו ענין יציאתן (מה ע"ב) מהמ"ס דעניינינו, שהוציא אותן המ"ס ממקומה לחוץ, כי כולם הם רק ממחשבתו העמוקה הנעלמה, שהרי הם יצאו ממוחא סתימאה דא"ק שהוא למעלה למעלה מכל האצילות, ושם היה הכוונה על כ"ז, ומשם יצא הגזירה כבושה על כל תהלוכות ההנהגה דהעוה"ז אשר עד עת התיקון, ומתנהג הכל בהשגחתו

³³⁶ תרגום: והאור הזה הוא טמון של טמון של עתיק הימים ברוח שגנוז באותה הגולגולת.

³³⁷ עי' לעיל כלל ו ענף ב, שהס"ג הוא בחי' הישסו"ת.

³³⁸ עי' לעיל הערה 294.

³³⁹ עי' בהגר"א על ספד"צ ו ע"ב ד"ה גבורה דרדל"א.

³⁴⁰ עי' לעיל הערה 46.

ית"ש תמיד ובאשגחא פקחא דלא נאים ונמיר תדירא (כמ"ש בספד"צ פ"א ו ע"ב), להנהיג הכל ע"פ כוונת תכלית תיקון האחרון, והוא ענין יציאתן דרך העינים, והיה יציאתן מהמ"ס עצמו כנז' והבן.

ונחזור להענין, כי הרי נתבאר לנו החילוק שהיה בין עליית המ"ן דהאבא לבין עליית המ"ן דהאימא, כי עליית המ"ן דהאבא הגיע גם בהרישא תניינא, ולכן נעשה ע"י בחי' זווג מהע"ב והס"ג שבגלגלתא, אבל עליית המ"ן דהאימא לא הגיע אלא רק עד הרישא תליתאה לבד, ולכן לא נעשה ע"י עליית המ"ן שלה שום זווג כלל, והוציא אותן המ"ס ממקומה גופה לחוץ, והוא יציאתן דרך העינים. אמנם באשר שהיה גם עליית המ"ן דהאבא בלתי היחוד באימא, לכן לא גרם גם הוא בחי' זווג עיקרי בין ע"ב וס"ג שבגלגלתא, אלא רק זווג דחיצוניות לבד, ולכן לא נולד מהזווג הזה אלא רק האור חדש שבקע את הפרסא וירד למטה, שהוא ג"כ רק מכלל אורות הנקודות, כי ממנו הוא המלכי יושר דהנקודות כנודע בדברינו.

ודע כי עיקר כל הזווג דע"ב וס"ג שבגלגלתא הנעשה ע"י עליית המ"ן דהאבא, הנה הוא באמת ג"כ רק מהע"ב והס"ג דהמ"ס גופה, והוא הע"ב וס"ג אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר בסי' א' שם אות א' ב', אבל לא מהרישא תניינא שהוא הע"ב הכללי עצמו. והגם ששורש אבא הנה הוא באמת בהרישא תניינא עצמו, אמנם הוא רק שורשו הנעלם, אבל גילוי הוא ג"כ רק בהמ"ס, והוא בהמ"ה דהמ"ס כמו שכתבנו בהאבני מלואים שם סי' א' אות ג', ולכן משום צורך תוצאות עולם הנקודות, הנה לא התגלה אז הרישא תניינא ממש עצמו להשתתף הוא עצמו, בזה והיה כל הזווג דהע"ב וס"ג דגלגלתא ג"כ רק מהע"ב וס"ג דהמ"ס גופה, והם הע"ב וס"ג אשר בהאבני מלואים שם אות א' ב'.

אמנם הוא, הנה אותו הע"ב דאות א' שהוא הכתר והחכמה דהמ"ס, הנה הוא מיוחד לעולם עם הקד"א רישא תניינא וכמו שכתבנו בספר הדעה ח"א דרוש ד' שם סי' א', וכן יתבאר עוד לקמן כלל י"ח ענף י' סי' א' אות א', וע' שם שיתבאר כי יחודו עם הקד"א הוא בבחי' שונות, כי לפעמים הם מתייחדים בכל עיקרם והם חד ממש, ולפעמים הוא רק בחיצוניות לבד ובבחי' מטי ולא מטי, ע' זוה"ק (פרשת נח סה ע"א), אבל הם מתייחדים לעולם עכ"פ, ונכלל הע"ב דהמ"ס עם הקד"א רישא תניינא, והנה הע"ב דאות א' ג"כ מכלל הע"ב הכללי דקרקפתא, וזהו אשר אמרנו כאן לעיל בסמוך כי בעליית המ"ן דהאבא נעשה זווג דהב' רישין קד"א ומ"ס, הגם דעיקר הזווג הנה היה אז ג"כ רק מהע"ב והס"ג דהמ"ס עצמו, אך משום שאותו הע"ב הוא נכלל לעולם בהקד"א, לכן נחשב אותו הזווג לבחי' זווג דהב' רישין עצמן. אך באמת הנה היה עיקר הזווג הזה ג"כ רק מהע"ב והס"ג דהמ"ס גופא, וזהו הזווג דהע"ב וס"ג שבגלגלתא שאמר הרב בנקודות (פרק ב), ולכן נולד משפעת הזווג הזה אותו האור חדש שאמר שם, שהוא ג"כ רק מכלל אורות הנקודות. משא"כ הזווג דהע"ב וס"ג שאמר הרב בתיקון (ריש פרק ב), הנה שם היה הזווג מהע"ב הכללי העיקרי עצמו, שהוא הרישא תניינא ממש גופה. וזהו מה שמדקדק שם הרב ואמר שם על אותו הע"ב שהוא כללות בחי' המוחין דא"ק, כי שם, ר"ל בעת התיקון דמעשה בראשית, היה הזווג מעיקר הרישא תניינא עצמו, ע' דברינו בספר הדעה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד' עש"מ, ולכן היה נמשך שם מאותו הזווג הגילוי דאור הגנוז ונתקנו ע"י כל מעשה בראשית.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי עיקר הזווג אשר היה כאן ע"י עליית המ"ן דאבא, הנה היה ג"כ רק מהע"ב וס"ג דהמ"ס עצמו, שהם הע"ב וס"ג אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר סי' א' אות א' ב'. אמנם המ"ן דאימא, כאשר עלו למ"ן, ועלו הם ג"כ באותו הע"ב, כי שם הוא עליית כל המ"ן כמ"ש בספד"צ (פרק א דף ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקין דלא הוו והוו ויהויין. הנה באשר ששורש האימא הוא רק בעיקר המ"ס עצמו, הרישא תליתאה הזה, לא התעוררה היא בהרישא (מה ע"ג) תניינא מאומה לגרום שם איזה זווג כלל, ולכן הוציא אותן המ"ס ממקומו גופה לחוץ, והוא יציאתן דרך העינים שהוא מקום מוצא דהע"ב דהמ"ס וכנ"ל.

והנה המ"ן דהאבא אשר הם גרמו הזווג דהע"ב וס"ג כנז', הנה קיבלו הם מאותו הזווג תוספות אור וברכה להמוחין דאבא, וחזרו וירדו אותן המ"ן עם התוספות אור בפנימיות האבא

עצמו בכל קומתו, מחב"ד שבו לחג"ת שבו ומשם להנה"י שבו, ויצאו ונולדו ממנו ע"י זווג דמיניה וביה, והוא האור חדש אשר בקע את הפרסא ויצאו מהטבור והיסוד דא"ק כמ"ש בנקודות (פרקים ב ג), כי שם, ר"ל במקום הטבור דא"ק, הנה שם מסתיימים הנה"י דאבא ע"ד שכתב הרב בשער או"א (פרק ג), ויצאו הם מהטבור והיסוד דא"ק כדי להאיר להנקודות שיצאו דרך העינים מבחוץ, וירדו ג"כ מהטבור דא"ק ולמטה כנודע, וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג'.

והרי נתבאר לנו עכ"פ סיבת החילוק והשינוי אשר היה בין אורות העינים שהם יצאו דרך העינים ולחוץ, לבין האור חדש שהוא ירד דרך הא"ק בפנימיותו ובקע את הפרסא ויצא הוא דרך הטבור והיסוד. כי אלו הב' מיני אורות הם מעליית המ"ן דאו"א שבא"ק, והיה אז עלייתם שלא ביחוד כלל, אלא מכל א' בפנ"ע, ועי"ז הנה היה כמה שינויים ביניהם, ומזה נעשה כל עולם הנקודות וכל עולם התווה שהוא הכל בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש וכנ"ל.

וכן הרי יתבאר לנו ג"כ היטיב בעהית"ש את המקום דכל עליית המ"ן הנז', שהוא ההסתלקות הראשון דלהאצילות, באיזה מקום שעלו בפרטי השמות אשר באבני מלואים שבתחילת הספר. וכבר כתבנו לעיל ענ"ב את מקום עלייתם וסדר עלייתם אשר עד שרשי הפנימים דהאח"פ, כי הוא בהשמות ע"ב אשר בסי' ו' אות כ"א ובסי' ט' אות ל"ג. אמנם כאן בענף זה, הרי נתבאר לנו עוד כי משם, ר"ל מהשמות ע"ב הנז', הנה עלו עוד למ"ן למעלה למעלה. היינו המ"ן דהאבא הנה הוא עלה להשם מ"ה דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג', כי הוא השורש דהע"ב שבסי' ו' אות כ"א כמו שיתבאר בספר הדע"ה שם סי' ו'. והמ"ן דהאימא הנה הוא עלה להשם ב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ד', כי הוא השורש דהשם ע"ב שבסי' ט' אות ל"ג כמו שיתבאר בספר הדע"ה שם. אמנם משם, שהוא מאותן השמות מ"ה ב"ן, עלו עוד עד הע"ב דהמ"ס דאות א', כי שם הוא גמר עליית כל המ"ן. והנה המ"ן דאבא אשר שורשו הנעלם הוא הרישא תניינא, התעורר הוא עד שם ונעשה על ידו הזווג דהע"ב והס"ג כנז'. אבל המ"ן דהאימא אשר שרשה הוא רק המ"ס עצמה, הרישא תליתאה, הנה לא התעורר המ"ן שלה שום זווג כלל, והוציאה אותן הע"ב דהמ"ס ממקומו גופה לחוץ, והוא יציאתן דרך העינים וכנ"ל כ"ז. והרי נתבאר בכ"ז כל ההערות שהערינו לעיל ריש ענ"ב, וכן כל ענין ההסתלקות הראשון אשר להאצילות הכל באר היטיב בעהית"ש.

כלל י"ג ענף א'

ומעתה נבאר ג"כ את ענין ההסתלקות הראשון אשר להעולמות בי"ע עניינו וסדרו ותועלתו למען שמו יתברך ויתעלה, ונתחיל ונאמר כי הנה ההסתלקות הראשון אשר להעולמות בי"ע הנה הוא ג"כ על דרך כל ההסתלקות הראשונים שבכל העולמות שלמעלה אשר בארנו לעיל כלל י' י"א י"ב. והיינו כי כל המציאות דהתפשטות הראשון אשר להעולמות בי"ע שבארנו לעיל כלל ז', הנה הוא חזר ועלה למעלה במקום האצילות, כי באשר שכל אותו התפשטות הנה הוא באמת מאצילות עצמו, וכל התפשטותו וירידתו למטה הנה היה בשביל שני סיבות: א', הוא כדי לעשות רושם ומקום ושורש נעלם להבי"ע. ב', כדי להעשות בעצמו שורש להבי"ע, שיהא הוא השורש עליון להבי"ע אשר באצילות. ונעשה כ"ז ע"י ירידתו במקום העתיד להבי"ע, ולכן אחר שנעשה פעולתו הנה חזר ועלה למעלה, כי מקומו הוא באמת רק באצילות עצמו וכנודע בדברינו כ"ז. {מה ע"ד}

והענין בביאור הוא כי התפשטות הראשון אשר להעולמות בי"ע הרי אמרנו לעיל כלל ז' כי הנה הם הג' מיני חיצוניות הכלים אשר מהטבור ולמטה דא"ק, היינו חיצוניות דהפנים, וחיצוניות דאחוריים, וחיצוניות דחיצונים דאחוריים (כי בהאחוריים נחלקו החיצוניות לשנים כמו שבארנו שם). ואלו הג' מיני חיצוניות ירדו מתחת רגלי א"ק אחר ההסתלקות הא' אשר להאצילות, והיה ירידתם בהמקום שהיה עתיד להעולמות בי"ע, ואותו הירידה שירדו שם זהו ההתפשטות הראשון אשר להם, כמו שביארנו כ"ז לעיל כלל ז' בארוכה ע"ש. והנה באשר שעיקרם הם באמת רק מחלקי הכלים דהאצילות עצמן, אשר מקומם הוא מהטבור עד סוף רגליו, לכן חזרו ועלו למעלה, והוא ההסתלקות הראשון אשר להעולמות בי"ע, ונשאר שם לעולם להיות שורש עליון להבי"ע, ומקבלים שם תמיד את כל השפע הנצרך להעולמות בי"ע, ומשפיעים למטה.

אמנם ע"י ירידתם שבתחילה, הנה נשאר מהם אחר הסתלקותם שורש נעלם מבחי' רשימו ועביות, שהוא שורש לכל האורות והכלים דהבי"ע, וע"ד שבארנו לעיל כלל י"א י"ב.

והגם שאמרנו שירדו רק החיצוניות דהכלים לבד והיו בלי אור כלל, אך נודע הוא שהכלים דאצילות הנה מהם הוא אורות הנר"נ להעולמות בי"ע (וכמ"ש בשער השמות (פרק א ופרק ב) ובפנימיות וחיצוניות (ריש דרוש ח) ובדרושי אבי"ע (פרק ה) ובשער קליפת נוגה (פרק א) וכן הוא ג"כ בסוף העין חיים). והנה נשאר רשימו ועביות מכל אותן החיצוניות למטה, וכן נשאר רשימו ג"כ מהאורות העינים אשר ירדו אצלם להעולמות, ע' לעיל כלל ז'. ואותן הרשימו והעביות הם השורש להאורות והכלים דהבי"ע העיקרים אשר נעשו אח"כ בהתפשטות הב' שיתבאר בעה"י לקמן. אך עכ"פ הוא כי העלייה וההסתלקות אשר חזרו ועלו כל החיצוניות הנז' למעלה, הנה הוא ההסתלקות הראשון אשר להעולמות בי"ע.

והנה לעיל כלל ז' כתבנו שם מדברי הרב במבוי"ש ושעה"ק דסיבת עלייתם היה ע"י אורות העינים שירדו אצלם והעלו אותם, ומבואר שם כי היה עלייתם ע"י הכרח ודוחק ע"ש. והרי צריך ביאור בזה, כי למה נשתנה כאן מכל ההסתלקות אשר בהעולמות שלמעלה שעלו כאן רק ע"י זולתם ולא מעצמם, וגם היה עלייתם רק בהכרח ודוחק.

והאמת הוא כי גם בסדר ההתפשטות הא' אשר להבי"ע, הנה היה בהם ג"כ שינוי גדול מכל סדר ההתפשטות אשר בהעולמות שלמעלה, כי בכולם היה נמשך ההתפשטות למטה מיוחד בהאור העליון שהיה נמשך ממקורו בדרך המשכה ונתפשט למטה. ואמרנו לעיל כלל ד' וכלל ו' כי נמשך כל התפשטות דהעליון אשר לצורך התחתון ע"י בחי' זיווג מהדו"ן העליונים, וכולם הם מסוד לובן העליון דאוריא ובוצינא כמו שבארנו שם, והיה ההתפשטות דכל א' מיוחד למעלה. אבל כאן בהתפשטות הא' אשר להבי"ע, הרי לא היה כן, אלא שירדו הג' בחי' דהחיצוניות הנז' למטה שלא ע"י זיווג כלל, ויצאו חוץ למקומם ונפרדו ונבדלו מלמעלה וכמו שמבואר בדברי הרב במבוי"ש ושעה"ק שם וכנ"ל כלל ז'.

וכן הרי יש בזה סתירה עוד בדברי הרב, כי בעניינינו כאן הרי מבואר שכל העולמות בי"ע הם למטה לגמרי מרגלי א"ק, כי הרי לכך ירדו אותן החיצוניות למטה מרגליו כדי לעשות שם מקום להעולמות בי"ע, וכן כדי להעשות עי"ז שורש עליון להבי"ע, כי ע"י שירדו בהמקום העתיד להם הנה נצטמצמו עי"ז להעשות שורש עליון להם. והרי מבואר מזה כי מקום הבי"ע הוא למטה לגמרי מרגלי א"ק. אבל בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ב) ובכ"מ הרי מבואר כי א"ק הנה הוא מבריה עד סיום כל העולמות כולם, וכן בעיגולים ויושר (ענף ד) מבואר שם בארוכה כי כל העולמות אבי"ע הם מקיפו מסביב מטבורו עד סוף רגליו והוא בתוכם ובפנימיותם, וכן העיר הרח"ז ז"ל בזה במבוי"ש שם. והנה הגם שכבר דברנו בזה בכ"מ, לעיל כלל ז', ובספר הדע"ה ח"א דרוש ה', וכן בחלק הביאורים בעיגולים ויושר ענ"ד, עכ"ז הנה מכריח לנו הענין לדבר בזה כאן ג"כ ואין ביהמ"ד בלא חידוש, אמנם נייחד לזה ענף בפנ"ע. (מו ע"א)

כלל י"ג ענף ב'

הנה הענין בכ"ז הוא, כי הנה משום שרצונו ית"ש הנה היה להמציא ולהוציא את כל העולמות בי"ע במציאות כזה שיהיו הם במציאות עולמות נפרדים³⁴¹ והם נבדלים מאלהות לגמרי, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף ד סע"ב) (הגהה ע' אב"מ אשר בתחילת הספר בהקדמה לסי' ח בההנה שם בארוכה בזה) דלאו אינון וחייהון חד (שחיותם המחיה אותם שהוא אורו ית"ש אינו מתייחד עמהם להיות חד עמו), לאו אינון וגרמיהון חד³⁴², גרמיהון הם הכלים כמ"ש הרב בשער דרושי אבי"ע (פרק ה). והוא ע"פ מה שנודע בשער השמות (פרקים א ב) ובכ"מ שגם הרוח ונפש דבי"ע הם ג"כ אינם אלהות, ועכ"ז הנה גם הם אינם אחד עם הכלים שלהם, וכמו שאנו רואין גם בעוה"ז, שהגוף הוא אינו אחד עם הרוח והנפש שבו, הגם שהוא כולו חי על ידם, עכ"ז הנה הוא

³⁴¹ עי' לעיל הערה 185.

³⁴² תרגום: שאין הם וחייהם אחד ואין הם ועצמותם אחד. ועי' לעיל כלל ז' ענף ב'.

עומד לעולם במציאות גשם וחומר. וזהו שאמר כי בהעולמות בי"ע הנה לבד מה שהם אינם אחד עם אור אלהותו ית"ש אשר בפנימיותם, הנה הם אינם אחד גם עם הרוח והנפש שלהם, הגם שהם ג"כ אינם אלהות. משא"כ באצילות, איהו וגרמיהון חד בהון, שאור א"ס ית"ש מתייחד שם גם עם הכלים עד שנעשים כולם אלהות גמור על ידו, אינון וחייהון חד בהון, כי הכלים הם אחד עם אור החיות שלהם, ולא נקראו כלים אלא בערך בחי' אור החיה שבהם (שהוא חכמה כי על ידו הוא היחוד דאור א"ס כמ"ש בסוף שער השמות (פרק ז) וכנודע). אבל הם עצמם הם ג"כ נר"ן, כי הם נר"ן להעולמות בי"ע כמ"ש הרב שם בדרושי אבי"ע (פרק ה) ע"ש.

ועכ"פ הוא כי העולמות בי"ע הנה הם נפרדים ונבדלים והם בריבויים שונים, ולכן הנה נשתנה סדר סיבת מציאותם בכל השינויים הנ"ל. כי הרי בכל העולמות שלמעלה עד סוף האצילות, הנה לא נעשה ההבדל וחילוק מדרגה אשר בין עולם לעולם אלא רק ע"י ההסתלקות הראשון אשר אליו, שהוא הצמצום אשר מכל עליון להתחתון וכמו שמבואר בכל דברינו. אבל ההתפשטות הראשון אשר היה מכל עליון לצורך התחתון, הנה הוא היה מתפשט בדרך המשכה, שהיה נמשך מלמעלה ונתפשט למקום העתיד להתחתון. אבל היה אותו ההתפשטות מיוחד תמיד במקורו, כי בזה הנה נתגלה ונתראה איך שכל תחתון הוא נמשך ויוצא מהעליון עצמו ומיוחדים זב"ו. משא"כ בהתפשטות הראשון אשר להעולמות בי"ע, הנה נעשה גם ההתפשטות הראשון אשר להם ג"כ רק בהבדל ונפרד מלמעלה ובריחוק מקום, וכמו שאמרנו שאחר הסתלקות הראשון דלהאצילות ופריסת הפרסא שנשאר למטה ריקן מאור והוחשכו הכלים, הנה אז נבדלו מהם החיצוניות דהפנים והאחוריים, וירדו הם למטה מרגליו במקום העתיד להבי"ע, ונעשו הם להתפשטות הא' אשר להבי"ע. והרי נעשה כל אותו ההתפשטות הא' בהבדל וריחוק ממקורו, כי רק עי"ז יצאו ונעשו העולמות בי"ע על מדרגתן הראוי להם, שהם נפרדים ונבדלים מאלהות. והגם שאורו ית"ש הוא תמיד בפנימיותם, ומהוה אותם ומקיים אותם, והם תלויים לעולם רק עליו בכל מציאותם ובכל מקריהם, עכ"ז הנה הם אינם אחד עמו, והם נבדלים מאלהות לגמרי וכנז'.

וזהו עומק הכוונה מה שאמר במב"ש ושעה"ק הנ"ל כלל ז' כי ירדו הג' מיני חיצוניות הנז', שהם ההתפשטות הראשון אשר להבי"ע, למטה מרגלי א"ק³⁴³, אשר לכאורה היה לו לומר רבותא יותר, שירדו למטה גם ממקום העתיד להאצילות, כי עיקר הא"ק הנה הוא באמת נשלם ומסתיים במקום הטבור, וכל המציאות אשר מהטבור ולמטה שבו הנה היה זה רק לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות, והיה מתייחס אז על שם א"ק שהוא ההתפשטות דס"ג הכללי, שהיה מתפשט להמציאות אשר מהטבור עד סוף רגליו, וכדי להעשות בא"ק שורש להאצילות, והוא ההתפשטות הראשון להאצילות. אבל אחר ההסתלקות ופריסת הפרסא, הרי חזר כל אותו אור דההתפשטות למקומו, וחזר ונשלם ומסתיים עיקר הא"ק רק במקום הטבור. אבל כל המקום אשר מהטבור ולמטה עד סוף רגליו, הנה נעשה מאז ולהלאה, והוא מעתה ועד עולם רק להמקום האצילות וכנ"ל כלל י"ב ענ"א ולעיל כלל ה' ו'. וא"כ הרי החיצוניות דאותן הכלים כאשר ירדו אז למטה, הרי היו למטה גם ממקום (מו ע"ב) האצילות, כי לא היה נמשך שם א"ק אלא רק לפי שעה, אבל מאחר ההסתלקות ולהלאה לא נתייחס אותו המקום מעתה עוד על שם א"ק כלל. והרי היה לו לומר רבותא יותר שירדו למטה גם ממקום האצילות.

אך עומק כוונת דברי הרב הוא ע"פ מה שנודע בדברינו, כי כל ענין התלבשות הנה"י דהעליון המתלבש בכל תחתון, הכוונה הוא על בחי' טיפה הזרעית, אשר עיקרה היא מהנה"י, ובסוד השחקים ששוחקים מ"ן לצדיקים, צדיק וצדק ע' וזה"ק ויקרא (כו רע"א). וישנם בכל בחי' טיפה הזרעית ב' בחי'³⁴⁴, אחד בירורי הולד עצמו, ואחד מחלקי או"א המשתתפים בו ונעשים בו לעצם מעצמיו, וכמ"ש בשער המוחין ע"ש (מפרק ה והלאה). ואותו החלק דבירורי הולד עצמו עיקרה הוא מהעטרה דהעליון, והחלקי דאו"א המשתתפים בו עיקר הוא מהנה"י דהעליון, ועי' נחשבים

³⁴³ עי' ביאורים ח"א יד ע"ד שאין א"ק מאיר בבי"ע כי אם בדרך אצילות, ולכן עולמות בי"ע נחשבים למטה לגמרי מדרגת א"ק.

³⁴⁴ עי' עוד בענין לעיל כב ע"א.

אמרו ברא כרעיה דאבוה הוא (עירובין ע ע"ב). והנה על אותו החלק דאו"א המשתתפים בהולד, ונעשה בו לעצם מעצמיו, והוא מהנה"י דאו"א, הנה זהו מ"ש הרב בכמה דרושים שכל עליון מתלבש בהתחתון בהנה"י שלו, ועי' דברינו בספר הדעה"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ג' ע"ש.

והנה כ"ז הוא הענין ג"כ בהא"ק עם האצילות, מה שמלביש האצילות מהטבור ולמטה דהא"ק, הנה עומק הכוונה הוא ג"כ רק ע"פ הנו', והוא כמו שאמרנו לעיל כלל ד' וכלל ו' כי הכל נעשה מסוד לובן העליון דאורא ובוצינא, כי מזה יצא כל הי"ג מערכות אשר לעיל בתחילת הספר בהאבני מלואים שם, והוא ענין ההתלבשות דהאצילות על הא"ק מטבורו ולמטה. והכוונה הוא על חלקי או"א שבא"ק שהם הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג, וכן דהע"ב הכללי כנ"ל כלל י"ב וכלל ה' ו', המשתתפים בהאצילות ונעשים בו לעצם מעצמיו. ואותן חלקי דהע"ב דס"ג ודס"ג דס"ג ודהע"ב הכללי הנה כולם הם רק בסוד לובן העליון, אשר עיקרו הוא מהנה"י שלהם, ובסוד השחקים ששוחקים מ"ן לצדיקים כנ"ל, והוא הנה"י דהא"ק המתלבש באצילות. ומזה היה נעשה כל ההתפשטות הראשון אשר להאצילות, וכן כל ההתפשטות השני אשר להאצילות והבן הדברים.

והנה באצילות עצמו, הנה הגם שנעשים בו כל אותן הנה"י הנו' לעצם מעצמיו, עכ"ז הנה יש בו היכר וגילוי שהם מתולדות א"ק עכ"פ, ומשיג האצילות את בחי' א"ק מטבורו ולמטה שבו, והוא ע"י אותו התלבשות הנו'. אמנם כל אותן החיצוניות דהכלים כאשר ירדו למטה ממקום האצילות להעשות להתפשטות הראשון להעולמות בי"ע, הנה הגם שהם ג"כ רק מאותן הנה"י עצמן, והם ו' בחי' חיצוניות וכנ"ל כלל ז' ענף ג' עש"מ, עכ"ז הנה מאחר שירדו למטה, שהוא גם מכל המקום העתיד להאצילות, הנה נתחשכו שם עד שלא היה להם שם שום היכר וגילוי כלל שהם מתולדות הנה"י דא"ק, וזהו עומק כוונת דברי הרב מ"ש שירדו למטה מרגלי א"ק, ור"ל שאין להם שם היכר כלל מבחי' נה"י דא"ק מאומה, הגם שבאמת הנה הם רק החיצוניות דהכלים דאותן הנה"י עצמן. אך מאחר שירדו למטה ממקום האצילות והיה ירידתם במקום העתיד להעולמות בי"ע, הנה נתחשכו כ"כ עד שלא היה להם אז היכר כלל שהם מנה"י דא"ק.

והרי נתבאר כי מ"ש הרב שירדו למטה מרגלי א"ק ולא אמר רבותא יותר שירדו למטה גם ממקום העתיד להאצילות, כי כוונת הרב הוא להשמיענו חידוש שאחר שירדו למקום העתיד להעולמות בי"ע, הנה נתחשכו כ"כ הרבה עד שלא היה ניכר אז בהם מבחי' נה"י דא"ק מאומה, הגם שבאמת הנה הם ג"כ רק מאותן הנה"י עצמן, החיצוניות דהכלים שלהם וכנ"ל. וכ"ז הוא מסיבת הדברים שאמרנו לעיל, שהוא באשר שהיה ירידת אותן החיצוניות שלא בדרך המשכה ויחוד אלא רק בהבדל ופירוד, שנפרדו החיצוניות מהפנימיות וירדו למטה, ועי"ז נתחשכו כ"כ, והם אשר נעשו להתפשטות הראשון להעולמות בי"ע שהם השורש הראשון להם, ויצאו עי"ז כל מציאות הבי"ע נפרדים³⁴⁵ ונבדלים מאלהות, שהם עצמם אינם אלהות כלל, וככוונת המאציל ית"ש בהם.

והנה כאשר ירדו למטה ונתחשכו כ"כ כנו', הנה יצאו עי"ז כמעט ממדרגת האצילות ג"כ, ולכן גם אחר שעשו את שליחותן ופעולתן באותן ההתפשטות ע"ד כל ההתפשטות הראשון (מו ע"ג) אשר לכל עולם כנודע בדברינו, הנה לא היה אפשר להם לעלות מעצמם למעלה ע"ד כל ההסתלקות הראשון דלכל עולם, מאחר שנתעבו כמעט למדרגת הבי"ע, עי"ז לא היה אפשר להם לחזור ולעלות מעצמם למקום האצילות, הגם שהם מאצילות גופה, הוא מקומם לעולם, ולכן לא עלו אלא רק ע"י אורות העינים שירדו אצלם והעלו אותם. וגם זה היה ג"כ רק בהכרח ודוחק מאחר שנתעבו כ"כ הרבה. אמנם ע"י אורות העינים שירדו אצלם, הנה נזדככו קצת והעלו אותם עכ"פ, ועכ"ז הנה לא עלו למקומם הראשון ממש להיות חיצוניות על הכלים דנה"י אשר לוקחו משם, ולא עלו על הנה"י עצמם אלא עמדו אחורי עגולי דהנקודות מכנגד מקומם הראשון, כמ"ש במבו"ש ושעה"ק שם. וכ"ז הוא מסיבת ירידתם למקום העתיד להבי"ע שהם עולמות נפרדים, לכן נעשה בהם כל אותן השינויים, הן בסדר ההתפשטות והן בסדר ההסתלקות בשביל תוצאות הבי"ע שיצא

³⁴⁵ עי' לעיל הערה 185.

מהם. אמנם הם עצמם, ר"ל אותן החיצוניות עצמן, הנה הם ג"כ רק ממצייאות האצילות, כי הם שורש הבי"ע אשר באצילות, ולכן חזרו ועלו למעלה שהוא ההסתלקות הראשון, ועומדים הם לעולם באצילות גופה, ומהם נמשך כל השפע הנצרך להבי"ע תמיד.

אמנם מה שאמרנו כי אותו ההתפשטות הראשון ע"י ירידתו למטה הנה נצטמצם בו אור הא"ק, ולא היה ניכר בו שהוא מתולדתו מאומה, כי זהו מ"ש שירדו למטה מרגלי א"ק וכנ"ל. וכן מה שאמרנו ג"כ כי העולמות בי"ע הם למטה לגמרי גם מהאצילות, הנה הכוונה הוא רק על גילויים ועל המציאות עצמן דהבי"ע, כי המציאות עצמן דהבי"ע הם אינם אלהות ח"ו והם למטה מאצילות לגמרי³⁴⁶. אמנם באשר כי כח התהוותם וכל קיומם וחיותם הנה הוא לעולם תמיד רק משפעת אורו ית"ש אשר בהאצילות והא"ק, והוא עומד תמיד בפנימיות פנימיות לעולם, ובו הם מתהווים וחיים וקיימים, וכל שפעת אור הנה הוא לעולם ג"כ רק ע"י זיווגי העליונים³⁴⁷, ובסוד השחקים ששוחקים מ"ן, שהם נה"י, והם עומדים בכל העולמות כולם בפנימיות פנימיותם. והרי נמצא כי כל העולמות כולם הנה הם מקיפים על סוד הנה"י דאצילות ודא"ק, כי הם עומדים בהעלם בפנימיות כל העולמות כולם מהתחלתם עד סיומם, כי כל התהוותם וקיומם והנהגתם בכל מאורעותיהם הנה הוא לעולם תמיד בשפעת אור אשר מהנה"י דא"ק ודאצילות אשר בפנימיותם. וזהו שאמר הרב בעיגולים ויושר (ענף ד) ובכ"מ שהעולמות בי"ע הם מקיפים על הנה"י דא"ק ודאצילות, הגם דעיקר מציאותם דהבי"ע הוא באמת למטה לגמרי גם מכל האצילות, אך הכוונה הוא ע"פ הנו"ו. וכבר כתבנו בזה בכ"מ. והרי נתבאר לנו בזה בדרך כלל כל ההערות שהערינו לעיל ענ"א, וע' עוד למטה בסמוך הענין בדיוק ובפרטות.

כלל י"ג ענף ג'

ומעתה נאמר עוד, כי הנה כאשר נתבונן בזה אנו מוצאים כי היה ה' שינויים בין ההתפשטות הא' וההסתלקות הא' אשר להעולמות בי"ע, לבין התפשטות הא' והסתלקות הא' אשר להעולמות שלמעלה.

א', הוא כי בכל העולמות שלמעלה הנה היה ההתפשטות הראשון אשר לכל אחד מהאור העליון אלא שהיה נכלל בו בהעלם בחי"ג כלי ג"כ, והוא נתגלה בו רק אחר הסתלקותו כמבואר בכל דברינו בזה. אבל בהתפשטות הראשון אשר להבי"ע, הנה היה כל ההתפשטות רק מהחיצוניות דהכלים לבד וכנ"ל.

שינוי ב', הוא כי בכל ההתפשטות הראשונים אשר בהעולמות שלמעלה, הנה היה ההתפשטות אשר לכל אחד אחר ההתפשטות הב' אשר להעליון שעליו, שהוא אחר שנשלם העליון. כי הרי מציאות הא"ק נעשה מהקו דא"ס שהוא ההתפשטות הב' דא"ס כמו שיתבאר בעה"י לקמן כלל י"ד. וכן ההתפשטות הא' אשר להעקודים הנה הוא נעשה אחר שנשלם הא"ק, ומסוד לובן העליון שבו כנ"ל כלל ד'. וכן ההתפשטות הא' אשר להאצילות, הנה הוא נעשה ע"י העקודים וכנ"ל כלל ה' ו', והוא אחר ההתפשטות הב' דלהעקודים. משא"כ ההתפשטות הא' אשר להעולמות בי"ע, הנה (מו ע"ד) הוא נעשה רק אחר ההסתלקות הא' דלהאצילות, והוא אחר שנתרוקן כל האור משם. והוא שינוי נוסף על הא', כי הרי לבד מה שהיה כל ההתפשטות רק מהחיצוניות דהכלים בלתי אור, הנה גם למעלה לא היה אז שום אור כלל. והרי עי"ז הנה נתחשך ונתעבה אותן החיצוניות שירדו למטה בעיבוי אחרי עיבוי, ולא נשאר להם למעלה לקבל הארה משם אלא רק פנימיות דהכלים לבד, והם האירו מרחוק לאותן החיצוניות שירדו, והוא ע"ד שהוא לאחר התיקון, שהכלים דאצילות הם הנר"ג להבי"ע.

אבל אותן החיצוניות עצמן שהם ההתפשטות הא' אשר להבי"ע, הנה הם נתעבו בעיבוי אחר עיבוי ע"י אלו ב' השינויים הנז' כי א' הוא מה שהיו רק החיצוניות דהכלים לבד בלתי אור, ב' הוא שלא נשאר להם למעלה ג"כ שום אור להאיר להם, והוא במה שנעשה כל אותו ההתפשטות

³⁴⁶ ע"י לעיל הערה 146.

³⁴⁷ ע"י מבור"ש ש"ב ח"א פ"ו.

הראשון אשר להבי"ע רק אחר ההסתלקות הראשון אשר להאצילות. משא"כ ההתפשטות הא' אשר לכל העולמות שלמעלה, הנה היה כל ההתפשטות מהאור עצמו, וכן היה ההתפשטות הראשון אשר לכל תחתון אחר ההתפשטות הב' אשר להעליון, ונמשך ההתפשטות דכל א' מיוחד בהאור העליון, ועי"ז הנה מיוחדים כל העולמות שלמעלה תמיד ביחידו של עולם שהוא א"ס ית"ש, כי כל מציאותם הוא מאורו המסתעף ממנו, והיה כל ההתפשטות גם מהאור עצמו. משא"כ העולמות ביי"ע, הם נפרדים, משום שכל מציאותם הוא רק אחר שנסתלק האור העליון, והיה התפשטותם רק מבחי' חיצונית דהכלים לבד.

שינוי ג' הוא בסדר ההסתלקות, כי בכל העולמות שלמעלה הנה היה ההסתלקות הראשון מסיבת האור עצמו ע"י יחודו במקורו, כי כאשר שגם בעת התפשטותו וירידתו היה ג"כ מיוחד במקורו תמיד, כי הוא מהאור העליון עצמו, ולא ירד למטה אלא לעשות שליחותו, שהוא כל התועלות דההתפשטות שאמרנו לעיל, היינו להעשות בעצמו שורש להתחתון, וכן לייסד מקום להתחתון, וגם לרשום³⁴⁸ שם שורשים נעלמים לאורות וכלים דהתחתון וכנ"ל בדברינו כ"ז. ולכן אחר שעשה את שליחותו, הנה חזר הוא עצמו ועלה למקורו מאליו, כי שם מקומו, והיה אפשר לו לעלות מאליו אחר שהוא מהאור העליון עצמו. משא"כ ההסתלקות הא' אשר להבי"ע, הנה היה רק ע"י זולתם, והוא ע"י אורות העינים שירדו אצלם והעלו אותם, אבל לא היה אפשר להם לעלות מאליו, והוא ע"י שנתעבו בעיבוי אחר עיבוי ע"י ב' שינויים הא' והב' הנ"ל. ונמצא כי השינוי הא' והב' אשר היה בההתפשטות, הנה זה גרם להם עוד שינוי ג', שהוא בסדר ההסתלקות. והיינו במה שלא היה אפשר להם לעלות מאליו אלא רק ע"י זולתם, והוא ע"י שנתעבו כנו', ולכן לא היה אפשר להם לחזור ולעלות למקום האצילות, אלא רק ע"י אורות העינים שירדו אצלם ונזדככו קצת ונעשו הם טפלים לאורות העינים.

והנה כ"ז גרם להם ג"כ עוד שינוי ד', והוא כי הנה לא עלו למקומם הראשון אשר ירדו משם אלא שעמדו רק מאחורי עגולי דהנקודות. והענין בביאור הוא, כי הרי מקומם הראשון הנה היה בהנה"י דא"ק, כי הם החיצוניות דהכלים דהנה"י, אבל הנקודות הנה הם רק מהמלכיות דהא"ק המלבישים על הנה"י. והנה כאשר עלו אלו החיצוניות ע"י אורות העינים שהעלו אותם, הנה לא חזר לעלות למקומם הראשון שהם מהנה"י ממש, אלא עמדו רק מאחורי העגולי דהנקודות, שהם רק מהמלכיות המלבישים על הנה"י, והרי הפסיקו העגולי הנקודות ביניהם למקומם הראשון. משא"כ כל התפשטויות הראשונים דהעולמות שלמעלה, כאשר חזרו ועלו בהסתלקות הראשון, הנה חזרו למקומם ממש ממקום שיצאו, והרי היה עוד שינוי ד' בסדר ההסתלקות הראשון אשר להעולמות ביי"ע מכל ההסתלקויות הראשונים אשר בהעולמות שלמעלה, והיה השינוי הזה ג"כ מסיבת גודל העיבוי שנעשה בהם ע"י ב' השינויים אשר בההתפשטות כנו', ועי"ז לא עלו מעצמם שהוא השינוי הג', וכן לא עלו למקומם הראשון שהוא השינוי הד'. והנה נעשו ע"י כ"ז טפלים לאורות העינים, כי רק על ידם נעשה להם האפשרות לחזור ולעלות למקום האצילות, ונשארו עי"ז החיצוניות טפלים לאורות העינים.

והנה יצא ונעשה בהם מכל זה עוד שינוי אחת גדולה ועצומה, והוא שינוי ה', והיינו כי בכל ההסתלקויות הראשונים אשר (מז ע"א) בהעולמות שלמעלה, הנה אמרנו לעיל כלל י' י"א י"ב כי היה נעשה כל ההסתלקות לבחי' מ"ן, ואמרנו בכלל י"א י"ב כי היה עליית המ"ן דכל א' בהשורש הפנימי דכל א', כי ישנם שורש פנימי להתפשטות ראשון דלכל עולם כנ"ל כלל ד' ענ"א, וכן היה ג"כ שורש פנימי להתפשטות ראשון אשר להבי"ע כנ"ל כלל ז' ענ"א, והנה הוא בההתפשטות הראשון אשר להאצילות, שהוא ההתפשטות הא"ק אשר מהטבור עד סוף רגליו. ובהבחנה הב' שבו אשר לעיל כלל ו' ענ"א, שהיה מיוחד עדיין על שם א"ק עצמו והתפשטות הס"ג הכללי, הנה שם עצמו היה נעשה רמז ורושם נעלם גם להתפשטות א' דלהבי"ע, ואותו הרמז ורושם נעלם הוא השורש פנימי לההתפשטות הא' דלהבי"ע, והרי היה אותו השורש פנימי בבחי' הא"ק עצמו והס"ג

³⁴⁸ והוא אורות הרשימו.

הכללי וכנ"ל כלל ז' ענ"א כ"ז. אמנם הנה אותו ההתפשטות דא"ק והס"ג הכללי, הרי הוא עלה ונתעלם אחר ההסתלקות הראשון דלהאצילות ופריסת הפרסא, ועומד כל אותו המקום מאז ולהלאה רק בגילוי האצילות וכנ"ל כלל ו' ענ"א בהבחנה הג'. והנה כאשר נעשה אז ההתפשטות הראשון דלהבי"ע כנ"ל ענ"א, הרי אמרנו לעיל ענ"ב כי נתעלם אז מאותו ההתפשטות כל מדרגת א"ק לגמרי. ואמרנו עוד כי ע"י ירידתם למטה, הנה יצאו כמעט ממדרגת האצילות ג"כ, כי לכן היה הצורך שירדו אצלם האורות דהעינים להעלות אותם. והרי לנו כי הגם ששורש הפנימי דההתפשטות אשר להבי"ע הנה היה נרמז ונרשם גם במדרגת הא"ק והס"ג הכללי, אך ההתפשטות עצמו הנה נתחלף ויצא ממדרגה הזו לגמרי, ויצא כמעט ממדרגת האצילות ג"כ. אך ע"י אורות העינים שהעלו אותם, הנה חזרו למקום האצילות, ועכ"ז הנה נשארו רק טפלים לאורות העינים כנ"ל, והיה כ"ז ע"י שנעשה כל אותו ההתפשטות רק אחר ההסתלקות דלהאצילות וכנ"ל כ"ז.

והנה עי"ז הנה נעשה בהם שינוי גדול מכל ההסתלקות אשר למעלה, כי כל ההסתלקויות הנה נעשו לבחי' מ"ן בעלייתם, כי הם עולים לשרשם הפנימי שלהם ונעשו שם למ"ן, ומשם עולים עוד למ"ן למעלה למעלה עד הנביעו דאור א"ס ית"ש וכנ"ל כלל י"א י"ב. אבל ההסתלקות הראשון אשר להבי"ע, הנה לא היה עלייתם או בבחי' עליית מ"ן כלל, כי נעשה כל מציאותם ע"י ההסתלקות דלהאצילות, ונחשך שם כל אותו המקום משם אור כלל, ואז נעשו להתפשטות הא' להבי"ע. וכן אחר שחזרו ועלו בהסתלקות הא', הנה לא חזרו למקום הראשון אשר במדרגת הא"ק, כי נתחלפו ממדרגתם הראשונה לגמרי, ונעשו רק טפלים לאורות העינים. משא"כ כל ההסתלקויות אשר בהעולמות שלמעלה, הרי היה עלייתם למקומם ולמקורם, ועלו שם למ"ן. והנה זהו השינוי הה' אשר אמרנו שהיה בהסתלקות הא' דלהבי"ע, כי כל הסתלקויות אשר בהעולמות שלמעלה היה הסתלקותם בבחי' מ"ן, אבל ההסתלקות הא' אשר להבי"ע, היה כל ההסתלקות רק בבחי' עליית מקום לבד, כי עלו למקום האצילות, כי שם הוא מקומם לעולם להיות שורש עליון להבי"ע, אבל לא היה אז עלייתם בבחי' מ"ן כלל.

אמנם לאחר התיקון שהוא אחר ההתפשטות הב' דלהאצילות אשר ע"י האור דשם מ"ה, הרי חזר ונתמלא שם כל אותו המקום אשר מהטבור עד סוף רגליו באורו ית"ש, כי נשלם ונעשה שם מציאות כל האצילות, ונתקן אז כל אותן החיצוניות ג"כ למציאות האצילות ממש, כי נתייחדו עם הפנימיות לאחד ממש, והם שורש העליון דהעולמות בי"ע אשר עומד באצילות לעולם, ומקבלים משם ומשפיעים למטה. והנה מאז ולהלאה, שהוא מאחר התיקון דמעשה בראשית אשר ע"י השם מ"ה, הנה עומדים שם כל אותן החיצוניות הנז' שהם השורשים העליונים דלהבי"ע לבחי' מ"ן תמיד ע"י כל הבירורים מהניצו"ק שעולין בהם מלמטה תמיד. אך כ"ז הוא רק לאחר התיקון דמעשה בראשית, אבל בעת עולם הנקודות, כאשר עלו החיצוניות הנז' להסתלקות הא' אשר להבי"ע, שהוא אחר הסתלקות הא' אשר להאצילות, שנתרוקן שם אז מהאור העליון, ונתחשך שם כל המקום אשר מהטבור עד סוף רגליו, הנה לא היה אז ההסתלקות הא' דלהבי"ע לבחי' מ"ן כלל, אלא שהיה אז כל ההסתלקות רק לבחי' עליית מקום, שעלו למעלה במקום האצילות ונשארו שם לעולם להיות שורש עליון להבי"ע. וע' מה שכתבנו בזה עוד בספר {מז ע"ב} הדע"ה ח"א דרוש ה' סי' ד' ה' ו', ושם דרוש ו' סי' ג' אות ו' ז' ח' ע"ש בארוכה.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי היה ה' שינויים בין התפשטות הא' והסתלקות הא' אשר להעולמות בי"ע, לבין התפשטות הא' והסתלקות הא' אשר בהעולמות שלמעלה, כי בכל העולמות שלמעלה הנה היה ההתפשטות הראשון אשר לכל תחתון אחר ההתפשטות הב' אשר להעליון. אבל ההתפשטות הא' אשר להעולמות בי"ע, הנה היה ההתפשטות אחר ההסתלקות הראשון אשר להאצילות, ונתרוקן האור משם והוא שינוי הא' (כי זה היה הסיבה לכל הה' שינויים כולם). שינוי הב', הוא כי בכל העולמות שלמעלה היה ההתפשטות הראשון אשר לכל תחתון מהאור העליון עצמו, והיה ההתפשטות בדרך המשכה בלי פירוד כלל והיה מיוחד במקורו. אבל ההתפשטות

הראשון אשר להעולמות בי"ע, הנה היה ההתפשטות מהכלים לבד בלי אור, ורק החיצוניות הכלים ונפרדו מהפנימיות וירדו למטה, והרי היה ב' שינויים בהתפשטות.

וכן היה עוד ג' שינויים בהסתלקות, והיינו כי בכל ההסתלקויות הראשונים אשר בהעולמות שלמעלה, היה ההסתלקות הראשון אשר לכל א' מעצמו ומאליו, אבל ההסתלקות הראשון אשר להעולמות בי"ע היה רק ע"י זולתם, כי נתעבו ולא היה אפשר להם לעלות מעצמם, ולא עלו אלא רק ע"י אורות העינים שירדו אצלם והעלו אותם, והוא שינוי ג'. עוד היה שינוי בהסתלקות, כי בכל ההסתלקויות אשר בהעולמות שלמעלה, כאשר נסתלקו ועלו הנה היה עלייתם במקומם הראשון, שהוא במקום אשר יצאו משם, והיה ההסתלקות במקומם ומקורם אשר משם נתפשטו ויצאו. אבל ההסתלקות הראשון אשר להעולמות בי"ע, הנה לא עלו במקומם כלל, אלא עמדו באחורי עגולי הנקודות שהם האורות דהעינים, והפסיקו עגולי הנקודות בינם לבין מקומם הראשון, ונעשו טפלים רק לאורות העינים, ולא חזרו למקומם הראשון להתייחד עם הפנימיות אלא רק בעת התיקון אשר ע"י שם מ"ה, אבל בעת עולם הנקודות עמדו רק בהפסק מקום כנו' והוא שינוי ד'. וכן היה עוד שינוי גדולה ועצומה והוא שינוי ה', כי כל ההסתלקות הראשונים אשר בהעולמות שלמעלה, הנה נעשה כל הסתלקויות לבחי' עליית מ"ן, לקבל עי"ז תוספות אור וברכה מלמעלה למעלה. אבל ההסתלקות הראשון אשר להעולמות בי"ע הנה היה אז רק בבחי' עליית מקום לבד, שעלו למעלה במקום האצילות כי שם הוא מקומם, והם שורש העליון להבי"ע להשפיע להם תמיד, אבל אז שהוא בעת ההסתלקות הראשון, והיה אז שליטת דעולם הנקודות, הנה לא היה עלייתם אז למ"ן כלל אלא לעליית מקום לבד.

והרי היה ה' שינויים בהתפשטות וההסתלקות הראשון אשר להעולמות בי"ע מההתפשטות והסתלקות ראשון אשר להעולמות שלמעלה, ועי"ז הנה יצאו כל העולמות בי"ע במציאות עולמות נפרדים³⁴⁹ וכנ"ל ריש ענ"ב, כי משום שרצונו ית"ש הנה היה להמציא אותם רק בבחי' נפרדים, לכך שינה עליהם סדרי בראשית בכל הה' שינויים הנז' כדי להמעיט האור בהם, שיצאו רק ע"פ כוונתו ית"ש בהם.

והרי נתבאר בזה תהלי"א ית"ש ענין ההסתלקות הראשון אשר לכלל העולמות בי"ע, ובזה נשלם הביאור דענין הסתלקות ראשון אשר לכלל העולמות כולם, יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים, ועתה נלך לדרכינו בביאור ההתפשטות הב' אשר לכלל עולם והוא ית"ש יאר פניו אתנו סלה.

כלל י"ד ענף א'

ההתפשטות הב' אשר להעולם היותר עליון, שהוא העולם הראשון מהגילוי דא"ס ית"ש, הנה הוא הקו דאור א"ס אשר נמשך מאור א"ס המקיף ונתפשט בתוך החלל דהצמצום המבואר בדברי הרב בעיגולים ויושר (ענף ב), והנה אותו הקו וצמצום הנה הוא עולם בפנ"ע למעלה מאדם קדמאה, והוא נקרא בשם אור קדמון³⁵⁰, ואויר קדמון³⁵¹, וכן נקרא בשם טהירו עלאה³⁵², על שם תוקף האור דא"ס שבו. והנה הוא הגילוי הראשון אשר נתגלה בו א"ס ית"ש להיות על ידו לסיבת כל הסיבות ולעילת כל העילות לכלל העולמות כולם.

³⁴⁹ עי' לעיל הערה 185.

³⁵⁰ מלשון התיקו"ז קלג ע"ב.

³⁵¹ עי' בהגר"א על ספר יצירה י ע"ד, ז"ל, ובסוד כל העולמות הוא אויר קדמון, שהוא אמצעי בין המאציל הראשון ובין כל העולמות, שעל האויר הקדמון א"א לומר אדם אפילו לשבר את האוזן ולא שם וכנוי.

עי' תז"ח ה ע"ב, ועי' תיקו"ז כ ע"ב וז"ל, כד אפקי י' מאויר אתגליא או"ר, ע"כ. ועי' שם קכא ע"א וז"ל רוח סליק באויר דאיהו כתר עלאה אויר קדמון אש סליק לגבי ה' דאיהו אימא, ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ג ד"ה והוא וז"ל, רדל"א אפיק אוירא שבין גולגלתא למ"ס והוא טהירו עילאה אור העליון הגנוז ששם גנוז חסד דרדל"א.

³⁵² עי' לעיל הערה 186.

והנה הגם כי בדברי הרב בעיגולים ויושר (ענף ב) משמע שם כי התחלת אדם קדמאה הוא מראשית הקו תיכף וסמוך לאור א"ס (מז ע"ג) המקיף ואין הקו עולם בפנ"ע כלל, אך כבר הוכחנו לדעת בכמה מקומות כי דברי הרב הם ככל תורת ה' אשר לא כמו שנכתבו נקראו, והעיקר הוא כי הקו הוא עולם בפנ"ע למעלה מא"ק, וכמו שמוכח בשער הקדמות (דף יא ע"א) שאמר שם כי א"ק הנה הוא רק בחי' זו"ן, מ"ה וב"ן, בערך הקודם אליו ודי בזה, עכ"ל. ונודע הוא כי הזו"ן שהוא מ"ה וב"ן הוא רק למטה מהפרסא דא"א, והם בהנה"י שבו שהוא לבר מגופיה (זהו בדאשית כא ע"ב), וכל עיקר א"א הוא למעלה, ומכל שכן עתיק ורדל"א שהם למעלה לגמרי. וכן הוא מבואר למבין בשבירת הכלים (ריש פרק ו) והוא אמת וברור. ועכ"פ הוא כי עיקר הקו הוא למעלה לגמרי מא"ק, והוא עולם מיוחד בפנ"ע, ונקרא בשם אור קדמון ואויר קדמון וכן בשם טהירו עלאה וכנז, והוא עולם דאור א"ס, וע' שער סדר אצילות בקיצור (תחילת פרק א) ודי בזה.

והנה הגם שהרי הוא רק בבחי' קו דק, והוא בתוך הצמצום שהצמצום מקיפו, והרי כ"ז הוא היפך מכל בחי' אור א"ס, ואיך הוא נקרא בשם קו דאור א"ס ואמרנו שהוא ההתפשטות השני דאור א"ס. אמנם הוא כי הנה ישנם בזה ב' כוונות אשר הם היפך זה מזה הגם ששניהם הם אמת. אחד, הוא כי הכוונה הפשוטה הוא באמת שע"י אותו הקו נתגלה אור א"ס ית"ש, ויצא על ידו באמת מבחי' בלתי גבול לבחי' גבול, ומה שנקרא בשם קו דאור א"ס הוא להורות שא"ס עצמו ית"ש נתגלה בפעולת גבול ומדה ע"י הקו והצמצום. אך יש בזה עוד כוונה שנית, שהוא היפך מזה, והיינו כי הנה גם בכל פעולת גבול ומדה אשר נתגלה ע"י הקו וצמצום, הנה עומד בהם בפנימיותם בבחי' אור א"ס לעולם, ואין להגבול ומדה יסוד קיים כלל, כי היא תלויה תמיד רק על אור א"ס, וברצותו חונג וברצותו ממונג (פיוט ליל יוה"ס), ור"ל שכל היסוד הגבול ומדה אשר עליה מסודר כל סדרי הטבע, הנה הוא עומד לעולם רק ברצון ממנו ית"ש ואינו מכריח רגע ההוה על רגע העתיד. והוא מה שכתוב (איוב כו ז) עמודי שמים ירופפו תולה ארץ על בלימה, כי אין לכל הטבע כולה יסוד קיים כלל, אלא היא עומד לעולם תמיד על רצונו ית"ש, והוא אור א"ס ית"ש אשר בפנימיות כל המציאות כולו, והוא נושא את כולם בכל מלואם תמיד. והרי עכ"פ הוא כי אור א"ס הוא עומד לעולם בפנימיות הגבול ומדה עצמה, וזהו הוראת הקו דאור א"ס, שאור א"ס הוא בפנימיות הקו הגם שהוא דק ומצומצם, וממנו הוא כל הגבול ומדה, ור"ל שעל ידו נתגלה הוא ית"ש בפעולת כל העולמות כולם שהם בגבול ומדה, עכ"ז הנה הוא אור א"ס בפנימיות כולם לעולם תמיד, כי הם נשואים רק עליו ועומד כל הגבול ומדה רק ברצונו תמיד כנז'.

והנה כ"ז הנה הוא עומק הענין מה שאמרנו, שהקו הנה הוא ההתפשטות השני דאור א"ס, כי ההתפשטות הראשון אשר לעיל כלל ב' הנה היה רק להגילוי דאור א"ס לבד, אבל ההתפשטות השני הוא להגילוי דאור א"ס גם בהיות הגבול ומדה ג"כ. והגם שאמרנו שם כי היה כל גילוי ג"כ רק לצורך העולמות, שיהיו הם כולם מיוסדים רק על אור א"ס לעולם, אך כל הכוונה בהגילוי הזה אשר בהתפשטות הראשון הנה היה רק לצורך התכלית האחרון, שהוא כדי שיתגלה אחרותו הפשוטה הנעלמה שאפס זולתו, והוא כאשר יחזור הכל אליו, ע' לקמן כלל י"ז. אבל הכוונה בהתפשטות השני שאמרנו כאן, הנה הוא לייסד את כל המציאות על אור א"ס גם בהיותם במציאותם שהם, והוא באמת רק הסיבה להתכלית, והיה הכוונה בהתפשטות הראשון הן על הסיבה והן על התכלית, והרי עיקרו הוא התכלית, אבל ההתפשטות השני הוה כל פעולתו תמיד בהסיבה המביא לידי תכלית והבן הדברים.

והנה הקו דאור א"ס אשר אמרנו שהוראתו הוא על אור א"ס שהוא בפנימיות תמיד גם בכל גבול ומדה, הנה הוא בבחי' אור וכלי, כי הכח הגבול ומדה שבו הוא בחי' כלי לאור א"ס שבפנימיותו, ועי"ז הנה נתגלה ויצא אור א"ס ית"ש בכל הפעולות הגבול ומדה כנז'. והגם שאין גילוי לבחי' כלי למעלה מהעקודים, אך מאחר שאמרנו שהוא הכח הגבול ומדה, הנה הוא שורש דבחי' כלי עכ"פ. וכן הוא גם כל הצמצום, כי הנה הוא רק השורש דכל עביות וכלים. וכבר אמרנו לעיל כלל י' כי הוא נאצל מההסתלקות הא' דאור א"ס, והנה ממנו ועל ידו, ר"ל מאותו הכח דההסתלקות (מז ע"ד) אשר הוא בבחי' פרגוד מבפנים לאור א"ס המקיף [ע' דברינו בספר הקדו"ש

שער הפונה קדים פ"ה], הנה ממנה הוא נעשה ונמשך הכלי דהקו ג"כ, כי הן הכלי דהקו והן הצמצום הנה נאצלו שניהם מכח ההסתלקות.

והנה אמרנו לעיל כלל י' כי ישנם בהצמצום הכחות כולם הנצרך לפעולת כל ההתהוות, אמנם הם יוצאים מהכח לפועל רק ע"י ההתפשטות הב' דוקא. והנה הוא בצירוף הכלי דהקו, כי שניהם הם מכח ההסתלקות כנז' וענין אחד לשניהם, כי שניהם הם בבחי' דו"ן, ונעשה פעולת הצמצום ע"י שפעת הקו, כי באורו ושפעו נתגלה הכחות דהצמצום, וכן נאצל ממנו ג"כ כל הצורך להתהוות הנעשה בתוכו ע"י אור הקו.

והנה אמרנו לעיל כלל י' ג"כ כי נשאר רשימו בתוך הצמצום מאור ההתפשטות הא' עצמו, והוא רשימת דאור א"ם עצמו ית"ש העומד לעולם בתוך כל ההתהוות. אמנם כל עת ההסתלקות הנה לא היה ניכר הרשימו מאומה, כי היא נמשך בתכונתה אחר האור דההתפשטות הא', ומאחר שהוא נסתלק הנה נתעלם היא ג"כ ואינו ניכר כלל. אך בהתפשטות הב', הנה היא חוזר וניער ע"י אור הקו, והיא רושם האור דא"ם העומד תמיד בכל המציאות כולו, ומנהיג אותו תמיד לכוונת תכלית האחרון אשר כוון עליה המאציל ית"ש בכל ההתפשטות הא' וכנ"ל. ונמצא כי מה שאמרנו לעיל שענין בחי' אור א"ם ית"ש אשר בהקו, שהוא ההתפשטות השני דאור א"ם, הנה הוא הסיבה להביא את המציאות לכוונת התכלית אשר בהתפשטות הא' דאור א"ם, הנה נעשה ונשלם אותה הסיבה לכוונת התכלית ע"י הרשימו³⁵³, כי על ידה נמשך תמיד ונשלם הסיבה לכוונת התכלית. והרי נתבאר לנו כאן ג"כ עומק הענין דהצמצום והרשימו, וכן הענין דההתפשטות הא' והב' והבן כ"ז מאד כי אי אפשר להרחיב הדיבור בזה, אלא רק ברמז ובהעלם ובדרך קצרה וארוכה, ולכן הארכנו כ"כ והבן זה מאד והית"ש יכפר.

אמנם ראינו לבאר ע"פ דברינו דיבור אחד מהזוה"ק אשר בהתחלת בראשית (דף טו ע"א) והוא דיבור נורא סתום ונפלא, ומצאנו בו לבארו ע"פ דברינו כי הוא מדבר על ההתפשטות הב' דענינינו שהוא הקו דאור א"ם ית"ש המתפשט בהצמצום, ומתחיל הזוה"ק לדבר מהקו ומדבר בדרך רמז עד תשלום כלל האצילות וכמו שיתבאר לפנינו בעהית"ש.

כלל י"ד ענף ב' אות א'

(זה לשון הזוה"ק שם) בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא, ונפיק גו סתים דסתימו מרזא דאין סוף, קוטרא בגולמא נעיין בעיזקא, לא חוור ולא אוכם ולא סומק ולא ירוק ולא גוון כלל. כד מדיד משיחא עביד גוונין לאנהרא לגו, בגו בוצינא נפיק חד נביעו דמניה אצטבעו גוונין לתתא, סתים גו סתימין דרזא דאין סוף, בקע ולא בקע, אורא דיליה לא אתידע כלל, עד דמגו דחיקו דבקיעותיה נהיר נקודה חדא סתימה עלאה, בתר ההיא נקודה לא אתידע כלל, ובגין כך אקרי ראשית מאמר קדמאה דכלא³⁵⁴, עכ"ל הזוה"ק.

והנה ראשית דברי הזוה"ק הוא מדבר על הקו דאור א"ם ית"ש שהתפשט בהצמצום, שהוא ההתפשטות הב' דאור א"ם כנ"ל, והוא ראשית הגילוי דאור א"ם למציאות כל העולמות, וזהו שאמר [בריש הורמנותא דמלכא]. ענין הורמנותא הוא כולל ב' כוונות כח ורצון³⁵⁵, והרצון הוא נופל על הפנימיות, והכח הוא על החיצוניות. וכן הוא ג"כ, כי הכח הנה גילוי ושימוש הוא על הסיבה והרצון הוא על התכלית, ועל דרך פעולת האדם, שכל מה שמטפל ועושה בכחו ויכולתו

³⁵³ דהיינו שהרשימו הוא בחי' הדעת, וכאן הוא מתנהג כעין הת"ד דאצילות, ע"י לעיל כו ע"ד וכז ע"א, ובפירוש בדף מב ע"ג (כלל יא ענף א).

³⁵⁴ תרגום: בראש (בראשית בחכמת המלך חקק וכו') שלטון המלך, חקק חקיקות (חקיקה) באור עליון נר חזק, ויצא תוך נסתר הנסתרים, מראש (מסוד) האין סוף עשן בגולם נעוץ בטבעת, לא לבן ולא שחור ולא אדום ולא ירוק ולא צבע כלל. כשמדד (כשחזר) מדידה, עשה צבעים להאיר, לפנים בתוך הנר, יצא (ויצא) מעיין אחד שממנו נצבעו הצבעים למטה, סתום תוך הסתומים של סוד האין סוף, בקע ולא בקע את האור שלו לא נודע כלל, עד שמתוך דחק הבקיעה שלו מאירה נקודה אחת סתומה עליונה אחר אותה נקודה לא נודע כלל, ולכן נקראת ראשית, המאמר הראשון של הכל.

³⁵⁵ הגר"א בתז"ח נ ע"א מבארו כ"רצון" (ואכן ע"י תיקו"ז תיקון ה' שהורמנותא הוא כינוי לבחינת הכתר), אמנם ע"י בגמ' בערובין נט ע"א וכן גיטין נז ע"ב שם משמע שזה לשון של שלטון, ובהגר"א על תז"ח מפרש שהוא כינוי למלכות דא"ס וכדברי רבינו;

הנה הוא רק הכנה וסיבה להשלים הפצו ורצונו שהוא התכלית אשר אליו כוון בכל פעולתו. אמנם לא נגלה התכלית והרצון אלא רק אחר שגומר כל הפעולה, אבל בכל משך זמן הפעולה הרי גנוז הרצון מבפנים והוא מלוּבש בהפעולה, והוה הפעולה החיצונית והרצון הוא הפנימי, ועד"ז הנה הוא פעולת המאציל ית"ש, כי הנה יסד את פעולתו בדרך סיבה ותכלית ושיסובב התכלית (מח ע"א) ע"י הנבראים עצמן כמו שבארנו בכ"מ מדברינו. והנה הם הב' בחי' דכלים ואורות, כי הם הסיבה והתכלית והם הפעולה והרצון, כי יסד את הכלים והעביות שהם המציאות דכל העולמות כדי להנהותם מזיו אורו ית"ש, והוה הכלים בחי' הסיבה והפעולה, והאור הוא בחי' הרצון והתכלית.

אמנם בזה הנה הם משונים מעשיו של הקב"ה ופעולתו ית"ש מפעולות בני אדם, כי פעולות האדם הנה אחר שנגמר הפעולה ונעשה תכליתו, הרי נתבטל הפעולה מעתה והיא עבר ואינו. משא"כ פעולתו ית"ש, הנה הוא קיים לעד, שכל פעולה עצמה וכל סיבה עצמה הנה היא עצמה נעשה לתכלית, ואין בין זה לזה אלא חילוף צורה לבד. כי הנה אחר שיכלה כל הזוהמא והרע, אשר הוא באמת רק מפעולות בני אדם (כמו שבארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ו סי' ד ע"ש בארוכה וכן בכ"מ שם), ולכן יתבטל הוא לגמרי, וכל הרשעה כולה כעשן תכלה (תפילת ימים נודאים). הנה אז יתחלפו כל פעולותיו ית"ש מצורתם, ויצאו מצורת פעולה לצורת תכלית, ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ב' ענף ג'. אלא עתה שהוא בכל משך זמן דהעוה"ז, הנה עומדים כל פעולותיו ית"ש רק בשם הכנה וסיבה, אבל לעתיד הנה יעשו הם עצמם לתכלית, וכל פעולתו ית"ש בהמציאות כולו, שהם העביות והכלים, הנה יזדככו הם עצמן ויתהפכו לאורות.

ונמצא כי מה שהוא עומד עתה בבחי' פעולה ורצון שהם חיצוני ופנימי, כלים ואורות, הנה יתוקנו הם כולם להעשות לרצון לבד, וכל כחו ופעולתו ית"ש אשר גילה בהמציאות מעת ששת ימי בראשית עד סוף הזמן כולו ובתוכם, הרי הוא מלוּבש בהם כוונתו ורצונו ית"ש כדי להאיר אותם כולם באור פניו ית"ש, הנה יתהפכו ויעשו הם כולם עצמן לאור פניו עצמו. ומה שנראה עתה שכוונתו הוא כדי להאיר אותם, הנה יתגלה אז שעומק כוונתו היה כדי שיאירו הם. אמנם עתה אשר החושך יכסה ארץ ע"י גודל הזוהמא רח"ל, הנה משולל הוא מהאדם מלהתבונן בזה עתה מאומה, כי הם עומדים עתה רק בשני בחי' לגמרי, שהם פעולה ורצון, כלים ואורות, גוף ונשמה. ולכן הנה עומד עתה הכוונה רק בהגילוי שהוא כדי להאיר להם והבן הדברים וה"י יכפר.

כלל י"ד ענף ב' אות ב'

ונחזור להענין כי הנה המשיך המאציל את תחילת גילוי ית"ש בסדר פעולה ורצון, שהם סיבה ותכלית, ויסד את המציאות בכלים ואורות. כי הכלים שהם העביות אשר נעשה מהם כל העולמות כולם, הנה הוא הפעולה והסיבה להנהותם אח"כ בזיו אורו ית"ש, שהוא תכלית הכל, במה שיבואו אח"כ הם עצמם לסוד היחוד שיתייחדו כולם באורו עצמו ית"ש. והנה הוא ע"י האורות שבהכלים, שהם מהאור הפנימי הנעלם העומד בהם תמיד, והוא אשר מנהיג אותם תמיד לכוונת תכליתם.

ועל כל זה הנה הוא סובב דברי הזוה"ק שלפנינו, ואמר בריש הורמנותא דמלכא, בהתחלת גילוי רצונו ופעולתו ית"ש. ומ"ש דמלכא, ר"ל המלכות דא"ס, כי שם הוא התחלת גילוי, והיה כ"ז כדי שיתגלה כבודו ומלכותו להמציא עולמות ולמלוך עליהם, שידעו הכל כי לה' המלוכה, ויהיה כל מגמתם ותשוקתם להמליך אותו עליהם ולהדבק בו, כי בזה יתייחד עמהם להיותם חד עמו. ר"ל כי בזה ימשיכו הם עצמם את קדושת אור יחודו עמהם, אשר רק זה הוא תכלית כל התכליות מנועם כל הנועם והזיו והזוהר דכל טוב הצפון דלעתיד כמו שבארנו בכ"מ מדברינו. וזהו שאמר בריש הורמנותא דמלכא, כי כל גילוי ית"ש הנה היה רק למען גילוי כבוד מלכותו, כי זה עצמו הוא תכלית הכל, וכן זה עצמו הוא באמת ג"כ רק סיבת הכל, כי כולם נעשו רק ממנה כנודע.

והנה מתחיל הזוה"ק לבאר לנו את התחלת סדר גילוי ית"ש ואמר

כלל י"ד ענף ב' אות ג'

גליף גליפו בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא. גליף הוא לשון חקיקה³⁵⁶, וסוד הדברים הוא על חלל הצמצום הנעשה באור א"ס, אשר היה מתחילה ממלא בכל מקום, ולא היה אז רק אור א"ס לבד, ואח"כ צמצם בעצמו, מעצמו אל עצמו, ונעשה בו החלל והצמצום. וזהו שאמר גליף בטהירו עלאה, כי טהירו הוא תרגום צהרים, שהוא תוקף האור שאין למעלה הימנו, והוא אור א"ס שהיה בתחילה בכל המקום והעולמות כולם, וגליף ועשה בו החלל והצמצום. והנה הצמצום הוא שורש (מח ע"ב) כל הגבורות כנודע³⁵⁷, ושורש הגבורות נקרא בוצינא דקרדינותא³⁵⁸, שהוא אור השוך וחזק שמתלהט באור השוך, והוא תואר על הצמצום, וזהו שאמר גליף גליפו בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא, שחקק ועשה חלל והצמצום שהיא בוצינא דקרדינותא בתוך האור דא"ס שהוא טהירו עלאה³⁵⁹.

אמנם דע כי כ"ז הוא רק על עצמות והצמצום בערך אור א"ס שבתחילה, אבל אח"כ הנה נקרא באמת הצמצום גופה ג"כ בשם טהירו עלאה, והוא על שם תוקף האור דא"ס המקיף המשלח שם הארתו תמיד, אבל מאור א"ס עצמו, ובפרט מאור א"ס שבתחילה הנה אין אנו מדברים ממנו מאומה, ונקרא הצמצום עצמו ג"כ בשם טהירו עלאה וכן בשם אויר קדמון³⁶⁰ כנודע בדברינו בכמה מקומות. אך דברי הזוה"ק דענינו שמדבר מהתחלה הראשונה לכל הנה קורא טהירו עלאה רק לאור א"ס שבתחילה, והעצמות והצמצום שנעשה בו הוא הבוצינא דקרדינותא וכנ"ז.

אמנם הנה נראה לנו לפרש עוד את דברי הזוה"ק שלפנינו באופן אחר ואולי הוא יותר עיקר, והיינו כי מאור א"ס שבתחילה הנה באמת אינו מדבר הזוה"ק כלל, ואינו מתחיל לדבר אלא רק מהקו דאור א"ס לבד, ועליו אמר גליף גליפו כמו שיתבאר. ומה שאמר בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא, הכוונה הוא הכל על הצמצום, כי הוא נקרא בשני שמות, שנקרא טהירו עלאה ע"י תוקף דאור א"ס שמאיר שם כנ"ל, וכן נקרא ג"כ בוצינא דקרדינותא על שם עצמותה גופה שהיא שורש הגבורות כנ"ל. ועל התפשטות הקו דאור א"ס שנתפשט בו, הנה עליו אמר גליף גליפו, כי התפשטות אור הקו בהצמצום הוא כעין חקיקה³⁶¹, וכמראה חמה עמוקה מן הצל. והגם שאמרנו שהצמצום עצמו הוא הטהירו עלאה, אך עיקר האור המאיר בו הוא אור הקו וכמ"ש הרב בעיגולים ויושר (ענף ג).

והנה מתחיל הזוה"ק לפרש את ענין הקו ואמר –

כלל י"ד ענף ב' אות ד'

ונפיק גו סתים דסתימו³⁶² מרזא דאין סוף, והוא כמו שאמרנו לעיל ענף א', שהקו הוא ג"כ בבחי' אור וכלי, וכשם שהאור דהקו הנה הוא נמשך מרזא דאור א"ס המקיף, כן הוא הכלי דהקו הנה הוא נמשך ג"כ רק משם, והוא מכח הסתלקות האור שישנו באור המקיף מבפנים להחלל והצמצום, המעכב אותו שלא יחזור בהחלל, ועומד בו כח ההסתלקות מבפנים כעין מסך ומחיצה לפניו בכל סביבו אשר מבפנים להחלל, והוא בבחי' כלי כביכול. וכאשר נמשך אור הקו ממנו, הנה היה נמשך הוא ונרתקו עמו, והיה נמשך האור והכלי שניהם יחד מא"ס המקיף. אמנם הרי פשוט הוא, כי באמת הרי הוא סתום ונעלם מלהזכיר כאן בחי' כלי כלל, הן באור הקו ומכל שכן באור א"ס המקיף ח"ו, ולא צריך לכנות ולומר אלא לשון סתום לבד, שיצא האור סתום מסתימו דאור א"ס, וזהו שאמר ונפיק גו סתים דסתימו מרזא דאין סוף, ור"ל שאותו הסתים שהוא בחי' כלי שבהקו, הנה היה נמשך מהסתימו אשר מרזא דאין סוף כי יצא האור ונרתקו עמו כנ"ז.

³⁵⁶ עי' בהגר"א על ספד"צ יא ע"ג ד"ה גלופי שזהו בחינת החיוררתא של הגלגלתא.

³⁵⁷ עי' בהגר"א על ספד"צ כז ע"א.

³⁵⁸ עי' לעיל הערה 294.

³⁵⁹ עי' לעיל הערה 186.

³⁶⁰ עי' לעיל הערה 186.

³⁶¹ עי' פת"ש נתיב הצמצום פתח יב בבית נתיבות שמאריך בזה.

³⁶² ואין להקשות מבהגר"א על תז"ח כד ע"ד ד"ה בוצד"ק שמבאר שהוא בבחינת מו"ס שכן שתי הבחינות הללו מקבילות זו לזו.

כלל י"ד ענף ב' אות ה'

ואמר הזוה"ק עוד, קוטרא בגולמא נעיין בעוקא, הוא קשר והוא הקו דאור א"ס אשר בו הוא כלול שרשי כל העולמות כולם וכל ההנהגה כולו, אשר בכל הקומה הגבולי הכללית עד תכלית תיקון האחרון, הנה כולם כלולים בו, והוא המקשר ומייחד את כולם יחד לסוד האחדות הנעלם דלעתיד. ולזה הכוונה קורא אותו בשם קוטרא, ללמדנו שהוא הקשר והיחוד של כולם. ומ"ש בגולמא, הוא הכלי שבו כנז, ומלמדנו כי הוא היסוד והשורש דכל גבול ומדה ג"כ, כי ע"י הכלי דהקו הנה נצטמצם האור להיות פעולתו בגבול ומדה.

והנה הגם שהרי כבר אמר ונפיק גו סתים כו', ואמרנו שהכוונה הוא שהאור הוא בתוך כלי, וא"כ למה כפל עוד ואמר קוטרא בגולמא, אך הוא ללמדנו על מה שאמרנו לעיל ענף א', כי מה שנקרא בשם קו דאור א"ס הוא על ב' כוונות: אחד, הוא להורות שא"ס עצמו ית"ש הוא יצא ונתגלה בפעולת דגבול ומדה, ועל זה אמר קוטרא בגולמא, והוא על גילוי ית"ש בפעולת דגבול ומדה, שהוא ע"י הכלי דהקו. והשנית, הוא להורות כי עכ"ז, ר"ל שהגם שפעולת דגבול ומדה הנה הוא היפך מהוראת דאור א"ס, עכ"ז הנה היא תלוי ועומד לעולם רק על האור דא"ס, ואין (מה ע"ג) להגבול ומדה יסוד קיים בפנ"ע, כי אור א"ס הוא בפנימיותה לעולם, והוא מנהיגה כפי רצונו, ועל זה הוא מ"ש, ונפיק גו סתים דסתימו מרוא דאין סוף, ור"ל כי הן האור דהקו והן הכלי דהקו הוא תלוי לעולם על רזא דאין סוף, ומנהיגה ע"פ רצונו, לפעמים ע"פ המדה והגבול והוא הנהגת הטבע, ולפעמים למעלה מן המדה והוא הנהגת הנסיי וכנ"ל כלל ב' בארוכה בזה.

ואמר "נעיין בעוקא", עוקא הוא טבעת, והוא הצמצום, שהוא חלול עגול כנודע. והקו הוא נעיין בעוקא, כי הוא נמשך ויורד בתוך הצמצום. וכבר אמרנו לעיל כלל י' כי כלול בהצמצום כל הכחות כולם הנצרך להתהוות כל העולמות שנעשה שם, והם יוצאים מן הכח לפועל ע"י הקו, כי בשפעת אור הקו מתגלה כחות הצמצום, וכן נאצל ממנה אז ג"כ אור ובחי' עביות, ומשתתפים שניהם בבנין כל העולמות, וזהו ג"כ מתועליות הכלי שבהקו, כי זולת הכלי לא היה השתוות להאור עם הצמצום להתייחד זב"ז ולהשתתף יחד. אך ע"י הכלי, הנה משתווה האור דהקו עם הצמצום ומתייחדים זב"ז ומשתתפים שניהם בבנין העולמות, ונעשו כל העולמות ע"י הקו וצמצום יחד.

כלל י"ד ענף ב' אות ו'

ואמר הזוה"ק עוד, לא חוור ולא אוכם ולא סומק ולא ירוק ולא גוון כלל. ענין הגוונין הוא הוראת תכונת ואיכות הפעולות³⁶³, פעולת החסד היא מכונה בגוון לבן, פעולת הגבורה הוא בגוון אוכם סומק (וכמ"ש נדה דף יט ע"א שחור אדום הוא אלא שלקה), פעולת הת"ת הוא ירוק, וכן כמה גוונין הכל לפי המיזוג. אך עכ"פ הוא כי הוראת הגוונין הוא על איכות הפעולות, ועל זה אמר כי כאן שהוא בהקו וצמצום, הגם שהוא שורש השרשים דכל העולמות כולם וכל הפעולות כולם. אך שם גופה הנה אין שום גילוי עדיין לשום פעולה כלל, וזהו שאמר, לא חוור ולא אוכם כו', כי כאן הוא רק בהעלם גדול.

כלל י"ד ענף ב' אות ז'

ואמר הזוה"ק עוד, כד מדיד משיחא עביד גוונין לאנהרא לגו, הכוונה הוא על הגילוי דאדם קדמאה, שבו נתגלה השורש דעשר ספי' אשר הם בבחי' מדה וגבול, וכמ"ש בפ' פנחס (רנז ע"ב) דכל ספי' אית לה שם ידיע ומדה גבול ותחום כו'. והגם כי בא"ק עצמו אינם עדיין העשר ספי' ממש, אבל השורש דעשר ספי' הנה נתגלה בו, דהרי לכך נקרא בשם אדם, וכמ"ש בתיקונים (דף קלח ע"א) דלית ספי' דלא אתקריאת אדם, אבל אדם קדמאה עלאה דכלהו כו', סתים דכל סתימין עלת העלות קדמון לכל קדומים, בנין האי אדם קדמון אתמר בעלת העלות (אולי צ"ל בעלת על כל

³⁶³ עי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ב ד"ה נציצו, שכל הגוונין הם בבחינת גבורות, וכן עי' בהגר"א על תז"ח כג ע"ב וב"ע קעז ע"א, שבהאר"א בז"א כל הצבעים הופכים ללבן, ואילו כאן בבחינה שמדבר רבינו אין אפילו לבן. ועי' ב"ע קמח ע"ב שבבוצינא במו"ס הם כלילין בחד שעדיין אין שם חילוקי גוונין כלל.

העלות³⁶⁴) ואהיה אצלו אמון³⁶⁵. ר"ל שא"ק אמר שהוא היה אמון אצל עלת על כל העלות, כי ע"י א"ק נעשה הכל, ובו הוא שורש הכל, וא"ק הנה הוא הגילוי הראשון שנתגלה מהקו דא"ס. וזהו שאמר הזוה"ק דענינינו "כד מדיד משיחא", ר"ל כאשר נתגלה מהקו השורש דעשר ספי שהם בבחי' מדה, והוא הגילוי דא"ק כנוז'. "משיחא" הוא לשון מדידה, ובן הוא מלשון משחת קודש, שמתרגם משח רבות קודשא³⁶⁶, כי א"ק הוא משח רבות קודשא מהקו דא"ס. והנה בא"ק עביד גוונין לאנהרא לגו, הכוונה הוא על עולם העקודים, שהוא אורות דהאח"פ הנמשך מא"ק, והם שורשי האצילות כמ"ש הרב באח"פ (ריש פרק א). וזהו שאמר "עביד גוונין", כי בעקודים מתנוצצים ומבהיקים האורות דשרשי האצילות, וזהו שאמר לאנהרא לגו, כי האצילות נקרא בתי גואי, כמ"ש בפ' שמות (דף יח ע"א), ונעשה בעקודים הגוונין שהוא זוהרי אור לצורך פעולת האצילות.

והנה עד עתה מדבר הזוה"ק בהעולמות דא"ס³⁶⁷, שהוא מתחילת הקו עד סוף העקודים שהם נקראים בשם עולמות דא"ס, כי למעלה מהטבור דא"ק הוא מכלל עולמות דא"ס, אך מכאן ולהלאה הנה מדבר מאצילות עצמו, מהרישין דא"א עד אבא אשר הוא מרומז בתיבת בראשית, ראשית חכמה (תהלים קיא י), וכמו שמתרגם בתרגום יונתן (בראשית א א), ועליו אמרו (ראש השנה לב ע"א) בראשית נמי מאמר הוא, ובן הוא בזוה"ק לקמן (טז ע"ב), וע"ז סובב דברי זוה"ק דענינינו אשר מכאן ולהלאה וכמו שמפרש והולך.

כלל י"ד ענף ב' אות ח'

והוא מ"ש הזוה"ק "בגו בוצינא נפיק חד נביעו דמניה אצטבעו (ר"ל נתייסדו) גוונין לתתא". מ"ש בגו בוצינא, הכוונה הוא על המ"ס דא"א רישא תליתאה, כי הב' רישין דא"א נקראים (ומח ע"ד) אורא ובוצינא, אורא הוא רישא תניינא שהוא אורא דלא אתפס (ז"ח דף ע ע"א, וט"י פ"ב מ"ו), והוא מהדעת דרדל"א, ובו גנוז חסד דרדל"א³⁶⁸. והמ"ס רישא תליתאה היא בוצד"ק³⁶⁹, שבה גנוז גבורה דרדל"א כנודע כ"ו. והרדל"א עצמו הנה הוא מהתנוצצות הז"ת דהמלכות דעקודים כמ"ש הגר"א אור (פ' פקודי דף טז סע"ד). והרי נמשך הרדל"א מהעקודים ומתלבש בהחסד וגבורה שבו, בהאורא ובוצינא שהוא המ"ס כנוז'. והנה המ"ס הוא היסוד והשורש של כל הנהורין דאצילות כנודע בספד"צ (פרק א ד ע"ב³⁷⁰), ולכן הוא כי אחר שרמז לנו הזוה"ק דענינינו מציאות דהעקודים כנ"ל אות ז', הנה מלמדינו על סדר השתלשלות דהאצילות שהוא מהמ"ס, וזהו שאמר "בגו בוצינא" שהוא המ"ס, "נפיק חד נביעו כו". והענין הוא כי אורא ובוצינא שהם הב' רישין דא"א, הנה הם בבחי' דו"ן כנודע בהגר"א בספד"צ (פרק א ו ע"א) (וע' מאמרי רשב"י פ' תרומה דף

³⁶⁴ עי' דע"ה ח"א יד ע"א ז"ל, וכ"ז הנה היה ע"י מה שהיה מסתתר אז המאציל ית"ש והתעלם את אורו מהם, ועי"ז היה חסר בכולם כל יחוד הדו"ן אשר בכל אחד ואחד, והוא מ"ש בתז"ח (דף ט"ל ע"ד) דההוא אדם קדמון הוה בני עלמין ומחריבן, בגין דעילת העילות לא הוה משתתף תמן, בגין דעד השתא לא הוה שלים בנוק' דיליה, ושם (ט"ו ע"ד) אמר ועילת על כל עלאין לא נחית עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה. והנה מ"ש בדף ט"ל כוונתו הוא על הגלגלתא והקד"א הרישא תניינא, וזהו מ"ש שם עילת העילות, ולא אמר שם עילת כל העילות. אבל שם דף ט"ו כוונתו הוא על המאציל עליון עצמו ית"ש, ולכן אמר שם ועילת על כל עלאין.

³⁶⁵ ז"ל בשלימות: דלית ספירה דלא אתקריאת אדם אבל אדם קדמאה עלאה דכלהו כתר עליון סתים וטמיר סתים דכל סתימין עלת העלות קדמון לכל קדומים בגין האי אדם קדמון אתמר בעלת העלות ואהיה אצלו אמון.

תרגום: שאין ספירה שלא נקראת אדם אבל אדם הראשון העליון של כולם כתר עליון סתום וגנוז נסתר כל הנסתרים עלת העלות קדמון לכל קדומים בשביל האדם הקדמון הזה נאמר בעלת העלות ואהיה אצלו אמון.

³⁶⁶ תרגום: שמן גדולה הקדוש.

³⁶⁷ עי' לעיל הערה 75.

³⁶⁸ עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ב.

³⁶⁹ עי' לעיל הערה 294.

³⁷⁰ כוונתו למש"כ שם "ביה סליקו וביה סלקין".

כ סע"ד ודף כא רע"א מדפוה"ח תרנ"ה עש"ה), והדעת המייחדם הנה הוא הקד"א, כמ"ש הרב בא"א (פרק ו) שבו מתלבש ת"ת דרדל"א, והנה הוא הדעת המייחד את האוירא ובוצינא.

והגר"א בספרד"צ (פרק א ו ע"ג) אמר כי הת"ת דרדל"א הוא הרעוא דרעוין אשר במצח הרצון, וכוונתו הוא על חלק הקד"א שכנגד המצח, ור"ל על נהירו דרדל"א שהוא האוירא הגנוז בו, וכמ"ש שם (כד"ה קד"א ה ע"ב ד"ה ואמר אזדכך), ואותו הנהירו דרדל"א שהוא האוירא הגנוז בחלק הקד"א שכנגד המצח, הנה אותו האוירא הוא מבחי" הת"ת דרדל"א הנמשך מהדעת דרדל"א, והנה הוא הרעוא דרעוין, וכן הוא הדעת המייחד את האוירא עצמו עם המ"ס, וע' דבריו בתיקונים (דף קלח ע"ג וע"ד, וכן שם דף מו סע"ג) כי האוירא עצמו הוא הדעת דרדל"א, ובא"א הוה אותו האוירא לחכמתא עלאה סתימאה, והאוירא המתפשט וגנוז בקד"א הוא ת"ת דרדל"א, והוא הדעת אשר בין האוירא עצמו להמ"ס, שהוא הדעת המייחדם, והוא הדעת דא"א. אבל הקד"א עצמו הוא החסד דרדל"א ובו גנוז הת"ת שהוא הדעת דא"א, כי הקד"א הוא סיום הגלגלתא כמ"ש הגר"א שם (בסד"ה קד"א ה ע"ג ד"ה ובמ"ס), ועכ"פ הוא כי הנהירו דרדל"א הגנוז בקד"א הוא הדעת דא"א.

והנה זהו שאמר כי, "בגו בוצינא", שהוא המ"ס, "נפיק חד נביעו", ור"ל על הדעת שהוא הנהירו דרדל"א אשר בקד"א, והוא מתפשט ונמשך בהמ"ס דא"א, והוא הנביעו שאמר, ונעשה המ"ס על ידו למעיין נובע לכל האורות דהאצילות, ומהאצילות לבי"ע. וזהו שאמר "דמניה אצטבעו גוויין לתתא", כי מאותו הדעת נתיסדו בהמ"ס כל הכתות להאורות והפעולות אשר להאצילות ולבי"ע, שכולם הם מהמ"ס דא"א כנודע.

כלל י"ד ענף ב' אות ט'

ואמר הוזה"ק עוד "סתים גו סתימין דרזא דאין סוף בקע ולא בקע אוירא דיליה לא אתידע כלל", הכוונה הוא ע"פ מה שאמרנו, כי האוירא עם המ"ס הם בבחי' דו"ן ברישא דא"א, והאוירא הנה הוא מהרדל"א, וכמ"ש באד"ר (דף קלה ע"ב) והאי אוירא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין ברוחא דגניז בהאי גולגלתא³⁷¹, וזהו ג"כ כוונת הוזה"ק שלפנינו מ"ש "סתים גו סתימין דרזא דאין סוף", ור"ל על רדל"א דאחזי נהוריה ברישיה דא"א (ע"ח א"א פרקים ד ו), והוא האוירא, שהיא אור הרדל"א. והנה הוא משלה את הארתו להמ"ס דרך הקד"א, והוא מ"ש "בקע ולא בקע", כי אינו בוקע את הקד"א אלא שנמשך ההארה דרך מסך הקד"א. והרי נמצא כי הגם שאינו בוקע אותו ממש, עכ"ז הנה הוא מאיר דרך בו, וז"ש "בקע ולא בקע". אמנם האוירא עצמו, הנה לא אתידע כלל, כי גם המ"ס אינו משיג אותו, והגם שהוא מאיר בו, אך מכיון שהוא רק דרך הקד"א, הנה אינו משיג המ"ס את האוירא עצמו כלל, וכמ"ש בפ' נח (סה ע"א) ההוא מחשבה עלאה, שהוא המ"ס, נהיר בנהירו סתים דלא ידע וההוא מחשבה לא ידע כו' כו'³⁷² ע"ש. וז"ש הוזה"ק שלפנינו אוירא דיליה לא אתידע כלל, כי אע"ג שמאיר בו, וכל קבלת המ"ס הוא ממנו, עכ"ז הוא עצמו לא אתידע כלל כי הקד"א מפסיק ביניהם.

³⁷¹ תרגום: והאור הזה הוא טמון הטמונים של עתיק יומין, ברוח שנגנז בה, בזו הגולגולת.

³⁷² ז"ל בשלימות: אמר רבי שמעון ארימת ידאי בצלותין לעילא דכד רעותא עלאה לעילא לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר לעילא וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידע ונהיר מאי דנהיר כלא בסתימו רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולא תנהרא מניה חד פריסו אתפריס ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא נהיר מה דנהיר וכדין (ס"א ההוא) איהו מחשבה עלאה נהיר בנהירו (בסתימו) סתים דלא ידע וההוא מחשבה לא ידע כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתידע בנהירו דפריסא דקיימא דנהיר ממה דלא ידע ולא אתידע ולא אתגליא

תרגום: אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שכשהרצון העליון למעלה למעלה עומד על אותו רצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולמים, הראש היותר סתום שלמעלה, ואותו הראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע, ומאיר מה שמאיר הכל בסיתום. רצון המחשבה העליונה לרדוף אחריו ולהיות מואר ממנו, מסך אחד נפרס, ומתוך אותו מסך ברדיפת אותה מחשבה עליונה מגיעה ולא מגיעה עד אותו מסך, מאירה מה שמאירה. ואז (אותה) הוא מחשבה עליונה מאירה באור (בסיתום) סיתום שלא ידוע, ואותה מחשבה לא ידועה. ואז מכה אור המחשבה הזה שלא נודע באור של המסך שעומד, שמאיר ממה שלא ידוע ולא נודע ולא התגלה.

כלל י"ד ענף ב' אות י'

ואמר הזוה"ק עוד, "עד דמגו דחיקו דבקיעותיה נהיר נקודה חדא סתימא עלאה"³⁷³, והכוונה הוא, כי הנה האוירא והמ"ם שהם בבחי' דו"ן כנז' (אות ח), הנה תשוקתם תמיד להתייחד זב"ו, וכמ"ש בפ' נח (סה ע"א) רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולא תנהרא מניה³⁷⁴, ר"ל מהאוירא, חד פריסו אתפריס, שהוא הקד"א, {מט ע"א} ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה, שהוא המ"ם כו', ע"ש. וזהו שאמר הזוה"ק שלפנינו "דמגו דחיקו דבקיעותיה", ור"ל מתוך שדוחקים את עצמם להתייחד זב"ו דרך הקד"א, ונמשך ההארה בבחי' בקע ולא בקע כנ"ל, הנה עי"ז נהיר נקודה חדא סתימא עלאה, והכוונה הוא על החכמה שהוא אבא, והוא נקרא בשם נקודה ע"ש שהוא הי' דהשם כמ"ש לקמן (דף טז ע"ב ודף כ ע"א), והנה הוא אצילות הראשון הנאצל מהמ"ם, כי המ"ם הוא כתר, ואבא הוא חכמה, ושרשו הוא באוירא, ונמשך ויוצא מהמ"ם ע"י הנהירו דאוירא שמקבל דרך הקד"א כנ"ל. וזהו שאמר "כי מגו דחיקו דבקיעותיה" ע"י הנהירו אשר מהאוירא להמ"ם דרך הקד"א, שהוא בבחי' בקע ולא בקע, עי"ז הנה נהיר נקודה חדא סתימא עלאה, שהוא אצילות³⁷⁵ דמציאות החכמה שהוא אבא, והוא סתימא עלאה, כי אבא טמיר יתיר, כמ"ש באד"ז (דף רצא ע"א), וע' דברינו במטי ולא מטי פרק ג' אות י"ב, ואמר עלאה כי הכוונה הוא על או"א עלאין שהוא הי' דהשם.

כלל י"ד ענף ב' אות י"א

ואמר הזוה"ק עוד, "בתר ההיא נקודה לא אתיידע כלל", הכוונה הוא ע"פ מ"ש הרב בשער השמות (סוף פרק ז) כי אי אפשר להתלבש אור הא"ם בשום אחד מהי' ספי' אם לא ע"י שיתלבש תחילה אור החכמה בהם, וזה סוד (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית. והרי לנו כי כל הגילוי דאור א"ם אשר באצילות הנה הוא רק בהחכמה, אבל ממנו ולמטה אין גילוי עוד לאור א"ם כלל, כי כולם מקבלים רק ע"י התלבשות בהחכמה. וזהו שאמר כי "בתר ההיא נקודה" שהוא חכמה, "לא אתיידע כלל", כי ממנו ולמטה אין עוד שום גילוי לאור א"ם כלל, וע' שער סדר אבי"ע (פרק א וכן שם פרק ו).

כלל י"ד ענף ב' אות י"ב

ואמר הזוה"ק עוד, "ובגין כך אקרי ראשית מאמר קדמאה דכלא", ור"ל כי החכמה נקרא ראשית משום שהוא הראשון להנאצלים, כי הוא נאצל מהמ"ם כנז'. אבל המ"ם עצמו שהוא הכתר, הנה הוא נקרא ג"כ בשם א"ם, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע דף קמא ע"ב) מוחא סתימא אתקרי אין סוף, וכן אמרו ברע"מ (פרשת בא מב ע"ב) כי הכתר הוא המקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה כו', וכן בפ' פנחס (רנח סע"א) דכתר אין סוף אתקרי. והוא מהטעם כי לית סוף לנביעו דנהוריה כנז'. ובפ' בראשית (לא רע"ב) אמרו שם, הגם שחכמה איהי תניינא לחושבנא עכ"ז אקרי הוא ראשית בגין דהאי כתרא עלאה טמירא כו'³⁷⁶, ר"ל כי הכתר הוא בדרגא דא"ם כנז', ולכך לא עייל הוא בחושבנא, ולכן תניינא שהוא חכמה נקרא הוא ראשית ע"ש. והוא מרומז בתיבת בראשית שהוא מאמר קדמאה דכלא וכמ"ש (ראש השנה לב ע"א) בראשית נמי מאמר הוא, כי כל העשרה מאמרות הוא על הבריאה שהיא בגבול ומדה, וההתחלה דבחי' הגבול הוא מהחכמה,

³⁷³ עי' תרגומו עי' לעיל הערה 354.

³⁷⁴ עי' הערה 372.

³⁷⁵ לשון האצלה והשפעה ולא רמז לעולם האצילות.

³⁷⁶ ז"ל בשלימות: בראשית ב' ראשית (היא חכמה כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא) בגין דאיהי תניינא לחושבנא ואקרי ראשית בגין דהאי כתרא עלאה טמירא היא קדמאה ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב' ראשית ועוד כמה דחכמה עלאה איהי ראשית חכמה תתאה ראשית נמי הויא ועל דא לית לאפרשא ב' מן ראשית.

תרגום: בראשית, ב' ראשית, (היא חכמה, כמו שתרגם יונתן "בראשית" בחכמה) בגלל שהיא שניה לחשבון, ונקראת ראשית, בגלל שכתר עליון זה טמיר הוא ראשון, ועל שלא נכנס בחשבון הראשית הוא שני, בגלל זה ב' ראשית. ועוד, כמו שחכמה עליונה היא ראשית, גם כן חכמה תחתונה גם היא ראשית, ולכן אין להפריד ב' מן ראשית.

כי כתר הוא בדרגה דא"ס כנז, והוה התחלת הגילוי מחכמה, ועל זה נאמר (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית.

והגם כי כאשר נאמר שהמאמר הראשון שהוא בראשית הנה הוא חכמה, א"כ איך הם עשרה מאמרות, הרי זולת הכתר הוא רק תשעה. אך הענין הוא כי העשרה מאמרות הנה הוא באמת עם הכתר ג"כ, ומה שאמרנו כי מה שנאמר בראשית הוא חכמה כי היא נקרא ראשית כנז, הכוונה הוא שכל העשרה מאמרות הם העשר ספי' דחכמה, וכמ"ש בתיקונים תיקון כא (דף סח סע"ב) האי נקודה שהוא חכמה עלה אתמר בעשרה מאמרות נברא העולם, וכתב שם הגר"א שר"ל שהעשרה מאמרות הן עשר ספירין דכלולין בחכמה כו' ע"ש³⁷⁷, וכן שם בדבריו ע"ג ד"ה כליל עשר ספירין³⁷⁸, וכן בדבריו בספד"צ בתחילתו³⁷⁹, וע' שם ושם היטיב.

אמנם הנה אין כוונתנו שהעשרה מאמרות הם העשר ספי' הפרטיים שבחכמה, אלא עיקר הכוונה הוא שכל הגילוי דעשר ספי' הוא רק ע"י החכמה, כי מצד הכתר לא היו מתחלקים לעשר, ולא היו נקראים בשם ספירין כלל, כי כתר משום שהוא מיוחד בא"ס הנה לית סוף לנביעו דנהוריה כנ"ל, ולכן מצידו לא היו מתחלקים לעשר כלל, וכל התחלקותם לעשר הוא רק אחר שנמשך מהכתר להחכמה, ולכן הוה החכמה הי' דהשם, כי מצידו נעשו לעשר ספי', ולכן נקרא ראשית כי הוא ראשית הגילוי הראשון לבחי' דעשר ספי'. אך עכ"פ הוא כי העשרה מאמרות הנה הוא באמת עם {מט ע"ב} הכתר ג"כ, אלא שגילוי דהכתר הנה הוא רק אחר שנתלבש בהחכמה. וע' בהשמשות זוהר בראשית (סי' כד דף רנו סע"ב) שמבואר שם כי בפסוק בראשית מרומז שם כל העשר ספי', ואמר שם "בראשית" הוא דחכמה, "ברא" עלאה סתימא דלא אתיידע, כתר, "אלהים", בינה כו' ע"ש³⁸⁰. והרי חושב שם ג"כ כתר אחר חכמה, והוא מהטעם שאמרנו כי גלויו

³⁷⁷ ז"ל: ואמר עלה אתמר בעשרה כו' דהן ע"ס דכלילין בחכמה כמ"ש ל' א' והאי נקודה היא חכמה כנ"ל ואמר האי נקודה כו' להורות האיך הכל כלול בהאי נקודה דג' רת"ס דהאי נקודה הוא ג' יודין והנקודה עצמה הוא הוא יוד הרביעי הנ"ל והן שם מ"ב ל"ב נתיבות ל"ב אלקים ועשר אמירן הרי מ"ב כמ"ש בהרבה מקומות רבו מלספר וז"ש למעלה והאי נקודה עלה אתמר בעשרה כו' והוא שם מ"ב דבראשית דבו נברא העולם ועמ"ש במ"א דהיאך שם מ"ב בהוא בפ' ראשון דבראשית.

³⁷⁸ ז"ל: שהן יוד אותיות שבשם הנ"ל ויוד שבסוף כוללן וכן היר"ד שבראש כמ"ש בריש תז"ח ועשר חכמות אתקריאו ע"ס וכן אמר בפ' ויקרא יר"ד ב' על יר"ד קיימי כולהו כו' תנן יר"ד שמות אשתכללו ונפקו מהאי יר"ד דהיא עשיראה דאתוון כו' וכלהו סתימי ביר"ד וכן יר"ד מל' כליל כלהו כידוע.

³⁷⁹ א ע"א: וידוע כל הספירות נקראין ע"ש חכמה, כמ"ש בתז"ח (דף עג ע"א) (ב ע"ב) אדם הגדול חכמה ועשר חכמות אתקריאו עשר ספירות מסטריה וכמ"ש (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית, וכמ"ש בס"י (פ"א מ"א) בל"ב נתיבות פליאות חכמה חקק כו'. וכן כל האצילות נקרא ע"ש יר"ד שבשם שהיא חכמה. וכמ"ש בע"ח דעל ידי התלבשות א"ס בחכמה האציל כל האצילות ומתלבש בהן. וכן ראשית הגילוי הוא מחכמה כמ"ש בא"ז (רפט ע"ב) אתר דשירותא אשתכח כו' הוא נהירו דחכמתא כו', וכן (רצ ע"א) ומהאי עדן איקרי שירותא בעתיקא לא אקרי כו' האי חכמתא שירותא דכולה כו' כולה לא אתכליל אלא בהאי כו'. והוא יר"ד שבשם, התחלת השם, וכלל כל הע"ס הוא יר"ד ולכן נקרא כל לימוד הקבלה חכמה וזהו ספרא.

³⁸⁰ ז"ל, בראשית (בראשית א א) רזא דחכמ"ה ברא עלאה סתימא דלא אתידע (כתר) אלהים בינה א"ת כללא דחס"ד וגבורה השמים תפארת וא"ת כללא דנצח והו"ד וא"ו דואת לאכללא צדי"ק הארץ כללא דכנ"י ארץ החיים ובתר פרטא דאורייתא ברזא דאינון יומין עלאין בראשית מאמר הוא לקבל דרגא דחכמה ואקרי ראשית ויאמר אלהים יהי אור (בראשית א ג) לקבל דרגא דחס"ד דאיהו לימינא דהא מתמן נפיק נהורא לכלהו עלמין ברזא דיום הה"ד (תהלים נב ג) חסד א"ל כל היום ולקבליה לתתא אברהם דאחיד בהאי חולקא ובג"כ כתיב הכא יום אחד והכא (יחזקאל לג כד) אחד היה אברהם וביה כתיב (ישעיה מא ב) מי העיר ממזרח ברזא דאור דנפיק ממזרח ות"ח לא תשכח בכלהו ז' זכאין דאחידן לעילא ברזא דשמהתון בשירותא אלף אלא אברהם ואהרן דאחידן בהאי חס"ד דהא כהנים מסטרא דחסד אתו אע"ג דאחיד אהרן בהוד בחסד נמי אחיד ומשה אע"ג דאחיד בנצח בת"ת נמי אחיד לאחזאה דכלא חד ואברהם רישא לכלהו זכאין ומניה אתפרשו לתתא דאיהו לימינא דקב"ה ואקרי כהן הה"ד (תהלים קי ד) אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק ואהרן בגין דאיהו כהן אחיד בהאי אבל דרגא דיליה הו"ד איהו.

תרגום: "בראשית", סוד החכמה. "ברא", העליון הסתום שלא נודע (כתר). "אלהים", בינה. "את", כלל של חסד וגבורה. "השמים", תפארת. "ואת", כללות של נצח והוד. וא"ו של "ואת", להכליל הצדיק. "הארץ", כללות של כנסת ישראל, ארץ החיים, ואחר כך פרט של תורה בסוד אותם ימים עליונים. בראשית הוא מאמר, כנגד הדרגה של חכמה, ונקרא ראשית. "ויאמר אלהים יהי אור", כנגד הדרגה של חסד, שהיא לימין, שהרי משם יוצא אור לכל העולמות בסוד של יום. זהו שכתוב "חסד אל כל היום". וכנגדו למטה, אברהם שאוחז בחלק הזה, ולכן כתוב כאן "יום אחד". וכאן, אחד היה אברהם, ובו כתוב "מי העיר ממזרח", בסוד

דהכתר בבחי' ה' ספי' הוא רק ע"י החכמה, אבל במקומו עצמו אינו ניכר כלל. ונמצא כי האמת היא שהמאמר הראשון הוא הכתר, אבל החכמה הוא רק המאמר השני, אלא משום שגילוי דהכתר הוא רק ע"י החכמה, ולכן נרמז בתורה המאמר דהחכמה קודם להמאמר דהכתר. וכן הוא בספר הבהיר (סי' נ אות קמא) שאמר שם מאי ניהו י' מאמרות, ראשון כתר עליון כו', שנית חכמה כו' ע"ש³⁸¹, הובא בפרדס שער ב' פרק ג' ע"ש³⁸², כי בספר הבהיר שלפנינו הוא משובש בזה. והרי לנו ג"כ כי המאמר הראשון הוא הכתר אלא שלא נתגלה רק ע"י החכמה המרומז בתיבת בראשית, ולכן אמרו כי בראשית הוא מאמר קדמאה, ור"ל שהוא הראשון לגילויים כי על ידו נתגלה הכתר ג"כ.

והנה כ"ז הוא ג"כ עומק כוונתם ז"ל במדרש שמות רבה (פט"ו סי' כב) שאמרו שם הרבה מעשים כתב משה בתורה סתומים עמד דוד ופירשם, אנו מוצאין ממעשה בראשית משברא שמים וארץ ברא האור שנאמר בראשית ברא אלהים כו', ואח"כ ויאמר אלהים יהי אור, ודוד פרשו מאחר שברא אור ברא שמים שנאמר עוטה אור כשלמה והדר נוטה שמים כיריעה, הרי למדנו משברא אור ברא שמים עכ"ל המדרש. והנה עומק כוונתם ז"ל הוא ע"פ מה שאמרנו, כי המאמר יהי אור הנה הוא מהכתר שהוא האור הגנוז, והוא היה באמת קודם לכל, אלא בשביל שהוא נעלם מאד לכן לא נתגלה הוא אלא ע"י המאמר דהחכמה, ואחריו שהוא אחר המאמר דבראשית וכנ"ל.

של אור שיוצא ממזרח. ובא וראה, לא תמצא בכל שבעת הצדיקים שאחוזים למעלה בסוד של שמותיהם בתחלה אל"ף, אלא אברהם ואהרן שאחוזים בחסד הזה, שהרי כהנים מצד החסד באים. אף על גב שאהרן אחוז בהוד, גם בחסד הוא אחוז. ומשה, אף על גב שאחוז בנצח, גם בתפארת אחוז הוא, להראות שהכל אחד. ואברהם ראש לכל הצדיקים, וממנו נפרדו למטה, שהוא לימין הקדוש ברוך הוא, ונקרא כהן, זהו שכתוב "אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק". ואהרן אחוז בזה בגלל שהוא כהן, אבל דרגתו הוא הוד.³⁸¹ קמא. מאי ניהו עשרה מאמרות, ראשון כתר עליון ברוך ומבורך שמו ועמו, ומי עמו, ישראל, דכתיב (תהלים ק' ג) דעו כי ה' הוא אלהים הוא עשני ולא אנחנו עמו, ולא אל"ף אנחנו, להכיר ולידע אחד האחדים המיוחד בכל שמותיו: קמב. שניה, חכמה, דכתיב (משלי ח' כב) ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז, ואין ראשית אלא חכמה דכתיב (תהלים קי"א י) ראשית חכמה יראת ה': קמג. שלישי, מחצב התורה, אוצר החכמה, מחצבה רוח אלהים, מלמד שחצב הקב"ה כל אותיות התורה וחקקו ברוח, ועשה בו צורותיו, והיינו דכתיב (ש"א ב' ב) ואין צור כאלהינו, ואין צייר כאלהינו: קמד. שלישי הוי רביעי מאי, רביעי הם צדקת ה' וזכותיו וחסדיו עם כל העולם, והיינו ימינו של הקב"ה: קמה. חמישי מאי, חמישי אשו הגדולה של הקב"ה שנאמר (דברים י"ח ט"ז) ואת האש הגדולה הזאת לא אראה עוד ולא אמות, והיא שמאלו של הקב"ה, ומאי ניהו הם חיות הקודש והשרפים הקדושים מימינם ומשמאלם, הם הנעימים הגבוהים עד למעלה דכתיב (קהלת ה' ז) וגבוהים עליהם, ועוד (יחזקאל א, יח) וגביהן וגובה להם ויראה להם וגבותיו מלאת עינים סביב לארבעתן, וסביבו מלאכים, גם סביבותיהם משתחיים לפניהם וכורעים ואומרים ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים: קמו. ששי, כסא הכבוד המעוטר המוכלל המהולל המאושר, הוא בית העולם הבא, ומקומו בחכמה דכתיב (בראשית א' ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור: קמז. ואמר ר' יוחנן שני אורים גדולים היו שנאמר (שם) ויהי אור, ועל שניהם נאמר כי טוב. ולקח הקב"ה האחד וגנוז לצדיקים לעתיד לבא והיינו דכתיב (תהלים ל"א כז) מה רב טובך אשר צפנת ליראך פעלת לחוסים בך גו', מלמד שאור הראשון אין כל בריה יכולה להסתכל בו שנאמר (בראשית א' ד) וירא אלהים את האור כי טוב, וכתב (שם כ"א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, ראה הקב"ה את כל אשר עשה וראה טוב מזהיר בהיר ולוקח מאותו הטוב וכלל בו, שלשים ושתים נתיבות החכמה ונתנו לעוה"ז והיינו דכתיב (משלי ד' ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזובו, הוי אומר זו אוצרה של תורה שבעל פה, ואמר הקב"ה אם ישמרו זאת המדה בעוה"ז שזאת המדה נחשבת בכלל העוה"ז, והיא תורה שבע"פ, יזכו לחיי העוה"ב שהוא הטוב הגנוז לצדיקים, ומאי ניהו, עוזו של הקב"ה, דכתיב (חבקוק ג' ד) ונוגה כאור תהיה, עתיד הנוגה שנלקח מן האור הראשון להיות כאור, אם יקיימו בנים התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם (שמות כ"ד י"ב) דכתיב ומשלי א' שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמן.

³⁸² ועוד שיש לנו כמה ראיות ברורות שבראשית הוא מאמר כתר עליון. ראשונה בספר הבהיר ז"ל מאי ניהו מאמרות ראשון כ"ע ברוך הוא ומבורך וכו', חכמה שניה דכתיב וכו', הרי שמנה מכלל המאמרות כ"ע והוא ראשון לכלם. ועוד כי הקושיא מעיקרא אינה קשיא ואינה הכרח, מפני שעם היות שמלת בראשית הוא בחכמה עכ"ז המאמר הוא בכתר, ומפני דקות הכתר וקרבתו אל מקורו עד שלא יחסו בו משם בן ד' אלא קוצו של יו"ד וכן ג"כ נקרא אלף מלשון פלא והוא נקרא אמון מופלא ומכוסה. ועם היות שביל"ת של בראשית מרמז על חכמה עם כל זאת עוקצה מורה על הכתר.

וזהו ג"כ הענין מה שלא כתוב בבראשית מאמר מפורש, כי כל מאמר הוראתו הוא רק על ענין פרטי, אבל החכמה הנה היא השורש של כל הגילויים כולם, וכמו שנודע שבתורת בראשית הנה כלול בו כל הבריאה כולו³⁸³, ולכן לא נכתב שם מאמר בפנ"ע. וזהו הענין ג"כ מה שבאיזה מקומות מדברי רז"ל בפדר"א (סוף פרק ג) וכן בווה"ק (ויקרא יא סע"ב ויב ע"א) הושבים עשרה מאמרות לבר התיתת בראשית, הגם שבראשית נמי מאמר הוא, אך משום שבראשית הוא מאמר כללי הכולל כל הי, לכן דקדקו למצוא הי מאמרות כולם פרטיים ג"כ. אמנם אותו המאמר פרטי אשר הוא מיוחד להחכמה, הנה פשוט הוא שהוא מכוון בתיתת בראשית בדיוק ובכוונה יותר מכל השאר אשר הם כלולים בו ג"כ, וע' עוד בחשבון הי מאמרות בתז"ח (דף לה ע"ג³⁸⁴) ובב"ר (ר"פ יז סי' א'³⁸⁵).

כלל י"ד ענף ב' אות י"ג

אמנם דע, כי כל הי מאמרות הנה בדיוק הוו הם כולם רק הי ספי' דהרוח, שהם הי אותיות דהשם מ"ה שבו"א, והם ג"כ עשרה הויות מנוקדות בניקוד הט' נקודות קמ"ץ פתח כו' ומלכות בניקוד צבאות³⁸⁶, כי הי אותיות דהשם מ"ה הם הרוח העיקרי הרוח הכללי דאצילות, והעשרה הויות המנוקדות בניקוד הט' נקודות ומלכות בניקוד צבאות הם הנפש, ור"ל הנפש שברוח עי' הגר"א בתחילת התיקונים³⁸⁷ ובליקוטים שבסוף אנודות ברכות³⁸⁸. אמנם כ"ז הנה הוא חלק הרוח שבו"א אשר מצד אבא, אבל חלק הרוח דו"א אשר מצד אימא, הנה הם העשרה הויות הנזכר בתקונים בתז"ח (דף לה ע"ג³⁸⁹), והם מנוקדות בניקוד הד' תיבות הראשונות של העשרה

³⁸³ עי' גר"א על ספד"צ לד ע"ב.

³⁸⁴ ז"ל: ואלין אנון עשר אמירן בראשית ברא אלהים את יהוה ב ויאמר אלהים יהי אור יהוה ג ויאמר אלהים יהי רקיע יהוה ד ויאמר אלהים יקוו המים יהוה ה ויאמר אלהים תדשא הארץ יהוה ו ויאמר אלהים יהי מארת יהוה ז ויאמר אלהים ישרצו המים יהוה ח ויאמר אלהים תוצא הארץ יהוה ט ויאמר אלהים פרו ורבו יהוה י ויאמר אלהים הנה נתתי יהוה-ה.

³⁸⁵ ז"ל: ויאמר ה' אלהים לא טוב היות תנינן בעשרה מאמרות נברא העולם ואלו הן בראשית ורוח אלהים מרחפת ויאמר אלהים יהי אור ויאמר אלהים יהי רקיע ויאמר אלהים יקוו המים ויאמר אלהים תדשא הארץ ויאמר אלהים יהי מאורות ויאמר אלהים ישרצו המים ויאמר אלהים תוצא הארץ ויאמר אלהים נעשה אדם מנחם בר יוסי מוציא ורוח אלהים מרחפת ומביא ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם אמר רבי יעקב בן קורשאי מאמר ניתן לרוח בפני עצמה.

³⁸⁶ שעה"כ פסח יא.

³⁸⁷ ז"ל: באתכסיא ובאורח שכל - ר"ל שלא ראו אותם בחוש, אלא בהשגתם. לכל שמהן קדישין - הן עשרה שמות של הספירות. ולכל הוין - ר"ל הן עשרה הויות המנוקדין בט' מיני נקודות, והעשירית בניקוד צבאות. ולכל כינויין - הן עשרה מיני כינויין, וע' בש"א ובשאר הספרים. לעשר ספירן - הן ע"ס פנימיות, שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כמ"ש בהקדמה שניה (יט ע"א).

³⁸⁸ ז"ל: (מג ע"ב) עשרה שמות של הספירות שהם הגוף, עשרה הויות המנוקדין בט' מיני נקודות הם הנפש, ועשרה מיני כינויין הם הלבוש, ע"ס פנימיות שהם יו"ד ק"א וא"ו ק"א הם הרוח [עי' תיקו"ז לקמן קיב ע"א וגר"א קיא ע"ד שהוא בבחינת כתר].

ועי' עוד בבניאורו לס"י (ד ע"ד) ז"ל, השמות הן בגוף והן שבעה שמות שאינן נמחקין, אהיה אל כו' צבאות שד"י אדנ"י, והן כוללן כל השמות, וכן כלל הספירות הן ז', וכו', ושמות הויות הן בנשמה והוא בג' דרגין, הויות א' כוללת כל ע"ס בפשיטותה בנפש, ובמילואה ברוח, ועשר הויות מנוקדות בנשמה, וכינויין המורין עליו ית' חנון כו' בלבושא כמו הלבוש שמצייר לאדם [הוא נאה ללבשו ולבושו נאה לו], וכינויין אחרים כלחם כו' בהיכלא, והן כל התורה והן ד' דרגין והכל יוצא משם הויות נמצא כל התורה הוא שמו, עכ"ל.

ועי' ביהל (ח"א יג ע"ב): אור שהשמות שבגוף הספירות ועשר ההויות מנוקדות ברוח של הע"ס, ועי' זהר ח"ב מב ע"ב: בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, נחית תמן ואתקרי בהווא דיוקנא יהו"ה, בגין דישתמודעון ליה במדות דליה בכל מדה ומדה וקרא אל אלהים שדי צבאות אה"ה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה.

³⁸⁹ ז"ל: א', בראשית ברא אלהים את, והמאמר שלו שהוא השם הויות הוא בניקוד הר"ת וכזה יהוה. ב', ויאמר אלהים יהי אור, והמאמר שלו, שהוא השם הויות הוא בניקוד הר"ת יהוה. ג', ויאמר אלהים יהי רקיע, והמאמר שלו שהוא השם הויות, הוא בניקוד הר"ת יהוה. ד', ויאמר אלהים יקוו המים, והמאמר שלו שהוא השם הויות בניקוד הר"ת יהוה. ה', ויאמר אלהים תדשא הארץ, והמאמר שלו שהוא השם הויות הוא בניקוד הר"ת יהוה. ו', ויאמר אלהים יהי מאורות, והמאמר שלו שהוא השם הויות הוא בניקוד הר"ת

מאמרות דמעשה בראשית וכמבואר שם ע"ש*). והנפש דאותו הרוח הם העשרה שמות אלהי"ם אשר באותן העשרה מאמרות שמבואר שם, וכ"ז למדתי מדברי האריז"ל בטנת"א (פרק ה), עי' דברינו שם אות נ"ו ואות ע"ט. והרי עכ"פ הוא כי העשרה מאמרות הם הי' ספירות הפרטיים דהרוח הכללי שבז"א, ואילו הי' ספי' הפרטיים הם הנרנח"י דהרוח הכללי שבז"א הנמשך בו מהרוח הכללי דאז"א כנז'. והנה אלו הי' ספי' הפרטיים דהרוח הכללי שבו הם הם העשרה מאמרות דמעשה בראשית. (מט ע"ג)

הגה*

כן הוא בשעה"כ בק"ש שעל המטה (דף נה סוף ע"ב ורע"ג) וכן בפרע"ח (שם פרק ב) ועי' בדברי הגר"א בזה בתיקונים (דף קנט רע"א ד"ה אב"ג ית"צ) ע"ש. אהרן שלמה מהר"ל. ע"כ הגה. והנה עד"ז הוא ג"כ בהנפש הכללי שהוא המלכות, כי בשניהם נעשה כל העולמות אבי"ע שהם מהמ"ה וב"ן הכלליים, רוח ונפש, אלא שגלווייה לזה הנה הוא בסוד כ"ב הנמשך בה מהי"ג ת"ד דא"א והט' ת"ד דז"א, והם ג"כ העשרה אותיות דהשם מ"ה עם הי"ב אותיות דמילוי אדנ"י כנודע בכוננת ברכת כהנים (שעה"כ מא ע"ב). והנה העשרה מאמרות דז"א עם הכ"ב שבהמלכות הם סוד הל"ב נתיבות חכמה שבהן נברא העולם³⁹⁰. ונמשכים ומתגלים בהמלכות כל הל"ב, כי כמו שהוא בחכמה עלאה ל"ב נתיבות כמ"ש באד"ז (רצ ע"א), ועי' דברינו בדרוש ש"ך ופ"ר ורפ"ח סי' ב', כן הוא ג"כ בחכמה תתאה שהיא מלכות, כי היא מכוון ג"כ במלת בראשית כמ"ש בווה"ק (ח"א לא רע"ב), ויש בה ג"כ ל"ב נתיבות, והם הכ"ב שבה עם העשרה מאמרות הנמשך בה ג"כ. וכן הם ג"כ הג' שמות אהי"ה הוי"ה אדנ"י, אשר הם כולל כל האצילות³⁹¹, ובמילואם הוא ל"ב אותיות, ונמשכים כולם בהמלכות והם הל"ב נתיבות שבמלכות.

והנה היא נפש הכללי, כמו הז"א שהוא רוח הכללי, ויש בה ג"כ חלק הנפש מצד אבא הכולל רוח ונפש, ר"ל רוח שבנפש ונפש שבנפש, וכן חלק הנפש מצד אימא הכולל רוח ונפש, רוח שבנפש ונפש שבנפש, והם כולם בה בסוד כ"ב וכנ"ל, שגילוי המלכות אשר לצורך הבריאה היא בסוד כ"ב, והם הכ"ב אותיות התורה, ג' אמות אמ"ש, ז' כפולות³⁹², י"ב פשוטות³⁹³ שבהן נברא הכל כמ"ש בספר יצירה (פ"א מ"ב).

והנה הב' חלקי כ"ב דהנפש שבה אשר מצד האימא, הנה הם הכ"ב שמות אלהי"ם דמעשה בראשית, אשר זולת הי' שמות אלהי"ם שבהעשרה מאמרות, כי הי' שמות אלהי"ם שבהעש"מ הם יותר חשובים, והם מהרוח הכללי שמצד האימא וכנ"ל, אבל השאר כ"ב שמות אלהי"ם הם פחותים מהם במעלה וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק ה) ע"ש, והנה הם רק מהנפש הכללי אשר מצד האימא, אמנם הם בחי' רוח שבנפש. אך הנפש שבנפש אשר מצד האימא, הנה הם הכ"ב אותיות אשר הם בבחי' גוף אל הכ"ב שמות אלהי"ם הנז' וכמ"ש הרב בטנת"א (פרק ה) שם. והרי לנו כי הנפש הכללי אשר מצד האימא, הנה הם הכ"ב שמות אלהי"ם דמעשה בראשית אשר

יְהוָה. ז', ויאמר אֱלֹהִים יִשְׂרָצוּ הַמִּים, והמאמר שלו שהוא השם הוי"ה הוא בניקוד הר"ת יְהוָה. ח', ויאמר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ, והמאמר שלו שהוא השם הוי"ה הוא בניקוד הר"ת יְהוָה. ט', ויאמר אֱלֹהִים פָּרוּ רְבוּ, והמאמר שלו שהוא השם הוי"ה הוא בניקוד הר"ת יְהוָה. י', ויאמר אֱלֹהִים הִנֵּה נִתְּנִי, והמאמר שלו שהוא השם הוי"ה הוא בניקוד הר"ת יְהוָה.

³⁹⁰ עי' ס"י פ"א מ"א. ועי' תיקו"ז פה ע"א: בראשית דא פקודא קדמא דאתרמיז בל"ב שבילין דאינון ל"ב אלהי"ם דעובדא דבראשית, כ"ב אתוון ועשר אמירן דאתכלילן בהו תקונא קדמא יראה ועלה אתמר ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא ז) דאית דחילו ואית דחילו יראת ה' דא שכינתא מלכות קדישא יראה רעה דא רצועה לאלקאה לחיביא ומאי ניהו סם המות דסמא"ל נוקבא דיליה יראת ה' איהי אגרא למאן דנטיר פקודין דלא תעשה יראה רעה איהי רצועה לאלקאה למאן דאעבר עליהו. ועי' עוד זה בראשית קד ע"ב.

³⁹¹ עי' תיקו"ז קמב ע"ב: אשכחנא תקונא כגוונא דא, אקי"ק כתר עלאה, יקו"ק עמודא דאמצעייתא, אדנ"י שכינתא תתאה, ע"כ. ועי' בהגר"א על ספד"צ יג ע"ב, ז"ל, בכל הזוהר וספרי קבלה כולל כל האצילות בג' שמות אקי"ק הוי"ה אדנ"י, ג' פרצופים א"א זר"ג, שאר"א נכללן במזלא, וכן בא"ר לא הזכירם.

³⁹² בגד כפר"ת.

³⁹³ הוזחטילנסעצ"ק.

זולת הי' שמות אלהי"ם שבהעשרה מאמרות עם הכ"ב אותיות התורה אשר מצד האימא, הנה כ"ז הוא הנפש הכללי דמצד האימא רוח שבנפש ונפש שבנפש כנז'.

ועד"ז הנה הוא בהנפש הכללי אשר מצד האבא, והיינו כי הנה אותן הכ"ב שמות אלהי"ם שאמרנו, הנה בעת הגדלות הם מתמלאים בשמות דהויו"ת וכמ"ש הרב במב"ש (ש"ה ח"ב ספ"ו דף מה סע"ד מדפוה"ח תרס"ד) כי כל הל"ב אלהי"ם³⁹⁴ הנה בגדלות הם מתמלאים בהויו"ת. ונראה לי כי אלו הויות הם מנוקדות ג"כ בניקוד הר"ת של הד' תיבות שבפסוקים דאלו השמות אלהי"ם המבואר בתז"ח (דף לה ע"ג וע"ד) ע"ש ותמצא. אך עכ"פ הוא כי אלו הויות אשר בהכ"ב שמות אלהי"ם שזולת העשרה מאמרות, הנה הם סוד הרוח שבנפש הכללי אשר מצד אבא, והכ"ב אותיות התורה אשר מצד אבא, הם הנפש שבנפש וכנ"ל באימא, ומשניהם הוא נפש הכללי שהוא המלכות שהיא בסוד כ"ב, ועם הרוח הכללי אשר מאו"א שהוא ז"א אשר הוא בסוד י', הי' אותיות דהשם מ"ה, והם הי' מאמרות כנ"ל, הנה הם ל"ב, והם הל"ב נתיבות חכמה שבזו"ן. אמנם הם נכללים כולם בהמלכות וכנ"ל, והם הל"ב אלהי"ם דמעשה בראשית³⁹⁵ אשר בהם נברא הכל ע"י המלכות, אך עם שרשם דהי' מאמרות אשר בז"א עצמו הם מ"ב, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ד נ ע"א) ע"ש³⁹⁶, וכן הוא בהקדמת תיקו"ז (דף יד ע"א), והוא סוד שם מ"ב שבו נברא העולם, כמ"ש בזוה"ק פקודי (רל"ד ע"א), והם סוד הג' פעמים מ"ב אתוון דבהר"ד כנודע³⁹⁷. והם מן ב' דבראשית עד ה' של ובהו, ומן ה' של ובהו עד ר' של ויאמר, ומן ר' של ויאמר עד ד' של ויבדל, והם ג' פעמים שם מ"ב נגד הג' עולמות אצילות בריאה יצירה, כי בעשיה אין שם שם מ"ב כמ"ש הרב בסוף שער כסא הכבוד (פרק ז) ע"ש הטעם בזה. ונראה לומר עוד טעם אם יכשר בעיני ה', כי בהשם מ"ב דהאצילות הנה נברא עולם הבריאה, ובהשם מ"ב דהבריאה הנה נברא עולם היצירה, ובהשם מ"ב דהיצירה נברא עולם העשיה, אבל למטה מהעשיה הרי לא יש עוד שום עולם, ולכן (מט ע"ד) אין בעשיה שם מ"ב. ועכ"פ הוא כי כל עולם נברא בשם מ"ב, והם סוד הי' מאמרות והל"ב אלהי"ם דמעשה בראשית³⁹⁸ וכנ"ל.

והנה הם נכללים כולם בחכמה אבא, שהוא שורש הכל, כולם בחכמה עשית (תהלים קד נד). והוא בהשם מ"ב שבו, פשוט, ומלא, ומלא דמלא כמ"ש הרב באו"א (פרק ה) וכנודע, והוא מרומז בתיבת בראשית, ראשית חכמה (תהלים קיא י) שהוא מאמר קדמא דכלא.

ע"כ הגיע דברינו תהלה לאל ית"ש בביאור דברי הזוה"ק הנ"ל אשר הוא סובב והולך ללמדינו מתחילת גילוי ית"ש בהקו דא"ם עד סוף כלל האצילות וככל מה שבארנו, והקו דא"ם הנה הוא ההתפשטות השני דאור א"ם שהוא גילוי הראשון והיסוד הראשון אשר להעולמות כולם וכנ"ל ענ"א. ומעתה נלך לדרכנו בביאור ההתפשטות השני אשר לעולם העקודים למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן.

כלל ט"ו ענף א'

³⁹⁴ עי' זוהר פקודי דף רנד ע"ב, ותז"ח לה ע"ג.

³⁹⁵ ג"ז שם ושם כמ"ש בהערה הקודמת.

³⁹⁶ ז"ל: קם רבי שמעון על רגליו ואמר רבון עלמין אפתח עיני לאסתכלא בהון לעילא אבא ב"ם בארבעים ותרין אתוון דשמא מפרש למנדע כל את ואת על תיקוניה בראשית וכו' והארץ היתה תהו ובהו ואינון אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שק"ו צי"ת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד כל את ואת אית ליה מאמר ואית ליה נתיב עשר אמירן אינון ול"ב שבילין וכלהו תלין מן אי"ק ודא איהו אבא במ אודה י"ה אי"ה בחושבן אוד"ה י"ה.

תרגום: קם רבי שמעון על רגליו ואמר, רבון העולמים פתח עיני להסתכל בהם למעלה, "אבא ב"ם", בארבעים ושתיים אותיות של השם המפורש, לדעת כל את ואת על תקונה, "בראשית וכו' והארץ היתה תהו ובהו" (בראשית א – ב), והם אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שק"ו צי"ת, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. לכל את ואת יש מאמר, ויש לה נתיב. עשר אמירות הן ול"ב שבילים, וכולם תלויים מן אי"ה, וזהו "אבא ב"ם אודה י"ה", אי"ה בחושבן אוד"ה י"ה.

³⁹⁷ עי' תוס' ר"ה ח ע"א ד"ה לתקופות, דהיינו המולד של השנה שלפני בריאת העולם, ועי' בבהגר"א על ת"ז כ ע"ב ז"ל, רמוז אותיות בהר"ד בד' אותיות של תחלת שם מ"ב, והוא מסט' דגבורה שבו נברא העולם, ע"כ. ועי' זהר תצוה קפז ע"א.

³⁹⁸ עי' זוהר פקודי דף רנד ע"ב, ותז"ח לה ע"ג.

הסדר דהתפשטות השני אשר לעולם העקודים הנה הוא מבואר באמת היטיב בדברי הרב עצמו בשער מטי ולא מטי כנודע, אמנם מה שהוכרח לנו לדעת מאד כי הנה הגם שמשמע מפשטות דברי הרב בדרושי עקודים וכן בשער מטי ולא מטי שההתפשטות הב' הנה הוא אותו האור עצמו דההתפשטות הא' מהחכמה שבו ולמטה, לבד הכתר שהוא נשאר למעלה, אבל כל שאר הט' ספי' אשר מחכמה ולמטה הנה הם עצמם חזרו ויצאו בהתפשטות הב', כי כן מורין לכאורה כל פשטות הדרושים בכל דבריו שם. אך דע והבן כי לפי עומק הדברים לא כן הוא, וכמו שהארכנו בזה בחלק הביאורים שם, וכן תמצא בזה מבואר למטה ג"כ כי דברי הרב זללה"ה הנה הם עמוקים מני ים, והם ככל תורת ה' אשר לא כמו שנכתבו נקראו, ועכ"ז הנה יש אם למקרא ויש אם למסורת, ושניהם הם דברי אלהים חיים אמת, וכמו שתראה קצת בדברינו בזה לקמן.

והאמת והעיקר הוא כי כל אור ההתפשטות הראשון הנה הוא נשאר כולו למעלה, וההתפשטות השני הנה הוא כולו אור מחודש, כי הוא רק תולדות האור דהתפשטות הא' אשר הוא נתחדש ונולד ממנו אחר עלייתו למעלה בהסתלקות הא', וכל ההתפשטות הב' הוא רק אור ממועט ממנו הרבה על דרך הקו דאין סוף ית"ש, שהוא רק קו דק הנמשך מהאור הראשון וכנ"ל כלל ב' וכלל י"ד, כן הוא בעקודים גם כן, וכמו שיתבאר. וכן הוא על דרך זה בכל עולם ועולם, שההתפשטות השני הוא תולדות ההתפשטות הא', והוא אור ממועט ממנו הרבה, וכמו שאמר הרב במטי ולא מטי (פרק א), כי הב' התפשטויות הם בבחי' י"ו דהשם שהם אבא וז"א, והרי לנו כי כל התפשטות הב' נגד הא' הוא בבחי' ז"א בערך אבא, שהיא רק מהנה"י שבו, וכל א' הוא קומה שלימה בפנ"ע. וכן הוא עד"ז בכל התפשטות הא' והב', שכל א' הוא קומה שלימה בפנ"ע, וההתפשטות הא' הוא נשאר למעלה תמיד אחר הסתלקותו, והיה הסתלקותו בבחי' מ"ן, ועי"ז הנה נתחדש ונולד ממנו האור דהתפשטות הב', והוא אשר ירד למטה להיות למציאות כל אותו העולם אשר נתפשט בשבילו.

אמנם מה שאמר הרב בדרושים שם שהכתר דהעקודים נשאר למעלה, ומהחכמה ולמטה ירדו בהתפשטות הב', הנה עומק הכוונה הוא על גודל מעלת העקודים, כי הרי באצילות הנה נמשך כל תחתון מהעליון רק מבחי' הז"ת שבו, ע' סדר אצילות בקיצור (פרק א). אבל בעקודים הנה נמשך התפשטות הב' מהא' מהחכמה שבו ולמטה, וכמו שבארנו כ"ז בשער עקודים פרק א אות ה', ושם פרק ג אות י"ב ע"ש בארוכה ותמצא נחת בעה"י וכן בכ"מ שם.

והנה יש בזה ענין עוד, כי בכל העולמות כולם הנה נבדל ההתפשטות הב' מהא' במדרגה בפנ"ע, משא"כ בעקודים הנה נתעלה ההתפשטות הב' בעילוי רב ועומד לעולם במדרגה אחת עם ההתפשטות הא' וכנודע, ג"כ שעולה תמיד אצלו במטי ולא מטי, והנה הם נכללים ביחד ונחשבים לקומה כללי אחת, ונחשב ונ"ע"א} ההתפשטות הא' בכללו להכתר דהקומה, וכל ההתפשטות הב' הוא בכללו רק בבחי' הט' ספי' אחרונים שבו, ולכן קורא הרב להתפשטות הא' בשם כתר ולהתפשטות הב' בשם החכמה ולמטה. אבל בפרטות ובדיוק, הנה הו"ו כל א' קומה כללי בפנ"ע מבחי' י' ספי' גמורים, וכל ההתפשטות הא' בהי' ספי' שבו עומד הוא כולו תמיד למעלה, וכל ההתפשטות הב' הוא רק תולדתו, והוא ג"כ בי' ספי' גמורים ושלימים בפנ"ע, והוא עיקר המציאות דהעקודים אשר יצא מהאח"פ ולחוץ עד שבולת הזקן והחזה והטבור כנודע.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי התפשטות הב' הנה הוא מציאות בפנ"ע, והוא תולדות האור דההתפשטות הא' הנמשך ונולד מהחכמה ולמטה שבו, אבל עיקר כל האור דהתפשטות הא' הוא עומד למעלה תמיד, והוא שורש העליון דההתפשטות הב' העומד וחופף עליו מלמעלה, והוא כולו בבחי' כתר לההתפשטות הב' וכנ"ל. והנה כבר מתבאר כ"ז בכמה מקומות מדברינו אמנם ראינו לחזור על הדברים כאן כי הוא כעין הקדמה לכל הדברים אשר לפנינו בע"ה יתברך ויתעלה שמו.

כלל ט"ו ענף ב' אות א'

והנה ראינו לבאר את המציאות דהתפשטות הב' וסדר תולדתו מההתפשטות הא' איך שהוא נמשך ממנו ומשתלשל ויורד ע"פ סדר המערכות דהשמות עסמ"ב אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר (ולקמן כלל יח ענף י תמצא אותם כולם מבואר היטיב בעומק וארוכה). וכן

יתבאר כאן ג"כ עיקר הדברים אשר כתבנו לעיל כלל ד' וכלל י"א בענין התפשטות הא' והסתלקות הא', הנה יתבאר כאן ג"כ לפנינו פרטות כל א' בכל עומקן הכל באר היטיב בעהית"ש ותן לבך להדברים ויאירו עיניך.

ונתחיל ונאמר כי הנה כבר הקדמנו לעיל כלל ד' כי התהוות כל עולם הוא מיוסד בג' סדרים, והיינו כי עיקרו דכל עולם הנה הוא ההתפשטות השני, ולמעלה ממנו שהוא שורשו אשר בעולם העליון הנה הוא ההתפשטות הראשון, אשר הוא יצא ג"כ מתחילה לחוץ וירד ונתפשט בכל המקום העתיד להתפשטות השני וכדי להעשות לשורש עליון אליו, ואח"כ נסתלק הוא וחזר ועלה למעלה ונשאר שם לעולם כי שם הוא מקומו, ולמעלה ממנו הנה הוא שורש פנימי אליו אשר הוא לא יצא לעולם לחוץ כלל.

והנה ראוי לנו לדעת כי אלו הב' התפשטויות הנה הם באמת שתיים שהן ארבע, כי כל א' כאשר יצא לחוץ ונתפשט עד מקומו, וכגון אור האוון כאשר יצא לחוץ ונתפשט עד שבולת הזקן, הנה מה שיצא לחוץ הוא בבחי' אור מקיף, וישנו כנגדו ג"כ אור פנימי אשר מתפשט הוא ג"כ ממקום האזניים עד מקום שבולת הזקן מבפנים, והוא על דרך שכתב הרב בהי"ג ת"ד בשער א"א (פרק ח ופרק י) ע"ש, וכן הוא כאן. אמנם הנה אין הכוונה שהם בבחי' מקיפים ממש, וככל אור מקיף שהוא גדול מאור פנימי, כי שם הוא הטעם כמ"ש הרב בשער השתלשלות הי' ספי' (ענף א) ובכ"מ, כי האור היותר גדול שאין הכלי יכול לקבלו ולסובלו הוא נשאר מבחוץ לבחי' אור מקיף, והרי הוא גדול מהאור הפנימי הרבה. אבל כאן הוא להיפך, כי עיקר האור נשאר מבפנים ואינו יוצא לחוץ אלא דרך צינורות ונקבים דקים, והוא רק אור ממועט. וכן הוא בכל אורות אח"פ היוצאים לחוץ ומתפשטים זה עד שבולת הזקן, וזה עד החזה, וזה עד הטבור. הנה עיקר האור דכל א' הוא נשאר מבפנים, והם מתפשטים ג"כ עד כל אותן המקומות ועומדים זה כנגד זה, זה מבפנים וזה מבחוץ, וכן היה כ"ז ג"כ בהתפשטות ראשון. והרי נמצא כי הב' התפשטויות דהאח"פ הם שתיים שהם ארבע, כי כל א' הוא הן מבפנים והן מבחוץ, ואדרבה הוא כי אותן שמבפנים הם אורות יותר גדולים וכנו, וזכור כ"ז כי הוא נצרך לך לקמן.

ונחזור להענין כי התהוות כל עולם הנה הוא מיוסד בג' סדרים, התפשטות השני, ולמעלה ממנו התפשטות ראשון, ולמעלה ממנו השורש פנימי. ובענינינו שהוא עולם העקודים, הו' המציאות דאותן הג' סדרים בהי"ג מערכות אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר בסדר זה, כי הנה שורש השרשים לכל האורות דאח"פ {נ ע"ב} שהם בהס"ג הכללי דא"ק כמ"ש הרב במנת"א (פרק א), וכנודע הנה הוא בהמ"ס דא"ק שהוא הרישא תליתאה שבו, ובהס"ג דהמ"ס שהוא הס"ג דהמערכה הא' אות ב', כי הע"ב דהמערכה הא' אות א' שהוא הע"ב דהמ"ס הנה הוא למעלה מהאח"פ, והוא שורש הפנימי שורש הנעלם דאור הראיה שבעינים, שהוא נשמה לנשמה, והוא למעלה מאח"פ כנודע, ואותו הע"ב הנה הוא מיוחד בהקרקפתא רישא תניינא, שהוא הע"ב הכללי, אשר אמר הרב שאין לנו רשות לדבר בו, והוה התחלת דהס"ג הכללי שהוא שורש השרשים דהאח"פ רק מהס"ג דהמערכה הא' אות ב'. אמנם גם אותו הס"ג, הרי הוא המ"ס עצמו, והוא נעלם מאד כי הוא מוחא סתימאה, ונקרא ג"כ בשם א"ס (תיקו"ז קמא ע"ב), ואינו מתחיל הגילוי להשרשי פנימים דהאח"פ אלא רק מהמערכה הב', כי הנה הוא התחלת התפשטות המ"ס, והוה הע"ב דהמערכה הב' שהוא הע"ב דאות ה', הנה הוה הוא בחי' הא"א לכל האורות דאח"פ, והס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ה' הוה הם בחי' או"א הנעלמים לכל האורות דאח"פ.

כי הס"ג דאות ו' הנה הוא האו"א (ור"ל ישסו"ת) לאורות האוון, כי באותו הס"ג הוא השרשים פנימים, הן להתפשטות הראשון דאורות האוון והן להתפשטות השני דאורות האוון. והיינו כי גם אותו הס"ג הרי הוא כלול מד' שמות עסמ"ב, ובע"ב ס"ג שבו הוא השורש פנימי להתפשטות הראשון, ובהמ"ה וב"ן שבו הוא השורש פנימי להתפשטות השני. ועכ"פ הוא כי אותו הס"ג דאות ו' הוא האו"א הנעלמים לאורות האוון. אמנם בהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דאח"פ, הנה עומד בו כל אותו הס"ג דאות ו' מהחזה שבו עד הטבור שבו, כי הוא בבחי' האימא שבו, וכמו שיתבאר עוד בזה בדברינו לקמן בעה"י.

וכן עד"ז הוא בהמ"ה דאות ז', כי הנה הוא בחי' האו"א לאורות החוטם, כי באותו המ"ה הוא השרשים פנימים הן להתפשטות הראשון דאורות החוטם והן להתפשטות השני דאורות החוטם. והיינו כי הרי גם אותו המ"ה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב. והנה בהע"ב והס"ג שבו הוא השורש פנימי להתפשטות הראשון דאורות החוטם, ובהמ"ה וב"ן שבו הוא השורש פנימי להתפשטות השני דאורות החוטם. והרי עכ"פ הוא כי המ"ה דאות ז' הנה הוא בבחי' האו"א לאורות החוטם. אמנם בהע"ב דאות ה' שהוא הא"א לכל האורות דאח"פ, הנה הוה אותו המ"ה דאות ז' לבחי' הז"א שבו, והוא נמשך ונתגלה בו מהטבור ולמטה שבו עד' הז"א דאצילות בא"א דאצילות, וכמו שיתבאר בזה עוד בדברינו לקמן בעה"י.

וכן הוא עד"ז בהב"ן דאות ח', כי הנה הוא בבחי' או"א לאורות הפה, כי באותו הב"ן דאות ח' הוא השרשים פנימיים הן להתפשטות הראשון דאורות הפה והן להתפשטות שני דאורות הפה, כי אותו הב"ן הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, ובהע"ב והס"ג שבו הוא השורש פנימי להתפשטות הא' דאורות הפה, ובהמ"ה וב"ן שבו הוא השורש הפנימי להתפשטות הב' דאורות הפה. אך עכ"פ הוא כי הב"ן דאות ח' הנה הוא בבחי' או"א לאורות הפה, אמנם בהע"ב דאות ה', הנה הוה אותו הב"ן דאות ח' לבחי' הנוק' הכללי דז"א שבו, וכמו שיתבאר בזה עוד לקמן בעה"י. ועכ"פ הוא כי הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' הם האו"א הנעלמים לכל אורות האח"פ, אבל הע"ב דאות ה' הנה הוא הא"א להם, ובו הנה הם נכללים כולם באחד, ואין להם בו עצמו שום גילוי כלל, ואינו מתחיל הגילוי לאור האוון בפנ"ע ולאור החוטם בפנ"ע ולאור הפה בפנ"ע אלא רק בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' וכנז', ויתבאר כ"ז לקמן כל הדברים בדיוק בעה"י"ש.

כלל ט"ו ענף ב' אות ב'

הנה נודע הוא דברי הרב בשער עקודים (פרק א) כי יציאת כל העקודים הוא בסוד לובן העליון, וע' דברינו לעיל כלל ד'. והנה יצא כל התפשטות ראשון וכל התפשטות שני רק בסוד זווג ולידה, וכן אמר הרב במבנ"ש (שע"ב ח"א פרק ו) כי אי אפשר להוציאה אורות אלא בכח זווג, והוא פשוט ונודע. והנה היה יציאת ולידת ההתפשטות הראשון דאור האוון אשר אמרנו, ששרשו הוא בהס"ג דאות ו' בהע"ב וס"ג שבו, הנה היה יציאתו ע"י בחי' זווג דאותן הע"ב וס"ג, וכל מה שיוצא ע"י זווג הנה הוא בבחי' מ"ה וב"ן שהם זו", והיה ההתפשטות הראשון מאור המ"ה וב"ן דהס"ג (נ ע"ג) דאות ו' אשר נולדו הם לצורך ההתפשטות הראשון מהזווג דהע"ב וס"ג הכלליים³⁹⁹ שבו.

ואין כוונתנו על המ"ה וב"ן הכלליים דאותו הס"ג, כי הם לא נתגלו עדיין, והוא ע"פ מה שאמרנו לעיל כי הם רק השורש פנימי להתפשטות הב', ובעת ההתפשטות הא' הנה לא נתגלו הם עדיין כלל וכמו שיתבאר בעה"י לקמן. אלא כוונתנו הוא כי התפשטות הראשון דאור האוון הנה הוא שפעת אור דהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג עצמן (כי כל א' הוא כלול מעסמ"ב כנודע), אשר בהס"ג דאות ו'. והנה היה התפשטותן מהטבור שבו עד סוף רגליו, כי כן הוא הסדר תמיד שכל מ"ה וב"ן שהם זו"ן מקומם הוא מהטבור עד סוף רגליו, ומשיפעת אור דאותן המ"ה וב"ן הפרטיים היה נמשך ההתפשטות הראשון דאור האוון, ולכן היה תופס ההתפשטות הראשון דאורות האוון בהס"ג דאות ו' ג"כ רק מהטבור ולמטה דהס"ג דאות ו' עד סוף רגליו דהס"ג דאות ו', ובא"ק הנה הוא המקום אשר מהאזניים שבו עד שבולת הזקן שבו.

והרי נמצא לפ"ז כי הטבור דהס"ג דאות ו' הנה הוא במקום האזניים דא"ק, אבל הע"ב והס"ג הכלליים שבו, שהם מהטבור שבו ולמעלה, הנה הם מהאזניים ולמעלה ולפנים, כי רק המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם הנה הם נולדו אז, ונתפשטו וירדו מגבול האזניים עד גבול שבולת הזקן מבפנים. ומאותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנה היה נמשך שיפעת אור מהם, והוא אשר יצא מהאזניים ולחוץ ג"כ, והוא ההתפשטות הראשון דאורות האזניים. וכבר אמרנו כי כל הס"ג דאות ו' אשר

³⁹⁹ על אף שהכוונה לע"ב וס"ג הפרטיים, מכונים המה כאן "כלליים" מאחר שמדברים על המ"ה וב"ן הפרטיים שבכלליים גופא.

בהע"ב דאות ה' שהוא הא"א דהאח"פ, הנה הוא מהחזה שבו עד הטבור שבו, וא"כ הרי נמצא לפ"ז כי הטבור דהע"ב דאות ה' הנה הוא במקום גבול השבולת הזקן דא"ק, ושם הנה מסתיים הרגלין דהס"ג דאות ו' ויתבאר כ"ז עוד לקמן בעה"י.

אמנם מה שאמרנו כי אותן המ"ה וב"ן נתפשטו עתה בהס"ג דאות ו' מהטבור שבו עד סוף רגליו, הרי אמרנו כי הם באמת אינם עדיין המ"ה וב"ן העיקרים שבו, כי הם לא נתגלו ולא יצאו אלא רק בהתפשטות הב'. וכן מה שהזכרנו בשם רגלין דהס"ג, שהוא בחי' נה"י שבו, אינם באמת הנה"י העיקרים שבו, כי הנה"י הם רק המ"ה וב"ן עצמן. וכל זמן שלא יצאו המ"ה וב"ן הכללים שבו, כי הם לא נתגלו ולא יצאו אלא רק לצורך התפשטות הב', והוא רק בהגיע העת דההתפשטות הב'. אבל בעת ההתפשטות הא', הנה לא היה עדיין המ"ה וב"ן העיקרים שלו כלל וכנ"ל. והרי לא היה לו אז עדיין בחי' הנה"י העיקרים כלל. אך מה שאמרנו שההתפשטות הא' היה נתפשט מהטבור שבו עד סוף רגליו שבו שהם הנה"י, הכוונה הוא למקום העתיד להיות שם מציאות הנה"י שבו אשר מהטבור עד סוף רגליו, וכנודע שההתפשטות הא' היה מתפשט בכל המקום העתיד לההתפשטות הב'.

והרי לנו עכ"פ כי ההתפשטות הראשון דאור האוון הנה הוא רק שיפעת אור של המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הכלליים שבהשם ס"ג דאות ו', כי הם אשר יצאו מהע"ב וס"ג בעת ההתפשטות הא', ונתפשטו הם ג"כ מגבול האוונים דא"ק עד גבול שבולת הזקן דא"ק, כי כ"ז הוא המקום העתיד להיות שם המ"ה וב"ן הכלליים, שהם הנה"י העיקרים דהס"ג דאות ו', שהוא המציאות אשר מהטבור ולמטה שבו עד סוף רגליו. והנה כל אותן הס"ג דאות ו' הנה הוא בחי' האימא אשר בהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דאח"פ, ועומד בו הס"ג דאות ו' מהחזה שבו עד הטבור שבו, ומגיע הטבור דהע"ב דאות ה' בשבולת הזקן דהא"ק.

כלל ט"ו ענף ב' אות ג'

והנה עדי"ז היה ג"כ בההתפשטות הא' דאור החוטם, כי הוא נובע ונמשך מהע"ב וס"ג הכלליים שבהשם מ"ה דאות ז', והוא מאור המ"ה וב"ן הפרטיים דאותן הע"ב וס"ג הכלליים, שהוא בחי' הנה"י שבהם. ונתפשטו הם אז במקום העתיד לההתפשטות הב', שהוא מגבול החוטם דא"ק עד גבול החזה דא"ק, והוא מהטבור דהשם מ"ה דאות ז' עד סוף רגליו, שהם מסתיימים בהחזה דא"ק. אמנם הנה כל ההתפשטות דאותן המ"ה וב"ן היה רק מבפנים לא"ק, אך מהם, ר"ל משפעת אורם, הנה יצא ונתפשט ההתפשטות הא' דאור החוטם מבחוץ, ונתפשט ג"כ בכל המקום הזה שהוא עד החזה דא"ק. והרי עכ"פ כי נתפשטו אז גם המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג (נ ע"ד) דהשם מ"ה דאות ז' בכל המקום העתיד להמ"ה וב"ן הכלליים שבו, אשר נתגלו הם רק כאשר הגיע העת דההתפשטות הב', ונתגלו הם אז לצורך ההתפשטות הב' דהחוטם, שהוא מהחוטם דא"ק עד החזה דא"ק לעולם. אמנם בהע"ב דאות ה' שהוא הא"א להאורות דהאח"פ, הנה נחשב בו באמת כל אותן המ"ה דאות ז' לבחי' ז"א שבו, העומד בו רק מטבורו ולמטה וכמו שיתבאר בזה בעה"י עוד לקמן. אך עכ"פ הרי נתבאר לנו כי כל ההתפשטות הא' והב' דאור החוטם, אשר שרשם הוא בהשם מ"ה דאות ז', הנה היה כל התפשטותם רק מהטבור ולמטה שבו. והרי הוה מקום הטבור דאותן המ"ה בהחוטם דא"ק, אבל מהטבור שבו ולמעלה שהוא הע"ב וס"ג עצמן שבו, הנה הם לא ירדו כלל ולא נתגלו כלל, אלא שנשארו לעולם מהחוטם ולפנים שהוא למעלה מהחוטם, הגם שבהע"ב דאות ה' הנה הוה באמת כל אותן המ"ה רק מטבורו שלו ולמטה כנז', ויתבאר כ"ז בעה"י בדברינו לקמן.

וכן הוא עדי"ז בההתפשטות הא' דאור הפה אשר שורשו הוא בהב"ן דאות ח' בהע"ב וס"ג שבו, והנה היה לידתו ע"י הזווג דאותן הע"ב וס"ג, ונולדו אז המ"ה וב"ן הפרטיים דאותן הע"ב וס"ג עצמן, ונתפשטו הם וירדו מהפה ולמטה עד הטבור דא"ק מבפנים, ומשפעת אורם הנה יצא אור התפשטות הא' דהפה מהפה ולחוץ ג"כ, ונתפשט עד הטבור דא"ק, שהוא בכל המקום העתיד לההתפשטות הב' דהפה, שהוא מאור המ"ה וב"ן הכלליים דאותן הב"ן דאות ח', אשר הם עומדים בו מהטבור שבו עד סוף רגליו, שהוא מהטבור דא"ק. ונתפשט ההתפשטות הא' דאור הפה ג"כ

בכל המקום הזה, אך הוא לא היה רק אלא משפעת אור המ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהע"ב וס"ג עצמן שבו, אשר מקומם הוא באמת רק למעלה מהטבור דאותו הב"ן דאות ח', שהוא לפנים מהפה ולמעלה מהפה. אך לצורך התפשטות הא' דהפה, הנה נתפשטו אז המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג עצמן ג"כ למטה מהטבור דאותו הב"ן דאות ח' ועד סוף רגליו ומבפנים להא"ק, ומשפעת אורם הנה יצא כנגדם אור ההתפשטות הא' דהפה, ויצא הוא אז מהפה ולחוץ ג"כ, ונתפשט ג"כ עד הטבור דא"ק, שהוא המקום העתיד להיות שם סוף רגליו דאותו הב"ן דאות ח'. והרי נמצא לנו מזה ג"כ כי מקום הטבור דהב"ן דאות ח' הנה הוא בהפה דא"ק, אמנם בהע"ב דאות ח' הנה הוא בו כל אותו הב"ן דאות ח' באמת רק מטבורו ולמטה שבו, כי הוא הנוק' דז"א שבו וכנ"ל, ויתבאר בכל זה בעה"י עוד לקמן בדברינו.

והנה נתבאר לנו מכל דברינו כי נעשה כל ההתפשטות הא' דהאח"פ משפעת אור דהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב והס"ג הכלליים אשר בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', ונתפשטו אז כל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים ג"כ מהטבור ולמטה דכל א' בכל המקום העתיד להתפשטות הב' דכל א' 400. אמנם עיקרן דכל אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הם שייכים באמת למעלה מהטבור דכל א' וכמו שיתבאר למטה.

והנה אמרנו כי הטבור דהס"ג דאות ו' הנה הוא במקום האזניים דא"ק, והטבור דהמ"ה דאות ז' הוא בהחוטם דא"ק, והטבור דהב"ן דאות ח' הוא בהפה דא"ק. אמנם בהע"ב דאות ח' הנה נחשבים כל אותן המ"ה וב"ן דאות ז' ח' שהם כולם רק מהמציאות אשר למטה מהטבור שלו, שהוא מהשיבולת הזקן דא"ק ולמטה וכמו שיתבאר לקמן כ"ז בביאור היטיב.

כלל ט"ו ענף ב' אות ד'
אמנם אח"כ שהוא בהסתלקות הראשון, הנה חזרו ועלו כל אלו הג' מ"ה וב"ן הפרטיים, וכן כל הג' התפשטויות דהאח"פ, הנה נסתלקו כולם וחזרו ועלו כולם למעלה כל א' לשורשו. והיינו בהע"ב וס"ג דכל א' מהג' שמות סמ"ב דאות ו' ז' ח', והוא מהטבור ולמעלה דכל א'. והנה קבלו שם תוספות אור וברכה ונשלמו באורות שלימים. כי מקודם, שהוא בהתפשטות הא', הרי נודע הוא שלא היו אז רק בבחי' נפש לבר, אבל בהסתלקותם ועלייתם למעלה הנה נשלמו עי"ז ונעשו לפרצופים גמורים הראוי להוליד ולהוציא תולדות, והוא ההתפשטות הב' שנולד ויצא מההתפשטות הא' אחר הסתלקותו כנודע בדברינו.

והנה עלה ההתפשטות הא' דאור האוזן מהאזניים ולמעלה ולפנים, ונשלמו ונעשו שם לפרצופים גמורים, והם השמות {נא ע"א} ע"ב וס"ג אשר בס"י ג' אות ט' ואות י', ונקראו ע"ב וס"ג משום שהרי הם מהע"ב וס"ג אשר בהס"ג דאות ו' כנ"ל. וכן עלה ההתפשטות הא' דאור החוטם מהחוטם ולמעלה ולפנים, ונשלמו ונעשו שם לפרצופים גמורים, והם השמות ע"ב וס"ג אשר בס"י ד' אות י"ג ואות י"ד, ונקראו ע"ב וס"ג משום שהרי הם מהע"ב וס"ג אשר בהמ"ה דאות ז' כנ"ל. וכן עלה ההתפשטות הא' דאור הפה מהפה ולמעלה ולפנים, ונשלמו ונעשו שם לפרצופים גמורים, והם השמות ע"ב וס"ג אשר בס"י ה' אות י"ז ואות י"ח, ונקראו ע"ב וס"ג משום שהרי הם מהע"ב וס"ג אשר בהב"ן דאות ח'.

ומה שהם כל א' מב' שמות, הענין הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות א', כי היה ההתפשטות דכל א' בב' מציאויות, אחד מבפנים, ואחד מבחוץ. והנה השם ע"ב הוא חלק ההתפשטות אשר מבפנים, והשם ס"ג הוא חלק ההתפשטות אשר מבחוץ. כי החלק היותר גדול הוא נשאר מבפנים והוא השם ע"ב דכל א', ומה שיצא דרך נקבים דקים, שהוא מהאח"פ ולחוץ, הוא הס"ג דכל א'. ועכ"פ הוא כי הג' מיני שמות ע"ב וס"ג אשר בסימני גד"ה, הנה הם האורות דההתפשטות ראשון דהאח"פ, אשר הם מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג דהשמות סמ"ב אשר בס"י ב' אות ו' ז' ח'. ואחר ההסתלקות ראשון, הנה חזרו ועלו כל אלו הג' מיני שמות ע"ב וס"ג דסימני גד"ה מהאח"פ

⁴⁰⁰ כדלקמן אות ד' שהמ"ה וב"ן הפרטיים דע"ב מתפשטים בפנימיות א"ק ומ"ה וב"ן הפרטיים דס"ג מתפשטים מחוץ לא"ק, ואחר כך חוזרים למעלה מהתפשטותם למקורם.

למעלה ולפנים, שהוא בהע"ב והס"ג עצמן אשר בהשמות סמ"ב דסי' ב', ונעשו שם לפרצופים גמורים, ונשארו שם לעולם. ומהם הנה נולד ויצא כל ההתפשטות הב' דהאח"פ, אשר שרשם הפנימי הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים דהשמות סמ"ב שבסי' ב' אות ו' ז' ח' וכנ"ל בכל דברינו. והנה נתגלו ונעשו אותן השרשים הפנימים ג"כ רק ע"י אותו ההסתלקות הראשון, כי מקודם הנה היו כל אותן השמות סמ"ב דאות ו' ז' ח' רק בבחי' הע"ב והס"ג שבהם לבד, שהוא בבחי' הא"א והא"א שבכל א', אשר הם תופסים עד הטבור דכל א', והיו חסרים מנה"י. אך בעת התפשטות הא', הנה יצאו הנה"י הפרטיים אשר בהע"ב וס"ג עצמן ונתפשטו בכל המקום העתיד להנה"י הכלליים דכל א' להיות שורש להם, ומאותן הנה"י הפרטיים הנה יצאו ונעשו כל ההתפשטות הא' דהאח"פ כנ"ל. ואחר ההסתלקות, והיה הסתלקותם בבחי' מ"ן במקורם ושרשם שהוא בהע"ב וס"ג דכל א' מהסמ"ב דאות ו' ז' ח' 401, הנה אז נולד עי"ז המ"ה וב"ן הכלליים, שהם הנה"י הכלליים דכל א' מאותן הסמ"ב דאות ו' ז' ח', ומהם הנה קבלו הג' מיני ע"ב וס"ג דסימני גד"ה שעלו למ"ן תוספות אור וברכה, להמציא ולהוציא ולהוליד את ההתפשטות הב', והם הג' מיני מ"ה וב"ן אשר בסי' ג' אות י"א וי"ב ואשר בסי' ד' אות ט"ו וט"ז ואשר בסי' ה' אות י"ט ואת ב'.

והנה הם ג"כ כל א' מב' שמות שהם מ"ה וב"ן, כי היה התפשטותם ג"כ בב' מציאויות, אחד מבפנים, ואחד מבחוץ, החלק היותר גדול נשאר מבפנים והוא השם מ"ה דכל א', והחלק הקטן יצא מבחוץ והוא השם ב"ן דכל א', ונתפשטו זה כנגד זה, המ"ה דאור האוון שהוא המ"ה דסי' ג' אות י"א הוא נולד ונתפשט מהאזניים עד שבולת הזקן מבפנים, והב"ן דאור האוון הוא יצא לחוץ ונתפשט כנגדו מהאזניים עד שבולת הזקן מבחוץ, והם המ"ה וב"ן דסי' ג' אות י"א וי"ב, ועד"ז הוא בהמ"ה וב"ן דסי' ד' אות ט"ו וט"ז שהם ההתפשטות הב' דאור החוטם, וכן עד"ז בהתפשטות הב' דאור הפה שהם המ"ה וב"ן דסי' ה' אות י"ט ואת ב' 402.

ונולדו ויצאו כל אלו הג' מיני מ"ה וב"ן דסימני גד"ה, שהם ההתפשטות הב' דהאח"פ, מהג' מיני ע"ב וס"ג דסימני גד"ה אשר הם ההתפשטות הא' דהאח"פ ע"י התוספות אור וברכה אשר קבלו מהמ"ה וב"ן הכלליים דהסמ"ב דסי' ב' אות ו' ז' ח', אשר נולדו הם (ר"ל אותן המ"ה וב"ן הכלליים דהסמ"ב הנה היה לידתם) ג"כ רק אחר ההסתלקות הא' דהמ"ה וב"ן הפרטיים הנ"ל, כי היה ההסתלקות בבחי' עליית מ"ן, שעלו למ"ן בהע"ב וס"ג הכלליים דהסמ"ב דסי' ב', ועי"ז נולדו מהם המ"ה וב"ן הכלליים דהסמ"ב, ומהם קבלו הע"ב וס"ג דסימני גד"ה שהם ההתפשטות הא' אחר שעלו למעלה תוספת אור וברכה להמציא ולהוציא ולהוליד את הג' מיני מ"ה וב"ן דסימני גד"ה שהם {נא ע"ב} ההתפשטות הב' דהאח"פ. והרי נמצא כי המ"ה וב"ן דסימני גד"ה שהם ההתפשטות הב' הנה היה לידתם מהע"ב וס"ג דסימני גד"ה שהם ההתפשטות הא'. אך שרשם הפנימי דכל אותן ההתפשטות הב', הנה הוא בהמ"ה וב"ן הכלליים אשר בהסמ"ב דסי' ב'. וכן הרי נתבאר ג"כ דכל אותן המ"ה וב"ן הכלליים דהסמ"ב, הנה הם עצמן נתגלו ונעשו ג"כ רק אחר ההסתלקות הא' ולצורך ההתפשטות הב', ויתבאר כ"ז לקמן בארוכה בעה"י.

כלל ט"ו ענף ג' אות א'

הנה אמרנו כי כל התפשטות הא' והב' דהאח"פ הנה הם כל א' מבחי' הטבור ולמטה דהסמ"ב אשר בסי' ב', כי מקום הטבור שלהם הוא באח"פ דא"ק וכנ"ל ענ"ב אות ג'. והרי צריכים אנו לבאר ג"כ על מציאותם אשר מהטבור שלהם ולמעלה היכן שהוא מקומם בא"ק בדיוק, וכן היכן שהוא מקומם בהע"ב דאות ה' בדיוק. וגם צריך ביאור, כי הנה אמרנו שם כי כל אותן הסמ"ב דסי' ב' הנה הם מהחזה ולמטה דהע"ב דאות ה' שהוא הא"א לכולם, ואמרנו שמקום הטבור דהע"ב דאות ה' הוא בשבולת הזקן דא"ק, והמ"ה וב"ן דסי' ב' אות ז' ח' הם מהטבור ולמטה שבו, כי הם הזו"ן שבו וכנ"ל בדברינו שם. והרי הוא לכאורה סתירה מניה וביה, כי הרי אמרנו שכל אותן

401 עי' לעיל כלל ו ענף ה' שנביעו דאור א"ס מתגלה רק בהתפשטות השניה.

402 עי' לעיל כלל ד ענף ב וכלל ו ענף ב שהס"ג הוא ישס"ת וע"ב הוא א"א ואר"א.

המ"ה וב"ן דאות ז' ה', כל גילויים הוא בהחומם פה דא"ק, ושם הוא מקום הטבור שלהם וכנ"ז. וכ"ז הרי הוא למעלה משבולת הזקן דא"ק, והרי הוה גם מקום הטבור דאותן המ"ה וב"ן דאות ז' ה' ג"כ למעלה הרבה מהטבור דהע"ב דאות ה'. וכן צריך ביאור ג"כ על כל פרטי חלקיו דהע"ב דאות ה' אשר מהטבור ולמעלה שבו, את מקומם בא"ק בדיוק, וכן על האורות דאח"פ כל חלקי מציאותם אשר למעלה משבולת הזקן היכן שהוא מקומם בהע"ב דאות ה' בדיוק. וגם צריך ביאור בענין מה שאמרנו כי התפשטויות הא' דהאח"פ אחר הסתלקותם הנה הם נעשו לפרצופים גמורים, והם מהאח"פ ולמעלה ומבפנים. וההתפשטויות הב' דהאח"פ הם ג"כ פרצופים גמורים, והם אשר יצאו לחוץ ג"כ. הנה צריכים אנו לבאר התלבשותם וקישורם זכ"ז, וכן ההתלבשות דאורות האוון באורות החומם, ואורות החומם באורות הפה, הן בהפנימים והן בהחיצונים כל א' זכ"ז, והנה כ"ז יתבאר עתה לפנינו בעהית"ש.

כלל ט"ו ענף ג' אות ב'

הנה בענין הע"ב דאות ה' שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ, והם כולם בו רק מהחזה ולמטה שבו, כי הם בחי' האימא והו"ן שבו, והוא הג' שמות ס"ג מ"ה ב"ן דסי' ב' אות ו' ז' ה' כנ"ל ענ"ב, הנה יהיה נמצא כי מקום החזה דהע"ב דאות ה' הוא בעינים דא"ק, כי הרי אמרנו שהאורות דאוון הוא מהטבור ולמטה דהס"ג דאות ו', וא"כ הרי הוה כל חלקי הס"ג אשר מהטבור ולמעלה שבו למעלה מהאזניים, והנה הוא מהאזניים עד העינים דא"ק, כי העינים שהוא הראיה, הנה הוא מאבא וכמ"ש באח"פ (פרק א) וכנודע, ומסתיים אבא, ר"ל או"א עלאין, בחזה דא"א. וכן הוא בענינינו, כי או"א עלאין שבו שהוא כללות אבא שבהע"ב דאות ה' הנה הוא מסתיים בהחזה שלו, והוא במקום העינים דא"ק, ונמשך הראיה ממוח החכמה שהוא אבא ויוצא מהעינים שהוא מסופו דהאבא כולו. [ואינו יוצא מהטבור שלו ולמטה ע"ד האורות דהאח"פ, שכל א' הוא מהטבור דכל א' וכנ"ל, כי משום שהחכמה הוא נשמה לנשמה ואין לו כלי בהגוף, והוא ג"כ רק בסוד אור מקיף כמ"ש בשער אח"פ (פרק א), לכן התועלת והשימוש היוצא ממנו למטה הוא רק מסיומו וסופו, והוא העינים שהם מסופו דהאבא כולו שבו והוא מסיום דמוח החכמה]. ועכ"פ הוא כי שם הוא מקום החזה דהע"ב דאות ה', והוא בעינים דא"ק ששם מסתיים בחי' האבא שבו, כי כל עיקרו דהע"ב דאות ה' הנה הוא התפשטות אור מהמ"ס דא"ק בהגלגלתא עצמו מבפנים, ומתפשט ונמשך מהס"ג דהמ"ס שבס"א א' אות ב', וכלול אותו הע"ב דאות ה' ג"כ מה' פרצופים, ומסתיים האבא שבו בהעינים דא"ק, ששם הוא מקום החזה שבו.

ואח"כ מתחיל האימא שבו שהוא הס"ג שבס"א ב' אות ו', והיא תופס בהע"ב דאות ה' מהחזה שבו עד הטבור שבו, שהוא מתחת העינים דא"ק עד שבולת הזקן דא"ק. (נא ע"ג) והנה כל חלקי דאותו הס"ג דאות ו' אשר עד הטבור שבו, הנה הוא תופס בא"ק מסיום העינים עד האזניים, והם כולם מבפנים לא"ק, והם לא נתגלו כלל. אבל חלקיו אשר מהטבור שבו ולמטה, והנה הוא תופס בא"ק ממקום האזניים עד שבולת הזקן, הנה הם הוציאו הארתם לחוץ ג"כ בההתפשטות הא' והב' שיצאו מהאזניים ולחוץ, ונתפשטו עד שבולת הזקן, ושם הנה מסתיים הרגלין דהס"ג דאות ו', ושם הוא מקום הטבור דהע"ב דאות ה', אמנם חלקיו דהס"ג דאות ו' אשר מהטבור ולמעלה שבו שאמרנו, שהוא בא"ק מסיום העינים שבו עד האזניים שבו, הנה הוא מקומם בהע"ב דאות ה' בהחצי העליון דשליש האמצעי דהת"ת שבו, כי מהחזה עד הטבור הרי הוא השליש האמצעי דהת"ת, והוא בענינינו שבהע"ב דאות ה' מהעינים דא"ק עד שיבולת הזקן, אשר שם הוא כל המקום דהאימא שבו. וא"כ הרי כל חלקי דהעליון דהאימא אשר מהטבור ולמעלה שבה, שהוא מהאזניים עד העינים, הרי הוה כ"ז בהחציו העליון דאותו השליש האמצעי דהת"ת.

והרי נתבאר לנו על כל חלקי דהע"ב דאות ה' אשר מהחזה ולמעלה שבו מקומם בא"ק, כי הוא מהעינים שבו ולמעלה, וכן על כל חלקי דהס"ג דאות ו' אשר מהטבור שבו ולמעלה מקומם בהע"ב דאות ה', כי הוא בהחצי העליון דשליש האמצעי דהת"ת שבו, ובא"ק הנה הוא מגבול האזניים שבו עד גבול העינים שבו מבפנים. והם לא נתגלו כלל, אך חלקיו דהס"ג דאות ו' אשר מהטבור שבו ולמטה, והם מחציו התחתון דשליש האמצעי דהת"ת שבהע"ב דאות ה', הנה הם

אשר נתגלו בשפעת אורם בהתפשטות הא' והב' דאורות האזניים אשר יצאו לחוץ ג"כ, ונתפשמו מהאזניים עד שבולת הזקן, והם מחלקי האורות דהס"ג דאות ו' אשר מהטבור שבו ולמטה עד סוף רגליו, שהם בהטבור דהע"ב דאות ה' ובשבולת הזקן דא"ק.

כלל ט"ו ענף ג' אות ג'

וכן הוא עד"ז באורות החוטם והפה, כי הנה אורות החוטם אשר הם מהמ"ה דאות ז' מהטבור שבו ולמטה, הנה כל חלקיו אשר מהטבור ולמעלה שבו הנה הם לא נתגלו כלל, והם לעולם מבפנים להחוטם ולמעלה עד האזניים, שהוא עד הטבור דהס"ג דאות ו', ומתחיל המ"ה דאות ז' מהטבור דהס"ג דאות ו' שהוא מתחת האזניים דא"ק ומבפנים, ומתפשט עד החזה דא"ק, כי שם מסתיימים סוף רגליו דאותו המ"ה דאות ז', אלא הוא כי חלקיו אשר מהטבור ולמעלה שבו הם עומדים למעלה מהחוטם ולפנים עד האזניים. אבל חלקיו אשר מהטבור ולמטה שבו, הם נתגלו בשפעת אורם בהתפשטות הא' והב' דאורות החוטם אשר יצאו לחוץ ג"כ, ונתפשמו מהחוטם דא"ק עד החזה דא"ק. אמנם בהע"ב דאות ה', הנה הוה כל אותו המ"ה דאות ז' בחי' הז"א שבו אשר מהטבור ולמטה שבו, וזהו מה שעיקר גילוי דאורות החוטם הנה הוא רק מתחת השיבולת הזקן, כי עד שיבולת הזקן הנה הוא נכלל באורות האזניים, והוה עיקר גילוי רק מתחת השיבולת הזקן, והוא משום כי כל אורות החוטם הוא בחי' הז"א שבהע"ב דאות ה', ולכן הוא עיקר גילוי רק מטבורו ולמטה שבו, שהוא מתחת השיבולת הזקן דא"ק ולמטה. אמנם התחלתו הוא מתחת האזניים וכנז', כי הוא מטבורו דהס"ג דאות ו' וכנ"ל, כי הס"ג דאות ו' הרי הוא בחי' אימא וכנ"ל, ומתחיל אורות החוטם שהוא בחי' ז"א מהטבור דאימא. אבל גילוי הוא רק משיבולת הזקן ולמטה, שהוא מהטבור דהע"ב דאות ה' שהוא הא"א, והוה גילוי דהז"א רק מהטבור דא"א ולמטה. אמנם פרמית תפיסת כל חלקי אורות החוטם בהע"ב דאות ה' הם באמת עמוקים מאד ויתבאר לפנינו למטה אות י' ובאות י"ב בעה"י.

וכן הוא עד"ז באורות הפה אשר הם מהב"ן דאות ח', ויציאתם מהפה הנה הוא כל חלקי האורות אשר מהטבור ולמטה דאותו הב"ן, כי מקום טבורו הוא בהפה דא"ק ומתפשט מהפה דא"ק עד הטבור דא"ק, כי שם מסתיים סוף רגליו דאותו הב"ן דאות ח'. אבל כל חלקיו אשר מטבורו ולמעלה הם מהפה ולמעלה ולפנים עד החוטם, שהוא מקום הטבור דהמ"ה דאות ז', כי הב"ן דאות ח' הוא בחי' הנוק' דז"א שיציאתה הוא מהטבור דז"א, ולכן מתחיל הב"ן דאות ח' מהטבור דהמ"ה דאות ז' (נא ע"ד) ז' שהוא ז"א, ומתפשט עד הטבור דא"ק שהוא סוף כל העולם דהעקודים. אלא שכל חלקיו דאותו הב"ן אשר מהטבור ולמעלה שבו, הנה הם לא נתגלו כלל והם מהפה ולמעלה ולפנים. אבל חלקיו אשר מהטבור ולמטה שבו, הם נתגלו בשפעת אורם לצורך התפשטות א' והב' אשר יצאו לחוץ ג"כ, ומתפשטים מהפה דא"ק עד הטבור דא"ק. אמנם גילויים הנה הוא רק מהחזה דא"ק ולמטה, כי עד החזה הנה הם נכללים באורות החוטם, אך למטה מהחזה שהוא אחר שמסתיים אורות החוטם, הנה שם הוא עיקר הגילוי דאורות הפה, והוא מהחזה דא"ק עד הטבור שבו.

והנה מקומם בהע"ב דאות ה' שהוא הא"א, הנה הוא בבחי' העטרה שבו, כי העטרה דהע"ב דאות ה' הנה הוא בהחזה דא"ק, ושם הוא תלייתם דאורות הפה, ולכן הוה עיקר גילויים רק מהחזה ולמטה. אמנם הנה תפיסת כל חלקי אורות הפה בפרטות, כל חלקיו אשר מהפה עד הטבור, תפיסתם בהע"ב דאות ה' הם באמת עמוקים מאד ויתבאר לפנינו בעה"י"ש (והוא לקמן אות י"א וי"ב).

כלל ט"ו ענף ג' אות ד'

ומעתה נאמר עוד, כי הנה כל חלקי האורות אשר מהטבור ולמעלה דכל א' מהסמ"ב דסי' ב' אות ו' ז' ח' שאמרנו, שהם מגבול האח"פ ולמעלה ולפנים, הרי נתבאר מדברינו לעיל ענף ב' כי הנה שימושם הוא, כי מהם הנה נמשכים ויוצאים הג' מיני שמות ע"ב וס"ג דסימני גר"ה, כי הם אשר נעשו לאורות שלימים ולבחי' פרצופים גמורים אחר ההסתלקות הא' דכל א', והם אשר עלו למעלה מהאח"פ שהוא למעלה מגבול הטבור דכל א', ובהם הנה שייך לדבר ולהתבונן בהם

מאחר שנתגלו בפעם אחד שהוא בעת ההתפשטות הא', שיצאו הם אז לחוץ ג"כ, ולכן שייך בהם הדיבור וההתבוננות מאחר שנתגלו. אבל בהסמ"ב דסי' ב' הנה בהם עצמם גופה זולת העסמ"ב דסימני גר"ה שיצא מהם, הנה לא שייך לדבר בהם מאומה, מאחר שהם רק השרשים הפנימיים הנעלמים וכנ"ל ענ"ב. א"כ הרי לא שייך לדבר בהם עצמם מאומה. והעיקר הוא כי הנה כל אותן הסמ"ב דסי' ב', הנה הם באמת רק מכלל הע"ב דאות ה' גופה, כי הם הד' שמות הכלולין בו, והם כולם רק מבחי' הא"א עצמו אשר הוא למעלה מהאח"פ, שהם רק מבחי' האימא והזו"ן, כי אורות האוון הוא האימא, וממנה הוא כל העסמ"ב דסי' ג'.

ואורות החוטם הוא הז"א וממנו הוא כל העסמ"ב דסי' ד', ואורות הפה הנה הוא הנוק' דז"א, וממנה הוא כל העסמ"ב דסי' ה', והנה כללות כל העקודים רק בחי' אימא וזו"ן כנודע, [והם אימא וזו"ן משום שהם יוצאים מסוד ס"ג מ"ה ב"ן דסי' ב' אות ו' ז' ח' שבהע"ב דאות ה' שהוא כללות הא"א לכולם], אבל למעלה מהעקודים הרי אי אפשר לדבר כלל, וכל דברינו אשר אמרנו בהסמ"ב דסי' ב', הנה הוא רק על בחי' תלייתם דהאח"פ בשרשם הפנימי שלמעלה, כי משם הרי הם נמשכים ומתהווים וכמ"ש הרב במטי ולא מטי (פרק ג'), וכן משם הם מקבלים שפעם תמיד כמ"ש שם (פרק ד). אבל באמת הנה הזו כל הסמ"ב עצמן אשר בסי' ב' רק למעלה מהאח"פ והם נעלמים, ואי אפשר לנו לדבר ולהתבונן אלא רק בבחי' תולדותיהם שיצא מהם, והוא בהעסמ"ב דסי' ג' שהם תולדות הס"ג דסי' ב', ובהעסמ"ב דסי' ד' שהם תולדות המ"ה דסי' ב', ובהעסמ"ב דסי' ה' שהם תולדות הב"ן דסי' ב', ולזאת הנה נדבר ונחקור בהם כיד ה' הטובה עלינו.

ונתחיל ונאמר כי הנה הד' שמות עסמ"ב אשר בסי' ג' שהם כללות אור האזניים, הנה הם שני מיני פרצופים כלליים, אחד פנימי, ואחד חיצוני. והם הב' מיני התפשטות, הא' והב' דאור האזניים, כי הע"ב וס"ג אשר בסי' ג' אות ט' ואות י' הרי הוא האור דהתפשטות הא' אשר הוא חזר ועלה ונסתלק למעלה מגבול הטבור דהאימא, שהיא כללות אורות האזניים, והוא נשאר שם לעולם שהוא למעלה מהאזניים ולפנים. והנה הוא פרצוף הפנימי, כי הוא אשר עומד מבפנים לעולם. אבל המ"ה וב"ן אשר בסי' ג' אות י"א ואות י"ב, הנה הוא ההתפשטות הב' דאור האזניים, והוא אשר יצא לחוץ ג"כ וכנ"ל ענ"ב אות ד', ועומד לעולם מבחוץ ג"כ, והנה הוא פרצוף החיצוני. וכן הוא עד"ז באורות חוטם פה אשר בסי' ד' ה', כי הע"ב (נג ע"א) וס"ג שבהם שהם מההתפשטות הא' שבהם הוא הפרצוף הפנימי, אך המ"ה וב"ן שבהם, שהוא ההתפשטות הב' דכל א', הוא הפרצוף החיצוני, כי הוא עומד מבחוץ ג"כ לעולם, כי הוא העקודים העיקרי אשר נעשה מההתפשטות הב' כנודע. אך ההתפשטות הא' שהוא פרצוף הפנימי, הוא שורשו כי ממנו הוא נולד ויצא וכנ"ל בדברינו.

והנה נודע הוא כי כל תחתון הוא מלבוש להעליון, אשר ממנו נולד מהנה"י שבו ולמטה. וכן הוא ידוע ג"כ כי כל פרצופי האח"פ הנה הם מתלבשים זב"ו, פרצופי האוון בפרצופי החוטם, ופרצופי החוטם בפרצופי הפה, כמ"ש בטנת"א (סוף פרק ב'). והרי יש לנו ב' מיני התלבשות, א' הוא בכל א' גופה, כי מתלבש כל פנימי בחיצוני כנז', הב' הוא כי הרי הפרצוף הפנימי והחיצוני דאור החוטם הוא מלביש על הפנימי והחיצוני דאור האזניים, ופרצוף הפנימי והחיצוני דאור הפה הוא מלביש על הפנימי והחיצוני דאור החוטם, ובתוך כולם הנה מתלבש הע"ב דאות ה' מהחזה שבו ולמטה וכנ"ל. והנה כ"ז נבאר עתה בפרטות בעה"י למען שמו יתברך ויתעלה.

כלל ט"ו ענף ג' אות ה'

והנה נאמר כי הגם שאמרנו שההתפשטות הא' דכל א' מהאח"פ שהוא הפרצוף הפנימי שבו, הנה הוא בבחי' ע"ב וס"ג, וההתפשטות השני שהוא הפרצוף החיצוני דכל א' הנה הוא בבחי' מ"ה וב"ן. עכ"ז הרי פשוט הוא כי באמת הנה כלול כל א' מכל הד' שמות עסמ"ב, וכנודע מפרטי ה' ספי' והפרצופים אשר היה הן בההתפשטות הא' והן בההתפשטות הב', כמבואר בדרושי העקודים ובמטי ולא מטי. ומה שאמרנו כי זהו ע"ב וס"ג וזהו מ"ה וב"ן, הכוונה הוא רק על יציאתם משורשם הפנימי דהג' שמות סמ"ב שבסי' ב', כי הנה יצא ההתפשטות הא' דהאח"פ מהע"ב והס"ג דכל א' שבהסמ"ב דסי' ב', וההתפשטות הב' דהאח"פ הם יצאו מהמ"ה וב"ן דכל א' שבהסמ"ב

וכנ"ל ענ"ב. אבל באמת הנה כלול כל א' מד' שמות עסמ"ב, ומכל הי' ספי' כולם, כי כל א' הוא בבחי' פרצוף כללי וכנ"ל ופשוט הוא, והנה הם מתלבשים זב"ז כמו שיתבאר.

אמנם דע, כי הנה יש חילוק בהתלבשות הפרצופים זב"ז בין העקודים להאצילות, כי באצילות הנה מתלבש כל עליון בהתחנותן להצטמצם בו להעשות למדרגתו רק בהז"ת שלו לבד, שהוא בהמ"ה וב"ן שלו, אבל הע"ב והס"ג שלו הוא עומד למעלה מהתחנות, ואינו מגיע מדרגת התחנות אליהם מאומה, וחלוקים כל עליון מהתחנות בהע"ב והס"ג שלו, והוא מה שנודע כי הרישין הם מגולין, וכמ"ש במבו"ש (שע"ג ח"ב פ"א דף כא רע"ג מדפוה"ח תרס"ד) וכן הוא בסדר אצילות בקיצור (פרק א). וכ"ז הוא באצילות משום ששם הוא עתה רק שליטת המ"ה וב"ן, שע"י ז"ן מתנהג העולם, ע' הגר"א ספד"צ (פרק ד ל ע"ד ד"ה ואמר מדאפיקת). אמנם עולם העקודים, הנה הוא נעלה ומרומם מהאצילות, כי בהעקודים הנה שם הוא גם עתה שליטת הס"ג, כי הרי הוא כולו למעלה מהטבור, והנה הוה שם התלבשות הפרצופים זב"ז גם מהס"ג שבו ולמטה, והוא ע"פ מה שנודע ג"כ שכל העקודים הוא מהס"ג הכללי, ור"ל הס"ג דהמ"ס אשר בהמערכה הא' אות ב', והנה הוה ההתלבשות הפרצופים זב"ז בהעקודים מהס"ג דכל א'.

והגם כי גם בעקודים נקרא כל תחתון לגבי עליון רק בשם מ"ה וב"ן וכמ"ש במשי ולא משי (פרק א), כי כל התפשטות והסתלקות ב' הם בחי' ו"ה (שהם מ"ה ב"ן) להתפשטות והסתלקות א' שהם י"ה ע"ב וס"ג. ולא עוד אלא כי גם כל כללות הא"ק כולו הוא ג"כ רק בחי' מ"ה וב"ן בערך הקודם אליו, וכמ"ש בשעה"ק (דף יא ע"א). וכן הרי אמר הרב עוד בסדר אצילות בקיצור (סוף פרק ג) כי כל הה' פרצופים שבכל עולם תחתון הנה הם בבחי' חסרי מוחין בערך עולם שלמעלה ממנו, וא"כ הרי אם שנאמר שלמעלה מאצילות הוה ההתלבשות מהס"ג ולמטה, הרי אינם חסרים מוחין כלל, כי הס"ג הוא מהמוחין. וכן הרי אינם רק מ"ה וב"ן לבד, אלא שהם ס"ג מ"ה ב"ן, ולא עוד כי הרי אמרנו בכ"מ מדברינו שתולדות כל כללות ההתפשטות הב' דלהעקודים הנה הוא מהחכמה ולמטה דהתפשטות הא', והרי מתלבש ההתפשטות הא' בהב' גם בהע"ב שבו ג"כ.

אך הענין מה שגם למעלה מהאצילות נקרא כל תחתון לגבי העליון בשם מ"ה וב"ן, הגם ששם הוא השליטה דע"ב וס"ג, {נב ע"ב} הענין הוא כי הנה כל זמן שעומד האצילות רק בגילוי המ"ה וב"ן הכלליים לבד, והוא ע"י הפסק הפרסא [אשר הן בא"א והן בא"ק] שמפסיק בין הטבור ולמטה לבין הטבור ולמעלה, כי לעתיד הנה יתבטל כל המסכים ויודככו מבחי' מסך כלל, ויתאחדו המ"ה וב"ן בהע"ב וס"ג, ויאירו גם הם באור הע"ב וס"ג ממש, והוא ענין ביטול המ"ה שאמר הרב בשער התיקון (סוף פרק ג). אבל עכשיו הנה ע"י הפסק הפרסא הנה נעשה מהטבור ולמטה הגילוי דמ"ה וב"ן, והם עתה ד' שמות עסמ"ב כלליים. והנה ישנו עי"ז גם למעלה שהוא בהע"ב והס"ג עצמן ג"כ, רמז רושם לחלוקת ד' שמות עסמ"ב, ונבחן כל א' בד' שמות עסמ"ב פרטיים שמהטבור ולמטה דכל א', הוא המ"ה וב"ן שלו. וכן נבחן כל תחתון לגבי עליון, וכ"ז משום שנעשה התהוותו רק מהגילוי דמהטבור ולמטה דהעליון. אך כ"ז הנה הוא רק בבחי' ערך הד' שמות פרטיים אשר בכל א' עצמו. אבל באמת הנה למעלה מאצילות הנה הוא הכל רק הע"ב וס"ג הכלליים לבד שבא"ק (הכולל כל העולמות), אלא שנבחן גם שם בחי' ד' שמות עסמ"ב פרטיים, והוא רק בדרך רמז רושם ע"י המ"ה וב"ן הכלליים שיצא מהם אח"כ באצילות וכנ"ל. וכן עי"ז הנה לא נשלם עתה באמת עדיין כלל הגילוי העיקרי הראוי אליו. והוא מה שאמר הרב כי כל עולם תחתון בערך העליון נחשב למעלה מהאצילות לאור הע"ב והס"ג לבד, שהם אור המוחין עצמן, כי הכל נידון בערכין כנודע. ובעקודים הנה הוא בבחי' שליטת הס"ג הכללי, כי הוא כולו מהס"ג דהמ"ס אשר במערכה הא' אות ב', והוה בעקודים התלבשות דכל עליון בהתחנות גם מהס"ג שבו ולמטה.

וכבר אמרנו כי ההתפשטות הב' דהאח"פ הנה נקראים הם בשם פרצופים החיצונים, כי הרי הם יצאו מבחוץ להאח"פ, ועומדים לעולם מבחוץ ג"כ, ושרשם הוא מהמ"ה וב"ן דהסמ"ב אשר בסי' ב'. אבל ההתפשטות הא' דהאח"פ, הנה נקראים הם בשם פרצופים פנימיים, כי אחר שחזרו

ועלו למעלה בהסתלקות הא', הנה הם עומדים לעולם מהאח"פ ולפנים, ושרשם הוא מהע"ב וס"ג דהסמ"ב אשר בס"י ב', והנה מתלבש כל פרצוף פנימי בהחיצוני מהס"ג שבו ולמטה.

והגם שאמרנו (בחלק הביאורים בשער עקודים פרק א אות ה ובכ"מ שם) כי תולדות כללות ההתפשטות הב' מהא' הנה הוא מהחכמה שבו ולמטה, אך האמת הוא כי למעלה מאצילות הנה נקרא החכמה בשם ס"ג, והבינה בשם מ"ה, וזו"ן הם שניהם בשם ב"ן, וכמו שיתבאר בזה לקמן ענף ז' ע"ש אות ו' ז'. אמנם מה שנוגע לענין ההתלבשות, הנה העיקר הוא מה שהעלינו בזה בשער מטי ולא מטי פרק ב' אות ח' סי' ג', כי יש בזה גם בעקודים חלוקי בחי', כי עד הג"ר הנה הוה ההתלבשות אשר מההתפשטות הא' להב', וכן מכל עליון להתחתון מהחכמה שבו ולמטה, אבל בהז"ת הנה הוה ההתלבשות רק מהבינה ולמטה ע"ש.

והנה כל ההתלבשות הוה הנה הוא ג"כ מההתפשטות הא' דאור האזניים בהתפשטות הב' דאור האזניים (כי בכל א' היה התפשטות א' וב' כנודע בדברינו), וכן מהתפשטות הא' דאור החוטם בהתפשטות הב' דאור החוטם, וכן מהתפשטות הא' דאור הפה בהתפשטות הב' דאור הפה, הנה בכלם הנה הוה ההתלבשות דכל עליון להתחתון מבחי' הס"ג שבו ולמטה.

והגם שהרי לעיל בדברינו הוא מבואר שכל התפשטות הב' הוא למטה לגמרי מההתפשטות הא', כי הרי זהו מהאח"פ ולמעלה ומבפנים, וזהו מהאח"פ ולמטה ומבחוץ. אך כבר מתבאר בכ"מ מדברינו, כי כל ענין ההתלבשות הנאמר בכל מקום הנה הכוונה הוא רק על בחי' טפה הזרעית אשר ע"י הזווג שבהעליון, ונמשך חלק מגופם ונפשם דהאוי"א גופה ג"כ ומשתתפים עם החלק דבירורי הולד עצמו, ונעשה בו לעצם מעצמיו ובשר מבשרו, והוא הוא ההתלבשות אשר מכל עליון להתחתון המוזכר בכל מקום. והנה באצילות הנה נמשך החלק אשר מאוי"א רק מהז"ת שלהם (גב ע"ג) שהוא רק מהמ"ה וב"ן שלהם, אך בעקודים הנה נמשך אותו החלק מהס"ג שבהם ולמטה, אבל בעיקר עצמותם הנה עומד באמת כל תחתון רק למטה לגמרי מהעליון, ונודע כ"ז בכ"מ מדברינו. והרי עכ"פ הנה מתבאר כי התלבשות התפשטות הא' בהב' שהוא הפנימי בהחיצוני הנה הוא מהס"ג ולמטה.

כלל ט"ו ענף ג' אות ו'

אמנם כ"ז הנה הוא ג"כ רק בדרך כלל, אבל בפרטות הנה יש בזה עדיין עומק דברים הרבה, כי הנה אנו רואין שכל חיצוני שהוא ההתפשטות הב', הנה הוא תופס מקום בא"ק בג' גבולים. משא"כ הפנימי הוא תופס רק גבול אחד, כי הרי ההתפשטות הב' דאור האזניים שהוא החיצוני שבו אשר הוא נמשך ומתפשט מגבול האזניים עד שיבולת הזקן, הרי הוא ג' מקומות חלוקות, והם: מגבול האזניים עד החוטם א', ומגבול החוטם עד הפה ב', ומגבול הפה עד שיבולת הזקן ג'. משא"כ הפרצוף הפנימי שבו, שהוא ההתפשטות הא' דאור האזניים אשר הוא חזר ועלה למעלה בהסתלקות הא', ועומד מהאזניים ולמעלה ומבפנים, הנה הוא תופס רק גבול אחד שהוא מבפנים להאזניים ולמעלה עד העינים וכנ"ל ענ"ב.

והענין בזה הוא, כי הנה אלו הג' מקומות אשר תופס הפרצוף החיצוני הנה הוא בחי' הי' ספ"י שבו, שהם חלוקים בד' בחי': כח"ב, חג"ת, נה"י, מלכות. והכח"ב שבו הנה הוא מהאזניים עד החוטם, והחג"ת שבו הוא מהחוטם עד הפה, והנה"י שבו הוא מהפה עד שיבולת הזקן. אך המלכות שבו הנה היא מתפשטת ונכללת עם אורות החוטם אשר הם מתגלים מתחת השיבולת הזקן ולמטה עד החזה, כי שם הוא עיקר גילויים דאורות החוטם, ומתפשט המלכות דאורות האזניים מתחת השיבולת הזקן ולמטה ונכללת באורות החוטם, ונעשה שם לעצם מעצמיו, ועכ"פ הוא כי הג' גבולים דאורות האזניים הנה הם בחי' הג' מדרגות דהי' ספ"י שבו, שהם כח"ב, חג"ת, נה"י. אך כ"ז הוא רק בפרצוף החיצוני שבו אשר הוא נתגלה ויצא לחוץ, משא"כ הפרצוף הפנימי שבו, שהוא כללות ההתפשטות הא' אשר הוא חזר ועלה למעלה, ועומד שם לעולם מבפנים, הנה אין גילוי בו בחי' ספ"י שבו בבחינות חלוקות כלל, ותופס בא"ק רק מקום אחד, והוא מהאזניים ולמעלה ולפנים עד גבול העינים.

והנה עפ"י הנה יהיה נבחן ג"כ ענין ההתלבשות שאמרנו, כי מתלבש הפנימי בהחיצוני, שהוא ההתפשטות הא' בהב' בהעלם ג"כ בחלוקות שונות עכ"פ, כי בהכח"ב דהחיצוני אשר הוא מגבול האזניים עד החוטם, הנה מתלבש בו הפנימי מהס"ג שבו ולמטה, ובהחג"ת דהחיצוני אשר הוא מגבול החוטם עד הפה הנה מתלבש בו הפנימי מהמ"ה שלו ולמטה. אמנם הוא ג"כ מהס"ג שבאותו המ"ה ובהנה"י דהחיצוני, אשר הוא מגבול הפה עד שיכולת הזקן, הנה מתלבש בו הפנימי מהב"ן שלו ולמטה. אמנם הוא ג"כ מהס"ג דהב"ן, כי בעולם העקודים הוה ההתלבשות דכל בחי' מהס"ג שבו ולמטה וכנ"ל. ועכ"ז הנה מתלבש בכל א' מבחינתו, כי בהכח"ב הוה ההתלבשות מהס"ג הכללי דהעליון, ובהחג"ת הוה ההתלבשות מהמ"ה הכללי דהעליון ובהנה"י מהב"ן הכללי דהעליון.

כלל ט"ו ענף ג' אות ז'

ועד"ז הנה הוא ג"כ באורות החוטם, כי הרי הפרצוף החיצוני שבו שהוא ההתפשטות הב', הנה הוא תופס מקום בא"ק בג' גבולים היינו, מהחוטם עד הפה א', ומהפה עד שיכולת הזקן ב', ומשיכולת הזקן עד החזה ג'. והנה הם הי' ספי' שבו אשר הם בג' חלוקות, כח"ב, חג"ת, נה"י. ותופס הכח"ב שבו מגבול החוטם עד הפה, והחג"ת שבו מגבול הפה עד שיכולת הזקן, והנה"י שבו מגבול שיכולת הזקן עד החזה. אך המלכות שבו, הנה היא נמשך ונכללת באורות הפה אשר גילויים הוא מהחזה עד הטבור. ועכ"פ הוא כי הג' גבולים דאורות החוטם הנה הם הג' חלוקות דהי' ספי' שבו, כח"ב, חג"ת, נה"י. וכ"ז הוא בהפרצוף החיצוני דאורות החוטם, שהוא ההתפשטות הב' שבו. אבל הפרצוף הפנימי דאורות החוטם, שהוא ההתפשטות הא' שבו אשר הוא חזר ועלה למעלה בהסתלקות הא', והוא עומד מבפנים לעולם, הנה נכלל בו כל הי' ספי' שבו בכללא חדא, ואינו תופס מקום בא"ק אלא רק גבול אחד, והוא מהחוטם (נג ע"ד) ולפנים ולמעלה עד האזניים, כי אחר שעלה בהסתלקות הא' הנה עלה מהחוטם ולפנים ונשאר שם לעולם, ומקומו הוא מבפנים להחוטם עד האזניים.

והנה התלבשות הפרצוף הפנימי דאור החוטם, שהוא ההתפשטות הא' שבו, בהפרצוף החיצוני דאור החוטם, שהוא ההתפשטות הב' שבו, הנה הוא ג"כ ע"ד הנ"ל באור האזניים, כי בהכח"ב דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי מהס"ג שבו ולמטה, ובהחג"ת דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי מהמ"ה שלו ולמטה, אמנם הוא ג"כ מהס"ג הפרטי שבאותו המ"ה. ובהנה"י דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי מהב"ן שלו, אמנם הוא ג"כ מהס"ג הפרטי שבאותו הב"ן.

וכן הנה מתלבש ג"כ אור האזניים באור החוטם הפנימי בהחיצוני דהחיצוני, ובדרך זה כי הפנימי דאור האזניים אשר מקומו הוא מהאזניים ולמעלה ולפנים עד העינים, הנה הוא מתלבש בהפנימי דאור החוטם אשר מקומו הוא מהחוטם ולמעלה ולפנים עד האזניים, מהס"ג שבו ולמטה, והוא בלי חילוק בחי' כלל. אמנם החיצוני שבשניהם אשר מתחלק כל א' לג' בחי', כח"ב, חג"ת, נה"י, ועומד הג' בחי' דכל א' בג' גבולים כנ"ל. והרי עומד החג"ת החיצוני דאור האזניים נגד הכח"ב החיצוני דאור החוטם, שהוא מגבול החוטם עד הפה, והנה"י החיצוני דאור האזניים נגד החג"ת החיצוני דאור החוטם, שהוא מגבול הפה עד שיכולת הזקן, הנה הוה בהם ההתלבשות ג"כ בדרך זה, כי החג"ת החיצוני דאור האזניים הנה הוא מתלבש בהחג"ת החיצוני דאור החוטם מהס"ג שבהם ולמטה, והנה"י החיצוני דאור האזניים הוא מתלבש בהחג"ת החיצוני דאור החוטם מהמ"ה שבהם ולמטה. אמנם הוא ג"כ מהס"ג הפרטי דאותו המ"ה דנה"י ע"ד הנ"ל. והמלכות החיצוני דאור האזניים הנה היא מתלבש בהנה"י החיצוני דאור החוטם אשר הם מהשיכולת הזקן עד החזה, ונעשית שם לעצם מעצמיו. ועכ"פ הוא כי מגבול החוטם ולמטה, הנה מתלבש ההתפשטות הב' דאור האזניים ג"כ בכל אורות החוטם, וכמ"ש הרב בטנת"א (סוף פרק ב), והוא פרצוף החיצוני דאור האזניים וההתלבשות הוא ע"פ הסדר שאמרנו.

כלל ט"ו ענף ג' אות ח'

וכן הוא עד"ז באורות הפה, כי הוא נבחן ג"כ בשני פרצופים כלליים, אחד פנימי ואחד חיצוני, כי ההתפשטות הא' אשר הוא עלה למעלה ע"י הסתלקות הא', ונשלם ונעשה שם לקומה

שלימה ופרצוף שלם, ועומד לעולם למעלה ומבפנים להפה, שהוא מהפה עד החוטם, והרי הוא תופס בא"ק רק מקום אחד, שהוא מגבול הפה עד גבול החוטם, והנה הוא פרצוף הכללי הפנימי, והוא בלי חילוק בחי' כלל, כי הוא נעלם. משא"כ ההתפשטות הב', אשר הוא יצא גם מהפה ולחוץ, והוא ג"כ קומה שלימה מעשר ספי', והוא הפרצוף הכללי החיצוני, והוא תופס בא"ק ג' גבולים: אחד, מהפה עד שבולת הזקן, ושם הוא הכח"ב שבו. ב', הוא משבולת הזקן עד החזה, ושם הוא החג"ת שבו. ג', הוא מהחזה עד הטבור, ושם הוא הנה"י שבו, ושם מסתיים העקודים, שהוא עד הטבור דא"ק. אך המלכות דאור הפה, הנה היא מתפשט ומשתתף בהאצילות ג"כ, וכמ"ש הגר"א ביהל אור (סוף פקודי דף טז סע"ד) כי המלכות דעקודים אחר התנוצצות ז"ת דילה נעשה רדל"א דאצילות. ועכ"פ הוא כי גם אורות הפה הם נבחנו בבחי' שני פרצופים כלליים, אחד פנימי ואחד חיצוני, והם זה למטה מזה, כי הפנימי הוא מבפנים להפה ולמעלה עד החוטם, והחיצוני הוא מהפה ולמטה עד הטבור, והנה מתלבש הפנימי בהחיצוני ע"ד הנה"ל, כי בהכח"ב דהחיצוני הנה מתלבש בו הפנימי מהס"ג שבו ולמטה ובהחג"ת דהחיצוני מהמ"ה שבו ולמטה. אמנם הוא ג"כ מהס"ג דהמ"ה ובהנה"י דהחיצוני מהב"ן שלו ולמטה ומהס"ג דהב"ן כנו'.

וכן הנה מתלבש בו ג"כ הפנימי והחיצוני דאור החוטם, וכן גם החיצוני דאור האזניים, ובדרך זה כי הפנימי והחיצוני דאור החוטם הוא מתלבש בהפנימי והחיצוני דאור הפה הפנימי בהפנימי והחיצוני בחיצוני, והיינו כי הפנימי דאור החוטם אשר הוא מגבול החוטם ולמעלה עד האזניים, הנה הוא מתלבש בהפנימי דאור הפה אשר הוא מגבול הפה ולמעלה עד החוטם מהס"ג שבו ולמטה בלי חילוק בחי' כלל. אך החיצוני דאור החוטם אשר הוא תופס ג' גבולים, והנה החג"ת שלו נגד הכח"ב החיצוני דאור הפה, ונה"י שלו נגד החג"ת (נג ע"א) דאור הפה, הנה מתלבש החג"ת בהכח"ב מהס"ג שבו ולמטה, והנה"י בהחג"ת מהמ"ה שלו ולמטה. אמנם הוא ג"כ מהס"ג דאותו המ"ה, אך המלכות דאור החוטם הנה היא נכלל ומשתתף בהנה"י דאור הפה, ומתפשט ג"כ עד סוף העקודים, שהוא עד הטבור.

וכן מתלבש ג"כ הנה"י דאור האזניים אשר מקומם הוא מגבול הפה עד שבולת הזקן, והם מתלבשים מהמ"ה שלהם ולמטה בהחג"ת דאור החוטם אשר שם וכנ"ל, ואמרנו לעיל כי הוא מהס"ג דאותו המ"ה. והנה מתפשט אותו הס"ג ג"כ דרך הס"ג דחג"ת דאור החוטם, ומתלבש הוא ג"כ בהכח"ב דאור הפה אשר שם. והרי מתלבש בהכח"ב דאור הפה הס"ג דחג"ת דאור החוטם עם הס"ג דהמ"ה דהנה"י דאור האזניים.

והרי נמצא כי כל האורות דהאח"פ, אשר כל א' הוא בב' מציאות פנימי וחיצוני, הנה מתלבשים זב"ז הפנימי בהפנימי והחיצוני בחיצוני, וכן בכל א' עצמו הפנימי שבו בהחיצוני שבו ובסדר שבארנו. והרי נתבאר לנו סדר התלבשותם זב"ז וכן מקומם של כל א' בא"ק תהלה לאל ית"ש [וע' מ"ש בזה לקמן כלל ה"י ענ"י סי' ד' אות ט"ז סעי"ג בהגהה שם]. כלל ט"ו ענף ג' אות ט'

ומעתה נאמר עוד, כי הנה אמרנו לעיל ענף ב' ובכ"מ שכל האורות דאח"פ הנה הם יוצאים מהג' שמות ס"ג מ"ה ב"ן אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר בסי' ב' אות ו' ז' ח', כי אותן הג' שמות סמ"ב הם בחי' האו"א להם. אבל השם ע"ב אשר שם סי' ב' אות ה', הוא הא"א להם, והוא מתפשט בכלם ועליו הם תלויים. אמנם הם כולם בו רק מהחזה ולמטה שבו, כי אותן הג' שמות סמ"ב הם בחי' אימא וזו"ן שבו, אשר הם מהחזה שבו עד סוף רגליו, שהם מסתיימים במקום הטבור דא"ק, אשר שם מסתיים כל העקודים. והרי נמצא כי כל האורות דאח"פ הנה הם מלבישים על הע"ב דאות ה', שהוא הא"א להם, מהחזה שבו עד סוף רגליו וכנ"ל בענף זה אות ב', ע"ש. והנה על זה נבאר עתה ג"כ על כל א' מהאורות דהאח"פ את מקומו בהע"ב דאות ה' מהיכן שנמשך ממנו, וכן את מקומו אשר מלביש עליו הכל בפרטות בעה"י.

הנה אורות האזניים אשר הם בבחי' ב' פרצופים כלליים, אחד פנימי, ואחד חיצוני וכנ"ל, והם מהס"ג דאות ו' שהוא בחי' האימא שבהע"ב דאות ה', והיא מהחזה שבו עד הטבור שבו, ובא"ק הנה הוא מתחת העינים דא"ק עד שבולת הזקן דא"ק. והנה כל המקום הזה הרי הוא שלישי

האמצעי דהת"ת שבהע"ב דאות ה' (כי מהחזה עד הטבור הוא שלישי האמצעי דהת"ת כנודע), והנה המשכתו ותלייתו דהפרצוף הפנימי דאור האזניים בהע"ב דאות ה', הנה הוא בהחצי העליון דאותו שלישי האמצעי דהת"ת דהע"ב דאות ה', והנה הוא בא"ק מתחת העינים עד האזניים, כי שם מבפנים הנה הוא המקום דהפרצוף הפנימי דאור האזניים, והוא עומד בהחצי העליון דהשלישי האמצעי דהת"ת שבו, והמשכת ותליית דהפרצוף החיצוני דאור האזניים הנה הוא בהחצי התחתון דאותו שלישי האמצעי דהת"ת דהע"ב דאות ה', והנה הוא בא"ק ממקום האזניים עד שכולת הזקן וכנ"ל אות ב' כ"ז ע"ש.

אמנם הרי אמרנו כי הפרצוף החיצון בהכח"ב חג"ת נה"י שבו, הנה הוא תופס בא"ק ג' גבולים וכנ"ל אות ו' ע"ש, וכל אלו הג' גבולים דהא"ק אשר תופס בו אור האזניים, הנה הם כולם בהחצי התחתון דהשלישי האמצעי דהת"ת שבהע"ב דאות ה'. והנה תלייתם בו בפרטיות הוא בדרך זה, כי נודע הוא שמשנתק עם הת"ת דכל פרצוף עוד ז' בחי', כי הרי בכל ת"ת הנה יש בו אור הדעת שהוא פנימי אליו, וכנודע שדעת מלגאו ות"ת מלבר (תיקו"ז כט ע"ב), וכן משנתק עמו ג"כ הב' דרועין חו"ג שבכל א' ג' פרקין, והרי הם ז' בחי'. ובענינינו אשר אמרנו שהפרצוף החיצון דאור האזניים הוא בהחצי התחתון דשלישי האמצעי דהת"ת, הנה מגיע שם השתתפות החו"ג שהם הדרועין רק הב' פרקין תתאין דכל א' ע' פרצופי זו"ן (פרק ב).

והנה המשכת ותליית הפרצוף החיצון דאור האזניים באותו החצי תחתון דשלישי האמצעי דהת"ת דהע"ב דאות ה' הנה הוא בדרך זה, כי הכח"ב דהפרצוף החיצון אשר הם מגבול האזניים דא"ק עד החוטם דא"ק, הנה תלייתם הוא באור הדעת (נג ע"ב) הפנימי אשר באותו החצי תחתון דשלישי האמצעי דהת"ת, כי הדעת הרי הוא כללות כל המוחין כנודע, ונמשך מהדעת אשר בהחצי תחתון דשלישי האמצעי דהת"ת דהע"ב דאות ה' הכח"ב דהפרצוף החיצון דאור האזניים⁴⁰³.

והחג"ת דאותו פרצוף החיצון, אשר הם מגבול החוטם דא"ק עד הפה דא"ק, הנה תלייתם הוא בהפרקין האמצעין דהחסד וגבורה ובחלק הת"ת אשר כנגדם בהחצי תחתון דכללות שלישי האמצעי דהת"ת דהע"ב דאות ה', כי מהפרקין האמצעין דהחו"ג שבהע"ב דאות ה' ומהחלק הת"ת שבו אשר כנגדם, הנה נמשך ותלוי החג"ת דהפרצוף החיצון דאור האזניים אשר מקומם הוא מגבול החוטם דא"ק עד הפה דא"ק.

והנה"י דאותו הפרצוף החיצון אשר הם מגבול הפה דא"ק עד שכולת הזקן דא"ק, הנה המשכתם ותלייתם הוא בהפרקין תתאין דהחסד וגבורה דהע"ב דאות ה' ובהחלק הת"ת שבו אשר כנגדם בהחצי התחתון דשלישי האמצעי דהת"ת שבו, כי מהפרקין תתאין דהחו"ג שבהע"ב דאות ה' ומהחלק הת"ת שבו אשר כנגדם, הנה נמשך ותלוי הנה"י דהפרצוף החיצון דאור האזניים אשר מקומם הוא מגבול הפה דא"ק עד שכולת הזקן דא"ק וכנ"ל אות ו'.

והרי לנו כי פרטות הג' הבחנות דפרצוף החיצון דאור האזניים אשר הם בהג' גבולים דא"ק כנז', הנה תלייתם בהע"ב דאות ה' הוא בהדעת הפנימי אשר בהחצי התחתון דשלישי האמצע דהת"ת שבו, ובהב' פרקין האמצעין ותתאין דהחו"ג שכנגדו בימין ושמאל*. אמנם כ"ז הוא בהפרצוף החיצון דאור האזניים, אבל הפרצוף הפנימי דאור האזניים, הנה הוא לא נבחן בחילוק בחי' כלל, כי הוא כולו מבפנים והוא כולו נעלם, כי הוא מהאזניים ולמעלה ומבפנים עד גבול העינים. ותלייתו בהע"ב דאות ה' הנה הוא בהחצי העליון דהשלישי האמצעי דהת"ת שבו, אמנם הוא ג"כ בהדעת הפנימי אשר באותו החצי עליון דהשלישי האמצעי דהת"ת, וכן בהפרקין האמצעין דהחו"ג שכנגדו, אלא שכ"ז הוא הכל נעלם כי הוא לא נבחן בחילוק בחי' כלל וכנז' וע' עוד בזה לקמן כלל י"ח ענ"י סי' ג'.

⁴⁰³ צ"ע למה לא נזכר שזה בפרקין עלאין דדרועין ות"ת שכנגדם. וכן הוא בפיסקא הבאה ד"ה והרי לנו כי פרטות.

* הגהה ואל תתמה מה שאני חושב את הפרקין תתאין דהחו"ג ג"כ עם השליש האמצעי דהת"ת, והשליש התחתון דהת"ת הרי הוא מכלל הנה"י כנודע והבן.
כלל ט"ו ענף ג' אות י'

והנה עד"ז הוא ג"כ באורות החוטם בענין תלייתם בהע"ב דאות ה', כי אורות החוטם הרי אמרנו שהוא תולדות הז"א שבהע"ב דאות ה' שהוא הא"א לכולם, ונודע הוא כי ז"א הוא מטבורו ולמטה דא"א וכן הוא ג"כ בענינינו, כי הנה המשכת ותליית דאורות החוטם בהע"ב דאות ה' הנה הוא בהנה"י שבו. אמנם הוא כי הנה יש בהנה"י י"ג בחי' פרטיות, כי נצח הוד הם עשרה בחי': תריין כולייין, תריין ביעין, תריין שוקיים, תריין ירכין, תריין רגליין (כמ"ש הרב בשער השמות פרק ו). וג' בחי' הם ביסוד, שהם הג' פרקין שבו כמ"ש בפרצופי זו"ן (פרק ג סמוך לסופו), כי התחלתו אשר מבפנים להגוף הנה הוא מהשליש תחתון דהת"ת שהוא מהטבור על שתי הכליות כמ"ש הגר"א בתיקונים (דף נ ע"ד) והוא בחי' פרק אחד, והיסוד אשר מחוץ להגוף הוא בחי' פרק ב', והעטרה הוא פרק ג', והרי הם י"ג בחי' בהנה"י. והנה מה שלוקח הז"א מהם, הנה הוא ח' בחי', הב' פרקין עליונים דהיסוד, וששה בחי' מנ"ה שהם תריין כולייין ותריין ביעין ותריין שוקיים.

והיינו כי הנה אורות החוטם שהם תולדות הז"א דהע"ב דאות ה', הרי אמרנו לעיל שהם בבחי' ב' פרצופים, אחד פנימי ואחד חיצוני. והחיצוני הנה הוא תופס בא"ק ג' גבולים, כי הכח"ב שבו הוא מגבול החוטם עד גבול הפה, והחג"ת שבו הוא מגבול הפה עד שכולת הזקן, והנה"י שבו הוא מגבול שיכולת הזקן עד החזה. והנה אחיזתם ותלייתם בהנה"י דהע"ב דאות ה' הוא בדרך זה, כי הכח"ב שבו הנה הם נמשכים מהפרק עליון דהיסוד אשר מבפנים להגוף ומהב' כולייין שבימין ושמאל, והחג"ת שבו הנה הם מהפרק האמצעי דהיסוד שמחוץ להגוף ומהתריין ביעין, והנה"י שבו הנה הנצח הוד (נג ע"ג) הם נמשכים ותלויים בהב' שוקיים דהע"ב דאות ה', אך היסוד שבו הנה הוא באמת אין לו שורש מיוחד במה לתלות, והוא ע"ד היסוד דהז"א דאצילות שאין לו שורש מיוחד אליו, ונעשה רק בסוד תוספות מהאור הגדול שניתוסף לו מלמעלה, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית מז ע"ב ויז ע"א) וכן הוא בתיקונים (נ ע"א), וע' בדברי הרב (בנסירה פרק ח ובעיבורים פרק ד אות ב ואות ה, ובשער הצלם פרק ג, וע' עוד שעה"כ ר"ה דף צב ע"ד וכן בשעה"כ דף לה רע"א). כן הוא עד"ז בענינינו באורות החוטם שהוא תולדות הז"א שבהע"ב דאות ה', הנה אין להיסוד שבו על מה לסמוך, והנה הוא נעשה ג"כ רק בסוד תוספות, כי ניתוסף בו אור מלמעלה מהתלבשות העליונים שמתלבשים בו כנ"ל אות ז' להמציא את בחי' היסוד שבו, והוא ע"ד שהוא בז"א דאצילות וכנ"ל. והרי נתבאר לנו עכ"פ אופן המשכת ותליית אורות החוטם בהנה"י דהע"ב דאות ה', כי הוא מהח' בחי' העליונים דהנה"י וכמו שאמרנו.

אך כ"ז הנה הוא בהפרצוף החיצון דאור החוטם אשר הוא עומד בא"ק בג' גבולים, והוא ע"י הגילוי דהי' ספי' כח"ב חג"ת נה"י שבו. אמנם הפרצוף הפנימי דאור החוטם אשר הוא לא נבחן בחילוק בחי' כלל, והוא תופס בא"ק רק מקום אחד והוא כולו נעלם, כי הוא מהחוטם ולמעלה ומבפנים, שהוא מגבול החוטם ולמעלה מבפנים עד האזניים וכנ"ל אות ז'. הנה אחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה' הנה הוא בהשליש תחתון דהת"ת שבו אשר מהטבור עד סוף הגוף, והנה הוא אחוז ג"כ בהפרקין תתאין דהחו"ג שבו אשר הם מגיעים שם ג"כ, וכמו שיתבאר עוד בעה"י עומק דברים בכ"ז לקמן כלל י"ח ענ"י סי' ה' אות כ' ע"ש סעיף ג' ד' ת.

כלל ט"ו ענף ג' אות י"א

ונבאר מעתה ג"כ ע"ד הנז' באורות הפה תלייתם בהע"ב דאות ה', כי הנה כלל אורות הפה הנה הם תולדות הנוקבא דז"א שבו, והנה היא ע"ד הנוק' דז"א דאצ"י שהיא נבחן בשני בחי': אחד, הוא מה שהיא בסוף כל האצילות וכלל כולם. ושנית, הוא מה שהיא ראשית לנבראים⁴⁰⁴ ומשתתפת עמם, וכנודע בסוד מיעוט הירה. והנה במה שהיא ראשית לנבראים, הנה היא בבחי' רגליין דז"א, ובסוד (ישעיה סו א) והארץ הדום רגלי [ע' זוה"ק יתרו (דף פה סע"ב ודף פו רע"א)

⁴⁰⁴ עי' לעיל הערות 139 140.

ורע"מ פינחס (דף רמח רע"א). אבל בבחי' שהיא כלל כל האצילות כולו וכולל את כולם, הנה אפשר לה עי"ז לעלות למעלה להיות שוה בשוה אליו, ומשתמשים שניהם בכתר אחד⁴⁰⁵, כמ"ש הרב במיעוט הירח (פרק ב ושם סוף פרק א) בבחי' הז', וכן היא עולה ג"כ עוד למעלה למעלה, כמ"ש ברע"מ פ' תרומה (קנח ע"א), וע' פ' בראשית (כד ע"א) ופ' פינחס (רנו ע"ב) וכנודע כ"ז.

וכן כ"ז הוא ג"כ בענינינו, כי הנה אורות הפה הנה עיקר גילויים הוא רק מהחזה עד הטבור, והוא כללות דאורות האח"פ, וכל גילוייה הוא מהחזה ולמטה, ומתגלית שם כדי להיות שורש להאצילות. והנה בבחי' הזה, הנה הוה אחיזתה בהע"ב דאות ה' רק בהה' בחי' אחרונות דהנה"י שבו הנ"ל אות י', היינו בעטרת היסוד שבו ובהד' פרקין תתאין דהנצח הוד שבו, שהם התרין ירכין ותריין רגליין, כי הפרצוף פנימי דאורות הפה הנה שורשו הוא בעטרת היסוד דהע"ב דאות ה', והיא בזה בסוד בחי' ה', ר"ל הה' בתראה דהוי"ה הכללי שבו, שהוא כתר המלכות, אדנ"י, ע' הגר"א ספר יצירה (פרק א משנה א אופן ה', דף ה ע"ב⁴⁰⁶). והפרצוף החיצוני דאורות הפה, הנה הוה אחיזתו בהע"ב דאות ה' בהד' פרקין תתאין דנ"ה הנז', ועל שמם נקרא המלכות בשם ד'⁴⁰⁷, והוא כללות הד' אותיות אדנ"י שבו, שהוא על שם שהיא השורש לכל מה שלמטה והבן כ"ז.

אמנם כ"ז הנה הוא רק מה שנוגע ונמשך להגילוי העיקרי דאורות הפה, שהוא רק מהחזה דא"ק עד הטבור דא"ק, אבל כלל המציאות דכל אורות הפה עצמן בכל ה' ספי' שבו, אשר הוא תופס בא"ק ג' גבולים: מגבול הפה עד שבולת הזקן והוא הכח"ב דאורות הפה, ומגבול השיבולת הזקן עד החזה והוא החג"ת, ומהחזה עד הטבור והוא הנה"י, וכ"ז הוא הפרצוף החיצוני דאורות הפה. אך הפרצוף הפנימי שבו, הנה הוא עוד למעלה ומבפנים להפה, והוא מהפה ולמעלה עד החוטם וכנ"ל אות ה'.

והנה כ"ז הנה הוא עצמותם ופנימיותם דכל כללות אורות הפה בכל בחי' ה' ספי' (נג ע"ד) שבהם המגיעים למעלה למעלה עד מקורם העליון שהוא השם ב"ן אשר בסי' ב' אות ח' בעצמותו העיקרי שבו, העולה בהע"ב דאות ה' למעלה למעלה כמו שיתבאר. ובזה הנה הוא שורש הפנימי לכל אורות הפה אשר הוא נחלק לפנימי וחיצוני. והפנימי הוא מהפה ולמעלה, והחיצוני הוא מהפה עד הטבור וכנ"ל אות ד'.

וכבר אמרנו לעיל אות ה' כי הנה מתלבש אור החוטם באור הפה הפנימי בהפנימי והחיצוני בהחיצוני, והנה בהבחי' הזה שהוא בקישורם אשר למעלה הנה יהיו אורות החוטם והפה שניהם משתמשים בכתר אחד⁴⁰⁸, ור"ל כי תליתם ואחיזתם דכללות אורות הפה הנז' בהע"ב דאות ה' הנה יהיה ג"כ בכל הנה"י כולן שבו ע"ד הנ"ל אות י' באורות החוטם, כי שניהם הנה הם בחי' הזו"ן שבו, אשר הם מלבישים על א"א על כל הנה"י שבו, אלא שז"ת לוקח בחי' החסדים שבהם והנוק' בחי' הגבורות שבהם (ע' מבוי"ש שע"ה פ"ו דף לה רע"ב מדפוה"ח תרס"ד ונלע"ד חיים כו' ע"ש). והוא מה שאמרו כי איהו בנצח ואיהו בהוד⁴⁰⁹, ור"ל כי ז"א הוא מבחי' החסדים דנה"י והנוק' היא מבחי' הגבורות דנה"י, אבל היחוד דפכ"פ אשר מישראל ורחל, הנה הוא בכל כללות הנה"י כולו דא"א, כי נה"י דא"א מתלבש תוך נה"י דאבא, ונה"י דאבא תוך נה"י דאימא, ונה"י דאימא תוך ז"א [כמ"ש במאמרי רשב"י (דף נה ע"ג מדפוה"ח תרנ"ח) וכן הוא בשעה"כ (צה סע"א)]. וכן אמר הרב בדרושי נקודות (פרק ג) כי זו"ן מלביש לא"א מכל צדדיו וסביבותיו, ומה

⁴⁰⁵ עי' חולין ס ע"ב.

⁴⁰⁶ ז"ל: וה' נתיבות [שבחוליא י"ט] הוא נגד ברכת המינין שהוא נגד כתר דנוקבא, שבנוקבא יש בה ב' בחינות א' ה"א אחרונה שבשם וא' שם אדנ"י, והענין כי ד' אותיות אדנ"י הוא בה מחכמה ולמטה, כמו שם הוי"ה שבזעיר אנפין כידוע, וה' אחרונה שבשם הוא בכתרה, שהוא עטרת הברית שמשמש לכתרה ולמלכות של עד"א, כמו בכל כתר כידוע, שלכן נקראת עטרת, שלכן ה' נתיבות נגד כתרה וקבועין בסוף ח"י נתיבות שבשדרה.

⁴⁰⁷ עי' ליקוט א בריש ספר הדע"ה א' דף ד ע"ג י' סיבות.

⁴⁰⁸ עי' חולין ס ע"ב.

⁴⁰⁹ עי' בסוף הספר הערה יב.

שאמרו כי איהו בנצח ואיהי בהוד, הכוונה הוא כמו שאמרנו, כי ז"א הוא נמשך ומקבל מצד החסדים דהנה"י, והנוק' היא נמשך ומקבל מצד הגבורות דהנה"י.

וכן הוא בענינינו, כי אורות החוטם והפה הרי הם שניהם בחי' הזו"ן בהע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דאח"פ, ונאחזים ותלויים שניהם בכל כללות הנה"י שבו, שהוא בכל משך אשר מהטבור שלו ולמטה ע"ד שבארנו לעיל אות י'. אמנם כ"ז הנה הוא בבחי' העצמות העיקרי דכל כללות אורות הפה כולן, החיצוני אשר מהפה עד הטבור עם כללות הפרצוף פנימי דהפה אשר גם מהפה ולפנים עד החוטם, הנה בזה, ר"ל בעצמותם הפנימי, הנה הם שניהם שוים ונאחזים ותלויים שניהם יחד בכל הנה"י כולן דהא"א שהוא הע"ב דאות ה' כנז'. אבל בבחי' הגילוי העיקרי דאור הפה אשר הוא רק מהחזה עד הטבור עם גם התלבשות הפרצוף פנימי שבו, הנה בזה הוא נאחז ותלוי בהע"ב דאות ה' רק בהד' פרקין תתאין דהנה"י עם עטרת היסוד שלו כנ"ל והבן כ"ז. נתבאר לנו תהלה לאל ית"ש על כל אחד ואחד מאורות האח"פ את אחיזתו ותלייתו בהע"ב דאות ה'.

כלל ט"ו ענף ג' אות י"ב

אמנם מה שצריך באור כי הרי אמרנו לעיל בכ"מ שמקום הטבור דהע"ב דאות ה' הנה הוא במקום שכולת הזקן דא"ק, [שהוא הסנטר מקום התחלת צמיחת השערות דהזקן], כי שם מסתיימים אורות האזניים שהיא האימא שבהע"ב דאות ה', אשר מקומה הוא מהחזה שבו עד הטבור שבו, שהוא מגבול העינים עד שיכולת הזקן וכנ"ל אות ב' ובכ"מ. וא"כ הרי כל אורות חוטם פה שהם רק הזו"ן שבו, ואחיזתם ותלייתם בו הוא רק בהנה"י שבו, שהוא מהטבור ולמטה שבו וכנ"ל בכל דברינו. וא"כ הרי איך יוצאים הם למעלה, שהוא מהחוטם פה, ואמרנו כי באורות הפה הוה הכח"ב שבו מגבול הפה עד שכולת הזקן, והרי עומדים אותן הכח"ב למעלה מהטבור דהע"ב דאות ה'. ובפרט אורות החוטם, הרי אמרנו כי הכח"ב שבהם הוא עד גבול הפה, והחג"ת שלהם הוא עד גבול שכולת הזקן. והרי עומדים הם גם בהחג"ת שלהם ג"כ למעלה מהטבור דהע"ב דאות ה'. והרי קשה כ"ז לכאורה מאד, כי הרי כפי הראוי היה צריך שכל התחלת דאורות חוטם פה יהיו רק למטה משכולת הזקן דא"ק, שהוא למטה מהטבור דהע"ב דאות ה', וע"ד הזו"ן דאצילות שהתחלתם הוא רק למטה מהטבור דא"א וכמ"ש בשער ז"א (פרק א) וכנודע.

אמנם הוא הרי נודע ג"כ כי יש בזה שיטות שונות בדברי הרב, כי בשער א"א (פרק ה) במ"ב הראשון ושם פרק ז), וכן בהולדת או"א (סוף פרק ו וריש פרק ז) ועוד בכ"מ, הנה מבואר שם שגם ז"א דאצילות התחלתו הוא מחצי ת"ת דא"א, והוא ממש כמו שהוא כאן באורות החוטם אשר הפרצוף פנימי שבהם, הוא מתחיל מתחת האזניים אשר שם הוא המרכז האמצעי דהת"ת דהע"ב דאות ה' וכנ"ל (נר ע"א) אות ב' ואות ט' עש"ה. וא"כ הרי נמצא שיטה כזה ג"כ בדברי הרב גם בז"א דאצילות, אמנם כבר הערינו בזה בענין השיטות שונות והסתירות הנמצא בזה בדברי הרב בכ"מ מדברינו, והעלינו בזה כי אלו ואלו הם דברי אלהים חיים אמת ואין כאן סתירה כלל. וע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ג' ע"ש ותמצא נחת בעה"י. אך העולה מכל דברינו הוא כי עיקר פרצוף ז"א בכל ה"י ספי' שבו הנה הוא באמת רק למטה מהטבור דא"א, שהוא למטה מהפרסא, וא"כ הרי קשה מאד על יציאת אורות החוטם פה שהם הזו"ן דהע"ב דאות ה' ותלייתם בו הוא ג"כ רק בהנה"י שבו שהוא למטה משכולת הזקן, וא"כ הרי איך יוצאים הם מחוטם פה שהוא למעלה, והפרצוף הפנימי דהחוטם הנה הוא מגיע מבפנים עד האזניים וכנז' והוא קשה מאד.

אך הענין הוא ע"פ מה שכתב הרב בעיבורים (פרק ב) וכן בהולדת או"א (פרקים ג ה), כי העיבור ראשון דז"א הנה היה ע"י עליית נה"י דא"א בחג"ת שלו, כי משום שמציאות הזו"ן הנה שורשם הוא מהנה"י דא"א, אך הם נתהוו ונעשו ע"י הזווג דאו"א וע"י העיבור במעי האימא, והרי נמשך מציאותם משורשם שבנה"י דא"א ובמציעות או"א דוקא. ולכן באשר שאו"א הנה הם למעלה מהנה"י דא"א, כי מקומם הוא בחג"ת דא"א כנודע, לכן העלה א"א את הנה"י שלו במקום או"א ונתלבש בתוכם והשפיע בהם מוחין להזדווג, ויצא עי"ז השורש דזו"ן אשר בהנה"י דא"א וניתנו בעיבור במעי אימא, ושם נעשו ונתהוו על מציאותם הראוי להם. וע' מבו"ש (שע"ה ח"א פ"ו

דף לח ע"א סמוך לסופו מדפוה"ח תרס"ד) שאמר שם כי ע"י העלייה הזה דהנה"י דא"א בחג"ת שלו, הנה מתחיל הז"א באמצע הת"ת שלו ממש ולא מהטבור שהוא רק השליש תחתון לבר ע"ש. והרי לנו מכ"ז כי גם הז"א דאצילות, הגם שעמידתו ומקומו בא"א הוא רק מהטבור דא"א ולמטה, שהוא בהשליש תחתון דהת"ת ובהנה"י שלו, ושם הוא עמידת כל הי' ספי' דז"א שהוא למטה מהפרסא. אמנם התחלת יציאת הז"א שהיה רק ע"י עליית הנה"י דא"א בחג"ת שלו כנז', הנה היה מתחיל אז יציאתו מהחצי ת"ת ממש דא"א.

והנה כן הוא כ"ז בענינינו בענין הע"ב דאות ה', שהוא הא"א לכל האורות דהאח"פ, ובענין האורות דחוטם פה שהם הזו"ן שבו, ואחיזתם ותלייתם בו הוא רק מהטבור ולמטה שבו וכנ"ל אות י' ואות י"א, והוא למטה משבולת הזקן דא"ק. וזהו באמת הענין מה שעיקר הגילוי דאורות החוטם הנה הוא רק מתחת השבולת הזקן עד החזה, ועיקר הגילוי דאורות הפה הוא רק מהחזה עד הטבור. וכ"ז הוא משום כי עיקר מקומם הראוי להם בהע"ב דאות ה' הרי הוא רק מהטבור ולמטה שבו, שהוא רק מתחת השיבולת הזקן ולמטה וכנ"ל בדברינו כ"ו. אמנם עכ"ז הנה הם נמשכים ויוצאים מלמעלה משבולת הזקן, שהוא מחוטם פה שהוא למעלה מהטבור דהע"ב דאות ה', כי כן הוא כ"ז ג"כ בהז"א דאצילות, שתחילת יציאתו משורשו הנה הוא למעלה מהטבור דא"א, והוא מחצי ת"ת ממש וכנ"ל. וכן הוא בענינינו, כי פרצוף הפנימי דאור החוטם אשר מהחוטם ולפנים הוא מתחיל מהאזניים שהוא בחצי ת"ת ממש דהע"ב דאות ה', ובעומק הנה נעשה כ"ז באמת כאן ג"כ ע"י עליית נה"י בחג"ת, שהיה גם כאן ע"ד שלמדנו הרב בא"א דאצילות כי כולם הם בסדר אחד כנודע בדברינו.

אך עכ"ז הנה היה כאן באמת שינוי גדול לעילויא הרבה, כי הרי באצילות הנה אחר העיבור ראשון דזו"ן, ונתפשטו אז הנה"י דא"א וחזרו וירדו למקומם וכמ"ש במבו"ש שם (פרק ח דף מ ע"א) ונולד הז"א מאימא הנה הוה מקומו בכל הי' ספי' שבו לעולם רק מהטבור ולמטה דא"א, ע' נסירה (פרק ט) כמה שאמר שם, אמנם אי אפשר שיהיו הם עצמן, כי הרי אין ז"א כו' ע"ש. משא"כ כאן, הנה נשאר לעולם עיקר אור החוטם למעלה מהטבור דהע"ב דאות ה' וכנ"ל אות ז', שהכח"ב דאור החוטם הוא מהחוטם עד הפה, והחג"ת דאור החוטם הוא מהפה עד שיבולת הזקן, והרי נשאר עיקרו לעולם למעלה מהטבור דהע"ב דאות ה', וכן אורות הפה הנה נשאר הכח"ב שבו ג"כ למעלה לעולם, והסיבה בזה הוא משום רוממות מעלת העקודים אשר שם שולט השם ס"ג⁴¹⁰, לכן נשארו האורות {נד ע"ב} דחוטם פה הגם שהם בהע"ב דאות ה' בבחי' מ"ה וב"ן שבו, הנה נשארו במקום עליון שהוא בהמקום אשר נאצלו בעת עיבור ראשון שהיה אצילותם אז במקום חצי ת"ת ממש דהע"ב דאות ה', והוא ע"י עליית הנה"י בחג"ת כנ"ל. והגם שאותן הנה"י דהע"ב דאות ה' הנה חזרו אח"כ ונתפשטו למקומם שהוא למטה משבולת הזקן דא"ק, עכ"ז הנה נשארו אורות דחוטם פה אחוז למעלה משיבולת הזקן דא"ק, כי נשארו אחוז באור הס"ג דהע"ב דאות ה' אשר הוא מעינים דא"ק עד שיבולת הזקן דא"ק וכנ"ל אות ב'. וע"י אצילותם הראשונה אשר היו שם בעת עיבור ראשון, ע"י עליית הנה"י דהע"ב דאות ה' בחג"ת שלו כנ"ל, הנה נשארו ע"י האורות דחוטם פה אחוז שם לעולם ומאירים באור הס"ג.

ועכ"ז הנה באשר שהם עצמן הנה הם רק מ"ה וב"ן אשר מקומם הוא למטה מהטבור דהע"ב דאות ה', ומשם הם נמשכים ויוצאים כנ"ל אות י' וי"א, לכן הוה עיקר גילויים דאורות חוטם פה ג"כ רק למטה מהטבור דהע"ב דאות ה', והוה עיקר הגילוי דאורות החוטם משיבולת הזקן דא"ק עד החזה דא"ק, ועיקר הגילוי דאורות הפה הוא מהחזה עד הטבור. אבל עכ"ז הנה הם עומדים ואחוזים גם למעלה, שהוא מחוטם פה ומתחת האזניים ולמטה, ומאירים ע"י באור הס"ג ג"כ, והוא משום רוממות מעלת העקודים הנה מתעלים שם המ"ה וב"ן ועומדים גם הם בהס"ג עצמו, [בחלקיו אשר למעלה מהטבור שבהע"ב דאות ה', שהוא בשיבולת הזקן דא"ק, והוא ענין יציאתם מחוטם פה. אמנם בהס"ג גופא הנה הוה כ"ז באמת למטה מהטבור שבו, שהוא בהאזניים

⁴¹⁰ עי' כלל ד ענף ג.

דא"ק כנ"ל אות ב'. אך בהע"ב דאות ה' הנה הם למעלה מהטבור שבו והוא עדיין בהס"ג עצמו, משא"כ באצילות הנה עומדים שם הזו"ן בכל ה' ספי' שבהם רק למטה מהטבור דא"א, שהוא למטה מאו"א לגמרי, כי הם מסתיימים בהטבור דא"א. אלא שנה"י שלהם הם מתפשטים ומתלכשים בהזו"ן, אבל עיקרם הרי הם מסתיימים בהטבור דא"א וכמ"ש באו"א (פרק ג), ומפסיק שם הפרסא דא"א בין או"א להזו"ן, ע' שער ז"א (פרק א). וכן מפסיק שם הפרסא בין הטבור ולמעלה דא"א שהוא עיקר הא"א לבין הזו"ן, ועל זה נאמר (בראשית א ו) יהי רקיע בתוך המים, להבדיל בין הקודש ובין קודש הקדשים, שהוא בין עתיקא לזעירא כמ"ש בספד"צ (פרק ה לג ע"ב ד"ה יהי רקיע). וכן נאמר על זה (שמות כו לג) והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים כמ"ש בזוה"ק (בראשית לב ע"ב ולג ע"א), כי משום שבאצילות הוא עתה שליטת המ"ה וב"ן, הנה מפסיק שם הפרסא ביניהם ועומדים הזו"ן רק למטה מהפרסא, וכמ"ש הרב בשער ז"א (ריש פרק א) וכנודע משא"כ בעולם העקודים וכנז' ודע כ"ז.

כלל ט"ו ענף ד' אות א'

הנה נתבאר מדברינו לעיל כי מציאות ההתפשטות הא' והב' דכל א' מאורות האח"פ הנה הם הג' מיני עסמ"ב אשר בסימני גד"ה באבני מלואים שבתחילת הספר, כי מציאות התפשטות הא' דכל א' הוא הע"ב וס"ג שבהם, ומציאות התפשטות הב' הוא המ"ה וב"ן שבהם, ושורשם אשר בהע"ב דאות ה' שהוא שורשם הפנימי, הנה הוא הג' שמות סמ"ב שבספי' ב' אות ו' ז' ח', כי הס"ג דאות ו' הוא השורש פנימי דאור האזניים, והמ"ה דאות ז' הוא השורש פנימי דאור החוטם, והב"ן דאות ח' הוא השורש פנימי דאור הפה. אמנם פשוט הוא כי מציאות כל תחתון הנה הוא מהעליון שעליו, כי המ"ה דאות ז' הוא יצא מהס"ג דאות ו', והב"ן דאות ח' הוא מהמ"ה דאות ז'. וכן גם הס"ג דאות ו' הנה הוא מלמעלה ממנו, והיינו כי הרי אמרנו לעיל ענף ג' אות ב', כי בהעיינין דא"ק הנה שם הוא מקום החזה דהע"ב דאות ה', ושם מסתיים בחי' האבא שבו שהוא סוד חיה, נשמה לנשמה, אשר ממנו הוא סוד הראייה שהוא למעלה מהאח"פ כנודע, וכמ"ש בשער אח"פ (פרק א). וא"כ הרי פשוט הוא כי הס"ג דאות ו' שהוא בחי' האימא שבהע"ב דאות ה' שהוא השורש פנימי דאור האזניים, הנה הוא נמשך ויוצא מבחי' האבא שבהע"ב דאות ה' שהוא סוד אור העינים, והנה על זה נבאר עתה את סדר יציאתם זה מזה, אור האזניים מאור העינים, ואור החוטם מאור האזניים, ואור הפה מאור החוטם. (נד ע"ג)

כלל ט"ו ענף ד' אות ב'

והנה ביאור הדברים בכ"ז הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל ענף ב' בענין מציאות כל ההתפשטות הא' דכל א' מהאח"פ אשר בסימני גד"ה, כי היה יציאתם משרשם הפנימי שהיא הס"ג מ"ה ב"ן דספי' ב' אות ו' ז' ח' מהמ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג הכלליים שבכל א' מהם וע"י הסדר דהתפשטות והסתלקות וכמו שבארנו שם ע"ש. והנה עד"ז הנה היה ג"כ בענין המציאות דאותן הס"ג מ"ה ב"ן עצמן דספי' ב' אות ו' ז' ח', בענין יציאתם ומציאותם זה מזה, וכן יציאת ומציאות הס"ג דאות ו' שהוא האימא שבהע"ב דאות ה', בענין יציאתה מאור העיינין שמסוד האבא שבהע"ב דאות ה', הנה היה יציאתם ג"כ עד"ז, כי יצא כל תחתון מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דכל עליון וע"י הסדר דהתפשטות והסתלקות. ור"ל כי הנה אותן המ"ה וב"ן הפרטיים דהעליון, אשר מהם יצא כל תחתון, הנה היו הם מהמ"ה וב"ן הכלליים שבכל עליון, כי המ"ה וב"ן הכלליים שבכל א' הרי הם כלולים כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב, אלא שהם רק בכח ובהעלם. אך כאשר הגיע העת להמציא את התחתון, הנה נתגלו ויצאו המ"ה וב"ן הפרטיים שבהם מהכח אל הפועל, ונתפשטו וירדו במקום הראוי להתחתון. ואותו ההתפשטות הנה היה בבחי' ההתפשטות הא' להתחתון, ואח"כ הנה חזר ונסתלק ועלה למקומו והיה שם בסוד מ"ן, ועי"ז הנה יצא ונולד ממנו המציאות דהתחתון, ובדרך זה הנה יצא ונולד גם הס"ג דאות ו' מאור העיינין שהוא מסוד האבא שבהע"ב דאות ה'.

והיינו כי הנה סוד האבא שבהע"ב דאות ה' הרי הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב כלליים, והוא מסתיים בהחזה דהע"ב דאות ה' ובנכול העיינין דא"ק. והנה נתפשט סוד האבא הנז' בהמ"ה

וב"ן הפרטיים מהעסמ"ב שבהמ"ה וב"ן הכלליים שבו (כי כל א' הוא כלול מד' כנודע), ונתפשט ויצא בהם מגבול העינים דא"ק עד גבול האזניים דא"ק. [אמנם היה ההתפשטות הכל רק בהע"ב דאות ה' עצמו שהוא מבפנים להגלגלתא], ואח"כ הנה חזר אותו ההתפשטות ונסתלק ועלה למקומו שהוא מהעינים ולמעלה ולפנים. והנה נעשה בעלייתו לסוד מ"ן ונולד ממנו עי"ו הס"ג דאות ו', והיה יציאתו מסוד לובן העליון שהוא טיפת הזווג דהאו"א עלאין שבהע"ב דאות ה' אשר הם בסוד העינין דא"ק, ומהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהמ"ה וב"ן הכלליים שבהם.

אמנם מה שנולדו עתה הנה הוא רק הע"ב והס"ג שבהס"ג דאות ו' שהוא חציו העליון עד טבורו שבו, והם עד גבול האזניים דא"ק, והנה הם השורש פנימי להתפשטות הא' דהאזניים, והם נולדו ויצאו מסוד לובן העליון דהאו"א עלאין שבהע"ב דאות ה'.

אך המ"ה וב"ן הכלליים שבהס"ג דאות ו', שהם מטבורו ולמטה שבו עד סוף רגליו, אשר הם בהא"ק מגבול האזניים שבו עד שיבולת הזקן שבו, הנה הם נולדו רק אח"כ כאשר הגיע העת להתפשטות הב' דאור האזניים, כי הם השורש פנימי להם, והיה לידתם ממנו עצמו, שהוא מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג הכלליים הנז' וכנ"ל ענף ב' אות ד' ע"ש. אך עכ"פ הוא, כי הע"ב וס"ג הכלליים שבהס"ג דאות ו' שהם עיקר מציאותו והם חציו העליון, הנה הם נולדו ויצאו מסוד לובן העליון דהאו"א עלאין שבהע"ב דאות ה', והיה לידתם ג"כ ע"י סדר התפשטות והסתלקות מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דסוד או"א עלאין הנז'.

והנה עומדים אותן המ"ה וב"ן הפרטיים לעולם למעלה, שהוא מהעינים ולמעלה ולפנים ובהאו"א העלאין עצמן, וככל סדר התפשטות ראשון אחר הסתלקותו, והם השורש עליון להס"ג דאות ו', ור"ל להע"ב וס"ג שבו, שהוא כל חציו העליון אשר עד טבורו, אמנם הוא עיקר מציאותו (וכנודע שעיקר כל פרצוף הוא עד טבורו, כי משם ולמטה הוא הנה"י שהם לבר מגופיה (זחר בראשית כא ע"ב)). ומקומו הוא בא"ק מגבול העינים עד גבול האזניים מבפנים, ואותן הע"ב וס"ג הם השורש פנימי לאור ההתפשטות הא' דהאזניים.

וזהו מה שאמרנו בדברינו לעיל כי ההתפשטות הא' דאור האזניים אחר הסתלקותו הנה הוא עלה מהאזניים ולפנים, ומקומו הוא בא"ק מגבול העינים עד גבול האזניים, והוא משום כי הנה {נד ע"ד} היה עלייתו בשורשו הפנימי אשר ממנו הוא נמשך, והם הע"ב וס"ג שהם חציו העליון דהס"ג דאות ו', והוא יוצא ונולד מסוד אור הפנימי דאור העינים עצמו, ועומד מגבול העינים עד גבול האזניים מבפנים, ולכן ההתפשטות הא' אשר הוא נמשך ממנו, הנה כאשר עלה ונסתלק הנה היה עלייתו בשורשו הפנימי ובמקומו.

כלל ט"ו ענף ד' אות ג'

והנה עד"ו הנה היה ג"כ יציאת ומציאות המ"ה דאות ז' מהס"ג דאות ו', כי הנה נתפשט הס"ג דאות ו' בהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים שבו, ר"ל המ"ה וב"ן הפרטיים מהמ"ה וב"ן הכלליים שבו, שהם השורש הפנימי להתפשטות הב' דאור האזניים כנ"ל. ותכונתו הנה הוא להיות מבפנים לכולם, וכמ"ש הרב בשער שנת"א (פרק ב סמוך לסופו בד"ה ודע) ע"ש, והנה הוא רק לתכונת, ר"ל לאיכות, מעלת דאור האזניים, והנה התפשט מפנימי לתיכון לתכונת, ר"ל לאיכות, המדרגה דשורש פנימי לאור החוטם שהוא המציאות דאור המ"ה דאות ז'. אמנם הנה היה ההתפשטות הזה רק בבחי' אור ההתפשטות הא' אליו, ואח"כ הנה הוא חזר ונסתלק ועלה למקומו שבפנים, שהוא למדרגת אור האזניים. והנה היה שם בסוד מ"ן לעורר זיווגי עליונים, וניתוסף עי"ו באור ומוחי' ונולד ממנו אור המ"ה דאות ז', והרי היה לידתו מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהס"ג דאות ו'.

אמנם מה שנולד עתה הנה הוא רק הע"ב וס"ג דהמ"ה דאות ז', שהוא חציו העליון שבו אשר עד טבורו, והוא שורש הפנימי לאור ההתפשטות הא' דאור החוטם, ומקומו הוא בא"ק מגבול האזניים עד גבול החוטם מבפנים. [והוא ע"פ עומק הדברים אשר העלינו לעיל ענף אות י"ב עש"מ והבן, ויתבאר עוד בזה למטה (באותו הדיבור)]. וזהו הענין מה שעליית האור דההתפשטות הא' דאור החוטם אחר הסתלקותו הנה היה עלייתו מגבול החוטם ולמעלה ולפנים עד האזניים, כי

כאשר נסתלק ועלה הנה עלה לשורשו הפנימי אשר ממנו הוא נמשך, ובמקומו שהוא בחציו העליון דהמ"ה דאות ז', אשר עד טבורו שהוא מגבול האזניים דא"ק עד החוטם דא"ק.

אמנם חציו התחתון דהמ"ה דאות ז' שהוא המ"ה וב"ן הכלליים שבו, אשר הם מטבורו שבו עד סוף רגליו שבו, הנה הם נולדו ויצאו רק כאשר הגיע העת להתפשטות הב' דאור החוטם. והיה לידתם מהמ"ה וב"ן הפרטיים שבהע"ב וס"ג הכלליים שבו גופא, ומקומם הוא בא"ק מגבול החוטם שבו עד החזה שבו וכנ"ל ענ"ב.

כלל ט"ו ענף ד' אות ד'

והנה כן היה עד"ז ג"כ בענין יציאת ומציאות הב"ן דאות ח' מהמ"ה דאות ז', כי הנה נתפשט המ"ה דאות ז' אשר הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב כלליים אשר כל א' הוא כלול ג"כ מד', הנה נתפשט בהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים שבו, ר"ל המ"ה וב"ן הפרטיים מהמ"ה וב"ן הכלליים שבו, שהם השורש הפנימי להתפשטות הב' דאור החוטם. ותכונתו הנה הוא לאיכות מעלת ומדרגת דשורש הפנימי לאור החוטם, ור"ל להתפשטות הב' דאור החוטם, שהוא אור המ"ה הכללות האח"פ, והוא אור התיכון להאורות דהאח"פ, והנה נתפשט מתיכון לחיצון וממדרגת מעלת דאיכות אור המ"ה דאות ז' לאיכות מדרגת מעלת דאור הב"ן דאות ח' שהוא שורש הפנימי לאור הפה. אמנם כל ההתפשטות הזו הנה היה עדיין רק בבחי' התפשטות ראשון אליו, ולכן הנה הוא חזר ונסתלק ועלה למקומו, שהוא לאיכות מעלת מדרגת המ"ה דאות ז'. אמנם הנה נעשה בעלייתו לסוד מ"ן לעורר זיווגי עליונים, וניתוסף עי"ז באור ומוחין ונולד ממנו עי"ז אור הב"ן דאות ח' שהוא שורש הפנימי דאור הפה, והרי היה לידתו מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים אשר בהעסמ"ב הכלליים שבהמ"ה דאות ז'.

אמנם הוא, כי הנה אותו הב"ן דאות ח' הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, ומה שנולד בו עתה הנה הוא רק הע"ב וס"ג שבו, שהוא חציו העליון אשר עד הטבור שבו, והוא השורש הפנימי להתפשטות הא' דאור הפה, ומקומו הוא בא"ק מגבול החוטם עד גבול הפה בפנימיותו, וזה לבד הוא אשר נולד עתה, שהוא מהזוג דהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהמ"ה דאות ז' עי" סדר ההתפשטות וההסתלקות כנ"ז. והנה הוא רק החציו העליון דהב"ן דאות ח' אשר {נה ע"א} עד טבורו שהוא הע"ב וס"ג שבו, אשר מקומו הוא בא"ק מגבול החוטם עד גבול הפה, והוא השורש פנימי להתפשטות הא' דאור הפה. הנה זה לבד הוא מה שנולד מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהמ"ה דאות ז'.

והגם דהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהמ"ה דאות ז', הנה עיקר מקומם הוא באמת רק למטה הרבה, שהוא בגבול החזה דא"ק בפנימיותו, וא"כ איך אמרנו שמהם נולד החציו העליון דהב"ן דאות ח' שהוא הע"ב וס"ג שבו, אשר מקומם הוא מגבול הפה דא"ק ולמעלה עד גבול החוטם. ועד"ז הנה הוא קשה ג"כ בענין המ"ה דאות ז' אשר לעיל בסמוך שאמרנו, שהע"ב וס"ג שבו שהוא חציו העליון שבו אשר מקומו הוא בא"ק מגבול החוטם ולמעלה עד האזניים, הנה הוא נולד מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהס"ג דאות ו', אשר מקומם בא"ק הנה הוא רק בגבול שיבולת הזקן בפנימיותו. אך הענין הוא מובן ע"פ עומק הדברים שהעלינו לעיל ענ"ג אות י"ב, כי המ"ה וב"ן דאות ז' ח', הנה הגם ששורשם הפנימי דמציאותם העיקרי הנה הוא רק מחלקי הע"ב דאות ח' אשר מתחת השיבולת הזקן דא"ק עד הטבור שבו, עכ"ז הנה משום רוממות מעלת העקודים אשר שם הוא שליפת הס"ג, הנה עומדים לעולם גם המ"ה וב"ן דאות ז' ח' ג"כ קשורים ותלויים סמוך ותיכף מתחת גבול האזניים ולמטה, ושם היה לידתם ושם הם מיוחדים לעולם וכמו שבארנו שם ע"ש.

כלל ט"ו ענף ד' אות ה'

ונחזור להענין, כי הנה הע"ב וס"ג דהב"ן דאות ח' שהוא חציו העליון אשר עד טבורו והוא עיקרו, הנה הוא יצא ונולד מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהמ"ה דאות ז', ואותן הע"ב וס"ג דהב"ן דאות ח' הם השורש הפנימי להתפשטות הא' דאור הפה, ומקומם הוא בא"ק מגבול החוטם שבו עד גבול הפה בפנימיותו, כי בגבול הפה דא"ק הנה שם הוא הטבור דהב"ן דאות ח'.

שהוא בחי' הנה"י שבו, שהם לבר מגופיה (זחר בראשית כא ע"ב), ומשם הוא כל אורות הפה המתפשטים ממנו. אבל למעלה מהפה ולפנים הם הע"ב והס"ג שבו, שהם למעלה מהטבור שבו והם לעולם נעלם, ולכן הוא כי הנה אור ההתפשטות הא' דהפה אחר הסתלקותו, אשר אז חזר ועלה למקומו, הנה היה עלייתו מהפה ולמעלה ולפנים עד גבול החוטם, כי חזר ועלה לשורשו הפנימי אשר משם הוא יצא ונמשך, והוא הע"ב וס"ג חציו העליון דהב"ן דאות ח' אשר מקומו הוא מגבול החוטם עד גבול הפה בפנימיותו וכנז'.

אמנם המ"ה וב"ן הכלליים דהב"ן דאות ח' שהוא חציו התחתון שבו, אשר מטבורו ולמטה שבו עד סוף רגליו, הנה הוא נולד ויצא מהמ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהע"ב וס"ג הנז' שבו גופא, ומקומם הוא בא"ק מגבול הפה שבו עד גבול הטבור שבו בפנימיותו, והוא שורש הפנימי לאור ההתפשטות הב' דהפה, כי המ"ה וב"ן שבהב"ן דאות ח' הרי הם בחי' הנה"י שבו, והם השורש הפנימי לכל האורות המתגלים ממנו שהוא האור דההתפשטות הב', והם אורות הפה שיצאו ונתגלו לחוץ. והנה נולדו ויצאו אותן המ"ה וב"ן הכלליים בהב"ן דאות ח' שהם כל המציאות דחציו התחתון אשר מטבורו ולמטה, הנה הם נולדו ויצאו בו רק כאשר הגיע העת להתפשטות הב' דאורות הפה, כי הם השורש פנימי להם כנז'. והרי נתבאר לנו מכל דברינו את סדר יציאתן ומציאותן דס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', סדר יציאת כל א' מהעליון ממנו עד סוף גילויים אשר נתגלו בהתפשטות הא' והב' דהאח"פ כי הם השורש פנימי להם וככל מה שאמרנו.

כלל ט"ו ענף ד' אות ו'

והנה אמרנו לעיל ענ"ב אות ד' כי הענין מה שהתפשטויות הוא כל א' מב' שמות, הוא משום כי היה כל התפשטות בב' בחי', אחד מבפנים ואחד מבחוץ, וכמו שבארנו שם ע"ש. והנה על זה ראוי לדעת, כי הנה אלו הב' בחי' דמבפנים ומבחוץ הנה הם משורשים הפנימי דמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', כי כל מ"ה וב"ן הנה הם בסוד זה שמי וזה זכרי⁴¹¹, סתים וגלייא, ע' זוה"ק (ח"ג קמו ע"ב⁴¹²), ונמשך ההתפשטות אשר יצא מהאח"פ ולחוץ משורשם הפנימי שבב"ן כי ממנה הוא כל הגילויים, אבל השם מ"ה הנה הגם שהוא עיקר שם המפורש⁴¹³ והוא אתגלייא, עכ"ז הנה הוא ג"כ רק ע"י התלבשות וכמ"ש בזוה"ק שב, ואפילו ההוא דאתגלייא (נה ע"ב) אתכסייא באתוון אחרנין, והוא השם אדני, לעלם כתיב⁴¹⁴, והוא נודע ופשוט.

והנה נאמר עוד דבר אחד כי הנה בארנו לעיל ענ"ג סדר ההתלבשות דהאורות האח"פ זב"ז ע"ש מאות ד' והלאה, והנה פשוט הוא כי כן הוא הסדר ג"כ בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' שהם השורשים פנימים דהאח"פ בענין התלבשותם זב"ז, אלא שבהם אי אפשר לדבר כ"כ מחמת רום

⁴¹¹ עי' גמ' פסחים נ ע"א: רבי אבינא רמי כתיב זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר אמר הקדוש ברוך הוא לא כשאני נכתב אני נקרא, נכתב אני ביר"ד ה"א ונקרא אני באל"ף דל"ת.

⁴¹² ז"ל: אמר ר"ש תאנא בצניעותא דספרא שמא קדישא אתגלייא ואתכסייא דאתגלייא כתיב ביר"ד ה"א וא"ו ה"א דאתכסייא כתיב באתוון אחרן ומההוא דאתכסייא ההוא טמירא (ס"א אחרנין וההוא דאתכסייא הוא טמירא) דכלא א"ר יהודה ואפילו ההוא דאתגלייא אתכסייא באתוון אחרן בגין ההוא טמירא דטמירין בגו דהא הכא בעי כהנא לצרפא שמא קדישא ולמיתת רחמי (כלהו) דכלהו כלילן בדיבור דכ"ב אתוון (ס"א דכלהו מכילן) (ס"א בתרי כתרי) כתרי דרחמי ובהני אתוון דהאי שמא סתימאן כ"ב מכילן דרחמי וי"ג דעתיקא סתים וגניז מכלא וט' דאתגליין מזעיר אנפין (ס"א בז"א) ומתחברן כלהו בצרופא דשמא חד דהוה מכוון כהנא כד פריס ידיו בכ"ב אתוון גליפן.

תרגום: אמר רבי שמעון למדנו בספרא דצניעותא, שם הקדוש גלוי ומכוסה, שגלוי הרי כתוב ביר"ד ה"א וא"ו ה"א, שמכוסה כתוב באותיות אחרות. ואותו שמכוסה הוא הנסתר (אחרים) ואותו שמכוסה הוא נסתר) של הכל. אמר רבי יהודה, ואפילו אותו שמגולה מכוסה באותיות אחרות בגלל אותו טמיר הטמירים בפנים, שהרי כאן צריך הכהן לצרף שם הקדוש ולהוריד רחמים, (כלם) שכולם כלולים בדיבור של עשרים ושתיים אותיות, (שכולן מדות) (בשני כתרם) כתרי הרחמים. ובאותיות אלו של השם הזה סתומים עשרים ושתיים מדות הרחמים, ושלוש עשרה של העתיק נסתר וגנוז מהכל, ותשע שהתגלו מזעיר אנפין (בזעיר אנפין), ומתחברים כולם בצרופ שם אחד שהיה הכהן מכוון כשפרס ידיו בעשרים ושתיים אותיות חקוקות.

⁴¹³ כמבואר בתיקו"ז ח ע"א.

⁴¹⁴ עי' פסחים (נ ע"א): העולם הזה נכתב ביר"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת אבל לעולם הבא כולו אחד נקרא ביר"ד ה"י ונכתב ביר"ד ה"י סבר רבא למדרשה בפירקא אמר ליה ההוא סבא לעלם כתיב.

מעלתם שהם בהעלם גדול. וכן הנה הוא פשוט ג"כ כי מאחר שאמרנו שהס"ג דאות ו' שהוא השורש פנימי דאור האזניים, הנה הוא נולד ויצא מסוד אור העינים הפנימי שהם האו"א עלאין שבהע"ב דאות ה' וכנ"ל בדברינו, וא"כ הרי פשוט הוא לכאורה כי אור העינים הפנימי הנה הוא מתלבש ג"כ בהס"ג דאות ו' בבחי' הנה"י שבו ע"ד התלבשות הפרצופים כולם זב"ז, כל עליון בהתחתון. והנה על זה ראוי לדעת כי עכ"ז הנה היה כאן שינוי גדול, כי משום שלמעלה מאח"פ הנה הוא נעלם מאד והוא מכלל הע"ב הכללי שבקרקפתא וכמ"ש הרב בטנת"א (ריש פרק א), וכן אמרנו לעיל ענ"ג אות ב' כי כל כח הראייה שבהעינים שהוא מחכמה אבא, ר"ל אבא ואימא עלאין, הנה אינו מתגלה הוא מטבורו ולמטה שבו ע"ד אורות האח"פ שיציאת כל א' הוא מהטבור ולמטה דכל א', אלא הוא כי הנה ראיית העינים הנה הוא אינו יוצא ומתגלה אלא רק מסיומו כולו דהאבא, כי הרי אבא הוא מסתיים בכולו בגבול העינים דא"ק אשר שם הוא מקום החזה דהע"ב דאות ה', והוא סיומו כולו דהאבא כנ"ל. והרי נמשך ומתגלה הראייה רק מסיומו כולו. וכן הוא עוד כי כל כח הראייה היוצא מהעינים הנה הוא באמת רק בבחי' תמצית הארה לבד אשר ממנו, כמו שיתבאר לקמן כלל ח"י ענ"י סי' ב' אות ה', וכ"ז הנה הוא משום רום מעלתו, כי אין גילוי למטה ממנו עצמו כלל. וכן הוא ג"כ בענין התלבשותו בהס"ג דאות ו' אשר אמרנו, הנה הוא אינו מתלבש ג"כ אלא רק בהארתו לבד, וכמו שנודע ג"כ שחכמה שהיא נשמה לנשמה אין לה כלי להתלבש בהגוף ועיקרה הוא רק בבחי' מקיף ודי בזה.

ודע עוד כי הנה כללות הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ו' ח' שהם השרשים פנימים דהאח"פ וככל מה שאמרנו, הנה הם לכללות עולם העקודים בבחי' הג' צחצחות העליונים אשר עליהם⁴¹⁵, שהם זוהר אור דא"ס אשר אורות דהאח"פ יזיירו בהם תמיד. הס"ג דאות ו' הוא הצחצוח העליון לאורות האזניים, המ"ה דאות ז' הוא הצחצוח העליון לאורות החוטם, הב"ן דאות ח' הוא הצחצוח העליון לאורות הפה. ואלו הג' צחצחות הם ע"ד הג"ר דרדל"א להאצילות שהם זוהר אור א"ס להג"ר דאצילות ע' לעיל כלל ח' ענ"ג ודע כ"ז.

כלל ט"ו ענף ה'

והנה אחר שבארנו על הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ו' ח' את סדר יציאתם זה מזה וכן המשכתם מלמעלה, הנה נאמר עוד כי הרי כבר אמרנו כי אותן הס"ג מ"ה ב"ן הנה הם כולם רק מהעצמות דהע"ב דאות ה', חלקי המציאות שבו אשר מהחזה שבו ולמטה, וכל זמן שלא יצאו ולא נתגלו הם הנה לא נשלם עדיין הע"ב דאות ה' על מציאותו כלל, וזהו מה שאמרנו לעיל כלל י"א ענ"ג בענין הג' הבחנות דהע"ב דאות ה' שהם כללות מציאותו וגילוי, היינו מעת יציאת עיקר כל עצמותו גופא עד סוף כל גילוייו בהאורות דאח"פ. ואמרנו שם כי ההבחנה הראשונה שבו הנה הוא מציאות עצמותו אשר עד הפה דא"ק, והוא ע"פ דברינו הנ"ל, כי בזה הנה נשלם בהע"ב וס"ג דהב"ן דאות ח' שהם עיקר העצמות דהנוק' שבו, שהיא השורש פנימי לאורות הפה, והוא ע"פ מה שמבואר מכל דברינו הנ"ל אשר מענף ב' עד כה, כי כל עיקר יציאת ומציאות דהע"ב דאות ה' הנה הוא למציאות היסוד והשורש לכללות כל עולם העקודים אשר עיקרו הוא מהאורות דהפה כנודע (ע"ח שער העקודים פרק א). ולכן כל זמן שלא הגיע הע"ב דאות ה' למציאות העצמות העיקרי דהנוק' שבו, הנה לא נשלם עדיין עצמותו כלל, כי הרי רק בשביל זה הוא כל מציאותו, ולכן חשבנו (נה ע"ג) את ההבחנה הראשונה שבו רק בהגיעו לגבול הפה דא"ק, שהוא כאשר נשלם במציאות העצמות העיקרי דהנוק' שבו כנ"ז.

אך באמת הנה נעשה גם עיקר עצמותו, אשר הוא מגבול הפה דא"ק ולמעלה, ג"כ רק לאט לאט ובהבחנות שונות, כי תחילת מציאותו הוא יצא רק עד גבול העינים דא"ק, שהוא מציאות הא"א והאבא שבו, שהוא חלק מציאותו אשר עד החזה שבו. ואח"כ הנה נשלם בהס"ג דאות ו' שהוא בחי' האימא שבו, שהיא מהחזה שבו ולמטה עד הטבור שבו, שהוא בגבול השיבולת הזקן דא"ק. אמנם כ"ז הוא רק חלק פנימיותו שהוא השורש פנימי לאורות האזניים שהם מבפנים כמ"ש

⁴¹⁵ עי' לקמן הערה 187.

הרב במנת"א (פרק ב בד"ה ודע כו'), ואח"כ הנה נשלם גם בהמ"ה דאות ז' שהוא בחי' הז"א שבו, והוא מהנה"י שבו וכנ"ל ענ"ג אות י', והוא עד גבול החזה דא"ק. וכ"ז הוא עדיין ג"כ רק חלק התיכון שבו, שהוא השורש פנימי לאורות החוטם, שגם הם אינם עדיין העקודים העיקרי כלל. והרי לא הגיע עדיין לתכלית מציאותו, שהוא להמציאות השורש פנימי לאורות הפה שהם עיקר העקודים, עד שנשלם גם בהב"ן דאות ח', ולכן השבנו את הבחנה הראשונה שבו רק כאשר הגיע למציאות עצמותו אשר גם עד הפה דא"ק, כי בזה הנה נשלם תכלית מציאותו אשר רק בשביל זה נאצל. ונמצא שהוא להגיע להשתלשלות דשורש פנימי לאורות הפה שהם העקודים העיקרי, והוא הב"ן דאות ח' שהוא הנוק' שבו, שהיא השורש פנימי לאורות הפה.

והגם שהב"ן דאות ח' הנה הוא מגיע עד הטבור דא"ק, וכנ"ל בדברינו שהס"ג דאות ו' מגיע עד שיבולת הזקן דא"ק, והמ"ה דאות ז' מגיע עד החזה דא"ק, והב"ן דאות ח' עד הטבור דא"ק, אך כ"ז הנה הוא נעשה באמת רק ע"י התפשטויות הא' דהאח"פ (שהוא ההבחנה הב' דלעיל כלל י"א ענ"ג), וע"י ההתפשטויות הב' דהאח"פ (שהוא ההבחנה הג' דלעיל כלל י"א ענ"ג). ואותן ההבחנות הב' והג' שהם ע"י הב' ההתפשטויות, הרי הם רק מכלל הגילויים דהע"ב דאות ה' המשתלשלים ונמשכים ומתפשטים ממנו. אבל עצמותו עצמו, ושלימותו אשר נשלם בהס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח' הנוגע מהם לעיקר המציאות דעצמותו גופה זולת גילוייו, והוא רק להיות לשורש פנימי להם, הנה הוא מגיע בהם באמת רק עד גבול המקום דהאח"פ דא"ק ולא יותר למטה. והנה הם רק הע"ב והס"ג שבהם לבד. ור"ל הע"ב וס"ג שבהם"ג דאות ו', שהם עד גבול האזניים דא"ק מבפנים. והע"ב וס"ג דהמ"ה דאות ז', שהם עד גבול החוטם דא"ק מבפנים, והע"ב וס"ג דהב"ן דאות ח', שהם עד גבול הפה דא"ק מבפנים, כי כ"ז הוא שלימות עיקר המציאות דעצמות הע"ב דאות ה', האימא וזו"ן שבעצמותו גופה, והוא ההבחנה הראשונה שבו, שהוא מה שנוגע לעצמותו גופה, ומגיע עיקר מציאות דעצמותו עצמו באמת רק עד גבול הפה דא"ק מבפנים כנז'.

אמנם כי ע"י גילוייו המשתלשלים ומתפשטים ממנו, שהם הב' התפשטויות הא' והב', הנה התפשט עי"ז הוא עצמו באמת ג"כ בהס"ג שבו עד גבול שיבולת הזקן דא"ק מבפנים, ובהמ"ה שבו עד גבול החזה דא"ק מבפנים, ובהב"ן שבו עד גבול הטבור דא"ק מבפנים. אך זה נעשה בו רק ע"י גילוייו שהם הב' התפשטויות הא' והב', והם רק הב' הבחנות האחרונות שבו הב' והג' כנ"ל ענ"ג י"א, אבל ההבחנה הראשונה שבו שהוא שלימות עיקר מציאות עצמותו גופה, אשר זולת גילוייו הנה הוא מגיע רק עד גבול הפה דא"ק מבפנים כנז'.

אמנם דע כי אין הכוונה ששלימות כל מציאותו עצמו הנה הוא נעשה בתחילה, וכל גילוייו המתפשטים ויצאו ממנו הוא נעשה אח"כ, כי זה הנה לא ניתן להאמר, כי הרי אמרנו לעיל ענ"ד שיציאת ומציאות כל תחתון הנה הוא מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דכל עליון, שהם רק מהמ"ה וב"ן הכלליים דהעליון. ואמרנו שם כי המ"ה וב"ן הכלליים דכל א' הנה הוא נעשה בכל א' רק כאשר הגיע העת להתפשטות הב' אשר ממנו, שהוא אחר ההסתלקות הא' שבו, וכמו שבארנו שם כ"ז ע"ש. וא"כ הרי לא נעשה הב"ן דאות ח' גם הע"ב והס"ג שבו שהוא המציאות העיקרי דהנוק' שבהע"ב דאות ה', שהיא השורש פנימי (נה ע"ד) לאורות הפה, אשר מקומם דהע"ב וס"ג שבה, הנה הוא מגבול החוטם עד גבול הפה מבפנים, והוא העצמות החיצוני דהע"ב דאות ה' אשר עד גבול הפה דא"ק, שהוא הבחנה הראשונה שבו אשר לאורות הפה, הנה לא נעשה כ"ז בהע"ב דאות ה' אלא רק אחר הסתלקות הא' וההתפשטות הב' דאורות החוטם, שהוא הבחנה הב' והג' שבהע"ב דאות ה' אשר לאורות החוטם.

וכן עדי"ז הנה לא נעשה ההבחנה הראשונה שבו אשר לאורות החוטם, שהוא מציאות עצמותו דהע"ב דאות ה' אשר מגבול האזניים דא"ק עד גבול החוטם מבפנים, שהוא הע"ב והס"ג דהמ"ה דאות ז', שהם המציאות העיקרי דהז"א שבהע"ב דאות ה', והוא השורש הפנימי לאור החוטם. הנה לא נשלם ולא נעשה בו כ"ז אלא רק אחר ההבחנה הב' והג' שבו (ר"ל שבהע"ב דאות ה') אשר לאורות האזניים, כי הרי כל יציאת המ"ה דאות ז', ר"ל מציאות העיקרי שבו, שהוא הע"ב והס"ג שבו, ר"ל דהמ"ה דאות ז', והוא הבחנה הראשונה שבהע"ב דאות ה' אשר לאורות החוטם,

הרי היה כל יציאתם ומציאותם רק מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים דהס"ג דאות ו', ור"ל המ"ה וב"ן הפרטיים מהמ"ה וב"ן הכלליים שבו (ר"ל שבהס"ג דאות ו'). ואלו המ"ה וב"ן הכלליים דהס"ג דאות ו', הרי לא נולדו ולא יצאו אלא רק כאשר הגיע העת להתפשטות הב' דאור האזניים, שהוא אחר ההסתלקות הא' שבו, שהם ההבחנה הב' והג' שבו (ר"ל בהע"ב דאות ה') אשר לאורות האזניים. והרי לא נשלם ולא נעשה בו הבחנה הא' שהוא מציאות עצמותו אשר לשורש פנימי לאורות החושים רק עד אחר הבחנה הב' והג' שבו, שהם גילוייו אשר באורות האזניים.

וכן עד"ז הנה לא נעשה בהע"ב דאות ה' ההבחנה הא' שבו אשר לאורות האזניים, שהוא מציאות עצמותו דאור הס"ג דאות ו' הע"ב והס"ג שבו (ר"ל שבהס"ג דאות ו'), אשר מקומם הוא מגבול העינים עד גבול האזניים מבפנים, והוא שורש הפנימי לאור האזניים, והוא בחי' האימא שבהע"ב דאות ה' אשר מעיקר עצמותו גופה, והוא הבחנה הראשונה שבו אשר לאורות האזניים. הרי לא נשלם בזה ולא נעשה בו כ"ז אלא רק מהמ"ה וב"ן הפרטיים האחרונים, ר"ל המ"ה וב"ן הפרטיים מהמ"ה וב"ן הכלליים שבאור הפנימי דהעינים, אשר כל אלו המ"ה וב"ן הכלליים הנה לא יצאו ולא נעשו באור הפנימי דהעינים אלא רק כאשר הגיע העת להתפשטות הב' אשר לזה, שהוא אחר ההסתלקות הא' אשר לצורך זה. כי הנה נעשה כ"ז ג"כ באור הפנימי דהעינים לצורך תוצאות המציאות דשורש הפנימי לאור האזניים וכנ"ל ענ"ד אות ב' ע"ש. וכל אותן ההסתלקות הא' וההתפשטות הב' אשר היה לצורך זה באור הפנימי דהעינים, הרי הם הבחנה הב' והג' בהע"ב דאות ה' אשר נתגלה בהם מעצמותו העיקרי שבהאבא שבו לצורך המציאות דשורש הפנימי לאור האזניים, שהוא הבחנה הראשונה שבו אשר לאורות האזניים. והרי נעשה ונשלם בו ההבחנה הראשונה אשר לאורות האזניים, שהוא מציאות עצמותו גופה אשר לזה, רק אחר הבחנה הב' והג' שבו שבאור הפנימי דהעינים ודע והבין כ"ז.

והנה נתבאר לנו מכל דברינו כי אותן הג' הבחנות אשר אמרנו לעיל כלל י"א ענ"ג בהע"ב דאות ה', הנה היה בו כל אותן הג' הבחנות עצמן בכל חלק וחלק שבו, ר"ל בכל פרצוף ופרצוף שבו, ונתפשט מציאותו בהם לאט לאט ע"ד התהוות כל האצילות כמ"ש בשער התיקון (פרק ה). וכן הוא ג"כ בשורש השרשים בהקו דא"ס ית"ש, כמ"ש בעיגולים ויושר (ענף ב) וכן היה כאן בהע"ב דאות ה', והיה בו כל הג' הבחנות הנז' בכל פרצוף ופרצוף שבו, ולא נעשה בו הבחנה ראשונה אשר לכל פרצוף תחתון רק אחר שנעשה בו כל הג' הבחנות כולם אשר בכל פרצוף עליון.

אמנם באשר שכל עיקר יציאתו ומציאותו דהע"ב דאות ה' הוא רק לצורך העקודים, כי עולם העקודים הנה הוא התחלת הגילוי להעולמות כולם והוא ראשית לכל הגילויים⁴¹⁶, [והכוונה בכל העולמות דא"ס⁴¹⁷ הרי הוא רק כדי להתגלה], ועיקר העקודים הוא רק מאורות הפה כמ"ש הרב בשער העקודים (פרק א), אבל למעלה מאורות הפה הנה הוא כולו נעלם, ולכן חשבנו את הבחנה הראשונה דכללות כל הע"ב דאות ה' רק בהגיעו לגבול הפה, כי רק לתכלית {נו ע"א} זה הוא כל מציאותו והוא שלימותו וכנוז', ודי בזה, וע' עוד לקמן כלל ח"י ענף י' סימן ב' בארוכה. כלל ט"ו ענף ו' אות א'

והנה אחר כל הדברים הללו שבדרוש הזה אשר מתחילת ענ"ב עד כה, הנה ראינו לבאר בזה עוד ענין אחד הגם שדברנו בזה בכמה מקומות אך הוא ענין הכרחי וחיובי שלא להסיה דעת מזה לעולם ח"י גם בהיותו עומד בהתבוננות עומק העיון שבגבהי מרומים היותר נורא וכמו כל הדרוש שלפנינו.

והוא זה, כי הנה מבואר בכל דברינו שהע"ב דאות ה' הנה הוא בבחי' א"א לכל האורות דהאח"פ, ואמרנו כי עיקר יציאתו ומציאותו הוא לתכלית הגילוי דאורות הפה, שהם מהנוק' שבו, ובה הוא כל הגילוי, והוא עולם העקודים וכנ"ל. והנה על זה הרי צריך לכאורה ביאור הרבה, כי

⁴¹⁶ עי' עקודים א' שזו הפעם הראשונה שנתגלתה בחי' כלי.

⁴¹⁷ עי' לעיל הערה 75.

הרי נודע הוא שבא"א אין הנוק' ניכרת בו כלל כמ"ש בשער א"א (פרק ב בהמ"ק וכן שם פרק י) וכן הוא באמת גם בעולם העקודים עצמו, הנה לא יצאה שם המלכות לפרצוף בפנ"ע, אלא שנשארה שם כלולה בז"א כמ"ש במטי ולא מטי (פרק ד), וכאן בענין הע"ב דאות ה' שהוא הא"א הכללי לכל האורות דאח"פ, הנה אמרנו שעיקר הגילוי הוא רק הנוק' שבו⁴¹⁸.

אך האמת הוא כי אין בזה שינוי כלל, כי מה שאמרנו שהע"ב דאות ה' הוא הא"א לכל האורות דהאח"פ והוא כולל את כולם, הנה הוא ג"כ רק ע"ד הא"א דאצילות להאצילות, וע"ד הא"ק לכלל העולמות כולם, וכמו שהוא בא"ק הנה המלכות שבו אינו ניכר כלל והיא נעלמת בו, ע' הגהות מהרח"ו בזה"ק פ' בא (לה ע"א אות ד⁴¹⁹), ועכ"ז הנה ממנה נעשה כל האצילות כמ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א ושם פרק ב), וכן בא"א דאצילות הנה המלכות שבו היא נעלמת בו, ועכ"ז הנה נתפשט ממנה המלכות דאצילות כמ"ש במאמרי רשב"י (נ ע"ד), כי מן המלכות דא"א נתפשטה הנוקבא דז"א, וכן הוא ג"כ בשער המלכים (ריש פרק ד). והרי הוה האצילות הגילוי דהמלכות דא"ק, וכן הנוקבא דז"א דאצילות היא הגילוי דהמלכות דא"א, כי בא"א עצמו היא נעלמת בו, וכן בא"ק עצמו הוה המלכות נעלמת בו. וכן הוא באמת ג"כ בענינינו בענין הע"ב דאות ה', כי כל הגילוי דהנוקבא שבו שהוא ע"י אורות הפה שאמרנו, כי הם הגילוי העיקרי מכל האורות דהאח"פ, הנה כ"ז הוא ג"כ באמת רק מהמלכות הנעלמת בו, כי הנה לא נתגלה המלכות שבו שהוא הב"ן דאות ח' שאמרנו, אלא רק ע"י ההתפשטות הא' וב' דאורות הפה שהוא העקודים, אבל הב"ן דאות ח' עצמו, הנה היא נעלמת בו ואין לה גילוי כלל, והוא ע"ד המלכות הנעלמת שבא"ק, שלא נתגלה אלא ע"י האצילות, וע"ד המלכות הנעלמת שבא"א שלא נתגלה אלא ע"י הנוקבא דז"א. ולא עוד אלא כי גם הס"ג דאות ו' שהוא האימא שבו, וכן המ"ה דאות ז' שהוא הז"א שבו, הנה גם הם נעלמים מעצמם, וכל גילויים הנה הוא רק ע"י ההתפשטות הא' והב' דהאורות האוניים ודאורות החוסם. כי הנה לבד מה שאמרנו שכל הסמ"ב דסי' ב' הנה הם רק בבחי' השורש פנימי לכל האורות דהאח"פ, והרי אין גילוי להכח והשורש פנימי דהאילן אלא רק ע"י האילן שיוצא ממנו, הנה לבד זה הנה היא כי גם כל אותו הכח והשורש פנימי גופא, הנה לא יצא ולא נמצא ולא נעשה מציאותו בהע"ב דאות ה' אלא רק כאשר הגיע להתפשטות דהאח"פ ובהם ועל ידיהם דוקא.

והענין הוא כי הנה כל אותן הסמ"ב דאות ו' ז' ח', הנה מציאותם הוא רק גילוי הרצון להתפשטות האורות דהאח"פ. ונודע הוא כי הנה אצלו ית"ש, הנה רצונו ופעולתו באין כאחד, וכמ"ש קדוש ה' בשיר היהוד יום ג', יכולת ה' בחפצו קשורה, ואין בו ית"ש שום קדימה להרצון על הפעולה. ולא עוד אלא שאינם מציאות מיוחדים כלל, אלא שזה בהעלם וזה בגילוי, זה בכח וזה בפועל, והוא מה שכתוב (תהלים מ יד) רצה ה' להצילני, וכן (משלי טז טו) באור פני מלך חיים ורצונו כעב מלקוש. וכן הוא בענינינו, כי כל אותן הס"ג מ"ה ב"ן דאות ו' ז' ח', אשר אמרנו עליהם שהם השרשים פנימים להתפשטות הא' והב' דהאורות אח"פ, הנה הם עם ההתפשטות בבחי' רצון ופעולה ממנו ית"ש, אשר הם (נו ע"ב) נמשכים כאחד, אלא שהרצון הוא בהעלם והפעולה הוא בגילוי, והוה כל אותן הס"ג מ"ה ב"ן רק הרצון להם, ובו ית"ש הנה הוה הרצון הכח עצמו של הפעולה, אשר הפעולה נעשית בו, ויוצא בו הכח מהעלם לגילוי. והרי לנו מכ"ז כי הנה לא נמצא ולא נעשו הס"ג מ"ה ב"ן בהע"ב דאות ה' אלא רק בעת ההתפשטות הא' והב' דהאח"פ, וכן אין גילוי כלל להס"ג מ"ה ב"ן בהע"ב דאות ה' אלא רק ע"י הפעולה שהוא ההתפשטות הנעשה בהם ויוצא מהם.

והרי נמצא כי מה שאמרנו שעיקר הגילוי דהע"ב דאות ה' הנה הוא הב"ן דאות ח', שהוא הנוקבא שבו, הנה כל גילוי דאותו הב"ן הוא רק ההתפשטות דאורות הפה היוצא ממנו ונעשית

⁴¹⁸ עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג ד"ה ועוד, שד"ז שאין המלכות ניכרת בא"א הוא כעין אר"א שנמצאים תמיד במצב של זיווג שעל כן אין המלכות ניכרת שכן כל העת היא מחוברת עם הדכורא, אמנם פשוט הדבר שלמעשה לכולם יש מלכות וכל תולדותיהן אינן יוצאות כי אם מהנוק' שבהם.
⁴¹⁹ ז"ל: צורת קדושים שחוקקים למעלה גם תחתונים זוקפים ראשם בשבילך.

בו, כי הבין דאות ה' הוא רק הרצון לזה והכח אליו, והרצון זולת המעשה, וכן הכח זולת הפעולה, הרי אין להם גילוי כלל, ובו ית"ש הנה אי אפשר לכנות עליהם שום מציאות בפנ"ע כלל, כי תיכף עם מציאותם הרי אין להם זולת, כי אין קדימה בו להרצון על הפעולה כנוז.

והרי נמצא כי כל ההתפשטויות דאורות הפה הנה יצאו הם ג"כ רק מהמלכות הנעלמת שבהע"ב דאות ה', והוא הבין דאות ה' שאמרנו, אשר כל מציאותו וגילוי הוא רק ע"י אותו ההתפשטויות כנוז. והנה הוא ע"ד הנוקבא דז"א דאצילות שיצא מהמלכות הנעלמת שבא"א, וע"ד האצילות שיצא מהמלכות הנעלמת שבא"ק. והרי נתבאר לנו בכ"ז מה שהערינו בזה בענין הע"ב דאות ה'.

כלל ט"ו ענף ו' אות ב'

אמנם עדיין לא יצאנו חובת ביאור מאותו ההערה עצמו אשר יש להעיר בזה ג"כ בענין כלל העקודים עצמו, כי הרי האורות דהאח"פ הנה הם בסוד בינה וזו"ן, ור"ל הבינה וזו"ן שבהע"ב דאות ה' היוצאים ומתפשטים ומתגלים מהס"ג מ"ה ב"ן הנעלמים בו כנ"ל. ונודע הוא כי עיקר הגילוי הוא רק אורות הפה, כי מהם הוא כל עולם העקודים כמ"ש הרב בשער העקודים (פרק א), והרי היה כל הגילוי רק באורות הפה שהוא הנוק'. והרי צריך ביאור, כי הרי מא"א דאצילות ולמעלה אין הנוק' ניכרת שם, ולא יצאה לגילוי כלל, ובארנו בכמה מקומות מדברינו שהטעם הוא כי מא"א ולמעלה הנה הוא שליטת הס"ג, ור"ל הס"ג והמ"ה, שהס"ג מתלבש בהמ"ה ושניהם שולטים, ע"ד שהוא באצילות המ"ה והב"ן, שהמ"ה מתלבש בהב"ן, הוי"ה באדנ"י, וה' בהיכל קדשו (חבוקק ב כ ע' זחר ח"ב קעח ע"א). כן הוא מא"א דאצילות ולמעלה הס"ג והמ"ה, כי שם הוא ע"ד הממוצע בין הנהגה של עתה לבין ההנהגה דלעתיד אשר לאחר התיקון, כי עתה הוא ההנהגה דמ"ה וב"ן, ולעתיד יהיה ההנהגה דהע"ב והס"ג, כמ"ש הרב בשער התיקון (סוף פרק ג) 420. אך מא"א דאצילות ולמעלה, הנה הוא עתה ע"ד הממוצע, שהוא שליטת הס"ג והמ"ה, שהס"ג מתלבש בהמ"ה, אבל הנוק' אינה ניכרת שם, כי היא נשארה כלולה בז"א בעטרת היסוד, והיא פרצוף אחד עמו. וכן היה באמת בהנוק' שבהעקודים, כי היא נשארה שם כלולה בז"א, ולא יצאה שם לפרצוף בפנ"ע כלל וכמ"ש במטי ולא מטי (ריש פרק ד). והרי לנו כי מא"א ולמעלה הנה לא יצאה הנוק' הפרטית שבכל א' מהם לגילוי כלל, וא"כ הרי צריך ביאור על כללות אורות האח"פ שהם בינה וז"א ונוק', הנה שם הוא להיפך שכל הגילוי שם הוא רק מאורות הפה שהוא הנוק' וכללות השם ב"ן, אבל אורות האוון והחוסם שהם בינה וז"א, ס"ג ומ"ה, הם נעלמים (כמ"ש בשער העקודים פרק א).

אך הענין בזה הוא ע"פ מה שאמרנו בספר הקדו"ש שער ז' פרק ה' אות ד' (וע"ש אות א) כי הנוק' דז"א שהיא המלכות הכללי הנה היא מיוסד על ב' בחי', אחד נגלה, ואחד נסתר, והם הפנימיות והחיצונות שבה. ובפנימיותה הנה היא למעלה מהכל, כי הנה היא עולה עד המלכות דא"ס והיא שורש הכל, אבל בחיצוניותה הנה היא למטה מהכל והיא נמשכת מכולם 421, והנה בפנימיותה אשר היא מגיע עד המלכות דא"ס והיא שורש הכל, הנה היא עצמות כל הנאצלים כולם אשר מהמלכות דא"ס ולמטה, כי כולם הם רק אורה עצמה הנמשך ומתפשט מגילוי לגילוי ומדרגה למדרגה, אבל עצמות אחד לכולם, עצמות אור המלכות דא"ס המתפשט מגילוי לגילוי וכדי להתגלה בכבוד מלכותו למטה. ור"ל כי על זה הוא השתלשלות כל המדרגות להתגלה בכל א' באור כבוד מלכותו בכל א' כהראוי לו (נו ע"ג) לפי כחו שאפשר לו לקבל. וכן משתלשל מגילוי לגילוי עד המלכות דאצילות שהיא ראשית לנבראים 422, ור"ל שממנה נברא הכל, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (יב סע"ב), והיה הכוונה בכ"ז כדי למלוך על כל המעשים, ר"ל להתגלה באור המלכות דא"ס בכל הנאצלים כולם, ובאור המלכות דאצילות בכל התחתונים כולם, שיהא כבודו מלא עולם בגילוי גמור עד שיכירו הכל כי לה' המלוכה ואין עוד מלבדו, כי כ"ז לבד הנה הוא

420 ע"י ענין שם יה"ה בזה ויקהל רטז ע"ב, וע"י שער מאמרי רשב"י ל"ב ע"ב.

421 ע"י תיקו"ז יב ע"ב.

422 ע"י לעיל הערות 139 140.

תכלית כל התכליות והוא זיו כל זיו ונועם כל הנועם, ליהנות מזיו אור שכינתו ית"ש, וכמו שבארנו בכמה מקומות מדברינו, וע' לעיל כלל ד' ענ"ג וכלל ו' ענ"ה.

ולכן הוא כי הנה עולם העקודים אשר הוא הסיום והסוף דהעולמות דא"ס, כי הוא הממוצע בין העולמות דא"ס להאצילות, הנה נעשה כל גילוי רק מאורות הפה שהוא המלכות, וכן עד"ז המלכות דאצילות שהיא סוף כל האצילות, הנה היא כל הגילוי, ר"ל שבה הוא כל גילוי ית"ש, אבל למעלה ממנה הנה הוא כולו נעלם, לעלם כתיב⁴²³. כי כ"ז הנה הוא בסוד (ישעיה מו י) מגיד מראשית אחרית, וכן בסוד (עי' תיקו"ז ז ע"א) סוף מעשה במחשבה תחילה, כי רק על זה היה כוונתו ית"ש בכל המציאות כולו להתגלה באור כבוד מלכותו ית"ש וכנז'. ומה שאמרנו כי בעקודים הוא שליטת הס"ג, הכוונה הוא על אור הס"ג אשר בהעקודים עצמו, כי כל א' הרי הוא כלול מעסמ"ב, ומאיר שם אור הס"ג שבו, ר"ל הס"ג ע"י המ"ה וכנ"ל, אבל הב"ן הנה הוא לא יצא שם לגילוי כלל וכמו שיתבאר עוד למטה.

אמנם כ"ז הנה הוא רק מצד פנימיותה שהיא שורש כולם ועצמות כולם, ולכן נתגלה היא בסוף כולם, ר"ל בסוף העולמות דא"ס, והוא עולם העקודים, וכן בסוף האצילות והוא המלכות נוקבא דז"א, להודיע שהיא כלל כולם וכוונת כולם. אבל בבחי' היצוניותה שהיא למטה מכולם והיא נמשך מכולם (כמ"ש במיעוט הירח ריש פרק א וע' תיקונים סא ע"ב), ונעשה בה כ"ז ע"י כח הצמצום שבתחילה, ונצטמצמה להסתתר ולהתעלם את כל עצמותה העיקרית שבה, וכדי להתגלה בה ועל ידה בכל סוד הדין ועביות הכלים, כדי שיהא אפשר להוציא ולהעשות על ידה כל העולמות הנפרדים⁴²⁴ וכל ההנהגה של עתה, אשר רק כ"ז הוא הסיבה העיקרית לתכלית כוונתו ית"ש אשר בתיקון העתיד, וכמו שבארנו כל עומק הדברים בזה בספר הדע"ה ח"ב. וכן הוא עוד כי משום צורך תוצאות כל הנפרדים וההנהגה של עתה הנעשה בה ועל ידה, הנה יצאה היא לפרצוף בפנ"ע בחיצוניותה וגילוייה, ואינה מיוחדת עם כל העליונים ממנה ביחוד תמידי כהראוי כלל, הגם דהיא אתגמלית מכולהו⁴²⁵, ואינה שלימו דכולהו, ע' ספר הקדו"ש שער ז' פרק ו' אות ג' ושם פרק ה' אות א'.

והנה הבחי' הזו שהיא יציאתה לגילוי פרטי ולפרצוף בפנ"ע ובחסרון היחוד הראוי אשר בחיצוניותה וגילוייה, הנה זה לא נמצא רק באצילות, והיא שם בבחי' פרצוף בפנ"ע ולנוק' דז"א, משום שהיא שם ראשית לנבראים כנ"ל, שכל העולמות הנפרדים יצאו ממנה ומתנהגים על ידה (כמ"ש בפ' בראשית כב ע"א כט ע"ב ופ' בשלח נא ע"א ופ' אחרי עד סע"א), אבל מא"א ולמעלה הנה לא יצאה המלכות לגילוי פרטי ובפנ"ע כלל, אלא שהיא עומדת שם בבחי' עצמותה העיקרית שהיא שורש הכל ותכלית הכל, כתר מלכות⁴²⁶, אנ"י ראשון ואנ"י אחרון (ישעיה מד ו), שהכל הוא בשביל גילוי כבוד אור מלכותו ית"ש. וכן הוא במכל שכן בעולם העקודים, הנה לא יצאה שם לגילוי בפנ"ע ולפרצוף פרטי, אלא שעומדת ומאיר שם באור עצמותה הכללי שהוא אור המלכות דא"ס הכולל כולם. וזהו גם כן הענין דשליטת הס"ג שאמרנו, כי הס"ג שהוא כללות הג"ר הנה שם הוא הגילוי דאור א"ס, ולא נצטמצם שם לצאת אור המלכות בגילוי פרטי בפנ"ע, אלא שמאירה שם באור עצמותה הכללי וכנז', ולא נצטמצמה לצאת בפרט בפנ"ע ולפרצוף בפנ"ע אלא רק בסוף האצילות ומשום צורך עולמות הנפרדים כנז' ודי בזה והבן.

כלל ט"ו ענף ז' אות א'

הנה בענין שליטת הס"ג אשר בעקודים שאמרנו לעיל בכ"מ, הנה יש בזה ג' סיבות: אחד מצד מקורם, ואחד מצד יציאתן והמשכתן מהיכן שיצאו ונמשכו, ואחד מצד מקומם ועמידתם בא"ק.

⁴²³ עי' פסחים (דף נ ע"א): העולם הזה נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת אבל לעולם הבא כולו אחד נקרא ביו"ד ה"י ונכתב ביו"ד ה"י סבר רבא למדרשה בפירקא אמר ליה ההוא סבא לעלם כתיב.

⁴²⁴ עי' לעיל הערה 185.

⁴²⁵ לשון התיקו"ז יב ע"ב.

⁴²⁶ עי' תיקו"ז יט ע"א.

הסיבה אשר מצד מקורם הנה הוא כי הרי כל העקודים הרי הוא מהס"ג דהמ"ס, והוא (בהאבני מלואים שבתחילת הספר) השם ס"ג שבסי' א' אות ב', ושם הוא מקור כל העקודים וכמו שמתבאר באבני מלואים שם מסי' ב' עד סוף סי' ה' וכן בכ"מ מדברינו לעיל, משא"כ (נו ע"ד) כל האצילות הנה מקורו הוא מהשמות מ"ה וב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' ד' וכמבואר שם מסי' ו' עד סוף סי' י"ד, ולכן הוא בעקודים שליטת אור הס"ג ובאצילות הוא שליטת המ"ה וב"ן, והוא סיבה אחת מה שבהעקודים הוא שליטת הס"ג משא"כ באצילות הוא שליטת המ"ה וב"ן, והוא מצד מקורן בנוז'.

סיבה ב', הוא מצד יציאתן והמשכתן, כי יציאת העקודים הנה הוא מנקבי האח"פ שהוא מנקבי הראש, והרי הם נמשכים מהמוחין ממש, ועיקר העקודים שהם אורות הפה הנה הם מהשני מיני זווגים שבפה: אחד, הוא בחיך וגרון שהם חו"ב, ע' הולדת או"א (פרקים א ב) ובכ"מ, והוא מרוחא דנביעו⁴²⁷, שהוא נובע ונמשך מאוירא דמוחא עלאה אשר ברזא דא"ס, והוא זווג נעלם מאד כי הוא בחשאי תדיר, ורוחא דא הוא לא שכיך ולא פסיק לעלמין⁴²⁸, כי הוא עצם החיות עיקר החיות המחיה את כל הגוף, והוא בחיך וגרון דא"ק. וכן בחיך וגרון דא"א לחיות כל העולמות דהוא לא פסיק לעלמין. והוא מסוד זווג הנשיקין זווג העליון שבו, שהוא בשורש או"א עלאין, הבן בחכמה (ספד יצירה פ"א מ"ד), ע' זוה"ק תרומה (דף קמו). וכן יוצאין מזווג הזה נשמות ג"כ, והם נשמות הקדושים המצויינים, ע' דרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ד ודרוש ט). וכן ישנו זווג שני בהפה, והוא ג"כ בסוד נשיקין, אך הוא למטה מהעליון כי הוא משורש ישסו"ת, והנה הוא בחיך ושיניים ולשון, חיך חכמה, שיניים בינה, ולשון דעת. והזווג הזה הוא בקול ודיבור, כי הוא בקלא דאשתמע, ע' תז"ח (דף יט ודף כ) ובהגר"א שם, ומהזווג הזה הוא נשמות דמלאכים, ע' כ"ז בהגר"א בספד"צ (פרק א ד"ה והחיות רצוא ושוב יד ע"ב ד"ה וענין ג' אודין), ובדברינו בשער מטי ולא מטי פרק ד' אות כ"א בארוכה קצת.

והנה כן הוא אלו ב' הזווגים גם בהפה דא"ק, ומזה יצא ונמשך ונעשה כל עולם העקודים, והוא בחי' הב' מזולין אשר ישנו בו ג"כ כנודע בדברינו, כי הם מסוד אלו ב' הזווגים והבן. והרי עכ"פ הוא כי עולם העקודים הנה הוא מסוד השני זווגים שבפה, והוא מכללות הזווג דנשיקין שהוא זווג העליון, והוא מהמוחין ממש ולכן הוא בכל העקודים לעולם שליטת הס"ג, שהוא אור המ"ס עצמו כמ"ש בתיקונים (תיקון ע דף קמא ע"ב) כי המ"ס שהוא מוחא דא דכליל תלת, הוא מרומו בהשם ס"ג בהג' יודי"ן שבו. והרי הוה המ"ס עיקר שורש השם ס"ג, ולכן העקודים שהוא נמשך מהמ"ס דא"ק, כי הוא בבחי' הי"ג ת"ד שנמשך מהמ"ס דא"א (כמ"ש הרב במבו"ש שער א"א ר"פ יא ור"פ יב והגר"א בספד"צ תחילת פרק ב יח ע"ב ד"ה בתליסר עד כו') הנה שולט שם האור הגדול דשם ס"ג.

אמנם מציאות כל האצילות הנה הוא יוצא ונמשך מהזווג תחתון דא"ק שהוא יסוד ומלכות שבו, כי הרי כל עולם הנקודות שהם השרשים הראשונים, הנה הם רק מהמלכויות דהב"ן, ומלך הדר שהוא אור התיקון הרי הוא תולדות היסוד דא"ק כמ"ש בסדר אצילות בקיצור (פרק ב) ובשבירת הכלים (פרק ח) ובתיקון (פרק ג), והרי הוה יציאת והמשכת כל האצילות מהזווג תחתון שבו, שהוא מהיסוד ומלכות, והם מ"ה וב"ן שהם ביסוד ומלכות, וכמ"ש בזוה"ק תרומה (קכו ע"א) בסוד הכתוב (תהלים לא ט) מ"ה רב טובך, וע' בדברי הרב בשער הכוונות (דף מא ע"ד). ולכן הוא באצילות שליטת מ"ה וב"ן, כי כל האצילות הוא מהזווג תחתון דיסוד ומלכות שהם מ"ה וב"ן.

⁴²⁷ עי' תז"ח יט ע"ג: וכד אתפשט מטאת לחד מאלין ואשתני ואתעביד רוח' דלא שכיך לעלמין ונביעו תדיר.

תרגום: וכאשר התפשטה מגיעה לאחד מאלה ומשנה ונעשה רוחא שלא נשקט לעולם ונובע תמיד.
⁴²⁸ עי' זהר (ח"ב קסו ע"ב) ועל דא כל עלמין אתזנו בספוקא דהווא גנא דאקרי צדיק, דלא שכיך ולא פסיק לעלמין, בר בזמנא דישראל בגלותא.
תרגום: ולכן כל העולמות נזונו בספוקו של אותו הגנן שנקרא צדיק שאינו שוכך ולא פוסק לעולמים.

ואין להקשות ממה שנודע בדברי הרב בשער התיקון (פרק ב) כי השם מ"ה דהתיקון הנה הוא נמשך מן המצח דא"ק, והוא רעוא דרעוין (190 צ"ו ע"ב) שהוא מצח הרצון, והוא אור המ"ה דהתיקון, והרי הוא נמשך ויוצא מלמעלה שהוא עוד יותר עליון מהאח"פ. אך דע כי עומק הכוונה שם הנה הוא רק על האור דשורש המ"ה ולא על המ"ה עצמו ממש, כי אותו האור דהמצח הנה הוא נפיק מאוירא עלאה הנמשך מרדל"א דאחזי נהוריה בהאי רישא, שהוא רישא תניינא דא"א הנקרא אין וכמ"ש הרב בא"א (פרק ד ופרק ו). והנה הוא האור הראשון שנננו, כי הוא נננו בקד"א, אך ביום ראשון דמעשה בראשית הנה בקע את הקד"א ויצא ונתגלה והאיר דרך המצח, ועליו נאמר (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי האור הראשון שנננו, והוא מה שאמרו בספר הבהיר (אות י"ח אות נח) אור שכבר היה, וכן הוא ג"כ בזוה"ק (בראשית טז ע"ב) כי הרי הוא אור האוירא הנמשך מרדל"א אלא (נז ע"א) שעתה יצא ונתגלה.

וזהו ג"כ מ"ש בזוה"ק (בראשית טז ע"ב) בפסוק ויאמר אלהים יהי אור, אור דא רזא סתימא (כי הוא מנהירו דרדל"א שהוא ברזא דא"ס) אתפשטותא דאתפשט ואתבקע (כי הוא נתפשט ובקע את הקד"א) מרזא דסתרא דאוירא עלאה סתימא⁴²⁹, כי הוא מאוירא עלאה אוירא דלא אתפס (ז"ח דף ע ע"א, וס"י פ"ב מ"ז) חכמתא עלאה סתימאה (שער מאמרי רשב"י דף כז ע"א) כנודע, והוא אשר בקע את הקד"א ונתגלה והאיר דרך המצח. אמנם הנה הוא עצמו, הנה הוא חזר ונננו תיכף ביום ראשון גופה, כי חזר ונננו בקד"א, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד' ע"ש.

והנה האור הזה הנה הוא נתחדש ונולד בעת התיקון דמעשה בראשית ע"י הזווג דע"ב וס"ג שבגלגלתא דא"ק, שהם כללות כל המוחין שבו וכמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ב). וכאשר נתגלה שם, ר"ל בהגלגלתא עצמו, הנה בקע את הקד"א והאיר דרך המצח מבחוץ⁴³⁰. אמנם כל ההארה הזו הנה הוא רק בבחי' אור מקיף, ותועלתו ותיקונו ע' לקמן כלל י"ח ענ"ח אות ב', אך עיקר התיקון אשר לצורך מעשה בראשית הנה הוא נעשה מאור פנימי שבו, כי הנה אחר שנתחדש ונולד בהגלגלתא דא"ק בבחי' תוספות אור וברכה, שהוא תוספות אור ומוחין שבו אשר מרזא דאור א"ס, והוא האור הננו אשר נתחדש בו ע"י הזווג הנז', הנה נמשך הארת אור הגדול הזה ונתפשט דרך פנימיות כל קומת א"ק בסוד אור מים רקיע כנודע (ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק ה), עד הגיעו להיסוד שבו. ובהגיעו להיסוד הנה יצא אז ונתגלה מהיסוד, ובסוד החסד שנתגלה בפומיה דאמה שאמרו באד"ר (קמב ע"א⁴³¹) ואותו החסד הוא אור המ"ה דהתיקון אשר על ידו נתקנו כל מעשה בראשית, והוא סוד מ"ש (תהלים ט"ג) עולם חסד יבנה, שהוא החסד שנתגלה ביום ראשון, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית מז ע"א) ההוא יום דנפיק אור קדמאה אתפשט בכלהו יומי כו', יומא קדמאה אזיל עם כלהו כו'⁴³² (ועי' ח"ג קג רע"ב וקצא ע"ב ובהגר"א בתיקונים עה ע"ג⁴³³). והנה הוא

⁴²⁹ ע"כ מהזהר, וזה תרגומו: אור זה סוד סתום, התפשטות שהתפשטה ונבקעה מסוד של סתר האויר העליון הסתום.

⁴³⁰ עי' מקור לדברינו בבהגר"א על תיקו"ז קלח ע"ד על מש"כ קמא ע"ב על שם ס"ג שכותב ששורש שם מ"ה באוירא וכמ"ש"כ כאן.

⁴³¹ עי' בהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

⁴³² ז"ל בשלימות: אמר רבי יוסי ההוא יום דנפק אור קדמאה אתפשט בכלהו יומי דכתיב בכלהו יום א"ר אלעזר משמע דכתיב בכלהו בקר ולא בקר אלא מסטרא דאור קדמאה רבי שמעון אמר יומא קדמאה אזיל עם כלהו וכלהו ביה בגין לאחזאה דלאו בהו פרוודא וכלא חד.

תרגום: רבי יוסי, אותו היום שיצא אור ראשון, התפשט בכל הימים, שכתוב בכולם יום. אמר רבי אלעזר, משמע שכתוב בכולם בוקר, ואין בוקר אלא מצד של אור הראשון. רבי שמעון אמר, יום ראשון הולך עם כולם וכולם בו, כדי להראות שאין בהם פירוד והכל אחד.

⁴³³ ז"ל: וענין יומא דכולא יומין שאמר כאן ובזוהר בכמה מקומות על החסד ואמר דאזיל בכלהו כי יום נק' ע"ש האור כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום ואור הוא בחסד וכל ו"ק שנק' יום ע"ש שמקבלין החסדים על ידו ה"ח ונק' כ"א יום באורו וזהו יום דכתיב בכל מעשה בראשית וערב מתייחד ביום ביחודא שמקבלת ממנו להמתיק גבורות שלה אבל אין נק' יום כי היא מסט' דגבורות ולחשך קרא לילה רק בחיבורה בו נק' יום שלם ע"ש הדכורא רק אור הלבנה בלילה אבל לע"ל והיה אור הלבנה כאור החמה והיה לעת ערב יהיה אור שגם היא תקבל החסדים וכנ"ל עולם חסד יבנה חסד ה' מלאה הארץ ולכן ביום השביעי אין לילה כלל

רק תולדות היסוד דא"ק, כי הוא יצא ונולד מהיסוד וכמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ב) וכן בשבירת הכלים (פרק ח), כי מלך הדר דהתיקון הוא תולדות היסוד דא"ק, כי הוא החסד שנתגלה בפום אמה כנוז, והנה הוא רק תולדות אור הגנוז שהאיר דרך המצח כנ"ל, כי שם, ר"ל מה שהאיר מתחילה דרך המצח, הנה הוא מאור הגנוז עצמו, אבל החסד שנתגלה בפום אמה הנוז, הוא רק תולדתו הנמשך ממנו בסוד אור מים רקיע כנ"ל.

אמנם גם אותו אור החסד שנתגלה בפום אמה דא"ק והוא אור המ"ה העיקרי כנוז, הנה גילוי ממש לא היה ג"כ אלא רק ביום ראשון לבר, וגם הוא נגזו תיכף ביום ראשון גופה, וגניזתו הוא ביסוד עצמו ובסוד (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת, כי הנה הוא נגזו ג"כ ע"ד אור הראשון דהאורא עלאה עצמו וכמ"ש בזוה"ק תרומה (קכו ע"א) ע"ש, אלא שהאור הראשון דהאורא עלאה עצמו הוא נגזו בהקד"א, ואור החסד שנתגלה בפום אמה שהוא האור המ"ה העיקרי, הנה הוא נגזו בהיסוד עצמו, והוא סוד הכתוב (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב, כי בו נגזו האור הראשון הנאמר בו (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב וכמ"ש בזוה"ק בראשית (דף ל ע"ב) ע"ש⁴³⁴, והנה הוא אינו מאיר מאז ולהלאה אלא רק דרך דופני העטרה, ובסוד שאמרו בספד"צ (פרק א יא ע"ב) אעבר וזעיר נטיל וגניז, כמ"ש הגר"א שם (יב ע"ב ד"ה וזן זו"נ) ובדברי הרב בהארת המוחין (פרק ט).

והוא מ"ש בזוה"ק (ח"א דף ד רע"א) כי נטל קוב"ה מ"ה ושדי באבר (כי הוא נמשך בהיסוד בסדר אור מים רקיע כנוז) ואתעביד אברהם, והוא החסד שנתגלה בפומיה דאמה, ונתתקן ונעשה על ידו כל תולדות שמים וארץ כמבואר שם ע"ש⁴³⁵. אמנם אותו האור עצמו שהוא הגילוי דהשם

וכמו בשבת בראשית שהיה האור משמש וביום הששי שתלך הה"א ותתקשר בחסד ע"י הוא"ו ניתוסף ה' ביום הששי והוא בביאתו וקיבוץ גליות אבל אח"כ יום השביעי כנ"ל וז"ש וביה הבקר אור דמסטריה אור וזהו וישכם אברהם בבקר דיליה כנ"ל.

⁴³⁴ ז"ל: וירא אלהים את האור כי טוב (בראשית א ד) תנן כל חלמא דקיימא בקיימא דכי טוב שלמא הוא לעילא ותתא חמי אתון כפום ארחוי כל חד וחד חמא ט' טב ליה טב לחלמיה דהא אורייתא פתח ביה כי טוב נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא ט' טב טוב הוא טב נהירו באשלמותא ט' תשיעא דכלא את דאתנהיר מעלאה ראשיתא ואתכליל ביה ואתעביד בסתימו דנקודה רזא די' דהיא נקודא חדא ו' מחיליה נפיק ביה אתעביד שמים כד אסתיים בנקודא חד ואתגניז גו אתנהרא ב' מניה נפקו עלאה ותתאה עלאה טמירא תתאה אתגלייא ברזא דתרין וקיימא בחילא דלעילא ודא הוא ט"ב אלן תלת אתון ט"ב אתכלילו לבתר לצדיקא דעלמא דכליל כלא לעילא ותתא כמה דאת אמר (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב בגין דנהירו עלאה כלילא ביה דכתיב (תהלים קמה ט) טוב יהו"ה לכל ורחמיו על כל מעשיו לכל כתיב דא סתמא דמלה בגין לאנהרא יומא חד דנהיר לכלא עלאה על כלא עד כאן סתימא דמלין.

תרגום: "וירא אלהים את האור כי טוב". שנינו כל חלום שעומד בקיום של "כי טוב", שלום הוא למעלה ולמטה. ראה אותיות כפי דרכו כל אחד ואחד. ראה ט' טוב לו, טוב לחלומי, שהרי התורה פתחה בו "כי טוב", ומאיר מסוף העולם לסוף העולם, ט' טוב, טוב הוא, טוב אור בשלמות. ט' תשיעי של הכל, אות שמאיר מעליון ראשית ונכלל בו ונעשה בסתימה של נקודה, סוד של י' שהיא נקודה אחת. ו' מכחו יצא, בו נעשו שמים. כשנסתיים בנקודה אחת ונגזו פנימה, האירה ב' ממנה יצאו עליון ותחתון. עליון טמיר, התחתון גלוי, בסוד של שנים, ועומד בכח שלמעלה. וזהו "טוב", שלש האותיות הללו ט"ב נכללו אחר כך לצדיק העולם שכולל הכל, למעלה ולמטה, כמו שנאמר "אמרו צדיק כי טוב". בגלל שאור עליון כלול בו, שכתוב "טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו". "לכל" כתוב, זה סתם הדבר בשביל להאיר יום אחד שמאיר לכל עליון על הכל. עד כאן סתם הדברים.

⁴³⁵ ז"ל בשלימות: אימתי ההוא מפתחא פתח תרעין ואזדמן לשמושא ולמעבד תולדין כד אתא אברהם דכתיב (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ותנינן באברהם ומה דהוה כלא סתים במלת ברא אתהדרו אתון לשמושא ונפק עמודא דעבד תולדין אבר יסודא קדישא דעלמא קיימא עליה כד האי אבר אתרשים במלת ברא כדן רשים סתימא עילאה (נ"א קדישא לגלאה) רשימו אחרא לשמיה וליקריה ודא איהו מ"י וברא אלה וגם כן שמא קדישא דאתברכא דאיהו מ"ה אתרשים ואפיק מן ברא אבר והוא רשים באלה מסטרא דא ואבר מסטרא דא סתימא קדישא אלה קיימא אבר קיימא כד אשתלים דא אשתלים דא גליף להאי אבר ה' גליף להאי אלה י' אתערו אתון לאשלמא להאי סטרא ולהאי סטרא כדן אפיק מ"ם נטיל חד להאי סטרא וחד להאי סטרא אשתלים שמא קדישא ואתעביד אלהים גם כן שמא דאברהם כד אשתלים דא אשתלים דא ויש אומרים דנטל קב"ה מי ושדי באלה ואתעביד אלהים ונטל קב"ה מה ושדי באבר ואתעביד אברהם (ומלת מ"י רומז לחמשים שערי בינה ואית בה יו"ד אות קדמאה דשמא קדישא ומלת מ"ה רומז למנינא דשמא קדישא ואית ביה אות תניינא דשמא קדישא יהו"ה כמה דאת אמר (תהלים קמד טו) אשרי העם שככה לו וגו' (איוב כו ז) תולה ארץ על בלי מ"ה וכדן אתקיימו תרין עלמין

מ"ה העיקרי, הנה הוא חזר ונתעלם ונגנז ג"כ תיכף בהיסוד עצמו, וכמ"ש בפ' פקודי (דף רב ע"ב) והוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב"ה כו' ע"ש, ונגנז בהיסוד עצמו, בסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, כמ"ש שם (רב ע"ב וע"ש קמה סע"ב וקסו סע"ב ולה ע"א). ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא דרך דופני העטרה, והוא החסד שמנהיג בו כל הדורות. אמנם בכל הששת ימי בראשית, הנה אזיל יומא קדמאה בגילויי החסד שבו עם כלהו יומין כנ"ל, ונתקן על ידו כל מע"ב כולם, וע' עוד בזה לקמן כלל ח"י ענ"ח אות ג'. {נז ע"ב}

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי השם מ"ה דהתיקון שהוא מלך הדר, הנה הוא אינו אותו האור עצמו אשר האיר דרך המצח, אלא הוא רק תולדתו הנמשך ממנו. והוא, ר"ל המ"ה העיקרי, שהוא מלך הדר דהתיקון, הנה הוא רק תולדות היסוד דא"ק, וממנו נתקנו כל המלכיות דב"ן שהם מהמלכות דא"ק, ומהם שניהם, ר"ל המ"ה וב"ן, שהם מהיסוד והמלכות, הנה מהם נבנה ונעשה כל האצילות כנודע. והרי נעשה כל האצילות רק ע"י הזווג תחתון דא"ק, שהוא הזווג דיסוד ומלכות שהם מ"ה וב"ן, ולכן הוא באצילות שליטת המ"ה וב"ן, אבל עולם העקודים שהוא מהזווג עליון הנשיקין וכנ"ל, ולכן הוא בעקודים שליטת הס"ג.

והרי לנו סיבה ב' לשליטת הס"ג בעקודים, כי הסיבה א' הוא ע"י שורשן ומקורן, שהשורש והמקור דכל העקודים הוא בהס"ג דסי' א' אות ב', והשורש והמקור דהאצילות הוא בהמ"ה וב"ן אשר שם אות ג' ד' וכנ"ל. והסיבה ב' הוא ביציאתן, כי יציאת העקודים הוא מהזווג העליונים דהפה, ויציאת האצילות הנה הוא מהזווג תחתון דהיסוד ומלכות, ע' זוה"ק פ' בא (לה ע"א) בהגהות מהרר"ז שם (אות ד⁴³⁶).

עוד יש סיבה ג' והוא במקומם, כי מקום העקודים הרי הוא בא"ק מהאח"פ שבו עד הטבור שבו, ועומד כל העקודים מחציו ולמעלה, שהוא לפנים מן הפרסא. אבל מקום האצילות הוא מהטבור עד סוף רגליו, וכמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ג), וכן הוא בעיגולים ויושר (ענף ה), כי עולם האצילות הוא רק לבוש אל נה"י דא"ק, וכן הוא ג"כ בנקודות (פרק ד) ע"ש. ומפסיק הפרסא בין העקודים להאצילות, ועומד האצילות רק למטה מן הפרסא. והרי הוא חילוק גדול בין מקום העקודים למקום האצילות, כי העקודים הוא מלביש על הס"ג הכללי דהא"ק, והאצ"י הוא מלביש על המ"ה וב"ן הכלליים דהא"ק, והוא סיבה ג'. והעיקר הוא כי עולם העקודים הנה הוא בא"ק כבחי' הי"ג תיקוני דיקנא בא"א דאצילות, וכל האצילות הוא בא"ק כבחי' הזו"ן. והרי נעלה ומרומם

ביר"ד עלמא דאתי ובה"א עלמא דא כלומר במ"י ברא עולם הבא ובמ"ה ברא עולם הזה ודין הוא רמז עילא ותתא) וכדין עבד תולדות ונפק שמא שלים מה דלא הוה קדם דנא הה"ד (בראשית ב ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם כלהו הוו תליין עד דאתברי שמיא דאברהם כיון דאשתלים שמא דא דאברהם שמא קדישא אשתלים הה"ד (שם) ביום עשות יהו"ה אלהים ארץ ושמים.

תרגום: מתי אותו המפתח פותח שערים ומזדמן לשמוש ולעשות תולדות, כשבא אברהם, שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", ושינוי באברהם. ומה שהכל היה סתום במלת 'ברא' חזרו האותיות לשמוש, ויצא עמוד שעשה תולדות, אבר היסוד הקדוש, שהעולם עומד עליו. כשהאבר הזה נרשם במלת 'ברא', אז רשם הסתום העליון (הקדוש לגלות) רושם אחר לשמו ולכבודו. וזה הוא "מ"י ברא אלה". וגם כן השם הקדוש שמתברך שהוא "מה" שנרשם, והוציא מן ברא אבר, והוא רשום באלה מצד זה ואבר מצד זה, הסתום הקדוש. אלה עומד, אבר עומד, כשנשלם זה, נשלם זה. חוקק לאבר הזה ה', וחוקק ל"אלה" הזה י'. האותיות מתעוררות להשלים את הצד הזה ואת הצד הזה, ואז מוציא מ"ס. נוטל אחד לצד הזה ואחד לצד הזה. נשלם השם הקדוש ונעשה אלהים, גם כן השם של אברהם, כשנשלם זה נשלם זה. ויש אומרים שלקח הקדוש ברוך הוא מ"י זרק באל"ה ונעשה אלהים. ולקח הקדוש ברוך הוא מ"ה זרק באב"ר ונעשה אברהם. (ומלת מ"י רומזת לחמשים שערי בינה. ויש בה יר"ד, האות הראשונה של השם הקדוש. ומלת מ"ה רומזת למנין השם הקדוש, ויש בה האות השניה של השם הקדוש יהו"ה, כמו שנאמר "אשרי העם שככה לו וגו'", "תולה ארץ על בלי מ"ה", ואז התקיימו שני עולמות, ביר"ד העולם הבא ובה"א העולם הזה. כלומר במ"י ברא את העולם הבא, ובמ"ה ברא את העולם הזה, וזהו רמז מעלה ומטה). ואז עשה תולדות ויצא שם שלם מה שלא היה מקודם לכן. זהו שכתוב "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", כולם היו תלויים עד שנברא שמו של אברהם. כיון שנשלם השם הזה של אברהם, נשלם השם הקדוש. זהו שכתוב "ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים".

⁴³⁶ ז"ל: במ' הנעלמת בו שתקנה התהו.

העקודים על האצילות הרבה מאד, ומשום כ"ז הנה הוה בעקודים שליטת הס"ג, ובאצילות הנה הוה שליטת המ"ה וב"ן, וע' עוד בדברינו לעיל כלל ו' ענף ה'.

כלל ט"ו ענף ז' אות ב'

וענין שליטת הס"ג הוא, כי הרי העשר ספי' הנה נודע הוא שהג"ר הם נסתרות וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) שעליהם נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו, והוה הג"ר בבחי' ממוצע בין ההעלם הגדול דא"ס לגילוי ית"ש שהוא בהז"ת. והרי נצטמצם אור א"ס ואינו מתגלה אלא מתחת הג"ר ולמטה, וכ"ז הוא באצילות אבל בעקודים הנה שם הוא הגילוי דאור הס"ג שהוא מהג"ר, והרי מאיר העקודים בבחי' ממוצע בין א"ס לאצילות.

והנה באצילות הנה אמר אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארה אצילות⁴³⁷, שהוא עצם האצילות, כי עצם האצילות הוא בחי' הרוח שהוא השם מ"ה⁴³⁸, אבל הנשמה שהוא השם ס"ג כאשר מאיר הוא באצילות הנה נקרא שם בשם גדלות, כי הוא למעלה ממדרגתו וכמ"ש הרב בשער המוחין (ריש פרק ז). וכן השם מ"ה הנה הוא נקרא באצילות בשם שמא מפרש⁴³⁹, כי הוא מפורש ונגלה שם שהוא עיקר מדרגת האצילות, אבל השם ס"ג הוא נקרא באצילות בשם שמא סתים, כי הוא נסתר ונעלם שם, וכמ"ש הגר"א בתיקונים תיקון י"ג (דף כח ע"ג ד"ה בשמא סתים), וכ"ז הוא משום שהוא למעלה ממדרגת האצילות כנו'.

משא"כ העקודים הנה שם הוא השם ס"ג עצם בו, וכל עצמותו הוא הנשמה הכללית שהוא הס"ג הכללי, והוה שם השם ס"ג השמא מפרש, כי באצילות הוה עיקר הגילוי רק מו"א שהוא הרוח הכללי, אבל בעקודים הוה הגילוי מאימא שהיא הנשמה הכללי. אמנם השם ע"ב הכללי דקרקפתא, הנה הוא נעלם גם בעקודים, וכמ"ש הרב בטנת"א (ריש פרק א), והוה השם ע"ב דקרקפתא בבחי' ממוצע בין א"ס להעקודים, והוה השמא סתים גם בעקודים.

וכ"ז הוא ע"פ מה שנודע בהפרצופים הפרטיים שבאצילות, שאין בכל פרצוף רק ג' כלים מל"כ, שהם הכלים דנר"ן, אבל מהחיה ולמעלה אין כלי כלל, ולכן הוא עד"ז ג"כ בכללות העולמות שהתחלת הכלי הוא מעקודים שהוא הס"ג הכללי, הנשמה הכללית, אבל למעלה מעקודים אין כלי כלל ואין גילוי כלל, והוה הע"ב דקרקפתא (נז ע"ג) שהוא החיה הכללי שאין לנו רשות לדבר בו מגודל העלמות⁴⁴⁰.

וזהו הענין ג"כ מ"ש הרב בדרושי אבי"ע (פרק ב סמוך לסופו) כי בבחי' אחת הנה נקרא הנשמה ג"כ בשם גוף ע"ש, והוה משום כי הרי גם בכללות העולמות הנה נתגלה בחי' כלי להנשמה הכללי, והוה עולם העקודים שהוא הס"ג הכללי, ונעשה שם בחי' כלי, ועי"ז נעשה האפשרי לגילוי אור הס"ג שבו, וכנודע שע"י הכלי יש אפשרי להאור שיתגלה ע"ד הנשמה שאין גילוי לה רק ע"י הגוף, ומתגלה בעקודים הס"ג הכללי כמו באצילות המ"ה הכללי.

והנה נמשך מזה עוד ענין אחד נעלה, כי באצילות אשר עיקרו דכל פרצוף הוא רק השם מ"ה שהוא בחי' רוח, הנה אינו מתלבש כל עליון בהתחתון אלא רק בהז"ת שבו, שהוא בחי' רוח והרישין הם מגולין (וכמ"ש בשער סדר אצילות בקיצור (פרק א) וכן בהולדת או"א (ריש פרק ד) ובמבו"ש שע"ב ח"ג פ"ד, וכן שם שער א"א (פרק א) ע' שם ושם), כי הם למעלה ממדרגת התחתון, ועומד כל עליון בכל הג"ר שלו למעלה מהתחתון. משא"כ בעקודים אשר שם הוא שליטת הס"ג, הנה מתלבש שם כל עליון בהתחתון מהבינה שלו ולמטה, ומתגלה אור הס"ג דהעליון בהתחתון ומאיר כל א' באור הס"ג.

והנה נמשך מזה ענין עוד, כי באצילות אשר ההתלבשות דהעליון בהתחתון הוא רק בהז"ת שלו, הנה נמשך מזה אשר כל הנה"י דהתחתון אין להם על מה לסמוך בהעליון, והם באים כולם בסוד תוספות, וכמ"ש הרב בהולדת או"א (ריש פרק ד) וכן בא"א (פרק ז), אבל בעקודים

⁴³⁷ עי' לעיל כד ע"א שר"ל שעל פיו מתנהג עולם האצילות.

⁴³⁸ עי' לעיל הערה 168.

⁴³⁹ עי' תיקו"ז ח ע"א.

⁴⁴⁰ עי' ע"ח עגו"י ה.

אשר ההתלבשות הוא מהבינה ולמטה, א"כ הרי אין צריך לבוא בסוד תוספות אלא רק היסוד ומלכות לבד, כי הח' עליונים דכל תחתון הרי יש להם על מה לסמוך בהעליון, והוא בהח' ספי' שמבינה ולמטה המתלבשים בו, וזהו מ"ש הרב במטי ולא מטי (ריש פרק ד) כי אור היסוד והמלכות דהעקודים הם הוצרך להעשות מחדש ע"ש, והוא משום כי אין להם על מה לסמוך כנז' והוצרכו הם לבוא בסוד תוספות.

כלל ט"ו ענף ז' אות ג'

אמנם הנה כאן יש מקום עיון אנב דאתי לידן נדבר בזה קצת, כי הנה זה לשון הרב בהולדת או"א (ריש פרק ד): כבר ביארנו כי לעולם כל בחי' נה"י הם בסוד תוספות ואינם עיקרין ולכן הם לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), והטעם לפי שמרישא עלאה דעתיק אינו מלוכש בא"א כי אם ז"ת שבו, א"כ נמצא שאין קיום לא"א רק לז' ראשונות שבו, והג' תחתונות שהם נה"י אינן יכולין לבוא רק בסוד תוספות, כי אין להם עיקר וקיום במציאות העליון ממנו, וכעד"ז כל האצילות, עכ"ל. והנה הדברים הללו הם לכאורה קשה מאד, כי מאחר שמתלבש הז"ת דהעליון בהתחתון, הרי מגיע ההתלבשות עד סוף נצח שהיא השביעית, ואין צריך לבוא בסוד תוספות אלא רק הוד יסוד לבד, וכן צריך ביאור עוד אלמה השמיט המלכות ואמר רק נה"י ולא אמר נה"מ.

אמנם הנה הדברים הללו הנה הם ג"כ בשער א"א (פרק ז'), ואמר שם זה לשונו, כי ז"ת דעתיק אע"פ שאמרנו שהם מתלבשים בז' דגלגלתא, עכ"ז בהכרח הוא שיתפשטו בכל קומת א"א, ועיקר מה שהם ברישא דא"א אינם אלא ב' שהם חסד וגבורה, חסד בגלגלתא גבורה במוחא, אבל שאר המתגלגלן בז' דרישא אינם רק הארה בעלמא. אך עיקר התלבשותם הוא למטה בשאר שיעור קומה דא"א, כיצד ת"ת בבינה דא"א שהיא גלגלתא דאו"א, נצח הוד בחו"ג דא"א שהם מוחין לאו"א, ואח"כ היסוד מתפשט בת"ת ונה"י דא"א, כי כבר ידעת כי לעולם כל נה"י הם באים בסוד תוספות ואינם עיקרין, לכן מסוד יסוד דעתיק מתפשטין נה"י דא"א, וכן הענין בכל נה"י דאצילות עכ"ל. וכן הוא ג"כ במבו"ש (שע"ג ח"ב פ"ב) ע"ש, וכן במאמרי רשב"י (דף מט ע"ד נא ע"ג מדפוה"ח תרנ"ח).

והנה מלשון הזה הרי ניחא לכאורה מה שהעירנו בענין הנצח, כי הרי אינו חושב ההתלבשות רק מו"ק דעתיק שהם הג"ת נה"י, והרי אינו מגיע ההתלבשות אלא עד סוף הת"ת, והוא משום כי המלכות דעתיק וא"א הנה היא בהעלם מאד, ע' א"א (פרק ב בסוף המ"ק שם) וכן בא"א (פרק י) ובמלכים (פרק ד), וע' עוד במאמרי רשב"י (דף מח ע"א) שחושב בא"א את הי' ספי' מרדל"א שהוא למעלה מהכתר והרדל"א הוא משלים לעשר, כי המלכות לא יצאה בא"א לבחי' בפנ"ע אלא שהיא כלולה בהט' העליונים דא"א (נז ע"ד) וברדל"א. ואמר שם, אמנם אח"כ נגלית המלכות מסוד הרדל"א אשר למעלה מהכתר, כי משם היא נמשך ומתגלה לבסוף, ובוה תבין מעלת וגדולת המלכות, כי היא עטרה בראש צדיק, והיתה לראש פינה, ויהיה לעתיד אורה גדולה מן השמש כי התפשטותה הוא מן רדל"א. (ע"ש כי בע"ח בא"א (פרק ב) בסוף הדיבור אשר קודם המ"ק יש שם ט"ס קצת בהלשון). ועכ"פ הוא כי הרי מדברי הרב אשר בא"א (פרק ז) וכן במבו"ש ובמאמ"ר הנז' אשר חושב שם ושם כל ההתלבשות דהעתיק בא"א רק הו' דהג"ת נה"י, הרי ניחא מה שהעירנו לעיל בענין הנצח בפשוט היטיב. אמנם מה שקשה מאד כי הרי גם בכל המקומות הנז' גופה, הנה אמר בפירוש כי ז' תחתונות דעתיק מתלבשים בא"א, אלא שבסוף אינו חושב רק ו', ומתחיל בז', ומסיים בו', ע' שם ושם ותראה שכן הוא.

אך הענין בזה הוא פשוט ג"כ, כי האמת הוא שכל התלבשות אשר מהעליון להתחתון הוא לעולם רק בהמלכות לבד, וכמ"ש בשער או"א (פרק ה): והנה נודע כי אין העליון מתלבש בתחתון אלא המלכות שבו לבד עכ"ל, וע"ש (פרק ט) ובמוחין דצלם (סוף פרק ד) ובכ"מ רבו מלספר. אמנם התלבשות המלכות הנה הוא בכללות כל הו"ק, כי הם כלולים בה. והרי נמצא כי ההתלבשות הוא ז', והוא ו', והוא אחד. כי בפרטות הוא ז' שהם הג"ת נה"י, ובכללות הוא ו' שהם הג"ת נה"י לבד, כי המלכות היא רק כלולה מכולם ונמשכת רק מהם, ואין לה גילוי זולתם כלל, כי

כל עצמותה היא בתחילה בכח בהם, ואח"כ היא יוצא בסוף מן הכח לפועל בגילוי בפנ"ע ג"כ, ונמשכת ונתגלית רק מהם ועל ידם כנודע כ"ז. והרי הוה עצמותה רק עצמות דחג"ת נה"י, ובכללי כללות הוא רק אחד שהוא המלכות לבד, כי רק הוא מתלבש בכל תחתון אלא שהיא כלולה מהם כולם.

והנה אחר כ"ז הרי ניהא היטיב ג"כ מה שכל הנה"י הם בסוד תוספות, כי הרי אינו נמשך ההתלבשות מהעליון בהתחתון אלא מהמלכות הכלולה מעצמות הו"ק, ומגיע ההתלבשות בהתחתון רק עד סוף הת"ת שבו, ואין להנה"י שבו על מה לסמוך ובאים כולם בסוד תוספות. וכן הרי ניהא ממילא ג"כ מ"ש רק נה"י ולא אמר נה"י"מ, כי הרי היא אין לה מציאות בפנ"ע, ר"ל שכל גילוי מציאותה נעשית רק מהם ועל ידיהם והיא רק כלילותם, וכל מה שנעשה בה הוא מהם כי הם מתגלים בה, ולכן אינו חושב אותה לפרט בפנ"ע, כי כל מה שנעשה בהם הוא נעשה בה, כי היא רק כלילותם כנ"ז. ובאמרו נה"י שהם בסוד תוספות, הנה ממילא הוא שכן הוא במכל שכן המלכות ג"כ כי היא נמשך רק מהם.

כלל ט"ו ענף ז' אות ד'

אמנם בענין הסדר ואופן התוספות דנה"י הנה נמצא בזה שמועות שונות בדברי האריז"ל, כי בשער א"א (פרק ז) וכן במבו"ש בא"א (תחילת פרק ב) הנה אמר שם כי נעשו הנה"י דא"א ע"י ריבוי השפע דיסוד דעתיק שהוא בהת"ת דא"א, הנה מריבוי השפע היוצא מהיסוד מתפשטים ונעשים הנה"י דא"א, וכן אמר ג"כ במאמ"ר (דף מט ע"ד). אמנם בשער המלכים (פרק ד) וכן בשעה"ק (ח"י ע"ב כו ע"ד) הנה אמר כי הנצח הוד דעתיק מתחלק כל א' לג' פרקין, והיסוד דעתיק לב' פרקין יסוד ועטרה. והנה הפרקין עליונים הם לחג"ת דא"א, והשנים הם להנה"י דא"א, והפרקין תחתונים דנצח הוד דעתיק הם למטה מהא"א שהוא למטה מהאצילות, והם לסוד דדי בהמה שיתבאר ענינו לקמן בעהית"ש (אות ה). והרי לנו עכ"פ כי לא נעשו הנה"י דא"א בסוד תוספות כלל, אלא שנעשו מהפירקין אמצעין דנה"י דעתיק ע"ד החג"ת דא"א, שהם נעשו מהפרקין העליונים דהנה"י דעתיק, וכן אמר ג"כ במבו"ש (פרק ב הנו' דף כב ע"א) בשמועה הב' שם. עוד אמר שם במבו"ש (דף כב ע"ב) שמועה ג', כי הב' פרקין עלאין דכל א' מהנה"י דעתיק הם לחג"ת דא"א, והפרקין תתאין דהנה"י דעתיק הם להנה"י דא"א (כי גם בהיסוד יש בחי' ג' פרקין כמ"ש בשער פרצופי ז"ן פרק ג). והרי לנו ג' שמועות בענין התהוות הנה"י דא"א אשר נראה לכאורה שסותרים זה את זה וכבר האריכו המפרשים בזה ע' עליהם.

אך לדעתי נראה כי כל אלו הג' שמועות הנה כוונה אחת לכולם, אלא שבא זה ולימד על זה, ומבין כלם נלמוד איך שהוא הענין בדיוק ובפרטות. והענין הוא כי הנה עיקרן דכל הנה"י דעתיק הם באמת רק בהחג"ת דא"א, והם כולם למעלה מן הפרסא דא"א (נח ע"א) ולפנים מן הפרסא וכמ"ש ג"כ הגר"א בספד"צ (פרק ה בד"ה יהי רקיע לג ע"ב), אמנם הנה ע"י ריבוי השפע דהיסוד דעתיק המסתיים בהחזה דא"א (ע' שער א"א פרק א וכן בשעה"ק כו ע"ד), הנה מתפשט הארת הב' פרקין תתאין דנצח דעתיק והארת הב' פרקין תתאין דהוד דעתיק, אשר אלו הב' פרקין תתאין דכל א' מהם הנה הם בחלקי החסד גבורה דא"א אשר למטה מהחזה, ולכן מתפשטים הם ג"כ ע"י ריבוי השפע היוצא מהיסוד דעתיק המסתיים בהחזה דא"א, ומתפשט ע"י הארת כל אותן הפרקין דהנה"י דעתיק ג"כ עם ריבוי השפע דהיסוד, ומתפשטים דרך הפרסא דא"א, ונעשה מכ"ז הנה"י דא"א.

ונמצא כי נעשים הנה"י דא"א רק בסוד תוספות, שהוא מריבוי השפע דהיסוד דעתיק, וכמו שאמר בשמועה הא'. אמנם הוא ג"כ רק ע"י הארת הפרקין דהנה"י הנו' וכמו שאמר בשמועה הב', כי הם מקבלים את ריבוי השפע דהיסוד דעתיק בעצם וראשונה, וע"י אותו ריבוי השפע מתרבה ומתגדל אורם וממשיכים את הארתם ג"כ דרך הפרסא דא"א להמציא ולהוציא את הנה"י שבו. והרי נתבאר לנו כי השמועה הא' והב' הם משתתפים זב"ז ונעשים לאחד, כי ע"י ריבוי השפע דהיסוד דעתיק אשר בשמועה הא', הנה נתפשטו הארת הפרקין דהנה"י דעתיק אשר בשמועה הב' ומשניהם יחד נעשה הנה"י דא"א.

אמנם הנה הארת הפרקין דהנה"י דעתיק המשתתפים עם ריבוי השפע דהיסוד דעתיק להמציא ולהוציא את הנה"י דא"א כנוז, הנה הוא עיקרן רק מהפרקין האמצעין דהנה"י דעתיק, אבל הארת דהפרקין תתאין הנה זה מתפשט עוד יותר למטה מכל הנה"י דא"א ולמטה מכל האצילות, ונעשה מזה הסוד דדי בהמה, שהם מהארת הפרקין תתאין דעתיק המתפשטים בגבול עולם הבריאה, כמ"ש בא"א (פרק א) ובז"א (פרק א) וכן במלכים (פרק ד) ובמבו"ש (שע"ג ח"ב פ"ב), ונעשים הם ג"כ רק ע"י ריבוי השפע דהיסוד כנוז. וזהו שאמר בשמועה הב', כי הפרקין האמצעין הם להנה"י דא"א, והפרקין תתאין הם לסוד דדי בהמה, והכוונה הוא רק על הארתם לבד וכמו שאמרנו, וכן כל התפשטות אותן ההארות הנה הוא רק ע"י ריבוי השפע דהיסוד ובשיתופם יחד וכנ"ל. והרי לנו עכ"פ כי אין שום סתירה בין שמועה הא' להב', כי משתתפים שניהם יחד וככל מה שאמרנו.

והנה עד"ז יתפרש ג"כ ענין השמועה ג' הנ"ל, כי הוא ג"כ רק ע"פ הכוונה הנז', ומה שאמר כי הב' פרקין עלאין הם לחג"ת והפרקין תתאין הם לנה"י, הנה בזה מלמדינו כי גם הארת הפרקין האמצעין אשר ע"י ריבוי השפע דהיסוד, הנה נשאר ג"כ עיקר ההארה למעלה בחג"ת דא"א, וכן הארת הפרקין תתאין אשר ע"י ריבוי השפע דהיסוד אשר לסוד דדי בהמה, הנה נשאר ג"כ עיקר ההארה למעלה באצילות עצמו להנה"י דא"א. והוא ע"פ הכלל שנודע שכל אור עליון היורד למטה הנה נשאר עיקרו למעלה, כמ"ש הרב הכלל בזה באח"פ (פרק ג) ובנסירה (פרק ז) ובכ"מ, וזהו שאמר בשמועה הג' שהב' פרקין עלאין הם לחג"ת והפרקין תתאין הם להנה"י, כי הנה"י דא"א אשר הם בסוד תוספת מריבוי השפע דהיסוד דעתיק כמ"ש בשמועה הא', הנה הוא בשיתוף הארת הפרקין האמצעין דהנה"י דעתיק כמ"ש בשמועה הב', ובשיתוף הארת הפרקין תתאין דהנה"י דעתיק כמ"ש בשמועה הג'. והרי נמצא כי כל אלו הג' שמועות הנה הם כולם דברי אלהים חיים אמת, כי כולם ישנם ובא זה ולימד ע"ז, כי נעשו הנה"י דא"א ע"י שיתוף הדברים אשר בכל אלו הג' שמועות כולם וכמו שבארנו והבין ודע כ"ו.

כלל ט"ו ענף ז' אות ה'

וענין סוד דדי בהמה אשר בהפרקין תתאין דנה"י דעתיק אנב דאתי לידן נדבר בזה קצת, כי הנה בשער המלכים (פרק ד) וכן בספר שעה"ק (דף ח"י ע"ב) אמר כי סוד דדי בהמה הנה הוא להחיות את המלכים בחיות המוכרח כדי שלא יתבטלו לגמרי ויהא אפשר להם להתקן, ועל זה ירדו הפרקין תתאין דנה"י דעתיק בגבול עולם הבריאה ונעשו שם בסוד דדי בהמה כדי להניק את המלכים שירדו שם אחר מיתתם ושבירתם. אך בשער ז"א (פרק א) אמר כי סוד דדי בהמה אשר נעשו בנה"י דעתיק, הנה היו משמשים בעת התיקון ג"כ, כי כל הפרצופים כולם שהם א"א או"א זו"ן, הנה היה התיקון דכל א' ע"י עיבור ולידה מהעליון ממנו, ואחר הלידה דכל א' הנה יצא וירד בגבול עולם הבריאה וינקו מסוד דדי בהמה (נח ע"ב) דעתיק, ונתקנו עי"ז לעלות במקום האצילות לינק אח"כ מסוד דדי אדם. וכן אמר ג"כ במבו"ש (שע"ג ח"ב פ"ב) כי סוד דדי בהמה הנעשים מתרין פרקין תתאין דנה"י דעתיק המתפשטים בגבול עולם הבריאה, הנה הוא כי מהם היו יונקים המלכים שירדו בבריאה קודם שנתקנו במקומם בא"א ובזו"ן, וגם אחרי שהיו נולדים כל פרצוף ופרצוף היו יורדים תחילה שם, ר"ל בגבול עולם הבריאה ובמקום דסוד דדי בהמה הנז', ויונקים משם ואח"כ עולים למקומם וכנ"ל פ"א ע"ש, עכ"ל.

והנה לכאורה הרי צריכים אותן הדברים ביאור מכמה פנים היינו: א', כי א"כ הרי מאין היו יונקים המלכים קודם שנתקנו גם עתיק, וכן מאין היו יונקים המלכים דהעתיק עצמו, כי גם בעתיק היה כל ענין דמיתת המלכים כנודע, ומאין היו יונקים המלכים שלו גופה הן קודם תיקונם הן לאחר תיקונם, ר"ל אחר לידתם כנוז. ב', כי הרי בשבירת הכלים (פרק ג) מבואר כי סידר המאציל ית"ש באורות המלכים אחר מיתתם שלא יתרחקו האורות מהם יותר מג' כדי להאיר להם מרחוק שלא ימותו לגמרי כמבואר שם וכנודע, וא"כ הרי למה היה צריך לסוד דדי בהמה אשר מעתיק, הלא כל א' קיבל הארה מאורו עצמו לצורך חיותו המוכרח לו שיהא אפשר לו להתקן וכמבואר שם. ג', בענין יציאתם וירידתם בעת התקון אחר העבור והלידה דכל א', שחזרו וירדו לעולם הבריאה

וינקו גם אז מסוד דדי בהמה דעתיק, הנה כ"ז היא ג"כ לכאורה תמוה מאד מכמה פנים: אחד, כי לאיזה צורך חזרו וירדו כל א' אחר הלידה בגבול עולם הבריאה. שנית, כי הרי הוא כעין בחי' מיתה ח"ו, וכנודע מענין מיתת המלכים שירידתם ממקום האצילות למקום הבריאה הוא בחי' מיתה. שלישית, ענין יניקת כולם אחר הלידה דכל א' מסוד דדי בהמה דעתיק הרי לכאורה היה צריך שיהא יניקת כל תחתון רק מסוד דדי בהמה דהעליון שיצא ממנו הזוין מאימא, ואימא מאבא, ואבא מא"א, וא"א מעתיק, והרב אמר שכולם ינקו מסוד דדי בהמה דעתיק, ואלמה הוא. ולא עוד כי לא נמצא בדברי הרב בשום מקום ממצואות דדי בהמה לא באבא ולא באימא ולא בז"א אלא רק בעתיק וא"א כמ"ש במלכים (פרק ד) ובשעה"ק (דף ח"י ע"ב), ובמב"ש (שע"ג ח"ב פ"ב), וכן בנוק' דז"א בשער הקליפות (פרק ב), אבל בשאר הפרצופים הנה לא נמצא בדברי הרב ממצואות דדי בהמה בהם כלל ומהו הענין בזה. וכן צריך ביאור עוד כי הרי נודע הוא שכל הענינים אשר באצילות הנה ישנם דוגמתן למטה כי בצלם אלהי"ם עשה את האדם (בראשית ט ו), וכמ"ש בנסירה (פרק ג) ובמוחין דצלם (סוף פרק ב), וענין הזה דיניקת הפרצופים אחר לידתם מסוד דדי בהמה הרי לא נמצא דוגמתן למטה כלל, גם צריך ביאור על הסוד דדי בהמה דהפרקין תתאין דעתיק שאמר היכן שהוא מקומם בו בדיוק.

והענין בכ"ז הוא, כי נודע הוא כי הנצוצין והשברי כלים אשר ירדו בעת מיתת המלכים הנה היו כלולים משרשי המציאויות דכל הדר' עולמות אבי"ע, כי כולם נעשו ונתקנו רק מהם וכמ"ש בדרושי אבי"ע (פרק ג מהדר' פרקים אחרונים) ובכ"מ וכנודע. ובאשר שהאצילות אחר התיקון הנה הוא כולו אלהות גמור ע"י אור א"ס שמתייחד בהם, עד שנעשו הוא והם כולו חד, והרי היו עומדים כל הנצוצין והשברי כלים הראוים להאצילות לעלות ולהתעלות לאור פניו ית"ש ולהעשות למעונה אלהי קדם", לכן נהג בהם המאציל ית"ש בעילוי יתירה גם בעת נפילתם וירידתם בעולם התוהו, אשר היו אז מסולקים מאור א"ס כמעט לגמרי, כי נתעלם אז אור א"ס מהם בהעלם גדול מאד. אך משום צורך תועלת אותן הנצוצין והשברי כלים אשר היו עתידים להעשות מהם עולם האצילות, הנה התפשט וירד הארת הפרקין תתאין דעתיק ונעשה בהם הסוד דדי בהמה להניק את המלכים, כי העתיק שהוא הז"ת דרדל"א והוא מן מלכות דא"ק, והוא נשמת פנימיות דא"א כמ"ש בסדר אצילות בקיצור (פרק א) ובמלכים (פרק ח), והוא הנאצל הראשון לקבלת אור א"ס כמ"ש בא"א (פרק ב). הנה ע"י סוד דדי בהמה שנעשה בו להניק את המלכים, הטעימן ע"י בנועם זיו הארת אור דא"ס עכ"פ גם בנפילתם וירידתם למטה.

והרי נחא בזה מה שהערינו לעיל בהערה ב', כי למה היה צריך ליניקת דסוד דדי בהמה מעתיק הרי היה להם הארה (נח ע"ג) מאורם עצמם ע"י שלא נתרחקו מהם יותר מג' כמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ג), אבל בדברינו עתה הוא נחא, כי אחר נפילתם וירידתם אשר נתמעטו כ"כ במיתתם ושבירתם, הנה היה ההכרח להטעימן מאור א"ס דוקא, ר"ל מהארת בחי' מדרגת אור א"ס שבעתיק, שהוא היניקה דסוד דדי בהמה שבו כדי שיהא אפשר להניצוצין והשברי כלים דאצילות, ר"ל העומדים להתתקן ולבוא למדרגת האצילות, שיהיו ראוים לקבל בתוכם אח"כ את היחוד דאור א"ס ממש, ולכן לא הסיר את השגחת אור פניו ית"ש מהם לעולם, ר"ל גם בעת מיתתם משום שהרי הם היו עתידים ועומדים להאיר באור פניו עצמו ית"ש.

וכן הרי נחא לנו ממילא ג"כ את ההערה א' שהערינו לעיל, כי מהיכן היו יונקים המלכים קודם שנתקן גם עתיק, וכן מהיכן היו יונקים המלכים דהעתיק עצמו וכנ"ל, הרי נחא כ"ז היטיב ע"פ דברינו, כי האור דעתיק הרי הוא ממדרגת אור א"ס כנודע וכנ"ל, וא"כ כאשר מיתו המלכים שבו וירדו הנצוצין והשברי כלים שבו למטה והיו גם הם בכלל כל המלכים שמיתו, הנה ע"י האורות דהמלכים דעתיק שנשארו למעלה והאירו מרחוק להניצוצין והשברי כלים שלהם ע"י שלא היו רחוקים יותר מג' כמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ג) וכנ"ל, הנה ע"י הארה הזו מהאורות דעתיק שנמשך בהם אז הנה היה מספיק להם אז לטעם נועם זיו דבחי' הארת מדרגת אור א"ס, כי אור דעתיק הוא לעולם, ר"ל גם קודם התיקון מבחי' מדרגת אור א"ס, ולכן הנה כל אורות המלכים שלו שהמשיכו הארתם מלמעלה למטה להאיר להניצוצין והשברי כלים שלהם,

ע"י שלא היו רחוקים מהם יותר מג', הנה היה מספיק זה אז לבחי' הארת מדרגת אור א"ס לכל הניצוצין והשברי כלים כולם. משא"כ אח"כ, ר"ל אחר שנתקן עתיק וכל שאר כל המלכים עדיין לא נתקנו, והרי יצא ועלה מהם הניצוצין והשברי כלים דעתיק לצורך תיקונם, ונשארו כל הניצוצין והשברי כלים דכל המלכים בלי הארה ממנו, הנה נעשה אז בעתיק הסוד דדי בהמה להאיר להם מבחי' מדרגת הארת אור א"ס וכנ"ל, כי אורם עצמן של שאר כל המלכים אשר היה מאיר להם מרחוק ע"י שלא נרחקו מהם יותר מג', לא היה מספיק להם אלא רק כדי שיהא אפשר להם להתקן ולבוא למדרגת עצמותם גופה, אבל לצורך העילוי דהיחוד אור א"ס בהם היה הצורך להניק להם מעתיק דוקא, כי אורו הוא לעולם ממדרגת בחי' אור א"ס כנז'.

והנה ניהא לנו מעתה ג"כ מה שלא נמצא הסוד דדי בהמה לא באבא ולא באימא ולא בז"א אלא רק בעתיק, כי הם כולם אינם ממדרגת אור א"ס כלל, ולכן אחר שירדו בבריאה ויצאו ממחיצתן וכמו שיתבאר למטה והיה נצרך להם להטעימן אז ג"כ מהארת אור א"ס כדי שיהא אפשר להם להתעלה אח"כ בעלייתם למעלה ביחוד אור א"ס ממש, הנה היה ההכרח להניק להם מעתיק דוקא, כי אותו התועלת שהוא להטעימן מהארת זיו אור דא"ס הנה הוא רק בעתיק ולא בזולתו כלל.

וכן הנה ניהא לנו ג"כ מה שלא נמצא למטה בעוה"ז עתה ענין היניקת דדי בהמה אחר לידת כל אדם בהעוה"ז וכמו שהוא בהפרצופים שלמעלה וכמו שהערינו לעיל בזה, כי מאחר שאמרנו שכל ענין דיניקת מסוד דדי בהמה אחר לידת כל פרצוף הנה הוא בכולם רק מעתיק לבד, וכדי להטעימן מהארת זיו אור דא"ס, וכדי שיהא אפשר להם בעלותם באצילות להתייחד באור א"ס ממש, וא"כ הרי לא שייך כל ענין הזה עתה בהעוה"ז כלל, כי הנה עד סוף הזמן כולו עד שיגיע עת תיקון האחרון הנה אי אפשר להעולמות ב"ע להתעלה ולעלות למדרגה הנורא הזה הגילוי היחוד דאור א"ס ית"ש בכולם בשום פנים, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ג' ענף ה' ו' ז' וכן בכ"מ שם. ולכן אין מציאות כלל ליניקת מסוד דדי בהמה אחר לידת כל א' אשר בהעוה"ז, כי הרי גם למעלה הנה לא נמצא ענין התיקון הזה אלא רק מעתיק לבד, שבו הוא הסוד דדי בהמה, וממנו יונקים כל הפרצופים כולם אחר לידת כל א', וכדי להתקן ולבוא לגילוי היחוד דאור א"ס אשר הוא בכל פרצופי האצילות כולם גם עתה, כי זהו עיקר מעלת כל האצילות לעולם. (נח ע"ד)

ובמעלת עילוי הזה (דגילוי היחוד דאור א"ס) הנה נבדל האצילות מכל העולמות ב"ע כנודע, וא"כ הרי אין לתמוה מה שלא נמצא ענין הזה בהעולמות ב"ע, כי הרי כ"ז הוא עצמו רק מתכונת האצילות במה שהוא נעלה ונבדל מהבי"ע. אמנם לעתיד לבוא כאשר יגיע עת תקון האחרון, שיתעלו הבי"ע כולם ג"כ להתייחד באצילות אחר שיחזרו כולם לשרשן, ונשגב ה' לבדו (ישעיה ב' יא), הנה יעשה להם אז באמת ג"כ התיקון הזה דהארת א"ס להכניס לתיקון האחרון, שהוא גילוי היחוד דאור א"ס שיהיה לעתיד בכולם. אבל עתה אשר כל העולמות ב"ע הם כולם עתה רק בבחי' נפרדים⁴⁴¹, אין להם שייכות עתה כלל לענין התיקון הזה כי הוא רק למעלת האצילות לבד, אשר בו הוא גילוי היחוד דאור א"ס תמיד, ולכן נעשה גם באצילות התקון הזה רק מעתיק ולא מפרצוף זולתו וכנז' והבן ודי בזה.

ודע כי ענין התיקון הזה דסוד דדי בהמה דעתיק להניק את המלכים הנה הוא עומד לעולם, כי תמיד הרי מתבררים ומתתקנים ניצוצין חדשים למציאויות חדשים המתחדשים תמיד בכל הדי' עולמות אבי"ע, וכן גם בעת קץ הימין, הגם שאז הרי יוגמר הבירור בכולם, עכ"ז הנה לא יופסק ג"כ ענין התיקון הזה דסוד דדי בהמה דעתיק, כי אז ישמש התיקון הזה לכל העולמות ב"ע כולם ג"כ כדי להטעימן מהארת אור א"ס, שיהיו מוכשרים לחזור לשרשן באלף השביעי, וכן להכניס לתיקון האחרון, שיעלו כולם לסוד האחדות הנעלם שהוא לגילוי היחוד דאור א"ס ממש שיאיר אז בכולם, כמו שכתבנו בכ"מ מדברינו. ועכ"פ כי המציאות הזה דסוד דדי בהמה דעתיק המתפשטים בגבול עולם הבריאה הנה זה לא נפסק לעולם, אלא כי עתה הם משמשים רק לצורך תיקון הניצוצין

⁴⁴¹ עי' לעיל הערה 185.

והאורות הראויים להאצילות, אבל מעת ביאת המשיח ומזמן תחיית המתים והלאה הנה ישמשו אז הסוד דדי בהמה דעתיק לצורך התיקון לכל העולמות כולם, ר"ל להעולמות ביי"ע ג"כ, כדי להכשירם כולם לבוא למדרגת מעלת האצילות ולסוד האחדות הנעלם אשר בתכלית תיקון האחרון, וכמו שבארנו בזה בספר הדע"ה בכ"מ, וכן יתבאר בזה עוד ועוד בדברינו לקמן בעה"י. אך עכ"פ הוא כי המציאות דסוד דדי בהמה דעתיק הנה לא יתבטל לעולם ח"ו עד שיוחזר כל המציאות כולו לסוד האחדות הנעלם וכנ"ל.

ואין להרהר על זה מדברי הרח"ו ז"ל בעיגולים ויושר (סוף ענף ד) שנשאר שם בזה בצ"ע, ואמר ואפשר לומר כי לאחר התיקון דמעשה בראשית הנה חזר העתיק לאסוף רגליו למעלה כו' וצ"ע, עכ"ל ע"ש. אך דע כי בספר שער הקדמות (דף י סע"ג) חזר בו מהרח"ו ז"ל מסברא הזה, כי הביא שם ג"כ מתחילה אותו האפשר לומר שכתב בע"ה ושקיל וטרי בזה, ואח"כ מסיק כי לא כן הוא אלא כי הב' פרקין תתאין דנצה הוד דעתיק הם עומדים לעולם בראש הבריאה לסוד דדי בהמה וכמו שאמרנו ע"ש ותמצא.

והאמת הוא כי הנה כל סברתו בתחילה בהאפשר לומר הנו', הנה הוא רק משום סתירת הדברים שנראה בעיניו, כי פעם אמר שנה"י דעתיק מסתיימים בשוה עם נה"י דא"א וזו"ן, ופעם אמר כי נה"י דעתיק הם מתפשטים יותר למטה שהוא גם בגבול עולם הבריאה ולסוד דדי בהמה, וע"ז אמר את האפשר לומר הנו' כדי לתרץ את סתירת הדברים שנראה לו בזה. אמנם כי לפי דברינו לעיל אות ד', שעיקרן דנה"י דעתיק הנה הם באמת רק בחג"ת דא"א, וכמ"ש בשער א"א (פרק ז) וכן הוא בנסירה (פרק ו) ע"ש, ומ"ש בעיגולים ויושר (ענף ד) כי נה"י דעתיק מסתיימים בשוה עם נה"י דא"א, ובשער המלכים (פרק ד) וכן בשער א"א (פרק א) ובז"א (פרק א), הנה אמר שם ושם כי הפרקין תתאין דנצה הוד דעתיק הם מתפשטים עוד יותר למטה, שהוא גם בראש הבריאה לסוד דדי בהמה, הנה הכוונה בכ"ז הוא רק על התפשטות אורם אשר ע"י ריבוי השפע דהיסוד וכנ"ל אות ד' כ"ז ע"ש, ואין כאן שום סתירה מזה לזה והבן כ"ז היטיב.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי סוד דדי בהמה דעתיק הנה הוא קיים לעד, כי עתה הנה הם לתיקון בירור הניצוצין אשר לצורך האצילות, ולאחר בירור הניצוצין אשר בימות המשיח ישמשו אז הסוד דדי בהמה דעתיק לתיקון העולמות כולם להביאם לסוד האחדות הנעלם כנ"ל. והרי נתבאר לנו מכ"ז היטיב מה שלא נמצא ענין הזה (נט ע"א) דיניקת מדדי בהמה גם אחר לידת כל פרצוף בעוה"י, כי כל סוד ענין הזה הוא רק למדרגת מעלת האצילות ולצורך תיקון העתיד וכנ"ל והבן.

ודע עוד כי הגם שבכמה מקומות בא"א (פרק א) ובשעה"ק (כו ע"ד) הנה נראה כי נעשו הסוד דדי בהמה דעתיק בסוף הפרקין תתאין דנצה הוד ממש שבו, אמנם בשער המלכים (פרק ד) ובשעה"ק (ח"י ע"ב) ובמבו"ש (שע"ג ח"ב פ"ב) הנה מבואר הוא כי הם בהמלכות דעתיק וא"א, כי נתחברו יחד הב' פרקין תתאין דנצה הוד דעתיק ונתלבשו בהמלכות דעתיק, ומלכות דעתיק נתלבשה בהמלכות דא"א (ר"ל אחר התיקון דא"א), ונעשה בהמלכות דא"א למטה סמוך לרגליה כעין שני דדי בהמה, והוא ע"ד שאמר בשער הקליפות (פרק ב) על המלכות דאצילות, כי יש בה למטה שני שדיים בבית הרחם שלה ונקרא דדי בהמה כו' ע"ש, וכן הוא בעינינו. ועל זה מרמז הרב בשער ז"א (פרק א) במה שאמר שם שהם כדמיון ב' דדי בהמה שדדיהם סמוך לרגליים, והמשכיל יבין איך נעשו ממש בחי' דדים למטה ואין להאריך, עכ"ל. וכוונתו בזה הוא כי הם ע"ד שאמר בהמלכות דאצילות בשער הקליפות (פרק ב) וכנ"ל. ועכ"פ הוא כי הם אינם בסוף פרקין תתאין דנצה הוד ממש, אלא הם רק בהמלכות דעתיק וא"א וכנ"ל. ומ"ש בכ"מ שהם בהפרקין תתאין דנ"ה, הכוונה הוא כמו שאמרנו לעיל, שהם מהארתם המתפשט, כי מתפשט אורם דהנו"ה ומתלבש בהמלכות דעתיק המתלבש בהמלכות דא"א, ונעשים בה עי"ז למטה בסוד דדי בהמה. וקודם שניתקן א"א היה הסוד דדי בהמה בהמלכות דעתיק עצמו, ואחר שנתקן א"א הנה נתלבש המלכות דעתיק בהמלכות דא"א ונעשו משניהם יחד הסוד דדי בהמה בהמלכות דא"א, ועיקרם הם מהארת הפרקין תתאין דנ"ה דעתיק כנ"ל, כי מהתפשטות אורם הנה נעשה בהמלכות הסוד

דדי בהמה. ומה גם כי גם עיקרן דהמלכיות עצמן דעתיק וא"א הם ג"כ רק בסוד תוספות מלמעלה וכמ"ש בשער א"א (פרק ב) וכנ"ל אות ג', והנה משום שעיקרן דכל סוד דדי בהמה שבהמלכות הנה הם מהארת הפרקין תתאין דנצח הוד, לכן אמר בכ"מ שהפרקין תתאין דנ"ה הם מתפשטים בראש הבריאה ודי בזה.

והנה לעיל בריש דברינו הערינו עוד במה שאמר הרב, כי בעת התיקון אחר עיבור ולידת כל פרצוף חזר כל א' וירד בבריאה וינק אז מסוד דדי בהמה דעתיק, והערינו לעיל כי לאיזה צורך ירדו בבריאה אחר הלידה, ומה גם כי הירידה מאצילות לבריאה הנה הוא בחי' מיתה וכנודע ממיתת המלכים⁴⁴². אמנם הוא כי הנה מיתת המלכים הנה היה ע"י שיצא האורות מהם ולא נשאר בהם רק הניצוצין דש"ך ופ"ר ורפ"ה, שהם רק כעין הבלי דגרמי כנודע⁴⁴³. אבל מה שירדו בעת התיקון אחר העיבור והלידה דכל א', והרי נתקן אז כל א' בנפש ורוח ממקור החיים הרבה יותר ממה שהיו קודם מיתתם, כי מתחילה לא היו רק אלא מהמלכיות דב"ן ובסינים הרבה. ואח"כ הרי יצאו מתוקנים מכל סיג ופסולת, ובאור הט"ר דב"ן עד האור דהמ"ה כנודע כ"ז. א"כ הרי לא היה ירידתם לבריאה מעין בחי' מיתה ח"ו כלל וכלל.

אמנם הנה צורך ירידתם לבריאה אחר העיבור והלידה הנה הוא לצורך גדול, כי הרי אמר הרב בשער השמות (פרקים א ב) כי מכל הה' פרצופים א"א או"א זו"ן דאצילות הנה נמשך ומתפשט בבי"ע מהכלים והאורות דכל א', והם הנרנח"י דאלהות אשר בפנימיות הבי"ע, והוא שוכן בבי"ע תמיד, וע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ה' ענ"א סי' ב' ג' ושם סי' י"ג י"ד ע"ש בארוכה בזה.

והנה על זה היה ירידת כל א' אחר העיבור ולידה מה שירדו בבריאה (ור"ל במקום העתיד להבריאה כי עדיין לא היו אז העולמות ב"ע כלל), כי היה ירידתם שם כדי להצטמצם ולהעשות בהם שורש להנרנח"י דהבי"ע אשר מתפשט מהם אח"כ. והנה היה ירידתם אשר אחר העיבור והלידה דכל א' בבחי' התפשטות הראשון לצורך הנרנח"י דאלהות אשר בבי"ע, שהוא להעשות שורש לזה. ואח"כ עלו ונסתלקו למקומם באצילות כל א' למקומו הראוי לו. ואח"כ, שהוא אחר שנעשו הבי"ע, הנה היה נמשך ומתפשט מכל א' מהכלים והאורות שבו להנרנח"י דאלהות שבבי"ע השוכן שם תמיד, (נט ע"ב) והוא ההתפשטות השני שהוא המציאות העיקרי דהנרנח"י דאלהות אשר בהעולמות ב"ע, וכנודע בדברינו מענין ההתפשטות א' והב'. והרי עכ"פ הוא כי ענין ירידת כל א', מה שירדו אחר העיבור והלידה לבריאה, הנה היה כ"ז לבחי' התפשטות הא' לצורך המציאות דנרנח"י דאלהות השוכן בבי"ע. ובאשר שיצאו ממחיצתן וירדו למקום העתיד להבריאה, וכדי שלא יתחשכו ח"ו הנה ינקו אז מסוד דדי בהמה דעתיק, וכדי להטעימן מזיו הארת דאור א"ס שיהיו ראויים לחזור ולעלות בעולם האצילות ולמדרגתם הראוי להם, שהוא לגילוי היחוד דאור א"ס ממש וכנ"ל.

ומה שנקראו בשם דדי בהמה הוא משום ב' טעמים אשר שניהם עולים למקור אחד. היינו כי א', הוא משום שהם למטה ועיקרם הם מהארת הפרקין תתאין דנצח הוד וכנ"ל, והרי הם כעין דדי בהמה שהוא סמוך להרגליים, וכן הוא כאן שהם עומדים ונסמכים על הרגלין, כי הרי הם מהארת הפרקין תתאין דנ"ה, ומשם הם נמשכים. ב', הוא משום שהם מגיעים בגבול עולם הבריאה שנקרא בהמה, בהמה דרביעא על אלף טורין (עי' זהר בראשית יח ע"ב) ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ב, כי כל אצילות הוא סוד אדם, כי עיקרו הוא אור דשם מ"ה גימ' אדם, אבל

⁴⁴² עי' אד"ר קלה ע"ב: ואי תימא והא כתיב וימת, וימת דאתבטלו לגמרי, לאו הכי, אלא כל מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי ביה מיתה כד"א (שמות ב) וימת מלך מצרים דנחת מדרגא קדמאה דהוה ביה.

תרגום: ואם תאמר הרי נאמר "וימת" "וימת" - [כלומר] שנתבטלו לגמרי? אין הדבר כך, אלא כל מי שיורד מהמדרגה הקודמת שהיה בה, קוראים עליו שמת, כמו שנאמר "וימת מלך מצרים" שירד מהמדרגה הקודמת שהיה בה.

⁴⁴³ עי' ע"ח שער רפ"ח פרק א.

עולמות בי"ע עיקרם משם ב"ן גימ' בהמה⁴⁴⁴, וכל עולמות בי"ע הם לבר מגופא (שם כא ע"ב) והם מהנה"י, ששם הוא גילוי אור דשם ב"ן סוד בהמה, וכן הוא עיקרן דנה"י ג"כ, ובסוד (בראשית נט ב) והנה שלושה עדרי צאן רובצים עליה (זחר ויצא קנא ע"ב). ולכן הדדים אשר למטה והם מהנה"י, הנה הם נקראים בשם דדי בהמה, ומהם יונקים כל המלכים וכן כל הפרצופים כאשר ירדו לבי"ע, כי כאשר שאותן הדדי בהמה הם מעתיק, הנה הם מתתקנים עי"ז להתעלה ולעלות באצילות וכנ"ל בכל דברינו. והרי מבואר תהלה לאל ית"ש כל מה שהערינו לעיל בזה, וראיתי איזה דברים במפרשים אחרונים שלא ישרו בעיני כלל, אבל בדברינו הנה מתיישב הכל על נכון בעהית"ש ודי בזה.

כלל ט"ו ענף ז' אות ו'

ומעתה נחזור לענינינו הראשון בענין שליטת הס"ג אשר בעקודים שאמרנו לעיל אות א' ב', ומתלבש ומתגלה שם כל עליון בהתחתון מהבינה שבו ולמטה, ולכך עומדים כולם בגילוי הס"ג. אמנם הוא כי הנה יש באמת עוד מעלה יתרה בעקודים, כי כל הד' שמות עסמ"ב אשר שם הנה עומד שם כל א' במקום ובמדרגה יותר גבוה ממה שהם באצילות. ור"ל כי באצילות הנה ירדו כולם ממקומם הראוי להם, כי ירדו שם הע"ב וס"ג למדרגת המ"ה, וכן המ"ה הנה ירד שם למדרגת הב"ן, והב"ן הנה הוא נתעלם באצילות כמעט מעצמותו העיקרית לגמרי, ונעשה כל גילוי שם רק בבחי' תוספת ולבר מגופא. משא"כ בעקודים, הנה עומדים שם כולם במקומם הראוי להם למדרגת העולמות של עתה, ר"ל עד עת תיקון דחידוש העולמות שבחיי עולם הבא.

והיינו כי הנה באצילות הרי עומדים או"א, שהם הע"ב וס"ג הכלליים, רק מהגרון עד הטבור דא"א שהוא בחג"ת המקוריים, והוא באמת רק מדרגת המ"ה הכללי. וז"א שהוא המ"ה הכללי, הנה הוא עומד מהטבור דא"א ולמטה שהוא בנה"י דא"א, שהוא רק מדרגת הב"ן הכללי, ע' רפ"ח (פרק ב) ושער הפרצופים (ריש דרוש ב). והנוק' שהוא ב"ן הכללי היא נאחו בהמלכות דא"א כמ"ש ברפ"ח (פרק ב) הנז', והוא רק בסוד תוספת כמ"ש בא"א (פרק ב בסוף המ"ק). והרי ירדו באצילות כל העסמ"ב הכלליים ממקומם ומדרגתם, כי היה ירידתם משום צורך העולמות בי"ע וכמו שכתבנו לעיל כלל ח' ענף ד' וכן בדברינו בנקודות פרק ב' אות ח'.

משא"כ בעקודים, הנה שם נשארו במקומם הראוי להם, אלא שנתפשטו ונתארכו עד למטה ג"כ משום צורך האצילות. והוא במה שנודע שאורות אח"פ שהם כלל כל העקודים, והם ס"ג מ"ה ב"ן, והם מתפשטים עד הטבור, הנה הם מתחילים כולם ברישא דא"ק, זה מהאזניים, וזה מהחוטם, וזה מהפה, והם אחוזים כולם בשרשם העליון שהוא המ"ס דא"ק ובהעסמ"ב שבו וכנ"ל ענף ג', והמ"ס דא"ק הנה הוא הס"ג הכללי דהא"ק. והרי נמצא כי גם כל העסמ"ב הפרטיים דעקודים הנה הם מתעלים ועולים כולם עד המ"ס, והוא משום כי הם יוצאים רק משם, אלא שהם מתפשטים ומתארכים עד הטבור, {נט ע"ג} וכן הנה כתבנו עד"ז ג"כ בספר הדעה ח"א דרוש א' סי' ד'.

כי הנה הגם שבדיוק ובפרטיות הנה ישנם בא"ק ג"כ בחי' או"א שהם מהגרון שבו עד הטבור שבו, ומאותן בחי' או"א אשר מהגרון עד הטבור הנה יצא ונעשה כל הנקודות והאצילות, וכמו שבארנו שם דרוש ב' ג' ושם דרוש ד' מס"ו ו' והלאה. והם ע"ד או"א דאצילות שהם בא"א מהגרון שבו עד הטבור שבו, ומהם יצא ונעשה הזו"ן. אך כ"ז, ר"ל להבחין בא"ק ג"כ בחי' או"א שהם בו ג"כ בבחי' מהגרון עד הטבור, הנה הוא רק בהעלם גדול, אבל בגילויים הנה הם מתאחדים בהע"ב והס"ג דהמ"ס שבא"ק, ונחשבים מהמ"ס עצמו המתפשט ע"י הע"ב שבו עד החזה וע"י הס"ג שבו עד הטבור. והרי עומדים בא"ק בחי' האו"א שבו במקום הראוי להם שהוא בהמוחין עצמן, אלא שמתפשטים ג"כ עד למטה. (והתפשטותם הוא ע"י העקודים, כי הם למטה במדרגה מהעקודים, כי העקודים הוא מהס"ג דהמ"ס, והם מהמ"ה וב"ן דהמ"ס, ולכן יצא כל הנקודות והאצילות רק מהם והבן.)

⁴⁴⁴ עי' ע"ח שער הקלי' פרק ח.

ודע כי על סוד כל הגז' הנה הוא מ"ש הרב בשנת"א (פרק א בהמ"ב) כי הע"ב הוא כתר וטעמים, ור"ל על הע"ב דקרקפתא שאין לנו רשות לדבר בו, וס"ג הוא חכמה ונקודות, ור"ל על המ"ס דא"ק שהוא החכמה והוא הס"ג כמ"ש בתיקונים (קמא ע"ב), והוא נקודות כי ממנו יצאו הנקודות שהם שורש הכל, וכן עומד תמיד לעולם באותו המ"ס שורש כל הנעשה בהמציאות כולו בכל רגעי הזמן כולו מעת מציאותה עד עת תיקון העתיד, הנה עומד הכל בבחי' שורש נעלם באותו המ"ס, ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני, וכמו שכתבנו בספר הדע"ה בכ"מ שם. ומשום כי שם הוא הכל רק בבחי' רמז רושם נעלם ונורא, הנה הוא מכוונה בשם נקודות. ומה גם כי הרי הכל הוא מסוד עולם הנקודות וכמו שכתבנו בספר הדע"ה, ולכן נקרא המ"ס שהוא הס"ג בשם חכמה ונקודות.

ואמר שם האריז"ל עוד, מ"ה הוא בינה ותגין, ור"ל על סוד עולם העקודים שהוא בבחי' הי"ג ת"ד דא"א, שהם מבינה כמ"ש בספד"צ (ריש פרק ב יז ע"ב) מאודנין נפקא, שהם בינה, וכללות הי"ג ת"ד הם הב' מזלין, והם בחג"ת דא"א, כי המזל עליון הרי הוא עד החזה ובו כלול אבא, והמזל תחתון הוא עד הטבור ובו כלול אימא⁴⁴⁵. וכן הוא כ"ז בהעקודים עם כללות האו"א שבא"ק כנ"ל שהם בחג"ת דא"ק, והחג"ת הוא סוד מ"ה, וזהו שאמר, כי מ"ה הוא בינה ותגין, כי הרי החג"ת דא"ק שהוא סוד מ"ה שם הוא העקודים שהוא סוד בינה, והוא בסוד תגין על האצילות, כי העקודים הוא מרחק על האצילות מלמעלה ומבחוץ. ואמר האריז"ל עוד, ב"ן הוא ז"ת ואותיות, ור"ל על האצילות שהוא עיקר הנקרא בשם עולם, והוא בו"ק (ע' טנת"א ריש פרק ה) ומלכות, והוא ז"ת ושם הוא הכלים שהם האותיות, וכל האצילות הרי הוא בהנה"י דא"ק ששם הוא סוד ב"ן, וזהו שאמר ב"ן ז"ת ואותיות.

ונחזור להענין כי בא"ק עומדים בחי' האו"א שבו מיוחד עם המ"ס עצמו, והרי הם במקום הראוי להם משא"כ באצילות וכנ"ל, ומכל שכן העקודים שהוא מיוחד עם המ"ס, כי הוא כולו רק התפשטות והגילוי דאור המ"ס עצמו שהוא הס"ג הכללי, וכן הוא גם הי"ג ת"ד דא"א שהם התפשטות וגילוי המ"ס דא"א, ולכן הוא שם ג"כ רק הנהגת הס"ג שהוא המ"ס דא"א. אך באצילות הנה נצטמצם האור מתחת המ"ס דא"א ולמטה, ועומד כל הרישא כולו לאצילות רק בבחי' כתר ובבחי' קוצו של י', ואין לו שם כלל, ומתחיל שם הגילוי שהם השמות ע"ב וס"ג רק מהגרון ולמטה, והוא מאו"א שהם ע"ב וס"ג. וכן מתחיל שם הראשית רק מאבא שהוא מהגרון ולמטה ע' לעיל כלל י"ד ענ"ב אות י"ב. והרי נמצא כי הכתר באצילות אין לו גילוי ושם כלל, ע' זוה"ק בראשית (לא רע"ב⁴⁴⁶), ומה שהוא בא"ק בחי' מ"ה ותגין כנ"ל הנה הוא באצילות בחי' ע"ב וטעמים והוא אבא

⁴⁴⁵ עי' ע"ח שער אר"א פרק ח.

⁴⁴⁶ ז"ל: בית דבראשית רברבא רבי יוסי שאיל ליה ואמר האי שיתא יומי בראשית דקא תנינן מאן אינון אמר ליה היינו דכתיב (תהלים קד טז) ארזי לבנון אשר נטע כמה דאלין ארזין נפקין מן לבנון הכי נמי אינון שיתא יומין נפקין מן בראשית ואלין שיתא יומין עלאין קרא פריש לון דכתיב (ד"ה א כט יא) לך יהו"ה הגדולה והגבורה והתפארת וגו' כי כל דא צדיק, בשמים דא תפארת ובארץ דא כנסת ישראל כתרומו די אחיד בשמיא ובארעא כלומר דיסודא דעלמא דאקרי כל איהו אחיד בתפארת דאקרי שמים ובארץ דאקרי כנסת ישראל ועל דא בראשית ב' ראשית (היא חכמה כמה דתרגם יונתן בראשית בחכמתא) בגין דאיהי תניינא לחושבנא ואקרי ראשית בגין דהאי כתרעא עלאה טמירא היא קדמאה ועל דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב' ראשית ועוד כמה דחכמה עלאה איהי ראשית חכמה תתאה ראשית נמי הויא ועל דא לית לאפרשא ב' מן ראשית.

תרגום: ב' של "בראשית" היא גדולה. ר' יוסי שאל אותו ואמר, ששת ימי בראשית הללו ששינו מה הם. אמר לו, היינו מה שכתוב "ארזי לבנון אשר נטע". כמו שהארזים הללו יוצאים מן לבנון, כך גם אותם ששה ימים יוצאים מן בראשית. וששת הימים העליונים הללו, הפסוק פירש אותם, שכתוב "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו'". "כי כל" זה צדיק, "בשמים" זו תפארת, "ובארץ" זו כנסת ישראל, כמו תרגומו, שאוחז בשמים ובארץ. כלומר, שיסוד העולם שנקרא כ"ל, הוא אוחז בתפארת שנקרא "שמים", "ובארץ" שנקראת כנסת ישראל, ועל זה בראשית, ב' ראשית, (היא חכמה, כמו שתרגם יונתן "בראשית" בחכמה) בגלל שהיא שניה לחשבון, ונקראת ראשית, בגלל שכתר עליון זה טמיר הוא ראשון, ועל שלא נכנס בחשבון הראשית הוא שני, בגלל זה ב' ראשית. ועוד, כמו שחכמה עליונה היא ראשית, גם כך חכמה תחתונה גם היא ראשית, ולכן אין להפריד ב' מן ראשית.

חכמה כי כתר לא נתגלה כלל, ואימא היא ס"ג ונקודות, וז"א הוא מ"ה ותנין, ומלכות היא ב"ן ואותיות, כי החו"ב הכללים אשר באצילות ירדו ממקומם והם רק בחג"ת דא"א, והי"ג ת"ד הם רק בבחי' מקיפים עליהם, ע' לעיל כלל ח' ענ"א, וע"י אותן המקיפים הנה נעשה אבא לע"ב וטעמים, ואימא לס"ג ונקודות, כי אבא מקבל מן מול עליון העולה עד אורא עלאה, אורא דלא אתפס (ד"ח דף ע ע"א, וס"י פ"ב מ"ז) שהוא מכלל הכתר, ע' דרושי מ"ן ומ"ד (דרושי י), ואימא מקבל מן המול (נט ע"ד) תחתון העולה עד המ"ם שהוא חכמה, כי בו הוא גבורה דרדל"א, בוצד"ק, שהוא סוד אימא. ועי"ז נעשה אבא לע"ב וטעמים ואימא לס"ג ונקודות, ור"ל כי הגם שאו"א שניהם הם בחג"ת המקוריים שהוא רק סוד המ"ה, עכ"ז הנה נעשה אבא לע"ב וטעמים ע"י קבלתו ממול העליון שעולה עד האורא שהוא בא"א הכתר וע"ב, וכן אימא נעשית לס"ג ונקודות ע"י קבלתה מהמול תחתון שעולה עד המ"ם שהוא בא"א החכמה וס"ג*. ויורד הע"ב וטעמים ממדרגתו שהוא מהכתר להחכמה ונעשה באצילות האבא שהוא חכמה לע"ב וטעמים, וכן יורד הס"ג ונקודות ממדרגתו שהוא מהחכמה להבינה ונעשה באצילות האימא שהיא בינה לס"ג ונקודות.

*הגהה. ואלו הו"א כי האורא והמ"ם הנה צפרטות, היינו כאשר נחשוז ג' רישין צא"א עלמו, והם גלגלתא ואורא ומ"ס⁴⁴⁷, הנה אז הו"א האורא והמ"ם צבחי' חו"ב, אורא חכמה והיא ע"ב טעמים, ומ"ס בינה והוא ס"ג ונקודות, והרי הו"א הע"ב וטעמים בחכמה, והס"ג ונקודות צבינה, כי הגלגלתא שהוא למעלה מאורא הנה הוא אינו עולה צסם כלל. אצל ככללות, היינו כאשר נחשוז א"א לב' רישין, כי נכלל האורא בהגלגלתא⁴⁴⁸, הנה הו"א אז האורא והמ"ם צבחי' כתר וחכמה (כי רדל"א הוא למעלה מן הכתר כמ"ס צא"א (פרק ב)) האורא כתר והוא ע"ב וטעמים, המ"ם חכמה חכמתא סתימאה והוא ס"ג ונקודות. והרי הו"א אז הע"ב וטעמים צכתר וס"ג ונקודות בחכמה. ונמלא כי או"א שהם ע"ב וס"ג והם טעמים ונקודות, ואמרנו שהוא ע"י קבלתם מהמזלון ומרישין דא"א, הנה כ"ז הוא לפי צחי' גילויים צפרטות, כי כן הוא קבלת או"א, והמשכתם הנה הו"א שורק אבא צאורא ושורק אימא צהמ"ס כנודע מהגר"א צספד"ל (פרק א דף ו ע"א) והו"א שרשם צא"א רק ע"פ צחי' צפרטות שבו לבד, אצל צא"א עלמו הנה נכלל צו צאמת האורא בהגלגלתא שהיא הכתר שבו, והוא הע"ב וטעמים, והמ"ם הוא חכמה והוא ס"ג ונקודות. והרי נמלא כי צא"א עלמו שהוא ככללות, הו"א ע"ב כתר וטעמים וס"ג חכמה ונקודות, אצל צעך מה שנמשך ממנו למטה להיות שורק לאו"א והוא צפרטות הג' רישין שבו וס ע"א) גופה, הנה הו"א ע"ב חכמה וטעמים וס"ג בינה ונקודות, והנה נעשה צו השינוי בין כללות צפרטות משום כורך ירידת או"א שירדו למטה ממקומם כמו שמתבאר צפנים.

אמנם נראה כי צרישין דא"א הנה הוא צאמת לעולם ע"ב צכתר וס"ג בחכמה, כי שם הנה מתעלה השמות להעסמ"צ כל א' צמדרגה אחת, כי באצילות הוא ע"ב חכמה, ס"ג בינה, מ"ה ז"א, צ"ן הנוקבא, אצל צא"ק וכן צעקודים וכן צרישין דא"א, הנה הוא ע"ב כתר, ס"ג חכמה, מ"ה בינה, צ"ן ככל הז"ת. אך החילוק בין כשנחשוז את הרישין דא"א לב' והם גלגלתא ומ"ס, כי אז הנה נכלל אורא עם הגלגלתא לחד, לבין כשנחשוז את הרישין דא"א לג', והם גלגלתא ואורא ומ"ס, הנה החילוק הוא כי כשנחשוז לבד, הנה אז הו"א המ"ם לחכמה וס"ג, וזהו שאמרנו צתיקונים (דף קמא ע"ב) כי מ"ס שהוא מוחא חדא דכליל תלת, הנה הג' מוחין הכלולים צו הם הג' יודין דסם ס"ג, כי כאשר שהם נכללין צב' רישין, הנה אז הו"א הגלגלתא עם האורא צבחי' כתר והם ע"ב, ומ"ס הוא חכמה והוא ס"ג, כי הבינה דא"א הנה היא צגרון כמ"ס הרב צשער א"א (פרק ח) וכנודע. אצל כשנחשוז את הרישין דא"א לג', והם גלגלתא ואורא ומ"ס, והנה הם אז צבחי' כח"ב, וכמ"ס הרב צשער א"א (פרק ג), הנה אז הו"א הגלגלתא ע"ב שהוא צכתר, והאורא ס"ג שהוא בחכמה, והמ"ס שהוא בינה הנה הוא אז השם מ"ה, והוא מ"ס הרב צשער א"א (פרק ד) כי המ"ס הוא צהשם מ"ה, והוא משום כי שם נתעלו השמות והו"א ע"ב צכתר וס"ג בחכמה ומ"ה צבינה, ומ"ס התיקונים

⁴⁴⁷ והנה יש לדעת, שבאד"ר ג' רישין" המה גלגלתא (שהוא אפס כנ"ל), אורא (שהוא אין כנ"ל) ומ"ס (שהוא א"א). אמנם באד"ז ג' רישין" המה רדל"א (שהוא אפס) מ"ס (שהוא א"א) וכלל הגלגלתא עם קד"א והאורא עצמו המה כאחד ה"אין" [ועי' בהגר"א על תיקו"ז קלח ע"ד שמבאר שאורא אינו נזכר באד"ז כלל שכן הוא כלול בגלגלתא].

⁴⁴⁸ עי' בהגר"א על ספד"צ ד רע"ג שסיום גלגלתא הוא בקד"א.

וס' ע"ב} כי המ"ס הוא ס"ג, הוא מקום כי התיקונים מדבר בהצחי' אשר הרישין לא"א הם כלולים צב', ואז הנה הוה המ"ס צבחי' חכמה וצאור להקס ס"ג וכן"ל. ועכ"פ הוא כי צרישין לא"א הנה הוא לעולם ע"ב צכתר וס"ג בחכמה, אך החילוק בין כשנחשבו צב' רישין או לג' הנה הוא כמו שצמכנו והצן כ"ז הטיב ודי צזה.

ועד"ו הנה יורד המ"ה ותגין ממדרגתו שהוא מבינה לז"א, כי בא"א הוה המ"ה ותגין בבינה כי בינה דא"א היא בגרון⁴⁴⁹ והיא בבחי' תגין על חג"ת המקוריים שהם המ"ה, וכן הי"ג ת"ד שהם מבינה מאודנין נפקא (ספד"צ יז ע"ב) שהם בינה, הנה הם על החג"ת המקוריים שהם מ"ה בבחי' תגין, וכן הוא העקודים בא"ק כנ"ל. אבל באצילות הנה שם ירד המ"ה בז"א שהוא בנה"י דא"א, והי"ג ת"ד הם חופפים עליו בבחי' תגין. והרי ירד באצילות המ"ה ותגין בהנה"י, ונמצא כי בא"א עומד המ"ה במקום הראוי שהוא בחג"ת שלו, ועליו הוא התגין שהוא אור הבינה שבגרון, וכן הי"ג ת"ד שהם מבינה הרי הם עומדים ומאירים בבחי' תגין על החג"ת שהם המ"ה. אבל באצילות הנה עומד המ"ה שהוא ז"א באור התגין דהי"ג ת"ד אשר חופפים עליו מלמעלה, הנה עומד כ"ז בהנה"י דא"א, והרי ירד באצילות המ"ה ותגין דאור הבינה מחג"ת לנה"י.

וכן עד"ז בהב"ן שהוא ז"ת ואותיות, כי בא"א עומדים הזו"ן שהם ז"ת ואותיות (כי בהם הוא הכלים שהם האותיות), הנה עומדים הם על הנה"י שלו אשר שם הוא השם ב"ן, והרי הוה בא"א הב"ן לז"ת ואותיות, וכן הוא ג"כ בא"ק. כי כל האצילות אשר שם הוא הכלים הנה הוא בהנה"י שלו שהם הב"ן דא"ק, אבל באצילות הנה ירד הב"ן בהמלכות לבד, והו"ק הם המ"ה. והרי ירד באצילות הב"ן מהז"ת למלכות לבד.

והרי לנו מכל הנז' כי באצילות הנה ירדו כל הד' שמות עסמ"ב וכל הד' בחי' מנת"א ממקומם ומדרגתם ממה שהם בא"א וא"ק.

ובאמרנו ממקומם ומדרגתם, ר"ל כי היה הירידה בב' בחי': אחד, הוא במקומם, כי הרי הע"ב וס"ג שהם טעמים ונקודות הנה ירדו במקום המ"ה ותגין, וכן המ"ה ותגין הנה ירד במקום הב"ן ואותיות, והב"ן הנה הוא ירד (ס' ע"א) בהמלכות. וכן הנה ירד הב"ן עוד גם בהעולמות בי"ע שהם בסוד בהמה גימט' ב"ן כנודע⁴⁵⁰, וזה הוא הירידה אשר בבחי' מקום. וכן הנה ירדו ג"כ בבחי' מדרגה, כי הע"ב וטעמים אשר בא"א וא"ק הוא בכתר, הנה באצילות הם באבא שהוא חכמה, והס"ג ונקודות אשר בא"א וא"ק הוא בחכמה, הנה באצילות הם באימא שהיא בינה, והמ"ה ותגין אשר בא"א וא"ק הוא בבינה [כי החג"ת דא"א הם כלולין ומכוסין בהמזלין שהם סוד בינה, כי כל הי"ג ת"ד הם בבחי' בינה, כי הם מאודנין נפקא כמ"ש בספד"צ (ריש פרק ב' יז ע"ב) וע' א"א (פרק ח' ושם פרק י'), ועד"ו הוא העקודים בא"ק כי הם בבחי' הי"ג ת"ד בא"א כנ"ל בדבריננו]. הנה באצילות הם בז"א שהוא ו"ק וכנ"ל, והב"ן ואותיות אשר בא"א וא"ק הנה הוא בכל בחי' הז"ת שנעשה להם ומהם וכנ"ל, הנה באצילות הם עיקרם רק בהמלכות לבד. והרי ירדו כולם ממדרגתם ג"כ, והנה היה ירידתם משום צורך העולמות בי"ע שנעשה מהם, כי הע"ב וס"ג שהם או"א הם ירדו בשביל הזו"ן, והזו"ן ירדו בשביל העולמות בי"ע וכמו שכתבנו לעיל כלל ח' ענ"ד וכן בדרושי נקודות פרק ב' אות ח'.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כל מה שטרחו המפרשים בשער מנת"א (פרק א' בהמ"ב) וכן בעקודים (פרק ב') בענין סתירת הדברים בסדר העסמ"ב, כי שם ושם אמר כי ע"ב הוא בכתר, וס"ג הוא בחכמה, ומ"ה בבינה, והוא היפך מהנודע בכל הדרושים, כי ע"ב הוא בחכמה, וס"ג בבינה, ומ"ה בז"א. אך בדבריננו הוא ניהא היטיב, כי הנה יש חילוק בין א"א וא"ק לבין האצילות, כי בא"ק וא"א הנה שם הוא ע"ב בכתר, וס"ג בחכמה, ומ"ה בבינה, וב"ן בז"ת, אבל באצילות שהוא בכל הפרצופים אשר מהגרון דא"א ולמטה, הנה בהם נשתנה הסדר ממה שהוא בא"א עצמו, כי בהם כולם הנה הוא ע"ב בחכמה, וס"ג בבינה, ומ"ה בז"א, וב"ן במלכות. והסיבה הוא כי הם כולם ירדו

⁴⁴⁹ עי' ע"ח שער א"א פרק ח.

⁴⁵⁰ עי' ע"ח שער הקלי' פרק ח.

ממקומם ומדרגתם, כמ"ש הרב בשער רפ"ח (פרק ב) וכנ"ל, והנה ירדו הע"ב וטעמים ממדרגת הכתר למדרגת החכמה, וס"ג ונקודות ממדרגת החכמה למדרגת הבינה, והמ"ה ותגין ממדרגת הבינה למדרגת ז"א, והב"ן ואותיות למדרגת המלכות. והוא מה שנודע, כי עסמ"ב הם בחו"ב וזו"ן, ונעשה כ"ו ע"י ירדתם כמ"ש ברפ"ח (פרק ב) וע' בפרצופים (ריש דרוש ב ובהשמש שם), משא"כ בא"א וא"ק, הנה שם הם במקומם ומדרגתם הראוי להם, שהע"ב וטעמים הם בכתר שהוא הגלגלתא, (ס ע"ב) ועיקרו הוא באמת בהאורא הכלול בגלגלתא⁴⁵¹, והאורא הוא שורש אבא חכמה, וס"ג ונקודות הם בחכמה שהוא המ"ס חכמתא סתימאה, והיא באמת בוצד"ק⁴⁵², והרי היא שורש אימא בינה. והמ"ה ותגין הם בבינה שבגרון, והיא שם שורש הדעת פנימיות הז"ת שהוא ז"א. והב"ן ואותיות הם בהז"ת אשר לאה ורחל כוללם כנודע, והרי הם כללות המלכות.

ונמצא כי באמת ובעומק הנה מתייחד מציאות העסמ"ב אשר באצילות עם מציאותם אשר בא"א וא"ק, הנה מתייחדים שניהם והם שוים זה לזה, אלא בא"א וא"ק אשר שם הוא שורשם והיחוד שם הוא עצום מאד, הנה נבחן שם כל א' על שם שורשו, החכמה על שם הכתר, והבינה על שם החכמה, וז"א על שם הבינה, והמלכות על שם הז"ת, כי נבחן כל א' בשם שורשו ע"י היחוד העצום אשר שם, ומיוחד כל א' בשורשו, ולכן הנה נבחן שם הע"ב בכתר, והס"ג בחכמה, והמ"ה בבינה, והב"ן בהז"ת, ונקרא כל א' על שם שורשו משום שהוא מיוחד בו, וכ"ז הוא רק בא"ק וא"א משא"כ באצילות, ודי בזה והבן.

כלל ט"ו ענף ז' אות ז'

והרי נתבאר לנו כי בא"ק וא"א הנה עומדים בהם כל הד' שמות עסמ"ב כל א' במדרגה יותר גבוה ממה שהם באצילות, כי הנה מיוחדים שם כל א' בשורשו, ומגיע הע"ב עד הכתר, והס"ג בחכמה, והמ"ה בבינה, והב"ן בכל הז"ת. והנה כן הוא ג"כ בהעקודים ובהי"ג ת"ד, כי כל שהוא למעלה מהפרסא הנה הוא מעיקר עצמותו, והוא בעקודים כמו שהוא בא"ק, ובהי"ג ת"ד כמו שהוא בא"א, ומגיע הס"ג בעקודים עד החכמה, וא"כ הרי באמרנו שבעקודים שולט השם ס"ג ומאיר אור הס"ג בהעקודים, הכוונה הוא על אור החכמה הכללית והפרטית מהי' ספ"י דהעקודים שהיא מאיר בהעקודים, ע"ד האצילות שמתנהג שם באור המ"ה שהוא ת"ת והדעת.

וזהו מה שאמרנו בדברינו בחלק הביאורים בענין שאמר הרב בעקודים (פרק ג) ובכ"מ, כי בהתפשטות הב' היה ההתפשטות רק מהחכמה ולמטה והכתר נשאר למעלה, ואמרנו שם שהכוונה הוא כי האור דהתפשטות הב' הנולד ויצא מהאור דהתפשטות הא' הנה היה יציאותו ממנו מהחכמה ולמטה שבו, ומתלבש האור דהתפשטות הא' בהתפשטות הב' מהחכמה ולמטה שבו, ומתלבש האור דהתפשטות הא' בהתפשטות הב' מהחכמה ולמטה שבו. כי באצילות הנה מתלבש העליון בהתחתון רק מהז"ת שלו ולמטה [ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ג'], אבל בהעקודים הנה מתלבש אור ההתפשטות הא' בהתפשטות הב' מהחכמה שלו ולמטה (וכמו שבארנו הענין בפרטות בשער מטי ולא מטי פרק ג אות ד, וע' בעקודים פרק א אות ה וכן בכ"מ מדברינו שם). והוא ע"פ דברינו עתה כי בעקודים מגיע הס"ג עד החכמה, ולכן באשר כי שם הוא שליטת הס"ג, הנה מתלבש שם העליון בהתחתון מהחכמה שלו ולמטה, וזהו שאמר הרב כי ההתפשטות הב' היה מחכמה ולמטה דהתפשטות הא', ור"ל כי נמשך ממנו מהחכמה ולמטה שבו, וכן הוא מתלבש ההתפשטות הא' בהתפשטות הב' בכל הט' אחרונים אשר מהחכמה ולמטה, והוא באשר כי שם הוא שליטת הס"ג, ובהעקודים הרי מגיע הס"ג עד החכמה, ולכן מתלבש ההתפשטות הא' בהב' מהחכמה שלו ולמטה, וכן הוא עד"ז ג"כ בפרטות כל הפרצופים דהעקודים, הנה מתלבש שם ג"כ כל עליון בהתחתון מהחכמה שבו ולמטה, ועי"ז הנה שולט ומאיר בכל העקודים אור הס"ג.

⁴⁵¹ עי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"ג סיום גלגלתא בקד"א.

⁴⁵² עי' לעיל הערה 294.

אמנם הוא הנה בדברינו בשער מטי ולא מטי פרק ב' אות ח' סי' ג', הנה העלינו שם כי עכ"ז הנה היה גם בעקודים חילוק בין הג"ר להז"ת, כי הג"ר הנה הם מתלבשים זב"ז, הכתר בהחכמה והחכמה בהבינה, כל א' בהט' אחרונים שבו שהוא מהחכמה שבו ולמטה וכנז, אבל הבינה בהז"ת, וכן הז"ת עצמן מזה לזה, הנה בהם הוא ההתלבשות אשר מכל עליון בהתחתון רק מהבינה ולמטה, (ס ע"ג) שהוא בהח' אחרונים שבה. ונסדר גם בעקודים הבדל בין הג"ר להז"ת, כי בהג"ר הנה מתלבש כל עליון בהתחתון מהחכמה שבו ולמטה, אבל מהבינה בהז"ת, וכן בהז"ת עצמן מזה לזה, הנה מתלבש כל עליון בהתחתון רק מהבינה שבו ולמטה. והנה נעשה השנוי הזה בין הג"ר להז"ת גם בהעקודים משום צורך האצילות, אשר שם הוא רק שליטת הז"ת, והג"ר הם שם רק בבחי' נסתרות⁴⁵³, ולכן נעשה בעקודים ג"כ הבדל ושינוי בין הג"ר להז"ת משום צורך האצילות שיצא ממנו. אמנם בעקודים הנה הוה ההתלבשות אשר גם בהז"ת מהבינה ולמטה, משא"כ באצילות הרי הוה ההתלבשות דכל עליון בהתחתון רק מהז"ת דהעליון וכנ"ל. אך הרי אמרנו כי בעקודים הנה מתעלה כל שם ועומד שם במדרגה יותר גבוה, הס"ג בחכמה, והמ"ה בבינה וכנ"ל, וא"כ הרי נמצא כי ההתלבשות אשר בהז"ת דעקודים שאמרנו שהוא מהבינה, הנה הוא ג"כ רק האור דשם מ"ה, כי הרי בעקודים הנה נתעלה המ"ה מהבינה כנז, והרי מאירים הז"ת בעקודים ג"כ רק באור המ"ה. אמנם הנה אור המ"ה דהעקודים הרי הוא כמו אור הס"ג שבאצילות, אלא בעקודים הנה הוא בבחי' מ"ה, אך הרי מאירים כל הז"ת דעקודים ג"כ רק בבחי' אור המ"ה עכ"פ וע"ד שהוא באצילות.

אמנם הנה אמרנו ג"כ בכ"מ מדברינו, כי הגם שבהעקודים הנה הוה שם שליטת הס"ג, עכ"ז הנה הוא ג"כ רק ע"י המ"ה שהס"ג הוא בפנימיות והמ"ה בחיצוניות, והוה בעקודים הס"ג ומ"ה כמו באצילות המ"ה וב"ן, וא"כ הרי לא נתבטל לגמרי מדרגת אור המ"ה דהאצילות גם בהעקודים, והעילוי דהמ"ה אשר שם הוא רק בפנימיותו, אמנם הב"ן הנה הוא לא יצא בעקודים בגילוי בפנ"ע כלל, והוא מה שנודע כי המלכות דעקודים הנה היא כלולה בז"א וכמ"ש במטי ולא מטי (ריש פרק ד) וע"ש בדברינו אות ה' ואות ז' דברים עמוקים בכ"ז, אבל עיקר הב"ן הכללי דהעקודים והא"ק הנה הוא יצא רק באצילות, והוא מה שנודע כי כל האצילות הוא בהנה"י דא"ק שהוא הב"ן שבו. וכן הוא עד"ז בא"א, כי הב"ן הכללי שבו הנה הוא בהזו"ן, והוא מה שנודע כי הזו"ן הם בהנה"י דא"א שהוא בהב"ן שבו, אבל בא"א עצמו הנה לא יצא הב"ן הכללי לגילוי בפנ"ע כלל. והנה הזו"ן הם הז"ת הכלליים כנודע, והיא מה שאמרנו לעיל כי בא"א הוה הב"ן ז"ת ואותיות, והוא הזו"ן שהם כללות הז"ת, והם האותיות כי הם הגוף וכלים (שהוא בהז"ת), והם הב"ן דא"א שהוא הנה"י שבו. וכן הוא כל האצילות בא"ק רק בהנה"י שבו, שהוא הב"ן שבו, ושם הוא האותיות שהם הכלים, וכל האצילות הוא ז"ת שהוא ו"ק ומלכות (כי הג"ר הם נסתרות והם רק מבפנים שהוא המוחין כמ"ש ברע"מ פ' נשא (קכג ע"ב) שמוחא ולבא מלגאו ונפא ורישא מלבר, והוה גם הרישא רק מכלל הז"ת), והוא אשר אמרנו, כי בא"ק הוה הב"ן ז"ת ואותיות, והוה כל הב"ן, שהוא ז"ת ואותיות דא"ק והעקודים, בהאצילות. והב"ן שהוא ז"ת ואותיות דהא"א, בהזו"ן. אבל בא"א עצמו הנה לא ניכר המלכות כלל, וכן עד"ז בהא"ק והעקודים, והטעם הוא כי שם הוא שליטת הס"ג, ומאיר שם הס"ג ע"י המ"ה, כי נתעלה שם הס"ג בחכמה ופנימיות המ"ה בבינה. אך חיצוניותו מתפשט גם בחג"ת, ונמשך המ"ה מהבינה עד סוף החג"ת, ומאיר החכמה ע"י הבינה ומתפשט עד סוף החג"ת, ובהשליש תחתון דהת"ת אשר שם הוא הפרק עליון דהיסוד, כי התחלתו הוא מהטבור על ב' הכליות, הנה שם הוא כללות כל הנה"י וכל כללות המלכות, ולא יצא שם הב"ן לגילוי כלל, כי נכלל שם המלכות בז"א וכנז, וע' עוד באבני מלואים שבסוף הספר אות י"ב. עוד יש טעם מה שלא יצאה המלכות לפרצוף בפנ"ע בא"א וכן בא"ק והעקודים, כי הנה עיקר גילוייה לפרצוף בפנ"ע הנה הוא רק לצורך ההולדה, וע"ד שאמרו (כתובות נט ע"ב) אין אשה אלא לבנים, ולכן הוא כי באשר שהרי כל יציאת האצילות אשר יצא ונעשה מתחת העקודים הנה

⁴⁵³ ע"י ע"ח תיקו"ז יט ע"א.

לא היה יציאתו מהעקודים להדיא אלא רק מהאו"א שבא"ק ע"פ קבלתם מהעקודים וכמו שבארנו כ"ז לעיל כלל ה' ענ"ב ע"ש. וכן עד"ז במציאות ולידת הזו"ן דאצילות, הרי היה נעשה מציאותם ולידתם רק מהאו"א דהאצילות, כי הרי לכך נקראו בשם או"א משום שהם האבות להזו"ן כנודע. וכן עד"ז באו"א שבא"ק, כי הם האבות להאצילות, ולכן הנה לא נתגלית (ס ע"ד) המלכות דא"א וכן המלכות דהעקודים לפרצוף בפנ"ע אלא שנשארה כלולה למעלה, כי אין צורך לצאת לפרצוף בפנ"ע אלא משום ההולדה כדי להוליד את אשר למטה הימנה, ולכן בא"א וכן בהעקודים אשר כל ההולדה היה שם רק מהאו"א שבהם, הנה לא יצא בהם המלכות לפרצוף בפנ"ע כלל אלא שנשארה שם כלולה למעלה.

אמנם דע, כי גם אחר כ"ז הנה אין הכוונה שלא נמצא בעקודים מציאות הב"ן כלל, כי הרי כל העקודים שהוא ההתפשטות הב' דהאח"פ שיצאו מהאח"פ ולחז"ן, הנה כולם הם רק מכללות הב"ן כמו שכתבנו בהאבני מלואים שבתחילת הספר בסימני גר"ה וכן לעיל ענף ב' ג' בארוכה, כי כל העקודים כולו הגם שהוא מהס"ג הכללי דהא"ק, הנה יש בו ג"כ כללות הד' שמות עסמ"ב כללים ופרטיים לאין שעור וחקר, וכנודע שכל א' הוא כלול מכולם, והם העסמ"ב שבהס"ג עצמו וכנודע ופשוט הוא. אמנם מה שאמרנו כי לא יצאה המלכות בהעקודים לפרצוף בפנ"ע ובגילוי מיוחד דשם ב"ן, הכוונה הוא רק על המלכות הפרטי מהי' ספי' דההתפשטות הב' דאור הפה, הנה היא לא יצאה לפרצוף בפנ"ע ובהגילוי דשם ב"ן, אלא שנשארה שם כלולה בז"א אשר הוא מיוחד בהס"ג הס"ג בפנימיות והמ"ה בחיצוניות וכנ"ל. כי באצילות הרי יצא המלכות ספי' העשירית מהי' ספי' דהאצילות, הנה יצאה היא באצילות לפרצוף בפנ"ע, והיא הנוק' דז"א, והיא הב"ן הכללי דהאצילות וכנודע. אבל בעקודים הוא אינו כן, אלא כי היא עומדת שם כלולה בז"א בעמדת היסוד שבו, והרי נשארה שם היא ג"כ כוללה בהמ"ה המיוחד בהס"ג, ומאירים כולם באור הס"ג שבפנימיותם, והוא ענין שליטת אור הס"ג שבכל העקודים וכנ"ז. אמנם כל אותו הס"ג כולו, ר"ל כל העקודים כולו, שהוא ההתפשטות הב' דהאח"פ אשר יצאו מהאח"פ ולחז"ן, הנה הם כולם באמת רק מבחי' ב"ן, ור"ל כי הם הב"ן מהעסמ"ב שבהס"ג הכללי כל האורות דהאח"פ, וכמבואר כ"ז בהאבני מלואים שבתחילת הספר ע"ש בסימני בגר"ה ותבין.

ואין להרהר ולומר כי מאחר שבכל העקודים הוא רק שליטת הס"ג, ומאיר שם הס"ג ע"י המ"ה כנ"ל, א"כ הרי למה באמת הנה נבחן שם ג"כ חלוקת הד' שמות עסמ"ב, ונבחן גם הס"ג עצמו בבחי' ד' שמות עסמ"ב. הרי לכאורה היה צריך שיהיה שם מסודר כל א' רק בג', ר"ל שלא יהיה נבחן כל א' רק בג' שמות עס"מ.

אך סדר הבחנת ד' שמות עסמ"ב אשר ישנו גם בהעקודים, וכן הוא גם בהמ"ס דא"ק עצמו וכמ"ש בהאבני מלואים שבתחילת הספר סי' א' ע"ש, הנה הוא מסיבת האצילות. כי משום שבאצילות הנה היה הצורך שייצאו שם עתה, ר"ל עד התיקון העתיד, כל הד' שמות עסמ"ב במציאותם ממש, וכל א' בגילוי הראוי לו, הנה נסדר עי"ז שיהא רמז רושם גם למעלה למעלה, ונבחן שם כל א' גופה ג"כ בד', והוא בחי' הד' שמות עסמ"ב אשר ישנם בהעלם גם בהמ"ס עצמו דהא"ק, הגם שהוא מעיקרו כולו רק ס"ג לבד. אמנם כ"ז הוא רק עד עת התיקון העתיד, וכמ"ש הרב בשער התיקון (סוף פרק ג) וכנודע, וע' דברינו דרוש ספיקות עגולים ויושר⁴⁵⁴ סי' ב' אות ה' ע"ש בזה, ובזה נשלם דברינו עתה בכ"ז שבה ותהילה לאל עליון ית"ש.

כלל ט"ו ענף ה' אות א'

אמר המחבר, הנה אחר שעזרני הקב"ה לבאר את סדר ההתפשטות א' וב' אשר להעקודים בכל עניניהם בפרטות עם עוד כמה ענינים הנמשך לזה כאשר כתבנו תהלה לאל ית"ש עד כה, הנה ראיתי להלביש את עיקר אותן הדברים במאמר אחד מזוה"ק, מאמר נפלא ונורא מופלא ומכוסה ע"ד שכתבתי לעיל כלל י"ד ענ"ב בהמאמר הנורא מזוה"ק התחלת בראשית שבארתי אותו על הענין וסדר דהתפשטות הב' דאור א"ס ית"ש. והנה המאמר אשר אנו רוצים לבאר אותו

⁴⁵⁴ הנדפס בסוף דע"ה ח"ב.

עתה ע"פ סדר האורות דעקודים הנה הוא המאמר הנורא אשר בפ' נח (סה ע"א) ונשנה המאמר הזה ג"כ בפ' פקודי (רסח ע"ב) וקצת ממנו הוא שם עוד (רכו ע"א). והגר"א ז"ל בביאורו לתיקוני ז"ח (דף יח ע"ג וע"ד) מפרש אותו על הג' רישין דא"א וגילויים בהט' ספירן דא"א ע"ש. וע' עוד (סא ע"א) בספר מקדש מלך פ' נח מ"ש שם מדברי מהרח"ו ז"ל בזה, וכן בספר שעת רצון שהוא ביאור על הזוהר ותיקונים מהר' הקדוש בעל יפה שעה ז"ל, מפרש את אותו המאמר על סדר השתלשלות האצילות מא"ק ע"ש. אמנם אנחנו נפרש אותו על סדר השתלשלות עולם העקודים בהתפשטות הא' והב' וכיד ה' הטובה עלינו כי כמה פנים לתורה.

[א] זה לשון המאמר: אמר ר' שמעון, ארימת ידאי בצלותין לעילא, דכד רעותא עלאה לעילא לעילא קיימא על ההוא רעותא דלא אתיידע ולא אתפס כלל לעלמין, רישא דסתים יתיר לעילא, וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידיע, ונהיר מאי דנהיר כלל בסתימו. רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולא תנהרא מניה. חד פריסו אתפריס, ומנו ההוא פריסא, ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי, עד ההוא פריסא נהיר מה דנהיר, וכדין ההוא מחשבה עלאה נהיר בנהירו סתים דלא ידיע, וההוא מחשבה לא ידע, כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע בנהירו דפריסא דקיימא דנהיר ממה דלא ידיע ולא אתיידע ולא אתגלייא. וכדין דא נהירו דמחשבה דלא אתיידע בטש בנהירו דפריסא ונהרין כחדא, ואתעבידו תשע היכלין, והיכלין לאו אנון נהורין ולא אינון רוחין ולא אינון נשמתין, ולא אית מאן דקיימא בהו רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כלהו במחשבה דאיהו חד מנייהו בחושבנא, כלהו למרדף אבתרייהו בשעתא דקיימי במחשבה, ולא מתדבקן ולא אתיידעו, ואלין לא קיימי לא ברעותא ולא במחשבה עלאה, תפסין בה ולא תפסין, באלין קיימין כל רזי דמהימנותא, וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה, ולתתא כולהו אקרין אין סוף. עד הכא מטון נהורין, ולא מטין ולא אתיידעו, לאו הכא רעותא ולא מחשבה, כך נהיר מחשבה ולא אתיידע ממאן דנהיר. כדין אתלבש ואסתים גו בינה ונהיר מאן דנהיר, ואעיל דא בדא עד דאתכלילו כלהו כחדא. וברזא דקרבנא כד סליק כלל אתקשר דא בדא ונהיר דא בדא, כדין קיימי כלהו בסליקו, ומחשבה אתעטר באין סוף ההוא נהירו דנהיר מניה. מחשבה עלאה דלא אתיידע בה כלל אקרי אין סוף, ומניה אשתכח וקיימא ונהיר למאן דנהיר, ועל דא כלל קאים, זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי⁴⁵⁵, עכ"ל המאמר. והרי נראה בעליל כי כל דבריו הם סתומים והתומים, אמנם ראינו לפרש אותו על שורשי אורות העקודים אלא שכל דבריו הם רק ברמז והעלם נורא.

כלל ט"ו ענף ה' אות ב'

ביאור הדברים מ"ש "ארימת ידאי בצלותין לעילא", כי משום שרצונו הנה היה להתחיל ולדבר ברום גבוהים שהוא בעולם העקודים, וגם בשורשו ומקומו אשר ממנו נמשך שהוא הרישין

⁴⁵⁵ תרגום: אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שכשרצון העליון למעלה למעלה עומד על אותו רצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולמים, הראש היותר סתום שלמעלה, ואותו הראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע, ומאיר מה שמאיר הכל בסיתום. רצון המחשבה העליונה לרדוף אחריו ולהיות מואר ממנו, מסך אחד נפרס, ומתוך אותו מסך ברדיפת אותה מחשבה עליונה מגיעה ולא מגיעה עד אותו מסך, מאירה מה שמאירה. ואז (אותה) הוא מחשבה עליונה מאירה באור (בסיתום) סיתום שלא ידוע, ואותה מחשבה לא ידוע. ואז מכה אור המחשבה הזה שלא נודע באור של המסך שעומד, שמאיר ממה שלא ידוע ולא נודע ולא התגלה. ואז (זה) זה אור המחשבה שלא נודע מכה באור של המסך, ומאירים כאחד, ונעשים תשעה היכלות. וההיכלות אינם אורות ולא רוחות ולא נשמות, ואין (הוא) מי שעומד בהם, הרצון של כל תשעה האורות שעומדים כולם במחשבה, שהוא אחד מהם בחשבון כולם לרדוף אחריהם בשעה שעומדים במחשבה ולא נדבקים ולא נודעים, ואלה לא עומדים לא ברצון ולא במחשבה, עליונה (עליונות), תופסים בה ולא תופסים, באלה עומדים כל סודות האמונה, וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה (שלמטה, ולמטה) כולם נקראים אין סוף. עד כאן מגיעים אורות ולא מגיעים ולא נודעים, אין כאן רצון ולא מחשבה. (אז) כאשר מאירה המחשבה ולא נודעת (ידוע) ממי שמאירה, אז מתלבשת ונסתמת לתוך הבינה, ומאירה למי שמאירה, ונכנסים זה בזה, עד שכולם נכללים כאחד. ובסוד הקרבן כשעולה, הכל נקשר זה בזה ומאיר זה בזה. אז עומדים כולם בעליה, והמחשבה מתעטרת עם אין סוף. אותו האור שמוארת ממנו המחשבה העליונה (שלא נודעת בה כלל) נקרא אין סוף, וממנו נמצא ועומד ומאיר למי שמאיר, ועל זה הכל עומד. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

דא"ק, אשר כ"ז הנה הוא מהעולמות דא"ס⁴⁵⁶, לכך נשא ידיו בתפילה למעלה לעורר הרצון וליטול רשות לדבר ברום גבוהים כזו. וגם היה נשיאת ידיו ותפילתו כדי שיתעורר למעלה באותו המקום הנורא שרוצה לדבר שם, שיתגלה אורם ע"י דיבורו ויאירו ויזהירו באורם וזיום בגילוי אור כבודו ית"ש למעלה ולמטה, כי זהו ענין כל עסק לימוד חכמת הנסתר⁴⁵⁷, לעורר את גילוי וואורו ית"ש באותו הענין שמדבר ונתגלה אותו האור למעלה ונמשך זיוו למטה, כמו שמחדש ומגלה אותו בלימודו ודיבורו, ועי"ז הנה הוא ממש בונה עולמות למעלה לפי שורש נשמתו הקשור ומיוחד בשורש כלל ישראל (ע' זוהר ח"א יג סע"א). ועי"ז הנה יאירו ויזהירו כולם לעתיד באותן האורות שנתגלה על ידו ויאירו כולם בו, ויהנו מזיום אחר שיוסר כל המסכים דהוהמא ואחר שיודככו העולמות מעביותם, וכמו שבארנו בכמה מקומות מדברינו. ובאשר כי בעולם העקודים שהוא מעולמות דא"ס, הנה אינו נוגע כ"כ מעשה בני אדם שם, לכך נשא ידיו בתפילה שיעורר ע"י דיבורו שם ג"כ את גילוי וואורו ית"ש עכ"פ, וזהו שאמר ארימית ידאי בצלותין לעילא. וע' בענין סוד הרמת ידים בתפלה בזה"ק ר"פ יתרו (טז ע"א⁴⁵⁸), ובתיקונים (תיקון יט דף טל ע"א⁴⁵⁹) ובהגר"א שם⁴⁶⁰.

⁴⁵⁶ עי' לעיל הערה 75.

⁴⁵⁷ עי' ביאורים ח"א ד ע"ג: עיקר גדול מעלת לימוד הקבלה לדבר (דהיינו להסביר) הכל באצילות ולהשתמש רק באותן הדברים וכו' כי בזה מעורר באותן הדברים למעלה שיתפשטו ויתגלו, עכ"ל. ועי' דע"ה ח"א נז ע"ב ז"ל, עיקר קדושת וגודל מעלת לימוד הקבלה הוא לדבר למעלה ולא למטה, וכדי לתקן ולעורר באורותיהם למעלה. ועי' בהקדמת זוהר בראשית (ב' ע"א) אמר ר' אלעזר שתיקא דילי בנא מקדשא כו'.
⁴⁵⁸ ז"ל: וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה וגו' רבי חזקיה (נ"א רבי אלעזר) פתח ואמר (ויקרא ט כב) וישא אהרן את ידו כתיב ידו חד בגין דבעי לארמא ימינא על שמאלא והא אוקימנא רזא אשכחנא בספרא דשלמה מלכא דכל מאן דארים ידוי לעילא ולאוי אינון בצלותין ובעותין האי איהו בר נש דאתלטייא מעשרה שולטנין ממנן ואינון (קהלת ז יט) עשרה שליטים אשר היו בעיר אלן אינון עשרה די ממנן על פרישו דידין לעילא לנטלא ההוא צלותא או ההיא ברכתא ויהבי ביה חילא לאתיקרא שמא קדישא ואתברך מתתא כיון דמתתא אתברך מההוא פרישו דידין לעילא כדון אתברכא מעילא ואתיקר מכל סטרין. תרגום: וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה וגו' רבי חזקיה (רבי אלעזר) פתח ואמר וישא אהרן את ידו כתוב ידו אחת משום שצריך להרים ימין על שמאל והרי בארנו הסוד. מצאנו בספרו של שלמה המלך שכל מי שמרים ידו למעלה והם אינון בתפלות ובקשות זהו אדם שמתקלל מעשרה שליטים ממונים והם עשרה שליטים אשר היו בעיר אלו אותם עשרה שממונים על פרישת הידים למעלה ליטול אותה תפלה או אותה ברכה ונותנים בה כח להתכבד השם הקדוש ומתברך מלמטה כיון שמלמטה מתברך מאותה פרישת הידים למעלה אז מתברך מלמעלה ומתכבד מכל הצדדים.
⁴⁵⁹ ז"ל: תגין תליין במחשבה דלבא ומוחא נקודין בדבורא דפומא אתון בעובדא דאברין ולאלין (נ"א ומאלין) נקודין וטעמי ואתון עביד ההוא סתים וגניז כורסיא טמירא עלאה ועליה אתמר אתה ה' לעולם תשב וכו' מאי אתה ההוא דאתמר ביה ה' אלקי אתה ארוממך בההוא דאתמר ביה רום ידיהו נשא ובגין דא אתמר למי נושאיין כפים לרום השמים הה"ד רום ידיהו נשא ומאי ניהו יר"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו חכמה כ"ח מ"ה ועליה אתמר כ"ח מ"עשיו ה"גיד לעמו והאי איהו כ"ח פרקין דידין דמלכא עלאה דאינון כוז"ו במוכס"ז כוז"ו כנויין דיחודא עלאה דאיהו יה"ה אלהינו יה"ה ובגין דאסתלק האי חילא מישראל אתמר בהון וילכו בלא כח לפני רודף.

תרגום: התגים תלויים במחשבת הלב והמח, הנקודות בדבור הפה, האותיות במעשה האיברים. ולאלין (ומאלו) הנקודות וטעמים ואותיות עושה אותו סתום וגנוז כסא טמיר עליון, ועליו נאמר "אתה יה"ה לעולם תשב וכו'", מה זה "אתה", אותו שנאמר בו "יה"ה אלהי אתה ארוממך", באותו שנאמר בו "רום ידיהו נשא", ובשבילו נאמר, למי נושאיין כפים לרום השמים, זהו שכתוב "רום ידיהו נשא", ומיהו יר"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא חכמה כ"ח מ"ה, ועליו נאמר "כ"ח מ"עשיו ה"גיד לעמו", וזהו כ"ח הפרקים של ידי המלך העליון, שהן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. הכנויים של היחוד העליון, שהוא יה"ה אלהינו יה"ה. ומשום שהסתלק הכח הזה מישראל, נאמר בהם "וילכו בלא כח לפני רודף".

⁴⁶⁰ ז"ל: רום ידיהו נשא - כמו שמפרש והולך דנושאיין ידים לרום השמים רום של השמים מרום וקדוש ונושאים עשר אצבעות לשם שהוא יר"ד של שם עשר אתון דשמא מפרש וז"ש ומאי ניהו כו' וע"ל סוף תכ"ב ס"ז ב' יר"ד שריא בעשר אצבען כו' מחכמה שריא דאיהי באצבען ואמר דאיהו חכמה כח מ"ה מביא ראייה דמ"ה הוא בחכמה ור"ל כ"ח מ"ה הן המילוי ומילוי המילוי דפשוט הוא בכתר שהן התגין ובחכמה הוא שניהם נקודין ואתון כנ"ל וז"ש ועלה אתמר כ"ח מעשיו כו' דבכ"ח אתון דשמא מפרש וכן דאתון תליא עובדא כ"ח אתון דבראשית ואמר והאי איהו כ"ח כו' ר"ל לכן הם בידין דתליא בהן חכמה דבהון כ"ח פרקין ואמר למטה יר"ד כו' אינון עשר אצבעין כו' הרי כ"ח מ"ה בהון ובהון עובדא דבראשית דאתמר כולם בחכמה עשית ולכן נושאיין אותן לרום השמים יר"ד של שם דהוא דרגא דלהון ואמר כ"ז לראיה שרום הוא

כלל ט"ו ענף ה' אות ג'

ואמר דכד רעותא עלאה לעילא לעילא, הכוונה הוא על הקו דא"ס ית"ש וקורא אותו בשם "רעותא", שהוא רצון משום שהוא גילוי רצון, אשר בו נתגלה ברצונו להוציא ולהמציא את העולמות כולם, וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ג) שאורו וגילוי ית"ש אשר (סא ע"ב) נמשך ונתפשט להאיר ולהמציא את כל העולמות, הנה עיקרו הוא מהקו דא"ס, והוא הגילוי הראשון העיקרי אשר לצורך המציאות ממש, כי אור א"ס המקיף הנה הארתו הנמשך להמציאות הוא רק בהעלם גדול, ועיקר הגילוי הוא רק הקו כנודע, ועליו מכוון מ"ש דכד רעותא עלאה כו'. ואמר ג' לשונות: עלאה, לעילא, לעילא, והוא על הג' מציאויות שהם א"ק והעקודים והאצילות. והקו הרי הוא נעלה בעילוי למעלה מכל אלו הג', לכן כאשר מכוון בדיבורו על הקו הנה אמר עליו הג' לשונות, עלאה לעילא לעילא, כי נגד האצילות שהוא מדרגה אחרת למטה מעיקר א"ס עצמו, וכן הוא למטה גם מהעולמות דא"ס, הנה עליו אמר על הקו לשון עלאה, כי לשון עלאה הוא מורה ביותר על רוממות מדרגה שאינו משתווה עם את אשר למטה. אבל על העקודים וא"ק, שהם ג"כ מהעולמות דא"ס⁴⁶¹, הנה נגדם אמר על הקו לשון לעילא לעילא, כי הרי הוא מאור א"ס עצמו והרי הוא לעילא מהעקודים ולעילא מא"ק, ועל זה מכוון מה שאמר דכד רעותא עלאה לעילא לעילא ור"ל על הקו דא"ס כנו'.

כלל ט"ו ענף ה' אות ד'

ואמר כי הקו דא"ס קיימא על ההוא רעותא דלא אתיידע ולא אתפס כלל לעלמין, רישא דסתים יתיר לעילא, הכוונה הוא על הג' רישין דא"ק: רדל"א, וגלגלתא, ומ"ס, וכמו שכתבנו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד', כי הנה ישנם בא"ק ג"כ בחי' ג' רישין וכן כל הבחי' אשר בא"א דאצילות, אלא בא"ק הם כולם בהעלם גדול, אבל ישנם בו עכ"פ. וכן כתבנו בכ"מ מדברינו, כי הקו וצמצום הנה הוא באמת בחי' עולם גמור בפנ"ע למעלה מא"ק, וזהו שאמר כי הקו הנה הוא עומד על הג' רישין דא"ק, ור"ל כי שם הוא גילוי הראשון, כי בתחילה וראשית הכל האיר הקו ונתגלה להוציא ולהמציא את הג' רישין דא"ק, ועליהם הוא עומד תמיד בכל אורו וגילוי ושפעו. כי כל גילוי ושפעו אשר לכל העולמות כולם הנה הוא תמיד בהג' רישין דא"ק ועל ידם דוקא, וזהו שאמר, דכד רעותא עלאה לעילא לעילא קיימא על ההוא כו', ור"ל כאשר נתגלה הקו בהמציאות הג' רישין דא"ק כדי להוציא ולהמציא את כל העולמות כולם, והראשון לכולם הנה הוא עולם העקודים הנה היה סדר גילוי בדרך זה וכמו שמפרש והולך וכמו שיתבאר.

והנה אמר על הרדל"א, רעותא דלא אתיידע, וקורא אותו ג"כ בשם רעותא שהוא רצון, והוא במה שנודע כי הרדל"א הוא למעלה מהכתר כמ"ש בא"א (פרק ב), והוא ג"כ מכלל האור דא"ס, ולכן הוא מכוונה ג"כ בשם רצון, כי הוא רק בבחי' הרצון דא"ס, ועל הרישא תניינא שהוא כללות הגלגלתא ואוירא⁴⁶², הנה אמר ולא אתפס כלל לעלמין, כי האוירא הגנוז בגלגלתא הוא נקרא (ז"ח דף ע"א, וס"י פ"ב מ"ו) אוירא דלא אתפס, כי אין שום תפיסה בו כי אינו מתלבש כלל, והוא אור בלתי כלי, ונקרא בשם אי"ן לגודל העלמו, כמ"ש בא"י (רפח רע"ב) וכן באד"ר (קלה ע"ב) אמר, והאי אוירא טמיר דטמירין כו', ולכן נקרא הוא בשם אוירא דלא אתפס, והוא הרישא תניינא שהוא כללות הגלגלתא רישא חוורא.

ועל הרישא תליתאה אמר רישא דסתים יתיר לעילא, והוא חכמתא סתימאה מוחא סתימאה, ומשום שגם בא"א הנה נקרא היא בשם מוחא סתימאה, לכן על בחינתה אשר בא"ק שהוא יותר בהעלם, אמר דסתים יתיר. ואמר "לעילא", ר"ל שהיא למעלה מהעקודים, כי כל אורות

חכמה ועליו נאמר אתה ועיקר הענין שכלולין באצבעאן שהן עובדא כ"ח ומ"ה שכלולין זה בזה כנ"ל וכן בדבורא כלולין י' נקודות וכ"ח אתוון אבל תגין אינן נגלין לא באצבעאן ולא בדבורא רק במחשבה ולכן מב' אלו נברא העולם ויאמר אלקים ויעש אלקים בדבר ה' שמים כו' שמך מעשה אצבעותיך כו' וז"ש בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו' שהן האתוון והנקודין כמש"ש.

⁴⁶¹ עי' לעיל הערה 75.

⁴⁶² עי' בהגר"א על ספד"צ ד רע"ג סיום גלגלתא בקד"א.

אח"פ הם ממנה נמשכים, אבל עצמותה גופה הנה עיקרה היא למעלה מהאזניים, כי היא המוח שבראש. והנה בכל אלו הג' רישין שבא"ק הנה מתגלה הקו דא"ס, ובהם ומהם הנה מאיר ומשפיע במציאות כל העולמות כולם, והתחלה והראשית הנה הוא עולם העקודים כמו שיתבאר.

כלל ט"ו ענף ח' אות ה'

ואמר "וההוא רישא (ר"ל רישא תליתאה שהיא מ"ס) אפיק מאי דאפיק ולא ידיע ונהיר מאי דנהיר כלא בסתימו", הכוונה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל כלל ד' ובכ"מ כי המ"ס דא"ק שהוא הרישא תליתאה שבו, הנה נתפשט ונתגלה בהד' שמות עסמ"ב שבה לצורך המציאות דהעקודים והנקודות והאצילות, והם הד' שמות עסמ"ב אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר בהמערכה הא' שם בסי' א' אות אבג"ד. אמנם כל אלו הד' שמות הם כולם רק בהמ"ס עצמה, והם בה רק בבחי' שורש השרשים הנעלם אשר בה גופה לצורך העולמות כולם, כי מהם יצאו כל הי"ב מערכות שאח"כ אשר (סא ע"ג) כתבנו באבני מלואים שם. והוא כמו שאמרו באד"ז (רפח ע"ב) דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע (והם הי"ב מערכות הנז' שכולם הם מהס"ג מ"ה ב"ן שבה מכל א' ד' מערכות)⁴⁶³, והוא "עתיקא כליל לון⁴⁶⁴" והוא המערכה הא' הנז' שהוא בהמ"ס עצמו ועמו הם י"ג, והם הי"ג מערכות אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר. והנה אמרנו לעיל ענף ב' ג' (וכן לעיל כלל יא וכלל ד) כי הע"ב שבה שהוא הע"ב דאות א' הנה הוא בחי' כתר וחכמה שבה שהוא א"א ואו"א עלאין, והס"ג שבה שהוא הס"ג דאות ב' הוא בחי' בינה שבה שהוא ישו"ת שבה, והוא שורש השרשים הנעלם להאורות דאח"פ. והיינו כי אותו הס"ג דאות ב' הנה הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והם העסמ"ב אשר בהמערכה הב' אות ה' ו' ז' ח', והם השרשים פנימים לכל האורות דאח"פ. והיינו כי הע"ב שבהם שהוא הע"ב דאות ה', הנה הוא בחי' הא"א לכלל האורות דאח"פ, והס"ג שבהם שהוא הס"ג דאות ו' הוא בחי' או"א לאורות האזניים, כי בו הוא השרשים הפנימים לההתפשטות הא' דאור האזניים, והמ"ה שבו שהוא המ"ה דאות ז' הוא האו"א לאורות החוטים ובו הוא השרשים הפנימים לההתפשטות הא' דאור החוטים, והב"ן שבו שהוא הב"ן דאות ח' הנה הוא האו"א לאורות הפה, כי בו הוא השרשים הפנימים אשר לההתפשטות הא' דאור הפה. אבל הע"ב דאות ה' הנה הוא הא"א לכולם, וכולם הם נשואים עליו שהוא סיבתם וכנ"ל ענף ב' ג', וכן לעיל כלל י"א בארוכה. והנה כל אלו הד' שמות עסמ"ב דסי' ב' הם כולם מטיפת הלוּבן דהס"ג דהמ"ס שהוא הס"ג דסי' א' אות ב' וכנ"ל כלל ד', וכל העסמ"ב דסי' ב' הם מערכה הב' שבו, כי אותו הס"ג אשר בסי' א' אות ב' הוא עצמות המ"ס דא"ק, ועיקרו הוא לשורש השרשים הנעלם להאורות דאח"פ, ונתפשט בטיפת הלוּבן שבו להמציאות דעסמ"ב דסי' ב' להמציא את השרשים פנימים לכל האורות דאח"פ כנז'.

והנה זהו הכוונה בדברי הזוה"ק דענינינו מ"ש "וההוא רישא", ר"ל המ"ס רישא תליתאה אשר עיקרו הוא הס"ג דאות ב', כי הוא עצמות המ"ס כנז' [אפיק מאי דאפיק ולא ידיע] הכוונה הוא על הע"ב דאות ה' שהוא מטיפת הלוּבן דהס"ג דאות ב', ואותו הע"ב דאות ה' הוא בחי' הא"א לכלל האורות דאח"פ כנז', והוא השורש לכל הג' שמות סמ"ב דאות ו' ז' ח', כי הם יצאו רק ממנו, והרי הוה הע"ב דאות ה' הכלל דכל מערכה הב', והוא אשר יצא בטיפת הלוּבן מהס"ג דאות ב', ועליו הוא מ"ש "אפיק מה דאפיק ולא ידיע", כי הרי הוא נעלם מאד שהרי הוא למעלה גם מכל הג' שמות סמ"ב דאות ו' ז' ח', שהם רק השרשים פנימים לההתפשטות הא' דאח"פ. ואותו הע"ב דאות ה' הרי הוא עוד למעלה גם מהם, ולכן אמר עליו "אפיק מה דאפיק ולא ידיע".

ואמר עוד "ונהיר מאי דנהיר כלא בסתימו", הכוונה בזה הוא על הג' שמות סמ"ב דאות ו' ז' ח' הנז', ועליהם אמר "ונהיר מאי דנהיר", וקורא אותם בשם הארה ואור. משא"כ על הע"ב דאות ה'

⁴⁶³ היה חסר כאן סוגר, והוספתיו מדעתי.

⁴⁶⁴ ז"ל האד"ז הנ"ל: דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע וחד עתיקא כליל לון ושליט על כלא. תרגום: זו החכמה הסתומה שבו, מתחלקת ג' פעמים לארבע ארבע, וא' העתיקא כולל אותם ושלוט על הכל.

שאמר סתם "ואפיק מאי דאפיק", משום כי הרי הסמ"ב דאות ו' ז' ח' שהם יצאו בג' שמות לאור האוון בפנ"ע, ולאור החוטם בפנ"ע, ולאור הפה בפנ"ע. והרי יש בהם איזה גילוי עכ"פ, משא"כ הע"ב דאות ה' שהוא לא נבחן בבחי' שונות כלל, לכן אמר על הסמ"ב דאות ו' ז' ח' "ונהיר מאי דנהיר", וקורא אותם בשם הארה ואור נגד הע"ב דאות ה', משום כי בערכו הרי יש בהם איזה גילוי עכ"פ, ועכ"ז הנה באמת הרי הם ג"כ רק כולם נעלמים, כי הרי רק השרשים פנימיים להתפשטויות הא' אשר להאח"פ וכנ"ל, לכן אמר עליהם ג"כ הלשון "ונהיר מאי דנהיר", שהוא לשון המורה על העלם שלא נודע מה הוא, ואמר "כלא בסתימו", כי הרי הם רק השרשים פנימיים להתפשטויות הא' אשר גם כל ההתפשטויות הא' עצמן הם ג"כ עלו ונסתלקו והם מעתה לעולם נעלם, ומכל שכן אותן הסמ"ב דאותו ו' ז' ח' שהם רק השרשים פנימיים שלהם, ולכן אמר גם עליהם הלשון "ונהיר מאי דנהיר" (ור"ל שלא נודע מה הם, והם), "כלא בסתימו" כי נשארו לעולם נעלמים כי הם רק השרשים הפנימיים להתפשטויות הא' דהאח"פ כנז'.

כלל ט"ו ענף ח' אות ו'

ואמר עוד "רעו דמחשבה עלאה למרדף אבתריה ולאנתהרא מניה חד פריסו אתפריס", הכוונה הוא כי הנה הרישא תליתאה מ"ס והיא חכמתא סתימא, הנה היא נקרא מחשבה עלאה, (סא ע"ד) כי כל חכמה נקרא בשם מחשבה, והמ"ס הוא נקרא בשם מחשבה עלאה, והנה היא הראשית לכל המציאות כולו, כי ממנה נעשה הכל, והוא ע"י קבלתה מאור א"ס הנמשך בהגלגלתא ובהאורא שבו. וזהו שאמר "רעו דמחשבה עלאה", שהיא המ"ס למרדף אבתריה דאור א"ס אשר באורא, "ולאנתהרא מניה" שהוא לקבל ממנו אור וברכה כדי להאציל את העולמות. הנה באשר שאי אפשר להמציאות שהם כולם בבחי' גבול ומדה לקבל את אור א"ס בגילוי גמור, ולכן הנה אי אפשר להמ"ס לקבל מהאורא ממש אלא ע"י הפסק דוקא, וזהו שאמר "חד פריסו אתפריס" והוא קרומא דאורא דאתחפיא על מוחא דאיהו חכמתא סתימא כמ"ש באד"ר (קבח ע"ב), ואינו מקבל המ"ס את אור א"ס מאורא אלא דרך הפריסו שהוא הקד"א, ועי"ז נעשה האפשרות להעולמות לקבל ממנה, וזהו שאמר עוד "ומגו ההוא כו".

כלל ט"ו ענף ח' אות ז'

"ומגו ההוא פריסא ברדיפו דההיא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא נהיר מה דנהיר", ור"ל כי גם דרך הקד"א הנה אי אפשר להמ"ס לקבל אלא ג"כ רק דרך רצוא ושוב, שהוא במטי ולא מטי, וע"י גודל התשוקה אשר יש להמ"ס לקבל מהאורא, ואי אפשר לה לקבל אלא רק דרך הקד"א, הנה תשוקתה הוא להתייחד תמיד עם הקד"א, אך גם זה לא אפשר לה אלא רק בדרך מטי ולא מטי, שהוא ברצוא ושוב, ולכן הוה המ"ס תמיד עם הקד"א במטי ולא מטי. וכן הוא ג"כ בכוונת מטי ולא מטי, משום שחפצה הוא להשפיע למטה תמיד ולכן היא תמיד ברצוא ושוב, כי רצוא למעלה לקבל, ושוב למטה להשפיע.

אך עכ"פ הוא כי המ"ס הנה היא משתדלת תמיד בכל תוקף ועוז להתייחד עם הקד"א, והנה עי"ז הנה מאיר ומשפיע בה האורא דרך הקד"א עכ"פ. וזהו שאמר הוזה"ק "ונהיר מה דנהיר", ור"ל על האורא, כי משום שהוא לא נתפס בשם כלל, שהרי נקרא (ז"ח דף ע ע"א, וס"י פ"ב מ"ו) אורא דלא אתפס וכנ"ל אות ד', לכן אמר עליו "ונהיר מה דנהיר", ור"ל שהוא נעלם מאד ולא נודע מה הוא. והנה הוא מאיר דרך הקד"א ומקבל המ"ס ממנו להשפיע למטה, וזהו שאמר הוזה"ק עוד "וכדין ההוא כו".

כלל ט"ו ענף ח' אות ח'

"וכדין ההוא מחשבה עלאה נהיר בנהירו סתים דלא ידיע וההוא מחשבה לא ידיע", ר"ל כי מאותה ההארה והשפע אשר מקבל המ"ס מהאורא דרך הקד"א וכנ"ל, הנה מזה מאיר ומשפיע המ"ס ומוציא את הע"ב דאות ה' בכללות כל המערכה הב' הכלול בו. ואותו הע"ב דאות ה' הנה הוא נקרא "נהירו סתים דלא ידיע" כי היא למעלה גם מהשרשים הפנימיים דכל ההתפשטויות הא' דהאח"פ וכנ"ל אות ה', והוא עצמו מה שאמר לעיל "וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידיע" וכנ"ל שם, אלא שהוא חוזר ומפרש אותו עתה מהיכן שנמשך, ואמר כי המשכתו הוא מאור

האזכור עלאה המאיר להמ"ס דרך הקד"א, ומזה נמשך ויוצא מהמ"ס הע"ב דאות ה' בכללות כל המערכה הב' שהוא הנהירו סתים דלא ידיע" כנו".

ואמר עוד "וההוא מחשבה לא ידע", ור"ל ג"כ על הע"ב דאות ה', כי כל ע"ב הוא חכמה והוא מחשבה, אלא שנגד המ"ס שהוא הס"ג דאות ב' שנקרא הוא מחשבה עלאה כנ"ל אות ו', הנה נקרא נגדו הע"ב דאות ה' בשם מחשבה סתם, ועל זה אמר הזוה"ק "וההוא מחשבה לא ידע", ור"ל כי הע"ב דאות ה' הנה הוא אינו משיג את המ"ס שהוא הס"ג דאות ב', ומכל שכן שאינו תופס ומשיג את הקד"א ואזכור, וע"ד שאמר הרב בשער א"א (פרק ב) כי א"א אינו משיג את רדל"א. ויותר נראה כי מה שאמר "וההוא מחשבה לא ידע", ואמרנו כי הכוונה הוא על הע"ב דאות ה', שהוא מחשבה סתם כנגד המ"ס כנו", הנה על זה אמר שהוא לא ידע את הקד"א, ר"ל שאינו משיג אותו, ומכל שכן את האזכור עצמו, אבל את המ"ס ידע היטיב כי ממנו הרי הוא נמשך במכוון.

ומה שמשנה הזוה"ק את שם הע"ב דאות ה' לקרא אותו בשם מחשבה (ר"ל כי הרי מקודם הנה קורא אותו בשם "נהירו סתים דלא ידיע" וכנ"ל בסמוך, ואח"כ תיכף באותו דיבור משנה את שמו וקורא אותו בשם מחשבה), הנה הוא ללמדנו כי מאחר שנתגלה הוא, ר"ל אותו הע"ב דאות ה', הנה מעתה הוה הוא כל סוד בחי' המחשבה שהיא הראשית וההתחלה לכל העולמות כולם, כי המ"ס שהיא הרישא תליתאה הנה היא באמת נעלם מאד ונקרא רק בשם {סב ע"א} מחשבה סתימאה כנודע. אך הע"ב דאות ה' שהוא הא"א לכלל כלל האורות דאח"פ כנודע בדברינו, והוא יוצא ונמשך מהמ"ס כנ"ל, הנה עומד הוא במקום המ"ס ונעשה הוא סוד כל המחשבה להעולמות כולם והבן ודע זה.

כלל ט"ו ענף ה' אות ט'

"כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע בנהירו דפרסא דקיימא דנהיר ממה דלא ידיע ולא אתיידע ולא אתגלייא וכדין כו", הכוונה בזה הוא כי הנה אחר שרמז לנו בדבריו הנוראים אשר עד כה על סוד מציאות הע"ב דאות ה', עם כל מערכה הב' שהם השרשים פנימים להתפשטות הא' דהאח"פ, כי הוא נמשך ויוצא מהמ"ס דא"ק שהוא הס"ג דאות ב' ע"י הנהירו עלאה שמקבל דרך הקד"א מהב' רישין עלאין עד הקו דא"ס וככל מה שבארנו עד כה. הנה מעתה ולהלאה הוא משמיענו ומרמז לנו על מציאות ההתפשטות הא' דהאח"פ, ואח"כ על מציאות ההתפשטות הב' דהאח"פ שהוא העקודים העיקרי, שכולם הם נמשכים ויוצאים ע"ד הנז', שהוא מהמ"ס דא"ק ומהנהירו עלאה אשר לעילא לעילא הנמשך בה דרך הקד"א וכמו שיתבאר.

וזהו שאמר "כדין", ר"ל אחר שנשלם הע"ב דאות ה' עם כל המערכה הב' הנמשך ממנו. והרי נעשה ונשלם המציאות דהשרשים הפנימים לכל ההתפשטות הא' דהאח"פ, הנה אז התייחד עוד המ"ס עם הקד"א וקבל משם אור גדול מהנהירו עלאה דאזכור ומלעילא לעילא, לצורך כל המציאות דההתפשטות הא' דהאח"פ להוציאם מהשרשים הפנימים שהם הסמ"ב דאות ו' ז' ח', וייצאו מהכח לפועל ומהעלם לגילוי, והם השמות ע"ב וס"ג אשר בסימני גד"ה, ע' אבני מלואים שבתחילת הספר שהם ההתפשטות הא' דהאח"פ שיצאו מהסמ"ב הנז' דסי' ב' וכנ"ל בדברינו ענף ב' ג' ע"ש, והנה נעשה כ"ז ע"י היחוד והזווג דהמ"ס עם הקד"א.

וזהו שאמר הזוה"ק "כדין", ר"ל כאשר נעשו השרשים פנימים להאח"פ, הנה "בטש" 465 (הוא הכאת האורות זה בזה בשלהובין דרחימו 466) האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע", שהוא המ"ס, "בנהירו דפרסא דקיימא", שהוא הקד"א. ואמר "דקיימא", כי משום שהרי המ"ס הנה הוה כל קבלתה רק בדרך מטי ולא מטי רצוא ושוב כנ"ל, אבל הקד"א הנה הוא מיוחד עם האזכור תמיד, וזהו שאמר "בנהירו דפרסא דקיימא", שאזכור האזכור הוא קיים בהקד"א תמיד. ואמר עוד "דנהירו", ר"ל שהקד"א הוא מאיר ומקבל אור "ממה דלא ידיע", שהוא הקו דא"ס, "ולא אתיידע", שהוא רדל"א, "ולא אתגלייא", שהוא האזכור. ובכל אלו הג' המאירים מזה לזה מלמעלה למטה עד סוף

465 עי' בהגר"א על ספד"צ יג ע"א ש"בטישה" היא כינוי לזיווג נעלם.

466 עי' בסוף הספר הערה יא.

האורא, הנה עומד בהם הקד"א מיוחד תמיד והוא מקבל מהם תמיד, ומתייחד ומזדווג המ"ם בקד"א ומקבל ממנו אור וברכה ע"י כל הנהורין עלאין הנז', וממשיך אותן בהע"ב דאות ה', ומשם להסמ"ב דאות ו' ז' ח', ויוצא ומתפשט מהם עי"ז כל ההתפשטויות הא' דהאח"פ, שהם הנז' מיני שמות ע"ב וס"ג אשר בסימני גד"ה.

ומה שאמר "בטש האי נהירו דמחשבה כו" ולא אמר בטש האי מחשבה, הנה מלת נהירו שאמר הכוונה הוא על אור השרשים הפנימים הנז', שהם עלו למ"ן בהמ"ם, ועי"ז מזדווג המ"ם עם הקד"א, כי מאחר שיצא ונעשה השרשים הפנימים הנז' על מציאותם וכנ"ל אות ח', הנה עולה תמיד אותו האור דהשרשים הפנימים להמ"ם בבחי' מ"ן, ומזדווג עי"ז המ"ם עם הקד"א, וממשיכים מלמעלה תוספות אור ומוחי' בהשרשים הפנימים הנז' לצורך תוצאות כל העקודים.

ומה שאמר "דמחשבה דלא אתיידע", וקורא עתה את המ"ם בשם מחשבה דלא אתיידע, הטעם הוא ע"פ מה שכתבתי לעיל אות ח', כי אחר שיצא ונעשה הע"ב דאות ה', הנה נעשה הוא לסוד בחי' מחשבה לכל העולמות כולם, והוא מעתה ההתחלה והראשית לכולם, ולא נחשב מעתה המ"ם דא"ק להתחלה וראשית כלל, כי הרי היא כולה לעולם נעלם מאד, ולכן הנה קורא הזוה"ק מעתה את המ"ם בשם מחשבה דלא אתיידע, להורות לנו שהיא מעתה לעולם נעלם. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי דברי הזוה"ק הנז' (בריש אות זה שהוא אות ט) הנה הוא לרמז לנו על מציאות ההתפשטויות הא' דהאח"פ, שהם הנז' שמות מיני ע"ב וס"ג דסימני גד"ה, כי יצאו ונעשו מהשרשים הפנימיים שהם הסמ"ב דסי' ב' ע"י הבטישו דהמ"ם עם הקד"א וככל הנ"ל. {סב ע"ב}

כלל ט"ו ענף ח' אות י'

"וכדין דא האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע בטש בנהירו דפריסא ונהרין כחדא ואתעבידו תשע היכלין, והיכלין לאו אינון נהורין ולא אינון רוחין ולא אינון נשמתין, ולא אית מאן דקיימא בהו". הנה הכוונה בכ"ז הוא על ההתפשטות הב' אשר להאח"פ, והם הנז' מיני שמות מ"ה וב"ן אשר בסימני גד"ה, ע' אבני מלואים בתחילת הספר. והנה הם יצאו ונתפשטו מאור ההתפשטות הא' אחר ההסתלקות הא', כי בההסתלקות הנה עלו למעלה למ"ן, והיה עלייתם מדרגא לדרגא עד גם בהמ"ם עצמו ע' לעיל כלל י"א ענ"ב. והנה גרמו עי"ז הזווג עלאה דהמ"ם עם הקד"א, וקבל המ"ם מהזווג הזה תוספות אור וברכה מלמעלה למעלה עד הנביעו דאור א"ס ית"ש.

וזהו שאמר "וכדין דא", ר"ל אחר ההתפשטות הא' אשר אמר בדבריו הקודמים וכנ"ל אות ט'. ונודע הוא מדברי הרב בעקודים (פרקים ג ד ה ו) כי אחר ההתפשטות הנה חזרו ונסתלקו ועלו למעלה, והנה היה עלייתם בסוד מ"ן עד המ"ם דא"ק, ונזדווג עי"ז המ"ם עם הקד"א. וזהו שאמר כי "האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע בטש בנהירו דפריסא", וקבלו עי"ז אור גדול מלמעלה, וזהו שאמר "ונהרין כחדא ואתעבידו כו".

הנה לעיל בהזווג הא' אשר לצורך ההתפשטות הא', הנה לא אמר "ונהרין כחדא", וכאן בהזווג אשר לצורך ההתפשטות הב', הנה אמר "ונהרין כחדא". הענין הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל סוף כלל ו', כי הנה הגם שהאמת הוא שהאור דהתפשטות הא' הנה הוא ממדרגה יותר גבוה מהאור דהתפשטות הב', עכ"ז הנה עיקר פתיחת המקור להנביעו דאור א"ס ית"ש הנה זה נעשה ונתגלה רק בהתפשטות הב' דוקא ע' דברינו שם. וזהו שאמר עתה "ונהרין כחדא", כי עתה בהזווג אשר לצורך ההתפשטות הב' הנה נתגלה הנביעו דאור א"ס ונעשו הקד"א עם המ"ם שניהם שוים, שהוא הזווג היותר מעולה כנודע.

ואמר עוד "ואתעבידו תשע היכלין", הוא הי' ספי' דהתפשטות הב' שנכללים בט', כי המלכות היא נכללת בהיסוד, כמ"ש במטי ולא מטי (ריש פרק ד) וכנודע. וע' שער א"א (פרק ב) ובדברינו לעיל ענ"ז אות ז'.

ואמר עוד "והיכלין לאו אינון נהורין (הוא נפש, בן הוכיח הגר"א בתז"ח דף יח רע"ד ע"ש⁴⁶⁷), ולא אינון רוחין ולא אינון נשמתין, ולא אית מאן דקיימא בהו", כי אין להם גילוי כלל. ור"ל כי באצילות הרי נתלבשו שם הי' ספי' בבחי' גוף וכלים ומתייחד האור עם הכלי. והרי נצטמצם האור לפי תכונת הכלי להשתוות עמו, כי מהבינה ולמטה הם נר"ג, ומתלבשים במוח לב כבד. וכן גם החיה והיחידה הנה הם מתלבשים ג"כ בהנשמה שבמוח, והרי הם מתגלים ע"י הכלים, וגילויים הוא בכל תוצאות ופעולות הבי"ע שיצא מהם. משא"כ הי' ספי' דהעקודים אשר הם כולם רק בכלי אחת, והרי אין גילוי לכל א' בפנ"ע, לא בבחי' נפש, ולא בבחי' רוח, ולא בבחי' נשמה. ואין השגה בהם רק בדרך כלל שהם שורש הכל, והם אורות נעלמים למעלה הרבה מכל האצילות.

וענין מה שנקראו בשם היכלין הוא מטעם כי הם היכלין לאור א"ס, כי בהם מתלבש אור א"ס ית"ש להתגלה על ידם באצילות. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי בהדיבור הזה הנה בא הזוה"ק לרמז לנו על ההתפשטות הב' דהאח"פ, שהם העקודים העיקרי, כי הם נמשכו ויצאו מהנביעו דאור א"ס אשר נתגלה מקורו ע"י היחוד דהמ"ס וקד"א דא"ק וכנ"ל.

כלל ט"ו ענף ה' אות י"א

"רעותא דכל תשע נהורין דקיימי בלהו במחשבה דאיהו חד מנייהו בחושבנא, בלהו למרדף בתרייהו בשעתא דקיימי במחשבה ולא מתדבקן ולא אתידעו, ואלין לא קיימי לא ברעותא ולא במחשבה עלאה תפסין בה ולא תפסין".

ביאור הדברים הוא, כי הנה אחר שרמז לנו הזוה"ק על התהוות כל הג' בחי' דהעקודים (ע' לעיל כלל ד ענף א), שהם השרשים הפנימים כנ"ל אות ח', וההתפשטות הא' כנ"ל אות ט', וההתפשטות הב' כנ"ל אות י', הנה בא עתה לרמז לנו עליית דהתשע היכלין שהם ההתפשטות הב', והם העקודים העיקרי שהם עולים תמיד למ"ן באור ההתפשטות הא' העומד לעולם למעלה אחר הסתלקותו. ובהם הנה עולים תמיד האורות דהתפשטות הב' לקבל משם אור (סב ע"ג) וברכה לצורך האצילות. והנה האורות דההתפשטות הא' דהאח"פ שהם הג' מיני שמות ע"ב וס"ג דסימני גד"ה וכנ"ל אות ט', אחר שעלו למעלה ונשארו שם הנה הם מעתה בבחי' מחשבה לכל האורות דההתפשטות הב', כי האורות דהתפשטות הב' הם בבחי' זו"ן, מ"ה וב"ן, והאורות דהתפשטות הא' הם או"א, ע"ב וס"ג, והם בבחי' מחשבה להם. והנה כבר אמרנו בכמה מקומות מדברינו כי בעולם העקודים הנה מתייחד ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב' לאחד, והוא מ"ש הרב שהכתר נשאר למעלה כי נחשב כל ההתפשטות הא' לבחי' כתר להתפשטות הב'.

והנה זהו שאמר הזוה"ק דענינינו "רעותא דכל תשע נהורין (שהוא ההתפשטות הב'), דקיימי בלהו במחשבה", שהוא ההתפשטות הא', כי ההתפשטות הב' עולה תמיד אצלו בבחי' מטי ולא מטי, כנודע "דאיהו חד מנייהו בחושבנא", כי הרי הוא הכתר שלו כנוז. והרי הוא ג"כ מחשבון הט' ספי' שבו. "כלהו למרדף בתרייהו", ר"ל לקבל מהשרשים פנימים ומהע"ב דאות ה' הנ"ל אות ח', וכן גם מהב' רישין אורא ומ"ס הנ"ל אות ז'. "בשעתא דקיימי במחשבה", ר"ל בשעה שעולים למעלה לינק, שהוא בעת שהוא לא מטי בכתר דעקודים, כנודע מדברי הרב בשער מטי ולא מטי (פרק ד), ומבואר שם כי אז עולה ההתפשטות הא' ג"כ לינק ולקבל מהשרשים הפנימים. והנה חפצם ורצונם הוא לעולם אז גם למעלה למעלה, שהוא בהע"ב דאות ה', אשר הוא הכתר הכללי דהאח"פ כנ"ל, וכן גם בהס"ג דאות ב', שהוא בהמ"ס עצמו. וזהו שאמר "כלהו למרדף בתרייהו בשעתא דקיימי במחשבה", כי בשעה שעולים לינק מהאור דהתפשטות הא' בלא מטי, אז רוצים

⁴⁶⁷ ז"ל: לאו אינון נהורין כו' - דשמה קדישא מתחיל מחכמה לפי שמשם הוא שירותא לאתגליא משא"כ בא"א שלפיכך נקרא אק"ק כמ"ש בס"ד מ"ש והן ד' מדרגות ד' אותיות השם ד' פרצופים או"א זר"נ גילוי אחר גילוי ונוק' נקראת נר וז"א רוח וכן בהיכלות נפש של היכלין קורא נהורין ורוח שלהך רוחין וז"ש כאן בט"ס של א"א מחכמה ולמטה אינון לא נהורין שהם נפשין ולא רוחין ולא נשמתין ואמר ולא אית מאן דקיימא בהו נגד חכמה שלמעלה מחכמה נקרא א"ס שאין יכול לקימא בהון כמ"ש בז"ח נהורא דלא קיימא כו' משא"כ בחכמה שנק' יש כידוע והיותר נכון שהט' היכלין הן ט' ספירות של אצילות מחכמה ולמטה ד' פרצופים או"א זר"נוכו', עיי"ש שהארץ.

כולם לקבל מלמעלה. אמנם הנה אמר הרב שם כי כאשר עולה הכתר דהתפשטות הב' לינק למעלה, הנה אז עולה תיכף האור דהתפשטות הא' בהשרשים הפנימים, כי אינם יכולים להיות ביחד ע"ש, וזהו שאמר הזוה"ק דענינינו "ולא מתדבקן". ואמר עוד "ולא אתיידעו", ור"ל על השרשים הפנימים, כי הם לא אתיידעו כלל להאור דהתפשטות הב', כי על התפשטות הא' אמר "ולא מתדבקן", ור"ל כי ההתפשטות הב' אינו מתדבק בהתפשטות הא', כי כאשר עולה ההתפשטות הב' למעלה, אז מתרחק האור דהתפשטות הא' ועולה בהשרשים הפנימים, כי אינם יכולים להיות ביחד כמ"ש הרב במטי ולא מטי (פרק ד) וכנז'. אבל על השרשים הפנימים, הנה עליהם אמר "ולא אתיידעו", כי הם אינם ידועים כלל להתפשטות הב' שאינם יודעים מהם מאומה.

ואמר עוד "ואלין לא קיימי לא ברעותא ולא במחשבה עלאה תפסין בה ולא תפסין". ומ"ש "ואלין", ר"ל על כללות כולם, הן ההתפשטות הב' והן ההתפשטות הא', גם כשעולים הנה אינם מגיעים לא ברעותא הוא הע"ב דאות ה' שהוא הכתר הכללי לכל האח"פ כנ"ל אות ה', ולא במחשבה עלאה שהוא המ"ס כנ"ל אות ה', כי שם אינם מגיעים גם כשעולים, אלא רק תפסין בה ולא תפסין, שהוא בדרך רצוא ושוב. אבל עלייתם ממש, הנה הוא רק כי אור ההתפשטות הב' הנה הוא עולה בהתפשטות הא', וההתפשטות הא' עולה אז בהשרשים הפנימים כנז' וכמבואר בדברי הרב בשער מטי ולא מטי (פרק ד). אבל בהע"ב דאות ה', ומכ"ש בהמ"ס עצמו שהוא הס"ג דאות ב', הנה שם אינם מגיעים בעלייתם רק בדרך רצוא ושוב, וז"ש "תפסין בה ולא תפסין". כלל ט"ו ענף ה' אות י"ב

"באלין קיימי כל רזי דמהימנותא", ר"ל כי כאן בעולם העקודים הוא שורש כל האצילות, וכמ"ש הרב בשער אח"פ (פרק א), כי אורות האח"פ הם הגילוי דשורשי האצילות, והאצילות הוא נקרא מהימנותא⁴⁶⁸, כי שם הוא גילוי ית"ש בהשם הוי"ה ב"ה ובכל השמות הקדושים, אשר כולם הם על גילוי ית"ש בהתהוות המציאות כולו אשר בכלל ובפרט, וכמ"ש לפי מעשי אני נקרא שמו"ר (פרק ג סי' ו) וכנודע, וכ"ז הוא אמונת ישראל שהוא ית"ש מהוה את הכל ומקיים ומנהיג את הכל. ולא עוד אלא כי כל האצילות כולו, שהוא גילוי שמותיו, הנה הוא תלוי באמונת ישראל, כי ע"י שהם מאמינים שהוא ית"ש מהוה הכל ומשגיח בכל ומנהיג את הכל, הנה הם מעמידים את גילוייו אשר באצילות ומתקיימים ומתנהגים בהם, ר"ל באותן הגילויים כל העולמות (סב ע"ד) בי"ע על מציאותם ובכל תהלוכותיהם והנהגתם. אבל בלתי האמונה ח"ו היו חוזרים כל הגילויים למקורן ולהעלמתן שבא"ס, והרי היה חוזר האצילות שהוא גילוי אלהותו ית"ש לשורשו, ואז הנה היה מתבטל תיכף כל העולמות בי"ע כרגע, כי אם לא היה נגלה הרי לא היה מתגלה (ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב בתחילתו בפתיחה שם אות ב ושם חלק א דרוש ה סי' ז אות ו, וכן בספר הקדו"ש שער א פרק ט, ושם שער ז פרק ד אות ז). ועכ"פ הוא כי כל גילוייו ית"ש שהוא כללות כל האצילות הוא תלוי ועומד באמונת ישראל, ולכן נקרא האצילות רזא דמהימנותא, כי סוד כל אמונת ישראל, שהוא ית"ש מהוה הכל ומקיים הכל. הרי כ"ז הוא רק ע"י גילוייו שבאצילות, ואמונת ישראל⁴⁶⁹ הוא מקיים אותם כנז'. ובאשר כי שורשי כל אורות האצילות הנה הוא עומד בעקודים, ולכן אמר הזוה"ק דענינינו "באלין קיימי כל רזי דמהימנותא".

כלל ט"ו ענף ה' אות י"ג

"וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולתתא כולהו אקרון אין סוף", הנה הגר"א זל"ה בביאורו לתו"ח (דף יח ע"ג) אמר שם כי צ"ל "ומרזא דמחשבה עלאה ולעילא" ע"ש⁴⁷⁰. אמנם הנה

⁴⁶⁸ עי' לעיל הערה 132.

⁴⁶⁹ פי' האמונה שאנו מאמינים בה.

⁴⁷⁰ ז"ל: וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה עלאה ולעילא כולהו אקרון א"ס - כצ"ל וכמ"ש בפ' פקודי רלט ע"א א"ס לא קיימא לאודעא כו' לאו רעותין לאו נהורין לאו בוצינן בהווא א"ס כו' ע"ש ור"ל לאו רמותין שסתם רעותין ומחשבין הן מחכמה ולמטה.

המאמר הזה הובא גם בפ' פקודי (דף רסח רטט ע"א), ושם כתוב ג"כ "ומרזא דמחשבה עלאה ולתתא", וכן בנוסח זה הביא ג"כ הרמ"ק ז"ל, וכן האר"י ז"ל בע"ה (בעיגולים ויושר ענף ד). ובאמת כי לפי דברינו בביאור המאמר הזה שהוא סובב והולך על האורות והעקודים, הנה נקל הוא להעמיד את הגירסא כמו שהוא לפנינו. והכוונה הוא כי מה שאמר "ומרזא דמחשבה עלאה ולתתא", ר"ל כל האורות כולם היוצאים ומתפשטים מהמ"ס דא"ק ולמטה עד האצילות, והם כל האורות דאח"פ, הנה כולם מכונים ונקראים בשם א"ס, וכמ"ש הרב בסדר אצי" בקיצור (ריש פרק א) וכן הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה אבא יתיב טו ע"ד ד"ה וכן הוא בנל), שכל העקודים הוא מכלל העולמות דא"ס⁴⁷¹ עיי"ש. והנה הגם שכל העקודים היוצא מהמ"ס דא"ק הוא כולל אורות רבים גדולים ונוראים הרבה אין חקר, והם מאירים ומוזהרים בזוהר נפלא ונורא תמיד, כי הם בא"ק בבחי' הי"ג ת"ד שבו ע"ד הי"ג ת"ד שבא"א, אשר כל ההנהגה הנעלמה הוא משם וכנודע כ"ז בדברינו. עכ"ז הנה הם נעלמים מאד משום השגה ותפיסה מכל אשר למטה מהם, ר"ל גם מהאצילות כי הם כולם רק מהעולמות דא"ס כנז'.

וזהו שאמר הזוה"ק עוד "עד הכא מטו נהורין ולא מטין ולא אתידעו, לאו הכא רעותא ולא מחשבה". והנה מלמדינו בזה ואמר לנו כי כל עולם העקודים כולו משורשו עד סופו, שהוא מהס"ג דאות ב' אשר בהמערכה הא', שהוא המ"ס דא"ק, עד סוף כל ההתפשטות הב' דהעקודים, שהוא עד סוף כל המערכות דסימני גד"ה, הנה כולו איקרון אין סוף. והגם שאמרנו שנתגלה שם שורשי כל האצילות כולו, הנה כל גילויים שם הוא רק בערך מה שלמעלה מהם, אבל לא בערך אצילות עצמו, ואין האצילות משיג מהעקודים כלל, וכמ"ש הגר"א ביהל אור (פרשת פקודי בסופו דף מז סוף ע"ד) כי מהמלכות דהעקודים אחר התנוצצות ז"ת דילה נעשה רדל"א דהאצילות, וגם אינו נמשך האצילות מהעקודים במכוון ובהדיא, וכנודע כי מהעקודים עד האצילות הנה נסדרו ונעשו ביניהם הרפתקאות רבות גדולות ונוראות, שהוא כל עולם הנקודות וכל עולם התוהו, וכן כל האצילות הוא למטה מהפרסא, ועיקר האצילות הוא מאו"א שבא"ק ע"י קבלתם מעקודים וכנ"ל כלל ה'. אבל העקודים עצמו, הוא נעלם מאצילות מאד, וכן גם בעקודים עצמו הנה אינם עומדים שם האורות בקביעות תמיד, אלא הם תמיד שם בדרך מטי ולא מטי, נגלה ונעלם, וזהו שאמר "עד הכא מטו נהורין ולא מטין ולא אתידעו".

ואמר עוד "לאו הכא רעותא ולא מחשבה", ור"ל כי הגם שבערך א"ק עצמו, ומכל שכן בערך הקו דא"ס, הנה נבחן א"ק גופה ג"כ בכל הבחי' אשר באצילות, וישנם בו ג"כ בחי' ג' רישין, וכן העקודים הוא אצלו בבחי' הי"ג ת"ד, וכן ישנם בו בחי' או"א הכלולים ומכוסים בהמזלין דהעקודים, והוה העקודים מבחי' הכתר שבו שהוא הרצון, והאו"א שבו בבחי' מחשבה והרהור, כמ"ש הגר"א בתיקונים (ריש תיקון ה כ ע"ג), וההרהור נקרא ג"כ בשם רעותא ע"ש הכתר (כי היא נקרא ג"כ אהי"ה כנודע⁴⁷²), אלא שהיא נקרא רעותא דליבא, כמ"ש בזוה"ק (פרשת פקודי רסב ע"ב) ע"ש. והרי עכ"פ הוא כי העקודים והאו"א שבו הנה הם גם בא"ק בבחי' מחשבה ורעותא, {סג ע"א} אמנם כ"ז הוא רק בבחי' פרטי האורות אשר בא"ק עצמו, אבל בערך האצילות הנה הוה כל העקודים וכל האורות אשר מהטבור ולמעלה שבו רק מבחי' אור א"ס, אשר אין להבחין שם מאומה כי הכל נידון בערכין כנודע, וזהו שאמר הזוה"ק דענינינו "לאו הכא רעותא ולא מחשבה" כלל ט"ו ענף ה' אות י"ד

ואמר הזוה"ק עוד "כד נהיר מחשבה ולא אתידע ממאן דנהיר כדין אתלבש ואסתים גו בינה, ונהיר למאן דנהיר, ואעיל דא בדא עד דאתכלילו כלהו כחדא". האי "מחשבה" שאמר, הכוונה הוא על בחי' אבא שבא"ק אשר ישנו בו ג"כ, ועומד בו מהגרון עד החזה שבו. וה"בינה" שאמר הוא על בחי' אמא שבא"ק שישנו בו ג"כ, ועומד בו מהחזה עד הטבור, והם נכללים בעקודים ומקבלים משם. ומהם הנה יצא ונעשה כל הנקודות והאצילות, והם הממוצעים בין

⁴⁷¹ עי' לעיל הערה 75.

⁴⁷² עי' לעיל הערה 263.

העקודים והאצילות, עיין לעיל כלל ה' ענ"ב, וכנודע בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד' ושם דרוש ב' ג'. והנה שורש אבא הוא באוירא עילאה רישא תניינא כנודע בהגר"א בספד"צ (פרק א ג ע"ב ד"ה רישא), והנה זהו שאמר הזוה"ק בעניינינו "כד נהיר מחשבה", והוא אבא שבא"ק, "ולא אתיידע ממאן דנהיר", כי קבלתו הוא מאוירא עלאה, אוירא דלא אתפס (ז"ח דף ע ע"א, וס"י פ"ב מ"ו), "כדין אתלבש ואסתים גו בינה", הוא יחוד דאו"א שמתייחדים זב"ז, ונמשך השפע כבינה, ור"ל בהאימא שבא"ק כנו". וממנה יצא רדל"א דאצילות, וזהו שאמר "ונהיר למאן דנהיר", כי הרדל"א הוא בלי תואר ושם כלל לגודל העלמות. וכן מתייחדים עד"ז תמיד אותן האו"א שבא"ק להמשיך השפע מהעקודים, ומהמ"ס דא"ק, וכן מלמעלה למעלה עד הנביעו דאור א"ס ית"ש לצורך תיקון הג' רישין דא"א. ואח"כ לצורך תיקון כל הפרצופי דאצילות כולם, ולהלבישם זב"ז כמ"ש הרב בשער התיקון (פרק ה), וכן לייחדם כולם זב"ז להעשות כולם לאחד. וזהו שאמר הזוה"ק "ואעיל דא בדא עד דאתכלילו כלהו כהדא". והנה נעשה כ"ז ע"י או"א שבא"ק ע"פ קבלתם מהעקודים, וכן מלמעלה למעלה כנו".

ודע כי על סוד זה הוא מה שאמר הרב בשער ז"א (פרק א) זה לשונו, כי הנה נתבאר אצלינו (שער התיקון פרק א) כי הנה תיקון כל האצילות היה בעיבור י"ב חודש, ולא ידעתי לפרש היכן היה מקום עיבור זה, והמשכיל יבין מדעתו עכ"ל. והנה כונתו הוא על סוד האימא שבא"ק העומד בו מהחזה שבו עד הטבור שבו, ונכלל בו בבחי' המזל תחתון שבהעקודים (ע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד סי' ט אות לג, וכן כאן בתחילת הספר באבני מלואים אות לג ותמצא ותבין). ובאותה האימא שבא"ק הנה שם היה העיבור לכל פרצופי האצילות כולם, ונעשה כ"ז ע"י סוד הדברים שאמר הזוה"ק דעניינינו, כי האבא שבא"ק הנכלל בהמזל עליון דעקודים הוא מקבל השפע מעקודים, וכן מלמעלה למעלה עד הנביעו דאור א"ס ית"ש, ומתייחד עם האימא שבא"ק הנכלל בהמזל תחתון דהעקודים, וממשיך בה השפע לצורך כל בירורי דהנקודות שנבררו ועלו בה בסוד עיבור ע"י אור המ"ה דהמצח, והם משתהים בה בסוד עיבור די"ב חודש, ומתקנים בה ע"י אותה השפע כל פרצופי האצילות כלם וכנ"ל.

כלל ט"ו ענף ה' אות ט"ו

ואמר הזוה"ק עוד "וברזא דקרבנא כד סליק כלא אתקשר דא בדא ונהיר דא בדא, כדין קיימי כלהו בסליקן ומחשבה אתעטר בא"ס". הנה בהדיבור הזה הנה חוזר הרשב"י לדבריו הקודמים אשר קודם כל המאמר שהעתקנו לעיל אות א', שהנה ביאר שם הרשב"י לר' אלעזר בנו את סוד הקרבנות. ומבואר שם כי אותן שהם באים על הטא, הנה הם לסלק את הקטרוג ולהסיר ולתקן את הפגם ואותן שאינם על הטא, הנה הם לבסם את הדינין ולהמשיך אור קדושה של מעלה לקשר ולייחד את העולמות זב"ז עד א"ס (ע"ש דף סד סע"ב ודף סה רע"א, וע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש מיעוט הירח סי' ז, עוד שם דרוש ד ענף יב סי' יא). והנה ע"ז חוזר עתה הרשב"י אחר שסיים את דבריו בכל הנ"ל, שע"י הנביעו דאור א"ס הנמשך למטה, הנה נמשך התיקון מלמעלה למטה, ומתייחדים האורות כולם ונכללו זב"ז וכנ"ל אות י"ד, הנה חוזר לדבריו הראשונים אשר בסוד הקרבנות, ואמר כי ע"י הקרבנות הנה נמשך התיקון מלמטה למעלה (סג ע"ב) ומתקשרים העולמות זב"ז, ועולים מזה לזה עד סוד המחשבה, שהוא אבא שבא"ק, ומחשבה אתעטר באין סוף.

ומ"ש "וברזא דקרבנא כד סליק", כי הנה ישנם בקרבנות כמה תקונים אשר הם רק לתקן את העולמות במקומן עצמן להסיר הפגם ולבסם את הדינין כנו". אך ישנם בהם כמה תיקונים ג"כ שהם לקשר את העולמות זב"ז ולהעלותם, וזהו שאמר "וברזא דקרבנא כד סליק", כאשר נעשה התיקון דהעלייה, "אז כולא אתקשר דא בדא", שמתקשרים זב"ז מלמטה למעלה, "ונהיר דא בדא", שמאירים זב"ז מלמעלה למטה, "כדין קיימי כולהו בסליקן", שעומדים כולם להתעלה ולעלות, "גו מחשבה", שהוא החכמה אבא, "ומחשבה אתעטר בא"ס", כי הוא הראשון לקבלת

אור א"ס, כי שורשו הוא באוירא עלאה כנז', ומאיר ומתגלה על ידו אור א"ס⁴⁷³ ית"ש בכל אצילות כולו כנודע, וכמ"ש בסוף שער השמות (פרק ז) ובכ"מ.

כלל מ"ו ענף ה' אות מ"ז

ואמר הזוה"ק עוד "ההוא נהירו דאתנהיר מניה מחשבה עלאה דלא אתיידע בה כלל אקרי אין סוף, ומניה אשתכח וקיימא ונהיר למאן דנהיר, ועל דא כלא קאים, זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי". הנה חוזר עתה בחתימת המאמר ללמדינו מה שלא השמיענו עד כה, כי מה שפירשנו אנחנו בכוונת דבריו מבחי' אור א"ס וכנ"ל בכל דברינו, הנה הוא רק ממה שאמר הוא עצמו כאן בחתימת דבריו, כי "ההוא נהירו דאתנהיר מניה מחשבה עלאה", והוא אור האוירא הנמשך דרך הקד"א להמ"ס, שהוא הס"ג דאות ב' שהוא נקרא בשם מחשבה עלאה וכנ"ל אות ה' ו' ז', הנה נקרא אותו הנהירו דהאוירא בשם אין סוף. והגם שהרי לעיל אמר כי כל אינון נהורין אשר מרזא דמחשבה עלאה ולתתא, שהוא מהס"ג דאות ב' עד סוף כל הסימני גד"ה, שהוא עד סוף כל העקודים כולו אקרון אין סוף וכנ"ל אות י"ג, אמנם הוא הנה זהו באמת מה שהשמיענו כאן, כי מה שנקרא המ"ס שהוא הס"ג דאות ב' עם כל הסימני בגד"ה הנמשך ממנו, שהוא כל העקודים כולו בשם אין סוף, הנה הוא רק משום אור האוירא המאיר בו, ומשום שמאותו האור הנה יצאו כל הסימני בגד"ה, ונעשה ממנו כל העקודים, הנה נקרא עי"ז עד סוף העקודים בשם אור א"ס, אבל עיקר הגילוי דאור א"ס הנה הוא באמת רק בהאוירא לבד, וזהו שאמר הזוה"ק עוד "ומניה", ר"ל מאור א"ס שבאוירא אשר המ"ס מקבל אותו דרך הקד"א "אשתכח", ר"ל עי"ז נתגלה המ"ס במציאותה, שהוא כל המערכה הא' דסי' א'.

וכן נתגלה בפעולתה שהוא כל המערכה הב' דסי' ב', שהם השרשים פנימים דהאח"פ. ואמר עוד "וקיימא", והוא כל הסימני גד"ה שהם העקודים העיקרי, אשר שם נתגלה בחי' כלי, והיא עומד בגילוייה תמיד, לכן אמר עליה "וקיימא". ואמר עוד "ונהיר למאן דנהיר", ור"ל על רדל"א דאצילות וכנ"ל אות י"ד, והרדל"א הוא השורש דכל אצילות כולו, כי ממנו ועל ידו נתקן אח"כ כל האצילות כנודע. והנה נעשה כ"ז משפעת אור האוירא, ששם הוא הגילוי דאור א"ס ית"ש כנז', והוא נמשך בהמ"ס דרך הקד"א, ומזה נעשה העקודים וכן כל האצילות, ואח"כ מהאצילות לבי"ע, כי כולם נעשו ועומדים על אור רצונו ית"ש אשר במחשבתו הנעלמה דהמ"ס דא"ק. וזהו שמסיק ואומר "ועל דא כלא קאים", כי הכל מתקיים ועומד רק על אור א"ס ית"ש לבד, וכמו שהארכנו בזה בדברינו לעיל כלל ב' ע"ש. ומשום שכל גילוייו ית"ש הנה הם מתקיימים ועומדים רק ע"י הצדיקים וכנ"ל אות י"ב, ולכן מסיים ואומר "זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי".

ודע כי מה שהוסיף כאן הזוה"ק דענינינו לומר על המ"ס דלא אתיידע בה כלל, הכוונה הוא כי הרי עיקר המ"ס שאנו מדברים בה הנה הוא הס"ג דאות ב', שהוא שורש השרשים דאורות האח"פ וכנ"ל בכל דברינו. והנה אמרנו לעיל אות ה' ובכ"מ מדברינו כי הס"ג דאות ב' הנה הוא באמת רק בחי' ישו"ת דהמ"ס, אבל הא"א ואו"א עלאין שבה הנה הם בהשם ע"ב דאות א', והנה פשוט הוא כי עיקר המקבל את האור דא"ס ית"ש מהאוירא עלאה הנה הוא השם ע"ב דאות א', ע' לעיל כלל ד' ענ"ב ובכ"מ, וזהו שאמר הזוה"ק דענינינו "ההוא נהירו דאתנהיר מניה מחשבה עלאה דלא אתיידע בה כלל", (סג ע"ג) והוסיף לומר דלא אתיידע בה כלל, ור"ל על הע"ב דאות א', כי הוא נעלם מאד והוא מקבל את עיקר הנהירו דאוירא כי הוא הא"א והאו"א עלאין דהמ"ס. אמנם הוא כי לצורך תוצאות עולם העקודים הנה מתייחדים האו"א עלאין עם ישו"ת ונעשים לחד ע"ד שכתב הרב בשער ז"א (סוף פרק ב) ובכ"מ. והרי מתייחד הע"ב דאות א' עם הס"ג דאות ב', ונעשים לאחד בקבלת הנהירו דהאוירא עלאה, אבל עיקר המקבל הנה הוא הע"ב דאות א' שהוא נעלם מאד, אלא שהם נעשים לאחד כנז'. וזהו שקורא הזוה"ק דענינינו עתה את המ"ס בשם

⁴⁷³ עי' באות הבאה שמבאר שאוירא הוא בחינת א"ס.

מחשבה עלאה דלא אתיידע בה כלל. עד כאן הגיע דברינו בעהית"ש בביאור כל המאמר הסתום והנורא הזה שבה ותהלה לאית"ש

כלל ט"ו ענף ט אות א'

ומעתה הנה ראינו לבאר ענין אחד אשר ראינו צורך לדבר בו, והוא בענין השינויים הנמצא בין התפשטות הא' להתפשטות הב'. וכבר דברנו בזה קצת לעיל כלל ט' ענף י"ד לפי ענין הדרוש אשר נתבאר שם, אך עתה נדבר בעומק עניינם גופה אם הם שינויים או לא וכן בסיבתם ונימוקן.

ונתחיל ונאמר, כי הנה כאשר נתבונן בסדרי יציאת ומציאות ההתפשטות הא' וההתפשטות הב' הנה מצאנו לכאורה כי היו משונים זה מזה הרבה, וישנם בפרטיות ה' שינויים מזה לזה. והיינו כי בהתפשטות הא' הרי יצאו האורות מתחילה וכמו שמבואר בעקודים (פרק ג), אבל בהתפשטות הב' הנה היו הכלים מתחילה וכמו שמבואר בעקודים (פרק ה) ובמטי ולא מטי (פרק ב) ובכ"מ שם, וכן הוא בדרושי נקודות (פרק ד) והוא שינוי אחד.

שינוי ב', כי בהתפשטות הא' הנה יצאו הי' ספי' שבו אחד לאחד, ונתגלה מציאות כל א' תיכף ומתחילה וכמו שמבואר בעקודים (פרק ג), אבל בהתפשטות הב' הנה יצאו מתחילה כלולים זב"ז כל תחתון בהעליון שעליו, ורק אח"כ נפרטו ויצאו זה מזה והיו אחד לאחד, כל אחד בפנ"ע, וכמו שמבואר במטי ולא מטי (פרק ב) וכן בנקודות (פרק ד).

שינוי ג', כי בהתפשטות הא' הנה יצאו מלמטה למעלה, מתחילה המלכות ואח"כ אחד לאחד עד הכתר וכמ"ש בעקודים (פרק ג). אבל בהתפשטות הב' הנה היה יציאתם מלמעלה למטה, כי יצא הכתר מתחילה ובו היו כלולים כל התחתונים, ואח"כ יצא ממנו החכמה כלול מכל הח' וכן כו' כו' עד המלכות וכמ"ש במטי ולא מטי (פרק ב), וכן הוא בדרושי נקודות (פרק ד). ובהשינוי הזה הנה היה עוד שינוי אחד גדול בהתפשטות הב' עצמו בין העקודים והנקודות שהוא אור הב"ן, לבין אחר התיקון אשר עם האור דהמ"ה, כי בהעקודים והנקודות הנה יצא הז"א שבהם שהוא הו"ק ג"כ רק בו' יציאות, כי מתחילה יצא החסד לעצמו אלא שבו היה כלול כל הו', ואח"כ יצא ממנו הגבורה לעצמה כלול מכל הה', ואח"כ יצא ממנו הת"ת לעצמה כלול מכל הד' וכן כו' כו' עד היסוד ומלכות, והיה הסדר הזה הן בהתפשטות הב' אשר להעקודים וכמ"ש במטי ולא מטי (פרק ב) והן בהנקודות כמ"ש בדרושי נקודות (פרק ה) ובשבירת הכלים (פרק א). ומבואר הוא במטי ולא מטי (פרק ב) כי הענין דמטי ולא מטי הוא נוהג בהם תמיד בכל א' בפנ"ע, שכל א' הוא תמיד בעולה ויורד, וא"כ הרי מחולקים הו"ק דז"א שבהעקודים זה מזה תמיד, ובפרט בהנקודות הרי נודע הוא שהיו נפרדות זו מזו ובסוד רשות הרבים כמ"ש במלכים (סוף פרק ה). אמנם הנה זהו באמת כל ענין הקלקול והחסרון אשר היה בעולם הנקודות, והיה כ"ז בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש כנודע. אך גם בעולם העקודים שהוא העולם היותר עליון והיותר מתוקן, הנה מסודר שם ג"כ הו"ק חג"ת נה"י כל א' לעצמו כנז', משא"כ אחר שיצא אור המ"ה ונתקן האצילות, הרי נודע הוא כי שם הנה יצאו הו"ק לעולם כלולים ומיוחדים זב"ז, כי בעיבור הנה הם תלת כלילן בתלת⁴⁷⁴, וגם אח"כ הרי הם לעולם כלולים ומיוחדים כל הו"ק זב"ז בפרצוף אחד בתכלית היחוד. והרי הוא שינוי גדול בענין היחוד דהו"ק זב"ז בין עולם העקודים לעולם האצילות.

{סג ע"ד} שינוי ד', כי הנה יציאת ההתפשטות הראשון אשר לכל עולם הנה היה רק מהאור היותר ממועט דהעולם העליון וכמו שבארנו לעיל כלל ג' ע"ש, משא"כ ההתפשטות הב' הרי בארנו לעיל בכ"מ כי היה ההתפשטות ע"י תוספות אור וברכה אשר מהנביעו דאור א"ס ית"ש, שנפתח המקור לזה ע"י עליית המ"ן אשר בעת ההסתלקות וכנ"ל כלל י"א ענ"ב ובכ"מ וע' לעיל סוף כלל ו'.

שינוי ה', כי בהתפשטות הא' הנה נשלמו הזו"ן לפי ערכם, מקודם וביותר מהג"ר לפי ערכם, וכמו שמבואר בדברי הרב בעקודים (סוף פרק ג וסוף פרק ו) אבל ההתפשטות הב' אשר

⁴⁷⁴ עי' שער פנימיות וחיצוניות פרק ד.

היה יציאתם מלמעלה למטה, ויצא כל תחתון מהעליון שעליו, ויצאו הזו"ן רק מהג"ר, וכן הם מקבלים שפעם תמיד רק מהג"ר, הרי נודע ופשוט הוא כי נשלמו הג"ר יותר ומקודם להזו"ן, כי הרי כל קבלת ושלמות הזו"ן הוא רק ע"י הג"ר, וע"י מה שמקבלים מהם תמיד, וכמו שנודע ופשוט מכל הדרושים. והרי עכ"פ הוא כי בהתפשטות הב' הנה נשלמו פרצופי העליונים תמיד מקודם וביותר שלמות מהזו"ן.

והרי לנו ה' שינויים מה שהיה בין התפשטות הא' להתפשטות הב', ואלו הה' שינויים שאמרנו שהם היו בין ההתפשטות ראשון להשני, הנה הם עצמן כללות הג' שינויים המבואר בדברי הרב בעקודים (סוף פרק ו) ובנקודות (ריש פרק ד) שהיה ג' שינויים בין העקודים להנקודות והאצילות, והם באמת רק השינויים אשר בין התפשטות הא' להב', וכמו שיתבאר כ"ז בדברינו לקמן בעה"י. והנה הגם שהתפשטות הא' הרי הוא השורש והמקור של כל ההתפשטות הב', וא"כ הרי היה צריך לכאורה שיהיו שניהם שוין בכל עניניהם, כי כל טבע השורש הוא בענף, ואין בענף אלא מה שיש בהשורש, ועכ"ז הרי נשתנו באלו הה' שינויים, וא"כ הרי צריכים אנו להבין מאד עומק הענין בזה.

כלל ט"ו ענף ט אות ב'

אמנם הוא כי כאשר נתבונן היטיב בכל אלו הה' שינויים שחשבנו, הנה אנו רואין כי הם כולם תלויים זב"ז, ואינם אלא רק שנוי אחד לבד, וכאשר נתבונן עוד יותר אז נמצא שאין בזה שום שינוי כלל, והיה באמת כל סדר ההתפשטות הא' והב' שוים בכל עניניהם.

כי הנה השינוי הראשון מה שבהתפשטות הא' יצאו האורות מקודם ובהתפשטות הב' היה הכלים מקודם, הרי ידוע הוא כי כל ענין הכלים אשר בהם היה נכנס ומתלבש כל האור דהתפשטות הב', הנה הוא רק מהעביות הנשאר מאור ההתפשטות הא' אחר הסתלקותו בהסתלקות הא' וכנ"ל כלל י"א י"ב י"ג, וסבת העביות ומציאותו בכח האור דהתפשטות הא' הרי בארנו לעיל כלל ג' כי היה בסיבת הג' מיעוטים שנעשה בו. והיינו: א', מה שלא היה אלא רק מהאור היותר ממועט דהעליון. ב', מה שהיה סדר יציאתו רק מלמטה למעלה. ג', כי לא נשלמו בכל אורותיהם המוכרחים להם אלא רק הזו"ן שבהם לבד ע"ש בארוכה. ואלו הם השינוי ג' ד' ה' שחשבנו כאן, ואותו המיעוט הב' שאמרנו שם לעיל כלל ג' ובארנו שם טעמו ונימוקו, הנה הוא עצמו ג"כ השינוי הב' שחשבנו כאן ע"ש ותמצא כ"ז. ונמצא שכל הד' שינויים האחרונים הנה טעם אחד לכולם, כי כולם הם לסבת השינוי הראשון, והיינו כדי שיתהוו הכלים למציאות עולם התחתון שהוא ההתפשטות הב'. והאמת הוא כי אינם לסבת מציאות הכלים לבד אלא רק לסבת ירידת מדרגת האור ג"כ, כי כל עולם תחתון הרי הוא רק מדרגה אחרת למטה לגמרי מהעולם העליון כנודע⁴⁷⁵, וכ"ז הוא ע"י כל הג' מיעוטים שהם הד' שינויים הנזכרים וכמ"ש לעיל כלל ג'. והרי נמצא כי כל אלו הה' שינויים הם כולם תלויים זב"ז, שסבה אחת לכולם, והוא כדי להוציא עי"ז את האור וכליו דהעולם התחתון במדרגה המעוטה הראוי אליו. וכן נאמר עוד כי מאחר שכל הד' שינויים האחרונים הנזכרים הם כולם מיעוטים מה שנתמעט בהם האור דהתפשטות הא' וכנ"ל כלל ג', א"כ הרי ע"כ הוא כי נצטמצם במקורו שלא לצאת אלא רק בסדר אותן הג' מיעוטים דוקא. והרי לנו כי לכל אור דהתפשטות הא' עצמו הנה היה מקודם לו ענין צמצום אליו ג"כ, שלא יצא אלא רק באלו הג' מיעוטים דוקא.

וידוע הוא כי כל ענין צמצום הוא בחי' דין ועביות, שהוא כח הגבלת האור והוא עצמו בחי' הכלים. וא"כ הרי לנו שגם להתפשטות הראשון היה מקודם לו בחי' כלים אליו, שע"ז נצטמצם ויצא רק בהג' מיעוטים הנזכרים. וא"כ הרי נמצא כי לא היה השינוי הזה (ר"ל השינוי הראשון) כלל בין התפשטות (סד ע"א) הראשון להתפשטות הב', כי הרי גם בהתפשטות הראשון היה ג"כ בחי' כלים קודם אליו וכנ"ל. ומה שמבואר בדברי הרב בעקודים (פרקים ג ה ו) וכן בעיגולים ויושר (סוף ענף ג) שהכלים לא נעשה אלא אחר ההסתלקות, הנה הכוונה הוא רק על בחי' הכלים אשר לאותו

⁴⁷⁵ עי' מבר"ש יג ע"ד שכל עולם עליון כאין סוף כלפי התחתון.

העולם, שהאור יורד שם שהוא המקום דהתפשטות הב'. ובתחילה כאשר ירד שם האור דהתפשטות הא', הנה לא היה עדיין שום כלי שם השייך לאותו העולם אלא רק אחר הסתלקותו דוקא, כי בכל עולם צריך להיות כלים מתכונתו דוקא, כי הכלים דהעליון אינו נחשב לו לכלים כלל, וכמ"ש הרב בסו' הע"ה (שער נ פרק י) שהכלים דהעולם העליון הם נחשבים לאורות להתחתון וכנ"ל כלל י"א ענ"א. ומשום שהאור דהתפשטות הא' הרי הוא רק מהעולם העליון, וכן חוזר ועולה שם אח"כ ונשאר שם לעולם כנודע בדברינו, ולכן אינו נחשב בחי' הכלים אשר יש לו ג"כ ממקורו עכ"פ וכנ"ל להיות לתכונת כלים להעולם התחתון כלל וכלל, וכדי להעשות כלים להתחתון הראוי אליו היה נצרך לזה באמת כמה גרמות וסבובים, וכמו שתראה מדברי הרח"ו ז"ל בעקודים (פרק ה) כמה שטרח בזה וכמו שבארנו שם בזה בחלק הביאורים, אבל אה"נ כי בחי' כלים אשר מתכונת עולם העליון הנה היה באמת לכל אור דהתפשטות א' ג"כ, כי עי"ז נצטמצם ולא יצא אלא רק בבחי' נפש לבד כמ"ש הרב בעקודים (פרק ג). וכן נתמעט עי"ז בכל הג' מיעוטים הנ"ל כלל ג' וברור הוא למבין. וא"כ נמצא שהשינוי הא' שחשבנו לעיל לא היה כלל, ולא היה אלא רק ד' שינויים לבד, ואלו הד' שינויים הם עצמם הג' מיעוטים שחשבנו לעיל כלל ג', אשר נתמעט בהם האור דהתפשטות הא' בירידתו כדי להעשות עי"ז שורש להתחתון אשר הוא כולו מדרגה למטה מהעליון, ואילולא שנתמעט באותן הג' מיעוטים לא היה אפשר להעשות שורש להתחתון כלל ולא היה נתגלה מציאותו דהתחתון מאומה. וכן הוא לעולם כי מציאות כל תחתון הוא רק עי" מיעוט וצמצום בעיקר אור העליון וכמ"ש בדרושי נקודות (פרק ב) והוא נודע ופשוט. כלל ט"ו ענף ט אות ג'

וכאשר נתבונן עוד אנו מוצאים שגם שאר כל השינויים כולם אינם באמת שינויים כלל, כי הרי ידוע הוא שכל לידת אור חדש הוא לעולם עי" זוווג⁴⁷⁶, ונמשך כל אור חדש רק מהמלכות דהעליון לבד, שהוא רק מבחי' האחרונה שבו, והגם שכל זוווג הוא באמת עי" תוספת אור ומוחין הנמשך מלמעלה למעלה עד א"ס ית"ש, עכ"ז הנה אינו נמשך מכל עליון להתחתון אלא רק מהמלכות האחרונה לבד שבו, עי' שער או"א (סוף פרק ט) ובמוחין דצלם (סוף פרק ד⁴⁷⁷) וכנודע, וא"כ הרי נמשך כל התפשטות הב' ג"כ אלא רק מהבחינה האחרונה לבד דהעליון. וכן הוא ידוע עוד כי הנה סדר יציאת ומציאות כל אור הנה הוא נעשה רק עי" עיבור יניקה קטנות גדלות, שהם בחי' מלכות נה"י הג' חב"ד, ונמשך מציאותו דכל פרצוף רק מלמטה למעלה, שהוא ממלכות עד הכתר. ובאים כל המדרגות שבו רק אחד לאחד, ונשלם בכל א' פרצופי הזו"ן שבו מתחילה, כי הרי בעת העיבור שאז נשלם בו בחי' הנפש והמלכות, הרי לא בא לו אז עדיין מבחי' הרוח והז"א כלום, וכן ביניקה הוא עומד בבחי' הרוח וז"א וחסר לו אז בחי' הנשמה שהוא בינה. ונמצא שגם בהתפשטות הב' הרי נעשה בכל א' בחי' הה' פרצופים שבו רק מלמטה למעלה, והם נעשים בו רק אחד לאחד, ונשלם הזו"ן שבו מתחילה.

והרי ישנם כל הבחי' אשר חשבנו בהד' שינויים, הנה ישנם באמת בהתפשטות הב' ג"כ, כי לידת כל א' הרי הוא רק מהבחי' האחרונה דהעליון. ויוצאים הה' פרצופים שבו אחד לאחד ומלמטה למעלה, ונשלם הזו"ן שבו מתחילה. ומה גם כי הרי בארנו לעיל כלל ד' וכלל ו' שכל יציאת האור דהתפשטות הא' הנה היה ג"כ עי" בחי' לידה ועי" הזווג מהעליונים שעליו, והיה ג"כ עי" תוספת אור ומוחין אשר מלמעלה למעלה עד א"ס ית"ש. וא"כ הרי נמצא כי היה באמת כל סדר התפשטות הא' והב' שוין בכל עניניהם.

כלל ט"ו ענף ט אות ד'

אמנם מה שאמרנו כי היה בהם שינויים, הנה כ"ז הוא רק כאשר נעריך אותם זה כנגד זה, וכשאנו מסתכלים באור ההתפשטות הראשון בעת גילוי וירידתו בעולם התחתון, הנה אז נראה בהם באמת כל הה' שינויים הנזכרים. כי הרי בעת אשר ירד ההתפשטות הראשון למטה ונתקרב

⁴⁷⁶ עי' מבר"ש ש"ב ח"א פ"ו.

⁴⁷⁷ שם איתא שכוונתו למלכות דמלכות דמלכות.

למדרגת התחתון, הרי היה שם הגילוי דבחי' אור לבד בלא כלי כלל, וכנ"ל שבחי' הכלי אשר נסד ע"ב) היה בו ממקורו לא נחשב למטה לכלי כלל, וא"כ הרי היה ההתפשטות הראשון אור בלא כלי והיא השינוי הא'.

וכן באשר שכל אותו ההתפשטות הראשון הנה עיקרו הוא רק ממדרגת עולם העליון, אשר בערך התחתון לא ניכר בהעליון בחי' הפרצופים כלל, ולא מבחי' זווג עיבור ולידה כלל, וכל הגילוי דהתפשטות הא' למטה הוא רק בבחי' אור כללי מופלא ונעלם. משא"כ בהתפשטות הב' אשר הוא יצא בהגילוי דה' פרצופים ובהגילוי דכל בחי' הנזכרים כולם, ולכן בהעריך זה מול זה אז נראה ביניהם כל הה' שינויים הנזכרים, אבל באמת לא היה ביניהם שינויים כלל והיו כולם בסדר אחד.

ושמע והבן עומק הדברים, כי הנה כל אור היוורד מלמעלה למטה על דעת להשאר שם, הנה אינו עומד שם מציאותו במדרגה אחת לעולם, אלא שמתחלף ועולה תמיד מעליו לעליו, כי תחילת מציאותו של כל פרצוף הרי הוא רק בבחי' עיבור וקטנות עד שנשלם לבחי' ז"א, ואח"כ הוא מתגדל ומתעלה והולך ונשלם בהמוחין והגדלות, ועי"ז הנה מוציא הוא פרצופים אחרים ממנו ונעשה לבחי' או"א, ואח"כ לבחי' א"א, ואח"כ לבחי' עתיק ורדל"א וא"ק, עד שחוזר ועולה בא"ס ית"ש, עיין דברינו בספר הקדו"ש שער ז' פרק ז'. וא"כ נמצא שכל אור ופרצוף כאשר מתחדש ונולד, הנה הגם שבתחילת מציאותו הוא בתכלית הקטנות, עכ"ז הנה כלול בתוכו בכח ובהעלם כל כחות הגדלות וכל כחות האורות והפרצופים העתידים להוולד ממנו, אך כ"ז הוא רק בהי"ס והאורות דהתפשטות הב' אשר לכל עולם, כי משום שהוא המציאות העיקרי דאותו העולם ועל ידו נבנה ומתקיים כל אותו העולם כולו עד סוף הזמן דתכלית תיקון האחרון, ולכן יוצא כל ספי' ואור שבו כלול בתוכו כל הספי' והאורות שעתיד להוולד ממנו עד סוף זמן קיום העולם כולו. ונמצא כי יציאת כל א' הוא מסודר על שני בחי', היינו: אחד, מלמטה למעלה, והוא במה שהולך וגדל מעיבור ליניקה, ומיניקה לקטנות, ומקטנות לגדלות, עד שנשלם כל עצמותו גופה. והשני, מלמעלה למטה, והוא במה שכלול בו ויוצא ממנו אח"כ כל הפרצופים שתחתיו אשר הם כולם במדרגה למטה ממנו, והוא בבחי' א"א ואו"א אליהם כנז'. משא"כ בהתפשטות הראשון אשר לא היה יציאתו להשאר שם כלל, ולא ירד שם להמציא ממנו עצמו שום פרצוף למטה כלל, והיה כל יציאתו למטה רק בבחי' פרצוף אחד הנוגע לעצמותו לבד, כי הוא כולו לתועלת אחת, והיינו להעשות שורש למטה, וא"כ הרי נסדר בו סדר מציאותו וגילוי למטה רק אותו הסדר אשר ישנו בפרצוף אחד בכל מה שנוגע לעצמותו לבד מתחילת מציאותו עד שנשלם פרצופו המוכרח לו.

וזהו מה שיצא בבחי' הי"ס שבו רק אחד לאחד ומלמטה למעלה, כי הוא ע"ד יציאת כל פרצוף בבחי' עצמותו גופה, שנעשה מתחילה הקטנות שבו ואח"כ הגדלות שבו, והולך וגדל רק מטה למעלה, וזהו ג"כ מה שלא נשלם בו רק הזו"ן משום שעיקר כל פרצוף הוא רק הזו"ן שבו כנודע. וכן הוא עוד, כי משום שכל עיקר יציאתו הרי היה רק להעשות שורש להתחתון, וכל שורש דהתחתון עיקרו הוא בהמלכות דהעליון כנודע, לכן נשלם המלכות בהתפשטות הא' גם מתחילה להז"א כי היא העיקרית השולטת אז, כי בשבילה יצאו כולם. משא"כ ההתפשטות הב', אשר ממנו נבנה כל העולם כולו ומתקיים בו לעולם, הנה יצא הוא כלול מה' פרצופים ממש. כי כן הוא מדרגת כל עולם להיות בה' פרצופים דוקא, וכן כל פרצוף ופרצוף שבו יצא מסודר על ב' הבחי': אחד, מה שנוגע לעיקר עצמותו גופה, ובוה היה הסדר שבו כמו בהתפשטות הא' בכל אותן הבחי' שחשבנו לעיל בהד' שינויים האחרונים, כי הרי יצא רק מהבחי' האחרונה דהעליון כנ"ל. וכן הבחי' דעיבור יניקה קטנות גדלות שהם המדרגות דנרנח"י, מלכות נה"י הג'ת חב"ד שבו, הנה באו בו ג"כ רק מטה למעלה ואחד לאחד, ונשלם גם בו בחי' הזו"ן שבו מתחילה, כי כן הוא הדרך בכל פרצוף כנ"ל, כי כ"ז הוא מה שנוגע לעיקר עצמותו גופה דכל פרצוף.

אמנם הנה יצא כל פרצוף בבחי' שנית ג"כ, והיינו כי ניתן ונתייסד בו הכח להוציא כל א' פרצופים אחרים תחתיו, ויצא כל א' כלול בכל מה שעתיד להוולד ממנו עד סוף זמן דתכלית תיקון האחרון, וע"ד שהיה נכלל באדה"ר כל הנשמות עד סוף כל הדורות כולם. וזהו מה שמבואר

בדברי הרב (סד ע"ג) במטי ולא מטי (פרק ב) וכן בנקודות (פרק ד) כי יצאו מלמעלה למטה, ובכל עליון היה כלול בו כל התחתונים כולם, כי כאשר יצאה ספי' הכתר הנה יצא בב' הבחי' והסדרים, כי בכל מה שנוגע לעיקר עצמותו עד תשלום מציאותו גופה, הנה בזה היה בו בודאי ג"כ רק סדר התהוותו ככל הסדר שבהתפשטות הא', מתחילה קטנות ואח"כ גדלות וכנ"ל. אך מה שנוגע להפרצופים שתחתיו ושאריו, הנה נתייסד בו לזה הסדר להיפך, כי הרי יצא כלול מכולם, שהם היו כולם כלולים בו בכח ובהעלם גם מתחילת מציאותו, והיה כלול מכל הד' פרצופים שתחתיו, וכן היה כלול ג"כ מכל הפרצופים שהיה עתיד להתגלות עד סוף הזמן כולו. ובזה הרי הוא בבחי' מלמעלה למטה, ונשלם הוא מקודם, כי הם למטה ממנו במדרגה, וכל יציאתם וקבלתם הוא ממנו. וכן הוא כי הרי בבחי' הזה הנה הוא קשור ודבוק בא"ס ית"ש, כי כל הכחות הכלולים בו לכל מה שתחתיו הנה הוא רק מבחי' הארת א"ס שבו המתייחד בכל עליון ומתגלה בו בכח המציאות דכל התחתונים אשר תחתיו, להוציא ממנו ועל ידו. ונמצא שבכל מה שנוגע להפרצופים התחתונים, הנה בזה הוא הסדר להיפך מהסדר הנוגע למציאותו עצמו, ונתייסד בכל א' הב' הסדרים ביחד וכמו שבארנו עומק הענין בזה לעיל כלל ט' ע"ש ענף ה' ו'.

והרי לנו מכ"ז כי כל הה' שינויים הנ"ל הנה ישנם באמת בכל פרצוף ופרצוף עצמו, והם הב' סדרים דמלמעלה למטה ומלמטה למעלה אשר נתייסד בכל א' כנ"ל כלל ט'. ומה שאמרנו כל הה' שינויים, כי גם השינוי הראשון הנה ישנו ג"כ, שהרי במה שנוגע לעיקר עצמותו דכל א' הרי נעשה לו שורש האור מקודם, והוא הכח אשר מונח בהעליון ומוכן בו לצורך התחתון, ואמרנו שהוא מיחוד דאור א"ס ית"ש המתייחד בכל עליון והוא האור והשורש דהתחתון, וא"כ הרי נעשה לכל א' האור מקודם, כי הכלי שלו הוא אינו נעשה לו אלא רק אח"כ, והיינו בעת הזווג דכל עליון אשר לצורך התחתון, הנה אז נתלבש אותו האור בטפה הזרעית וכידוע בסוד אמ"ר וק"ב⁴⁷⁸, אבל במה שנוגע מהעליון עצמו לצורך התחתון הרי נעשה הכלי מקודם, כי אותו הכח המוכן בכל עליון לצורך התחתון והוא מהארת אור א"ס כנ"ל בסמוך, והוא האור הרי הוא רק אחר שנתגלה מציאות דהעליון גופה, והוא הכלי לאותו האור [והוא ע"ד שכתב הרב כמ"ן ומ"ד (דרוש ח) בסוד אלו"ה]. והרי לנו עכ"פ כי כל הה' שינויים הנה ישנם בכל פרצוף ופרצוף עצמו, בין מה שנוגע לעיקר עצמותו גופה, לבין מה שנוגע ממנו לפרצוף השני שתחתיו, וישנם בכל אחד ב' הסדרים ביחד.

אמנם כ"ז לא שייך אלא רק באור ההתפשטות השני, אשר יצא אז כל א' להמציא ולהוליד פרצופים אחרים ממנו, משא"כ בהתפשטות הא' אשר לא היה יציאתו להמציא למטה פרצופים אחרים ממנו עצמו כלל, וכל יציאתו לא היה אלא רק להעשות ע"י הירידה שורש עליון להתחתון, והיה ירידתו על מנת לחזור תיכף למעלה ולהשאר שם לעולם, כי הוא באמת רק ממדרגת העליון לבד כנודע כ"ז בדברינו. וא"כ הרי נעשה ע"י ההתפשטות למטה רק לבחי' פרצוף אחד לבד, שהוא פרצוף הכתר עליון, שורש עליון לחוד, ולא יצא ולא ירד למטה אלא רק בשביל מציאותו עצמו, שיעשה הוא מציאות שורש עליון אשר בעולם העליון לצורך התחתון אבל לא להוליד מעצמותו גופה פרצופים למטה כלל, אלא רק להאיר להם מבחוץ ומלמעלה ובבחי' אור מקיף, ולכן לא נמצא באור התפשטות הא' אלא רק הסדר אשר ישנו בכל פרצוף במה שנוגע לעיקר מציאותו לחוד, אבל הסדר השני מה שנוגע לתולדות פרצופים אחרים ממנו לא נמצא בו כלל, וזהו הענין דהה' שינויים שאמרנו שיש בין התפשטות הא' להתפשטות הב'. אבל באמת הרי נמצא אותו הסדר דמה שנוגע לעיקר עצמותו בהתפשטות הב' ג"כ, וא"כ הרי לא נשתנו כלל אלא שבהתפשטות הב' הנה יש בו עוד סדר נוסף אשר הוא היפך מהראשון, ואותו הסדר נוסף הוא אשר לא נמצא בהתפשטות הא' וכנ"ל.

כלל ט"ו ענף ט אות ה'

⁴⁷⁸ עי' לעיל הערה 267.

והאמת הוא כי בעומק הנה ישנו גם הסדר השני בהתפשטות הא' ג'כ, כי גם בו הוא כח ההולדה, וכלול בו כל מה שתחתיו, כי כל עיקר דהתפשטות הב' הרי נולד רק ממנו וכנ"ל בענפים הראשונים, אלא משום שהוא ממדרגת עולם העליון הנה לא ניכר בהתחנתונים עצמותו כלל, והם ממנו רק בבחי' יש מאין, ולכן לא ניכר בו למטה הסדר השני אשר לצורך הולדת ההתפשטות הב' ממנו מאומה. (סד ע"ד) משא"כ הסדר הראשון הנוגע לעיקר עצמותו, הוא ניכר היטיב גם למטה, משום שכ"ז הנה נעשה בו רק ע"י ירידתו למטה באותו העולם השני (בעת ההתפשטות הא'), שע"י הרי נעשה ראוי להיות שורש להתחתון כנודע בדברינו. אבל ההולדה אשר מוליד ממנו את כל האור דהתפשטות הב', הנה הוא רק אחר שעלה למעלה וכנ"ל ענף א' ב', ולכן לא ניכר בעולם התחתון מאותה הסדר דההולדה אשר בו מאומה, כי הם כנגדו רק בבחי' יש מאין כנו', ולא ניכר בהם יציאתם ממנו כלל. והרי נמצא כי באמת ובעומק הנה שוה ההתפשטות הא' להתפשטות הב' מכל וכל, ואין ביניהם שום שינוי כלל כי ישנם ב' הסדרים הנזכרים בכל אחד ואחד. והרי נתבאר בעה"י ענין הה' שינויים כל הצורך לענינינו, אמנם מה שהערינו עוד לעיל אות א' בענין השינוי דהשם מ"ה זה יתבאר לקמן כלל ט"ז ענ"א בעה"י.

כלל ט"ז ענף י'

אמנם הנה אותן הב' סדרים שאמרנו אשר ישנם בכל פרצוף, והם זה היפך מזה וכנ"ל ענ"ט, הנה הם עצמן לסבת עומק הכוונה בכל הבריאה בכלל לפי התיקון והתכלית אשר כוון בהם המאציל ית"ש בכל בריאת עולמו, וכמו שבארנו בזה לעיל כלל ט' ענף ג' ד', וכן שם ענף ח' י' ע"ש ותמצא. אך עכ"ז הנה נוסף עתה לבאר בזה עוד איזה דברים למען שמו יתברך. הנה אנו רואין מכוונתו ית"ש בסדר בריאת עולמו כי היה רצונו ית"ש לברוא המון ברואים לאין תכלית במדרגות שונות רבות, מדרגה למטה ממדרגה עד תחתית התחתית מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב, וכמו שידוע ממדרגת ד' עולמות אבי"ע. ובפרט העשיה וכל צבאיה, הטוב וההיפך המרובה שבה, והיה רצונו ית"ש לגלות אח"כ מלכותו על כולם, להתם פשע ולכלות רשע ולברר וללבן ולזקק ולזכך עד שתהיה כל הבריאה כולה קודש לה', וכדי להחזירה כולה לשרשה העליון להתעדן ולהתענג בנועם זיו קדושת אורו ית"ש.

והנה נסדר סדר התיקון על ג' ענינים: אחד סדר הכלילות, והשני סדר הכלילות, והשלישי סדר האחדות.

והתיקון דסדר הכלילות ענינו הוא מה שכל הסוגים והמינים והפרטים שבכל המציאות כולו הנה הם נקשרים ותלויים זב"ז, ע"י שנצרכים זה לזה תמיד ונעזר כל א' ע"י חבירו ונתקן כל א' ע"י זולתו ונכללים זה בזה עד שנעשים כולם לפרצוף אחת, וכמו שהסכימו בזה כל חכמי לב שכל המציאות כולה בכל הפרטים שבה הנה היא רק קומת פרצוף אדם אחד. והוא התיקון דג' קוין הנודע בדברי הרב זללה"ה, שנעשה כל הבריאה פרצוף אחת שכל הפרטים כולם נקשרים ונכללים זב"ז, ונתקן ונתעלה כל א' ע"י חבירו. והתיקון הזה הנה הוא נעשה תמיד וניכר ונתגלה לכל, והוא נעשה ע"י כל אדם וע"י כל בריה, כי הוא מטבעי הבריאה אשר נתיסדה להיות כולם תלויים זב"ז, ולהתתקן כל א' חבירו, והוא נתקן ונעשה תמיד מעת מעשה בראשית עד סוף כל זמן קיומה. והנה הוא נעשה ע"י יציאת השם מ"ה, כי על ידו נשלם כל מעשה בראשית ונתייחדו זב"ז ונעשין כולן לקומה אחת בג' קוין כנודע, ויתבאר עוד בזה לקמן כלל י"ז בעה"י והוא התיקון דסדר הכלילות.

תיקון השני הוא התיקון דס' וד הכלילות, וזה לא נעשה אלא רק ע"י התורה והמצוה, והוא נעלם עתה מאד ולא נעשה עתה אלא רק במיעוט גדול, ועיקרו הוא רק לעתיד. וענינו הוא כי רצונו ית"ש הנה הוא לכלול וליחד את כל המציאויות כולם כל ענף בשורשו, וכל מפל בעיקרו, ויעלה כל מדרגה תחתונה בהעליונה שעליה, וכל עולם תחתון בהעליון, והעליון בהעליון, עד שיעלו כולם לשרשם הראשון שיצאו משם שהוא המלכות דאצילות, כי כל עולמות בי"ע הם כולם כחות המלכות ותולדותיה, ותחזור המלכות להעלות ולאסוף את כל כחותיה בתוכה, ויכנסו כולם בה ונכללו עמה לחד ממש, ואז תחזור היא עמהם יחד לאימא עלאה בינה. וכ"ז יהיה באלף הז' שהוא

ענין מ"ש רז"ל (סנהדרין צז ע"א) וחד חרוב, וכן בספרא דצניעותא (פרק א דף יא ע"א) שביעאה עלייהו דאתתקף בלחודוי ואתחרב כולא בתריסר שעתא, וכן שם (סוף פרק ה דף לו ע"א) קרן ביובלא אתעטר עשיראה באימא כו', והוא חזרתן לשרשן וכמ"ש הגר"א שם ע"ש⁴⁷⁹. כי באלף הז' יעלו כולם לשרשן (סה ע"א) והוא התיקון דסוד הכלילות, ולא יהיה ניכר אז מציאותם כלל. וכ"ז יהיה אחר ימות המשיח, כי בימות המשיח יתבטל כל הזוהמא והרע מכל וכל, ויודרך כל המציאות כולה מעביותה. [והזיכור יהיה ע"י הג' סעודות העתידיים, שהם סעודות דבהמות בהררי אלף, וז"ו שדי, ולויתן⁴⁸⁰ (וכמ"ש בויקרא רבה (ס"פ כב ט"ו י) ובכ"מ ובפסיקתא דרב כהנא, וכן בפסיקתא רבתי בפרקא קרבני לחמי), כי הם יזכרו את הגוף ע"ד שהיה בהמן, וכמ"ש רבינו בחיי בס' שולחן ארבע שער ד' ע"ש. ונראה כי מהסעודות הללו יזונו בכל ימות המשיח כולם, ויהנה ויודרך מזה כל א' לפי ערכו ע"פ מעשיו ותיקונו שתיקן את עצמו בעוה"ז].

ואח"כ הנה יהיה הצירוף והליבון הגמור שהוא יום הדין הגדול הנאמר עליו (מלאכי ג יט) הנה היום בא כו', כי כאשר יעלה כל תחתון בהעליון א"א לעלות אלא רק היותר זך שבו לבד, וזהו הבירור האמיתי והליבון הגמור שיהיה אז, וכמ"ש (שם ג) וישב מצרף ומטהר וגו' וזיקק אותם וגו', עד שיוגמר ויושלם הזיכוך לגמרי עד שתהיה ראויה כל המציאות להתקדש באור אלהותו ית"ש, ולחזור ולהכלל בשורשה שהוא במלכות דאצילות כנו', והמלכות תעלה עמהם לבינה להודרך עוד שם ולהתקשט את עצמם להתיקון דסוד היחוד הגמור, והיינו להתייחד אח"כ גם באור א"ס. וכ"ז יהיה באלף הז', ואח"כ יחזרו לצאת כולם כבראשונה, וכמ"ש בספד"צ (פרק א שם יא ע"א) תליסר יקים לון ברחמי, ומתחדשין כקדמיתא, וקמו כל אינון שתא⁴⁸¹, והוא חיי עולם הבא העיקרית שהוא באלף הח' והט' והי⁴⁸², אשר אז יתקנו ויתעלו במעלה אחר מעלה עד שיוכרו כולם להיחוד דאור א"ס ממש, שהוא התיקון דסוד האחדות, וכל הזמן דאלף הז' הנה הוא התיקון דסוד הכלילות שאמרנו, כי יוכללו בשרשם כנו'. אבל הזיכוך להתיקון דסוד האחדות הוא בזמן אלף הח' והט' והי', שהוא חיי עולם הבא העיקרית, שיעלו אז מעלה מעלה עד המלכות דא"ס ית"ש, וכמו שיתבאר עוד לקמן כלל י"ז ענף ד' בעה"י עש"מ.

והנה כל אלו התיקונים הנה הם נעשים באמת תמיד גם עתה וכמו שבארנו לעיל כלל ב' ענ"ג וכלל ט' ענף ג' ד' ח' י', אמנם עתה הוא רק במיעוט גדול ונעלם מאד, וגם הוא רק הכנה על לעתיד, כי כל התיקונים הנעשה גם עתה למעלה עכ"פ וכמו שבארנו שם, הרי אין לכל המציאות כולה שום הרגש בזה, כי הם רק בבחי' הכנה לבד ולא ניתן עדיין להנות מהם כלל אלא שנתקנו והוכנו על לעתיד.

והנה אנו רואין מכ"ז כי היה רצונו ית"ש להמציא מציאויות רבות אין חקר, ולהזור ולכלול אותם בהתיקון דסוד הכלילות, ואח"כ בהתיקון דסוד הכלילות, ולייחדם אח"כ בהתיקון דסוד האחדות. וכן אנו רואין ג"כ שהיה רצונו ית"ש להמציא את המציאויות במדרגות רבות זה למטה מזה, עד המדרגה היותר שפלה האפשר להמציא בחק הבריאה. וכן כל מציאות עצמה נברא ג"כ בסדר כזה, שהיא תמיד בעולה ויורד, והיא נבחן בחלוקת מדרגות רבות בה גופה עד מדרגה היותר שפלה שאפשר להמציא בה. וכ"ז הוא כדי שיהא כל המציאות כולה בכלל וכן כל א' בפרט כלי מוכשר לקבל טובתו וברכתו ית"ש. והוא ע"פ מה שאמרו במדרש תמורה שאין שום דבר

⁴⁷⁹ והוא בדף לו ע"ד ד"ה וז"ש, ז"ל, והאי קרן דיובלא הוא ויובל ה' וה' נשיבא דרוחא לכלא וכלא תייבין לאתרייהו דכתב אהה ה' אלקים - ר"ל כמש"ל פ"ב (כ ע"ב) ה' בין יר"ד ליר"ד עד אהה ה' אלקים ע"ש, ור"ל לכן כשיגיע זמן המלכות אלף השביעי, והוא ה', והוא תליא בנשיבא דרוחא, ואז כולם תייבין לאתריהו, וע"ז רומז (בראשית ו ז) אמחה את האדם אשר בראתי כו' שכולם חוזרין לשרשם.

⁴⁸⁰ ע"י בהגר"א על ספד"צ יא ע"ב ד"ה תליסר, שבאלף הז' מלכות נבררה מהקלי'. וע"י הערת הלש"ו שם ז"ל, כי ע"י שיחזרו לשרשם לא יחזור רק היותר זך והיותר טוב שבהם, והסיגים ישארו למטה וזהו הבירור העיקרי.

⁴⁸¹ תרגום: שלשה עשר יקום לן ברחמים ומתחדשים כבתחילה ונתקיימו כל אלה השש.

⁴⁸² ע"י בהגר"א על ספד"צ לד ע"ג וז"ש בענין, מהקדמת הברית מנוחה ג ע"ג, ועוד ע"י דע"ה ח"ב כה ע"א שח' זה בחינת אבא ט' הוא בחינת ת"ד וי' הוא בחינת הכתר עצמו שהוא מ"ס דא"א. והוסיף שלפ"ז צ"ל באלף הי' לא יוכל אדם לדעת מה שיהיה.

ניכר אלא רק מהפכו⁴⁸³ ואמרו שם (פרק א) כי אלולא מות לא נקראו חיים ולא נודע שהם חיים כו', ושם (פרק ב) אלולא מות לא היה חיים, ואלולא חיים לא היה מות, אלולא שלום לא היה רע, ואלולא רע לא היה שלום כו', אם אין טהרה אין טומאה, אם אין טומאה אין טהרה, אם אין צדיק אין רשע כו' ע"ש. ולכן היה תחילת בריאת כל מציאות ומציאות בתכלית החסרון בתחילה כדי להרגיש ולהנות מנועם זיו הטובה והתענוג אשר אח"כ, וע"י שנוצר כל אדם במקום חושך ואפל ובתכלית השפלות, עי"ז נהנה וישש ושמת מעלייתו וטובתו, ואם שלא היה נברא מתחילה חסר לא היה נהנה משלימותו כלל, ולא היה מתענג מטובתו מאומה. וזהו ענין כל החסרונות ומיעוטים אשר נתבאר מדברינו לעיל ענ"ט בענין הה' שינוים, ונתייחד מציאות כל פרצוף [בכל מה שנוגע לעצמותו גופה] בכל הה' מיעוטים שבארנו שם, כי עי"ז נעשה מוכן ומוכשר לקבל טובתו וברכתו של המאציל ית"ש, ונהנה ומתעדן בנועם זיו אורו אשר משפיע בו ומשלים אותו אח"כ בכל הג' תיקונים דסדר הכלילות וסוד הכלילות וסוד (סה ע"ב) האחדות שאמרנו.

וכן הוא בסדר בנין כלל הבריאה כולה, כי ע"י שיצאו בעולם הנקודות חסרים מהיחוד דאור א"ס, ונתפזרו ונפרדו בסוד רשות הרבים בעולם התהו כנודע (ע"ז שבידה ב), הנה עי"ז הרגישו אח"כ מנועם זיו האור דהשם מ"ה אשר נכללו על ידו כולם בקומה אחת שהוא בג' קוין, כנודע שהוא התיקון דסדר הכלילות כנז'. וכן נהנים ומתענגים תמיד בהתוספת אור וברכה אשר מקבלים תמיד מלמעלה, בכל מה שנוגע לתולדות פרצופים אחרים מהם, ומתעלים עי"ז ממדרגה למדרגה, ממדרגת זו"ן למדרגת או"א, ומאו"א לא"א, ומא"א לרדל"א, וכן למעלה למעלה. ונתקנו ונשלמו מכל הה' מיעוטים שהיה חסר להם בתחילה, ונעשים הם שורשים ומקורים בכל שפע ישועה וברכה לכל התולדות שאחריהם, וכמו שבארנו לעיל ענ"ח⁴⁸⁴ שבכל מה שנוגע לתולדות פרצופים אחרים המתחדש ונולד מכל א', הנה בזה הוא הסדר להיפך שהוא מלמעלה למטה, וע"י כלילות וע"י תוספת אור וברכה מכל העליונים עד א"ס ית"ש, ואז הנה מרגיש מטובתו, וישש ומתעדן בתיקון השלימות אשר נשלם מחסרונו שבתחילה.

וכן נתוסף לו עי"ז תמיד עונג על עונג מריבוי ברכה, שמתברך תמיד ע"י תולדות פרצופים חדשים המתחדשים בכל עת על ידו ובסבתו, ע"י מה שהוא שורש אליהם, וע"ד שאדם הראשון וכן האבות אברהם יצחק ויעקב נהנים ושמחים ומקבלים תמיד עילוי רב ע"י מציאות כל דור ודור המתחדשים תמיד עד סוף כל הדורות. ומשום שכולם הם מהם, והם השורש של כולם, וכן הוא עד"ז בהפרצופים העליונים וכמו שכתבנו בספר הקדו"ש שער ז' פרק ז' ע"ש ותבין.

וכ"ז הוא הכל ע"י החסרונות והמיעוטים שנבראו בתחילה, ונעשה עי"ז כל א' כלי מוכשר לקבל טובה וברכה עד אין קץ, ומתגדל והולך כל פרצוף מלמטה למעלה ונכלל בסדר הכלילות שאמרנו. והיינו כי נכללו כל המציאות שבכל דור בקומה אחת, וכן נכללו ג"כ כל הדורות כולם בקומה כללית אחת ומקבלים תועלת זה מזה (וכמו שכתבנו בעקודים פרק ג' אות מ' ס"ג ובכ"מ מדברינו), וכן הוא ג"כ כי ע"י שירדו מתחילה כל האורות והפרצופים ובפרט העולמות בי"ע ונתרחקו משרשם, ונתגלו כל א' למציאות בפנ"ע ע"י הכלים והמסכים והעביות, ולכן אחר שיזדככו מעביותם ויתקנו להכלל כל א' בשורשו ובשורש שורשו שהוא התיקון דסוד הכלילות, ויתקנו עי"ז עוד להתיקון דסוד האחדות להאיר באור א"ס ממש, אז ירגישו כולם מגודל העונג והנועם דהזיו והזוהר הזה, והוא תכליתם הנצחית אשר אחר תיקון האחרון, שיתעלו אז בהשלימות היותר אפשרי ויתענגו מטוב אור קדושת א"ס ית"ש לעד. וכ"ז הוא הכל רק ע"י שיצאו מקודם בחסרונות ומיעוטים ובירידות המדרגות וכנ"ל. והרי נמצא כי סבת הב' סדרים אשר נתייחד בכל פרצוף הנה הוא לסבת טובתו ותכליתו, כי רק בזה תלוי הצלחתו העיקרית והרגש טובתו וברכתו הנצחית.

⁴⁸³ הו"ד בשלמות בהערה 701.

⁴⁸⁴ נדצ"ל ענף ט'.

והנה היה הענין דהב' סדרים שאמרנו גם בכל פרצוף ומציאות אשר בכל העולמות כולם, כי כולם נאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו רק לקבל טובתו וברכתו של המאציל א"ס ית"ש בתכליתם האחרון הנצחי, והוא ע"י שכל החסרונות והמיעוטים הנזכרים הנה נעשה מתחילה בכולם שוה, אלא שבכל א' הוא לפי ערכו, כי כשם שירד ונתרחק מתחילה המדרגה התחתונה שבעשיה ונתעבה ונתגשם בכל העיבוי שבה ע"י ריחוקה משרשה ומשורש שרשה שבהמלכות דהאצילות, כן הוא עד"ז נתייסד מתחילה כל שורש החסרונות והמיעוטים הללו בהמלכות דאצילות לפי ערכה ע"י ירידתה וריחוקה משורשה ומשורש שרשה אשר בהמלכות דא"ס.

וכן הוא עד"ז בכל הפרצופים כולם ובכל העולמות כולם, כי כולם יהיו שוים בחסרונם לפי ערך כל א', וכן הם שוים אח"כ בהנאת טובתם אחר שיתוקנו בכל הג' תיקונים הנ"ל אשר הוא ג"כ בכל א' לפי ערכו ע"י עלייתו ויחודו בשורשו ובשורש שורשו אשר בא"ס ית"ש, כי ישנם רבוא רבואות מדרגות אין חקר בהעולמות דא"ס⁴⁸⁵, וכן אח"כ בעולמות הנאצלים, ואח"כ בעולמות הנפרדים⁴⁸⁶. וכ"ז הוא ע"י הצמצום דא"ס ית"ש אשר ירד בגילוייו ונמשך בהם לאט לאט, ור"ל שכל א' הוא קרובה במדרגתה וסמוכה להעליונה שעליה בכל האפשרי, וכ"ז הוא (סה ע"ג) בהעולמות דא"ס, וכל שיעורי המדרגות שירד בהם הם כולם שרשים להאצילות, כי מכל א' נאצל אח"כ בחי' אחת כנגדה בהאצילות, וכן מכל א' שבאצילות נברא אח"כ בחי' אחת כנגדה בהעולמות הנפרדים. ונמצא שכל מציאות ומציאות וכל פרט ופרט שבכל עולם ועולם הם כולם שוים בירידתם וריחוקם משורשם שוה בשוה ממש, והם נשתוו בירידת המדרגה ופחיתת המעלה הנעשה בכל א' ע"י ירידתו וריחוקו משורשו כזה כן זה, אלא שבכל עולם הוא לפי מציאותו ועצמותו המתייחס אליו, והוא לפי קרבותו אל המאציל במה שהוא יותר עליון אבל בריחוקם משורשם הם כולם שוים ממש, כי הרי כל מי שהוא יותר עליון הוה שורשו ג"כ יותר גבוה, וא"כ הרי רחוק היותר עליון שבאצילות משורשו שבא"ס כשיעור הריחוק התחתון שבעשיה משורשו שבאצילות, וכן נחשב ג"כ מצב המציאות העיקרי ומדרגתו של היותר עליון שבאצילות לפחיתות מעלה אליו הנעשה בו ע"י ירידתו וריחוקו משורשו כמו מצב המדרגה ופחיתת מעלה אשר לה יותר תחתון שבעשיה ע"י ירידתו וריחוקו משורשו שבאצילות. וא"כ הרי נמצא שהחסרונות והמיעוטים הם בכולם שוה ממש, ועי"ז הרי הם כולם שוים ג"כ בכל ענין הג' תיקונים הנזכרים השייך בכל א' לפי ערכו, וכן בהנאת קבלת טובתם אשר אחר תיקונם ועלייתם, כי כל א' מתענג ומתעדן בנועם הזוי והזוהר אשר ע"י עלייתו ויחודו בשורשו. ונמצא כי כל ריבוי המדרגות והפרטים כולם אשר האציל וברא ויצר ועשה המאציל ית"ש, הנה היה הכוונה על כל אחד ואחד ממש בפרט להביאו לתכלית הנועם דהזוי והזוהר דאור א"ס ית"ש, והיה כל א' לכוונה תכליתית אשר לו עצמו בפרט ג"כ. אמנם אותה הכוונה לא נשאר עומד בפרטיות ח"ו, כי הרי הכוונה התכליתית הוא לסוד האחדות השלימה שיכללו כולם בסוד האחדות ממש, ולא יהיה אלא רק ה' אחד ושמו אחד ונשגב ה' לבדו ביום ההוא בב"א.

כלל ט"ו ענף י"א

והנה בדברינו הללו יתבאר לנו מחלוקה הקדומה אשר נראה בין הרמב"ם ז"ל וסיעתו לבין הר"מ גבאי ז"ל ודעמיה בענין תכלית כל המציאות כולו, אם הוא כל א' לכוונה תכליתית לעצמו או שהוא רק לתכלית האדם לבד וכמ"ש במורה (ח"ג פרק יג) ובעבודת הקודש להר"מ גבאי ז"ל בחלק התכלית בפרקים הראשונים שם. והאמת הוא כי אלו ואלו הם דברי אלהים חיים, כי הנה כל המציאות כולו אשר מראשית הגילוי דאור א"ס ית"ש שהוא מהתחלת הקו וצמצום וא"ק והעקודים והאבי"ע הנה הוא באמת רק מציאות כללית אחת וקומת פרצוף אחד, וכמו שמבואר בדברי האריז"ל בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ב ופרק ג) ובשער דרושי אבי"ע (פרק ב) ובכ"מ והוא פשוט למבין. והנה בקומת פרצוף אדם אחד הרי ידוע הוא שכל חלקי פרטיו שבו הם כולם

⁴⁸⁵ עי' לעיל הערה 75.

⁴⁸⁶ עי' לעיל הערה 185.

נצרכים זה לזה ואי אפשר להתקיים אלא ע"י כולו, וכן לא נשלם תכליתו בו אלא ע"י כולו דוקא, כי הנשמה הוא נצרך להגוף והגוף להנשמה, כי הרי הנשמה לבדה אין לה מקום וקיום בהעוה"ז כלל וכלל, וכן הגוף בלא הנשמה אינו אדם כלל. וכן ער"ז, כי כשם שאי אפשר להציו התחתון שבהאדם, שהוא החלק אשר מחוזה ולמטה, להיות לו חיות וקיום בלתי החלק העליון שבו, כן הרי אי אפשר להציו העליון שבהאדם, שהוא החלק העליון שבו אשר מהחזה ולמעלה, היינו הלב והראש והמות, הרי אי אפשר להם ג"כ להיות חיים ולהתקיים אפי' שעה אחת בלתי חלק התחתון שבו אשר מהחזה ולמטה. וכל הרמ"ח אברים ושס"ה גידים שבאדם הרי הם כולם נצרכים זה לזה, ונעשו זה בשביל זה והם כולם עיקריים בו. וכשיארע איזה צער ותלאה לאחד הרי מרגיש בכולו, וכשעומד בו כל א' על תיקונו הרי הוא תועלת לכולו, וכן כל מעשיו ופעולותיו של האדם הנה הם נגמרים ונעשים רק ע"י כולו דוקא, וכן נשלם תכליתו האחרון תכלית אחד לכל קומתו כולו. ור"ל שאין לחלק הנאת התכלית לכל אבר בפרט אלא שהוא מיוחד בכולו, שכל האדם כולו בכל אבריו ובכל חלקיו הוא יבוא לתכליתו האחרון להדבק באלהיים (סה ע"ד) חיים ולהאר באור פני מלך חיים ע"י כל חלקיו ופרטיו שבו.

והנה כן הוא בדרך זה ממש בכל העולמות כולם אשר מראשית הגילוי דא"ס ית"ש בהעולם דקו וצמצום עד סוף העשיה, הנה כולם הם רק קומה כללית אחת הנצרך ומוכרח זה לזה, ונעשה זה בשביל זה, וזה בשביל זה, וכל א' הוא מפל לחברו בעניניו התלויים בו ומקבל ממנו. וכן הוא עיקר לחברו בהענינים אשר חברו מקבל ממנו ותלוי בו, והן הסבה והן התכלית נעשים באמת רק ע"י כולם יחד דוקא. ויש כוונה תכליתית לכל פרט ופרט מהמציאות כולו שבכל העולמות כולם, אמנם לא נעשה ולא נגמר אלא רק ע"י כולם דוקא ותכלית אחד לכולם. ור"ל שהתכלית דכל פרט הוא תלוי ומיוחד בכולו, שלא יבוא להנאת תכליתו ליהנות מנועם הזיו והזוהר העתיד אלא רק ע"י כולם דוקא וביחוד כולם, כי כולם הם רק אחד, וכן הם עומדים כולם רק לתכלית אחד. וכ"ז הוא משום כי הם באמת כולם רק קומת פרצוף אדם אחד, וכן הוא עוד כי כל עניניהם ומאורעותיהם תמיד אשר נעשה בכל העולמות כולם בכלל ובפרט, וכל מה שמתחלף עליהם תמיד מעלייתם וירידתם, אשר כ"ז הנה הוא הסבה והמסובב להתכלית האחרון, הנה הוא ג"כ סיבה אחת לכולם יחד.

אמנם הנה כשם שאין שייך לדרוש ולחקור על מציאות האדם הפרטי התחתון לאיזה תכלית ברא אותו הקב"ה בכ"כ אברים וגידים, ולמה לא הספיק להוציא תכליתו ממנו מחציו העליון לבד או מחציו התחתון לבד, כן אין שייך להתבונן ולחקור כלל על תכלית מציאות העולמות העליונים כולם לאיזה תכלית שהמציא אותם. כי הרי הם לאותו התכלית עצמו דהאדם התחתון גופה, שהרי הם רק החציו העליון ממנו, שכולם הם קומה כללי אחת כנוז'. ואין שייך לחקור למה ברא אותו בצורת קומה כללית כזו, כי הרי אי אפשר החקירה והתבוננות בני אדם בהמאציל ית"ש בסיבת רצונו אלא רק מרצונו ולמטה, שהוא מהתחלת ראשית הקומה ולמטה, יען שכ"ז הוא מחלק האדם עצמו, שהוא החלק העליון שבו כנוז', ולכן שייך בזה החקירה והתבוננות שהרי הוא רק מעיקר עצמותו ושורשו דהאדם גופה.

והנה מחויב האדם להתבונן על סבתו ותכליתו, והיינו שמחויב האדם לדעת את סיבתו ושורשו בהעולמות כולם עד אליו ית"ש, ולייחד הכל אצלו, כי הם כולם נמשכים זה מזה ותלויים כולם עליו ית"ש תמיד, והם כולם סיבת האדם ושורשו, והוא בכל הקומה הכללית עד אור א"ס ית"ש, וזה עצמו הוא סיבת האדם ותכליתו לייחד את הכל אליו ית"ש. וכמ"ש בזה תרומה (קסא ע"ב) בענין יחוד דק"ש, דהא בגין דא אייתי ליה קוב"ה לבר נש בהאי עלמא לדעת כי ה' הוא האלהים כו' כו' ע"ש⁴⁸⁷, ובז"ח שיר השירים בפסוק הגידה לי (דף נו ע"א ע ע"ד) חכמתא דאצטריך

⁴⁸⁷ ז"ל בשלימות: הדא הוא דכתיב (דברים ד לה) אתה הראת לדעת אתחזיאת על ידא דההוא ממנא קמי קודשא בריך הוא לדעת למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא ברזא דמהימנותא ברזא דאורייתא וכל מאן דהוה בהאי עלמא ולא אשתדל באורייתא למנדע ליה טב ליה דלא אתברי דהא בגין דא אייתי ליה קודשא בריך הוא לבר נש בהאי עלמא.

ליה לבר נש למנדע כו' ע"ש⁴⁸⁸. הרי בכ"ז מחויב האדם לחקור ולהתבונן לייחד את כל המציאות דאבי"ע כולם זב"ז ולכלול ולייחד את הכל באור א"ס ית"ש, וכל ההתבוננת הזוה הרי הוא רק מהתחלת גילוי רצונו ית"ש ולמטה, ומשום שכ"ז הוא באמת הכל מעצמות ושורש האדם גופה, מראשית קומה הכללית שבו שהוא מגילוי רצונו ולמטה, אבל למעלה מזה הרי הוא רק בעל הרצון שהוא המאציל ית"ש עצמו אשר לית תפיסה בו כנודע, ואין שייך לחקור שם על מה שבחר ורצה בצורת קומה כללית כזו דוקא, מאחר שאין שום תפיסה בו ונשלל ונמנע החקירה שם, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל במורה (ח"ג פרק יג ובח"א פרק סט) ובכ"מ מדבריו.

והרי נתבאר לנו כי כל המציאות כולו, היינו כל העליונים וכל התחתונים, הם כולם כלולים יחד בכוונה תכליתית אחת, וכולם עיקריים באותה הכוונה, שהעליונים הם בשביל התחתונים והתחתונים הם בשביל העליונים, וכולם עיקריים ומיוחדים באחד.

וזהו ענין הנאמר (זכריה יד ט) ביום ההוא [שהוא בזמן שלימת הבינה (הנקרא הוא כנודע⁴⁸⁹) והג"ר שהוא מאלף הז' ולמעלה] יהיה ה' אחד ושמו אחד, כי ה' הוא עצמותו ית"ש, ושמו הוא רצונו [וכנודע שהם חד בחושבן (שענה"פ יתרו)] והוא כל המציאות כולו שהוא גילוי שמו {סו ע"א} ורצונו. ואחר התיקון העתיד יתאחדו כולם זב"ז ע"י הקו האמצעי העיקרי והפנימי, שהוא הדעת עלאה אשר מרזא דא"ס ית"ש, ויתאחדו ויכללו כולם בו עצמו ית"ש, ואז יהיה כולו אחד, ויתקיים מ"ש (דברים ד לה) יהו"ה הוא האלה"ים, וכמ"ש בזה"ק ואתחנן (רסד ע"א⁴⁹⁰) ובפ' תרומה

לדעת כי יהו"ה הוא האלה"ים דא איהו כללא דכל רזא דמהימנותא (נ"א כללא) דכל אורייתא כללא דעילא ותתא ורזא דא איהו כללא דכל רזא דמהימנותא והכי הוא ודאי כללא דכל אורייתא דא איהו רזא דתורה שבכתב ודא איהו רזא דתורה שבעל פה וכלא חד כללא דרזא דמהימנותא בגין דאיהו שם מלא דאיהו רזא דמהימנותא ומאן איהו יהו"ה אחד ושמו אחד יהו"ה אחד שמע ישראל יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד דא איהו יחודא חד ושמו אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הא יחודא אחרא למהוי שמהי חד ורזא דא (מ"א יח לט) יהו"ה הוא האלה"ים דא כתיב כד אינון ביחודא חדא.

תרגום: זהו שכתוב אתה הראת לדעת הראית על ידי אותו הממונה לפני הקדוש ברוך הוא לדעת ולהסתכל בעולם הזה בסוד האמונה ובסוד התורה וכל מי שהיה בעולם הזה ולא השתדל בתורה להכירו טוב לו שלא נברא שהרי בשביל זה הביאו הקדוש ברוך הוא את האדם לעולם הזה.

לדעת כי ה' הוא האלהים זהו הכלל של כל סוד האמונה (כלל) של כל התורה כלל שלמעלה ומטה וסוד זה הוא הכלל של כל סוד האמונה וכך זה ודאי הכלל של כל התורה זהו סוד התורה שבכתב וזהו סוד התורה שבעל פה והכל אחד הכלל של סוד האמונה בשביל שהוא שם מלא שהוא סוד האמונה ומיהו ה' אחד ושמו אחד ה' אחד שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד זהו יחוד אחד ושמו אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הרי יחוד אחר להיות שמו אחד וסוד זה ה' הוא האלהים זה כתוב כשהם ביחוד אחד.

⁴⁸⁸ ז"ל בשלימות: חכמתא דאצטריך ליה לבר נש חד למנדע לאסתכלא ברזא דאמריה וחד למנדע ליה לגופיה ולאשתמודע מאן איהו ואיך אתברי ומאן אתי ולאן יהך ותיקונא דגופא היאך ותתקן והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכולא וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתיה.

תרגום: החכמה שצריך לו לאדם אחד לדעת להסתכל בסוד רבונו ואחד לדעת ולהכיר את גופו ולהודע מי הוא ואיך נברא ומאיפה בא ולאיפה הולך והתקון של הגוף איך מתתקן ואיך הוא עתיד להכנס לדין לפני המלך של הכל. ואחד לדעת ולהסתכל בסודות נשמתו

⁴⁸⁹ עי' זהר ח"א קנח ע"א: כל ברכאן דתרין עלמין באתגליא ובאתכסיא ועם כל דא) ובגין דא כללא חד דהא כללא הוי מעלמא עלאה הכי נמי ובכל אתר תרין עלמין דא באתגליא ודא באתכסיא ואנן לא מברכינן לקב"ה אלא בתרין עלמין דכתיב (תהלים קו מח) ברוך יהו"ה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם בגיני כך עלמא עלאה קרינן הו"א וקרינן לעלמא תתאה את"ה בגין דאיהו ברוך מעלמא עלאה על ידא דצדיק.

תרגום: בכל מקום, שני עולמות, זה בנגלה וזה בנסתר, ואנו לא מברכים את הקדוש ברוך הוא אלא בשני עולמות, שכתוב "ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם". לכן קוראים לעולם העליון הו"א, וקוראים לעולם התחתון את"ה, משום שהוא ברוך מן העולם העליון על ידי הצדיק.

⁴⁹⁰ ז"ל: שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד (דברים ו ד) דא איהו יחודא חד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הא יחודא אחרא למהוי שמהי רזא חד ורזא דא יי' הוא האלהים דא כתיב כד אינון ביחודא חד. ואי תימא אי הכי כגוונא דכתיב יי' אחד ושמו אחד לאו איהי יי' האלהים דאי כתיב יי' ושמו הוא אחד הוינא אמרי הכי לא כתיב אלא יי' אחד ושמו אחד ואצטריך לומר כגוונא דא יי' הוא האלהים הוא ויתחזי יי' אחד ושמו אחד.

אלא כללא חד דכד אתאחדן תרין שמהן אלין דא ביחודא חד ודא ביחודא חד כדין תרין שמהן אלין אתעבידו חד ואתכלילן דא בדא והוי כללא שמא שלים ביחודא חדא וכדין יי' הוא האלהים דהא כדין

(קסא ע"ב) שמע ישראל כו' בשכמל"ו כו' דכד מתייחדן תריין שמהן אלין דא ביחודא חד ודא ביחודא חד, כדין תריין שמהן אלין אתעבידו חד ואתכלילו דא בדא, והוי כולא שמא שלים ביחודא חדא, ובכין יהו"ה הוא האלהים, דהא כדין אתכליל כולא דא בדא למהוי חד⁴⁹¹, ע"ש ושם בארוכה.

אמנם מה שמפורסם ונודע בכ"מ מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים ובכל דברי רז"ל שעיקר הכוונה בכל גילויי ית"ש ובכל הבריאה כולה הוא רק בשביל התורה וישראל, וכמ"ש (ב"ד פ"א ס"י א) בראשית בשביל התורה שנקרא ראשית, ובשביל ישראל שנקרא ראשית. וכן נאמר (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, ונאמר (קהלת יב יג) סוף דבר הכל נשמע גו' כי זה כל האדם, כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל זה, ברכות (דף ו סע"ב), וכן שם בפ' אין עומדין (לב ע"ב) י"ב מזלות בראתי ברקיע כו' כו' וכולן לא בראתי אלא בשבילך, וכן בב"ר (פמ"ח ס"י ה) שאמר הקב"ה לאברהם אבינו אילולא את לא בראתי גלגל חמה כו' אילולא את לא בראתי את הירח כו'⁴⁹², וכמו שהאריך בזה הר"מ גבאי ז"ל בעבוה"ק חלק התכלית (פרק ה) וע' בפרדס בשער טעם האצילות (פרק ו) ובכ"מ, והוא נודע ומפורסם לכל המאמינים בה' ובתורתו, שכל הבריאה כולה וכל גילויי ית"ש בכל העולמות דא"ס⁴⁹³ והנאצלים הוא הכל רק בשביל התורה וישראל. והוא ג"כ מה שנאמר (משלי ט ז) כל פעל ה' למענהו, כי קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא⁴⁹⁴, וכמ"ש בזהר משפטים (קכד רע"א) אורייתא כולא שמא

אתכליל כלא דא בדא למהוי חד ועד דאתייחדו כל חד דא בלחודוי ודא בלחודוי לא אתכלילו דא בדא למהוי כלא חד.

כללא דכל אורייתא הכי הוא ודאי דהא אורייתא איהי תורה שבכתב ואיהי תורה שבעל פה תורה שבכתב דא הוא דכתיב יי' תורה שבעל פה דכתיב האלהים ובגין דאורייתא איהי רזא דשמא קדישא אקרי הכי תורה שבכתב ותורה שבעל פה דא כלל ודא פרט כלל אצטריך לפרט ופרט אצטריך לכלל ואתייחדו דא בדא והוי כלא חד.

וע"ד כללא דאורייתא איהו כללא דלעילא ותתא בגין דשמא דא לעילא ושמא דא לתתא דא רזא דעלמא עלאה ודא רזא דעלמא תתאה וע"ד כתיב אתה הראת לדעת כי יי' הוא האלהים דא כללא דכלא וכל דא דאמרן אצטריך ב"נ למנדע בהאי עלמא.

ואי תימא פקודי אורייתא אן אינון הכא בכללא דא אלא דא איהו זכור ודא איהו שמור וכל פקודי אורייתא בהני כלילן ברזא דזכור וברזא דשמור וכלא איהו חד.

תרגום: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד זהו יחוד אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד זהו יחוד אחר להיות שמו סוד אחד וסוד זה ה' הוא האלהים זה כתוב כשהם ביחוד אחד.

ואם תאמר אם כך כדוגמא שכתוב ה' אחד ושמו אחד לא היא ה' האלהים שאם כתוב ה' ושמו הוא אחד הייתי אומר כך לא כתוב אלא ה' אחד ושמו אחד וצריך לומר בצבע זה ה' הוא האלהים הוא ויראה ה' אחד ושמו אחד.

אלא הכל אחד שכשמתאחדים שני השמות הללו זה ביחוד אחד וזה ביחוד אחד אז שני השמות האלה נעשים אחד ונכללים זה בזה ונהיה הכל שם שלם ביחוד אחד ואז ה' הוא האלהים שהרי אז נכלל הכל זה בזה להיות אחד ועד שהתייחדו כל אחד זה בלבדו וזה בלבדו לא נכללו זה בזה להיות הכל אחד.

כלל כל התורה כך הוא ודאי שהרי התורה היא תורה שבכתב והיא תורה שבעל פה תורה שבכתב זהו שכתוב ה' תורה שבעל פה שכתוב האלהים ומשום שהתורה היא סוד השם הקדוש נקראת כך. תורה שבכתב ותורה שבעל פה זה כלל וזה פרט הכלל צריך את הפרט והפרט צריך את הכלל והתייחדו זה בזה ונהיה הכל אחד.

ועל זה כלל התורה הוא כלל שלמעלה ומטה משום ששם זה למעלה ושם זה למטה זה סוד העולם העליון וזה סוד העולם התחתון ועל זה כתוב אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים זה הכלל של הכל וכל זה שאמרנו צריך אדם לדעת בעולם הזה.

ואם תאמר מצוות התורה איפה הן כאן בכלל הזה אלא זהו זכור וזהו שמור וכל מצוות התורה באלה כלולים בסוד של זכור ובסוד של שמור והכל הוא אחד.

⁴⁹¹ עי' לעיל הערה 487.

⁴⁹² ז"ל: פתח האהל פתח טוב פתחת לעוברים ולשבים פתח טוב פתחת לגרים שאלולי את לא בראתי שמים וארץ שנאמר (ישעיה מ) וימתחם כאהל לשבת שאלולי את לא בראתי גלגל חמה שנאמר (תהלים יט) לשמש שם אהל בהם שאלולי את לא בראתי את הירח שנאמר (איוב כה) הן עד ירח ולא יאהיל.

⁴⁹³ עי' לעיל הערה 75.

⁴⁹⁴ אין לביטוי זה מקור ברור בזהר ותיקונים, ויתכן שהוא מיוסד על האמור בזהר אמור עג ע"א: תנינן ג' דרגין אינון מתקשרן דא בדא קב"ה אורייתא וישראל וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא.

דקוב"ה כו' דאורייתא כולא חד שמא קדישא הוא כו'⁴⁹⁵ ובפ' יתרו (דף פו ע"א וכן צ ע"ב) אני ה' הוא שמי הוא ושמיה חד הוא, והרי לנו דאורייתא וקב"ה חד הוא. ובפ' ויקרא (ד ע"ב) ישראל שלימו דשמא קדישא אינון, וכן בפ' יתרו (דף פז רע"א) זכאין אינון ישראל קמיה דקוב"ה דאחדין באנפין עלאין דמלכא באינון פנים דהוא ושמיה אחדין בהו, ואינון ושמיה חד הוא⁴⁹⁶, ובפ' תרומה (קמו ע"א) רוא דרוזין כו', אנשיב רוחא מנקודה עלאה דנגיד מלעילא לתתא ושוי תקוניה לאתישבא בהאי עלמא כו', שלימו דתיקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא כו' ע"ש⁴⁹⁷. וע' בהגר"א בתיקונים (תיקון לח דף פז ע"ד⁴⁹⁸) שאמר שם דאנן איברים דהשכינה, וכן שם (דף מח ע"ג⁴⁹⁹ ע"ד⁵⁰⁰) דהשכינה היא כלל ישראל, וכן הוא בדבריו בכ"מ. והרי לנו דקוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא, ואמרו עוד בזה"ק פ' בחקותי (קיג סע"א) מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי כביכול כאלו עביד ליה לעילא, אמר קב"ה כאילו עשאני ועל דא ועשיתם כו' ע"ש⁵⁰¹. וא"כ הרי לנו שכל כוונה התכליתית הוא רק בשביל התורה וישראל לבד, ולעיל אמרנו

תרגום: שנינו שלש דרגות הן שנקשרות זו בזו, הקדוש ברוך הוא תורה וישראל, וכל אחת דרגה על דרגה, נסתר ונגלה.

⁴⁹⁵ ז"ל: תנינן אורייתא כלא שמא דקודשא בריך הוא ומאן דמשתדל בה כמאן דמשתדל בשמא קדישא בגין דאורייתא כלא חד שמא קדישא הוא שמא עלאה שמא דכליל כל שמיהן ומאן דגרע אות חד מינה כאילו עביד פגימותא בשמא קדישא.

תרגום: ששנינו כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא ומי שמשתדל בה כמי שמשתדל בשם הקדוש משום שכל התורה היא שם קדוש אחד שם עליון שם שכולל את כל השמות ומי שגורע ממנה אות אחת כאלו עשה פגם בשם הקדוש שנינו.

⁴⁹⁶ תרגום: בא וראה אשריהם ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שאחוזים בפנים העליונים של המלך באותם פנים שהוא ושמו אחוזים בהם והם ושמו אחד הוא.

⁴⁹⁷ ז"ל בשלימות: ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו' רזא דרוזין לידעי חכמתא כד אסתלק ברעותא דסתרא דכל סתרין למעבד יקרא ליקריה אנשיב רוחא מנקודה עלאה דנגיד מלעילא לתתא ושוי תקוניה לאתישבא בהאי עלמא אמאי בגין דאי לא יהא עקרא ושרשא בהאי עלמא לא יהא מאנא לארקא בהאי עלמא כלל ואי לא יריק להאי עלמא מיד אתאביד ולא יכל לקיימא אפילו רגעא חדא אבל בגין דתקוניה איהו מהאי עלמא אתמלי מסטרא חדא לארקא להאי עלמא ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עלאי וכלא אתזנו מניה כחדא.

שלימו דתקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך וירד ומהללאל הו בעלמא וכד אסגיא חייבי עלמא אעדו ההוא שלימו מניה לבתר דאתאבידו אתא נח ואשלים ליה אתו דור הפלגה אעדו ההוא שלימו מניה אתא אברהם ואשלים ליה אתו אנשי סדום ואעדו ליה אתא יצחק ואשלים ליה אתו פלשתים וחייבי דרא ואעדו ליה מניה אתא יעקב ובנוי ערסא שלימא ואשלימו ליה. תרגום: ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו' סוד הסודות ליודעי החכמה כשעלה ברצון סתר כל הסתרים לעשות כבוד לכבודו השיב רוח מנקדה עליונה ששופעת מלמעלה למטה ושם תקונו להתישב בעולם הזה למה בשביל שאם לא יהיה עקר ושרש בעולם הזה לא יהיה כלי להוריק בעולם הזה כלל ואם לא יריק לעולם הזה מיד נאבד ולא יכול לעמד אפילו רגע אחד אבל משום שתקונו הוא מן העולם הזה מתמלא מצד אחד להוריק לעולם הזה ומצד אחר להוריק למלאכים העליונים והכל נזונו ממנו כאחד.

שלמות התקון של הרוח הזו רוחות הצדיקים בעולם הזה רוח זו נשלמה בזמן שחנוך וירד ומהללאל היו בעולם וכשהתרבו הרשעים בעולם זזה השלמות ההיא ממנו אחר שאבדו בא נח והשלים אותו בא דור הפלגה והזיז אותה שלמות ממנו בא אברהם והשלים אותו באו אנשי סדום והזיזו אותו בא יצחק והשלים אותו באו פלשתים ורשעי הדור והזיזו אותו ממנו בא יעקב ובנוי המטה השלמה והשלימו אותו.

⁴⁹⁸ ז"ל: כל התיקונין בדידן הכל אליה ומ"ש אליו הוא אליה דאנן איברים דילה.

⁴⁹⁹ ז"ל: דכל הבקשות דצלותא הוא הכל על כלל ישראל, דהוא בשכינתא שהיא כלל ישראל, וז"ש כמה דתיקנו הבוחר כו', והכל עלה.

⁵⁰⁰ ז"ל: ואני, מדבר בעדו, בשכינה, דהיא מדברת בעדנו, דהיא כלל ישראל.

⁵⁰¹ ז"ל: ועשיתם אותם מאי ועשיתם אותם כיון דאמר תלכו ותשמרו אמאי ועשיתם אלא מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי כביכול כאלו עביד ליה לעילא אמר קב"ה כאלו עשאני ואוקמוה וע"ד ועשיתם אותם ועשיתם אתם כתיב ודאי כגוונא דא אר"ש ויעש דוד שם וכי דוד עביד ליה אלא בגין דאזיל קדישא כדקא יאות ועשיתם אתם ודאי כגוונא דא אר"ש ויעש דוד שם וכי דוד עביד ליה אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא ועביד פקודי אורייתא ואנהיג מלכותא כדקא יאות כביכול עשה שם לעילא ולא הוה מלכא בעלמא דזכה להאי כדוד דהוה קם בפלגות ליליא והוה משבח ליה לקב"ה עד דסליק שמא קדישא בכורסייה בשעתא דסליק נהורא דיממא כביכול הוא עבד שם ממש כד"א ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ובג"כ ויעש דוד שם ועל דא ועשיתם אותם כתיב ואי אתון תשתדלון למעבד לון לאתקנא שמא קדישא כדקא יאות כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גבייכו בתקוניהון כדקא יאות.

שכל המציאות כולו הוא כולו עיקרי בהכוונה התכליתית שהיא כוללת את כולם יחד בתכלית אחד לכולם וכנ"ל.

אך עומק הענין בזה בקצרה הנה הוא ע"פ מה שבארנו לעיל כלל ד' ענ"ג ובכ"מ מדברינו, שכל המציאות כולו הנה עיקר עצמותה הוא רק התפשטות כחות המלכות לבד, וירדה המלכות דא"ס ונתפשטה בכחותיה בכל הקומה הכללית כולה אשר מראשית האצילות עד סוף העשיה כנ"ל. והיה הכוונה להוציא ולהמציא את כל אותן המציאות כולם ולהנהותם מנועם הזיו והזוהר דאור א"ס ית"ש. והיה הכוונה הזה באמת על כל הכללים והפרטים כולם אשר באותה הקומה הכללית כולה וכולם עיקריים בזה וכנ"ל, ונהוא כדעת הרמב"ם ז"ל שהכוונה התכליתית הוא לכולם שוה.

אמנם הוא כי הנה אופן ביאתם של כל המציאות כולם איך שיבואו לאותו התכלית, הרי נודע הוא שהוא רק ע"י ביטול הקליפה והזדככות החומר שבכל א', ואחר שיזדכך כל העביות דהגוף והחיצוניות שבכל א' להתייחד עם הנשמה והפנימיות שבו, וכן ילכו אח"כ מזיכוך לזיכוך עד שיעשה כל גוף עם הנשמה שבו לאחד ממש. וכן יתוקנו עד לעלות כל מדרגה תחתונה למדרגת העליונה שעליו, וכל עולם תחתון בהעליון, וייתחדו גם הם כולם זב"ג, עד שיעלו ויבאו לשרשם הראשון שלוקחו משם, (סו ע"ב) שהוא המלכות דאצילות אשר שם הוא התחלת היחוד העיקרי, ומשם יעלו עוד מעילוי לעילוי עד אין קץ. ועד"ז יתעלו אז גם העולמות הנאצלים כולם עד המלכות דא"ס שהוא מקורם הראשון, ושם הוא תכליתם האחרון, שיתייחדו כולם באור א"ס ית"ש. וכל סדר התיקון הזה ידוע הוא שהוא רק ע"י התורה וישראל, והיינו ע"י כל מעשי ישראל ועסקם בהתורה והמצוה, וע"י כל עניניהם ומאורעותיהם מעת היותם לעם עד סוף ימות המשיח, וכמו שבארנו בספר הדע"ה ח"ב בכ"מ שם, באופן שכל הסבה והמסבב לכל התיקון דהקומה הכללי כולה הוא רק ישראל לבד, ע"י המפתח שבידם שהוא התורה הניתנה להם אשר היא עצם כח הפנימי דכל המציאות כולו, ובה הוא כל קיומם והנהגתם המנהיג את הכל תמיד לתיקון האחרון.

והוא כמו שבארנו בכ"מ כי שורש התורה הוא מהגילוי הראשון דאור א"ס ית"ש, אשר הוא שורש הראשון דכל המציאות כולו ואליו ישובו הכל. ושורש ישראל הנה הוא המלכות דאצילות אשר ממנה נבראו כל הבי"ע כולם, כי על ידה יצאו מהכח אל הפועל ומאין ליש, והנה כל העולמות דבי"ע הם מהחיצוניות שבה, ונשמת ישראל הוא מהפנימיות שבה, שהוא אור הדעת עלאה, קו האמצעי, סוד התורה הנמשך בה מאור א"ס ומתייחד בה, ומאותו אור הדעת שבמלכות משם הוא נשמת ישראל. והנה נתגלה המלכות מתחילה בכל כחות החיצוניות והוציאה את הבי"ע, ואח"כ נתגלה באור פנימיותה והוציאה את נשמת ישראל בהאבות, אברהם יצחק ויעקב ובכל תולדותיהם. ואח"כ נתגלה עוד בפנימיות פנימיותה שהוא באור הדעת עלאה קו האמצעי העיקרי עצמו הנמשך בה מרוא דא"ס, והוא סוד השם מ"ה דמלגאו⁵⁰², והוציאה את נשמת משה רב"ע"ה עם כל אור התורה כולה, [והוא על דרך שנתגלה הצמצום קודם להקו, וכן העגולים קודם להיושר, וכן הוא הסדר תמיד מתחילה קטנות ואח"כ יניקה ואח"כ גדלות, וכמו שבארנו לעיל כלל ט' וכלל ב' וכלל ג' ובכ"מ מדברינו]. וא"כ נמצא שכל סדר התיקון דהמציאות והזיכוך העיקרי

תרגום: "ועשיתם אותם" מה זה ועשיתם אותם, כיון שאמר תלכו ותשמרו למה ועשיתם, אלא מי שעושה מצוות התורה והולך בדרכיה כביכול כאילו עשה אותו למעלה, אמר הקדוש ברוך הוא כאילו עשאני, ופרשוה. ועל זה ועשיתם אותם, כתוב ועשיתם אתם ודאי, והואיל ומתעוררים עליכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש כראוי, ועשיתם אתם ודאי. כדוגמא זה אמר רבי שמעון "ויעש דוד שם" וכי דוד עשה אותו, אלא משום שהלך בדרכי התורה ועשה מצוות התורה והנהיג את המלכות כראוי, כביכול עשה שם למעלה, ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כמו דוד, שהיה קם בחצות הלילה והיה משבח את הקדוש ברוך הוא עד שעולה השם הקדוש בכסא, בשעה שעולה אור היום, כביכול הוא עשה שם ממש, כמו שנאמר "ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל" ולכן "ויעש דוד שם" ועל זה כתוב "ועשיתם אתם". ואם אתם תשתדלו לעשות אותם, להתקין את השם הקדוש כראוי, כל אותן ברכות שלמעלה ימצאו אצלכם בתקניהן כראוי.

⁵⁰² עי' תיקו"ז כד ע"ב.

אשר הוא להזדכך כל חיצוניות לפנימיותו, ולהעשות מגוף לנשמה וכנ"ל, הנה הוא לתקן את כל העולמות דבי"ע כולם, שיתוקנו ויתעלו למדרגת אור ישראל. וכן ישראל יתעלו למדרגת אור התורה, ואור התורה יתגלה ויתראה באור הקב"ה לבד, ועי"ז יתעלו גם כל הנאצלים כולם, ויעמדו כולם בגילוי דאור א"ס ית"ש.

וכ"ז ע"י סדר הג' מיני תיקונים שאמרנו לעיל: אחד, התיקון דסדר הכלילות שנעשה גם עתה. והשני, התיקון דסדר הכלילות שיתוקן כל המציאות בימות המשיח לעלות לשרשם באור אלהותו ית"ש אשר בהמלכות דאצילות, והוא אחר הברור הגמור שיתבטל כל הפסולת וכל החומריות והעביות דהגופים ויוסר כל המסכים, ויזדכך כל החיצוניות להיות למדרגה הפנימיות, ואז יאסוף המלכות כל כחותיה בתוכה ויתיחדו כולם באור פנימיותה, שהוא אור נשמת ישראל, ויעלו עוד תיכף לבניה אמא עלאה, וכמ"ש הספד"צ (סוף פרק ה דף לו ע"א) קרן ביובלא אתעטר, עשיראה באימא⁵⁰³, ושם יתעלו ויתיחדו באור הדעת עלאה עצמו, שהוא אור שורש התורה הנמשך מרזא דא"ס ית"ש. ואח"כ יצאו כולם כבראשונה, ויעמדו אז במדרגת הג"ר הקרובה וסמוכה לאור א"ס, וזה יהיה באלף הח' והט' והי"ו⁵⁰⁴, שיתוקנו אז לבוא לסוד האחדות העיקרי שהוא אור א"ס ית"ש, אשר נמנע ונשלל הדיבור והמחשבה בזה, ועל זה היה כל הכוונה התכליתית העיקרי, להביא את כל המציאות דהבי"ע למדרגת אור ישראל ולמדרגת אור התורה, ושיתגלו ויאירו כולם באור האצילות לבד, ואח"כ להביאם כולם עם הנאצלים יחד לאור א"ס, והוא התכלית שאין לו סוף ותכלית כלל.

והרי לנו כי עיקר הכל הוא רק ישראל והתורה לבד, הן מחמת שרק הם המסבבים את כל דרכי התיקון לכל המציאות כולו, והן מחמת שכל תיקונם ותכליתם העיקרי והאמתי דכל המציאות כולו הנה הוא רק להעלותם ולייחדם באור ישראל, ואח"כ כולם באור התורה וכנ"ז, וא"כ נמצא כי האמת הוא שכל כוונתו ית"ש בכל המציאות כולה הנה הוא באמת רק בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקרא ראשית, כי רק על ידיהם ובהם יתקיים מ"ש (משלי ט ז) כל פעל ה' למענהו, וכמ"ש (ישעיה ב יא) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא. (סו ע"ג) ועתה נבאר מה שהערינו לעיל ריש ענף ט' בענין השינוי דהשם מ"ה בעה"י למען שמו יתברך ומשום עומק וגודל הענין בזה נייחד לזה כלל בפנ"ע.

כלל ט"ז ענף א'

הענין מה שהעקודים והנקודות יצאו הו"ק גם בהתפשטות הב' אחד לאחד ובו' יציאות וכמ"ש במטי ולא מטי (פרק ב) ובנקודות (פרק ה), משא"כ בהאור דשם מ"ה הלא ידוע הוא שכל הו"ק יצאו ביחד מהבינה, ונכללו כל הו"ק כולם יחד מתחילה בטיפה אחת בהזווג, ואח"כ בעיבור נכללו יחד בתלת כלילן בתלת, ואח"כ נולדו ויצאו בפרצוף אחת שהוא פרצוף ז"א (וכמ"ש בהולדת או"א (פרק ה) ובשער ז"א (פרק ב) ובאנ"ך (פרק א) ובכ"מ וכנודע). אמנם הוא כי הנה מה שיצאו בהנקודות אחד לאחד, הרי פשוט הדבר שלא קשה כלל וכמו שידוע מרוב דרושי הרב זללה"ה, כי זה היה באמת סבה אחת למיתת המלכים ושבירת הכלים, אשר היה בכוונה מהמאציל ית"ש לצורך כל עולם התהו. והוא ע"י מה שיצאו הו"ק נפרדות זו מזו (וכמ"ש בשבירת הכלים סוף פרק ד, ובתיקון פרק ה, ובמלכים ריש פרק א וסוף פרק ה ופרק ו וריש פרק ז, ובאנ"ך פרק א), והרי היה שם הכוונה שייצאו דוקא נפרדות משום צורך עולם התהו, ואח"כ בהמ"ה יצאו כלולים וביחד, כי בזה נתקנו כנודע וכמו שבארנו בכל דרושי עולם התהו בארוכה. אמנם מה שנראה לכאורה הקושיא גדולה הוא על העקודים, כי הרי העולם העקודים ידוע הוא כי שם הוא היחוד עצום מאד, שהרי הוא ג"כ מכלל העולמות דא"ס כנודע⁵⁰⁵, וא"כ אלמה יצאו שם הו"ק אחד לאחד כל א' בפנ"ע וכמ"ש במטי ולא מטי (פרק ב), והיה סדר יציאת הו"ק בעקודים ע"ד סדר יציאתם אשר בהנקודות וכמ"ש בנקודות (פרק ה), והוא לכאורה קושיא גדולה למאד. ולא עוד

⁵⁰³ עי' לעיל הערה 479.

⁵⁰⁴ עי' לעיל הערה 482.

⁵⁰⁵ עי' לעיל הערה 75.

אלא שגם באדם קדמון עצמו מצאנו ג"כ כי יצאו בו הו"ק ג"כ רק אחד לאחד וכל א' בפנ"ע, וכמ"ש הרב בעו"י (ענף ב) וכן בכל הדרושים שם, כי הן בהעגולים והן בהיושר יצאו כל הי"ם שבו רק לאט לאט, שהוא אחד לאחד מהכתר עד המלכות וכמו שמבואר שם, וא"כ הרי אנו צריכים להבין כ"ז מאד.

אך כאשר נתבונן בזה לאמתתן אנו רואין כי אין הקושיא על א"ק והעקודים למה יצאו שם הו"ק אחד לאחד כל א' ביציאה בפנ"ע, כי בודאי הוא שכן הוא הנכון וכן צריך להיות באמת, כי מאחר שגם הו"ק הם ו' ספירות מיוחדים א"כ הרי הצורך באמת שייצאו כל א' מהם באור המיוחד לו בפנ"ע, וכמו שהוא בהג"ר והמלכות, כי אלמה יגרעו הם ליקח כולם יחד רק חלק אחד לבד מאור א"ס, ולהעשות מכולם יחד רק פרצוף אחד, ולמה יגרעו מלהיות גם הם ו' פרצופים מיוחדים ע"ד הג"ר והמלכות, שכל א' מהם נוטל חלק שלם מאור א"ס, ונבנה כל א' בבנין פרצוף גמור בפנ"ע, וא"כ הרי לנו כי מה שיצאו החג"ת נה"י בא"ק והעקודים כל א' מיוחד בפנ"ע ע"ד יציאת הג"ר והמלכות הוא באמת ניהא לנו מאד. אך הקושיא הנפול בזה והביאור הצריך לזה הוא אינו על א"ק והעקודים, אלא אדרבה הוא שהוא רק על האצילות, כי אלמה היה ההכרח שבעולם האצילות יעשה מכל הו"ק שהם הו"י ספי' חג"ת נה"י רק פרצוף אחד לבד וכמו שהיה נעשה ע"י השם מ"ה, ובעולם הנקודות אשר לא היה כן גרם עי"ז מיתה ושכירה וקלקול עצום, כי יצאו עי"ז כל הקלקולים דעולם התהו כנודע, ואלמה הוא ועל זה צריך בודאי ביאור גדול.

והאמת הוא כי כבר מצאנו שעמד האר"י זללה"ה בעצמו על קצת מזה, וכמו שהאריך בזה בשער המלכים (פרק ה ופרק ו) וכנודע. אך עכ"ז עיקר הענין עדיין לא נתבאר לנו מדבריו שם כלל, וגם דבריו עצמן הם צריכים עדיין לביאור גדול, כי הרי ממה שאמר שם (פרק ה) ונהתשובה בזה כי ודאי שמאותן י' נקודות הראשונים לא היו רק ה' נקודות לבד כו', והם בחי' ה' פרצופים כו', והנה כל נקודה ונקודה מהם צריך שתהיה כלולה מי' כו' כדי שיעשה אח"כ כל א' מהם בחי' פרצוף אחד כלול מי"ם כו' ע"ש. ומשמע לכאורה מדבריו בזה שעיקר הי"ם הם באמת רק ה' לבד והוא קשה מאד, כי הרי ידוע הוא מכל תורת הראשונים בזוה"ק ובספר (סו ע"ד) יצירה ובתפילת אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) שהספירות הם באמת עשר עיקרים, ומשנה שלימה שנינו בספר יצירה (פרק א משנה ד) עשר ספי' בלימה עשר ולא תשע עשר ולא אחר עשר. ועוד דאם נאמר שעיקרן הם ה' למה צריך שיהא כל א' כלול מי', הרי לא היה צריך אלא להיות כל א' כלול ג"כ רק מה' וכמו שהיה מעיקרן. ועוד כי באם שהם מעיקרן רק ה', הרי ישאר קושייתנו הנ"ל אלמה יצאו א"ק והעקודים בי' ספי' מיוחדים. אך נודע הוא שכל דברי האר"י"ל הם כולם דברי אלהי"ם חיים המסורים למשה מסיני, אלא שמדבר בקצרה מאד, וכל דיבור ממנו הוא ככוכב אחד שהוא מקיף את כל העולם כולו.

ועיקר הענין בזה הוא כי האמת הוא שהספי' הם י' עיקריים בודאי (וע' בפרדס שער א פרק ב) ולכך יצאו באמת בא"ק וכן בהעקודים כל הי"ם שבהם מיוחדים כל א' באורו וגילוי ככל הראוי לו, ור"ל שגם הו"ק חג"ת נה"י יצאו בא"ק והעקודים כל א' מיוחד באורו וגילוי כמו הג"ר והמלכות וכנ"ל. אמנם באצילות הנה היה הצורך שישתנה הגילוי דהו"ק ויוכללו כולם יחד דוקא ויעמדו רק בגילוי כללי אחת לבד. והסבה בזה הוא, כי משום שהאצילות הנה הוא השורש היותר קרוב להבי"ע, והיה הצורך להסתיר שם את האור דא"ס ולהצטמצם בהם כדי להוציא את הבי"ע על ידם. ובאשר שהעולמות בי"ע הם נפרדים כנודע⁵⁰⁶, והיה רצונו ית"ש להמציא אותם על תכונת הפירוד, ועכ"ז יהיה מושרש בהם כח היחוד ג"כ כדי שיתקרבו עצמם אל היחוד תמיד ויתייחדו לבסוף, והיה עיקר בריאת העולמות בי"ע רק ע"י הו"ק חג"ת נה"י כמ"ש הרב בטנת"א (פרק ה) וכנודע. והוא משום כי הרי החסד והנצח הם נומים לימין והגבורה והוד נומים לשמאל, והרי זה פונה לכאן וזה פונה לכאן, ועי"ז הנה נתייסד ונתגלה כל כח הפירוד שבהבי"ע, ואלולא הקו האמצעי עלאה הנכנס בהם שהוא המכריע ומייחד שניהם, היו מתרחקים כל הו"ק זה מזה הרבה

⁵⁰⁶ עי' לעיל הערה 185.

יותר מדאי עד תכלית קצה האחרון. וכן היה באמת בעולם התהו, כי אז היה חסר בהם המתקלא שהוא האור דדעת עלאה, שהוא הקו האמצעי העיקרי והפנימי הנמשך מרזא דא"ס ית"ש המיוחד את הכל, כי בכל מקום שמאיר אור א"ס הנה מתבטל וכלה כל כחות הפירוד והנגדיים והמרחקים, כי כולם יצאו רק ממנו והוא מיוחד את הכל, ובעולם התהו אשר היה חסר הגילוי דאור א"ס בהם ולכן יצאו אז נפרדות ונעשה כל הקלקולים מזה, והיה גם זה באמת כמקלקל על מנת לתקן, שעיי"ז יצאו אח"כ כל העולמות הנפרדים כרצונו ית"ש וכנודע. אמנם הם יצאו בכח היחוד ג"כ כנ"ל, כי היה עיקר מציאותם ע"י השם מ"ה שהוא אור הדעת קו האמצעי, הנמשך מרזא דא"ס המיוחד וכנודע, ויצאו ע"י כ"ז כל הנפרדים דבי"ע אלא שיצאו בכח היחוד ג"כ כדי שיתייחדו לבסוף.

והנה זהו הטעם והסבה מה שיצאו באצילות כל החג"ת נה"י בפרצוף אחד ומיוחדים בכללא הדא דוקא, כי משום שבאצילות אשר הוא מהטבור ולמטה דא"ק, נתמעט שם הגילוי דאור א"ס העיקרי, ויצאו שם החג"ת נה"י בתכונת גילוי הקצוות שבהם, שיהא פונה זה לכאן וזה לכאן, והוא ע"י שהו"ק הם רחוקים מאור א"ס ית"ש, כי הרי הם למטה מג' שהוא הג"ר, אשר הם מפסיקים בינם לבין אור א"ס העיקרי, ולכן אלו שיצאו הו"ק דחג"ת נה"י כל א' בכחו ובפנ"ע לפרצוף מיוחד, והיה עומד כל א' בבחי' אור והנהגה מיוחדת, הנה היה נשייתו לקצה אחד הרבה יותר מדאי, והיה נתרחק מהקו האמצעי שהוא שורש היחוד ולא היה אפשר להם להתקיים כלל, וכמו שהיה בעולם הנקודות שמתו ונתבטלו, משום שכל קיומם הוא רק ע"י שורש היחוד הנעלם שהוא אור א"ס ית"ש המתפשט בכולם, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) וכד אנת אסתלק מנייהו אשתארן כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא כו'⁵⁰⁷, כי אינם מתקיימים אלא ע"י אור א"ס שבהם, והוא ע"י הקו האמצעי שהוא הדעת הפנימי המיוחדם, שעל ידו נמשך אור א"ס בכולם ומתעלם בהם בפנימיותם, ומתנהג הכל על ידו תמיד בהנהגה מוסתרת ונעלמת, להביא את כל הבריאה כולה לתיקון תכלית האחרון כנ"ל בדברינו בכ"מ. וכ"ז הוא דוקא ע"י הקו האמצעי, שעל ידו נתייחדו כל הקצוות בהעלם ובפנימיותם, וכן נתקשרו על ידו כולם זב"ז גם בחיצוניותם, ולכך היה הצורך וההכרח בהו"ק (סו ע"א) חג"ת נה"י שיתקשרו ויכללו כולם זב"ז להעשות מכולם יחד רק פרצוף כללי אחד, שהוא הנהגה מיוחדת מכולם ביחד דוקא, כי אלולא שיצאו כלולים ומיוחדים כולם בבחי' פרצוף אחד אלא שהיה נעשה מהם ו' פרצופים, הרי היו פרצופי הקצוות שהם פרצופי החסד והנצח נוטים לימין יותר מדאי, וכן פרצופי הגבורה וההוד היו נוטים לשמאל יותר מדאי, והיו מתרחקים זה מזה הרבה יותר מדאי ח"ו, ולא היה אפשר להתקיים העולם כלל, ולכן הוכרח שייתייחדו כולם יחד ע"י השם מ"ה לעשות מכולם יחד רק פרצוף אחד כללי לבד.

אמנם בתחילה שהוא בעולם התהו נתפרדו, והיה זה כדי להמציא את כל מציאות הפירוד על ידיהם, וכן יצאו עיי"ז אח"כ כל העולמות בי"ע בתכונת נפרדים, ונבראו עיי"ז כל הריבויים וכל ההפכיים⁵⁰⁸, וכן נתייסד עיי"ז כל כח הבחירה שיהא האפשרות והיכולת להטות לכאן ולכאן ולאיוזה צד שירצה, כי ע"י שיצאו מתחילה הו"ק נפרדות הוציא כל א' את כל כחו ותכונתו עד הקצה האחרון, אבל אח"כ לא נשארו בפירוד ח"ו אלא שנתייחדו ע"י השם מ"ה, ומזה יצאו כל מציאות הבי"ע מושרש ומיוסד בכח היחוד דוקא, כי בחיצוניותם הם נפרדים ע"י ששורשי הבריאה שהם הו"ק דעולם הנקודות יצאו בבחי' ו' עצמיים מיוחדים כל א' בפנ"ע, אבל משום שעיקר מציאות כל הבריאה היה נעשה רק ע"י השם מ"ה, וגם הו"ק דהנקודות גופה הרי עיקרם הוא ג"כ רק משורש היחוד, אלא שנפרדו ע"י הסילוק דאור א"ס מהם כנודע, לכן מיוחד גם כל הבריאה כולה בפנימיותו, וכח היחוד שולט עליה תמיד ומנהיג אותה לתכליתה האחרון, וכדי שיתוקנו גם החיצוני כולם לעתיד באור היחוד הגמור כנ"ל.

והנה כ"ז שאמרנו הנה הוא רק בהחג"ת נה"י לבד, אבל הג"ר דאצילות הנה משום שהם קרובים לאור א"ס כנודע, הנה היה יכול היטיב שיתגלה כל א' באורו ככל הראוי, ונעשה מכל א'

⁵⁰⁷ ז"ל בתיקונים: וכד אנת תסתלק מנהון אשתארו כלהו שמהן כגופא בלא נשמתא.

תרגום: וכאשר אתה תסתלק מהם, ישארו כל השמות כגוף ללא נשמה.

⁵⁰⁸ ע"י ענף ג לגבי ענין ריבוי הפך ותמורה.

פרצוף מיוחד ושלם, כי גם החו"ב שהם שורש הקצוות, קו ימין וקו שמאל, עכ"ז הרי אינם נוטים ח"ו להלוך לצדדי הקצוות מאומה, אלא שהם תמיד פונים זה לזה, תרין ריעין דלא מתפרשין (זחד ויקרא ד ע"א), ופניהם הוא תמיד להקו האמצעי שהוא א"א המיוחדם, וכמו שידוע שהם כלולים בהמולין, ואור א"ס ית"ש מאיר בהם בתוקף גדול ומיוחדם ביחוד עצום, עד שכל הג"ר הם כחד השיבן (ע"ז שער מול"מ ב ועוד⁵⁰⁹), וגם בעולם התהו לא מיתו הם כגודע (ע"ז נקודות ב), ולכן יצאו הג"ר גם באצילות כל א' בפרצוף מיוחד.

והגם שלכאורה הרי הסברא להיפך, כי מאחר שהיחוד הוא עצום בהם, א"כ האיך נעשו לג', והיה צריך שיהא כל הג"ר לחד פרצוף ממש ע"י תוקף אור א"ס שבהם המיוחדם. אך האמת לא כן הוא, כי מאחר שראה רצונו ית"ש שראוי להוציאם בג' פרצופים, כי הם החב"ד שורש לכל המתקלא דתלת תלת, הנה לא נגרע מהם את הראוי להם ע"י תוקף הגילוי דאור א"ס שבהם, כי אדרבה הוא שהוא מקיימם ברצונו להעמידם על גילויים וצורתם כהראוי להם לפי הפצו וכוונתו בהם, ואינו מתמעט מדרגת גילויים הראוי להם לפי כוונתו ית"ש ע"י יחודו בהם כלל, כי בהיות הכל הוא בכל, ועומד בהם באמתתו הנעלמה כפי מה שהוא, והם עומדים על גילויים היטיב כפי רצונו בהם, והם עכ"פ ג' פרצופים ממש, אלא שהם פונים זה לזה תמיד, ומתייחדים זב"ז ביחוד עצום ע"י נועם זיו אור א"ס שבהם וקרבותם אליו, משא"כ הו"ק דהאצילות אשר הם רחוקים מאור א"ס ממש, ויחודם הוא ע"י אור הדעת, היה הצורך שיתעצם יחודם גם בהיצוניותם, ויעשו כולם רק לפרצוף אחד ממש, וכדי שלא יתרחקו זה מזה יותר מדאי וכנ"ל.

והענין בקצת יתר ביאור הוא כי הג"ר אשר בהם מאיר תוקף האור דא"ס, והיחוד הוא בהם עצום מאד, לכן סדרם המאציל ית"ש בג' פרצופים, וכל א' הוא מיוחד בפרצוף בפנ"ע כדי להתגלה בהם בחי' הקצוות ג"כ, וכדי להוציא מהם את הו"ק שיהא כל א' מיוחד בתכונה בפנ"ע. משא"כ הו"ק אשר הם רחוקים מאור א"ס, כי הרי הפרסא מפסיק ביניהם⁵¹⁰, וכל א' הוא בתכונה בפנ"ע, לכן סדרם המאציל ית"ש רק כולם יחד בקומת פרצוף אחד דוקא, ומיוחדים כולם יחד ע"י הדעת הפנימי, כדי שלא יתרחקו כל א' מחבירו יותר מהראוי. וקשורים כולם בקו האמצעי המכריע, כי אור (סז ע"ב) א"ס מגלה את היחוד לבחי' שונות, ומייחד את השינויים (שהם הו"ק) באחדות גמור. אמנם כ"ז הנה הוא רק באצילות, אבל בעולם העקודים ומכל שכן בא"ק ששם הוא הגילוי דא"ס ית"ש הרבה מאד לעולם, ולא יצאו שם בשום פעם ספי' החג"ת ונה"י שבהם בבחי' מרחקים ונטיית הקצוות כלל וכלל ח"ו⁵¹¹, אלא ששם הם פונים תמיד זה לזה בשלהובין דרחימו⁵¹² ומתייחדים ביחוד עצום לעולם ע"י הריבוי דאור א"ס המיוחדם תמיד, ולכן יצאו שם גם הו' ספי' חג"ת נה"י כל א' מיוחד באורו ובחי' פרצוף בפנ"ע ע"ד הג"ר והמלכות, כי החסד והגבורה וכן הנצח וההוד, הגם שהם שם בחי' פרצופים כל א' בפנ"ע, עכ"ז הנה הם מתייחדין בשלהובין דרחימו תמיד זב"ז ע"ד החכמה והבינה, שהם מיוחדים תמיד גם באצילות ע"י הגילוי דאור א"ס שבהם, ומשום שהג"ר הם קרובים לאור א"ס גם באצילות כגודע, וכן הוא במכל שכן בהחג"ת ונה"י שבהעקודים וא"ק.

והרי נתבאר כי הענין מה שבהאצילות כלולים כל הו"ק בבחי' פרצוף אחד, משא"כ בהעקודים וא"ק הוא אינו מסבת המעלה אלא אדרבה מסבת החסרון, והוא ע"י שהאור א"ס הוא ממועט בהם. וכגודע שכל האצילות הוא למטה מהטבור דא"ק, שהוא למטה מהפרסא, והפרסא מפסיק בין אור א"ס שבא"ק להאצילות. אמנם הג"ר שהם יונקים האור מנקבי הטבור והיסוד שהם נקבים פתוחים, וכמ"ש בנקודות (פרק ג), הנה יש בהם עדיין אור הרבה, משא"כ הו"ת שכל יניקתם הוא רק מנ"ה הסתומים, הנה נתמעט בהם האור, וכמ"ש הרב בשער סדר אבי"ע (פרק א),

⁵⁰⁹ עי' לקמן ח"ב קטו ע"ג שם מביא רבינו ראייה לכן מתיקו"ז כד ע"ב: אימא עלאה מקנא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.

⁵¹⁰ ענין זה יתבאר בפיסקא הבאה.

⁵¹¹ עי' ביאורים ח"א יא ע"א ששם כל הספירות הם בקו א' ללא חלוקה של ימין ושמאל.

⁵¹² עי' בסוף הספר הערה יא.

כי הז"א דאצילות אינו מקבל האור דא"ס אלא רק דרך חלון ונקב צר כו' ע"ש, משא"כ בהעקודים וא"ק וכנו'.

אמנם מה שהמלכות יצאה לפרצוף בפנ"ע גם באצילות, הגם שהיא עוד יותר למטה במדרגה גם מהז"א, הנה הוא משום כי היא העיקרית לכל תוצאת הבי"ע, שממנה ועל ידה נבראו הכל, וכמ"ש בהקדמת תיקונים (דף יב סע"ב) דאיהי ראשית לנבראים⁵¹³, ולכן היה הצורך שתצומצם המלכות הרבה מאד כדי להוציא את כל עביות הבי"ע על ידה, וכמ"ש הרב בשער סדר אבי"ע (פרק א) הנו', שבה נתמעט האור דא"ס עוד יותר, ואינה מקבלת אותו אלא רק בהרחקה ע"ש. ולכן נעשית ג"כ המלכות בבחי' פרצוף בפנ"ע, כי אלו שהיתה כלולה עם ז"א בפרצוף אחד, לא היה אפשר להוציא ולהנהיג את הבי"ע על ידה בכל מציאות עביותם והנהגתם של עתה. ועכ"ז הנה האמת הוא שהמלכות היא לעולם קשורה בכל הפרצופים העליונים, והיא כלול בכולם וכולם נכללים בה, וכן בפנימיותה היא אחודה תמיד באור א"ס, ואינה נפרדת מיהודה ח"ו לעולם, והוא משום כי שורשם הוא לעולם רק בהקו האמצעי העיקרי, ואחווה שם. וכנודע שעצמותה היא הג' ההי"ן דהשם של י"ב⁵¹⁴. והיינו כי בהג"ר, מקומה הוא בהדעת, קשר של תפילין, ובחג"ת היא בת"ת שיוצאת מנקב החוזה, ובנה"י היא בעטרת היסוד⁵¹⁵, וכן עולה עד הכתר בסוד (ישעיהו מו י)

⁵¹³ עי' לעיל הערות 139 140.

⁵¹⁴ עי' בהג"ר א על ספד"צ ד ע"ד בהגה"ה בעניין שם י"ב.

⁵¹⁵ עי' זהר תרומה קנח ע"א ז"ל: קושיא דא דאתקשי לי מן (שמות כה לא) מקשה תיעשה המנורה ודאי מאנא דקודשא בריך הוא איהי שכינתא דאיהי מאנא לשמשא לבעלה איהי מנרתא דיליה דאתמר ביה (תהלים קיט קסד) שבע ביום הללתיך דאינון הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד יסוד ומלכות שבע כלילא.

משבע דרגין אלין שלשת קני מנורה מצדה האחד גופא ותרין דרועי דמלכא איהו נר מצוה לאנהרא בהון ושלשה קני מנורה מצדה השני אינון תרין שוקין וברית ואיהו נר מערבית לאנהרא בהון מנרתא דמלכא אתקריאת ואיהי נר לאנהרא ביה נר מצוה דאתמר ביה (שם יט ט) מצות יהו"ה ברה מאירת עינים. ומאן רישא דמנרתא בינה ה' עלאה דאית לה תלת קנין בדיוקנא דא ה' תלת ווי"ן דאינון תלת אבהן ה' תנינא ג' קנים תניינין בדיוקנא דא ה' (ס"א תלת ווי"ן) דאינון נצח הוד יסוד ו' מנרתא דאמצעיתא בן י"ה על שמה אתקרי בינה איהו כליל ו' קנין לתתא בחושבן ו' בו' קנין דיליה.

י' (משלי יב ד) אשת חיל עטרת בעלה תגא דספר תורה כצורת ז' מסטרא דעלמא דאתי לאו איהי מאנא לגביה ולא משמשא לגביה אלא עטרה על רישיה אבל בעלמא דין איהי כגוונא דא הוה"י איהו מאנא תחותיה שמושא דיליה בכל ספירה דיליה בכל אבר דיליה בכל מדה דיליה.

ובגין דא י' דא לזמנין איהי תחותיה לזמנין על רישיה לזמנין באמצעיתא על רישיה יהו"ה (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה ודא (שמות כז כ) להעלות נר תמיד דאיהו י' על הו"ה מסטרא דמנרתא באמצעיתא מחצית השקל הדא הוא דכתיב (שמות ל יג) זה יתנו כגוונא דא הו"ה בסופא במשכנא כגוונא דא הוה"י חמש אמות ארך מסטרא דה' עלאה ו' אמות רחב מסטרא דה' תתאה ואמה ו' וחצי האמה י' וכלא אתרמיז באת ו' וכו'.

באות ל' דאיהי י' י' איהי כלילא מכל ספירה ומכל אתוון דשמהן מפורשים ונסתרים איהו נקודה בכל את ואת שמושא תחות בעלה ואיהי עטרה על רישיה מסטרא דיליה דטעמי כגון סג"ל נקודה תחות ירכי מלכא (ישעיהו סו א) והארץ הדום רגלי.

[תרגום: מוציאים קשיה זו שהתקשתה לי מן מקשה תיעשה המנורה ודאי שהכלי של הקדוש ברוך הוא היא שכינה שהיא כלי לשמש את בעלה היא המנורה שלו שנאמר בה (תהלים קיט) שבע ביום הללתיך שהם הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד יסוד ומלכות בשבע כלולה.

משבע הדרגות הללו שלשת קני המנורה מצדה האחד גוף ושתי זרועות המלך הוא נר מצוה להאיר בהם ושלשת קני המנורה מצדה השני הם שתי שוקים וברית והוא נר מערבי להאיר בהם מנורת המלך נקראת והיא נר להאיר בו נר מצוה שנאמר בו מצות ה' ברה מאירת עינים.

ומי ראש המנורה בינה ה' העליונה שיש לה שלשה קנים בדמות זה ה' שלש ווי"ם שהם שלשת האבות ה' השניה שלשה קנים בדמות זה ה' (שלש ווי"ם) שהם נצח הוד יסוד ו' המנורה של האמצע בן י"ה על שמו נקראת בינה הוא כולל ו' קנים למטה בחשבון ו' בששת הקנים שלו.

י' אשת חיל עטרת בעלה (משלי יב) כתר של ספר תורה כצורת ז' מצד של העולם הבא אינה כלי אליו ולא משמשת לו אלא עטרה על ראשו אבל בעולם הזה הוא כמו זה הוה"י הוא כלי תחתיו השמוש שלו בכל ספירה שלו בכל איבר שלו בכל מדה שלו.

ומשום זה י' זו לפעמים היא תחתיו לפעמים על ראשו לפעמים באמצע על ראשו יהו"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה וזה (ויקרא כד) להעלת נר תמיד שהוא י' על הו"ה מצד המנורה באמצע מחצית השקל זהו שכתוב זה יתנו כמו זה הו"ה בסוף במשכן כמו זה הוה"י חמש אמות ארך מצד הה' העליונה

מגיד מראשית אחרית כמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א), וכמ"ש הרב ג"כ בשבירת הכלים (סוף פרק ג), כי רק עי"ז היה לה הכח והאפשרות להוציא ממנה ועל ידה כל הבריאה כולה, וכן מתנהג עי"ז כל הבריאה בהנהגתו הנעלמה דאור א"ס ית"ש המנהיג אותם תמיד להכוונה התכליתית, כמו שבארנו בכ"מ מדברינו. וכן גם כי משום שהיא יורדת למטה הרבה מאד, וכמ"ש (תהלים קג יט) ומלכותו בכל משלה, וכידוע ג"כ בסוד (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, לכך הוכרח שתהיה אחוזה תמיד ומושרשת למעלה למעלה, כדי שלא תפגם עצמותה ח"ו. ולכן הגם שנעשית לפרצוף בפנ"ע מהטעם הנז', עכ"ז אינה נפרדת עכ"פ מיחודה לעולם, כי כל עצמותה נמשכת רק מקו האמצעי העיקרי לבד ותמיד אחוזה שם, משא"כ הו"ק אשר הם עומדים למעלה ממנה, והם שורש לכל הריבויים והמרחקים שבכל המציאות דהבי"ע [שנעשה מהמלכות לפי קבלתה מהם], ולכן אלו שהיו נעשים הו"ק כל א' ג"כ לפרצוף מיוחד בפנ"ע, היה נטייתו לצד אחד יותר מדאי וכנ"ל. והרי נתבאר כי גם הו"ק חג"ת נה"י, הנה הם באמת ג"כ ו' ספי' מיוחדים כמו הג"ר, אלא שהוכרחו לצאת עתה כלולים יחד דוקא מהסבה הנז'. (סז ע"ג)

וזהו הענין מה שאנו רואין שהתהוות הבריאה היה בששת ימים, וכן שתא אלפי שנין דהוי עלמא (סנהדרין צז ע"א), אשר כ"ז הוא משום דתליין בשתא קדמאי שהם הו"ק וכמ"ש הספד"צ (פרק א ט ע"א), וכן אמרו בתז"ח (דף מט ע"ג) דבכל אלף קדמאה שולטנותיה חסד, באלף תנינא שולטנותיה גבורה כו' ע"ש. וכ"ז הוא משום שגם הו"ק הם באמת ו' ספי' מיוחדים, כל א' בעצמות מיוחד, ולכן מוציא כל א' את כחו ושולטנותיה בזמנו המיוחד לו. וכל מה שנעשו עתה כל הו"ק לפרצוף אחד ונכללו בחד, הוא רק מסבת מיעוט האור דא"ס אשר נתעלם ונתמעט מהם עתה משום צורך תוצאות עולמות הנפרדים⁵¹⁶ מהם וכל כח הבחירה, וכדי שלא יתרחקו זה מזה הרבה וינטו להקצוות יותר מדאי, לכך נכללו כולם בחד כדי ליסד את הבריאה היוצא מהם על שורש היחוד עכ"פ וכנז'. אבל בפנימיותם וכן משרשם ועיקרם הם ו' ספי' ממש, וכמו הג"ר שכל א' הוא עצמות מיוחד, וכן לעתיד לבוא כאשר יתוקן כל המציאות ויתגדל ויתגלה אור א"ס ית"ש בכל המציאות כולו, הנה אז יתוקנו כל הו"ק ויאירו כל א' באורו, והיינו שיהיו גם הם ו' בחי' פרצופים ממש וכמו הג"ר. ועכ"ז יהיה היחוד בהם עצום מאד בשלהובין דרהימו מזה לזה, עד שיהא נחשב כל הי"ס כולם לחד ממש באור א"ס שבהם, וכמו שיתבאר עומק הענין בזה לקמן כלל י"ז בעה"י. ואין להקשות ולומר כי הרי לפי מה שאמרנו דלכך נעשו הו"ק לחד כדי שלא ינטו הקצוות שלהם כל א' לצידו יותר מדאי, א"כ הרי לא ניחא בזה אלא רק מה שנעשו החסד וגבורה עם הת"ת לחד, וכן הנצח והוד עם היסוד לחד, כדי לקשרם עם הקו האמצעי המכריע ולייחדם באור הדעת הפנימי שבו, אבל אלמה נעשו החג"ת ונה"י ג"כ לחד, הרי יכול להיות החג"ת לפרצוף אחד, ונה"י לפרצוף שני, כי הרי ההקפדה הוא רק שיהיו הקצוות מקושרים עם הקו האמצעי, וא"כ הרי גם אם היו החג"ת ונה"י לב' פרצופים היה כל א' קשור עם הקו האמצעי שבו היטיב, ואלמה נכללו החג"ת ונה"י ג"כ לחד.

אך באמת לא קשה כלל, כי הרי כל המעלה של הקו האמצעי דספי' התחתונים אשר כל מציאותם הרי הוא רחוק מאור א"ס, הנה הוא רק אלא משום שהם קשורים ומיוחדים כל תחתון בהעליון שעליו, כי המלכות הרי היא כלולה בכל הקו האמצעי כולו אשר מעילא לעילא כנ"ל,

וחמש אמות רחב מצד הה' התחתונה ואמה ו' וחצי האמה י' והכל נרמז באות ו' וכו'.
באות ל' שהיא יי היא כלולה מכל ספירה ומכל האותיות של השמות מפרשים ונסתרים היא נקודה בכל אות ואות שמוש תחת בעלה והיא עטרה על ראשו מהצד שלה של הטעמים כמו סגול נקודה תחת ברכי המלך והארץ הדם רגלי, ע"כ.

כלומר שיש ג' בחינות לעמידתה של ספירת המלכות. או שהיא יכולה להיות מתחת ל"ק, בבחינת 'שמוש', או שהיא עומדת כנגדו ומתלבשת עליו בבחינת 'מאנא', דהיינו בגד, או למעלה ממנו ובבחינת 'עטרה'. ועי' פת"ש א"א פתח מא, ז"ל, שורשה של הנוקבא בד' מקומות: א', בחינת מלכות בעצמה. ב', נקודה בעטרת היסוד, ג', בת"ת בחזה, ד', בדעת דיליה, והם מקומות של נקבים, בעטרת היסוד, ובחזה בסוד הטבור, ובפה סוד הדעת שהוא סוד הצמצום והחסרון, שמצד זה צריכה תיקון באלו הד' שרשים לפנות הדרך לפניו.

⁵¹⁶ עי' לעיל הערה 185.

והיסוד הנה הוא קשור ומיוחד עם הת"ת כי גוף וברית השבינן חד (רע"מ עקב רעט ע"א), והם פרצוף אחד לעולם, והת"ת הנה הוא מיוחד בהדעת שבפנימיותו, ועל ידו עולה החוט השדרא שבת"ת עד המוח ויונק ושוואב עי"ז גם מהאזירא עלאה שהיא מרדל"א ומבחי' אור א"ס, ונעשה עי"ז הת"ת לבריה התיכון המבריה מהקצה אל הקצה⁵¹⁷, שהוא מהכתר עליון עד העטרה שעל היסוד, ומשם מקבל הנוק' העיקרית ג"כ כנודע כ"ז. והרי נמצא שכל מעלת הקו האמצעי גופה אשר גם מהבחי' התחתונה הנה הוא רק משום שהוא קשור ומיוחד למעלה, וא"כ אלו שהיו החג"ת ונה"י לבי' פרצופים כל א' בפנ"ע, הרי היה נבדל היסוד מהת"ת ומהדעת הפנימי, ולא היה לו להיסוד המעלת דקו האמצעי כלל, מאחר שמעצמותו גופה הרי הוא רחוק מאור א"ס ית"ש, ולכן היה הצורך שיתקשרו גם החג"ת ונה"י ג"כ שניהם לפרצוף אחד ממש דוקא, כי רק בזה הנה יש להיסוד מעלת דקו האמצעי, ונמשך עם הת"ת והדעת כאחד, ועולה למעלה למעלה עד רוא דא"ס ית"ש.

והגם שהחג"ת שהוא הז"א הוא אינו בפרצוף אחד עם הג"ר שהם א"א ואו"א, ועכ"ז הנה ישנו להת"ת כל מעלת דקו האמצעי היטיב. אך פשוט הדבר שכל מה שיורדים המדרגות יותר למטה ומתרחקים משורשם הפנימי, הנה צריכים הם לסבות יותר גדולים כדי להתקשר למעלה. ולכן החג"ת שאינם רחוקים כ"כ הנה מספיק בהם בחי' הדעת הפנימי המתלבש בז"א, ונשאר בו ע"י חלקי הנה"י דאו"א המשתתפים בהטפה הזרעית ומתלבשים ונשאר לעולם בז"א לעצם מעצמיו כנודע, והנה מספיק זה להחג"ת שיהיה עי"ז קשור ומיוחד למעלה לעולם. והגם שעיקר הנה"י דאו"א הם עומדים למעלה, (סז ע"ד) שהם לעולם למעלה מז"א כנודע בדברינו, ע' לעיל כלל ח' ענף ד', עכ"ז הנה קרובים החג"ת להבינה לעולם, ומתייחדת הבינה עם הז"א תמיד, וכמ"ש בזוהר ויגש (רז ע"א⁵¹⁸) ובפ' פנחס (רל"ט רע"ב⁵¹⁹) ע"ש, וכנודע ג"כ בסוד (מיכה ז יח) כי חפ"ן חסד הוא, ע' מטי

⁵¹⁷ אכן לשון זו נאמרה בזהר תרומה קעה ע"ב לענין ת"ת (ועיין בשעה"פ על פסוק זה שמייחסו לז"א), אמנם כמבואר כאן פנימיותו היא הדעת. ועי' זהר בראשית א ע"ב, תיקו"ז יד ע"א, וכן עי' בהגר"א על ספד"צ סוף יג ע"ג.

⁵¹⁸ ז"ל: כונן שמים בתבונה כונן מאי כונן אלא כונן כל יומא ויומא ולא פסיק ולא אתתקן בזמנא חדא אלא בכל יומא ויומא אתקין ליה והיינו רזא דכתיב (איוב טו טו) ושמים לא זכו בעיניו וכי סלקא דעתך דגריעותא איהו משמים אלא חשיבו משמים איהו בגין חביבו ורעו סגיא דקב"ה רעי בהו וחביבותיהו לגבי דהא אף על גב דאיהו מתקין לון כל יומא ויומא לא דמי בעיניו דאיןון מתתקנן כדקא יאות בגין דרחימותא דלהון לגביה ורעותיה לאנהרא לון תדיר בלא פסיקו דהא עלמא דאתי אפיק נהורין זהירין כל יומא ויומא תדיר בלא פסיקו בגין לאנהרא לון תדיר ועל דא לא זכו בעיניו לא זכו בלחודוי לא כתיב אלא לא זכו בעיניו ובגין כך כונן שמים בתבונה מאן שמים דא הוא רזא דאבהן ורזא דאבהן דא הוא יעקב דאיהו כללא דלהון בגין דיעקב תושבחתא דאבהן איהו ואיהו קיימא לאנהרא על עלמא ובגין דאיהו אסתלק גו עלמא דאתי נפק מניה ענפא חדא שפירא בחיזו וכל נהורין מיניה נפקין וכל שבעא ומשח רבו לאנהרא לארעא ומאן איהו דא יוסף הצדיק דאיהו יהיב שבעא לכל עלמא ועלמא מניה אתזן ובגין כך קב"ה כל מה דעבד בעלמא כלא איהו ברזא עלאה וכלא כדקא חזי.

תרגום: "כונן שמים בתבונה". "כונן", מה זה כונן, אלא "כונן" כל יום ויום ולא פוסק, ולא נתקן בזמן אחד, אלא בכל יום ויום מתקן אותו. והיינו סוד הכתוב "ושמים לא זכו בעיניו". וכי תעלה על דעתך שהחיסרון הוא משמים, אלא חשיבות השמים היא משום החביבות ורצון רב שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם וחביבותם אצלו, שהרי אף על גב שהוא מתקן אותם בכל יום ויום, אין דומה בעיניו שהם מתוקנים כראוי, משום שאהבתם אצלו, ורצונו להאיר להם תמיד בלי הפסק, שהרי העולם הבא מוציא אורות זוהרים כל יום ויום תמיד בלי הפסק, כדי להאיר להם תמיד, ועל כן "לא זכו בעיניו". לא כתוב "לא זכר" לבדו, אלא "לא זכו בעיניו", ולכן "כונן שמים בתבונה". מיהם ה"שמים", זה הסוד של האבות, והסוד של האבות זהו יעקב, שהוא הכללות שלהם, משום שיעקב הוא הבחיר שבאבות, והוא עומד להאיר על העולם. ומשום שהוא הסתלק לתוך העולם הבא, יוצא ממנו ענף אחד יפה למראה, וכל האורות יוצאים ממנו וכל השובע ושמן המשחה להאיר לארץ, ומי הוא, זה יוסף הצדיק, שהוא נותן שובע לכל העולם, והעולם נזון ממנו. ולכן כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא בעולם, הכל הוא בסוד עליון, והכל כראוי.

⁵¹⁹ ז"ל: בההוא אילנא תליא מהימנותא ביה שריא מכל שאר אילנין קיומא דכלא ביה ועל דא כתיב כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם ודאי הוא היה הוא הוה והוא יהא עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע ועל דא באורייתא כתיב לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו דאילנא דא דאורייתא הוא ואתר דא אתקין האלהים תדיר האלהים סתם דא גבורה מאין סוף ומאין חקר כד"א אין חקר לתבונתו האלהים ולא אלהים וע"ד עשה יעשה תדיר כמבוע דלא פסקן מימיו לדרי דרין בגין כך כתיב והאלהים עשה שייראו מלפניו אתקין ליה להאי אילנא בתקונא שלים דאחיד לכל סטר עילא ותתא בגין דייראו מלפניו ולא יחלפון ליה בחלופא אחרא לדרי דרין א"ר אבא ודאי שפיר קא אמרת אבל תו אית לאסתכלא בקדמיתא יעשה ולבתר

ולא מטי (פרק ב). וא"כ הרי מיוחד החג"ת עם הדעת עלאה לעולם. משא"כ הנה"י אשר הם עוד יותר למטה, ובאם שהיה הנה"י לפרצוף בפנ"ע, לא היה מיוחד היסוד עם הדעת כלל, ולא היה לו המעלת דקו האמצעי מאומה, ולכן מוכרח הוא שיעשה כל הנה"י והחג"ת ג"כ לפרצוף אחד ממש, כדי להשריש את כולם באור הדעת עלאה הפנימי ולהמשיך את היחוד בכולם.

אמנם עדיין יש להקשות כי באם שנאמר שהספי" הם עיקרן י', א"כ אלמה לא יש רק ה' בחי' נר"ן ח"י לבד, וזהו גם בהעקודים וכן גם בא"ק, וכמו שמבואר בעקודים (פרק ג) וכן באח"פ (פרק א) ובטנת"א (פרק א), ואלו הה' בחי' נר"ן ח"י הרי הם עצמן בחי' הי"ס גופה. והרי לנו שגם בהעקודים וא"ק עיקרם הוא ג"כ רק ה' לבד, וכמו שמבואר כ"ז ג"כ בשער דרושי אבי"ע (פרק ב) בארוכה.

אך הענין הוא כי באמת הנה יש להבחין בהספי" כל הבחי' כולם, כי הם עשר, והם חמש, והם שלשה, והם שנים, והם אחד, וכמו שיתבאר כ"ז לקמן בענף ב'. אך הענין מה שהם חמש הוא ע"פ מה שנודע, כי הי"ס הם חמשה חסדים וחמשה גבורות, וכמ"ש הספר יצירה (פרק א משנה ג) שהם חמש כנגד חמש, חמש ימינים וחמש שמאלים, כתר חכמה חסד תפארת נצח בימין חסדים, בינה גבורה הוד יסוד מלכות בשמאל גבורות. ואלו הה' בחי' נר"ן ח"י, הנה כלול כל א' משנים, שהוא מחו"ג, וכנודע שגם בא"א ועתיק יש בחי' חו"ג, מ"ה וב"ן, וסדרן בפרטיות הוא בסדר זה, כי כההת"נ שהם חסדים, הנה כתר הוא יחידה דחסדים, חכמה חיה דחסדים, חסד נשמה דחסדים, [וזהו מה שהאמצעי והפנימי דחסד הוא שם אל"ה, כמ"ש בנע"ח שער] שמות (פרק ג) כי הוא עיקר סוד הנשמה, כמ"ש בדרוש מ"ן (דרוש י"ב) ובסבא משפטים (צו ע"ב) ת"ת הוא רוח דחסדים, נצח נפש דחסדים, וכנודע ששורש הנפש הוא מתחיל מנצח.

ובגה"ם שהם הה' גבורות, הנה בינה היא יחידה דגבורות, [והוא מה שהבינה נקראת אה"ה על שם הכתר ועומדת במקומו, וכמ"ש הגר"א בתיקונים (דף מו ע"ד) ע"ש⁵²⁰], כי עצמותה העיקרי היא מהגבורה שבכתר, והיא היחידה דהגבורות. ספי" הגבורה היא חיה דהה' גבורות, כי עצמות ספי" הגבורה הוא מהגבורה שבחכמה, והוא ענין ל"ב אלה"ם⁵²¹ שהם ל"ב נתיבות חכמה (ס"י פ"א מ"א⁵²²), ובמים עזים נתיבה (ישעיה מג טז) כמ"ש הגר"א (בריש ספר יצירה א ע"א), שכן בהמ"ס נתלבש הגבורה דרדל"א, ומשם הוא הגבורה שבחכמה, כמ"ש הרב בא"א (פרק ו), ומשם הוא עצמות ספי" הגבורה, ועצמותה העיקרית הנה הוא החיה דהה"ג. הוד הוא נשמה דהה' גבורות, כי בינה עד הוד אתפשטותה (הקדמת תיקו"ז ח ע"א ודף י ע"ב), ומהוד דהעליון נעשה הבינה

והאלהים עשה מה בין האי להאי אלא (תדיר) ודאי יעשה ואתקין להאי אילנא דלא פסיקן מימיו לדרי דרין ולבתר עשה מהו עשה אלא עשה האלהים אילנא אחרא לתתא מניה ולא יעשה כהאי דהאי אילנא תתאה עביד ליה ואתקין ליה בגין דמאן דיעול לאילנא עלאה ייעול ברשו וישכח לאילנא תתאה וידחל למיעאל אלא כדקא חזי.

תרגום: באותו אילן תלויה האמונה, בו שורה מכל שאר האילנות, קיום הכל בו. ועל זה כתוב "כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם" ודאי הוא היה, הוא הוה, והוא יהיה, עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע, ועל זה בתורה כתוב "לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו", שאילן זה תורה הוא, ומקום זה מתקן האלהים תמיד. "האלהים" סתם זו גבורה, מאין סוף ומאין חקר, כמו שנאמר "אין חקר לתבונתו". "האלהים" ולא "אלהים", ועל זה "עשה", יעשה תמיד כנביעה שלא פוסקים מימיה לדורי דורות. בגלל זה כתוב "והאלהים עשה שייראו מלפניו", תיקן לו לזה האילן בתיקון שלם, שאחוז לכל צד עליון ותחתון כדי שייראו מלפניו, ולא יחליפו אותו בחלוף אחר לדורי דורות. אמר רבי אבא, ודאי יפה אתה אומר, אבל שוב יש להסתכל בתחלה "יעשה", ולבסוף "והאלהים עשה", מה בין זה לזה. אלא (תמיד) ודאי יעשה ויתקן לזה האילן שלא יפסקו מימיו לדורי דורות, ולבסוף "עשה". מהו "עשה" אלא עשה האלהים אילן אחר למטה ממנו, ולא יעשה כמו זה, שזה האילן התחתון עשה אותו והתקין אותו, משום שמי שיכנס לאילן העליון יכנס ברשות ומצא לאילן התחתון, ויירא להיכנס אלא כמו שראוי.

⁵²⁰ ז"ל: אמר בא"ר שם (קלה ע"ב) והאי אורא הוא טמיר דטמירין דע"י ברוחא דגניזי בה וגלגלתא שורש לאימא ולכן היא ג"כ גלגלתא לבושא למ"ס והן כח"ב דא"א גלגלתא ומ"ס ולבושא דמ"ס אלא שהלבושא הוא נכלל במ"ס חכמה בינה שבחכמה כנ"ל ונכלל ג"כ בכתר כי כל עניינה נק' ע"ש הכתר ונק' אה"ה וכל ג"ג תיקונין בה משתכחין וכן כל הענינים כידוע והיא כתר לז"א.

⁵²¹ ע"י זוהר פקודי דף רנד ע"ב, ותז"ח לה ע"ג.

⁵²² ע"י דברי הגר"א שם. וע"י לעיל הערה 379.

דהתחתון כנודע כ"ז⁵²³, והוא משום שעצמות ההוד הוא מהבינה, ואותה העצמות שבהוד הנה הוא הנשמה דהה' גבורות. יסוד הוא רוח דהה' גבורות. מלכות נפש דהה' גבורות.

כן הוא סדרן בפרטיות אשר מעצמותן העיקרי שבכל א', אלא שאחר שנתלבשו זב"ז ונכללו העליונים בהתחתונים והתחתונים בהעליונים נשתנה צורתם וגילויים למטה, ועומד הכתר בבחי' היחידה דחו"ג, והחכמה חיה דחו"ג, ובינה לנשמה דחו"ג, והחג"ת נה"י לרוח דחו"ג (שכן הוא הקו האמצעי שבהם, שהם הת"ת והיסוד, הם הרוח דחו"ג גם בפרטיות העיקרי כנ"ז), והמלכות לנפש דחו"ג, משום שהיא מקבלת מכולם. והרי נמצא כי בפרטות הם עשר ובכללות הם חמש, כי הם חמשה חסדים וחמשה גבורות, ונכלל כל א' מהנרנח"י מחו"ג ביחד, ולכן הם רק חמשה, וע' עוד למטה בסמוך.

כלל ט"ז ענף ב'

אמנם מה שאמרנו כי הם ג"כ בבחי' שלש ושנים ואחד, וכן להבין עיקר המציאות דחו"ג שבהם. הענין הוא, כי הרי התהוות כל ספי' עצמה הנה הוא ע"י ב' בחי' שהם צמצום (סח ע"א) ואור. ומציאות ויציאת כל ספי' מחברתה הנה הוא בג' בחי', והוא כמו שבארנו בכ"מ כי מאחר שאור א"ס ית"ש הוא נעלם בתכלית ההעלם, אי אפשר לצאת ממנו איזה גילוי ומציאות אלא ע"י צמצום דוקא, וכל צמצום שהוא ענין סילוק והסתרה הנה הוא מבחי' הגבורות כנודע, והמציאות עצמו אשר יוצא ונתגלה הנה הוא ע"י השפעה והתפשטות שהוא בחי' חסד, ובוה נמצא כי יש בכל ספי' ובכל מציאות בחי' החו"ג, כי נכלל עצמותה מכח החסדים ומכח הגבורות, כי רק ע"י שניהם נתהוו והם הב' בחי' שבכל ספי'.

וכן הוא ידוע ג"כ, כי כל ספי' שיוצא הנה אינה יוצאת לעצמה לבד אלא להאציל עוד אחרת תחתיה, וא"כ ע"כ הוא כי יש בכל ספי' ג' בחי', כי הרי יש לה בהתחלתה איזה קשר והשתוות עם שרשה ומקורה אשר יצא ממנו, והבחי' הזו היא ממוצע בין שרשה לעצמותה העיקרית, כי היא הסוף דהעליון וההתחלה דהתחתון, והוא הראש והפנימי העיקרי שבה, והוא בחי' אחת. בחי' שניה, הוא עצמותה דכל ספי' שהוא מציאותה גופה, והוא התוך והתיכון שבה. בחי' שלישית, הוא הכח אשר יש גם בה להאציל עוד ספי' אחרת תחתיה, והוא הסוף והחיצון שבה. והרי יש בכל ספי' ג' בחי' שהם ראש תוך סוף, וכן הם פנימי תיכון חיצון, ואלו הג' בחי' הנה הם עומדים בגילוי גמור בכל ספי' וספי'.

וכאשר נתבונן עוד אנו מוצאים שגם כל בחי' ובחי' מאלו הג' הנה הוא כלול ג"כ מג', והם ג"כ גלויים בה, כי הרי כל אלו הג' בחי' הם כולם ממוצעים, שהרי הבחי' העליונה שהוא הראש והפנימי שבה הרי היא ממוצע בין עיקרה דהעליון ובין העצמות העיקרי דאותה המציאות דהספי' גופה, וכן עד"ז ממש בהבחי' התחתונה שהוא הסוף והחיצון שלה, שהרי היא ג"כ הממוצע בינה להתחתונה, כמו הראש והפנימי שהוא הממוצע בינה להעליונה, וכן הוא ג"כ במציאותה עצמה שהוא התוך והתיכון שלה. הרי ע"כ הוא שהוא ממוצע בין הראש והסוף אשר בה גופה, וכל ממוצע הוא כלול מהעליונו ומתחתונו והוא מכריע. וא"כ נמצא שאלו השלושה בחי' שחשבנו הנה הם באמת תשעה בחי', והם הג' מדרגות כח"ב חג"ת נה"י אשר ישנם בכל ספי', כי הרי הם כולם גלויים בה. [אבל מה שמתפרט עוד כל א' מאלו התשעה ג"כ לשלשה, וכן משלשה לשלשה עד א"ס, הרי הם נעלמים.] ומה שאמרנו שהם שלשה מדרגות, הוא משום כי הרי אינו דומה הג' בחי' אשר בהעליונה להג' שבהאמצעית ולהג' שבהתחתונה, כי הרי כל מה שיורד יותר למטה הוא נתעבה ביותר ומתגלה ביותר, והוא נחשב כתולדה מן הראשונה וכנתתם מהחותם. וא"כ הרי הוו כל שלשה מדרגה אחרת, והם הג' מדרגות כח"ב חג"ת נה"י שהם התשעה ספי' שבכל ספי', והם הראש תוך סוף שבה, וכן החיצון תיכון פנימי. ונמצא כי כל ספי' הגם שהיא אחת באמת הנה היא שנים, שהרי היא כלולה מחו"ג כנ"ל. וכן הרי יש בה בעצמותה בחי' נאצל ומאציל, שהרי היא נאצלה מהעליונה ויש בה הכח להאציל אחרת תחתיה וכנ"ז, וא"כ הרי היא נאצל ומאציל, והרי

⁵²³ עי' ע"ח שער כג פרק ז.

היא שנים. וכן היא שלושה היינו כח העליון שבה וכח התחתון שבה ועצמותה גופה, והרי היא שלושה וכנו, וכן היא ג"כ תשעה שהוא בפרטיות וכנ"ל.

אמנם הוא כי הנה יש בה באמת עוד בחי' עשירית ג"כ והיא עיקר הכל, כי היא כוללת את כולם וכן היא כלולה בכולם. והיינו הסבה והתכלית דכל ספי' אשר בשבילה נמצאת, והוא הכוונה התכליתית אשר כיוון בה המאציל ית"ש, והוא עצמה הסבה למציאותה והוא כח העיקרי שבה. והנה נתעצם בה אותה הכוונה [אשר היא מציאות הארה ממנו ית"ש] בכל עצם מציאותה דכל ספי' מראשית התחלתה עד סופה כולה, ובהתחלתה היא סבובה וההתייחד עמה בכל עיקרה. הנה עי"ז נתעצם (ר"ל מלשון עצמות) כל מציאותה וכן כל הנהגתה תמיד לפי סבוב תכליתה, ובסופה הנה מוציא בה מקום לתכליתה ממש. והיינו כי באותה המקום יתגלה לבסוף כל כוונתו כולה אשר כיוון בה ונתעצם עמה מהתחלתה עד סופה, והנה הוא המלכות דכל ספי' שהוא בחי' העשירית שבה, אשר היא (סח ע"ב) תכלית כוונתו ית"ש אשר כיוון בכל המציאות בכלל ובפרט, והיא כוללת את כולם ומתגלה בסוף כולם כלולה מכולם. והוא באשר שהיא כוונתו ורצונו עצמו המסבב את כל והמתעצם בהתהוות כל לצורך גילויה, שהוא רק גילוי רצונו עצמו, וכמו שיסדרו (ברכת אירוטין) שהכל ברא לכבודו, שכל המציאות הוא גלוי כבודו והוא עצמו רצונו, והוא מה שנאמר (משלי ט ז) כל פעל ה' למענהו. ונמצא כי המלכות היא סבת כולם וכלל כולם ותכלית כולם, כי בשורשה [והוא בכתר, כתר מלכות⁵²⁴, מגיד מראשית אחרית (ישעיהו מז י)] היא סבת כולם, ובאמצעיתה היא כלל כולם [והוא בדעת, קשר של תפילין (ע"ז לו"ד פרק ב, וליקוטי תורה ויצא), ובחזה ובעטרת היסוד⁵²⁵], ובסופה היא תכלית כולם, שתעלה היא עם כל צבאיה וכן כל ה"ם על ידה עד המלכות דא"ם (ע' לעיל כלל ד ענף ג), והיא ספי' המלכות העיקרית, שהיא הבריח התיכון⁵²⁶ מעילא לתתא ומתתא לעילא, והיא עתה עשירית של כל ספי', ומשלים כל ספי' לעשר, ונצטמצמה עתה ונסתתרת ונעלמת, שיהא כל תיקונה וגילויה רק עי"י ישראל במעשי התורה והמצוה ובכל מאורעותיהם, וכמ"ש בדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ז י"ח ובכ"מ ולעיל כלל מ"ו ענף י"א.

וכן הוא ג"כ עוד, כי ע"ד שאמרנו שהמלכות היא העשירית להתשע הפרטיות שבארנו לעיל, הנה כן הוא ג"כ שהיא הרביעית לכל תלת (תיקו"ז ה ע"א), היינו לכל מדרגה ומדרגה מהג' מדרגות שבהתשע שאמרנו לעיל, כי מאחר שרק היא סבת הכל כנו' הנה מתגלה היא בסוף כל מדרגה לסבב על ידה ובשבילה את המדרגה השניה, ומתגלית בסוף הכח"ב לסבב את החג"ת וכן בסוף החג"ת לסבב את הנה"י.

והאמת הוא שאין זה בשביל בחי' הסבה לבד שהוא רק לצורך התחתון, אלא הוא כי גילויה אשר בסוף כל תלת הוא לצורך העליון ג"כ, כי הרי אמרנו שכמו שהיא הסבה כן היא ג"כ התכלית, ואדרבה הוא שעיקרה הוא התכלית אלא שע"י כוונת התכלית שבה נעשית היא גופה הסבה לסבב על ידה את כולם לכוונת התכלית, ולכן הנה מתגלה היא בסוף כולם להביא את כולם לתכליתם שבסוף כנ"ל, כי רק היא הסיבה לזה כי בתיקונה תלוי תכלית הכל. והנה כן הוא עדי"ו ג"כ גילויה אשר בסוף כל תלת, שהוא ג"כ רק כדי להביאם לתכליתם על ידה, ור"ל כי גילויה אשר בסוף כל תלת הנה הוא הכנת מציאות ומקום להביא אותם לתכליתם ומתגלה בסוף כל מדרגה ומדרגה לצורך כוונת התכלית שבהם, ויש לה גילוי בסוף הכח"ב והוא בהדעת, קשר של תפילין שהוא באחוריו, וכן היא בהפנים הנה גילויה הוא בהפה וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלכות פה. וכן בהחג"ת הנה יוצאת מנקב החזה ומתפשטת

⁵²⁴ עי' תיקו"ז יט ע"א.

⁵²⁵ עי' רע"מ תרומה קנח ע"א, ה"ד לעיל הערה 515.

⁵²⁶ עי' לעיל הערה 517.

לאחוריו כמ"ש באד"ר (דף קמ"א ע"ב⁵²⁷) אתפשט האי תפארת מטבורא דליבא ונקיב, והוא הגומא שתחת החזה, ואתעבר בגיסא אחרא, ר"ל שמתפשט ונמשך ועובר האור מהפנים לאחוריו, ותקין פרצופא דנוקבא עד טבורא, ר"ל עד הטבור דהנוק, כי למטה מהטבור שהוא הנה"י הם רק בסוד תוספות כנודע (שער מאמרי רשב"י מט ע"ד), וכ"ז הוא גילוייה אשר בחג"ת. וכן בנה"י הנה גילוייה הוא בעטרת היסוד כנודע, והרי לנו שהיא רביעית לכל תלת והוא הסוד של שם י"ב כמ"ש הגר"א בספד"ץ (פרק א ב ע"א ד"ה וכן כל הספירות).

הרי נמצא מכ"ז כי הספי"ה הם עשר, והם תשע, והם חמש, כנ"ל ענ"א, וכן הם ד', ג' מדרגות כח"ב חג"ת נה"י והמלכות, וכן הג' אשר בפרטות כל מדרגה וגילוייה שבסוף כל תלת, והם ג' כי הרי המלכות היא רק סבת הכל ותכלית הכל וכלולה בכלם וכולל את כולם. וא"כ הרי אינה נחשבת היא לבחי' בפנ"ע כלל שהיא חד עמהם, והם שנים מציאות הספי"ה והמלכות, והם אחד כי הם כולם רק אחד לבד, כי הסבה והמסובב והתכלית הוא הכל רק אחד, כי כ"ז הוא רק הגילוי של המלכות דא"ס ית"ש אשר ירד ונתגלה בכ"ז לחזור ולהביאם אליו וכנ"ל כלל ד' ענף ג' ע"ש, וע' בדברי הגר"א בספד"צ פרק א' בד"ה דער דלא הוה מתקלא (א ע"ד) בכל הדיבור שם. וכ"ז שאמרנו הנה הוא בפרטות כל ספי"ה, וכן הוא ג"כ בכללות הי"ס שבכל פרצוף (סח ע"ג) ובכל עולם, כי כל ספי"ה פרטית מהי"ס דעולם הנקודות אשר אז נעשה רק השרשים הראשונים דהי"ס, הנה אח"כ, ר"ל ע"י השם מ"ה נעשית לספי"ה כללית שכלול כל א' מ'י בכל ספי"ה וספי"ה מהי"ס שבכל פרצוף, וכן מפרצוף לפרצוף ומדרגה למדרגה עד סוף דכל האצילות כולו, אבל כולם הם מיוחדים באחדות גמור, שהרי הם כולם כלולים ומיוחדים בסבתם ותכליתם שהוא סבת הכל ותכלית הכל, ודי בזה.

כלל ט"ז ענף ג'

הנה אמרנו לעיל ענ"א כי העולמות הנפרדים⁵²⁸ הנה הם יצאו מכת תכונת הו"ק וכנודע, והנה ראינו לבאר הענין הזה בביאור וברחבה ומתוכם יתבאר ג"כ כל הענין דתיקון ג' קוין שנעשה ע"י השם מ"ה, כנודע מהו התיקון בזה עם עוד כמה ענינים עמוקים בעה"י למען שמו יתברך. הנה מצאנו וראינו כי נתייסד הבריאה כולה בתכונות שונות, כי הנה הם רבויים רבים שהם המון ברואים לאין תכלית, ויש בהם מציאויות הרבה אשר הם מתנגדים זה לזה, ויש בהם אשר הם הפכים זה מזה, וכן יש בהם אשר הם נבחנים בתמורות, כמו תמורת עושר עוני, תמורת זרע שממה כו' כמ"ש בספר יצירה (פרק ד משנה ג). וע' מדרש תמורה (פרק ג⁵²⁹) שחושב כל הכ"ח עתים דקהלת לתמורות. והנה כלול כל הרבויים והשינויים הללו בג' הבחנות והם: ריבוי, נגד, היפך. וענין ההיפך הנה הוא רק במקרה, אבל הנגד הוא בעצם ג"כ. כי ההיפך הוא נופל רק על שינוי הגמור הנעשה במציאות אחת מזמן לזמן שנשתנה בו מהיפך להיפך, וכמו (ויקרא יג ג) ושער בנגע הפך לבן, וכן (תהלים ל יב) הפכת מספדי למחול לי, כי הלבנונית והשחרות וכן ההספד והמחול הם משונים זה מזה בשינוי החלטי מקצה לקצה, וכאשר נשתנה מציאות אחת משחרות ללבנונית וכן מהספד למחול, על זה נופל לשון היפך, שאותה המציאות עצמה נתהפך בזמן הזה ממה שהיה בזמן הקודם בשינוי החלטי מקצה לקצה. ונמצא כי ההיפך הנה יש לו ג' גדרים, היינו מציאות אחת ושינוי החלטי, וב' זמנים (כי זולת ב' זמנים אי אפשר דאין שני הפכים בנושא אחד). והוא רק במקרה כי נתהפך עליו המקריים בשינוי גמור מקצה לקצה, ועד"ז הוא בדיוק כל לשון היפך

⁵²⁷ ז"ל בשלימות: תאנא אתפשט האי תפארת מטבורא דלביא ונקיב ואתעבר בגיסא אחרא ותקין מפרצופא דנוקבא עד טבורא ומטבורא שארי ובטבורא שלים תו אתפשט האי תפארת ואתתקן מעוי דדכורא ועייל ואתתקן בהאי אתר כל רחמין וכל סטרא דרחמי.

תרגום: למדנו: זו התפארת נתפשטה מטבור הלב, ושם עשתה נקב, עובר לצד האחור ותקין את פרצוף הנקבה עד הטבור. ומהטבור מתחיל ובטבורא נשלם. עוד נתפשט זה הת"ת ותקין המעיים של הזכר ונכנס ונתקן באותו מקום, כל הרחמים וכל צד הרחמים.

⁵²⁸ עי' לעיל הערה 185.

⁵²⁹ הו"ד בהערה 701.

הנמצא בתנ"ך, כמו (תהלים טו ו) הפך ים ליבשה (שם קיד ח) ההופכי הצור אגם מים, וכמוהו הרבה.

אבל לשון נגד הנה הוא רק בב' מציאויות ובזמן אחד דוקא, וכשהם זה מול זה. אמנם הוא הן על צד היחוד והקירוב, והן על צד הפירוד והריחוק. וכגון (תהלים טז ח) שויתי ה' לנגדי תמיד, הרי הוא על צד הקירוב והיחוד, שכל תשוקתו וכל מעשיו הוא רק לה' לבד, שהם הולכים רק אליו לבד ביישר ובמכוון בלי נטיה לצד אחר כלל, וכן (שמות יט ב) ויחן ישראל נגד ההר, שהיה כל מגמתם לקבל את התורה משם ולהנות מזיו השכינה, שיתגלה שם אליהם, והיה כל כוונתם ותשוקתם רק שם לבד בלי שום נטיה אחרת כלל. וכן הוא כל הנגדיים שבתורה אשר הם על צד הקירוב והדיבוק, כמו (שם לד י) נגד כל עמך אעשה נפלאות, שאעשה נפלאות רק להם ולצורכם לבד כדי שיהיו דבקים רק בי. (כי זה היה תשובה על בקשת משה רבינו ע"ה במ"ש (שם לג טז) ונפלינו אני ועמך כו', וכן כתיב (דברים נו יז – יח) את ה' האמרת וה' האמירך ולתתך עליון), וכן עד"ז כל הנגדים שהם על צד הקירוב והיחוד. אמנם יש נגדיים ג"כ שהם על צד הריחוק והפירוד, וכמו (דניאל י יג) ושר מלכות פרס עומד לנגדי, והכוונה הוא ג"כ שנתן כל כחו ביישר ובמכוון רק עליו לבד לדחותו מכל וכל ולא להסכים עמו גם במקצת. ונמצא כי בחי' נגד יש לו ג"כ ג' גדרים, היינו ב' מציאויות וזמן אחד, וזה מול זה אם ע"ד הקירוב עם ע"ד הריחוק.

אמנם מלת תמורה הנה יש לו ב' גדרים, גדר אחד מההיפך וגדר אחד מהנגד, והיינו כי ענין תמורה הוא נופל ג"כ רק על שינוי החלטי אשר מקצה לקצה, והוא גדר אחד מההיפך, אבל הוא רק בב' מציאות והוא גדר אחד מהנגד. ור"ל כי לשון תמורות הוא נופל על השינויים עצמן, והם שנים, וההיפך הוא נופל על המקבל השינויים והוא אחד, וכגון השמחה וההספד, וכן השלום והמלחמה, (סח ע"ד) והעושר והעוני, הנה הם שינויים אשר מקצה לקצה ועליהם הוא לשון תמורה, כי הם זה תמורת זה, וכן הוא החכמה והאולת, והזרע והשממה, וכן השחרות והלבנונית, והחום והקור, והיובש והליחות, וכדומה הנה כ"ז הם תמורות. והרי הם שני ענינים נפרדים בשינוי החלטי ביניהם מקצה לקצה, ולכך אמרנו שהם שני מציאויות, והנה הם בזמן אחד ג"כ, כי הרי נמצאים הם כל אותן הענינים בהעולם תמיד בזמן אחד, אבל כשהם עוברים שניהם על מציאות אחת שנשתנה בו מהספד למחול, הנה עליו נופל לשון היפך, וכמו (תהלים ל יב) הפכת מספדי למחול לי וכנ"ל. ועד"ז הוא ג"כ מה שכתוב (הושע ד ז) כבודם בקלון אמיר, וכן מ"ש (ויקרא כו י) לא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב, כי הכבוד והקלון וכן הקודש והחול הם שינויים מקצה לקצה. ונהעיקר הוא כי כל דבר שהיה מתחילה קודש וכשיוציאנה אח"כ לחול הנה משתדל הס"א להתקרב לינק משם, כי מכל אור קדושה נשאר רושם לעולם כנודע, ולכך הוא בכל ימיר והם בודאי שינויים אשר מקצה לקצה. ולכן אמר על זה לשון תמורה כי הוא קאי על השינויים גופה. אבל על הבהמה עצמה כאשר ממיר אותה הנה נופל עליה באמת רק לשון היפך, שנתהפכה מקודש לחול וכנ"ל. ונמצא כי ההיפך הנה הוא משתמש בהתמורות, שכאשר עובר עליו הב' שינויים בהתמורות אז נופל עליו לשון היפך, שנתהפך מקצה לקצה. והרי שכל שימושי דההיפך הוא רק בהתמורות אלא שאי אפשר לו להשתמש בהם אלא רק בב' זמנים דוקא, דאין שני הפכים בנושא אחד אבל התמורות מצד עצמן הם בזמן אחד ג"כ וכנ"ל.

וכן הוא עוד כי עיקר בחי' התמורות הנה הם רק עצם בחי' הנגד אשר מצד הריחוק וכנ"ל, כי הרי השחרות והלבנונית וכן ההספד והמחול הרי הם זה נגד זה ממש, וע"כ נמצא שבההיפך והנגד הנה נכלל בהם התמורות ג"כ, וכמו שאמרנו שהתמורות הנה הוא גדר אחד מההיפך וגדר אחד מהנגד, והוא כלול בהם שמבחי' ההיפך ומבחי' הנגד נבחן בחי' התמורות ג"כ, כי הרי מבחי' ההיפך נבחן שיש שינויים מקצה לקצה, והם עצמן בחי' הנגד אשר על צד הריחוק, כי כשמשתמש בהנגד שמצד הריחוק לפעול וליקח זה תחת זה נופל על הפעולה לשון תמורה, וכמו לא ימיר אותו כו' וכנ"ל והבן. והרי לנו עכ"פ כי בחי' התמורות הנה הוא כלול בההיפך והנגד, כי הם עצמן בחי' הנגד כנ"ל, ונבחנים וניכרים בההיפך, אמנם הם קודם לההיפך כי ההיפך משתמש בהם.

והרי נתבאר הגדרים דהנגד וההיפך והתמורה, וכן נתבאר ג"כ כי התמורה הוא נכלל בהנגד וההיפך. אמנם ענין הריבוי אין לו גדר כלל, כי הרי הוא נמצא בכלום ומשותף בכלום, כי הרי כל המציאות כולו בכלל ובפרט הוא כולו מלא בריבויים שונים בכמותם ובאיכותם ומקומם וזמנם, ובחי' הריבוי הנה הוא בודאי קודם להיפך והנגד, כי הם כולם רק אחריו, שאם אין ריבוי הרי אין נגד ואין היפך כלל. ונמצא כי הם שלושה בחי', היינו ריבוי נגד היפך, והריבוי הוא קודם לכל, ואחריו הוא הנגד, ואחריו ההיפך. ובאלו השלושה ובכל האמצעיים שביניהם אשר הם הרבה למאד הנה נבנה ונתייחד בהם כל המציאויות דבי"ע.

ומעתה נשוב לעניינינו כי הרי אלו השלושה שהם ריבוי נגד היפך, הנה הרי נבחן כל א' ע"י שנים דוקא, כי באחד הרי אין ריבוי ואין נגד ואין היפך, וא"כ הרי נמצא שאלו הג' הם בפרטיות ששה. והנה אלו הששה הם הם משורש סוד הו"ק חג"ת נה"י, כי מכחם יצאו ונבראו תכונת כל הששה פרטים אשר בריבוי נגד היפך, והוא בדרך זה כי השנים שבריבוי הנה הם ת"ת ויסוד, והשנים שבנגד הם חסד וגבורה, והשנים שבהיפך הם נצח והוד. אמנם המלכות שהיא כלולה בכלום הנה על ידה נעשה בחי' התמורות שהם ג"כ כלולים בכל הקודמים להם וכנ"ל.

והענין הוא כי הנה ת"ת ויסוד אשר שניהם הם בקו האמצעי, ואין יתרון ומעלה מזה על זה⁵³⁰, אלא רק מה שיצאו בב' יציאות ונבחנו לשנים, שהרי הם שני ספי' מיוחדים, הנה מזה נתייחד כת הריבוי בהבריאה. והגם שהאמת הוא שהת"ת הוא גבוה במעלה (ספ' ע"א) מהיסוד, אך דע שהיתרון אשר יש להת"ת על היסוד, והיסוד הוא גרוע ממנו במעלה, הוא אינו מסבת עצמותן אלא רק מסבת הב' קוין ימין ושמאל, שהם חסד נצח וגבורה הוד, אשר הם השורש דהנגד וההיפך כמו שיתבאר. ובאשר שכל הו"ק כולם הם כלולים זה מזה, ובפרט הקו האמצעי אשר רק מהם יצאו הכל, ומוכרח הוא שיהיו הת"ת והיסוד כלולים מתכונת הב' קוין ג"כ, ולכן משום זה הנה ניתן בהת"ת והיסוד גם תכונת הטוב והגרוע והמעלה והחסרון, כדי להוציא מהם את כל שורש הנגדיים וההפכיים, שהם הב' קצוות דחסד נצח, גבורה הוד. אבל מצד הת"ת והיסוד עצמן לא היה בהם שום הבחנת דטוב וגרוע כלל, אשר הוא רק מתכונת הנגד וההיפך, אלא שהיו שניהם שוים במעלה אחת, כזה כן זה, ולא היה בהם אלא רק הבחנת דתכונות שנים לבד שהוא רק שורש הריבוי לבד, כי מצד עצמותן העיקרי הנה היה האור דא"ס בשניהם שוה, והיו משתמשים שניהם בכתר אחד⁵³¹, ולא היה נבחן בהם הטוב והגרוע כלל, אלא רק תכונת שנים לבד.

וזהו מה שאנו רואין שגם עתה הנה עולה היסוד עד הדעת ולוקח משם, וכמ"ש בסבא משפטים (דף קי ע"א) וכמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ג) וכן בנסירה (סוף פרק ג). ואמר עוד בדרושי מ"ן (דרוש ה) זה לשונו, ודע הקדמה אחת, שמה שמושך יסוד מלמעלה אינו מתעבה ומתלבש כלל, וזה סוד אור של מעשה בראשית שהיה מאיר מסוף העולם ועד סופו (ור"ל בכל מקום במדרגה אחת), ואעפ"י שיורד האור הזה ממדרגה למדרגה אינו מתעבה ומתלבש כלל, וכמו כן גדולה הארתה למטה כמו למעלה, משא"כ בשאר הספי' כו' ע"ש, וע' בדברי הגר"א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ג⁵³²). הרי לנו כי פחיתת היסוד מהת"ת הוא אינו מסבת עצמו כלל, כי מצד עצמו הנה יש בו כח לקבל כמו הת"ת ממש. ומה שאמרו (בתיקונים תיקון יג בד"ה תשיעאה ברינה דף ל ע"א וכן בתיקון כא דף נו סע"א) כי ת"ת נטיל לימינא ויסוד לשמאלא ועומד היסוד במדרגה למטה מהת"ת, הנה הוא רק מסבת שכל קו האמצעי הוא כלול מקוי הקצוות ג"כ עכ"פ, ובסבתם נשתנה וירד מעלת היסוד מהת"ת ואינו נמשך בו האור הראוי לו אלא רק לפרקים. והרי נתבאר כי בחי' הת"ת והיסוד הוא אינו לבחי' הנגד וההיפך אלא רק לבחי' הריבוי לבד, כי במה שנאצלו לשנים והם שני ספי' מיוחדים, הנה מזה יצא בחי' תכונת הריבוי בעולם ור"ל בהעולמות בי"ע כנודע.

⁵³⁰ עי' בהגר"א על תיקון ז' פא ע"א ד"ה ביה איהו וז"ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח, ודעת ויסוד הוא א', ע"כ. ועי' ביאורים ח"א נה ע"ג שכל הקו אמצעי הוא מהות אחת.

⁵³¹ עי' חולין ס ע"ב.

⁵³² נדצ"ל פא ע"א, הובא בהערה 530.

אמנם החסד והגבורה אשר הם קוי הקצוות ואינם מחוברים יחד, אלא רק ע"י הת"ת הנה הם בחי' הנגדיים, כי זה פונה לימין וזה פונה לשמאל, ואלולא הקו האמצעי המחברם היה נוטה כל א' עד קצה האחרון, וכמו שהיה כן באמת בעולם התהו וכנ"ל ענ"א. והוא משום כי מצד עצמותם העיקרי הם אינם שוות ורחוקים הם זה מזה הרבה, וזהו מה שניתוסף בהם הבחנה נוספת על הבחנת הריבוי, והוא הבחנת השינויים, כי הרי הם נשתנו זה מזה מהיפך אל היפך, זה חסד וזה דין, ולכן נתייסד מציאותם העיקרי בריחוק מקום מזה לזה, שהרי ת"ת מפסיק ביניהם, כי כ"ז מורה שנתרחק תכונתם זה מזה מקצה לקצה. משא"כ הת"ת והיסוד אשר הם רק לתכונת הריבוי לבד, אבל שניהם שוים מצד עצמם וכנ"ל, לכן אין שום הפסק ביניהם כלל. אבל החסד והגבורה אשר הם לתכונת השינויים, הם רחוקים זה מזה, והם עומדים זה כנגד זה, כי זה נוטה עד תכלית קו הדרומי לימין, וזה עד תכלית קו הצפוני לשמאל, והם זה מול זה, ומהם הוא כל תכונת הנגדיים שבהבריא. אמנם ע"י הת"ת המחברם הנה יש בהם צד הקירוב ג"כ, כי ע"י נתמוגו ונתבסמו כל תכונותיהם שיהא האפשר להם ג"כ להתקרב עצמם זה לזה עכ"פ. וכשמתגבר להאיר בהם אור הקו האמצעי שבת"ת, הנה הם מתייחדים זה בזה בכל האפשרי, והוא תכונת הנגד אשר על צד הקירוב כנ"ל, כי הם מסתכלים זה מול זה להתקרב את עצמם זה לזה בכל האפשרי, והוא אחר שמקבלים המתקה וביסוס ע"י הת"ת, אז הם פונים זה לזה בשלהובין דרחימו⁵³³ לייחד את עצמם זב"ו. וכ"ז הוא משום כי הרי משורשם הנה הם באמת מיוחדים באחד, אלא שנתרחקו בתכונתם ונשתנו ע"י הריחוק מקום וע"י הסילוק דאור א"ס מהם בעת עולם התהו וכנ"ל ענ"א. ולכן כאשר שמקבלים המתקה וביסוס מהשם מ"ה ע"י הת"ת, הנה נתעורר בהם שורש היחוד שמשורשם, והם פונים (סט ע"ב) זה לזה להתייחד את עצמם בכל כחם, ומזה נמשך כל תכונת הנגד אשר על צד הקירוב שבהבריא כנ"ל, כי הרי בזה תלוי כל התיקון וכל כוונת תכלית האחרון, שיהא כל א' פונה ומטה את עצמו כלפי שורשו לעלות בקודש לשורש היחוד הגמור כנודע. וכ"ז הוא ע"י הת"ת קו האמצעי המייחדם שהוא מרזא דמתקלא אור הדעת עלאה אשר יצא ונתגלה בעת התיקון דאור המ"ה.

וכן הוא עוד, כי ע"י ת"ת הממוגם הנה מזה נולד בהבריא כל האמצעיים כולם אשר בין ב' הקצוות, והם כל המציאות והענינים אשר הם אמצעיים בין כל התמורות, וכגון האמצעיים אשר בין השחור והלבן, ובין המר והמתוק, ובין החום והקור, וכן כל האמצעיים אשר בין ההספד והמחול, ובין האהבה והשנאה, ובין המלחמה והשלום, וכן בין כל התמורות. וכ"ז הוא ע"י המיזוג וההמתקה אשר הקו האמצעי ממוג את ב' הקצוות, הנה מזה נולד כל האמצעיים כולם. ואין לומר כי פעולות האמצעיים הרי הם יוצאים מתכונת הקו האמצעי לבד ומה תועלת הוא מהנגדיים בזה, אך דעת לנבון נקל כי אלולא הנגדיים הנה היו כל האמצעיים רק על תכונה אחת לבד, אבל ע"י הנגדיים רבו האמצעיים עד אין חקר ומשתנים מזמן לזמן, כי אין אדם דומה לחבירו ואין בריה דומה לחברתה, כי אין דומה מראה עשב למראה קש ומראה תפוח למראה אתרוג, אף ששניהם הם רק מהאמצעיים אשר בין השחור והלבן, ומשונים הם כל מין וכן כל פרטי המינים כל א' מחבירו במראיתו ובכמותו ואיכותו. וכן משתנים מזמן לזמן ע"י המקריים המתחדשים בכל עת. וכן מתחלף ג"כ תכונת נפש כל אדם בכל עת, כי פעם נוטם לעצב ולדאגה ולהכנעה ולקימוץ, ופעם לשמחה ולרצון ולגאות ולפיזור. וכן עד"ז בכל התכונות שבנפש שמתחלפים מזמן לזמן כידוע. והגם שאינו מגיע בכל א' עד הקצה האחרון שהוא מהתמורות ממש, אך האמצעים עצמם הם רבו עד אין חקר. וכ"ז הוא הכל מפעולות הנגדיים, וע"י המיזוג שביניהם אשר מהקו האמצעי, ולפעמים מתגבר זה ביותר ולפעמים זה ביותר, ולפי ערך המיזוג דקו האמצעי. אבל באם שהיו מציאות כל האמצעים שבהבריא רק מהקו האמצעי לבד זולת הנגדיים, הנה אז היו עומדים כל האמצעיים כולם רק על תכונה אחת בקיום תמידי בלתי מתחלף

⁵³³ עי' בסוף הספר הערה יא.

כלל, וגם היו דומים כולם זה לזה בכל, כי מפעולת הקו האמצעי לבד היו נבחנים רק בריבוי לבד ולא בבחי' נגדי כלל, ופשוט הוא למבין.

והרי נמצא שכל פעולות ריבוי האמצעיים אשר מקוטב קו האמצעי עד ב' המרחקים דשני הקצוות הנה כל שינוייהם הוא הכל רק מפעולות הנגדיים, שהם חסד וגבורה, ימין ושמאל, דרום צפון. כי רק מהם הוא כל השינויים כולם, שכל מה שהוא מקוטב האמצעי עד קצה תכונת החסד הנה הוא מהתגברות החסד ביותר, ומה שהוא מקוטב האמצעי עד קצה תכונת הגבורה הוא מהתגברות הגבורה ביותר. אמנם כ"ז הוא רק בשיתוף הקו האמצעי הממוזג ומקרבם זה לזה, כי אלולא הוא היו רק הנגדיים שהוא התמורות לבד, ולא היו האמצעיים כלל. ורק ע"י הקו האמצעי שבהת"ת נמצא בהחסד וגבורה כל בחי' הנגד אשר מצד הקירוב והיחוד כנ"ל, ומזה הוא כל האמצעיים שבהבריאה, וכן כל תכונת הנגד שמצד הקירוב שבהבריאה, אבל זולת הקו האמצעי היו כל החסד והגבורה רק בבחי' הנגד דמצד הריחוק לבד, אשר מהם הוא כל עצם התמורות עצמן, וכמו שהיו בעולם התהו וכנ"ל. והרי נתבאר לנו עכ"פ איך שהחסד והגבורה הם רק בבחי' הנגד, ויש בהם כל ג' גדרים הנגד שחשבנו לעיל, היינו ב' מציאויות, שהרי הם שנים, ומשונים זה מזה, מקצה לקצה, זה חסד וזה דין, והם בזמן אחד שהרי כל א' מהם עומד על תכונתו תמיד.

כלל ט"ז ענף ד'

אמנם הנצח וההוד הנה הם בבחי' ההיפך בכל גדריה הנו' לעיל, ומהם נמשך כל ענין ההיפך שבהבריאה. והענין הוא כי הרי ידוע הוא שהנצח וההוד הנה הם תרי פלגי גופא (תנ"ח נא ע"ד) בחיצוניות והאמצעית שבהם, והם מציאות אחת וכמ"ש הרח"ו בהקדמת ע"ה בהכללים שם כלל ב', כי נו"ה הם גופא חד, וע' בפנימיות וחיצוניות (דרוש ח) ובשער השמות (פרק ו) ובכ"מ. והוא משום כי הרי הם נמשכין (סט ע"ג) מהת"ת שהוא גוף אחד, ונמשכין עמו כאחת, אלא שנחלקו לשנים, ונחשב כאלו שהגוף דת"ת עצמו נחלק למטה לשנים, והם תרי פלגי גופא דת"ת. אך זהו רק בבחי' החיצוניות והאמצעית שבהם. אבל בבחי' הפנימיות שהוא המוחין, הנה מקבלים הנו"ה את האורות דחו"ג לצורך מפה הזרעית, כי הם השחקים ששוחקים מ"ן כנודע (והו ויקרא כו ע"א), ובזה הם נחשבים לשנים ממש. כי הרי החו"ג הם ב' תכונות מיוחדים כל א' לעצמו, זה חסד וזה דין, מ"ה וב"ן, זכר ונוק', והוה נצח ענף החסד, והוד ענף הגבורה. וא"כ הרי הם שנים בפנימיותם, אך בעיקר מציאותם הם אחד, שהם נמשכים עם הת"ת כאחת כנו'.

וכ"ז הוא רק בספ"י הנצח וההוד, אבל ספ"י החסד והגבורה הנה עיקר מציאותם הוא רק תכונות האורות דחו"ג אשר הם כלולים בהדעת בחד, הנה הם יוצאים ומתגלים כל א' לעצמו, זה לימין בספ"י החסד, וזה לשמאל בספ"י הגבורה, ועל זה הוא עיקר המציאות דספ"י חסד וגבורה, שנתגלה בהם החסדים וגבורות לשנים, ולכן הו' ספ"י החו"ג שנים מעיקרן. משא"כ הנו"ה שהם מעיקרן רק אחד, ומה שנחלקין לשנים הוא משום כי הרי עיקר צורך מציאותם הנה הוא רק לקשר על ידם את העולם התחתון בהעליון, וכדי לתקן את התחתון להעלותו למעלה, וכמו שבארנו לעיל כלל ח' ענף ה', והו' הנו"ה הממוצע בין העליון להתחתון. ונודע הוא שכל תחתון בערך העליון הוא בבחי' פירוד וריבוי, כי כל עליון הוא יותר מיוחד ונחשב כולו לאחד נגד התחתון⁵³⁴. ומשום שהנצח והוד הם הממוצעים ביניהם לקשר אותם יחד, והם הממוצעים בין היחוד והפירוד, שהוא בין האחד והשנים, לכן יש בהם ב' התכונות שהוא השתוות עם שניהם, היינו שהם מעיקרן אחד ונחלקין לשנים לצורך התחתון, והרי לנו עכ"פ כי הנצח והוד עיקרן הם מציאות אחת.

והנה כתב הרמ"ק ז"ל בשער ירך יעקב (פרקים ב ג) כי הנצח והוד הם נתהפכו, כי מתחילה היה יניקת הנצח משמאל וההוד מימין, ואח"כ נתהפכו להיות יניקת נצח מימין וההוד משמאל, ע"ש בסוף פרק ד', וכן אמר הגר"א ז"ל בספד"צ (פרק א בד"ה מלך השישי ט ע"ד), כי בתחלה יצא נצח בסטרא דדינא והוד בסטרא דרחמי. והרי לנו כי נו"ה נתהפכו מחסד לדין ומדין לחסד. וא"כ

⁵³⁴ עי' מבר"ש יג ע"ד שכל עולם עליון נחשב כא"ס לגבי העולם התחתון.

הרי לנו לכאורה לימוד מזה לענינינו בפשיטות שההיפך הוא בנו"ה, ומזה נמשך כל ענין ההיפך אשר בהמציאות דהבי"ע.

אמנם הוא כי מדברי הרמ"ק ז"ל מבואר שם כי מה שסידר המאציל ית"ש שתהא יניקת הנצה מהשמאל וההוד מהימין, הגם שהנצה הוא ענף החסד והוד הוא ענף הגבורה, הנה הוא מטעם המתקת ומזיגת המידות, כי אם שיהיה יניקת הנצה מימין והוד משמאל, וכמו שהם מסודרים ממציאותם שנצה הוא ענף החסד והוד הוא ענף הגבורה, הנה היה נוטה כל א' לקצה יותר מדאי. אבל כאשר יונק כל א' מהשורש שכנגדו, הנצה משמאל והוד מימין, אז נמתק עי"ז המדות בהם היטיב ויבוא מהם השפע בדרך הממוצע.

והנה מתבאר מדברי הרמ"ק ז"ל שם כי היה נוהג הענין זה מששת ימי בראשית עד המאורע דיעקב אבינו ע"ה, בהאבק איש עמו ויגע בכף ירכו (בראשית לב כה), והיה הנגיעה מצד גבורות שבנצה שהיה יונק מהשמאל, ובזה הכח היה אפשר לו ליגע שם, כי החיצונים יונקים מן הגבורות כנודע, ועי"ז נפגם הנצה ונתבטל המיזוג, ולא היה אפשר להשפיע מעתה דינים קדושים כלל ובסדר המזוג והמתקה כמו שהיה. והנה חזר המאציל ית"ש מאז ולהלאה והפך את המדות וקשר את הנצה בשורשו וההוד בשורשו, שיהא יניקת הנצה מהימין וההוד משמאל, וכמו שהם במציאותם, ועי"ז הנה נשפעים מעתה הדינים מההוד יותר מדאי משום שהוא בלא המתקה והמזוגת המדות, ומושפעים עי"ז החיצונים משם, וכמ"ש (דניאל י ח) והוד"י נהפך עלי למשהית, וכן נאמר (איכה א יג) כל היום דו"ה. וכן הנצה, הגם שנתקשר בימין אך משום שנפגם עי"ז נגיעת הס"מ, הנה נשאר חשוך ופגום ולא היה נמשך אורו למטה, ולא היה אפשר להיות יניקת הנביאים משם עד דאתא שמואל ותיקן אותו קצת ואתנבא מתמן, וזהו מ"ש שמואל (שמואל א' טו כט) וגם נצה ישראל לא ישקר, להאחו ח"ו בסטרא דשקר (בהגר"א בספד"צ פרק א ט ע"ד בד"ה מלך הששי) ולהיות איזה נגיעה להס"מ משם ח"ו. אמנם לא נגמר תיקונו בשלימות אלא רק עי"ז דוד המלך ע"ה ע"י שירותיו וזמירותיו, וכמ"ש (תהלים טו יא) נעימות בימינך נצח, ונתקדש מאז שפעת הנצה ויונק ומשפיע מהימין. אבל שפעת ההוד שיונק רק מהשמאל נפגם השפעתו, (סט ע"ד) משום שהוא בלא המתקה, ולא יתוקן בשלימות אלא רק לעתיד לבוא, וכמ"ש כל היום דו"ה, ועי"ז כ"ז בזוה"ק בראשית (דף כא ע"ב) ובפ' משפטים (דף קיא ע"ב).

הנה כ"ז הוא ע"פ דרכו של הפרדס ז"ל בשער ירך יעקב ע"ש, ועי' עוד בספר עסיס רמונים ופלה הרמון להרמ"ע מפאנו ז"ל, שהוסיף לבאר בזה כי התיקון היה במה שנתמרק הדין בימי שמואל על הכהנים בני עלי, ובזה נתמרק הדין דפגם הנצה שבימין ועל שאול ועל ביתו במעשה דעמלק ימ"ש, ובזה נתמרק הדין אשר מצד הגבורות שבשמאל, כי מלוכת שאול היה מצד ההוד, והוא סוד מ"ש (בראשית לו יז) וימלוך שאול מרחובות הנהר, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה מלך הששי ט ע"ד) ע"ש. ונתמרק הדין בזה ע"י שנמל השר של עשו את שלו בעונש של הצדיקים הללו, אשר כ"ז היה עי"ז נגיעתו בירך יעקב, ורווח וינק משם ונגע בו ובתולדותיו, וכמ"ש במדרש רבה (וישלח ס"פ עז סי' ג).

אמנם סוד הנגיעה ברמוז ובקיצור נמרץ, הנה הוא כי הרי אמרו רז"ל חולין (דף פט ע"ב) גיד הנשה נוהג בירך של ימין ובירך של שמאל, ונודע הוא כי הנה התרין ירכין הם השחקים ששוחקים מ"ן (זהו ויקרא כו ע"א), שהוא טפת הזרע להברית, וזהו מה שרווח אז הס"מ מיעקב אבינו ע"ה, וכמ"ש התיקונים תיקון נו (דף קה רע"א) ויותר יעקב לבדו, ובהוא זמנא נצח ליה סמ' ויגע בכף ירכו באן אתר כו', ע"ש ובביאור הגר"א⁵³⁵, וכן בדבריו בתיקון י"ט (בדף מא ע"א⁵³⁶), וכן הוא ג"כ בתיקון י"ח (דף לה ע"א) ותקע כף ירך יעקב בגיד הנשה דאיהו צדיק כו' ע"ש⁵³⁷.

⁵³⁵ ז"ל התיקונים: ויאמר ה' לא טוב היות האדם לבדו ודא גרם ליעקב דאתמר ביה ויותר יעקב לבדו ובהוא זמנא נצח ליה סמאל ויגע בכף ירכו באן אתר נגע בגיד הנשה דפרח י' מגיד הנשה דאיהו י' דיעקב ואשתאר איהו עקב דאיהו דש בעקב ודא רזא וידו אוחזת בעקב עשו.

[תרגום: ויאמר יהוה לא טוב היות האדם לבדו וזה גרם ליעקב שנאמר בו ויותר יעקב לבדו ובאותו זמן נצח את סמאל ויגע בכף ירכו באיזה מקום פורח בגיד הנשה שפרחה י מגיד הנשה שהיא י של יעקב והוא נשאר עקב שהוא דש בעקב וזה הסוד של וידו אוחזת בעקב עשו].

וז"ל פי הגר"א שם, ודא גרים ליעקב כו' - הענין כי יעקב הוא זכה תחלה לנפשא דאדה"ר נר"ן דבי"ע, וגם לנפשא דאצילות והוא סוד ד' אתוון דיעקב, עקב הוא נר"ן דבי"ע, עקב תשמעון, דשם שכר ועונש, אבל לנפשא דאצילות לא תליא שכר ועונש, והוא י' דיעקב, וישראל הוא נר"ן דבי"ע ג"כ, אלא דשם מצד הנוק' וכאן מצד הדכורא, וכמ"ש למעלה כי לאדם ב' נשמתין, א' נר"ן מצד הדכורא וא' מצד הנוק', והראשונה בכללה נק' רוח והשניה בכללה נק' נפש בת זוגיה, ונגד זה יש לאדם ב' יצרין והיצה"ר מפתה לנוק' וכמ"ש"ל (מג ע"א) למאן פתי מינייהו כו' והוא פתויו לחוה, כמ"ש"ל תס"ה, ונגד זה נתקלל הוא ישופך ראש בדכורא, וכמ"ש בר"מ סוף ח"א ואתה כו' בנוק' דהוא עקב כנ"ל, והכל בבי"ע, אבל באצילות לא יגורך רע, ושם לא שייך לומר אפילו הוא ישופך ראש, דשם א"צ לא זכות ולא חובה, ויעקב לא זכה מתחלה אלא לנוק', מקום אחיזת החויה, ולכן שכן עמו בבטן א', ועקב שם את אחיו, והלך עמו בעקמומית, עד דסליק ליה מכולא, כמ"ש עם עקש תתפתל, כמו שעשה לו החויה, מתחלה עשה לו הוא כנגדו, עד דסליק ליה מכולא (הנה זכה גם ליר"ד נפשא דאצילות אבל לא בא לו בפועל כנ"ל) ועקב אותו שלשה פעמים, לסלקא אותו מכל הג' עולמות מנר"ן דיליה, כמ"ש הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים, את בכורתי לקח ביצירה דשם (שמות ד כב) בני בכורי ישראל, מקנן שם, ועתה לקח ברכתי, בבריאה דשם ברכת ה' היא תעשיר, בנינה דמקננת שם, וכמ"ש"ל תנ"ה, ובבטן עקב את אחיו, ודא לא ידע, וע' בפ' משפטים (קיא ע"ב) בכלא דחי יעקב לעשו אחיו בגין דלא יהא ליה חולקא כלל כו' דאינון תרין כו' ולא ידע עשו מה דעביד ליה בבטן, אבל רב ממנא דיליה ידע כו', ע"ש בארוכה כל הענין, והנה זכה יעקב גם ליר"ד נפשא דאצילות, והנה באותו לילה ויותר יעקב לבדו, שבו נתעורר רב ממנא דעשו, ובחטא אדה"ר נסתלק היר"ד ממנו ונשאר עקב, ונתקיים ואתה תשופנו עקב, שנגע בכף ירך יעקב, עקב דיעקב, סוף של תיבה יעקב, וז"ש ודא גרים ליעקב כו' כמו שנסתלק מאדה"ר כך נסתלק ממנו עתה ג"כ, שהוא אדם בעצמו, וכמו שנתפתה העקב נר"ן הנ"ל דנוק' שלו בתחילה, לכן נצח ליה כאן ג"כ ונגע ביה ונלקה שם, וז"ש ובההוא זמנא כו' והכל בשביל דפרח היר"ד, כי שם, לא יגורך כו' והזר הקרב כו': באן אתר נגע בגיד כו' דאיהי י' כו' - הנה גיד הנשה מפרש דהוא גיד האמה, וכמ"ש"ל (מ ע"א) ודא ברית מילה כו' בההיא יר"ד אתעבידת גיד, ואמאי אתקריאת ג"ד בגין דאיהי כלילא מז"ס דסלקין לחושבן ג"ד, ואמאי אתקריאת נשה בגין כו' כזרע ג"ד, וע"ל (מו ע"א) פתח ואמר והמן כזרע ג"ד כו' יר"ד ודאי טפה חוורתא, דביה אשתלים ג"ד ואתעביד גיד כו', והוא יר"ד דברית, והוא סוד יסוד, סוד הוא ג"ד כד נטיל ונכלל ביר"ד, ויר"ד הוא יר"ד דגיד, והוא יסוד, וכמ"ש"ל, ובחטא אדה"ר שאמרו מושך בערלתו כו', דשם חטא ונסתלק ונעשה ג'ד, ומיעקב עקב, וכן יר"ד דשד"י, ולכן ותקע כו', והכל בעטיו של נחש, ואמרו במ"ר שנגע בתולדותיו, וגרם להו גלותא, והכל בשביל יוד דפרח מינייהו דחטאו בברית, והוא נגיעתו בגיד הנשה, וכמ"ש"ל (צג ע"א) דדא גרים גלות ואתגלי כו', וזהו עון עקבי יסובני, ואמרו עונות שאדם דש בעקבו, ורומז על חטא זה, כמ"ש אפילו שיחה קלה כו', ודש לשון דש מבפנים, ועקב ידוע כמ"ש ובשליטה היוצאת מבין רגליה, ועקב הוא סוף, כי זו בחי' האחרונה שבאדם, וכף הוא ידוע שנק' כף, וכן ירך יוצאי ירך, וכן ירכה, וכמ"ש בהיכל לבנת הספיר בארוכ', וזהו דש בעקב, דאסתלק יר"ד דשד"י, ויר"ד דיעקב, והוא בזו"נ דביה, ולכן גם בגלותא נשאר דש בעקב, כמו שמפרש והולך דאיהי דש בעקב בגלותא כו', דהוא לזנב, ונידוש ברגליו, וזהו דש בעקבא דלהון, וכמ"ש ותשימי כארץ גוך וכחוץ לעוברים אשר אמרו לנפשך שחי ונעבורה, שהיו מרביצין אותן בפלטיות כו' וכן עובד להם בגלותא, וכמ"ש ולא עוד כו', כמ"ש ועבדת את אויבך, זכה יעבוד כו', וז"ש ודא רזא וידו אוחזת כו' דאיהו דש כו' שידו משועבד לעקב עשו שהוא הגלותא, כמו שמפרש והולך, אבל עבד ליה עוקבא בדא, כמ"ש בפ' משפטים שם עקב את אחיו, ודאי דעבד לי' עוקבא וארמי ליה לאחורא, מאי לאחורא, אקדים ליה דיפוק בקדמיתא להאי עלמא, אמר יעקב לעשו טול אתה האי עלמא בקדמיתא ואנא לבתר כו', וידו אוחזת בעקב עשו, הוא בעקבות משיחא, דאף האי עלמא יחזור ליעקב, וזהו בעקב דיליה, שהוא עקב דהאי עלמא לקח לעצמו, והוא יעבוד צעיר, ועמדו זרים ורעו צאנכם, ושעשע יונק על חור פתן ועל מאורת צפעוני גמול ידו הדה, וזהו וידו אוחזת כו', ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט כו', ויחזור היר"ד ליעקב, וישראל זכה אח"כ, והוא נר"ן שבבי"ע מצד הדכורא, ויר"ד רוחא דאצילות, ושם והוא ישופך ראש, ראש דדכורא כנ"ל, ונתרפא מצלעתו, והוא ההוא עלמא עה"ב, דשם ישופך ראש, דאין חלק בו שם ועמ"ש במ"א בענין שם יל"י דהוא בישראל ויעקב בארוכה.

⁵³⁶ ז"ל: ורזא כו' בההוא יר"ד - ר"ל, הזרע שהוא טפה דיר"ד כמ"ש בכ"מ, והוא המן שהוא השמן, והוא ששוחקים בשחקים לצדיקים צדיק וצדק. וז"ש שהמן הוא כזרע של ג' יסוד, והמן הוא מן דשמן, שהוא מן דשחקים נו"ה, ב' שאינן ממותקים עד ששוחקין, והן מ"ה דמשה שהוא בנו"ה, כי ד' חיות הן ג' בחג"ת ש' דמשה, וד' אדם במ"ה דמשה כמ"ש"ל (קט ע"א) ובמקומות הרבה, והוא בנו"ה דתמן הנוק' כידוע, ושם ה' בתראה, חיה רביעית, פני אדם, ומשם המן ניתן לאדם, והיא אינה ממותקת שהיא דינ"א במלכות, אדני"י, עד שישחקו כתיבת כנ"ל כתיש כתישא, וכמ"ש בפ' פנחס בר"מ שם אמר ר"מ בוצינא קדישא כו' ועוד אית רזא תניינא כו' ע"ש היטב בארוכה. והוא סוד גדול, שלכך לא ניתנה התורה לתחתונים שהם אדם בארץ כ"א ע"י יסורים, כתיבת כו' לגבי שכינתא, ולכך אכלו בזכות משה, מה חיה ד' דאבהן כמ"ש"ש, דהוא אשלים לון לאבהן כמ"ש בכ"מ, והוא בדרגא דנו"ה והוא מ"ן מה"ג. וז"ש ואמאי אתקרי נשה כו' (וע"ל לב ע"ב בגיד הנשה דאיהו צדיק כו' עש"ב) לא ידעו מה הוא דנחית לון קב"ה, ר"ל דגיד הנשה הוא בנו"ה כתי"ק (במס' חולין) בירך כו', ושם הוא סט' דמ"ן כנ"ל. ולא ידעו ישראל כי הוא מ"ה דמשה, ע"כ קראו על שם מקום

והענין הוא כי הנה ירד הסמ' ונתלבש בגופא דהאי עלמא, כמ"ש בזוה"ק תולדות (קמד ע"א), ונגע בו ממש. ואמרו עוד בפ' וישלח (קע ע"ב) מיד תשש חיליה דיעקב כו', אלמלא לא אתחלש חיליה דאתר דא דיעקב, אתקיים יעקב לגביה ואתבר חיליה דעשו לעילא ותתא⁵³⁸. ואמר שם עוד, והוא צולע על ירכו, אתכאב וצעיר גרמיה על מה דעבר⁵³⁹, ע"ש כל הענין בקס"ט ב' וק"ע וקע"א. ומה שלא אסרה התורה גם את עצם האבר עצמו, הוא משום כי הרי עיקר סבת הנגיעה הרי היה לצורך אבר חי ולא באבר מת⁵⁴⁰, וכשהוא חי הנה הוא נמשך מהירכין שהם השחקים כנודע. ועוד כי הרי הוא נצרך לברייתא לקיום העולם, ולא נבדל הוא להיות מחלק הס"א ח"ו. והנה מבואר בזוה"ק פ' וישלח שם, כי היה מלחמת הסמ' עם יעקב אבינו ע"ה בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, הן ברוחני הן בגשמי, כי נתחזק עליו הס"מ בכל כחו, והטיל בו כל מיני

מוצאם מ"ן, כמו אדם שאינו יודע שמו של פלוני וקורא ע"ש אביו או משפחתו, וכמ"ש בת ק"ל שנה כו' ואבהו זכו לש' דשמן דהוא ש' דמשה, כמ"ש בספ"ק דב"ב שלשה הטעימן הקב"ה מעין העוה"ב כו', והן ג' חיות שהן בשמים, עלמא, אריכא, וישראל, שהן חי' רביעית כמ"ש בפ' ואתחנן (רסב ע"ב) ע"ש. והיו ישראל ראוין למ"ן, אלא ותקע כף ירך יעקב ע"כ לא יאכלו בני ישראל כו', והוא המ"ן כמ"ש כאן, ובימי משה דתקין נר"ה וזכה אליהן, זכו בשבילו, ולע"ל כי יבוא שילה, יזכו בה ג"כ, וז"ש מה הוא כליל מעשר כו', ומ"מ הוא בדרגא דדכורא אספקלריא דנהרא, דרגא דמשה, אלא מבחי' הרביעית שבו, וז"ש ודא מנא דאורייתא וסליק כו'. וזהו טעם גיד הנשה דאתנטיל מהון המן דנגע ההוא שרו של עשו, והוא טמא כמו כל דבר שבקדושה דאתנטיל ממנה, והוא טעם לכל הטומאות ואסורין שבתורה, והכל בחטא האדם כיון דהגיע לכף כו', דרגא דאדם ותקע כו', בנגיעת ע"ה דהוא הוא בעצמו, והוא חטא הסלע בשביל ע"ר, דהן מעץ הדעת טוב ורע, והן רע דישראל, כי ברע הוא. ונשאר מע"ר, רד, ולכן רד כו', ולכן הם לא בקשו המן, וז"ש וע"ר שאילו כו', והוא דרגא דנוק' ששם עץ הדעת טוב ורע, וכמ"ש בס"פ בהעלותך ובה סטרא דגבורה, והוא בשר כמש"ל (קלח ע"א), ולכן ואף ה' כו': איהו כזרע גד - עינו כו', הוא כליל מימינא ושמאלא חו"ג, והן בנר"ה וכמש"ל (צח ע"ב) אינון תרי סמכי קשוט דאינון חיור וסומק.

⁵³⁷ ז"ל: וברי עד דאלין קליפין דאגוזא מתעברין ומתתברין בתקיעה ושברים ותרועה דבהון שברים שבר תשבר מצבותיהם דאינון קליפין דאגוזא ותרועה תרועם בשבט ברזל ובתקיעה והוקע אותם לה' דאלין גרמו דותקע כף ירך יעקב בגיד הנשה דאיהו צדיק ואתפרש מינה שכינתא ואיהי בגלותא ואתדבק באתרהא קליפה (אחרא) דערלה דאפריד בין צדיק ושכינתא על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה עד דאתעברת האי קליפה מתמן.

תרגום: ובני, עד שקליפות הללו דאגוז נעברים ונשברים בתקיעה ושברים ותרועה, שבהם שוברים "שבר תשבר מצבותיהם" (שמות כג כד), שהם קליפת האגוז. ובתרועה, "תרועם בשבט ברזל". ובתקיעה "והוקע אותם ליהו"ה". שאלה גרמו ש"ותקע כף ירך יעקב בגיד הנשה", שהוא צדיק, ונפרדה ממנו שכינה והיא בגלות. ונדבק במקומה קליפה של ערלה שמפרידה בין צדיק ושכינה, "על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה", עד שנעברת הקלפה הזו משם.

⁵³⁸ ז"ל בשלימות: מיד תשש חיליה דיעקב וביומי שתא אשכח יום תשעה באב דביה אתתקף ואתגזר דינא עלנא ואתחרב בי מקדשא וכל מאן דאכיל בתשעה באב כאילו אכיל גיד הנשה) רבי חייא אמר אלמלא לא אתחלש חילא (נ"א דאתר) דא דיעקב אתקיים יעקב לגביה ואתבר חילא דעשו לעילא ותתא.

תרגום: מיד תשש כח יעקב, ובימות השנה מצא יום תשעה באב שבו התחזק ונגזר דין עלינו ונחרב בית המקדש. וכל מי שאוכל בתשעה באב כאלו אכל את גיד הנשה). רבי חייא אמר, אלמלא לא נחלש כח (של מקום) זה של יעקב, יעקב היה מתקיים אליו [מתגבר עליו], ונשבר כח של עשו למעלה ולמטה.

⁵³⁹ ז"ל: והוא צולע על ירכו כדן איהו רמז דהא בעוד דישראל בגלותא וסבלין כאבין וצערין וכמה בישין כד אתנהיר לון יממא וייתי לון ניחא כדן יסתכלון ויכאבון בגרמייהו מכמה בישין וצערין דסבלו ויתמהו עלייהו בגין כך ויזרח לו השמש דההוא זמנא דניחא וכדן והוא צולע על ירכו אתכאב וצעיר גרמיה על מה דעבר ואיהו כד אסתלק קדרותא דשחרא כדן אתתקף ואתאחיד ביה דכד אתחלש חיליה דלית ליה שולטנותא אלא בליליא ויעקב שלטנותיה ביממא ועל דא אמר (שם כז) ויאמר שלחני כי עלה השחר דהא אנא ברשותך קאימנא והא אתמר ואוקמוה.

תרגום: "והוא צולע על ירכו". אז הוא רמז, שהרי בעוד שישראל בגלות וסובלים כאבים וצער וכמה רעות, כשמאיר להם היום ויביא להם מנוחה, אז יסתכלו ויכאבו בעצמותיהם מכמה רעות וצער שסבלו ויתמהו עליהם, לכן "ויזרח לו השמש", שאותו זמן המנוחה, ואז הוא צולע על ירכו, כואב ומצער עצמו על מה שעבר. והוא, כשעולה קדרות השחר, אז מתחזק ונאחז בו, שהרי נחלש כחו, שאין לו שלטון אלא בלילה, ויעקב שלטונו ביום. ועל זה אמר "ויאמר שלחני כי עלה השחר", שהרי אני עומד ברשותך, והרי נתבאר ופרשוהו.

⁵⁴⁰ עי' בהגר"א בתיקו"ז נא ע"ב, שאדם רגע ללא תורה דעת שלו היא אבר מת, ונקרא מת, וכל האברים תמיד בתוקפם, לבד הברית שאינו חי כי אם על ידי התעוררות הדעת לזיווג, וכן הוא באדם, עד לעתיד לבא בזמן התחיה שהוא זמן התגלות העטרה וכו' דוד מלך ישראל חי וקיים.

מהשבות רעות מכל תאות ומהשבת ע"ז, ובא עליו בכחו של הנחש הקדמוני, וכמו שבא על אדם הראשון בעת המעשה דעין הדעת, והיה החטא של אדה"ר הן במחשבה והן במעשה, וכמ"ש בסנהדרין (לח ע"ב) כופר בעיקר היה, מושך בערלתו היה. ושניהם הוא באות י', כי המחשבה הרי הוא באות י' חכמה מוחא, וכן חטא הברית הוא ג"כ באות י', כי הזרע הוא טפה דיו"ד (הנמשך מהמוח) וכנודע כ"ז, והוא האות י' דיעקב, י' דישראל, י' דאדנ"י, י' דהוי"ה, י' דשד"י, והוא נקודת הי' דקוצו של ד' דאחד, וכמ"ש כ"ז בתיקונים (תיקון סט דף קיח ריש ע"ב⁵⁴¹), ובריש תיקון כא דף מב ע"א⁵⁴², ותיקון סו דף קה ע"א בהגר"א שם⁵⁴³) ע"ש.

⁵⁴¹ ז"ל: הבל הלב ועליה אתמר הלב רואה ואיהו ה' ממש והלב איהו לשמאלא דאיהו אלה"ם הלב מבין ואיהו סתיר בניינא ונפלת בגינה בגין דא ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלה"ם בגין דתמן הוה דחב באלה"ם דאיהו אלה"ם דעובדא דבראשית ודא איהו דחב במעשה לבת אש ברתא דמלכא דחב ביה ואתבייש כסי ליה בדיליה (ס"א בחיליה) בשת ומה דהוה שת אתחבר עמיה ב' ואתעביד בשת ודא איהו יר"א בש"ת ועוד שת בא"ת ב"ש אינון אב ש"ת לבתר דזכה באת יר"ד ברא שית ואיהו יר"ד דאתמר ביה (משלי ח כב) ה' קנני ראשית דרכו דאיהו עשרה דורות ותב לה לאתרה אתקרי בראשית ומתמן זכה לאורייתא דאתייהבת על ידיה.

והאי י' איהו מיעקב וי' מישראל י' מאדנ"י י' מיה"ה ש"ן ממש איהו משת תמן רווח לה וכד אזל לשם רווח תמן תרין אתוון ש"ם וכד אזל עשרה דורות עד אברהם תמן רווח ה' דיליה ואתקרי מש"ה ורזא דמלה מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם ובה אפיק לבנוי מגלותא ובה מחא למצראי הה"ד (שמות ט') הנה יד ה' הויה ה' חמש אצבעין ובה בקע ימא ודא איהו בוקע מים מפניהם ובה עתיד למהוי בוקע ימא דאורייתא מימינא ההוא זמנא מה דהוה לשמאלא בלבא הוה הבל דאיהו הלב הבל אסתלק לימינא ומתמן סליק למוחא דאיהו חכמה דהא לבא איהו אימא עלאה עלה אתמר הלב הלב מבין ולבתר נחית על ארעא לנחתא אורייתא על ארעא.

תרגום: הבל הלב ועליו נאמר הלב רואה והוא ה' ממש והלב הוא לשמאל שהוא אלה"ם הלב מבין והוא סתר הבנין ונפלה בגללו ומשום זה ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלה"ם משום ששם היה שחטא באלה"ם שהוא אלה"ם של מעשה בראשית וזהו שחטא במעשה לבת אש בת המלך שחטא בה והתבייש כסה אותו בשלו (בכחו) בשת ומה שהיה שת התחבר עמו ב' ונעשה בשת וזהו יר"א בש"ת ועוד שת בא"ת ב"ש הם אב ש"ת לאחר שזכה באות יר"ד ברא שית והיא יר"ד שנאמר בה יה"ה קנני ראשית דרכו שהיא עשרה דורות והשיב אותה למקומה נקראת בראשית ומשם זכה לתורה שנתנה על ידו.

והי' הזו היא מיעקב וי' מישראל י' מאדנ"י י' מיה"ה ש"ן ממש היא משת שם הרויח אותה וכשהלך לשם הרויח שם שתי אותיות ש"ם וכשהלך עשרה דורות עד אברהם הרויח שם ה' שלו ונקרא מש"ה וסוד הדבר מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם ובה הוציא את בניו מן הגלות ובה הכה את המצרים זהו שכתוב הנה יד יה"ה הויה ה' חמש אצבעות ובה בקע את הים וזהו בוקע מים מפניהם ובה עתיד להיות בוקע את ים התורה מימין אותו הזמן מה שהיה לשמאל בלב היה הבל שהוא הלב הבל התעלה לימין ומשם עלה למח שהוא חכמה שהרי הלב הוא האם העליונה שעליה נאמר הלב מבין ולאחר כך ירד על הארץ להוריד תורה על הארץ.

⁵⁴² ז"ל: וצלותא דעני איהו שכינתא מאן עני דא צדיק והאי צלותא אתקריאת עקב לגבי צלותין אחרנין ובגינה אתמר אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק אף על גב דסחיר (דסתיר) לה להאי נקודה דאיהו קוצא דאת ד' בכמה חובין לאולפא קטיגורא על בנוי דשכינתא לא יפסיק לההיא נקודה דאם יפסיק בגינה אסתלק קוצא מן ד' מן אחד ואשתאר אחר דאיהו נחש כרוך בעקבו דבגין חויה לא יפסיק ולא מסתלק קוצא דאת ד' מן אחד אבל בגין עקרב אסתלק ואיהו פוסק וברח מניה (נ"א אלב עקרב יפסיק כמה דעביד יוסף צדיקא) הדא הוא דכתיב (בראשית לט) ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה.

תרגום: ותפלת העני היא שכינה מי העני זה צדיק והתפלה הזו נקראת עקב אל התפלות האחרות ובגללה נאמר אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק אף על גב שסובב את הנקודה הזו שהיא הקוץ של אות ד' בכמה חטאים ללמד קטגוריא על בני השכינה לא יפסיק את אותה נקודה שאם יפסיק בגללו מסתלק הקוץ מן ד' מן אחד ונשאר אחר שהוא נחש כרוך בעקבו שבגלל הנחש לא יפסיק ולא מסתלק הקוץ של האות ד' מן אחד אבל בשביל עקרב מסתלק והוא פוסק ובורח ממנו זהו שכתוב ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה.

⁵⁴³ ז"ל: ברי בכל אלין תקונין ברא לאדם ובת זוגיה (ואי) ואיהו עבד פרודא לעילא בין קודשא בריך הוא ושכינתיה דגרים לסלקא שכינתא מקודשא בריך הוא הכי קודשא בריך הוא סליק מניה בת זוגיה ואסתלק קודשא בריך הוא מניה דבאתר דלא שריא שכינתא תמן קודשא בריך הוא לא שריא תמן ומנלן דאסתליקת בת זוגיה מניה כמה דאת אמר ויאמר ה' לא טוב היות האדם לבדו ודא גרם ליעקב דאתמר ביה ויותר יעקב לבדו ובהוה זמנא נצח ליה סמא"ל ויגע בכף ירכו באן אתר נגע בגיד הנשה דפרח י' מגיד הנשה דאיהו י' דיעקב ואשתאר איהו עקב דאיהו דש בעקב ודא רזא וידו אוחזת בעקב עשו (דאיהו דש בעקב בגלותא ובעולא דמלכותא דשבעין אומין דהוא לזנב ולא לראש).

תרגום: בני בכל התקונים הללו ברא את האדם ובת זוגו (ואם) הוא עשה פרוד למעלה בין הקדוש ברוך

אמנם בכ"ז היה מתגבר עליו יעקב אבינו ע"ה ולא היה יכול לו הס"מ כלל ועמד יעקב אבינו ע"ה בכולם, וכמ"ש בתיקון ס"ט (שם קיה ע"ב) מצרף לכסף דא אברהם וכו' לזהב דא יצחק ובוהן לבות ה' דא יעקב. ואמרו שם עוד בענין אדם הראשון אשר חטא במחשבה ובמעשה ונתקן בהג' אבות, כד אתא אדם בגלגול באברהם אתנסי ביה בעשר נסיונין (ונתקן בו החטא דמחשבה שהוא ה' וכנ"ל, והוא ה' דהוי"ה אדנ"י, וקוצו של ד' דאחד), כד אתגלגל ביצחק אתנסי ביה במעשה, באברהם במחשבה וביצחק במעשה, יעקב כליל תרווייהו כו', ובוהן לבות ה' דא יעקב כו' ע"ש⁵⁴⁴. והוא בעת שנאבק הס"מ עמו והטיל בו כל מיני תאוות ומחשבות עבו"ז, ובכולם לא

הוא ושכינתו שגרם לסלוק השכינה מהקדוש ברוך הוא כך הקדוש ברוך הוא מסלק ממנו בת זוגו ומסתלק הקדוש ברוך הוא ממנו שבמקום שאין שורה שכינה אין הקדוש ברוך הוא שורה שם ומנין לנו שהסתלקה בת זוגו ממנו כמו שנאמר ויאמר יהו"ה לא טוב היות האדם לבדו וזה גרם ליעקב שנאמר בו ויותר יעקב לבדו ובאותו זמן נצח את סמא"ל ויגע בכף ירכו באיזה מקום פורח בגיד הנשה שפרחה ' מגיד הנשה שהיא ' של יעקב והוא נשאר עקב שהוא דש בעקב וזה הסוד של וידו אוחזת בעקב עשו (שהוא דש בעקב בגלות ובעל של מלכות שבעים אמות שהוא לזנב ולא לראש).

וז"ל הגר"א בפירושו: באן אתר נגע בגיד כו' דאיהי ' כו' - הנה גיד הנשה מפרש דהוא גיד האמה, וכמ"ש (מ"ם א') ודא ברית מילה כו' בההיא יו"ד אתעבידת גיד, ואמאי אתקריאת ג"ד בגין דאיהי כלילא מז"ס דסלקין לחושבן ג"ד, ואמאי אתקריאת נשה בגין כו' כזרע ג"ד, וע"ל (מ"ו א') פתח ואמר והמן כזרע ג"ד כו' יו"ד ודאי טפה חוורתא, דביה אשתלים ג"ד ואתעביד גיד כו', והוא יו"ד דברית, והוא סוד יסו"ד, סו"ד הוא ג"ד כד נטיל ונכלל ביו"ד, ויו"ד הוא יו"ד דגיד, והוא יסו"ד, וכמ"ש, ובחטא אדה"ר שאמרו מושך בערלתו כו', דשם חטא ונסתלק ונעשה ג'ד, ומיעקב עקב, וכן יו"ד דשד"י, ולכן ותקע כו', והכל בעטיו של נחש, ואמרו במ"ר שנגע בתולדותיו, וגרם להו גלותא, והכל בשביל יוד דפרח מינייהו דחטאו בברית, והוא נגיעתו בגיד הנשה, וכמ"ש (צג ע"א) דדא גרים גלות ואתגלי כו', וזהו עון עקבי יסובני, ואמרו עונות שאדם דש בעקבו, ורומז על חטא זה, כמ"ש אפילו שיחה קלה כו', ודש לשון דש מבפנים, ועקב ידוע כמ"ש ובשליטה היוצאת מבין רגליה, ועקב הוא סוף, כי זו בחי' האחרונה שבאדם, וכף הוא ידוע שנק' כף, וכן ירך יוצאי ירך, וכן ירכה, וכמ"ש בהיכל לבנת הספיר בארוכ', וזהו דש בעקב, דאסתלק יו"ד דשד"י, ויו"ד דיעקב, והוא בזו"נ דביה, ולכן גם בגלותא נשאר דש בעקב, כמו שמפרש והולך דאיהי דש בעקב בגלותא כו', דהוא לזנב, ונידוש ברגלין, וזהו דש בעקבא דלהון, וכמ"ש ותשימי כארץ גוך וכחוץ לעוברים אשר אמרו לנפשך שחי ונעבורה, שהיו מרביצין אותן בפלטיות כו' וכן עובד להם בגלותא, וכמ"ש ולא עוד כו', כמ"ש ועבדת את אויבך, זכה יעבוד כו', וז"ש ודא רזא וידו אוחזת כו' דאיהו דש כו' שידו משועבד לעקב עשו שהוא הגלותא, כמו שמפרש והולך, אבל עבד ליה עוקבא בדא, כמ"ש בפ' משפטים שם עקב את אחיו, ודאי דעבד לי' עוקבא וארמי ליה לאחורא, מאי לאחורא, אקדים ליה דיפוק בקדמיתא להאי עלמא, אמר יעקב לעשו טול אתה האי עלמא בקדמיתא ואנא לבתר כו', וידו אוחזת בעקב עשו, הוא בעקבות משיחא, דאף האי עלמא יחזור ליעקב, וזהו בעקב דיליה, שהוא עקב דהאי עלמא לקח לעצמו, והוא יעבוד צעיר, ועמדו זרים ורעו צאנכם, ושעשע יונק על חור פתן ועל מאורת צפעוני גמול ידו הדה, וזהו וידו אוחזת כו', ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט כו', ויחזור היו"ד ליעקב, וישראל זכה אח"כ, והוא נר"ן שבב"ע מצד הדכורא, ויו"ד רוחא דאצילות, ושם והוא ישובך ראש, ראש דדכורא כנ"ל, ונתרפא מצלעתו, והוא ההוא עלמא עה"ב, דשם ישובך ראש, דאין חלק בו שם ועמ"ש במ"א בענין שם יל"י דהוא בישראל ויעקב בארוכה.

⁵⁴⁴ ז"ל בשלימות: ובגין דא יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים דא אדם והבל דדא חב במחשבה ובעובדא ודא חב במחשבה ובעובדא במחשבה איהי ' עליה אתמר וינסו אותי זה עשר פעמים ובגין דא כד אתא אדם בגלגול באברהם אתנסי ביה בעשר נסיונין ובגין דחאב במעשה כד אתגלגל ביצחק נתנסה במעשה באברהם נתנסה במחשבה וביצחק במעשה יעקב כליל תרווייהו מסטרא דיצחק קרא ליה יעקב מסטרא דאברהם דתמן מחשבה קרא ליה ישראל דאבא אתגלגל באברהם דאיהו לימינא ואמא ביצחק דאיהו לשמאלא יעקב בגין דאיהו כליל תרווייהו אבא ואימא אתמר ביה ישראל עלה במחשבה בכתר עליון דאיהו מחשבה סתימא וכד אתא אדם אצטרף באברהם ואתפשטו שרשוי בארעא ורזא דמלה (משלי י"ז) מצרף לכסף וכו' לזהב מצרף לכסף דא אברהם וכו' לזהב דא יצחק ובוהן לבות ה' דא יעקב לית ספירה דלא אתגלגל אדם עלאה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א כ"ח מ"ה חכמה ודאי בגין לצרפא וללבנא לאדם דברא בדיוקניה לתתא ואציל ביה אצילותיה וכל טרפא דלעילא לא הוה באדם אלא בגין אצילות דאדם דלעילא דדא בדא תליא.

תרגום: ומשום זה יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים זה אדם והבל שזה חטא במחשבה ובמעשה וזה חטא במחשבה ובמעשה במחשבה היא ' עליה נאמר וינסו אותי זה עשר פעמים ומשום זה כשבא אדם בגלגול באברהם התנסה בו בעשרה נסיונות ומשום שחטא במעשה כשהתגלגל ביצחק נתנסה במעשה באברהם נתנסה במחשבה וביצחק במעשה יעקב כולל את שניהם מהצד של יצחק קרא לו יעקב ומצד של אברהם ששם המחשבה קרא לו ישראל שהאב התגלגל באברהם שהוא לימין והאם ביצחק שהוא לשמאל ויעקב משום שהוא כולל את שניהם את האב ואת האם נאמר בו ישראל עלה במחשבה בכתר עליון שהוא המחשבה הסתומה וכשבא אדם הצטרף באברהם

היה יכול לו, ונתגבר עליו יעקב אבינו ע"ה עד דנגע בכף ירכו ובוזה נצח לו וכנ"ל. והגם שהחטא הזה הרי הוא במעשה ונכשל בזה עכ"פ, אך עכ"ז הנה לא היה ביעקב ח"ו ע"ד שהיה באדה"ר, וכמ"ש (סנהדרין לז ע"ב) אדה"ר מושך בערלתו היה (ע' וע"א) בהגר"א תיקון נו דף קה ע"א⁵⁴⁵ ותיקון יט דף מא ע"א⁵⁴⁶, כי ביעקב אבינו ע"ה הרי היה זה באונס גדול, וע"י שנגע בכף ירכו ממש כנ"ל, והיה טרוד יעקב אז בכל כחו מאד להתחזק כנגד הס"מ אשר רצה להרגו ממש, כי אתלבש הס"מ בגופא דהאי עלמא כנ"ל, וכן היה טרוד במחשבתו להרחיק את עצמו מכל מחשבת פיגול שהטיל בו, ועמד בכל כחותיו ומחשבותיו דבוק בהקב"ה בלי שום המיה כלל ח"ו, ומסר את כל גופו ונפשו רק להשם יתברך לבד. וע"י שהיה טרוד בכ"ז בכל כחותיו ומחשבותיו, הנה נשתה גבורתו ותשש חיליה בעת שנגע בכף ירכו פתאום, ונצחו אותו ונכשל בזה, והיה זה באונס גדול כנ"ל.

וזהו מה שאמרה התורה (בראשית לב נח) ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו. ולכאורה הרי אלו הב' תיבות בהאבקו עמו שפת יתר הוא, אך התורה העידה בזה על יעקב ע"ה שלא היה לו אשמה בזה כלל, שאירע לו המקרה הרע הזה באונס גדול. והיינו ע"י האבקו עמו, והיה טרוד במחשבתו לעמוד נגדו בכל כחותיו, וע"י כאשר נגע בו באתר דא פתאום תשש חיליה ונצחו לו בזה. ומשום שהיה כ"ז באונס גדול, לא נחשב לו לעון ח"ו, ולכן כתיב אחריו (שם לא) ויזרח לו השמש, שנתרפא מצלעתו וכמו שפ"י רש"י ז"ל שם, והוא ממדרש רבה (בראשית פ"ח ס"י ה), וכן כתיב (שם לג יח) ויבא יעקב שלם, ואמרו בתיקונים (תיקון סט דף קלא ע"א) דאשתלם י' בעקב ואתעביד יעקב, וכן זכה מאז לשם ישראל. ואמרו בזהר תרומה (קכו ע"ב) כיון דאשלים ואקרי ישראל כו' נטיל לעילא ונטיל לתתא, ואשתלים בכלא⁵⁴⁷, כי ישראל הוא בחי' דעת המברית מן הקצה אל הקצה⁵⁴⁸, כמ"ש הרב באנ"ך (פרק ט) וע' בתיקונים (תיקון סט דף קיה ע"ב) שאמרו שם יעקב בגין דאיהו כליל תרווייהו או"א אתמר ביה ישראל עלה במחשבה בכתר עליון דאיהו מחשבה סתימה ע"ש⁵⁴⁹. וכ"ז הוא ע"י שעמד בכל הנסיון הגדול הזה ונצח להס"מ ונשאר כל מחשבתו ולבו קודש לה' דבוק ביחדו של עולם ב"ה. וכשם שנשאר הוא קודש לה' ולא רווח הס"מ ממנו אלא מה שפגם אותו במעשה ובאונס גדול, כן הוא סימן לבניו, שגרים להם ע"י כל הגלות והגזרות, וכמ"ש בב"ר (פ"ע"ז ס"י ג). אבל עכ"ז הנה הם דבקים בהקב"ה לעולם, ונאמר עליהם (ירמיה ב ג) קודש ישראל לה'. הנה זהו שורש הענין דמאורע שביעקב אבינו ע"ה, ויש בזה עוד דברים עמוקים למאד ויתבאר במ"א בעה"י.

ונחזור להענין לתשלום דברי הרמ"ע מפאנו ז"ל אשר בא למלאות אחר דברי הרמ"ק ז"ל הנ"ל בריש דברינו, ואמר שם בפלח הרמון בשער ירך יעקב, כי זהו הענין מה שנמצא בקצת מדרשים (בילקוט ובתנחומא רש"ב וישלח ס"י ז, וע' פרקי דר"א פל"ז, ובב"ר פ"ע"ז ריש ס"י ג, ופ"ע"ח ס"י א וס"י ג, וברע"מ פ' בא דף מא ע"ב) שמיכאל מלאך החסד הוא היה הנוגע בכף ירך יעקב, כי זהו איתא, כי מאחר שגם החסד הסכים לדחות מאז את יניקת החוד ממנו שלא יתמוג דיניו,

והתפשטו שרשיו בארץ וסוד הדבר מצרף לכסף וכור לזהב מצרף לכסף זה אברהם וכור לזהב זה יצחק ובוחן לבות יהו"ה זה יעקב אין ספירה שלא התגלגל אדם עליון שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א כ"ח מ"ה חכמה ודאי כדי לצרף וללבן את האדם שברא בדמותו למטה והאציל בו את אצילותו וכל הטרחה שלמעלה לא היתה באדם אלא בגלל האצילות שלמעלה שזה תלוי בזה.
⁵⁴⁵ ה"ד לעיל הערה 535.

⁵⁴⁶ ז"ל: וזהו טעם גיד הנשה דאתנטיל מהון המן דנגע הוא שרו של עשו, והוא טמא כמו כל דבר שבקדושה דאתנטיל ממנה, והוא טעם לכל הטומאות ואסורין שבתורה, והכל בחטא האדם, כיון דהגיע לכף כו', דרגא דאדם, ותקע כו', בנגיעת ע"ה דהוא הוא בעצמו, והוא חטא הסלע בשביל ע"ר.

⁵⁴⁷ ז"ל בשלימות: כיון דאשלים ואקרי ישראל כדין לסגלתו נטיל כלא בכל סטרין ונטיל לעילא ונטיל לתתא ואשתלים בכלא.

תרגום: בא וראה כי יעקב בחר לו יה סוד עליון למעלה כיון שהשלם ונקרא ישראל אז לסגלתו נטל הכל בכל הצדדים ונטל למעלה ונטל למטה ונשלם בכל.

⁵⁴⁸ ע"י לעיל הערה 319.

⁵⁴⁹ תרגום: ויעקב, משום שהוא כולל את שניהם, את האב ואת האם, נאמר בו ישראל עלה במחשבה בכתר עליון שהוא המחשבה הסתומה.

א"כ הרי הלך הס"מ ועשה את מה שעשה בכח ושליחות מלאך החסד ג"כ, וכדי להתם פשע ולכלות רשע בכל הדינים ועונשים אשר נעשה בתולדות בני יעקב ע"י נגיעת הס"ס בירכו. והנה מזה היה ג"כ כחו של ס"מ במה שהכשיל את ישראל גם בימי משה רב"ה בכל העשרה נסיונות שנסו אבותינו להקב"ה, והיה כ"ז ע"י עטיו של נחש מהחטא דע"ן הדעת, וכמו שכתבנו כ"ז בדע"ה ח"ב דרוש ה' בארוכה בזה, ובארנו שם ג"כ עיקר הסבה מה שגרם כ"ז ליעקב אבינו ע"ה ע"ש. ומעתה נבוא לעניינינו ונאמר כי הנה לפי דברי הרמ"ק ז"ל הנ"ל, שהנצח וההוד היו מסודרים מששת ימי בראשית להיות יניקת הנצח מהשמאל וההוד מהימין ומטעם המתקת ומזיגת המדות, הנה אין לנו עדיין מזה יסוד לדברינו לומר שהבחנת ההיפך אשר בהבריאה הוא נמשך מהנצח והוד ע"י שנתהפכו אח"כ בהמעשה דצליעת יעקב וכנ"ל, דהרי בארנו לעיל דגדרי ההיפך הוא שישתנה מציאות אחת בשינוי החלטי מקצה לקצה, וכאן בהנצח והוד הרי לא היה בהם שינוי החלטי כלל, כי הרי יניקת הנצח אשר משמאל וההוד מימין אשר היו מסודרים כן מששת ימי (ע"ב) בראשית לפי דברי הפרדס, הנה היה תכונת החסדים וגבורות שבהם אשר בתחלה ג"כ רק בדרך הממוצע לבד, שהוא ע"י המתקת ומזיגת המדות, וכמו שמבואר בפרדס שם וכנ"ל. וא"כ כאשר שנתהפכו אח"כ להיות יניקת הנצח מימין והוד משמאל, הרי לא נעשה בהם שינוי החלטי אשר מקצה לקצה, אלא רק שנסתנה יניקתם מהאמצעי להקצוות, ולא נקרא זה בשם היפך כלל. ועוד כי מאחר שכל ההיפך הזה אשר נעשה בהם הוא רק ע"י המאורע דצליעת יעקב, א"כ מאן ומאין היה נמשך כל עניני ההיפך שבהבריאה אשר מעת ששת ימי בראשית עד אותה המאורע דיעקב אבינו ע"ה.

אמנם הוא כי הנה עיקר הדברים מה שכתבתי לעיל ע"פ דרכו של רבינו הרמ"ק ז"ל בענין המאורע דנגיעת כף ירך יעקב, איך שנפגם ע"י שהיה מקודם יניקת הנצח משמאל וההוד מימין, והסבה אשר משום זה היפך אח"כ המאציל ית"ש שיהא יניקתם כסדרן וכמו שמבואר כ"ז בדבריו ז"ל בשער ירך יעקב ובדברי הרמ"ע מפאנו ז"ל שם ע"ש ושם. הנה כ"ז צריך עדיין לענ"ד מלח ותבלין הרבה. ובאמת הנה כתב שם הרמ"ע מפאנו ז"ל, כי בספר אור יקר כתב שם הרמ"ק ז"ל בעצמו עוד דרך אחר בכ"ז. ועוד כי גם עיקר סברת הרמ"ק ז"ל מה שאמר כי בתחלה שהוא בעת ששת ימי בראשית ובאצילותם הראשון הנה נתייחד שיהא סדר יניקת הנצח משמאל וההוד מימין, הנה כ"ז הוא לענ"ד קשה מאד לומר כן. והגם שהאמת הוא כי המשכת השפע הוא עשוי להשתנות תמיד לפי הזכות והמעשים, כי כשהרחמים מתגברים נכללו כולם בימין ומשפיעים כולם מצד החסד שבהם, כי כל א' כלול מכולם ומיוחדים באחד ומסכימים כולם תמיד לדעת אחת להכלל בימין או בשמאל, וכן הוא נודע ג"כ שהי"ס הם מסודרים בכ"ב צינורות ובהקו האמצעי המכריע, ומקבלין דין מן דין, ונוטים לפעמים לזכות ולפעמים לחובה, ולפי מעשי התחתונים או ע"פ כבשי דרחמנא⁵⁵⁰, שהוא בהנהגתו הנעלמה שבהם וכמו שבארנו בכ"מ מדברינו. אבל לומר שנתייסד בתחלה סדר המשכת השפע שהנצח יקבל מהשמאל הגם שהוא ענף החסד, והוד יקבל מימין הגם שהוא ענף הגבורה, ויהיה נמצא לפ"ז שהב' הצינורות אשר הם הולכים עתה במישור מחסד לנצח ומגבורה להוד (וכמבואר בפרדס שער הצינורות), הנה היו מסודרים בתחלה באלכסון מחסד להוד ומגבורה לנצח, וע"י המאורע דצליעת יעקב נתהפך מציאותם ונתייסדו במישור, הנה כל זה הוא דבר זר מאד לענ"ד לומר כן [מעצמו באין מקום מפורש בזה"ק על זה, ודברי הזוהר בראשית (דף כא ע"ב) הם יתפרשו ע"פ עומק דברי האריז"ל ומבוארים המה ע"פ דבריו יותר היטב וכמו שאכתוב למטה]. ומ"ש הרמ"ק ז"ל דלכך נסדרו מתחלה יניקת הנצח משמאל וההוד מימין משום המתקת ומזיגת המדות, הלא פשוט הוא דגם עתה הם נמתקים ונתמזגו היטיב מצד עצמם ע"י הקו האמצעי שהוא ת"ת המכריע בין החסד להגבורה והנצח והוד מקבלים ממנו, וכן ע"י הצינור אשר מהנצח לההוד, וכן גם אח"כ הרי נכלל

550 ע"י לעיל הערה 99.

כל השפע בהיסוד שנקרא מערב על שבו מתערבים כל הכחות כולם כנודע, וכמו שכתב הרמ"ק ז"ל בעצמו בשער הצינורות ובשער המכריעין, וא"כ הרי נמתק ונתמוזג כל השפע היטיב.

ומה שמביא שם הרמ"ק ז"ל ראייה לדבריו מב' לשונות מהתיקונים, והיינו אחד ממה שאמרו בתז"ח (דף ט ע"ב) שאמרו שם דהוד אתקשר בגבורה ונצח בחסד כו', והשני מה שאמרו ג"כ בתיקונים תיקון ל' (דף פב ע"א) שאמר שם זה לשונו, דכמה דנצח אתקשר בימינא הכי הוד אתקשר בשמאלא כו', וכתב על זה הרמ"ק ז"ל (שם בסוף פרק ד) כי הלשון הזה הוא מורה באצבע שנקשר אח"כ משום מעשה שהיה מה דלא הוה הכי מקדמת דנא, עכ"ל הרמ"ק ז"ל ע"ש. ומשמע מכ"ז ג"כ שלא נמצא בשום מקום אחר בזה"ק איזה ראייה לדבריו כלל, כי אילולא זה היה מביאם, שהרי כל שערי הזוה"ק היו פתוחים לפניו כנודע מרוממת מעלת קדושת האיש הנורא הזה. וא"כ הרי לנו כי לא נמצא לשון בזה"ק המורה על וע"ג דבריו בזה, אלא רק אותן הב' מאמרים הנז' לבד. ולענ"ד אין שום ראייה גם מהם כלל, דהרי בתיקונים שם תיקון ל', הרי אמר שם כ"ז בדרש הפסוק (בראשית א ה) ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה, כי נצח והוד הם יום ולילה (איהו בנצח ואיהו בהוד⁵⁵¹ שהם זו"ן יום ולילה כנודע), וחסד וגבורה הם אור וחשך, ואמר הכתוב ויקרא אלהים לאור יום כו', ור"ל כי אתקשר נצח בחסד והוד בגבורה ע"ש בביאור הגר"א⁵⁵².

וא"כ הרי אדרבה הוא, כי משם ראייה להיפך, כי הרי הכתוב בששת ימי בראשית מדבר, ואמר שמתחלת אצילותם אתקשר נצח בחסד והוד בגבורה, וכן משמע ג"כ בתיקונים שם סוף תיקון כ"ב שאמר שם (עו ע"ב) קם סבא ושאל ואמאי אתקשר נצח עם חסד כו' וכן הוד עם גבורה כו' וכן גוף וברית כו', אלא בגין דדרועא ימינא לא אית בה אלא ג' פרקין וכן בשמאלא, ובגין דא אתקשר שוקא ימינא דאית בה תלת פרקין עם דרועא ימינא כדי לשריא ביה ה"א (שהוא מספר ו'), וכן דרועא שמאלא עם שוקא שמאלא לשריא ביה ה"א, וכן גוף וברית אינון ו' ו', ושריא בהון א' דאיהי אימא ואתעבידו י"ג וא"ו, יו"ד שריא בעשר אצבעאן כו' כו' ע"ש⁵⁵³. והרי לנו דכל

⁵⁵¹ עי' בסוף הספר הערה יב.

⁵⁵² עי' תיקון פב ע"א ז"ל: ורזא דמלה ויבדל אלה"ם בין האור ובין החשך ויקרא אלה"ם לאור יום ולחשך קרא לילה שוקא דימינא דהוא אור דאתמר ויבדל אלה"ם בין האור איהו שוקא ימינא כהנא דאתמר ביה נעמות בימינך נצח וכמה דנצח אתקשר בימינא הכי הוד אתקשר בשמאלא ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ערב דא ערב דיצחק בקר דא בקר דאברהם יום אחד עמודא דאמצעיתא וצדיק דחשבינן חד ולית יום בלא לילה דאיהי שכנתא.

תרגום: וסוד הדבר ויבדל אלה"ם בין האור ובין החשך ויקרא אלה"ם לאור יום ולחשך קרא לילה שוק הימין שהוא אור שנאמר ויבדל אלה"ם בין האור הוא שוק ימין הכהן שנאמר בו נעמות בימינך נצח וכמו שנצח נקשר בימין כך הוד נקשר בשמאל ויהי ערב ויהי בקר יום אחד ערב זה הערב של יצחק בקר זה הבקר של אברהם יום אחד העמוד האמצעי וצדיק שחושבים אותם כאחד ואין יום בלי לילה שהיא השכינה

ז"ל בגר"א: ויקרא אלקים כו' לילה כהנא דהוא אור דאתמר ויבדל אלקים בין האור אתקשר ביה שוקא ימינא דאתמר ביה נעמות כו' - כצ"ל ור"ל דפ' זה על נו"ה מדבר שהן נק' יום ולילה דבהון ז"נ כידוע והן אתקשרו באור וחושך חו"ג וזהו הקריאה ואמר דהוא אור דאתמר כו': ר"ל אע"ג דשמאלא נק' ג"כ אור קא' לאור בקמין אותו האור שלמעלה מדבר ממנו והענין דשמאלא הוא חשך כמ"ש כאן והוא הים זה הים גדול כמ"ש בפ' בראשית י"ז ב' ע"ש אלא דאתכליל בימינא ואור נהיר בו אל וזהו אלקים ומים הוא חשך והוא אור במים וע"ש ט"ז ב' יהי אור כו' ויהי אור דחשך כו' אתכליל ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא וירא כו' ר"ל דעמודא דאמצעיתא הוא מהתכללות כפול ולכן הוא אסכים להכא ולהכא דלעולם הוא ממוצע אלא שפעם מכריע לימין מצד התכללות הראשון ימינא בשמאלא ור"ל ששמאל נכלל בו ופעם לשמאל מצד התכללות השני (וכמ"ש שני כתובים כו') ולכן נק' ישראל וישרון ששניהם ישר אלא שמעט הוא הכרעתו לשמאל שהוא מדת הרחמים ולכן נק' ישראל בכ"מ ומעט שנקרא ישרון וכן הלכה כב"ה בכ"מ כו'.

⁵⁵³ ז"ל בשלימות: קם סבא ושאל ואמאי אתקשר נצח עם חסד כמה דאוקימנא נעמות בימינך נצח וכן הוד עם גבורה אלא בגין דדרועא ימינא לא אית ביה אלא תלת פרקין וכן בשמאלא ובגין דא אתקשר שוקא ימינא דאית בה תלת פרקין עם דרועא ימינא לשריא ביה ה"א וכן דרועא שמאלא עם שוקא שמאלא לשריא ביה ה"א וכן גוף וברית אינון ו' ו' ושריא בהון א' דאיהי אימא ואתעבידו י"ג וא"ו יו"ד שריין בעשר אצבעאן דידין ובעשר אצבען דרגלין משום דאתחלתא דשמה קדישא מחכמה שריא דאיהי באצבעאן.

תרגום: קם הזקן ושאל ולמה נקשר נצח עם חסד כמו שבארנו נעמות בימינך נצח וכן הוד עם גבורה אלא שמשום שבזרוע הימין אין בה אלא שלשה פרקים וכן בשמאל ולכן נקשר שוק ימין שיש בה שלשה פרקים עם זרוע ימין להשרות בו ה"א וכן זרוע שמאל עם שוק שמאל להשרות בו ה"א וכן גוף וברית הם ו'

ההתקשרות אשר מהנצח עם החסד וההוד עם הגבורה הוא אינו מהמאורע דצליעת יעקב, אלא שהיה כן מתחילת אצילותם, וכדי להתלבש בהון הי' אותיות דהשם מ"ה וכמ"ש שם ג"כ באותו הענין מקודם לזה, לבושא דיו"ד חסד, לבושא דה"א גבורה, לבושא דוא"ו ת"ת, לבושא דה"א מלכות, נצח קשורא דיליה חסד הה"ד נעיונות בימינך נצח, הוד קשורא דיליה גבורה, צדיק קשורה דיליה עד"א, דגוף וברית השבינן חד, מלכות שלימו כו'. והרי לנו דאמר לשון קשורא, וכן הסבה אשר בזה על נצח והוד עם החו"ג כמו על היסוד עם הת"ת, כי באמת כולם נתייסדו בסדר הזה תיכף מתחילת תיקונם, שהוא ביציאת השם מ"ה, שאז נתקשרו כולם יחד להיות בקומה אחת ופרצוף אחד. ומה שדקדק הרמ"ק ז"ל כי לשון אתקשר משמע שנקשר אח"כ מה דלא הוה הכי מקדמת דנא, הנה עומק כוונתם בזה הוא כי משום שבעולם התהו יצאו מפורדים זה מזה כנודע, ולא נתקשרו לחד אלא רק אח"כ ביציאת השם מ"ה, לכן אמרו לשון אתקשרו, הן על נו"ה עם החו"ג והן על היסוד עם הת"ת.

והאמת הוא כי על נצח והוד עם החו"ג יש עוד טעם פשוט מ"ש עליהם לשון אתקשר, והוא משום כי הרי מצד עצמם הרי הם רחוקים זה מזה, כי הרי יש הפרש והפסק דריחוק מקום בין יד לרגל, לכך נופל עליהם היטיב לשון אתקשר, ור"ל שהגם שהנצח והחסד וכן ההוד והגבורה הנה הם מצד עצמם רחוקים זה מזה, עכ"ז נתקשרו יחד להיות לחד וכמ"ש הגר"א בתיקון ל' (בד"ה ויהי ערב בדרך פב ריש ע"ב⁵⁵⁴). וזהו לשון אתקשר שאמרו (והקישור הנה הוא ע"י הצינורות אשר נתייסד מהחסד להנצח ומהגבורה להוד), אבל האמת הוא כי כל הקשר שבהם הנה הוא נעשה להם בתחלה מעת ששת ימי בראשית, כי כ"ז הנה הוא מהתיקון דשם מ"ה, ונסדר ונתייסד מאז ומקדם להיות הנצח יונק וקשור בהחסד, וכמו שהוא במציאותו בימין וכדרכו כי הוא ענף החסד, וכן ההוד הוא לעולם יונק וקשור בהשמאל וכדרכו שהוא ענף הגבורה, אבל לא כמו שכתב בזה רבינו הקדוש הרמ"ק ז"ל.

אמנם הנה בעיקר הענין דצליעת יעקב אם שהיה בנצח או בהוד, כי בזוהר בראשית (דף כא ע"ב) מבואר שהיה בנצח, אך שם (כו ע"ב) וכן ברע"מ פנחס (רמג ע"א) מבואר שהיה בהוד. הנה יש לרבינו קודש הקדשים מרן האריז"ל דרך אחר בכל זה, וכמו שמבואר בשער מאמרי רשב"י בפ' בראשית (דף יג ע"ב) וע' בשער הקדמות (דף נא סע"ג) ובפע"ח (פרק א דתפילין). ועיקר הענין בקיצור הוא ע"פ מ"ש בשער מיעוט הירח (פרק ב), כי מהזמן דאברהם אבינו ע"ה מעת גזרת הגלות אשר בברית בין הבתרים, אשר זה היה לצרף את כל הנשמות שנבלעו בתוך הקליפות ע"י הזרע לבטלה שהוציא אדה"ר בהק"ל שנה שפירש מחוה, וכמ"ש בשער הקדמות (דף סט ע"ד) ובפע"ח חג המצות (פרק א), הנה היה אז המלכות עם ז"א אחור באחור מהחזה שלו ולמטה, שהוא בתנה"י {ע ע"ד} שבו. והרי היה עומד כל הקו ימין שלה, שהוא התח"נ שבה בהג' פרקי דההוד דז"א, וכל הקו שמאל שבה שהוא הבג"ה שלה היה עומד בהג' פרקי דהנצח שלו. וידוע הוא כי מדת יעקב הוא ג"כ רק מהחזה דז"א ולמטה, אלא שהוא עם ז"א אחור בפנים, שכל הקו ימין שבו שהוא חח"נ דיעקב הוא בג' פרקי נצח דז"א, והוה כל הנצח דיעקב בפרק התחתון דהנצח דז"א, וכל הקו שמאל דיעקב שהוא בג"ה שבו, הוא בג' פרקי דהוד דז"א. והוה כל ההוד דיעקב בפרק התחתון דהוד דז"א. והפנים דיעקב עם הפנים דז"א הם נוטים שניהם לצד אחד, כי אחורי דיעקב הוא כנגד הפנים דז"א, שיעקב עם ז"א הם אחור בפנים, פני הז"א לאחור דיעקב, וכמ"ש כ"ז בשער יעקב ולאח (פרקים ב ג). וא"כ נמצא שכאשר עומדים ז"א ורחל אב"א, הוה רחל עם יעקב ג"כ רק אב"א, וכמו שמבואר כ"ז ג"כ בפע"ח שער התפילין (פרק ח). והרי נמצא לפ"ז כי

ו' ושורה בהם א שהיא האם ונעשו י"ג וא"ו יר"ד שורים בעשר אצבעות של הידים ובעשר אצבעות של הרגלים משום שתחלת השם הקדוש מתחילה מחכמה שהיא באצבעות.

⁵⁵⁴ ז"ל: ויהי ערב כו' יום א' כו' - כאן הוא האסכמיתא וכמו דב' הקוים ימינא ושמאלא אתקשרו כא' כן עמודא דאמצעיתא וצדיק כחד ומכריעין ביניהן ומייחדים אותם וכאן א"צ התקשרות בין עמודא דאמצעיתא וצדיק דאין הפרש ביניהם כמו בין יד לרגל וז"ש דחשבינן [חד] ויום ידוע שהוא בצדיק ולילה שכינה אלא דיום בכאן יום שלם הוא יום ולילה ולכן נכלל השכינה ג"כ כאן וז"ש ולית יום כו' ואתקשר כאן הכל.

הנצח דיעקב הוא מכוון כנגד ההוד דרחל, וההוד דיעקב כנגד הנצח דרחל. ולכן הוא כי באותה המעשה והמאורע כאשר נאבק שר של עשו עם יעקב אבינו ע"ה ונגע בכף ירכו ופגם אותו כנ"ל, הנה היה מגיע הפגם בההוד דרחל ובהנצח דיעקב, והסבה בזה הוא כי לעולם הוא ששליטת החיצונים הוא רק מצד הגבורות ומשמאל שהוא מצד ההוד דנוק, וכמ"ש בשער תיקון הירח (פרק ה), ולכן מסבת יניקתו אשר מההוד דנוק, היה לו הכח להתגבר ונגע בו ופגם ע"י ההוד דנוק, והיה מגיע הפגם להנצח דיעקב ג"כ אשר הוא כנגדו.

וזהו מ"ש בזוהר בראשית (דף כא ע"ב) כד אתא (הס"מ) לגבי דיעקב נטל תוקפא (שהוא כחו וחזקו) מההוא פנות ערב (שהוא מהגבורות וחשכת הדינין שבשמאל והוא מההוד דהנוק) בדינא תקיפא (יתבאר למטה), ויעקב הוה אתכליל ביה (שנצח דיעקב הוא כלול עם ההוד דנוק) ע"י שהם אב"א כנ"ל), ולא יכיל ליה (ר"ל כי לא היה יכול יעקב אבינו ע"ה לעמוד בזה ותשש חיליה)⁵⁵⁵.

והגם שהנצח דיעקב הרי הוא מקו הימין ויונק תמיד מהחסד כנ"ל בדברינו, וא"כ אלמה לא הגין הוא על ההוד דנוק, להרחיק יניקת הסמ' ותוקפיה משם. אך דע כי עומק הענין הוא בסבת עולם התהו, כי בעולם התהו הנה יצא במלכי העגולים הגבורה קודם להחסד, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א ב ע"ד ד"ה ושאר הו') וכן אמר ג"כ האריז"ל בספר הליקוטים (פרשת וישלח), וכן הוא בספר זהר הרקיע (דף קנא ע"ב)*, ולכן הנצח וההוד אשר הם תרי פלגי דגופא דת"ת, ונמשך בהם החסדים והגבורות שבת"ת, יצא גם בהם הגבורות מקודם, ויצאו מתחלה הגבורות שבת"ת ונכנסו בהנצח, ואח"כ יצאו החסדים שבת"ת ונכנסו הם בההוד. וזהו מ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה מלך הששי ט ע"ד), כי בתחלה יצא נצח בסטרא דדינא והוד בסטרא דרחמי, וכוננתו הוא על עולם התהו, שאז יצא מכולם הגבורות מקודם ונכנסו הגבורות שבת"ת בהנצח כי הוא קודם להקבלה, והחסדים בההוד שהוא אחריו (עא ע"א) וזהו כל הענין דעמידת הזו"ן אב"א, ונכלל ע"י הנצח דז"א בהוד דנוק, וההוד דז"א בהנצח דהנוק. ולכאורה איך יכולים להכליל ולהשתוות (עא ע"ב) זה בזה מאחר שהם שני הכפים, כף זכות וכף חובה. אך הוא הכל רק מסבת שרשם הראשון שבעולם התהו, אשר אז היו הנצח והוד בהיפך מה שהם עתה. (ובזה תראה כי נתקיים ג"כ עכ"פ דברי הקדוש הרמ"ק ז"ל במ"ש שנו"ה נתחלפו וכנ"ל, כי הסתכל עינו העמוקה בשרשם הראשון, ונגע בשורש הדברים בהשגתו הגדולה, אלא משום שהיה חסר לו כל תורת האריז"ל לא עמד בזה על בורים.) ולכן הוא כי בעת שהם בהקטנות והדינין והם אחור באחור, אשר הוא ג"כ רק מסבת הדינין דעולם התהו כנודע, הנה יש להם השתוות זב"ז, כי כן הוי מדת נו"ה שהם מתהפכים מרחמי לדינא ומדינא לרחמי. ולכן הוא כי בעת שהיה יעקב וז"א עם רחל אב"א לא הגין הנצח שלהם על הוד שלהם לדחות את החיצונים משם, כי גם הנצח עומד אז בבחי' הדינין, ולכן נפגם הוד דרחל וגם הנצח דיעקב, וכן נפגם ג"כ הפרק תחתון דנצח דז"א ג"כ, וכמ"ש בשער מאמרי רשב"י (דף יג ע"ב) ובשער הפסוקים וכן בלק"ת (פ' וישלח) בפסוק (בראשית לב כה) וירא כי לא יכול לו. ואמר שם, דלכך נוהג גיד הנשה בירך ימין ושמאל, משום דהיה הפגם בימין דיעקב ובשמאל דרחל, וזהו מ"ש הזוה"ק הנ"ל נטל תוקפא כו' בדינא תקיפא, ור"ל מכח הגבורות והדינין דעולם התהו, וכמו שבארנו בדברינו בדע"ה ח"ב דרוש ה' ענף ד' ה'. ופשוט כי עיקר סבת המאורע הלז שביעקב אבינו ע"ה היה מהחטא דע"ן הדעת אשר בסבת עולם התהו ע"ש בארוכה, והרי נתבאר כי עיקר הנגיעה אשר בכף ירכו הנה היה בההוד דנוק' ובהנצח דיעקב.

* הגהה

והענין מה שזהמלכין לחסד וגבורה אמר הגר"א בספד"צ (פרק א פס ב ע"ד) כי מקום שכל העולם הנקודות היו כולם מסטרא דדינא, לכן ילא פס מלך הגבורה קודם למלך החסד (וכמ"ס ג"כ האריז"ל בספר הליקוטים ס' וישלח). אבל צמלכין דנח הוד אשר לשיטת הגר"א ז"ל בספד"צ (פרק א פס), הנה הם ג"כ

⁵⁵⁵ תרגום: "ויגע בכף ירכו", כשבא אצל יעקב, לקח כח מאותו פנות ערב בדין הקשה, ויעקב היה נכלל בו ולא יכל לו.

שני מלכים לא אמר הגר"א שיצא מלך הוד מקודם, אלא אמר שנתחלפו הגו"ה עכמו, ויצא הנלח בסטרא דלינא והוד בסטרא דרחמי. הענין הוא כי בהמלכין לחסד וגבורה הנה הוה החסדים וגבורות עכמות בהם ואי אפשר שיתחלפו, כי כשיתחלפו יתבטלו ממציאותם. משא"כ הגו"ה, הנה אין חחוי"ג עכמות בהם, ר"ל שאין הנלח חסד בעלם ואין ההוד גבורה בעלם, אלא החסד בנלח הוא רק מקרה דבוק בו, וזה נעשה בו רק לאחר התיקון. וכן הגבורה בהוד, הוא רק מקרה דבוק בו, והוא נעשה בו רק לאחר התיקון. אבל עכמות מציאותם לנלח והוד הוא רק התפשטות מעכמות הת"ת שהוא ממוזג מחסד וגבורה וכלול משניהם, ונלח הוד הם התפשטות ממנו, ולכן הם תרי פלגי גופה (בחינוניותו), ולכן אמר האריז"ל, שהם שניהם יצאו רק וע"א למלך אחד. אך שיטת הגר"א ז"ל שבעולם הנקודות שיצאו כולם נפרדות, הנה נפרדו הגו"ה ג"כ, ויצאו לשני מלכים כל א' לעמו, אלא שיצא הנלח בסטרא דלינא והוד בסטרא דרחמי, כי כללות הגבורות שבת"ת גברו הם ללאת בתחילה ונכנסו הם במלך הנלח, הגם שהוא מלך הימין שבת"ת, ואח"כ נתפשטו כללות החסדים שבת"ת ונכנסו הם במלך ההוד הגם שהוא מלך שמאל שבת"ת ויצא הוא בסטרא דרחמי. וכ"ז הוא משום שהעכמות לנלח והוד הם מעיקרון ג"כ רק התפשטות הת"ת שכלול משניהם, ולכן יש בהם האפשרות להתהפך, ואפשר להנלח לקבל את הגבורות ג"כ, ולהוד לקבל את החסד ג"כ. ומה שנקבע הנלח לאחר התיקון אשר נתייסדו מאז בג' קוין, ונקבע הנלח בקו הימין לעולם, הוא משום כי כן הוא מעיקרו ג"כ, שהוא מלך הימין דת"ת, וכן נעשה הוא לאחר התיקון לענף החסד ואתקשר הנלח בחסד, ומאירים ומתפשטים בו החסדים לעולם, כי כן הוא הראוי לו מלך עכמותו, שהוא התפשטות מעכמות הימין דת"ת כנז'. ולכן נעשו החסדים בו דבחי' מקרה דבוק בעלם. וכן נקבע ההוד לאחר התיקון ללך שמאל ונעשה לענף הגבורה. והוא משום כי כן הוא מעיקרו ג"כ, שהוא מלך שמאל דת"ת, ומתפשטים בו הגבורות לעולם ודבחי' מקרה דבוק בעלם, כי הרי כן הוא הראוי לו מלך עכמותו, שהוא התפשטות מלך שמאל דת"ת. ועכ"פ הוא כי התפשטות החסדים בנלח והגבורות בהוד, אשר נעשה בהם כ"ז לאחר התיקון, ומאז ולעולם הנה הוא בהם כ"ז רק דבחי' מקרה דבוק בעלם. משא"כ החסדים וגבורות אשר צפוי החסד וגבורה הנה הוא בהם בעלם, כי רק זה הוא כל מציאותם ועכמותם.

אמנם הנה בעיקר הדברים אשר אמרתי בדברי רבינו הגר"א ז"ל, כי מה שאמר שבתחילה יצא הנלח בסטרא דלינא והוד בסטרא דרחמי, כוונתו הוא רק על יציאת המלכים לנלח הוד אשר בעולם הנקודות. הנה באמת אינו מבואר כ"ז בדבריו כלל, ואולי הוא באמת כוונתו כדעת הרמ"ק ז"ל, שהיה כ"ז גם לאחר התיקון, שכן נתייסדו מששת ימי בראשית שיהא יניקת הנלח משמאל והוד מימין משום מזיגת המדות כנ"ל מדברי הרמ"ק בהפרד"ס, והיה כ"ז עד המאורע ללליעת יעקב, ומאז נשתנה ונתייסד שתיקת הנלח מימין וההוד משמאל, ועי"ז הנה נעשה יניקתם מאז בלל מיזוג והמתקה. והוא פגם גדול, כי גם הנלח אעפ"י שנתקשר בימין, עכ"ז הרי נעשה פגום ע"י נגיעת הס"ס צריך יעקב שהוא סוד הנלח, ועי"ז לא היה נמשך אורו למטה עד ללאת שמאל ותיקן אותו קלת, והוא מה שאמר (שמואל א' טו כט) וגם נלח ישראל לא יסקר, ואח"כ נשלם תיקונו ע"י דוד, והוא שאמר (תהלים טו יא) נעימות בימינך נלח, וכמו שכתבתי כ"ז בפנים מדברי הרמ"ק. ועל כ"ז יהיה כוונת הגר"א ז"ל ג"כ במה שאמר כי מתחילה יצא הנלח בסטרא דלינא והוד בסטרא דרחמי, ויהיה כוונתו גם על מציאותם אשר מששת ימי בראשית וכדברי הרמ"ק ז"ל. והגם שלדעתי הם דברים תמוהים מאד, וכמו שכתבתי בפנים אך מה אני ומה דעתי.

אמנם הנה בדברי האריז"ל לא נמצא שום רמז בשום מקום לזה לומר שמתחילה נתחלפו הגו"ה ממידתם הראוי להם, ויצא הנלח מתחילה בסטרא דלינא והוד בסטרא דרחמי. ודעת האריז"ל בענין המאורע ללליעת יעקב הוא פשוט, כי הנה ע"י היראה והכנעה שהראה יעקב לפני עשו באמרו (בראשית לב ד) כה אמר עבדיך יעקב, ובהמלאכים, והמנחה ששלח לו. הנה עי"ז ניתן רשות וכח לשרו של עשו להאזק עמו ולפגוע בו, ונפגם עי"ז ירך יעקב, שהוא סוד הנלח. וכן נעשה פגם בהוד ג"כ, כמ"ש בזה"ק בראשית (דף כ"ג ע"ב) ווע' משפטים קיא ע"ב תרומה קס"ה סע"ב פינחס רמא ע"א רמג ע"א רמד ע"א, ומפרש האריז"ל דברי הזה"ק בראשית הגז' בעומק נפלא וכנ"ל בפנים, והם דברים יקרים מפז ומפנינים ומתוקים מדבש וגופת לופים, ואין מן הנורך כלל לומר שנתחלפו הנלח והוד בשום פעם מתכונתן הראוי להם. ואולי לא ראה הגר"א זללה"ה את דברי האריז"ל בזה, כי בימיו עדיין לא נדפסו, והיו כולם בכתובים ועיקרן היו בארץ ישראל, וכמו שכתב הרב הקדוש בעל השל"ה, כי אחר הסתלקות הרח"ו ז"ל היה

חרס מחכמי ארץ ישראל שלל להוליא הכתבים לחוץ עד מאה שנה. כ"ז נראה לדעתי וה' ית"ש צרחמיו יכפר, וע' דצרינו עוד צענין המאורע ליעקב אבינו ע"ה צספר הדע"ה ח"צ לרוש ה' ענף ד' סי' ד' ה' ע"פ צארכה ותמלא נחת צעה"ש ע"כ הגהה.

אמנם מ"ש הרב בשער תיקון הירח (פרק ה) כי הנגיעה היתה בהוד דיעקב, וכן הוא ג"כ בזהר בראשית (כו ע"ב), כבר כתב הרב בעל שמן ששון ז"ל שהכוונה הוא על רחל נוק' שהיא נקראת בשם יעקב, וכן כתב הרב עצמו בשער הקדמות (דף נא סע"ג), ע"ש כי רחל נקראת ג"כ בשם יעקב בזוה"ק (ח"א קנ ע"א ורסו סע"ב ובח"ב דף ב סע"ב), וכן הוא בדברי הרב בשער יעקב ולאה (סוף פרק ג) ובספר שעה"פ (פ' ויגש סי' מו). ויותר נראה לי לומר [אם ניהא קמיה דקוב"ה], כי כשם שיש בחי' יעקב בז"א כן יש ג"כ בחי' יעקב ברחל, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ב) וכן בשער הכוונות (בכוונת פורים) ע"ש. והגם דשם מבואר דזהו דוקא בעת שמקבלת הנוק' המוחזין שלא ע"י ז"א, אך עכ"ז הנה בעת שהיה יעקב אבינו ע"ה בעולם, היה מעמיד את אותו ההארה ברחל תמיד, וע"ד שכתב הרב שם בכוונת פורים באור דמרדכי, כן נראה לי לודאי. ואותו יעקב שברחל הרי הוא עומד עמה ג"כ אחר בפנים, כמו יעקב שבז"א, והיה ההוד דיעקב (שברחל) בההוד דרחל. וזהו מ"ש בזהר בראשית (כו ע"ב) כי ננע בהוד דיעקב בשוקא שמאלא, והכוונה הוא על בחי' יעקב שברחל, כן נראה לענ"ד לומר ובוזה ניהא הכל בפשטות היטיב.

כלל ט"ז ענף ה'

והנה יצא לנו מדברינו עכ"פ כי נצח והוד הנה יש בהם כח ההיפך שהם מתהפכים מרחמי לדינא ומדינא לרחמי, שהרי שרשם הראשון שבעולם הנקודות היו הפוכים משהם עתה וכנ"ל. וכן כשעומדים הזו"ן אחר אחר דבוקים בכותל אחד, הנה הנצח דידה בהוד דידה, וההוד דידה בהנצח דידה, והרי מתהפכים מנצח להוד ומהוד לנצח. וכן מתחלף בהם תמיד ההשפעה למטה לפי הזכות והמעשים, לפעמים נמשך מכל הנה"י כולם רק דינין לבד, וכידוע שבנה"י נכללו כל הכתרים תתאין שהוא כל הע"ס דילהון, וכמ"ש באד"ר (קמג ע"א) ובאחרי מות (דף ס ע"ב), וע' בהגר"א סד"צ (פרק א בד"ה מלך החמישי ט ע"ד וכן בדבריו שם פרק ג בד"ה כתיב ויאמר נו ע"ב ד"ה וע"כ נסתיים). ולפעמים נמשך מהם כולם חסדים גדולים, כי כל הודאה ומודים הוא בהוד, וכמ"ש הרב בכוונת מודים (שעה"כ לו ע"ב), וע' בזהר תרומה (קסח ע"ב). וכמו שידוע ג"כ מכוונת על הנסים שנו"ה נקרא נסים, וכמ"ש בתיקונים (תיקון יג כט ע"ב). והרי לנו כי נו"ה הם מתהפכים, ומזה הוא כל ענין ההיפך שבהבריאה. והרי נתבאר לנו שכל הבחנת ריבוי נגד היפך אשר אנו מוצאין בהבריאה, הנה שרשם ויסודם הוא מהו"ק חג"ת נה"י, כי הת"ת והיסוד הנה הם שורש להריבוי, והחסד וגבורה הוא שורש להנגד, והנצח וההוד הוא שורש לההיפך.

אך ענין התמורות הנה הוא בהמלכות וכמ"ש בתיקונים (תיקון כא דף סז ע"ב) ועל התמורה דא שכינתא תתאה (מלכות) (עא ע"ג) דאיהי תמורה בההוא דאתמר ביה אל תמירני בו, ואינון ה' ה' שהם בינה ומלכות, והם הגאולה והתמורה (כסא מלך שם), וע' עוד שם בתיקון כ"ו (דף עט סע"ב) וכן הוא ברע"מ (פרשת תצא דף רפא ע"א), על התמורה שכינתא תתאה באן אתר אתמרת בעולימא דילה מטמ' כו' ע"ש⁵⁵⁶, וע' בפרדס שער אבי"ע (פרק ד) ובשער הצירוף (פרק ה). אך מה שנוגע לענינינו הוא מ"ש בס' קהלת יעקב ערך תמורה, שענין מה שהמלכות נקרא תמורה משום כי היא סוד (בראשית ג נד) להט החרב המתהפכת (וכמ"ש בפ' וארא דף כז סע"ב), כי היא מתהפכת מרחמי לדינא ומדינא לרחמי כפי קבלתה מלמעלה, וכולא בידה מסירין, וכמ"ש בפ' בשלח (דף נא ע"א) אפקיד מלכא בידהא כל זיינין דיליה כל אינון מארי מגיחי קרבא כל אינון

⁵⁵⁶ ז"ל בשלימות: וזאת התעודה בישראל על התעודה אימא עלאה צור תעודה חתום תורה בלמודי איהו חותם דעלמא חותם דשמיא וארעא על התמורה שכינתא תתאה באן אתר אתמרת בעולימא דילה מטטרון וישנה תמן איהי משנה ואדם דאתמר ביה כתפארת אדם לשבת בית משנה פניו ותשלחהו. תרגום: וזאת התעודה בישראל על התעודה אם העליונה צור תעודה חתום תורה בלמודי הוא חותם העולם חותם השמים והארץ על התמורה שכינה תחתונה באיזה מקום התחבאה בנער שלה מטטרון וישנה שם היא משתנה ואדם שנאמר בו כתפארת אדם לשבת בית משנה פניו ותשלחהו.

אבנין יקירין דמלכא כל גנזייתא דמלכא כו' כו' 557 ע"ש, וכן בפ' אחרי מות (עד סע"א). והנה ממנה הוא כל התמורות, החיים והמות, העושר והעוני, השלום ומלחמה, וכן כולם, כי כל הו"ק חג"ת נה"י שהם שורש דריבוי נגד היפך כנ"ל הם כולם משתמשים בה, כי היא קודם לכל ואחרון לכל כנ"ל ענ"ב, ובה ועל ידה מוציא כל א' את כחו לפועל, שממנה הוא כל הריבויים והנגדיים וההפכים אשר בהבי"ע, כי היא ראשית לנבראים⁵⁵⁸ שכולם הם צבאיה, ועל ידה נעשית הכל. וכן אח"כ יחזרו הכל אליה וישבו כולם על ידה לאחדותם ולשרשם הראשון, ויתייחדו גם כל הו"ק כולם ג"כ על ידה משום שהיא שורש הכל וסבת הכל ותכלית הכל כנ"ל ענ"ב.

ונאמר עוד, כי הנה הגם שאמרנו לעיל ענ"ג שאלו הג' בחי' ריבוי נגד היפך שבהמציאות הנה יש להם בהכרח קדימה זה על זה, כי מקודם הוא הריבוי, ואחריו הנגד, ואחריו ההיפך, והם ג' בחי' מיוחדים, שהרי אפשר להיות ריבוי בלתי נגד, וריבוי נגד בלתי היפך, אמנם בשרשם העליונים שהם הו"ק, חג"ת נה"י, שם הוא אינו כן, כי הם נכללו כולם זב"ז, וישנם כל הג' בחי' בכל א' מהם. וכשיצא שורש הריבוי יצא כלול משורש הנגד וההיפך ג"כ. והיינו כי הנה היה יציאת הריבוי בב' מדרגות שאינם שוים, והיה יציאתם זה מזה. ובמה שיצאו בלתי שוים, הנה זהו התחלת שורש להריחוק והנגד שהם התמורות, ובמה שיצאו זה מזה, והוציא הראשון את השני לו בתכונת הריחוק והשינוי. וא"כ הרי יש בכח הראשון עצמו להתחלף ולהשתנה, וא"כ הרי זה ג"כ התחלת שורש להיפך. והיינו כי הרי הת"ת והיסוד אשר הם שורש הריבוי, ויצא היסוד מהת"ת, הנה ידוע הוא כי הם אינם שוים במדרגה, כי ת"ת נוטה לימין ויסוד לשמאל, ות"ת ו' רבתא ויסוד ו' זעירא (כמ"ש בזהר אחרי מות דף עד ע"ב). וא"כ הרי יש בהם הבחנת השינוי והריחוק שהוא שורש הנגד וההיפך כנז'. וכ"ז הוא הן בת"ת והן ביסוד, כי מאחר שיצא היסוד מהת"ת, א"כ הרי כל התכונות שישנם בהת"ת ישנם בהיסוד ג"כ, כי תכונת הענף והשורש שוים לעולם, וכן הוא במכל שכן בהחסד וגבורה אשר הם שנים שהוא ריבוי, והם הנגד. כי הרי הם הנגדיים עצמן, ושניהם יצאו ממקור אחד, שהרי הם שניהם מהדעת המתפשט מהבינה. והרי יש בהדעת הכח להתחלף מקצה לקצה, שהוא בחי' ההיפך, וכל התכונה והכח אשר בהמקור והשורש, הנה ישנו ג"כ בהתולדה והענף. וא"כ הרי יש בהחסד והגבורה כח ההיפוך ג"כ בכל א' מהם, ומכל שכן בהנצח וההוד אשר בהם הוא בחי' ההיפוך כנ"ל, הנה הוא כלול בע"כ מכח הריבוי והנגד, שכל היפוך הרי הוא רק ע"י הנגדיים שהם שנים שהוא ריבוי, שהרי כל שימוש של ההיפך הוא רק על ידיהם כנ"ל ענ"ג. וא"כ נמצא כי כל הו"ק כולם הנה כלול כל א' מכל הג' בחי' דריבוי נגד היפוך, אלא שהגילוי העיקרי שבהם הוא בכל א' בפנ"ע. ויש לכל א' מקום מיוחד, כי בת"ת ויסוד הוא הגילוי העיקרי דהריבוי, ובחז"ג הוא הגילוי העיקרי דהנגד, ובנו"ה הוא הגילוי העיקרי דההיפך. אבל באמת הנה כלול כל א' מכולם, וכ"ז הוא משום שכולם יצאו ממקור אחד, שהוא מהדעת המתפשט מהבינה, אשר שם הוא השורש של כולם, ונתייחד שם השורש לכל הג' בחי' ריבוי נגד היפוך בשביל צורך תוצאות כל המציאות דבי"ע, שהם רק בריבוי נגד היפוך, אשר הם יצאו ע"י הו"ק חג"ת נה"י, ומשום שכולם יצאו משורש אחד לכך כלול כל א' מכולם. {עא ע"ד}

אמנם דע כי בעומק הענין הנה ישנם אלו הג' בחי' ריבוי נגד היפוך גם בהג"ר ג"כ, וכמו שנודע שכל מה שיש למטה ישנם ג"כ למעלה בהעלם, כי בהו"ק נתגלה אלו הג' בחי' שם בבחי'

⁵⁵⁷ ז"ל בשלימות: אפקיד מלכא בידהא כל זיינין דיליה כל אינון מארי מגיחין קרבא כל אינון אבנין יקירין דמלכא כל גנזייתא דמלכא אמר מהכא כל מאן דיצטרך למללא עמי לא יכיל למללא עמי עד דאודע לה למטרוניתא כך קודשא בריך הוא מסגיאות חביבותא ורחימותא דיליה בכנסת ישראל אפקיד כלא ברשותה. תרגום: הפקיד המלך בידיה כל כלי זיינו כל אותם בעלי לוחמי קרבות וכל אותם אבנים יקרות של המלך וכל גנזי המלך אמר מכאן כל מי שיצטרך לדבר עמי לא יוכל לדבר עמי עד שיודיע למלכה. כך הקדוש ברוך הוא מרב חביבותו ואהבתו לכנסת ישראל הפקיד הכל ברשותה.
⁵⁵⁸ ע"י לעיל הערות 139, 140.

כח ויכולת, ובהג"ר הנה הם שם בבחי' רצון ומחשבה⁵⁵⁹, אבל עכ"פ הוא כי כל מה שנתגלה בהו"ק בהכח והיכולת הרי זה יצאו רק מהמחשבה והרצון שבהג"ר והרי ישנם שם עכ"פ.

והנה הוא בדרך זה, כי הב' בחי' שבכתר שהם אי"ן⁵⁶⁰ וא"א, הנה הוא שורש השרשים להריבוי אשר בת"ת ויסוד. והב' בחי' שבחכמה שהם או"א עלאי"ן⁵⁶¹ הם שורש השרשים להנגד אשר בהחוי"ג. והב' בחי' שבבינה, שהם ישסו"ת הם שורש השרשים להפיך אשר בנו"ה. וכן הדעת הנה הוא שורש השרשים להתמורות שבמלכות. וכן אמר האריז"ל בפירושו לסד"צ (בזהר הרקיע דף קכ"א ע"א) כי הכתר בהב' רישין שבו הוא בבחי' הת"ת והיסוד, והחכמה הכלול מאבא ויש"ם הוא בבחי' החסד והנצח, והבינה הכלולה מאימא עלאה ותבונה היא בבחי' הגבורה והוד, וע"ש בארוכה בזה. אמנם משום גודל ההעלם אשר בכח"ב נכללו שם בתלת, כי הת"ת והיסוד אשר בהו"ק הם שנים דאין ריבוי פחות משנים, הנה בהג"ר הם אחד, והוא הכתר הכולל אי"ן וא"א. והחוי"ג אשר בהו"ק הם שנים, משום דאין נגד אלא ע"י שנים דוקא. אבל בהג"ר הוא אחד, והוא חכמה הכולל או"א עלאי"ן. והנצח וההוד אשר בהו"ק נתחלקו בפנימיותם לשנים ע"י התפשטות החוי"ג שבהם, ומתחלקים לפעמים שניהם לחסד, ולפעמים שניהם לדין, ולפעמים אחד לחסד ואחד לדין, וכן הם מתחלקים מנצח להוד ומהוד לנצח. והיינו כשהם אהור באהור, והם בפנימיותם שנים עכ"פ. אבל בהג"ר הוא כלול באחד, והוא בינה הכולל ישסו"ת באחד, אבל בהעלם הרי הוא בהג"ר ג"כ ו' בחי', כי הם שורש השרשים דהג' בחי' ריבוי נגד היפוך, אשר כל א' הוא רק ע"י שנים דוקא.

והוא בדרך זה, כי הרי הב' רישין דא"א מאחר שנבחנו לב' בחי', והקד"א הרי הוא מפסיק בין האורא עלאה להמ"ס, א"כ הרי הוא שורש השרשים לבחי' הריבוי בודאי. ומה גם כי הרי נודע הוא שבפרטות הם ג' רישין, והם נגד דעת ת"ת ויסוד, כי הראש העליון הוא בפנימיותם ע"ד הדעת שהוא פנימיות הו"ק, אבל עכ"פ הוא כי הם נבחן בג', וא"כ הרי הוא בחי' ריבוי בודאי, שרדל"א שהוא אחד הנה נתפשט ממנו עוד ב' רישין, והוא שורש השרשים לכל בחי' הריבויים. אבל או"א עלאי"ן הנה הם בבחי' נגד כי הרי הם זה מול זה, זה מימין וזה משמאל, והם שורש החסד וגבורה כנודע, והרי הם שורש השרשים לבחי' הנגד. אך ישסו"ת הנה הם בבחי' ההיפך כמו הנצח וההוד, והוא במה שנודע כי עיקרן דיססו"ת הם מאחוריים דאו"א עלאי"ן, שהם ע"ב וקס"א⁵⁶² גימ' זכור⁵⁶³, ומהאחוריים שלהם שהוא קפ"ד ותקמ"ד⁵⁶⁴ גימ' תשכ"ח, ומזה נעשה הפנים דיססו"ת. והרי נתהפך ביססו"ת מזכור לתשכ"ח, ומשם הוא שורש השכחה. וכן אותן הקפ"ד ותקמ"ד אשר הם באו"א עלאי"ן בחי' האחוריים נעשים הם ביססו"ת לבחי' מקד"ם וקדמ"ת, שהוא ההוראה דפנים בפנים (וכמ"ש הרב כ"ז בזווגים (פרק ו) ובמבוי"ש בדרושי או"א (פרק ג'⁵⁶⁵ ע"ש). והרי נתהפך ביססו"ת מאחור לפנים, והם שורש השרשים לבחי' ההיפך, כי מהם נמשך בחי' שורש ההיפך אשר בהו"ק שהוא בהנצח והוד כנ"ל, וכן הדעת עלאה שהוא המזלזל, הנה הוא שורש השרשים להתמורות אשר מהמלכות, וכמ"ש הגר"א ז"ל בס' יהל אור (בהיכלות בראשית היכל ו בדף יט ע"ד בשורה לא) דיקנא כו' ע"ש⁵⁶⁶. [וע' עוד בדבריו בסד"צ (פרק א בד"ה זנבא ברישיה יא ע"ד) בהגהה שם בסופו]. והרי לנו עכ"פ כי כל אלו הג' בחי' ריבוי נגד היפך (וכן שורש כל

⁵⁵⁹ עי' בהגר"א על תיקו"ז כ ע"ג ז"ל, בריש הורמנותא - שכתר הוא רצון, בסוד רצון ומחשבה והרהור וקול ודיבור נגד ה' פרצופים.

⁵⁶⁰ עי' לעיל הערה 77.

⁵⁶¹ עי' ע"ח שער אנ"כ פרק ח שאבא נחשב כאו"א ואמא כישסו"ת.

⁵⁶² יר"ד ה"י וי"ו ה"י, אל"ף ה"י יר"ד ה"י.

⁵⁶³ עי' ע"ח שער הכללים פרק ו.

⁵⁶⁴ יר"ד יר"ד ה"י יר"ד ה"י וי"ו ה"י וי"ו ה"י, אל"ף אל"ף ה"י אל"ף ה"י יר"ד אל"ף ה"י יר"ד ה"י.

⁵⁶⁵ אין פרק ג' שם ונדצ"ל פרק ט' (לב ע"ד).

⁵⁶⁶ ז"ל בשלמות שם, דיקנא שורשי הקלי' ושער רישא שורשי הדינין שהן עמר נקי ותלג חוור כידוע. וידוע שאין הדינין והסט"א מתמתקין אלא בשרשם והסיגין מתפשטין למטה בסוד בהרת ושאת שהן שלג וצמר לבן ותולע הוא בז"א בפומא בסוד תולע ותולעת.

התמורות) הנה הם מושרשים כולם בהג"ר ג"כ, אלא ששם נכללו בתלת, כי משום גודל ההעלם וגודל האחדות אשר שם נכלל כל שנים מהם באחד וכנ"ל, אבל הם כלולים שם בהעלם עכ"פ. וכאשר נתבונן בזה נאמר עוד כי כל הי"ם כולם אשר הם נבחרים בג' מדרגות, היינו הג"ר מדרגה אחת, והו"ק מדרגה שניה, ומלכות מדרגה שלישית, הנה אלו הג' מדרגות הם הם הג' בחי' דריבוי נגד היפך, והבחי' הד' שהוא התמורות היוצא מהם, הנה הוא באמת רק בהעלמות בי"ע לבד. והיינו כי הנה (עב ע"א) הג"ר הוא שורש הריבוי, דלכך נבחרים בג' בחי', דאין רבים פחות משלשה. ומה שנבחנו הם בג' מדרגות ג"כ, וכנודע שאבא הוא למטה במדרגה מא"א, וכן אימא היא למטה מאבא, הנה הוא רק משום שהם השורש דהו"ק ומלכות היוצאים מהם, שהם הנגד וההיפך, אשר הם זה למטה מזה, לכך כלול שרשם בהג"ר ג"כ, כי ע"כ הוא שכל תכונת הענף ישנו בהשורש, וכלול בכל א' מכל הבחי' וכמ"ש לעיל. אבל מצד עצמן הוו כל הג"ר במדרגה אחת, וכנודע שהם כחד חשיבין (ע"ח שער מול"מ ב ועוד⁵⁶⁷), ועיקר שורש הנגד הוא רק בהו"ק, כי הרי מתכונת הנגד הוא שיהיו שני מציאויות ובאיזה ריחוק בינתיים דוקא וכנ"ל ענ"ג, וזהו רק בהו"ק לבד, אשר הת"ת מפסיק בין החסד להגבורה, וכן היסוד הוא מפסיק בין הנצח לההוד, והיה הב' קוין דימין ושמאל שהם הנגדיים מרוחק זה מזה. משא"כ בהחוב הרי הם תרין ריעין דלא מפרשין כנודע (זהר ויקרא ד ע"א), וכמ"ש באו"א (סוף פרק ז), והם לעולם פב"פ שאין בהם בחי' אב"א כלל [וכמ"ש בשער השמות (פרק ז בהמ"ת שם) ע"ש]. משא"כ בהב' קוין דהו"ק שהם חסד נצח גבורה הוד, הרי הם לעולם מרוחקים זה מזה ע"י ת"ת ויסוד המפסיק ביניהם, ועי"ז הנה עומדים הב' קוין בבחי' נגד ממש. אמנם הת"ת והיסוד שהוא הקו האמצעי אשר ביניהם, הנה הוא משורש הריבוי שבהג"ר שנתפשט ויצא מבחי' הריבוי שבהג"ר להמציא ולהוציא מהם את כל בחי' הנגד בהו"ק וכמו שאמרנו לעיל ענ"ג, כי הנגד הוא יוצא מהריבוי והוא אחריו שהריבוי הוא קודם אליו, וממנו יצא הנגד. ועל זה נתפשט ויצא הקו אמצעי שבת"ת ויסוד שהוא בחי' הריבוי, להוציא את הנגד על מציאותו הראוי לו ובמקומו הראוי לו, והוא הב' קוין דימין ושמאל, חסד נצח, גבורה הוד, שהם הנגד העיקרי. ומה שיצאו ב' בחי' שהם חג"ת נה"י ולא הספיק בחג"ת לבד, הנה הוא משום כי הנה"י הנה הוא הממוצע בין הנגד וההיפך אשר הוא בהמלכות, ויצאו הנה"י להמציא ולהוציא את בחי' ההיפך שבהמלכות מהנגד שבהחג"ת.

ודע והבן, כי בכל ב' מדרגות הנה ישנם לעולם ב' בחי' אמצעים ביניהם, אחד במקום העליון שהוא סופו דהעליון, ואחד במקום התחתון שהוא ראשו דהתחתון. וכן היה כאן, כי הג"ר שהוא שורש הריבוי, והו"ק שהוא שורש הנגד, הנה ישנם ב' אמצעיים ביניהם, אחד במקום הג"ר עצמו ובסופא דילהון, והוא בחי' ישסו"ת, כי הם הממוצע בין הריבוי והנגד. והוא במה שנודע כי הזווג דיסו"ת הוא אינו תדירי דלזמנין מתפרשין, וכמ"ש באו"א (ריש פרק ח) ובמוחי' (פרק י) ובכ"מ, והרי יש ביניהם איזה בחי' ריחוק ג"כ אשר הוא מתכונת הנגד. והנה הם שנים שהוא מתכונת הריבוי, והרי הם הממוצע בין הריבוי והנגד, והם במקום הג"ר עצמו ובסופא דילהון. והממוצע השני הנה הוא הקו האמצעי שהוא הדעת המתפשט בת"ת ויסוד, והאמצעי הזה הוא במקום התחתון עצמו שהוא במקום הו"ק וברישא דילהון, כי מהדעת המתפשט מהג"ר שורש הריבוי יוצא ונמצא הב' קוין דימין ושמאל תכונת הנגד. וכן הוא עד"ז בין הנגד להיפך, שהוא בין הו"ק להמלכות, הנה ישנם ג"כ ב' אמצעיים ביניהם: אחד הוא הנצח והוד, שהם מתכונת הנגד שבהו"ק ובסופא דילהון שהרי הם סוף של הב' קוין דימין ושמאל, ויש בהם ג"כ מתכונת ההיפך וכנ"ל בדברינו, והם האמצעי בין הו"ק להמלכות, אבל הם עומדים לעולם במקום הו"ק עצמן. והאמצעי השני הנה הוא היסוד בשני הבחי' יסוד ועטרה שבו, והנה הוא נקרא כ"ל (זהר בראשית יז ע"א) הכולל ה"ח וה"ג, וכשהוא עומד בז"א הרי נכלל בו הה"ח שבז"א, וכנודע שהוא כללות

⁵⁶⁷ עי' דע"ה ח"ב קטו ע"ג, שם מביא רבינו ראי' לכך מתיקו"ז כד ע"ב: אימא עלאה מקננא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.

דהה"ח, אבל הוא נכנס לפעמים בהמלכות, והרי הוא אז במקום המלכות עצמה ומשפיע בה אז גם הה"ג כנודע.

והנה מתהפך היסוד בהשפעתו, כי לפעמים משפיע חסדים ולפעמים משפיע גבורות, והוא מבחי' ההפך, כי ממנו נמשך ההיפך שבמלכות, והוא הממוצע בין הז"א להמלכות, והוא רישא דילה, וכמ"ש הגר"א בסד"צ (פרק א בד"ה מלך השמיני י ע"א), וע' בתיקונים (ריש תיקון יט לו ע"א). אך עיקר ההיפך הוא רק בהמלכות וכנ"ל, שהיא נקרא (בראשית ג כד) להט החרב המתהפכת מדינא לרחמי ומרחמי לדינא (זהר ח"ב כז ע"ב), וכן בהתמעטה וירידתה בבי"ע נקראת עין הדעת טו"ר כמ"ש הרב בשער ציור עולמות (בהקדמה). והרי לנו כי הג' מדרגות דהג"ר וו"ק ומלכות, הנה הם הג' בחי' דריבוי נגד היפך. אמנם התמורות הנה הם רק בהעולמות ב"ע עצמן, כי רק שם הוא עיקר הטוב והרע, ויצא שם כל א' על מציאותו ממש. וכשהמלכות משתמש בהם (עב ע"ב) לפעול בזה או בזה, אז נקראת להט החרב המתהפכת (וכן עין הדעת טו"ר), וכמו שאמרנו לעיל ענ"ג שכל ענין ההיפך הוא משתמש בהתמורות, והיינו בירידתה לבי"ע, וכמ"ש בתיקונים (סז סע"ב) ועל התמורה דא שכנתא תתאה דאיהי תמורה בההוא דאתמר ביה אל תמירני בו וכנ"ל.

וכן ע"פ כל הדברים שאמרנו הנה יש לנו לומר עוד, כי הג' קוין שבהספי' שהם, כת"י דח"ן בג"ה, שהם ימין ושמאל ואמצע, הנה כל קו האמצעי הוא שורש לבחי' הריבוי, כי אין רבים פחות משלשה (זהר ח"ב קיז ע"א), והוא הג' ספי' דקו האמצעי. והיה נמשך התגלות הריבוי לאט לאט, בתחלה בהג' רישין אשר עם רדל"א, ואח"כ בהג' רישין אשר בא"א עצמו, וכמ"ש בשער א"א (פרקים ב ג ד), ואח"כ בדת"י. והב' קוין דימין ושמאל הם שורש לבחי' הנגד, ומתחיל הוראת הנגד להתנוצץ בהחכמה ובינה, ונגמר בהחסד ונצח ובגבורה הוד, כי יציאת כל בחי' הוא רק לאט לאט כנודע. והמלכות הוא שורש לבחי' ההיפך, והנצח והוד הם האמצעים לזה, כי בכל א' יש בחי' ממוצע וכנ"ל. והתמורות הם בבי"ע, והמלכות בירידתה שם היא האמצעית לזה, שעל ידה ובכוחה יצאו בהבי"ע כל התמורות דטוב ורע, ויצאו ג"כ לאט לאט מבריאה ליצירה ומיצירה לעשיה, כי עיקר מציאותם דכל התמורות הוא בעשיה כנודע.

והרי נתבאר לנו מכל דברינו אשר עד כה, כי הגם שעיקר כל הבחי' דריבוי נגד היפך הנה הם רק בהעולמות ב"ע, אך שורשם הנה הוא באצילות עכ"פ, כי כל ענין הג' קוין דהי"ס הנה הם לצורך המציאות דבי"ע אשר הם מיוסדים על ג' וד' תכונות, שהם ריבוי נגד היפך ותמורות. ויצאו הי"ס בתיקון סדר ג' קוין כדי להעשות שורש לכ"ז, והוא בד' אופנים כמו שבארנו: א', כי הו"ק הם ריבוי נגד היפך, והמלכות בה ועל ידה הם התמורות. ב', בהג"ר והדעת, כי הג"ר הם ריבוי נגד היפך, והדעת הנה על ידו הוא התמורות. ג', כי הג"ר הם הריבוי, והו"ק הם הנגד, והמלכות בה הוא ההיפך, והתמורות הוא בבי"ע. ד', כי כל הקו האמצעי כת"י הוא הריבוי, והב' קוין דח"ן בג"ה הם הנגד, והמלכות בה ההיפך, והתמורות הוא בבי"ע. וכל אלו הד' אופנים הנה ענין אחד לכולם, שהי"ס בכלל הנה יש בהם השורש דריבוי נגד היפך והתמורות, ונכלל כל א' מכל התכונות, ויצאו לגילוי העיקרי אשר לזה, ע"י שנסדרו בג' קוין. וזהו ענין התיקון דג' קוין שנעשה ע"י השם מ"ה, לייסד את כל הסדר דריבוי נגד היפך והתמורות שייצא כל א' בסדר נכון מסודר במקומו ובזמנו, ככל הראוי להנהגת דהמציאות. כי הנה ראה רצונו ית"ש לייסד את הבריאה כולה, הן מציאותה והן הנהגתה בכל משך זמן דהעוה"ז עד עת קץ תיקון האחרון רק ע"פ הסדר דריבוי נגד היפך ותמורות, כי רק בזה הנה נעשה כל השינויים והתחלפות כל הפעולות והמעשים בכל אשר נעשה תחת השמש, ורק בהם ועל ידיהם הנה הוא כל הכ"ח עתים דקהלת (פרק ג) וכל התמורות אשר בספר יצירה (פרק ד משנה ג⁵⁶⁸) ובמסכת⁵⁶⁹ תמורה. כי רק על ידיהם נעשה הטוב והרע, והשכר והעונש. וכן מזה הרי נמשך ג"כ כל ענין הבחירה הניתן להאדם.

⁵⁶⁸ ז"ל: שבע כפולות בג"ד כפר"ת בדבור ובתמורה, תמורת חכמה אולת, תמורת עושר עוני, תמורת זרע שממה, תמורת חיים מות, תמורת ממשלה עבדות, תמורת שלום מלחמה, תמורת חן כיעור.
⁵⁶⁹ נדצ"ל מדרש, ואם כן ע"י הערה 701.

והנה יסד הקב"ה כ"ז לסבב בהם את תהלוכות הנהגת דהמציאות כולו בכל משך זמן דהעוה"ז, והוא ממחשבתו הקדומה והנעלמה אשר אין שום בריה יכול לעמוד עליה, וכמ"ש (מנחות כט ע"ב) שתוק כך עלה במחשבה לפני⁵⁷⁰. והוא גזרה כבושה מלפניו ית"ש בכוננת כל הבריאה, אשר הוא לצורך תכלית האחרון, לייסד את כל סיבתה, ר"ל סיבת התכלית רק ע"י ההנהגה הזו דוקא אשר בכל משך זמן דהעוה"ז, וכמו שביארנו כ"ז בדברינו בספר הדע"ה ובכ"מ וכנודע. וגזרה רצונו ית"ש להעשות כ"ז רק ע"פ יסוד דהמציאות אשר נתייסדה בריבוי נגד היפך ותמורות, וכ"ז הנה נעשה ע"י הסדר דג' קוין אשר בהי' ספי' דאצילות, שהם שורשי דכל העולמות בי"ע בכל מציאותם והנהגתם. ונעשה הסדר דג' קוין אשר בהי' ספי' היסוד למציאות כל הכחות דריבוי נגד היפך ותמורות. והיסוד דריבוי נגד היפך ותמורות אשר בהם הוא כל ההנהגה דהעוה"ז, הנה הוא הסיבה לכל תכלית העתיד אשר בהעוה"ב וכנו'. וכ"ז הנה הוא מהנהגתו הנוראה והנעלמה מעיני כל חי.

והרי נתבאר כי הסדר דג' קוין אשר נתייסד בהספירות בעת התיקון דמעשה בראשית, ונתקנו בזה כל הנקודות כולם, אשר מהם עצמם אחר שנתבררו הנה הוא התחלת אריגת דכל העולמות כולם בכל מציאותם אשר {עב ע"ג} גם בפרטי פרטות. הנה נעשה כ"ז, ר"ל כל הסדר דג' קוין אשר בכלם, כי הוא היסוד בכל מה שנעשה תחת השמש בהנהגה של עתה, אשר הוא עצמו הנה הוא הסיבה לכל תכלית העתיד, והוא בבחי' (ע"י תיקו"ז ז ע"א) סוף מעשה במחשבה תחילה. כי כ"ז הוא ממה שראה רצונו ית"ש במחשבתו הקדומה והנעלמה, וכוון וגזר על כ"ז מאז ומקדם, ומנהיג תמיד ע"פ כוונה זו, ועל זה אנו אומרים עליו ית"ש בכל יום תמיד (ברוך שאמר) ברוך גזר ומקיים, כי כולם הם רק פעולות וסיבובים לתכלית האחרון וכמו שראה רצונו ית"ש על כ"ז בתחילה, וכן מסבב על זה הכל תמיד לכוונת התכלית. ומעת שהתנוצץ להעשות בחפצו כל, עד אחרי ככלות הכל, הוא לעולם הכל רק גילוי רצונו ית"ש, מה שיוצא מהעלם לגילוי, והולך ומאיר בלי הפסק כלל, עד שיאירו בכ"ז כל קדושינו עמו בהתיקון דסוד האחדות הנורא יתברך, ויתעלה שמו על גילוי היות גדול העצה ורב העלילה להאיר ולהזהיר בנועמו וזיוו הנצחית אשר באחדותו הפשוטה לכל הדברים בו.

ענף ו'

והנה נאמר עוד כי הנה כל ענין דריבוי נגד היפך שאמרנו, אשר כל א' הרי הוא רק ע"י שנים דוקא וכנ"ל ענ"ג. הנה כל המקור והשורש דהשנים הוא בחי' דהחסדים והגבורות אשר ישנם בכל ספי' וספי' מראשית אצילותם אשר בעולם הנקודות, כי עצמות דכל ספי' הוא לעולם רק מחו"ג, אשר הם ג"כ בחי' מ"ה וב"ן. והיה כ"ז גם בעולם הנקודות עכ"פ, וכמו שבארנו כ"ז בדע"ה ח"א דרוש ד' בסי' ח' אות ל"ב ובסי' ט"ז אות ג"ט ע"ש. אלא דהמ"ה דהנקודות הוא נחשב ונקרא לאחר התיקון רק בשם גבורות וב"ן וכמו שבארנו שם. אבל עכ"פ הוא, כי היה בחי' חו"ג בכל ספי' גם בעולם הנקודות ג"כ, כי רק זהו עצמות המציאות דכל ספי'. והנה כל הריבוי הוא מצד הגבורות, כי אור החסד הוא מתפשט באורו בלי גבול כלל, ואי אפשר שיתראה שום ריבוי על ידו מאחר שהוא נמשך בלי הפסק. א"כ הרי כל מה שמתפשט ויורד הוא הכל אחד, אך מצד הגבורות שהוא הנותן מדה וכיל לכל אור, א"כ כאשר שמתגבר החסד ומתפשט עוד, הנה נתראו עי"ז לשנים ע"י ההפסק והגבול אשר לכל א' מצד הגבורות שבו, ומזה הוא כל בחי' הריבוי, ומכל שכן בחי' הנגד וההיפך. הרי פשוט הוא שכ"ז הוא רק ע"י בחי' הגבורות דוקא, כי מזה הוא הריחוק והשינוי אשר מקצה לקצה, והם ימין ושמאל, זכות וחובה כנודע. והנה כלולים החו"ג בכל ספי' וספי', אלא שכל ספי' שהוא יותר תחתונה מתגלה בה הגבורות ביותר, אך משום שכולם יצאו ממקור אחד, לכן אפשר להם להכלל ביחד, וכן לבסוף יחזרו וישובו כולם לאחד ולמקורן. ותחלת גילוי הגבורות היה ע"י הצמצום דאור א"ס כנודע, וכאשר נאצל אח"כ ספי' הכתר מאחר הצמצום ולמטה, הרי היה כלול עי"ז מחו"ג, ומשום שנאצל רק ע"י הצמצום. אמנם משום גודל קרבותו אל המאציל ית"ש

⁵⁷⁰ ע"י לעיל הערה 46.

היה בין בחי' הגבורות שבו במיעוט היותר אפשרי, והיו בו החו"ג שבו רק להתנוצצת שורש לבחי' גילוי הריבוי לבד, אבל לא לגילוי הנגד וההיפך כלל ח"ו.

ואח"כ הנה יצאו החב"ד מהכתר, ונתגלה בהם שורש לבחי' הריבוי ממש, אבל היה כ"ז עדיין ג"כ רק בבחי' גילוי שורש להריבוי לבד, אבל לא להנגד וההיפך כלל, כי אין בהם הרחקה עדיין וכנ"ל ענ"ה, וכנודע שכל הג"ר הם כחד חשיבין (ע"ח שער מול"מ ב ועוד⁵⁷¹), ולכן אין בהג"ר באמת רק שורש להריבוי לבד. ואח"כ כאשר מתפשט הדעת עוד למטה מהג"ר ונתפשט במקום הו"ק, הנה נתגלה בו החו"ג עוד ביותר, ויצאו החסד וגבורה ממנו בבחי' הרחקה ג"כ, כי הרי הת"ת מפסיק ביניהם, ואז נתגלו ונעשו הם שורש לבחי' הנגד, והוא בספי' החסד וגבורה. וכן נעשו ג"כ שורש השרשים להיפך, והוא בספי' הנצח וההוד, כי ע"י שנתפשט וירד הדעת בהת"ת [הדעת מלגאו והת"ת מלבר (תיקו"ז כט ע"ב)] עוד למטה מהטבור, הנה נתגלה בהם החסדים וגבורות עוד ביותר, והמציאו שורש השרשים להיפך ג"כ, והוא ספי' הנצח וההוד שהם שורש השרשים להיפך.

ואח"כ כאשר נתפשט וירד הדעת עוד למטה גם בהיסוד, הדעת מלגאו והיסוד מלבר⁵⁷², הנה נתגלה בהם החסדים וגבורות עוד ביותר, והמציאו הם את כל {עב ע"ד} בנין קומת ספי' המלכות, שהיא השורש לכל בחי' ההיפך ג"כ. והרי לנו עכ"פ כי כל בחי' הריבוי והנגד וההיפך הנה הוא הכל רק מהגילוי דהחסדים והגבורות, ע"י שהיו הולכים ומתגלים בהי"ס מגילוי לגילוי עד המלכות.

והנה הם בדרך זה, כי הג"ר אשר שם הוא עיקר הגילוי דהחסדים וגבורות רק לשורש הריבוי, הנה הם בסדר הזה: כי הכתר הוא עומד בבחי' החסד שבחסד, והחכמה בבחי' הגבורה שבחסד (ע' שער א"א פרק ו), ובינה בבחי' החסד שבגבורה, והדעת בבחי' הגבורה שבגבורה. וכ"ז הוא בהגילוי דחסדים וגבורות שבהג"ר, אשר הם רק בהגילוי דשורש הריבוי לבד. וישנם באמת חו"ג בכל א', אלא שבכל מי שהוא יותר עליון מתראה בו החסדים ביותר, וכל מי שהוא יותר תחתון מתראה בו הגבורות ביותר. אבל עכ"פ הוא כי כל הגבורות שבהם הוא רק לבחי' שורש הריבוי לבד.

אמנם בהו"ק הנה שם נתגלה החו"ג בגילוי יותר גדולה, ועומדים שם בבחי' שורש הנגד, שהוא בתכונת הריחוק ג"כ, והם בסדר זה: כי ספי' החסד הוא עומד בהנגד בבחי' חסד שבחסד. וספי' הנצח הוא גבורה שבחסד, כי הנצח מקבל מספי' החסד את הגבורות שבו, והוא גבורה שבחסד. וספי' הגבורה (משום שהוא עדיין סמוך להג"ר) הוא החסד שבגבורה, וההוד מקבל ממנו את הגבורות שבו, והוא הגבורה שבגבורה (ע' שער תיקון הירח פרק ה). אמנם הת"ת הרי אמרנו לעיל ענ"ה כי ענינו הוא שהוא נמשך ומתפשט מבחי' הריבוי שבהג"ר, להוציא את בחי' הנגד בהו"ק, ולכן לקח הוא את חלקו מהג"ר, והיינו את הדעת אשר הוא בחי' הגבורה שבגבורה מהג"ר כנז', הנה הוא אשר מתפשט מהג"ר ונכנס ומתלבש בהת"ת, וכנודע שהדעת הוא פנימיות הו"ק⁵⁷³, ועיקרו הוא בת"ת, דעת מלגאו ות"ת מלבר⁵⁷⁴, ונשאר הדעת לעולם נעלם שהוא אינו בחשבון הי' ספי' כנודע⁵⁷⁵, כי ע"ז אמרו בספר יצירה (פ"א מ"ד) עשר ולא אחד עשר, וכל גילוי הוא רק בהת"ת, ולקח אותו הת"ת לחלקו והוציא על ידו את הב' קוין דבחי' שורש הנגד שבהו"ק, שהם חסד נצח וגבורה הוד. ונמצא כי הת"ת והדעת אחד הוא, זה מלגאו וזה מלבר. ולקח הת"ת את חלקו רק מהגבורה שבגבורה דהג"ר.

⁵⁷¹ עי' לקמן ח"ב קטו ע"ג שם מביא רבינו ראייה לכך מתיקו"ז כד ע"ב: אימא עלאה מקנא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.

⁵⁷² עי' לעיל הערה 530.

⁵⁷³ עי' בהגר"א בספד"צ יד ע"ד.

⁵⁷⁴ עי' תיקו"ז כט ע"ב.

⁵⁷⁵ עי' בהגר"א בספד"צ יד ע"ד.

אך ספ"י היסוד הנה נודע הוא שהוא אין לו באמת אור בפנ"ע כלל, וכמ"ש בשער עקודים (פרק ג) ובנקודות (פרק ה) ובשבירת הכלים (פרק א) ובכ"מ, [והטעם הוא כי אם היה לו אור בפנ"ע היה פעולתו בלי הפסק וזה אי אפשר עתה, ואינו מזדווג אלא לפרקים⁵⁷⁶, ועוד כי מאחר שכל פעולתו הוא רק להוליד אור ונשמה חדשה, וכל אור חדש הנה הוא רק מה שלוקח מכל העליונים כולם, ולכן אין בהיסוד אור בפנ"ע, אלא שניתן בו לעת הצורך מכל הקומה כולה ואינו מיוחד בו אור בפנ"ע כלל (כי הוא אינו נבדל מלמעלה מאומה להיות לו חלק בפנ"ע)], ולכן אין לו בהו"ק שהוא בבחי' הנגד אור מיוחד כלל. אמנם לעת הצורך שהוא הזווג, הנה לוקח הוא ג"כ עיקר שפעו מהדעת אשר בפנימיות הת"ת, ולוקח ממנו הן מכחו העיקרי שבו שהוא מהג"ר ומהגבורה שבגבורות דהג"ר כנ"ל שהוא מהשורש דבחי' הריבוי, והן מכחו אשר התפשט בהו"ק, והמציא שם את השורש דבחי' הנגד בהב' קוין דימין ושמאל, הנה מכ"ז לוקח היסוד ממנו להשפיע וליתן להמלכות בעת הזווג. ונמצא שלוקח היסוד מהדעת שבת"ת הן את האור דכל שורש בחינות הריבוי שבהג"ר, והן את האור דכל שורש בחי' הנגד שבהו"ק, אלא שהאור דהג"ר הוא בפנימיותו, ואור הנגד שבהו"ק הוא בחיצוניותו. אבל עכ"פ הוא כי לוקח היסוד מכל הט' עליונים כולם, ויש בו מכל בחי' הריבוי ומכל בחי' הנגד. וכאשר נמשך בו הנה מתגלה בו החסדים וגבורות עוד ביותר, היינו להתחלף ולהתהפך בשינוי החלטי מקצה לקצה גם במציאות אחת, וככל תכונת ההיפך שבארנו לעיל ענ"ג. וממשיך הוא את כל אורות הללו בתכונת גילוי ההיפך בהמלכות, ונתגלה בה כל שורש דבחי' ההיפך ג"כ ובכל הראוי להמציאות דבי"ע. והיינו כי ע"י כ"ז הנה ישנם בה כל השרשי דהג' בחי' כולם, שהם שורש הריבוי אשר מהג"ר, ושורש הנגד שמהו"ק, ושורש גילוי ההיפך אשר נתוסף בהם ע"י ירידתם בהיסוד, וע"י יציאתם אשר מהיסוד להמלכות.

וידוע הוא שהמלכות הנה מקומה הוא נגד נה"י, והם מאירים בה תמיד. והנה נעשה בה אור הנצח להחסד שבחסד, וההוד הוא החסד {עג ע"א} שבגבורה, כי מה שהוא למעלה גבורה שבחסד וגבורה שבגבורה, נחשבים בה לחסד שבחסד ולחסד שבגבורה. ומה גם כי הנצח והוד הנה הם השחקים ששוחקים מ"ן (זהר ויקרא כו ע"א), ונתחדש בהם השפע לצורך הזיווג גם מהג"ר, ולכן נחשבים אז בה לחסד שבחסד ולחסד שבגבורה. אמנם יחודם בהמלכות הנה הוא ע"י היסוד, ולוקח אז היסוד מכל הי"ס כולם ומשפיע להמלכות, ועיקר קבלתה הוא הגבורות כנודע (ע"ח אר"א פרק ג), ועומד בה היסוד בבחי' הגבורה שבחסד. והמלכות עצמה היא הגבורה שבגבורה, כי כשיורדים בה האורות דחסדים וגבורות מכל הי"ס כולם, הנה מתגלה בה הגבורות עוד ביותר, ונחשבים כולם בה לבחי' גבורה שבגבורות בערך הז"א, דהרי לכך מתגלה בה השורש דבחי' ההיפך ג"כ וכנ"ז.

והנה הרי לנו מכ"ז כי בהעריך כל הג' בחי' ריבוי נגד היפך זה מול זה, יהיו הכתר חסד נצח בגילוי אחת לפי מדרגת כל א', כי הכתר הוא חסד שבחסד בשורש הריבוי, וספ"י החסד הוא חסד שבחסד בשורש הנגד, והנצח הוא החסד שבחסד בשורש ההיפך. וכן עד"ז עומדים הבינה גבורה הוד בגילוי אחת, שכולם הם חסד שבגבורה, אלא שזה בהריבוי, וזה בהנגד, וזה בההיפך. וכן עד"ז חכמה נצח (בהנגד) יסוד, הם כולם גבורה שבחסד, זה בהריבוי, וזה בהנגד, וזה בההיפך. וכן עד"ז הדעת ת"ת הוד (בהנגד) מלכות הם כולם גבורה שבגבורה וכנ"ל. ואין כוונתי שהת"ת הוא גבורה שבגבורות בהנגד, כי הגבורה שבגבורות בהנגד הוא רק ההוד לבד, אך כוונתי בהת"ת הוא, כי

⁵⁷⁶ עי' זהר ח"ג ד ע"א: אמר ליה רבי אלעזר אתחזי דהא דודים חביבותא אינון אמאי אינון תתאי אמר ליה אינון דתאבין דא לדא ולא משתכחין תדיר אקרי דודים ואינון דמשתכחי תדיר ולא מתכסיין ולא מתפרשן דא מן דא אקרו רעים ועל דא אלן דודים ואלן רעים אלן ברעותא באחדותא תדיר ואלן בתיאובתא לזמנין ודא הוא שלימותא דכלא בגין דתתברך כנסת ישראל וכדין חדוותא בכלהו עלמין. ז"ל: אמר לו רבי אלעזר נראה שהדודים הם חביבות. למה הם תחתונים. אמר לו אלו שמשותקים זה לזה ולא תמיד נמצאים נקראו דודים, ואלו שנמצאים תמיד ולא מתכסים ולא נפרדים זה מזה נקראו רעים, ולכן אלו דודים ואלו רעים, אלו ברצון ובאחדות תמיד, ואלה בתשוקה לפעמים, וזוהי שלמות הכל, כדי שתתברך כנסת ישראל ואז שמחה בכל העולמות.

הוא אשר לוקח בתוכו את הדעת שהוא הגבורה שבגבורות מהג"ר, ועל ידו מתקיימים ועומדים כל הו"ק על תכונתם וכנ"ל והבין.

[ובדברינו הללו יומתק לנו מ"ש הרב בשער תיקון הירח (פרק ה) בענין הדעת וההוד שישי להם השתוות זב"ז בסוד הכתוב (תהלים יט י) משפטי ה' אמת צדקו יחדיו, והם שוים יחד בגילוי הגבורות שבהם, כי הם שניהם בבחי' הגבורה שבגבורות כנו' וע"ש. ג"כ בענין הת"ת שמשתמשים בו ג"כ רק הגבורות, ונשלם על ידם ע"ד שהוא בהדעת ע"ש.]

ומה שהנצה והוד הם נחשבים בשניהם, היינו הן בהו"ק והן בהמלכות, והם מתחלפים כי הרי בהו"ק נחשבים הם לגבורה שבחסד ולגבורה שבגבורה, ובהמלכות הם נחשבים לחסד שבחסד ולחסד שבגבורה. הנה הוא מהטעם שאמרנו לעיל ענ"ה, כי הם הממוצעים בין הנגד להיפך, ולכן נחשבים הם לכאן ולכאן, אלא שבהנגד נחשב הנצה רק לגבורה שבחסד, ועומד בהנגד בערך מדרגת החכמה שבהריבוי. אבל בההיפך נחשב הנצה לחסד שבחסד, ובמדרגת ספי' החסד שבהנגד והכתר שבהריבוי. וכן עד"ז בהוד, כי נחשב לכאן ולכאן, ועומד בהנגד לגבורה שבגבורה ובמדרגת הדעת שבהריבוי. אבל בההיפך עומד ההוד לחסד שבגבורה, ובמדרגת ספי' הגבורה שבהנגד והבינה שבהריבוי, אך היסוד הגם שהוא ג"כ ממוצע בין הנגד להיפך וכנ"ל ענ"ה, עכ"ז אין לו אלא רק הבחנה אחת, והיינו הגבורה שבחסד אשר בההיפך, והוא מהטעם שאמרנו לעיל, כי בהו"ק שהוא בחי' הנגד אין לו שם אור מיוחד כלל, וכל שפעת וגילוי אורו דהיסוד הוא רק כשנכנס בהמלכות שהיא שורש לבחי' ההיפך, ולכן אין גם להיסוד אלא רק הבחנת אור אחד כמו המלכות. משא"כ בהנו"ה, הגם שהם ג"כ דידה כגודע, עכ"ז יש להם אור מיוחד בהו"ק ג"כ וכנו'.

והרי נתבאר מכל דברינו ענין תכונת הי"ס ושינויים אשר מהג"ר להו"ק ומהו"ק להמלכות, וענין יציאתם ותיקונם בג' קוין, כי כ"ז הוא נצרך להתהוות העולמות דהבי"ע, להמציאם בהתכונות דריבוי נגד היפך ובכל התמורות שבהם, וכמו שהם מסודרים לפנינו. והגם שכל הי"ס דאצילות הנה הם מיוחדים באמת באחדות גמור, והם נאצלו מאור האחדות שבא"ס ית"ש, אך הוא יתברך שמו הנה מגלה את היחוד לבחי' שונות, ומיחד את השינויים לאחדות גמור, ונתייחד בהי"ס כל שרשי תכונות הללו הגם שהם מיוחדים באחדות גמור, ולבסוף יתוקנו ויטייחו גם כל העולמות בי"ע הגם שהם נפרדים ע"י הג' סדרי התיקונים שבארנו לעיל כלל ט"ז ענף י', אשר כ"ז הוא ע"י האור דשם מ"ה שיצא בעת התיקון דמעשה בראשית, ועל ידו יחזרו ויתוקנו כולם, ר"ל גם כל העולמות בי"ע להאחדות השלימה בעת תיקון האחרון, וכמ"ש (קהלת א ט) מ"ה שהיה הוא שיהיה ומ"ה שנעשה הוא שיעשה, כי ממנו יבוא הט"ל של תחיה כמ"ש בתיקונים (סוף הקדמה שניה יט ע"ב), וישבו כולם על ידו לסוד האחדות, ואז יתראה ויתגלה (עג ע"ב) המקרא שנאמר (דברים ד לה) יהו"ה הוא האלהים, וכמ"ש בזוה"ק (תרומה קסא ע"ב), ואז (ישעיה ב יא) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא בב"א.

כלל י"ז ענף א'

ומעתה צריכין אנו לחקור ולדעת על כל העולמות שלמעלה מהאצילות, כגון העקודים וא"ק, וכן למעלה למעלה, וכן בהי"ס דההתפשטות הא' אשר להאצילות גופה אם יצאו גם הם מסודרים בג' קוין או לא, כי לכאורה יש פנים לכאן ולכאן. כי הרי לפי מה שבארנו בכלל ט"ז שכל ענין דהי"ס הנה הם בבחי' ריבוי נגד היפך, כי עצמות דהי"ס הוא חסדים וגבורות, וירדו החו"ג מגילוי לגילוי, מהג"ר להו"ק, ומהו"ק להמלכות, שהוא מריבוי לנגד, ומנגד להיפך, וזהו עצמו הוא הענין דהג' קוין וכנ"ל בארוכה. א"כ הרי ממקום שמתחיל הגילוי דהי"ס, משם הוא מתחיל הבחנת דג' קוין. ומה גם כי הרי הענין דהג' קוין הוא הוראת דתכונת פרצוף אדם, וכמ"ש הרב בעגולים ויושר (ענף ב וכן שם ענף ד), וא"כ הרי מתחיל ענין דהג' קוין תיכף מאדם קדמאה, דלכך נקרא בשם אדם קדמאה, משום שהוא מסודר בג' קוין, וכמו שמבואר בכל דברי הרב שם. וכן בכל עולם העקודים שהם האורות דאח"פ, הרי הם מיוסדים ג"כ רק בתכונת ג' קוין (וכמו שמבואר באח"פ (פרק א) וטנת"א (פרקים א ב) ובעקודים (סוף פרק א) ונקודות (סוף פרק ב) ובכ"מ). ולא עוד אלא

גם בהקו דא"ס ית"ש בארנו ג"כ בדברינו בחלק הביאורים בדרושי עגולים ויושר ענף ב' אות כ"ב, דגם שם הוא נבחן בתכונת ימין ושמאל ואמצע, ע"ש דברים עמוקים. וא"כ הרי נמצא לפ"ז, כי נבחן תכונת ג' קוים תיכף מהתגלות אור הראשון אשר מאחר א"ס ולמטה. וע' בדברי הרב בעגולים ויושר (ענף ב) שאמר שם דגם ביי"ס דהעגולים נבחן שם ג"כ בחי' ימין ושמאל ואמצע ע"ש. וא"כ הרי אין שום מקום בכל הנאצלים כולם אשר מאחר א"ס ולמטה שלא יהא נבחן בג' קוין.

אמנם הוא כי הרי כל ענין דהג' קוין בכלל הוא כי הנה ראה רצונו ית"ש ליתן מקום וגילוי להחסדים בפנ"ע ולהגבורות בפנ"ע, ושיתגלה כל א' בכוחותיו בפנ"ע, וכדי שימשך מהם תולדותיהן כיוצא בהם מכל אחד ואחד בפנ"ע, וכמ"ש (קהלת ז יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהי"ם. אך באשר שהוא לבדו ית"ש שליט על הכל ומנהיג את הכל תמיד, לכן נתן ג"כ מקום ומעון לשכינת עוזו יתברך, להנהיג את שניהם ולפעול בהם כרצונו, והם הם הג' קוין החסדים בימין והגבורות משמאל, ואורו ית"ש השולט על שניהם ומנהיגם הוא באמצע ובתוכם. והרי פשוט הדבר שבכל עולם היותר עליון היותר קרוב לאור א"ס ית"ש מתמעט בהם הגילוי דהב' קצוות ימין ושמאל, כי נתמעט הריחוק שביניהם במיעוט היותר אפשרי, הן מחמת עצמותם גופה משום שהם קרובים להמקור אשר משם יצאו שניהם ביחד, והן ע"י תוקף האור דא"ס ית"ש אשר בתוכם ומייחדם, ואינו ניכר כ"כ כל א' לכה בפנ"ע, והם קרובים זה לזה בתכונותיהם, ומייחדים שניהם עם הקו האמצעי שבתוכם בכל האפשרי, עד שבהעולם היותר עליון אינם ניכרים שהם ג' קוין כלל, ועומדים כולם רק בגילוי קו אחד לבד, ובשורש ג' תכונות ימין ושמאל ומכריע. וא"כ נמצא שהגילוי דג' קוין הוא נידון בערכין, ולפי גבהות המקום שכל עולם עליון נגד התחתון נחשב הוא בכל הג' קוין שבו רק לקו אחד לבד, והתחתון בערך העליון הוא בבחי' ג' קוין נגדו.

אמנם עדיין לא יצאנו ידי חובת הביאור על דברינו כלל, כי הרי אין החקירה שלנו עתה על העולמות שלמעלה מאצילות אם הם בתכונת ג' קוין או לא, כי זה פשוט הוא שכל הבחנת תכונת ג' קוין וכן כל הבחנת הפרצופים והבחנת דהכלים וכן בחי' חלוקתם ליי"ס, הנה כ"ז הוא נידון בערכין ולפי גבהות המקום, אלא כל חקירתנו עתה הנה הוא על סדרם, איך שמסודר מציאות הי"ס אשר בכל העולמות שלמעלה מהאצילות בכל אחד ואחד לפי ערכו, אם שהם מסודרים ג"כ כמו שהוא באצי' חח"ן בימין, ובג"ה בשמאל, וכת"י באמצע, והוא בסדר ג' קוין. או שהם מסודרים שם כולם רק זה למטה מזה, חכמה למטה מהכתר, ובינה למטה מהחכמה, וחכמה למטה מהבינה, וגבורה למטה מהחסד וכן כו' כו', שהוא רק בקו אחד.

כי הנה מסדר ההתפשטות וההתהוות דהיי"ס הראשונים אשר מבאר הרב בעגולים ויושר (ענף ב), הנה משמע ומוכח שם שאינם אלא רק בקו אחד לבד וזה למטה מזה. שהרי אמר שם התחיל {עג ע"ג} קו האור להתפשט שם כו' והוא ספי' הכתר, ואח"כ נתפשט עוד הקו הזה ונמשך מעט כו' והוא ספי' החכמה, עוד מתפשט יותר למטה כו' והוא ספי' הבינה, ועד"ז היה הולך ומתפשט כו' ע"ש. ומכ"ז משמע שכל הי"ס דהקו הם רק זה למטה מזה. והגם שהיה גם בהם בודאי עכ"פ התכונה דהימין ושמאל ואמצע וכמו שבארנו בדברינו שם וכנ"ל, אך פשוט הדבר כי לא היו אלא רק בבחי' כח לבד ולא בפועל כלל ח"ו.

וכן גם בהתהוות אדם קדמאה הנעשה ע"י הקו אשר בארנו בדברינו בעגולים ויושר ענף ב' אות כ"ח, שהוא באמת עולם בפנ"ע למטה לגמרי ממדרגת הקו, הנה הגם שאמר שם הרב בדרושי עגולים ויושר בפירושו שהוא מצוייר בג' קוין, ואמר שם כי יש בו בחי' א"א ואו"א וזו"ן, אך עכ"ז הנה מסדר התפשטותו והתהוותו של כל אותו הא"ק שמבאר הרב שם משמע ומוכח מדבריו שמסודר הי"ס שבו ג"כ רק בזה למטה מזה, כי הרי מרכיב שם הרב כמה פעמים בדבריו (שם ענף ב וענף ד) את התהוות דא"ק עם ההתהוות דהקו עצמו, אשר כל הי"ס שבו הם רק זה למטה מזה וכנ"ו. ומפני הרכבת דברים אשר מרכיב שם הרב את התהוות דא"ק עם התהוות דהקו טעו רבים והבינו שהקו עם הא"ק הוא דבר אחד. אך האמת לא כן הוא, כי הקו והעצמום הוא עולם בפנ"ע עליון נורא למעלה כולו מא"ק. [וכן אמר ג"כ הרב דברי שלום ז"ל ע' בדבריו בדרך כ ע"ב ד"ה וקשה

ובדף כב סע"ב שם ע"ש. ואינו מתחיל א"ק אלא רק מסיומו דהקו ולמטה ע"ד כל העולמות כולם, שכל תחתון מתחיל רק מאחר סיומו דהעליון, אלא שהרב זללה"ה אינו רוצה להאריך בענין הקו מחמת גודל העלמתו ומקצר ועולה בו. ומה שמרכיב הרב את התהוות הקו עם ההתהוות דא"ק הוא משום שהקו בקצה התחתון שבו הוא נשמת דא"ק, וכמ"ש בעיגולים ויושר (ענף ד סמוך לסופו) שהקו דא"ס הוא מתפשט (ר"ל שמתפשט ממקומו) ויורד ומתלבש תוך פנימיות א"ק, וא"ק הוא הראשון הקרוב אליו במדרגה. ונתאצל א"ק בכל פרצוף ופרצוף שבו ג"כ רק בסדר האצילות דהקו, ור"ל כי הגם שא"ק הוא עולם מלא ושלם ומסודר ג"כ בחמשה פרצופים, שהם א"א או"א זו"ן וכנ"ל מדברי הרב בעיגולים ויושר (ענף ב בהמ"ת שם) וכן הוא בשבירת הכלים (פרק ו), ועומד א"א שבו באמצעו ואו"א שבו מימינו ומשמאלו, וכן עד"ז הזו"ן שבו מטברו ולמטה וכנודע (ע' דברינו לעיל כלל ה ו ובכ"מ), וא"כ הרי הוא מסודר בג' קוין ע"ד האצילות.

אך עכ"ז הנה הי"ס אשר בכל פרצוף ופרצוף שבו בפנ"ע הם אינם בג' קוין וע"ד שהוא באצילות, אלא רק שהי"ס דכל פרצוף שבו הם רק זה למטה מזה, וכולם רק בקו אחד, והוא ע"ד שהם מסודרים בהקו דא"ס. ולכך הרכיב הרב את סדר התהוות הי"ס דהקו עם ההתהוות דא"ק ביחד, כי סדר אחד לשניהם. וזהו מה שתראה בכל סגנון לשון הרב שם (ענף ב) שמתחיל את דבריו מהקו ומסיים בא"ק, ועושה כל עיקר הדרוש רק ממנו, כי מהקו אינו רוצה לדבר כ"כ מחמת גודל העלמתו כנז'. ומשום שהתהוות הי"ס אשר בשניהם היה בסדר אחד, היינו בזה למטה מזה וכולם בקו אחד, לכך אמר דיבור אחד על שניהם יחד. ומה שמבואר שם פעמיים ושלוש שא"ק הוא בציור ג' קוין ובתכונת אדם, הנה הוא רק בצירוף כל ה' פרצופים שבו ביחד, כי פרצוף א"א שבו הוא הקו האמצעי שבו, ופרצופי או"א שבו הם הב' קוין דימין ושמאל שבו, והם בסך הכל ג' קוין. אבל הי"ס דכל אחד הם באמת רק בקו אחד וזה למטה מזה וכנז', וכמו שיבואר הטעם בזה לקמן ענ"ד.

וכן הוא עד"ז ג"כ בעולם העקודים, אשר הוא למעלה מטברו ונקרא על שמו, הנה מסודר שם ג"כ כל הסדר אשר בא"ק ממש. והיינו, כי הנה הוא ג"כ עולם מלא ושלם וכמו ששמו מוכיח עליו שנקרא בשם עולם העקודים (וכמ"ש בדברי הרב בשער עקודים פרקים ג ה ו), וישנם בו כל החמשה פרצופים א"א או"א זו"ן, וכמ"ש בשער עקודים (פרק ג ופרק ו), והנה הוא מסודר ג"כ ע"ד א"ק, כי פרצוף א"א שבו הוא באמצעו, ופרצופי או"א שבו הם בימינו ושמאלו, וכן עד"ז הזו"ן שבו, והרי הם ג' קוין. אמנם הי"ס אשר בכל פרצוף ופרצוף גופה, הם רק בקו אחד וזה למטה מזה, וכמו שמבואר בדברי הרב בשער עקודים (פרק ג וכן שם פרקים ה ו) וכן בשער מטי ולא מטי (פרקים א ב), ע"ש ותראה מבואר שכל סדר התפשטות {עג ע"ד} הי"ס שבהם, הן בהתפשטות הראשון אשר להעקודים אשר הוא בשער עקודים (פרקים ג ו), והן בהתפשטות השני אשר בהעקודים אשר הוא בשער מטי ולא מטי (פרקים א ב), הנה היה כל סדר הי"ס שבהם רק זה למטה מזה וכולם בקו אחד.

ועכ"ז הנה תמצא שאמר שם הרב ג"כ בעקודים (פרק ג סמוך לסופו) כי הזו"ן היו פב"פ ואו"א היו אב"א, וכן אמר ג"כ שם (פרק ו סמוך לסופו) ע"ש, וכן אמר עוד בשער מטי ולא מטי (פרק ב), כי בהתפשטות הב' הנה היו אז או"א פב"פ, והם כחדא נפקין וכחדא שריין (אד"ז רצ ע"ב). והרי מבואר מכ"ז שהם בג' קוין, ועומדים או"א והזו"ן בימין ושמאל, וע' בספר שמן ששון בעקודים פרק ג' אות ח"י ופ"ו אות ה', שנשאר בזה בתימה, וע' עוד בדבריו בזה במטי ולא מטי פרק ב' אות ד'. אך האמת הוא כי מה שמבואר מדברי הרב שהי"ס דהעקודים היה כולם זה למטה מזה וכולם בקו אחד, הוא רק הי"ס אשר בכל פרצוף ופרצוף עצמו שהם כולם רק בקו אחד ע"ד הקו דא"ס ית"ש, אבל הפרצופים בכללם הם עומדים גם בהעקודים בג' קוים וע"ד שהוא האצילות, א"א באמצעו, ואו"א זו"ן מימין ומשמאל, כי א"ק והעקודים הם הממוצעים בין הקו דא"ס ית"ש ובין עולם האצילות, לכן יש בהם ב' הסדרים שפרטות הי"ס שבכל א' גופה הם בקו אחד ע"ד הקו דא"ס ית"ש, אבל הפרצופים בכללם הם עומדים בג' קוים וכמראה אדם ע"ד שהוא באצילות, וכמו שיבואר לקמן ענף ג' בעה"י עיקר הענין בזה.

ולא עוד אלא משום שהעקודים הרי הוא יותר קרוב לאצילות ורחוק קצת מהקו דא"ס ית"ש מעיקר א"ק עצמו, הנה היה בעקודים עוד ענין נוסף בזה, והיינו כי הוה בו בחי' הג' קוין בכפליים, והוא במה שידוע כי העקודים הנה הם האורות דאח"פ, והם ג"כ רק בג' קוין, כי האורות דב' אזניים, וכן מב' נקבי האף, הרי הם ב' קוין דימין ושמאל וכמ"ש הרב באח"פ (פרק א) ובטנת"א (פרקים א ב) ובעקודים (פרק א), ואח"כ הם מתחברים יחד באורות הפה בבחי' קו אמצעי, וכמו שמבואר שם כנודע. והרי הם ג' קוין, והנה היה הסדר בכל א' מהם ע"ד הנוז, כי החמשה פרצופים אשר באורות האזניים הימנים והשמאליים, וכן החמשה פרצופים אשר באורות החוטם הימנים והשמאליים, וכן החמשה פרצופים אשר באורות הפה הנה הם עומדים בכל א' בג' קוין כנ"ל, אבל הי"ס הפרטיים אשר בכל פרצוף ופרצוף מהה' פרצופים דכל א', הן אשר בהאזניים, והן אשר בהחוטם, והן אשר בהפה, הנה הם כולם רק בקו אחד וזה למטה מזה. ונמצא כי בעקודים הנה מסודר שם הסדר דג' קוין בכפליים, היינו הן בהג' אורות הכלליים שהם האח"פ אשר בצירוף כולם, הרי הם עומדים בצורת ג' קוין ימין ושמאל ואמצע, והן בכללות הה' פרצופים דהימין ושמאל שבכל א' מהם, הנה הם מסודרים ג"כ בג' קוין, היינו בצירוף כל הה' פרצופים יחד, ואין בהם הסדר דקו אחד אלא רק בהי"ס הפרטיים אשר בכל פרצוף ופרצוף גופה מהה' פרצופים אשר הן בהאזניים והן בהחוטם והן בהפה וכנז.

והנה יציאת סדר הג' קוין אשר בכללות האורות דאח"פ בצירופם, וכן אשר בכללות הה' פרצופים שבכל א' בצירופם, הנה היה כל יציאת סדר הג' קוין שבהם ע"י הג' קוין אשר בכללות הה' פרצופים שבא"ק וכנ"ל, כי הרי יציאת כל העקודים הנה הוא מהגלגלתא דא"ק (וכנ"ל כלל ד וכלל טו בענפים הראשונים שם) ומבחי' שורש הה' פרצופים אשר שם. ומשום שעומדים בו ג"כ הה' פרצופים בכללם רק בתכונת סדר ג' קוין כנ"ל, הנה עי"ז יצאו כללות האורות דאח"פ וכן כללות הה' פרצופים שבהם ג"כ בסדר ג' קוין, כי בחי' או"א אשר בגלגלתא דא"ק שהם עומדים גם בו על תכונת ב' קוין ימין ושמאל שיהיו זה כנגד זה, הנה מהם יצאו הב' קוין ימנים ושמאליים דהאח"פ, והיינו כי האורות שבאזון ימין ובהחוטם ימין הם יצאו מאבא שבהגלגלתא דא"ק אשר כל הי"ס שבו [אשר הם בקו אחד] עומדים שם ג"כ כולם רק בתכונת בחי' ימין שבו. והאורות שבאזון שמאל והחוטם שמאל, הנה הם יצאו מהאימא שבהגלגלתא דא"ק אשר כל הי"ס שבה [שהם בקו אחד] עומדים שם כולם רק על תכונת שמאל שבו. והאורות הפה שהם האמצעיים ובהם מתחברים גם האורות דאזון {עד ע"א} חוטם, ונעשים שם בבחי' קו האמצעי דהעקודים, הנה הוא בכח הא"א שבגלגלתא דא"ק אשר הוא שם כולם בפנימיותם ובאמצעם. [וממנו הוא אורות הפה שהוא כללות המלכות כנודע (ע"ח אח"פ א), ויצאה מא"א בסוד (ישעיהו מו י) מגיד מראשית אחרית וכנודע]. וכן הוא עד"ז הה' פרצופים שבכל א' מהאורות האח"פ הימנים והשמאליים, אשר כללות אותן הה' פרצופים עומדים בכל א' בג' קוין ע"י צירופם יחד וכנ"ל, הנה היה ג"כ אותן תכונות דהג' קוין שבהם ע"י הא"א ואו"א שבהגלגלתא דא"ק אשר הם על שורש ג' קוין בצירופם וכנז. אמנם הי"ס הפרטיים שבכל א' מפרצופי האח"פ אשר הם כולם רק בקו אחד לבד וכנ"ל, הנה הוא ג"כ מאותן הא"א ואו"א אשר בהגלגלתא דא"ק שהם שורשי האח"פ, ומסודר גם בהם הי"ס הפרטיים שבכל א' רק בקו אחד, ומזה נמשך לכל הי"ס הפרטיים שבכל פרצופי האח"פ שיהיו ג"כ רק בקו אחד. וכ"ז הוא משום שכל העקודים הוא קרוב במעלה לא"ק עצמו ונקרא על שמו, לכך ישנם בהם הסדר דקו אחד ג"כ עכ"פ בהי"ס הפרטיים שבהם וכמו בא"ק.

אמנם שורש הסדר דג' קוין הנמצא בא"ק ג"כ בכללות הה' פרצופים שבו ע"י צירופם יחד וכנ"ל, הנה הוא נמשך גם זה רק מהקו דא"ס ית"ש בעצמו, והוא כמו שבארנו בדברינו בעגולים ויושר ענף ב', שהנה הגם שכל בחי' שורש הי"ס אשר בהקו דא"ס ית"ש הנה הוא באמת כולם שם רק זה למטה מזה ובקו אחד לבד, עכ"ז הנה כח ותכונת דשורש ימין ושמאל ואמצע הנה ישנם גם שם בהעלם עכ"פ, מאחר שהכל יצא רק משם וכמו שבארנו שם בארוכה ע"ש. ומזה יצא אח"כ בא"ק תכונת דג' קוין ממש בכללות הה' פרצופים שבו עכ"פ, והיינו כי א"א שבא"ק הוא נמשך מאור הפנים דהקו, ואבא שבא"ק הוא נמשך מבחי' הימין דהקו, ואמא שבא"ק היא נמשכת מבחי'

השמאל דהקו. ומשום שבהקו הנה נבחן שם הי"ם רק זה למטה מזה, לכן כאשר המשיך הקו מבחי' הפנים שבו הי"ם דא"א שבא"ק, המשיכם ג"כ ע"פ תכונתו, דהיינו זה למטה מזה וכלם בקו אחד. וכן כאשר המשיך את הי"ם דאבא שבא"ק מבחי' הימין שבו, הנה המשיכם ג"כ ע"פ תכונתו שהוא רק זה למטה מזה, וכן עד"ז בהי"ם דאימא שבא"ק אשר מהשמאל שבו. אך משום שהם נמשכים מהפנים ומהימין והשמאל שבו, נסדרו עד"ז בא"ק ג"כ הי"ם דא"א באמצע, והי"ם דאבא מימינו, והי"ם דאימא משמאלו, ונעשה בכללות כולם ג' קוין בא"ק.

ונמצא כי הבחי' דתכונת ג' קוין יצאו ג"כ לאט לאט מהעלם לגילוי, ומגילוי לגילוי, עד האצילות, כי הבחנת דג' קוין עם הבחנת דהיכר י"ם הוא דבר אחד, ובהקו לא היה עדיין היכר י"ם כלל, ומכל שבין ההיכר דג' קוין כלל. ובא"ק נתגלה ההיכר די"ם, וכן ההיכר דג' קוין רק בכללות ולא בפרטות, וכן היה בעקודים ג"כ משום שהוא למעלה מטבורו והוא קרוב למדרגת א"ק במעלתו ובהעלמתו. אמנם משום שהרי הוא קצת למטה ממנו עכ"פ, לכן נתגלה בעקודים ההיכר די"ם וג' קוין אשר בכללותו בכפלים, כי הרי אור האזניים הוא בינה (ע"ח אח"ף א) הכולל כל הג"ר כנודע (ע"ח שער מז"מ ב ועוד⁵⁷⁷), ואור החוטם הוא הו"ק, ואור הפה מלכות כנודע כ"ז, והם בג' קוין כנ"ל, וכן בהה' פרצופים שבכל א' מהם וכנ"ז. וידוע הוא כי עיקר העקודים הוא רק אורות הפה, אבל אורות האזניים והחוטם הם רק למעלה ופנימיות העקודים והם רק שורשו. ונמצא כי מתחיל בעקודים ההיכר די"ם וההיכר דג' קוין תיכף עם שרשם הראשון, אבל בא"ק עצמו אינו מתחיל בו ההיכר די"ם וג' קוין אלא רק בעיקר עצמותו גופה אבל לא בשורשו כלל.

והנה בדברינו הללו יומתק לנו מאד להבין הטעם על השם דאדם קדמון שהוא רק שם כללי לבד, ולא נמצא עליו שם פרטי כלל. והרי ידוע הוא שהוא עולם מלא ושלם בפנ"ע, ועכ"ז לא נמצא על עולמו שום שם פרטי כלל, כי שם אדם הרי נקרא בו כל עולם ועולם מכל העולמות כולם, כגון אדם דאצילות, ואדם דבריאה, ואדם דיצירה, וכן אדם דעשיה כנודע, וכמ"ש בתיקונים (דף קלג ובדף קלח וקנה וקנו ועיין כ"ז). הרי יש לכל עולם ועולם שם המיוחד לו בפנ"ע, כגון אצילות בריאה יצירה עשיה, משא"כ העולם דא"ק אין לו שם מיוחד כלל, [ואין לומר כי הוא ע"ד אדה"ר שנקרא בשם אדם סתם שהוא ג"כ רק שם כללי, ומשום שהוא הכולל לכל (עד ע"ב) האנשים כולם וכולם יצאו רק ממנו, כי האמת הוא כי לאדה"ר היה השם אדם לשם פרטי ג"כ, אשר הוא שייך רק אליו, כי רק הוא אשר נלקח מן האדמה ממש]. אך בדברינו הנ"ל הרי ניחא היטיב, כי הרי כל שם אשר לכל עולם הנה הוא לפי תכונתו ומעלתו, שהשם אשר נקרא בו הוא מורה על מדרגתו אשר נבדל בו מזולתו, ועל זה הוא ג"כ השם דאדם קדמון אשר הוא על עולמו כולו בכלל, כי הוא מורה שלא נמצא בו תכונת אדם אלא רק בכללותו דוקא. והיינו כאשר נצרף את כל חלקי עולמו כולו כל חלקיו זה עם זה, אז דוקא הנה נמצא בו בכללות כולם יחד תכונת אדם שלם, אבל זולת כללות כולם יחד לא נמצא בו מתכונת אדם מאומה. והוא ע"ד שאנו רואין בעוה"ז, שכל העולם בכלל הוא אדם שלם, וכמו שביאר הרמב"ם ז"ל במורה (ח"א דף פ ע"ב פרק עב) וכן ר' שבתי דונוליו ז"ל בספר החכמוני אשר על ספר יצירה. והרי פשוט הוא כי כל הצורת אדם שבעולם הזה הנה הוא רק בכללות כל חלקיו שבו, כאשר נצרפם יחד אז הנה הם כולם יחד כדמות אדם שלם, אבל לא בפרטיו שבו. וכן הוא עד"ז בענינינו בהעולם דאדם קדמון, כי אין בו בחי' אדם אלא רק בכללות העולם כולו בצירוף כל חלקיו שבו כולם יחד דוקא, ולכך נקרא כל עולמו בכלל רק בשם אדם, כי הוא מורה על תכונתו, ששם אדם נעשה בו רק ע"י עולמו כולו בכלל דוקא. משא"כ שאר כל העולמות כולם, הנה ישנם בכל א' בחי' אדם בפרטיו ג"כ, שכל אור פרטי הוא בחי' אדם, וכמ"ש בתיקונים (ריש תיקון ע דף קלח ע"א) דלית ספירה דלא אתקריאת אדם. וכן כל אור ואור אשר מאצילות ולמטה, כי הם שורש האישים הפרטיים שבעוה"ז. וכ"ז הוא ע"פ שאמרנו, כי כל בחי' הפרצופים שבעולם דא"ק הנה מסודר בו כל בחי' הי"ם שבכל א' רק בקו אחד לבד, אשר אין זה

⁵⁷⁷ עי' לקמן ח"ב קטו ע"ג, שם מביא רבינו ראייה לכך מתיקו"ז כד ע"ב: אימא עלאה מקנא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.

ציור אדם כלל, ולא נקרא בו כל פרצוף פרטי שבו בשם אדם מאומה, אמנם סידור עמידת כל הפרצופים כולם זה עם זה, הנה מסודרים הם גם בא"ק רק בג' קוין, א"א באמצע, ואו"א וזו"ן בימין ובשמאל, והרי הם ג' קוין בצירוף כולם יחד דוקא, והוא ענין בחי' ציור אדם, וג' קוין אשר אמר הרב בעיגולים ויושר (ענף ב) וכנ"ל, ולכך נקרא עולמו כולו רק בשם אדם להורות שאין בו בחי' אדם אלא רק על כללות עולמו כולו דוקא⁵⁷⁸.

ענף ב

והנה ראינו לבאר עתה החילוק וההבדל הנעשה בכל ספי' וספי' מהי"ס בין היותם בקו אחד להיותם בג' קוין, ונבארם בפרטיות. ונקדים ונאמר, כי הרי נודע הוא שאצילת הי"ס הנה היה כדי להתגלה על ידיהם בבחי' גבול ומדה, וכמ"ש הרב בעיגולים ויושר (ענף ב) מזה"ק פנחס (רנו ע"ב), דכל ספי' אית לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום כו' ע"ש⁵⁷⁹, וכן אמר עוד הרב בדרושי אבי"ע (ריש פרק ב) כי הי"ס הם עשר מדות, כי יש בהם גבול ומדה כו'. [והכוונה בכ"ז הוא כי יש בהם הכח הגבול ומדה להוציא על ידיהם כל מציאות הגבוליים אשר בהבי"ע, וע' בזה בדברי רבינו עזריאל בספר דרך אמונה בתחילתו בסי' ג']. וכ"ז הנה היה ע"י שהיה יציאתם זה למטה מזה, ויצא כל ספי' מחברתה למטה ממנה ומתחתיה. והרי מפסיק העליונה בינה לבין המאציל ית"ש שהוא האור דא"ס, ועי"ז יש אפשרות שיצא כל תחתון כח גבול ומדה ובמדרגתה הראויה לה לכל א' בפנ"ע.

אמנם הוא כי בסבה הזו לבד מה שיצאו זה למטה מזה, הנה אינו מספיק עדיין ליתן גבול ומדה לכל ספי' בפנ"ע, שיהיה חלוק כל א' במדרגה בפנ"ע, כי הרי מאחר שנמשכו זה מזה בלי הפסק בנתיים כלל, א"כ הרי הם כולם רק כדמיון אור אחד ארוך הנמשך מעילא לתתא, והוא כולו רק מדרגה אחת לבד, ולא היה גופל עליהם שם י"ס כלל, כי הוא רק ספי' אחת לבד היוצא מלמעלה ונמשך עד למטה. אך היה בזה עוד סבה אחת וגדולה, מה שהיה גורם להם להיותם י' וחלוק כל א' בפנ"ע, והיינו כי הנה היה יציאתם רק לאט לאט ובבחי' הפסק זמן לכל א'. ובוזה נמצא כי היה בחי' צמצום וסילוק לכל אחד ואחד בפנ"ע, כי הרי נסתלק ונפסק השפעת האור הנמשך (עד ע"ג) בהעליון בכל משך הזמן אשר נפסק עד שנאצל ונשלם התחתון. וכל צמצום הוא בחי' גבורות המוליד עביות ומסך, ועי"ז הנה יצא כל תחתון מעליון מלוכש בעביות ומסך בפנ"ע, שהוא בחי' גוף וכלי, ור"ל כח המגביל את האור, כי ממנו הוא בחי' כל עביות והבן. ונעשה כ"ז ע"י שיצאו לאט לאט ובהפסק זמן בין כל אחד ואחד, והרי נתחדש ונעשה לכל א' כח המגביל את האור ע"י שהיה יציאתה בסילוק והפסק לאור דספי' העליונה. ואותו הכח המגביל את האור הנה הוא הכלי אשר נעשה לכל ספי' וספי', כי מתלבש בתוכה ומגבילה בכל סביבה, והוא העביות והמסך. ועי"ז הנה יצא כל א' חלוק מהעליונה שעליה ובכל מדרגתה הראויה לה, ונעשים י"ס מיוחד כל א' באורו בפנ"ע. וכ"ז שאמרנו הנה הוא בדרך כלל, אבל פרטית הענין דיציאתם לאט לאט, וענין התהוות הכלים והתלבשותם בהם, הנה הוא עמוק נורא מאד, והם עמוקים ורחבים מיני ים כאשר בארנו תהלית"ש בחלק הביאורים בכ"מ, וע' עוד לעיל מכלל י' עד כלל י"ד ממה שחננו הקב"ה לעמוד קצת על הענין הנורא הזה ע"ש.

ומעתה נבוא לעניינינו ונאמר, כי הנה אחר שיצאו השורש דכל הי"ס כולם בקו אחד וזה למטה מזה, וכמו שיבואר לקמן ענ"ז, הנה חזר המאציל ית"ש ושינה את מקומם וסידר אותם ע"פ סדר ותכונת דג' קוין, שהוא תכונת דריבוי נגד היפך כנ"ל כלל ט"ז. וכל מה שהוא מתכונת הריבוי

⁵⁷⁸ ולכן נקרא אדם קדמאה שכן זו הפעם הראשונה שההארה העליונה פועלת ומשפעת בצורת אדם דהיינו בג' קוין חד"ר, שהרי למעלה ממנו יש רק קו אחד (ביאורים ח"א יא ע"ב).

⁵⁷⁹ ז"ל: כגוונא דספיראן דכל ספירה אית לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא. תרגום: כדוגמת הספירות, שכל ספירה יש לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום, ובאלו השמות אדון העולם הוא מתפשט ומולך בהם ונקרא בהם ונתכסה בהם, וגר בהם כנשמה אצל אברי הגוף.

הוא נתייחס בקו האמצעי, ועי"ז הנה נתעלה הת"ת להיות עולה ע"י הדעת ישר ומכוון עד הכתר, וכן נתעלה היסוד להיות קרוב וסמוך אל הת"ת. ונמצא כי נתעלה הת"ת בחיצוניותו שיעור מקום דב' ספי' שלימים, כי מציאותו ויציאתו הראשונה נ"ל לפי יסודו ומקורו אשר הם יצאו זה מזה, והם כולם רק זה למטה מזה, הרי היה יציאת הת"ת רק מספי' הגבורה ולמטה הימנו, ועתה עלה ומגיע עד הדעת ממש, שהוא במקום שהיה שם מתחלה ספי' החסד ולקח הת"ת את מקומו. והרי נתעלה הת"ת שיעור מקום דב' ספי' גמורים, אך בפנימיותו שהוא עולה ע"י הדעת עד הכתר ממש, הרי נתעלה שיעור מקום דד' ספי', כי הרי לקח בזה גם המקום דחכמה ובינה. וכן עדי"ז נתעלה היסוד ג"כ שיעור מקום דב' ספי' גמורים בחיצוניותו, שהרי מציאותו ויציאתו אשר ע"פ יסודם ומקורם שהם יצאו זה מזה והם כולם רק זה למטה מזה, והרי יצא ספי' היסוד רק מספי' ההוד והוא למטה ממנו, ועתה נתעלה היסוד ומגיע עד הת"ת ממש, ולקח את מקום דהנצח. והרי נתעלה שיעור מקום דב' ספי' גמורים, אבל בפנימיותו אשר ע"י הדעת, הנה נתעלה היסוד ו' ספי', כי הוא עולה ג"כ ע"י הדעת עד הכתר, וכמ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ג) מדברי הזה"ק (בסבא המשפטים דף קי ע"א).

והאמת הוא כי מה שאמרנו שנתעלה היסוד בחיצוניותו רק ב' ספי' לבד, הנה הוא רק בעילוי אשר במדרגת הו"ק, אבל למדרגת הג"ר הרי נתעלה היסוד גם בחיצוניותו שיעור מקום דד' ספי', כי הרי לפי שרשם הפנימי ויסודם העיקרי אשר הם זה למטה מזה, הרי היה ההפסק אשר בינו להג"ר ה' ספי' שהם חג"ת נ"ה, אבל לפי מצבם של עתה אשר הם בג' קוים, הרי אינו מפסיק בינו להג"ר אלא רק ספי' הת"ת לבד. וכן הוא ג"כ בהת"ת, כי מה שאמרנו שנתעלה בחיצוניותו רק ב' ספי' שהם חסד וגבורה, הנה הוא רק עילוי אשר במדרגת הו"ק עצמן, אבל למדרגת הכתר הרי נתעלה הת"ת גם בחיצוניותו ג' ספי'. כי הרי לפי שרשם הפנימי אשר הם כולם רק זה למטה מזה, הרי היה ההפסק אשר בינו להכתר ד' ספי', היינו הו"ב וחסד וגבורה, אבל לפי מצבם של עתה, הרי אין הפסק ביניהם אלא רק שיעור ספי' אחת לבד, כי הרי החכמה ובינה הם עומדים עתה זה כנגד זה, והם כחדא שריין (אד"ז דצ ע"ב) ואין לשניהם באורך הפרצוף אלא רק שיעור מקום דספי' אחת, והוא אשר מפסיק בין הכתר להת"ת. והרי נתעלה עתה הת"ת גם בחיצוניותו בעילוי דג' ספי'. וכן נתעלה היסוד בהעילוי אשר למדרגת הכתר שיעור ה' ספי' גם בחיצוניותו, כי הרי לפי יסודם הראשון היה מפסיק בין הכתר להיסוד ז' ספי', שהם הו"ב חג"ת נצח הוד. ועתה אין הפסק בין הכתר להיסוד אלא רק שיעור ב' ספי' לבד, כי חכמה ובינה הם כחדא שריין ואין תופסים באורך רק שיעור ספי' אחת לבד. והשני הוא ספי' הת"ת, ואין בין הכתר (עד ע"ד) להיסוד אלא רק השיעור דב' ספי' לבד, גם בחיצוניותו. והרי נתעלה בזה בעילוי דה' ספי'. ונמצא כי במדרגת הו"ק נתעלה הת"ת רק ב' ספי', ולמדרגת הכתר נתעלה ג' ספי'. וכן היסוד הנה במדרגת הו"ק נתעלה גם הוא רק ב' ספי', ולמדרגת הג"ר נתעלה ד' ספי', ולמדרגת הכתר נתעלה ה' ספי'. וכ"ז בחיצוניותם, אבל בהפנימיות שלהם אשר עולים ע"י הדעת עד הכתר ממש, הנה נתעלה הת"ת ד' ספי', והיסוד נתעלה ו' ספי', וסימנך בהת"ת בג"ד, ובהיסוד בדה"ו כי במדרגת הו"ק נתעלה הת"ת והיסוד רק ב' ספי', ולהחוב"ב נתעלה היסוד ד' ספי', ולהכתר הנה נתעלה הת"ת ג' ספי', והיסוד נתעלה ה' ספי'. ובפנימיותם אשר עולים ע"י הדעת הנה נתעלה הת"ת ד' ספי', והיסוד ו' ספי'. וזהו מה שאנו רואין בענין הכ"ב צינורות אשר יש בהי"ס מזה לזה, הנה יש צנור אחד ישר ומכוון מהכתר לת"ת, ומת"ת להיסוד, וכמו שמבואר בפרדס שער הצינורות (פרק א) וכן בהגר"א בספר יצירה (פרק ה משנה ב) הובא בדברינו למטה ענ"ג אות ד' ע"ש. והוא בבחי' פנימיותם אשר עולים ע"י הדעת עד הכתר ממש כנו. והנה נעשה בהם כ"ז ע"י שנסדרו בג' קוין וכנו.

וכן עדי"ז הנה עלתה המלכות בכל העליות הללו ג"כ, כי למדרגת הו"ק הנה עלתה בחיצוניותה ב' ספי', כי לפי יסודם הראשון אשר הם יצאו זה מזה, והם כולם רק זה למטה מזה, הרי רחוק המלכות מהת"ת ג' ספי', היינו נצח הוד יסוד, שהיו מפסיקים בין הת"ת והמלכות. אבל לפי מצבם של עתה אשר הם בג' קוין, הרי אינה רחוקה המלכות מהת"ת אלא רק בהפסק היסוד לבד, ולמדרגת הג"ר הנה עלתה בחיצוניותה ד' ספי', שהרי לפי יסודם העיקרי אשר הם זה למטה

מזה, הנה מפסיק בין המלכות להג"ר ו' ספי', שהם חג"ת נה"י. ועתה אין הפסק ביניהם אלא רק הת"ת והיסוד לבד, ולמדרגת הכתר עלתה בחיצוניותה ה' ספי', שהרי לפי יסודם הראשון הוה ההפסק בין הכתר להמלכות ח' ספי', שהם חו"ב חג"ת נה"י, ועתה אין הפסק בין הכתר להמלכות אלא רק ג' ספי', שהם חכמה ובינה אשר כחדא שריין (אד"ו דצ ע"ב) והם שניהם רק אחת לבד וכנ"ל. והשני הוא ת"ת. והשלישי הוא יסוד. וכ"ז הוא בחיצוניותה, אבל בפנימיותה הנה עלתה ו' ספי', כי גם המלכות עולה ע"י הדעת עד הכתר ממש, וכמו שאנו רואין ג"כ בהצינורות שיש צינור אחד ההולך ישר ומכוון מהכתר להת"ת, ומת"ת ליסוד, ומיסוד להמלכות, ועולה בפנימיותה אשר ע"י הדעת להכתר ממש, והיינו שמקבלת מהכתר עצמו ע"י הת"ת והיסוד, והרי נתעלית בפנימיותה ו' ספי'. ונמצא כי הסימן בהמלכות הוא ג"כ בדה"ו כמו בהיסוד, כי שיעור דכל עליית המלכות הוא שוה ממש כמו בהיסוד, כי היא מיוחדת עמו והיא עולה על ידו תמיד, והם שניהם שוים במדרגת העליות וסימן אחד לשניהם.

והנה כ"ז שאמרנו הוא רק בקו האמצעי, והיינו בהת"ת ויסוד ומלכות, כי הם נתעלו כולם ע"י הסדר דג' קוין וכנז'. אמנם בקוי הצדדים שהם הח"ן בנ"ה, הנה יש מהם שנתעלו ע"י הסדר דג' קוין ויש מהם שירדו ע"י, כי הרי ספי' החכמה אשר ע"פ יסודם שהם כולם רק זה למטה מזה, והיה ספי' החכמה בקו אחד עם הכתר סמוך אליו ולאור א"ס שבו. ועתה כאשר פנה את עצמו ונטה לצד ימין, הרי הוא לכאורה ירידה אליו, כי הרי מקודם היה ישר ומכוון כנגדו לקבל ממנו שפעו ממקורו מכוון, ועתה הרי נתרחק את עצמו ונטה לצדדין. אמנם הבינה אשר אצילותה ויציאתה הוא רק מהחכמה, ועתה עלתה סמוך להכתר ממש וכנגד הצד שמאל שלו, הרי הוא זה עליו אצלה, דהרי נתעלתה ע"י להיות שוה בשוה עם החכמה.

וכן עד"ז בספי' החסד והגבורה, כי הרי לפי יסודם הראשון אשר הם זה למטה מזה, ויצא החסד מהבינה וגבורה מהחסד. הרי היה הפסק בין החסד להכתר ב' ספי', שהם חו"ב, וכן היה מפסיק ספי' הבינה בין החכמה להחסד, ועתה נתעלה החסד שאין בינו להכתר אלא רק ספי' החכמה לבד, ונעשה הוא ענף החכמה ע"י הצינור אשר בין החכמה להחסד כמבואר בפרדס שער הצינורות. וא"כ הרי נתעלה החסד בב' עליות, היינו אחד להכתר, ואחד להחכמה. אמנם מספי' הבינה נתרחק, שהרי הוא עומד עתה רק בקו ימין ולמטה מהחכמה, ובזה (ע"א) הרי הוא בחי' ירידה אצלו. וכן נעשה לו באמת בחי' ירידה ג"כ בבחי' אחת גם מאור הכתר, והגם שהוא עתה יותר קרוב אצלו כנז', עכ"ז הרי לפי יסודם הראשון אשר הם זה למטה מזה, והנה אז הרי מקבל כל תחתון מהעליון מתכונתו כולו, היינו אורות דחסדים וגבורות ביחד ובתכונת דקו האמצעי, ועתה כאשר נטה להצד ונקבע לו מקום בימין, הרי אינו מקבל אלא רק החסדים לבד. והוא חסרון בודאי, כי בתכונה אחת אינו נקרא שלם כלל וצריך לעזר מזולתו, שהוא מאורות הגבורות ג"כ, כי בתכונה אחת אי אפשר לשלוש ולפעול מאומה, וכמו שבארנו בדע"ה ח"א דרוש א', וכן אי אפשר להמציאות להשתמש בו ולהתקיים בזה, וכמו שיסודו (תענית נג ע"א) השפעת עליהם רוב טובה אינם יכולים לקבל וכנודע.

והגם שכפי מה שמבואר בפרדס בשער הצינורות (פרק א) ובפרט בספר אור נערב חלק ו' פ"ב אות י"א, כי יש ב' צינורות, אחד ההולך מחכמה לגבורה, ואחד ההולך מבינה להחסד, וא"כ הרי מקבל החסד מהבינה ג"כ גם עתה. והרי יש בהחסד מאורות הגבורות ג"כ [אמנם הגר"א זל"ה] אינו מסכים על זה כלל, וכמו שמבואר בדבריו בסוף ספר יצירה (בדף כו ע"ב) שאמר שם א"צ למה שנדחק הרמ"ק והוסיף (ב' צינורות) מחכמה לגבורה ומבינה לחסד כו' ע"ש, אך אפי' לפי דעת הרמ"ק זל"ה] הנה פשוט הדבר כי מכיון שנעשה ספי' החסד סמוך אל החכמה, ונקבע מקומו להיות תחתיו ובצד הימין, וכן נתקרב ע"י להכתר ג"כ ונעשה קרוב אליו לצד החסדים שבו, א"כ הרי כל מה שמקבל מהצינור דהבינה את בחי' הגבורות ג"כ עכ"פ, הנה הוא רק במיעוט היותר אפשרי, שהרי נתרחק ממנה. ועוד כי הרי לפי מה שמצייר שם הרמ"ק ז"ל את הצינור דהצינורות, הנה אנו רואין שאותו הצינור ההולך מהבינה להחסד הוא נתערב עם הצינור ההולך מהחכמה להת"ת ועם הצינור הנמשך מהכתר להת"ת לבחי' קו האמצעי, וא"כ הרי לנו שמה שמקבל החסד

מהבינה את בחי' הגבורות, הנה הוא רק אחר שמתערבים עם החסדים שבכתר ושבחכמה, ובוזה נמצא כי ספי' החסד עומד עתה לעולם רק בתכונות אורות החסדים לבד. וא"כ נמצא כי נעשה בזה ירידה וחסרון לספי' החסד בנטייתו לימין, דהרי עי"ז הוא מיוסד על תכונה אחת, ולכך נעשה באמת רק מבחי' הנגד כנ"ל כלל ט"ז.

וכן הוא עדי"ז בספי' הגבורה, כי עי' הסדר דג' קוין הנה נתעלה ב' עליות: אחד, מה שנעשה סמוך וקרוב לספי' הבינה, כי לפי יסודם הראשון אשר הם זה למטה מזה, הרי היה ספי' החסד מפסיק בין הבינה להגבורה, ועתה הרי הוא סמוך וקרוב להבינה, והוא ענף הבינה עי' הצינור ההולך ישר ומכוון מהבינה להגבורה. וכן נתעלה עוד עילוי אחת גדולה עי' הסדר דג' קוין, כי הרי נעשה בזה קרוב הרבה גם לספי' הכתר, כי הרי לפי יסודם העיקרי אשר הם זה למטה מזה, הרי מפסיק בין הכתר להגבורה ג' ספי', שהם חכמה בינה חסד. ועתה כשהם מסודרים בג' קוין, אין בין הכתר להגבורה אלא רק ספי' הבינה לבד, אבל נגד זה הנה ישנם בהגבורה ב' ירידות ג"כ: אחד, מה שנתרחק מהחכמה ונעשה לענף הבינה ועומד בשמאל. והשני, שגם מאור הכתר אינה מקבל עתה אלא רק אור דתכונה אחת לבד, שהוא אור דגבורות אשר מצד השמאל דהכתר. וגם מה שמקבל הגבורה מהצינור דהחכמה [לפי דעת הרמ"ק ז"ל כנ"ל] הרי הוא ג"כ רק אחר שנתערב באורות הגבורות דהבינה בהצינור הנמשך מהבינה להת"ת, כמבואר בצינור הצינורות בפרדס שם. ועי"ז כ"ז הנה נתייסד ספי' הגבורות רק על תכונה אחת דאור הגבורות לבד, ונעשה ספי' הגבורה עי"ז לבחי' הנגד וכנ"ל בחסד.

והאמת הוא שהב' העליות שאמרנו שנעשה לספי' החסד והגבורה, הוא עצמו ענין הירידות ג"כ כי הרי הכל הוא רק לסבה ולכוונה אחת. והיינו כי מה שנתעלה ספי' החסד להיות ענף החכמה הנה הוא כדי להתגדל ולשלוט באורות דחסדים לבד, וכן כל מה שנתקרב ג"כ לספי' הכתר הוא הכל רק לצד הימין שבו, וכדי שיהא קרוב להאיר ממנו מאורות החסדים שבו. וכן עדי"ז מה שנתעלה ספי' הגבורה להיות ענף הבינה הנה הוא כדי להאיר ולשלוט באורות דגבורות לבד, ומשום זה נתקרב (ע"ב) ג"כ לספי' הכתר והיינו לצד שמאל שבו, וכדי להתחזק ולעמוד על תכונת אור דגבורות לבד. והרי היה כל עלייתם כדי להאיר ולהתגדל כל א' על תכונתו, אשר זהו באמת רק בחי' ירידה וחסרון, כי תכונה אחת אינו שלימות כלל, וצריך כל א' לסיוע ועזר מזולתו, דהרי בסבת זה נעשו החו"ג עי"ז לבחי' הנגד וכנ"ל. ואלו שהיה עלייתם ע"ד עליית הקו האמצעי וכנ"ל שנתעלו ונתקרב למעלה לקבל האור העליון מיותר קרוב, וקבלו את האורות דחסדים וגבורות ביחד ממקום יותר עליון אשר שם הם מיוחדים באחד, והם שולטים ומאירים בזה למטה, הנה הוא בודאי עלייה ומעלה גדולה הרבה. אבל בספי' החסד והגבורה אשר נתעלו עי' עלייתם להיות כל א' רק על תכונתו לבד, הנה אין זה להם גופה באמת עדיין מעלה כלל, ואדרבא הוא כי נעשו עי"ז לשורש הנגד והפירוד ולצורך המציאות דבי"ע שיצא מהם, ולכן צריכים הם באמת תמיד אור ותיקון מהקו האמצעי להכריע ביניהם ולבסמם לקשרם ולייחדם, ועי"ז האור דקו האמצעי אשר על ידו יתייחדו לבסוף גם הם להעשות ב' הקצוות לאחד ממש. הנה אז יתגלה תועלתם מעילויים, שנעשה בהם עי' הסדר דג' קוין וכנ"ז, והיינו כי גם כל האורות הגדולים ותכונתם החזקה אשר קבל כל א' ונתחזק על תכונתו עי' עילויים בסדר ג' קוין, יתייחדו גם הם להיות לאחד בשלהובין דרחימו⁵⁸⁰ מזה לזה. אבל כל זמן שלא נעשה ולא נתגלה בהם היחוד העצום אשר מזה לזה, הרי לא נראה עלייתם לשבת ולמעלה כלל, אלא אדרבא הוא כי רק עי"ז יצא ונתהווה כל בחי' הנגד והפירוד אשר בהבי"ע וכנ"ל כלל ט"ז.

ונמצא כי להספי' שבהקו האמצעי היה הסדר דג' קוין לשבח ומעלה, כי נתעלו הם בעצמם, וכן יתעלו ויתקנו על ידיהם כל האורות כולם וכל המציאות כולו. אבל להספי' שבקוי הצדדים דימין ושמאל, לא היה עתה עדיין הסדר דג' קוין לתועלת עצמן כלל, אלא רק לצורך המציאות דהבי"ע לבד אשר לא נראה עדיין תועלתם כלל, ולא נתגלה תועלתם אלא רק לבסוף, שהוא

⁵⁸⁰ עי' בסוף הספר הערה יא.

בהתיקון האחרון, אבל עד התיקון הנה אדרבא הוא שיוצאים כל קוי הקצוות בכל תוקפם, ומתחזק כל א' על תכונתו וכחו הניתן לו, ובפרט הקו הגבורה שהוא שולט בכל עוז, כי עיקר כח הנגד והפירוד הוא ממנו. וכן הוא עיקר סבת המציאות וההנהגה של עתה, ובו תלוי ג"כ כל התיקון העתידי כמו שבארנו בדע"ה ח"ב בארוכה בזה. והרי נתבאר עכ"פ כי עליית דהחסד והגבורה אשר ע"י הסדר דג' קוין לא נחשב להם עתה לעלוי כלל, אמנם להספ"י שבקו האמצעי שהם ת"ת יסוד מלכות, הנה הם נתעלו בודאי ע"י הסדר דג' קוין וכנ"ל.

ונשלים דברינו גם בענין הנצח וההוד, כי הנה הם נתעלו ג"כ הרבה ע"י הסדר דג' קוין, כי הרי לפי יסודם הראשון אשר הם כולם זה למטה מזה, הנה היה ספ"י הנצח רחוק מהג"ר ג' ספ"י, כי החג"ת הם מפסיקים בין הבינה להנצח, ומהחכמה היה הנצח רחוק ד' ספ"י, בינה חג"ת. אבל כאשר הם בג' קוין, הרי אין מפסיק בין החכמה להנצח אלא רק ספ"י החסד לבד, וכן מהכתר להנצח אין הפסק רק ב' ספ"י חכמה חסד, וכן מתקרב הנצח להבינה ג"כ רק בהפסק ספירה אחת, והוא ע"י מציאות הצינורות אשר דרך הם משפיע כל ספ"י לחברתא ומתייחדים הספ"י זה בזה, וכנודע מדברי הרמ"ק ז"ל בשער הצינורות, ויש צנור מבינה לת"ת, ומת"ת לנצח כמבואר בפרדס שם (פרק ב). והרי מקבל הנצח מהבינה ג"כ רק בהפסק ספ"י אחת. וכן ע"י הצנורות הנה מקבל הנצח מהכתר ג"כ רק בהפסק ספ"י אחת, כי הרי יש צנור מהכתר לת"ת, ומת"ת לנצח. והרי יש להנצח עליו רב כאשר שהם בג' קוין ממה שהם בקו אחד, כי כשהם בקו אחד הרי יש הפסק מהכתר להנצח ה' ספ"י, חכמה בינה חג"ת, ומהחכמה ד', ומהבינה ג', ומהחסד ב'. אבל כשהם בג' קוין אין להנצח הפסק מהג"ר אלא רק ספ"י אחת כנוז, ומהחסד אין לה הפסק ספ"י כלל, והרי יש להנצח ע"י הסדר דג' קוין עליו רב.

וכן הוא עד"ז במכל שכך ובעוד יותר בההוד, כי הרי לפי יסודם העיקרי אשר הם כולם בקו אחד וזה למטה מזה, הנה רחוק (עה ע"ג) ההוד מהכתר בהפסק ו' ספ"י, חכמה בינה חג"ת נצח, ומהחכמה ה' ספ"י, ומהבינה ד' ספ"י, ומהחסד ג' ספ"י, גבורה ת"ת נצח, ומהגבורה ב' ספ"י, ומהת"ת ספ"י אחת, כי הנצח הוא מפסיק ביניהם. משא"כ כאשר שהם מסודרים בג' קוין, הרי הנה ההוד כמו הנצח, ר"ל שההוד הוא ענף הגבורה ומקבל ממנו בלי שום הפסק ספ"י כלל, כמו הנצח מהחסד, וכן הם שוים זה לזה בקבלתם מהג"ר, שאין הפסק ביניהם רק ספ"י אחת, ומהת"ת מקבלים שניהם במכוון בלי הפסק כלל וכנ"ל. והרי מתעלה ההוד ג"כ ע"י הסדר דג' קוין כמו הנצח, ובעוד יותר כי כל ספ"י שהיא יותר תחתונה הנה נעשה בה ע"י הסדר דג' קוין העילוי ביותר, כמו שמובן ממילא סדר קרבותם דכל א' זה לזה ע"י היותם בג' קוין, וכן סדר קבלתם זה מזה דרך הצינורות אשר ע"י הסדר דג' קוין.

ואין כוונתי כי נה"י⁵⁸¹ נתעלו ועלו יותר מחג"ת⁵⁸², אלא כוונתי הוא כי לפי ערכם אשר הם יותר למטה הנה היה להם תועלת יותר בענין עלייתם אשר ע"י הסדר דג' קוין, יותר מהתועלת בענין העלייה אשר קבלו החג"ת ע"ז. אך הטעם מה שסידר המאציל ית"ש שיקבלו הנה"י לפי ערכם יותר תועלת, הוא משום כי הם לבר מגופא (זהר בראשית כא ע"ב), וכל מציאותם הוא רק לזולתם (ע' לעיל כלל ח ענף ה) לתקן את אשר למטה לייחדם בהעליון, וכן להוליד אורות ונשמות חדשות, כי הם השחקים ששוחקים מ"ן לצדיקים לצדיק וצדק (כמ"ש בזוה"ק ס"פ ויקרא כו רע"א וכנודע), וכל אורות ונשמות חדשות הנה נמשך מלמעלה למעלה עד רום המעלות, וכן אור תיקון היחוד לייחד את כל המדרגות זב"ז, שהוא נעשה ג"כ ע"י נה"י דכל עליון, הנה הוא נמשך ג"כ מלמעלה למעלה עד רוא דאור א"ס ית"ש, ולכן הנה נתעלו הנה"י בעילוי רב יותר מערכם, כי כן הוא הצורך להם תמיד לצורך פעולתם לקבל אור מרום המעלות.

וזהו הטעם ג"כ להעילוי דקו האמצעי שהוא דתי"מ, שהם נתעלו ג"כ הרבה ע"י הסדר דג' קוין וכנ"ל, כי הקו האמצעי הנה הוא העיקר בזה לקבלת אור העליון אשר מלעילא לעילא, כי הוא

⁵⁸¹ נדצ"ל נ"ה.

⁵⁸² נדצ"ל ח"ג.

הבריה התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה⁵⁸³. וכל התיקונים הוא נמשך לעולם רק ע"י הקו האמצעית כנודע, ולכן נתעלה הוא ג"כ בעילוי רב, כי כן הוא הצורך אליו לפעולתו וכן הוא הראוי לו.

אמנם הוא, כי הגם שאמרנו שנעשה לנצח הוד ע"י הסדר דג' קוין עילוי הרבה, עכ"ז הנה בצד אחד נעשה להם עי"ז חסרון ג"כ, והוא כי ע"י נטייתם להקצוות זה לימין וזה לשמאל, הרי נוטה כל א' לקצה אחד יותר מדאי, והוא חסרון גדול וכנ"ל בענין החסד והגבורה, שנעשו עי"ז לשורש תכונת הנגד, והרי יצאו בזה מתכונת האחדות והוא חסרון גדול, ובפרט הנצח הוד שהם יותר למטה, וגם הם למטה מהפרסא ונתמעט האור מהם, הנה נעשו הם ע"י הסדר דג' קוין גם לשורש תכונת ההיפך וכנ"ל כלל ט"ז, והוא יציאת מתכונת האחדות עוד יותר והוא חסרון גדול.

והרי נמצא כי ע"י הסדר דג' קוין הנה נעשה להם בצד אחד שבה וטובה ובצד אחד הנה נעשה להם קלקול וחסרון, כי עי"ז הרי נעשה בהם שורש לכל הבחי' דריבוי נגד היפך, שכ"ז הוא יציאת מתכונת האחדות. משא"כ לפי יסודם הראשון שכולם בקו אחד, הנה הם מיוסדים כולם על תכונת האחדות, והם עומדים כולם ישר ומכוון נגד מקורם העליון לקבל אורו ביושר תמיד, ועי"ז הם מיוחדים עמו תמיד, והם כולם אחד באור א"ס, והוא שבה ומעלה וטובה שאין למעלה מזה. והרי נמצא כי ע"י הסדר דג' קוין הנה נעשה בצד אחד שבה וטובה, ובצד אחד קלקול וחסרון, ויתבאר בזה עוד למטה. והרי נתבאר לנו עכ"פ ההבדל הנעשה בכל א' מהי' ספי' בין היותם בקו אחד להיותם בג' קוין.

ענף ג' אות א'

והנה ראינו עתה לדבר קצת בענין הצינורות אשר ישנם בהי' ספי' מזה לזה שהזכרנו אותם לעיל, ואח"כ נשוב לענינינו בעהית"ש. אמנם דע כי ענין הצינורות בפרטות הנה הם עמוקים מאד ואין בכח אנושי לעמוד על פרטיהם, כי הם מתרבים לריבוי (עה ע"ד) רבואות אין חקר, והם מתחלפים תמיד בכל רגע ורגע, כי הם נתיבות להמשכת השפע מא"ס ית"ש הנמשך ומתגלה ע"י הספירות, והוא שפעת הנהגתו ית"ש המנהיג בהם תמיד את כל העולמות כולם. והרי מתחלף ההנהגה בכל עת ובכל איש ואיש בפרט בכל רגע ורגע, והרי מתחלפים המאורות בכל רגע, וכל אור הנה הוא מלוכש בכלי, שע"י הכלי הוא מאיר ומתגלה המשכת האורות הנמשך מספי' לספי', ונמשך כל אור דרך כלי, והם הם הצינורות, והוא סוד (ברכת ק"ש של שחרית דשבת) הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע, לצורך חידוש מעשה בראשית שבכל יום. והם צנורות הספירות שמתחלפים ונפתחים בכל עת צנורות חדשות, והם עצמם ענין התתר"ף חלקים שבכל שעה, שהם מהתתר"ף צרופים דהשם הוי"ה ב"ה מהי"ב צרופי הוי"ה אשר בהי"ב שעות היום ובהי"ב שעות הלילה, ושולט בכל שעה צירוף אחד מהי"ב, ובכל חלק מהשעה צירוף אחר מהתתר"ף צרופים שבכל הוי"ה, כמבואר בפרדס שער פרטי השמות (פרק ב) ובדברי הגר"א בליקוטים שבסוף ספר יצירה (כג ע"ב). ואותן התתר"ף מאורות המתחלפים ומאירים בכל שעה, הנה הם עצמן בחי' הצנורות דהספירות, כי האור דכל צירוף הנה הוא נמשך דרך צינור מיוחד, והרי הם מתחדשים ומתחלפים בכל יום ובכל שעה ובכל חלק מהתתר"ף חלקים שבכל שעה, וכן הם מתחלפים לכל איש בפרט וכנ"ל. והרי אין להם שיעור וחקר.

אך כ"ז הוא בפרטות ופרטי פרטות, אך בכללות ובכללי כללות, הנה יש לנו מסורת מקבלת הראשונים כי הם כ"ב צנורות, והנה הם הכ"ב אותיות התורה, שהם צנורות השפע אשר דרך הם נמשך אור שפעת המאציל ית"ש בכל ההנהגה כולו תמיד, וכמו שאותיות התורה הנה הם מתחלפים בצירופם תמיד בכל תיבה ותיבה (כי כשמצורף א' עם ב' הוא אב, וכשמצורף עם מ' הוא אם ועד"ז בכלום), כי מזה יצאו כל תיבות התורה. כן הם מתחלפים הצנורות תמיד בגילויים מגילוי לגילוי ע"פ האור הנמשך בו לפי צורך ההנהגה, ועי"ז הם מתרבים לאין קץ וכנ"ל.

⁵⁸³ עי' לעיל הערה 319.

תחתיהן ד' צנורות בהדעת, והיינו מהחכמה לדעת, ומבינה לדעת, כי הדעת הוא המייחד את החו"ב והוא המכריע ביניהם כנודע. ולכן אינו חושב הגר"א צנורות מחו"ב לת"ת אלא מחו"ב להדעת. עוד חושב ב' צנורות ג"כ מהדעת להחו"ג, אחד לחסד ואחד לגבורה.

והרי נמצא כי העשרה צנורות אשר בהכח"ב להרמ"ק ז"ל וכנ"ל, הנה להגר"א ז"ל הם בכחב"ד: ג' בהכתר, אחד לחכמה, ואחד לבינה, (עו ע"ב) ואחד לת"ת כמו להרמ"ק. ב' בחכמה, אחד לבינה, ואחד לחסד. א' בבינה, והוא מבינה לגבורה. ד' בהדעת, אחד מחכמה לדעת, ואחד מבינה לדעת, וכן אחד מהדעת להחסד, ואחד מהדעת להגבורה. והרי הם עשרה צנורות בכחב"ד. אמנם בהח' דחג"ת והד' דנה"י, הנה בכ"ז הוא להגר"א כמו להרמ"ק וכנ"ל.

עוד זאת הפליא הגר"א ללמדינו שם התחלקות הכ"ב צנורות על הכ"ב אותיות, והיינו כי הצנורות הם נבחנים ונחלקים בג' בחי', כי יש בהם עשרה יושרים: ג' יושרים הם ברוחב, וז' יושרים הם באורך. וכן יש בהם י"ב אלכסונים. והנה הם מיוסדים על חלוקת הכ"ב אותיות, שהם ג' אמות אמ"ש, וז' כפולות, וי"ב פשוטות, כי האותיות אמ"ש הם בג' יושרי הרוחב, וז' כפולות בנדכפר"ת הם בז' יושרי האורך, והי"ב פשוטות היוז' ח'ט"י ל'נ"ס ע'צ"ק הנה הם בהי"ב אלכסונים, כי הם סוד הי"ב גבולי אלכסון כמ"ש הספר יצירה (פרק ה).

והיינו כי הג' יושרי הרוחב הם: מחכמה לבינה א', מחסד לגבורה ב', מנצח להוד ג', והם מהג' אותיות אמ"ש. וז' יושרי האורך הם: מכתר לת"ת א', מחכמה לחסד ב', מבינה לגבורה ג', מחסד לנצח ד', מגבורה להוד ה', מת"ת ליסוד ו', מהיסוד להמלכות ז', ובהם הוא הז' אותיות ב'ג'ד'כ'פ'ר'ת כסדרן. והי"ב אלכסונים הם: מכתר לחכמה א', מכתר לבינה ב', מחכמה לדעת ג', מבינה לדעת ד', מדעת לחסד ה', מדעת לגבורה ו', מחסד לת"ת ז', מגבורה לת"ת ח', מת"ת לנצח ט', מת"ת להוד י', מנצח ליסוד י"א, מהוד ליסוד י"ב. ובהם הוא הי"ב אותיות הפשוטות שהם היוז' ח'ט"י ל'נ"ס ע'צ"ק כסדרן, ע' כ"ז בהציור להגר"א הנדפס בסוף ספר יצירה להגר"א (בדף כו ע"ב מדפוס ווארשא תרמ"ד), ע"ש, וכשתדקדק תמצא. אמנם באשר שאותו הציור כפי הנדפס שם הוא קשה ההבנה קצת, לכן ראיתי לסדר את אותו הציור עצמו באופן שיהיה נקל להבינו לכל, למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן ואיחד אליו אות בפנ"ע.

[ד] וזה לשון הספר שם: ציור הכ"ב אותיות, ג' אמ"ש, וז' כפולות בג"ד כפר"ת, וי"ב פשוטות היוז' ח'ט"י ל'נ"ס ע'צ"ק, איך הם בקוי הספירות ואלכסונם לפי דעת הגר"א ז"ל בפירושו בפ"ה מ"ב עכ"ל. {עו ע"ג}

וראיתי לכתוב בפרטות את כל הכ"ב אותיות כולם מקומו של כל אות ואות בפרטות ונפרש אותם ע"פ הסדר שהם בהציור.

ה – הוא בהאלכסון אשר מהכתר לחכמה.

ו – הוא בהאלכסון אשר מהכתר לבינה.

ב – הוא בהיושר אשר מהכתר לת"ת.

ש – הוא בהיושר שברוחב אשר מהחכמה להבינה.

ז – הוא בהאלכסון אשר מחכמה לדעת.

ח – הוא בהאלכסון אשר מבינה לדעת.

ג – הוא בהיושר אשר מחכמה לחסד.

ד – הוא בהיושר אשר מבינה לגבורה.

ט – הוא בהאלכסון אשר מדעת לחסד.

י – הוא בהאלכסון אשר מדעת לגבורה.

א – הוא בהיושר שברוחב אשר מחסד לגבורה.

ל – הוא בהאלכסון אשר מחסד לתפארת.

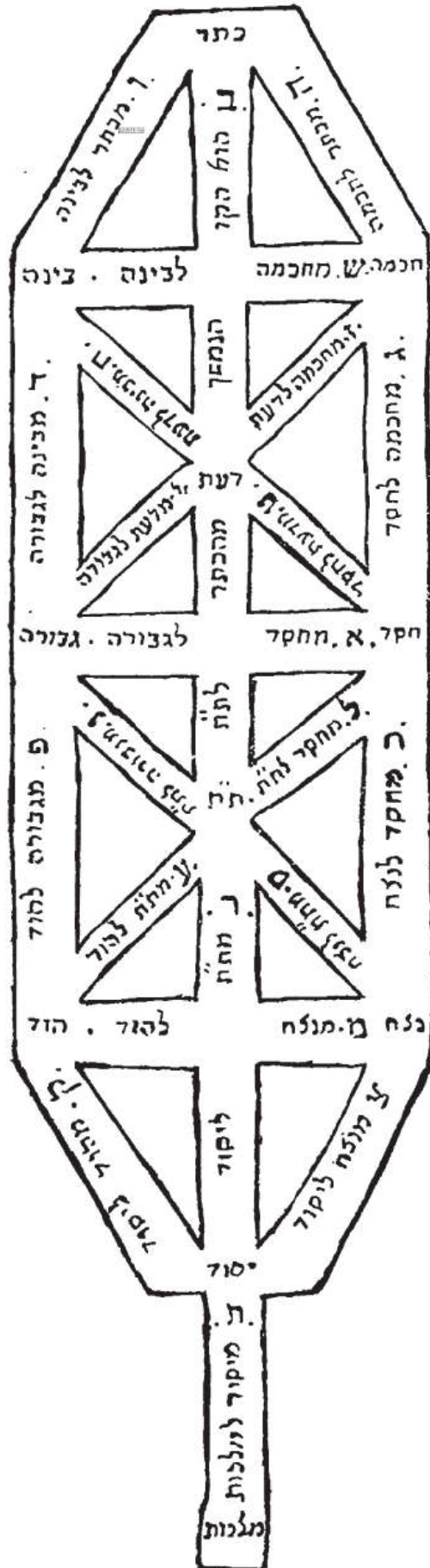
נ – הוא בהאלכסון אשר מגבורה לתפארת.

כ – הוא בהיושר אשר מחסד לנצח.

פ – הוא בהיושר אשר מגבורה להוד.

ס – הוא בהאלכסון אשר מת"ת לנצח.
 ע – הוא בהאלכסון אשר מת"ת להוד.
 ר – הוא בהיושר ההולך מת"ת ליסוד.
 מ – הוא בהיושר הרוחב אשר מנצח להוד.
 צ – הוא בהאלכסון אשר מנצח ליסוד.
 ק – הוא בהאלכסון אשר מהוד ליסוד.
 ת – הוא בהיושר אשר מיסוד להמלכות.
 (ומ"ש שם בהציור הנדפס בספר יצירה דף כ"ו ע"ב אות מ פעם ב' סמוך לסופו שם הוא ט"ס ומיותר, ואולי הוא ר"ת מלכות, אך גם זה הוא מיותר כי הוא מובן ממילא).
 [אמנם ראיתי לחזור ולסדר אותם ג"כ ע"פ הסדר דאותיות א' ב' כסדרן כדי להיות בטוח מן הטעות.

- א – הוא בהיושר שברוחב אשר מהסד לגבורה.
  - ב – הוא בהיושר שבאורך אשר מהכתר לת"ת.
  - ג – הוא בהיושר שבאורך אשר מהחכמה להחסד.
  - ד – הוא בהיושר שבאורך אשר מהבינה לגבורה.
  - ה – הוא בהאלכסון אשר מהכתר להחכמה.
  - ו – הוא בהאלכסון אשר מהכתר להבינה.
  - ז – הוא בהאלכסון אשר מהחכמה להדעת.
  - ח – הוא בהאלכסון אשר מהבינה להדעת.
  - ט – הוא בהאלכסון אשר מהדעת להחסד.
  - י – הוא בהאלכסון אשר מהדעת להגבורה.
  - כ – הוא בהיושר שבאורך אשר מהחסד להנצח.
  - ל – הוא בהאלכסון אשר מהחסד להתפארת.
  - מ – הוא בהיושר שברוחב אשר מנצח להוד.
  - נ – הוא בהאלכסון אשר מגבורה לתפארת.
  - ס – הוא בהאלכסון אשר מתפארת לנצח.
  - ע – הוא בהאלכסון אשר מתפארת להוד.
  - פ – הוא בהיושר שבאורך אשר מגבורה להוד.
  - צ – הוא בהאלכסון אשר מנצח להיסוד.
  - ק – הוא בהאלכסון אשר מהוד להיסוד.
  - ר – הוא בהיושר שבאורך ההולך מתפארת להיסוד.
  - ש – הוא בהיושר שברוחב אשר מהחכמה להבינה.
  - ת – הוא בהיושר אשר מהיסוד להמלכות].
- {עו ע"ד}
- וזה ציורו עם כל אות ואות בהצינור המתיחס אליו.

[עז ע"א]

ומה שלא נמצא להדעת בהקו האמצעי דהיושר שבאורך צנור מיוחד אליו ג"כ, הטעם בזה הנה הוא כי שם הרי הוא הגילוי דאור הכתר, ונודע הוא כי במקום הכתר אין גילוי לאור הדעת כלל, והם שניהם אחד כנודע, וע' מוחין דצלם (פרק ח).

והרי מבואר מכל הנז' כי האותיות אמ"ש הנה הם בהקוין אשר בג' יושרי הרוחב, והאותיות ב' ג' ד' כ' פ' ר' ת הם בהקוין אשר בז' יושרי האורך, והאותיות הי"ב פשוטות שהם ה' ו' ז' ח' ט' י' ל' נ' ס' ע' צ' ק' הנה הם בהי"ב האלכסונים וכנ"ל בדברינו.

אמנם מה שצריך ביאור על הסדר דג' אותיות אמ"ש שהם מסודרים כאן שלא כסדרן כלל, כי הש' הוא מסודר כאן בראש כולם, כי הוא בהקו היושר שברוחב אשר מהחכמה להבינה שהוא היושר שברוחב הראשון והעליון, והמ' הוא בסוף כולם, שהוא בהקו היושר שברוחב אשר מהנצח להוד, שהוא היושר שברוחב התחתון. ונודע הוא מספר יצירה (פרק ב) כי המ' הוא חסד, והש' הוא דין, מ' דוממת ש' שורקת, ע"ש בהגר"א. וכן שם (פרק ג), כי האותיות אמ"ש הם אויר ומים ואש, וע' טנת"א (סוף פרק ז) והוא נודע ופשוט. וא"כ הרי צריך להיות בהיפך, המ' למעלה שהוא בהקו היושר שברוחב העליון אשר מהחכמה לבינה, וכנודע ג"כ שהי' הוא חכמה והוא המ' דאמ"ש, והש' היה צריך להיות בהקו היושר שברוחב התחתון אשר מנצח להוד שהם דינין והוא הש' דאמ"ש.

אמנם הוא הרי נודע ג"כ בספר יצירה (פרק ג מ"ו) כי ראש (שהוא כח"ב) הוא נברא מאש שהוא הש' דאמ"ש, ובטן (שהוא נה"י) הוא נברא ממים שהוא המ' דאמ"ש. וכן הוא בדברי הרב בטנת"א (פרק ו), והרי הנה הש' למעלה והמ' למטה. וא"כ הרי ניהא לכאורה פשוט הסדר אשר לפנינו שהש' הוא בהקו היושר שברוחב העליון אשר מהחכמה להבינה, כי כ"ז הוא הראש שהוא נברא מאש שהוא ש' דאמ"ש, והמ' הנה הוא בהקו היושר שברוחב התחתון אשר מהנצח להוד, כי הוא הבטן שהוא נברא ממים שהוא המ' דאמ"ש.

אך באמת הנה עיקר הדבר עדיין צריך ביאור גדול, כי מאחר שהמ' דאמ"ש הוא מהי' דהשם הוי"ה ב"ה והוא חכמה, הרי צריך שיהא הוא בראש. אבל הש' שהוא דין, ש' שורקת, צריך שיהא הוא בבטן שהוא נה"י שהם דינין. וכן אמר באמת הרב בפנימיות וחיצוניות (סוף דרוש יב) כי האותיות אמ"ש הם במוח לב כבד, כי א' הוא אור והוא במוח כללות הג"ר, והמ' הוא בלב כללות החג"ת, [כי גם הלב הוא בבחי' חכמה וכמ"ש (משלי יד לג) בלב נבון תנוח חכמה, וכתב שם הגר"א כי החכמה אף שהיא במוח, מ"מ לא שריא אלא בליבא, ור"ל כי שם הוא גילוייה והוא ע"י הבינה שהיא בלב (כמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) בינה ליבא), כי הבינה הוא הכלי של החכמה, ומתגלה החכמה ע"י הבינה ע"ש בהגר"א, ולכן אמר הרב כי המ' הוא בלב]. והש' אמר הרב שם שהוא ככבד שהוא כללות נה"י ע"ש. וכ"ז הרי הוא שלא כדברי הספר יצירה וכן בדברי⁵⁸⁵ הרב ג"כ אשר בטנת"א (פרק ו) וכנז'. וכן נמצא עוד בדברי הרב בשער פרקי הצלם (פרק ה) סמוך לסופו, אמר שם כי האותיות אמ"ש הנה המ' הוא בקו ימין שהוא חכמה חסדים, והש' הוא בקו שמאל בינה גבורות, וא' הוא בקו אמצעי אויר. וכ"ז הוא בהיפך מדברי הספר יצירה שהש' הוא בראש כח"ב, והמ' הוא בבטן נה"י. אמנם הוא כי כבר הארכנו בזה בדברינו בטנת"א פרק ו' ע"ש אות י"א י"ב י"ג. אך עכ"ז הנה נדבר כאן ג"כ בזה ובפנים אחר ממה שאמרנו שם, כי כמה פנים לתורה והוא ע"פ דברינו לעיל ענ"ב בענין היסוד דג' קוין אשר נתייסד בכל הד' עולמות אבי"ע, וע"פ היסוד הזה הנה הוא הסדר דג' אותיות אמ"ש בהסדר שלפנינו.

[ה]

ענין הג' אותיות אמ"ש אשר הם נסדרו בהג' קוין דיושרי הרוחב, ונסדר הש' בקו יושר הרוחב אשר מהחכמה לבינה, והמ' בקו יושר הרוחב אשר מנצח להוד, ואמרנו לעיל כי הוא ע"פ מ"ש בספר יצירה (פרק ג מ"ו) ראש נברא מאש ובטן נברא ממים. הענין בזה הוא ע"פ מה שאמרנו

⁵⁸⁵ נדצ"ל וכן הוא שלא כדברי הרב.

לעיל ענ"ב, כי ע"י היסוד דג' קויז הנה נעשה שינויים שונות בכל הספי' כולן הן (עז ע"ב) בכמות והן באיכות, ושינויים בכמות הוא במקומן ושינויים באיכות הוא בתכונתן, ותלוי זה בזה. כי ע"י שינויים בכמות שנתחלפו ממקומן, נשתנו באיכותן שנעשה להם עי"ז תכונות שונות ג"כ. כי מקודם, ר"ל משרשם ומקורם הראשון אשר בהקו דא"ס, הרי הם כולם רק בבחי' קו האמצעי, והגם שהם מעיקרם ג"כ בבחי' חסדים וגבורות, כי מציאותם הוא ע"י הצמצום והקו, שהוא שורש חו"ג כנודע⁵⁸⁶. עכ"ז הרי הם בשרשם מיוחדים זב"ז וכלולים באחד, כי הקו עם הצמצום הנה הם נעשים לאחד, והם רק ע"ד הקו האמצעי דת"י הכלול מהו"ג ומכריע, וגם זה רק בבחי' שורש נעלם לבחי' חו"ג כנודע. ועכ"פ הוא כי בהיותם בקו אחד, היינו בכל בחי' פרצופים הפרטיים שבא"ק וכנ"ל ענ"ב, הנה אין גילוי שם לבחי' חסדים וגבורות כלל, שגם הספי' דחסד גבורה שבהם הוה תכונתם שם רק בכח לבד. אמנם ע"י הסדר דג' קויז שנעתקו החח"ן ובג"ה ממקומן ונעשו לקו ימין ושמאל, הנה עי"ז יצא כל א' מן הכח אל הפועל ומן ההעלם אל הגילוי, ונתגלה החסדים על תכונתן והגבורות על תכונתן. ולא עוד כי נתעלו עי"ז הגבורות כולם להיות כל א' שוה בשוה עם החסד שלו, ור"ל כי הרי הם משרשם ה' חסדים וה' גבורות וכנ"ל כלל ט"ז סוף ענף א', וכל גבורה הוא למטה מהחסד שלה, כי בשרשם אשר בקו אחד הרי הוה הבינה תולדת החכמה ולמטה ממנו. (כי היא מכח הצמצום הכלול בהקו וכנ"ל שהם כלולים באחד, והצמצום הרי הוא משרשו תולדת דאור א"ס ולמטה הימנו, וכן הוא כל גבורה מהחסד שלו והבן). וספי' הגבורה היא תולדת דספי' החסד ולמטה ממנו, וכן ההוד הוא תולדת הנצח ולמטה ממנו, אבל ע"י הסדר דג' קויז, הנה נתעלה הבינה להיות שוה בשוה עם החכמה, והגבורה היא שוה בשוה עם החסד, וההוד הוא שוה בשוה עם הנצח. והרי נתעלה ע"י הסדר דג' קויז כל גבורה להיות שוה בשוה עם החסד שלו, וכך נתעלו עוד ע"י הסדר דג' קויז להתקרב אל הכתר. אמנם בזה הנה נתעלו החסדים ג"כ ומתגבר עי"ז כל א' על תכונתו וכנ"ל ענ"ב כ"ז.

אמנם ענין עילויים אל הכתר הוא אינו בהם שבת ומעלה תמידי, והוא כי מאחר שנסדרו בג' קויז ועומדים החסדים וגבורות בבחי' ימין ושמאל, והרי נטו מאל פניו אל הצדדין, הנה הוא מעתה כל קבלתם מהכתר אשר ע"י עילויים רק מתכונת הקצוות לבד, להתגבר כל א' על תכונתו, וזה אינו מעלה החלטי כלל כמו שיתבאר, ואינם מקבלים מעתה שפע העיקרי דרזא דמתקלא מהכתר, וכן מלמעלה למעלה, רק דרך הקו האמצעי דת"י. והגם שישנם צנורות ג"כ מהכתר אל החכמה, ומהחכמה אל החסד, וכן מהכתר אל הבינה, ומהבינה אל הגבורה, אך קבלתם מהצנורות הללו הוא ג"כ הכל רק השפע דימין ושמאל לבד, והוא אינו עדיין שלימות אמיתי כלל, כי בזה הוא אדרבה שמתגבר כל א' על תכונתו, והוא אינו עדיין שלימות כלל כנודע. ועיקר השלימות הרי הוא רק מה שמקבלים מהקו האמצעי המכריע, וזה מקבל החסד גבורה רק ע"י הדעת, והנצח הוד רק ע"י הת"ת. משא"כ בהיותם כולם בקו אחד, הרי היה כל קבלתם זה מזה, כל תחתון מהעליון שעליו, הכל רק בחי' השפע דקו האמצעי לבד.

ולזה הטעם ג"כ הנה נסדר מעתה בהח"ב הכלליים שהם או"א, ובהכתר הכללי שהוא או"א, הנה עומדים או"א כלולים בהמזלין⁵⁸⁷ שהם הדעת עלאה⁵⁸⁸, הדעת הכללי, והמזלין מכסים עליהם ונכנסים בהם ובתוכם, ע' לעיל כלל ח' ענף א' ב' סמוך לסופו. והרי הוה כל קבלת או"א ג"כ רק מהדעת, והוא נמשך בפנימיותם, וכ"ז הוא ג"כ מהטעם הנז', כי מאחר שנסדרו בג' קויז, ועומדים הכח"ב כעין סגולתא⁵⁸⁹, והרי נטו או"א מאת פני או"א קצת זה לימין וזה לשמאל, לכן נסדר שיהיו כלולים בהמזלין שהם הדעת עלאה הדעת הכללי, והוא נמשך בתוך או"א בפנימיותם,

⁵⁸⁶ עי' בהגר"א על ספד"צ לח ע"ג בביאור דברי המשנת חסידים.

⁵⁸⁷ עי' אד"ז רפט ע"ב.

⁵⁸⁸ עי' ע"ח שער טנת"א פרק א' במ"ב, שמבאר כי אורות האח"ף המה בעצם דיקנא דא"ק. ועי' ביאור ענין זה באריכות לקמן ח"ב סוף סימן ה' באבני מילואים. ועי' בהגר"א על ספד"צ ג ע"ג ד"ה ותיקון של, שלשון "מתקלא" בא"א עניינו חב"ד שלו, ועי"ש בגליונות רבינו שפי' שהיינו או"א ומזלין (ועי' דברינו שם בהערה אם המזלין הם בחי' הדעת).

⁵⁸⁹ עי' זהר ח"ג רמז ע"ב.

והרי הם מקבלים עי"ז שפע דקן האמצעי ג"כ, ומיוחדים תמיד ברזא דמתקלא. אמנם עמידתם בנטיה קצת מאת פני א"א ממש זה לימין וזה לשמאל, הרי נתייסדו בזה עכ"פ להיות שורש לגילוי תכונות דהח"ג, כף זכות וכף חובה (ס"י פ"ב מ"א), והוא ירידת מדרגה ומעלה הרבה מהיותם בקו אחד.

אמנם הוא כי כבר נתבאר בדברינו בכמה מקומות כי ענין {עז ע"ג} מציאות הגבורות ויציאתם מכח לפועל, הנה נתייסדו מהמאציל ית"ש בשני פנים, היינו בטוב ורע. וכשהם ברעה אין רעה למטה מהם, וכשהם בטובה אין טובה למעלה מהם, וכמ"ש הספר יצירה (פרק ב מ"ד) אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מגעג. וכן מהם הוא כל התמורות שאמר בספר יצירה (פרק ד מ"ג) וכל הכ"ח עתים דקהלת (פרק ג). והנה נעשה כ"ז רק ע"י הסדר דג' קוין, כי הרי בזה הנה יצאו החסדים לעצמן ובכל תכונתן, וכן הגבורות לעצמן ובכל תכונתן. אמנם הם מתנהגים ע"י הקו האמצעי שהוא המכריע, ומכריע פעמים לכאן ופעמים לכאן לפי הזכות והמעשים. וכן נכלל על ידו שמאלא בימינא וימינא בשמאלא (ע' זוה"ק בראשית טז ע"ב ע"ש כל הענין). והוא ג"כ בשני פנים: אחד לטובה, ואחד לרעה. וכשהוא לטובה הנה מתבסמין הגבורות בחסדים ונמתקין ונעשים לרשפי אש שלהבת י"ה, שלהובין דרחימו⁵⁹⁰, ובסוד (שיה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וכמ"ש בזוה"ק ויהי (רמה ע"א) ופ' קדושים (פר ע"א), ואז הוה מציאות הגבורות וגילויים בטובה שאין למעלה מהם, כי אז הוה התכללות שמאלא בימינא וימינא בשמאלא (ע' רע"מ פ' עקב רעא ע"א וע"ב ופ' תרומה קנט ע"ב) בבחי' התהפכות דינא לרחמי, ע"ד שאמרו (ב"ר פל"ג סי' ג, וברע"מ פינחס רמח ע"א) כי הגבורות בעצמם נעשו לטובה שאין למעלה מהם כנו', כי מהם הוא כל טוב הצפון כנודע בדברינו.

והנה זהו הענין מ"ש בספר יצירה (פרק ג מ"ז) כי ראש נברא מאש ובטן נברא ממים, והקשינו לעיל הלא המוחין הוא חכמה שורש החסדים י' שבשם, והוא מ' דאמ"ש, וצריך שיהא הוא בראש, אבל הש' שהוא אש גבורה ודין צריך שיהא הוא בבטן שהוא נה"י שהם דינין. אך הענין הוא, כי הגם שעיקרן דהכח"ב הם חסדים, ועיקרן דנה"י הם דינין (כנודע בסוד ערבי נחל בפ' צו לא ע"ב וע"ש עוד כד ע"ב ובדברי הרב בא"א פרקים ה ו ובכ"מ), אך ע"י התכללות שמאלא בימינא וימינא בשמאלא שנעשה בעת התיקון דמעשה בראשית כמ"ש בזוה"ק בראשית (טז ע"ב ויז ע"א), הנה עלה עי"ז הש' למעלה ונכלל בהמוחין ונתגבר הוא בגילוי, כי משום שהוא שורש הגבורות לכן מתגבר הוא על החסדים, כי כן הוא הדרך לעולם, כמ"ש בברית מנוחה. ונברא הראש מהש' הגם שעיקרו דהראש שהוא המוחין, הנה הוא מהי' שבשם, והוא המ' דאמ"ש. אך ע"י התכללות שמאלא בימינא, ועלה הש' למעלה להתמתק ולהתבסם, הנה נעשה שם לרשפי אש שלהבת י"ה, ונתגבר הוא בגילוי, ונברא הראש ממנו. וזהו שאמר הספר יצירה כי ראש נברא מאש, וכן נמשך מזה למטה להיפך הכל ג"כ רק על צד הטוב ובגילוי החסדים, כי ע"י התכללות ימינא בשמאלא הנה נברא הבטן ממים, והוא המ' דאמ"ש שנתגלה פעולתה בנה"י, כי ע"י המתקת הגבורות למעלה הנה נתהפכו הנה"י לרחמים ונמשך מהם שפע דחסדים, והוא המ"ד ומ"ן שמתגלים בנה"י להמשיך רב ברכה מצדיק לצדק⁵⁹¹, ממשח רבות⁵⁹² קודשא דלעילא. וזהו שאמר הספר יצירה (פ"ג מ"ז) ובטן נברא ממים, שהוא המ' דאמ"ש, כי ע"י התכללות ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא אשר בהתיקון דמעשה בראשית, ועלה הש' למעלה בראש ונמתק ונתבסם, הנה נמשך ונתגלה שפעת המ' בבטן שהוא הנה"י ונעשו לבאר מים חיים במיין צלילין, מיין דכיין מיין מתוקין. והנה נעשה כ"ז רק ע"י הסדר דג' קוין, כי עי"ז הנה יצאו הח"ג מתחילה כל א' על תכונתו מן הכח לפועל ומהעלם לגילוי וכנ"ל. ולכן כאשר חוזרים אח"כ ונכללים זב"ז ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא ונמתקו הגבורות ונתבסמו, הנה יצא עי"ז כל התיקון דמעשה בראשית על

⁵⁹⁰ עי' בסוף הספר הערה יא.

⁵⁹¹ עי' זוה"ק ס"פ ויקרא כ"ו רע"א.

⁵⁹² עי' אד"ר קלא ע"א שזהו כינוי לפנימיות הארת הת"ד.

מים למטה בבטן בנה"י, ונמשך משם מיין מרירן מיין עכירן, שכ"ז הוא דינין דמסאבותא רח"ל. וכ"ז הוא ע"פ מה שאמרנו כי נתיסדו הגבורות ויציאתם מן הכח לפועל וגילויים על תכונתן על שני פנים, אחד לטובה ואחד לרעה, ונתייסדו שניהם בהבריאה, והוא מ"ש הספר יצירה (פ"ג מ"ז) ראש נברא מאש ובטן נברא ממים, שהוא על יציאתם מן הכח לפועל וגילויים ופעולתם, ואותן האש ומים אשר בראש ובטן הם על שני פנים כנו', והם לפי הזכות והמעשים, שהגילוי דאש ומים אשר בראש ובטן דכל פרצוף ופרצוף, הנה הם על שני הפנים שאמרנו, והם בכל אחד ואחד לפי זכותו ומעשיו, וכן הם מתחלפים בו בכל עת הכל לפי הזכות והמעשים והבן.

והרי נתבאר לנו באר היטיב הענין מה שהשי' דאמ"ש הוא בראש, והמ' הוא בבטן נה"י, הגם שעיקרן דכח"ב ונה"י הם להיפך. אך הוא ע"פ הגילוי דהגבורות אחר שיצאו בכל גילויים ע"י הסדר דג' קוין, וע"י התכללות שמאלא בימינא וימינא בשמאלא, הנה מתגלים הגבורות ביותר מהחסדים, כי ע"י שהם גבורות הם מתגברים בגילויים, ועומדים לעולם החסדים מבפנים והגבורות מבחוץ, ונעשים כל הפעולות מהם ועל ידיהם, ע' ספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ב'. וזהו מה שהראש נברא מאש שהוא ש' גבורות, הגם שעיקר הכח"ב הם חסדים שהוא מ', אך מאחר שהגבורות נכללו שם ע"י התכללות כנ"ל, הנה מתגברים הם בגילויים ונברא הראש מאש. ובטן נברא ממים, שהוא מ' חסדים, הגם שעצמות הנה"י הם גבורות, אך גם כל פעולת החסדים הם מתגלים ויוצאים ג"כ רק ע"י הגבורות, כי רק על ידיהם נעשה כל פעולה, ורק על ידיהם הוא יציאת כל שפע. ומשום שעצמות הנה"י הם גבורות, הנה יוצאים שם על ידיהם שפעת המים שהם חסדים, ונברא הבטן ממים כי שם הם גילויים, ומשם יוצא שפעת כל המ"ד ומ"ן, והוא ע"י פנימיות הנה"י ועצמותן העיקרי שהוא גבורות והבן ודי בזה.

וזהו הענין ג"כ מה שנסדרו הג' אותיות אמ"ש בהג' קוין דיושרי הרוחב וכנ"ל אות ד', כי מציאות הרוחב שבהם הנה הוא רק בהסדר דג' קוין דוקא, כי בהיותם בקו אחד לבד הרי אין בהם הבחנת תכונת הרוחב כלל. וכבר אמרנו כי ענין היותם בג' קוין, הנה הוא כדי להוציא את החסדים וגבורות מן הכח לפועל כל א' על תכונתו, ואח"כ לייחדם זב"ז על ידי הקו האמצעי המכריע, ולהכריע בהם פעמים לכאן ופעמים לכאן. כי בסדר (ע"א) הנה נעשה כל הבריאה וכמ"ש בספר יצירה (ריש פרק א משנה א) וברא את עולמו בשלשה ספרים בספר וספר וסיפור שהם חב"ד ע"ש בהגר"א. וכן בזה נמשך כל ההנהגה כמ"ש הגר"א בספד"צ בתחילתו (א ע"א). והנה כ"ז הוא עצמן הג' אותיות אמ"ש, חכמה מים, בינה אש, דעת אויר, והם כף זכות וכף חובה ומכריע כמ"ש בספר יצירה (ריש פרק ב משנה א), ולכך נסדרו הג' אותיות אמ"ש בהג' ישרי הרוחב, כי הם כלם רק דבר אחד, כי הרוחב הרי הוא ע"י הג' קוין דוקא כנו', והג' קוין הם עצמן הג' אותיות אמ"ש, כף זכות וכף חובה ומכריע כנ"ל. ולכן הוא הג' אותיות אמ"ש בהג' ישרי הרוחב, כי כל הג' ישרי הרוחב הוא רק מהם. וכן הוא עד"ז הו' אותיות בגדכפר"ת, הם בהו' ישרי האורך, כי הם ג"כ דבר אחד, כי הבגדכפר"ת הם הו' תחתונות שהם כולם פרצוף אחד הנמשך ומתפשט באורך, והם כפולות כי הם הזו"ן ע' טנת"א (פרק ז) שכל א' הוא פרצוף בפנ"ע הנמשך ומתפשט באורך, ולכן הו' הו' אותיות בגדכפר"ת בהו' ישרי האורך. אבל הי"ב פשוטות הנה הם בהי"ב אלכסונים, כי הם שורש הי"ב גבולי אלכסון אשר בכלל העולם, והם יסוד העולם המקשר ומייחד כל הפרטים בהכלל, ועל ידיהם נמשכים כולם זה מזה, וכן חוזרים זה לזה ונעשים הכל אחד, ע' ספר יצירה (פרק ה) ובדברי הרב טנת"א (פרק ז) ובדברינו שם בעומק וארוכה.

ובזה הנה נשלם דברינו בענין זה תהלה לאל ית"ש, ומעתה נחזור לענינינו הראשון דלעיל ענ"ב בענף בפנ"ע למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן.

ענף ד' אות א'

הנה אמרנו לעיל ענ"ב כי ע"י הסדר דג' קוין הנה נעשה להם בצד אחד שבה ומעלה, ובצד אחד נעשה להם עי"ז קלקול וחסרון, וכמו שבארנו שם. אמנם כל החסרון שנעשה בהם הרי אמרנו כי היה כ"ז כדי להמציא עי"ז את העולמות הנפרדים, אשר הם מיוסד בכל הבחי' דריבוי נגד היפך ותמורות, שכ"ז יצא ונעשה רק ע"י הסדר דג' קוין דוקא וכנ"ל כלל ט"ז. והרי הוא ע"ד

שאמר האריז"ל בשבירת הכלים (פרק ב) כי התעלמות האור וכיסויו הוא מציאות תיקונו, כי עי"ז נעשה האפשרות שיתגלה למטה, והוא ע"ד שאמרו כי מחמת חבתם של ישראל צמצם שכינתו בין שני בדי הארון (ספרא פ"א, ב"ר פ"ד סי' ה, שהש"ר פ"א פסוק יד סי' ג). כן הוא בעניינינו כי התעלם את אור אחדותו הפשוטה ית"ש אשר בשורש הי' ספי' בבחי' היותם בקו אחד, וסדרם בג' קוין כדי להוציא מהם עי"ז את העולמות בי"ע בכל הבחי' דריבוי נגד היפך ותמורות שראה רצונו בהם. אמנם עכ"ז הגה האמת והעיקר הוא כי גם כל ההעלם והחסרון אשר נעשה בהי' ספי' עי' הסדר דג' קוין, וכן הקלקול אשר יצא מזה בכל הבחי' דריבוי נגד היפך תמורות, הגה פשוט ונודע הוא כי נעשה כ"ז גם מתחילה רק בבחי' מקלקל על מנת לתקן. ולא עוד אלא הוא כי נתייסדו ממנו ית"ש שכל הקלקולים גופה יהיו הם עצמן סיבת התיקונים, ור"ל כי לבד מה שיתקנו מכל הקלקולים עצמן שבהם, אלא שיתקנו להתעלה ג"כ בעילוי רב גם מכל עיקר עצמותם שבתחילה, ויתעלו בעילוי אחר עילוי באין סוף ותכלית. וכ"ז יהיה ג"כ רק בסיבת יסוד כל הקלקולים של עתה, וכמו שמתבאר עומק הדברים בזה בספר הקדו"ש שער ו' ובספר הדע"ה בכ"מ. וכאשר תתבונן בכל דברינו שם בזה תבין כי כל עומק הטעם אשר יסד המאציל ית"ש שהקלקולים עצמן יהיו הם סיבת תיקונם ועילויים, הגה הוא מטעם כדי שיהיה כל עילויים רק מסיבת הנבראים עצמן, אשר הם מצד עצמן פחותי ערך וריק מכל טובה, והבן הדברים מאד. ועכ"פ הרי לנו כי הגה יסד המאציל ית"ש את המציאות כולו בקלקול ותיקון, ובבחי' מקלקל על מנת לתקן ועל מנת להתעלה בעילוי אחר עילוי, ושיעשה כל התיקונים ועילויים בסיבת הקלקולים עצמן וכנ"ז.

והנה תהלוכות כל הענינים הללו כולן, הגה נמשך כ"ז מיסוד הב' בחי' אשר נתייסד בהסדר דג' קוין, אחד שבח ומעלה, ואחד בחי' קלקול וחסרון. כי עי"ז הרי יצא ונעשה כל הבחי' דריבוי נגד היפך תמורות וכנ"ל. והנה עתיד להתתקן כ"ז ולהתעלה בעילוי (ע"ב) אחר עילוי ג"כ עי' הסדר דג' קוין עצמן, והוא עי' הבחי' דשבח ומעלה שבהם. כי הרי גם הנצח וכן ההוד וכן המלכות, אשר מהם הוא כל ההיפוך והתמורות, הגה הם נתעלו עי' הסדר דג' קוין בעילוי רב, ונתעלו הנצח והוד לקבל גם מהכתר רק בהפסק ספי' אחת, והמלכות בהפסק ב' ספי' וכנ"ל ענ"ב. ולא עוד אלא שעולה המלכות גם עד הכתר עצמו, כמ"ש הרב בשבירת הכלים (סוף פרק ג) ועי' טנתא (סוף פרק ו) ובדברינו שם, ובזוה"ק (ח"א דף כד ע"א ע"ב). ולכן הוא כי עי' עליית המלכות אשר נתייסד בה אפשרות העלייה להכתר עי' הסדר דג' קוין וכנ"ז, הגה יתקן ויתעלה לעתיד כל המציאות ג"כ, כי כל המציאות כולה הגה הוא יצא ונעשה מהמלכות, וכמ"ש בזוה"ק (ח"א כב ע"א וכט ע"ב) וכנודע. ולכן בעלייתה אשר בסוד (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה, הגה יתעלה אז כל המציאות כולה ג"כ עד אין סוף ותכלית.

והרי לנו כי עי' הבחי' דשבח ומעלה אשר בהסדר דג' קוין, הגה יתעלו עי"ז כל המציאות כולו אשר בהתיקון דלעתיד. והרי נמצא כי הן ירידת המציאות אשר בכל הירידות של עתה, והן תיקונה ועלייתה אשר בכל התיקונים דלעתיד, הגה הוא הכל עי' הסדר דג' קוין, עי' ב' הבחי' דירידה ועלייה שנתייסד בהם כנ"ז. והירידות עצמן הוא סיבת עלייתן, כי עי' הגילוי דהקצוות שיצאו החו"ג כל א' על תכונתן, הגה נעשה עי"ז מקום ומציאות לקבל אורו וגילוי ית"ש הנמשך ומתפשט עי' קו האמצעי, כי עי' יציאת החו"ג מהכח אל הפועל בכל תכונתן, הגה נעשה עי"ז כל המציאות כולו וכנ"ל. והרי ישנו מעתה מקום ומציאות לקבל אורו וטובו ית"ש המאיר ונמשך עי' קו האמצעי, וכן סיבת גילוי דאורו וטובו ית"ש אשר בקו האמצעי, הגה הוא ג"כ רק עי' יציאת תכונתן דהקצוות, כי על ידיהם הוא ההתעוררות לכל הגילויים ולהמשכת כל טובו. ועכ"פ הוא כי הן כל הירידות של עתה והן כל העליות דלעתיד, הגה הוא הכל עי' הסדר דג' קוין, והוא עי' ב' הבחי' שבהם וככל מה שאמרנו.

[ב]

והרי נתבאר מכל דברינו כי עיקר הכוונה בהסדר דג' קוין, הגה הוא כדי להוציא את כחות החו"ג כל א' על תכונתו, כי בהם ועל ידיהם יוציא אור א"ס שבקו האמצעי מהעלם לגילוי ומרצון לפעולה, ונשלם רצונו ית"ש תמיד רק על ידיהם, כי כל המציאות בכלל וכל הפעילות בפרט הגה

נעשה הכל תמיד ע"י החו"ג מאור רצונו ית"ש המתלבש בהם ומתייחד עמם, ומתגלה על ידיהם בכל פעולותיו ית"ש. וזהו ענין הסדר דג' קוין, שהוא יציאת החו"ג כל א' על תכונתו בהב' קוין ימין ושמאל ויחודם באור א"ס המתגלה ומתייחד בהם ע"י הקו האמצעי.

והנה נעשה ענין הסדר דג' קוין בכל עולם לפי צורך ענין הפעולה שיצא מהם, כי עולם האצילות אשר בו נתגלה המאציל א"ס ית"ש להיות שורש לפעולת כל הבי"ע ולכל ההנהגה שבה, אשר מעולם ועד עולם בכללות ופרטות ופרטות, הנה נעשה באצילות הסדר דג' קוין בכל פרטיו שבו ג"כ, וכמו שאמרו בתיקונים (ריש תיקון ע' דף קל"ח ע"א) דלית ספירה דלא אתקריאת אדם, וכמו שהאריך בזה הגר"א בספד"צ בתחילתו (א ע"א), שכולם נתיסדו על רזא דמתקלא שהוא בתלת תלת. כי הם שורש לכל המציאות והנהגה הפרטית אשר בכל העולמות בי"ע, אשר כולם הם רק מהסדר דג' קוין וכנ"ל ענ"ג אות ד' ה'. ולא עוד אלא הוא, כי כאשר שראה רצונו ית"ש לייסד בתחילה את המציאות דבי"ע וכל הנהגתה על עומק הדין והמשפט, בראשית ברא אלהים (בראשית א א), ומתנהג עתה העולם כולו עד עת התיקון רק בהגילוי דשליטת הגבורות, ואור החסד הוא עתה בה רק בהעלם גדול, וכמ"ש והארץ היתה תוהו כו' (שם ב) שהוא רמז על כל המאורעות הנוראות שבהעוה"ז, וכמ"ש ב"ר (פ"ב ס' ד) ע"ש⁵⁹⁸ וכנודע. והאור הראשון אשר בו נתקן כל מעשה בראשית, הרי הוא נגנו ואינו משמש עתה אלא בהעלם גדול, כמ"ש בפ' תרומה (קמט רע"א) ומתנהג עתה ע"פ סדר דעולם התוהו כמ"ש בתז"ח (דף כז ע"א), ומזה הוא כל הריסות וכל הקלקולים אשר בכל משך זמן דהעוה"ז. וכ"ז הרי הוא ממה שראה רצונו ית"ש לייסד מתחילה את כל ההנהגה רק בהגילוי דשליטת הגבורות, ומשום כי הם עצמן סיבת כל התיקונים דלעתיד כנודע בדברינו וכנ"ל, לכן הנה ראה (ע"ג) רצונו ית"ש להוציא מתחילה את קו הגבורות לבד, והוא כל ה' ספי' דעולם הנקודות שהיו כולם רק גבורות ודינין, והיו הז"ת שבהם בקו אחד נפרדות זו מזו⁵⁹⁹, כי נתעלם אז אור א"ס מהם בהעלם גדול, והם היו יסוד כל ההנהגה של עתה כנודע בדברינו בספר הדע"ה.

אמנם אח"כ הנה יצא אור החסד ובהגילוי והיחוד דאור א"ס, ונסדרו בג' קוין קו החסד בימין, וקו הגבורה בשמאל, והגילוי והיחוד דאור א"ס באמצע, ונתקנו ונעשו עי"ז כל מעשה בראשית. וכן בהם הוא כל תהלוכות ההנהגה אשר בכל משך זמן דהעולם הזה ודימות המשיח ודחיי העולם הבא עד אלף העשירי⁶⁰⁰. העוה"ז הוא עיקרו בשליטת הגבורות, וקו החסד וקו האמצעי הוא עתה בפנימיות ופנימי לפנימיות. ודימות המשיח הוא בשליטת הקו החסד עם הגבורה ביחד, ויתגלה החסד ע"י הגבורה, ברשפי אש שלהבת י"ה⁶⁰¹ שלהובין דרחימו ע"י היחוד דאור א"ס אשר בקו האמצעי. ודחיי העוה"ב הוא בשליטת הקו האמצעי, ור"ל כי יעמדו אז כולם בקו אחד, ויהיו כולם בבחי' הקו האמצעי של עתה, ויתגלה אז יחודו ית"ש בכולם שוה, כי יתגלה יחודו ית"ש בכל פעולות החסד והגבורה אשר נעשה מהם, ועליו נאמר (זכריה יד ז) והיה יום אחד

⁵⁹⁸ ז"ל: ר"ש בן לקיש פתר קריא בגליות והארץ היתה תהו זה גלות בבל שנאמר (ירמיה ד) ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו זה גלות מדי (אסתר ו) ויבהילו להביא את המן וחושך זה גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלהי ישראל על פני תהום זה גלות ממלכת הרשעה שאין להם חקר כמו התהום מה התהום הזה אין לו חקר אף הרשעים כן ורוח אלהים מרחפת זה רוחו של מלך המשיח היאך מה דאת אמר (ישעיה יא) ונחה עליו רוח ה' באיזו זכות ממשמשת ובאה המרחפת על פני המים בזכות התשובה שנמשלה כמים שנאמר (איכה ב) שפכי כמים לבך רבי חגי בשם רבי פדת אמר ברית כרותה למים שאפילו בשעת שרב רוחה שייפה וכבר היה ר"ש בן זומא יושב ותוהא ועבר רבי יהושע ושאל בשלומו פעם ושתים ולא השיבו בשלישית השיבו בבהילות א"ל בן זומא מאין הרגלים אמר לו מעיין הייתי א"ל מעיד אני עלי שמים וארץ שאיני זז מכאן עד שתודיעני מאין הרגלים א"ל מסתכל הייתי במעשה בראשית ולא היה בין מים העליונים למים התחתונים אלא כשתים ושלש אצבעות ורוח אלהים מנשבת אין כתיב כאן אלא מרחפת כעוף הזה שהוא מרפרף בכנפיו וכנפיו נוגעות ואינן נוגעות נהפך רבי יהושע ואמר לתלמידיו הלך לו בן זומא ולא שהו ימים מועטים ובן זומא בעולם.

⁵⁹⁹ ע"י מבר"ש ה ע"ג שרק הז"ת היו בקו א'.

⁶⁰⁰ ע"י לעיל הערה 482.

⁶⁰¹ ע"י בסוף הספר הערה יא.

הוא יודע לה' (והוא שליטת דקו האמצעי הגילוי דאור יחודו ית"ש) לא יום ולא לילה, הם קו החסד והגבורה שהם יום ולילה, כי בגילוי דאור יחודו לא ניכרו לבחי' שונות כלל ויהיו כולם בבחי' הקו האמצעי, ועל גילוי נאמר (תהלים קלט יד) אורך על כי נוראות נפלאתי, וכמ"ש באד"ר (קלד סע"ב). והרי נתבאר לנו כי הגילוי דג' קוין שבאצילות הנה הוא לצורך פעולתם שבהעולמות ב"ע, כי נתייסד ונתייחד זמן מיוחד לעיקר שליטת כל א' וכנ"ל, ומה גם כי בהעלם הנה שולטים באמת כולם גם עתה תמיד, כי הכל הוא לעולם רק על רזא דמתקלא וכנ"ל מדברי הגר"א בספד"צ בתחילתו (א ע"א). ומשום כ"ז הנה נתייסד כל האצילות הן בכללו והן בפרטיו הכל בסדר ג' קוין, וכמ"ש התיקונים (דף קלח ע"א) דלית ספי' דלא אתקריאת אדם וכנ"ל.

אמנם אדם קדמאה וכן עולם העקודים, אשר כל גילויים ופעולתם הוא רק באצילות, הנה נסדר בהם הסדר דג' קוין רק בכלל ולא בפרט וכנ"ל ענ"א, וכמו שמבואר בעיגולים ויושר (ענף ב) בענין ה' ספי' דא"ק, ובשער מטי ולא מטי (פרק ב) בענין ה' ספי' דהעקודים ע"ש דברינו אות י"ד. כי משום שפעולת הא"ק והעקודים הנה הוא בעולם האצילות שהוא עולם היחוד, כי בו מתייחד אור א"ס ית"ש, וכל האצילות הוא כולו אחד, לכן הוה פרטי ה' ספי' שבא"ק והעקודים רק בקו אחד, כי בן הוא תכונת היחוד שלא להתחלק לקצוות ולגבולים, אלא להיות בקו אחד ניצב ישר ע"ד הקו דא"ס, ועומדים כולם כל א' נגד מקורו, ומקבל כל א' את שפעו ממקורו ישר ומכוון, כל תחתון מהעליון שעליו. משא"כ כשהם בג' קוין, הרי אינו עומד נגד מקורו אלא הקו האמצעי לבד, אבל ה' קוין ימין ושמאל, הרי פנה כל א' ממקורו ונוטה להצד, ולכן הוה בא"ק והעקודים אשר כל פעולתם הוא בעולם האצילות שהוא עולם היחוד, הנה הוה כל ה' ספי' הפרטיים אשר בכל פרצוף ופרצוף עצמו רק בקו אחד לבד. אמנם הפרצופים בכלל, הנה עומדים גם בהם בבחי' ג' קוין, כי הוא השורש להג' קוין דהאצילות, והוה א"ק עם העקודים הכלול בו בבחי' ממוצע בין הקו דא"ס להאצילות.

והרי נתבאר לנו כי ענין יסוד וסדר דהג' קוין הנה הוא בכל עולם לפי ערך וצורך פעולתו הנמשך ונעשה ממנו, כי האצילות אשר פעולתו הוא בהעולמות ב"ע שהם מסודרים בריבוי נגד היפך תמורה, הנה מיוסד כל האצילות בהסדר דג' קוין דוקא, כי הם היסוד דכל בחי' ריבוי נגד היפך ותמורות וכנ"ל כלל ט"ז [ענף ג]. וכן הנה יש בהסדר דג' קוין כח היחוד והתיקון ג"כ, כי ע"י שהב' קוין ימין ושמאל הם מיוחדים בהקו האמצעי, הרי הם מתקרבים בזרוע, ומתייחדים הב' קוין ימין ושמאל זב"ז. וכ"ז הוא שורש התיקון לקרב את המרוחקים ולייחד את הנפרדים, ועי"ז הנה הם מתקנים תמיד את כל בחי' הריבוי נגד היפך שיצא מהם בתחילה, והזורים ועולים בהם ומתתקנים ע"י היחוד דקו האמצעי, ויתוקנו כולם עי"ז בכל תיקון סוד היחוד דלעתיד.

והרי נמצא כי הסדר דג' קוין שבהאצילות (עח ע"ד) הנה הוא היסוד דכל הריבוי נגד היפך ותמורות שבתחילה, וכן כל סוד תיקונים דלעתיד. אמנם כ"ז הנה הוא רק בהאצילות, ומשום שהוא שורש לכל פעולת הבי"ע של עתה, ולכל תיקונים דלעתיד. והוה באצילות הסדר דג' קוין לצורך ולתיקון, משא"כ בא"ק עם העקודים הכלול בו, אשר כל פעולתם הוא בעולם האצילות שהוא עולם היחוד, הנה שם הוא אדרבה שיותר טובה ומעלה ושבה להם כשהם בקו אחד, כי בזה הם כולם מכוונים נגד מקורם, ומקבל כל תחתון מהעליון שעליו את שפעו ממקורו ישר ומכוון. ולכן הוה שם ה' ספי' הפרטיים שבכל פרצוף ופרצוף רק בקו אחד, ומה שנקראו בשם פרצופים הוא רק מעין ובדוגמא, ועל שם שהם השורש לפרצופי האצילות. אבל באמת אין בהם ענין פרצופים ממש כלל, כי הם בקו אחד. אמנם כללות הפרצופים יחד הם גם בא"ק והעקודים בג' קוין, א"א באמצע, ואו"א וזו"ן בימין ושמאל, כי הם השורש להג' קוין דהאצילות. וכ"ז הוא בא"ק והעקודים והאצילות, אבל בעולם הנקודות שהיו שם ג"כ בקו אחד זה למטה מזה, והיה בהם כ"ז לחסרון וקלקול גדול, הנה עיקר הסיבה שם הוא משום שהיו כולם בהעלם גדול מאור א"ס, והיו נפרדות זו מזו, וא"כ מה יועיל להם הקו אחד מאחר שנפרדו ממקורן. וגם נפרדות זו מזו ובלא סדר כלל, ולכן נעשה להם כל תיקונים רק אחר שנסדרו בג' קוין דוקא, ונתקשרו זב"ז ונתייחדו ע"י היחוד דקו אמצעי הנמשך ונתגלה מרא דאור א"ס, שהוא אור דהמ"ה אשר יצא להם בעת התיקון דמעשה בראשית.

והרי לנו כי ענין היותם בקו אחד או בג' קוין, הנה הוה חילוק בזה בין העולמות, כי בעולם דקו וצמצום וכן בכל העולמות דא"ס⁶⁰², ע' עיגולים ויושר (ריש ענף ד), שם הוא הכל רק בבחי' קו אחד, ונעלם שם הבחי' דג' קוין לגמרי, כי בהיותם בקו אחד הם יותר מיוחדים זב"ז, באשר שהם עומדים כל א' ע"פ סדר תולדתו, ומקבלים שפעת אור שלמעלה דרך מקורו. אך בא"ק והעקודים שהם הממוצע בין העולמות דא"ס להאצילות, הנה שם הוה הסדר דג' קוין ג"כ אך רק בכללות ולא בפרטות, ולא נעשה הסדר דג' קוין ממש אלא רק באצילות, וכדי לתקן את החסרון והקלקול דהנקודות, כי כל ענין הסדר דג' קוין הנה הוא רק לקרב את המרוחקים, כי ע"י הסדר דג' קוין הם נתקרבו בזרוע ונתקשרו זב"ז ומתייחדים עכ"פ, ועכ"ז הרי נעשו בזה עכ"פ ג"כ לשורש לכל הבחי' דריבוי נגד היפך תמורות.

אמנם כל עיקר הסיבה מה שנעשו לשורש להריבוי נגד היפך ותמורות, הוא משום שהם למטה מהפרסא, ומפסיק הפרסא בין הגילוי העיקרי דא"ס לבין האצילות. אך עכ"פ הוא כי רק בהסדר דג' קוין הנה נעשו לשורש להריבוי נגד היפך ותמורות, ולא היה הסדר דג' קוין לצורך ולתיקון אלא רק לערך עולם הנקודות אשר יצא בתחילה. וא"כ הרי בעולמות שלמעלה אשר שם הוא היחוד עצום מאד והם מיוחדים ממילא, הרי אין צריך לסדרם בג' קוין כלל, ויותר טובה ומעלה להם כשהם רק בקו אחד, כי בזה הם כולם מכוונים נגד מקורם וכנ"ל. והרי נמצא כי בכל מקום שהיחוד הוא יותר עצום הנה שם נתמעט בהם הבחנת הסדר דג' קוין, והוא רק בערכין בכל עולם לפי ערכו, ר"ל לפי ערך הגילוי דאור א"ס שבו. ובכל עולם היותר עליון, אשר הגילוי דאור א"ס שבו הוא יותר עצום, הנה נתמעט שם הבחנת הסדר דג' קוין. ובכל עולם היותר תחתון שנתעלם שם גילוי דאור א"ס ית"ש לצורך פעולתו בתחתונים שהם בגבול ומדה, הנה מתנוצץ שם הבחנת הסדר דג' קוין לצורך ולתיקון כנ"ל, והם מתגלים ויוצאים בגילוי אחר גילוי עד האצילות, כי שם הנה נעשה כל הבחנת הסדר דהג' קוין לצורך ולתיקון לכל פעולת והנהגת העולמות ב"ע שיצא ונעשה מהאצילות, וככל מה שאמרנו והבן ודע כ"ז.

[ג]

ומעתה הנה נאמר כי מאחר שהעלינו שכל ענין הסדר דג' קוין שנתייחד באצילות, הנה היה כ"ז רק לצורך ולתיקון, ר"ל לצורך הבי"ע ולתיקון הנקודות. והיינו כי מחמת המיעוט דאור א"ס ית"ש שנתמעט, ר"ל שנתעלם בעולם הנקודות, ועי"ז נפרדו ונתפזרו, והיה ההכרח לסדרם אח"כ בג' (עמ' ע"א) קוין כדי לקשרם ולייחדם עכ"פ. ועכ"ז הנה נתגלו עי"ז באמת להיות שורש לכל ענין דריבוי נגד היפך תמורות אשר נעשה ויצא אח"כ בעולמות ב"ע, אשר מזה הוא כל החסרונות והקלקולים שנעשו עתה בהעוה"ז וכנ"ל. וא"כ הרי דעת לנכון נקל כי לעת קץ תיקון האחרון, הנה יחזור הדבר לקדמותו, ויתוקנו כולם בהיחוד האמיתי והעיקרי, היינו להתייחד ולהאיר ולהתגלה רק בסדר דקו אחד לבר, כי הנה אז הרי יתגלה אור היחוד גם למטה בכל העולמות ב"ע, ויתבטלו כל התמורות והפכים והנגדיים, וכן יתוקנו כל הריבויים כי יוכלו כולם יחד להעשות לאחד ע"י שיוסר כל העביות והמסכים שמפרידם, ויתעלה וייתחד אז כל המציאות דבי"ע באצילות חד בכללא דאחרא משתכחא, בהמה בכללא דאדם, כמ"ש בספד"צ (ריש פרק ד כז ע"ב) ע"ש בהגר"א⁶⁰³. וכן כל הספי' דאצילות יתעלו אז להאיר באור א"ס ממש. והנה יעמדו אז כלם רק בקו

⁶⁰² עי' לעיל הערה 75.

⁶⁰³ כח ע"ד ז"ל: ואמר בהמה בכללא דאדם משתכחא - שאמר חד בכללא דחברי', ואיני יודע מי נכלל במי, ואמר בהמה כו', ומביא ראיה, אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה, אמר מן הבהמה ואמר מכם, דמשמע דהקרבן יהיה מן האדם, ועל זה אמר משום דאתכלל בכללא דאדם, שהבהמה נכללת באדם והוא מן האדם, וכמ"ש בפרשת תזריע (דף מח ע"א) תנא בששי נברא אדם, בשעה שנשלם הכסא ונקרא כסא כו', עד בדיוקנא דאדם משום דכליל כל גוונין וכל דיוקנין, וכמ"ש בפרשת בראשית (דף יט ע"א) וכדין כתיב עלייהו ודמות פניהם פני אדם כלא כלילן בהאי דיוקנא והאי דיוקנא כליל לון, וכן בפרשת עקב (דף רעד ע"א) תנינן ודמות פניהם פני אדם כו' וכדין כתיב עלייהו ודמות פניהם כו' וכנ"ל, וז"ש נפ"ש ח"ה הוא דמות אדם דכליל כלא, וכמ"ש (ב"ר פ"ז פ"ה) נפש חיה זו נפש אדה"ר, בהמ"ה זה השור מלך על בהמות וכולל כל הבהמות, ורמ"ש זה הנשר שטורף עופות, ובאשר חללים שם הוא (איוב לט ל) והוא שרץ העוף כידוע וחי"תו ארץ זה הארץ מלך שבחיות וכולל כל החיות, וכמ"ש (חגיגה יג ע"א) אשירה לה' כי גאה גאה

אחד לבד, כי תהיה כל ספי' תחתונה מיוחד עם העליונה שעליה, שהיא שורשה אשר יצא ממנה, ביחוד עצום ואז הוא יותר שבה ומעלה להם כשהם כולם בקו אחד, כי עי"ז הם עומדים כולם מכוונים נגד מקורם הראשון, שהוא הקו דא"ס ית"ש, ויטייחדו כולם בו והוא עמהם כולם בקו אחד, כי יוכללו כולם בו בבחי' פנימיות וחיצוניות, ויהיו כולם נקראים על שמו, ואז הנה יאר ויתגלה הוא ג"כ עד סוף כל המציאות של עתה, ויאירו כולם באור הקו דא"ס כי יוכללו כולם בו. ולא עוד אלא גם הוא עצמו הנה יתברך גם הוא בתוספות אור מאור א"ס המקיף, ויתגדל אורו בתוספות מרובה על העיקר לאין סוף ותכלית.

והוא סוד הכתוב (ישעיה מא יח) אפתח על שפיים נהרות ובתוך בקעות מעינות אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים. ומ"ש "שפיים", ר"ל על פתיחת החלון אשר בראשית הקו, שהוא עתה רק חלון קטן לקו דק, אבל אז הנה אפתח על שפיים נהרות. וכן הוא הכוונה על סוד השפה שנעשה למסך ופרגוד לפני אור א"ס המקיף שלא יתפשט בתוך החלל דהצמצום, ע' דברינו בספר הקדו"ש שער הפונה קדים (פרק ה). ומ"ש "בקעות" הכוונה על סוד ניצוצי אור הנמשכים דרך בקיעת הצינורות מכל סביבו דהמסך והפרגוד, ע"ד שאמר הרב בנקודות (פרק א) בסוד הכתוב (איוב יט כו) ואחר עורי נקפו וכנודע, ועל זה אמר הכתוב כי לעת תיקון האחרון אפתח על שפיים נהרות, ור"ל כי עתה הנה עומד השפה למסך ופרגוד לפני אור א"ס המקיף, ולא נמשך ממנו אלא רק קו דק לבד, אבל לעת תיקון האחרון הנה יתגדל ויתרבה הקו למקום נהרים יאורים רחבי ידים משפעת אור מא"ס המקיף. וכן עתה הנה נמשך דרך בקיעת הצינורות דהמסך והפרגוד רק ניצוצי אורות דקות לבד, אבל לעת תיקון האחרון יהיה בתוך בקעות מעינות, כי יפתחו דרך כל סביבו מעינות תהום רבה, מעינות מים מאור א"ס המקיף. והוא מ"ש עוד "אשים מדבר לאגם מים", ור"ל על סוד הצמצום שיהיה שם פלגים יבלי מים⁶⁰⁴ מאור א"ס המקיף, ועי"ז הנה יהיה הצמצום גופה אשר הוא עתה בבחי' ארץ ציה, וכל השפע הנה נמשך עתה רק דרך הקו. אבל אז הנה יהיה גם הצמצום עצמו למוצאי מים. אך כ"ז הנה יהיה רק אחר תשלום תיקון כולם, שהוא אחר שיתעלה כל המציאות כולו להכלל באצילות, שיתוקן סוד בהמה להכלל בכללא דאדם, ויתוקן אז כל האצילות בהתיקון דקו אחד וכנ"ל. ואז אח"כ הנה יתוקן גם הקו דא"ס מדקותו, וכן כל הצמצום מצמצומו והעלמתו, ר"ל מהעלם אור א"ס שבו, וככל הנז. וה"י יכפר. וע' עיקר עומק הדברים בזה למטה, כי שם יתבאר הכל בעומק וארוכה בעהית"ש.

[ד]

והנה עתה עת דודים להעלות בזה ענין נורא אשר האיר הקב"ה את עיני בערב יום הכיפורים דשנת תרנ"א, בהתבוננתי אז בהענין אשר כתבתי לעיל כלל ב' סוף ענף א' בענין אור א"ס המקיף והמוקף, כי הם סוד שורש דנחש בריח ונחש עקלתון, ע"ש. ונתתי את לבי להבין עפ"ז את דברי האר"ז"ל מה שאמר בעיגולים ויושר (ענף ב), שהקו דא"ס הוא אינו מגיע להאור דא"ס המקיף אשר למטה וכנודע. הרי לכאורה יפלא, כי מאחר שהקו הוא סוד שורש דנחש בריח, והאור דא"ס המקיף הוא (עט ע"ב) סוד שורש דהנחש עקלתון, הרי ידוע הוא שהנחש בריח שהוא החוורתא דפלגותא, הנה הוא מתפשט ונמשך מעבר אל עבר של הנחש עקלתון, ועובר בכל הראש כולו מצד זה לצד זה, כי התחלתו הוא מצד העורף והולך ונמשך עד צד הפנים ממש, ומשם

למי שנתגאה כו' מלך שבבהמות שור כו' ואדם מתגאה עליהן והקב"ה מתגאה על כולם ועל כל העולם כולו, ור"ל דג' חיות הן כמ"ש בתיקונים (כו ע"א), ואדם כולל כל החיות כידוע בהרבה מקומות בתיקונים ובתז"ח וכנ"ל, וכ"ז בכלל הבהמה דרביעא על אלף טורין שהוא כרסייא דחקיק בה ד' דיוקנין והקב"ה מתגאה עליהן, זהו בעולם האצילות שהוא אדם היושב על הכסא, ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה (יחזקאל א כו) כנ"ל, וכמ"ש בפרשת פנחס (דף ריז ע"א) הכי אוליפנא דכתיב מצמיח חציר לבהמה וגו', עד וע"ד כתיב האדם ההוא דאשתמודע, ואמר אדם דרכיב ושליט על בהמה כו', שאדם דאצילות שליט על הבהמה, וז"ש כאן בהמה בכללא דאדם, וכן בבריאה עצמה בד' פרצופין נכלל הכל באדם כנ"ל, וז"ש נפ"ש ח"ה זו אדם דבריאה, והוא כלל כל הג' חיות, ואח"כ פרט בהמ"ה ורמ"ש וחית"ו ארץ ג' חיות, ולכן בעשיה ויעש אלקים לא נזכר נפש חיה שהוא כללא.

⁶⁰⁴ לשון זו מיוסדת על מאמה"כ (ישעיה ל כה) וְהָיָה עַל הַר בָּ. וְעַל הַלְבַּעַה נָ. הַלְגִּים יִבְלִי מִים יוֹם הַרְגָּ רַב. נָפַל מִן הַלִּים.

מתפשט ומתעקל אילך ואילך להמציאות הנחש עקלתון כולו, עד שחוזר זנביה לרישיה שהוא לצד העורף, וכמ"ש בספד"צ (פרק א יא ע"א) גלופי דגלופין כחיו דחויא אריך ומתפשטאן לכאן ולכאן, זנבא ברישיה רישא אחזיר אכתפין כו', וע' בהגר"א שם⁶⁰⁵ ובדברינו בסוף ספר הקדו"ש בליקוטים ליקוט א' דף צט ע"א בהציור שם ע"ש ותמצא. והרי לנו כי הנחש בריח הוא עובר באמצע כל הראש ובכל העקלתון כולו מעבר אל עבר, מהפנים עד סוף העורף. וא"כ הרי צריך בעניננו ג"כ שהקו דא"ס יומשך ויתפשט עד למטה כולו ויגיע עד אור א"ס המקיף שבצד מטה.

וכן עד"ז יהיה קשה ג"כ בענין ב' המזלין נוצר ונקה, שהם ג"כ בבחי' נחש בריח ונחש עקלתון, ובסוד דו"ן כמ"ש הגר"א בספד"צ (שם יא ע"ג). ועכ"ז הנה אינו מתפשט המזל עליון עד סוף כל המזל תחתון כולו, אלא הוא כי המזל עליון הוא רק עד סוף החזה, שהוא עד טבורא דליבא, והמזל תחתון הוא עד טבורא דגופא, וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק ד ב ד"ה מזלא בהגהה שם יט ע"ב, ובפ"א ד"ה אבא יתיב טו ע"ד) (והאריז"ל במאמרי רשב"י דף ל סע"ד ולא רע"א נשאר בצ"ע בזה, אבל הגר"א הכריע כהנז' וע' למטה בארוכה). והרי קשה ג"כ כי מאחר שהב' מזלין הם בבחי' הנחש בריח והנחש עקלתון, א"כ הרי צריך שיתפשט המזל עליון ג"כ בכל משך המזל תחתון כולו, שהוא עד טבורא דגופא, וע"ד הנחש בריח שמתפשט בכל הנחש עקלתון כולו.

אמנם ראיתי כי מב' התנינים שבראש, שהם הנחש בריח והנחש עקלתון, אין קושיא כלל, כי הנה אלו ב' התנינים אינם בבחי' דו"ן העיקריים, אלא שהם רק בבחי' הדו"ן אשר בכל פרצוף עצמו. וכמו או"א עלאין אשר הם שניהם מהגרון עד טבורא דליבא שהוא החזה, וכן ישסו"ת אשר הם שניהם מהחזה עד הטבור, ועד"ז הוא הב' תנינים שבראש, כי הם בבחי' או"א עלאין, אשר הם כחדא נפקין וכחדא שריין (א"ז רצ ע"ב). וכן הוא לעולם, כי הדו"ן שבכל פרצוף עצמו, הנה מתפשט הזכר עד סוף הנוקבא שבו כולו, ולכן מתפשט הנחש בריח בהנחש עקלתון מעבר אל עבר.

והאמת הוא כי כאן הוא הענין עוד יותר עמוק, כי הרי נודע הוא שישנם ב' בחי', חוורתא ונימין. והנה העלינו בזה במ"א כי החוורתא הם מסוד החכמה והנימין הם מסוד הבינה והדיקנא הוא מסוד הדעת, וכולם הם מהמ"ס כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א⁶⁰⁶). וכן נמצא סברא זו גם בדברי האריז"ל ג"כ (בפירושו לספד"צ במאמר"ר כז ע"א, וע"ש כו רע"א מה שמסתפק בזה והדברים הם ארוכים), כי המ"ס היא מוחא חדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א) חב"ד, ומהם הוא הג' מיני תיקונים הנז', הי"ג חוורתא מהחכמה שבה, הי"ג נימין מהבינה שבה, הי"ג ת"ד מהדעת שבה. והנה הוה החוורתא והנימין שהם מהח"ב דהמ"ס הנה הוה הם בבחי' הדו"ן שבכל פרצוף גופה, ע"ד או"א עלאין וע"ד ישסו"ת, ולכן מתפשטים החוורתא והנימין שניהם בשיעור אחד ובשוה, ע' שער א"א (פרק ה ופרק ז), כי הם שניהם רק בבחי' הדו"ן שבכל פרצוף גופה. [ובספר הקדו"ש בליקוטים ליקוט א' אות י"א דף צח תחילת ע"ג בהמוסגר שם רמזתי על הנימין כי הם בבחי' ישסו"ת, אבל החוורתא הם בבחי' או"א עלאין, הכוונה הוא רק על שרשם בהעלם, אבל באמת הנה הם שניהם רק בבחי' הדו"ן שבכל פרצוף עצמו ולכן מתפשטים שניהם בשיעור שוה]. אבל הדו"ן העיקרים שברישיה דא"א, הנה הוא רק אורא ומ"ס, כי אורא הוא שורש אבא⁶⁰⁷, ר"ל או"א עלאין, והמ"ס הוא שורש אימא⁶⁰⁸, ר"ל ישסו"ת. ועומד האורא עם המ"ס ג"כ האורא למעלה והמ"ס למטה וככל בחי' דו"ן העיקריים. אבל החוורתא והנימין הנה הם כחדא נפקין וכחדא שריין

⁶⁰⁵ יא ע"ג, ז"ל, זנבא ברישא רישא אחזר אכתפין - כנ"ל שתנין השמים מתעגל זנבו לראשו, והוא נחש עקלתון שמקיף את כל הים כנ"ל, ונכלל בלוינתן נחש בריח כנ"ל, והוא כאן חוורתא שמקיפין את הראש בעיגול, עד שמגיע לראש הגילוף של חוורתא הארוך, וראש הגילוף של התנין הארוך מתחיל מצד העורף, ולכן חשיב הי"ג גילופין בא"ר (קכח ע"ב) בתחלה ד' לאחורא ואח"כ לצדדי הפנים, ומשם מתחיל ומתפשט בכל הראש, וחוזר ומתעגל עד שמגיע לאחוריו, ושם מתפשט זנבו, וז"ש זנבא ברישא, וזנבו הוא מתפשט על קודלא.

⁶⁰⁶ עי' בהגר"א על ספד"צ ג ע"ג ד"ה ותיקון שהחוורתא והנימין הם בחינת חר"ב שבו.

⁶⁰⁷ עי' בהגר"א על ספד"צ ו ע"א בליקוט.

⁶⁰⁸ שם.

(א"ז רצ ע"ב), כי החוורתא והנימין הנה הם שניהם רק בבחי' הדו"ן שבכל פרצוף גופה. אמנם הנה הנחש בריח והנחש עקלתון אשר הן בהחורתא והן בהנימין, הנה הם רק בסוד יסוד ועטרה שישנם בכל א' גופה בפרטות. והרי נמשך היסוד עד סוף כל העטרה שבסביבו, והוא עומק סוד (עט ע"ג) דנחש בריח ועקלתון אשר הן בהחורתא והן בהנימין, כי הם רק שיעור חלק היסוד שבתוך העטרה עם העטרה שסביבו, ולכן הוא שם סוד הברית, כמ"ש בספר הקדו"ש בליקוטים ליקוט א'. וסוד החוורתא הוא החסד המתגלה בפומה דאמה (אד"ר קמב ע"א), וסוד הנימין הוא השערות שסביבו כדי להעלים ולכסות כמ"ש באד"ר (קכט ע"א⁶⁰⁹), ונמשכים שניהם מהחו"ב שבהמ"ס כנז'. והנימין הם מהבינה, כי הם בסוד החשמל (ע' א"א פרק יד) שהוא מבינה, וכדי להלביש ולכסות, כי כן חשמל גימ' מלבוש כנודע.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי מענין ב' התנינים שהם הנחש בריח ונחש עקלתון, מה שהבריה הוא עובר בתוך כל העקלתון כולו הוא משום כי הם רק בבחי' פרטית הדו"ן שבכל א' גופה. אבל כל מה שהוא בבחי' דו"ן כלליים, הנה מתפשט לעולם הנוק' יותר למטה מהזכר, כי כן הוא גם באורות אח"פ, שהח"פ הם זו"ן, הנה מתפשטים אורות החוטם עד החזה ואורות הפה עד הטבור. וכן האוירא והמ"ס שהם הדו"ן העיקרים ברישא דא"א כנז', הרי מתחיל האוירא למעלה מהמ"ס, ומסתיים המ"ס למטה מהאוירא, כי ה' ספי' דהמ"ס הם מסתיימים בהגרון, כמ"ש במ"ן ומ"ד (דרוש י"ד) וע' שער א"א (פרק ח). וכן הב' מזלין עם או"א הכלולים בהם, הנה מסתיים המזל עליון עם כללות אבא הכלול בו עד החזה דא"א, והמזל תחתון עם כללות אימא (ר"ל ישסו"ת) הכלול בו הוא מסתיים בהטבור דא"א, וכמ"ש באו"א (פרקים א ב ג) כי אבא הכלול במזל עליון כנודע הוא עד החזה, ואימא הכלולה במזל תחתון הוא עד הטבור.

[ה]

אמנם גם בזה יש להעיר, כי הרי בשער א"א (פרק ה בכללים כלל א) וכן בהולדת או"א (פרק ד ופרק ו) מבואר שם כי הב' מזלין הם שניהם מסתיימים בשוה, והוא עד חצי ת"ת דא"א. ואמר שם, כי חצי ת"ת הוא נקרא בשם טבורא דליבא, והוא לכאורה שלא כדברינו, כי אנהנו כתבנו בכמה מקומות שטבורא דליבא הוא הגומא שתחת הלב והוא סוף החזה, והוא רק השליש עליון דת"ת ושם מסתיים אבא עם המזל עליון הכלול בו, וכמ"ש באו"א (פרקים א ב) ובהולדת או"א (פרק ג) וכן הוא ג"כ בספד"צ (פרק ב יט ע"א) שאמרו שם על המזל עליון מזלא דכולא תליא עד ליבא, ואמר שם הגר"א (בהגהה יט ע"ב) שהכוונה הוא על טבורא דליבא וכן הוא באד"ר (ק"ל סע"ב). ולכן כתבתי בכ"מ שהוא עד סוף החזה, כי הרי שם מסתיים אבא כנז' אשר הוא כלול בהמזל עליון, והחזה הוא נקרא ג"כ בשם לב, כמ"ש במשנה אהלות (סוף פרק א מ"ח) ששה במפתח של לב, ופירשו שם הרמב"ם והרא"ש וכל המפרשים שהוא החזה, וע' בתפא"י שם שהוא עצמות החזה שסוגרים תחתם את הלב מג' רוחות, ע"ש. ומשום כ"ז כתבתי בכ"מ שטבורא דליבא אשר שם מגיע המזל עליון אשר בו כלול אבא הוא הגומא שתחת הלב, שהוא ג"כ המקום דסוף החזה, והוא ג"כ הסיום דשליש עליון דת"ת אשר שם מסתיים אבא, ר"ל או"א עלאין. אמנם הרי

⁶⁰⁹ ז"ל הזהר: קוצין דשערי תליין בתקונוי נקיי כעמר נקא עד כתפוי עד כתפוי ס"ד, אלא עד רישי דכתפי דלא אתחזי קודלא משום דכתיב (ירמיה ב) כי פנו אלי עורף ולא פנים ושערא סליק אבתרוי דאודנין דלא לחפייא עלוי דכתיב להיות אזניך פקוחות.

תרגום: הקוצין של השערות תלויים בתיקונם, נקיים כצמר נקי (והם תלויים) עד כתפוי. וכי יעלה על דעתך עד כתפוי? אלא רק עד ראשי (ותחילת) הכתפים, שלא יראה העורף, לפי שנאמר "כי פנו אלי עורף ולא פנים". והשערות עולים אחורי האזנים, כדי שלא יכסו עליהם שנאמר "להיות אזניך פקוחות".
וז"ל מש"כ בחיבורינו "מאיר האדרא": קוצין דשערי תליין בתקונוי - שערות דא"א מתפשטים באחוריים שלו ומתפשטים עד רישא דז"א (העומד כנגד הטיבור דע"ק). וכן ממתיקים הם את שערות ז"א שלא יתאחזו בהם הקליפות, ועי"כ יתבטלו הדינים. וכן מתקנים הם את הדינים של העורף דע"ק (בהגר"א על ספד"צ יא ע"ד) ע"י הרחמים הגמורים שבהם, שהמה מכסים על שורש הדינים שבעורף. ומ"ש 'תליין בתקונוי' פי' שהשערות מתפשטים למטה לתקן את כל העולמות. כך, שכולם מיתקנים על ידי ע"ק, ושורש התיקון הוא במו"ס וכנ"ל (לעיל קכט ע"א ד"ה וכל קוצא) ש"קוצין" עניינם שורשי הארת השערות שבמו"ס (ב"ע מא ע"א).

כ"ז הוא שלא כדברי הרב אשר בא"א (פרק ה) ובהולדת או"א (פרק ו) ובכ"מ, שאמר שהב' מזלין מסתיימים בשוה והם עד סוף כל כללות או"א, ר"ל גם עד סוף כל ישסו"ת, ואמר שהם כולם מסתיימים בחצי ת"ת, וכן אמר ג"כ בא"א (פרק ז). ובוזה הוא סותר את עצמו ממה שאמר בכ"מ הנ"ל שכללות או"א מסתיימים בטבורא דנופא שהוא ב' שלישי ת"ת. וכן מ"ש שטבורא דליבא הוא חצי ת"ת, גם זהו דוחק גדול כי בחצי ת"ת הרי כבר התחיל המעיים, ואיך שייך לקרוא שם בשם לב. גם קשה כי אם נאמר שהב' מזלין הם שניהם תליין בשיקולא, ר"ל שהם מסתיימים שניהם בשוה, א"כ הרי כלולה אימא ג"כ בהמזל עליון כמו אבא. וכן יהיה קשה עוד, כי א"כ למה צריך להענין דכפפת ראש אשר אמר בהולדת או"א (פרק ד) עש"ה ותבין. אמנם כבר הרגיש האריז"ל עצמו בזה במאמרי רשב"י (דף גב ע"א) עש"ה ותמצא.

אמנם הנה דעת הגר"א בכ"ז הוא אינו כן, וכמ"ש בספד"צ (פרק א ד"ה אבא יתיב טו ע"ד) ע"ש כל הענין. ואמר שם זה לשונו: ומזל העליון עד החוזה ובו נכלל אבא, ומזל תחתון עד טבורו ובו נכלל אימא, שאבא מגיע עד החוזה ומשם מתחלת אימא ומגיע עד טבורו ובמזל כלילין עכ"ל שם. וכן שם בספד"צ (פרק ב) ועט ע"ד) בענין הי"ג ת"ד (ד"ה מזל בהגהה שם יט ע"ב), אמר ג"כ כי המזל עליון הוא עד טבורא דליבא והמזל תחתון הוא עד טבורא דנופא, ע"ש. וזהו אשר כתבנו בכמה מקומות מדברינו, כי טבורא דליבא הוא הגומא שתחת הלב בין שתי צלעות הלב, ושם הוא סיום החוזה והתחלת הפרסא והמעיים, וכמו שיתבאר עוד כ"ז למטה מלשון הספד"צ והוזה"ק. ועכ"פ הוא כי דעת הגר"א בענין סיום המזלין והאו"א הוא לא כשיטת האריז"ל אשר בא"א (פרק ה בכללים כלל א) וכן בהולדת או"א (פרק ו), אלא כשיטת האריז"ל אשר באו"א (פרקים א ב ג) ובהולדת או"א (פרק ג) (ובז"א (פרק א) ובדרושי הצלם (דרוש ה) ועוד בכמה וכמה מקומות), כי או"א עלאין מסתיימים בחוזה דא"א, ר"ל בסוף החוזה שהוא סוף שלישי העליון דת"ת, ושם מסתיים ג"כ המזל עליון, ואימא הכללית שהוא ישסו"ת היא מגעת עד הטבור, ר"ל טבורא דנופא שהוא סוף ב' שלישי דת"ת, ועד שם מגיע ג"כ המזל תחתון, והוא שיטה הנכונה והעיקרית כי בזה יבוא הכל על נכון.

אמנם מה שגרם למרן קודש הקדשים האריז"ל להעלות את סברתו אשר אמר בא"א (פרק ה בכללים כלל א) כי הב' מזלין מסתיימים בשיעור שוה, והם עם או"א הכלולים בהם מסתיימים כולם בחצי ת"ת דא"א ושם הוא הטבורא דליבא, הנה מה שגרם לו להעלות כ"ז בסברתו הוא דברי האדרא רבא קדישא, וכן דברי הרשב"י באדר"ז עם הספד"צ, אשר הם לכאורה תמוהים מאד להשוותם יחד. כי הנה הספד"צ (פרק ב יט ע"א) בענין המזל עליון דא"א אמר שם מזלא דכולא תלייא עד ליבא כו', ושם (פרק ג כד ע"א) בענין תיקון ו' דז"א שהוא ג"כ בחי' המזלין שבו כנודע, אמר שם הספד"צ כי הוא תליין עד חדווי. והרי נראה בעליל כי יש חילוק בין זה לזה, כי בא"א אמר עד ליבא ובז"א אמר עד החוזה, והרי צריך להבין כי הרי הלב והחוזה שניהם הם במקום אחד, אלא שהלב הוא מבפנים והחוזה הוא מבחוץ. אבל הם שניהם במקום אחד, שהוא בשלישי עליון דת"ת. ומה גם כי הרי באדר"ר (דף קלט ע"א) אמר שם בענין התיקון ו' דז"א שהוא תליין עד רישא דמעוי ע"ש, והוא בהגומא שתחת הלב, כי שם הוא התחלת המעיים. והרי הוא בסיום הלב ממש, וכן הוא בסיום החוזה ממש. וא"כ מפני מה מחלק הספד"צ ואמר בא"א שהוא עד ליבא ובז"א אמר עד חדווי, הרי שניהם הוא מקום אחד.

שנית, הוא כי הנה באדר"ר (ק"ל סע"א) אמרו שם: דיקנא דהיא תליא בשערוי עד טבורא דליבא⁶¹⁰ עכ"ל, והרי אין חילוק בזה בין מזל עליון להתחתון, אלא שניהם הוא עד טבורא דליבא. וכן שם (קלא ע"א) אמרו תיקונא תמינאה נפיק חד חוטא כו' ותליין בשיקולא עד טבורא⁶¹¹. עוד

⁶¹⁰ תרגום: הזקן שהוא תלוי בשערות עד טבור הלב.

⁶¹¹ ז"ל: תיקונא תמינאה נפיק חד חוטא דשערי סוחרני דדיקנא ותליין בשיקולא עד טבורא תרגום: התיקון השמיני יצא חוט אחת של שערות סביב הזקן ותלוי בשיקול עד הטבור.

שם תקונא תליסר דתליין שערן בתחות דיקנא כו' מחפיינ עד טבורא⁶¹², עכ"ל, וכן אמרו ג"כ שם (קלד ע"א ע"ב) ע"ש. והנה על כרחינו צריכים אנו לומר, כי מה שאמרו עד טבורא הכוונה הוא עד טבורא דליבא, וכמ"ש שם (ק"ל סע"ב) וכנז'. אך עכ"פ הוא כי ב' המזלין הם מסתיימים בשוה, והם שניהם עד טבורא דליבא. ובאד"ז (רפט ע"ב) אמר כי או"א הם במזלא תליין ואתכלילין ביה, וכן שם (רצא ע"א) כי או"א אינון סתימין במזלא קדישא, וכן הוא ג"כ שם (רצב ע"א) וכנודע.

והרי לנו מכ"ז כי התריין מזלין עם או"א הכלולים בהם הם כולם מסתיימים בשוה, והם כולם עד טבורא דליבא. ולפי כ"ז הרי מוכרחים אנו לומר כי מ"ש הספד"צ (פרק ב) הנ"ל מזלא דכולא תלייא עד ליבא, הכוונה הוא ג"כ על טבורא דליבא. וא"כ הרי אם שנאמר שמקום הטבורא דליבא הוא כמו שאמרנו שהוא בגומא שתחת הלב, והוא בסיום הלב והחזה ממש שהוא סוף השליש עליון דת"ת וכנ"ל בדברינו לשיטת הגר"א, הרי יהיה קשה בשתיים: א', כי א"כ הרי היכן הוא המקום לאימא הכללית, ר"ל ישסו"ת, כי הרי השליש עליון דת"ת שם הוא המקום דהאבא הכללי, ר"ל או"א עלאין, ואין כאן מציאות מקום לאימא כלל. והרי הוא קושיא וסתירה מניה וביה, כי הרי אנו אומרים שכל כללות או"א עם הב' מזלין הם כולם מסתיימים בשוה שהוא בטבורא דליבא, (פ ע"א) ומאחר שהטבורא דליבא הוא בסיום הלב, והחזה ממש שהוא השליש עליון דת"ת, א"כ הרי אין שם רק המציאות דאבא לבר, ואין שם מקום למציאות אימא כלל, והוא קושיא גדולה שאין עליה תשובה. ב', הוא כי מאחר שהוכחנו לדעת מדברי האד"ר (ק"ל סע"ב) שמה שאמר הספד"צ (פרק ב) מזלא דכולא תלייא עד ליבא, הכוונה הוא על טבורא דליבא וכנז', א"כ הרי באם שנאמר שמקום הטבורא דליבא הוא כסברתינו לדעת הגר"א, שהוא בגומת הלב והוא בסיום השליש עליון דת"ת שהוא בסיום הלב והחזה ממש, אשר שם תיכף מתחיל הפרסא והמעיים (שהוא כרס בית הכוסות המסס קיבה דקין), א"כ יהיה קשה מה שהקשינו לעיל בלשון הספד"צ, כי בפ"ב אמר מזלא דכולא תלייא עד ליבא, ובפ"ג שהוא בוז"א אמר שם תליין עד חדווי, ואמרו על זה באד"ר (קלט ע"א וקמא ע"א) שהוא עד רישא דמעוי התחלת המעיים. ובאם שנאמר שטבורא דליבא הוא כסברתינו, ועל זה הוא מה שאמר הספד"צ (פרק ב) מזלא דכולא תלייא עד ליבא וכנז', א"כ מפני מה שינה הספד"צ בלשונו, כי בפ"ב בהמזלא דא"א אמר עד לביה, ובפ"ג בהמזלא דז"א אמר עד חדווי, הרי שניהם שיעור אחד הם, שהוא בסוף הלב והחזה, אשר שם הוא התחלת המעיים והוא ג"כ קושיא גדולה לכאורה.

והנה מחמת חומר אלו ב' הקושיות המציא מרן קודש הקדשים האריז"ל סברא לנפשיה, לומר כי טבורא דליבא הוא אינו בגומת הלב שהוא בסוף שלישי העליון דהחזה, אלא הוא באמצע הת"ת ממש. ומה שנקרא בשם טבורא דליבא הוא מטעם כי ת"ת דא"א נקרא לב, ולכן נקרא מחציתו נקרא לב, וכמ"ש בא"א (פרק ה בכללים כלל א), והנה עד שם מגיעים ומסתיימים הב' מזלין עם כל כללות או"א הכלולים בהם. ובזה הרי יבא כל המעקשים למישור, כי הרי ישנו מקום היטיב לאימא הכללית, והוא מתחת החזה סוף שלישי העליון דת"ת עד חצי ת"ת, והוא אימא הכללית שלישי מהאבא הכללי, כי הוא מטבורו ולמטה. וכן יהיה ניחא לפ"ז ג"כ לשון הספד"צ, כי מ"ש בפ"ב עד ליבא, ר"ל עד חצי ת"ת שהוא טבורא דליבא, ומ"ש בפ"ג עד חדווי הרי הוא רק עד סוף שלישי הת"ת.

ומה שקשה לפ"ז כי הרי בכ"מ מבואר שכללות אימא שהוא ישסו"ת (אנ"כ ח) הנה הוא מסתיים בטבורא דא"א ממש שהוא בסוף ב' שלישי ת"ת. הנה גם זה יש לתרץ בנקל, כי הרי מבואר הוא באו"א (פרק ג) כי מה שיסו"ת מתפשטים עד טבורא דא"א ממש הוא רק בבחי' הירכין שלהם, ונודע כי הירכין הם לבר מגופא (זהר בראשית נא ע"ב), וא"כ הרי יש לומר כי מ"ש שכל כללות או"א הם כלולין בהמזלין והם מסתיימים כולם בחצי ת"ת, הכוונה הוא על עיקרן דיסו"ת, כי הם מסתיימים ג"כ בחצי ת"ת ממש, אמנם הירכין שהם לבר מגופא, הנה הם

⁶¹² ז"ל בשלימות: תקונא תליסר דתליין שערן בתחות דיקנא מכאן ומכאן ביקרא יאה ביקרא שפירא מחפיינ עד טבורא.

תרגום: התיקון ה"ג, שתלויים השערות תחת זקן מכאן ומכאן ביקר נאה וביקר יפה ומכסה עד טבור.

מתפשטים עד טבורא, והנה הם באמת למטה מהמזלין, כי המזלין הם מסתיימין בחצי ת"ת ממש כנוז, כ"ז הוא לשיטת האריז"ל אשר בא"א (פרק ה בכללים כלל א) ובהולדת או"א (פרק ד ופרק ו). אמנם כבר אמרנו מה שקשה לפי זה, כי א"כ הרי הוה אימא כלולה ג"כ במזל עליון כמו אבא, ועוד כי א"כ למה צריך להענין דכפיפת הראש להוריד את כל המזל עליון עד סוף התחתון כמ"ש בהולדת או"א (פרק ד), מאחר שלפי שיטה הנז' הרי מתפשטים ממילא ומסתיימים שתי המזלין בשוה. ועוד כי מ"ש על טבורא דליבא שהוא באמצע הת"ת ממש הוא דחוק מאד, כי באמצע הת"ת כבר התחיל שם המעיים ולא שייך לקרא שם בשם לב כלל, גם הוא דחוק גדול מה שאמרנו לעיל לשיטת האריז"ל הנז' בכוונת הספד"צ כי מ"ש שם פרק ב' בהמזל עליון דא"א תלייא עד ליבא, יהיה הכוונה שם למטה ונמוך ממה שאמר שם (פרק ג) בהמזל דז"א שהוא עד הדווי, ור"ל עד רישא דמעוי כנ"ל מאד"ר. ואין הלשון סובל זה כלל, שלשון עד לביה יהיה למטה ונמוך מלשון עד רישא דמעוי שהוא סוף הלב והתחלת המעיים, וכ"ז הוא דחוק גדול וכבר כתבנו לעיל שיטת הגר"א בזה.

אמנם הוא כי הנה באמת כבר עמד והרגיש האריז"ל עצמו על כל הדוחקים הנז', וכן עמד האריז"ל עצמו ג"כ על זפ ע"ב} כל סברת הגר"א ז"ל בזה, והוא במאמרי רשב"י בביאורו לספד"צ (פרק ב דף ל' סע"ב ול"א רע"א), אמר שם האריז"ל כי הנה לשון הספד"צ (פרק ב) אשר אמר על המזל עליון שהוא עד ליביה לבר, אך באד"ר (קל"א ע"א) אמר על הב' מזלין כי הם שניהם עד טבורא, ושם (קל סע"ב) אמר ג"כ עד טבורא דליבא ולא ידעתי מהו וצ"ע, עכ"ל. והרי נשאר בצ"ע ואמר ולא ידעתי מהו, ע"ש. והרי לנו מכ"ז כי היה גם בעיניו דחוק גדול להוציא את לשון הספד"צ מ"ש עד ליביה מפשטיה, וכן היה בעיניו דחוק גדול ג"כ להעמיס בלשון האד"ר מ"ש טבורא דליבא, שהכוונה הוא על אמצע ת"ת, וכדי להשוות את הלשונות דטבורא סתם עם טבורא דליבא, כי טבורא דליבא הנה הוא רק בסיום הלב והחזה ממש שהוא בגומת הלב כנוז, והרי אי אפשר להשוותו עם הלשון דטבורא סתם שהוא רק בסוף ב' שלישי דת"ת, ולכן נשאר שם האריז"ל בכ"ז בצ"ע, ואמר ולא ידעתי מהו.

וכן גם בעיקר הדברים אם שהב' מזלין מסתיימין בשוה או לא, הנה גם בזה מבואר שם דעת האריז"ל כי יש חילוק ביניהם, כי המזל תחתון הוא באמת לעולם עד טבורא דגופא סוף ב' שלישי דת"ת, אבל המזל עליון עיקרו הוא באמת רק עד הלב והחזה, והוא ממש כסברת הגר"א וכנ"ל, אלא שהאריז"ל אמר שם כי לפעמים הנה יורד המזל עליון ג"כ ומגיע עד טבורו בשוה עם המזל תחתון, והוא ע"י הענין דכפיפת הראש הנ"ל ע"ש במאמרי רשב"י (דף ל סע"ד ודף נב ע"א) ע"ש (וזהו אשר אמרנו לעיל שהאריז"ל עצמו העיר בזה מהענין דכפיפת הראש). ועכ"פ הרי לנו מדברי האריז"ל עצמו אשר במאמ"ר (ל סע"ד ולא רע"א ונ ע"א) ג"כ ככל שיטת הגר"א ממש שהמזל עליון הוא עד החזה ובו כלול אבא, ומזל תחתון הוא עד הטבור ובו כלול אימא, ומ"ש הספד"צ (פרק ב) על המזל עליון דא"א עד ליביה, הכוונה הוא עד סוף הלב והחזה שהוא סוף שלישי עליון דהת"ת, והוא המקום דגומת הלב, והוא הנקרא בשם טבורא דליבא, ועליו כוונ ג"כ האד"ר (דף קל סע"א) מ"ש שם דיקנא דהיא תלייא בשערוי עד טבורא דלבא, והכוונה שם הוא רק על המזל עליון. ומ"ש שם באד"ר (קל"א ע"א) תיקנא תמינא כו' עד טבורא, ר"ל טבורא דליבא כמ"ש לעיל (קל סע"א), ומ"ש שם עוד תקנא תליסר כו' עד טבורא, שם הוא הכוונה על טבורא דגופא כמ"ש הגר"א כ"ז בספד"צ (פרק ב ד"ה מזל"א בהגהה שם יט ע"ב) ע"ש. וכן הוא כ"ז ג"כ שיטת האריז"ל אשר במאמרי רשב"י הנז', אבל על שיטתו האחרת הרי נשאר האריז"ל עצמו בצ"ע וכנ"ל והבן כ"ז היטיב.

אמנם מה שנשאר לנו לבאר הוא דברי הספד"צ מ"ש בפ"ב על המזל עליון דא"א שהוא עד ליביה, ובפ"ג בהמזל דז"א אמר שהוא עד הדווי. ואמרו ע"ז באד"ר (קל"ט ע"א) שהוא עד רישא דמעוי וכנ"ל, והרי צריך ביאור כי מאחר שאמרנו שהכוונה במ"ש בפ"ב עד ליביה הוא ג"כ עד סוף הלב והחזה, והוא המקום דגומת הלב שהוא סוף שלישי העליון דת"ת וכנ"ל, א"כ מפני מה שינה הלשון ואמר בא"א עד ליביה ובז"א אמר עד הדווי, הלא שניהם שיעור אחד הם.

אך דע כי ענין שינוי הלשון דספד"צ מ"ש בא"א עד ליביה ובז"א עד חדווי, הנה אין הכוונה על שינויים בכמות שהוא בשיעור המקום, כי באמת שניהם מקום אחד הוא. אלא הכוונה הוא רק להורות על שינויים באיכות, כי הנה הלב והחזה הנה הם בבחי' פנימיות וחיצוניות, הלב הוא מבפנים והחזה הוא מבחוץ. ובהלב הנה בו מתקבץ הארת כל המוחין דחו"ב עד שהוא שני להמות, ע' שער פרצופי זו"ן (פרק ד) ומנת"א (פרק ה) בדברינו שם אות נ"ז נ"ח, ובהגר"א ספר יצירה (תחילת פרק ו יט ע"ג), משא"כ החזה הנה אין בה עצמה הארת שום מוח כלל, אלא בה הוא ההתפתחות יסוד דבינה ונמשך תיכף כל אורותיה בהלב.

והנה המזל העליון דא"א ששורשו הוא מהדעת דא"א, שהוא מהדעת דרדל"א, הנה נמשך ומתגלה אורו בהלב עצמו, ולכן אמר עליו הספד"צ (בפ"ב יט ע"א) בתיקון ח' שם שהוא המזל עליון, מזל דכולא תליא עד ליבא כו', ולהורות שנמשך האור ממנו (פ ע"ג) ונכנס בפנימיות הלב עצמו שבו, ומתייחד עם אורות הלב ומאירים זה לזה, ועי"ז הנה נעשה הלב השני להמות, ומתייחד המוח עם הלב לעולם. ולכן כלול ג"כ אבא שהוא חכמה בהמזל עליון אשר הוא עד הלב, ומאם הנה הוא החכמה והמחשבה שבלב. אמנם בז"א אשר הוא למטה מהפרסא דא"א, וכל המ' תיקונין שבו הוא מה שנמשך בו מהי"ג ת"ד דא"א, וכמ"ש בספד"צ (פרק ג נה ע"א) תיקונין דדיקנא בתליסר אשתכחון, דהיא עלאה בתתאה בתשעה אתחזין, וכן שם (ריש פרק ב יח ע"א) תשעה אשקיין לגינתא, שהוא ז"א כמ"ש הגר"א שם. הנה אינו נמשך בו האור דהמזל עליון שבו בהלב עצמו בפנימיותו אלא רק בהחזה שהוא בחצוניות הלב, ולכן אמר עליו הספד"צ (פרק ג נד ע"א) בתיקון ו' שהוא בחי' המזל עליון שבז"א בחד חוטא תליין אוכמין תקיפין עד חדוי, ולא אמר עד ליבא כי אין נכנס האור בפנימיות הלב שבו אלא רק מה שמאיר עליו מבחוץ. וגם אין נקרא בו בשם מזל כלל, משום שאין נמשך בו השפע העיקרי מהמזל עליון דא"א אלא רק הארתו, וכל אורו העיקרי דהלב שבו אשר עי"ז נעשה גם הוא השני להמות ושורה בו אור החכמה, הנה הוא רק מתנה"י דבינה המתלבש בו. ומסתיים היסוד והעטרה שבה בהלב דז"א, ויוצאים שם העטרין דחו"ג שהוא הדעת, ע' דרושי הצלם (דרוש ג') בדרושי חסדים וגבורות בתחילתו בהמ"ק שם, ושם בסדר ירידת חו"ג בהמ"ב. ע' שם ושם היטיב ותמצא מבואר כי פי היסוד דאימא הנה הוא נפתח בהלב דז"א, ויוצאים שם האורות ומאירים ומתגלים בו, ועי"ז הנה נעשה הלב שבו השני למוח. אבל בחי' המזלין שבו שהם תיקון ו' ותיקון ט' שבו, אינם מאירים הם בהלב שבו בעיקר אורם אלא רק בהארתם, וזהו שאמר עד חדוי ולא אמר עד ליבא וכנ"ז. ולכך הנה עומד ז"א לעולם בבחי' גבורות בערך א"א, והוא ג"כ ענין הוי"ה אלהי"ם שמא שלים אשר הוא ע"י א"א וז"א, וכנודע בספד"צ (פרק ב נ ע"ב ופרק ג נד ע"ב). וזהו שאמר הספד"צ ג"כ על התיקון ו' שבו שהוא בחי' המזל עליון שבו בחד חוטא תליין אוכמין תקיפין עד חדוי, כי הוא לעולם בבחי' גבורות בערך המזל עליון דא"א, הגם שמצד עצמו הוה ז"א ג"כ רק חסד, כמ"ש באד"ר (קמא ע"א) ע"ש, אבל בענין משך המקום הוה שניהם, ר"ל המזל עליון דא"א והמזל העליון דז"א, שניהם במקום אחד שהוא עד הלב והחזה דכל א', כי הלב והחזה גבול אחד לשניהם, אלא שהלב הוא מבפנים והחזה הוא מבחוץ וכנ"ל, שהם בבחי' פנימיות וחיצוניות.

והנה נתבאר לנו ממילא מדברינו כי בענין מה שהלב הוא השני למוח במעלה, הנה יש חילוק בזה בין א"א לז"א. כי בא"א הסיבה הוא מה שהמזל עליון שהוא מהנביעו דהמ"ס, הנה הוא מתפשט בהלב ומאיר בו, וכן אבא ששורשו הוא מאורא רישא תניינא והוא חכמה הכללי דאצילות וכלול במזל עליון והוא נכלל ג"כ בהלב, ועי"ז כ"ז הנה נעשה הלב השני במעלה להמות. אך בז"א הנה הסיבה הוא מה שהיסוד דבינה שהיא מהגר"ר והיא כללות כל הגר", הנה מתפשט העטרה שבה עד הלב של ז"א, ושם נפתח פיה ומאירים ומתגלים בו כל האורות שבה, ועי"ז נעשה הלב השני במעלה להגר"ר ולכל המוחין שבראש.

וע' מדרש משלי (פרשה א) על הפסוק והחכמה מאין תמצא (איוב כח ב) פלוגתת ר' אליעזר ור' יהושע היכן החכמה מצויה (ר"ל מהיכן היא מתגלה ויוצאת מן הכה אל הפועל), ר' אליעזר אומר בראש ר' יהושע אומר בלב כו' עיי"ש. וסברת ר' אליעזר הוא שגם גילוייה ויציאיתה

מהכח לפועל הוא ג"כ התחלתו מראש, ומתפשטת מגילוי לגילוי עד הלב, אך התחלתו הוא ג"כ מראש. אבל סברת ר' יהושע הוא כי יציאתה מהכח לפועל הוא רק בלב, אבל בראש אין גילוי לה כלל, כי שם עומד החכמה רק בכח לבד. ובאמת הם שניהם דברי אלהים חיים, כי בערך עיקר גילוייה שבלב הוה התחלת גילוייה שבראש רק בבחי' כח לבד.

וכן הוא ג"כ כי דברי ר' אליעזר הוא מתקיים בא"א, כי ע"י המזל עליון כנו' הנה נעשה בו המ"ם עם בחי' הלב שבו נעשו עי"ז שניהם לאחד, והוה התחלת אור החכמה בראש ומסתיים בלב. ודברי ר' יהושע הוא מתקיים בז"א, כי בחי' המוחין שבו הרי הם בז"א רק מבחי' הגדלות שהוא למעלה ממדרגתו והוא נעלם, כי הג"ר הם רק מהנסתרות כנודע. והוה הגילוי דאור החכמה שבו רק בלב, {פ ע"ד} והגם שהלב הוא ג"כ מכלל הגדלות ומכלל הנסתרות וכמו שאמר אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) חכמה מוחא איהו מחשבה מלגו בינה ליבא בה הלב מבין ועל אלין תרין כתיב הנסתרות לה' אלהינו⁶¹³, וכן ברע"מ (פ' נשא קכג ע"ב) אמר ג"כ רישא וגופא מלבר מוחא וליבא מלגאו.

עכ"ז הנה יש חילוק, כי המוחין שבראש עיקרן הוא ע"י עלייתן למעלה, ובסוד מה שאמרו בפ' אחרי מות (סה ע"ב) בתר דינקא להווא איהי מתעברת מינייהו⁶¹⁴ ע"ש. והכוונה הוא על עיבור שני דמוחין, והוא נעשה ע"י עליית מ"ן דהו"ן שעולים למעלה, וכמ"ש במאמרי רשב"י (דף נג סע"ב ורע"ג וברך נח סע"ד ונט רע"א) וכן בע"ח שער הנסירה (פרק ג), ונעשים המוחין שבראש ע"י עליית מ"ן שהוא עיבור שני דמוחין. אבל המוחין שבלב, הנה הם נעשים בו רק ע"י התלבשות נה"י דבינה שמתלבשים בו, וע"י פתיחת פי היסוד שבה שנפתח בהלב דז"א, ונכנסים שם ומאירים ומתגלה בו כנו'. ולכן הוא כי הנה הגם שהמוחין עצמן הם הגדלות והם מהנסתרות לעולם, אך עכ"ז הם מתגלים ומאירים בו עכ"פ בגילוי ממש. משא"כ המוחין שבראש, אשר הם רק ע"י עלייתן למעלה וע"י עיבור שני דמוחין, הנה הם לעולם נעלמים, והוה המוחין שבראש רק בבחי' כח לבד, ויציאתם מהכח לפועל עיקרן הוא רק בהלב וכנ"ל. וזהו ג"כ מה שאמר אליהו זל"ט חכמה מוחא איהו מחשבה מלגו בינה ליבא בה הלב מבין, והרי אמר על המוחין שבראש שהם מלגו, והוא משום שהם נעשים ע"י עליית הו"ן למעלה בעיבור שני דמוחין, והרי הם נעלמים. ועל הלב אמר בינה ליבא כו', וקורא הלב בשם בינה, והוא משום שכל המוחין שבלב הוא מהיסוד דבינה ע"י התפשטותה וגילוייה בהלב, וכמו שאמרנו.

ובזה נשלם מה שראינו צורך גדול לבאר בזה בענין השיעור והמקום דהמשך המזלין והאו"א הכלולים בהם, שיעור התפשטותם בדיוק אשר נראה לכאורה מבוכה רבה בזה בדברי הרב ז"ל, ובדברינו הרי נתבררו הדברים הכל על נכון בעהית"ש.

⁶¹³ תרגום: חכמה, הוא מוח, מחשבה מבפנים. בינה, היא לב, ובה הלב מבין. ועל שנים אלה נאמר "הנסתרות לה' אלהינו"ר.

⁶¹⁴ ז"ל בשלימות: ת"ח י' בקדמיתא כללא דכלא סתים מכל סטרין שבילין לא מתפתחין כללא דדכר ונוקבא קוצא דיר"ד דלעילא רמיזא לאין לבתר י' דאפיק ההוא נהרא דנגיד ונפיק מניה ולא תעברא מניה ה' בהאי כתיב ונהר יוצא מעדן יוצא ולא יצא בג"כ לא בעיא לאתפרשא מניה ובג"כ כתיב רעיתי ואי תימא נהר כתיב משמע חד והא הכא ג' הכי הוא ודאי י' אפיק תלתא ובתלתא אתכלל כלל י' אפיק לקמיה ההוא נהר ותרין בנין דינקא להו אמא ואתעברת מנייהו ואפיק לון לבתר ה' כגוונא דא ה' ואינון בנין תחות אבא ואמא בתר דאולידת אפיקת בן דכר ושויה לקמה ובעי למכתב ו' והאי ירית אחסנתא דאבא ואימא וירית תרין חולקין ומניה אתזן בריתא ועל דא בעי למכתב לבתר ו"ה כחדא כמה דה"א קדמאה י"ה כחדא ולא בעי לאתפרשא לון אוף הכא ו"ה כחדא ולא בעי לאתפרשא לון.

תרגום: י' בראשונה הכלל של הכל, נסתר מכל הצדדים, השבילים לא נפתחים, הכלל של זכר ונקבה. קוצו של יר"ד שלמעלה רומז לאין, אחר כך י' שמוציאה את אותו הנהר שנמשך ויוצא ממנו ולהתעבר ממנו ה', בזה כתוב ונהר יוצא מעדן, יוצא ולא יצא, לכן צריך שלא להפרד ממנו, ולכן כתוב רעיתי. ואם תאמר כתוב נהר, משמע אחד, והרי כאן שלשה. זה כך ודאי, י' מוציאה שלשה, ובשלשה הכל נכלל. י' מוציאה לפניה אותו נהר, ושני בנים שמניקה האם והתעברה מהם, ומוציאה אותם. אחר כך ה', כדוגמא זה ה', והם בנים תחת האב, והאם אחר שהולידה הוציאה בן זכר, ושמה אותו לפניה. וצריך לכתוב ו', וזה יורש את נחלת האב והאם, ויורש שני חלקים, וממנו נזונית הבת, ועל כן צריך לכתוב אחר כך ו"ה כאחד, כמו שה"א ראשונה י"ה כאחד, ולא צריך להפרידם, כמו כן כאן ו"ה כאחד ולא צריך להפרידם.

[1]

ומעתה נחזור לעניינינו אשר לעיל אות ד' בענין הבחנת התפשטות כל דו"ן, ואמרנו כי יש חילוק בזה כי הדו"ן שבכל פרצוף עצמו, הנה הם מתפשטים ומסתיימים בשוה, כי החוורתא והנימין שהם דו"ן כי הם מחו"ב דהמ"ס, אמנם הם רק בבחי' דו"ן שבכל פרצוף עצמו, לכן הם מסתיימים שניהם בשוה. ומכל שכן הנחש בריח והנחש עלקתון שבכל א' מהם, ר"ל אשר הן בהחוורתא והן בהנימין, שהם בבחי' יסוד ועטרה שבכל א' מהם (ר"ל חלק היסוד שבתוך העטרה), הנה הם מתפשטים ומסתיימים שניהם בשוה. וכן או"א עלאין, הרי הם כחדא נפקין וכחדא שריין (א"ז רצ ע"ב), והם שניהם עד החוזה, ועד"ז ישסו"ת מן החוזה עד הטבור. אבל הדו"ן אשר כל א' הוא פרצוף בפנ"ע, הנה מתפשט הנוק' הרבה יותר למטה, ולכן אורות האח"פ שהם בבחי' בינה וזו"ן, הנה מתפשטים אורות החוטם עד החוזה, ואורות הפה עד הטבור. וכן האוירא והמ"ס שהם הדו"ן העיקרים ברישא דא"א, הנה מגיע האוירא רק עד הקד"א, והמ"ס היא מתפשט עד הגרון. וכן המזלין עם או"א, הנה מגיע המזל עליון עם האבא הכלול בו עד החוזה, והמזל תחתון עם אימא הכלול בו הם עד הטבור. וכן זו"ן דאצילות, הנה מתפשטת היא גם בהיכל ק"ק דהבריאה, ע' שער כסא הכבוד (פרק ב' ושם סוף פרק ה). והרי לנו כי כל דו"ן שהם פרצופים גמורים, הנה אינו מתפשט הזכר עד סוף הנוק' שבו אלא שהוא נפסק באמצע.

אמנם הנה עומק הענין בזה הוא באמת סוד נורא מאד, כי הנה הוא בסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה שאמרו רז"ל (ב"ב עד ע"ב). כי דע והבן, שהגם שאמרנו שהדו"ן אשר בכל פרצוף עצמו, הנה הם מתפשטים בשוה וכנ"ל, עכ"ז הנה באמת הנה יש חילוק גדול ביניהם ג"כ, כי גם או"א עלאין אשר הם כחדא נפקין וכחדא שריין, וכן ישסו"ת וכנ"ל, עכ"ז הנה הוא לעולם אבא טמיר וגניז יתיר [ע' א"א (פ' י"ג) זוגים (סוף פרק ב' ופ"ה) אנ"כ (פרק ח)], ובדברינו מטי ולא מטי פרק ג' אות י"ב, העלינו שם כי יש חילוק בזה בין האורות לבין הכלים, כי בהאורות הוא לעולם אבא כלול באימא ואבא טמיר וגניז יתיר, אבל בהכלים הנה נכללה אימא עלאה שהיא הו"ד דמילוי יו"ד בהכלי דאבא עלאה, שהוא ה' פשוט]. וכן בהחוורתא והנימין שהם מהחו"ב דהמ"ס, והם בבחי' דו"ן שבפרצוף אחד, ומתפשטים שניהם בשיעור שוה, הנה מתגלים ומתפשטים (פא ע"א) החוורתין ג"כ רק ע"י הנימין, כי ע"י הנימין מתפרשין הארחין, ור"ל כי ע"י שנצטמצמו ע"י הנימין שבתוכם, ע"ז נעשה להם האפשרות להתפשט ולהתגלה. והרי נמצא כי גילוי דהחכמה הוא לעולם רק ע"י הבינה, אבל הוא עצמו, הנה הוא טמיר ונעלם. וכן כל עיקרן דהחוורתא, הנה הם מהחו"ב דרדל"א המאירים בגלגלתא דא"א (ע' שער א"א (פרק ו) ובשער רוח"ק בהיחוד דיודי"ן וזו"ן ושם בסופו). ומתפשטים החוורתא לש"ע רבוא נהורין, וישנם ש"ע מצד החכמה וש"ע מצד הבינה. ואותן אשר מצד החכמה הם טמירין, והש"ע המתגלים הוא רק מצד הבינה, כמ"ש בא"א (ר"פ י"ד).

והעיקר הוא כי הנה החוורתא והנימין, הגם שהם מתפשטים שניהם בשוה, עכ"ז הנה החוורתא הוא אינו מתגלה עתה כמעט כלל, וכל גילוי הוא רק לעתיד בסוד חסד המתגלה בפומא דאמה⁶¹⁵ וכמ"ש הספד"צ (פרק א' ט' ע"ד ד"ה ואח"כ יצא) חד לאלף יומין זעירין אתגלייא ע"ש כל

⁶¹⁵ עי' אד"ר קמב ע"א, ותאנא בצניעותא דספרא (כו ע"ב) אתפשט דכורא ואתתקן בתיקוניו אתתקן תקונא דכסותא דכיא [כאן הוא מקום תיקון המלכים, ה"ה מלך הדר, דהיינו הגילוי שבפומא דאמה - בהגר"א על ספד"צ כז ע"א ד"ה וז"ש מלכין], והאי היא אמה דכיא. ארכיה דההוא אמה מאתן וארבעין ותמניא עלמין, וכלהו תליין בפומא דאמה דאתקרי יו"ד [תכלית המשכת הטיפה אל היסוד, ששם מתקבצים כל רמ"ח עלמין, ואח"כ מתגלים בעט' היסוד (ה"ה פומא דאמה) כדי ליתנם לנוק' (ב"ע רלד ע"ב)]. פומא דאמה אתקרי יו"ד מתגלה באופן כזה, י' הוא בסוד מידת החכמה, וגילוי הו"ד הוא כנגד גילוי העטרין דחור"ג הנמשכים מלמעלה למעלה ואתמליא החכמה מיניה (לש"ו דע"ה ח"ב ד ע"ב)] וכיון דאתגלייא יו"ד פומיה דאמה, אתגלי חסד עלאה [הכל נתקן ע"י חסד דאתגליא בפום אמה, הרי הוא עטרת היסוד, וע"י החסד נתקנו הכל - בהגר"א על ספד"צ י' ע"ב ד"ה ושם עירון], והאי אמה חסד הוא דאתקרי, ותלי בהאי פום אמה, ולא אקרי חסד עד דאתגלייא יו"ד דפום אמה.

תרגום: ולמדנו בספרא דצניעותא: התפשט הזכר ונתקן בתיקוניו, נתקן תיקון של הכסות הטהור וזו היא האמה הטהורה, ארכה של זו האמה רמ"ח עולמות, וכלם תלויים בפי האמה, הנקראת י'. וכיון שנתגלה ה',

הענין בהגר"א. משא"כ הנימין, הנה הם מתגלים גם עתה, ומתפשטים בהי"ג ת"ד שהם הי"ג מדות הרחמים שבהם מתנהג העולם, ע' דברינו בספר הקדו"ש בליקוטים ליקוט א' אות י"א. משא"כ החוורתא הנה אינם מתגלים הם עצמם עתה כלל. והרי לנו כי הזו"ן שבכל פרצוף, הנה הגם שהם שניהם מתפשטים בשוה, עכ"ז הנה בחי' הזכר הוא לעולם גניז וטמיר יתיר. וכן הוא ג"כ בענין הנחש בריח והנחש עקלתון, שהגם שהבריה הנה הוא מתפשט בתוך העקלתון כולו מעבר אל עבר, עכ"ז הנה התפשטות כל החוורתין הנה הוא רק מהעקלתון, וכנודע בדברינו בספר הקדו"ש בליקוטים ליקוט א', כי הבריה אינו מתגלה עתה עד לעתיד לבוא. והרי לנו מכ"ז כי גם הדו"ן שבכל פרצוף, הגם שהם מתפשטים שניהם בשוה, עכ"ז הנה בחי' הזכר הנה הוא טמיר וגניז, וכל הגילוי הוא רק ע"י בחי' הנוק' שבו. ובפרט בכל דו"ן, שהם פרצופים גמורים, הנה המתפשט למטה הוא רק הנוק', אבל הזכר הוא נפסק באמצע כנ"ל.

וכ"ז הנה הוא בסוד סירס את הזכר שאמרנו, ושורש הדברים הנה הוא מ"ש הספד"צ (יא ע"ב) על הארחא דפלגותא שהוא הנחש בריח, אעבר וזעיר נמיל וגניז, שהוא יורד ומתפשט מהגלגלתא דא"א דרך או"א, וזהו שאמר אעבר ונמשך בז"א, ושם נצטמצם ומתקטן בו. וזהו שאמר וזעיר, כי נתמעט בז"א מן ש"ע רבוא לק"נ רבוא כמ"ש הרב בשער א"א (פרק יד), והוא מאד"ר (קלה סע"ב). כי מאותן הק"נ הנה נתברכו ונתמלאו הו"ק שלו בשפע עלאה מא"א, ונשלם עי"ז בט' תיקונים, וט' עם ו' הוא ט"ו, והוא ענין הק"ן. אמנם ז"א עצמו הנה הוא נשלם ומאיר בו אותו השפע דק"נ רבוא נהורין בכל קומתו כולו בגילוי גמור, והוא מהחוורתא דא"א שהוא האור הראשון שהאדם מסתכל בו מסוף העולם ועד סופו (חגיגה יב ע"א). אך כאשר מגיע אותו האור בהיסוד שבו, הנה הוא נשאר שם ואינו יוצא משם ולמטה. והוא ענין אור הראשון שנגנו, כי נגנו ביסוד ונשאר שם, והוא גניזתו. והוא סוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק כמ"ש בזוה"ק (ח"א לב רע"א וח"ב לה ע"א קסו ע"ב רכ ע"ב). והוא ג"כ סוד אמרו צדיק כי טוב (ישעיה ג י), ור"ל כי בו גנוז האור הראשון הנאמר בו וירא אלהים את האור כי טוב (בראשית א ד), וכמ"ש בזוה"ק (בראשית ל ע"ב). והנה נשאר עיקר האור בהיסוד ואינו נמשך להנוק' אלא רק תמצית הארה דרך דופני העמרה כמ"ש הרב בשער הארת המוחין (פרק ט), וע' בהגר"א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ג⁶¹⁶). וזהו סוד סירס את הזכר והרג את הנקבה, כי הרי נשאר עיקר האור בהיסוד שבו, ואינה מקבלת הנוק' מאותו האור העיקרי עצמו מאומה. וע' כל הענין בזוה"ק תרומה (דף קסז) בארוכה, והוא ג"כ מ"ש בזוה"ק בראשית בתחילתו (דף א ע"א) אור דאתברי ואתגניז ואתכלל בברית כו', והוא זרע קיימא באות ברית ממש, וע"ש בדברי הרב במאמרי רשב"י, וכן בדברי הרב בשער הכוונות (בדף לב ע"א) ע"ש. והרי לנו מכ"ז כי נשאר גנוז ביסוד הזכר והוא בסוד סירס את הזכר כנז'.

אמנם בכמה מקומות מדברינו אמרנו כי גניזתו היה ביסוד הנוק', וכן הוא בזוה"ק תרומה (קסו ע"ב) האי אור זרע ליה קוב"ה בגנתא דעדנוי, בגן עדן, וכן הוא במדרש שמות רבה (פל"ה סי' א) האור שברא הקב"ה ביום ראשון כו' עמד וגנוזו (פא ע"ב) כו', והיכן גנוז בגן עדן. והוא היסוד דהנוק' כמ"ש בשעה"כ (דף נד ע"ב), והוא הי' דאדני⁶¹⁷, י' זעירא⁶¹⁸, שהוא מהי' דהוי"ה, כי כמו שהוא בז"א י' אתגלי בפומה דאמה (אד"ד קמב ע"א) והוא מאור הגנוז, כן הוא בה, ע' הגר"א ספד"צ (פרק ג ד"ה וי"ה נו ע"א, ובפ"א ד"ה כמה דה' יג ע"ג). ועכ"פ הוא כי האור שנגנו הוא בהיסוד דהנוק', ומשם הוא ג"כ כל שורש נשמת ישראל וכמו שאמרו בפ' בראשית (י"ג סע"א).

אך הענין בזה כי האמת הוא שהאור הראשון שנגנו, הנה עיקר גניזתו הוא רק מהעולמות ביי"ע, ורק מאחר החטא דעין הדעת ולהלאה. אבל בעולם האצילות הנה הוא משתמש ומאיר לעולם, והוא עד סוף האצילות כולו, ונגנו ביסוד דהנוק' וכנז'. אמנם הנה גם באצילות הנה הוא

פי האמה, אז נגלה החסד העליון. אמה זו נקראת חסד ותלויה בפי האמה הזו ואינה נקראת חסד עד שנגלית הי' של פי האמה.

⁶¹⁶ עי' בהגר"א על סד"צ יב ע"ב ד"ה והן זי"נ.

⁶¹⁷ עי' לעיל סט ע"ד.

⁶¹⁸ עי' ספד"צ כז ע"א.

נחלק ונבחן לבחי' שונות רבות אין חקר. ומה שמאיר ומתגלה בהעליון הוא נתעלם ונגנז מהתחתון, ונידון גילוי ונגיזתו הכל בערכין. כי מה שנחשב לגילוי ואור בכל תחתון, הנה הוא אינו נחשב לאור כלל בכל עליון, ונגנז מדרגת האור דכל עליון בהיסוד שבו, כי נעשה בכל דו"ן ודו"ן שבכל פרצוף סוד סירס את הזכר (ב"ב עד ע"ב), ואינו מאיר להנוק' שלו מגודל רום מעלת האור הגדול שבו אלא רק תמצית הארה ממנו דרך צדדי דופני העטרה שבו. וכ"ז הוא בכל דו"ן ודו"ן מכל זכר להנוק' שלו. אמנם אותו התמצית הארה אשר הנוק' דכל עליון מקבל ממנו הנה הוא נחשב בה ג"כ לאור גדול, כי הרי הוא עדיין מאור הראשון עצמו. והנה יורד עדין מדרגא לדרגא עד סוף כל האצילות כולו, והוא עד היסוד דהמלכות דאצילות, כי עד שם הוא הכל רק מעצמות אור הראשון גופה. והוא באשר כי הרי נודע הוא שגם כל הכלים דאצילות הם ג"כ אלהות גמור⁶¹⁹, ולכן לא נחשבו כלי דופני העטרה באמת להפסק כלל, והרי משתמש ומאיר האור הראשון בכל האצילות עד סופו כולו ונגנז בהיסוד דהנוק', [וכן אמר הרב ג"כ במאמרי רשב"י (דף ד ע"ג וע"ש דף ג' ע"ג ודף ט' סע"ד)], כי משם ולמטה הוא כלים גמורים, ונפסק האור משם מאחר החטא דעין הדעת ולהלאה. אמנם באצילות עצמו אשר שם נחשבו בחי' כלי דופני העטרה לכלים ממש, הרי נחשב גניזת האור אשר נשאר בהיסוד דהזכר שבכל דו"ן ואינו מאיר להנוק' שלו אלא רק דרך צדדי דופני העטרה, הנה נחשבו שם דופני העטרה להפסק ממש. והרי נשאר נגנז האור ביסוד שאינו יוצא משם ולמטה, והוא סוד סירס את הזכר והרג את הנקבה, כי הרי היא אינה מקבלת מאותו האור עצמו מאומה, וכן הוא מכל דו"ן עליון לדו"ן תחתון כי הכל הוא בערכין כנוז.

וזהו מה שתמצא בדברינו בכמה מקומות ג"כ שהאור הראשון הנה הוא נשאר ונגנז בהקד"א דא"א, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה מסימן ג' והלאה ע"ש. וע' עוד דברינו בספר הקדו"ש שער הפונה קדים פרק ל', שהאור הראשון הנה הוא נגנז למעלה למעלה בסוד עולם המלבוש במרכז, י"ש, אשר בהיסוד דעולם המלבוש, ע"ש. והרי נראים הדברים כסותרים זה את זה בענין המקום דגניזת האור היכן שנגנז. אך באמת אין סתירה כלל, כי אור הראשון העליון אשר בהעולמות דא"ס⁶²⁰ הוא נגנז בהיסוד דעולם המלבוש, ואור הראשון אשר נתגלה לצורך התיקון דמעשה בראשית בהרדל"א דאצילות, אשר הוא באמת רק תמצית הארה מהאור הגנוז אשר בהיסוד דעולם המלבוש, הנה גם הוא נשאר עיקרו ונגנז בהקד"א דא"א, ואינו יוצא ממנו ולמטה אלא ג"כ רק תמצית הארה ממנו לבד. ואותו התמצית הארה הנה ממנו הוא כל אורות הנפלאים והנוראים דהי"ג חוורתא והי"ג נימין והי"ג ת"ד הנמשכין ויוצאין מהמ"ס כנ"ל אות ד' ה', והנה הם כולם כלל אור הראשון אשר נתגלה מהמ"ס דא"א לצורך התיקון דמעשה בראשית דכל האצילות, שהוא כללות ד' פרצופים או"א זו"ן אשר הם נתקנו ונעשו ע"י אלו הג' מיני י"ג הנז' כנודע.

והנה ישנם בכל א' מאלו הג' מיני י"ג ג"כ בחי' דו"ן בכל א' מהם, והוא הנחש בריח והנחש עקלתון אשר בהחזורתא, והנחש בריח והנחש עקלתון אשר בהנימין, ועד"ז הנה ישנם בחי' דו"ן בהי"ג ת"ד, והם הב' מזלזין נוצר ונקה שהם דו"ן כנודע (ע"ח שער או"א פרק ג'). והנה כללות אור הראשון אשר בהמ"ס דא"א כנוז, הנה נמשך עיקרו בהזכר דכל א' מאלו הג' מיני דו"ן, ובהגיע בהיסוד שבו הנה הוא נשאר גנוז שם, ואינו (פא ע"ג) נמשך ממנו להנוק' שלו אלא רק תמצית הארה לבד. אבל האור העיקרי אשר בהזכר הוא נשאר נעלם, כי הוא בסוד סירס את הזכר ואינו מתפשט אורו למטה. והוא מה שאמרנו לעיל כי כל הי"ג חוורתא הם מתפשטים כולם מהעקלתון שהוא הנוק', כי האור דהבריח שהוא הזכר הוא נשאר נעלם ובסוד סירס את הזכר, וכן החזורתא והנימין אשר שניהם הם רק כללות דו"ן הנה אמרנו לעיל כי עיקר הגילוי עתה הוא באמת רק מהנימין, אבל הגילוי העיקרי דהחזורתא הנה הוא החסד המתגלה בפומה דאמה שאמרו באד"ר (קמב ע"א), והנה הוא יתגלה רק לעתיד וכמ"ש בספד"צ (פרק א יב ע"א) חד לאלף יומין זעירין

⁶¹⁹ עי' לעיל הערה 141.

⁶²⁰ עי' לעיל הערה 75.

אתגלייא, והוא בסוף אלף הששי בימות המשית, אבל עתה הוה כל אורות החוורתא נעלם, כי הוא בסוד סירס את הזכר כמ"ש הגר"א שם ע"ש בארוכה. אבל הנימין שהם מבחי' נוק', הנה הם מאירים גם עתה כי הם מתקבצים להב' פאות שהם שורש להי"ג ת"ד, שהם הי"ג מרות הרחמים שבהם מתנהג העולם, וכמבואר במבואר שער א"א מפ"י והלאה.

והרי לנו עכ"פ כי כל אורות הנפלאים והנוראים דהי"ג ת"ד הנה הם ג"כ רק תמצית הארה מהאור הגנוז שבקד"א, וגם אחר שנתעלם הנחש בריח בהעקלתון והחוורתא בהנימין ומהם הוא הי"ג ת"ד, שהם נחשבים לאור הראשון דמעשה בראשית העיקרי הנתגלה לצורך פרצופי האצילות, שהם או"א וזו"ן. והרי לנו כי גם מה שנחשב לגילוי אור הראשון לכל האצילות, הנה הוא ג"כ רק אחר כמה בחי' דגניזת והתעלמות האור אשר למעלה למעלה, כי מה שנחשב למעלה שנגנוז ונתעלם והוא רק תמצית הארה לבד, הנה הוא נחשב לאצילות לתוקף האור שאין למעלה הימנו, והוא אליו לאור הראשון דמעשה בראשית העיקרי, כי הכל נידון בערכין כנז'. וכן הוא עד"ז ג"כ בהי"ג ת"ד עצמן, כי נודע הוא שהם כלולים בהב' מזלין נוצר ונקה, והמזל עליון הוא עד החזה ובו כלול אבא, והמזל תחתון הוא עד הטבור ובו כלול אימא וכנ"ל אות ה'. והנה התפשטות המזל עליון שהוא בחי' זכר אשר הוא נפסק בהחזה, הנה הוא בסוד סירס את הזכר ואינו מתפשט אורו למטה, ונודע הוא כי תחת החזה שם הוא התחלת האימא ונמשך עד הטבור, והרי נפסק אור המזל עליון, וכן אור דהאבא העיקרי הוא נפסק מהאימא, וכן התלבשות אימא על אבא הוא מהפרסא ולמטה שבו, ועי"ז נעשה לשורש הגבורות ומסטרסא דינין מתערין (כמ"ש בפ' בשלח ס"ד סע"א ופ' ויקרא י' סע"ב ופ' אחרי סה ע"א). והוא כמו שאמר הגר"א בספד"צ (פרק א בר"ה חד לאלף יומין יב ע"ב) כי ענין סירס את הזכר הוא שגנוז ביסוד ואינו יוצא ממנו, והוא סוד הסירוס שאין היסוד מוליד. והרג את הנקבה שאין מתפשט כלל למטה, כי החסד שלה, ר"ל החסד דאור הגנוז הראוי לה, לא ניתן בה, ר"ל לא נתגלה בה עתה כלל. ומלחה לצדיקים לעת"ל, שאז יתגלו שניהם. והחילוק שבין הסירוס לבין הריגה, כי אע"פ שאין יוצא החסד הזה ע"י פי היסוד, מ"מ נהנין ממנו כידוע בסוד נהיר לנוק' דרך דופן, ע' הארת המוחין (פרק ט), והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים ועד ביצי כנים, אלא שהוא בהסתר פנים ואין נסים נגלים עד לעתיד. וכ"ז הוא מסוד הסירוס, עד לעתיד שאז יתגלה בפום אמה⁶²¹. אבל אור הנקבה נתבטל הכל עד לע"ל, ולכן הנקבה היא עתה גבורה, אבל חסד הזכר אינו נפסק אפי' רגע אחת (כמ"ש פ' תרומה קמ"ט רע"א ופ' פקודי ר"ב ע"ב), עכ"ל הגר"א שם. וכן הוא בענינינו, כי מה שנפסק המזל עליון וכן האבא הכלול בו בסוף החזה ואינם מתפשטים יותר למטה, הנה כ"ז הוא בסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה, כי נעשה עי"ז האימא לשורש הדינין. וכן הוא בזו"ן, שהם החו"ג הכלליים דאצילות, ז"א חסד ונוק' גבורות. הנה מתפשט אור החסד שלו רק עד היסוד, ושם נשאר גנוז ונהיר לנוק' רק דרך דופני העטרה, והוא בסוד סירס את הזכר, ועי"ז נשארה היא רק גבורות לבד, והיא מתלבש בבריאה ועי"ז יצאו ממנה כל העולמות בי"ע בכל עביותם שהם.

והנה נמשך ענין גניזת האור שהוא סוד הסירוס מלמעלה למעלה עד סוף כל האצילות כולו מכל זכר להנוק' שלו. {פא ע"ד} כי אוריא ומ"ס שהם דו"ן ברישא דא"א, הנה נפסק אור האוריא ונגנוז בקד"א, ונעשה עי"ז המ"ס בסוד בוצד"ק. והב' מזלין עם או"א הכלולים בהם, הנה נפסק המזל עליון והאבא באמצע, ואינם מתפשטים מהחזה ולמטה. וכן נפסק האור מהאימא ע"י הפרסא שבהאבא, ונעשה עי"ז האימא לשורש הדינין⁶²². וכן הוא עד"ז הנוק' בזו"א, כי התחלתה הוא מהפרסא ולמטה שבו, והיא עי"ז גבורות לבד. וכ"ז הוא מה שנוגע להתהוות עיקר עצמותם גופה של כל נוק', שנעשה עצמותה ע"י הפסק. ועד"ז הוא אח"כ ג"כ בענין השפע שמקבלת ממנו ע"י הזווג, הנה נפסק השפע ממנה ע"י סוד סירוס כנז'. והם הכל ענין אחד, ר"ל ענין ההפסק וענין

⁶²¹ עי' אד"ר קמב ע"א ובהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

⁶²² עי' לעיל פא ע"ג דינין מתערין מינה.

הסירוס, הם הכל ענין אחד, כי כ"ז הוא ענין גניזת האור העליון שנגנז ממנה, והוא סוד הרג את הנקבה, שלא ניתן לה מעצמות אור העליון מאומה והוא הוא ענין אור הראשון שנגנז.

ומה שנקרא בשם אור הראשון, מאחר שאמרנו שכן נתייחד גם מתחילה ענין גניזת האור גם למעלה למעלה, שהוא גם בהעולמות דא"ס בסוד עולם המלבוש כנ"ל, וא"כ הרי לא נתגלה מעולם. אך דע כי באמת הנה נתגלה האור הזה ג"כ ביום א' דמעשה בראשית בכל תוקפו, ונעשה כל הבריאה כולו רק בעיקר האור עצמו. אמנם היה כ"ז רק ביום ראשון לבד, וכמו שבארנו בדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה ע"ש מסי' ג' והלאה, והיה גילוי או בלא הפסק כלל ובלא סירוס כלל. ע"ש שמתבאר כי אח"כ היה בו כמה חלוקי מדרגות בענין גילוי מיום ראשון דמעשה בראשית עד החטא, אבל נתגלה אז עכ"פ, ולכן היה אז מצב מדרגת העולמות במעלה גבוה הרבה נורא מאד כנודע. וכן נתגלה אח"כ למשה רבע"ה ג"כ ובפרט במתן תורה, ע' זוה"ק בראשית (לא ע"ב) ובדברינו בספר הדע"ה בכ"מ, כי כל הניסים דיציאת מצרים ודור המדבר היה ג"כ בהגילוי האור הזה, אלא שהיה בו כמה חלוקי מדרגות שונות, אבל כבר נתגלה עכ"פ. וע' עוד דברינו בזה בספר הקדו"ש שער ו' פ' י' וי"א, כי גם כל מציאות האבות וישראל וכן כל ברית אבות וישראל הוא ג"כ רק באור הזה. והרי נתגלה בראשונה, וכן הוא עומד ומתקיים בהבריאה תמיד לעולם, וכמ"ש בזוה"ק ריש פ' אמור (פז ע"א) ע"ש אלא שהוא בהעלם גדול.

אמנם העיקר מה שנקרא בשם אור הראשון, הוא באמת עוד יותר עמוק, והוא ע"פ דברינו כי כל העולמות כולם הנה נעשה כל א' ע"י ב' התפשטויות וב' הסתלקויות, והאור דההתפשטות הא' אשר לכל עולם, הנה הוא מהעולם העליון שעליו, אשר הוא בבחי' אור א"ס להתחתון⁶²³. והנה נתפשט הוא מתחילה במקום הראוי להתחתון כדי להעשות שורש נעלם אליו גם באור א"ס, שיהא מיוחד עמו תמיד, כי הוא המשפיע בו ומחיהו ומקיימו ומנהיגו לעולם, וכן הוא המתקנו תמיד להעלותו לבסוף אליו, וכנודע כ"ז בדברינו. והנה הוא לכל עולם האור הראשון שנגנז, כי הרי התפשט בראשונה בההתפשטות הא' להיות שורש עליון לתיקונו ולתכליתו, ואח"כ נסתלק ונגנז והוא ההסתלקות הא', ונשאר שם למעלה עד עת קץ תיקון תכלית האחרון שאז יתגלה, כי אז יתייחד ההתפשטות הא' עם ההתפשטות הב' ויעשו לאחד ממש. אבל עתה הרי הוא עלה ונסתלק ונעלם והוא האור הראשון שנגנז, וכן כל פרטי גניזת האור בכל דו"ן ודו"ן שאמרנו לעיל, שנשאר האור העליון גנוז למעלה ובסוד סירס את הזכר (ב"ב עד ע"ב), הנה הם כולם מהאור הכללי דההתפשטות הא', כי ממנו נמשכים כל אור שהוא תוספות ברכה ומעלה ושבח להעולם בכלל, וכן לכל פרצוף ופרצוף בפרט, הנה כולם נובעים ונמשכים מהאור הכללי דההתפשטות הא' אשר לאותו העולם. ולכן כל אור עליון הראוי לכל פרצוף אשר הוא נשאר גנוז למעלה ובסוד סירס את הזכר, הנה הוא נקרא בשם אור הראשון משום שהוא מהאור ההתפשטות הראשון.

והרי נתייחד מהמאציל ית"ש הענין דאור הראשון שנגנז הן בכלל והן בפרט, כי בכלל כל עולם הרי אור הכללי אשר אליו הנה הוא עלה ונסתלק ונגנז, והוא כל האור דההתפשטות הא' אשר עלה ונסתלק בההסתלקות הא', ונשאר לעולם למעלה עד עת קץ תיקון תכלית האחרון. וכן בפרטות הנה כל אור היותר עליון (פב ע"א) הראוי לכל פרצוף ונתגלה אליו בעת התיקון דמעשה בראשית, הנה הוא חזר ונסתלק ונגנז כנ"ל (וכמבואר בדברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה, וע"ש עוד ענף ט"ו סי' ג', ובדברי הרב בשער הכוונות דרוש ב' דעמידה בקונה הכל דף לב ע"א, ובמאמרי רשב"י דף ג' ע"ג ודף ד' ע"ג ודף ט' סע"ד מדפוה"ח תרנ"ה, וע' עוד בדרושי מ"ן ומ"ד דרוש ה ודרוש ח), והרי היה ענין אור הראשון שנגנז הן בכלל והן בפרט. וע' עוד לקמן כלל ח"י ענ"ה סוף או"ג והבן כל הדברים הללו אשר העלינו בכל אות זה, והתבונן בהם ויאירו עיניך בעהית"ש.

[1]

⁶²³ עי' מבר"ש יג ע"ד.

ומעתה הנה נבוא לעיקר עומק הדברים אשר הערינו לעיל בתחילת אות ד' בענין אור א"ס ית"ש, בבחי' המקיף והמוקף שהוא הקו דא"ס מה שהוא נפסק באמצע ואינו מתפשט עד אור א"ס המקיף אשר לצד מטה. הנה עומק הענין בזה הוא ע"פ סוד כל דברינו הנ"ל, כי הרי כבר אמרנו לעיל כלל ב' כי אור א"ס המקיף והמוקף הנה הם בסוד הב' התפשטויות, הא' והב' דאור א"ס שהתפשט בהם מאמתתו הנעלמה, להיות שורש השרשים לכלל העולמות כולם. והם ע"ד התפשטות א' וב' אשר לכל עולם ועולם, שההתפשטות הא' הוא עלה ונסתלק ונשאר הוא לעולם למעלה ובסוד הסתלקות הא'. ואח"כ הנה חזר והתפשט ממנו אור ממועט ובבחי' אור קו דק, והוא ההתפשטות הב', וממנו הוא עיקרו דכל עולם וכמו שבארנו בזה לעיל כלל ב' הדברים בביאור, וכנודע בדברינו בכל הספר הזה. וא"כ הרי מאחר שהעלינו לעיל בסמוך כי ענין ההסתלקות הא' הנה הוא עצמו הענין דאור הראשון שנגנו, כי נתייסד מהמאציל ית"ש הענין דאור הראשון שנגנו בכל עולם ועולם, והוא הן בכלל והן בפרט, שהוא בכל פרצוף ופרצוף בכל דו"ן ודו"ן. כי כ"ז הנה הוא בסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה (ב"ב עד ע"ב), כי עי"ז הנה נתמעט האור מכל עליון להתחתון, ונשתלשלו העולמות והפרצופים עי"ז ממדרגה למדרגה בכל שיעור ריבוי המדרגות שרצה המאציל ית"ש בהם, עד רדת להמציאות דהעוה"ז התחתון.

והנה נתבאר מדברינו לעיל כי ענין גניזת האור הראשון שהוא ג"כ סוד סירס את הזכר והרג את הנקבה, הנה נתייסד על ג' בחי': אחד, כי עיקרו דכל זכר הנה הוא נפסק באמצע ואינו מתפשט למטה בכל הנוק' שלו. שנית, כי הנה נעשה גם הפסק להפסיק ביניהם שהוא מציאות הפרסא. כי כל נוק' הנה היא למטה מהפרסא שבו, והרי הם שני בחי', כי הרי מציאות כל נוק' הנה הוא מהנה"י של הזכר, והרי נפסק עיקר אור הזכר באמצע, כי הנה"י הרי הם רק לבר מגופא (וזהו בראשית כא ע"ב), וכן הרי נעשה גם הפרסא להפסיק ביניהם. וכ"ז הנה הוא מה שנוגע לעיקר המציאות גופה דהנוק'. שלישית, הוא כי גם השפע אשר משפיע בה בעת הזווג הנה נשאר עיקר האור בהיסוד שבו ונגנו שם, ואינו משפיע להנוק' אלא הארה בעלמא דרך צדדי דופני העטרה כנ"ל. והנה כ"ז הוא בפרטות כל דו"ן, כי הנה נתייסד ענין אור הראשון שנגנו בכל דו"ן ודו"ן, בכל זכר מהנוק' שלו, ובסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה על ג' בחי', כי נתמעט אור הזכר עי"ז ונעשה הענין דסוד סירס את הזכר בג' מיעוטים, ועי"ז נעשה ממילא ג"כ הענין דהרג את הנקבה, שאור החסד שלה הראוי לה, לא ניתן בה עתה כלל ואינה משפעת למטה אלא רק מהתמצית הארה אשר מקבלת ממנו. וכ"ז הוא בפרטות.

והנה כן הוא כ"ז עד"ז ג"כ בענין גניזת אור הראשון וסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה אשר ישנו בכלל כל עולם ג"כ כנז'. כי הנה ההתפשטות הראשון דא"ס אשר הוא עלה ונסתלק למעלה ונשאר שם לעולם, הרי נגנו כל עיקר אור הראשון למעלה. וכן נעשה ג"כ בחי' שפה ופרגוד שהוא בחי' מסך להפסיק בין אור העליון שנסתלק וכמו שכתבנו בספר הקדו"ש שער הפונה קדים (פרק ה) ע"ש, וכן בדברינו בחלק הביאורים בעיגולים ויושר ענ"ב אות כ"א. וכ"ז הרי הוא כמו שהוא בפרטות כל פרצוף שנפסק פרסא להפסיק בין עיקר אור הזכר להנוק' שלו, שהוא ענין גניזת אור העליון אור הראשון שנגנו ונתעלם מלמטה. ונעשה גניזתו בב' בחי': אחד, מה שנפסק אור הזכר באמצע, והרי נתרתק ועומד למעלה. שנית, הפסק הפרסא שנעשה ביניהם. וכן הנה היה כאן ג"כ גם המיעוט (פב ע"ב) דבחי' השלישית הנ"ל שהוא ענין מיעוט השפע אשר בסוד סירס את הזכר, והוא מה שההתפשטות הב' שהוא הקו דא"ס אשר מתפשט בהצמצום, הנה אינו מתפשט בכל הצמצום כולו, אלא הוא נפסק באמצע, ועיקר התפשטותו עתה הנה הוא רק עד החוזה דא"ק שהוא למעלה מהפרסא דא"ק, ומפסיק הפרסא בינו לבין כל העולמות אבי"ע וכנ"ל כלל י"ב וכלל ה' ו' בביאור וארוכה. והרי מקבלים כל העולמות אבי"ע מהקו דא"ס אלא רק הארה בעלמא דרך מסך הפרסא שבא"ק, וכ"ז הנה הוא בסוד סירס את הזכר וכנ"ל. והרי נעשה בכלל העולמות ג"כ ענין המיעוט בג' בחי' היינו ריחוק והפסק וקבלת השפע דרך מסך.

אמנם הוא כי הנה כל האצילות כולו אשר הוא עם הא"ק בבחי' כללות פרצוף אחד, אלא שמטבורו ולמעלה הוא נקרא בשם א"ק ומטבורו ולמטה הוא נקרא בשם אצילות, אבל הם רק

כללות פרצוף אחד וכנודע בדברינו. ולכן הנה הגם שמפסיק הפרסא בין עיקר הא"ק, שהוא מאיר בגילוי אור הקו דא"ס, לבין האצילות, עכ"ז הנה מקבל האצילות באמת אורות רבים גם מאור הקו שבפנימיותו ג"כ, והוא ע"י אורות האח"פ שהוא העקודים המקיף על האצילות וכנודע, ועוד כמה אורות רבים כמ"ש בדברינו במטי ולא מטי פרק ה' אות י"ח ע"ש.

אמנם העולמות בי"ע שהם מהמלכות דאצילות כמ"ש בזה"ק בראשית (כב ע"א כט ע"ב), והם כולם בבחי' נוקבא כמ"ש בזה"ק פ' ויחי (רמו רע"ב), הנה בהם נתעלם אור הקו דא"ס לגמרי ע"י המסך אשר בין אצילות לבריאה כנודע. ונתחשכו ויצאו הם עי"ז גם ממדרגת אלהות כלל⁶²⁴, כי כל העולמות בי"ע הרי הם כולם רק נבראים נוצרים נעשים ואינם אלהות כלל כנודע, והם נתחשכו ונתעבו, והנה החשכת והעביות שנעשה בהם הנה הוא בסוד הרג את הנקבה, כי הם כולם עלמין דנוקבא הנז'. ונמצא כי ענין הפסק הגילוי העיקרי דהקו דא"ס ית"ש, מה שנפסק מאצילות ע"י הפרסא דא"ק כנ"ל, הנה הוא בסוד סירס את הזכר. וההפסק דמדרגת אלהות אשר נפסק מתחת אצילות ולמטה ונצטמצם אור אלהותו ית"ש מתחת האצילות ונעשה שם עי"ז כל החשכת והעביות דהבי"ע הנה הוא בסוד הרג את הנקבה.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי עומק הענין מה שהקו דאור א"ס ית"ש הוא נפסק באמצע ואינו מתפשט בהחלל דהצמצום מצד אל צד, הנה הוא בסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה. כי הנה הקו והצמצום הנה הם בסוד דו"ן, והפסקתו באמצע הוא בסוד סירס את הזכר. וההסתלקות האור אשר מהחלל דהצמצום אשר למטה ונשאר הצמצום שם ריקן מהאור לגמרי הנה הוא בסוד הרג את הנקבה, כי רק עי"ז הנה נעשה האפשרות להוציא ולהמציא את כל המציאות כולו בכל עביותו שהוא עתה.

אמנם כי הנה במה שכתבנו לעיל כלל ב' סענ"א כי אור א"ס המקיף והמוקף הנה הם בסוד הנחש בריח והנחש עקלתון, והם סוד שורש השרשים הנעלם דבחי' דו"ן העיקריים, הנה הוה הענין עוד יותר עמוק. והוא מה שאמר האריז"ל בעיגולים ויושר (ענף ב) כי מא"ס המקיף הנה לא נמשך עתה אור אלא רק בבחי' הארה ממועט לבד ע"ש ענף ג. והרי נצטמצם אור המקיף שלא להשפיע ממנו עתה מעיקר אורו מאומה, והנה כ"ז הוא בסוד הרג את הנקבה. ומה שאור הקו שהוא אור א"ס המוקף הוא נפסק באמצע הנה הוא בסוד סירס את הזכר.

והענין בביאור הוא, כי הרי אמרנו לעיל אות ו' כי החילוק שבין סירוס להריגה, הוא כי הסירוס הוא רק על עיקר רוממות מעלת אורו הגדול שהוא נשאר נעלם לגמרי, ועכ"ז הנה משפיע הוא תמיד עכ"פ מעין תולדות אורו העיקרי, והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים עד ביצי כנים. אבל ענין הריגה הוא שלא ניתן בה אור החסד שלה כלל, והיא רק גבורות לבד⁶²⁵, וכל החסד שמשפיע הוא רק מה שמקבלת ממנו מאחר הסירוס הנז', אבל היא מעצמה אין לה אור החסד כלל, והוא מה שנודע דלית לה מגרמה כלום, והיא אספקלריא דלא נהרא כמ"ש בזה"ק בראשית (לג ע"ב). וכן הוא כ"ז בענינינו, כי הקו (פב ע"ג) דא"ס אשר הוא נפסק באמצע, ואמרנו שהוא בסוד סירס וכנז', עכ"ז הרי משפיע הוא הרבה, כי הרי ממנו הוא מציאות הא"ק והאצילות וכל העולמות כולם, וכן כל קיומם והנהגתם תמיד, כמ"ש הרב בעיגולים ויושר (ענף ב ג) וכנודע. משא"כ אור המקיף אשר הוא אינו משפיע עתה אור ממש מאומה, והוא בסוד הרג את הנקבה כנז', הנה כל גילוי ופעולתו עתה הנה הוא רק בהצמצום לבד שבו, כי הצמצום הוא בו עצמו, וממנו עצמו, והוא החלל והאור שבו הנושא בתוכו את כל העולמות כולם שנעשו משפעת הקו, ע' לעיל כלל י' וי"א. והצמצום הנה הוא בחי' גבורות לבד כנודע, ואין לנו עתה גילוי אחר מבחי' א"ס המקיף אלא רק הצמצום שבו, כי אינו משפיע עתה האור המקיף אור ושפע ממש מאומה. והנה כ"ז הוא בסוד הרג את הנקבה כנז', כי כל אור ושפעת חסד שמקבל הצמצום הנה הוא עתה ג"כ רק דרך הקו לבד כנודע כ"ז. והרי לנו כי כ"ז הנה הוא בסוד סירס את

⁶²⁴ עי' לעיל הערה 146.

⁶²⁵ עי' בהגר"א על סד"צ יב ע"ב ד"ה והן ז'.

הזכר והרג את הנקבה, והוא בסוד אור א"ס המקיף והמוקף, מה שמאור א"ס המקיף אין לנו עתה שום גילוי ממנו אלא רק הצמצום שבו לבד, ואור א"ס המוקף הוא נפסק באמצע. כי הם בסוד שורש השרשים הנעלם לבחי' דו"ן, סוד נחש בריח ונחש עקלתון, וככל מה שאמרנו והבן הדברים וה"י יכפר.

והגם כי הרי מציאות הנחש בריח והנחש עקלתון אשר בחוורתא דא"א הנה עובר הנחש בריח בהנחש עקלתון כולו מעבר אל עבר, אך כבר אמרנו לעיל אות ד' ואות ו' כי הבריח והעקלתון אשר בהחורתא דא"א הנה הם אינם בסוד דו"ן העיקריים, אלא הם רק בסוד דו"ן שבכל פרצוף גופה, והדו"ן שבכל פרצוף עצמו הנה הם מסתיימים באמת בשוה, אלא שהזכר הוא לעולם יותר נעלם. ולא עוד כי ענין הבריח והעקלתון אשר הן בהחורתא והן בהנימין, הנה הם באמת רק בסוד יסוד ועטרה, ר"ל חלק היסוד שבתוך העטרה המקיפו, וזהו מה שהבריח הוא בתוך כל העקלתון. אבל בחי' דו"ן העיקריים הנה נפסק לעולם עיקר אור הזכר באמצע, ועי"ז הנה אין בהנוק' אלא גבורות לבד, כי הוא בסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה, אשר נעשה הענין הזה עתה בכל דו"ן ודו"ן וכנ"ל בארוכה. וכן הוא הענין הזה גם למעלה למעלה, אלא ששם הוא בהעלם גדול נורא מאד וכנז' ודי בזה וה"י יכפר.

[ח]

ואחר כ"ז הרי דעת לנכון נקל כי כל הענינים הללו בסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה (ב"ב עד ע"ב) אשר נתייחד עתה בכל דו"ן ודו"ן, והוא מסוד שורש השרשים אשר למעלה למעלה כנז', הנה כ"ז הוא רק לצורך שעה בלבד. והיינו לצורך תוצאות כל הבריאה אשר ראה רצונו ית"ש להמציאם בתחילה על צד המיעוט היותר אפשרי, ובכח הקלקול והחסרון שנתייסד בהם, אשר כ"ז הוא משום יסוד הבחירה אשר שולט בהבריאה בכל משך אותו הזמן דהעוה"ז של עתה, עד עת תיקון האחרון. אבל כאשר יגיע עת התיקון להשלים את כל החסרונות והמיעוטים ולהסיר את כל המסכים להאיר את כל המציאות באור פני מלך חיים ית"ש, הרי יפתחו אז כל שערי אורה אשר מלמעלה למעלה לזכך את כל המציאות ולהחזירה לסוד האחדות הנעלם. והנה יעשה כ"ז ע"י שיתוקן מתחילה כל המיעוטים אשר בסוד סירס את הזכר, וכל החסרונות אשר בסוד הרג את הנקבה, ויתגלו שניהם בכל תוקף אורם בזוהר אור הגנוז ברוב עוז והדר עד אין קץ.

והענין הוא, כי הנה הרב אמר בעיגולים ויושר (ענף ב) בסיבת הטעם מה שנפסק הקו באמצע ואינו מגיע לאור א"ס המקיף אשר למטה, כי באם שהיה מגיע עד למטה והיה מאיר בו א"ס דרך ב' הקצוות, הרי היה ב' הקצוות בבחי' ראשים שוים זה לזה, ולא היה אז בחי' מעלה ומטה כלל, כי הרי היה חוזר לאור א"ס כבתחילה, כן אמר הרב שם בסיבת טעם מה שנפסק הקו באמצע. אמנם לעת תיקון האחרון בסוד האחדות הנעלם, אשר יתוקן אז באמת כל המציאות כולו לחזור לאור א"ס, הנה יתפשט אז הקו ויומשך עד למטה כולו ויגיע עד אור א"ס המקיף אשר למטה, ויוצא מא"ס ויחזור לא"ס, ויאירו אז כל הגילויים כולם אשר מעת מעשה בראשית (פב ע"ד) עד אז רק בבחי' אור א"ס, והוא התיקון בסוד האחדות הנעלם העתיד אשר אמרנו בכמה מקומות מדברינו. והוא ע"י שנתייחד בחי' אור א"ס המוקף שהוא הקו דאור א"ס לאור א"ס המקיף מב' הצדדים, ויתוקן אז עי"ז כל המציאות כולו בהתיקון בסוד האחדות הנעלם, שיאירו כולם באור דא"ס. אמנם גם כל התיקון הזה מה שיתפשט הקו דא"ס ית"ש עד למטה כולו, הנה הוא לדברינו הנ"ל ג"כ רק בחי' התיקון אשר מסוד סירס את הזכר.

אמנם הוא, כי הנה יתוקן אז באמת ג"כ גם התיקון השני אשר בסוד הרג את הנקבה, והוא באמת התיקון היותר גדול והיותר אחרון אשר אין למעלה מזה. והנה הוא מה שאמרנו לעיל אות ג' בסוד הכתוב (ישעיה מא יח) אפתח על שפיים נהרות ובתוך בקעות מעינות אשים מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים. והיינו כי יזדכך השפה והפרגוד אשר ישנו מבפנים להחלל דהצמצום לעכב האור דא"ס כנודע, הנה יזדכך הוא מבחי' מסך ופרגוד כלל ויחזור להאיר שם אור א"ס כבראשונה כמו בהתפשטות הא' דאור א"ס אשר בארנו לעיל כלל ב'. והרי יתבטל אז כל הצמצום מצמצומו ואיר רק א"ס לבד, גם בכל מקום דעולמות כולם, ור"ל שיתעלה הכל להתייחד

באור א"ס ית"ש. אמנם יעשה כ"ז רק לאט לאט, והוא מה שכתוב אפתח על שפיים נהרות כו', כי יזדכך הצמצום וכל כלל המציאות שבו רק לאט לאט, כדי שיוכלו לקבל את האור הנורא הזה להתייחד עמו, ועל אותו העת הנה יסדו ואמרו (אדון עולם) ואחרי ככלות הכל לברו ימלוך נורא, כי יהיה אז כל הגילוי רק אור המלכות דא"ס לבד.

והנה התחלת התיקונים הללו הוא מאלף הו' והלאה, כי אז באלף הו' שהוא החד הרוב (סנהדרין צו ע"א) הנה יתחיל התיקון דהמציאות להתייחד באור אלהותו ית"ש, כי ע"י כל התיקונים דימות המשיח ותחיית המתים, שיתבטל אז כל הרשעה כולה וכל הזוהמה כולה, וכן יזדכך אח"כ כל החומרית והעביות דהגופות כולם ע"י הג' סעודות דלויטן וזו שדי ובהמות בהררי אלף⁶²⁶, הנה יזדככו ויתקנו ע"י שהיו ראויים להתייחד באור אלהותו ית"ש, ויחזרו אז כולם לשרשן בקודש פנימה, שהוא בהמלכות דאצילות. והמלכות תעלה אז עמהם תיכף לשרשן בקודש הקדשים, שהוא בבינה דאצילות. [כי עצמות דהמלכות הוא מהכתר (ישעיה מד ו) אנ"י ראשון ואנ"י אחרון⁶²⁷, אלא שנצטמצמה וירדה בסוף כל א', והיא בסוף כל עליון להיות שורש לכל תחתון (וכמו הכתר שהוא שורש כולם), ולכך היא העטרה בכל א', וכן היא העטרה הכללית דהו"ק. ולכן אחר הששת אלפים שנה שהוא גמר שליטת הו"ק, הנה היא חוזרת לאימא בעטרה דאימא, כמ"ש הספד"צ בסופו (דף לו ע"א) קרן ביובלא אתעטר, עשיראה באימא, ותעלה היא עם כל המציאות כולו שהיא שרשם בבטן אימא בהיסוד שבה]. והוא החד הרוב, שהם כולם בעיבור במעי הבינה, ומתתקנים שם להיחוד דאלהות כמו האצילות של עתה.

והוא עומק התיקון דסוד הכלילות שאמרנו לעיל כלל ט"ו ענ"י ובכ"מ, כי יוכללו כולם בחד להתייחד באור אלהותו ית"ש. והוא הכנה והתחלה להתיקון דסוד האחדות הנעלם, ויתחיל מאלף הו' ויומשך לאט לאט עד סוף אלף העשירי, כי התיקון דימות המשיח הוא הכנה והתחלה להתיקון העיקרי דסוד הכלילות שהוא באלף הו', ומאז והלאה הוא הכנה והתחלה להתיקון דסוד האחדות הנעלם אשר מסוף אלף העשירי ולהלאה. אך עיקר התחלה הוא יהיה מאלף הח' שהוא שליטת החכמה⁶²⁸, כי בהחכמה הוא התחלת הגילוי דאור א"ס כמ"ש בסוף שער השמות (דף קז ו) ובכ"מ (וע' בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ד סי' ז' וע"ש עוד מה שנוגע לענינינו בדרוש ג' ענף ז'). כי באלף הו' שהוא שליטת הבינה, אשר אז תעלה המלכות עם כל צבאיה בהבינה, והוא יחוד שכנינתא תתאה בעילאה, הנה אז יתעלה כל המציאות כולו למדרגת הבינה. ובאלף הח' שהוא שליטת החכמה הנה יתעלה אז כל המציאות כולו למדרגת החכמה. ובאלף הט' הנה יתגלה אז כל זוהרי תוקף אור דהי"ג תיקוני דיקנא שהם הדעת עלאה הדעת הכללי דאצילות, וישתמש כל אלף הט' בשליטת הדעת שהוא אור המקיף לכל האצילות ע' לעיל כלל ח' ענ"א, ויתעלה אז כל המציאות כולו למדרגת תוקף (פג ע"א) אור העליון הנורא הזה שהוא הדעת עלאה הכללי דאצילות, שהוא המזלין וכללות כל הי"ג ת"ד, והוא השני במעלה לא"א עצמו. ובאלף העשירי שהוא שליטת הא"א⁶²⁹ עצמו הנה יתעלה אז המציאות כולו למדרגת א"א.

והנה בכל עליית מדרגה ומדרגה הנה יתוקן הענין דסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה אשר היה בה וכנ"ל אות ו' ז', כי הענין דסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה הוא נתייסד בכל המדרגות כולם מלעילא לעילא עד סוף כל האצילות הן בכלל והן בפרט. אך לעתיד, שהוא כאשר יגיע עת התיקון, הנה בכל עלייה ועלייה הנה יתוקן הענין דסירס את הזכר והרג את הנקבה אשר באותה המדרגה, כי בימות המשיח שהוא עת שליטת דמלך הדר עטרת היסוד, שאז יתגלה הסוד

⁶²⁶ עי' עוד בעניני זה באריכות בדע"ה ח"ב דרוש ד ענף ח.

⁶²⁷ עי' תיקו"ז כב ע"א, לח ע"א.

⁶²⁸ עי' לעיל הערה 482.

⁶²⁹ עי' בהגר"א על ספד"צ לד ע"ג ד"ה וז"ש מאה, שמביא מהקדמת ברית מנוחה (ג ע"ג) את הענין של הג' אלפי שנין, ועי' פת"ש נתיב אב"ע פרק י"ג שהאלף השמיני הוא כנגד אבא. ועי' לש"ו דע"ה ח"ב כה ע"א שמקשה אם כן מה זה ט' וי', ומסיק שט' הוא כנגד תיקוני דיקנא וי' כנגד הכתר עצמו הרי הוא מו"ס דא"א שהוא נעלם, ולכן אמר שם כי באלף העשירי לא יוכל אדם לדעת מה שיהיה.

בפום אמה כנודע בספד"צ (פרק א⁶³⁰). הנה אז יתוקן הענין דסירס את הזכר והרג את הנקבה אשר בהזוין דאצילות, והוא מ"ש הספד"צ שם (יב ע"א) חד לאלף יומין ועירין אתגלייא ע"ש בהגר"א (יב ע"ב), וכן בדבריו שם (י ע"א) ד"ה מלך השמיני הדר. וכן ממילא הוא שיתוקן אז ג"כ ענין גניזת אור הראשון אשר הוא גם בהיסוד דהנוק' שאמרנו לעיל אות ו' ע"ש, שע"ז הנה יצאו כל המציאות הבי"ע בכל עביותם שהם עתה. אבל בימות המשיח כאשר יתגלה החסד בפום אמה דז"א, הנה יתגלה אז החסד בפומא דהיסוד שלה ג"כ (ע' שע"כ דף קא ע"ג ודף קו ע"ב וכן בהגר"א ספד"צ פרק ג ד"ה וי"ה (כו ע"א)), ועי"ז יתוקן ויזדכך בימות המשיח כל העביות דהבי"ע ובסוד מ"ש (ישעיה נא ו) כי שמים כעשן נמלחו והארץ ככגד תבלה כו', ושם (סה יז) כי הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה כו', וכמ"ש בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ב ע"ש מסי' ז' והלאה, וכן שם דרוש ג' ענ"ה. וכ"ז יהיה ע"י החסד שיתגלה אז גם בפומא דהיסוד דהנוק', שהוא ג"כ מכלל האור הראשון שנגזו כנ"ל אות ו'.

ודע עוד כי מה שאמרנו לעיל אות ו' שגניזת אור הראשון אשר היה בהיסוד דהנוק' דאצילות, ואמרנו שם כי זהו הכוונה ג"כ מ"ש במדרש (שמות רבה ריש פל"ה ס"א) שהאור הראשון נגזו בגן עדן, כי היסוד דהנוק' דאצילות הוא נקרא ג"ע. הנה האמת בדיוק הוא כי כוונת המדרש הוא גם על הג"ע התחתון ממש, כי הג"ע התחתון הוא האצילות דהעשיה, ור"ל ג"כ על היסוד דהמלכות דעשיה כמ"ש הרב בשע"כ (דף נד ע"ב). והוא ע"פ דברינו לעיל אות ו', כי ענין גניזת האור הנה היה הן בכללות והן בפרטות, כי כל מה שקיבל כל פרצוף תחתון מהעליון שעליו, הנה לא השפיע הוא להפרצוף אשר למטה הימנו אלא ג"כ רק תמצית הארה מהאור העיקרי שבו, כי הוא נשאר בו גופה בהיסוד שבו ונגזו שם, והנה עדי"ז הוא גם בהמלכות דהעשיה, כי גם מה שמקבלת מז"א דעשיה (אחר שנגזו גם בו והיא מקבלת תמצית הארה ממנו) דרך דופני העטרה שבו וכנ"ל בדברינו, הנה נשאר עיקר אותו האור בה עצמה ונגזו בהיסוד שבה, והוא גניזת האור שבגן עדן שאמר המדרש, והוא תענוג הצדיקים שבגן עדן, כי הם מתענגים באותו האור הנגזו שם, כי הוא נשאר שם, והוא גניזו וטמיר מכל העוה"ז כולו. ולכך עומד העוה"ז כולו עתה תמיד בדינים קשים, כי אין להגבורות שבה כמה להתמתק וכמ"ש האריז"ל במאמרי רשב"י (דף ד ע"ג) ע"ש. וכ"ז הוא עד ימות המשיח, כי אז הנה יתגלה חסד בפומא דאמה דז"א וכן בפומא דהיסוד דהנוק' וכנ"ל, והוא הגילוי דאור הגנוז שיתגלה לעתיד לבא, ויתהפכו עי"ז כל הגבורות שבה לשלהובין דרחימו⁶³¹, והוא מ"ש במדרש הנעלם (פ' תולדות קלה רע"א) עתיד הקב"ה לשמוח באותו זמן עם הצדיקים ולהשרות שכינתו עמהם ויהנו מזיו השכינה, והכל ישמחו באותה שמחה, ישמח ה' במעשיו, וכן נגילה ונשמחה בך, והוא תקותינו אשר לימות המשיח, יהי רצון שנהיה גם אנחנו מהזוכים.

[ט]

ונחזור להענין, כי בכל עלייה ועלייה אשר מימות המשיח והלאה הנה יתוקן הענין דסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה אשר באותו העלייה, כי בימות המשיח עצמן שהוא בסוף אלף הששי שהוא עדיין בשליטת הזוין, הנה יתוקן אז כל ענין דסירס את הזכר והרג את הנקבה אשר מהזוין דאצילות ולמטה, שהוא בכל זוין דאבי"ע. והוא החסד שיתגלה בפומא דאמה הן בז"א והן בהנוק' שבכל עולם ועולם מהד' עולמות אבי"ע. והם כל העונג והעינוגים דכל היעודים דימות המשיח אשר בארנו בספר הדע"ה ח"ב דרוש (פג ע"ב) ד' ע"ש ענ"ז וענף י"ב בארוכה. ובאלף הז' שהוא שליטת הבינה, הנה יתוקן אז סוד סירס את הזכר והרג את הנקבה אשר בישראל סבא ותבונה, והנה יושלם אז התבונה במוחין פנימים ותעלה עד הבינה, ויהיה הו' שבאות ה' ראשונה אשר הוא עתה ו' קטיעה בלתי ראש, הנה יהיה אז ו' שלם עם ראש, ע' זוגים (פרק ד). וכן יושלם ג"כ הו' שבה' שניה ע"י שתעלה אז באימה כנ"ל, ויעלו אז הזוין ברזא דיהי"ה שאמרו בזוה"ק ויקהל

⁶³⁰ עי' אד"ר קמב ע"א ובהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

⁶³¹ עי' בסוף הספר הערה יא.

(רמז ע"ב⁶³²) ע' דברינו בדרוש ספיקות עגולים ויושר סי' ב' אות ח' הנדפס בסוף ספר הדע"ה ע"ש. וכ"ז הוא מענין התיקון דסוד סירס הזכר והרג את הנקבה אשר הוא עתה גם ביש"ס ותבונה, שיתוקן כ"ז באלף הו' שהוא עת שליטת הבינה.

והאמת הוא כי מימות המשיח והלאה הנה יתחיל אז עוד ענין תיקון נפלא ונורא, והוא בענין השתוות כל האורות הפרטיים דמ"ה וב"ן. כי עתה הרי אינם משתווים יחד בשום פרצוף, שעתיק לקח כל הכתר דמ"ה, וה' ראשונות דכתר דב"ן, וג"ר דחכמה דב"ן, וד"ר דבינה דב"ן, והכתרים דז"ת דב"ן. וא"א לקח החכמה דמ"ה וה' תחתונות דכתר דב"ן. ואבא לקח החצי בינה דמ"ה והז"ת דב"ן. ואימא לקח החצי שניה דבינה דמ"ה והז"ת דבינה דב"ן. וז"א לקח הו"ק דמ"ה והז"ק דב"ן חוץ מהכתרים. והנוק' לקח המלכות דמ"ה והמלכות דב"ן חוץ מן הכתר⁶³³. והרי אין משתווים המ"ה וב"ן בשום אחד מהם, כי מן הראוי היה שעתיק וא"א שהם כללות הכתר ג"ר וז"ת יקחו שניהם כל הכתר דמ"ה וב"ן, עתיק הג"ר שבכל א', וא"א הז"ת שבכל א'. ואבא יקח כל החכמה דמ"ה וכל החכמה דב"ן. ואימא כל הבינה דמ"ה וכל הבינה דב"ן. וז"א כל הו"ק דמ"ה וכל הו"ק דב"ן. והנוק' כל המלכות דמ"ה וכל המלכות דב"ן. אבל עתה הרי אינם משתווים המ"ה וב"ן בשום אחד מהם, וכ"ז הוא משום חסרון הביורו כמ"ש הרב בשבירת הכלים (סוף פרק ו) וכן באנ"כ (סוף פרק ה), ולכן גם אלו שנתבררו לא עלו במקומם הראוי להם בהשם מ"ה ולא נשתוו יחד.

והנה כ"ז הוא ג"כ הענין דסוד חזרתן לשרשן באלף השביעי, שהוא חזרת העולם לתוהו ובוהו שאמרו בספד"צ (פרק א' יא ע"א וכן שם סוף פרק ה' ע"ב) וכולא תייבין לאתרייהו. כי יהיה חזרתם מדרגא לדרגא עד הבינה דא"ק, והוא ע"ד שאמר הרב בתיקון (פרק א') בענין עלייתם למ"ן אשר לצורך התיקון דמעשה בראשית, כן יהיה ע"ד ג"כ סדר עלייתם וחזרתם לשרשן אשר באלף השביעי לצורך התיקון הנצחי, כי יעלו מדרגא לדרגא עד הבינה דא"ק, ויתחדשו שם גם כל הפרצופי דאצילות בפנים חדשות, כי ישתוו בכל א' המ"ה וב"ן כהראוי, והוא עיקר הענין דחידוש העולם אשר אמרו רז"ל בסנהדרין (צב רע"ב) שעתיק הקב"ה לחדש את עולמו, וכן שם (צו ע"ב) ואין הקב"ה מחדש את עולמו אלא לאחר שבעת אלפים שנה. כי יהיה החידוש לעולם האצילות ג"כ שיתחדשו אז כל הפרצופים כולם בהשתוות דמ"ה וב"ן ע"ד הנו', ויהיו כולם בפנים חדשות לגמרי. והרי יהיה סוד עלייתן וחזרתן לשרשן אשר באלף השביעי לצורך חידוש האצילות ג"כ, כי יהיה עלייתן מדרגא לדרגא עד שיעלה ויחזור כל האצילות בהבינה דא"ק, וכמו בעת התיקון אשר לצורך מעשה בראשית. וזהו שאמר הספד"צ (בסוף פרק ה) וכולא תייבין לאתרייהו. [ומ"ש שם (פרק א' דף יא ע"א) שביעאה עליהו דאתתקף בלחודי, עומק הכוונה הוא על הבינה דא"ק, כי מדבר למטה ומרמז למעלה. ומ"ש (שס) תליסר יקים לון ברחמי, עומק הכוונה הוא על עולם העקודים שהוא בחי' הי"ג ת"ד דא"ק⁶³⁴. ומ"ש (שס) וקמו כל אינון שתא, עומק הכוונה הוא על כל האצילות בכלל, שהוא בבחי' ו"ק להא"ק כמ"ש הרב הכלל בזה בסדר אצילות בקיצור (סוף פרק ג), כי כל הה' פרצופים שבכל עולם הם בבחי' ו"ק לעולם העליון, ודע כ"ז.

אמנם נראה כי הגם שעיקר תיקון ההשתוות דמ"ה וב"ן יחד אשר בכל הפרצופים כולם הנה יעשו ויתוקן רק ע"י חזרתן לשרשן באלף השביעי כנו', עכ"ז הנה בבחי' הארה ואור יומשך ויאר המ"ה להב"ן והב"ן להמ"ה כל חלק דהמ"ה עם החלק שכנגדו בהב"ן, ויאירו זה לזה בבחי' הראוי להשתוותם יחד גם בימות המשיח, כי כן מבואר בדברי הרב בשבירת הכלים (סוף פרק ו) כי התיקון דההשתוות המ"ה וב"ן יתחיל בביאת המשיח ע"ש. אמנם התיקון העיקרי אשר בזה הנה פשוט הוא שזה אי אפשר אלא רק ע"י סוד עיבור (פנ ע"ג) ולידה, כי ע"י ההשתוות הרי יעשה שינוים גדולים גם בעיקר בנין ומציאות הפרצופים כמובן ממילא, ובפרט א"א ואבא, הנה הם יעשו

⁶³² עי' לעיל הערה 420.

⁶³³ עי' כל זה בע"ח שער טנת"א פרק א' במ"ב.

⁶³⁴ עי' לעיל כלל ט"ו ענף ח' אות י"ג.

ע"י ההשתוות כנ"ל בפנים חדשות לגמרי, וזה אי אפשר רק ע"י סוד עיבור ולידה, והוא ע"י חזרתן לשרשן אשר באלף השביעי כנז' והבן ודע כ"ז.

[יוד]

והנה ע"י התיקון דהשתוות המ"ה וב"ן אשר יתוקן בזה כל פרצוף ופרצוף, הנה יתוקן ע"י ג"כ כל הענין דסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה אשר ישנו עתה בכל א' כנ"ל בדברינו. כי הנה אמרנו לעיל אות ז' שהענין דסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה הוא נתייסד על ג' מיעוטים: אחד, הוא מה שעיקר אור הזכר הוא נפסק באמצע ואינו מתפשט בכל משך הנוק' שלו. ב', מסך הפרסא שמפסיק ביניהם. ג', הוא בהשפע שממשיך בה, כי נשאר עיקר האור גנוז בהיסוד שלו ולא נמשך בה אלא הארה לבד דרך צדדי דופני העמרה. והנה כל אלו הג' מיעוטים הנה כולם הם בסיבת החסרון מה שלא נשתוו עתה המ"ה וב"ן בשום פרצוף ופרצוף, והוא באשר כי נודע הוא שעיקרו דהזכר הוא מהמ"ה, ועיקרו דהנוק' הוא מהב"ן, וכל התיקון דהב"ן הנה הוא מהמ"ה, כי הוא תולדות אור הגנוז ע' לעיל כלל ט"ו ענ"ז אות א'. ולכן כל זמן שלא נשתוו המ"ה וב"ן בכל פרצוף, הנה נתמעט אור הנוק' בכל הג' מיעוטים הגז', והנה תולה התיקון אשר בסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה בהתיקון דהשתוות המ"ה וב"ן. ולכן הוא כי מימות המשיח והלאה אשר אז יתחיל להאיר התיקון דהשתוות המ"ה וב"ן כנ"ל, הנה יתחיל אז ג"כ התיקון אשר בסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה וכנ"ל אות ח'.

אמנם עיקר אלו ב' התיקונים הנה הם יתוקנו רק ע"י חזרתן לשרשן אשר באלף השביעי, ואח"כ הנה יחזרו לצאת כל אחד ואחד מתוקן לגמרי בחידוש העולם אשר אחר אלף השביעי כנ"ל, כי באלף הח' 635 שהוא זמן שליטת החכמה שהוא כללות אבא, או"א עלאין, ויתחדש אז כל בניינו ומציאותו בפנים חדשות, כי יהיה הוא מהחכמה כולו דמ"ה ומהחכמה כולו דב"ן, והרי ישתוו בו המ"ה וב"ן, והנה יתוקן בו אז ג"כ כל הג' מיעוטים דסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה. והיינו כי יזדכך הפרסא שבו ויתבטל מבחי' מסך והפסק כלל. וזהו בסוד אשר העלינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ג' ענף י"ח כ' כי לעת"ל הנה יתבטל כל צורך סוד אכילה דמלמטה למעלה, וישתמשו כל העולמות אז רק בסוד האכילה אשר מלמעלה למטה ע"ש. וא"כ הרי לא יהיה נצרך אז לפרסא כלל, ואדרבא הוא כי הפרסא שהוא הפסק הוא אז הפסד וחסרון, ולכן יתבטל אז כל בחי' מסך ופרסא והבן הדברים מאד כי עתיקים הם.] וכן יומשך ויתפשט אז עיקר האור דאבא עלאה ג"כ עד הטבור דא"א שהוא בכל משך אימא, וכן גם בהשפע אשר ממנו לאימא, הנה יהיה בגילוי החסד בפומא דאמה, ויהיה כל זווגם בזווגא דלא פסיק גם בזווגא שלים תמיד, ור"ל בבחי' הזווגא שלים אשר ברום מעלתם של אז, ובזה ישתמשו העולמות כולם באלף הח' שהוא עת שליטת החכמה.

וכן הוא עד"ז אח"כ באלף הט' שהוא עת שליטת המזלין וכל הי"ג ת"ד שהם הדעת עלאה, הדעת הכללי דאצילות כנ"ל כלל ח' ענ"א, וישתמש כל אלף הט' בשליטת הדעת עלאה אשר הוא השני להכתר, והוא למעלה מהחו"ב הכלליים דאצילות שהם או"א, כי הוא מהדעת דרדל"א (כי הי"ג חוורתא והי"ג נימין והי"ג ת"ד שרשם הוא מחב"ד דרדל"א כנודע בדברינו⁶³⁶), ויהיה כל אלף הט' עת שליטת הדעת, ר"ל הדעת עלאה הדעת הכללי.

והנה יתוקן אז בהם כל סוד סירס את הזכר והרג את הנקבה אשר ישנו עתה בהם ג"כ כנ"ל אות ו', ויתפשט מאז ולהלאה המזל עליון ג"כ עד טבורא דגופא, שהוא גם בכל משך האימא כולה. והנה תקבל אז האימא ג"כ את אור דהב' מזלין בגילוי גמור כמו אבא, כי הנה אז יעמדו לעולם אבא עלאה עם יש"ס לחד, וכן אימא (פג ע"ד) עלאה עם תבונה לחד. והרי יתוקנו או"א הכלליים להיות בבחי' פרצוף אחד, כי תעלה אימא הכללית למדרגת אבא הכללי ויעשו שניהם לחד, והרי תקבל אימא את אור הב' מזלין בהדיא כמו אבא, כי הנה יעשו או"א הכלליים כאו"א

⁶³⁵ עי' לעיל הערה 482.

⁶³⁶ עי' לעיל יח ע"ד.

עלאין מעת אלף הח', ובאלף הט' הנה יתעלו הם עם כל המציאות כולו במדרגת אור המזלין וכל הי"ג ת"ד.

והאמת והעיקר הוא כי מאחר שאמרנו כי מעת אלף הח' הנה יתעלה כל המציאות במעלת מדרגת או"א⁶³⁷, והרי יתעלה אז כל המציאות למעלה מטבורא דא"א, ואין כוונתי על בחי' עליית מקום אלא הכוונה הוא על עליית מדרגה ומעלה⁶³⁸, כי הנה יתבטל מאז כל בחי' מסך ופרסא כנו', והרי יתעלה ממילא כל המצידעלוואות כולו בהעילוי אשר למעלה מהטבור, כי יתעלו הנה"י בהעילוי דחג"ת, [וא"כ הנה לא יהיה אז עוד ענין הפחיתות דלבר מגופא (זהר ח"א כא ע"ב) כלל, כי לא יצומצם שם השפע מעתה מאומה (ע' הגר"א ספד"צ (פרק ג ד"ה כתיב ויאמר נו ע"א) והבן הדברים מאד וע' לעיל כלל ח' ענ"ג]. וכל העילוי הזה הנה הוא יתחיל מתחילת אלף הח' תיכף, כי אז הנה יתעלה כל המציאות כולו שהוא מהנה"י להעילוי דלמעלה מהטבור שהוא למדרגת או"א, והוא ע"י זיכוך וביטול הפרסא כנו'. אמנם עכ"ז הנה הוא עדיין רק בבחי' החג"ת לבר, כי שם הוא המקום דאו"א בחג"ת דא"א, שהוא רק בחי' גופא דא"א. אבל באלף הט' שיעלו כולם אז בהעילוי דהמזלין וכל הי"ג ת"ד, ואמרנו כי אז הנה יתפשט המזל עליון בכל שיעור המזל תחתון, ויתפשטו שניהם בשיעור שוה וכנ"ל, והנה יהיה התפשטותם אז באמת עד סוף כל המציאות כולו, שהוא עד סוף כל העולמות כולם של עתה, שהם ממדרגת הנה"מ. שהרי אמרנו שבאלף הח' הנה יתעלה מאז כל המציאות כולו בהעילוי דהחג"ת הכלליים דא"א, כי יתבטל אז כל הצמצום והעביות אשר בנה"י, ויתעלה הכל בהעילוי והאור דלמעלה מהטבור של עתה וכנ"ל בדברינו. וא"כ הרי באלף הט' שהוא שליטת דוזהר אור המזלין אשר גילויים ואורם הוא בכל החג"ת דא"א, הרי נמצא כי הם יתפשטו אז באמת עד סוף כל העולמות כולם, כי הרי יתעלו אז כולם בהעילוי דהחג"ת.

וא"כ הרי נמצא כי מה שאמרנו כי יתפשט אז המזל עליון בכל השיעור דהמזל תחתון שהוא עד הטבור, הנה האמת והעיקר הוא שיתפשטו שניהם אז עד סוף כל המציאות כולו, שהוא עד סוף כל העולמות כולם של עתה. ומה שאמרנו עד הטבור, הכוונה הוא רק על בחי' העילוי והמדרגה לבר, (פד ע"א) כי התפשטות המזלין הוא לעולם רק בהמדרגה והעילוי אשר מהטבור ולמעלה. אמנם אז הנה לא יהיה עוד באמת כל ענין הפחיתות דלמטה מהטבור כלל וכלל, כי יהיה למטה ג"כ בכל האור והעילוי אשר למעלה. ולא יהיה עוד המדרגה דלמטה מהטבור כלל, וכל העילוי הזה הנה יהיה זה מכבר, שהוא גם מהתחלת אלף הח', כי מאז הנה יתעלה כל המציאות במדרגת או"א שהוא בהעילוי דלמעלה מהטבור, ולא יהיה מאז עוד בחי' למטה מהטבור כלל. וא"כ הרי באלף הט' שיתפשט המזל עליון בכל השיעור דהמזל תחתון, ויעלה ויתעלה כל המציאות במדרגתם, ויוכלל כל המציאות בהמזלין, הרי יהיה התפשטות המזלין עד סוף כל המציאות כולו, שהוא עד סוף כל העולמות כולם של עתה. כי הרי יהיו כולם מכבר שהוא גם מתחילת אלף הח' בכל העילוי דמהטבור ולמעלה, אלא שאז באלף הח' יהיו במדרגת או"א, אך באלף הט' הנה יתעלו גם בהמזלין עצמן. אבל עכ"פ הוא כי יהיה אז התפשטות המזלין עד סוף כל העולמות כולם של עתה, כי יהיה אז כל המקום כולו דכל העולמות כולם בהעילוי אשר מהטבור ולמעלה מכבר, שהוא מהתחלת אלף הח' וכנו' ודי בזה.

ומעתה נבאר ע"ד כל הנ"ל את העילויים אשר באלף העשירי ג"כ, שהוא עת שליטת הא"א עצמו שהוא הכתר הכללי. והענין הוא, כי הנה הגם שאמרנו בכ"מ מדברינו כי עיקר א"א הנזכר בכל מקום הנה הוא המ"ס⁶³⁹ רישא תליתאה, כי הב' רישין העליונים הם אפ"ס ואיז⁶⁴⁰, והם למעלה מהכתר כי הקד"א מפסיק ביניהם. אמנם כ"ז הנה הוא רק עתה עד עת התיקון האחרון, והוא כי

⁶³⁷ עי' לעיל הערה 482.

⁶³⁸ עי' כלל ט ענף י לענין עליית הפרצופים.

⁶³⁹ עי' תיקו"ז עו ע"ב, ועי' לעיל הערה 175.

⁶⁴⁰ עי' לעיל הערה 77 בענין "איין". ועי' בהגר"א על תז"ח יח ע"ד ז"ל, רדל"א נק' אין לפי שהוא אין מושג כלל וכלל, ע"כ. אבל לענין הלשון "אפס" עי' שער דרושי אבי"ע פרק א' ושם גם נזכר "איין", אמנם הוא מכנה את א"ס "אפס".

הנה הפסק הקד"א אשר מפסיק בין אוירא למ"ס, ולא נמשך להמ"ס אלא תמצית הארה דרך הקד"א, הנה כ"ז הוא ג"כ רק מעומק סוד סירס את הזכר (ב"ב עד ע"ב), ועי"ז הנה נשאר המ"ס בבחי' בוצד"ק שורש הגבורות, שהוא ג"כ מעומק סוד הרג את הנקבה. ועי"ז כ"ז הנה נצטמצמו ג"כ כל אורות החוורתא והנימין וכן הש"ע נהורין והי"ג ת"ד, הנה נצטמצמו הם כולם עתה ג"כ, כי החוורתא הנה כל גילויים עתה הוא ע"י הנימין, והנחש בריח שבהם הוא עתה אעבר וזעיר נטיל וגניזו כמ"ש בספד"צ (פרק א יא ע"ב), והרי אינו מתגלה הוא עצמו עתה כלל. וכן הנחש עקלתון הנה הוא גופא נשאר ג"כ עיקרו למעלה. והנימין הנה הם אינם מתגלים אלא בהי"ג ת"ד ורק דרך פאתי הראש. והת"ד הנה המזל עליון הוא אינו מתפשט עתה אלא עד החזה. והש"ע נהורין הנה הש"ע דחכמה הם טמירין ואינם מתגלים עתה כלל, והש"ע דבינה המתגלין הם מתמעטין למטה לק"ן. וכ"ז הוא הכל מסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה אשר בהרישין דא"א, וכן אשר גם למעלה למעלה וכנ"ל אות ו' ז' ע"ש.

אמנם כאשר יגיע אלף העשירי שהוא זמן שליטת הכתר, הנה אז יתוקן כל הנזכר. והיינו כי יזדכך הקד"א מבחי' מסך ויכלל עם האוירא לחד, ולא יהיה אז הפסק כלל בין האוירא להמ"ס ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה ס' ג' ד'. ואז הנה יוכללו כל הג' רישין זב"ן, ויהיו לאחד ממש, ועי"ז הנה יתוקנו ממילא כל הצמצומים הנ"ל אשר בהחוורתא והנימין והש"ע נהורין, ויאירו ויזהירו כולם בכל תוקף אורם למטה עד שיתעלה עי"ז כל המציאות כולו וכל העולמות כולם למדרגת א"א עצמו בכל כללות הג' רישין שבו עד רדל"א. ור"ל כי הנה יהיה אז א"א ורדל"א לאחד, ויהיה התחלתו מרדל"א, ולפי כל זה הנה יתעלה אז כל המציאות כולו ג"כ. ומשום שרדל"א הנה הוא מבחי' מדרגת אור א"ס, לכן אמר הברית מנוחה בהקדמה (פד ע"ג) כי באלף העשירי לא יוכל האדם לדעת מה שיהיה.

והנה עד כאן הוא מה שיגיע המציאות בהעילוי היותר גדול לעת ק"ן תיקון האחרון שהוא בזמן סוף אלף העשירי, והוא בהקצה העליון דהקומה הגבולי הכללית דעשר ספי' הכלליים דאצילות, שהוא ברדל"א דאצילות שהוא הקצה העליון דהכתר הכללי דאצילות וכנ"ל. אמנם כ"ז הנה הוא באמת ג"כ הכל עדיין רק מכלל התיקון דסוד הכלליות אשר אמרנו לעיל כלל ט"ו ענ"י, כי יוכללו כל העולמות כולם זב"ז ויעלו זב"ז כל תחתון למדרגת העליון, ויעלו מעילוי לעילוי עד כללות כל הא"א עם רדל"א שהוא הכתר הכללי דאצילות כנ"ל. וכ"ז הוא הכל עדיין בבחי' עת וזמן שהוא עד סוף אלף העשירי כמו שאמרנו, והוא סיום הקצה העליון דאצילות. אמנם אח"כ הנה יתחיל הגילוי אור דתכלית תיקון האחרון, שהוא התיקון דסוד האחדות והוא בעולמות דא"ס⁶⁴¹, ושם אין זמן כלל, כי הוא למעלה מהזמן, והוא התיקון הנצחי. והנה הוא העלייה והעילוי שיעלה המציאות כולו למעלה מהטבור דא"ק, והוא בהא"ו דהא"ק, ובעולם העקודים שהוא האורות דהאח"פ אשר הם בבחי' הי"ג תיקוני דיקנא דא"ק⁶⁴², ושם יעלה ויתעלה כל המציאות כולו בהתיקון הנצחי. אמנם הכוונה הוא ג"כ ע"ד שאמרנו לעיל בהתיקון דאלף הח' והט', שאין הכוונה על עליית מקום אלא על עליית מדרגה ומעלה⁶⁴³, כי הנה יזדכך הפרסא דא"ק ויתבטל מבחי' מסך כלל, ויהיה אז כל הבחי' אשר למטה מהטבור בהעילוי אשר למעלה מהטבור. ועי"ז הנה יתעלו כל העולמות כולם ג"כ אשר הם כולם למטה מהטבור דא"ק, הנה יתעלו כולם בהעילוי דלמעלה מהטבור שבו, כי לא יהיה אז הפחיתות דלבר מגופא ולמטה מהטבור כלל. וכ"ז הוא בהתיקון הנצחי אשר למעלה מהזמן שהוא אחר אלף העשירי, שיתעלו אז כל העולמות כולם שמהאצילות ולמטה בהעולמות דא"ס, והנה יתעלה אז כל המציאות כולו בהעילוי דמדרגת העקודים שהוא מהעולמות דא"ס כנודע. וכן יעלו ויתעלו עד"ז ג"כ עוד למעלה למעלה עד כללות הכתר דא"ק, שהוא בחי' הג' רישין שבו ג"כ כנודע בדברינו.

⁶⁴¹ עי' לעיל הערה 75.

⁶⁴² עי' לעיל כלל ד ענף ב וכן עי' ח"ב לח ע"א באבנ"מ.

⁶⁴³ עי' כלל ט ענף י לגבי עליית פרצופים.

והנה הכתר דא"ק הנה הוא מיוחד בהעילוי דהקו דא"ס, והרי יעלה ויתעלה אז כל המציאות כולו בהעילוי דהקו דא"ס, שהוא שרשם ומקורם הראשון והעליון אשר ממנו יצאו מאחר הצמצום ולמטה. וכנודע שכל מציאות העולמות כולם, הנה כל מציאותם וקיומם הוא עתה העיקר רק מהשפע דהקו. אמנם הוא הרי כבר אמרנו לעיל אות ז' ח', כי הענין מה שנמשך עתה עיקר השפע רק מהקו ולא מא"ס המקיף, וגם ישנו בחי' מסך ופרגוד להפסיק בין אור א"ס המקיף להצמצום, ועי"ז הנה נשאר כל הצמצום לשורש הגבורות לבד, כי גם אור הקו הוא אינו מתפשט בכל הצמצום כולו מקצה לקצה אלא שנפסק באמצע, הנה כ"ז הוא הכל רק מעומק סוד שורש השרשים לגניזת אור הראשון, ולסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה אשר נתייחד ענין הזה בכל המציאות כולו בכלל ובפרט, משום צורך השתלשלות המדרגות וירידתם זה מזה אשר ראה רצונו ית"ש להמציא גם מדרגות רבות שהם בבחי' ירידה כ"כ, עד גם מציאות העוה"ז אשר הוא מצד עצמו חסר מכל טוב וגם נעלם בו אור קדושתו ית"ש, והוא תוהו ובוהו וחושך. ועי"ז הנה נתייחד בו כח הבחירה עם השכר והעונש אשר ראה רצונו ית"ש להיות כ"ז גופה הסיבה לעיקר הכוונה התכליתית שכוון בזה בכל המציאות כולו כנודע בדברינו.

והנה נעשה כ"ז ע"י השתלשלות דריבוי המדרגות וירידתם זה מזה, וכל {פה ע"א} הירידה והפחיתות אשר בכל תחתון מהעליון אשר אמרנו, שזה עצמו הנה הוא הסיבה להכוונה התכליתית כנז, הרי אמרנו ג"כ שכ"ז נעשה ע"י סוד סירס את הזכר והרג את הנקבה שנתייחד בכל עליון, כי עי"ז הנה נתמעט האור מכל עליון להתחתון במיעוט אחר מיעוט, ועי"ז נעשו כל הירידות כולם שהם עצמם הסיבה לכל תיקונם ועלייתם אשר בכוונתו התכליתית ית"ש וכנז. וא"כ הרי לעת קץ הימין שיושלם כל הסיבה בכל די הצורך להתכלית, הרי יתוקן אז כל סוד סירס את הזכר והרג את הנקבה אשר מכל עליון להתחתון, ויחזרו להתעלה ולעלות מירידתם שבתחילה ויעלו מעלה מעלה מעילוי לעילוי וכנ"ל בכל דברינו, עד מקורם הראשון דענינינו שהוא בהקו דא"ס.

והנה אז יתוקן גם שם כל סוד סירס את הזכר והרג את הנקבה, והיינו כי יתפשט הקו בהצמצום מקצה לקצה, ולא יהיה אז בחי' מעלה ומטה כלל, והוא עילוי המציאות מירידתם, שיתבטל כל בחי' ירידה, כי לא יהיה אז בחי' מטה כלל, כי הרי יהיה נמשך האור דא"ס דרך ב' הקצוות, ויהיו שניהם בבחי' ראשים שוים זה לזה, כמ"ש הרב בעיגולים ויושר (ענף ב). והרי לא יהיה בחי' מעלה ומטה כלל, והוא עילוי המציאות בעילוי שאין למעלה מזה, כי הרי יהיה גם כל העשיה בדרגא דכתר דא"ק עצמו, ועוד יותר למעלה שהוא באור העיקרי דהקו עצמו אשר יהיה אז מיוחד באור א"ס המקיף מב' הקצוות כנז.

אמנם הוא, כי הנה אחר שיגיע העילוי דהמציאות כולו להעילוי הגדול הזה, שהוא העילוי דאור הקו עצמו, והרי יגיע המציאות למקורו הראשון שיצא ממנו, הנה אז יתעלה עוד לעלות גם להרצון עצמו אשר רצה בכ"ז, ור"ל להרצון הנעלם עצמו אשר {פה ע"ג} המשיך הקו ממנו להיות מקור להמציאות, והוא אור א"ס המקיף אשר ממנו נמשך הקו. אמנם הוא הרי מה שהוא בבחי' אור א"ס המקיף הרי הוא רק עתה, ר"ל מאחר הצמצום ולהלאה, אבל קודם הצמצום הרי היה ההתפשטות דאור א"ס בכל מקום בהשוואה אחת כנודע. והנה אמרנו לעיל בדברינו כלל ב' כי הנה היה כ"ז ג"כ רק מכלל הגילויים שהוא הגילוי הראשון מאמיתתו הנעלמה ית"ש, אשר שם הוא אסור הדבור וההרהור בו, ונשלל שם מכל מחשבת זולתו. והנה היה גילוי הראשון משם בבחי' אור א"ס פשוט, והוא אור א"ס אשר היה מתפשט בתחילה בהשוואה אחת בכל מקום, והיה התפשטותו בבחי' ההתפשטות הראשון לאור א"ס לכל העולמות כולם, והוא גילוי הרצון אשר להם, והוא בחי' רצון הנעלם אשר בעצמותו עצמו ית"ש. והוא שורש השרשים לכל המציאות כולו אשר הוא בא"ס עצמו ית"ש, והוא שורשם העיקרי אשר עליו הם תלויים תמיד לעולם בכל מציאותם וקיומם והנהגתם תמיד בכלל ובפרט וכנ"ל כלל ב' כ"ז. והנה כ"ז הוא עומד עתה, ר"ל מאחר הצמצום ולהלאה, בבחי' אור א"ס המקיף, ושם הוא עומד הרצון הנעלם ושורש הנעלם והעיקרי לכל מה שהיה והוה ויהיה אשר מעולם ועד עולם וכנז.

והנה כאשר יגיע המציאות לעילוי היותר עליון, שהוא לאור הקו עצמו דא"ס, והוא עלייתו וכניסתו למקורו הראשון והעליון אשר יצא משם, הנה יתעלה ויעלה עוד להתייחד גם עם אותו הרצון הנעלם עצמו. והיינו כי הנה יתבטל אז כל בחי' הצמצום ויחזור כולו לא"ס כמקדם, ואז הנה יתעלה כל המציאות כולו להעילוי דהתפשטות הראשון דא"ס, והוא הוא עליית כל המציאות לסוד האחדות הנעלם, שהוא תכלית כל התכליות שאמרנו בכמה מקומות מדברינו. והוא אחר שיתוקן כל הג' מיעוטים שבסוד סירס את הזכר והרג את הנקבה הנמשך ונעשה גם בהקו והצמצום אחר ההסתלקות הראשון דאור א"ס וכנ"ל אות ו' ז' ח' (ע' עליהם והבן כי הם עתיקים). והנה אז יחזור ההתפשטות הראשון דאור א"ס כמקדם, אמנם אז הנה יהיה כ"ז עוד ביותר עילוי לאין חקר, כי הרי בתחילה הנה היה כל ההתפשטות הזו רק לבחי' רצון ולשורש השרשים לבד ולא היה שום מציאות זולתו כלל. אבל אחר תכלית כל התיקונים וכל העילויים אשר בכל הנ"ל, הרי יהיה אז כל ההתפשטות הזו לגילת ורגן כבוד הלבנון הדר הכרמל והשרון (ישעיה לה ב), ור"ל לכל המציאות דהעולמות כולם אשר המציא מאותו הרצון הנעלם שורש השרשים הנז', שיתעלה הכל באור ההתפשטות הנורא (פו ע"א) הנה הוא ההתפשטות הראשון דאור א"ס הנ"ל כלל ב', ויעמדו כולם באור הנורא הזה בנועם זיו כבוד ה' הדר אלהינו, שיתעלה כל המציאות עצמו אשר מעולם ועד עולם, הנה יתעלה ג"כ לסוד האחדות הנורא הזה. והרי יוצא אותו סוד האחדות גופה מהעלם לגילוי, כי יתגלה ויאר לכל המציאות כולו שיתעלה בו, והרי יוצא מהעלם לגילוי. והוא עילוי גדול מאד, כי אור א"ס עצמו ית"ש הנעלם בתכלית ההעלם, והוא עתה נעלם גם מא"ק, הנה יתגלה ויאר אז בכל גילוי האפשרי והוא לבדו ימלוך נורא, ור"ל שיהיה אז רק גילוי אחדותו לבד.

אמנם הנה הענין הזה איך שיהיה ומה שיהיה הוא באמת נעלם עתה גם מכל הנאצלים העליונים כולם, כי הרי הוא עתה רק בבחי' א"ס המקיף אשר הוא למעלה ונעלם גם מהקו וצמצום וכנז', ולכן קראנו אותו בדברינו תמיד בשם סוד האחדות הנעלם, כי הרי הוא עתה נעלם מהכל. אך בתכלית האחרון שיחזור ההתפשטות כמקדם, הנה יתגלה מאד, כי יהיה אז רק גילוי ואורו לבד, וכל מה שלמטה יוכלל הכל בו, והרי יאיר ויתגלה. והנה אז יושלם כוונתו התכליתית ית"ש בכל המציאות כולו, והוא במה שיגיע עילוי דהמציאות לעצמות אור יחודו גופה בלי שום מסך והעלם כלל, והוא לבדו ימלוך נורא בכלם והבן הדברים.

והוא ית"ש יכפר על דברינו כ"כ, כי כל כוונתנו הוא רק למען שמו ותורתו, כי כ"ז הוא רצונו ית"ש בתורתנו הקדושה אשר נתן לנו לבאר ולפרש את תכלית גילוינו ופעולתנו ית"ש אשר מן העולם ועד העולם, איך שהכל יצא ונתהווה ונעשה רק ממנו לבד, ואיך שכולם תלויים ועומדים רק עליו לבד תמיד, ואיך שהכל ישובו לבסוף רק אליו עצמו, כי רק זהו הכוונה התכליתית בכל המציאות כולו שישבו הכל אליו, וכמו שהעמיק בזה גם הרמב"ם זללה"ה במורה (ח"א פ' ס"ט וח"ג פ' י"ג).

והנה יהיה עלייתם אליו בסדר כל גילוייו אשר נתגלה בהם מתחילה לצורך מציאותם, אלא שבתחילה הנה היה כל גילוייו ית"ש לצורך ירידת המדרגות, ונעשה כל עליון נעלם מהתחתון. אבל לבסוף שהוא בהתכלית, הנה יחזרו לעלות ולהתעלה ממדרגה למדרגה, ויוכלל כל תחתון בהעליון, ויאר ויתגלה אליו עד שיתעלה כל תחתון בהעילוי דהעליון עצמו ע"י כלילתו ויחודו בו, ויהיה עלייתם ועילויים ממדרגה למדרגה ע"פ אותו הסדר עצמו שנתגלה מתחילה. והיינו כי הרי סדר גילוייו הכלליים הנה הם ההתפשטות הראשון דאור א"ס שבתחילה, שהיה רק אור א"ס פשוט בכל מקום בהשואה אחת (שהוא ג"כ רק מכלל הגילויים כנודע בדברינו וכנ"ל כלל ב' 644), ואח"כ הקו וצמצום, ואח"כ א"ק, ומשם להג' רישין דא"א, ומשם לאו"א, ומשם לזו"ן, ומשם לירידת דכל העולמות הנפרדים. כן עד"ז הנה יהיה עלייתם ועילויים ג"כ רק בסדר זה ממדרגה למדרגה, כי בימות המשיח בסופם הנה יתעלו בהזו"ן, והוא מה שאמרו (ב"ב עה ע"ב) עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנקרא בשמי כו' כו', וע"ש ברשב"ם ד"ה נקראו

644 עי' הקדו"ש שער ד פרק ג.

שאמר שיהא שמם ה' עב"ל*, והוא ע"י עילויים שיתעלו בהזו"ן, וזה יהיה בימות המשיח בסופן [ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ג' ענ"ה] שהוא בסוף אלף הששי בסופו וכמ"ש בספד"צ (פרק א יב ע"א) חד עטרת היסוד, והוא התיקון דהזו"ן אשר באלף הששי בסופו וכמ"ש בספד"צ (פרק א יב ע"א) חד לאלף יומין זעירין אתגליא, ואז יתעלה כל המציאות בהעילוי דהזו"ן. ואחר ימות המשיח שהוא בחיי העולם הבא, הנה יתעלה המציאות עוד בהעילוי דהג"ר ג"כ, מעילוי לעילוי באלף הז' בהבינה, באלף הח' בהחכמה⁶⁴⁶, באלף הט' בהדעת עליון והוא בהמזלין והי"ג ת"ד שהם התפשטות הכתר ופנימיות כל הט' ספי' שמחכמה ולמטה והוא הדעת עליון, ואח"כ באלף העשירי (פו ע"ב) בהכתר עצמו שהוא א"א ובהג' רישין שבו. וכ"ז הוא בהעילוי דהמציאות שיתעלה מעילוי לעילוי באור הי' ספי' דאצילות אשר נתייסד שליטתם בבחי' עת וזמן, והוא עד סוף אלף העשירי כנז'.

אמנם אחר ככלות הכל, הנה יתעלה עוד כל המציאות כולו שהם כלל הדי' עולמות אבי"ע בהעילוי דהעולמות דא"ס שהוא למעלה מהזמן עולם הנצחי, והיינו בהעילוי דהעקודים והא"ק, וכן גם בהעילוי דהקו וצמצום ובהאור הקו עצמו, עד שיתעלה גם אור הקו גופה ויתפשט אורו בהצמצום כולו מקצה לקצה, עד שיזדכך ויתבטל כל בחי' הצמצום לגמרי, כי יזדכך המסך והפרגוד אשר מא"ס המקיף להצמצום ויתבטל מבחי' מסך כלל, ועי"ז יתבטל כל הצמצום מצמצומו, ויהזור כל ההתפשטות דאור א"ס פשוט כמקדם, ואליו ישובו כל הקו וכל מה שנמשך ויצא ונתהוו ממנו אשר מעולם ועד עולם, כי יצאו מא"ס וישובו לא"ס וככוונתו העמוקה ית"ש אשר כוון מתחילה בכל המציאות כולו, והוא תכלית כל התכליות שישו בו הכל לאור ההתפשטות הראשון דאור א"ס אשר בתחילה. והרי עכ"פ הוא כי סדר כל העליות והתיקונים הנה הוא ג"כ ע"פ סדר כל גילויי שבתחילה, עד ההתפשטות הראשון דאור א"ס שהוא ג"כ מכלל הגילויים כנז'. והנה עד כאן יש לנו רשות לדבר בסדר העליות אשר בהתכלית האחרון שהוא עד התחלת ראשית גילויי ית"ש אשר נתגלה בתחילה לצורך המציאות, אבל למעלה מגילויי ית"ש בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר, כי נשלל משם כל רעיון ותפיסה וכל מחשבת זולתו יתברך ויתעלה שמו לעד ולעולמי עולמים אמן ואמן.

(פו ע"א)

* הגהה

וכל מה שהוא לעתיד הוא עתה לפרקים כמ"ס צתנא דציה אליהו רצה (פרק ג), וכן הוא ג"כ צמדקס ויק"ר (פ' כז סי' 7) וע' ז"ר (ר"פ עז ט"ו א) על פסוק אין כאל יסירון, אמרו קס אין כאל ומי כאל יסירון כו' ע"פ⁶⁴⁷. והוא מה שאמרו (מגילה יח ע"א) שהקב"ה קרא ליעקב אל, וכן הוא בזוה"ק (ח"א קלח ע"א) ע"ש. וזכ"ר (ס"פ עט ט"ו ח) שיעקב קרא לעלמו אל ע"ש, וע' סוד הדברים זזה זוה"ק (ח"ג פו ע"א) (פו ע"ב) ובהגות מהרח"ו סס⁶⁴⁸, ועל זו מרמז הרמז"ן צפ' וישלח (לג כ) ⁶⁴⁹ וכן הוא צרקאנטי פ' ו

⁶⁴⁵ עי' אד"ר קמב ע"א ובהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

⁶⁴⁶ עי' לעיל הערה 482.

⁶⁴⁷ ז"ל: ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו (דברים לג) אין כאל ישורון רוכב שמים בעזרך ר' ברכיה בשם ר' יהודה בר' סימון אמר אין כאל ומי כאל ישורון הנאים והמשובחין שבכם אתה מוצא כל מה שהקב"ה עתיד לעשות לעתיד לבא הקדים ועשה ע"י הצדיקים בעולם הזה הקב"ה מחיה המתים ואליהו מחיה את המתים הקדוש ב"ה עוצר גשמים ואליהו עוצר גשמים הקב"ה מברך את המועט ואליהו מברך את המועט הקב"ה מחיה את המתים ואלישע מחיה את המתים הקדוש ב"ה פוקד עקרות ואלישע פוקד עקרות הקב"ה מברך את המועט ואלישע מברך את המועט הקב"ה ממתיק את המר במר ר' ברכיה בשם ר' סימון אמר אין כאל ומי כאל ישורון ישראל סבא מה הקב"ה כתוב בו (ישעיה ב) ונשגב ה' לבדו אף יעקב ויותר יעקב לבדו.

⁶⁴⁸ ז"ל הזהר: מאי כי אני הוא דאתרעיתי בהוא דוד ובהוא יעקב אנה הוא אינון ממש לפני לא נוצר אל דתנינן קרא קב"ה ליעקב אל דכתיב ויקרא לו אל אלהי ישראל קב"ה קרא ליעקב אל הה"ד לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה ובגין כך אני הוא כלא כמה דאתמר ואחרי לא יהיה דהא דוד הכי אקרי ולא אית בתריה אחרא.

תרגום: מה זה "כי אני הוא" שהתרעיתי באותו דוד ובאותו יעקב, אני הוא, הם ממש. לפני לא נוצר אל, ששינו קרא הקדוש ברוך הוא ליעקב אל, שכתוב ויקרא אל אלהי ישראל, הקדוש ברוך הוא קרא ליעקב

וישלת, ע' שם ושם ותצין.] ועכ"פ הוא כי מה שקרא הקצ"ה ליעקב אל הוא מעין תיקון העתיד, כי כל מה שהוא לעתיד הוא נמצא עתה ג"כ לפרקים, וזהו ג"כ מה שאמרו צוה"ק (פ' בא לך ע"א) מאן פני האדון ה' לא רשבי. כי הוא מעין העתיד שנקראו הדיוקים בשם ה' כמ"ס הרשב"ם וכנ"ל, וע' בהגר"א בתיקונים (תיקון כא בתחילתו דף מב ע"ב סמוך לסופו⁶⁵⁰) ע"כ הגהה:

{פג ע"ג}

אבני מלואים

והנה אנו רואין כי במשך זמן דהמליאות כולו הנה לא נמצא אלף מיוחד להמלכות, כי הו' אלפים הם הו"ק חג"ת נה"י, ומשמך כל א' לאלף וכמ"ס בתז"ח (דף מ"ט ע"ג), וכן הוא בספד"ל (פרק א' ט ע"א) {פג ע"ד} שאת אלפי שנין תליין בשתא קדמאי, ואלף הז' הוא בינה כנ"ל, ואלף הח' הוא חכמה⁶⁵¹, והט' הוא דעת, והי' הוא חכר, והרי אין אלף מיוחד להמלכות, אלף שהדעת משלים במקומה שהוא אלף הט' כנ"ל. אמנם בהימים זהו ימי שזבע הנה השקת ימי המעשה הם נגד הו"ק וכמ"ס צוה"ק בראשית (ל"א סע"א), ויום שבת הוא נגד המלכות⁶⁵² (ע' תיקונים תיקון ט' בה ע"א ותיקון מ"ח צה ע"ב ורע"מ פנחס רמג ע"ב ורנז ע"א) וכמ"ס הרב בשער המלוות (פ' צהר). וע' בהגר"א ספד"ל (פרק א' יא ע"א ד"ה שזיעאה עלייהו) החילוק שבין שבת ליוה"כ ע"ס⁶⁵³. ועכ"פ הוא כי זהו ימי השזבע הנה ישנו יום מיוחד להמלכות ג"כ והוא יום השבת, משא"כ במשך זמן המליאות אשר מן העולם ועד העולם, שהם עשר אלפים שנה אשר הם הזמן לשליטת הי' ספי' הנה אין אלף מיוחד להמלכות כלל, אלף הדעת משלים לעשר שהוא אלף הט' כנ"ל. וכן ריך ביאור עוד כי זהו ימי השזבע עם שבת שהם הז"ת הנה הם מסודרים מלמעלה למטה. מחסד עד המלכות, כי יום א' הוא חסד, יום ב' גבורה, יום ג' ת"ת, וכן כו' עד שבת שהוא המלכות, וכמ"ס במאמרי רשב"י (פ' ויקהל), והוא מרע"מ פנחס (רנ"ו ע"א) וכן הוא צוה"ק ח"א בהשמטות (סי' כ"ד דף רנ"ו סע"ב) ע"ס כל הענין (אלף ששם מסדר יסוד ומלכות קודם נלח הוד וכולל ת"ת ויסוד זיוס ג' ע"ס). וכן השקת אלפים שנה דזמן העוה"ז שהם מהו"ק כנ"ל, הנה הם ג"כ ע"פ סדרם מלמעלה למטה כמ"ס בתז"ח (דף מ"ט רע"ג) כי אלף קדמאה שולטנותיה חסד, באלף תניינא שולטנותיה גבורה, וכן כו' כו' ע"ס. אבל מעת

אל, זהו שכתוב לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה, ולכן אני הוא, הכל כמו שנאמר. ואחרי לא יהיה, שהרי דוד נקרא כך, ואין אחריו אחר.

ז"ל מהרח"ו, ור"ל פרצוף יעקב אומר לפני לא יש פרצוף אחר שהוא אל, ודוד שהוא פרצוף רחל אומר ואחרי לא יש עוד פרצוף אחר, וזהו ואחרי לא יהיה.

⁶⁴⁹ ז"ל: ועל דרך האמת הוא כמדרש רבותינו שדרשו רבותינו במסכת מגלה (יח ע"א) מנין שקראו הקדוש ברוך הוא ליעקב אל שנאמר ויקרא לו אל אלהי ישראל. ויש בענין הזה סוד גדול הזכירוהו עוד בבראשית רבה (עט ח) בלשון אחר, אמר לו אתה אלוה בעליונים ואני אלוה בתחתונים. ירמזו למה שהם אומרים תמיד שאיקונין של יעקב חקוקה בכסא הכבוד, והכונה שהשכינה שורה בארץ ישראל, והמשכיל יבין.

⁶⁵⁰ ז"ל: ואמר ולזמנין איהו כו', הענין שהדעת הוא בים הגדול, לויתן שבו, דהוא בים אוקינוס שהוא בבינה, בן י"ה, והוא הנהר דמתפשטין מיניה ששה נהרות בו"ק כמש"ל (לח ע"א) ולקמן (צא ע"א). וכד נחית בנוק' דהיא יבשה, וליבשה קרא ארץ (בראשית א' ז), דאז ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים וכמש"ל (פט ע"א) בארוכה ע"ש. ומ"מ אף בזה"ז הוא לפרקים, וכמו שאמרו הראשונים דכל דבר שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים. ובזמן שיש צדיק בדור כמו רשב"י וכיוצא, וכן אותו העולם הוא ימא, ונשמתי דמתיבתאן הם נוני ימא, ועוה"ז הוא יבשה, ומשרע"ה הוא נונא רבא, והוא בלע כל נוני ימא שם דנשמתי מתחדשין שם כל יום בימא, כמו נשמתי כאן דמתחדשין בכל יום במלכות, (איכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, מלכותא קדישא.

⁶⁵¹ עי' לעיל הערה 482.

⁶⁵² דבר זה הוא דלא כהגר"א בפירושו לספד"צ ו ע"א ד"ה וכן, ועי' דברי הגר"א בביאור תיקו"ז לו ע"ג ד"ה כנועל. ועי' לקמן ח"ב נב ע"ב, שאע"ג שמבואר במקומות רבים ששבת היא בסוד מלכות (טעמי המצות בהר, וכן הוא בתיקו"ז תיקון ט' שבת דאיהי שכינתא) אבל זה רק על ידי הבינה שמאירה לה. ועי' רע"מ פנחס רנז ע"א: שכינה אתקריאת שבת מסטרא דתלת דרגין עלאין.

⁶⁵³ ז"ל: וזהו סוד השבת, אלא ששבת אינה חוזרת לשרשה אל בינה, אלא בינה מאיר לה שלא עי' ו"ק, ששת ימי המעשה, והיא שוה לגביה, לכן זמן הזיווג בו, אבל העוה"ב דוגמת יה"כ, ששבה אל אמ, ואז צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן (ברכות יז ע"א), עטרת בעלה (משלי יב ד), ואז אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא פ"ו כו', כמו ביה"כ דרגא דבינה, כמ"ס בתיקונים (נא ע"ב), שאז היא בסוד תגא עטרה בראש, וכל המשתמש בתגא חלף (אבות פ"א מ"ג), שאין שימוש כשמלכות בראש בעלה, ואין נשמות חדשות, לכן אין בו אכילה כו', וז"ס וארעא אתבטלת, ונשאר בינה בלבד, שכלם בקרבה נעלמים.

התחלת התיקון, שהוא מאלף הז' והלאה, הנה הם מסודרים מלמטה למעלה, כי אלף הז' הוא שליטת הבינה, ואלף הח' היא שליטת החכמה, ואלף הט' הוא דעת, ר"ל הדעת עלאה אשר למעלה מחו"ב כנ"ל. ואלף העשירי הוא כתר וכנ"ל, והרי יהיה מסודר שליטתם אז ממטה למעלה.

{פד ע"ב} אך הענין בכ"ז הוא, כי הנה האמת והעיקר הוא כי הנה כל שליטת הו"ק אשר בכללות שהם השקת אלפים שנה להעוה"ז, וכן אשר צפרטות שהם הז' ימי שזוע שהם מהז"ת כנ"ל, וכן גם כל שליטת הג"ר אשר לעת"ל באלף הז' והח' והט' והי', שהם שליטת בינה חכמה דעת כתר כנ"ל, הנה כולם הם באמת רק כללות גילוי אור המלכות לצד אשר היא נתגלה בכל אותן הגילויים כולם אשר מן העולם ועד העולם, ור"ל שהם כולם גילויי המלכות דא"ס אשר נתגלה בהם להיות סיבה ותכלית לכל המציאות העולמות כולם, ע' לעיל כלל ט"ו ענף י"א. והנה גילויי ית"ש אשר בצחי' סיבה, הנה היה גילויי בדרך ירידה שהוא מלמעלה למטה מכתר עד המלכות, ונעשה בהם ההשתלשלות לכל העולמות כולם במדרגה למטה ממדרגה עד המלכות לאילנות, ובה ועל ידה הנה נברא ונוצר ונעשה כל העולמות הנפרדים שהם העולמות זי"ע⁶⁵⁴, והרי היה גילויי ית"ש אשר בצחי' ירידה שהוא מכתר עד המלכות בצחי' סיבה לכל המציאות. אמנם כל אותן הגילויים כולם הנה עצמותם הוא באמת רק אחד שהוא אור המלכות דא"ס, אלף שנלמאמא וירדה מגילוי לגילוי, והיה כל גילוי לפי אורך הסיבה שגזרה לנו עליה להיות סיבה אליו. אמנם לצסוף הנה היה הצמאום האחרון, שהוא הגילוי האחרון בצחי' סיבה כזו אשר הוא לגילוי כבוד מלכותו ית"ש לצד, והוא גילויי ית"ש אשר בהמלכות לאילנות ששם נתגלה שהוא מלך עולם ועד, והוא סיבת הכל, ע' לעיל כלל ד' ענף ו' וכלל ו' ענף, וכן הוא עצמו ג"כ תכלית הכל וכמו שבארנו בכמה מקומות, שגילויי כבוד מלכותו יתברך הנה הוא עצמו תכלית כל התכליות. והנה היה סוף כל הגילויים בהמלכות ע"ד שכתוב (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון, אני ראשון בהמלכות דא"ס, ואני אחרון בהמלכות לאילנות. ולכן חזר ונתגלה בסוף כולם ג"כ בהמלכות להורות שהוא הוא ואין בלעדו, ובכל הגילויים הנה הוא רק הוא עצמו, וכנ"ל שעצמות כולם הוא אחד אלף שנלמאמא ככל א' להיות סיבה לכל הפעולות שרצה ממנו כנ"ל.

אמנם כ"ז הנה הוא רק בצחי' גילויי בהם אשר לאורך סיבה, כי לזה הנה היה כל גילויי בדרך ירידה כנ". אבל מאחר שנסתיים ירידתו בכל פעולותיו שרצה בהם כוונתו ית"ש בהסיבה, הנה יחזור להאיר ולהתגלה בכל אותן הפעולות עצמן את כוונתו ית"ש בהם בהתכלית. אמנם הנה גילויי בזה, ר"ל בהתכלית, הנה יהיה כל גילויי רק בדרך עלייה שהוא מלמטה למעלה. והיינו כי אותו אור העצמות שהוא המלכות דא"ס אשר ירדה בתחילה ונלמאמא מגילוי לגילוי מכתר עד המלכות, ונעשה עי"ז ר"ל ע"י הירידה והצמאום לסיבה ככל א' להוציא את פעולתו, עד שנעשית בגילוי המלכות לאילנות לסיבה ג"כ לפעולות הנפרדים שהם העולמות זי"ע, הנה תחזור אז להתגלות ולהתפשט מלמאמא שזכר א' לזכר את פעולתה שיצא ממנה, עד שתהיה ראויה להתייחד עמה כל פעולה במי שיצא ממנו. וכן תתפשט ג"כ מלמאמא אשר ע"י ירידתה לעלות מגילוי לגילוי באותו הסדר עצמו שירדה מתחילה, ותחזור עם כל א' ועם פעולת כל א' לעלות מעלה מעלה עד עצמותה העיקרית שהיא המלכות דא"ס, ותתגלה בכולם ותתייחד עם כולם, והוא תכלית כל התכליות אשר לכולם, שהוא תכלית האחרון לכל העולמות כולם לאור באור א"ס ולהתייחד עמו כנודע בדברינו.

והנה גילויי פעולותיו ית"ש אשר בהסיבה, הנה היה בכל א' בהו"ק שבו ע"י המלכות שבו, כי הפעולה לכל א' הוא בהז"ת, כי שם הוא הגוף וכלים, ובהם הוא עיקר הגילוי כנודע. וכן העולמות זי"ע הנה הם מהז"ת הכלליים לאילנות, כי הם מהמלכות ע"י יחודה בז"א כנודע. אבל תיקונם ועילויים הנה הוא לעולם ע"י הג"ר, וכנודע גם עתה תמיד בסוד הקטנות והגדלות⁶⁵⁵, וכן יהיה עד"ז לעת"ל צענין התיקון דלעתיד, שהוא רק ע"י הג"ר הכלליים. והרי לנו כי הנה כל גילויי ית"ש אשר בסיבת כל המציאות שהוא בדרך ירידה, הנה היה בהו"ק ע"י המלכות, ולכן נסדרו הם, ר"ל גילויים בזמן המציאות ג"כ רק מלמעלה למטה שהוא בדרך ירידה, כי בכ"ז הנה ירדה כל המציאות כולה על תכלית ירידתה אשר גזרה לנו עליה.

⁶⁵⁴ ע"י לעיל הערה 185.

⁶⁵⁵ ע"י ע"ח שער לידת המוחין ושער דרושי הצלם.

אבל כשיגיע עת התיקון שהוא מאלף הז' והלאה, והוא להתגלות בכל המציאות כולה באור כוונת התכלית שבה, והוא נעשה ע"י סדר העלייה שמלמטה למעלה, הנה יסודר אז הזמן ג"כ שהוא עת הבחנת לתיקונם ולתכליתם ג"כ רק בסדר ודרך עלייה שהוא מלמטה למעלה. והוא אלף הז' אשר ישמש אז שליטת הבינה, ואלף הח' שליטת החכמה, ואלף הט' שליטת הדעת, ור"ל הדעת עלאה אשר למעלה מהח"ב כנ"ל, ואלף הי' שליטת הכתר, כי על ידיהם יתעלה כל המציאות כולו לאט לאט באופן שיכולים לקבל, ויזככו ויעלו מעלה מעלה עד תשלום תכליתם האחרון שאין לו תכלית, והוא לבא ולהתייחד באור א"ס עצמו ית"ש לעד.

אמנם הנה הענין מה שסידר המאלף ית"ש את אלו ב' הגילויים שהם גילוי ית"ש אשר בהסביבה, וגילוי ית"ש אשר בהתכלית, שהם בסדרים הפוכים זה מלמעלה למטה וזה מלמטה למעלה וכנ"ל. הנה הענין הוא כי עי"ז הנה יעשה בכל המציאות כולו את הבחנת לאור התכלית הכל רק ע"י האדם עצמו, והוא טובה גדולה וחסד גדול להאדם, וכמו שבארנו בארכובה בזה בספר הדעה ח"ב, וכן הוא קצת (פד ע"ד) מזה ג"כ לעיל כלל ט' ע"ש וכן בספר הקדו"ש ודי בזה.

ומה שהערינו בענין המלכות מה שלא נסדר אלף מיוחד לשליטת המלכות אלא שהדעת משלים לעשר, ובפרט כי הרי בשליטת הספירות אשר בימי השבוע הנה ישנו יום מיוחד לשליטת המלכות ג"כ והוא יום השבת. וביותר קשה כי הרי נודע הוא שיום השבת הנה הוא רמז ליום שכולו שבת, וכמ"ש בגמרא (ר"ה לא ע"א), והוא אלף הז' כמ"ש בגמרא שם. וא"כ הרי מאחר שיום השבת הוא שליטת המלכות, הרי לריך שיהיה אלף מיוחד כנגדה ג"כ כמו שיש אלף מיוחד לכל א' מהו"ק השולטים בהו' ימי השבוע, והם הששת אלפים שנה להעוה"ז, כן היה לריך שיהיה אלף הז' שהוא נגד יום השבת האלף המיוחד רק לשליטת המלכות, והיה לריך שיהיה היום שכולו שבת ג"כ רק בשליטת המלכות. וע' דברינו בספר הדעה ח"ב לרוש ד' ענף י"ב סי' י', שאמרנו שם כי הו' ימי השבוע שהם מהו"ק חג"ת נה"י, הנה הם ישמשו בהתיקון דימות המשיה באור קדושת הו' מועדים שהם פסח ראש השנה שבועות ראש חדש (דלקרי ג"כ מועד כמ"ש שבועות דף י ע"א) סוכות שמיני עצרת, והוא היום שכולו טוב שהוא בימות המשיה, שהוא אור קדושת התיקון דהו"ק שהם השורש דהו' מועדים הנז', ויהיה בימות המשיה יום שכולו מועד. אבל אלף הז' שהוא נגד יום השבת, הנה יהיה הוא יום שכולו שבת שהוא קדושת אור המלכות. וא"כ הרי לריך שיהיה כל אלף הז' רק לשליטת אור המלכות.

והנה בדברינו הללו יתבאר לנו דרך אגב ענין אחד, והוא במה שתיקנו לנו הקדמונים בסוף ברכת המזון לומר הרחמן הוא ינחילנו יום שכולו שבת, וביו"ט הרחמן הוא ינחילנו יום שכולו טוב, והרי לריך ביאור כי בעוה"ז הנה הוה שבת ויו"ט בשני זמנים מיוחדים, וחלוק השבת ויו"ט בזמן מיוחד לכל א', אבל בהתיקון דלעתיד איזהו הזמן והיום שהוא כולו שבת, ואיזהו היום שהוא כולו טוב, וכן בעוה"ז הנה הוה כל יו"ט בזמן מיוחד. אבל בהתיקון דלעתיד איזהו הזמן מיוחד אשר לכל יו"ט בפנ"ע, וכן בעוה"ז הנה יש חילוק ג"כ בין שבת ליו"ט בענין הנאות ותענוגי בני אדם, והוא במלאכת אוכל נפש שמותר ביו"ט. וכן בשמחת החג המחויב ביו"ט כמ"ש בפסחים (קט ע"א), אבל בתיקון דלעתיד איזה חילוק יהיה אז בין שבת ליו"ט בענין הנועם והעונג הנוגע להנאת האדם. אך הענין בכ"ז הנה יובן לנו ויומתק לנו ע"פ כל דברינו הנז', כי הנה כל הששת אלפים שנה לזמן קיום העולם להעוה"ז הנה יסודם הוא הששת ימי בראשית, אשר הם מתגלגלים ג"כ בכל שבוע, שהם מהו"ק הו' ספי' חג"ת נה"י, שהם השולטים בכל הששת אלפים שנה, ומהם הוא כל הנהגת לעוה"ז, וכמ"ש בספד"ל (פרק א' ט ע"א) שתא אלפי שנין תליין בשתא קדמאי. וכן ביאת המשיה עם כל היעודים דימות המשיה, שהוא תחיית המתים והג' סעודות דסוד לוי' ובהמות בהררי אלף וזי שדי, יהיה הכל רק באותן הששת אלפים שנה עצמן, באלף הששי בסופו וכמ"ש בספד"ל (פרק א' יב ע"א) חד לאלף יומין זעירין אתגלייא, ע"ש בהגר"א, ובדברינו בזה בביאור וארכובה בספר הדעה ח"ב, וכן בהספר שלפנינו בכמה מקומות. ויומשכו ימות המשיה עד תשלום אלף השישי, כי אח"כ הנה יתחיל כל התיקונים להעוה"ז שהוא מאלף השביעי והלאה. ונודע הוא מאמרם ז"ל (ברכות לד ע"ב) כל הנביאים לא נתבאו אלא לימות המשיה אבל לעוה"ז עין לא ראתה.

וכן בימות המשיה מאחר תחיית המתים והלאה, הנה יתגלה מאז כל סוד טעמי תורה והמלוה, ויאירו ויתגלו ויתקיימו אז כולם רק בסוד שכתב לבד, שהוא בסוד הכוונה שבהם (וע"פ מה שאמרו אבות

פ"ד מ"ב) שכן מצוה מצוה, ובסוד תכליתן שהיא באמת בלי תכלית כלל ועיקר. אור תכליתן הוא יאר ויתגלה רק לעוה"ב, אשר עליו נאמר (ישעיה טד ג) עין לא ראתה כו'. אמנם עיקר הגילוי אשר לימות המשיח משכרן להמלות, שהם עצמן כל היעודים לימות המשיח, הנה הוא רק בסוד טעמן ושכרן לכל המועדים הנאמר בתורה, שהם בפרטות ששה מועדים כנז', והם כולם מאור קדושת הו' ספי' חג"ת נה"י אשר יאירו ויתגלו הם בימות המשיח, שהוא הכל עדיין ג"כ רק משליטת הו"ה, כי כל ימות המשיח הם כולם רק באלף השקף בסופו. ויתגלה אז כל אור קדושת הו' ספי' חג"ת נה"י בכל תוקף אורם, והוא אחר שיתקנו בצירור כל הניצוצין אשר מהם. והם עצמם ג"כ השקף ימי בראשית אשר יתחדשו בימות המשיח, ויתגלו אז בכל נועם זיוו, ויזהירו ויאירו בכל קדושת אורם בכל משך זמן לימות המשיח, ויתגלו ויאירו הם כולם בכל שבוע ושבוע, כל א' ביומו, יום א' חסד, יום ב' גבורה, יום ג' ת"ת, יום ד' נחמ, יום ה' הוד, יום ו' יסוד, יום ז' מלכות שהיא כלל כולם (ועיקרה הוא על עולם הבא שהוא יום שכולו שבת (סנהדרין צז ע"א) כמו שיתבאר).

והם עצמן אור קדושת כל המועדים, שהם בפרטות ששה, כי חסד הוא אור חג הפסח, והוא יאיר ויתגלה ביום ראשון לכל שבוע. וגבורה הוא אור קדושת ר"ה והוא יאיר ויתגלה ביום שני לכל שבוע. ות"ת הוא אור קדושת חג השבועות והוא יאיר ויתגלה ביום ג' לכל שבוע, ולכן הוא יום שנכפל בו כי טוב (בראשית דבה פ"ד ט"ו ו) כי הוא זמן מתן תורתנו. ונח הוא אור קדושת ראש חודש שנקרא ג"כ מועד כנ"ל, כי אחר שתתקן כל פגימת הלבנה הנה יהיה ראש חודש מועד גמור כמו כל המועדים, והיא תתגלה ותאיר ביום ד' לכל שבוע, כי אז הרי נתלו המאורות, ויהיה אז קדושת ראש חדש כמו (פה ע"ב) קדושת כל המועדים, והוא אור קדושת דספי' נח אשר תתגלה ותאיר ביום ד' לכל שבוע. ויום ה' לכל שבוע יאר אז בנועם קדושת לחג הסוכות, שהוא קדושת אור דספי' הוד שהיא ענף הגבורה, אשר רשפיה רשפי אש שלהבת י"ה⁶⁵⁶, שלהבין דרחימו, ולכן הוא זמן שמחתינו, והוא מאור דספי' הוד שתתגלה ותאיר אז בכל יום ה'. ויום ו' לכל שבוע יאר בנועם זיו קדושת אור דשמיני עשרת, שהוא רגל בפנ"ע, כלל כל המועדים, והוא מאור קדושת ספי' יסוד הנקרא כל כנודע (זהר בראשית יז ע"א) והיא תתגלה ותאיר אז ביום ו' לכל שבוע.

וכל זה הוא בימות המשיח שהם עדיין רק מקדושת אור דהו"ק אחר שיתקנו בצירור כל הניצוצין שלהם, והם הו' ספי' חג"ת נה"י שיתגלו ויאירו בכל תוקף אור קדושתם באלף השקף בסופו, שהוא בכל ימות המשיח, ויתגלו ויאירו הם בכל שבוע כל א' ביומו בנועם זיו אור דקדושת הרגל הנמשך ממנו, והם ג"כ ו' מועדים פרטיים שיתגלו הם אז ג"כ בכל שבוע כל א' ביומו. והרי יהיו כל ימות המשיח יום שכולו טוב, כי ישמשו ויתגלו אז בכל שבוע כל הו' מועדים כולם, ולכן נקראו ימות המשיח בלשון רבים, כי יתחלף אז בכל יום הנועם והעונג והזיו כל יום בפנים חדשות, שהוא כל יום ברגל המיוחד אליו כנז'. וזהו מה שתקנו לומר ג"כ הרחמן הוא יזכנו לימות המשיח, ולכאורה היה ראוי ביותר לומר הנוסח לזמן המשיח או ליעודי המשיח, ומה רריך להזכיר בזה ולרמז בזה על ריבוי הימים ועל חילוף הימים שמתחלף כל יום מזולתו. אך הכוונה הוא כמו שאמרנו, משום שיתחלף אז נועם קדושת כל יום בפנים חדשות בכל זיו ואורו. ומה שתיקנו לומר ינחילינו יום שכולו טוב, ואח"כ עוד יזכנו לימות המשיח, הרי לפי דברינו דבר אחד הוא, אך הלשון ינחילנו הוראתו הוא על נחלה וירושה, כי הוא לנו נחלה וירושה מסוד ברית אבות, כי הרי לנו בטוחים על כל היעודים לימות המשיח בין שנהיה זכאים לזה או לאו ח"ו, וכמ"ס (סנהדרין צח ע"א) אין בן דוד בא אללא בדור שכולו זכאי או בדור כו', ומאחר שאנו בטוחים ע"ז בין כך ובין כך לכן אנו מבקשים שנזכה על זה בימינו ובקרוב, ואח"כ אנו אומרים עוד הרחמן הוא יזכנו, והתפילה הוא שנזכה לזה גם בזכות זולת הצרית, וע"ד שאמרו (כמדומה שהוא בתדב"א פדק כה) חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי מ"ס ינחילינו יום שכולו טוב הכוונה על ימות המשיח, שאז יהיה הזמן ליום שכולו טוב, אבל יום שכולו שבת הוא רק לעוה"ב, והם שני זמנים מיוחדים זה אחר זה. כי היעודים לעוה"ב יתחיל רק מאלף השביעי והלאה, וכמבואר בכל דברינו אשר לפנינו. אמנם מ"ס יום שכולו ארוך יום שלדיקים יושבים כו' כו', הכוונה על יום השביעי עצמו, כי הוא היום שאין בו לא יום ולא לילה, יום יודע

⁶⁵⁶ עי' בסוף הספר הערה יא.

לה' כו' (זכריה יד ז), והוא היום שכולו ארוך. ועליו אמרו (סנהדרין כב רע"ב) אותן הימים שעתיד הקב"ה לחדש בהם את עולמו שנאמר (ישעיה ב יא) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, לדיקים מה הם עושין כו', ע"ש. ומ"ש עוד יום שלדיקים יושבים ועטרוותיהם בראשיהם כו', הוא בחידוש העולם שאחר אלף השביעי, והוא ע"פ מאמרם ז"ל (ברכות דף יז ע"א) העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא כו' כו' ע"ש. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כל מה שהערינו בזה, כי גם מה שהערינו לעיל כי מה חילוק הוא בהתיקון העתיד בענין הנועם והעונג בין יום שכולו טוב לבין יום שכולו שבת, הרי מאחר שאמרנו כי היום שכולו טוב הוא על ימות המשחה, והיום שכולו שבת הוא על חיי העוה"ב, הרי החילוק פשוט ע"פ מאמרם ז"ל (ברכות לד ע"א) כל הנביאים כולן לא נתבארו אלא לימות המשחה אבל לעוה"ב אין לא ראתה כו'. ודי בזה מה שנתגלגלו לנו הדברים בזה דרך אגב, ומעתה נחזור לענינינו בענין אלף השביעי שהוא היום שכולו שבת, והוא זמן שליטת הצינה אשר עליו נאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, כמ"ש בספד"ל (פרק א יא ע"א), וכנודע והרי נמצא כי אין זמן לשליטת המלכות כלל וכ"ז צריך ביאור כנז'.

[יא]

אך הענין בזה הוא ג"כ ע"פ מה שאמרנו לעיל, כי האמת הוא שכל גילויי ית"ש אשר מן העולם ועד העולם, הן המציאות האורות עצמן אשר מהתחלת הקו ונמצאם עד סוף המלכות לאילנות בכל גילוייה אשר בהעלמות צי"ע, והן גילויי ית"ש אשר בהזמן לשליטת כל האורות הנז' שהם הו' אלפים שנה דהעוה"ז והד' אלפים אשר בהתיקון דלעתיד וכנ"ל, הנה כולם הם באמת רק עצמות אור המלכות לבד, והוא המלכות לאור א"ס אשר נתגלה בכל אותן הגילויים לאורך הסיבה והתכלית דכל המציאויות והעלמות כולם. ולכן חזרה לבסוף ונתגלה בגילוי המלכות במכוון, והוא באור המלכות לאילנות, להורות שרק הוא לבדו הוא מראש ועד סוף והוא אחד בכלם, וכנ"ל שעצמותם הוא אחד, ולכן אין אלף מיוחד לשליטת המלכות אחרי שכולם הם רק היא לבד, שכולם הם רק גילוייה ופעולותיה ושליטתה הוא מן העולם ועד העולם, ששליטת הו"ק אשר בששת אלפים שנה דהעוה"ז וכל קדושת אור תיקונם אשר יתוקנו ויושלמו בהם צימות המשחה ע"י החסד דאתגלי בפומיה דאמה⁶⁵⁷, וכן כל שליטת הד' ראשונות כחצ"ד אשר בהד' אלפים דתיקון העתיד, שהוא תשלום כוונתו ית"ש בתכלית כל המציאות, הנה כ"ז הוא הכל רק מאור המלכות דא"ס אשר מאיר ומתגלה בכ"ז, והרי עומד שליטת אור המלכות מן העולם ועד העולם.

אמנם מה שישנו זמן מיוחד לגילוי פרטית דהמלכות לאילנות בכל שבוע ושבוע והוא ביום השבת, הנה כ"ז הוא רק אחר שנלממממה אור המלכות דא"ס עתה, שהוא בכל זמן דהששת אלפים שנה דהעוה"ז, וירדה ממדרגה למדרגה כנ"ל, ועומד כל גילוייה עתה רק בצחי' סיבה לכל השתלשלות המדרגות כולם. והרי נתעלמה בכל א' עד שלא ניכר עצמותה כלל, ומטעם זה הנה חזרה ונתגלה לבסוף בצחי' מלכות שהוא המלכות לאילנות להורות שרק היא היא מעולם ועד עולם כנז', אבל הרי נתעלמה עכ"פ עד שלא ניכרה כלל. וזהו הענין ג"כ מה שהמלכות הנה היא לית לה נהורא מדילה ולית לה עתה מגרמה כלום כמ"ש בזוה"ק (בראשית לג ע"ג ושם רנו ע"ב), והוא משום כי הרי כל עיקרה הוא מעצמות המלכות דא"ס אשר נלממממה עתה רק להגילויים דהט' ספי' ונתלכשה בהם ואין לה עתה גילויי זולתם כלל. ולכן המלכות אשר היא נתגלה בה בסוף האילנות הנה היא עתה אספקלריא דלא נהרא, כי הרי אור העצמות שבה הוא נעלם עתה מאד ואינה מאירה רק אלא ע"י הט' ספי' העליונים, כי כל אור עצמותה העיקרי שהוא המלכות דא"ס אינה מתגלה עתה אלא רק בהם ועל ידיהם. ולכך הוה עתה כל אור המלכות לאילנות רק מהם וע"פ גילויים, אבל היא עצמה היא אספקלריא דלא נהרא. אמנם באשר שכל מציאותה הנה הוא להורות שרק היא היא מעולם ועד עולם ותחזור להאיר לבסוף, כי רק היא התכלית של כולם, ואז יחזרו כל הט' ספי' העליונים ג"כ אליה, שיאירו כולם באור המלכות דא"ס, והוא לבדו ימלוך נורא, ולכן הנה ניתן לה עתה ג"כ זמן מיוחד לשליטתה והוא יום השבת שהוא תכלית כל המעשים, והוא רמז על שליטתה בתכלית הכל, שאז יחזרו כולם לשליטתה לבד, וכנ"ל שיום השבת ופה ע"ד) הוא רמז על יום שכולו שבת.

והרי נמצא כי מה שניתן להמלכות זמן מיוחד הוא רק עתה, שהוא אחר שנלממממה המלכות דא"ס להיות כל גילוייה עתה רק במדרגת המציאות דהט' ספי' העליונים, והם גם נלממממו ג"כ להיות כל גילויים

⁶⁵⁷ עי' אד"ר קמב ע"א ובהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

עתה רק בהו"ק ובצחי' גילויים ושליתתם דהו"ק אשר בהשקפת אלפים שנה דהעוה"ז, לכן ניתן עתה זמן מיוחד לשליטת המלכות דלצילות ג"כ והוא יום השבת, להיות רמז גם עתה על תכלית כולם אשר בהמלכות דל"ס וכנז'. משא"כ לעת"ל שהוא אחר שיתוקנו כל הו"ק בקדושת אור תיקונם אשר בימות המשיח, ויתנוצץ אז אור המלכות דל"ס ללאת ולהתגלות, ותתפשט ממלכותה ומהתלבשותה והעלמתה לאט לאט, מעת התיקון דימות המשיח עד סוף אלף העשירי, הגה לא ניתן אז אלף מיוחד לשליטת המלכות דלצילות אחרי שעיקרה היא מעלמות אור המלכות דל"ס עצמו, אשר כל התיקונים אשר מעת ימות המשיח והלאת הם יסודו כולם על גילוייה ושליתתה, שתתפשט בהם מגילוי גילוי עד גילוייה ושליתתה העיקרי שהוא לבדו ימלוך נורא וכנז'. והרי יומשך מעת התיקון דימות המשיח והלאת הכל רק על שליטת המלכות דל"ס, ולכן חלילה ליתן אז זמן מיוחד שהוא אלף מיוחד לשליטת המלכות, כי הוא נראה ח"ו לקיצוץ ולפירוד ח"ו, שמפרידה מעלמותה העיקרי שהוא המלכות דל"ס ית"ש ללאת בגילוי בפני"ע ח"ו. ולכן לא נמצא אז אלף מיוחד לשליטת המלכות דלצילות, כי נמשך גילוייה ושליתתה בשליטת המלכות דל"ס עצמו ית"ש ודי בזה.

ומה שהעירנו לעיל עוד בענין מה שניתן אז אלף מיוחד לשליטת הדעת, והרי יתגלה אז הדעת ג"כ בגילוי ממך, משא"כ עתה הוה הדעת נעלם תמיד וכמ"ש במוחי' לכלם (פרק ה' סי' 7) ובכ"מ וכנודע. הגה הענין הוא לכאורה פשוט, כי מה שהדעת הוא עתה נעלם הוא משום המסכים ולבזקים, והוא רק אור הפנימי ואינו כדאי להעולם עתה להשתמש בו. אבל לעת"ל שיתפשט קוב"ה מכל כנויין ומרכבות ללאת, ויזדככו כל המסכים והלבזקים, וכמ"ש (ישעיה ל' ב) ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד, וכן (שם נב' ח) כי עין בעין יראו בשב' ה' את ליון. והרי יתגלה אז כל אור פנימי בגילוי ממך ג"כ, ובפרט אחר שיגיע העת דל"ס הט' שהוא למעלה משליטת החכמה, הגה יאר ויתגלה אז כל האורות דהמזלין וכל הי"ג ת"ד בכל תוקף אורם, והוא באלף הט' שהוא שליטת אור הדעת עלאה הנמשך מהמ"ס דל"ס שהוא יאר וישלוט בעת אלף הט', ויתעלו אז כל העולמות במדרגתו וכנ"ל בדברינו. והרי לנו כי מה שנתייחד אלף הט' לשליטת אור הדעת הגם שהדעת הוא נעלם, כי כל מה שהוא נעלם הוא רק עתה ע"י שעומד עתה כל המציאות כולו במסכים ולבזקים ואין גילוי עתה לאור הפנימי כלל, אבל לעת"ל כשיזדככו כל המסכים הגה יתגלה אור הפנימי היטיב, ולכן יהיה אז אלף מיוחד לשליטת אור הדעת ג"כ, והוא אלף הט' שאז יהיה שליטת אור המזלין והי"ג ת"ד שהם הדעת עלאה (ע' שעבר דרושי הצלם דרוש ב' כללי חו"ג כלל ט"ו ונסירה סוף פרק ג' ודרושי מ"ן ומ"ד רד"י ומאמרי רש"י דף נ"א ריש ע"א) ובו יתעלה אז כל המציאות כולו כנ"ל.

אמנם הוא כי האמת דהעיקר הוא כמו שהעליתי לעיל כלל ח' ענף א' ב' כי עיקר המזלין וכלל כל הי"ג ת"ד, הגה כל שימושם הוא לעולם רק לצחי' מקיפים, ומה שנקראים בשם דעת שהוא לעולם רק אור הפנימי, הגה הוא משום שכן הוא הסדר לעולם בכל המקיפים, שמשלחים את אורם תמיד בפנימיות כל פרוץ להתייחד עם אור הפנימי העקר שבו. כי המקיפים הגה מתחדש אורם תמיד מלמעלה, וכן הם משלחים את אורם תמיד בפנימיות כל פרוץ. והרי מתחלפים ממקיפים לפנימים ומתחדשים אורות המקיפים באורות חדשים תמיד. וכן הוא כ"ז בענין המזלין עם או"א, כי עיקר המזלין הגה הם אורות מקיפין ואו"א מתכסיין בהו"ק⁶⁵⁸, כי המזלין הם חופפים עליהם ומשליחים את אורם בהם תמיד, ועי"ז הגה מקבל אבא את אור מוח הדעת שבו מהמזל עליון, ואמא מקבלת את אור מוח הדעת שבה מהמזל תחתון, ועל שם זה הגה נקראו המזלין בשם דעת כי מהם הוא הדעת דל"ס. וכן הם נמשכים מהדעת דל"ס והם מקיפים על או"א בצחי' ל' מ' לכלם, והם הדעת המייחדם, ר"ל כי מהם נמשכים אור הדעת הן לאבא והן לאימא, ומתייחדים ע"י אותו אור הדעת הנמשך להם ובהם מאור המזלין, ומשמש אור המזלין באו"א למציאות הדעת בג' צחי' פרטיית, לאור הדעת לאבא עצמו, ולאימא עצמה, ולאור הדעת המייחדם. אך עכ"פ הוא כי עיקר אור המזלין הגה הם אורות מקיפים, והם בגילויים תמיד אלא שמתמשים ג"כ לצחי' דעת לאו"א כנז'. והוא מה שנודע כי המזלין עם או"א הם בצחי' החצ"ד הכלליים דלצילות⁶⁵⁹, אבל עיקרם הם באמת רק אורות מקיפים והם בגילויים תמיד. וא"כ הרי לעת"ל לעת קץ תיקון האחרון, והוא אחר הזמן דל"ס הז' והח' שהם שליטת אור הבינה ואור החכמה, אחר שיתעלו גם הם עוד למעלה שהוא לשליטת אור

⁶⁵⁸ עי' אד"ז רפט ע"ב.

⁶⁵⁹ עי' לעיל הערה 313.

המזלין עצמן, והוא כאשר יגיע אלף הט', הרי לא יהיה נכרך אז עוד להשימוש לאור הדעת באו"א, מאחר שיתעלו אז כל או"א גופה לאור המזלין עצמן שהם אורות מקיפים, וגלויים והוא אורם העיקרי עצמו שהוא עוד למעלה מבחי' הדעת. ומה שאמרנו לעיל כי אלף הט' הוא לשליטת אור הדעת, עומק הכוונה הוא רק משום שהמזלין הגה הם מהדעת דרדל"א וכנ"ל, אבל שימושם אשר מא"א ולמטה הגה הוא עיקרם רק לאורות מקיפים, אלף שעתה הגה הם משמשים ג"כ לאור הדעת לאו"א וכנ"ל. אך באלף הט' שיתעלו גם או"א לעיקר אור המזלין גופה, הגה ישמשו אז רק בבחי' המקיפים שבהם לבד, שהוא למעלה במדרגה מכל האצילות אשר מתחת הרישין לא"א ולמטה, ובהם הגה יעלה אז כל האצילות כולו וכל המציאות כולו. והנה ילא לנו מזה ג"כ כי הגה ישמשו אז כל המציאות דכל העולמות הן בכלל והן בפרט הכל רק באורות המקיפים לבד, כי עתה הגה משמשו כל א' ע"י שניהם ועיקר הוא האור הפנימי. אבל מאלף הט' והלאה הגה יתחיל כל ההשתמשות רק באור המקיף, וכן עד"ז הגה יתעלה המציאות כולו ממקיף למקיף עד האור לא"ס המקיף, ויחזור כל המציאות כולו אליו עצמו ית"ש, וכמו שמתבאר בפנים ודי בזה (ע"כ אבני מלואים).

{פו ע"ב}

ענף ה' אות א'

ונחזור להדברים בענין החקירה דמצב הספי' וסדרן בג' קוין אשר העלינו בזה לעיל ענף א' ב' ובענף ד' עד סוף אות ג', כי יש חילוק בזה בין העולמות, וכן בין קודם התיקון לאחר התיקון. כי לעת קץ תיקון האחרון יתוקנו כולם בבחי' קו אחד לבד, כי יהיו כולם רק בבחי' הקו האמצעי של עתה, אשר בו הוא עיקר היחוד דאור א"ס המייחד את הכל, כי כן הוא הטוב והשבח והמעלה שלא לנמות לקצוות כלל, אלא לעמוד ישר מכוון נגד הקו דא"ס, לקבל אור פני מלך היים תמיד ישר ומכוון דוקא. ומה שנעשה עתה כל עיקר תיקון האצילות רק ע"י הסדר דג' קוין, הגה הוא רק משום צורך העולמות ב"ע וכל ההנהגה של עתה דוקא, אבל באמת הגה הוא יותר שבח ומעלה להם כשהם מיוחדים בקו אחד דוקא וכנ"ל בכל דברינו, וכן יהיו בתיקון העתיד. וזהו ג"כ מה שאנו רואין כי הג' רישין עלאין רדל"א ואוירא ומ"ס, הגה הם דא לעילא מן דא ודא לגו מן דא וכמ"ש בשער א"א (פרק ג), והוא באד"ז (רפח סע"א), ואלו הג' רישין הם בבחי' כח"ב כנודע. וכן בעיקר א"א עצמו שהוא מהמ"ס ולמטה⁶⁶⁰, הגה מבואר בדברי הרב בשער א"א (פרק ח) ובמלכים (פרק ג) כי הכח"ב דא"א הם על גב זה ובבחי' קו אחד, ולא עוד אלא גם בחי' החג"ת דא"א אשר ישנם גם בו בהעלם עכ"פ וכמ"ש הרב בא"א (פרק ז), הגה אמר הגר"א בספד"צ (פרק א בד"ה מתקלא קאים בגופיה ד ע"ג) שכל בחי' המתקלא אשר שם שהוא הענין דג' קוין, הגה אין בא"א עצמו אלא רק ע"י התלבשות או"א שהם המתקלא שבו ע"י המזלין כנודע.

והרי לנו מכ"ז כי עיקר השבח והמעלה הגה הוא רק כאשר שהם כלולים זב"ז ומיוחדים בקו אחד דוקא וכן יהיה לאחר התיקון. ודע עוד כי גם או"א דאצילות המלבישים על החג"ת דא"א אשר מהם הוא עיקר התחלת גילוי דהמתקלא וכנ"ז מדברי הגר"א, הגה הוא באמת ג"כ רק עתה, כי הגה ירדו ממקומם לצורך הזו"ן אשר {פו ע"ג} הם למטה מהפרסא, ומשום צורך מצב סדר דהעולמות והנהגתם אשר עתה, אבל עיקרן דאו"א ומקומם הראוי להם הגה הוא באמת ג"כ רק בהח"ב דא"א⁶⁶¹, אשר הם רק בקו אחד וכנ"ז, וכמבואר בדברי הרב בשער רפ"ח (פרק ב) ובשער הפרצופים (ריש דרוש ב). וא"כ הרי בתיקון העתיד שיתעלו אז הזו"ן בהעילוי דלמעלה מהפרסא וכנ"ל ענ"ד אות י' הרי יתעלו אז או"א ג"כ במקומם הראוי להם שהוא בהח"ב דא"א, אשר שם הוא הכל רק בבחי' קו אחד לבד. והרי נמצא כי הג"ר הכלליים שהם א"א ואו"א הגה עיקר מקומם ושלמותם הוא להיות בקו אחד וכן יתוקן הכל לכ"ז בתיקון העתיד. והרי עכ"פ הוא כי לעת קץ תיקון העתיד שהוא אחר שיתחדש העולם מאלף הז' ולהלאה הגה יתוקן הכל מאז רק בתיקון היחוד דקו אחד לבד.

⁶⁶⁰ שלמעלה מזה הוא אפס ואין, עי' לעיל פד ע"ב, ועי' לעיל הערה 175.

⁶⁶¹ עי' ביאורים ח"ב צ ע"א באריכות.

[ב]

אמנם הנה ראינו צורך לבאר הענין בביאור, כי איך יסודרו הי' ספי' כח"ב הנ"ת נהי"מ זה אחר זה בהיותם בקו אחד הרי הוא אינו לפי סדר גילויים ומציאותם, כי הרי גילויים ומציאותם הוא שהבינה הוא סמוך להכתר וקרוב אליו כמו החכמה ממש, אבל בהיותם בקו אחד הרי מפסיק החכמה ביניהם בהפסק גמור. וכן עד"ז בהחסד, כי הרי לפי גילויים ומציאותם הנה הוה החסד ענף החכמה בלי הפסק ספירה ביניהם, אבל בהיותם בקו אחד הרי מפסיק הבינה ביניהם בהפסק גמור, ועד"ז הנצח עם החסד. כי לפי גילויים ומציאותם הרי הוה הנצח ענף החסד ומקבל ממנו בלי הפסק ספי' ביניהם, אבל בהיותם בקו אחד הרי מפסיק ביניהם ב' ספי' שהם גבורה ת"ת. וכן עד"ז הנה נתרבה ההפסק וההרחק בכולם (לבד החכמה) בהיותם בקו אחד מגילויים ומציאותם של עתה אשר הם בג' קוים. אמנם האמת הוא כי אין הקושיא על סדרם בהיותם בקו אחד, כי כן הוא באמת תולדתם ויציאתם זה מזה, והוה הבינה הג' והחסד הד' והגבורה הה' וכן כו' כו' כמבואר בעיגולים ויושר (ענף ב) ובמטי ולא מטי (פרק ב) ובנקודות (פרק ד). וא"כ הרי הוה כל תחתון בהפסק יותר ובהרחק יותר ממקורו העליון ע"י כל העליונים שעליו. ואין בזה קושיא כלל, כי הרי כן הוא תולדתם ויציאתם זה מזה וזה אחר זה. אך הקושיא הוא רק על הסדר דג' קוין, כי הרי איך נתעלה הבינה להיות בשוה עם החכמה מאחר שהיא תולדתו. וכן עד"ז בכולם, כי הרי בסדרן אשר בג' קוין הנה נתעלה כל תחתון שלא בסדר תולדתו כלל, וכל מי שהוא יותר תחתון הוא נתעלה בעילוי עוד יותר וכנ"ל ענ"ב.

ומה גם כי הרי אנו רואין בדברי הרב בשער מטי ולא מטי (פרק ג) אשר נעשה שם עלייה לכל ספי' רק בשיעור מקום אחד לבד. הנה הקשה שם הרב ג"כ ואמר, כי א"כ הרי העולמות נהפכו ע"ש, ומכל שכן בעניינינו בענין העליות אשר בהסדר דג' קוין שנתעלו כ"כ בעילויים גדולים שלא בסדר תולדתם ויציאתם זה מזה, והרי נתהפכו לכאורה עי"ז מעצמותם העיקרי לגמרי. והרי צריך ביאור להשוות את מציאותם ועילויים אשר ע"פ הסדר דג' קוין עם עצמותם העיקרי אשר ע"פ תולדתם ויציאתם זה מזה שהם ממקורם רק כולם בקו אחד וזה למטה מזה.

אך האמת והעיקר הוא כי שניהם ישנם, ור"ל שכל ספי' תחתונה היא מיוסד בכח העלייה והירידה, שלפעמים היא יורדת ממדרגת העליונה שעליה וכן יורדת עוד במדרגה למטה ממדרגה, ולפעמים היא עולה והיא שוה בשוה עם העליונה, וכן מתחלף כל א' מחסד לדין ומדין לחסד ע"י שכל א' הוא כלול מכולם, וכ"ז הוא בכל א' גם מעיקר עצמותם גופה.

והענין הוא כי האמת הוא כי ענין עילויים אשר בהסדר דג' קוים, הרי כבר נתבאר מכל דברינו לעיל כי כל עלייתם אשר בהסדר דג' קוין הוא באמת אינו שבח ומעלה להם כלל, מאחר שעלייתם הוא ע"י נטיה להקצוות הנה הוה כל העלייה הזה בבחי' ירידה להם, כי הרי נטו ממול פניו ית"ש, ונעשו עי"ז לשורש לכל בחי' ריבוי נגד היפך תמורות וכנ"ל בכל דברינו. אמנם כי הנה נקנה ונעשה להם התכונה הזה ג"כ רק ממקורם הראשון, שהוא מהקו דא"ס גופה. והוא ע"פ מה שכתב הרב בעיגולים ויושר (ענף ב) כי נתיסד הקו על כל בחי' הו"ק פנים ואחור ימין ושמאל מעלה ומטה, והרי לכאורה יפלא כי בשלמא המעלה ומטה הוא ניחא והוא ע"י שיש בהקו ראש וסוף כמבואר שם, אבל הפנים ואחור ימין ושמאל הרי (פן ע"ד) מהיכן נתהווה בו, וכתבנו בדברינו שם (אות כב) כי הנה הם כולם מכח הצמצום הקודם להקו, כי כאשר נעשה הצמצום ע"י ההסתלקות דאור א"ס וכל הסתלקות הנה הוא מבחי' דין, והרי נתגלה ונאצל ע"י ההסתלקות בחי' דין (וכל דין הוא נותן גבול ומדה וממנו הוא כל בחי' עביות וכלים). והנה נעשה ע"י אותו בחי' דין בחי' מסך ופרגוד לפני אור א"ס המקיף שלא יתפשט אורו בהחלל דהצמצום, ואח"כ ע"י הקו הנה נפתח ונעשה כעין פתח וחלון בתוך אותו המסך ונתפשט אור הקו. אמנם הנה היה התפשטות עם המסך ג"כ, ונתפשט האור ונרתקו עמו, ועי"ז הנה היה הקו בבחי' אור וכלי כנודע בדברינו. והנה ע"י כ"ז הנה נעשה בהאור שנתפשט בחי' פנים ואחור ימין ושמאל, כי מקום פתיחת הפתח והחלון הנה הוא בחי' פנים, כי שם הרי פנה את עצמו להאיר בהצמצום, וע"י הכלי המלבישו ומסתיר את אור פניו הנה הוא בחי' אחוריים שהוא היפך הפנים. וע"י שהאור הוא רק בבחי' קו דק והוא

מצומצם ע"י הכלי המלבישו הנה נקנה בהאור עצמו ג"כ כח ותכונת הצמצום שהוא בחי' דין וגבורות, והרי ישנו בהאור בחי' תכונת פנים ואחור שהוא מזרח ומערב, ובחי' חסד וגבורה שהם ימין ושמאל דרום צפון. וכ"ז הרי הוא שורש השרשים לכל תכונות הו"ק מעלה מטה מזרח מערב דרום צפון, והם מושרשים בהעלם באור הקו גופה. והרי לנו כי גם בשורש דהי' ספי' אשר הם רק בבחי' קו אחד, הנה ישנם בהם בהעלם ג"כ כל תכונת הו"ק אשר הם בבחי' ג' קוין.

וכאשר נעמיק להתבונן בזה אנו רואין כי באותו הדרך עצמו אשר הוכחנו לדעת כי תכונת דהו"ק הנה הם נובעים ג"כ משורשם העליון עצמו אשר שם הם רק בתכונת קו אחד, הנה ע"פ אותו הדרך עצמו נקל לנו להבין כי גם שורש דכל ספי' וספי' עצמה הנה הוא מיוסד ג"כ על תכונת הו"ק כולם. כי הרי התפשטות אור הקו כולו הנה הוא כולו על אותו הכוונה דמעלה ומטה פנים ואחור ימין ושמאל, ועי"ז הנה ישנו בהעלם בכל חלק וחלק ממנו כל שורש תכונת הו"ק כולם, כי אין בחי' פנים אלא ע"י בחי' אחוריים, ואין מעלה בלא מטה, ולא ימין בלא שמאל. וא"כ הרי ישנו בהכרח בכל א' הוראת הפכו. ובוזה נמצא כי מיוסד כל א' מתכונת הו"ק כולם, ומיוסד כל ספי' בבחי' פנים ואחור, ר"ל כי לפעמים היא בהארית פנים ולפעמים היא בהסתר פנים. וכן ישנו בכל א' בחי' עלייה וירידה שהוא המעלה ומטה, אשר כל ספי' הוא כלול מאלו ב' הבחי'. ועי"ז הנה יש בכל א' כח העלייה והירידה, כי לפעמים היא עולה ולפעמים היא יורדת. וכן לפעמים היא בגילוי החסד ולפעמים בגילוי דין, והוא ע"י שכלול כל א' מחו"ג. וכ"ז הוא גם בשורשם אשר בקו אחד.

והרי לנו כי כל תכונת הג' קוין הנה הם נובעים ויוצאים משורשם אשר בקו אחד עצמו, ואינם סותרים זה לזה כלל, כי נתייסדו מתחילה על אלו ב' התכונות: והם אחד, לצורך המציאות והנהגת העולמות אשר עתה, ועומדים עתה בהסדר דג' קוין. ואחד, לצורך תיקון העתיד אשר אז יתוקנו כולם בהתיקון דקו אחד לבד, כי יתייחדו אז תכונת הו"ק כולם זב"ו ביחוד עצום, ולא יהיה לא מעלה ולא מטה לא פנים ולא אחור לא ימין ולא שמאל ע"י הגילוי דאור א"ס שיתגלה בכולם, ויהיו כולם מכוונים ישר נגד אור פני מלך חיים ומיוחדים בו באור קו אחד ישר בגילוי דאור א"ס ית"ש שיאר ויתגלה בכולם. ודי בזה לכל חכם ומבין ליישב בזה את כל מה שהערינו נכון היטיב כי הם נתייסדו מתחילה על אלו ב' התכונות ואינם סותרים זה לזה כלל.

ענף ו' אות א'

והנה נשאר לנו לבאר המשך הדברים אשר התחלנו בזה לעיל תחילת ענף א', ויעדנו שם לבאר ג"כ בענין ההתפשטות הראשון אשר להאצילות וכן ההתפשטות הראשון אשר להעולמות ב"ע, איך שיצאו שם סדר הי' ספי' שבהם אם בקו אחד אם בג' קוין. כי ההתפשטות השני שבהם, שהוא עיקר המציאות דכל הד' עולמות אבי"ע, הנה שם הוא כל הסדר העיקרי דג' קוין שהם השורש לכל המציאות דריבוי נגד היפך תמורות וכנ"ל בכל דברינו. (פז ע"א) אבל ההתפשטות הראשון אשר להם, שהוא נשאר למעלה ועיקרו הוא על תיקון העתיד, שאז יוחזר המציאות דכל עולם אליו עד התפשטות הראשון אשר לא"ס וכנ"ל סענ"ד, ובתיקון העתיד הרי אמרנו כי יתוקנו אז כולם בהתיקון דקו אחד, וא"כ הרי צריכים אנו לדעת על ההתפשטות הראשון עצמו אשר להעולמות אבי"ע איך שהיו אז אם בקו אחד או בג' קוין.

אמנם הוא, הרי לפי דברינו לעיל כלל ה' ו' בענין ההתפשטות הראשון אשר להאצילות כי הנה הוא מג' בחי' נהי"מ, שהם ג' בחי' מ"ה ב"ן דהאימא שבא"ק, והאבא שבא"ק, והא"א שבא"ק. כי הנהי"מ דהאימא שבא"ק הנה הם היו ההתפשטות הראשון שהוא השורש הראשון להעגולים והיושר דהב"ן הכללי, והנהי"מ דהאבא שבא"ק הנה הם היו ההתפשטות הראשון שהוא השורש נעלם להעגולים והיושר דהמ"ה הכללי, והנהי"מ דהא"א שבא"ק הם היו ההתפשטות הראשון להגילוי דאור א"ס שבאצילות, ע' כ"ז דברינו שם בארוכה. וכבר אמרנו לעיל ענף א' כי הי' ספי' הפרטיים אשר בכל פרצוף ופרצוף שבא"ק הנה הם כולם רק זה למטה מזה וכולם בקו אחד, אלא בצירוף כולם יחד הם בג' קוים, כי הי' ספי' דאבא הם בימין, והי' ספי' דאימא הם בשמאל, ודא"א הם באמצע, אבל הי' ספי' דכל א' בפנ"ע הנה הם זה למטה מזה וכולם בקו אחד. וא"כ הרי ההתפשטות הראשון דלהאצילות אשר הם הנהי"מ דכל א', ור"ל כי יציאת ומציאות הנהי"מ

דהא"א והאו"א שבא"ק הם עצמן הנה הם ההתפשטות הראשון דלהאצילות וכמו שכתבנו לעיל כלל ה' ו' בארוכה ע"ש, והרי היה כל ההתפשטות הראשון אשר להאצילות ג"כ רק בהסדר דקן אחד. אמנם הוא רק בפרטות ולא בכללות, כי בכללות כולם יחד הנה היה ההתפשטות הראשון אשר להאצילות ג"כ בבחי' ג' קוין, והוא ממש ע"ד שהוא בהעקודים והא"ק עצמו וכנ"ל ענ"א. וזהו סיבת הענין ג"כ מה שיצאו הי' ספי' דהנקודות כולם בקו אחד, והוא משום שהרי יציאת כל הנקודות הנה היה מאותן הנהי"מ עצמן דכל א' אחר שנסתלקו האורות מהם ועלו למעלה בסוד מ"ן, והוציאים אח"כ הע"ב הכללי דרך העינים, וכן מהטבור והיסוד, ומהם יצאו אח"כ מהצפוני רגלים כנודע כ"ז בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרושי בג"ד. ומאחר שאותן הנהי"מ אשר משם יצאו הנקודות כולם והם שורשם, הנה הם רק זה למטה מזה ובקו אחד. הנה היו עי"ז תולדותיהם ג"כ כיוצא בהם, ולכן יצאו כל הנקודות ג"כ רק זה למטה מזה ובקו אחד. אך משום שהיו דינין וגבורות כנודע, לכן יצאו הם נפרדים זה מזה. אך יציאתם בקו אחד הנה היה מסיבת שורשם כנז', אמנם בשורשם שהוא בהנהי"מ דא"ק עצמו, שם הוא הסדר דקו אחד לשבת ומעלה גדולה כנ"ל בכל דברינו. אבל הנקודות אשר מציאותם ויציאתם הנה היה רק בהעלם גדול מאור א"ס ואחר פריסת הפרסא, וכל יציאתם היה בסוד שפ"ק כנודע בדברינו בספר הדע"ה ויתבאר בעה"י עוד לקמן כלל י"ח ענף א' ב', הנה בהם היה יציאתם בקו אחד לחסרון גדול, כי ע"י כל הנז' היו כולם בבחי' גבורות ודינין גדולים. וכאשר יצאו בקו אחד, הנה נתרחקו ונפרדו זה מזה, ולא נסתיעו כל א' ע"י זולתו, ויצא כל א' בכל כחו בפנ"ע. ונעשה עי"ז כל הקלוקלים כנודע בספר הדע"ה ח"א דרוש ו', אך עכ"פ הוא כי ענין יציאתם או בקו אחד הוא משום כי כן הם משורשם אשר למעלה למעלה וכנז' 662.

[ב]

והנה בדברינו הנז' נקל לנו ליישב דברי הרב מ"ש בדרושי נקודות (פרק א' ושם פרק ג') כי הנקודות הם מעגלים ומקיפים על הנהי"מ דא"ק מטבורו עד סוף רגליו ע"ד הזו"ן המלביש לא"א, ואמר שם (פרק ג') כי החב"ד דהנקודות הם בג' פרקין קדמאין דהנהי"מ דא"ק, והחג"ת דהנקודות הם בהג' פרקין אמצעין דהנהי"מ דא"ק, והנהי"מ דהנקודות הם בהג' פרקין תתאין דהנהי"מ דא"ק, והכתר דהנקודות הוא מהטבור עד סוף הגוף, ע"ש. והרי מבואר מכ"ז כי הנקודות היו ג"כ בג' קוין ממש, ולכאורה יפלא כי הרי נודע הוא שהנקודות היו רק בקו אחד זה למטה מזה כמ"ש בשבירת הכלים (פרק ג' ושם פרק ד') ובתיקון (פרק ה') ובמלכים (סוף פרק ה'). אך בדברינו הנז' יש ליישב כ"ז בנקל, כי הנה אמרנו כי הגם שכל הפרצופים שבא"ק, הנה הי' (פז ע"ב) ספי' שבכל א' מהם הנה הם ג"כ רק בקו אחד, אך כללות הפרצופים יחד הם בג' קוין: הי' ספי' דא"א שבא"ק הוא באמצע, הי' ספי' דאבא שבא"ק הוא בימין, הי' ספי' דהאימא שבא"ק הוא בשמאל. וכבר בארנו תהלה לאל ית"ש בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' (ע"ש סי' א' ח' י"ד) כי היו הנקודות משותפים מכל אלו הג' פרצופים הכלליים שבא"ק, כי מהאימא שבא"ק הם מלכי העגולים, ומהאבא שבא"ק הם מלכי היושר, ובתוך שניהם בפנימיותם הנה היה הארת הא"א שבא"ק, כי רק ממנו ומשפעו היה נעשה כל מה שנעשה, וכמ"ש בספד"צ (פרק א' ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקו דלא הוו והוו ויהויין 663, וע' בדברי האר"י ז"ל במאמרי רשב"י (דף כ"ב סע"ד (מדפוה"ח תרנ"ח) ד"ה או יאמר) ע"ש 664. והרי עכ"פ הוא כי היו הנקודות משותפים מכל הג' פרצופים שבא"ק שהם א"א ואו"א, אשר בכללות כולם הם בג' קוים, א"א באמצע, אבא בימין, אימא בשמאל וכנז'.

⁶⁶² אמנם ד"ז צ"ע קצת, שכן לכאורה כל מלך ומלך בעת שיצא נשבר מיד ומת, ולא יכלו ב' מלכים למלוך כאחד אף פעם, וא"כ באמת לאמיתה לא שייך שתהיה בעולם הנקודות צורת קו.
⁶⁶³ עי"ש בהגר"א שם שזוהי בחינת מו"ס. ועי' תיקו"ז עו ע"ב שעיקר א"א הוא המו"ס, ועי' לעיל הערה

.175

⁶⁶⁴ ז"ל: או יאמר דלא הוו שלא תאמר שאותם העולמו' שנתבטלו ולא הוו נתהוו לפי שעה זולתו מבלי היות להם תליה בו ח"ו כי אין להם מציאות אפילו ברגע זולתו והיינו דקאמר בפ' פקודי בדף רנ"ד ע"ב ז"ל ות"ח רישא שירותא דמהמנותא. גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא וסליק גו מחשבה ניצוצין כו' הרי דאותם ניצוצות לא יצאו אפילו לפי שעה אלא משום דסליק גו מחשבה אלא שלא היתה אותה תלייה

וכן עד"ז הנה הם ג"כ כללות כל הנקודות יחד אשר מכל אלו הג' פרצופים כולם הם ג"כ בג' קוים, כי הנקודות דאימא הם בשמאל, והנקודות אשר מהאבא הם בימין, ודא"א הם באמצע. ובהעריך אותם זה בערך זה, הנה הוה כל הנקודות אשר מאימא בבחי' בג"ה שהוא קו שמאל, וכל הנקודות שמאבא בבחי' הח"ן שהוא קו ימין, ואשר מא"א שהוא נשמתם ופנימיותם בבחי' קו האמצעי כדת"י. והנה הם מלבישים על כללות נה"י דא"ק שמטבורו ולמטה (ובאמרי כללות ר"ל הכולל א"א ואו"א), החב"ד דהנקודות על הג' פרקין קדמאין דהנה"י, והחנ"ת דהנקודות על הג' פרקין האמצעין דהנה"י, והנה"י דהנקודות על הג' פרקין תתאין דהנה"י, והכתר דהנקודות מהטבור ולמטה דהא"ק עד סוף הגוף שבו, וכמ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ג). והכוונה הוא ע"פ מה שאמרנו על כללות הנקודות אשר מא"א ואו"א יחד, שכל הנקודות שמאימא הם בבחי' בג"ה, וכל הנקודות שמאבא הם בבחי' הח"ן, וכל הנקודות שמא"א הם בבחי' כדת"י. כי הנה כללות כל הנקודות אשר מא"א ואו"א יחד הנה הם ג"כ בג' קוין, והם מלבישים על כללות א"ק על הנה"י דכללות שמטבורו ולמטה, אשר שם ג"כ בבחי' ג' קוין, והוא בבחי' הכללות דא"א ואו"א שבו יחד, כי בזה הנה נקרא כל הנה"י דאבא שבו בשם נצח, וכל הנה"י דהאימא שבו בשם הוד, וכל הנה"י דהא"א שבו בשם ת"ת (ור"ל השליש התחתון דת"ת) ויסוד. אבל פרטות הנה"י דהאבא עצמו, הנה הם באמת רק זה למטה מזה ובקו אחד, וכן כל הנקודות שמאבא בפנ"ע המלבישים עליו ר"ל על הנה"י שבו הם ג"כ רק בקו אחד, והוא בקו ימין. ופרטות הנה"י דהאימא עצמה הנה הם רק זה למטה מזה ובקו אחד, וכן כל הנקודות שמאבא בפנ"ע המלבישים על הנה"י שבה הם ג"כ רק בקו אחד והוא בקו שמאל. אך דברי הרב אשר בנקודות (פרק ג) הנה הוא רק בכללות, כי בכללות הנה הם ג"כ בג' קוין הן הנה"י דכללות והן הנקודות דכללות וכמו שאמרנו, והרי ניהא בזה דברי הרב היטב.

אמנם הנה יש להעמיד דברי הרב ג"כ על הנקודות אשר מהאימא לבד שהם מלכי העגולים, והוא במה שנודע כי היו ו' מיני מלכים היינו מעתיק וא"א ואו"א וזו"ן, והנה עתיק וא"א שבהנקודות דהעגולים שהם כללות הכתר מכלל הנקודות דהאימא, הרי פשוט הוא כי יש להם ייחס עם הכתר הכללי שבא"ק שהוא הא"א שבו. וכן האבא שבהנקודות דהעגולים הנה יש לו ייחס עם האבא הכללי שבא"ק, כי מה שהיו הנקודות דהאימא הכללי שבא"ק שהם הנקודות דהעגולים הנה היו ו' מיני מלכים עתיק א"א או"א זו"ן, הרי הוא משום שהאימא עצמה הנה היא כלולה מכולם וכולם כלולים בה, וכנודע שהם כולם כלולים זב"ז ומיוחדים זב"ז, ולכן יצאו הנקודות ג"כ בו' מיני מלכים שהם עתיק א"א או"א זו"ן ופשוט הוא. והרי עכ"פ הוא כי המלכים דעתיק וא"א הנה יש להם ייחס עם הא"א הכללי שבא"ק, וכן המלכים דהאבא שבהעגולים הנה יש להם ייחס עם האבא הכללי שבא"ק. וכן צריכים אנו לדעת עוד כי ע"ד שאמרנו כי היה חילוק

מספקת לקיימה אלא לפי שעה. ודהו ג"כ אותם שהו מעיקרא קודם המתקלא דהיינו או"א הוצרכו להיות נשרשים בו עתה באופן שיצא הכל כמתקלא דכר ונוקבא ודע כי שרש הדינין בע"ק אלא ששם הם בדקו' והעלם גדו' ויתב על כרסייא דשביבין לאכפייא לון ועוד נבאר זה לפנינו בע"ה ואל תדמה בלבבך שאחרי שמוחא סתימאה נתקן כעין דכר ונוקבא וגם עתיקא קדישא נמי דכוותיה דהא מוחא סתימאה מתפרש ביה ג' זמנין לארבע ארבע ואילן אינון יהו"ה יהו"ה יהו"ה כדאיתא בתפילת ר' נחוניא בן הקנה שהם כעין זכר ונקבה ודא הוא חוורא דאנהיר ל"ג עיבר דאמרינן באדרא רבא דהא עתיקא כליל לון ודא הוא חד לעילא בגלגלת' שמא תאמר אף בהווא רישא דלא אתידע כן ח"ו שבו לא יצדק לא זכר ולא נקבה ולא שם ולא אות ולא כינוי. ואף בעתיקא כעין זכר ונקבה קאמרינן ואף אותיות יהו"ה ביה תליין לחוד ובז"א אינון כדקאמר באדרא זוטא ואפשר דהיינו דקאמר מתקלא קאים בגופיה שהוא עומד בעצמו לא אתאחד לעילא שאין שם מתקלא ח"ו ודי בזה סתרא גו סתרא היינו רישא דלא אתידע דהו סתרא גו סתרא ע"ק. אי נמי סתרא מוחא סתימאה גו סתרא גלגלתא. אם כן על ידי הסתר תוך הסתר שנעשו לעתיקא על ידי כך אתתקן ואזדמן לז"א להחיותו כי לא היה אפשר להיות לו יחס ודביקות עם התחתונים כי אם על ידי הסתרות אלו כי ההעלם הוא הגלוי וכדכתבין לעיל. אי נמי אזדמן לתקוני ז"א כי מתקוניו יצאו. ובאדרא רבא בדף קכ"ח ע"א וז"ל תאנא בצניעותא דספרא עתיקא דעתיקין סתרא דסתרין אתתקן ואזדמן כלו' אשתכח ולא אשתכח לא אשתכח ממש אבל אתתקן ולית דידיע ליה משום דהוא עתיק דעתיקין. אבל בתיקוניו ידיע כי הוא אינו נמצא מרוב העלמו ועל (ע"ג) ידי תיקוניו אזדמן להשפיע לתחתונים והנה התיקונים הם הנז' בחד גלגלתא כו'.

בא"ק בין פרטות הי' ספ"י שבכל פרצוף ופרצוף עצמו לבין כללות הפרצופים, כי פרטות הי' ספ"י שבכל א' היו בקו אחד, אבל כללות הפרצופים שבו הנה היו בג' קוין, הי' (פז ע"ג) ספ"י דהאבא שבו בימין, והי' ספ"י דהאימא שבו בשמאל, והי' ספ"י דהא"א שבו באמצע, כי הם השורש למציאות העיקרי דבחי' הג' קוין אשר באצילות וכנ"ל ענ"א.

הנה כן היה עד"ז במכל שכן בהג"ר דהנקודות ג"כ, [אמנם הג"ר אשר בכל הפרצופים עצמן דהא"ק הנה הם היו בכל א' ג"כ רק בקו אחד ע' לעיל ענ"ה אות א', אך הג"ר דהנקודות הנה הם היו ג"כ בג' קוין], ור"ל על הג"ר הכלליים שבהם, כי הרי היו הנקודות מו' מיני מלכים מעתיק וא"א ואו"א וזו"ן וכנז', והנה היה המלכים דעתיק וא"א באמצע והם היו מעגלים ומקיפים על הנה"י דא"א הכללי דא"ק, כי יש להם ייחס בהא"א הכללי וכנ"ל, והמלכים דהאבא הם בימין והם מעגלים ומקיפים על הנה"י דהאבא הכללי שבא"ק כי יש להם ייחס עם האבא הכללי, והמלכים דהאימא הם בשמאל ומעגלים ומקיפים על הנה"י דהאימא הכללי עצמה, ויהיה הכוונה והענין ג"כ ע"ד שאמרנו לעיל בהנקודות דהא"א ואבא ואימא הכלליים וכנ"ל. כן יהיה עד"ז ממש בהנקודות דהעתיק וא"א ואו"א וזו"ן הפרטיים אשר מהו' מיני מלכים אשר בהנקודות דהעגולים גופה, כי המלכים דעתיק וא"א דהעגולים הם בבחי' כדת"י בכללות העגולים כולן, והם מקיפים על הנה"י דהא"א הכללי אשר אותן הנה"י הנה הם בכללות כל הפרצופים הכלליים יחד שבא"ק רק בבחי' שלישי התחתון דת"ת ויסוד. והמלכים דהאבא דהעגולים הם בבחי' הח"ן בכללות העגולים כולן, והם מעגלים ומקיפים על הנה"י דפרצוף אבא הכללי שבא"ק, אשר אותן הנה"י הם בכללות כל הפרצופים הכלליים שבא"ק רק בבחי' נצה. והמלכים דהאימא שבהעגולים הם בבחי' בג"ה בכללות העגולים כולן, והם מעגלים ומקיפים על הנה"י דפרצוף האימא הכללי אשר אותן הנה"י הנה הם בכללות כל הפרצופים הכלליים יחד שבא"ק רק בבחי' הוד. והמלכים דהזו"ן דהעגולים הנה הם שניהם רק בבחי' המלכות דהעגולים, והם מקיפים על עטרת היסוד דהא"א הכללי.

וזהו שאמר הרב בדרושי נקודות (פרק ג) כי הכתר דהנקודות הוא על השלישי תחתון דת"ת וחב"ד דהנקודות על הג' פרקין עלאין דהנה"י, והג"ת דנקודות על הג' פרקין האמצעין דהנה"י, והנה"י דהנקודות על הג' פרקין תתאין דהנה"י. ויהיה כוונת הרב על הנקודות דהעגולים עצמן שהם הנקודות אשר מהאימא הכללי לבד, שהם מעגלים ומקיפים על הנה"י דהא"ק הכללי אשר מהטבור ולמטה שבו, וכמ"ש ג"כ בדרושי נקודות (פרק א בהמ"ב שם) ע"ש.

[ג]

הנה מה שאמרנו שהנקודות בכללם היו ג"כ בג' קוים, הרי נתבאר בכוונתינו שהכוונה הוא על הו' מיני מלכים אשר אמר הרב בשבירת הכלים (פרק ו), כי היה ו' מיני מלכים מעתיק וא"א ואו"א וזו"ן, וע"ז אמרנו כי כל המלכים דעתיק וא"א היו באמצע, וכל המלכים דהאבא היו בימין, וכל המלכים דהאימא היו בשמאל, והרי הוא בג' קוים. אמנם כל המלכים דהעתיק עצמו אשר באמצע, הנה הם היו באמת רק בקו אחד וזה למטה מזה, וכן כל המלכים דהאבא עצמו אשר בימין הנה היו ג"כ כולם רק זה למטה מזה ובקו אחד, וכן כל המלכים דהאימא עצמה אשר בשמאל היו ג"כ כולם רק זה למטה מזה וכולם בקו אחד, ועד"ז המלכים דהזו"ן, והוא מה שנודע שהנקודות היו כולם בקו אחד.

אמנם במב"ש (שע"ב ח"א פ"ו וכן שם ח"ב פ"א) מבואר שם כי גם בהמלכים דכל א' עצמו היה ג"כ חילוק בין הג"ר להזו"ת, כי הג"ר היו בג' קוים והזו"ת היו בקו אחד. וכן הוא ג"כ בע"ח שער המלכים (סוף פרק ה). ולכאורה קשה כי הרי אמרנו לעיל אות א' כי סיבת יציאתם בקו אחד הוא משורשם אשר משם יצאו וכנ"ל, ע"ש. א"כ הרי אין חילוק בזה בין הג"ר להזו"ת, ובאיזה סיבה נשתנו הג"ר מתכונתם העיקרי שבשורשם העליון ונסדרו הם בג' קוים. ובמב"ש שם (פרק ו) אמר הטעם כי הוא משום ע"י שהג"ר לקחו מאורות האוון ע' דרושי נקודות (פרק ב), אמנם לפי דברינו לעיל ענ"א הרי היו אורות האוון בפרטות ג"כ רק בקו אחד.

אך הענין בזה הוא ע"פ דברינו לעיל אות ב', כי עומק שורש הג"ר אשר בכל א' הנה הוא בהג"ר הכלליים דהא"ק (ע' שער דרושי אבי"ע בהד' פרקים אחרונים בפ"ב שם), וכן הוא גם (פז

ע"ד} בפרטות כל הנקודות, כי הגם שעיקרם הוא מהנה"י דהאימא שבא"ק אשר הם בקו אחד, אך הג"ר שבכל א' אשר שורשם הנעלם הוא בהג"ר הכלליים דהא"ק אשר הם בג' קוים בכללם. ולכן כאשר לקחו הם מאור האוזן שהוא מהג"ר (כי אור האוזן הוא מהבינה שבהגלגלתא כנודע), הנה התעורר בהם עי"ז השייכות והייחס אשר יש להם בהג"ר הכלליים. ונמשך ונטה כל א' לצד שורשו הנעלם, הכתר דכל א' נמשך לצד הא"א הכללי שהוא באמצע, והחכמה דכל א' נמשך לצד האבא הכללי שהוא בימין, והבינה דכל א' נשארה בהנה"י דהאימא עצמה שהיא בשמאל. ובוזה היה נמצא שהג"ר דכל נקודה היו בג' קוים הגם שעיקר יציאתם הנה היו כולם מהנה"י דהאימא שבא"ק שהם בקו אחד וכנ"ל אות א', עכ"ז הנה היו הג"ר דכל א' בג' קוים, כי עי" קבלתם מאור האוזן הנה נתעורר ונתגלה בהם הייחס אשר להם בהג"ר הכללים אשר בכללם הם בג' קוים כנ"ל ענ"א, ונטה כל א' מהג"ר שבהנקודות לצד שורשו הנעלם אשר בהג"ר הכלליים, ועמדו עי"ז ג"כ בג' קוים וזהו שאמר הרב שהג"ר דהנקודות היו בג' קוים.

[ד]

והנה ע"פ דברינו הנז' באות ב' ג' הנה יהיה הענין דבחי' ג' קוים אשר היה בהנקודות ג"כ על ג' פנים: אחד, בכללי כללות. ואחד, בכללות. ובאלו ב' הפנים לא היה חילוק בין הג"ר להז"ת. ואחד בפרטות כל א', אשר הן בהכללי כללות (ר"ל בפרטות הכללות אשר בהם ג"כ, ובערך הכללי כללות הנה הוא בחי' פרטי פרטות) ואשר הן בהכללות, ובוזה הנה היה החילוק בין הג"ר להז"ת.

הפנים הא' אשר בכללי כללות, הנה הוא מה שאמרנו לעיל אות ב', כי הנה היו הנקודות משותפים מכל הג' פרצופים הכלליים שבא"ק שהם א"א ואו"א שבו, ובכללות כולם יחד הנה הם הג' קוים שבו, ימין ושמאל ואמצע. והנה הם מיוחדים בו באחד, והוא כללות א"ק שהוא אחד, כי כל א"א הכללי שבו הנה הוא בחי' כדתי"ם שבו, וכל אבא הכללי הוא בחי' הח"ן שבו, וכל אימא הכללי היא בחי' בנ"ה שבו. וכן עד"ז הנקודות אשר מכללות כולם יחד, ויצאו מהנה"י אשר מטבורו ולמטה דכללות ומעגלים ומלבישים עליהם, הנה יהיו כל הי' נקודות אשר מבחי' א"א בבחי' כדתי"ם הנקודות, והם מלבישים על השליש תחתון דת"ת דכללות אשר מהטבור עד סוף הגוף ועל היסוד ועטרה דכללות, והרי הם באמצע. וכל הנקודות אשר מהאבא הנה יהיו הם בבחי' החח"ן דהנקודות, והם מלבישים על הג' פרקי הנצח דכללות, והרי הם בימין. וכל הנקודות אשר מהאימא הנה הם בבחי' בנ"ה דהנקודות, והם מלבישים על הג' פרקי הוד דהכללות והרי הם בשמאל. והרי לנו כי כל הנקודות בכללות הנה הם בג' קוים ימין ושמאל ואמצע, ואין חילוק בזה בין הג"ר להז"ת כלל. וכ"ז הוא בבחי' הנקודות דכללי כללות, שהרי הם מכל הג' פרצופים הכלליים שבא"ק בכללות, כולם יחד והם כולם אחד.

הפנים הב' אשר בכללות, הנה הוא ג"כ ע"פ דברינו לעיל אות ב', כי היה כללות הנקודות אשר מכל פרצוף ופרצוף הכללי מו' מיני מלכים שהם עתיק א"א או"א זו"ן. והנה היה כל הי' נקודות דהעתיק והא"א שבכל פרצוף באמצע, וכל הי' נקודות דהאבא שבכל פרצוף בימין, וכל הי' נקודות דהאימא שבכל פרצוף בשמאל, וכל הנקודות דהזו"ן שבכל פרצוף [שהם שניהם מהמלכות (הכולל בתוכה כל הנה"י⁶⁶⁵) והם מלבישים על עטרת היסוד והרי הם ג"כ] באמצע. והרי הנה כללות הו' מיני מלכים שבכל פרצוף הכללי ג"כ בבחי' ג' קוים. ואין חילוק בהם בין הג"ר להז"ת, כי הרי כל הי' נקודות דהעתיק והא"א היו באמצע, וכל הי' נקודות דהאבא היו בימין, וכל הי' נקודות דהאימא היו בשמאל וכנ"ל.

אמנם בפרטות הי' נקודות אשר בכל מלך ומלך מהו' מיני מלכים הנז', בפרטות הי' נקודות שבכל א' גופה, הנה בהם היה החילוק בין הג"ר להז"ת שאמר הרב במבו"ש הנ"ל אות ג', כי הג"ר דכל מלך הם היו עומדים בו ג"כ בג' קוים {פח ע"א} וכנ"ל אות ג', אבל הז"ת דכל מלך הנה היו זה למטה מזה ובקו אחד. וכ"ז הוא בפרטות הז"ת אשר בכל מלך ומלך מהו' מיני מלכים הנז',

⁶⁶⁵ עי' זהר ויצא קנא ע"ב.

ומשום שעיקר גילוי הנקודות ופעולותיהם שנעשה ויצא מהם, הן בעת מלכותם והן בעת מיתתם, הנה הוא מהז"ת הפרטיים, לכן אמר הרב ברוב המקומות (בשבירת הכלים פרק ג ופרק ד ובתיקון פרק ה ובמלכים סוף פרק ה) שהנקודות היו בקו אחד הגם שבכללות ובכללי כללות היו הם ג"כ בג' קוים וכנ"ל.

והעיקר בזה הוא כי הגם שהאמת הוא שבכללות וכן בכללי כללות הנה היו גם הנקודות בג' קוים, עכ"ז הנה לא היו מקושרים ומיוחדים זה בזה בבחי' פרצוף אחד ע"ד התיקון דג' קוים אשר לאחר התיקון ע"י השם מ"ה, אלא שכל בחי' הז"ת אשר גם בכללות ובכללי כללות היו אז ג"כ כל א' לעצמו ולא היו מיוחדים זב"ז כלל, הגם שהיו עומדים בצורת ג' קוים, כי ע"י תוקף גבורתם אשר בהז"ת הנה נפרדו, והיו כל א' לעצמו גם בהכללות ובכללי כללות, הגם שהיה עמידתם בצורת ג' קוים, ולכן אמר הרב שהז"ת היו בקו אחד והבן ודי בזה.

[ה]

אמנם עדיין הדברים צריכים ביאור, כי הרי לפי דברינו אשר מאות א' עד כה הנה נמצא כי הז"ת והנקודות אשר הם היו זה למטה מזה ובקו אחד, הנה הם יצאו ג"כ מהנה"י דהאימא שבא"ק (ועד"ז הוא בהנקודות שבאבא ובהנקודות שבעתיק וא"א) אשר הם ג"כ בקו אחד וזה למטה מזה, וכן הם מעגלים ומלבישים עליהם. והנה מבואר הוא מדברי הרב בנקודות (פרק ג) כי החסד הנה הוא מלביש על הפרק האמצעי דהנצח, והנצח הנה הוא מלביש על הפרק תחתון דהנצח, והגבורה הנה הוא מלביש על הפרק האמצעי דההוד, וההוד על הפרק תחתון דההוד, והת"ת הנה הוא מלביש על הפרק האמצעי דהיסוד, והיסוד על הפרק התחתון דהיסוד וכמבואר כ"ז בדרושי נקודות (פ"ג) ע"ש. והרי הוא קשה לכאורה מאד, כי מאחר שאמרנו שהנה"י דהאימא היו זה למטה מזה ובקו אחד, והרי היה כל ההוד למטה מהנצח⁶⁶⁶, וכן כל היסוד למטה מההוד, וא"כ הרי הנצח והנקודות אשר הלביש על הפרק תחתון דהנצח דהאימא, הנה היה הוא למעלה מהגבורה דהנקודות אשר הלביש על הפרק האמצעי דההוד דהאימא. וכן היה למעלה הרבה מהת"ת דהנקודות אשר הלביש על הפרק האמצעי דההוד דהאימא, וכן ההוד דהנקודות אשר הלביש על הפרק האמצעי דהיסוד דהאימא. והיה סדרן לפי זה: חסד, נצח, גבורה, הוד, ת"ת, יסוד, כי כן היה סדרן דהנקודות לפי הנוכח מאחר שהם כולם בקו אחד וזה למטה מזה. ולא עוד אלא שיהיה נמצא שהנצח דהנקודות היה ג"כ גבוה למעלה גם מהבינה דהנקודות (וכן יהיו הגבורה וההוד למעלה מהדעת, כי הגם שהג"ר דהנקודות היו בג' קוים וכנ"ל, אך הבינה הנה היא נשאר במקומה, כי הרי היא מקו שמאל והיא מלביש על הפרק עליון דהוד דאימא וכמ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ג). וההוד דאימא הרי הוא כולו למטה מהנצח שבה כנז', וא"כ הרי החסד והנצח דהנקודות אשר הם על הפרק האמצעי והתחתון דהנצח דאימא, הנה יהיו הם גבוהים מהבינה דהנקודות אשר היא מלביש על הפרק עליון דההוד דהאימא. והרי יהיה לפי"ז סדרן דהנקודות אשר הם זה למטה מזה ובקו אחד, הנה יהיה סדרן: חסד, נצח, בינה, גבורה, הוד, דעת, ת"ת, יסוד.

וכ"ז הוא קשה מאד, ואי אפשר להאמר. כי הרי כל הז"ת הם יצאו מהבינה, ע' נקודות (פרקים ד ה) ושבירת הכלים (פרק א), ואיך יהיה החסד נצח גבוהים ולמעלה ממנה. וגם בענין הסדר דהז"ת הנה מבואר בדרושי נקודות (פרק ד) שהיה עמידתם זה למטה מזה, חג"ת נה"י כסדרן, וכל החב"ד היו למעלה מהם כמ"ש שם (פרק ג) וכן במב"ש (שע"ב ח"א פרק ו) ובכ"מ ופשוט הוא. והרי נמצא כי סדרן דהכתב"ד חג"ת נה"י דהנקודות אשר הם בקו אחד זה למטה מזה, והלבשתם (פח ע"ב) על הנה"י אשר הם ג"כ זה למטה מזה ובקו אחד, חב"ד על הפרקי עליונים, והחג"ת על האמצעים, והנה"י על התתאין, הנה הם סותרים זה את זה.

⁶⁶⁶ לפי דברי רבינו כאן לכאורה בע"כ לא"ק אין ב' רגליים.

אמנם הוא הנה כבר בארנו תהלה לאל ית"ש בכ"מ מדברינו כי ענין ההתלבשות דהעליון בהתחתון הנזכר בדברי האריז"ל הנה עומק הכוונה הוא על חלקי או"א הנמשך בטיפת הזרע דמ"ד ומ"ן להשתתף בבנין הולד, כי כל טיפת זרע הנה מורכב מב' בחי', ור"ל מב' מציאויות: אחד, מציאויות עצמות הולד עצמו. ואחד, מחלקי או"א המשתתפים בבנינו. וכל טיפת הזרע בכללה הנה היא נלקח מהנה"י, ור"ל כי שם הוא נתהווה ונתגלה ע' פרקי הצלם (פרק א ושם בסופו). וזהו עומק הענין דהתלבשות הנה"י דהעליון בהתחתון הנזכר בכל מקום, והכוונה הוא על חלקי או"א הנמשך בטיפת הזרע שהוא מהנה"י דאו"א להשתתף בבנין הולד. אמנם הוא נעשה בו לעצם מעצמיו ובשר מבשרו וכמבואר כ"ז בשער המוחין (מפרק ה והלאה), אבל עיקר כל פרצוף הוא באמת בפנ"ע מראשו עד סיומו כולו, כל עליון למעלה מהתחתון לגמרי, אלא שהתלבשות זב"ז הוא על חלקי דכל עליון הנמשך ומשתתף בבנין התחתון ונעשה בו לעצם מעצמיו וכנ"ז.

ואחר כ"ז, הנה נקל לנו להבין היטיב את ענין ההתלבשות דהנקודות אשר הם בקו אחד כחב"ד חג"ת נה"י, ומבינה והלאה הנה הם בקו אחד זה למטה מזה, והם מלבישים על השליש תחתון דת"ת והט' פרקין דהנה"י (דפרצופי א"ק) אשר הם ג"כ בקו אחד וזה למטה מזה. והלבשתם הוא חב"ד על הג' פרקין עלאין דהנה"י, וחג"ת על האמצעין, ונה"י על התתאין. והקשינו בזה כי איך אפשר שיצוייר אלו ב' הסדרים יחד, כי הרי יהיה החסד למעלה מהבינה והדעת, וכן יהיה הנצח למעלה מהבינה והדעת והת"ת והגבורה, וכן הגבורה יהיה למעלה מהדעת, וההוד יהיה למעלה מהדעת והת"ת. וכ"ז הוא דבר שאי אפשר להאמר, וגם הוא נגד הסדר דכחב"ד חג"ת נה"י כסדרן.

אמנם מאחר שאמרנו כי כל ענין ההתלבשות הנה הוא רק על חלקי דאו"א הנמשך בטיפת הזרע להשתתף בבנין הולד ונעשה בו לעצם מעצמיו, והנה הוא באמת רק בבחי' תמצית הארה לבד מאו"א העיקריים, כי עיקרן דאו"א הם בפנ"ע ולמעלה, וא"כ הרי ניחא לנו ענין ההתלבשות אשר בענינינו ג"כ, כי עיקרן דהנקודות הם באמת כחב"ד חג"ת נה"י כסדרן, ומבינה ולמטה הם בקו אחד וזה למטה מזה. אך הלבשתם על הט' פרקין דהנה"י אשר הם ג"כ בקו אחד זה למטה מזה, הנה הכוונה הוא רק על תמצית הארה הנמשך ומתפשט מאותן הט' פרקין דהנה"י דא"ק להשתתף בבנין הנקודות, כי כל מציאות הנקודות שורשם הוא מטבורו ולמטה דא"ק ומהט' פרקין דהנה"י שבו. ונמשך בהנקודות תמצית הארה מכולם ומתלכשים בהם ונעשים בהם לעצם מעצמיהם, והוא משום כי מהם הם נמשכים ויוצאים.

ומ"ש הרב שחב"ד הם בהג' פרקין עלאין דהנה"י, והחג"ת בהאמצעין, ונה"י בתתאין, הכוונה הוא על כחם ושורשם, כי השורש דהחב"ד דהנקודות אשר ממנו הם יוצאים הנה הוא בהג' פרקין עלאין דהנה"י דא"ק, והשורש דהחג"ת דהנקודות הוא בהג' פרקי האמצעיים דהנה"י דא"ק, והשורש דהנה"י דהנקודות הוא בהג' פרקין תתאין דהנה"י דא"ק. אמנם סדרן ועמידתן הוא כחב"ד חג"ת נה"י כסדרן, אלא שבהם הנה מתפשט ומתלבש תמצית הארה מהט' פרקין דהנה"י שהם שורשם כנ"ז.

ואין להרהר ולומר כי הרי גם בזה עדיין אין ארוכה לקושייתנו הנז', כי הרי גם בזה יהיה נמצא ששורש החסד הוא למעלה משורש הבינה והדעת, וכן שורש הנצח הוא ג"כ למעלה משורש הבינה והדעת והגבורה והת"ת, וכן שורש הגבורה הוא למעלה משורש הדעת, וכן שורש ההוד הוא למעלה משורש הדעת והת"ת וכקושייתנו הנ"ל. כי מאחר שגם הנה"י דכל פרצוף ופרצוף שבא"ק הנה הם ג"כ רק בקו אחד וזה למטה מזה, והרי הנה הנצח בכל הג' פרקין שבו שהם שורש החח"ן למעלה מההוד בכל הג' פרקין שבו שהם שורש הבג"ה, וכן ההוד בכל הג' פרקין שבו הנה הוא למעלה מהיסוד בכל הג' פרקין שבו שהם שורש הדת"י, {פח ע"ג} והרי יהיה הקושיא על השרשים ע"ד שהקשינו לעיל על מציאותם.

אך הענין בזה הנה הוא באמת עמוק מאד ושמע והבן, כי הנה עומק הענין מה שהנה"י דא"ק הגם שהם מסודרים בקו אחד זה למטה מזה, ועכ"ז הנה נעשו הג' פרקי דנצח שורש לחח"ן, והג' פרקי דההוד שורש לבג"ה, והג' פרקי דהיסוד שורש לדת"י, הגם שכ"ז הנה הוא רק ע"פ

התכונה דג' קוין, אבל כאשר שהם כולם בקו אחד הרי אינם בחח"ן בג"ה דת"י, אלא בחב"ד הג"ת נה"י זה למטה מזה. אך הענין הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל ענף ה' אות ב', שתכונת ג' קוים הנה הוא באמת מיוסד בהם גם בהיותם בקו אחד, ונעשה מציאותם בעצם וראשונה מיוסד על ב' התכונות יחד וכנ"ל ענ"ה אות ב' ע"ש. וא"כ הרי ניחא מה שהג' פרקי נצח הם שורש לחח"ן, והג' פרקי הוד הם שורש לבג"ה, והג' פרקי יסוד הם שורש לדת"י, כי כ"ו הוא מתכונת הג' קוין אשר מיוסד בהם גם בהיותם בקו אחד ואינם סותרים זה לזה כלל, כי נתייסדו מתחילה על אלו ב' התכונות כנז'.

ואחר כ"ז הנה נאמר עוד, כי הנה פשוט הדבר מה שהנצח הוא שורש לחח"ן והוד לבג"ה ויסוד לדת"י, הנה הוא משום כי בתכונת ג' קוים המיוסד בהם כנז'. הרי נמצא כי הנצח הוא ענף החסד, והחסד הוא מתפשט מהחכמה, ועי"ז הרי כלול הנצח מהחסד והחכמה, ולכן נעשה הנצח דהעליון שורש לכל החח"ן דהתחתון, ועד"ז הוא בהוד שהוא ענף הגבורה, והגבורה הוא מתפשט מהבינה, ועי"ז הנה כלול הוד מהגבורה והבינה, ולכן נעשה הוד דהעליון שורש לכל הבג"ה דהתחתון. וכן הוא בהיסוד שהוא ענף הת"ת והדעת, והוא עולה עד הדעת, והדעת מתגלה בו (ע' שבירת הכלים פרק ג ונסירה סוף פרק ג ושם פרק ח), והרי כלול היסוד מהת"ת והדעת, ולכן הוה היסוד דהעליון שורש לכל הדת"י דהתחתון.

והרי לנו מכ"ז כי כל מה שהפרק האמצעי דהנצח העליון הוא שורש להחסד דהתחתון הנה הוא רק משום החסד דהעליון הכלול בו, וכן מה שהפרק עליון דההוד הוא השורש להבינה דהתחתון הנה הוא רק משום הבינה דהעליון הכלול בו. והרי נמצא כי עיקר השורש להחסד דהתחתון הנה הוא באמת רק החסד דהעליון עצמו, ועיקר השורש להבינה דהתחתון הנה הוא באמת רק הבינה דהעליון עצמו ועד"ז בכלם.

והרי ניחא בזה מה שהקשינו על הנה"י דא"ק אשר הם בקו אחד והם השורש לה"י ספי' דהנקודות. וא"כ הרי יהיה השורש דהחסד למעלה מהשורש דהבינה והדעת, והשורש דהנצח למעלה מהשורש הבינה והדעת והגבורה והת"ת, וכן כו' כו' וכמו שהארכנו להקשות בזה לעיל. אבל לפי דברינו עתה הרי הוא ניחא, כי עיקר השורש לכל ספי' וספי' דהתחתון הנה הוא באמת רק אותה הספי' ממש אשר כנגדה בהעליון. והרי הוה העליון שבעליון השורש להעליון שבהתחתון, והתחתון שבהעליון השורש להתחתון שבתחתון. ומה שאמר הרב שהט' פרקין דהנה"י דהעליון הם השורשים לכל הנקודות, הכוונה הוא רק משום שבהם נכללים כל ה"י ספי' דהעליון כנ"ל, והם מתפשטים ומתגלים לצורך התחתון רק ע"י הט' פרקין דהנה"י. אבל הכחב"ד חג"ת עצמן דהעליון הם נעלמים מהתחתון ע' פרקי הצלם (סוף פרק א). אבל באמת הנה עיקר השורש דכל ספי' וספי' דהתחתון הנה הוא רק אותה הספי' שכנגדה בהעליון, העליון להעליון והתחתון להתחתון, ומתפשט כחם ונמשך תמצית הארה מהם ויוצא מהכח לפועל בטיפת הזרע המתהווה מהנה"י, ושם נכללים כולם באחד, בטיפת המ"ד שמאבא ובטיפת המ"ן שמאימא. ובעניינינו שהוא בעולם הנקודות, הנה יצאו המ"ד ומ"ן כל א' לעצמו כנודע בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג'. אבל עכ"פ הוא כי בטיפת מ"ד ומ"ן היוצא מהנה"י בתמצית הארה וכח מכל המ' פרקין שבהם, הנה שם נכללים באמת גם כל התמצית הארה מכל ה"י ספי' כולם דהעליון בהעלם גדול כולם יחד, ומזה נעשה כל ה"י ספי' דהתחתון, ונעשה כל א' מהכח והשורש דכל ספי' עליונה שכנגדה אשר בהעליון, והרי ניחא היטיב כל מה שהקשינו ודי בזה והבן. {פח ע"ד}

והאמת הוא כי בדברינו הנז' הנה יש בזה עוד פנים ליישב את קושייתנו ג"כ נכון היטיב ביותר פשוט. והיינו כי הרי כל קושייתנו הנז' בענין השורשים כי הם מתהפכים מעליון לתחתון ומתחתון לעליון, הנה הוא רק על היותם בקו אחד וכנ"ל. אבל מאחר שהעליון כי מה שהג' פרקי דהנצח הם השורש לחח"ן, והג' פרקי דההוד הם השורש לבג"ה, והג' פרקי דהיסוד הם השורש לדת"י, הגם שכ"ז הנה הוא באמת רק בהיותם בג' קוין דוקא, אמנם הוא משום כי אלו ב' התכונות דקו אחד והג' קוין הנה ישנם בהי' ספירות לעולם שניהם יחד, כי גם בהעולמות שלמעלה אשר שם הם גילוי דקו אחד, הנה נתייסד בהם בהעלם תכונת דג' קוין ג"כ משום צורך הד' עולמות אבי"ע ולכל ההנהגה של עתה. וכן בעולם האצילות אשר הוא בג' קוין, הנה נתייסד בו בהעלם תכונת

דקו אחד ג"כ (כי בן הם בשורשם שהוא בעולם הנקודות), והוא לצורך תיקון העתיד וכנ"ל ענ"ה. אך עכ"פ הוא כי שרשי החח"ן דהנקודות אשר הם בהנצח דא"ק, ושרשי הבג"ה שהם בההוד דא"ק, ושרשי הדת"י שהם בהיסוד דא"ק, הנה כ"ז הוא רק ע"י התכונת דג' קוין אשר ישנם גם בהנה"י דא"ק לעולם ג"כ עכ"פ. ובתכונת דג' קוין. הרי הוה באמת החסד למטה ונמוך מכנגד הדעת והבינה, והנצח הוא למטה ונמוך מכנגד הבינה והגבורה והדעת והת"ת, וכן ההוד הוא למטה ונמוך מכנגד הדעת והת"ת. ועד"ז הוא ג"כ בשורשם דהנקודות הנמשך מהחב"ד חג"ת העיקריים בהט' פרקין דהנה"י ע"פ התכונת דג' קוין. הרי הוה הפרק האמצעי דהנצח שהוא שורש החסד הנה הוא כנגד הפרק האמצעי דההוד שהוא למטה מהפרק עליון דההוד שהוא שורש הבינה.

והרי הוה שורש הבינה למעלה משורש החסד, וכן הוא הפרק האמצעי דהנצח ג"כ רק כנגד הפרק האמצעי דהיסוד שהוא למטה מהפרק עליון דהיסוד (כי התחלת היסוד הנה הוא מהטבור על ב' הכליות כמ"ש הגר"א בתיקונים תיקון כא דף נ סע"ד), שהוא שורש הדעת. והרי הוה בזה שורש החסד למטה משורש הדעת, וכן הפרק תחתון דנצח דא"ק שהוא שורש הנצח דהנקודות, הנה ע"פ תכונת דג' קוין, הרי הוא כנגד הפרק תחתון דהיסוד שהוא למטה מהפרק האמצעי והעליון דהיסוד, שהם שורש הדעת והת"ת. וכן הוא נגד הפרק תחתון דהוד שהוא למטה מהפרק האמצעי והעליון דהוד, שהם שורש הבינה וגבורה.

והרי הוה שורש הנצח למטה משורש הבינה והדעת והגבורה והת"ת, וכן הפרק תחתון דהוד דא"ק שהוא שורש ההוד דנקודות הנה ע"פ תכונת דג' קוין הרי הוא כנגד הפרק תחתון דהיסוד שהוא למטה מהפרק האמצעי והעליון שבו שהם שורש הדעת והת"ת, והרי הוה שורש ההוד למטה משורש הדעת והת"ת. וכ"ז הנה הוא ע"ד הסדר דכל פרצופי האצילות אשר הנה"י העליון הוא השורש לכל ה' ספי' דהתחתון (כמ"ש בדרושי נקודות פרק ב), ושם הנה הוא הכל מכוונים היטיב, כי מאחר שהם שם כל א' בג' קוין, הרי הוה השורשים מכוונים עם הענפים, העליון להעליון, והתחתון להתחתון. וכן הוא ג"כ בענינינו, כי הנה הגם שהנה"י אשר בכל פרצוף פרטי שבא"ק הנה הם בקו אחד זה למטה מזה, אך עכ"ז הנה מיוסד בכל א' התכונה דג' קוין ג"כ. וכל מה שאמר הרב שהג' פרקי דהנצח הוא השורש להחח"ן, והג' פרקי הוד להבג"ה, והג' פרקי יסוד להדת"י, הנה הוא רק ע"פ תכונת דג' קוין הכלול ומיוסד בהם ג"כ, ועכ"ז הנה מכוונים באמת השורשים עם הענפים היטיב, העליון להעליון, והתחתון להתחתון וכנ"ז, והרי ניחא בזה קושייתנו הנ"ל פשוט היטיב.

ענף ז' אות א'

ומעתה נשלים דברינו בענין ההתפשטות הראשון אשר להעולמות ב"ע אם שהיה בקו אחד או בג' קוין, אם בכללות אם בפרטות וכנ"ל ריש ענ"ו. ונאמר בזה כי הנה בארנו לעיל כלל ז' שההתפשטות הראשון אשר להעולמות ב"ע הנה היה {פט ע"א} החיצוניות דהפנים והאחור דתנה"י דא"ק אשר ירדו למטה מרגליו אחר ההסתלקות הראשון דלהאצילות, והיה ירידתם במקום העתיד להבי"ע, וכדי להעשות שורש להבי"ע, וכ"ז הנה הוא ההתפשטות הראשון אשר להבי"ע וכמו שבארנו שם בארוכה, ע"ש. וא"כ הרי באותן התנה"י דא"ק הנה העלינו לעיל בכל דברינו כי בפרטות כל פרצוף שבו הנה היו בקו אחד, אבל בכללות כולם יחד הנה הם בג' קוים, התנה"י דהאבא שבא"ק בימין, והתנה"י דהאימא שבא"ק בשמאל, ודא"א שבא"ק באמצע. וא"כ כאשר ירדו החיצוניות דכל אותן התנה"י למטה מרגליו לצורך ההתפשטות הראשון דלבי"ע, הנה פשוט הדבר שהיה ירידתם ע"ד שהם למעלה התנה"י דכל א' בפנ"ע הם בקו אחד, אך בכללות כולם יחד הם בג' קוים. והיה ההתפשטות הראשון דלהבי"ע ע"ד ההתפשטות הראשון דלהאצילות וכנ"ל ריש ענ"ו, והיה כל ההתפשטות הא' אשר לכל הד' עולמות אבי"ע כולם שוים, כי היה חילוק בהם בין פרטות לכללות, כי בפרטות היו בקו אחד ובכללות היו בג' קוים וכמו שהוא בא"ק והעקודים וכנ"ל ענ"א. וכן היה הסדר ג"כ בכל הנקודות וכנ"ל ענ"ו אות ד', אלא שבהנקודות היו נפרדות זה מזה ולא היו מקושרים יחד כהראוי, גם בהג"ר שלהם בין היותם בקו אחד אשר

בפרטות, ובין היותם בג' קוין אשר בכללות. משא"כ בא"ק והעקודים ובכל ההתפשטות הא', הנה היו מיוחדים זב"ז לעולם. אבל עכ"פ הוא כי היו כולם בסדר אחד, ור"ל כי א"ק והעקודים וכל ההתפשטויות הא' אשר לכל הד' עולמות אבי"ע, וכן הנקודות כולם הנה הם כולם היו בסדר אחד בזה, כי בפרטות ה' ספי' דכל פרצוף הנה היו בקו אחד, ובכללות ר"ל בצירוף כולם יחד היו בג' קוין. אבל ההתפשטות הב' דכל הד' עולמות אבי"ע שהם המציאות העיקרי שבהם, הנה הם בג' קוין ממש בכל, ר"ל הן בכללות והן בפרטות. אמנם העולמות דא"ס⁶⁶⁷ אשר למעלה מא"ק הנה בהם הוא הסדר להיפך, כי הם כולם רק בקו אחד לעולם וכמו הקו דא"ס.

והרי נבחן כלל המציאות כולו בג' הבחנות: העולמות דא"ס הם רק בקו אחד לעולם, והעולמות אבי"ע מעת התיקון דמעשה בראשית אשר ע"י שם מ"ה הנה הם בג' קוין לגמרי, והא"ק והעקודים וההתפשטות הא' אשר להאבי"ע וכן עולם הנקודות הנה בהם הוא החילוק בין הפרטות לכללות, כי בפרטות הם בקו אחד ובכללות הם בג' קוין.

אמנם כ"ז הנה הוא ג"כ רק בבחי' הכמות שהוא בגילויים ומציאותם, אבל בבחי' האיכות שהוא בכוונה ורצון, הנה מיוסדים כולם באמת על ב' התכונות יחד. כי גם הקו דא"ס הגם שהוא כולו רק קו אחד, עכ"ז הנה מיוסד גם הוא על תכונת שורש דג' קוין ג"כ, להיות שורש השרשים לכל הד' עולמות אבי"ע שהם רק בג' קוין, כי ע"ז הנה יצא ונעשה כל הבחי' דריבוי נגד היפוך תמורות⁶⁶⁸ אשר על ידם הוא כל הבחירה ושכר ועונש, כי עליהם הוא כל התורה והמצוה, ובהם הוא כל ההנהגה כולה של עתה עד עת התיקון דימות המשיח ותחיית המתים. וכן כל העולמות אבי"ע הנה הגם שכל גילויים ומציאותם הוא על הבחי' דג' קוין, עכ"ז הנה כלול בהם התכונה דבחי' קו אחד ג"כ, כי הוא השורש להאור דתיקון העתיד המיוסד ועומד בכלם בהעלם לעולם, כי לבסוף יחזרו כולם להיחוד והעילוי דקו אחד לבד, שיתייחדו ויאירו כולם באור פני מלך היים בהגילוי ויחוד דאור א"ס, ויתייחדו כולם בו ישר ומכוון בלי נטייה להקצוות כלל, ר"ל שיתבטל אז כל בחי' הקצוות והגבול, ויאר בכלם רק אור א"ס לבד. ויעמדו אז כולם רק בהגילוי דקו אחד ובבחי' הקו דאור א"ס, וכמו שכתבנו כ"ז בכמה מקומות לעיל. ועכ"פ הוא כי אלו ב' התכונות דקו אחד ודג' קוין הם עומדים בהעלם שניהם יחד בכל העולמות כולם אשר מראשית הקו דא"ס ית"ש עד סוף כל העולמות אבי"ע, אמנם בגילויים ומציאותם הנה נבחנו בג' הבחנות וכנז, וזכור ודע כ"ז.

[ב]

הנה אמרנו כי בכללות הנה היה גם ההתפשטות הראשון אשר להבי"ע בג' קוין, התנה"י דהאבא שבא"ק בימין, התנה"י דהאימא שבא"ק בשמאל, התנה"י דהא"א שבא"ק באמצע, ור"ל על החיצוניות דהפנים והאחור שבהם אשר ירדו (פט ע"ב) למטה וכנ"ל. והנה יסוד דברינו בכ"ז הוא מדברי הרב אשר בע"ח בדרושי נקודות (פרק ב) ובמבוא"ש (שע"ב ח"א פרק ג), שאמר שם ושם כי אחר הצמצום שבא"ק שנסתלקו כל האורות דהתנה"י למעלה מהטבור, הנה נשאר למטה ריקן מאור והוחשכו חיצוניותם מאד וירדו למטה כו' כו', ע"ש. וכבר אמרנו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד' כי כללות א"ק הנה נבחן בו ג"כ כל בחי' הפרצופים כמו האצילות, אך א"ק עם האצילות יחד הנה נחשב א"ק לע"ב וס"ג שהם הג"ר א"א ואו"א, וכל האצילות הוא המ"ה וב"ן שהם הז"ת זו"ן. וא"כ הרי התנה"י דא"ק שאמר הרב הנה הכוונה הוא על התנה"י דכל פרצוף ופרצוף שבו דהא"א ודאבא ודאימא, שירדו החיצוניות דהתנה"י דכל א' מהם למטה אחר שעלו כל האורות שמהטבור ולמטה דכל א' למעלה מהטבור דכל א'. אך עכ"פ הוא כי עלו האורות של כולם למעלה, כי הרי אמר שנשאר למטה ריקן מאור, וא"כ הרי מה שאמר והוחשכו חיצוניותם וירדו למטה מרגליו ובמקום הבי"ע, הכוונה הוא על החיצוניות של כולם, ר"ל הן דא"א והן דאבא והן דאימא. וכאשר ירדו למטה הרי פשוט הוא שהיה עמידתם שם באותו הסדר אשר הם למעלה,

⁶⁶⁷ עי' לעיל הערה 75.

⁶⁶⁸ עי' לעיל כלל ט"ז ענף ג' לגבי הענין של הריבוי התמורה וההפך, שג' בחי' אלה הם בחי' הו"ק.

אבא בימין אימא בשמאל א"א באמצע, וזהו אשר אמרנו כי בכללות הנה היה ההתפשטות הראשון אשר להבי"ע ג"כ בג' קוין, הגם שכל התנה"י דכל א' בפנ"ע הוא רק בקו אחד.

אמנם מה שיש להרהר בזה כי לכאורה הנה מדברי הרב במבו"ש שם לא משמע כן כלל, כי הנה אמר שם כי אח"כ שהוא אחר שיצאו האורות הנקודות שהוא הנקודות דהעגולים מהעינים, הנה ירדו הנקודות למטה אצל אותן החיצוניות הנז' והעלו אותם למעלה, ועמדו כל החיצוניות באחורי העגולים הנקודות, ע"ש בארוכה בזה. ונודע הוא בדברינו כי הנקודות אשר יצאו מהעינים שהם נקודות העגולים הנה הם רק מהתנה"י דהאימא שבא"ק, כי מהאבא שבא"ק הנה הוא רק הנקודות דהיושר אשר יצא מהצפרי רגלים וכנודע בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג'. וא"כ הרי משמע מדברי הרב אשר במבו"ש הנז' שכל אותן החיצוניות שירדו הנה הם רק מהתנה"י דהאימא לבר והם בפנ"ע, הנה הם רק בקו אחד וכנ"ל בכל דברינו, כי באם שנאמר שירדו החיצוניות דהתנה"י דהאבא ג"כ, הרי מה שייכות להם לעמוד באחורי הנקודות דהעגולים אשר הם מהאימא, אלא שהיה להם לעמוד באחורי הנקודות דהיושר שהם מאבא.

אמנם דע כי העיקר הוא כמו שאמרנו שירדו כל החיצוניות כולם, וכמו שמוכח מדברי הרב שאמר שהיה ירידתם ע"י שנשארו ריקן מאור והוחשכו כו' וכנ"ל, וא"כ הרי ע"כ הוא שירדו החיצוניות דהתנה"י דהאבא ג"כ וכן דהא"א ג"כ, והיה כלילותם בג' קוין וכנ"ל. אך מה שאמר שעמדו כל החיצוניות כולם אחר שעלו באחורי העגולים, הנה הענין הוא, כי הרי אמרנו שכל אלו החיצוניות שירדו הנה הם ההתפשטות הראשון אשר להעולמות בי"ע, שהוא שרשי העליונים דהעולמות בי"ע העומדים באצילות, ולכך חזרו ועלו למעלה ע"י הנקודות דהעגולים שהעלו אותם וכנז', ונשארו שם להיות שרשי העליונים להבי"ע. ונודע הוא כי האצילות ובי"ע הנה עצמותם ועיקרם הוא מהמ"ה וב"ן הכלליים, כי א"ק והעקודים הוא ע"ב וס"ג והאצילות הוא מ"ה כמ"ש אליהו ז"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות, ר"ל שכל אצילות סובב עליו כי הוא עצמות האצילות ונשמתו העיקרי שבו. אבל העולמות בי"ע כל עצמותם הוא השם ב"ן, כי הם בסוד בהמ"ה גימ' ב"ן ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ב סי' ג' וכן משם ולהלאה בכ"מ. והנה נודע הוא בדברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' כי המלכי יושר והעגולים הנה הם בבחי' מ"ה וב"ן, כי שרשם הוא מהמ"ה וב"ן שבהמ"ס דא"ק ע' לעיל באבני מלואים שבתחילת הספר סי' א' אות ג' ד' ושם סי' ח' וכן שם סי' י"א, וזהו מה שעמדו כל החיצוניות דהתנה"י אחר שעלו, הנה עמדו כולם ר"ל גם החיצוניות דהתנה"י דאבא וא"א, הנה עמדו כולם באחורי הנקודות דהעגולים שהם רק מאימא. הנה הוא משום כי מאחר שנצטמצמו ע"י ירידתם להיות לשרשי הבי"ע (כי החיצוניות דהתנה"י (פט ע"ג) דא"א הם לשרשי הא"א דבי"ע, והחיצוניות דהתנה"י דאבא לשרשי האבא דהבי"ע, והחיצוניות דהתנה"י דאימא לשרשי האימא דהבי"ע), ומשום שכל עיקר עצמות ופנימיות הבי"ע הוא מהשם ב"ן, לכן עמדו כולם ג"כ רק אחורי העגולים דהנקודות אשר הם ג"כ רק מהשם ב"ן, כדי להתחוק על ידם ג"כ בכל בחי' הארת הב"ן הנצרך להעולמות בי"ע אשר הם שורשים להם. אבל אם היה עלייתם אחורי הנקודות דהיושר וכמו שהם מעיקרם, היו נכללים בהאור דשם מ"ה והיו מתבטלים מלהיות שורש להבי"ע, שכל עצמותם הוא רק מהב"ן. ולכך עמדו כולם אחורי העגולים שהם ג"כ רק מהשם ב"ן, ונשלם בהם עי"ז כל כוונת ירידתם, שהוא להצטמצם להיות שורש להעולמות בי"ע וכנ"ל.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי האמת והעיקר הוא שירדו כל החיצוניות כולם, ר"ל הן דהא"א והן דהאבא והן דהאימא, (פט ע"ד) והיה ירידתם לצורך כל ההתפשטות הראשון דלהבי"ע, והוא ירידת כל החיצוניות דהתנה"י דא"ק שירדו למטה מרגליו שהוא במקום הבי"ע שאמר במבו"ש (שע"ב ח"א פ"ג), ור"ל על החיצוניות דתנה"י דהא"א שבא"ק ודאבא שבא"ק ודאימא שבא"ק, והיו התנה"י דהאבא בימין ודהאימא בשמאל ודהא"א באמצע, והרי הם בג' קוין. אמנם התנה"י דכל א' גופה הם רק בקו אחד, כי כן הוא כל פרצופי א"ק הוה הי' ספי' שבכל א' מהם רק בקו אחד, אלא שבכללות כולם הם בג' קוין, וכן היה ההתפשטות הראשון אשר להבי"ע ג"כ, כי בפרשות הם

כולם בקו אחד אך בכללות הנה הם בג' קויז וכנ"ל אות א'. ובזה נשלם דברינו בכל הדרוש הזה יהי שם יהוה מבורך מעתה ועד עולם מן העולם ועד העולם אמן ואמן.

{פט ע"ג}

כלל ה"י

ענף א'

ועתה נשוב לסדר הדברים בענין התפשטות השני אשר לכל עולם אשר התחלנו בו בכלל י"ד, ובארנו שם ענין ההתפשטות השני אשר בהאור דא"ס שהוא הקו אשר נתפשט בהצמצום, ואח"כ בכלל ט"ו הנה בארנו שם ענין ההתפשטות השני אשר להעקודים, ונמשך לנו הדברים מענין לענין עד כה, ומעתה נבאר ג"כ ענין ההתפשטות השני אשר להאצילות בעזרת השם למען שמו יתברך ויתעלה.

אמנם דע כי בענין ההתפשטות השני אשר מהאצילות ולמטה, שהוא בכל הדר' עולמות אבי"ע, הנה נעשה בהם שינוי גדול מסדר ההתפשטות השני אשר בכל העולמות שלמעלה. והיינו כי בהם הנה נתחלק ההתפשטות השני אשר להם בשני חלקים שהוא בשני זמנים, אמנם לא נדבר עתה מהעולמות בי"ע כי זה יתבאר בעה"ל לקמן ונדבר עתה רק מהאצילות.

הנה ההתפשטות השני אשר להאצילות שממנו נעשה המציאות העיקרי דכל האצילות, הנה הוא נחלק לשנים: חלק אחד, הוא כל האורות והכלים דהנקודות אשר הוא נקרא בדברי האריז"ל בשם עולם הנקודות והוא מהב"ן הכללי דא"ק. וחלק השני, הוא השם מ"ה אשר יצא אח"כ בעת התיקון דמעשה בראשית, והוא המ"ה הכללי דא"ק. והרי הם שני חלקים אשר יצאו בשני זמנים, אלא כי בעת התיקון הנה נתחברו שניהם ונתייחדו זב"ו ונעשו לאחד והוא עולם האצילות, כי בחיבורם ויחודם יחד הנה נעשו לפנים חדשות, ונתחדש להם השם והצורה דמציאות עולם האצילות, ע' שער עתיק (פרק א) במה שאמר שם ואל תטעה כו'⁶⁶⁹, ובשבירת הכלים (ריש פרק ז) במ"ש שם כלל הדברים כו'⁶⁷⁰ והוא פשוט ונודע.

ומה שנקרא עולם הנקודות בשם עולם, אין הכוונה שהוא עומד גם עתה במציאות עולם בפנ"ע זולת העולמות אבי"ע חלילה וחלילה, כי הנקודות עם העולמות אבי"ע הנה הם רק ע"ד כל זרע זרוע אשר יזרע, וממנו הוא כל פרי עץ מאכל. אמנם הזרע עצמו הוא בלה ונרקב, ולא נקח ממנו אלא רק שומנתו וכחו, שהוא תמצית הטוב הטמון בו בפנימיותו, הנה זה לבד אשר נקח ממנה, וממנו נעשה כל פריה וטובה. אבל הזרע עצמה מציאותה ועביותה הנה הוא כלה ונפסד, כן הוא הנקודות עם כל הדר' עולמות אבי"ע, כי כל הנקודות הנה הם רק בבחי' הזרע זרוע לכולם, והיו מעורבים בסיגים ופסולת הרבה. אמנם רב טוב היה צפון בהם, והוא שרשי המציאות דהדר' עולמות אבי"ע אשר נתבררו ויצא מהם, וכן הם מתבררים תמיד ומתחדש מהם בכל יום תמיד מעשה בראשית בהמציאות דכל הדר' עולמות אבי"ע, ומה שנשאר אחר הבירור שהם הסיגים הנה הם כלים ומתבטלים.

⁶⁶⁹ ז"ל: ואל תטעה בדברינו לומר שהם בחי' א' ומה שלוקחים הם דבר אחר, אבל כוונתנו הוא כי עתיק יומין דאצילות כל עצמותו נעשה מב' בחי' אלו שהם מ"ה וב"ן, ובחי' המ"ה שבו הוא הנקרא עתיק דכורא, ובחי' הב"ן שבו הוא הנקרא נוקבא דעתיק, וזכור ואל תשכח. כלל העולה כי בעולם אצילות יש בו י"ס, והכתר הוא עתיק וא"א, וחכמה הוא אבא, ובינה היא אמא, וו"ק הם חג"ת נה"י הוא ז"א, ומלכות היא נוקבא דז"א. וכל בחי' אלו נעשה עצמותן מב' בחי' מ"ה וב"ן, וכל בחי' הדכורים הם ממ"ה והנוקבא מב"ן כנ"ל עוד יתבאר כל זה לקמן בע"ה.

⁶⁷⁰ ז"ל: כלל הדברים בקיצור נמרץ כי אין לך שום ניצוץ קטן בכל האצילות שאין בו מ"ה וב"ן. נמצא שהזכרים שבאצילות שהם כתר חכמה ת"ת יש להם בחי' מ"ה וב"ן, והנקבות שבאצילות שהם בינה ומלכות יש בהם מ"ה וב"ן, ועד"ז בכל ה"ס שבכל פרצוף, ועד"ז כל הה' פרצופים שבהם כלולים ממ"ה וב"ן. ובעת אצילות עולם הנקודים יצאו כל הה' פרצופים כל אחד כלול מ"ס וכולם משם ב"ן. ונודע כי שם ב"ן הכולל כל האצילות הוא מלכות דא"ק, ושם מ"ה החדש הכולל כל האצילות הוא ז"א דא"ק. וע"כ כל הנקודות נקראו מלכים, כי כולם בחי' ב"ן שהיא מלכות הכוללת. אבל אה"נ שיש בשם מ"ה הכולל בחינת מלכות בפרטות ובחי' בינה פרטיות אע"פ שהם נקבות ומ"ה הוא זכר. וכן יש בשם ב"ן אע"פ שהיא נקבה, יש בו כתר וחכמה וז"א זכרים על דרך הנ"ל, שמ"ה וב"ן כוללים כל האצילות בכל פרטיו.

{פט ע"ד} והנה היו שיעור הנקודות בשיעור כל פרטי המציאויות כולם אשר בכל משך ימי עולם כולו, ובשיעור כל כחותיהם אשר בכל רגע ורגע מרגעי הזמן כולו. כי כל מציאות פרטי וכל כח התהוותו וקיומו אשר בכל רגע פרטי, הנה הוא הכל מאור קדושתו ית"ש אשר מאיר ומתגלה ע"י בירורי הפרטיים שמתברר מהם בכל רגע, והוא רב טוב הצפון שניתנו ונכללו בהנקודות בעת יציאתם מהעינים דא"ק ומהמ"ס דא"ק, ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני כנודע בדברינו בספר הדע"ה. ונמצא כי מציאות ושליטת הנקודות הנה הוא באמת גם עתה תמיד, כי הם היסוד דכל הד' עולמות אבי"ע, והזרע זרוע לכל מציאותם ומקריהם ומאורעותיהם אשר מעת התיקון דמעשה בראשית עד ימות המשיח, ור"ל עד עת תחיית המתים, כי אז יושלם הבירור לגמרי, ולא יהיו עוד בבחי' נקודות כלל שהם רק בבחי' זרעים וכקרני חגבים, כי יושלמו כל הנקודות ויתקנו כולם ויתגדלו כארזי לבנון, ע' זוה"ק בראשית (לה ע"ב) וב"ר (ר"פ ט"ו סי' א'⁶⁷¹).

והרי עכ"פ הוא כי הנקודות עם כל הד' עולמות אבי"ע אחד הם, אמנם קודם כל התיקון דמעשה בראשית, בעת שיצאו מהעינים דא"ק ובעת מלוכתם, הנה אז היו נקראים בשם עולם הנקודות, כי לא היו אז עדיין העולמות אבי"ע כלל, ולא היה אז אלא הנקודות לבד שהם השרשים לבד, והיו כולם רק כקרני חגבים לבד. ולא היה אז עדיין שום מציאות בשלימות כלל, ולכך היה נקרא אז רק בשם עולם הנקודות, שהם רק השרשים לכל הפרטיים ופרטי דכל המציאויות כולם שבכל העולמות כולם, אבל לא היו אז כולם אלא רק שרשים קטנים וכקרני חגבים לבד וכנ"ל.

והוא מה שנודע כי לא היה בהנקודות גם הב"ן כולו אלא רק המלכיות לבד דהב"ן ע' שבירת הכלים (פרק ח), והם הם השרשים הראשונים אשר כקרני חגבים לכל פרטי המציאויות כולם אשר בכל הד' עולמות אבי"ע. אמנם בכל עת מלוכתם הנה היו כולם רק בבחי' אצילות לבד, אך אחר שמיתו ונשברו וירדו השברי כלים עם הניצוצין דש"ך ופ"ר ורפ"ח למטה מרגלי א"ק, שהוא במקום העתיד להבי"ע, הנה אז נעשה ונתגלו להיות שורשים הראשונים לכל פרטי המציאויות דהבי"ע ג"כ. אבל בכל עת מלוכתם שעמדו אז רק במקום העתיד להאצילות, שהוא מהטבור עד סוף רגליו, הנה לא נתגלה בהם אז עדיין מבחי' הבי"ע מאומה, והיו רק בבחי' שורשים להאצילות לבד.

והנה יציאתם מהעינים וכל עת מלוכתם אשר ירדו ועמדו מהטבור דא"ק עד סוף רגליו, הנה זה היה ההתפשטות השני אשר להאצילות. כי הנה יצאו אז השורשים כולם לכל המציאויות דהאצילות, ומשום שהיו רק השורשים לבד, אבל המציאות העיקרי דהאצילות הוא יצא ונעשה רק אח"כ, והוא בהשם מ"ה דהתיקון. לכן אמרנו כי נתחלק ההתפשטות השני אשר להאצילות בשני חלקים, כי {צ ע"א} חלק האחד הוא יציאת השם ב"ן שהוא עולם הנקודות, וחלק השני הוא יציאת השם מ"ה דהתיקון. והיה כ"ז משום צורך יסוד הבחירה ושכר ועונש, וכדי שיושלם המציאות כולו ותיקונו ע"י האדם עצמו, ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ב' ענ"ה ושם דרוש ה' ענ"ב סי' ב' ובכ"מ שם, לכך נתחלק ההתפשטות השני בב' חלקים ויצא מתחילה הב"ן בפנ"ע, כי ממנו נתייסד ונעשה כל סוד יסוד הבחירה כמ"ש בשער המלכים (פרק ה) ובשער הכללים (פרק ב) וכנודע. ונתייסד יסוד הבחירה מסוד עולם הנקודות שהם השרשים דכל הד' עולמות אבי"ע, כי מציאותם תמיד הוא מה שנתברר מהנקודות אחר נפילתם בעולם התוהו וכנ"ל, כדי שיעשה כל בנין דהעולמות עצמן ג"כ

⁶⁷¹ ז"ל: ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם דבי רבי ינאי אמרין למה הוא מזכיר שם מלא בנטיעת הגן שמתחלת ברייתה היא צריכה כוון קודם עד שלא נוצרה ממעי אמה אדם צריך לכוון את רוחותיה הה"ד (תהלים קד) ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע אמר רבי חנינא כקרני חגבים היו ועקרן הקב"ה ושתלן בתוך גן עדן ישבעו עצי ה' וגו' אמר ר' חנינא ישבעו חייהם ישבעו מימיהם ישבעו מטעתן אמר ר' יוחנן לא היה העולם ראוי להשתמש בארזים שלא נבראו אלא לצורך בית המקדש הה"ד ישבעו עצי ה' ארזי לבנון ואין לבנון אלא בית המקדש המד"א (דברים ג) ההר הטוב הזה והלבנון ר' שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן אמר כ"ד מיני ארזים הם ואין לך משובחים מכולם אלא שבעה הה"ד (ישעיה מא) אתן במדבר ארז שטה וגו' ר' אחא אמר ג' ברוש ברתא תדהר אדרא תאשור פקסינון ולמה קורא אותו תאשור שהוא מאושר מכולן הוסיפו עליהן עוד ג' אלונים ארמונים אלמוגים אלונים בלוטין ארמונים דילבון אלמוגים אלוים.

רק ע"י מעשה האדם, והוא מה שנאמר (ישעיה נא טז) ואשים דברי בפיך לנטוע שמים וליסד ארץ, והבן ודע כ"ז.

אמנם הנה לעיל כלל ה' ו' אמרנו כי השרשים הראשונים דהאצילות הוא ההתפשטות הראשון אשר להאצילות, וכאן אמרנו כי הנקודות שהם החלק א' מההתפשטות ה' הנה הם השרשים. אך דע כי שניהם אמת ושניהם ישנם, כי ההתפשטות הראשון אשר אמרנו לעיל כלל ה' ו' הנה הם השרשים העליונים דהאצילות העומדים למעלה שהוא בא"ק עצמו, ולכן הנה חזרו הם ונסתלקו ועלו למעלה מהטבור, ונשארו שם לעולם להיות שרשי האצילות אשר בא"ק וכנ"ל כלל י"ב ע"ש. אבל הנקודות שהם מההתפשטות ה', הנה הם שרשי האצילות אשר באצילות גופה, וכמו הזרעים וגרעיני פירי שהם שורשי הדשאים והאילן אשר בהעוה"ז גופה. ואלו השרשים הם ג"כ רק מההתפשטות ה' שהוא עיקר המציאות דאותו העולם עצמו, אלא שהוא נחלק לשנים הבין ומ"ה, והם יצאו בשני זמנים שהם הנקודות והתיקון, והיו הנקודות החלק ראשון מההתפשטות ה' ויצאו אז רק השרשים לבד, והמ"ה הוא החלק ה' ואז נשלמו ונשלם האצילות. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי עולם הנקודות הנה הוא מההתפשטות ה' אשר להאצילות החלק ראשון שבו וכנ"ל, וכבר אמרנו כי מה שנחלק ההתפשטות ה' אשר להאצילות לשנים ויצא מתחילה הנקודות שהם רק השרשים אשר בבחי' קרני חגבים לבד, הנה הוא משום צורך עולם התהו ומשום יסוד הבחירה וכנ"ל ודע כ"ז.

ענף ב' אות א'

ודע עוד כי הנה יסוד וסיבת כל ענין הנקודות, מציאותם אשר יצאו רק כקרני חגבים, ותכונתם שהם גבורות ודינין, ונעשו הם הסיבה לכל עולם התהו, ומשום יסוד הבחירה כנ"ל, וכנודע. הנה האמת והעיקר הוא, כי כ"ז הנה היה נמשך ובא להם מסוד סדר ההתפשטות הראשון עצמו והמשכתו אשר מלמעלה למעלה, ונעשה ההכנה והיסוד לכל עניני הנקודות ומאורעותיהם גם בההתפשטות הראשון עצמו אשר להאצילות וכן למעלה למעלה. ושמע והבן עומק הדברים ותבין בזה סוד מאמרם ז"ל (מנחות כט ע"ב) שאמר הקב"ה למרבע"ה שתוק כך עלה במחשבה לפני⁶⁷², וכתבנו בכ"מ מדברינו שהכוונה הוא על כל סוד עולם הנקודות וכל מאורעותיה, שהוא יצא ממחשבתו הנעלמה אשר לעילא לעילא שהוא המ"ס דא"ק. והנה הגם כי באמת הנה כבר בארנו כ"ז בכ"מ בספר הדע"ה בארוכה, אמנם הוא הנה יסוד כל הדברים מקורם הוא ממה שהעלינו בחיבורינו זה אשר הוא מיוסד על סדר השתלשלות העולמות זה מזה ואריגתם זב"ז, ומתבאר כאן כי נתייחד מעלה מעלה יסוד כל הדברים אשר נתהוו ונעשה מטה מטה, וכמ"ש (עי' תיקו"ז ז ע"א) סוף מעשה במחשבה תחילה. ובאמת הנה באו כל הדברים אשר בכל החיבורים שחננו ה' משולבים זב"ז, ומתבאר בכל א' לפי ענין המדובר בו, והם בכל א' בפנים חדשות ובצורה מיוחדת בגוונין מיוחדים המאירים ומזהירים זה על זה, והם כולם בכלל מה שנאמר (דניאל יב ג) והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע⁶⁷³.

⁶⁷² עי' לעיל הערה 46.

⁶⁷³ עי' זהר בראשית טו ע"א ז"ל: והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים כככים לעולם ועד (דניאל יב ג) זהר סתימא דסתימין בטש אוירא דיליה (דמטי ולא מטי) (נ"א ואנהיר) בהאי נקודה (ס"א נהורא) וכדין אתפשט האי ראשית ועביד ליה היכלא ליקריה ולתושבחתיה (יקרא להיכליה ולתושבחתא) (נ"א וליקריה ולהיכליה ולתושבחתיה) תמן זרע זרעא דקודשא לאולדא לתועלתא דעלמא ורזא דא (ישעיה ו יג) זרע קדש מצבתה זהר זרע זרעא ליקריה כהאי זרעא דמשי דארגוון טב דאתחפי לגו ועביד ליה היכלא דאיהו תושבחתא דיליה ותועלתא דכלא בהאי ראשית ברא ההוא סתימא דלא אתיידע להיכלא דא היכלא דא אקרי אלה"ם ורזא דא בראשית ברא אלה"ם (בראשית א א).

תרגום: "המשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד". זהר נסתר הנסתרים הכה באויר שלו, (שהגיע ולא הגיע, נ"א והאיר) בנקודה (באור) זו, ואז התפשטה הראשית הזאת, ועשה לו היכל לכבודו ולתושבחתו (כבוד להיכלו ולתושבחתו, נ"א ולכבודו ולהיכלו ולתושבחתו), שם זרע זרע קודש להוליד לתועלת העולם, וזה סוד "זרע קודש מצבתה". זהר, שזרע זרע לכבודו, כמו זרע המשי הזה של ארגמן טוב שמתכסה לפנים ועושה לו היכל שהיא תושבחתו ותועלת לכל. בראשית הזו ברא אותו סתום שלא נודע להיכל הזה. היכל זה נקרא אלהים, וסוד זה "בראשית ברא אלהים".

והענין הוא, כי הנה אמרנו לעיל כלל ד' ה' ו' ובכ"מ כי כל ההתפשטות הראשונים אשר לכל העולמות כולם הנה שורשם הוא בסוד לובן העליון הנתגלה ויוצא מאוירא ובוצינא עלאין, שהם הב' רישין הב' והג' אשר בכללות הכתר דא"ק. {צ ע"ב} וההתפשטות הראשון אשר להאצילות הנה הוא נמשך ג"כ רק משם וכנ"ל כלל ו', כי משם נמשך כל לידת המציאות דא"ק אשר מטבורו ולמטה, שהוא עצמו רק לצורך ענין ההתפשטות הראשון אשר להאצילות. והנה הוא כלול מג' בחי' נה"י שהם כללות הנה"י דא"ק אשר מטבורו ולמטה. והם נמשך מהג' פרצופים שבו שהם א"א ואו"א שבו, כי הנה הם מציאות הנה"י דכל א' אשר מהטבור ולמטה עד סוף רגליו דכל א', והנה הוא בחי' המ"ה וב"ן (הנכללים בהיסוד ומלכות דכל א') הנולדים ויוצאים מהע"ב והס"ג דכל א', והיה לידת הנה"י דכל א' ע"י אור ומוחין הנמשך להם מהעקודים. והנה לידת ומציאות כל אותן הג' בחי' נה"י דהא"א והאו"א שבא"ק אשר נולדו ויצאו ונתפשטו בו מהטבור עד סוף רגליו, הנה כ"ז הנה הוא ההתפשטות הראשון אשר להאצילות שהוא שרשי האצילות הפנימיים אשר בא"ק עצמו, ולכן חזר כל אותו ההתפשטות וחזר ועלה ונסתלק למעלה מהטבור שבו שהוא בעיקר הא"ק עצמו, ונשאר שם לעולם וכנ"ל כלל י"ב.

והנה נעשה באמת הכנה ויסוד לכל עניני הנקודות ומאורעותיה גם בסדר ההתפשטות הראשון עצמו, והן בסדר ההסתלקות הנו' שהוא ההסתלקות הראשון עצמו, והן גם בסוד לובן העליון עצמו אשר אותו ההתפשטות הראשון יצא ממנו. והיינו כי הנה הלובן העליון אשר יצא ונתגלה מהאוירא ובוצינא דא"ק קד"א ומ"ס לצורך לידת האור דההתפשטות הראשון אשר להאצילות וכנ"ל כלל ו' ענ"ג, הנה לא היה נעשה כ"ז ביחוד הראוי אשר בבחי' פכ"פ העיקרי מהאוירא עם בוצינא, אלא רק בבחי' היחוד דאב"א לבד, ועי"ז הנה יצא אותו הלובן העליון אשר לההתפשטות הראשון דלאצילות עיקרו רק בגילוי אור דהמ"ס לבד שהיא בוצד"ק שורש השרשים דהגבורות, ועי"ז הנה היה חסר בהא"א שבו סוד המתקלא, ובהאו"א שבו היה חסר סוד השגחת אפי"ן באפי"ן, וכן הנה לא נעשה כל לידת אותו ההתפשטות הראשון דלהאצילות שהוא התפשטות הנה"י יציאת ולידת המ"ה וב"ן אשר מהא"א ואו"א שבא"ק שנולדו ונתפשטו ויצאו בכל א' מהטבור ולמטה שבו עד סוף רגליו שבו, שהם כללות הנה"י דא"ק, הנה לא היה לידתם ג"כ בהיחוד הראוי שבהם שהוא היחוד דפכ"פ, אלא ג"כ רק בבחי' היחוד דאב"א, והוא סוד מה שאמרו בספד"צ (פרק א ב ע"א) לא הו' משגיחין אפי"ן באפי"ן. ועומק הכוונה הוא על או"א שבא"ק, כי לא התייחדו אז בהיחוד דפכ"פ.

והנה עי"ז הנה נתחלק מציאות ההתפשטות הראשון אשר להאצילות בג' חלקים, כי היה ההתפשטות דהנה"י אשר מהא"א ואו"א כנו' מכל א' בפנ"ע, והיו בג' חלקים. [אמנם העיקר הוא כי היו רק בב' חלקים מהאבא בפנ"ע ומהאימא בפנ"ע, אבל ההתפשטות הנה"י דא"א שהוא הע"ב הכללי, הנה הוא רק לבחי' היחוד דאור א"ס שבהם, והוא רק בפנימיותם וכנ"ל כלל ו' ובכ"מ, אך משום שלא היה גילוי יחודו בהם כהראוי, דאם היה יחודו בהם כהראוי הרי היו גם הם מיוחדים זב"ו, ומשום שלא היה יחודו בהם כהראוי לכן אמרנו כי הוא בג' חלקים. אבל באמת הנה היה רק בב' חלקים מהאבא בפנ"ע ומהאימא בפנ"ע, כי א"א הוא רק בפנימיות שניהם ופשוט הוא. אך עכ"פ הוא כי היה ההתפשטות מהאבא בפנ"ע ומהאימא בפנ"ע, וגם היו מבחי' גבורות משום חסרון היחוד הראוי אשר גם בהאוירא ובוצינא, והיה גילויים רק מאור המ"ס לבד וכנ"ל בסמוך.

והנה כ"ז גרם להם ג"כ עוד חסרון שלישי, והוא בענין ההסתלקות, כי היה ההסתלקות ג"כ מכל א' בפנ"ע. ונודע הוא בדברינו לעיל כלל י"ב כי ההסתלקות הנה היה בבחי' עליית מ"ן לקבל שם תוספות אור וברכה, וכאשר שהיה ההסתלקות שהוא עליית המ"ן מכל א' בפנ"ע, והיה הן ההתפשטות והן ההסתלקות בלתי יחוד, הנה עי"ז לא נעשה בהם אז גם היחוד דא"ס כהראוי כלל, וכמ"ש בתז"ח (טו ע"ד) ועילת על כל עלאין לא נחית עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה⁶⁷⁴, ולא השתתף בהם אור א"ס בעלייתם למ"ן להאציל {צ ע"ג} עליהם מטובו ולהמשיך בהם תוספות אור

⁶⁷⁴ תרגום: ועילת על כל העליונים לא יורד עליה יחודו עד שהוציא לה בת זוגו.

וברכה, אלא שהוציא אותם ממקום שעלו בו משם גופא לחוץ, והוא ענין יציאתם דרך העינים. ויצאו משם אותן המ"ן עצמם כמו שעלו, והוא ענין הנקודות שיצאו מהעינים, והיו רק כקרני הגבים לבד וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' ג' וכנודע בדברינו. והיה כ"ז מסיבת חסרון היחוד אשר הן בהסתלקות הא' והן בהתפשטות הא', וכן למעלה למעלה שהוא בהאזינה ובוצינא כנז'. והרי נתבאר לנו כי סוד ענין כל הנקודות וכל מאורעותיהם הנה נעשה היסוד וההכנה לזה בכל המאורות העליונים עד המ"ס דא"ק עצמו, והוא סוד מ"ש (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני, וכנודע כ"ז בדברינו בספר הדע"ה.

[ב]

אמנם עכ"ז הנה צריכים אנו לדעת מאד, כי כל מה שאמרנו שנעשה הכנה לעניני הנקודות גם למעלה, הנה היה כ"ז באמת רק בהעלם גדול מאד, כי עד פריסת הפרסא הרי היה נקרא גם מהטבור ולמטה הכל רק ע"ש הס"ג הכללי עצמו, והיה ההתפשטות הראשון עם הקו דא"ס ג"כ וכנ"ל כלל ה' ו'. והרי היה אז הגילוי דאור א"ס עד למטה מרגליו, וא"כ הרי היה עדיין היחוד אז עצום למאד, אלא כל מה שאמרנו בענין ההסתלקות הראשון ובפרט בהתפשטות הראשון שהיה מכל א' בפנ"ע, מהאבא בפנ"ע ומהאימא בפנ"ע, ומכל שכן דכל שכן מה שאמרנו כי לא היה היחוד הראוי גם מהאזינה עלאה לבוצינא עלאה, הנה כ"ז הוא רק בבחי' כוונה ורצון לבד, כי היה הכוונה ורצון על מציאות הנקודות וכל עניניהם גם בעת היחוד דאזינה ובוצינא עלאין בעת שנתייחדו לצורך לידת המציאות דכל ההתפשטות הא' אשר להאצילות. וכן יצא אח"כ באמת כל ההתפשטות הא' רק ע"פ כוונה זה. וכן היה ההסתלקות הא', אבל היה כ"ז רק בבחי' כוונה ורצון לבד שהוא בהעלם גדול, וגילויים בפועל היה רק בעת יציאת הנקודות ממש, כי אז הנה נתחלקו לשנים, ויצאו מאבא בפנ"ע והם המלכי יושר, ומהאימא בפנ"ע והם המלכי עגולים. וגם הם, ר"ל היושרים והעגולים, לא התייחדו זב"ז כלל, וכן היה חסר בהם עוד כמה מיני יחודים עד שיצאו כולם נפרדות זה מזה כמו שיתבאר וכנודע. אך לא נעשה ולא נתגלה כל החסרונות הללו בפועל ממש אלא רק בעת יציאת הנקודות לבד, אבל קודם לזה שהוא בעת ההסתלקות, ומכל שכן בעת ההתפשטות, ומכל שכן דכל שכן בהאזינה ובוצינא עצמן, הנה כל חסרון היחוד שאמרנו שהיה בהם הנה הוא רק בבחי' כוונה ורצון לבד בלא גילוי כלל, כי עד פריסת הפרסא שהוא אחר ההסתלקות הנה היה נקרא כולו ע"ש ס"ג לבד, כי היה בגילוי דאור הקו דא"ס המתפשט בו עד סוף רגליו. והרי הוה היחוד בו עצום למאד, אמנם הכוונה ורצון הנה היה בכלם שיתעורר כל א' לעצמו הן בהתפשטות והן בהסתלקות והן להעלים היחוד הראוי גם מהאזינה לבוצינא, והוא מה שאמרנו כי בהעלם הנה היה חסר שלימת היחוד בכלם, והיה נעשה הכנה ויסוד לכל עניני הנקודות גם בהתפשטות הראשון עצמו, וכן גם בשורש ההתפשטות הראשון אשר בהאזינה ובוצינא, כי היה עיקר גילוי רק מהמ"ס לחוד שהוא בוצד"ק וכנ"ל ודי בזה והבן.

ומעתה נאמר עוד כי מה שאמרנו כי היה חסר אז היחוד הראוי בהאזינה שבא"ק והיה ההתפשטות הראשון מכל א' בפנ"ע, הענין בביאור הוא כי הנה כבר אמרנו לעיל כלל ד' (ע"ש ענ"ג) כי הנה מציאות או"א שבא"ק אשר במערכת השמות דעסמ"ב שבאבני מלואים שבתחילת הספר, הנה הם הב' מיני שמות ס"ג, אשר בס' ו' אות כ"ב שהוא כללות האבא שבא"ק, ואשר בס' ט' אות ל"ד שהוא כללות האימא שבא"ק, והנה אותן הב' מיני ס"ג הם כלולים כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב כללים ופרטיים. והע"ב וס"ג הכללים שבהם, הנה הוא עיקר עצמותם גופה, והוא מהטבור ולמעלה דכל א' מהם. והמ"ה וב"ן הכלליים שבהם, הנה הם הד' שמות מ"ה וב"ן אשר בס' (צ ע"ד) ו' אות כ"ג כ"ד, והם המ"ה וב"ן הכלליים דהאבא שבא"ק, והמ"ה וב"ן שבס' ט' אות ל"ה ל"ו והם המ"ה וב"ן הכלליים דהאימא שבא"ק, והנה הם מהטבור ולמטה הכללי שבכל א' מהם. והם לא נעשו ולא יצאו אלא רק בהב' חלקי דהתפשטות הב' אשר להאצילות, אך ההתפשטות הא' אשר להאצילות הנה היה רק המ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהע"ב והס"ג (הכלליים) עצמן, כי כל א' הוא כלול מד' כנודע. ויצאו המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב והס"ג שבהב' מיני ס"ג הנז' והתפשטו מהטבור ולמטה דכל א' לצורך ההתפשטות הראשון דלהאצילות, והם אשר חזרו

ועלו ונסתלקו בהסתלקות הא' מהטבור ולמעלה, כי שם הוא מקומם ונשארו שם לעולם, והם השורשים העיקריים לכל מלכי הנקודות והיושר וכן לכל אורות התיקון שהוא לכל האצילות כולו. והרי נמצא כי אותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנז' שהם ההתפשטות הא' כנז', הנה הם בבחי' או"א האחרונים אשר מהם יצא כל האצילות שהוא הב' חלקי התפשטות הב' דלהאצילות. כי כל הב' חלקי התפשטויות הב' דלהאצילות שהם אורות הנקודות והתיקון, הנה הם יצאו (וכן הם נמשכים ויוצאים תמיד רק מהם ר"ל) מאותן המ"ה וב"ן הפרטיים הנז'. והרי הו' אותן המ"ה וב"ן הפרטיים בבחי' האו"א האחרונים לכל תוצאות האצילות כולו, אמנם לא נעשו לבחי' או"א להאצילות אלא רק ע"י ההתפשטות הא', כי עי"ז, ר"ל ע"י ירידתם מהטבור ולמטה ולמקום העתיד להאצילות, הנה נצטמצמו ונתגלו לבחי' שרשי האצילות. ואח"כ ע"י ההסתלקות הא', והיה עלייתם בבחי' מ"ן וכנודע, הנה קבלו עי"ז תוספות אור ומוחין, ויצא ונולד מהם כל האצילות כולו, והם לעולם בבחי' או"א להאצילות, ור"ל או"א הפרטיים אשר מהם יצא ונולד כל האצילות כולו.

והרי לנו ב' בחי' או"א: אחד, כלליים, ור"ל כללות האו"א שבא"ק, והם הב' מיני ס"ג אשר בסי' ו' אות כ"ב ואשר בסי' ט' אות ל"ד, ור"ל הע"ב וס"ג שבהם. ואחד, פרטיים והם המ"ה וב"ן הפרטיים שבאותן הע"ב וס"ג עצמן. והנה על אלו ב' הבחי' או"א, הנה על שניהם הוא סוד מה שאמרו בספד"צ (פרק א א ע"ב) כי עד דלא הו' מתקלא לא הו' משגיחין אפי' באפי'ן. וענין המתקלא הוא הדעת עלאה המיוחדת את או"א וכנודע שם מהגר"א (א ע"א). ובהאצילות הנה הוא הב' מזלין הכוללים כל הי"ג ת"ד, ובענינינו הנה הוא הב' שמות ע"ב אשר בסי' י' אות כ"א ואשר בסי' ט' אות ל"ג ע"ש ולעיל כלל ו' ענ"ג. (וע' דברינו בשער עקודים פרק ג אות מ' סי' ה' ובמטי ולא מטי פרק ד אות כ' נוראות בזה ע"ש.) כי אלו הב' מיני ע"ב הם נובעים ונמשכים מאוירא ובוצינא עלאין, הב' רישין שבגלגלתא שהוא הא"א שבא"ק, ואותן הב' מיני ע"ב שהם בעקודים הם בבחי' הב' מזלין, רזא דמתקלא שבא"ק, הדעת עלאה שבו המיוחד את האו"א שבו, אך לצורך תוצאות עולם הנקודות וצאצאיה הנה לא נתגלה הרזא דמתקלא הנז' בהאו"א, ור"ל גם בהאו"א הכללים הנ"ל בסמוך. ולא נתייחדו זב"ז כהראוי, וזהו שאמר הספד"צ דעד דלא הו' מתקלא לא הו' משגיחין אפי'ן באפי'ן, ועי"ז הנה יצא המ"ה וב"ן הפרטיים דכל א' מהם שהוא ההתפשטות הראשון אשר להאצילות, הנה יצאו הם ג"כ כל א' לעצמו, ולא התייחדו גם הם זב"ז, וכבר אמרנו כי הם האו"א הפרטיים. והרי היה חסר היחוד הן בהאו"א הכלליים והן בהאו"א הפרטיים. וכ"ז הוא משום חסרון המתקלא שהוא ע"י גילוי היחוד דהאוירא ובוצינא שהיה חסר אז ג"כ, כי המתקלא הוא נמשך משפעת יחודם, וע"י שהיה חסר גילוי היחוד גם בהם הרי היה חסר אז הנביעו דאור המתקלא, ולכן היה חסר היחוד בהאו"א הן בהכלליים והן בהפרטיים.

והנה כ"ז גרם חסרון עוד, כי הנה כאשר חזרו ונסתלקו אח"כ שהוא ההסתלקות הא', שחזרו ועלו מהטבור ולמעלה ונעשו שם לבחי' מ"ן כמ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב), הנה היה עליית המ"ן דכל א' ג"כ מכל א' בפנ"ע, מהאבא בפנ"ע ומהאימא בפנ"ע, ועלה כל א' לשורשו והתעורר רק בשורשו לבד בלתי יחוד כלל. והיינו כי הרי נודע מדברי הגר"א (צא ע"א) בספד"צ (פרק א ד ע"א) כי שורש אבא הוא בהאוירא וקד"א רישא תניינא, ושורש האימא הוא בבוצינא שהוא המ"ס רישא תליתאה, והנה היה עליית המ"ן דכל א' ג"כ רק בשורשו. וכבר אמרנו כי לצורך תוצאות עולם הנקודות וכל צאצאיה הנה נתעלם היחוד גם בהאוירא ומ"ס, ולכן כאשר עלו המ"ן דאימא בהמ"ס לא התעוררו בהאוירא והקד"א מאומה, ועי"ז הנה לא קבלו המ"ן דאימא בעלייתם שום תוספות אור ומוחין כלל, כי עיקר התוספות אור ומוחין הוא לעולם מרזא דנביעו דאור א"ס המתגלה ונמשך בהיחוד דהאוירא ובוצינא. וכאן אשר היה חסר אותו היחוד כנז', הנה לא קבלו המ"ן דאימא בעלייתם להמ"ס שום תוספות אור ומוחין כלל, ועי"ז הנה יצאו משם גופא ולחוץ, ור"ל כי המ"ס עצמו אחר שעלו בו הנה הוציא אותן ממקומו גופא ולחוץ. והוא ענין יציאתם דרך העינים, כי העינים, ר"ל ראיית העינים, הוא מסוד מוח החכמה כמ"ש הרב באח"פ (פרק א), ובענינינו הוא המ"ס דא"ק רישא תליתאה שבו. וכאשר עלו בו המ"ן דאימא לקבל שם תוספות אור ומוחין, הנה ע"י חסרון היחוד כנז' הוציא אותן המ"ס ממקומו גופא ולחוץ, והוא יציאתן דרך

העינים, ולכך היו רק נקודות קמנות וכקרני חגבים משום שלא קבלו שם שום תוספות אור, אלא שיצאו אותן המ"ן עצמן כמו שעלו בו, והנה הם הנקודות שיצאו מהעינים שהם מלכי העגולים והם כולם רק מהמ"ן דהאימא שבא"ק.

אמנם המ"ן דהאבא שבא"ק אשר שורשו הוא בהאורא רישא תניינא, ששם הוא לעולם הגילוי דאור א"ס, ע' שער א"א (פרק ד ופרק ו), ועלה המ"ן שלו עד האורא והתעורר גם שם. והנה קבלו משם היטיב תוספות אור ומוחין להוציא תולדות, והוא לידת אור חדש שאמר הרב בנקודות (פרק ב) שבקע וירד דרך הפרסא, ונקרא אור חדש משום שהוא נתחדש בתוספות אור ומוחין, ונעשה עי"ז לפנים חדשות וירד דרך האבא עצמו ויצא מהטבור והיסוד כמ"ש שם (פרק ג). ומהם יצא אח"כ האור דצפרני רגלים שהם המלכי יושר כמו שיתבאר, והם מהמ"ן דאבא, כי משום ששורש אבא הוא בהאורא אשר שם הוא היחוד דאור א"ס, לכן כאשר עלה המ"ן שלו עד שם, הנה גרם הוא יחוד זוווג מהאורא להמ"ס. והוא מ"ש הרב בנקודות (פרק ב) כי ע"י המ"ן אלו העולין שם הנה נזדווגו הע"ב שבגלגלתא עם הס"ג שבו, ונמשך אור חדש מלמעלה מן הזווג הזה ובקע וירד דרך הפרסא בו, ור"ל על תוספות אור ומוחין אשר קבלו המ"ן דאבא בעלייתם שם ע"י הזווג דהאורא והמ"ס. והיה כ"ז משום ששורש אבא הוא באורא אשר שם הוא היחוד דאור א"ס, לכן גרם המ"ן שלו זווג למעלה, וקבלו משם תוספות אור ומוחין ונעשה מזה האור חדש. משא"כ המ"ן דאימא אשר שרשה הוא בהמ"ס הרישא תליתאה בוצד"ק, הנה לא גרם המ"ן שלה שום זווג בעלייתם שם, ולא קבלו המ"ן דאימא בעלייתם למעלה שום תוספות אור ומוחין, והוציא אותן המ"ס ממקומו גופא לחוץ, והוא יציאתן דרך העינים כנוז, והם מלכי העגולים שהם מהמ"ן דאימא, והם בלא תוספות אור ומוחין כלל, אלא שהם אותן המ"ן עצמן שיצאו כמו שעלו. משא"כ המ"ן דאבא אשר הם קבלו תוספות אור ומוחין, הנה נתחדש אורם בפנים חדשות, וחזרו וירדו דרך האבא עצמו, ובקעו את הפרסא ויצאו דרך הטבור ויסוד בבחי' לידה מהאבא עצמו, והוא האור חדש שאמר הרב, וממנו יצא אח"כ האורות דצפרני רגלים והם המלכי יושר, שהם בחי' זכר משום שהם מהאבא. אבל האורות שיצאו מהעינים שהם בלא זווג כלל ובלא תוספות אור ומוחין כלל אלא רק המ"ן דהאימא לבד כמו שעלו, הנה הם מלכי העגולים והם בחי' נוק. אמנם הנה קבלו הם הארה וביסוס קצת מהמלכי יושר שהם הזכר לצורך מלוכתם כרגע וכנודע. (צא ע"ב)

[ג]

אמנם הוא, כי הגם שאמרנו שהמ"ן דהאבא הנה גרמו בעלייתם בחי' זוווג מהאורא להמ"ס, הנה האמת הוא כי לא היה אז עדיין בבחי' זוווג העיקרי שבהם כלל, כי משום שהאורא היו אז בלתי יחוד, וכן העלו המ"ן כל א' לעצמו וכנ"ל, הנה לא נשלם עדיין היחוד למעלה ג"כ, וכמ"ש בתז"ח (טו ע"ד) ועילת על כל עלאין לא נחית עליה יחודיה עד דאפיק ליה בת זוגיה כלילא מעשר ספירין⁶⁷⁵, וכל זמן שחסר היחוד למטה לא נשלם היחוד ג"כ למעלה. אך מה שאמרנו שעליית המ"ן דהאבא גרמו היחוד למעלה, הנה היה באמת רק מעין ובמקצת לבד, ומ"ש הרב בנקודות (פרק ד) כי נזדווגו הע"ב שבגלגלתא עם בחי' הס"ג, הנה הע"ב שאמר עיקר הכוונה הוא על השם ע"ב אשר כתבנו בהאבני מלואים שבתחילת הספר בסי' א' אות א', והנה הוא באמת רק הע"ב דהמ"ס עצמו, אלא שהוא מיוחד לעולם בהקד"א כמו שכתבנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' סי' א' ע"ש, והוא הע"ב שבגלגלתא שאמר. אמנם השתתף עמו אור האורא ג"כ משום שהוא שורש האבא כנ"ל. אבל עיקר הזווג שהיה אז הנה היה רק מהע"ב והס"ג שבהמ"ס עצמו, משא"כ הזווג אשר בעת התיקון לצורך האור דשם מ"ה, הנה שם היה הזווג מהאורא עצמו ממש.

וזהו אשר אמר הרב בתיקון (ריש פרק ב) בהזווג דהע"ב אשר לצורך האור דהשם מ"ה, הנה הוסיף שם הרב ואמר "אשר הם כללות בחי' המוחין דא"ק כו"ו ע"ש, כי שם הנה היה הזווג מכל המוחין כולם, שהוא גם מהאורא עלאה עצמו שהזווג הוא עם המ"ס לצורך תולדות אור המ"ה דהתיקון.

675 ע'י' בהערה הקודמת.

וכן הוא בזוה"ק בראשית (טז ע"ב) בפסוק ויאמר אלהים יהי אור, אמר שם, דא רזא סתימא אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא בקע בקדמיתא כו⁶⁷⁶, וע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד' שהכוונה הוא על אורא עלאה שבקע את הקד"א והתייחד הוא עצמו בהמ"ס בלתי מסך כלל, ונעשה היחוד הנורא הזה ביום ראשון דמע"ב לצורך הגילוי דאור המ"ה. ומ"ש אתפשטותא דאתפשט, ר"ל שהוא התפשט ונמשך מרדל"א כמ"ש הרב בשער א"א (פרק ד ופרק ו) ע"ש, והוא מאד"ר (קלה ע"ב) והאי אורא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין ברוחא דגניז בהאי גולגלתא⁶⁷⁷, ור"ל שהוא נמשך מרדל"א. ומבואר שם באד"ר ג"כ כי היחוד דאורא וניצוצא שהוא האורא עם המ"ס, הנה היה רק בעת התיקון אשר לצורך השם מ"ה וכמ"ש בזוה"ק בראשית הנו', שהוא מה שאמר הכתוב ויאמר אלהים יהי אור שהוא בעת התיקון כנודע. ועכ"פ הרי מוכח מכ"ז כי מ"ש הרב בנקודות (פרק ב) בענין הזווג דהע"ב שבהגולגלתא אשר לצורך האור חדש שהוא המלכי יושר, הנה לא היה אותו הזווג בהאורא ממש, כי הזווג דהאורא ממש הנה לא היה אלא רק אח"כ לצורך לידת האור דהשם מ"ה, אלא הזווג דהע"ב שאמר בנקודות (פרק ב) הנה הכוונה הוא רק על הע"ב דהמ"ס גופא, והוא הע"ב אשר בסי' א' אות א', אמנם הוא מיוחד בהקד"א והשתתף בו האורא באיזה הארה ג"כ משום שהוא שורש אבא, והתעורר בו המ"ן דאבא להשתתף גם הוא באיזה הארה עכ"פ. אבל עיקר הזווג אז הנה היה רק בהע"ב דהמ"ס גופא ודע זה.

[ד]

ונחזור להענין, כי הנה היה חילוק גדול בין עליית המ"ן דהאבא לעליית המ"ן דהאימא, כי המ"ן דאימא, הנה הם לא פעלו בעלייתם מאומה, כי לא התעורר על ידם שום זיווג למעלה, ולכן לא קבלו הם שום תוספות אור ומוחין כלל, ולכן יצאו הם מהמקום שעלו משם גופה ולחוי. ור"ל כי המ"ן דאימא אחר שעלו למעלה הנה נשתנה עליהם סדרי בראשית מכל וכל, כי הרי מדרך כל מ"ן הוא שהם מעוררים בעלייתם זיווג למעלה ומקבלים עי"ז תוספות {צא ע"ג} אור ומוחין, ואח"כ הנה הם חוזרים ויורדים באותו הפרצוף עצמו דרך כל הקומה שלו בבחי' אור מים רקיע⁶⁷⁸, ויוצאים בבחי' לידה מהיסוד שבו בעת הזווג. וכ"ז הן בהמ"ן דהאימא והן בהמ"ן דהאבא שהוא מ"ד. ועי' הזווג הנה מתייחדים המ"ן דאימא והמ"ד דאבא בבטן האם, ושם הנה נעשה ונגמר מהם שניהם כל מציאות הולד. אמנם כאן בענינינו שהוא בהמ"ן דהאימא שבא"ק כאשר עלו למעלה, הנה משום שהיה כל ההתפשטות הא' וכל ההסתלקות הא' בלא יחוד כלל וכנ"ל אות א' ב', והיו כל המ"ן דאימא רק מסוד המ"ס לבד שהיא בוצד"ק⁶⁷⁹ שורש כל הדינין, הנה היו חסר בפעולת עליית המ"ן

⁶⁷⁶ ז"ל בשלימות: יהי אור (בראשית א ג) כל מה דנפק ברזא דא נפק יהי על רזא דאבא ואימא דאיהו י"ה ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא אור ויהי אור אור דכבר הוה אור דא רזא סתימא אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה דהא אין סוף בקע מאורא דיליה וגלי האי נקודה י כיון דהאי י אתפשט מה דאשתאר אשתכח אור מההוא רזא דההוא אור סתימא כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י אתגלי לבתר עליה מטי ולא מטי כיון דאתפשט נפק ואיהו הוא אור דאשתאר מאור והיינו אור דכבר הוה והא קיימא נפק ואסתלק ואתגניז ואשתאר חד נקודה מניה למהוי מטי תדיר באורח גניזו בההיא נקודה מטי ולא מטי נהיר ביה באורח נקודה קדמאה דנפק מניה ובגין כך כלא אחיד דא בדא נהיר בהאי ובהאי.

תרגום: "יהי אור", כל מה שיצא בסוד זה יצא. "יהי" על סוד של אבא ואמא, שהוא י"ה, אחר כך חזר לנקודה הראשונה להיות ראשית להתפשט לדבר אחר, "אור". "ויהי אור", אור שכבר היה. אור זה סוד סתום, התפשטות שהתפשטה ונבקעה מסוד של סתר האור העליון הסתום. בקע בתחילה והוציא נקודה סתומה אחת מסוד שלו, שהרי אין סוף בקע מאור שלו וגילה נקודה זו י'. כיון שי' זו התפשטה, מה שנשאר נמצא אור מאותו סוד של אותו אור סתום. כשנמצאה ממנו נקודה ראשונה, י' התגלתה אחר כך עליו הגיע ולא הגיע. כיון שהתפשט יצא, והוא הוא האור שנשאר מאור, והיינו אור שכבר היה, וזה עומד. יצא והסתלק ונגנז, ונשארה נקודה אחת ממנו שתהיה מגיעה תמיד בדרך גניזות באותה נקודה, מגיע ולא מגיע, מאיר בו בדרך נקודה ראשונה שיצאה ממנו, ולכן הכל אחוז זה בזה, מאיר בזה ובזה.

⁶⁷⁷ תרגום: והאור הזה הוא נסתר של הנסתרות של עתיק ימים ברוח שנגנז בגולגולת הזה.

⁶⁷⁸ עי' שער מ"ד ומ"ן פרק ה.

⁶⁷⁹ דהיינו ראשית מציאות הדינים. ועי' ע"ח עגו"י פרק ב' ובהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל.

דאימא כל הד' בחי' הנז'. והיינו כי הם לא התעוררו למעלה שום זווג כלל, והוא א'. וממילא שלא קבלו שום תוספות אור ומוחין, והוא ב'. וכן כי הנה הם לא חזרו לירד בהפרצוף אימא לסוד אור מים רקיע בהיסוד שבה, אלא כי הנה המ"ם עצמה הוציא אותן ממקומו גופה לחוץ והוא יציאתן דרך העינים, והוא ג'. וממילא הוא כי לא התייחדו הם עם המ"ד דאבא בהיסוד שבה אחר שלא חזרו הם לירד למטה כלל כנז'. וכן כי הרי היה חסר אז הזווג בהם לגמרי כנ"ל, וא"כ הרי לא נעשה כאן היחוד דמ"ד ומ"ן כלל, והוא ד'. והרי נשתנה בהמ"ן דהאימא שבא"ק אשר לצורך עולם הנקודות כל סדרי בראשית אשר בדרכי הנהגת המ"ן מכל וכל, כי היה חסר בהם אז כל הד' בחי' הנז'.

משא"כ המ"ן דהאבא שבא"ק שהוא המ"ד, הנה בהם לא היה חסר מכל הד' בחי' הנז' אלא רק בחי' אחת לבד, כי הרי הם התעוררו בעלייתם זווג למעלה, והם קבלו משם תוספות אור ומוחין, והם חזרו לירד בהאבא עצמו עד היסוד שבו לבחי' אור מים רקיע, ויצאו הם מהטבור והיסוד שבו. והרי נעשה בהם הג' בחי' הנז' מסדרי דרכי המ"ן. והגם כי באמת הנה לא היו גם הם בשלימות כלל, כי הרי כל הזווג אשר התעוררו למעלה הרי לא היה הזווג הנמור מהאוריא ממש וכנ"ל אות ג', והרי ממילא הוא שהתוספות אור ומוחין שקבלו הנה לא היו ג"כ בבחי' מוחין עיקריים, ולא היה גם בהם האור מים רקיע העיקריים, וכמו שנודע שגם המלכי יושר שהם מהאבא שבא"ק הנה לא היו הם ג"כ אלא רק המלכיות לבד. והרי לא היה נעשה אותן הג' בחי' גם בהמ"ן דאבא ככל הראוי כלל.

אך עכ"ז הנה מעין ובמקצת הנה היה נעשה בהמ"ן דאבא מאותן הג' בחי' עכ"פ, ולא היה חסר בהם אלא רק הבחי' הד' שהוא היחוד דמ"ד ומ"ן בהיסוד דאימא, כי הבחי' הזוה היה חסר מכל וכל, כי לא הזדווגו או"א כלל זב"ז. ומה גם כי הרי לא חזרו לירד המ"ן דהאימא בהיסוד שלה כלל וכנ"ל, והרי היה חסר כל הבחי' ד' בהמ"ן דהאבא ג"כ, ולכן יצאו כל אותן המ"ן דהאבא ג"כ רק בבחי' טפ"ק⁶⁸⁰, והוא יציאתן דרך הטבור ויסוד. ולא היה אפשר להם ג"כ להתקיים כלל כי לא היו מציאותיות נמורים אלא בבחי' טפ"ק לבד.

אמנם עכ"פ הוא, כי הם היו יותר בשלימות הרבה מהמ"ן דאימא, כי הרי בהם היה חסר כל הד' בחי' כולם, ויצאו הם מהעינים שהוא המקום אשר עלו בו למ"ן, כי סוד הראייה הוא מהחכמה, והוא הע"ב דהמ"ם, ושם הוא עליית כל המ"ן. וכאשר עלו בו המ"ן דאימא לקבל שם תוספות אור וברכה, הנה לא השפיע בו מאומה, והוציא אותן הע"ב דהמ"ם ממקומו גופא לחוץ, והוא יציאתן דרך העינים. והם ג"כ בבחי' טפ"ק מהע"ב דהמ"ם, כי יצאו ממנו בלא זווג עם הס"ג שבו, שהוא הס"ג דאות ב', אלא הע"ב דאות א' הוציא אותן ממקומו ולחוץ בבחי' טפ"ק ממנו. והם הנקודות שיצאו דרך העינים, והם מלכי העגולים.

והרי נתחלקו ונשתנו מלכי העגולים מהמלכי יושר בחלוקות שונות הרבה, ולכן הנה לא נתייחדו גם הם זב"ז כלל {צא ע"ד} בבחי' זווג, אלא כל השפע אשר היה ראוי שישפיעו המלכי יושר להמלכי עגולים בבחי' זווג, הנה יצא מהמלכי יושר ג"כ רק בבחי' טפ"ק. אמנם הנה לא יצא מהם בבחי' טפ"ק ממש מהיסוד שבהם, כי שלטו בעצמם ונתחזקו להתאפק שלא להוציא שפע ממש מהיסוד, ונתחזקו להוציא רק מהצפריני רגלים שבהם, שהוא רק הארה בעלמא. ובזה האירו להמלכי עגולים וקבלו העגולים תועלת מזה לצאת למלוכתם כרגע. והנה אותן האורות אשר יצאו מהצפריני רגלים דהמלכים דאבא הם עיקר המלכי יושר אשר הם מיתו ג"כ ונפלו ונשברו וירדו למטה עם העגולים יחד. אבל עיקרן דהמלכים עצמן דהאבא אשר יצאו מהטבור והיסוד, הנה הם נשארו לעולם במקום האצילות ע"ד הג"ר דהעגולים. אמנם הנה הם לא נתקנו בהתיקון דשם מ"ה כמו מלכי העגולים, כי היה תולה תיקונם במעשי אדה"ר וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג ס"י ב', וע"ש עוד דרוש ג' ענף י"ט. אך עכ"פ הוא כי עיקר המלכי יושר שנפלו הם האורות דצפריני רגלים, וגם הם בעת מלוכתם הנה לא התייחדו עם מלכי העגולים בבחי' זווג ממש

⁶⁸⁰ עי' קיצור אבי"ע פ"ה.

אלא האירו להם בהארה בעלמא לצורך מלכותם כרגע. ואח"כ הנה נפלו וירדו ונשברו גם הם עם מלכי העגולים ביחד, ר"ל שירדו ונפלו הניצוצין והשברי כלים מהאורות דצפראני רגלים דהמלכי יושר עם הניצוצין והשברי כלים דהמלכי עגולים יחד. אך בענין תיקונם יש חילוק, כי הניצוצין והשברי כלים דהמלכי עגולים אשר הם מאימא, הנה כל מה שהיה נוגע מהם למעשה בראשית הנה הם נתקנו ע"י הקב"ה בעצמו ע"י השם מ"ה. אך מהניצוצין והשברי כלים דהמלכי יושר אשר הם מאבא כנ"ל, הנה כל מה שנוגע לתיקון הנשמות בני אדם הנה הם אינם מתקנים בעצמם אלא רק ע"י מעשה האדם דוקא, וכמו שמבואר כ"ז בספר הדע"ה שם וע"ש ובספר הגלגולים (פרק 681ז).

אמנם ע"י ההארה שהאירו המלכי יושר להעגולים בעת מלכותם, הנה ע"ז נתקנו ממילא כל מעשה בראשית כולם מאורות היושר ג"כ לעולם, הגם שעיקר התיקון דהיושרים הוא תלוי במעשה בני אדם, ושלמות התיקון דכל היושרים הוא רק לעתיד לבוא וכמו שבארנו בספר הדע"ה שם. אך מהארת היושרים שהאירו בהעגולים בעולם הנקודות כמ"ש בדרושי נקודות (פרק ב) הנה ישנו מתיקון היושרים ג"כ בכל הבריאה כולה לעולם עכ"פ, אבל בבחי' יחוד ממש הנה לא נתייחדו ולא נזדווגו המלכי יושר עם המלכי עגולים כלל וכנ"ל.

[ה]

והנה נתבאר לנו מכל דברינו אשר עד כה כי בפרטיות הנה היה חסר בעולם הנקודות ח' מיני יחודים, ונבאר אותם ממה למעלה: יחוד אחד, הוא במלכי היושר עם מלכי העגולים, כי מלכי היושר אשר הם מאבא שבא"ק הרי הם בחי' זכר שהוא ז"א, ומלכי העגולים שהם מהאימא שבא"ק הרי הם בחי' נוקבין והם הנוק' דז"א. ולפי התיקון האמיתי הרי היה ראוי שיתייחדו אלו הב' מיני מלכים ויעשו שניהם לאחד ממש, והיינו כי המלכי יושר הרי הם מהמ"ן דאבא, ר"ל המ"ן שהעלה האבא שבא"ק בהמוחין דא"ק וקבלו שם תוספות אור ומוחין, וחזרו לירד בהאבא עצמו בסוד אמ"ר וק"ב⁶⁸² עד היסוד שבו, והם כללות טיפת הזרע דאבא שבא"ק שהוא מ"ד. ועד"ז היה ראוי שיעשה כן בהמ"ן שהעלתה האימא שבא"ק, כי הרי כפי הראוי היה צריך שיחזרו המ"ן דאימא ג"כ לירד בכל קומתה בסוד אמ"ר וק"ב עד היסוד שבה, והם כללות טיפת הזרע דהאימא שהוא מ"ן. והרי היה ראוי לפי תיקון האמיתי שבעת הזווג דהאז"א יתייחדו אלו המ"ד ומ"ן בבטן אימא, ויעשו שניהם לאחד ממש בכל פרצוף ופרצוף מהו' פרצופים שבכל א' מהם. ר"ל כי הרי המ"ן דאימא הם כלולים מו' פרצופים, עתיק א"א או"א {צב ע"א} זו"ן, שהם הו' פרצופים דהנקודות שיצאו מהעינים שהם העגולים. וכן עד"ז הוא ג"כ ו' פרצופים עתיק א"א או"א זו"ן בהמלכי יושר שמהאבא, שהם כללות טיפת המ"ד אשר יצאו מהטבור והיסוד. והרי היה ראוי שיתייחדו אלו הב' טיפין דמ"ד ומ"ן הכלליים בבטן אימא ע"י זווג דאז"א, ויעשו בה משניהם יחד מציאות אחת הנולד ממנה, והוא יהיה כלול מו' פרצופים עתיק א"א או"א זו"ן, והיה כל א' כלול מהמ"ד ומ"ן דהאז"א, שהוא מהיושר והעגולים יחד, כן היה ראוי לפי תיקון האמיתי.

אמנם הרי לא היה כן, כי המלכי עגולים שהם מהמ"ן דאימא הם יצאו בפנ"ע, והם כל הנקודות שיצאו דרך העינים. ומלכי היושר שהם מהמ"ד דאבא הרי הם יצאו בפנ"ע, והוא מהטבור והיסוד. והרי לא נתייחדו היושר והעגולים ולא נעשו לאחד כלל וכלל. והחסרון הזה הוא אינו

⁶⁸¹ ז"ל: ודע כי יש ב' מיני נשמות א' אותם שנכללו באדה"ר ב' הם אותם שלא נכללו באדה"ר והלו הנשמות הם יותר גבוהים ומעולים מכל הנשמות שנכללו באדה"ר וכו' ואלו הנשמות לא יבאו לעולם רק עד אלף השביעי כנז' בזהר שמות ו' וכו' ודע כי אותן הנשמות שלא נכללו באדה"ר נקראים נשמות חדשות ממש ואותם שבהם באסה"ר נקראי' נשמות ישנות וזכור כלל זה והנה בין נשמות חדשות ובין נשמות ישנות כלם נבראו בעת בריאות עולם בסוד זיווג אחור באחור אמנם הנשמות הישנות שהם אותם אשר נכללו באדה"ר חזרו להבראות בסוד זיווג פנים בפנים לכן נבראו תחילה אדם וחיה אחור באחור ואח"כ נסרוס הקב"ה והחזירם פנים אל פנים ואז כל הנשמות הכלולות בהם חזרו להבראות בסוד זיווג פנים בפנים אמנם הנשמות החדשות שהם אותם שלא נכללו באסה"ר לא נבראו ואל נתהוו עדיין בסוד פנים בפנים.

⁶⁸² עי' לעיל הערה 267.

מכלל החסרון דוונגים, אלא הוא חסרון דהיחוד ממש, שהוא חסרון יותר גדול, כי הרי מהראוי היה שיעשו שניהם המ"ד דאבא עם המ"ן דאימא לאחד ממש, וכמו כל מ"ד ומ"ן שנעשים לאחד, כי משניהם יחד נעשה כל ולד. אבל כאן הרי לא היה כן, אלא יצא כל א' לעצמו ונתחלקו לשני מציאויות, והוא מה שאמרנו כי היה יציאתם בבחי' טפ"ק, המ"ן דהאימא שבא"ק יצאו בבחי' טפ"ק מהע"ב דהמ"ס והיה יציאתם דרך העינים, והמ"ד דהאבא שבא"ק יצאו בבחי' טפ"ק מהאבא עצמו והיה יציאתם דרך הטבור והיסוד שבו. והרי כל החסרון הזה אשר היה באותן המ"ד ומ"ן עצמן הוא אינו מהחסרון דוונגים אלא מחסרון דהיחוד, כי המ"ד ומ"ן עצמן הם אינם מזדוונגים אלא מתייחדים, וכאן היה חסר בהם היחוד ויצא כל א' לעצמו בבחי' טפ"ק והוא חסרון יותר גדול.

אמנם הנה היה בהם ב' חסרונות דוונגים ג"כ, כי הרי מאחר שיצאו כל א' לעצמו והיו לשני מציאויות, שהם מלכי יושר שהם בחי' זכרים והם כללות הז"א בעולם הנקודות, ומלכי העגולים הם נוקבין והם כללות הנוק' בעולם הנקודות. והנה היה ראוי שיזדוונגו הם אח"כ בבחי' זווג, אמנם הנה לא זכו גם לזה, אלא הוא כי הנה כל השפע אשר היה ראוי שישפיעו מלכי היושר למלכי העגולים בבחי' זווג, הנה יצא אותו השפע מהמלכי יושר ג"כ רק בבחי' טפ"ק. אמנם לא היו טפ"ק ממש כי הנה שלטו בעצמם ונתחזקו שלא להוציא בשפע ובטפ"ק ממש, אלא שיצא מהם רק בבחי' כח והארה לבד ודרך הצפרני רגלים, והוא אורות הצפרני רגלים שאמר הרב בדרושי נקודות (פרק ג). והכוונה הוא כי הם מהצפרני רגלים דהמלכי יושר עצמן, כי השפע אשר היה ראוי שישפיעו המלכי יושר להעגולים בבחי' זווג הנה הוציאו רק בבחי' טפ"ק. אמנם לא היה טפ"ק ממש אלא רק דרך הצפרני רגלים שלהם, שהוא רק כח והארה בעלמא, ומהארה הנה האירו המלכי יושר להמלכי העגולים לצורך מלכותם כרגע.

והנה אותן האורות דצפרני רגלים הם ג"כ מציאויות בפנ"ע, והם אשר מיתו וירדו בבי"ע, ר"ל הניצוצין שלהם ש"ך ופ"ר ורפ"ח וכן השברי כלים שלהם, והם העיקר מהמלכי יושר שירדו בבי"ע. אבל האורות העיקריים אשר יצאו מהטבור והיסוד, הנה הם עצמן לא ירדו בבי"ע אלא שנשארו למעלה במקום האצילות כמו הג"ר דהעגולים. והנה האורות דצפרני רגלים אשר אמרנו שהם נעשים ג"כ למציאויות בפנ"ע, והם המלכי יושר שמלכו ומיתו, הנה גם הם לא נזדוונגו ג"כ עם מלכי העגולים אלא האירו להם רק באיזה הארה לבד גם בעת מלכותם. והרי נמצא כי חסרון הזווג מהמלכי יושר להעגולים הנה הוא א' שהוא ב' והא', הוא בהאורות העיקרים שבהם, שהם האורות אשר יצאו מהטבור והיסוד, שהם כללות האורות אשר יצאו מהאבא שבא"ק, הנה לא הזדוונגו הם עם האורות שיצאו מהעינים שהם מהאימא שבא"ק. והב', הוא שגם המלכי יושר הפרטיים שיצאו אח"כ מהם עצמן והם האורות דצפרני רגלים, הנה לא הזדוונגו גם הם עם מלכי העגולים כלל. והרי ישנם כאן ב' חסרונות דוונגים אשר היה חסר מהמלכי יושר להעגולים, ועם החסרון דהיחוד הכללי מהמ"ד ומ"ן שאמרנו לעיל, הרי הוא ג' חסרונות דיחודים שהיה חסר מהמלכי יושר להעגולים. וצב ע"ב}

חסרון ד' דהיחוד, הנה הוא מה שלא נזדוונגו האו"א שבא"ק להוציא את הנקודות משניהם יחד ע"י זווג אלא שיצא המ"ד ומ"ן דכל א' מכל א' בפנ"ע. והרי יצאו הנקודות שהוא החלק ראשון דההתפשטות הב' מהאו"א הפרטיים (הנ"ל אות ב) בלא זווג כלל, כי הרי הנה הם לא הזדוונגו יחד לצורך תוצאות המלכי יושר והעגולים כלל, כי הרי עי"ז הנה היה חסרון היחוד דהמ"ד ומ"ן שאמרנו, כי יצאו מכל א' בפנ"ע והיו בבחי' טפ"ק כנ"ל. ולא באו האו"א בזה לסדר הזווג כלל, כי כל מה שהיה צריך להעשות לטיפת מ"ן בהיסוד דהאימא הנה הם יצאו דרך העינים, והטיפת מ"ד דהאבא הנה הוא יצא מהטבור והיסוד שבו בבחי' טפ"ק ממש. ועכ"פ הוא כי לא באו האו"א לכלל זווג כלל לצורך תוצאות כל הנקודות, ויצא תולדות דכל א' ממקום בפנ"ע, כי לא נזדוונגו כלל, והוא חסרון הד'.

והגם כי בדיוק הנה הוא עצמו החסרון דהיחוד הכללי מהמ"ד להמ"ן שהוא חסרון הא' הנ"ל, עכ"ז הנה חשבנו אותו לשנים, כי הם בסיבה ומסובב, והם שנים בפרטיות. והסיבה הוא כי לא נזדוונגו האו"א שבא"ק לצורך הנקודות, והחסרון הזה הוא בהאו"א עצמם, כי הם לא נזדוונגו זה

עם זה. והמסובב הוא כי עי"ז הנה נתחלקו המ"ד ומ"ן לשני חלקים ונעשו לשני מיני מלכים, שהם מלכי העגולים ומלכי היושר. והחסרון הזה הוא בהמלכים, והרי הם בפרטות שני חסרונות. והחסרון אשר היה באו"א הוא החסרון ד' דענינינו, והחסרון אשר נעשה בהמלכים, ר"ל בכללות המ"ד ומ"ן הוא החסרון הא' הנ"ל.

חסרון הה', הוא בהסתלקות הא' שחזרו ועלו כל האורות דהנה"י דהאו"א שבא"ק אשר נתפשטו מהטבור ולמטה, והוא ההתפשטות הראשון שלהם, הנה חזרו ועלו כל אותן האורות דהנה"י למעלה ונעשה עלייתם שם לבחי' מ"ן. והנה היה עלייתם אז ג"כ בלא יחוד כלל, שעלה כל א' לעצמו והתעורר רק בשורשו, ועי"ז הנה לא קבלו למעלה תוספות אור וברכה ולא נשלמו כלל, ועי"ז הנה יצאו המ"ן דהאימא דרך העינים ויצאו אותן המ"ן עצמן כמו שעלו, נקודות קטנות כקרני חגבים, והם כל הנקודות. והיה כ"ז משום שהיה עלייתם בלא יחוד וכנ"ל אות ב' ע"ש.

חסרון ו' ז', הנה הוא בהאו"א הפרטיים והכלליים שלא התייחדו אז זב"ז כנ"ל אות ב'. הכלליים הוא הב' מיני ס"ג אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר בס' ו' אות כ"ב, ושכס' ט' אות ל"ד. ור"ל הע"ב וס"ג שבהם, שהוא עיקר עצמותם, והם לא התייחדו זב"ז לצורך לידת ההתפשטות הא' דלהאצילות, שהוא המ"ה וב"ן שבהם. ועי"ז הנה יצא ההתפשטות הא' דכל א' בפנ"ע, ולא התייחדו הם ג"כ זב"ז. ואותן ההתפשטות הא', הנה הם האו"א הפרטיים שבא"ק, האו"א לכל האצילות תמיד. והרי היה חסר אז, שהוא בעת צורך תוצאות עולם הנקודות, [שהוא החלק הא' מההתפשטות הב' אשר להאצילות, והוא יצא מאותן ההתפשטויות הא' אחר הסתלקותם בהסתלקות הא' וכנ"ל בכל דברינו], הנה היה חסר אז סוד היחוד בהאו"א שבא"ק הן בהכלליים והן בהפרטיים וכנ"ל אות ב', והנה הוא חסרון הו' והז' דענינינו.

חסרון הח', הוא ההעלם דאור א"ס אשר נעשה אז גם למעלה למעלה, שהוא גם ברישין דא"ק בעת צורך תוצאות מציאות עולם הנקודות. ועי"ז הנה לא נשתלם אז היחוד הראוי גם מאוירא לבוצינא שהוא המ"ס⁶⁸³, ולא נתייחדו גם הם בהיחוד הראוי להם כלל כהצורך להמשיך שפעת דאור א"ס ברזא דמתקלא, שהוא הדעת עלאה סוד התרין מזולין⁶⁸⁴ שבהעקודים, כי כל העקודים הנה הוא בא"ק בבחי' הי"ג תיקוני דיקנא אשר בא"א דאצילות. וישנם בעקודים ג"כ בחי' ב' מזולין המקבלים מאוירא ובוצינא שבא"ק, והם המייחדים את האו"א שבא"ק אשר מהם נמשך כל השפע לצורך תוצאות כל העולמות כולם. ונמשך השפע בהמזלין דהעקודים ע"י היחוד דאוירא ובוצינא שבא"ק מהגילוי דאור א"ס אשר שם. אך לצורך תוצאות עולם הנקודות, הנה נתעלם שם הגילוי דאור א"ס לזה, ונתעלם ג"כ הגילוי אור בהמזלין דהעקודים אשר לצורך היחוד האו"א שבא"ק, ולא נתייחדו גם הם, שהוא החסרון דו' ז' הנ"ל בסמוך. ועכ"פ הוא כי היה חסר אז ג"כ היחוד השלם והראוי גם בהב' רישין דא"ק, שהם אוירא והמ"ס, והוא חסרון הח' דענינינו מהח' וצב ע"ג חסרונות דהיחודים שחשבנו מלמטה למעלה.

ובאמת הנה הוא החסרון הראשון והעיקרי, כי בסיבת חסרון היחוד הזה דהב' רישין דא"ק אשר היה לצורך תוצאות מציאות עולם הנקודות ומשום יסוד הבחירה וכנ"ל אות א' ב' וכן לעיל ענ"א, הנה מזה נמשך כל החסרונות דהיחודים כולן אשר חשבנו בזה אחר זה. והראשון לכולם הנה הוא חסרון היחוד דהב' רישין אשר היה לצורך ובכוונה כנ"ל, והוא היה הראשון לכולם וסיבה לכולם. ומה שחשבנו אותם ממטה למעלה, הוא משום כי אנו למדנו אותם מהמאוחר אל הקודם, והעלינו מסיבה לסיבה עד גם עומק סוד הסיבה ראשונה, שהוא חסרון היחוד השלם והראוי אשר היה חסר גם מהאוירא עם המ"ס, כי שם הנה היה הכוונה והרצון על הכל וכנ"ל תחילת אות ב', ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני וכנ"ל אות א'.

⁶⁸³ עי' מש"כ בהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא שמשמע אחרת (הובא דבריו לעיל הערה 170), וצ"ע.

⁶⁸⁴ דהיינו התיקון הראשון הוא בין אוירא לבוצינא אבל זה נעלם והגילוי הראשון היא בדיקנא דא"ק, עי' מקור בהגר"א על ספד"צ בהערה הקודמת.

אמנם גם אחר כ"ז הנה ראוי לדעת מאד, כי הגם שאמרנו שהיה אז חסרון היחוד בכלום, עכ"ז הנה מעין ובמקצת האירו כולם זה לזה וקבלו הארה וביסוס זה מזה, דאל"כ לא היה אפשר לכל הנקודות לצאת למלוכתם אף כרגע, כי כל מלוכתם וכן גם מיתתם ושביירתם וכל מאורעותיהם הוא הכל ממנו ית"ש בהשגחתו והנהגתו, וכמ"ש בספד"צ (פרק א ד ע"ב) ביה סליקן וביה סלקן דלא הוי והו ויהויין. וכמו שאמרנו שהכל הוא בכלל מ"ש (מנחות נט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני, והוא המ"ס דא"ק, שהכל הוא ממנו. והמ"ס הוא מוחא חדא דכליל תלת (אדר"ר קמ ע"א), והרי הוא כלול עכ"פ מכל הרישין כולן, גלגלתא ואורא ומ"ס, אלא שיחודם בו הוא בהעלם מאד. אבל עכ"פ הוא כי הכל הוא בהנהגתו הנעלמה ית"ש כי אפס זולתו ופשוט הוא. והוא ע"פ מה שאמרנו כי כן הם נתייסדו כולם מהמאציל ית"ש, שיאירו ויתבסמו זה מזה באיזה הארה וביסוס עכ"פ גם בעולם הנקודות. וע' במאמרי רשב"י (בדפוח"ה תרנ"ה דף כב ע"ד בסופו) וכן בספר הדע"ה ח"א דרוש ב' סי' ד' אות ג' ע"ש.

ענף ג' [א]

ומעתה נחזור לענין ראשון לדברינו אשר לעיל ענ"א בענין הנקודות כולם, שאמרנו כי הם ההתפשטות הב' אשר להאצילות, אלא הוא כי כל התפשטויות הב' אשר להד' עולמות אבי"ע הנה נחלק כל א' בשני חלקים, וכל הנקודות כולם הנה הם החלק א' מההתפשטות הב' אשר להאצילות וכנ"ל ענ"א. והנה נבאר עתה על כל הנקודות כולם את מקומן ושמותם במערכת השמות אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר, [ע"ד שבארנו לעיל כלל ט"ו בההתפשטות הב' אשר להעקודים, וכן לעיל כלל ו' בההתפשטות הא' דלאצילות, וכלל ד' בההתפשטות הא' אשר להעקודים], כי בזה הנה יתבאר לנו היטיב על כל הנקודות כולם, ר"ל הן המלכי עגולים והן המלכי יושר, מי שהם וכן שורשם וכל השתלשלותם אשר מלעילא לעילא עד סוף כל מציאותם אשר למטה.

והענין הוא, כי הנה כבר אמרנו לעיל ענ"ב אות ב' כי האו"א הפרטיים שבא"ק אשר לכל האצילות כולו, ור"ל הן לאורות הנקודות והן לאורות התיקון, הנה הוא ההתפשטות הא' אשר להאצילות, כי הוא אשר עלה למעלה בהסתלקות הא', ועומד שם לעולם בבחי' שורש עליון להאצילות. והנה היה ההתפשטות הא' מהס"ג הכללי הכלול מע"ב שבס"ג וס"ג שבס"ג, והם הב' שמות ס"ג אשר בס"ו ו' אות כ"ב ובס"ו ט' אות ל"ד, והם האו"א הכלליים שבא"ק הכלול כל א' מד' שמות עסמ"ב. והמ"ה וב"ן שבהם הם ההתפשטות הא' אשר יצאו ונתפשטו מהטבור דא"ק עד סוף רגליו, ואח"כ חזרו ונסתלקו ועלו למעלה, ונשארו שם לעולם לשרשי כל הנקודות וכן לכל אורות התיקון, והם האו"א הפרטיים שבא"ק שהם לעולם האו"א לכל האצילות כולו. אמנם כי בתוכם ובפנימיותם הנה הוא ג"כ המ"ה וב"ן מהע"ב הכללי שהוא הא"א שבא"ק, שהוא היה בפנימיותם בההתפשטות הא', וכן הוא בפנימיותם תמיד אחר שעלו בהסתלקות הא'. והנה הוא (צב ע"ד) הא"א שבא"ק אשר לכל האצילות כולו, שעומד לעולם תמיד בפנימיות ההסתלקות הא' דהאו"א הפרטיים אחר שעלו מהטבור ולמעלה. והנה בחי' הא"א שאמרנו אשר הוא בפנימיות האו"א, הנה הוא מרומז בהב' שמות ע"ב אשר בס"ו ו' אות כ"א ואשר בס"ו ט' אות ל"ג, כי אותן הב' שמות ע"ב הנה כלול כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והמ"ה וב"ן שבהם הם בפנימיות האו"א הפרטיים הנז' לבחי' א"א לכלל האצילות. והרי לנו עכ"פ כי הא"א והאו"א הפרטיים אשר לכלל האצילות שהוא אורות הנקודות והתיקון, הנה הוא כל בחי' המ"ה וב"ן אשר בהשמות ע"ב וס"ג דס"ו ו' אות כ"א כ"ב ודס"ו ט' אות ל"ג ל"ד.

והנה המ"ה וב"ן אשר בהס"ג דס"ו ו' אות כ"ב, הנה הם בבחי' או"א עלאין הפרטיים אשר להאצילות, והמ"ה וב"ן אשר בהס"ג דס"ו ט' אות ל"ד, הנה הם בבחי' ישסו"ת הפרטיים אשר להאצילות. והנה באו"א עלאין הפרטיים הנז' הנה בהם היה בחי' זווג גם בעולם הנקודות⁶⁸⁵ כי מהם נולד האור חדש אשר אמר הרב בנקודות (פרק ב). אבל בישסו"ת הפרטיים הנז' הנה בהם

⁶⁸⁵ עי' בהגר"א על סד"צ יד ע"ב לגבי זיווג חיצוני ופנימי.

לא היה שום זווה כלל בעולם הנקודות, והוא כמו שאמרנו לעיל ענ"ב כי עליית המ"ן דהאבא אשר בהסתלקות הא' הנה היה מגיע ההתעוררות גם בהרישא תניינא, אשר שם הוא הגילוי דאור א"ס לעולם, ולכן הנה קבל הוא תוספות אור וברכה וחזרו המ"ן שלו עם התוספות אור ומוחיין שקבלו וירדו תוך כל קומת פרצוף האבא עצמו, ונעשה בו עי"ז בחי' זווה מיניה וביה, והוא הזווה דאור"א עלאין שאמרנו, ונולד מזה האור חדש שהם המלכי יושר כנ"ל ענ"ב. משא"כ האימא שבא"ק אשר שרשה הוא רק בהמ"ס בוצד"ק, הנה לא קבלו המ"ן שלה בעלייתם שום תוספות אור ומוחיין כלל, ולכן לא חזרו הם לירד תוך קומת פרצופה, ולא היה נעשה בה שום זווה דמיניה וביה שהוא בישסו"ת שבה, אלא שיצאו המ"ן מאותו המקום שעלו בו שהוא בהע"ב דהמ"ס, והוציא אותן הע"ב ממקומו ולחויין, והוא יציאתן דרך העינים, ויצאו וירדו והלבישו מהטבור ולמטה עד סוף רגליו, ושם היה מלכותם וכל מציאות עולם הנקודות. אמנם כאשר יצאו מהעינים לירד למקומם הנה עברו דרך העקודים, וקבלו משם איזה הארה עכ"פ, וכן קבלו ג"כ הארה מכל פרצוף האימא אשר עברו דרך עליה מבחויין. והרי נמצא כי הגם שלא זכו לצאת דרך פנימיות כל הפרצופים ולקבל מפנימיותם, אך הארה מבחויין הנה קבלו גם הם מכולם ועי"ז הנה זכו לצאת למלכותם אשר כרגע.

[ב]

והנה מציאותם אשר במערכת השמות דעסמ"ב, הנה הוא כי המלכי יושר אשר הם מהאבא הנה הם מציאות כל הד' שמות עסמ"ב אשר בכל הסי' ח', כי הם ירדו דרך כל פנימיות פרצוף אבא ונולדו ממנו עי"ז בחי' זווה דמיניה וביה, ונמשכו מרישא דאבא מהמוחיין שבו עד היסוד שבו, הכל דרך פנימיותו ובסוד אור מים רקיע⁶⁸⁶. ונודע הוא כי אבא הוא כלול במזל עליון⁶⁸⁷ ומקבל משם, וכן הוא באבא שבא"ק כי הוא כלול בהמזל עליון שבהעקודים ומקבל משם. והאבא עצמו שהוא הסי"ג אשר בסי' ו' אות כ"ב, והנה הוא כלול מעסמ"ב וכנ"ל, הרי כאשר נמשכו בו המ"ן שלו בכל פנימיותו דרך חזרתם ובסוד אור מים רקיע, הנה נשרשו ונכללו ג"כ באור המזל עליון דהעקודים וקבלו הארה משם. ואח"כ בחזרתם דרך הע"ב והסי"ג שבו שהוא עיקר האבא עצמו, הנה נשרשו ונכללו שם וקבלו הארה משם, וכן נשרשו ונכללו אח"כ ג"כ בירידתם בהמ"ה וב"ן שבו וקבלו הארה גם משם, והוא כל ענין אור מים רקיע הנעשה בכל טיפת מ"ן אחר עלייתה בחזרתה דרך פנימיות הפרצוף, והוא עי"ז ההארה שמקבל מכל מדרגה ומדרגה בחזרתה דרך עליהם. וכן הוא בענינינו כי המ"ן דהאבא הנה עי"ז שזכו לירד דרך פנימיותו, הנה היה המשכתם דרך עליו, הכל עי"ז בחי' זווה דמיניה וביה. היינו מתחילה עי"ז בחי' זווה דהע"ב וסי"ג שבו וקבלו הארה משם, ואח"כ עי"ז בחי' זווה מהמ"ה וב"ן שבו וקבלו הארה משם. ומכל זה הנה נשלם המ"ן שלו בכל הבחי' דאור מים רקיע, והוא יציאתם ולידתם מהטבור והיסוד שבו, והיו שלמים בכל בחי' אור מים רקיע. וכן היו כלולים ומושרשים בכל המקומות שעברו דרך עליהם, היינו בהמזל (צנ ע"א) עליון דהעקודים ובהע"ב והסי"ג דהאבא עצמו ובהמ"ה וב"ן דהאבא עצמו.

והנה כל אלו הבחי' כולם אשר בהם נשלמו המ"ן דאבא ונעשה עי"ז להמלכי יושר דהנקודות, הנה הם הם הד' שמות עסמ"ב שהוא מערכה הח' דסי' ח' הנרשם עליהם אות כ"ט ל' ל"א ל"ב. כי הע"ב דאות כ"ט הוא כלילותם בעקודים, והסי"ג דאות ל' הוא כלילותם בהע"ב וסי"ג שהם עיקר האבא הכללי עצמו שהוא אור"א עלאין, והמ"ה דאות ל"א הוא כלילותם בבחי' הזוין דהאבא הכללי שהם המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב והסי"ג שבו (והם ג"כ בבחי' האור"א הפרטיים הנ"ל ענ"ב אות ב), והב"ן דאות ל"ב הוא כל המציאות דהמלכי יושר גופה אחר שיצאו מהטבור והיסוד. ועכ"פ הוא כי הד' שמות עסמ"ב אשר בהמערכה הח' הנה הם כל בחי' המלכי יושר דהנקודות וכל המשכתם והתפשטותם מהתחלת ראשית שרשם העליון עד מציאותם וגילויים העיקרי אחר שיצאו לחויין.

⁶⁸⁶ עי' ע"ח שער מ"ן ומ"ד פרק ה', שהיינו חכמה ובינה ור"ק.

⁶⁸⁷ עי' ע"ח שער אור"א פרק ח'.

והנה כל אותו המערכה הח' הנה הוא החלק ראשון דההתפשטות הב' מהאבא הכללי שבא"ק אשר להאצילות, כי ההתפשטות הא' שבו אשר להאצילות הנה הוא המ"ה וב"ן הפרטיים עצמן דהע"ב והס"ג שבו וכנ"ל ענ"ב וכן לעיל כלל ו'. אך ההתפשטות הב' אשר להאצילות הנה הוא המ"ה וב"ן הכלליים דהאבא שבא"ק, והם המ"ה וב"ן אשר בהמערכה הו' שבס"ו ו' אות כ"ג כ"ד. ובעת ההתפשטות הא' הנה לא נתגלו הם ולא יצאו עדיין כלל כי הם יצאו רק בעת ההתפשטות הב', ור"ל שהם ההתפשטות הב' עצמו הב"ן דאות כ"ד הוא החלק א' דהתפשטות הב', והוא אשר יצא בעולם הנקודות, כי הוא המ"ן דאבא, וממנו הוא המלכי יושר דהנקודות. והמ"ה דאות כ"ג הוא אשר יצא בעת התיקון, שהוא אור המ"ה דהתיקון אשר מהאבא הכללי, והוא החלק ב' דהתפשטות הב'.

אמנם מה שאמרנו כי הב"ן דאות כ"ד הוא אשר יצא בעולם הנקודות, הנה האמת הוא שגם הוא לא יצא אז כולו, וכנודע שלא יצא בעולם הנקודות רק המלכיות לבד דהב"ן, אבל המ' ראשונות דהב"ן הם לא יצאו ג"כ אלא רק בעת התיקון, והוא המהיטבאל אשר יצא עם מלך הדר ביחד. ור"ל חלק הדר ומהיטבאל אשר מהאבא הכללי, והם המ"ה דאות כ"ג, והט"ר דב"ן דאות כ"ד, ולא יצא בעולם הנקודות אלא רק המלכיות לבד דהב"ן דאות כ"ד, והמלכיות הוא החיצוניות דהב"ן, והוא אשר יצא בעולם הנקודות, ואותן המלכיות הנה שורשם והתפשטותם ומציאותם העיקרי הם הם הדר' שמות עסמ"ב אשר בכל המערכה הח' שאמרנו, כי כל אותה המערכה הח' הוא מהחיצוניות דהב"ן דאות כ"ד, והם המלכי יושר דהנקודות כנ"ל. ועכ"פ הרי נתבאר לנו על המלכי יושר דהנקודות שורשם ומציאותם במערכת השמות דעסמ"ב, כי הנה הם העסמ"ב הפרטיים דכל מערכה הח', שהוא כל הסי' ח', וכלילותם הוא בהחיצוניות דהב"ן אשר בס"ו ו' אות כ"ד ודי בזה כעת, וע' עוד בענין זה בדיוק לקמן ענף ד' ע"ש.

[ג]

ומעתה נבאר עד"ו ג"כ במלכי העגולים את שורשם והתפשטותם ומציאותם באיזה מערכה שהם. והגם שהרי כבר נתבאר מכל דברינו לעיל כי הם לא נשלמו בבחי' אור מים רקיע כלל, כי הנה הם מהמ"ן דהאימא שבא"ק אשר הם לא חזרו לירד דרך פנימיות פרצופה כלל, אלא שהם יצאו מהמקום שעלו משם גופה ולחוי', והוא יציאתם דרך העינים. וא"כ הרי מאחר שאין להם שום שלימות כלל, הרי היה נראה לכאורה שאין להם שום גילוי ומציאות בשמות העסמ"ב כלל. אמנם הוא כי הגם שהאמת הוא שבערך אורות התיקון אשר מהאור דמ"ה והט"ר דב"ן לא נחשבו הנקודות לאורות כלל, כי כל מציאותם הוא רק כקרני חגבים וכנודע. אך בבחי' עצמותם גופה הנה הוא כחם גדול מאד ואיכותם רב מאד, ותכונתם והכוונה בהם הוא חזק ותקיף ורב כל כך עד שתהלוכות כל ההנהגה כולה אשר מן העולם ועד העולם הוא רק בשבילם, להוציא כחם לפועל ולהשלים אותם ולהאר אור יחודו בהם, והם לעולם שורש הכל. ועצמותם הוא נובע ונמשך מסוד המחשבה העליונה מחשבה הנעלמה והם סיבת כל גילויי ית"ש אשר בשבילם נתגלה, ולכן יצאו הם בתחילה, כי הם (ע"ב) סיבת הכל. והיה יציאתם כקרני חגבים, כי היה הכוונה לתקנם ולהשלימם רק ע"י מעשי בני אדם וע"י מאורעות בני אדם. ועפ"ז הנה הוא פעולת כל ההנהגה תמיד, וכדי לתקנם ולעשותם לארזי לבנון וכנודע, ומוכן כ"ז לכל חכם ומבין מדעתו. והנה בשביל עצמותם וכחם שגדול ורב כל כך, הנה על זה הוא יחס כל השמות דהעסמ"ב אשר מתייחסים עליהם כל הנקודות ג"כ, הגם שכל מציאותם אז היו רק כקרני חגבים.

והנה יחס השמות דעסמ"ב על מלכי העגולים שהם המ"ן דאימא, הנה הם באותו הסדר ממש ע"ד סדר העסמ"ב אשר בהמלכי יושר שהם מהמ"ן דאבא. והגם שהמ"ן דאימא הם לא חזרו לירד דרך פנימיותה כלל, אך מעין ובדוגמא הנה היה בהמ"ן דאימא כל אותן ההארות ג"כ כמו המ"ן דאבא. והיינו כי הרי כאשר שיצאו מהעינים לירד מהטבור ולמטה, הרי עברו דרך העקודים וקבלו הארה משם וכמ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב), והנה היה קבלתם מבחי' המול תחתון שבהעקודים אשר בו כלול אימא, וכן הנה כתבנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ג' ס' ה' אות י"א, כי קבלו הארה גם משרשם הראשון שהוא האורות העיקריים שלהם הנשאר בהחזה דא"ק ע' נקודות

(פרק ב). וכן קבלו הארה גם מהע"ב דהמ"ס אשר הוציא אותם דרך העינים כנ"ל, וכן קבלו אור ג"כ מכללות האימא כולה מחיצוניותה כאשר עברו דרך עליה מהעינים דא"ק לירד ולהלביש מהטבור ולמטה שבה. והנה מכ"ז הנה היה למלכי העגולים ג"כ מעין ובדוגמא דבחי" אור מים רקיע אשר להמלכי יושר, ועי"ז הנה הוו המלכי עגולים ג"כ בבחי' הגילוי שמות דעסמ"ב כמו המלכי יושר, והנה הם הדי' שמות דעסמ"ב אשר כתבנו בהאבני מלואים שבתחילת הספר בסי' י"א שם הנרשם עליהם אות מ"א מ"ב מ"ג מ"ד.

והיינו כי הנה כללות האימא שבא"ק הרי נתבאר בדברינו לעיל כי הנה היא השם ס"ג אשר בסי' ט' אות ל"ד, והיא כלולה בהמזל תחתון שבהעקודים שהוא השם ע"ב אשר שם אות ל"ג כי שם הוא שורשה. והנה אותו הס"ג הוא כלול ג"כ מד' שמות עסמ"ב שהם בחי' ישסו"ת וזו"ן שבה, כי כל פרצוף הוא כלול מכולם כנודע. וישסו"ת הוא הע"ב והס"ג שבה, שהם עיקר עצמותה, והמ"ה וב"ן הם הזו"ן שבה שהם למטה מהטבור והם לבר מגופה (זחר בראשית נא ע"ב), והם אותן השמות דמ"ה וב"ן אשר שם בסי' ט' ג"כ הנרשם עליהם אות ל"ה ל"ו. והנה אותן המ"ה וב"ן דאות ל"ה ל"ו הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים דהאימא שבא"ק שהם הזו"ן הכלליים שבה, ובעת ההתפשטות הא' אשר להאצילות הנה לא נתגלו הם ולא יצאו הם עדיין כלל, וכמו שכתבנו לעיל כלל ו' וכלל י"ב שכל ההתפשטות הא' הנה היה רק המ"ה וב"ן הפרטיים דהע"ב והס"ג, שהם ישסו"ת המ"ה וב"ן אשר בהם עצמן. אבל המ"ה וב"ן הכלליים שהם המ"ה וב"ן דאות ל"ה ל"ו, הנה הם לא יצאו עדיין בעת ההתפשטות הא' מאומה כלל, כי הנה הם לא נתגלו אלא רק בהתפשטות הב' דוקא.

והיינו כי הרי אמרנו לעיל ענ"א שההתפשטות הב' אשר להאצילות הנה הוא נתחלק בשני חלקים: חלק אחד, הוא מציאות כל עולם הנקודות, והנה הוא הב"ן דאות ל"ו. והחלק השני, הוא השם מ"ה דהתיקון, והנה הוא השם מ"ה דאות ל"ה. ועכ"פ הוא כי כל אותן הב' שמות דמ"ה וב"ן דאות ל"ה ול"ו הנה הם הב' חלקי דההתפשטות הב' ולא יצאו הם מקודם, והב"ן דאות ל"ו הנה הוא הב"ן אשר יצא בעולם הנקודות.

אמנם נודע הוא כי כל הב"ן דהנקודות הנה הוא רק המלכיות דהב"ן, אבל הט"ר דהב"ן הם יצאו ג"כ רק אלא בעת התיקון, כי הם המהיטבאל דמצד אימא אשר יצא עם מלך הדר שהוא המ"ה אשר מצד אימא, ולא יצאו בעולם הנקודות אלא רק המלכיות לבד דהב"ן שהם החיצוניות דהב"ן (וכמ"ש בשער פרטי עי"מ (פרק ג סמוך לסופו) ע"ש ובאו"א (פרק ט סמוך לסופו) וכן הוא בכ"מ). ומאותן החיצוניות דהב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו הנה הם כל הו' מיני מלכים דעתיק א"א או"א זו"ן, שהם כל מלכי העגולים אשר יצאו מהעינים, והנה הם הם כללות הדי' שמות עסמ"ב אשר בהסי' י"א הנרשם עליהם אות מ"א מ"ב מ"ג מ"ד, כי השם ע"ב דאות מ"א הנה הוא כלילותם (צג ע"ג) ושרשם אשר בעולם העקודים ובשורש האימא אשר שם, ולכן הם מקבלים הארה מהעקודים ג"כ בעברם דרך שם וכנ"ל. והס"ג דאות מ"ב הנה הוא שרשם אשר בהעיקרית דהאימא הכללי עצמה, שהוא בהע"ב והס"ג שבה. והמ"ה דאות מ"ג הנה הוא שרשם אשר בהמ"ה וב"ן הפרטיים אשר בהע"ב וס"ג עצמו, שהוא ההתפשטות הא' אשר חזר ונסתלק, והוא הישסו"ת הפרטיים לכל הנקודות והאצילות כנ"ל ענ"ב, ושם הוא שורש העיקרי דהנקודות אשר נשאר בהחזה שאמר הרב בנקודות (פרק ב). ואותו השורש דהנקודות אשר נשאר בהחזה שהוא בהמ"ה וב"ן הפרטיים הנז', הנה אותו השורש הוא השם מ"ה אשר בסי' י"א אות מ"ג והב"ן דאות מ"ד, הנה הוא כללות כל מלכי העגולים עצמן אשר יצאו מהעינים ולחוץ וירדו והלבישו מהטבור ולמטה, אשר מהם הוא כל עולם הנקודות, כי עיקר הנקודות הנה הם אותן אשר יצאו מהעינים כנודע, והנה הם כלולים כולם בהשם ב"ן אשר בסי' י"א אות מ"ד, ור"ל כי אותו הב"ן הוא עצמו כללות כל הנקודות שיצאו מהעינים וירדו והלבישו מהטבור ולמטה.

והרי לנו עכ"פ כי הדי' שמות עסמ"ב אשר בכל הסי' י"א הנה הם על המציאות דהנקודות שיצאו מהעינים שהם מלכי העגולים משרשם הראשון, וכל התפשטותם עד סוף מציאותם, וכל גילויים העיקרי. ועל כל זה הנה הוא הוראות פרטות הדי' שמות עסמ"ב שבסי' י"א אות מ"א מ"ב

מ"ג מ"ד, אך כלילותם בכלל הנה הוא בהחיצוניות דהב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ו וככל מה שאמרנו, וע' עוד הענין בדיוק למטה בסמוך.

ענף ד'

[א]

הנה בארנו על מלכי יושר ועגולים שהם מהאו"א שבא"ק את מקומם במערכת השמות דעסמ"ב וכנ"ל בכל דברינו, אמנם הנה אמרנו כי כל המלכי יושר ועגולים שהם הנקודות כולם, הנה הם החלק ראשון מההתפשטות הב' אשר להאצילות. וכבר אמרנו כי ההתפשטות הנה היה הן מהאו"א שהם הע"ב שבס"ג והס"ג שבס"ג, והן מהא"א שבא"ק שהוא הע"ב הכללי, והא"א הנה הוא בפנימיות כל ההתפשטויות וההסתלקויות ולכל עניניהם, כי הוא הנשמה לנשמה לכולם. והנה נבאר עתה ג"כ את התפשטות הא"א בחלקי הנקודות את מקומם ושמותם באיזה מערכות שהם.

והנה נאמר בזה, כי הנה ראוי לדעת מאד, כי האמת הוא שכל המערכות כולם אשר הם מסודרים כל א' בד' שמות עסמ"ב, והם י"ג מערכות אשר מסודר כל א' בד' שמות עסמ"ב, הנה האמת והעיקר הוא כי הם כולם רק בהא"א דהא"ק, והם מבחי' הי"ג תיקוני דיקנא שבו. אמנם אין כוונתי שהם בבחי' הי"ג ת"ד שבו ממש, כי הי"ג ת"ד דהא"א שבא"ק הנה הם רק האורות דאח"פ, שהם הה' מערכות הראשונים, שהם כל עולם העקודים, שהוא כולו רק למעלה מהטבור כנודע. אלא כוונתי הוא כי אלו הי"ג מערכות, ור"ל גם כל אותן אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג, הנה הם כולם רק נביעין מבויעין דנפקין מבחי' הי"ג ת"ד דהא"א שבא"ק, ולכן הם י"ג מערכות אשר מסודר כל א' מד' שמות עסמ"ב, כי הם כולם מהתפשטות הא"א שבא"ק המתגלה בעקודים, וגילוי שם הוא בבחי' י"ג ת"ד ממש, ומשם הוא מאיר ומתפשט בפנימיות האו"א שבא"ק ובכל תולדותיהם שהוא כל ההתפשטות הא' אשר להאצילות, וכן בהב' חלקי התפשטויות הב' אשר להאצילות, שהוא כל אורות הנקודות והתיקון אשר הא"א שבא"ק הוא בפנימיות כולם, והוא לעולם בבחי' נשמה לנשמה לכולם ולכל עניניהם, והוא ע"י המבויעין דנפקין מבחי' הי"ג ת"ד שבו ומתפשט בכולם. והם אותן הי"ג מערכות אשר מסודר כל א' מד' שמות עסמ"ב, כי הם כולם המבויעין המתפשטים מבחי' הי"ג ת"ד שבו לבחי' נשמה לנשמה לכולם. והרי עכ"פ הוא כי כל אלו הי"ג מערכות כולם הנה הם באמת עיקרם רק מההתפשטות הא"א שבא"ק, וכל מה שאמרנו במערכה הח' והי"א כי מערכה הח' הוא על המלכי יושר ומערכה הי"א הוא על המלכי עגולים וכנ"ל כ"ז, הנה עיקר הכוונה בכ"ז הוא רק על התפשטות הא"א שבא"ק אשר בבחי' נשמה לנשמה בהם, כי התפשטות הא"א שבא"ק אשר לנשמה נשמה בהמלכי יושר הוא הד' שמות עסמ"ב אשר במערכה הח' סי' ח'. וההתפשטות (צג ע"ד) הא"א שבא"ק אשר לנשמה נשמה בהמלכי עגולים הוא הד' שמות עסמ"ב אשר במערכה הי"א סי' י"א, כי כל אלו הי"ג מערכות הנה הם באמת רק מא"א עצמו, ר"ל התפשטות אורו אשר התפשט לבחי' נשמה לנשמה בכולם, והוא שורש נעלם לכולם וכולל את כולם ע"ד הא"א דאצילות לכל האצילות.

[ב]

אמנם מציאותם דהנקודות ושורשם אשר בהאו"א שבא"ק הנה הם אינם באמת באותן הי"ג מערכות עצמן אלא רק שנאצלים מהם ונובעים משם, וע"ד האו"א גופה. והנה הוא ממש ע"ד האו"א שבהאצילות שמציאותם הוא משפעת אור הי"ג ת"ד דהא"א, ור"ל ע"י שיונקים מהם וכמ"ש בהולדת או"א (פרק ד ופרק ו) ובכ"מ. וכן כל שפעת הזו"ן הנמשך מא"א הוא ג"כ לעולם רק ע"י יניקת או"א מהמזלזין, וכמ"ש במאמרי רשב"י (נה רע"ג) שז"א אינו מקבל שפע א"א עצמו רק ע"י או"א כו', וכן הוא בע"ה שער א"א (פרק ז) כי אין יורד לו השפע רק דרך או"א (וע' עוד בשעה"כ דף צה סע"א ובדברינו לעיל כלל ח ענ"ב). וכן הוא בענינינו, כי מה שאמרנו לעיל בכל דברינו שאו"א שבא"ק הנה הם הב' שמות ס"ג הכלליים, הס"ג דסי' ו' אות כ"ב, והס"ג דסי' ט' אות ל"ד, הנה אין הכוונה שהם עצמן, אלא הכוונה שהם נאצלים משם ויונקים מהם. אבל עיקר אלו הב' שמות ס"ג

הנה הם רק בהא"א עצמו שבא"ק, אלא שהם בו רק לצורך אורו וגילוי אשר נתגלה להיות שורש לאו"א ומשתתף ומתלבש בהם. ומה שאמרנו לעיל על אלו ב' שמות ס"ג דאות כ"ב ול"ד שהם האו"א שבא"ק, הנה עומק הכוונה בדיוק הוא רק שהם שורש או"א אשר בא"א שבא"ק אשר הוא מתפשט ומתלבש בהם בהא"א שבא"ק לבחי' נשמה לנשמה הפנימית שבהם, וכן הוא עד"ז בכל מה שאמרנו בהאבני מלואים שבתחילת הספר בענין המ"ה וב"ן הכלליים, שהם אשר בסי' ו' ובסי' ט', וכן בכל תולדותיהם ופרטיהם אשר בכל אורות הנקודות כולם, שהם אשר בכל הסי' ח' ו"א, וכן בכל אורות התיקון כולם דהדר ומהיטבאל, שהם אשר בסי' ז' י"ב י"ג.

הנה כ"ז הוא באמת רק על שרשיהם הפנימיים אשר בהא"א שבא"ק, אך משום כי משם הם נאצלים, ומשם הם נתהוו ונתגלו, וכן משם הוא כל קיומם לעולם, כי משם הם יונקים, ומשם הוא כל הנהגתם תמיד, ר"ל כי כל התהוות ומציאות האו"א שבא"ק עם כל אורות הנקודות והתיקון הנה הוא הכל משרשם שבא"א דא"ק, שהם כל אותן הי"ג מערכות הנז'. ומשום כ"ז הנה הם מכונים ג"כ על שם אותן המערכות כולם, ועל שם כל אותן העסמ"ב שבהם. אבל עיקר כל אותן הי"ג מערכות כולם הנה הם באמת רק בהא"א עצמו שבא"ק, שרשם הנעלם שבו ותלייתם שבו, ועל שם שרשם ותלייתם הנה מכונים הם ג"כ בכל אותן השמות כולן.

[ג]

אמנם מה שנראה לי עוד בזה והוא העיקר, כי מאחר שכל אלו הי"ג מערכות אשר בא"א עצמו הם באמת כולם נעלמים, וכנודע שא"א עצמו הנה הוא נקרא בשם אין⁶⁸⁸ ע"ש גודל העלמו. והוא עצמו הנה אין לו גילוי בשום שם כלל, וכמ"ש ברע"מ פינחס (רנח סע"א) דכתר אין סוף אתקרי, וע' עוד בפ' בראשית (לא רע"ב) וכנודע. וכל גילוי דהכתר הנה הוא רק ע"י החכמה וע"י כל הטי' ספי' התחתונים, כי עיקר גילוי השמות הוא רק בהם, כי השם הוי"ה ב"ה הרי הוא רק מהחכמה ולמטה⁶⁸⁹, שהי' הוא חכמה, וכן כל השמות דעסמ"ב הם רק מהחכמה ולמטה, כי רק שם הם מתגלים אבל לא למעלה, כי למעלה הוא רק שרשם ותלייתם אבל לא גילויים כלל. וכן הוא בענינינו ג"כ, כי הנה הגם שכל עצמות אור דכל אלו הי"ג מערכות כולם הנה הם נביעין מבועין מהי"ג ת"ד דא"ק, והם רק ההתפשטות דהא"א עצמו שבא"ק וכנ"ל, עכ"ז הנה במקומן אין להם גילוי כלל, וכל גילויים הוא רק בהא"א שבא"ק ובכל תולדותיהם, שהוא בכל אורות הנקודות כולם ובכל אורות התיקון כולם, אבל בא"א עצמו הם רק בבחי' כח, ויוצאים מן הכח לפועל בהא"א ובהאורות הנקודות והתיקון, כי בא"א הוא רק שורשם, והם כולם שם בהעלם גדול. אבל באו"א ובאורות הנקודות והתיקון, הנה שם הוא מציאותם וגילויים, ונעשה בהם כ"ז משורשם שבא"א אשר הוא בפנימיותם, והנה הם בבחי' פנימיות וחיצוניות.

והרי עכ"פ הוא כי הם בכלם, ר"ל כי כל אותן (צד ע"א) הי"ג מערכות כולם אשר גם מסי' ו' והלאה, הנה הם הן בא"א והן בהא"א ואורות הנקודות והתיקון, כי הנה הא"א הוא השורש לכולם והוא בפנימיות כולם, ונשתלשלו בו כל אותן הי"ג מערכות בכל תהלוכותיהם ועניניהם אשר בארנו בכל אחד ואחד בבחי' שורש והעלם, ומכל מערכה ומערכה שבו אשר מהמערכה דסי' ו' ולהלאה הנה יוצא מהם אח"כ מציאותם וגילויים ממש בהא"א ובאורות הנקודות והתיקון. ור"ל שכל מערכה ומערכה שבו אשר מהמערכה דסי' ו' ולהלאה הנה הוא מוציא אח"כ מן הכח לפועל ומהעלם לגילוי, שהוא למציאות ממש את המערכה שכנגדו אשר להא"א באו"א ובכל עניניהם, ואשר להנקודות בהנקודות ובכל עניניהם, ואשר לאורות התיקון באורות התיקון ובכל עניניהם. אך בא"א גופה הנה הוא כל הי"ג מערכות כולם, כי משום שהוא השורש לכולם ופנימי לכולם, ולכן ישנם בו כל אלו הי"ג מערכות כולם, אלא שהם בו כולם רק בשורש ובהעלם, והוא מוציא אח"כ את כל מערכה ומערכה לגילוי ולמציאותו ממש, לכל אחד ואחד מה ששייך אליו, המערכות דהא"א (שהם מערכה הו' והטי') בהא"א, והמערכות דהנקודות כולם (שהם מערכה הו' והטי')

688 עי' לעיל הערה 640.

689 עי' ע"ח שער א ענף ה.

והי"א) בהנקודות, והמערכות דאורות התיקון (שהם מערכה הז' והי"ב והי"ג) בהאורות התיקון. כי בא"א הנה ישנם בו כל הי"ג מערכות כולם משום שהוא השורש לכולם, אך הוא הנה הוא ממשך לכל אחד ואחד רק את השיך אליו ובכל תהלוכותיו כהראוי לו.

והרי יוצא לנו מדברינו כי כל אלו הח' מערכות אשר מסי' ו' ולהלאה הנה הם באמת בשני בחי' ממש והם כפולים: אחד, הוא מה שהם כולם בא"א, ושם הם בבחי' שורש והעלם ובבחי' פנימיות. ואחד, הוא מה שהם יוצאים אח"כ במציאות ממש ובנילוויים, והוא בהמציאות דהאוי"א שבא"ק ובהמציאות דאורות הנקודות והתיקון. והרי הם כפולים, אבל הם ישנם בכל א' עכ"פ בכל תהלוכותיהם ועניניהם, אלא שבזה הם בבחי' פנימיות ובזה הם בבחי' חיצוניות, וכמו שבארנו כ"ז בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' את כל הי"ג מערכות בא"א בהי"ג סימנים הראשונים, ואח"כ בסי' י"ד את כל מוצאיהם בפרטות אשר גם בהאוי"א ובאורות הנקודות והתיקון ע"ש, וכן יתבאר עוד לפנינו בארוכה בעה"י לקמן כלל ח"י ענ"י בסי' י"ד ופ"ו ע"ש ותמצא ודי בזה כעת.

ענף ה' אות א'

אמנם מה שצריך לכאורה ביאור לפי דברינו הנ"ל, כי מאחר שאמרנו שכל אלו הי"ג מערכות כולם הנה הם בא"א שבא"ק ג"כ כי הוא השורש לכולם, והרי ישנם שורש לכל מלכי העגולים והיושר בהא"א שבא"ק, והוא מערכה הח' והי"א אשר בו ג"כ וכנ"ל, א"כ הרי יהיה קשה מאד במה שנמצא בדברי האריו"ל במאמרי רשב"י (פ' תרומה בפירושו לספד"צ דף כ"ב ע"ב) שאמר שם כי סיבת מיתת המלכים הנה היה משום שלא היה להם שורש ואחיזה בעתיקא קדישא. וע' דברינו בארוכה בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' א' אות ד' ה', ושם עוד דרוש ב' סי' א' אות ב', שהעלינו שם שהכוונה הוא על עתיק שבא"ק ע"ש בארוכה. והרי במה שאמרנו עתה הרי נסתר לכאורה כל דברינו שם, כי הרי היה להם שורש גדול גם בעתיקא קדישא דא"ק, ואדרבא הוא כי שם הוא שורש כולם ומשם נמשכו וכנ"ל. ועוד, כי הרי לעיל ענ"ב אמרנו כי האוי"א שבא"ק, שהם הע"ב שבס"ג והס"ג שבס"ג, אשר מהם הוא המלכי יושר ועגולים, הנה משום ששורש אבא הוא ברישא תניינא קד"א, לכן הנה נשתנו ע"ז המלכי יושר לעילויא הרבה מהמלכי עגולים, וכמו שבארנו שם וכן בדע"ה ח"א דרוש ב' ג' בארוכה. וא"כ הרי הא"א שבא"ק שהוא הע"ב הכללי שבו, הכולל כל הג' רישין כולן דא"ק, ועולה גם עד רדל"א דא"ק אשר בו הוא עיקר היחוד והגילוי דאור א"ס ית"ש, הרי איך שייך לכנות שם מציאות המלכים ועניינם חלילה וחלילה.

[ב]

אמנם הוא כי הנה דע והבן כי כל מה שאמרנו שהא"א שבא"ק והע"ב הכללי שבו, הנה השתתף הוא ג"כ בכל המציאות דהנקודות כולם, וממנו הוא שורש כולם וכנ"ל. הנה (צד ע"ב) עיקר הכוונה הוא רק על המ"ס דא"ק, הרישא תליתאה שבו, כי המ"ס הוא עיקר הא"א⁶⁹⁰ (כי הב' רישין קדמאין הם נקראים בשם אי"ן ואפ"ס⁶⁹¹ ועיקר גילוי הא"א ושמו הוא רק בהמ"ס), והוא ג"כ עיקרו מכלל הע"ב הכללי, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"א דרוש א' סי' ד' אות י', וכן בדברינו בחלק הביאורים בשער טנת"א פרק א', שהעלינו שם ושם כי בעומק ובדיוק הוה גם בא"ק כל הרישין כולן עד סוף העקודים (שהוא בבחי' הי"ג ת"ד שבו) הכל רק בהע"ב הכללי, ועיקר הס"ג הכללי הנה הוא גם בא"ק רק מהגרונ עד הטבור שהוא באוי"א שבו. אבל המ"ס דא"ק, שהוא הא"א שבו עם כל העקודים כולו, הנה הוא ג"כ מכלל הע"ב הכללי בערך האוי"א העיקרים שבו, ובפרט בערך האצילות. וכל מה שאמרנו בכל דברינו לעיל כי היה ההתפשטות הא' אשר להאצילות, וכן אח"כ גם השתתפו בהנקודות מהא"א שבא"ק ומהע"ב הכללי שבו, הכוונה הוא בעומק ובדיוק רק על התפשטות והארת האור דהמ"ס לבד שבו. כי עד ההתפשטות הב' שהוא הגילוי דאור המ"ה אשר נתגלה בעת התיקון דמעשה בראשית, הנה היה כל גילוי ית"ש אשר הם לצורך עולם הנקודות הכל רק מאור המ"ס לבד שבא"ק. והגם שאמרנו לעיל ענ"ב ובכ"מ שהאבא שבא"ק הנה היא

⁶⁹⁰ עי' תיקו"ז עו ע"ב.
⁶⁹¹ עי' לעיל הערה 640.

התעורר בעלייתו גם בהקד"א והאורא, ומכל שכן המ"ם גופה שהוא עיקר הא"א עצמו, אשר הוא השתתף ג"כ בכל ההתפשטות דהא"א ובעלייתם, והיה בהם לנשמה לנשמה בכל עניינם וכנ"ל. הרי מכל שכן הוא שהוא התעורר עוד למעלה למעלה עד רזא דאור א"ם ממש, והמשיך אור גם משם, ומה גם כי הרי המ"ם הוא מוחא חדא דכליל תלת כמ"ש באד"ר (קמ ע"א), והרי מגיע עצמותו גופה גם עד רישא קדמאה, כי הג' רישין הרי הם הג' מוחין שבו והמ"ם הוא כולל כולם. והרי נמשך ומיוחד אור המ"ם באור א"ם עצמו וגילוי, ואיך אפשר לייחס עליו, ר"ל על התפשטות אור המ"ם שבא"ק מענין המלכים ומאורעותיהם ה"ו.

אך דע והבן כי כ"ז הנה הוא באמת מעומק סוד הצמצום, והרי היה כל סוד הצמצום בתוך אור א"ם עצמו באמצעותו כנודע. וענין "באמצעותו" הוא כביכול בתוקף איכותו דבחי' א"ם, הנה בו עצמו נעשה הצמצום, שהוא הפכו כביכול, ונעשה הצמצום בא"ם עצמו, וכן עומד בו לעולם. והוא כביכול ע"ד שני הפכים בנושא אחד, כי כ"ז גופה הנה הוא באמת ג"כ רק מבחי' א"ם שאין מגיע לפניו, ועומד לעולם כח הגבול ובלתי גבול בהמציאות יחד, ע' לעיל כלל ב', והוא בחי' שני הפכים בנושא אחד. אמנם כ"ז הנה הוא רק מצד עצמו ית"ש, שהוא ברצונו אשר להמציאות, והוא המלכות דא"ם, כי שם הוא רצונו הנושא את המציאות, ע' דברינו בספר הקדו"ש שער הפונה קדים פרק ג', ושם הוא כל גילויי בבחי' הצמצום, ונתגלה שם ברצון על שני הפכים בנושא אחד, ועומד לעולם ברצון הזה בכל המציאות כולו. אך איך שהוא ומה שהוא, הרי הוא גלוי וידוע רק אליו לבד, וזהו שאמרנו כי הוא רק מצד עצמו ית"ש, כי הוא ית"ש הנה עומד בהמציאות בב' הבחי' בגבול ובלתי גבול, והוא המלכות דא"ם שהיא הממוצע בין כח הגבול לבלתי גבול, והיא כלולה משניהם ע' דרושי אבי"ע (פרק א), והמלכות דא"ם היא עצמותו ית"ש.

אמנם מה שנוגע להמציאות גופה, הרי אינו מושג ואינו ניכר בו אלא רק כח הגבולי לבד, אבל הכח דבלתי גבול הנה הוא נעלם בו מאד, ואינו משיג אותו מאומה כלל. הגם שבאמת הנה הוא נשוא לעולם רק עליו, אך הוא נעלם בו ואינו ניכר בהמציאות רק כח הגבול שבו, כי הרי ע"י כח הגבול שבו הנה יצא בריבויים שונים שהוא בפרטים רבים, כי כל א' הוא נגבל בגבול, וכן יצא עי"ז ג"כ במדרגות רבות נבדל כל א' במדור בפנ"ע בבחי' מסך ומחיצה ביניהם, וכנודע מענין המסכים אשר בין כל עולם ועולם. וכן הוא גם בכל פרצוף ב' פרנודין, אחד בין ג' ראשונות להז"ת, והוא הקרום שתחת המוח, ואחד בין החג"ת להנה"י שהוא הפרסא (ע' בהגר"א ספר יצירה פרק א משנה י' ד"ה שלש אמות יא ע"ב, ושם מ"א אופן ה ה ע"א). והרי נבדל כל תחתון מעליון הן בכמות, והוא בהמסכים שביניהם, והן באיכות, כי כל תחתון הוא במדרגה למטה מהעליון. וכ"ז הוא מצד המציאות ומחותו, שהוא בנוי ומיוסד בגבול, הן בכמותו שהוא במציאותו גופה, והן באיכותו שהוא בכל מקריו ומאורעיו שמתחלף בו בכל עת. אמנם מצד המאציל ית"ש, הנה נשוא המציאות לעולם על בלתי גבול (צד ע"ג) ועל סוד אחדות הנעלם, כי כל מקריו ומאורעות שבו הוא הכל לכוונה אחת ולתכלית אחד, כי עי"ז גופה יתעלה ויעלה לבסוף כל מציאותו עצמו ג"כ לסוד האחדות הנעלם בו ולבלתי גבול ותכלית. והרי נמצא כי כל אותו המציאות הגבולי עצמו עם כל מקריו והמאורעות שונות שעובר עליו, הוא נשוא לעולם באמת רק על סוד האחדות הנעלם ומתנהג רק עליו, ובהיות הכל הוא בכל. כי כ"ז הנה מיסוד הראשון דהמציאות שנתייסד הנהגתו על בחי' שני הפכים בנושא אחד וכנ"ל והבן הדברים.

[ג]

ומעתה נבוא לעניינינו, כי כ"ז שאמרנו בענין היסוד הראשון הכללי אשר לכל המציאות בכלל, שהוא המלכות דא"ם אשר בה נעשה הצמצום, ואמרנו כי הנה עומד גילויי שם על בחי' שני הפכים בנושא אחד, שהוא בחי' א"ם ובחי' צמצום, כן הוא גילויי ית"ש עד"ז ג"כ בהמ"ם דא"ק לכל מה שנוגע להמציאות דהד' עולמות אבי"ע ולכל הנהגתם. כי הנה עומד גילויי שם ג"כ בב' הבחי', כי מצד עצמו ית"ש הנה הוא בהמ"ם ג"כ רק בבחי' אור א"ם, וכמ"ש בתיקונים (קמא ע"ב) מוחא סתימאה אתקרי אין סוף, והוא הנושא לכל המציאות כולו תמיד מן העולם ועד העולם, וכמ"ש בספד"צ (פרק א ד ע"ב) ביה סליקו וביה סלקן דלא הוו והוו ויהויין, ע"ש במאמרי רשב"י (דף כב

ע"ד⁶⁹²) וכן בהגר"א שם⁶⁹³. ומשם הוא סוד אור הגנוז שבו נברא העולם, והוא בעיניו דא"ק אספקלריא המאירה, והוא בהע"ב דהמ"ס אשר במערכה הא' אות א', והוא סוד האשגחא פקיאח דלא נאים ונטיר תדירא (ספד"צ ו ע"ב)⁶⁹⁴, וע"ש בהגר"א על מלת תדירא (בסוף ד"ה תרינ נוקבין ז ע"ג) שהוא מרומז גם על עולם הנקודות שיצא מהעינים, שהיה ג"כ רק מהאשגחא פקיאח שהוא בהשגחתו והנהגתו ית"ש, ור"ל על הכוונה התכליתית שבהם, וכמו שאמרנו לעיל בסמוך, כי הכל הוא לכוונה אחת ולתכלית אחד, והוא מצד א"ס אשר בהיות הכל הוא בכל, ולא נעתק האחדות הנעלם אשר בכלם לעולם כי הכל נשוא רק עליו, והוא מצד א"ס אשר בהמ"ס.

אמנם מצד המציאות אשר הוא בגבול ומדה, והוא כולו ג"כ רק מהמ"ס, כי כל התיקונים כולם, הי"ג נימין, הי"ג ארחין, הי"ג ת"ד, שהוא התעלמות האור בלבושין⁶⁹⁵, ושיוצא רק ע"י צינורות דקין, אשר ע"י יצא ונעשה כל המציאות כולו בגבול ומדה כנודע. הרי הוה כל התיקונים רק מהמ"ס (שהוא מוחא הדא דכליל תלת (אד"ר קמ ע"א) ומזה הוא כל הג' מיני י"ג הנז'), והנה הוה כ"ז רק מצד הצמצום אשר בהמ"ס, ומצד זה הנה הוא ג"כ כי נבדל כביכול המ"ס מהב' רישין עלאין בבחי' מסך ומחיצה ביניהם, וכמ"ש בזוה"ק (פ' נח דף סה ע"א) וכן בפ' פקודי (רסח ע"ב) חד פריסו אתפריס, והוא הקד"א המפסיק בין אוירא להמ"ס, ואינו מקבל המ"ס ממנו אלא רק בדרך מטי ולא מטי רצוא ושוב. והנה נעשה ע"י המ"ס לבוצד"ק שורש כל הדינין, כי בו גנוז גבורה דרדל"א כנודע⁶⁹⁶. וכ"ז הנה הוא מצד הצמצום אשר בהמ"ס, ומצד זה הנה הוא מה שאמרנו כי נעשה המ"ס לשורש לעולם הנקודות ולכל תולדותיהם, ובסוד (מנחות נט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני. והם כל אותן המערכות כולם אשר מסי' ו' עד סוף סי' י"ג, שהם התפשטות הארת המ"ס לבחי' נשמה לנשמה ולשורש לכל אורות הנקודות והתיקון. וכ"ז הוא רק מצד הצמצום אשר בהמ"ס, כי מצד זה הנה הוא נבדל כביכול מהאוירא ע"י הקד"א המפסיק ביניהם, ואינו מקבל מהאוירא אלא רק דרך הקד"א, וגם רק בדרך מטי ולא מטי. והנה היה חסר ע"י היחוד הראוי מהאוירא להמ"ס בכל מה שהיה נוגע לצורך תוצאות מציאות עולם הנקודות וכנ"ל ענ"ב אות ה', והיה כל ההתפשטות הא' אשר לזה וכן כל תוצאות שרשי הנקודות, הכל רק מהמ"ס לבד בלתי היחוד הראוי דהאוירא, וע"י הנה היה עומד המ"ס בבחי' בוצד"ק שורש הדינין, ונעשה האפשרות ע"י בהתפשטות אורה להעשות לבחי' נשמה לנשמה בכל הנקודות כולם וכנ"ל ענ"ד.

אמנם הב' רישין עלאין דא"ק, וכן המ"ס עצמו ג"כ מצד א"ס שבו, הנה הם נתעלמו מאד מלהשתתף בהנקודות מאומה, והוא מ"ש האריז"ל במאמרי רשב"י הנ"ל אות א', כי לא היה להם

⁶⁹² ז"ל: זה יורה על מה שכתבנו מתקלא קאים בגופיה לא אתאחד ולא אתחזי היינו מוחא סתימאה דשקול כמתקלא בדכר ונוקבא וקאים בגופיה דע"ק בגו גלגלת' לא אתאחד דליכא מאן דהוה אחיד ביה דאע"ג דאמרין באדרא זוטא דאב ואם בהאי מוחא אחידן וביה תליין היינו על ידי מזלא יקירא דמיניה אתנהרו כדאמרן לעיל ולא אתחזי דהא קרומא קשיש' חפייא על מוחא ולא אתפתח ביה סליקו וביה סלקין דלא הוו והוו ויהויין. ירצה כי כל הדברים סליקו בהאי מתקלא ונעשה להם שרש שם וביה סלקין כל עת לקבל השפע וחיות ממקורם וכדכתיב ואתה מחיה את כולם דלא הוו שעדין לא באו אל מציאות שרשם שם לעת מצא. וזם אותם שכבר היו ולא יהיו עוד לא נפסק שרשם משם וגם אותם שהיו ויהיו יש להם לשעבר ולעתיד כי שם שרש כל הנבראים.

⁶⁹³ ז"ל: ביה סליקו וביה סלקין - ר"ל כל האורות וכל הפרצופים הכל נתעלו בו לאחר שבירת המלכים ונבררו בו כידוע, וזהו ביה סליקו, וכן הוא תמיד כידוע דכולם סלקין ביה להשפיע להם, וכן אמר בזוהר בראשית (דף טז ע"ב) ובהאי כד סליק כלא סלקין ואתאחדן ביה כו', וכן כל הביירוים של הסיגים בסוד מ"ג סלקין במ"ס, וכמ"ש בתיקוני זוהר חדש (דף עו ע"ב (יא ע"ב)) דהאי אבנא דילך סלקא לאתר דאתמר ביה, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, ואיהי שמא דכתר עילאה דאיהי חכמה קדומה כו', והוא מ"ס, ואמר שם דתמן תלת יודין כו' והוא שורש המתקלא, ואמר בזוהר פקודי הנ"ל רעותא דכל תשע נהורין דקיימי כלהו במחשבה כו', ואמר שם (זהר פקודי רלט ע"א) אתדבקותא דרעותא כו' עד היכן איהו סלקא, א"ל הא אוקימנא עד א"ס כו' בהווא א"ס כל אלן בוצינין ונהורין תליין לאתקיימא בהו כו' ע"ש, ואמר בא"ז (דף רפח ע"א) כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מניה מתקונוי כו'.

⁶⁹⁴ תרגום: השגחה פקוחה שלא יושן ולא נרדם תמיד.

⁶⁹⁵ ע"י בהגר"א על ספד"צ ב ע"ג ד"ה ולזה אמר, ז"ל, עיקר התיקון הוא שיתמעט האור כדי שיוכלו התחתונים לסבול את האור, ע"כ. וכן ע"י ע"ח שער השבירה פרק ד.

⁶⁹⁶ ע"י בהגר"א על ספד"צ ו ע"ב.

שורש ואחיזה בעתיקא קדישא, ור"ל בהגילוי דאור א"ס שבו, כי התעלם אור א"ס מאד בכל מה שנוגע לתוצאות מציאות עולם הנקודות וכנודע בדברינו, הגם שהכל הוא באמת לעולם רק ממנו ית"ש, אך היה בהם בהעלם גדול. והוא מה שאמרנו כי גילוי ית"ש בהמ"ס {צד ע"ד} הוא בבחי' שני הפכים בנושא אחד, והוא ע"ד כל סוד הצמצום שהוא בהמלכות דא"ס, כן הוא כל ענין שרשי דהנקודות אשר בהתפשטות הארת המ"ס דא"ק, שהוא מהמערכה הו' שבו ולהלאה וכנ"ל ענ"ד. והרי יש להם רמז רושם דק גם בהמ"ס עצמו ג"כ עכ"פ, ובפרט המלכי יושר וכנ"ל ענ"ב אות ג'. אך הכוונה בכ"ז הנה הוא רק מצד הצמצום שבהמ"ס וככל מה שאמרנו, כי מצד זה הנה הוא בבחי' בוצד"ק, והוא שורש השרשים ג"כ לכל הנקודות, אבל מצד אור א"ס שבו הנה אין להנקודות שורש ואחיזה בו כלל, כי אור א"ס התעלם מהם וריחק אותם מעל פניו, הגם שהכל הוא ממנו. והרי עומד המ"ס דא"ק לכל המציאות כולו שיצא ממנו בבחי' שני הפכים בנושא אחד וכנ"ל ודי בזה וה"י יכפר.

ענף ו' אות א'

הנה אחר שבארנו תהלה לאל ית"ש את ענין יציאת הנקודות שהם החלק הראשון דההתפשטות הב' אשר להאצילות, את מציאותם ושורשם וסיבתם והכוונה בהם, ובכל מה שאמרנו מתחילת ענ"א עד סוף ענ"ה. והנה נתבאר מדברינו כי כל חסרון השלימות מה שנסדרו הנקודות לצאת מתחילה מחוסרי שלימות דוקא, הנה הוא כדי שיהיו הם השורשים לכל ההנהגה של עתה, שהוא הסיבה לתיקון העתיד. ויצאו הם מחוסרי שלימות כדי להמציא מהם ועל ידיהם את כל אותו ההנהגה באצילות, שיהיה הנהגת האצילות בכל מציאות העולמות בי"ע בדינין וגבורות ובעביות וחומריות ובכל תהלוכותיהם כמו שהם עתה, כי כן גזרה רצונו ית"ש שרק זה יהיה הסיבה לכל תיקון העתיד וכנודע בדברינו בכ"מ. ונעשה כ"ז רק ע"י חסרון השלימות דהנקודות, כי עי"ז הנה מיתו ונשברו וירדו השברי כלים עם הש"כ ופ"ר ורפ"ח נצוצין למטה במקום העתיד להבי"ע. וקודם שירדו שהוא בעת מלוכתם היו במקום העתיד לאצילות, ונעשו שם לשרשי האצילות, וע"י חסרון השלימות שבהם הנה נעשו השרשי דאצילות ג"כ רק על פי מה שראוי מהם להוציא את כל העולמות בי"ע על ידיהם בכל תהלוכותיהם כמו שהם עתה. והנה נעשה כ"ז רק ע"י הכלים דהנקודות, כי הם שורש כל העביות והדינין וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק ג ד"ה כתיב ויאמר כו ע"א ד"ה וענין הפרטה והצמצום).

אמנם כל ענין הכלים והעביות שבהם הנה הוא ג"כ רק ע"י חסרון השלימות שבהנקודות. והאמת הוא כי הנה השורש דכל בחי' כלים הנה הוא למעלה למעלה, כי שרשם הראשון הנה הוא מהצמצום שבא"ס וכמ"ש הרב בעיגולים ויושר (סוף ענף ג) ולכן ישנו בחי' כלי ג"כ בעקודים כנודע. וכן הוא בכל העולמות כולם כמה בחי' כלים, כי ע"י הכלים הנה נצטמצם ההנהגה עם כל המציאות עצמו דכל עולם בכל תהלוכותיו שבגבול ומדה שבו בכל עולם ועולם לפי ערכו, ועומד הצמצום בהם עד עת תיקון העתיד וכנ"ל כלל י"ז בארוכה, כי הצמצום עצמו אשר בכל א' מהם הוא עצמו סיבת תיקונו ותכליתו כנוז, ולכן נתיסדו כל בחי' הכלים כי הם עיקר הסיבה להתכלית. ולזאת הנה ראינו בעהית"ש לדבר בענין מציאות הכלים וסידרם, כי הנה נמצא בזה לכאורה כמה מבוכות בדברי הרב בענין סיבתם ומציאותם, ולכן נבאר בזה בכל האפשרי כיד ה' הטובה עלינו למען שמו יתברך ויתעלה.

[ב]

ונקדים ונאמר, כי הנה לפי דברינו בכל הדרושים הקודמים שבספר הזה, וכן בכמה מקומות אשר שאבנו אותם כולם מדברי הרב זללה"ה, הנה מתבאר כי עיקרן דכל בחי' כלים הם נעשה בכל עולם מההסתלקות הא', והוא מהעביות הנשאר אחר הסתלקותו, וע"ד שכתב הרב בעקודים (ריש פרק ג וע"ש פרקים ה ו). וכן היה בהעלם נורא גם בהצמצום הראשון דא"ס וכמבואר בעיגולים ויושר (סוף ענף ג). וכן הוא מבואר בדברי הרב ג"כ בענין הכלים דאצילות בשער סדר אבי"ע (פרק א) עי"ש, ובפרט במ"ש שם, חזר לעלות בסוד אור חוזר למעלה למקומו ואז נגמר עולם האצילות בבחי' הכלים כו' וכנ"ל כלל ה' ע"ש. ועכ"פ {צה ע"א} הוא כי הכלים הנה

הוא מהעביות הנשאר אחר ההסתלקות. אמנם הנה לעיל כלל י"ב ענ"א אמרנו שם כי העביות אשר מהאור דההסתלקות הא' הנה לא נעשה אלא רק הכלים דהג"ר, אבל הכלים דהז"ת הנה הם לא נעשו אלא בהתפשטות הב' דוקא.

וכן נמצא באמת בדברי הרב זל"ה ג"כ כמה סיבות וגרמות עוד בענין התהוות הכלים דהעקודים והנקודות אשר הם צריכים ביאור, כי בשער אח"פ (פרקים א ב) מבואר שהכלים דהעקודים הנה הם נעשו מאור ההסתכלות, וגם מבואר שם שהיה י' כלים גם בהעקודים, והוא סותר למה שנודע כי בעולם העקודים הוא רק כלי אחת כמ"ש בעקודים (פרק א) ובמטי ולא מטי (פרק א). וכן עד"ז בענין הכלים דהנקודות, הנה מבואר הוא ג"כ שם (פרק ב וכן ריש פרק ד וסוף פרק ה) כי נעשה הכלים מאור ההסתכלות דהעינים. והוא לכאורה תמוה מאד, הן על העקודים והן על הנקודות, כי נודע הוא שאור הראיה הנה הוא מבחי' נשמה לנשמה, והוא זך ודק מאד למעלה הרבה מהאורות דהאח"פ וכמ"ש באח"פ (פרק א), וא"כ איך אפשר שמאור ההסתכלות דהעינים יעשה כלים ועביות לאורות דהאח"פ, ומכל שכן להנקודות שעיקרם הם רק מהנה"י דא"ק כנודע.

וכן אמר הרב עוד סיבה להתהוות הכלי דעקודים, כי הנה היא נעשית ע"י בטישת אור הפנימי באור המקיף וכמ"ש בעקודים (פרק א) ע"ש, והוא צריך ג"כ ביאור והסבר איך נעשה הכלי עי"ז, וכן גם בענין הכלים דהנקודות הנה אמר הרב עוד סיבה להם שם בנקודות (פרק א), כי הנה הם נעשו ע"י ב' נקודות הראשונים שהם כתר חכמה של הנקודות, והם נקודות דקמ"ץ פתח, הנה מהם נעשו הכלים אל כולם ע"ש. והוא ג"כ צריך ביאור ע"ד הנז', כי איך אפשר שמהאורות היותר גדולים שהם זכים ובהירים הנה מהם יעשו הכלים שהם העביות והגוף לכולם. וכן הנה נמצא עוד בדברי הרב גרמות וסיבובים שונים בענין התהוות הכלים דהעקודים והנקודות, וכולם צריכים הבנה וביאור, וכמו שיובא ויתבאר בעה"י למטה כל אחת בנימוקה וטעמה. וכבר כתבנו קצת מזה בספר הדע"ה ח"א דרוש ו' סי' ג' אות ו', וכן גם בחלק הביאורים באיזה מקומות, אמנם לפנינו כאן הנה יתבאר הכל בביאור וארוכה ומסודר בעה"ת"ש.

[ג]

אמנם דע כי האמת הוא כמו שאמרנו לעיל, כי עיקרן דכל בחי' כלים הנה הוא מהעביות הנשאר למטה אחר הסתלקותו ע"ד שכתב הרב בעקודים (פרק ג) ע"ש, אמנם הנה אותו העביות הנה הוא נעשה בהאור בהתפשטות הא' עצמו, כי ע"י התפשטותו וירידתו וריחוקו ממקורו הנה נתעבה האור כמ"ש הרב בסנת"א (פרק א) ובסדר אבי"ע (פרק א). ואח"כ כאשר נסתלק האור ועולה למעלה שהוא ההסתלקות הא', הנה אי אפשר להעביות לעלות עמו ג"כ, ונפרד הוא מהאור ונשאר הוא למטה לעצמו, ועי"ז הנה נתעבה הוא עוד ביותר ע"י שנשאר למטה לבדו בלתי אור. וזה העביות הנה הוא השורש דכל בחי' הכלים דכל עולם, כי ההתפשטות וההסתלקות הנה הם ישנם בכל עולם ועולם כנודע בדברינו. והנה זהו ג"כ סוד הצמצום הראשון דא"ס האמור בעיגולים ויושר (ענף ב), וסוד ענין הכלים שאמר שם (סוף ענף ג), כי הרי נודע בדברינו שגם בחי' א"ס הנה הוא ג"כ רק מגילויי ית"ש⁶⁹⁷. והוא כ"ז בבחי' התפשטות וכנ"ל כלל ב' ע"ש, וכל ענין הצמצום הוא בחי' הסתלקות וכנ"ל כלל י'. וא"כ הרי מתבאר כ"ז ע"פ מה שאמרנו והבן הדברים בעומקא דליבא והוא ית"ש יכפר ויסלה.

ועכ"פ הוא כי שורש הכלים הנה הם מהאורות עצמן ע"י יציאתם ממקורן והתפשטותם וירידתם, כי עי"ז נעשה בהם חשכת ועביות כנז', ואותן העביות הנה הם נעשו לבחי' גוף וכלי להאור שמתפשט בהם אח"כ בהתפשטות הב'. אמנם הוא הרי מובן הדבר, כי הנה צריך על זה איזה גרם וסיבה להפריד האור מהעביות שיוצא העביות לעצמו, וכדי שיוכל האור הו"ך להסתלק ולעלות למקומו למעלה, וישאר העביות למטה לבדו כדי להעשות לבחי' כלי.

וכן הנה מובן הדבר עוד, כי היות שכל כלי אשר לכל אור הנה הוא כמו גוף לנשמה, ושניהם הם בבחי' פרצוף אדם (בכל עולם ועולם לפי צה ע"ב) ערכו). וא"כ הרי נצרך העביות

⁶⁹⁷ עי' לעיל יג ע"א.

שהיא נעשית לגוף וכלי לפעולה ומעשה לצייר אותה ולנתח בה כל ניתוח תואר וציור פרצוף אדם כהראוי לכל אבר ואבר לשימושו ולפעולתו, כי העביות בעצמה כאשר נפרד האור ממנה הרי היא רק כגולמי כלים בלי תואר וציור כלל, וצריך על זה פעולה ומעשה מזולתה על כל חלק וחלק ממנה, לצייר אותה בציור הראוי לכל אבר ובהצורך לכל בחי' פרצוף.

וכן הוא עוד כי היות שכל כלי ואור הנה הם מתאחדים ונעשים שניהם לאחד ממש, וכמו הנשמה עם הגוף שמתאחדים יחד ונעשה הגוף כולו חי ע"י שהנשמה ממלא אותו בכל מלואו. והרי צריך כל כלי שתזדכך כ"כ שתהיה ראויה להתאחד עם האור להעשות עמו לאחד, כי מאחר שנפרד מתחילה לעצמה ויצא מהאור ונתחשכה ונתעבה ונעשית למציאות בפנ"ע שהוא מציאות העביות, הרי אין לה מעתה השתוות כלל עם האור להתאחד עמו כלל, והיא צריכה מעתה להכשר וזיכוך שתהיה מוכשר לקבל את האור בתוכה ולהתאחד עמו להיות לאחד ממש.

והרי על כל זה הרי נצרך כל כלי לגרמות וסיבובים שונים להשלים אותה על כל תיקוניה כהראוי לבחי' פרצוף אדם שלם. וזהו מה שאנו רואין בדברי הרב שכתב כמה סיבות בהתהוות הכלים והנקודות ממה שנעשו ואיך שנעשו, היינו כי באח"פ (פרק א ופרק ג שם) אמר כי נעשו הכלים מהסתכלות העינים בהאח"פ, ובעקודים (פרק א) אמר כי נעשו ע"י במישת אור הפנימי באור המקיף, ושם (ריש פרק ג וסוף פרק ו) אמר כי נעשו מהעביות אשר ע"י הסתלקות הא', ושם (פרק ה) אמר כי נעשו ע"י הכאת ובמישת האורות דאור ישר ואור חוזר.

ומבואר שם ג"כ וכן בריש פרק ג' ופרק ו' כי הכלים היו בכח גם בהאורות עצמן (והוא כמ"ש בטנת"א (פרק א) כי ע"י התפשטותם וירידתם וריחוקם ממקורם נתחשכו ונתעבו וכנ"ל), אלא שאח"כ יצאו מן הכח אל הפועל ע"ש. ובמשי ולא משי (פרק ג) מבואר שם כי אין הכלי נגמר גם להג"ר אלא רק בהתפשטות הב' דוקא וכמבואר שם הסיבה בזה ע"ש. וכ"ז הוא בעולם העקודים, ששם הוא רק כלי אחת והאורות הם י', וכל הי' אורות הם שם בכלי אחת וכנודע. וכן באורות הנקודות שהם י' כלים הנה נמצא ג"כ בדברי הרב כמה סיבות בענין התהוות הכלים שלהם, כי בנקודות (פרק א) אמר כי נעשו ע"י ב' נקודות הראשונים דקמ"ן פתח, ושם (פרק ב) אמר כי נעשו הכלים שלהם ע"י אורות האח"פ בעברם דרך הם וע"י הסתכלות העינים בהאח"פ, ע"ש וכן שם סוף פרק ה' ושם פרק ו' מבואר כי נעשה הכלים שלהם ע"י האחוריים דא"א, ע"ש. והרי מבואר כמה סיבות בהתהוות הכלים הן דהעקודים והן דהנקודות, אך כ"ז הנה הוא על תיקוניהם לתקנם בכל הראוי לבחי' פרצוף וכנ"ל, וכמו שיתבאר כ"ז בעה"י לקמן בדברינו באר היטיב, אבל עיקרן דהכלים גופה עצמותם ומציאותם הנה הם כולם באמת רק מהעביות דהאורות עצמן אחר שנפרדו מהם ויצאו לעצמן וכנ"ל, וכמו שיתבאר עיקר הדברים בזה למטה.

[ד]

אמנם דע כי ענין כל הסיבות שונות אשר נצרך לתיקוני הכלים וכמו שאמרנו, הנה הוא רק לכל מציאות הכלים אשר יצאו מתחילה לעצמן והיו איזה שעה לעצמן ולבדן בלתי אורות, וכמו הכלי דהעקודים אשר מבואר שם (פרק ג), כי אחר הסתלקות הא' היו העביות לבדן עד ההתפשטות השני. וכן בהכלים דהנקודות שיצאו מתחילה וירדו למקומם ועמדו שם לבדן עד אח"כ שנכנסו האורות בהם וכמבואר בנקודות (פרק ד). וכן עד"ז בהכלים הראשונים הכללים דהאצילות שהם מהעביות דהנה"י דא"ק אחר הסתלקות האורות משם ועלו למעלה מהטבור וכמבואר בנקודות (פרק ב) וכנ"ל כ"ז בדברינו כלל י"ב ושם כלל י"א, וע' עוד לקמן ענ"ז. הנה בכל מציאות הכלים הללו אשר עשייתם אשר נעשו לבחי' כלי, הנה הוא ע"י שהיה מתחילה העביות לבדן בלתי אור, והרי הם רק בבחי' גולמי כלים לבד, ולכן הנה נצרך להם עוד סיבות שונות לתיקוניהם וכנ"ז. {צה ע"ג}

אמנם כל הכלים דאצילות אשר אחר יציאת השם מ"ה הנה בהם לא נעשה שום פעולה מיוחדת ובפנ"ע לעשיית הכלים, כי בכל האצילות אשר אחר יציאת השם מ"ה הנה בהם נעשו הכלים דכל פרצוף עם האורות ביחד לעולם, כי הם נארגים יחד ונמתחים כאחד מתחילתן ועד סופן, ולא נעשה פעולה מיוחדת לכל א' בפנ"ע כלל. והוא ע"ד כל המציאויות דהעוה"ז שכל א'

הוא מיוסד בחומר וצורה, ואין חומר בלא צורה ולא צורה בלא חומר, גוף ונשמה, אור וכלי, ואין קדימה לאחד על חבירו, ונעשים שניהם בפעולה אחת וכן עומדים שניהם באחד לעולם, ר"ל כל עת מציאותם וע' מנת"א (ריש פרק ה).

והענין בזה מה שנתייסד מהמאציל ית"ש שיוצא שורש הכלים מתחילה לבדן ובפנ"ע, הענין בזה הוא כי הנה הוא ע"פ עומק סוד הדברים אשר אמר הרב בפנימיות וחיצוניות (דרוש ד) כי בסוד עומק הנעלם הנה הוה החיצוניות דכל פרצוף יותר גדול מהפנימיות שבו, וכן יתעלה לעתיד לבוא החיצוניות על הפנימיות. ועד"ז הוא ג"כ בהכלים עם האור, כי לפי עומק סוד הנעלם הנה הוה הכלים ממדרגה יותר גבוה מהאור, כי עי"ז הנה יש כח בכל גוף לצמצם את הנשמה שבו לעשות את כל פעולותיו רק בגבול ומדה, והוא ע"י שהגוף הוא משורש יותר גבוה מהנשמה שבו. והוא ע"פ דברינו הנ"ל, כי עיקר שורש כל הכלים דכל עולם ועולם מהעולמות כולם הנה הוא מהאור דההתפשטות הא' אשר לכל עולם, אבל האור והנשמה דכל עולם עיקרו הוא רק מהאור דההתפשטות הב', אשר הוא רק בבחי' אור קו דק מההתפשטות הא' כנודע בדברינו. והרי נלקחו הכלים ממקום יותר גבוה מהאורות שבהם. וכ"ז הנה הוא בהכלים דהעולמות כולם, הן דהעקודים והאצילות ודהעולמות ב"ע, כי שורש הכלים של כולם הוא מהעביות דאור ההתפשטות הא' הנשאר ממנו אחר הסתלקותו, אשר אותו האור הוא לא ירד עוד למטה כלל, כי הוא נשאר למעלה לעולם, כי שם הוא מקומו כנודע בדברינו. וא"כ נמצא שהעביות הנשאר מאותו האור הנה הוא מהעולם שלמעלה, והרי הוה שורש הכלים ממדרגה יותר גבוה מהאור העיקרי שבו, כי האור העיקרי שבו הוא רק האור דההתפשטות הב', שהוא רק אור קו דק מהא'. אבל שורש הכלים הנה הם ע"י מה שנשאר מההתפשטות הא' עצמו, והרי נלקחו הם ממדרגה יותר גבוה, ולכן יש כח לכל כלי להתגבר על האור ולצמצמו על כל פעולותיו ועניניו וכנ"ז.

אמנם כ"ז הוא רק קודם ההתפשטות הב' ואחר הסתלקות הא', וכן בעולם הנקודות שאז יצאו הכלים לבדן וכנ"ל. אבל בעת התיקון אשר ע"י השם מ"ה, הנה חזרו כל הכלים ועלו למעלה ע' שער התיקון (פרק א) ואנ"כ (פרק א) בסוד עיבור, ועי"ז הנה הם נארגים ונמתחים עם האורות ביחד, והם מיוחדים זב"ז בכל עניניהם לעולם, ר"ל בכל עת מציאותם באותו העולם וכנ"ל. והטעם הוא כי עי"ז הנה מזדככים הכלים תמיד ע"י האורות ומתקנים על ידיהם. אמנם תיקונם הוא לאט לאט, משום שעצמותם הוא ממקום יותר גבוה כנ"ל, ואין כח להאורות לשלוט עליהם ולכבוש אותם מכל וכל אלא רק לאט לאט.

ועומק הענין בכ"ז הנה הוא משום סוד הבחירה, אשר על זה היה כוונת כל הבריאה, ובזה תלוי תיקון הכל ותכלית הכל כנודע. ולכן יצא ונעשה החשכת ועביות מתחילה ובכח יותר גדול, כי אלולא זה היה מתבטל הכלי להאור (וכמ"ש בעיגולים ויושר סוף ענף ג ע"ש) ולא היה כח הבחירה כלל. ובזה תלוי כל התיקון, לתקן את החשכת ועביות מכל סיג ופסולת שנעשה בהם אחר שירדו למטה ומטה מטה לתקנם מכל סיג ופסולת, ולזכך אותם ולהחזיר ולהעלותם מעלה מעלה למקורם הראשון אשר בקודש קודש הקדשים. ותיקונם וזיכוכם ויחודם בהאורות אשר אמרנו הנה הוא ע"י התורה והמצוה, וכן ע"י כל המאורעות כולם, ועי"ז הנה הם מתקנים תמיד, עד שלבסוף הנה יתעלו ויעלו לצור מחצבתם בעילוי שאין לה תכלית, ואז ישמח ה' במעשיו בב"א, והבן הדברים ודע זה.

[ה]

אמנם הוא, כי הנה הגם שאמרנו שהכלים הראשונים הנה הם נעשו מתחילה לעצמן ויצאו לבדן, כי הם מהעביות הנשאר מאור ההתפשטות הא' אחר הסתלקותו וכנ"ל בכל דברינו. וזה ע"ד הנה האמת והעיקר הוא, כי הנה מעולם לא נעשו שום בחי' כלים לבדן כלל, כי הגם שיציאתם וגילויים הרי היה לבדן שהם העביות הנז', אבל התהוותם העיקרי אשר משרשם הנעלם הנה הוא באמת ג"כ רק ע"י שהם נארגים ומתהווים עם האורות יחד דוקא. והוא ע"פ מה שאמר הרב במב"ש (שע"ב ח"א פ"ו) כי אי אפשר להתחדש שום אור אלא בכח זווג. והרי יצא גם כל אור ההתפשטות הא' עצמו אלא רק ע"י זווג דוקא ע' לעיל כלל ד' ו'. ונודע היא כי כל זווג הנה הוא

באמ"ר וק"ב שהם בחי' אור וכלי, כי האור מתלבש במים רקיע שהוא הכלי⁶⁹⁸, עי' זוה"ק פ' תרומה (קסז סע"א)⁶⁹⁹. והרי היה כל ההתפשטות הראשון עצמו ג"כ בבחי' אור וכלי, והם נארגים ונמתחים ביחד, כי כל מה שהוא ע"י זוג הנה נכללים החומר וצורה זב"ז ונמשכים כאחד כמ"ש הרב בטנת"א (ריש פרק ה). והוא מה שאמרנו לעיל כמה פעמים בדברינו כי היה נכלל העביות גם באור ההתפשטות הא' עצמו. ועומק הכוונה הוא על בחי' הכלי אשר נתהווה עם האור ביחד מתחילת מציאותו, וככל גוף ונשמה שהם נתרקמו כאחד מתחילת הזווג והלידה. והרי יצא ההתפשטות הא' עצמו ג"כ כלול מאור וכלי.

אך בהסתלקות הא' שעלה האור למעלה ונסתלק ונשאר הכלי למטה לבדו, הנה נתעבה עי"ז ביותר, ונעשית עי"ז לגוף וכלי להאור דהתפשטות הב' שנכנס בו אח"כ וכמ"ש בעקודים (פרק ג וכן בפרקים ה ו), וזהו מה שאמר הרב שם (פרק ה) כי עליית האורות אשר נסתלקו ועלו למעלה ונשארו הכלים לבדן למטה הוא כעין ביטול המלכים. והוא ע"פ מה שאמרנו, כי הרי מקודם הנה היו אור וכלי גוף ונשמה, וכאשר נסתלק האור והנשמה הרי הוא כעין מיתת המלכים ח"ו. אמנם עכ"ז הנה לא היה שם באמת בחי' מיתה כלל, כי הכלים הרי לא ירדו ממקומם ח"ו, ונשארו במקום העקודים שהוא מהטבור ולמעלה, אשר שם הוא תוקף האור דא"ס לעולם, ר"ל גם אחר פריסת הפרסא אשר נסתלק האור מטבורו ולמטה, אבל למעלה מהטבור הנה שם הוא תוקף האור לעולם, ולכן העביות דעקודים אשר נשארו שם לא נחשב להם למיתה כלל.

וכן הוא ג"כ בהעביות אשר נעשה לשורש הכלים דהד' עולמות אבי"ע, כאשר נשארו למטה אחר שנסתלק מהם האור דהתפשטות הא' וכנ"ל כלל י"ב י"ג, הנה לא נחשב גם בהם לבחי' מיתה כלל ומהטעם שאמרנו בספר הדעה ח"א דרוש ו' סי' ג' אות ז' ע"ש.

אך עכ"פ כי האמת והעיקר הוא כי מעולם הנה לא נעשו שום בחי' כלים בשרשם לבדן ובפנ"ע, אלא שהם נמתחים ומתרקמים עם האורות ביחד, כי הם שניהם נמשכים ובאים לעולם בסוד אמ"ר וק"ב⁷⁰⁰ וכנ"ל. והרי היה כל אותן העביות אשר הם נשארים למטה לבדן אחר ההסתלקות והם נעשו לכלים לכל האורות דהתפשטות הב', הנה כבר היו הם עצמם ג"כ לכלים מתחילה גם להאור דהתפשטות הא', אלא משום דכל כלל התפשטות הא' הנה הוא מדרגה יותר גבוהה הרבה, לכן לא נחשב הכלי שלו לבחי' כלי ועביות לאור ההתפשטות הב', אלא רק אחר שנתעבית ביותר ע"י שנשארה למטה לבדה אחר ההסתלקות. אבל באמת כי גם בערך עצמותה הקודמות ובערך מדרגתו הגדולה דאור ההתפשטות הא', הנה היה אותה העביות גם כמו שהיא מתחילה ג"כ בבחי' כלי ממש להאור דהתפשטות הא', כי הם נתהוו שניהם בסדר אמ"ר וק"ב שהוא אור וכלי וכנ"ל.

והרי נמצא כי התהוות הכלים הנה הם משרשם ג"כ ע"י שנתרקמו עם האורות יחד, כי אילולא הכלים לא היה גילוי לשום אור. והוא מה שאמרו (הרמב"ם ביסודי התורה (פרק ד סי' ז) והגר"א בספר יצירה (פרק א משנה ד אופן ב)) כי מעולם לא הוה חומר בלא צורה וצורה בלא חומר, וכח החומר בצורה וכן כח הצורה בחומר, כי אין מציאות לזה בלא זה ומתהווים ומתגלים זה ע"י זה, והוא ע"י שכל מציאות הוא נעשה ע"י אמ"ר וק"ב וכנ"ל. והוא סוד עשרה מאמרות דמעשה בראשית שנאמר בכל א' מהם ויאמר אלהי"ם שהוא גימטריא אמ"ר וק"ב, כי רק בזה, ר"ל ע"י אמ"ר וק"ב נעשו כל מעשה בראשית כולם, וכן כל העולמות כולם בכלל ובפרט כנ"ל. והרי לנו עכ"פ כי כל הגילויים כולם אשר נתגלה בהם מאמיתתו הנעלמה ית"ש הנה הם כולם בבחי' אור וכלי.

[1]

{צו ע"א} אמנם מה שאמרנו לעיל אות ד' כי עיקרן דהכלים הם יצאו מתחילה לבדן ובפנ"ע, והם משרשם ממדרגה יותר גבוהה מהאורות, כי מזה הוא כל סוד הבחירה וכנ"ל, הנה הוא

⁶⁹⁸ עי' לקמן צו ע"ג ד"ה ונתחיל, שמבאר שהמים רקיע הם העביות הנעשה מהאור.

⁶⁹⁹ עי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק ה.

⁷⁰⁰ עי' לעיל הערה 267.

משום שהרי עיקרו דכל עולם הנה הוא נעשה רק בהאור דהתפשטות הב', אבל האור דהתפשטות הא' הוא נשאר למעלה לעולם אחר הסתלקותו, וההתפשטות הב' הוא רק תולדתו, והרי הוה האור והנשמה אשר בכל עולם רק מהאור הנולד מחדש. משא"כ שורש הכלים דכל עולם, הנה הם מאותן העביות עצמו הנשאר מההתפשטות הא' אחר הסתלקותו. והרי יצא ונעשה שורש ועיקרן הכלים דכל עולם מתחילה וקודם להאור שלו, והיו בכל אותו העת אשר מהסתלקות הא' עד ההתפשטות הב' לבדן ובפנ"ע, והם מההתפשטות הא' אשר היו במדרגה יותר גבוה הרבה.

ומה גם כי הנה כל בחי' אמ"ר וק"ב אשר אמרנו שהיה גם המציאות דכל ההתפשטות הא' מיוסד עליו, הנה אין מהם היכר ולא גילוי כלל להתפשטות הב', כי הוא נעלם ממנו לגמרי, כי כל אור עולם עליון הוא בבחי' א"ס להתחתן וכמ"ש במב"ש (שע"ב ח"ג פ"ה) וכן הוא בשעה"ק (דף עה ע"ד). והרי נעלם לגמרי כל בחי' הזיווג והסדר דאמ"ר וק"ב אשר ממנו יצא, ובו נתייסד המציאות דההתפשטות הא', הנה הוא נעלם לגמרי מהאור דההתפשטות הב', כי כל ההתפשטות הא' הוא בבחי' אור פשוט בערכו, ואין להבחין בו בחי' כלי מאומה. וא"כ הרי העביות שנשאר ממנו אחר הסתלקותו ונעשה לבחי' כלי להאיר שנכנס בו אח"כ בהתפשטות הב', הרי נמצא כי הכלי נעשית מתחילה, כי הרי היא נעשית אז מתחילה וקודם להאור שבו, והיא היתה אז (שהוא קודם שנכנס בה האור דההתפשטות הב') לבדה ובפנ"ע, וככל מה שאמרנו בזה לעיל אות ד'.

והרי נתבאר כי הגם שהאמת הוא כי בסוד ובהעלם הנה הוה ההתפשטות הא' ג"כ רק בבחי' אור וכלי, כי לעולם הוא שאין אור בלא כלי ולא כלי בלא אור, והם נארגים ונמתחים כאחד וכנ"ל אות ה', עכ"ז הנה במציאות כל עולם תחתון במציאותו העיקרי שבו אשר האור שבו הוא רק מההתפשטות הב', אבל שורש הכלים שלו הנה הוא מהעביות הנשאר מההתפשטות הא', הנה הוא נמצא כי יצא ונעשה שורש הכלים מתחילה וקודם ולבדן ובפנ"ע וכנ"ל אות ד', והנה בהם היה נצרך כל הסיבות שונות בענין עשייתן וכנ"ל אות ג'. אמנם בכל הכלים דאצילות אשר אחר יציאת השם מ"ה, הנה הם חזרו ונתייחדו עם האורות כאחד ממש ונתרקמו ונמתחו כאחד, והם מיוחדים עם האורות מתחילתן ועד סופן, ולא נעשה שום פעולה לזה בלא זה וכנ"ל באות ד'. והנה כדי לבאר הענין הזה בדיוק ובפרטיות הנה נייחד לזה ענף בפנ"ע, ובזה יתבאר הכל באר היטיב למען שמו יתברך ויתעלה.

ענף ז' אות א'

ונתחיל ונאמר, כי הנה בסדר המציאות דגוף וכלים אשר בכל עולם, הנה סידר בו המאציל ית"ש שני סדרים, אחד כללי ואחד פרטי. כי בהתחלת יציאת כלל כל עולם מן הכח אל הפועל מהעליון שעליו, הנה נתהווה ונעשה בו הכלי מתחילה, והוא ע"ד שכתוב (בראשית ב ז) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה, ואח"כ (שם) ויפח באפיו נשמת חיים. אבל אח"כ שהוא בגמר תיקונו והשלמתו, הנה נמשך ונארג לעולם האור עם הכלי ביחד. והנה הראשונה הוא כללי, והשניה הוא פרטי. והיינו כי הנה העביות הנשאר מאור ההתפשטות הא' אחר ההסתלקות הא', והנה הוא השורש דכל גוף וכלי לכל האור דההתפשטות הב' שנכנס בו אח"כ. הנה אותה העביות הוא בבחי' הכלי הכללי, כי ממנה ועל ידה הנה נמשך אח"כ כל הגופות והכלים פרטיים דכל הפרצופים דאותו העולם אשר בכל זמן קיומו.

והרי נמצא כי להעולם בכלל הנה נתייסד הכלי מתחילה, כי העביות הנז' הוא יסוד כל הכלים, והוא קודם להאור העיקרי שבו, שהוא יוצא רק בההתפשטות הב'. אבל לאחר התיקון הנה נמשך ונארג האור עם הכלי יחד בכל פרצוף ופרצוף בפנ"ע, ונתרקמו ונמתחו שניהם יחד בכל פרצוף מתחילת יצירתו בטיפת המ"ד ומ"ן דאביו (צו ע"ב) ואימו, וכן אח"כ בימי העיבור ויניקה עד סוף תכלית גידולו כנודע וכנ"ל, והוא בחי' הפרטי שאמרנו. כי הרי לאחר התיקון הנה נעשה ונברר כל פרצוף ופרצוף בפנ"ע וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א') ובכ"מ וכנודע. והרי נמצא כי בבחי' כללי, שהוא ביציאת העולם בכלל ביציאתו מן הכח אל הפועל מהעולם העליון שעליו, הנה יצא הכלי מתחילה, ר"ל שהיה התחלתו מהכלי. אבל בבחי' פרטי שהוא ביציאת ומציאות כל

פרצוף ופרצוף, הנה נמשך ונארג כל א' האור עם הכלי ביחד, וכמבואר בשער המוחין (מפרק ה והלאה) וכן בכל שער הפרצופים.

והנה סיבת הדבר ומעם הדבר בשינוייהם אשר בין הכללי להפרטי שאמרנו, הנה הוא כי באשר שרצה המאציל ית"ש להמציא עולמות אין חקר במדרגות שונות רבות כל תחתון למטה מהעליון, וכדי להעלותם אח"כ מעילוי לעילוי לייחדם זב"ז ולתקנם בכל הג' תיקונים שאמרנו לעיל כלל ט"ו וי"ז (וכן בספר הדע"ה ח"ב דרוש ג ענף ה ו ז). כי רק בזה יהיה ניכר חסדו וטובו ית"ש, ורק בזה יהיה נרגש כל הנועם ועונג והזיו והזוהר דלעתיד, כי אין האור ניכר אלא מתוך החושך ואין עלייה אלא מתוך ירידה כמ"ש במדרש תמורה⁷⁰¹ וכנודע. ולכן ירדו העולמות מתחילה בירידה אחר ירידה וכדי להעלותם, וכל ירידת מדרגה הנה הוא רק ע"י העביות והגוף, וכל עלייה ותיקון הנה הוא ע"י האור והנשמה, ולכן נסדר בהתחלת יציאת כל עולם שיהא התחלתו מהגוף וכלי, כי עי"ז ירד כל עולם תחתון במדרגה הרבה למטה מהעליון. אבל אח"כ הנה נסדר שיהא יציאת ומציאות כל פרט שבו האור והכלי יחד דוקא, כדי שיתייחדו הנשמה והגוף זב"ז, שיזדכך הגוף ע"י הנשמה שבו, כדי להתקן אח"כ כנו', כי רק על זה היה כוונתו ית"ש בכל בריאת עולמו.

והנה נעשה יסוד הכלי שבתחילה שהוא הכלי הכללי שאמרנו ממדרגה יותר גבוה מהאור, כי הרי היא מהעביות דאור ההתפשטות הא' אשר הוא עומד לעולם למעלה, והוא רק השורש עליון דאותו העולם, וממנו נשאר העביות למטה ליסוד הכלי דאותו העולם. והרי נעשה היסוד הכלי שהוא הכלי הכללי מהשורש עליון דאותו העולם, והרי הוא ממדרגה יותר גבוה הרבה מהאור דאותו העולם, שהוא האור דהתפשטות הב' שהוא רק תולדות האור דהא'. ובו ר"ל בהתפשטות הב' הנה נמשך ונארג האור והכלי ביחד תמיד בכל פרצוף ופרצוף, שהוא הכלים הפרטיים והעיקריים, והנה הם נמשכים מיסוד הכלי שבתחילה כמו שיתבאר בעה"י למטה בדברינו. והרי נמצא כי יסוד הכלים הוא ממדרגה יותר גבוה מהאור, והוא מטעם כי אילולא זה לא היה יכול להתגבר על האור לצמצמו ולהגבילו. ועומק הטעם הוא משום כי הרי רק עליו היה עיקר הכוונה, כי ע"י הכלי שהיא מכת ההסתר והדינין והעביות, הנה מזה הוא סוד הבחירה וכל ההנהגה דהעוה"ז, וכדי לתקנו ולהעלותו כנ"ל ענף ו', ותיקונו הוא מוכרח שיהיה רק לאט לאט, וכדי כחו שיכול לסבול, והוא ע"י אור הממועט הניתן לו להתקן על ידו. אמנם הוא כי ניתוסף לו תמיד אור על אור לפי זכותו ומעשיו, כל מה שאפשר לו לקבל, כי עיני המאציל ית"ש עליו תמיד להשפיע בו לפי כחו, אבל עכ"פ הוא כי שורש כל כלי בתחילה הוא ממדרגה יותר גבוה ודע כ"ז.

[ב]

הנה בענין הכלים הפרטיים שאמרנו היה חילוק גדול בזה בין העקודים להאצילות, כי בעולם האצילות אשר נעשה בו כל פרצוף ופרצוף ע"י כמה סיבות ופעולות שונות, שהם עיבור יניקה קטנות גדלות, וכל א' הוא נמשך בזמן זמנים, כי העיבורים הם ג': אחד דז', ואחד דט', ואחד י"ב. ואח"כ ב' שנים דיניקה, ואח"כ הקטנות עד י"ג שנים, והגדלות עד כ' שנה. והרי לא נשלם בהאור והמוחין כהראוי אלא רק בזמן זמנים. וכ"ז הוא בהתפשטות הב', ונמשך ההתפשטות הב' מהתחלתו עד גמר תשלומו זמן זמנים, ונעשה ונשלם ע"י פעולות שונות שהם עיבור יניקה ועיבור שני דמוחין. וכ"ז הוא מסיבת הכלי, כדי שיושלם ויתחזק הכלי כהראוי, ולכן נמשך בה האור רק לאט לאט ובפעולות שונות כדי שישתוו האור עם הכלי זב"ז בכל האפשרי, ולא נעשה ולא נגמר הכלי אלא רק בהתפשטות הב'. אבל מה שנעשה מההתפשטות הא' הנה הוא (צו ע"ג) רק היסוד הכלי והשורש אליה, כי ע"י אותו היסוד שהיא ממדרגה יותר גבוה מהאור דהתפשטות הב' וכנ"ל, הנה עי"ז הנה ניתן כח וגבורה להכלי הנמשך עם האור דהתפשטות הב' שהיא הכלי העיקרי והפרטי דאותו העולם, להתגבר על האור שבו ולצמצמו ולהגבילו. והעיקר בזה הוא כי כל

⁷⁰¹ נדפס באוצר המדרשים (אייזנשטיין ח"א) עמוד 580: ר' ישמעאל אומר מי יתן שומע לי וכו', זה תמורת זה וזה כנגד זה, כדי שיתבוננו בחכמתו ולהודיע להם שכל דבר ודבר יש לו שותף ויש לו תמורה, ולולי זה לא היה זה, חיים למה נקראו חיים ומות למה נקרא מות, לולי מות לא נקרא חיים ולא נודע שהם חיים, וכן המות אילולי חיים לא היה מות ולא נודע המות.

מציאות הכלי הנעשה בהתפשטות הב' הנה הוא ג"כ רק מסיבת היסוד הכלי הנז', כי הרי נודע בדברינו שמציאות כל כלי הוא מהעביות הכלול בהאור עצמו. והנה נעשה כלילת העביות בהאור דהתפשטות הב' ע"י שהתפשטותו הנה היה בתוך היסוד הכלי הנז', וכנודע שהתפשטות הב' הוא מתפשט ונכנס בהעביות דהתפשטות הא', ועי"ז הנה נעשה חשכת ועביות בהאור דהתפשטות הב' ג"כ.

ועומק הענין הוא מסוד הצמצום הראשון האמור בעיגולים ויושר (ענף ב) כי הוא סוד חשכת ועביות אשר נעשה מהסתלקות הראשון דא"ס ית"ש, והיה הצמצום במקום העתיד להעולמות כולם, ולכל עולם ועולם כהראוי לו, ומזה נעשה בכל ההתפשטות אשר לכל עולם, אשר היה לכל אחד ואחד התפשטות בפנ"ע, הנה היה נעשה ונקנה בו חשכת ועביות שהוא יסוד הכלי כהראוי לכל עולם ועולם. והוא ענין מ"ש הרב בסדר אבי"ע (פרק א) כי כל התפשטות מורה התעבות, כי נתעבה ע"י ריחוקו ממקורו. וכן הוא ג"כ בשער מנת"א (פרק א) ע"ש, כי ע"י הצמצום אשר הוא מהסתלקות האור דא"ס והוא בבחי' חשכת ועביות שהוא רחוק ממדרגת אור א"ס, הוא הגילוי הראשון דסוד חשכת ועביות אשר גילה המאציל ית"ש בהסתלקות הראשון דא"ס שהוא הצמצום הראשון, הנה נעשה ונקנה עי"ז סוד חשכת ועביות בכל אור שמתפשט שם. והוא ג"כ ענין ההשתלשלות דסוד אמ"ר וק"ב⁷⁰² הנעשה בכל אור שמתפשט שהוא הכלי העיקרי, וכל התפשטות והסתלקות ראשון אשר לכל עולם הוא בבחי' הצמצום הראשון אשר לאותו העולם, שממנו הוא היסוד הכלי שהוא הכללי, והיא נעשה בבחי' יסוד כללי אחת, שהוא בבחי' כלי אחת, כי היא אינה מתחלקת לפרטים. ואח"כ בא ההתפשטות השני, והוא לכל פרצוף ופרצוף בפנ"ע ובזמן זמנים ובפעולות שונות לכל א', ובו נעשה ונגמר עיקר הכלי אשר לכל פרצוף. ועכ"פ הוא כי עיקר הכלי הוא נעשה רק בהתפשטות הב', והוא לכל פרצוף ופרצוף בפנ"ע, והם הכלים הפרטיים והעיקריים.

אמנם כ"ז הוא רק באצילות, אבל בעולם העקודים לא היה כן, כי שם היה כל הכלי רק העביות הנתגלה ונעשה ע"י הסתלקות הראשון באור ההתפשטות הראשון, והוא היסוד הכלי שהוא הכלי הכללי שאמרנו, והוא היה משתמש בעולם העקודים להכלי העיקרי שבו. והגם שהיא באמת רק זכה רכה ודקה, אך לא היה בעקודים זולתה כלי אחרת כלל, והיתה משתמשת היא להכלי העיקרי שבו. והוא מ"ש הרב כי בעקודים הוא רק כלי אחת, והוא כמו שאמרנו שהיא רק בבחי' כלי כללי שאינה מתחלקת לפרטים, וכן נקרא אותה הכלי רק בשם כלי הכתר משום שהרי היא מהאור דהתפשטות הא' העומד למעלה ומקיף ומאיר לכל ההתפשטות הב' שהוא המציאות העיקרי דאותו העולם. וההתפשטות הא' הוא השורש העליון אליו, והוא כולו בכללו הכתר להתפשטות הב', וע' עיקר הדברים בזה בביאור היטיב ובארוכה בדברינו שער מטי ולא מטי (פרק א). ועכ"פ הוא כי בעולם העקודים היה כל הכלי רק העביות הנשאר מהאור דהתפשטות הא' לבד, שהוא הכלי הכללי שאמרנו, אבל ההתפשטות הב' הנה הגם שנעשו אז לי' אורות וכמבואר במטי ולא מטי (פרק א), ובכל אור שיוצא ממקורו ומתפשט למטה הנה נעשה בו עביות ע"י התפשטותו כנז' והוא הכלי אליו. אך באשר שמציאות כל אור דהתפשטות הב' אשר להעקודים הוא אינו נפרד ממקורו, כי הוא חוזר אליו תמיד במטי ולא מטי, והרי לא יצא גם מתחילה להיות למדרגה בפנ"ע ממש חלוק מהעליון, וכן לא נסדר במציאות ויציאת כל ספי' פרטי שבו כל סדר זמנים דעיבור ז' ט' י"ב ויניקה קטנות גדלות, ע"ד שהוא באצילות, הנה לא נסדר כ"ז בעקודים כלל, ולכן לא נעשה שם בהתפשטות הב' כלי ממש כלל. והיה כל בחי' כלי אשר מהעביות דהתפשטות הב' דלעקודים רק בבחי' מציאות הצלם, שהוא לבוש הנשמה והוא בחי' ממוצע בין הנשמה להגוף וכמ"ש בשער (צו ע"ד) הצלם (פרק א). אבל עיקר הכלי דהעקודים הנה הוא רק העביות אשר מהאור דהתפשטות הא' לבד, ע"י שנשאר למטה לבדו אחר הסתלקותו וכמ"ש

⁷⁰² עי' לעיל הערה 267.

בשער עקודים (פרק ג), הנה זה היה משתמש להכלי העיקרי דעקודים, ולכן היה בעקודים רק כלי אחת, וגם היתה זכה ודקה בתכלית הזכות כמ"ש בעקודים (ריש פרק א).

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי היה חילוק גדול בין העקודים להאצילות בענין הכלים, כי באצילות היה עיקר הכלים רק מההתפשטות הב' והם הכלים פרטיים כנ"ל אות א', ובהם הנה יש השתוות כל אור עם הכלי והם תמיד מיוחדים זב"ז. אבל בעקודים הוה כל הכלי רק מההתפשטות הא', והיא רק הכלי הכללי ואין לה השתוות כ"כ עם האור שבה, כי היא מההתפשטות הא' אשר האור הוא חוזר למעלה ונשאר שם לעולם, והאור שבה הוא רק האור דהתפשטות הב' שנכנס בה אח"כ ע' לעיל כלל ט"ו ענף ט', ואין לה השתוות עמו כ"כ ואינם מתייחדים כ"כ, ולכן חוזר בה האור תמיד במטי ולא מטי והוא תמיד עולה ויורד בה, ר"ל באותה הכלי הכללי שהיא רק כלי אחת כנז' ממקום למקום. וכ"ז הוא משום שהאור הרי הוא מההתפשטות הב', אבל הכלי הרי היא מההתפשטות הא' ולא נמשכו כאחד, ולכן אין מתייחדים הכלי עם האור זב"ז, והוה האור תמיד בה במטי ולא מטי. אמנם כאשר האור הוא עולה ויורד בה, הנה הוא עולה ויורד עם נרתקו עמו, ר"ל עם הצלם שהוא לבוש הנשמה אשר היה נמשך עמו, ר"ל עם האור דהתפשטות הב' מתחילת מציאותו, והוא מתייחד בו לעולם כי הוא ממנו עצמו כנז', ולכן הוא תמיד ג"כ במטי ולא מטי עם האור ביחד, כשהאור הוא עולה ויורד הוא עולה ויורד עם אותו הצלם כי הוא תמיד מיוחד עמו, והם שניהם במטי ולא מטי ממקום למקום בתוך הכלי הכללי שהיא הכלי אחת, והיא הכלי העיקרית דהעקודים כנ"ל.

ועכ"פ הרי נתבאר לנו החילוק אשר בין העקודים להאצילות בענין הכלי, כי בעקודים היה כל הכלי רק הכלי הכללי שהיא העביות הנשאר מהאור דההתפשטות הא', אבל באצילות הוה עיקר הכלים רק הכלים הפרטיים אשר הם מההתפשטות הב'. אך בעקודים הנה לא נעשה בהתפשטות הב' רק הצלם לבד שהיא אינה כלי ממש כלל, אלא היא ממוצע בין האור והכלי שעל ידה מתלבש האור בהכלי כנודע, ולא נעשה בעקודים בההתפשטות הב' כלי ממש כלל. וכל ההסתלקויות הב' אשר להעקודים שהוא עלייתם אשר ע"י מטי ולא מטי כמבואר לקמן כלל כ"א, הנה הוה עלייתם עם בחי' העביות שבהם יחד, ואותה העביות הוא בחי' הצלם שאמרנו, שהיא ממוצע בין האור והכלי, ועל ידה שורה האור בהכלי שהיא בעקודים רק הכלי הכללי כנ"ל. והנה נעשה אותה העביות לבחי' צלם בהתפשטות הב' דלעקודים לכל ספי' וספי' שבה ביציאתה מהעליון שעליה ע"י סדר אמ"ר וק"ב והבן כ"ז. ואותו הצלם הוא נמשך עם האור ביחד מתחילת יציאתו, ולכן היא תמיד מיוחד עמו, והיא עולה ויורד עמו בכל מטי ולא מטי כנ"ל.

והרי נתבאר מכל מה שכתבנו כאן וכן באות א' כי הכלים שבכל העולמות כולם אשר כל עיקרם הוא רק מהעביות דהאורות עצמן כנודע בדברינו, הנה הם משרשם הנעלם ממדרגה יותר גבוה מהאור, כי הם מסודר הצמצום הראשון שהוא מההתפשטות הא' דאור א"ס המקיף, ונסדר במציאות הכלי ב' סדרים: אחד כללי, ואחד פרטי. והכללי הנה היא רק יסוד ושורש הכלי, והיא נעשה בכל עולם מתחילה וקודם להאור שבו, ואינה מתחלקת היא אז לפרטים כלל, אבל הפרטי הנה היא הכלי העיקרי והיא לכל פרצוף ופרצוף בפנ"ע וכן לכל ספי' וספי' בפנ"ע, ועל ידה נעשה כל פרצוף חלוק מזולתו ומיוחד במדרגתו. וכן כל ספי' וספי' מהי' ספי' שבכל פרצוף, הנה היא מתגלה במציאותה ופעולתה ע"י הכלי המיוחדת אליה. ובזה, ר"ל בהפרטי, הנה יוצא האור עם הכלי ביחד, ונמשך ונארג אור כל ספי' וכל פרצוף עם הכלי שלו ביחד מתחילת יציאתו עד גמר השלמתו, והם תמיד מיוחדים זב"ז עד שנעשים שניהם לאחד. אמנם כל התהוות ומציאות כל אותו הכלי הפרטי הנה היא ג"כ רק מהאור עצמו וכהדין קמצא דלבושיה מיניה (ב"ד פתשה כא סי' ה), ונעשית בו מכח הכלי היסודי שהיא הכלי הכללי כנז' אשר היא בכל עולם מקודם ובתחילה. וכאשר יוצא האור לכל עולם הוא נמשך ומתפשט רק בה, ועל ידה נעשה התהוות דבחי' כלי בהאור וצו ע"א עצמו, ונמשך ונארג האור עם הכלי יחד מתחילתו ועד סופן, והם האורות והכלים העיקריים והפרטיים שבכל עולם. אמנם כ"ז שאמרנו בהכלים הפרטיים, הנה הוא רק בעולם

האצילות וכן משם ולמטה. אבל בעולם העקודים, הנה משום שהוא הממוצע בין העולמות דא"ס⁷⁰³ לעולם האצילות, הנה לא נעשה בו כל המציאות דכלים הפרטיים מאומה כלל, ואין בו אלא רק הכלי הכללי לבד, והיא באמת רכה דקה וזכה, והיא הכלי האחת דעקודים. אמנם האורות הם גם בעקודים י' אורות פרטיים. וכן ישנו לכל א' בחי' צלם שהוא לבוש הנשמה, וכל הי' אורות עם הצלמים שלהם הם כולם בתוך הכלי האחת, והם תמיד בה במטי ולא מטי, כל אור עם הצלם שלו כי הם שניהם מיוחדים לעולם באחד.

[ג]

אמנם מה שאמרנו כי בהפרטי הנה נמשך האור עם הכלי יחד והם נארגים שניהם כאחד ומיוחדים זב"ז מתחילתן ועד סופן, והוא בעולם האצילות וכן משם ולמטה וכנ"ל. הנה כ"ז הוא רק מעת התיקון דמעשה בראשית אשר ע"י שם מ"ה ומאז ולהלאה. אבל בעולם הנקודות הנה לא היה כן, כי אז הנה היה הסדר בהכלים הפרטיים ג"כ ע"ד הסדר הכלי היסודי והכללי שנעשו הכלים מתחילה והונחו במקומן, ואח"כ ירדו האורות ונכנסו בהם, ועי"ז הנה לא היה גם בהם היחוד והאורות עם הכלים כהראוי כלל, ולא היה השתוות ביניהם ולכן לא נתקיימו ומיתו.

אמנם הנה מציאות הכלים דהנקודות הנה היה ג"כ רק מהאורות עצמן, כי כאשר יצאו האורות דרך העינים ולחוץ, נחשכו ונתעבו ונבדלו אותן העביות מהאורות, ויצאו לעצמן וירדו למטה מהטבור ונתפשטו מהטבור עד סוף רגליו כולם זה תחת זה כל א' לבדו. והרי נעשו והונחו במקומן הכלים מתחילה כל הי' כלים זה תחת זה, ואח"כ ירדו האורות ג"כ ונכנסו בהם וכמבואר כ"ז בנקודות (פרק ד). והרי נעשו בעולם הנקודות הכלים פרטיים ג"כ מתחילה להאורות, כי האורות היו מתחילה כולם כלולים בהכתר, ולא נעשו לי' אורות אלא רק אח"כ, אחר שירד הכתר ונכנס בהכלי שלו וכמבואר שם. אבל הכלים הנה נעשו הם לי' כלים תיכף ומתחילה, והרי נעשה בעולם הנקודות גם הכלים הפרטיים ג"כ בפנ"ע וקודם להאורות.

והנה היה כ"ז לצורך ובכוונה משום צורך המיתה והשבירה אשר רצה המאציל בהם, כי ע"י שיצאו הכלים לעצמן והאורות לעצמן, לא נתייחדו זב"ז כהראוי ולא נשתוו זה בזה, כי לא היו הכלים לפי מדתן כלל, כי היו רק בערך עשירית מהאור כנודע, ולא היה אפשר להם לסבול את האור שנכנס בתוכם ועי"ז מיתו ונשברו. משא"כ לאחר התיקון, שנמשך ונארג כל אור עם הכלי שלו יחד מתחילת התהוותן, ונמשכים שניהם לאט לאט, האור לפי מדת הכלי והכלי לפי מדת האור, ומשתווים יחד ומתייחדים שניהם ומתקיימים. אך בעולם הנקודות אשר לא היה כן, הנה לא היה אפשר להם להתקיים כלל, ועכ"פ הוא כי בעולם הנקודות הנה יצאו הכלים לעצמן ובתחילה גם בהכלים הפרטיים.

והנה הסיבה בזה הנה היה משום שבעולם הנקודות היה כל יציאתן שלא ע"י זווג וכנ"ל ענ"ב בארוכה, כי כל מה שנמשך ונארג לאחר התיקון תמיד האור עם הכלי ביחד, הנה כ"ז הוא ע"י כל ענין הזווגים, כי תיכף בהזווג הרי יוצא כל טפה זרעית מחומר וצורה יחד כמ"ש בטנת"א (ריש פרק ה), וכן אח"כ נמשכו ג"כ שניהם יחד תמיד בכל משך ימי עיבור ויניקה וגדלות כמ"ש בשער המוחין (מפ"ה והלאה) ובשער פרקי הצלם ובשער הפרצופים ובכמה דרושים. ועי"ז נמשכים האור והכלי שניהם יחד תמיד כל א' לפי כח ומדת השני, שיהא אפשר להם לסבול זה את זה, ועי"ז הם מתקיימים שניהם והשלום במעונם. משא"כ בעולם הנקודות אשר היה חסר בהם כל הזווגים העיקריים כולם, לכן היה חסר בהם ההשתוות והיחוד מהכלים להאורות גם בהכלים הפרטיים ג"כ.

והגם כי הרי בדברי הרב אשר בדרושי נקודות (פרק ד) מבואר שגם יציאת הנקודות זה מזה היה ג"כ ע"י זווגים, כי מתחילה היו כולם כלולים בכתר ונזדווג הכתר מיניה וביה, כי גם הוא כלול מדו"ן, ובכח הזווג ההוא הוציאם לחוץ בכלי החכמה (כ"ה במבו"ש ש"ב ח"א פרק ו), ואח"כ נתנם החכמה בבינה בסוד זווג פב"פ והיו כולם בכלי הבינה כו', והיו בה בסוד מ"ן כו', ואח"כ יצו

703 עי' לעיל הערה 75.

ע"ב} גזווגו האו"א יחד ואז הולידה אימא את הז' מלכים אלו ע"ש ובמבו"ש שם. והרי היה יציאת הנקודות זה מזה ג"כ רק ע"י זווגים. אמנם דע כי כל הזווגים אשר היו בהנקודות ג"כ היה רק להאורות ולא להכלים, כי הכלים הם יצאו מקודם ומתחילה, והם מהעביות אשר נפרשו מהאורות תיכף אחר שיצאו מהעינים, ויצאו הם לעצמן אחר שיצאו מהעינים וירדו והונחו במקומן שהוא למטה מהטבור מקודם ומתחילה, והיה יציאתם שלא ע"י זווג כלל. וכל הזווג אשר היה בהנקודות ג"כ הוא רק להאורות ולא להכלים, וכן הכלים הם לא יצאו זה מזה, אלא יצא כל א' לעצמו שהם העביות הנפרש מהאור, והיה פרישת העביות מהאור בהיותם מהטבור ולמעלה, אחר שיצאו מהעינים ואח"כ ירדו אחד לאחד למקומן שלא ע"י זווג כלל.

ומ"ש הרב בנקודות (פרק א) על הקמ"ץ פת"ח שהם הכתר והחכמה והם אשר הולידו והוציאו כלים להספי' אשר תחתיהן, אין הכוונה על הולדה שהיה להכלים עצמן, כי הרי הפת"ח הוא לא נולד מהכתר אלא רק אחר שירד מהטבור ולמטה, אבל מקודם שירד הרי היו כולם כלולים רק בהכתר, ולא היה שום גילוי עדיין להפת"ח כלל וכמבואר שם (פרק ד), אבל כל הי' כלים הרי הם כבר הובדלו ונעשו כולם גם בהיותם מהטבור ולמעלה, אשר אז לא היה עדיין הפת"ח כלל. אך מ"ש שהקמ"ץ פת"ח הם הולידו בו', הכוונה הוא על השפע הנצרך לתיקוני הכלים אשר היה מוכרח להם גם בעולם הנקודות לצורך מלכותם כרגע, הנה השפע הזה נעשה ונולד להם מהטבור ולמטה מהקמ"ץ פת"ח וכמו שיתבאר בעה"י לקמן אות ז' ע"ש. אבל למציאות הכלים גופה הנה לא היה להם שום זווג כלל, וכל בחי' הזווג אשר אמר הרב בפרק ד' הנז' וכן במבו"ש הנז', שהיה בהנקודות ג"כ אחר שירד הכתר מהטבור ולמטה, הנה הוא רק להאורות והנקודות, כי הם יצאו מהכתר להחכמה ומהחכמה להבינה, ונולדו הזו"ת מהבינה ג"כ רק ע"י זווג ולידה, אבל הכלים והנקודות הם לא יצאו ולא נעשו ע"י זווג מאומה כלל.

והאמת הוא כי גם כל הזווגים הנז' אשר היה להאורות, הנה היה כ"ז ג"כ רק מעין ובדוגמא לבד, כי לא היה בהנקודות זווגים ממש כלל, כי כל הזווגים הרי הוא רק ע"י אור הדעת אשר מרזא דמתקלא, ובעולם הנקודות הרי לא היה עדין סוד המתקלא כלל. ומה גם כי כל האורות שיצאו דרך העינים הרי היו הם רק אלא מהמ"ן דהאימא לבד שהיא הס"ג דס"ג שבא"ק כנ"ל ענ"ב. אמנם כל בחי' הזווגים אשר אמר הרב בדרושי נקודות (פרק ד) ובשבירת הכלים (פרק א) שהיו בהנקודות ג"כ, הנה הוא רק ע"י בחי' הדעת אשר באותן המ"ן עצמן, כי כל א' הוא כלול מכל הבחי' כנודע, אבל הוא רק מהחיצוניות והחיצוניות דחיצוניות, והוא רק מעין ובדוגמא לבד. וכ"ז הוא ג"כ רק להאורות ולא להכלים, כי יציאת הכלים והנקודות לא היה ע"י זווג מאומה (ולא כמו שראיתי בספר אחד שאמר שהכלים יצאו ג"כ ע"י זווג, כי לא נמצא וכן לא משמע כן בדברי הרב כלל, אלא העיקר הוא כמו שאמרנו) שהתהוות הכלים הנה הם מהעביות שהיה כלול באורות הנקודות עצמן, והובדלו העביות מהאורות בהיות האורות עדיין למעלה מהטבור שהוא אחר יציאתן מהעינים, ואז הובדלו העביות מהם (כמו שיתבאר לקמן בדברינו), ונעשו לי' כלים שלא ע"י זווג כלל, וירדו מהטבור ולמטה והונחו במקומן זה תחת זה. והאורות היו אז עדיין מהטבור ולמעלה, כולם כלולים בהכתר. ואח"כ ירד האור ג"כ ונכנס כולו בכלי הכתר, ואח"כ יצאו הט' אורות מהכתר ע"י זווג הכתר דמיניה וביה, ונכנסו בכלי החכמה ע"י זווג דכלי הכתר. וכן היה זווג מהחכמה להבינה, ונולדו הזו"ת מהבינה ע"י זווג. אך כ"ז הוא רק להאורות, כי יציאת האורות היה ע"י בחי' זווג. אבל הכלים כבר היו שם מתחילה ולא היה יציאתם ע"י זווג כלל, ודע זה.

והרי לנו עכ"פ כי בעולם הנקודות הנה לא נמשכו אז יציאת האורות עם הכלים יחד, אלא שיצאו כל א' בפנ"ע, ועי"ז לא השתוו האורות עם הכלים, ועי"ז לא אתקיימו ומיתו. והרי נתבאר כי מה שאמרנו לעיל אות א' ב' שהכלים הפרטיים שהם הכלים העיקריים דכל עולם הנה הם נמשכים ונארגים עם האורות ביחד, כ"ז הוא רק מאחר התיקון דמעשה בראשית ולהלאה, אחרי שיצא האור דשם (צו ע"ג) מ"ה. אבל בעולם הנקודות הנה לא היה כן, אלא שם יצאו כל א' לעצמן והיה כ"ז בכוונה ורצון ממנו ית"ש וכנ"ל.

[ד]

והרי נתבאר מדברינו כי כל מה שאמרנו שהכלים הם שנים, כללי ופרטי, והעיקרי הוא הפרטי, והכלי הכללי הנה היא מקודם ומתחילה להאור דאותו העולם, אבל הפרטי הנה נמשך ונארג האור עם הכלי יחד ע"י זווג עיבור לידה יניקה קטנות גדלות. הנה כ"ז הוא רק בעולם האצילות, וכן משם ולמטה, והוא אחר התיקון דמעשה בראשית אשר ע"י השם מ"ה. אבל בעולם הנקודות, הנה יצא ונעשה גם הפרטי שלא ע"י זווג כלל, ומתחילה וקודם להאורות. ובעולם העקודים לא היה הכלי הפרטי, שהיא הכלי ממש, הכלי העיקרי דכל ספי' ודכל פרצוף, הנה לא היה הוא בעולם העקודים כלל, והיה משתמש העקודים רק בהכלי הכללי לבד, שהיא הכלי אחת העקודים, והיא נעשה באמת ג"כ מתחילה וקודם להאור דעקודים, כי הרי היא מהעביות הנשאר מהאור דהתפשטות הא' אחר הסתלקותו. אבל האור דהעקודים, הרי הוא רק האור דהתפשטות הב' שבא אח"כ, והוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', והוא נכנס בתוך הכלי הנו', והרי הנה הכלי דהעקודים ג"כ מתחילה וקודם להאור שבו.

ומ"ש הרב כי בעקודים יצא האורות תחלה, כבר כתבנו בזה לעיל כלל ט"ו ענ"ט ע"ש, אך הענין בפשיטות הוא כי משום שבהעקודים לא נבדל כ"כ האור דהתפשטות הא' מהאור דהתפשטות הב', שהרי הם חוזרים ומתייחדים תמיד ע"י מטי ולא מטי, לכן הוא כי הגם שכל האור דהתפשטות הא' הוא נשאר ועומד תמיד למעלה אחר הסתלקותו, עכ"ז הנה הוא נחשב ג"כ מכלל העקודים. ולכן אמר הרב כי בהעקודים יצא האורות מתחילה להכלי, כי הכלי הרי הוא נעשה רק מאותו האור אחר הסתלקותו, והוא מהעביות שהיה כלול בו. אך באמת ובדיוק הרי באשר שאותו האור הרי הוא עומד תמיד למעלה, וכל האור העיקרי דהעקודים הוא האור דהתפשטות הב', שהוא רק תולדות האור דהתפשטות הא', והרי נעשה באמת גם בעקודים הכלי מתחילה וקודם להאור שבו, כי אותה הכלי הוא הכלי כללי כלי היסודי, והוא בכל עולם מתחילה וקודם להאור שבו. ובעולם העקודים היה משתמש היא להכלי העיקרי שבו. והרי נעשה גם בו הכלי מתחילה. ועוד נוסף היה בעולם הנקודות, כי שם נעשו הכלים הפרטיים ג"כ מקודם ומתחילה להאורות. ומה שאמרנו כי הכלים הפרטיים הם נמשכים ונארגים עם האורות ביחד, הנה הוא רק בעולם האצילות וכן משם ולמטה, והוא מאחר התיקון דמעשה בראשית אשר ע"י האור דשם מ"ה.

והנה בכל הכלים הפרטיים אשר מאחר התיקון דמעשה בראשית והלאה, שהם נמשכים ונארגים עם האורות ביחד מתחילת מציאותם עד סוף תיקונם דלעתיד, הנה אין לנו מה לדבר בזה, כי הרי מבואר הוא בדברי הרב בכמה דרושים (בשער מנת"א (פרק ה) ובשער אנ"כ ובשער המוחין ובפרצופים ובכל דרושי הצלם ובעיבורים ובכ"מ) אופן וסדר התהוותם וגיודולם. אמנם בהכלים הפרטיים דהנקודות, וכן בהכלי הכללי דהנקודות והאצילות, וכן בהכלי אחת דהעקודים, הנה כ"ז צריך ביאור גדול בסדר מציאותם ואופן התהוותם הנמצא בדברי הרב בזה.

ונתחיל מן הכלי דעקודים ונאמר, כי הנה אמרנו לעיל בענף ו' כי נמצא בדברי הרב כמה סיבות באופן וסדר התהוות הכלי דהעקודים, והרי צריך ביאור על כל סיבה וסיבה תועלתה ועניינה. והענין הוא כי הנה עיקר הכלי עצמותה ומציאותה הוא רק מהעביות דהאור דהתפשטות הא' הנשאר ממנה אחר הסתלקותו וכמ"ש בעקודים (פרק ג), והנה נעשה מציאות העביות בהאור ע"י יציאתו מהפה ולחון ע"י התפשטותו וריחוקו ממקורו, ור"ל כי כאשר יצא מהפה ולחון הרי היה יציאתו במקום הצמצום הראשון שהוא הלל הצמצום האמור בענף ב), וע"י הצמצום שהוא כח המסתיר ומגביל את האור, והוא שורש כל חשכת ועביות, הנה נעשה ונקנה ע"י בכל אור שמתפשט שם איזה חשכת ועביות, והוא ג"כ סוד האמ"ר⁷⁰⁴ הנעשה בטיפת הזווג, כי המים רקיע הם העביות הנעשה בהאור. וכן היה באור הפה כאשר יצאו מהפה ולחון, כי נעשה בו חשכת ועביות מכח הצמצום שהוא כח מסתיר ומגביל את האור אשר גלה המאציל א"ס ית"ש את הכח הזה בהסתלקות הראשון דא"ס, והוא העביות אשר היה כלול בהאור שאמר הרב בעקודים

⁷⁰⁴ ע"י ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק ה.

(פרק ג ופרק ה), ור"ל כי נעשה בו (צז ע"ד) העביות ביציאתו מהפה ולחויז וע"י ריחוקו ממקורו והתפשטותו מהפה עד הטבור. ואח"כ כאשר חזר האור ונסתלק ועלה בהפה ולפנים, הנה לא היה אפשר להעביות לעלות שם ונפרש העביות ונשאר למטה לבדו, ונתעבה ע"י עוד בעיבוי אחר עיבוי, ומזה הוא עיקר עצמות ומציאות דכל כלי.

והרי לנו כי סיבת התהוות הכלי אשר אמר הרב בעקודים (פרק ג) הנה הוא רק על עיקר עצמותה ומציאותה, אמנם הוא הנה הסיבה הזה לבד עדיין אינו מספיק כלל, כי הרי לכאורה אין הבנה להדברים כלל, כי הרי מאחר שנתעבה האור ע"י יציאתו והתפשטותו. הרי איך נפרש ונבדל העביות ממנו להשאר הוא למטה לבדו, והאור הוך נבדל ג"כ לבדו וחזר ועלה, הלא איך נבדלו זה מזה, כי הצורך וההכרח הוא כי מאחר שנתעבה האור הרי נשתנה ממה שהיה, כי כלול בו העביות בכולו, והוא עתה אור מעובה. והרי אי אפשר לו מעתה לחזור ולעלות כלל משום שנתעבה האור גופא, והרי אין מספיק הסיבה הנז' להעשות ע"י מציאות כלי כלל, אלא שנשתנה האור כולו ונעשה אור חשוך קצת ומעובה.

והנה כדי להעשות הכלי והיינו להפריש ולהבדיל את העביות מהאור, שיעשה כל א' למציאות בפנ"ע, האור בפנ"ע והכלי בפנ"ע, הנה על זה נמצא בדברי הרב ג' סיבות בזה: אחד, היא מה שאמר באח"פ (פרק א ופרק ג) כי נעשה הכלי ע"י הסתכלות העינים באורות האח"פ ע"ש. והשני, הוא מה שאמר בעקודים (פרק א) כי נעשה הכלי ע"י התחברות האור המקיף בהאור הפנימי. והג', הוא מה שאמר שם (פרק ה) כי נעשה הכלי ע"י הכאת האור חוזר באור הרשימו. ועומק הכוונה בכ"ז הוא כי ע"י אלו הג' סיבות הנה נפרש האור מהעביות ונבדלו זה מזה, האור בפנ"ע והעביות בפנ"ע, ונעשה העביות למציאות הכלי, כי הג' אורות הללו הם כולם גבוהים ונעלים מהאור העיקרי דהתפשטות עצמו, ולכן כאשר נמשכו הם על האור דהתפשטות הנה קלטו הם ממנו את האור הוך אצלם, ונברר ע"י מהעביות שבו ונבדלו ע"י האור הוך לעצמו והעביות לעצמו, ונתעבה ע"י עוד בעיבוי אחר עיבוי, ונעשית ע"י למציאות כלי.

כי הנה אור ההסתכלות הנה הוא מהשם ע"ב דהמ"ס שבא"ק שהוא בחי' הא"א והאבא שבא"ק ע' לקמן ענף י' סי' ב' אות ה'. והאור חוזר שאמר הרב בעקודים (פרק ה) 'כי לעולם אין אור המאציל נפסק אפי' רגע אחת בו' והוא משפיע תמיד" ע"ש, הנה שרשו דאותו האור חוזר הוא מהשם ס"ג דהמ"ס שבא"ק, והוא נמשך מהשם ב"ן שבו אשר לקמן ענף י' סי' ב' אות ח'. אבל ההתפשטות הראשון דאורות הפה עצמו, הנה הם מהשם ס"ג דאותו הב"ן אשר שם בס"י ה' אות י"ח. והנה היה ההתפשטות הראשון באור פנימי ואור מקיף, והא"מ הוא יותר גדול כנודע וכמ"ש בעקודים (פרק א). והרי לנו כי הג' אורות הללו הם כולם גבוהים ונעלים מאורות הפה עצמו, כי אור ההסתכלות הוא מבחי' א"א ואבא שבמ"ס, והאור חוזר הוא מבחי' אימא שבהמ"ס, וההתפשטות הראשון עצמו דאור הפה הרי הוא רק התולדה שלה, כי הוא רק הס"ג דאות י"ח הנולד מהב"ן דאות ח' אשר מהס"ג דאות ב'. וכן האור מקיף דאותו ההתפשטות הא', הרי הוא יותר גדול מהאור פנימי שבו, והרי הו' כל אלו הג' אורות יותר גבוהים ונעלים מהתפשטות הא' דאור הפה. ולכן כאשר באים הם על אור הפה, הנה קלטו את האור הוך אצלם וביררו אותו מהעביות שבו, ונבדל האור לעצמו והעביות לעצמו, ונסתלק ועלה האור הוך למעלה שהוא ההסתלקות הראשון והעביות נשאר למטה לבדו, ונעשית ע"י למציאות כלי כמ"ש הרב בעקודים (פרק ג).

אמנם מה שצריך ג' סיבות לזה, אור ההסתכלות שהוא מהע"ב דהמ"ס הא"א והאבא שבו (ע' שבירת הכלים ריש פרק ו), האור חוזר שהוא מהס"ג דהמ"ס האימא שבו, האור מקיף שהוא מהעקודים עצמו, הוא משום שהרי מכל אלו הג' הנה הוא נמשך ויוצא. כי אור פנימי הוא נמשך מאור המקיף והוא חלק ממנו, וכן הוא נמשך מהאימא שבמ"ס והיא משתתפת בו, וכן מהאבא והא"א שבמ"ס. ולכן כאשר נמשך עליו אור גדול מאלו הג' אשר הוא בא מהם, הנה קולט כל א' את האור הוך אשר מחלקו ונבדל ונפרש האור מהעביות זה לעצמו וזה לעצמו. והנה הוא ע"ד שמצינו בז"א דאצילות, כי לצורך עיבור ראשון דז"א שהוא לעשות הגוף והכלי שלו, הנה נסדר

ונעשה ג' בחי' דתלת כלילין בתלת, חג"ת בנה"י, אחד בא"א, ואחד באו"א (כי עלו ישסו"ת שהם הנה"י והלבישו לאו"א עלאין (צה ע"א) שהם החג"ת), ואחד בז"א עצמו, וכמ"ש בשער או"א (פרק ה) ובהולדת או"א (פרק ג ופרק ה) וכן בעיבורים (פרק ב). כי משום שמציאות הזו"א הרי הוא מא"א ואו"א, ועיקר הגוף וכלי הרי הוא בהפרצוף החיצון דהנה"י, לכן נתעלם בכל א' החג"ת בהנה"י כדי להעשות הגוף וכלי כהראוי. והעיקר בזה, מה שנתעלה אז בכולם הנה"י על החג"ת עד הנה"י דא"א, ונעשה העיבור ראשון בהנה"י דא"א. משא"כ העיבור שני דמוחין שעיקרו הוא באו"א כמ"ש בעיבורים (פרק ב), ואז נכללו או"א בישסו"ת ע' דרושי הצלם (דרוש ז') ובכ"מ. הנה הטעם הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל אות א', כי מוכרח הוא שהכלי יהיה ממקום יותר גבוה מהאור שבו, ולכן נעשה פרצוף הנה"י פרצוף החיצון שהוא הכלי מהנה"י דא"א, משא"כ העיבור שני דמוחין נעשה עיקרו רק מאו"א, כי עי"ז יש כח להכליל להתגבר על האור שבו לצמצמו ולהגבילו.

אך עכ"פ הוא כי הנה אנו רואין שלצורך פעולת התהוות הכלי דז"א, השתתף בזה א"א ג"כ ונעשה הכלי שלו עי"ז ג' צמצומים דחג"ת בנה"י: אחד מא"א, ואחד מאו"א, ואחד מז"א עצמו. וכן היה עד"ז בענינינו, כי לצורך הכלי דהעקודים היה בזה ג' סיבות ופעולות: אחד, מהסתכלות העינים שהוא מא"א ואבא. ואחד, מאור חוזר שהוא מאימא. ואחד, מאור מקיף שהוא מאור העקודים עצמו. כי עי"ז ג' אלו נפרד האור מהעביות ונבדלו זה לעצמו וזה לעצמו, ועלה האור למעלה ונשאר העביות למטה לבדו, ונעשית עי"ז לבחי' בלי, כי משום שאור העקודים הרי הוא נמשך מהא"א ואבא שבהמ"ס דא"ק ומאימא שבהמ"ס דא"ק, לכן השתתפו גם הם בסיבת פעולת הכלי, כי התגלה כל א' וקלט את האור הזך אשר מחלקו, ונבדלו האור לעצמו והעביות לעצמו. והרי נתבאר לנו בזה ענין צורך כל הסיבות שונות אשר נמצא בדברי הרב בענין התהוות הכלי דהעקודים וכנ"ל ענ"ו, כי הם כולם עולים לסיבה אחת שהוא לגילוי העביות ולהבדילו לעצמו וככל מה שאמרנו, וע' דברינו עוד בזה בשער עקודים (פרק ה) אות ו' ז'.

[ה]

אמנם מה שאנו צריכים עדיין לבאר הוא מ"ש הרב בשער אח"פ (פרק א ופרק ג) שע"י הסתכלות העינים הנה נעשה ל' כלים: י' באורות האוון, י' באורות החוטם, י' באורות הפה. והרי קשה בשתיים: א', כי הרי מבואר הוא בטנת"א (פרק א ופרק ב) כי באורות האוון והחוטם לא נעשה בהם שום כלי כלל. ב', כי בשער עקודים (פרק א) מבואר כי כל הכלי דעקודים אשר נעשה באורות הפה היה ג"כ רק כלי אחת, והוא נודע ומפורסם מכמה מקומות שלא היה בכל העקודים רק כלי אחת, וכנ"ל בדברינו אות א' ב'. אך הענין מ"ש כי נעשה באורות האוון והחוטם כלים ג"כ, הנה הכוונה הוא רק בסופם ובסיומם ובמקום שמתלבשים באורות הפה, כי הם מתלבשים זב"ז והם בבחי' נר"ג וכמ"ש בטנת"א (סוף פרק ב) ובאח"פ (פרק ג). ובסיום כולם, שהוא כאשר הגיעו לגבול הטבור (והוא הנפש שבנפש שאמר באח"פ (פרק ג) ע"ש), הנה שם נעשה הכלי לכולם. והיא באמת רק כלי הפה לבד, כי הרי עיקר האורות דאוון חוטם הם מסתיימים למעלה, אורות האוון בשבולת הזקן, ואורות החוטם בהחזה, אלא שמתלבשים זב"ז ומתפשט הארת כולם עד הטבור. אבל העיקר שם הוא רק אורות הפה ונקרא על שמו.

וכ"ז הוא פשוט, אך מ"ש שהם ל' כלים הגם שנודע הוא שכל העקודים הוא רק כלי אחת, הענין בזה הוא כי הרי לכאורה מצינו סתירה עוד בדברי הרב גם בענין האורות, כי הרי בשער מטי ולא מטי (פרק א) מבואר כי מה שנעשו בעקודים ג"כ ל' אורות הגם שהכלי היא אחת, הנה הוא רק בהתפשטות הב' ע"ש. והרי לכאורה קשה הרבה, כי הרי בכל דברי הרב אשר בשער העקודים (פרקים ג ד ה ו) וכן בכ"מ מבואר שגם בהתפשטות הא' הם י' אורות י' ספי'. אך האמת הוא כי מה שנקראו בכ"מ גם בהתפשטות הא' בשם י' ספי' הוא רק בקל מן הלשון, ומשום שהרי לא אפשר להשתמש ולדבר בהם אלא רק ע"י קריאת שם לכל אחד ואחד, ונקראו רק על שם העתיד. וכן הוא מובן מהענין, כי הנה נודע הוא כי כל גילויים ל' ספי' ובשם הראוי לכל אחד ואחד, הנה הוא רק כאשר יוצאים מלמעלה למטה, וכל תחתון ע"י עליון שעליו, ונולד החכמה בכלילות כל הט' מהכתר, והבינה בכלילות כל הח' מהחכמה, ואח"כ נולדו הזו"ת מהבינה,

ונצטמצמו עי"ז כל אחד ואחד למדרגתו ומציאותו ולשמו כהראוי לו. אבל בהתפשטות הא' הרי היה יציאתם ממטה למעלה, והרי לא היה בהם אז שום סיבה במה (צח ע"ב) לחלקם לי', ולהצטמצם כל א' לעצמו להיות נבדל מחבירו, אלא היו כולם אז כאור אחד ארוך, ומה שנקראו אז בשם י' ספי' ג"כ הנה הוא רק על שורש הנעלם שבהם, כי בהעלם ובכח הוה כל אור כלול מיי'. אבל באמת הנה לא היה בהם בהתפשטות הא' שום היכר ונילוי לי' ספי' כלל, אלא שהיו כולם כאור אחד ארוך, וע"ד שאמר הרב במטי ולא מטי (פרק א) בענין הכלי ע"ש.

והנה עדין הוא ג"כ מ"ש הרב שהיה י' כלים באורות האוון, וי' כלים באורות החוטם, וי' כלים באורות הפה, הוא ג"כ ע"ש כלילותם בי' בהעלם ובכח, וכן ישנם להם בחי' עביות מיוחד לכל אחד ואחד בכח ובהעלם, אשר הוא בחי' כלי אליו המגבילו. והוא במה שאמרנו לעיל כי עיי' יציאתם והתפשטותם נתעבו עיי"ז, והרי ישנם בחי' עביות בכל אורות האח"פ, בכל כלילות הי' שבהם, ועיי' הסתכלות אור העינים בהם, והם קולטים את האור הזך, נעשו העביות לבחי' כלים, והרי הם י' בחי' כלים לכל א' מהאח"פ ג"כ, אך כ"ז הוא רק בבחי' שורש הנעלם שבהם. אבל באמת, הרי לא נתגלו אורות האוון והחוטם בהעקודים כלל, כי הם מתלבשים ונכללים באורות הפה, ושם נתגלה הכלי בסופו וסיומו, שהוא מהחזה עד הטבור, כי רק שם הוא כל הנילוי דאורות הפה, ושם הוא הכלי דהעקודים, והיא רק כלי אחת, ובתוכה עולים ויורדים כל הי' אורות שבה ממקום למקום במטי ולא מטי. ומה שנמצא בדברי הרב (בעקודים פרק ה וכן בכ"מ) שמזכיר ומכנה בעקודים ג"כ שם כלי לכל ספי' וספי', הנה הוא רק על חלקי הכלי השייך לכל אור ואור העולה ויורד בה ממקום למקום, אבל באמת הנה היא רק כלי אחת, כי לא נעשה בעקודים כלים פרטיים כלל, ולא היה שם אלא רק כלי אחת, שהוא כלי היסודי רכה דקה וזכה, ובתוכה עולים ויורדים כל אור ואור מהי' אורות שבה ממקום למקום במטי ולא מטי וכנ"ל בכל דברינו (ועי' דברינו בכ"ז בחלק הביאורים שער מטי ולא מטי פרק א' אות כ' כ"ג וכ"ז ובכ"מ שם, ותמצא שם יותר מבואר, ועי' עוד שם פרק ב' אות ח' סי' ד' ה' ובשער עקודים פרק א' אות ה' ופ"ב אות ז', עי' בכל המקומות הנז' ותמצא עומק דברים ורוב נחת בזה בעה"י⁷⁰⁵).

ועכ"פ הוא, כי מה שנמצא בדברי הרב ג"כ שהיה כלים באורות האוון והחוטם ג"כ, ואמר שהיו י' כלים בכל א', הכוונה הוא רק על בחי' הכלילות דהאורות והכלים אשר בכח ובהעלם, כי בהעלם ובכח הרי כלול כל א' מיי', הן האורות והן הכלים. אמנם הוא רק על הארת אוון חוטם המתלבשים באורות הפה, שהוא מהחזה עד הטבור, ושם הרי מסתיימים באמת עיקר אורות האוון והחוטם לגמרי, אלא שמתפשט הארתם ומתלבש באורות הפה אשר מהחזה עד הטבור, ושם נעשה כלי לכולם. והיא באמת רק כלי אחת לכל הי' אורות כולם, כי לא נמצא שם בחי' כלי לכל אחד ואחד, להפסיק בין זו לזו, אלא שהיא רק מבחין לכולם, שבתוכה עומדים כל הי' אורות בלי הפסק מזה לזה, וכל א' עולה ויורד בה ממקום למקום במטי ולא מטי, ואותה הכלי אחת היא הכלי היסודי אשר אמרנו לעיל אות א' ב', והיא באמת רכה דקה וזכה וכנ"ל בדברינו שם. ולא עוד, אלא שחלקי הכלי אשר להג"ר לא נגמר להעשות אלא רק עיי' ההתפשטות הב', וכמבואר במטי ולא מטי (פרק א). והנה נקרא אותה הכלי רק בשם הכלי דכתר עליון כמ"ש במטי ולא מטי (פרק א), והוא משום כי באשר שהיא רק מהאור דהתפשטות הא' כנ"ל אות א', ואותו האור הרי הוא נשאר עומד לעולם למעלה תמיד, והוא בבחי' כתר עליון לכל ההתפשטות הב', כי הוא מכתירו ומקיף עליו מלמעלה. ומשום שהרי ישנו אור דספי' כתר גם בהאור דהתפשטות הב' עצמו, לכך נקרא כל האור הכללי דהתפשטות הא' כולו בשם כתר עליון, ולכן הוא, כי גם כלי היסודי הנז' אשר היא רק ממנו נקרא היא ג"כ בשם הכלי דכתר עליון וכמ"ש הרב במטי ולא מטי (פרק א).

והנה נתבאר לנו בכ"ז ענין הכלי דהעקודים, מציאותה, וסיבתה, וענינה. ועתה נבאר ענין הכלי הכללי דהנקודות והאצילות, וכן הכלים הפרטיים (צח ע"ג) דהנקודות, כי הכלים הפרטיים דהאצילות אשר הם נמשך ונארג בכל פרצוף ופרצוף, האור והכלי ביחד, מתחילתם ועד סופם,

⁷⁰⁵ במקור היה חסר כאן סוגר והשלמתיו מדעתי.

הנה הם מבואר היטיב בדברי הרב עצמו בכמה דרושים וכו"ל אות ד', אך הכללי הכללי דהנקודות והאצילות, והכללים הפרטיים דהנקודות, זה יתבאר בדברינו עתה בעה"י.

[1]

ענין הכללי הכללי דהנקודות והאצילות. הנה מציאותה הוא ג"כ מהעביות הנשאר מהאור דההתפשטות הא' דלאצילות אשר בארנו עניינו לעיל כלל ה' ו', והוא מ"ש הרב בדרושי נקודות (ריש פרק א וריש פרק ב) כי מתחילה היה נתפשט הס"ג הכללי מטבורו דא"ק עד סוף רגליו, ואח"כ נצטמצם ונסתלק ועלה האור למעלה ונשאר למטה ריקן מאור. ובארנו בדברינו לעיל כלל ה' ו', כי כל ההתפשטות הזו אשר היה נתפשט הס"ג למטה מהטבור עד סוף רגליו, הנה הוא רק לצורך ההתפשטות הראשון דלאצילות, להעשות שורש נעלם אליו. כי עיקר א"ק עצמו הוא מסתיים באמת רק עד מקום הטבור לבד⁷⁰⁶, וכל התפשטותו שהיה מתפשט בתחילה מהטבור עד סוף רגליו הנה הוא רק כדי להעשות שורש נעלם ומקום להאצילות, כי שם הוא המקום דהאצילות. ולכן חזר האור ונסתלק ועלה למעלה, כי שם הוא מקומו לעולם, והוא שורש עליון להאצילות. אך העביות ממנו הוא נשאר למטה, והוא מ"ש הרב, כי נשאר למטה ריקן מאור. והנה אותה העביות, שהוא מהאור דההתפשטות הא', הנה היא הכללי היסודי והכללי דהנקודות והאצילות, והיא מתחילה⁷⁰⁷ להם, כי הרי היא נעשית מקודם, וכל הנקודות אשר יצאו אח"כ מהעינים הם ירדו ומתלבשים שם, ר"ל באותו המקום דהעביות הנשאר למטה, ונעשה אותה העביות לבחי' מקום⁷⁰⁸ להם הנושא אותם. וכן אח"כ כשנתקן האצילות, הנה הוא ג"כ רק באותו המקום אשר מהטבור ולמטה עד סוף רגליו וכמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ג), כי שם הוא המקום הנושא לכל העלמות אבי"ע, והבן.

אמנם אותה העביות הנה היא אינה רכה וזכה כ"כ כמו הכללי הכללי דהנקודים הנ"ל בדברינו, כי שם הנה היה האור דההתפשטות הראשון מסוד הזווג עלאה דהרישין עלאין שבא"ק וכמ"ש בעקודים (פרק א), ע"ש דברינו אות ה' ובכ"מ, אבל כאן באור ההתפשטות הראשון אשר להאצילות, הנה הוא רק מהבחי' האחרונות דהא"א שבא"ק הכלולים בו מהגרונ עד הטבור וכו"ל סוף כלל ה' וכלל ו', והרי הוא במדרגה למטה הרבה מאד מהאור דההתפשטות הראשון אשר להעקודים, וכ"י הוא בבחי' האיכות שבו. וכן הוא גם בבחי' הכמות שבו, כי הרי הוא היה נמשך ומתפשט למטה מהטבור ששם מסתיים עיקרו דהא"ק, ולכן הנה היה העביות הנשאר ממנו אחר הסתלקותו בבחי' עביות מעובה וכהראוי להעשות על ידו הכלים גמורים דהאצילות. ולא עוד, כי הנה מאותו ההתפשטות הראשון, ור"ל מהעביות הנשאר ממנו בעת הסתלקותו, הנה נעשה מזה אח"כ ההתפשטות הראשון אשר גם להעולמות בי"ע וכו"ל בדברינו כלל ז'. ועכ"פ הוא כי אותה העביות הנה היא היתה בבחי' עביות מעובה, וכהראוי להעשות על ידה כלים ממש, ור"ל הכלים דהאצילות.

וכן הוא עוד, כי הנה העביות אשר מההתפשטות הא' דלהעקודים, הנה הוא נשאר לעולם רק בבחי' כלי אחת וכו"ל. אבל אותה העביות אשר מההתפשטות הא' דלהאצילות, הנה הגם שבתחילה שהוא כאשר נסתלק האור ממנה ונשארה ריקן בלתי אור וכמ"ש בנקודות (ריש פרק ב), הנה היתה אותה העביות ג"כ רק בבחי' כללי אחת, שהוא יסוד הכללי דהכלים. אמנם הנה תיכף אחר שנסתלק האור ממנה, ונשארה היא למטה לבדה, הנה נתחלקה לכמה בחי', היינו לחיצוניות ופנימיות, ונחלקו החיצוניות מהפנימיות, וכן נתחלקו החיצוניות ג"כ לשנים ולשלוש, חיצוניות דהפנים, וחיצוניות דהאחוריים, ואח"כ חיצוניות דחיצוניות דאחוריים⁷⁰⁹, ונעשו הם

⁷⁰⁶ עי' זהר בראשית כא ע"ב, ז"ל: דירכא איהו לבר מגופא, דיעקב גופא הוה. ועי' בהגרא"א על ספד"צ טז ע"א ד"ה וכן הוא שזה לא נחשב בכלל הפרצוף.

⁷⁰⁷ נדצ"ל תחילה.

⁷⁰⁸ בענין מקום, עי' ביאורים ח"א א ע"ג ששרשו הוא ברשימו, ועי' בשער ההקדמות (דף ט סוף ע"ד י ע"ד) וכן במב"ש (ש"ב ח"א פ"ג) כי המקום הוא יותר זך וגדול ומעולה מן העולם עצמו. ועי' ביאורים ח"א ח ע"ב שכן הוא מכיוון שהוא בכלל אורות ההתפשטות הראשונה.

⁷⁰⁹ עי' לעיל הערה 201.

לשרשים נעלמים להבי"ע וכנ"ל כלל ז' בארוכה מדברי הרב במבו"ש ושעה"ק, {צח ע"ד} שכל אותן החיצוניות הנה הם ירדו למטה במקום העתיד להעולמות בי"ע, ונעשו לאור ההתפשטות הראשון דלבי"ע. וכן גם הפנימיות דהפנים והפנימיות דאחוריים אשר הם לא ירדו, הנה נתחלקו גם הם לפרטים שונים אחר שירדו אורות הנקודות שיצאו מהעינים, וירדו מהטבור ולמטה ונעשו אז לי' נקודות באורות וכלים, שהוא יציאתם למלוכה באותה הרגע שמלכו, הנה נתחלק אז גם אותן הפנימיות דהפנים והפנימיות דאחוריים לפרטים שונים, כי נעשה מהם הכלים דהג"ר דכל נקודה ונקודה וכמו שיתבאר בעה"י לקמן בדברינו.

ועכ"פ הוא, כי הנה הגם שאותה העביות הרי היא רק מאור ההתפשטות הראשון דלהאצילות, והוא מכללות א"ק, עכ"ז הנה היא נעשה לעביות ממש ונתחלקה לפרטים שונים, והרי נשתנה הרבה מכלי הכללי דהעקודים. והוא משום שהיה כל ההתפשטות הזו רק מהטבור ולמטה אשר שם מסתיים עיקרו דהא"ק. אך עיקר הסיבה בזה הוא משום פריסת הפרסא, כי בהעקודים הרי לא נפרס פרסא ח"ו אחר הסתלקות האור להפסיק בינו לבין העביות שלו הנשאר למטה, ולכן לא יצא אותה העביות ממדרגתה הקודמות לגמרי. אבל כאן שהוא בהתפשטות הראשון דלהאצילות, הרי נפסק פרסא אחר הסתלקות האור להפסיק בינו לבין העביות הנשאר למטה, ולכן יצא אותה העביות ממדרגתה הקודמות לגמרי. אמנם עכ"ז, הנה הוא ג"כ רק בבחי' יסוד הכלי ולא הכלי ממש, ולכך לא נעשה ממנה רק הכלי להג"ר, אבל עיקר הכלים, הרי הם הכלים דהז"ת, וזה לא נעשה להם אלא רק בהתפשטות הב' וכמו שיתבאר. והכלים דהג"ר הרי הם אינם כלים ממש, והם ג"כ אלא רק בבחי' יסוד ושורש הכלים, וכן הם ג"כ רק בבחי' כללי אחת, וכנודע שהג"ר הם חשובים כאחד (ע"ח שער מז"מ ב ועוד⁷¹⁰), והם כוללים כל הז"ת.

אמנם מה שצריך ביאור לכאורה, כי הרי מענין המציאות דהעביות ויציאתן לעצמן בהסתלקות הא' דלהעקודים, הרי אמרנו לעיל אות ד' כי היה כמה סיבות וגרמות לזה, להבדיל את האור מהעביות ולהפרידם זה מזה, שיצא העביות לעצמן. אבל כאן בהסתלקות הא' אשר להאצילות, הרי לא נמצא לכאורה בדברי הרב שום סיבה וגרם כמה שנבדל האור לעצמו והעביות לעצמו, שיהא אפשר עי"ז להסתלק האור למעלה, כי הרי בלתי סיבה המפרידן זה מזה, הרי אי אפשר שיתגלה העביות כלל, אלא שנעשה האור כולו אור חשוך קצת ע"י התפשטותו וירידתו, ולא היה אפשר לו לחזור ולעלות למעלה ע"י שנתחשך, אלא רק ע"י איזה סיבה וגרם להפריש ולהפריד האור מהעביות זה לעצמו וזה לעצמו, וכאן הרי לא נמצא לכאורה בדברי הרב שום סיבה וגרם לזה.

אמנם הוא, כי באמת הנה כבר השמיענו הרב הסיבה בזה ג"כ בשער טנת"א (פרק א בהמ"ב), והוא כמה שאמר שם "והנה רצה להוציא גם מן מ"ה וב"ן שלו הפנימים לחוץ, ואז עלו כל בחי' ס"ג הפנימים כו', ועלו עמהם מ"ה וב"ן הפנימים כו'", וע"ש בדברינו בזה בארוכה, כי הרי ההתפשטות הנה היה מהס"ג הכללי אשר הוא כולל בבחי' האחרונות שבו את המ"ה וב"ן הכלליים. והנה עיקר החשכת והעביות הוא מהב"ן כנודע, ולכן אחר שנעשה בו העביות ע"י התפשטותו וירידתו, הנה כאשר עלה אור הס"ג ונסתלק למעלה, משום שאין לאורו הגדול שייכות שם כלל, וכל ירידתו שם הנה היה רק כדי להעשות קצת גילוי להשורשי דמ"ה וב"ן הכלולים בהבחי' האחרונות שבו, שמקומם הוא רק מהטבור ולמטה, ולכן התפשט הס"ג הכללי ג"כ למטה כדי להעשות התחלת גילוי להמציאות דמ"ה וב"ן. אבל הס"ג עצמו, אין לאורו הגדול מקום כלל למטה מהטבור. ובפרט כי בתוכו ופנימיותו היה שורה ג"כ הע"ב הכללי וכן הקו דאור א"ס ית"ש וכנ"ל כלל ה' ו', ולכן כאשר חזר הוא ועלה למעלה הנה קלט עמו את האור הזך דשורש אור הב"ן אשר התחיל גילוי שם, וקלט הס"ג אצלו את האור הזך {צט ע"א} דהב"ן ובירר אותו מהעביות

⁷¹⁰ עי' לקמן ח"ב קטו ע"ג, שם מביא רבינו ראייה לכך מתיקו"ז כד ע"ב: אימא עלאה מקננא בכרסייא בתלת ספירן עלאין.

שנעשה בו והעלהו למעלה. והרי נמצא כי סיבת הבדלת האור מהעביות ולהפרידם זה מזה, הנה היה כאן ג"כ ע"י הע"ב והס"ג ע"ד שבארנו לעיל אות ד' בהעקודים.

אמנם הוא, כי בעיקר הענין דהסתלקות הא', הנה לכאורה היה כאן משונה הרבה ממה שהיה בהעקודים, כי שם הרי נשאר האור כולו למעלה, והוא אור עליון נורא מאד, והוא כולו הכתר עליון, העומד תמיד למעלה ומאיר ומכתיר לכל העקודים מלמעלה, וכנודע בדברינו. אבל כאן, הרי כאשר נסתלק ועלה האור למעלה, הרי לא נשאר כולו למעלה, אלא שחזר ויצא חלק גדול ממנו. והוא כל חלקי המלכיות דאור הב"ן שבו, הנה הם חזרו ויצאו דרך העינים שהם הנקודות כולם, והם החלק א' דהתפשטות הב' אשר הם מהתפשטות הא' עצמו שיצאו לחוץ דרך העינים בהסתלקות הא', והם המ"ן דאימא וכנ"ל ענף א' ב', והם מההתפשטות הא' עצמו.

והענין בביאור הוא, כי הרי נודע הוא בכל דברינו שהאור דהתפשטות הא' הוא נשאר כולו למעלה לעולם, וכל האור דהתפשטות הב' הוא רק תולדתו ובבחי' קו דק ממנו, כי הסתלקות הא' נעשה לבחי' עליית מ"ן, ונולד ע"י ההתפשטות הב' שהוא בבחי' קו דק מהא'. אבל כל אורות הנקודות שיצאו דרך העינים, והם מההתפשטות הב', החלק א' שבו, ולא יצאו הם ע"י זוג כלל וכנ"ל ענף א' ב', הרי הם מההתפשטות הא' עצמו. והרי כ"ז הוא לכאורה שינוי גדול והוא שלא כהראוי. אך האמת הוא, כי בעיקר מציאותם לא היה כאן שינוי כלל, אלא שהשינוי היה רק בסדר גילויים ויצאותם, והיה נעשה השינוי הזה בהנקודות בכוונה ורצון מהמאציל ית"ש ומשום צורך עולם התהו. והיינו, כי הרי נודע הוא בדברינו שכל הנקודות שיצאו דרך העינים הנה הם המ"ן דאימא שבא"ק, ונודע הוא כי כל מ"ן הוא רק תמצית הארה וכה, והם המלכיות המתמצים ונמשכים מהנה"י. והנה כל המציאות דאותן המ"ן דאימא שהם הנקודות, הנה הם נגד מה שנמצא בעולם העקודים, כל המציאות דהרשימין אשר אמר הרב בדרושי העקודים (פרקים ד ה ו) וכן במטי ולא מטי (פרק א), והם מאור ההתפשטות הא' עצמו, ומשתמשים לעיקר גדול ג"כ גם בהתפשטות הב'. וכן הוא כ"ז ג"כ כל ענין הנקודות אשר בעולם הנקודות, וכן כמו שהיה באותן הרשימין הנשאר מאור ההתפשטות הא' דלהעקודים, הנה היה שם כלול כל העביות אשר נעשית להכלי דהעקודים, וכמו שמבואר במטי ולא מטי (פרק ג). הנה בן היה ג"כ באורות הנקודות, כי היה כלול בהם גופה כל העביות כאשר שיצאו מהעינים, אשר מזה נעשו כל הכלים הפרטיים דהנקודות וכמבואר בדרושי נקודות (פרק ד) וכמו שיתבאר בעה"י למטה בדברינו. והרי נמצא, כי לא היה בכ"ז שינוי כלל מהנקודות להעקודים, כי המציאות דהנקודות אשר יצאו מהעינים שהם מההתפשטות הא' עצמו ומשתמשים להתפשטות הב', ובהם היה כלול העביות שנעשה מזה הכלים הפרטיים והעיקריים, הנה כ"ז הוא נגד המציאות דהרשימין אשר בעולם העקודים, שהם ג"כ מאור ההתפשטות הא' עצמו, ומשתמשים לעיקר גדול גם בהתפשטות הב', ובהם היה כלול העביות שהוא הכלי אחת דהעקודים. והרי עכ"פ הוא כי מציאות הנקודות אשר בעולם הנקודות הם נגד הרשימין אשר בעולם העקודים, אלא שהנקודות יצאו בסוד אור חוזר והם דינין, והרשימין הם בסוד אור ישר והוא רחמים, ודע וזכור כ"ז.

אמנם מה שנוגע לענינינו, כי הרי נמצא לפ"ו, שכל מה שאמרנו לעיל שנפרשו האורות מהעביות ונשאר מהטבור ולמטה ריקן מאור, ואמרנו שזה נעשה ע"י הס"ג הכללי שהוא קלט את האור הזך אצלו, ועי"ז נבדלו העביות לעצמן ונשאר למטה ריקן מאור, הנה כ"ז היה רק בחלקי התנה"י (צט"ע"ב) אשר מהטבור ולמטה, אבל לא בחלקי המלכיות שבהם. כי העביות אשר בחלקי התנה"י, הנה היא הכלי היסודי הכללי דהנקודות והאצילות, וממנה נעשה אח"כ הכלים דהג"ר דכל נקודה כנ"ל, והיא אשר נעשה לבחי' עביות, ונפרש ונבדל מהאור שבה תיכף בעת ההסתלקות הא' ע"י הס"ג הכללי כנ"ל. אבל העביות אשר בחלק המלכיות, הם לא נפרשו אז עדיין כלל, אלא שנשארו עדיין כלולים בהאור שבה, ועלו למעלה ויצאו דרך העינים כלולים בהאור. ואחר יציאתן מהעינים, הנה אז נפרשו גם הם ונבדלו לעצמן וכמו שיתבאר בעה"י לקמן בארוכה. ומאותה העביות דהמלכיות נעשו הכלים דהז"ת דכל נקודה, והם הכלים הפרטיים והעיקריים דהנקודות. והרי לכאורה יפלא, כי הרי נודע הוא שהעביות הנה היא נעשה בהאור ע"י

התפשטותו, ומאחר שנתעבה הנה אי אפשר לו לחזור ולעלות אם לא ע"י סבות שונות שנפרש עי"ז האור מהעביות וכנ"ל בכל דברינו. וא"כ הרי איך היה אפשר לכל חלקי המלכיות שיעלו הם למעלה עם העביות הכלול בהם יחד, ומה גם כי הרי התנה"י שהם למעלה מהם והעביות אשר בהם, הרי פשוט הוא שהיא רק עביות רכה⁷¹¹, עכ"ז הרי אמרנו כי נפרש מהם האור מהעביות ע"י הע"ב וס"ג הכלליים, ולא עלה רק האור הזך וחלקי המלכיות אשר הם למטה מהם, והעביות שבהם הרי פשוט הוא שהם יותר מעובה, עכ"ז הנה עלו הם עם העביות יחד.

אך הענין בזה הוא באמת עמוק מאד, כי האמת הוא שכל אותן חלקי המלכיות שאמרנו, הנה לא נתגלו הם לבחי' מלכיות ולמציאות מיוחד בפנ"ע, אלא רק עם יציאתן מהעינים, וכן הנה לא נעשה בהם שום בחי' עביות אלא רק אחר שיצאו מהעינים. והוא כי הרי אמרנו, שכל האורות שיצאו דרך העינים הנה הם המ"ן דהאימא שבא"ק, שהעלתה אותן למעלה כדי לקבל שם תוספת אורות ומוחין חדשים. ונודע הוא שכל מ"ן העולה, הגם שהיא באמת רק מהמלכיות דאותו הפרצוף הנמשך ונתמצה מהנה"י שבו, והיא מסוד עטרה דכל פרצוף, עכ"ז הנה היא רק מהיותר פנימי שבה, והיא רק הארה וכח לבד המיוחד מכל הפרצוף כולו, ולכן היא עולה לגבי המוח, וכנודע כ"ז. וא"כ, הרי לא נתגלו למציאות מיוחד בפנ"ע ולבחי' מלכיות אלא רק ביציאתן מהעינים. אבל קודם יציאתן, הנה הם רק מהבחי' אחרונות שבו גופה המיוחד מכולו, וכן מכל שכן שלא שייך להבחין בהם בחי' עביות קודם יציאתן, כי הרי הם אז רק הארה וכח פנימי לבד. אך אחר שיצאו מהעינים ולחוץ ונעשו למציאות בפנ"ע, הנה אז נעשה בהם בודאי חשכת ועביות, בהיותם בפנ"ע ולחוץ, והוא ע"י שהם מעיקרן רק דינין וגבורות. ונמצא כי הגם שהם מעיקרן מאור ההתפשטות הא' עצמו, והם רק הארה וכח פנימי לבד אשר עלה למעלה בהסתלקות הא', עכ"ז ע"י יציאתן מהעינים ולחוץ, הנה נשתנו עי"ז ונעשו לפנים חדשות לגמרי ולשם בפנ"ע, כי הם עתה המלכיות דהב"ן, ונעשו לאורות הנקודות, ונקנה ונעשה בהם ג"כ חשכת ועביות אשר נעשה מזה הכלים הפרטיים והעיקריים דהנקודות. וכן ע"י שנעשו לפנים חדשות ולמציאות בפנ"ע הכלול מאורות וכלים, הרי נבחנו עי"ז למציאות התפשטות הב', הנמשך ונאצל מהא', הגם שעיקרו הוא באמת מהא' גופה. אך הרי הוא עתה פנים חדשות ומציאות בפנ"ע, והוה יציאתן מהעינים בבחי' התפשטות הב', והוא החלק א' שבו וכנ"ל ענף א'.

וכן היה עד"ז בהרשימין אשר בעולם העקודים, כי אור הרשימו והעביות הנשאר מהאור דהתפשטות הא' עצמו, הנה השתמשו הם לעיקר גדול גם בהתפשטות הב', כי העביות הוא כל הכלי אחת דהעקודים, והרשימו הוא ג"כ עיקר גדול גם בהתפשטות הב' וכנ"ל בדברינו כלל י'. ולא עוד, כי בהכתר והחכמה השתמש הרשימו לאור הזכר שבהם וכמ"ש במטי ולא מטי (פרק ג). וכן הרי לא נעשו הרשימו והעביות למציאות מיוחד (צט ע"ג) בפנ"ע אלא רק אחר הסתלקות הא', ואז הנה נכללים הם ג"כ רק עם ההתפשטות הב', הגם שעיקרם הוא רק מההתפשטות הא' עצמו. והרי נשתווה בכ"ז הנקודות להעקודים, אלא שבהעקודים הנה הוה כל אותו העביות רק הכלי היסודי הכללי הכללי, כי אין בעקודים כלי אחרת רק זו לבד, והוא הכלי אחת דהעקודים וכנ"ל אות ב'. משא"כ העביות דהנקודות, הנה הם להכלים הפרטיים העיקריים, אבל הכלי היסודי אשר להנקודות והאצילות הנה היא מהתנה"י דא"ק, הנעשו ריקן מאור אחר הסתלקות הא', ונעשה כל אותה ההסתלקות ע"י האור הגדול דהס"ג הכללי, שהוא קלט את האור הזך אצלו והעלהו למעלה וכנ"ל. ואותו האור הנה הוא נשאר לעולם למעלה מהטבור וכמ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב), ולא יצא מהעינים ולחוץ אלא רק המ"ן שהוא תמצית הארה וכח מהבחי' האחרונות שבו, ואחר שיצאו הנה נעשו למציאות מיוחד בפנ"ע ולפנים חדשות, ולכן נחשב יציאתן מהעינים להתפשטות הב', וכן נעשה בהם ביציאתן לחוץ חשכת ועביות כנ"ז, ומזה הוא הכלים הפרטיים והעיקריים, והם הכלים דהנקודות וכמו שיתבאר.

[ז]

⁷¹¹ אולי צ"ל זכה אמנם לקמן איתא רכה וזכה.

ועתה נדבר בענין הכלים הפרטיים דהנקודות, אחר שיצאו מהעינים ונפרדו אז הכלים מהם וירדו מהטבור ולמטה כמ"ש בדרושי נקודות (פרק ד). והנה נדבר עתה בסיבת יציאתן דהעביות מן האורות שבהם למציאות בפנ"ע, אשר עי"ז נעשו לכלים וכנ"ל. והענין הוא, כי כאשר יצאו האורות מהעינים, הנה כאשר שהם מהמ"ן דאימא שהיא הס"ג דס"ג, והרי הם דינין תקיפין, ולכן כאשר יצאו לחוץ ונפרדו ממקורן, הנה נעשה בהם חשכת ועביות. והנה היה יציאתם לירד למטה ממקומם שהוא למטה מהטבור, כי כאשר שהם מהבחי' אחרונות דהס"ג וכנ"ל, הרי מקומם הוא רק ממקום הטבור עד סוף רגליו, והרי בהכרח הוא שיוורדים דרך העקודים. והנה האור הגדול דהעקודים הוא אינו סובל שום עביות כלל, ולכן הוא קולט אצלו את האור הזך דאורות שיצאו מהעינים, ומברר אותו מהעביות שנעשה בהם, ונפרשו עי"ז העביות מהאורות, ונבדלו זה לעצמן וזה לעצמן, ונעשו עי"ז לכלים. וזהו מ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ב) שאור העינים הוא לוקח אור מהעקודים לצורך עשיית הכלים של הנקודות. והכוונה הוא כמו שאמרנו, כי ע"י שעוברים דרך העקודים ומתחברים עמהם, הנה נמשך אור מזה לזה, ונתבררו עי"ז האור הזך דאורות העינים מהעביות שבהם, ונבדלו זה לעצמן וזה לעצמן, ונעשו עי"ז העביות לכלים.

וכן נעשה עי"ז עוד תועלת גדול לאורות העינים, כי ע"י שמתחברים עם אורות העקודים ולוקחים אור מהם, הנה נמתקו אורות העינים עי"ז מתוקף הגבורות שבהם, ויצאו עי"ז למלכותם כרגע. ובפרט הג"ר דאורות העינים הם קבלו תועלת גדול ולא נשברו הם עי"ז, וכמבואר בדברי הרב שם. והרי נעשה ב' תועלות לאורות העינים מאור העקודים: אחד, להאורות עצמן, כי נמתקו עי"ז. ואחד, לצורך עשיית הכלים.

ומבואר שם בדברי הרב, כי המתקת האורות הנה היה בג' פנים, שהכתר שבהם לקח גם מאור האוון, אבל החו"ב לקחו רק מאורות חוטם פה. אך הז"ת, הגם שהם לקחו ג"כ, אך לא לקחו מאורם העיקרי, אלא רק מהתפשטותם אשר למטה משבולת הזקן, ולכן היה חילוק גדול בענין הפגם והביטול שבהם. אבל עכ"פ הוא כי הז"ת לקחו ג"כ המתקה וביסוס מאורות העקודים, ועי"ז יצאו למלכותם אשר מלכו כרגע, וכ"ז הוא מה שלקחו לצורך תיקון האורות שיומתקו ויתבסמו. אך לקחו עוד שנית, והוא לצורך תיקון הכלים, והיינו להפריש האור הזך מהעביות, שיבדלו זה לעצמו וזה לעצמו, ועי"ז נעשו העביות לכלים. וכ"ז היה בהיותן למעלה, שהוא במקום העקודים. אך ע"י שיצאו לעצמן ונתעבו בעיבוי אחר עיבוי ונעשו לכלים, הנה לא היו יכולים עוד לעמוד במקום גבוה כזו, וירדו הם תיכף למטה מהטבור ונפרדו כל א' לעצמו, וירדו זה למטה {צט ע"ד} מזה, והונחו במקומן זה תחת זה כל א' לבדו. והרי ירדו הכלים מתחילה וכמ"ש הרב בנקודות (פרק ד) והאורות היו נשארים שם לקבל המתקה וביסוס כנוז, ואח"כ הנה ירדו האורות ג"כ להתלבש בהכלים.

והנה היה חילוק בין הכלים להאורות, כי האורות היו כולם מיוחדים וכלולים זב"ז ע"י המתקתם וביסומם, והיו כולם כלולים בהכתר. משא"כ הכלים אחר שיצאו לעצמן, הנה נחלקו תיכף ונפרדו זה מזה ונעשו ל' כלים וירדו למטה מהטבור כנוז. אבל האורות היו עדיין כולם כלולים בהכתר. אמנם הנה כאשר שהכלים הנה הם רק מהעביות דהאורות גופה, לכן הגם שהם נתחלקו ונעשו ל', עכ"ז הנה היו כולם עדיין רק בבחי' כלי הכתרים לבד, כי הרי הם מהאורות שהיו כלולים כולם אז באור הכתר, והרי היה אז האור כולו רק בבחי' כתר, ולכן הנה היה ג"כ כל העביות שנפרש ממנו ונעשו ל' כלים, היו כולם ג"כ רק בבחי' כלי הכתרים, וע' דברינו עוד בזה בספר הדע"ה ח"א דרוש ו' סי' ג' אות י', וכן בשער מטי ולא מטי פרק א אות ט' וי"א.

והנה האורות אשר הם היו כולם כלולים בהכתר, הנה כאשר ירדו למטה מהטבור, נכנסו הם בכלי הכתר, ונזדווג הכתר בהווג דמיניה וביה והוליד את אור החכמה, וכל שאר הח' היו כלולים בו ונכנסו בכלי החכמה. והגם שהכלי הרי היה רק בבחי' כלי הכתר וכנוז, אך כאשר שהחכמה הנה היא קרובה לתכונת הכתר, הנה היה הכלי השתוות עמה ג"כ, וגם ע"י שנכנס בה אור החכמה הנה נשתוות עמה עי"ז בכל האפשרי. אמנם שאר הח' כלים אשר מאחר החכמה ולמטה, הנה לא היה להם השתוות עם האורות כלל שיהיו ראויים להתלבש בהם, כי האורות הנה

הם יצאו ונולדו הג"ר זה מזה, וכן הז"ת מהג"ר ע"י זווג כמבואר בדברי הרב בדרושי נקודות (פרק ד). ועי"ז הנה נעשו הי' אורות לי' ספי' כח"ב הג"ת נהי"מ, ונעשה כל א' לאיכותה ותכונתה הראוי לה. אבל הכלים הרי נאצלו הם מהאורות בהיותן כולם עדיין כלולים בהכתר, והרי היו כולם רק בבחי' כלי הכתרים לבד, וא"כ הרי לא היה השתוות כלל להאורות עם הכלים שיתלכשו בהם, והנה נעשה להם התיקון הזה ע"י הכתר והחכמה, כי אחר שיצא החכמה מהכתר ע"י זווג הכתר המיניה וביה ונכנסה בהכלי שלה ונשלמה החכמה ג"כ, הנה תיקנו הם את כל שאר הח' כלים אשר מהבינה ולמטה, שיהיו ראויים גם הם להתלבש האורות בהם. והגם שבאמת הנה לא היו כל הכלים דהנקודות מתוקנים כלל וכמ"ש הרב בשער העיבורים פרק ד אות ג, עכ"ז הנה היה בהם איזה תיקון קצת עכ"פ, דאל"כ לא היה אפשר להם לצאת למלוכה כלל גם באותו הרגע שמלכו, והנה נעשה להם התיקון הזה ע"י הכתר והחכמה כנו'.

וזהו שאמר הרב בדרושי נקודות (פרק א) כי הב' נקודות הראשונים שהם כתר חכמה מהם נעשו כלים אל השאר, והם אשר הולידו והוציאו כלים לספי' אשר תחתיהן. ואין הכוונה על הולדה ממש, כי הכלים לא נולדו ע"י זווג כלל, אלא הכוונה הוא כי מהם הנה יצא השפע ואור התיקון לתקן את הכלים בהתיקון המוכרח להם לשיעור מלכותם כרגע.

והנה היה התיקון דכלי הבינה ג"כ רק ע"י הכתר והחכמה, כי בענין הכלים היה שוה הבינה להז"ת, והיא נקודת צירי אשר היא נשברה ג"כ וכמ"ש הרב שם (סוף פרק א), וכל תיקונה אשר לצורך מלכותה כרגע, הנה קבלה היא ג"כ רק מהנקודות דקמ"ץ פתח שהם כתר חכמה, כי הבינה היא בוצד"ק⁷¹² שורש הגבורות, ויצא הכלי שלה ג"כ בלא תיקון כלל, אבל בענין האורות הנה היה שוה הבינה להכתר חכמה, כי כל אורות הז"ת הרי נולדו ממנה ע"י זווגה עם החכמה, וזהו מ"ש בדרושי נקודות (פרק ד) וכן בשבירת הכלים (פרק א), שגם הנקודות נולדו ע"י זווג. והכוונה הוא על האורות, אבל הכלים דהנקודות הנה לא היה במציאותם שום זווג כלל, והם נעשים כולם למעלה מהטבור, אשר אז לא (ק ע"א) היה נתגלה עדיין נקודת הפתח כלל, ולכן היו כל הכלים רק בבחי' כלי הכתרים וכנ"ל.

והרי נתבאר לנו ענין הב' סיבות אשר אמר הרב בהתהוות הכלים דהנקודות, כי שם (פרק א) אמר שנעשו ע"י הקמ"ץ פתח, ושם (פרק ב) אמר שנעשו ע"י אורות העקודים. אך הכוונה הוא, כי ע"י אורות העקודים, נבדלו העביות לעצמן ונעשו עי"ז לכלים. אמנם היו עדיין רק בבחי' כלי הכתרים לבד. אך כאשר ירדו למטה מהטבור, ונתגלה אז נקודת החכמה ג"כ שהיא נקודת פתח, הנה אז תיקנו הקמ"ץ פתח שהם הכתר והחכמה את שאר הח' כלים אשר מהבינה ולמטה, שיהיו ראויים הם ג"כ להאורות להתלבש בהם וכדי לצאת למלוכה עכ"פ. אמנם כ"ז הנה הוא רק בהכלים פרטיים דהנקודות, שהם האורות אשר יצאו מהענינים ונעשו בהם הכלים הפרטיים שהם הכלים העיקריים שבהם וכנ"ל אות ג'. אך הכלי הכללי דהנקודות שהיא ג"כ הכלי הכללי דאצילות, הנה בארנו ענינה לעיל אות ו', וכן יתבאר בה עוד למטה בסמוך בעה"י.

[ח]

הכלי הכללי דהנקודות והאצילות, הנה אמרנו לעיל אות ו' כי היא מכללות התנה"י דא"ק אשר מהטבור דא"ק ולמטה, אחר שנסתלק כל האור משם ונשאר מהטבור ולמטה ריקן מאור, וגם נפרס פרסא להפסיק בין למעלה מהטבור לבין למטה מהטבור, והרי נחשך ונתעבה שם הרבה. ואותה העביות בכללה, הנה היא הכלי הכללי דהנקודות והאצילות. וכבר אמרנו לעיל אות א' ב', כי הכלי הכללי הנה היא הכלי היסודי, כי ממנה ובסיבתה נעשו אח"כ הכלים הפרטיים שהם הכלים העיקריים. וכן הוא בענינינו, כי הרי אמרנו ג"כ לעיל אות ו', כי אותה העביות הכללי דהתנה"י, הנה ממנה נעשה כלי הג"ר דהנקודות, ומאלו הג"ר הנה נתקנו כלי הז"ת לאחר התיקון, וזהו מ"ש הרב בדרושי נקודות (פרק ו) כי הכלים דאחוריים דא"א אשר נפלו בעת מיתת המלכים

⁷¹² אין הכוונה לבוצד"ק השרשי, שהוא בחינת גבורות דעתיק (עי' בהגר"א ספד"צ ו ע"א והכלל, הו"ד לעיל הערה 170), אלא כוונתו לבוצד"ק בפרצוף כאן שהוא שורש הגבורות של כאן.

במקום הזו"ן דאצילות, הנה מהם נצטיירו הכלים דהו' מלכים, והכוונה הנה הוא על לאחר התיקון, ור"ל כי נפילת האחוריים דאו"א במקום הזו"ן שנפלו בעת הנקודות, הנה היה תועלת לתיקון הכלים דהזו"ן בעת התיקון, כי הכלים דאו"א הנה הם מהעביות דהתנה"י דא"ק שהם הכלי היסודי והכללי, ולכן נתקן על ידיהם הכלים הפרטיים דהזו"ן לאחר התיקון. ועכ"פ הוא כי דברי הרב אשר בדרושי נקודות (פרק ו) בענין ציור הכלים דהזו"ת ע"ש, הכוונה שם הוא רק על אחר התיקון, ואין ענין זה לסיבת הכלים דהנקודות כלל, כי סיבת הכלים דהנקודות הנה הם רק ב' סיבות לבד והם אותן שבארנו לעיל אות ז'.

והנה בענין הכלי הכללי דהנקודות והאצילות אמרנו לעיל אות ו' כי היא נחלק לשתיים שהן ארבע, והם פנים ואחוריים, ועוד נחלק הפנים לפנימיות וחיצוניות, וכן האחוריים לפנימיות וחיצוניות. ולא עוד אלא שהחיצוניות דהאחוריים נחלק ג"כ לשתיים, שהם חיצוניות וחיצוניות דחיצוניות, והרי הם שתיים שהם חמש וכמבואר כ"ז במב"ש (ש"ב ח"א פ"ג) וכן בשעה"ק (דף י רע"א), וכ"ז הוא בהכלי הכללי והיסודי שהיא מהתנה"י דא"ק וכנ"ל. ועד"ז היה ג"כ בהכלים הפרטיים דהנקודות, כי הם נתחלקו ג"כ עד"ז ממש לשתיים שהם חמש וכמ"ש בשער אנ"כ (סוף פרק ה), וכן הוא הכוונה בשבירת הכלים (פרק ז) ע"ש והבן. והנה מציאות השתיים שהם חמש אשר מהתנה"י, הנה הם נתחלקו באופן זה, כי הפנימיות דהפנים והפנימיות דאחוריים, הנה מהם שניהם נעשו הכלים דהג"ר דהנקודות, כי הרי היו ששה מיני מלכים: עתיק, א"א, או"א, זו"ן. ונעשו הג"ר דעתיק וא"א ואבא, ר"ל הכלים דהג"ר דעתיק וא"א ואבא, הנה נעשו הם מהפנימיות דהפנים דהתנה"י, והכלים דהג"ר דאימא זו"ן הנה הם נעשו מהפנימיות דהאחוריים דהתנה"י, כי בענין הכלים נשתווה הבינה להזו"ן וכנ"ל אות ז'. והרי היו המציאות דב' הפנימיות דהתנה"י, הפנימיות דהפנים שלהם והפנימיות דהאחוריים שלהם, להכלים דהג"ר דכל זק ע"ב} הששה מלכים, והם לא מיתו ונתקיימו כנודע. אך הג' מיני חיצוניות דהתנה"י, הנה הם השתמשו ונעשו למציאות ההתפשטות הראשונים להג' עולמות בי"ע וכמו שכתבנו לעיל כלל ז' ע"ש בארוכה. ובעת מיתת המלכים הנה מיתו הם ג"כ כמו שכתבנו בזה בספר הדעה ח"א דרוש ו' סי' ג' אות ה' ע"ש. וכ"ז הוא נעשה בהמציאות דחלוקת השתיים שהם חמש אשר בהתנה"י דא"ק, שהם הכלי היסודי והכללי דהנקודות והאצילות, ונתחלקה היא ג"כ לחלוקות שונות וכמו שאמרנו לעיל אות ו'.

והנה עד"ז הוא ג"כ בהמציאות דשתיים שהם חמש אשר בהכלים הפרטיים דהנקודות אשר יצאו מהענינים דא"ק, וישנם בהם ג"כ פנים ואחוריים, ובכל א' פנימיות וחיצוניות, וכן חיצוניות דחיצוניות באחוריים. וכל אלו הה' בחי' הם כולם מיתו ונשברו, והם השרשים הראשונים דכל הד' עולמות אבי"ע כנודע בדברינו. והנה נתחלקו הם ג"כ ע"ד הנו', כי הפנימיות דהפנים והפנימיות דהאחוריים הם לאצילות, ר"ל כי מהם נעשו כלי הזו"ת לכל הח' מיני מלכים שהם: עתיק, וא"א, או"א, זו"ן דאצילות. כי הפנימיות דהפנים הם לכלי הזו"ת דמלכי עתיק וא"א ואבא, והפנימיות דהאחוריים הם לכלי הזו"ת דמלכי אימא זו"ן דאצילות, והג' מיני חיצוניות דהנקודות שהם: החיצוניות דהפנים, והחיצוניות דאחוריים, והחיצוניות דחיצוניות דהאחוריים, הם להשרשים הראשונים דהג' עולמות בי"ע.

ומ"ש הרב בשבה"כ (פרק ז) כי הפנימיות ירדו לבריאה כו', ר"ל על החיצוניות דהפנים, כי הם פנימיות בערך החיצוניות דהאחוריים. והעיקר הוא כי גם חלקי האצילות אשר הם לקחו את הב' חלקי הפנימיות דהפנים והאחוריים כנו', הנה כאשר מיתו ונשברו ונפלו בבי"ע, הנה נתערבו הם עם חלקי הבי"ע עצמם, ונעשו ונתחלקו ע"ד חלוקת הבי"ע ולג' בחי', ונפלו הפנימיות של כולם לבריאה, והחיצוניות של כולם ליצירה, והחיצוניות דחיצוניות לעשיה. אבל שרשם ומציאותם העיקרי אשר מלמעלה, הנה הוה חלקי האצילות מהב' פנימיות, שהם הפנימיות דהפנים והפנימיות דהאחוריים, וחלקי הבי"ע הם מהג' חלקי החיצוניות וכנו'. אלא שבמיתתם ושבירתם נכללו כולם יחד ע"י נפילתם בבי"ע, ומה גם כי הרי למעלה היו ג"כ מיוחדים יחד, ולכן בנפילתם לבי"ע נכללו ונתחלקו לג' חלוקות: לפנימיות, וחיצוניות, וחיצוניות דחיצוניות, וכהראוי לבי"ע, והבן כ"ז.

והרי נתבאר מדברינו כי העביות דהתנה"י דא"ק שהיא מההסתלקות הא' דלהאצילות, ע' לעיל כלל י"ב, הנה השתמש הוא להכלי הכללי והיסודי דהנקודות והאצילות, ונעשה ממנה כלי הג"ר דהנקודות, וכן אותן העביות הם אשר נתפשטו לההתפשטות הא' להעולמות בי"ע וכנ"ל כלל ז'. אמנם הכלים העיקריים והפרטיים דהנקודות, הנה הם מהאורות דהעינים מהעביות שבהם גופה, ומהם הנה היה כלי הז"ת דהנקודות אשר מיתו ונשברו בירידתם למקום הבי"ע, ואז הנה נעשה מהם ג"כ השרשים הראשונים דכל פרטי המציאות שבכל העולמות בי"ע, כי הם נעשו מהשברי כלים כנודע בדברינו. אך עכ"פ הוא כי כלל הכלים דהנקודות הנה הם מהעביות דהתנה"י דא"ק, ומהעביות דהאורות הנקודות עצמן, וזה הכלים דאצילות ע' לעיל אות א' ב' ג' ד' וכן לעיל ענ"ו אות ד'.

עד כאן הגיע דברינו כעת בענין מציאות הכלי דהעקודים והכלים דהנקודות והאצילות וככל מה שבארנו בענף זה וכן לעיל ענף ו' בעה"י. ועתה נשוב לענין הראשון דלעיל ענף א', ונבאר בעה"י את החלק השני דההתפשטות הב' אשר להאצילות, שהוא יציאת האור דשם מ"ה אשר יצא בעת התיקון, ונבאר את סדר יציאתו ואיך שנתקנו כולם על ידו כיד ה' הטובה עלינו למען שמו יתברך ויתעלה לעד אמן ואמן. (ק ע"ג)

ענף ח'

[א]

הנה אמרנו לעיל ענ"א כי מאחר עולם העקודים, שהוא מהאצילות ולמטה, הנה נחלק ההתפשטות הב' בשני חלקים. והחלק הא' הנה הוא כל המלכין קדמאין שהם מלכי העגולים והיושר שהם מהמלכיות דב"ן, והם כל עולם הנקודות, וכמו שבארנו ענינו את הצורך לענינו מענ"א עד סענ"ה. אמנם החלק הב' מההתפשטות הב' אשר להאצילות, הנה הוא האור דשם מ"ה והט"ר דב"ן אשר יצא בעת התיקון, והנה הוא יצא מתוקן ושלם מכל הח' חסרונות דהיחוד שהיה בעולם הנקודות אשר בארנו לעיל ענ"ב אות ה', הנה יצא אור המ"ה והט"ר דב"ן מתוקן מכולם. ולא עוד, כי הנה נתקנו אז עי"ז המלכיות דב"ן שהם הנקודות ג"כ, כי אחר מיתתם ושבירתם וירידתם בעולם התודו, הנה חזרו ועלו למעלה ע"י הופעת אור המ"ה הנעלם שהופיע עליהם בתחילה מרחוק, והוא זוהר אור המ"ה דאור הגנוז שהאיר עליהם דרך המצת, וכמו שיתבאר לפנינו הענין בביאור. ואחר עלייתם, הנה התייחדו שם עם הט"ר דב"ן ואור המ"ה העיקרי, וחזרו ויצאו כולם יחד מיוחדים כאחד, מתוקן מכל הח' חסרונות הנז' לגמרי. ומהם שניהם, שהוא מכללות הב"ן (הכולל המלכיות דהב"ן דהנקודות עם הט"ר דב"ן דהתיקון) ומכללות המ"ה, הנה נתקן ונעשה כל האצילות כולו בכללות ופרטות ופרטי פרטות, עד שאין שום ניצוץ קטן שלא יהא כלול מ"ה וב"ן [והוא בחי' הדו"ן שכל א' הוא כלול מדו"ן גם בפרטי פרטות, וכמ"ש בשבירת הכלים (פרק ז')⁷¹³, ומהם נבנו כל הפרצופים, ר"ל שמציאות כל הפרצופים אשר מעתיק עד הנוק' הנה הם עצמן מציאות כללות הי' ספי' דהמ"ה והב"ן כמ"ש בשער עתיק (פרק א'). וכל אותן כללות, כל הי' ספי' דהמ"ה וב"ן שאמרנו שהם יצאו מתוקנים בעת התיקון, הנה יציאתם מתוקנים הנה הוא החלק הב' דההתפשטות הב' אשר להאצילות. אמנם הרי אמרנו כי היו כלולים מהמלכיות דב"ן ג"כ, שהם אשר יצאו בהחלק הא' דההתפשטות הב', כי חזרו ועלו ונתקנו כנז'. והרי היה כלול החלק הב' מהא' ג"כ, והיה הוא כללות כל ההתפשטות הב' כולו, ולכן נעשה הוא למציאות כל עולם האצילות, כי כן הוא לעולם שההתפשטות הב' הוא עיקר אותה העולם גופה.

[ב]

אמנם הנה סיבת יציאת ומציאות כל האור דמ"ה והט"ר דב"ן יציאתם ממקורם וגילויים, הנה היה ע"י עליית האורות והנשמות דהמלכים אשר עלו למעלה בעת מיתתם"י, כי הנה עלייתם אז הרי היה אחר שיצא ונפרד מהם כל הש"כ ופ"ר ורפ"ח ניצוצין, שהם שרשי דתוקף הדינין שנפרש מהם וירדו למטה עם השברי כלים. והנה יצא הש"כ ופ"ר ורפ"ח הנז' מכל אור ונשמה דכל

⁷¹³ במהדורת המחבר נשמט כאן הסוגר והשלמנוהו מדעתינו.

נקודה פרטי אשר בכל מלך ומלך שנפרטו לפרטים רבים אין קץ כנודע מתורת מהר"ש שרעבי ז"ל⁷¹⁴, ועי"ז הנה נשארו עיקרן דכל אורות ונשמות שעלו למעלה מהמלכים כולם בעת מיתתם, הנה נשארו כולם זכים ובהירים מכל תוקף דינים קשים.

והנה עלייה הזוה אשר עלו האורות בעת מיתת המלכים, הנה הוא חלק אחד מההסתלקות הב' אשר להאצילות, כי כשם שנחלק ההתפשטות הב' דלהאצילות לשנים, ויציאת הנקודות הוא החלק הא' שבו, הנה כמו כן נתחלק ג"כ ההסתלקות הב' דלהאצילות ג"כ לשנים. ועליית האורות ונשמות אשר יצאו מהכלים דהנקודות ועלו למעלה בעת מיתתם, הנה הוא החלק א' דאותה ההסתלקות ועלו למעלה זכים ובהירים כנז'.

והנה היה העלייה הזוה, שהוא החלק א' דההסתלקות הב', הנה היה הוא ג"כ בבחי' עליית מ"ן על דרך ההסתלקות הא' אשר בארנו לעיל כלל י"ב. ולא עוד כי הנה נשתנו כאן (ק ע"ד) לעילוי הרבה, כי מאחר שנמחרו כל אותן האורות מכל תוקף דינים קשים דשורשי עולם התוהו, ולכן הוא כי הנה הגם שאותן האורות עצמן הנה הם ג"כ רק גבורות ודינין, וכנודע שכל המלכיות דב"ן הם כולם דינין, אמנם הנה הם דינין דקודשא המעוררים רחימותא עלאה לאתחברא דא בדא, ובסוד (שיה"ש ב ו) שמאלו תחת לראשי, כמ"ש בזוה"ק (ח"א קלג ע"א רמה ע"א ובכ"מ). ועי"ז הנה היה עליית המ"ן הללו ביחוד עצום מאד.

ור"ל כי הרי אורות ונשמות הללו שהם האורות דהנקודות אשר עלו למעלה אחר מיתת המלכים, הנה היו מב' מיני מלכים: אחד, מלכי היושר, שהם מהמ"ן דאבא שבא"ק. ואחד, מלכי העגולים, שהם המ"ן דאימא שבא"ק וכנודע בדברינו. ובעת ההסתלקות הא' דלהאצילות שהוא ג"כ ענין עליית דהב' מיני מ"ן הללו, הרי לא היה אז עלייתם ביחוד כלל, ועי"ז הנה לא עלו ג"כ שניהם למקום אחד, אלא כל א' לשורשו וכנ"ל בארוכה לעיל ענ"ב וכן לעיל כלל י"ב.

אמנם בעליית המ"ן דענינינו, שהוא ההסתלקות הב', החלק א' שבו והוא עליית האורות ונשמות דהנקודות שעלו בעת מיתת המלכים, והיה עלייתם אז אחר שנמחרו מתוקף הדינין שבהם ונעשו לדינין דקודשא הגורם חביבותא ושלהוביתא דרחימו עלאה⁷¹⁵, והתדבקת רוחא ברוחא⁷¹⁶ להתייחד זכ"ז, הנה התייחדו אז המ"ן דהאבא ואימא שהם האורות דהב' מיני מלכים הנז' ביחוד עצום למאד, ונעשו שניהם לאחד ממש. ועי"ז הנה עלו שניהם ג"כ למקום אחד, והוא בהע"ב דהמ"ס דהא"ק אשר בסי' א' אות ה'⁷¹⁷, אשר הוא מיוחד בהקד"א, והתעורר עי"ז היחודא עלאה מהאורא להמ"ס, והוא מה שאמר הרב בשער התיקון (ריש פרק ב) כי ע"י עליית מ"ן הנז' שהם האורות הנ"ל, הנה נזדווגו כללות המוחין דא"ק אשר הם הע"ב הכללי, והם גלגלתא ואורא וקד"א⁷¹⁸, שהם כולם מכלל הע"ב הכללי העיקרי. הנה נזדווגו הם עם המ"ס, שהוא הס"ג הכללי לצורך תולדות אור התיקון דהאצילות. ונודע הוא כי האצילות הוא מקבל לעולם מהעקודים, ע"ד הזו"ן שמקבלים מהי"ג ת"ד, ולכן הנה נמשך כל אור התיקון דלהאצילות אשר מהזווג הנז' דהע"ב הכללי עם הס"ג הכללי, עיקרו להשם ס"ג דאות ב', שהוא שורש פנימי דהאח"פ, וכדי שיהא כל קבלת האצילות לעולם רק דרך העקודים.

והנה נולד מהם עי"ז אור חדש, והוא האור הגנוז שהוא נגנו בקד"א, הנה יצא אז ונתגלה והאיר דרך המצת. והיינו כי הנה בקע את הקד"א ונתגלה אז האור הגנוז עצמו והאיר דרך המצת, ועליו נאמר (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור, והוא האור שהיה נסתם ונעלם ע"י הקד"א ונגנו בו, הנה בקע אז את הקד"א ונתגלה והאיר דרך המצת, ע' בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד'. והנה האיר ונתפשט האור הגדול הזוה (הגם שהוא רק הארה בעלמא שהוא רק דרך כותל המצת) מבחוץ להא"ק בכל קומתו עד סוף רגליו, והאיר מרחוק לכל הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ת,

⁷¹⁴ עי' רחובות הנהר ב ע"ב.

⁷¹⁵ עי' בסוף הספר הערה יא.

⁷¹⁶ עי' זהר תרומה דף קמו ע"א ושער מ"ד ומ"ן פרק ט.

⁷¹⁷ עי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו וביה סלקין, ודברינו במאיר הספרא שם.

⁷¹⁸ עי' בהגר"א על ספד"צ ה ע"ג שסיום הגלגלתא הוא בקד"א.

ונתבררו ע"ז שורשי הניצוצין והשברי כלים כל הצורך מהם לשורשי המציאות דהד' עולמות אבי"ע בכל שיעורם אשר יצאו במעשה בראשית, הנה נתבררו הם אז ע"י האור שהאיר דרך המצח. אמנם שאר כל הניצוצין והשברי כלים כולם, אשר הם השורשים לכל תולדות המציאויות דכל משך ימי עולם, הנה הם לא נתבררו אז, כי הם ניתנו לאדם הראשון לתקן אותם⁷¹⁹, וכמו שכתבנו בכ"מ מדברינו. ולא נתברר ע"י אור המצח אלא רק שורשי הניצוצין והשברי כלים הצורך לתיקון דמעשה בראשית, וזהו שנאמר (בדאשית א ד) ויבדל אלהים בין האור ובין החושך, כי עשה הבדלה והפסק להאור שלא יתפשט בהארותו אלא רק עד שיעור כל הצורך להתיקון דמעשה בראשית לבד.

ודע, כי עכ"ז הנה נעשה באמת ע"י האור המצח הנז' תיקון גדול לכולם, ר"ל גם לאותן שלא נתבררו אז. והיינו כי הנה בעת עולם התוהו, הנה יצא אז הטומאה והזוהמא והרע במציאות גדול הרבה נורא מאד, ובו נטבעו כל הניצוצין והשברי כלים שנפלו במקום הבי"ע, עם כל השרשים הראשונים דכל המציאויות כולם שיצא בעולם הנקודות, וכנודע בדברינו בספר הדע"ה. אך (קא ע"א) ע"י אור הגדול אשר האיר ונתגלה דרך המצח, הנה נכוו כולם מאורו, ונעקרו ונשמדו כל הקליפות הנוראים שיצאו אז ונתבטלו כולם, והיא מ"ש הרב בשער הקליפות (פרק ג) כי בעת התיקון דמעשה בראשית הנה היו אז כל הקליפות בתכלית המיעוט, והוא כי נתחרבו ונעקרו ע"י האור הגדול דהמצח, ולא נשאר מהם אלא רק הזוהמא והריח רע, אך היה רק בבחי' ריח רע שאין לו עיקר. וגם זה היה עומד להתקן ע"י אדה"ר, אבל עיקר הטומאה והרע הממשי, שהם כל הקליפות הנוראים שיצאו בעולם התוהו, הם נעקרו ונתבטלו ע"י הארת האור הגדול דהמצח. אמנם הנה כחם ועצמותם אשר ממנו יצאו, הנה נתהפך עליהם ונעשה לאש משפט וסער מתחולל על ראש רשעים יחול, כי כן הוא לעולם, שאחר שיוצא הרע על תכליתו האחרון, הנה כלה ונתבטל ונתהפך כח ושורש מציאותו לאש משפט. והרי לא היה כל מציאות הרע שנעשה אז לבטלה, כי ממנו הוא כל העונשים והתלאות אשר בעוה"ז וכן בעולם הנפשות, שהם כולם לצרף וללבן את נפש החוטאת להביאו לתיקון העתיד, וכנודע בדברינו בספר הקדו"ש ובספר הדע"ה ע"ש ח"ב דרוש ב' ענ"ב, ודרוש ד' ענף י"ז י"ח. והרי נתבאר לנו גודל התועלת והתיקון שהיה נעשה לכולם ע"י האור שהאיר דרך המצח, כי נתבער וכלה על ידו כל הרע העיקרי דעולם התוהו, ולא נשאר מהם אלא רק זוהמתם וריחם לבד. אך שורשי הניצוצין והשברי כלים אשר לצורך התיקון דמע"ב, הנה הם נתבררו לגמרי ע"י אור המצח מוזהמתם וריחם ג"כ, ועלו הם למעלה וכמו שיתבאר. וכ"ז נעשה ונתקן ע"י האור שהאיר דרך המצח שהוא מהאור הגנוז עצמו וכנז'.

[ג]

ומעתה נאמר עוד, כי הנה נודע הוא כי כל הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ה והשברי כלים אחר שנתבררו, הנה הם השורשים דכל המציאויות כולם דכל הד' עולמות אבי"ע בכללות ופרטות ופרטי פרטות אשר מעולם ועד עולם. וכן הוא נודע ג"כ, כי בירור הניצוצין ועלייתם הוא נעשה לבחי' מ"ן לעורר יחוד למעלה למעלה עד רזא דא"ס, להמשיך משם תוספות אור וברכה. ונמשך התוספות מרובה על העיקר אורות ומוחין אורות ונשמות, ומכל זה נבנו כל העולמות כולם בכלל, וכל המציאויות שבהם בפרט, וכן בפרטי פרטות כנז'. וכן הוא בענינינו, כי הנה כאשר עלו שורשי הניצוצין והשברי כלים את הצורך להתיקון דמעשה בראשית ע"י האור שהאיר דרך המצח דא"ק כנ"ל, הנה היה עלייתם בהמקום אשר יצאו הניצוצין דהמלכי יושר, שהם מהמ"ן דאבא שבא"ק, עלו באבא, והניצוצין דמלכי העגולים שהם מהמ"ן דהאימא שבא"ק עלו בהאימא. אמנם היה עלייתם לאט לאט, מעתיק עד הנוק', כי מתחילה נתבררו את הצורך לעתיק, ואח"כ נתבררו את הצורך לא"א, ואח"כ את הצורך לאו"א, וכן כו' כו' עד הנוק' וכמ"ש בשער

⁷¹⁹ עי' דע"ה ח"ב צו ע"ג וז"ל, וזהו מ"ש האריז"ל, כי כאשר נברא אדה"ר היה אז לז"א רק המוחין דאימא לבד, והיו אז הז"ן רק אחור באחור. והוא משום כי לא נתבררו אז עדיין רק הנשמות אשר מחלקי מלכי העגולים לבד, והם הנשמות אשר נכללו באדה"ר כנ"ל.

התיקון (פרק א), וכן במ"ן ומ"ד (דרוש א ותחילת דרוש ד), ובדרושי אבי"ע (בהד' פרקים אחרונים פ' ב' ג).

אך עכ"פ הוא, כי היה עלייתם בהמקום אשר משם יצאו הניצוצין דהמלכי יושר עלו בהאבא, ודמלכי העגולים עלו בהאימא. והנה נעשה עלייתם ע"י היחוד והזווג דא"א ע' מוחין דצלם (פרק ו), כי עתה ע"י עליית האורות הנ"ל אות ב', הנה נמשך הגילוי דאור א"ס בכולם ומתייחדים ע"י כולם ביחוד עצום, ועולים ע"י המ"ן הניצוצין הנז', והוא ע"י היחוד דהא"א. והנה הם עולים עד המוחין דהא"א, כי שם בהמוחין הוא עליית המ"ן. וע"י הנה הם מעוררים בעלייתם יחוד עצום ג"כ מהאזירא להמ"ס, כי שם הוא השורש דהא"א, וכבר נתגלה שם אור הגנוז כנ"ל אות ב'. והנה מקבלים ע"י כל הניצוצין העולים שם תוספות אור וברכה מרזא דאור א"ס עצמו. והרי נמשך ע"י תוספות אור ומוחין בהמוחין דהא"א בתוספות מרובה על העיקר מרזא דאור א"ס. והנה הוא האור דשם מ"ה הניתן ונמשך בהמוחין דהא"א שבא"ק בפנימיותם, והוא אינו אותו האור אשר האיר דרך המצח אלא רק תולדתו, כי האור אשר נתגלה והאיר דרך המצח הוא מאור הגנוז עצמו שבקע את הקד"א, ונתגלה והאיר דרך המצח וכנ"ל אות ב', ועליו אמרו בזה"ק (בראשית מז ע"ב) על פסוק (בראשית א ג) יהי אור [אור דכבר הוה], כי הוא האור דהאזירא עלאה אזירא [קא ע"ב] דלא אתפיש (ז"ח דף ע ע"א, וס"ר פ"ב מ"ו), חכמתא עלאה סתימאה (שער מאמדי רשב"י דף כז ע"א), אלא שנגנו בקד"א, ואינו מאיר מעתה אלא דרך מסך הקד"א, [אור דא רזא סתימא], כי הוא מרזא דאור א"ס אשר ברדל"א דאחזי נהוריה בהאי רישא כמ"ש הרב בשער א"א (פרק ד ופרק ו), והוא מאד"ר (קלה ע"ב) שאמר שם והאי אזירא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין ברוחא דגניז בהאי גולגלתא [אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאזיר עלאה סתימא⁷²⁰], כי אתפשט אז מאזירא ובקע את הקד"א, ונתגלה אז הוא עצמו והאיר דרך המצח.

אמנם הנה עיקר האור הזה הוא חזר ונסתם תיכף ע"י הקד"א ביום הראשון גופה, ונגנו בהקד"א, והוא אור הראשון שנגנו ביום הראשון עצמו כמ"ש בזה"ק (פ' תרומה קמ"ח סע"ב ובכ"מ), ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא רק דרך הקד"א, אך ביום הראשון הנה נתגלה הוא עצמו ע"י בקיעת הקד"א כנז'.

והרי נתבאר לנו עכ"פ כי האור שהאיר דרך המצח, הנה הוא מאור הגנוז עצמו, והוא מתפשט ומאיר מבחוץ דרך כל קומת א"ק מראשו עד סוף רגליו, והתהוותו ויציאתו וגילוי הנה הוא ע"י עליית המ"ן דהאורות והנשמות דהמלכים אחר שמיתו וכנ"ל אות ב'. אמנם השם מ"ה העיקרי, שהוא השם מ"ה הכללי אשר השתתף עם הב"ן הכללי, ומהם שניהם נבנה כל האצילות, הנה הוא אינו אור הגנוז עצמו אלא תולדתו. והוא נולד ע"י עליית המ"ן דשורשי הניצוצין שנבררו, ועלו ע"י הארת אור המצח כנ"ל, והיה עלייתם ג"כ בהמוחין דהא"א שבא"ק, ונתחברו שם עם האורות העיקריים דהמלכים אשר עלו בתחילה. וע"י עליית כל המ"ן הזה בהמוחין דהא"א, הנה התעוררו בהיחוד דאזירא ומ"ס שהם שרשם דהא"א, ועד שם מגיע עליית המ"ן דהמוחין שלהם, ולכן התעוררו גם בהיחוד דהאזירא ומ"ס עצמן, וקבלו משם תוספות אור וברכה, והוא האיר דהשם מ"ה הכללי הכולל עמו גם הט"ר דב"ן. וכ"ז הוא תולדות אור הגנוז אשר מרזא דאור א"ס אשר בהאזירא ומ"ס, ונמשך כל אותו האור דהמ"ה הכללי בהמוחין דהא"א שבא"ק בפנימיותם, ומשם נתפשט דרך כל קומת א"א ג"כ בפנימיותם בסוד אור מים רקיע⁷²¹, ונתייחדו אז הא"א בכל יחודם הראוי, ונולד מהם כללות האור הזה שהוא אור דהמ"ה והב"ן הכלליים אשר מהם שניהם נבנה כל האצילות.

והוא מ"ש הרב בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ב) כי מלך הדר אשר יצא בעת התיקון הוא תולדות היסוד דא"ק, וכן אמר בשבירת הכלים (פרק ח) כי מלך הדר אשר יצא בעת התיקון הוא יסוד, והוא כולל מ"ה וב"ן שהם המ"ה וב"ן הכלליים. וכ"ז הוא מובן ע"פ דברינו, כי המ"ה

⁷²⁰ תרגום: האזיר הזה הוא נסתר דנסתרים של עתיק הימים ברוח שנגנו בגולגולת הזה התפשטות שהתפשט ונבקע בסוד של נסתרה האזיר העליון הסתום.
⁷²¹ ע"י שער ע"ח מ"ד ומ"ן פרק ה.

הכללי הנה הוא נתחבר עם הב"ן הכללי בהמוחין דאו"א שבא"ק בפנימיותם. ונעשה כ"ז ע"י עליית המ"ן דהאורות והניצוצין דהמ"ק, כי האורות עלו מתחילה בעת מיתת המלכים, והניצוצין עלו אח"כ ע"י הארת אור המצח וכנ"ל, ועי"ז התעורר ג"כ היחוד בהרישין דא"א שבא"ק אורא ומ"ס, כי הם השורשים דהאו"א כנודע. ונמשך להם עי"ז מרזא דאור א"ס שבהאורא האור דהמ"ה הכללי והט"ר דב"ן, ונמשכו הם ג"כ בהמוחין דהאו"א בפנימיותם, ואח"כ נמשכו ונתפשטו דרך כל פנימיות קומת או"א בסוד אור מים רקיע, עד שנולדו ויצאו מהיסודות דהאו"א, שהוא כללות היסוד דהא"ק. והנה הוא לידת האור דשם מ"ה העיקרי, שהוא נולד ויצא מהיסוד הכללי דא"ק. וכ"ז הוא נוסף על האור שהאיר מתחילה דרך המצח, כי שם היה הגילוי דאור הגנוז עצמו, והוא התפשט בהארתו דרך כותל המצח, והתפשט דרך כל קומת א"ק מבחוץ, והוא רק בבחי' אור מקיף, והוא שורש דאור המ"ה העיקרי, כי השם מ"ה העיקרי הוא רק תולדתו, ר"ל שהוא תולדות אור הגנוז. וכן השם מ"ה העיקרי, הנה המשכנו הוא דרך כל פנימיות הא"ק, ונולד מהיסוד שבו כנז'. אבל הגילוי דאור הגנוז שהוא השורש המ"ה, הוא מתפשט דרך המצח ומבחוץ. וכן הוא עוד כי הגילוי דאור הגנוז אשר דרך המצח, הנה סיבת גילוי האורות שעלו בעת מיתת המלכים וכנ"ל אות ב', אבל יציאת המ"ה העיקרי הנה סיבת יציאתו הוא עליית הניצוצין היותר עליונים והראשונים אשר נבררו ועלו ע"י הארת אור המצח וכנ"ל. אמנם הנה נתחברו הניצוצין עם האורות העיקרים דהמלכים, הנה נתחברו הם שניהם בהמוחין דאו"א, כי {קא ע"ג} הרי הם שניהם, הנה הם מהמלכיות דהב"ן שהם המלכים שמיתו אשר עלו מלמטה למעלה למ"ן בהמוחין דאו"א, ונתחברו שם הם שניהם יחד עם אור המ"ה והט"ר דב"ן אשר ירד עליהם מלמעלה למטה מרזא דאור א"ס להמוחין דאו"א בפנימיותם, ונתייחדו שם כולם יחד לעצם אחד. ונתפשט ונמשך דרך פנימיות כל קומת או"א שבא"ק ובסוד אור מים רקיע, ונולד ויצא מהיסודות דהאו"א ע"י יחודם הראוי שנתייחדו עתה, ויצא כ"ז ונולד מהיסודות שלהם שהוא כללות היסוד דא"ק. וכ"ז הוא המלך הדר דהתיקון שהוא כולל דו"ן, הדר ומהיטבאל⁷²², והם כללות המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נבנה כל האצילות.

והרי נתבאר לנו מכל הנז', כי השם מ"ה הכללי והעיקרי אשר אמר הרב שהוא תולדות היסוד דא"ק, הנה הוא אינו אותו האור עצמו אשר האיר דרך המצח, אלא שהוא רק תולדתו. וכן נתבאר לנו ג"כ סיבת יציאת כל א' ומקומו של כל א', כי זה הוא מבפנים, וזה הוא מבחוץ והוא בבחי' אור מקיף.

וכן נתבאר לנו ג"כ כלל תועלת ותיקונו של כל א' בפרטיות, כי ע"י הארת אור המצח הנה נתבטל ונשמד וכלו כל תוקף הרע והקליפות העיקרים דעולם התוהו, ונתהפכו ונעשו לאש משפט ולסער מתחולל על ראש רשעים יחול, והוא לצרף וללבן כנ"ל אות ב', וכ"ז נעשה ע"י הארת אור המצח הנז'. וכן נתקן על ידו עוד, כי נתבררו ועלו על ידו הניצוצין הראשונים לצורך התיקון דמעשה בראשית. אך השם מ"ה העיקרי הנמשך ממנו, והוא יצא ונולד מהיסוד הכללי דא"ק, ויצא עם הב"ן הכללי יחד, הנה הם שניהם, ר"ל אותו המ"ה והב"ן, הם עצמם הנה הם הבנין דהאצילות כולו כנודע.

אמנם דע, כי מה שאמרנו כי השם מ"ה הכללי הוא תולדות אור הגנוז מרזא דאור א"ס אשר בהאורא ומ"ס דא"ק, והוא יצא ונולד מהיסוד דא"ק, הנה אינו מאיר כולו תמיד כמו שהוא בכל עיקרו אלא הוא, כי עיקרו נשאר לעולם, הוא ג"כ רק בהיסוד עצמו, ובסוד אור זרוע לצדיק (תהלים צז יא), ולא יצא אורו עצמו אלא רק ביום ראשון דמעשה בראשית לבד. כי כמו ששורשו שהוא האור שהאיר דרך המצח, הנה היה יציאתו אז ע"י בקיעת הקד"א, כי בקע אז את הקד"א ונתגלה הוא עצמו והאיר דרך המצח וכנ"ל. והיה זה רק ביום ראשון לבד, אבל הוא חזר ונגנז תיכף בהקד"א, הנה כן היה כ"ז ג"כ בתולדתו, שהוא אור המ"ה העיקרי אשר נולד מהיסוד. הנה בתחילה יצא הוא ג"כ והאיר בעיקר אורו עצמו, והוא החסד שנתגלה אז בפומא דאמה שאמרו

⁷²² עי' שער התיקון פרק ג.

באד"ר (קמב ע"א⁷²³), והוא מאור הגנוז שנתגלה ביום ראשון. אבל תיכף הנה חזר ונגנז גם הוא ונשאר בהיסוד עצמו, ובסוד אור זרוע לצדיק, ואינו מאיר מעתה להנוק' שהוא המלכות הנעלמת בו אלא רק דרך דופני העטרה, ע' הארת המוחין (פרק ט) ו'כמ"ש ב'זוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהרח"ו אות ג' ד'⁷²⁴, וב'זוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסו ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב ופ' אמור פח ע"א]. ועכ"פ הוא, כי אור המ"ה העיקרי הנה הוא עצמו לא נתגלה ג"כ אלא רק ביום הראשון, והוא החסד שנתגלה אז בפומא דאמה, אבל הוא חזר ונגנז תיכף ג"כ בהיסוד עצמו, ונשאר שם ובסוד אור זרוע לצדיק, ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא רק בהארה לבד דרך דופני העטרה. וכ"ז הנה הוא בסוד סירס את הזכר (ב"ב עד ע"ב) שכתבנו לעיל כלל י"ז ענ"ד אות ו', ע"ש בארוכה, והרי נעשה סוד סירס את הזכר גם בא"ק ובאור המ"ה דהתיקון.

אמנם הארתו אשר דרך דופני העטרה הוא ג"כ אינו במצב אחד לעולם, כי לפעמים מתגדל ולפעמים מתמעט. אבל הוא מתפשט בהארתו לעולם עכ"פ, כי רק בזה מתקיים העולם, והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים ועד ביצי כינים, אלא שהוא בהסתר פנים, ואין ניסים נגלים עד לעתיד, שאז יתגלה בפום אמה כמ"ש כ"ז הגר"א בספד"צ (פרק א ד"ה חד לאלף יומין זעירין אתגלייא יב ע"ב ד"ה והן זוי"ן ע"ש⁷²⁵). אך אינו עומד במצב אחד לעולם, כי לפעמים מתגדל ולפעמים מתמעט כנז', ותולה הארתו בהארת האוירא עלאה אשר דרך המצח שהוא הרעוא דרעוין. כי כאשר הרעוא דרעוין משתכח, הנה אז נתגלה ג"כ הארת היסוד ביותר, כי מתגדל הארתו אשר דרך העטרה, אבל עיקר אורו הוא נגנז לעולם בתוך היסוד ובסוד סירס את הזכר, ונעשה גניזתו ג"כ ביום ראשון (קא ע"ד) עצמו ע"ד אור האוירא שנגנז בהקד"א ביום ראשון גופה כנ"ל. וכן הוא ב'זוה"ק פ' תרומה (קבו ע"א) על פסוק (תהלים לא כ) מה רב טובך אשר צפנת, דא איהו יסודא דעלמא דאקרי רב טוב בנין כו', אור קדמא אקרי טוב סתם, והכא כלילן דכר ונוקבא כחדא (לכן נקרא הוא רב טוב) אשר צפנת, דהאי אתגניז כגוונא דאור קדמא

⁷²³ עי' בהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

⁷²⁴ ז"ל הזהר: זרע ליה זרועא בחד צדיק דאיהו גנא דגנתא זרועא דזרע בגנתא בגניזו בטמירו (ס"א האי) דהאי אור איהו כד האי התנין הגדול חמי דצמח בגנתא זרועא דאור דא כדן אתער לסטרא אחרא להווא נהר דאקרי גיחון ואתפלגו מימיו דהאי גיחון חד שבילא דיליה איהו אזיל גו ההוא זרועא דאצמחא גו גנתא ואנהיר ביה ברבו דזרועא דא ואקרי גיחון ומגו ההוא רבו דזרועא דא אסתלק לרבו שלמה מלכא כד אסתלק למלכו דכתיב (מ"א א לג) והורדתם אותו אל גיחון וכתוב ומשח אותו שם שם ולא באתר אחרא בגין דהוה ידע דוד מלכא דא ומימיו אחרנין אסתלקו למלכו אחרא ודא איהו מלכא דאיהו תקיפא. תרגום: זרע אותו הזרע בצדיק אחד שהוא הגנן של הגן והזרע שנזרע בגן הוא גניזת וטמינת (זה) של האור הזה הוא. כשהתנין הגדול הזה רואה שצומח בגן זרע של אור זה אז מתעורר לצד האחר לאותו נהר שנקרא גיחון ונחלקים מימי הגיחון הזה שביל אחד שלו הוא הולך לתוך אותו זרע שצמח בתוך הגן ומאיר בו בגידול הזרע הזה ונקרא גיחון. ומתוך הגידול של אותו הזרע עלה לגידול שלמה המלך כשעלה למלכות שכתוב והורדתם אותו אל גיחון וכתוב ומשח אותו שם שם ולא במקום אחר משום שאת זה ידע דוד המלך ומימיו האחרים עלו למלכות אחרת וזהו המלך שהוא תקיף.

ז"ל הרח"ו: אות ג', היינו יסוד דא"ק טיפת לובן. ד' במ' הנעלמת בו שתקנה התהו.

⁷²⁵ ז"ל: והן זוי"ן, הזכר עובר והנקבה מסבב, בסוד נקבה תסובב גבר (ירמיה לא כא), ואמרו (ב"ב עד ע"ב) לוינת נחש בריח ולוינת נחש עקלתון זכר ונקבה נבראו, ואלמלא נזקקין זה לזה מחריבין את כל העולם כולו, מה עשה, סירס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לע"ל, והענין אם היו נזקקים זה לזה, ר"ל הזיווג של החסד מתפשט למטה, היה מחמת רוב החסד העולם חרב, כידוע שרוב גשמים מטשטשין את הארץ, וכמ"ש (תענית כג ע"א) השפעת עליהם רוב טובה אינן יכולין לקבל, וז"ס (סנהדרין צז ע"א) שית אלפי כו' וחד חרוב כידוע, סירס את הזכר שגנזו ביסוד, ואינו יוצא ממנו, והוא סוד הסירוס שאין היסוד מוליד, והרג את הנקבה שאין מתפשט כלל למטה, ומלחה לצדיקים לע"ל, שאז יתגלו שניהם, והחילוק שבין הסירוס לבין הריגה, כי אע"פ שאין יוצא החסד הזה ע"י פי היסוד, מ"מ נהנין ממנו, כידוע בסוד נהיר לנוק' דרך דופן, והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים ועד ביצי כנים, אלא שהוא בהסתר פנים, ואין ניסים נגלים עד לעתיד, שאז יתגלה בפום אמה, אבל אור הנקבה נתבטל הכל עד לע"ל, ולכן הנקבה היא גבורה כנ"ל, וחסד הזכר אינו נפסק אפילו רגע אחת כנ"ל.

דאתגניז ואתטמר⁷²⁶. ור"ל, כי נגנז האור המ"ה העיקרי בהיסוד, ואינו מאיר אלא רק דרך דופני העטרה, ע"ד שנגנזו אור האוירא, ואינו מאיר אלא דרך הקד"א.

אמנם, הנה הגם כי הם נגנזו שניהם ביום הראשון גופה וכוז, עכ"ז הנה בכל הששת ימי בראשית היה משמש והולך היום הראשון בתוקף אורו אשר מהב' אורות הגדולים שהאירו בו, אחד האור האוירא שבקע אז את הקד"א והאיר דרך המצח, והשני האור המ"ה העיקרי שהאיר אז דרך היסוד הוא עצמו, ובסוד החסד דאתגליא בפומא דאמה וכוז"ל. כ"ז הנה היה משמש והולך היום הראשון בכל תוקף אורו הגדול עם כל הששת ימי בראשית כולם, ונתקנו עי"ז כל מעשה בראשית באור המ"ה והט"ר דב"ן, והוא ע"י יום הראשון שהיה משמש והולך עם כולם, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (מו ע"א) ההוא יום דנפיק אור קדמאה אתפשט בכלהו יומי כו' יומא קדמאה אזיל עם כולהו וכלהו ביה⁷²⁷, שנכללו כולם זה בזה, וע' הגר"א בתיקונים (דף עה ע"ג⁷²⁸). והנה עי"ז נתקנו ונעשו כל מעשה בראשית כולם, אמנם הנה הגם שהיה אור הראשון משמש עם כולם, עכ"ז הנה היה חלוקות שונות באופן שימושו בין קודם מיעוט הירח לאחר המיעוט, וכן אח"כ בין קודם שנברא אדם הראשון לאחר שנברא, וכמו שבארנו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד' וע"ש עוד ענף ט"ו סי' ג', ובדרוש מיעוט הירח אשר בסוף הספר שם סי' ה', וכן ע' עוד בדברינו בזה לעיל כלל ט"ו ענ"ז אות א', ע"ש.

⁷²⁶ ז"ל בשלימות: אמר (דברים ד טז) כי לא ראיתם כל תמונה ובגין כך מה רב טובך דא איהו יסודא דעלמא דאקרי רב טוב כמה דאת אמר (ישעיה סג ז) ורב טוב לבית ישראל בגין דהאי איהו רב טוב אור קדמאה אקרי טוב סתם והכא כלילן דכר ונוקבא כחדא אשר צפנת דהאי אתגניז כגוונא דאור קדמאה דאתגניז ואתטמר פעלת דהכא איהו אומנותא דכלא אומנותא דכל עלמא אומנותא דנשמתין ורוחין. ברזא דא עביד קודשא בריך הוא אומנותא דכל עלמא ורזא דא (בראשית א א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ברזא דא אתעביד משכנא ואתבני דאיהו בדיוקנא דעלמא דלעילא ובדיוקנא דעלמא תתאה הדא הוא דכתיב ויקחו לי תרומה לי תרומה תרין דרגין דאינון חד דמתחברין כחדא. תרגום: נאמר כי לא ראיתם כל תמונה. ולכן "מה" רב טובך זהו יסוד העולם שנקרא רב טוב כמו שנאמר ורב טוב לבית ישראל כי זהו רב טוב אור הראשון נקרא טוב סתם וכאן כלולים זכר ונקבה כאחד אשר צפנת שהרי נגנזו כמו שהאור הראשון שנגזר ונסתר פעלת שכאן היא אמנות הכל אמנות של כל העולם אמנות של נשמות ורוחות.

בסוד זה עשה הקדוש ברוך הוא אמנות של כל העולם וסוד זה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ בסוד זה נעשה ובנה המשכן שהוא בדמות של העולם העליון ובדמות העולם התחתון זהו שכתוב ויקחו לי תרומה לי תרומה שתי דרגות שהן אחת שמתחברות כאחד.

⁷²⁷ ז"ל בשלימות: ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (בראשית א ה) ויהי ערב מסטרא דחשך ויהי בקר מסטרא דאור ומגו דאינון משתתפי כחדא כתיב יום אחד רבי יהודה אמר מאי טעמא בכל יומא ויומא כתיב ויהי ערב ויהי בקר למנדע דהא לית יום בלא לילה ולית לילה בלא יום ולא אבעון לאתפרשא אמר רבי יוסי ההוא יום דנפק אור קדמאה אתפשט בכלהו יומי דכתיב בכלהו יום א"ר אלעזר משמע דכתיב בכלהו בקר ולא בקר אלא מסטרא דאור קדמאה רבי שמעון אמר יומא קדמאה אזיל עם כלהו וכלהו ביה בגין לאחזאה דלאו בהו פרודא וכלא חד ויאמר אלהים יהי אור (שם ג) יהי (ד"א ל"ג אור) אתפשטותא דהאי אור לתתא ואלין אינון מלאכין דאתבריאו ביומא קדמאה אית לון קיומא לאתקיימא לסטר ימינא וירא אלהים את האור כי טוב (בראשית א ד) את לאתכללא אספקלריאה דלא נהרא עם אספקלריאה דנהרא דאתמר (ד"א ביה) כי טוב א"ר אלעזר את לאתכללא (ד"א לאכללא) ולאסגאה כלהו מלאכין דאתיין מסטרא דאור דא וכלהו נהרין כקדמיתא בקיומא שלים.

תרגום: "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד". "ויהי ערב" מצד החושך, "ויהי בקר" מצד האור, ומתוך שהם משתתפים כאחד כתוב "יום אחד". רבי יהודה אמר, למה כתוב בכל יום ויום "ויהי ערב ויהי בקר", לדעת שהרי אין יום בלי לילה ואין לילה בלי יום, ולא רוצים להפרד. אמר רבי יוסי, אותו היום שיצא אור ראשון, התפשט בכל הימים, שכתוב בכולם יום. אמר רבי אלעזר, משמע שכתוב בכולם בוקר, ואין בוקר אלא מצד של אור הראשון. רבי שמעון אמר, יום ראשון הולך עם כולם וכולם בו, כדי להראות שאין בהם פירוד והכל אחד. "ויאמר אלהים יהי אור", יהי (אור) התפשטות האור הזה למטה, ואלה הם המלאכים שנבראו ביום הראשון, יש להם כח להתקיים לצד ימין. "וירא אלהים את האור כי טוב", "את", לכלול את האספקלריה שלא מאירה עם אספקלריה מאירה, שנאמר (בו) "כי טוב". אמר רבי אלעזר, "את" לכלול (להכליל) ולרבות את כל המלאכים שבאים מצד האור הזה, וכולם מאירים כבתחילה בקיום שלם.

⁷²⁸ ה"ד לעיל הערה 433. והנה חסד זה אינו החסד הפרטי שבז"ת אלא התפשטות השפע מהבחינות העליונות הנקרא חסד המתפשט ביסוד דבינה (וכן משמע בהגר"א בספד"צ סוף י ע"ד, וכן משמע במבו"ש לב ע"א וע"ח שער הזיווגים פרק ה'). ועי' עוד בהגר"א על ספד"צ ה ע"ב ד"ה אלא נ"ל.

[ד]

ונחזור על הדברים בקצרה, כי הנה אור המ"ה שהאיר דרך המצח שאמר הרב בשער התיקון (פרק ב), עם השם מ"ה העיקרי אשר השתתף עם הב"ן, והם המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נבנה כל האצילות. הנה אלו הב' מיני מ"ה, הנה הגם כי בכללם ובעצמותם הנה הם אחד, כי הם שניהם מנביעו דאור א"ס אשר בגלגלתא דא"א שבא"ק הנמשך בו מרדל"א שבא"ק, ע' שבירת הכלים (ריש פרק ו), אמנם הנה בפרטם ובגילויים הנה הם שנים, והם בבחי' שורש וענף, אב ותולדה. וישנו סיבה מיוחדת לכל אחד מהם, ויצאו בשני זמנים, ר"ל בקדימה ואיחור, וכן נעשה יציאתם משני מקומות. אמנם הנה בזה אורם, ר"ל במציאותם וגילויים למטה, שהוא בפעולתם, הנה הם תלויים זה בזה תמיד, כשמתגלה זה מתגלה זה, וכשנסתם זה נסתם זה. וכפי שיעור גילוי של זה, כן הוא שיעור גילוי של זה. אלא כי אור כל א' הוא לפי ערכו, כי הם במעלה ומטה, עליון ותחתון, אור התחתון הנה הוא עתה, ר"ל עד עת התיקון העתיד, ע"י התלבשות גוף וכלי. ואור העליון הנה הוא גם עתה בלתי התלבשות.

והביאור בכ"ז הרי הוא ע"פ כל דברינו אשר לעיל, כי הנה אור המ"ה שהאיר דרך המצח הנה סיבתו הוא עליית המ"ן דהאורות העיקריים דהמלכים שמיתו, אשר אלו האורות הנה הם לא ירדו למטה במקום הבי"ע, אלא שעלו למעלה, כי לא ירדו רק הניצוצין כנודע. והנה היה עלייתם לבחי' מ"ן, והתעוררו יחוד למעלה למעלה עד אורא ובוצינא⁷²⁹, שהוא אורא ומ"ס דא"א שבא"ק, והתייחדו שניהם ביחוד עצום, עד שבקע האורא את הקד"א והתייחד הוא עצמו בהמ"ס. ומהארה הגדולה הוזה האיר דרך המצח, ויצא האור לחוץ ונתפשט בכל קומת א"ק מבחוץ בבחי' אור מקיף, והוא האור המ"ה שהאיר דרך המצח. ועומק הדברים בזה הוא, כי הנה האורא ומ"ס הם ע"ב וס"ג, ומיחודם הנה נולד מזה אור חדש, והוא אור המ"ה שהאיר דרך המצח, ונולד מהע"ב והס"ג דהאורא ומ"ס. ובאשר שהוא נולד מהיחוד אשר ע"י בקיעת הקד"א, הנה הוא ג"כ מכלל אור הגנוז עצמו, כי אור הגנוז הנה הוא אור אורא שהוא נגזו בהקד"א⁷³⁰, כי הקד"א הוא מקיפו מכל סביבו, ועומד האורא טמיר ונגזו בתוך הקד"א המקיפו מכל סביבו. ועתה אשר נבקע הקד"א והתייחד האורא עצמו עם המ"ס, ונולד מהם האור דשם מ"ה אשר האיר דרך המצח, הרי הוא יצא ונולד מאור הגנוז ממש, ולכן הנה הוא ג"כ מכלל אור הגנוז גופה. וסיבתו הנה הוא (קב ע"א) עליית המ"ן דאורות העיקריים דהמלכים שמיתו אשר עלו למעלה, ומקומו הוא מהמצח ולחוץ בכל קומת א"ק מבחוץ והוא בבחי' אור מקיף.

והנה תועלתו ופעולתו הוא, כי באורו הגדול הנה נעקרו ונתבטלו כל עיקרין דהקליפות והחיצונים אשר יצאו בעולם התוהו במציאות נורא מאד, והיו תופסים את כל המקום שהיה עתיד להעולמות בי"ע. הנה ע"י האור הגדול שהאיר דרך המצח, הנה נעקרו ונתבטלו עיקר הקליפות כולם. והיינו כי מכל המקום העתיד להי' ספי' דבריאה ולהו' ראשונות דהיצירה, הנה משם נעקרו ונתבטלו ממציותם לגמרי, ולא נשאר שם אלא רק הזוהמא והריח לבד, ובבחי' ריח רע שאין לו עיקר⁷³¹. אמנם בהמקום העתיד להד' תחתונות דהיצירה ולהי' דהעשיה, הנה שם נשאר עדיין

⁷²⁹ עי' בהגר"א על ספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו. והנה לענין ירדת השפע מלמעלה למטה עי' בהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל, ז"ל, והכלל מחו"ב דרדל"א יצאו אורא ובוצינא ונגזו באורא ומ"ס, שהן חו"ב דא"א, והן בחו"ג דע"י, ומשם חו"ג, ואח"כ אתגניזו באו"א, שהם חו"ב דעולם האצילות בכללו, והן בחו"ג דא"א, ואח"כ בחו"ב דז"א שהן חו"ג דיליה, ומזה תבין הסוד הגדול והנורא והעמוק הזה, ותבין בעומק לבא לפומא לא גליא.

⁷³⁰ עי' דע"ה ח"א כד ע"ג. ועי' שם ח"ב ק ע"א שמביא מקור לזה מבהגר"א על ספד"צ ד ע"ד ד"ה ביה סליקו. ועוד עי' לעיל הערה 261 בענין אור דנפיק מאויר.

⁷³¹ עי' שער הכוונות (עב ע"ד), ז"ל, ועתה נבאר פרטי המדריגות שיש בענין הריח כי הלא הריח עצמו קודם הכנסו תוך החוטם אז הוא בבחי' א' ואז נקרא ריח בלבד והוא ענין הדינין שהוא בחי' האחורים הפשוטי' משם אלהים כזה א' אל אלה אלהי אלהים שהם בגי' ר' ועם ה' אותיו' פשוטות של אלהים ועם י"ג אותיות במילואו הרי הכל בגי' ריח וזו מדריגה א'. ואחר כניסתם אל תוך החוטם נק' ניחח מלשון נחת רוח כי אז מתחילים.

מציאותם ג"כ, כי כ"ז נשאר לאדם הראשון לתקן. אך מה שנשאר שם, הנה היו ג"כ רק בתכלית המיעוט, והרי נתקן ע"י אור המ"ה דהמצח ביטול הקליפות הרבה מאד, כי הוא אור מקיף כנז', והם נכונים מאורו. וכך הנה נתקן על ידו עוד, כי הנה בירר והעלה את הניצוצין הראשונים דהש"כ ופ"ר ורפ"ח את הצורך מהם לתיקון מעשה בראשית, הנה בירר אותם מזוהמתם ג"כ, והעלה אותם למעלה.

והרי נעשה על ידו ב' תיקונים: אחד, ביטול הקליפות כנז'. והשני, בירור הניצוצין הנז'. וכ"ז היה ע"י אור המ"ה שהאיר דרך המצח, שהוא מאור הגנוז עצמו אשר יצא ונולד מהיחוד דהאורא ומ"ס, אשר ע"י בקיעת הקד"א שנעשה ביום ראשון. אמנם הנה האור הגדול הזה עצמו, הנה הוא חזר ונתעלם תיכף, כי הנה חזר ונסתם האורא תיכף ע"י הקד"א בהיום הראשון גופה. והרי חזר ונגנז האור הראשון ביום הראשון עצמו, כי חזר ונגנז בתוך הקד"א שמקיפו בכל סביבו, והוא גנוז וטמיר בתוכו, והרי הוא נסתר ונעלם על ידו. והנה אינו מאיר מאז ולהלאה אלא רק דרך הקד"א, ונמשך הארתו ג"כ תמיד רק דרך המצח, והוא רעוא דרעוין הנזכר בכל מקום (בספד"צ פרק א' ע"א, ובאד"ר קכט ע"א, ובאד"ז רפח ע"ב, ובדברי הרב בשער הכוונות דף עה ע"א בכוונת מנחת שבת). והנה כ"ז הוא ענין מציאות ופעולת דבחי' הגילוי אור הגדול דהשם מ"ה שנתגלה והאיר דרך המצח מבחוץ, אשר הוא רק בבחי' אור מקיף. כי הנה הוא אינו מתלבש בכלי כלל, וכך אורו הגדול הנמשך ממנו ומתגלה למטה בעת הזכות והרצון שהוא הרעוא דרעוין, הנה הוא ג"כ בלתי התלבשות כלל, כי הנה הוא מאיר ומזהיר לכל הזוכים אליו רק בבחי' אור ונשמה לבד מבחוץ להגוף ובבחי' אור מקיף, אלא שמתעלה הגוף על ידו ג"כ, ע"י שמוככו מבחוץ לפניו, אבל הוא עצמו הרי הוא בלתי התלבשות כלל ובבחי' אור ונשמה לבד.

אמנם אור המ"ה העיקרי, אשר הוא השתתף עם הב"ן, והם המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם שניהם נבנה ונעשה כל האצילות, הנה הם שניהם הם נתחדשו ויצאו בעת התיקון רק דרך פנימיות הא"ק, והם רק תולדות היסוד שבו, כי הם יצאו מהיסוד דא"ק בסוד החסד דאתגליה בפומיה דאמה⁷³². ועל ידן הנה נבררו ועלו כל הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח את הצורך מהם לכל המציאות דמעשה בראשית, הנה נבררו ועלו על ידן ביום ראשון, אלא שנשלמו ונתקנו כל א' ביומו. אבל עכ"פ כי עיקרן דהמ"ה וב"ן הכלליים הם נולדו ויצאו מהיסוד דא"ק ביום הראשון דמע"ב ובסוד החסד דאתגלייא בפום אמה. והנה סיבת לידתו הנה הוא עליית הניצוצין הראשונים אשר נבררו ועלו ע"י אור המ"ה דהמצח כנ"ל. והנה היה עלייתם בבחי' עליית מ"ן והתעוררו בהיחוד דהאורא ומ"ס להמשיך משם עוד תוספות אור וברכה, אור ומוחיין באור המ"ה העליון הנ"ל אשר יצא ונולד מיחודם, אשר ע"י בקיעת הקד"א כנ"ל. ועי"ז הנה נמשך מאותו אור העליון דהמ"ה הנ"ל העומד בגלגלתא דא"ק תוספות אור ומוחיין בהמוחיין דהא"א שבא"ק. והנה היה אותו התוספות אור ומוחיין כלול מאורות רבים, היינו אור המ"ה העיקרי והכללי ואור הט"ר דב"ן וכל אורות המלכים שמיתו שהם מהמלכיות דב"ן, והניצוצין הראשונים אשר עלו ע"י אור המ"ה דהמצח, הנה כל זה היה כלול בהתוספות אור ומוחיין הנז' הנמשך ונתוסף בהמוחיין דהא"א שבא"ק, אשר הם התייחדו עתה ג"כ ביחוד עצום ע"י הגילוי דאור א"ס שנתגלה עתה עליהם לצורך התיקון דמע"ב בעליית (קב ע"ב) המ"ן מהבירור דאורות המלכים שמיתו. והנה ע"י היחוד הראוי דהא"א כנז', הנה נמשך כל אותו התוספת אור ומוחיין הנזכר הנתוסף וניתן בהמוחיין שלהם, הנה נמשכו הם דרך כל פנימיותם בסדר אור מים רקיע וק' ברכאן, ונולדו ויצאו מהיסודות דא"א שבא"ק, שהוא כללות היסוד דא"ק, ויצא אז כל האור הגדול הזה הכלול מכל האורות רבים

ועי' שם לעיל מזה: דע כי ענין הריח הוא בחי' הגבו' המתפשטות למטה שחוזר' להתמתק בשרשם בסוד הריח כי הנה מקום ה' גבו' הוא בה' מקומות כנז' באדרת נשא והם חוטמא פומא דרועין ידן אצבען וחוטמא הוא העליון שבכולם וכשהגבו' מתקבצו' ועולות ונכנסות בסוד הריח דרך נקבי החוטם הנה הם עולו' עד המוח הנקרא דעת אשר שם עטרא דגבו' שהיא שורש כל ה' גבורות כנודע ואז הם מתמתקים שם כנודע כי אין הדינין מתמתקים אלא בשרשם וכמבואר אצלנו בסוד פרה אדומה.
732 עי' אד"ר קמב ע"א ובהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

הגז, ונולד ויצא מהיסוד ולחזין, ובסוד החסד דאתגלייא בפומיה דאמה, והוא המ"ה הכללי והעיקרי, שהוא תולדות היסוד דא"ק, ונמשך ויצא הוא דרך כל פנימיותו, והוא המ"ה העיקרי אשר על ידו נעשה כל התיקון.

ונקרא בשם מ"ה הגם שהוא כלול מכל הבין הכללי ג"כ כנ"ל, כי כאשר שהם שניהם ביחד, נקראת היא על שמו כמו"ש בזוה"ק בראשית (מט ע"א) ופ' תרומה (קלח ע"א וקמו ע"ב) ובכ"מ.

ועכ"פ הוא כי עיקר אור המ"ה דהתיקון, הנה הוא אור המ"ה שהוא תולדות היסוד, והוא ג"כ סוד הדעת עלאה רזא דמתקלא הנמשך מאור א"ס המיוחד את הכל⁷³³, והוא תמיד בפנימיות כולם הנושא את כולם. ועליו הנה אמר אליהו ז"ל בתפילתו (תיקון יט ע"א) מלנאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארה אצילות⁷³⁴, שהוא פנימיות האצילות ונשמתו, והוא המ"ה דהתיקון, ור"ל על אור המ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד, כי הוא נמשך ויצא דרך כל פנימיות א"ק. אבל האור המ"ה דהמצח הנ"ל, הנה הוא רק בבחי' אור מקיף, ועיקר התיקון הוא לעולם באור הפנימי כנודע. אמנם הוא, כי הנה גם אותו אור המ"ה הפנימי, הנה גם הוא חזר ונגזז תיכף ביום הראשון עצמו, ונגזזתו הוא ביסוד, שאורו העיקרי הבריק ונצטמצם תיכף, ונשאר בו גופה בסוד (תהלים צו יא) אור זרוע לצדיק, ע' פ' תרומה (קסו סע"ב) ובפ' פקודי (רכ ע"ב) ובכ"מ. והוא ג"כ סוד אמרו צדיק כי טוב (ישעיה ג י), כי בו גזז האור הראשון הנאמר עליו (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב, וכמ"ש בפ' בראשית (דף ל ע"ב).

וכן שורשו טמיר וגניז ג"כ בנשמת כל צדיק וצדיק אשר גם בעוה"ז, כמ"ש בזוה"ק פ' תרומה (קמו ע"א) רזא דרזין לידעי חכמתא כד אסתלק ברעותא דסתרא דכל סתרין למעבד יקרא ליקריה (ר"ל להמציא התלבשות לאור הגנוז כדי להתגלה על ידו למטה בגילוי כבודו ית"ש) אנשיב רוחא חדא מנקודה עלאה (הוא חכמה אבא, היוצא מאוירא עלאה אור הגנוז, כמ"ש בפ' בראשית (טז ע"ב) ונפח ממנו רוחא חדא, וע"ד שכתוב (בראשית ב ז) ויפח באפיו כו', והוא כביכול משורש הרוח שבקרבו, והוא רוח אלהים חיים רוח הקודש, והוא אור הגנוז ע' ספר יצירה פרק א משנה ט בהגר"א שם⁷³⁵) ושוי תקוניה לאתישבא בהאי עלמא כו' שלימו דתקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא כו' הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם⁷³⁶ (בתוכו לא נאמר אלא

⁷³³ עי' ריש בהגר"א על ספד"צ.

⁷³⁴ עי' לעיל כד ע"א פירוש, שעל פיו מתנהג האצילות.

⁷³⁵ ז"ל יא ע"א: ובסוד כל העולמות הוא אויר קדמון, שהוא אמצעי בין המאציל הראשון ובין כל העולמות, שעל האויר הקדמון א"א לומר אדם אפילו לשבר את האוזן ולא שם וכנוי. וכו' ובאדם הוא השכל שבגלגולת שכולל הג' מוחין כידוע וכן בשנה (חסר). והוא רוח הקדש לפי שהוא אמצעי בין הבורא ובין הנבראים, והוא אור הגנוז שבה יכולין לראות מסוף העולם עד סופו, וגנזה לצדיקים (חגיגה יב ע"א), כי ברוה"ק יכולין להשיג מסוף העולם ע"ס זהו בעולם.

⁷³⁶ ז"ל בשלימות: ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו' רזא דרזין לידעי חכמתא כד אסתלק ברעותא דסתרא דכל סתרין למעבד יקרא ליקריה אנשיב רוחא מנקודה עלאה דנגיד מלעילא לתתא ושוי תקוניה לאתישבא בהאי עלמא אמאי בגין דאי לא יהא עקרא ושרשא בהאי עלמא לא יהא מאנא לארקא בהאי עלמא כלל ואי לא יריק להאי עלמא מיד אתאביד ולא יכיל לקיימא אפילו רגעא חדא אבל בגין דתקוניה איהו מהאי עלמא אתמלי מסטרא חדא לארקא להאי עלמא ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עלאי וכלא אתזנו מניה כחדא שלימו דתקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך וירד ומהללאל הו בעלמא וכד אסגיא חייבי עלמא אעדו ההוא שלימו מניה לבתר דאתאבידו אתא נח ואשלים ליה אתו דור הפלגה אעדו ההוא שלימו מניה אתא אברהם ואשלים ליה אתו אנשי סדום ואעדו ליה אתא יצחק ואשלים ליה אתו פלשתים וחייבי דרא ואעדו ליה מניה אתא יעקב ובנוי ערסא שלימא ואשלימו ליה.

נפקו מארעא קדישא ונחתו למצרים ובגיניהו אתעכבת תמן ובגין דאהדרי תמן ישראל לעובדין דמצראי אתכפיא ואתעדי ההוא שלימו עד דנפקו ממצרים ואתו למעבד משכנא אמר קודשא בריך הוא רעותי לדיירא בנייכו אבל לא יכילנא עד דתתקנון ההוא רוחא דילי דישרי בגווייכו הדא הוא דכתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ודא איהו רזא דכתיב ויקחו לי תרומה אמר משה לקודשא בריך הוא מאן יכיל למיסב לה ולמעבד לה אמר ליה משה לא כמה דאת חשיב אלא מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו' מההוא רעותא ורוחא דלהון תסבון לה ותשלמון לה כד אתא שלמה אתקין לההוא רוחא בשלימו דלעילא דהא מן יומא דאשתלים לתתא ביומוי דמשה לא אעדיאו ההוא שלימו מניה (עד דאתא שלמה) כיון דאתא שלמה

בתוכם), וע' הגר"א בזה בתיקונים (תיקון ג"ח דף קו סע"ג⁷³⁷). ועכ"פ הוא כי בנשמת הצדיקים הנה הוא טמיר ונגזיז לעולם אור הראשון דמע"ב הנאמר בו (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב, והוא מה שנאמר (ישעיה ג י) אמרו צדיק כי טוב. אמנם הוא רק נעלם בהם, ר"ל בנשמתם, ומשתמשים עתה רק בתמצית אורו ולאט לאט לפי ערך מדרגת כל צדיק. וכן הוא בצדיק דלעילא, כי עומד עתה גנוז בו, ואינו נמשך ממנו רק תמצית הארה דרך צדדי דופני העטרה, והיא החסד שמנהיג בו כל הדורות. אבל אורו עצמו, הנה הוא חזר ונגזז בו ביום הראשון גופה, ואמרו בהקדמת זוהר בראשית (דף ד רע"א) כי נמל קוב"ה מ"ה ושדי באבר ואתעביד אברהם⁷³⁸, והוא החסד דאתגלייא בפום אמה⁷³⁹ ביום הראשון דמעשה בראשית, אבל הוא נגזז תיכף ביום הראשון גופה, וכמ"ש בפ' פקודי (דף רכ ע"ב) והוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב"ה. והיה זה ביום הראשון עצמו, וכמו שמפורש בתורה (בראשית א ד) וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל, גנוז לצדיקים לעת"ל כנודע (חגיגה יב ע"א). וכן הוא בזוה"ק תרומה (קמח סע"ב) והוא אור לא שמש בעלמא בר יומא קדמא ולבתר אתגניז ולא שמש יתיר כו' ע"ש⁷⁴⁰. והיה זה ביום הראשון גופה וכמו שמפורש בתורה, ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא רק דרך צדדי דופני העטרה כנז'.

אשתדל לאשלמא ליה לעילא ושאר ליתא לאתקנא חזו דעלמא עלאה לאתקנא מההוא חזו עלמא תתאה ודא איהו אשר לשלמה.

תרגום: ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו' סוד הסודות ליודעי החכמה כשעלה ברצון סתר כל הסתרים לעשות כבוד לכבודו השיב רוח מנקה עליונה ששופעת מלמעלה למטה ושם תקונו להתישב בעולם הזה למה בשביל שאם לא יהיה עקר ושרש בעולם הזה לא יהיה כלי להוריק בעולם הזה כלל ואם לא יריק לעולם הזה מיד נאבד ולא יכול לעמד אפילו רגע אחד אבל משום שתקונו הוא מן העולם הזה מתמלא מצד אחד להוריק לעולם הזה ומצד אחר להוריק למלאכים העליונים והכל נזונו ממנו כאחד.

שלמות התקון של הרוח הזו רוחות הצדיקים בעולם הזה רוח זו נשלמה בזמן שחנך וירד ומהלאל היו בעולם וכשהתרבו הרשעים בעולם זזה השלמות ההיא ממנו אחר שאבדו בא נח והשלים אותו בא דור הפלגה והזיז אותה שלמות ממנו בא אברהם והשלים אותו באו אנשי סדום והזיזו אותו בא יצחק והשלים אותו באו פלשתים ורשעי הדור והזיזו אותו ממנו בא יעקב ובניו המטה השלמה והשלימו אותו.

יצאו מהארץ הקדושה וירדו למצרים ובשבילם התעכבה שם ומשום שחזרו שם ישראל למעשי המצרים נכנעה וזזה אותה שלמות ממנו עד שיצאו ממצרים ובאו לעשות משכן אמר הקדוש ברוך הוא רצוני לדור ביניכם אבל לא יכול עד שתתקנו אותה רוח שלי שתשרה ביניכם זהו שכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וזהו סוד הכתוב ויקחו לי תרומה אמר משה לקדוש ברוך הוא מי יכול לקחת אותה ולעשות אותה אמר לו משה לא כמו שאתה חושב אלא מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו' מאותו רצון ורוח שלהם תקחו אותה ותשלימו אותה.

⁷³⁷ עיי"ש שמביא בשם זה תרומה ומוסיף ושכנתי בתוכם ולא בתוכו, ז"ל, ור"ל דושכנתי בתוכם, ר"ל בתוך בני ישראל, דעיקר בנין הוא רוחיהון דצדיקא, וקיימא בהמ"ק בזה, וכל תיקון השכינה הוא נשמתין דצדיקא בהאי עלמא, דהוא התפשטות רוחא דילה.

⁷³⁸ תרגום: ולקח הקדוש ברוך הוא מ"ה זרק באב"ר ונעשה אברהם.

⁷³⁹ עי' אד"ר קמב ע"א ובהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

⁷⁴⁰ ז"ל בשלימות: כתיב (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור אמר רבי יוסי ההוא אור אתגניז ואיהו אזדמן לגבי צדיקא לעלמא דאתי כמה דאוקמוה דכתיב (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק לצדיק ודאי סתם וההוא אור לא שימש בעלמא בר יומא קדמא ולבתר אתגניז ולא שימש יתיר.

רבי יהודה אומר, אלמלי אתגניז מכל וכל לא קאים עלמא אפילו רגעא חדא אלא אתגניז ואזדרע כהאי זרעא דעביד תולדין זרעין ואיבין ומניה אתקיים עלמא ולית לך יומא דלא נפיק מניה בעלמא ומקיים כלא דביה זן קודשא בריך הוא עלמא ובכל אתר דלעאן באורייתא בלילא חד חוטא נפיק מההוא אור גניז ואתמשיך על אינון דלעאן בה הדא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי והא אוקימנא יומא דאתקם משכנא לתתא מה כתיב (שמות מ לה) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן מאי הענן חד חוטא הוה (נ"א עמודא דעננא) מההוא סטרא דאור קדמא דנפק בחדוה בכולא (דכלה) כד עאלת למשכנא דלתתא ומההוא יומא (קדמא) לא אתגלי אבל שמושא קא משמש בעלמא ואיהו מחדש בכל יומא עובדא דבראשית.

תרגום: כתוב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור אמר רבי יוסי אותו אור נגזז והזדמן לצדיקים לעולם הבא כמו שבארוה שכתוב (תהלים צו) אור זרע לצדיק לצדיק ודאי סתם ואותו האור לא שמש בעולם פרט ליום הראשון ואחר כך נגזז ולא שמש יותר.

רבי יהודה אומר אלמלא נגזז מכל וכל לא עומד העולם אפילו רגע אחד אלא נגזז ונזרע כזרע הזה שעושה תולדות זרעים ופרות וממנו התקיים העולם ואין לך יום שלא יוצא ממנו בעולם ומקיים הכל שבו הקדוש ברוך הוא זן את העולם ובכל מקום שעוסקים בתורה בלילה חוט אחד יוצא מאותו אור גנוז ונמשך

אמנם בכל הששת ימי בראשית כולן הנה היה משמש והולך היום הראשון בתוקף אורו, אשר הן מאור המ"ה המקיף שהאיר דרך המצח והן מאור המ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד בסוד (קב ע"ג) החסד דאתגלייא בפומיה דאמה, הנה היה משמש והולך היום⁷⁴¹ הראשון בכל תוקף הב' מיני אורות הללו עם כל הששת ימי בראשית כולם. ונתתקן עי"ז כל מעשה בראשית מהמ"ה וב"ן הכלליים, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (מו ע"א) ההוא יום דנפק אור קדמאה אתפשט בכלהו יומי כו' יומא קדמאה אזיל עם כלהו וכלהו ביה כו'⁷⁴², כי נכללו זב"ן, והוא אור המ"ה ששימש בהששת ימי בראשית ונתקנו ונעשו עי"ז כל מעשה בראשית. אמנם עכ"ז, הנה היה חלוקות שונות באופן שימוש בין קודם מיעוט הירח שהיה ביום ד' לבין אחר המיעוט הירח, וכן בין קודם שנברא אדם הראשון לבין אחר שנברא, וכמו שבארנו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד' ע"ש. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי אור המ"ה דהמצח עם אור המ"ה שהוא תולדות היסוד הנה משרשם הם אחד, כי שניהם הם מהגילוי דאור הגנוז שהוא אורא עלאה הגנוז בקד"א אשר נתגלה אז להתייחד הוא עצמו בהמ"ס, שהוא היחוד דע"ב וס"ג, ונולד מזה אור המ"ה. אמנם הנה הוא נתחלק לשנים, אור מקיף ואור פנימי, והאור המקיף הוא אור המ"ה אשר דרך המצח והוא הרעוא דרעיון⁷⁴³, והאור הפנימי הוא אשר נמשך ממנו דרך כל פנימיות א"ק ויצא מהיסוד שבו, והאיר והבריק לפי שעה בסוד החסד דאתגלייא בפומיה דאמה. והרי הם משרשם אחד, אך בגילויים הם שנים. אמנם הנה גילויים ממש היה רק ביום ראשון, אבל נגזרו שניהם תיכף, אלא שיום ראשון היה משמש והולך עם כולם, ועי"ז נתקנו ונעשו כל מעשה בראשית. ועיקר תיקונם הוא ע"י אור המ"ה הפנימי, כי אור המקיף הוא רק מה שמאיר עליהם מבחוץ לזככם ולהאירם תמיד באור פני מלך חיים.

ונשלים דברינו בעוד דיבור אחד, והוא בביאור הדברים מה שאמרנו לעיל איזה פעמים, שע"י הארת אור המצח הנה נתבררו ועלו הניצוצין הראשונים וכנ"ל. וכוונתינו הוא, כי הרי ברור כל הניצוצין הצורך מהם למע"ב כולם, הרי נעשה באמת ג"כ רק ע"י המ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד, וכמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ב) ובשבירת הכלים (פרק ח), וכנודע שעיקר התיקון הוא לעולם ע"י אור הפנימי, כי הוא עיקר הנשמה המחיה את הגוף. אך מ"ש הרב בשער

על אותם שעוסקים בה זהו שכתוב יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי והרי בארנו ביום שהוקם המשכן למטה מה כתוב ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן מה זה הענן חוט אחד היה (עמוד הענן) מאותו צד של האור הראשון שיצא בשמחה בכל (של הכל) כשנכנס למשכן שלמטה ומאותו יום (ראשון) לא נגלה אבל שמוש משמש בעולם והוא מחדש בכל יום מעשה בראשית.
⁷⁴¹ נדצ"ל ביום.

⁷⁴² ז"ל בשלימות: ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (בראשית א ה) ויהי ערב מסטרא דחשך ויהי בקר מסטרא דאור ומגו דאינון משתתפי כחדא כתיב יום אחד רבי יהודה אמר מאי טעמא בכל יומא ויומא כתיב ויהי ערב ויהי בקר למנדע דהא לית יום בלא לילה ולית לילה בלא יום ולא אבעון לאתפרשא אמר רבי יוסי ההוא יום דנפק אור קדמאה אתפשט בכלהו יומי דכתיב בכלהו יום א"ר אלעזר משמע דכתיב בכלהו בקר ולא בקר אלא מסטרא דאור קדמאה רבי שמעון אמר יומא קדמאה אזיל עם כלהו וכלהו ביה בגין לאחזאה דלאו בהו פרודא וכלא חד ויאמר אלה"ם יהי אור (שם ג) יהי (ד"א ל"ג אור) אתפשטותא דהאי אור לתתא ואלין אינון מלאכין דאתבריו ביומא קדמאה אית לון קיומא לאתקיימא לסטר ימינא וירא אלה"ם את האור כי טוב (בראשית א ד) את לאתכללא אספקלריאה דלא נהרא עם אספקלריאה דנהרא דאתמר (ד"א ביה) כי טוב א"ר אלעזר את לאתכללא (ד"א לאכללא) ולאסגאה כלהו מלאכין דאתיין מסטרא דאור דא וכלהו נהרין כקדמיתא בקיומא שלים.

תרגום: "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד". "ויהי ערב" מצד החושך, "ויהי בקר" מצד האור, ומתוך שהם משתתפים כאחד כתוב "יום אחד". רבי יהודה אמר, למה כתוב בכל יום ויום "ויהי ערב ויהי בקר", לדעת שהרי אין יום בלי לילה ואין לילה בלי יום, ולא רוצים להפרד. אמר רבי יוסי, אותו היום שיצא אור ראשון, התפשט בכל הימים, שכתוב בכולם יום. אמר רבי אלעזר, משמע שכתוב בכולם בוקר, ואין בוקר אלא מצד של אור הראשון. רבי שמעון אמר, יום ראשון הולך עם כולם וכולם בו, כדי להראות שאין בהם פירוד והכל אחד. "ויאמר אלהים יהי אור", יהי (אור) התפשטות האור הזה למטה, ואלה הם המלאכים שנבראו ביום הראשון, יש להם כח להתקיים לצד ימין. "וירא אלהים את האור כי טוב", "את", לכלול את האספקלריה שלא מאירה עם אספקלריה מאירה, שנאמר (בו) "כי טוב". אמר רבי אלעזר, "את" לכלול (להכליל) ולרבות את כל המלאכים שבאים מצד האור הזה, וכולם מאירים כבתחילה בקיום שלם.
⁷⁴³ עי' ספד"צ ו ע"ב שזה תיקון ד' דת"ג.

התיקון (פרק ב) כי ע"י אור המ"ה דהמצח הנה נתבררו מהנקודות דס"ג מה שיוכל לברר מהם, הנה הכוונה הוא כי לא נתבררו על ידו אלא רק הניצוצין הראשונים והעליונים, שהם הניצוצין דעתיק וא"א, כי הם ג"כ רק בבחי' מקיפים לעולם כנודע, לכן היה בירורם ג"כ ע"י אור המ"ה המקיף. והאמת הוא כי תיקונם בשלימות גם דהעתיק והא"א, כל סדר מציאותם ושלימותם הנאמר בהם בכל דרושי הרב אשר בשער עתיק ובשער א"א, הנה כ"ז נעשה בהם ג"כ רק אח"כ, שהוא אחר שיצא אור המ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד ועל ידו דוקא, כי לעולם הוא שיעקר התיקון להמציאות דכל פרצוף הוא לעולם רק ע"י אור הפנימי, כי הוא עיקר הנשמה המחיה ומעמיד ומתקן את הגוף. ומה שנעשה ע"י הארת אור המצח שהוא אור המ"ה המקיף, הנה הוא רק עלייתם לבד מה שעלו למ"ן וכנ"ל בדברינו. אמנם לא עלו ע"י אור המ"ה המקיף אלא הניצוצין דעתיק וא"א לבד כנ"ז, והם הניצוצין הראשונים שאמרנו. וע' סדר תיקונם בכלל בשער התיקון (פרק א ופרק ה) ובמאמרי רשב"י (פ' פקודי דף לג ע"ג וע"ד) והבן ודע כ"ז וה"י יכפר.

[ה]

הנה אמרנו כי סיבת יציאת המ"ה הכללי וגילוי הנה היה עליית המ"ן דאורות המלכים וכן הניצוצין שלהם אשר עלו למעלה כנ"ל, ונבאר עתה את סדר עלייתם וכן ירידתם אח"כ בהתוספות אור וברכה שקבלו למעלה איך שהיה הכל ע"פ סדר היחוד והתיקון בכל פרטות הפרצופים כולם. אמנם הוא, כי הרי אמרנו שעלייתם הנז' הנה הוא מההסתלקות הב' אשר להאצילות החלק א' שבו וכנ"ל אות ב', והנה היה סדר עלייתם ע"פ אותו הסדר ממש אשר בארנו לעיל כלל י"ב בההסתלקות הא' אשר להאצילות ע"ש ענף ב' ג', אלא הוא כי ההסתלקות הא' הנה באשר שהיה שם הכוונה לצורך תוצאות כל עולם הנקודות ותולדותיה, הנה היה אז כל אותה ההסתלקות עם כל עניניה שלא בסדר היחוד כלל וכמו שבארנו לעיל ענ"ב בארוכה.

אך {קב ע"ד} ההסתלקות הב' דענינינו, החלק הא' שבו שהוא עליית האורות והניצוצין הנ"ל אות בג"ד, שהיה כל עלייתם לכוונת צורך תולדות אור התיקון, הנה היה מעתה ההסתלקות הזה וכל פעולותיה הכל בסדר היחוד הראוי היותר אפשרי, כי הנה נתגלה מעתה אור א"ס להתייחד בכלם, ועי"ז הנה נתייחדו הם כולם ג"כ זב"ז בתכלית היחוד, וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון. והנה היה כל אותה העלייה וההסתלקות דענינינו באותן האורות והשמות כולם אשר בארנו לעיל כלל י"ב בההסתלקות הא', אלא כי עתה ע"י הגילוי דאור א"ס בהם, הנה היה כל עלייתם ע"פ סדר היחוד. וכן באותן האורות והשמות אשר עלו שם, הנה התייחדו הם כולם ג"כ בכל הראוי, וכן התוספות אור וברכה שהוא תוספות אור ומוחין שנתוסף בכלם ע"י עלייתם למ"ן, וכן תולדותם אשר נולד מהם עי"ז, וכל דרך ירידתם וכל תהלוכותיהם אשר מלעילא לעילא עד סוף תיקונם במציאותם הראוי לכל אחד ואחד, הנה היה מעתה הכל ע"פ סדר היחוד והתיקון וכל הח' חסרונות דהיחוד שאמרנו לעיל ענ"ב (ע"ש אות ה') בההסתלקות הא' אשר לצורך הנקודות, הנה נתקנו עתה כולם ע"י הגילוי והיחוד דאור א"ס בהם, והיינו כי הנה היה עליית המ"ן, שהם האורות והניצוצין דהמלכים שמיתו, שהוא ההסתלקות הב' הנז', אשר חזרו ועלו בבחי' עליית מ"ן להא"א שבא"ק, הנה היה אז ע"פ סדר היחוד דהא"א בכל הראוי. וכן נעשה במכל שכן אז ג"כ כל היחוד הראוי באורא ובוצינא⁷⁴⁴, שהם השורשים דהא"א, ונתגלה עי"ז אור הגנוז מהאורא לבוצינא, ונולד עי"ז אור המ"ה המקיף שהאיר דרך המצח. ומזה נמשך ג"כ אור המ"ה הפנימי דרך הא"א שבא"ק, בסוד החסד דאתגליא בפום אמה, הכל רק ע"י היחוד העצום שבא"א. והנה נעשו עי"ז המלכי יושר שמאבא עם המלכי עגולים שמאימא לאחד ממש, בכל פרצוף ופרצוף ובכל ספי' וספי' שבו, וכמו שבארנו ענין יחודם הראוי לעיל ענ"ב אות ה' ע"ש ותבין. ונתייחדו בכל פרצוף ובכל ספי', וכנודע שכל א' הוא כלול מיושר ועגולים, והרי היה מתוקן כאן מכל הג' חסרונות הראשונים שהיה בהנקודות שכתבנו לעיל ענ"ב תחילת אות ה' ע"ש.

⁷⁴⁴ עי' בהגר"א על ספד"צ ו ע"א ד"ה והכלל הוא הו"ד לעיל הערה 170.

וכן ע"י היחוד העצום אשר נעשה עתה בהאו"א מכל וכל, וכן עליית המ"ן הגז' וכל ירידתם אשר חזרו וירדו עתה דרך האו"א שבא"ק, שהיה עתה הכל ע"פ סדר היחוד בכל הראוי, הרי נתתקן עי"ז כל הד' הסרונות שהם חסרון ד' ה' ו' ז' אשר כתבנו שם ע"ש. הרי היה הכל כאן מתוקן בשלימות, ובפרט החסרון הח' אשר אמרנו שם מההעלם דאור א"ס אשר היה אז גם למעלה, ועי"ז היה נעלם אז היחוד הראוי ג"כ אשר מאוירא לבוצינא בהרישין דא"ק. וזה הנה היה באמת עיקר הסיבה לכל החסרונות כולם שהיו אז, כי שם הנה הוא הכוונה על הכל, ובסוד (מנחות כט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני וכמו שכתבנו שם. אמנם עתה שהוא בעת התיקון דמעשה בראשית, הרי נתגלה בגילוי וטובו ית"ש, והוא אור הגנוז אשר נתגלה בעת התיקון, ונמשך אורו מאוירא לבוצינא, ונתגלה עי"ז בהגילוי והיחוד דאור א"ס בכולם. והרי נתתקן עתה ונשלם מכל החסרונות דהיחוד שאמרנו שם, כי היה נמשך ונעשה כל הסדר דמעשה בראשית הכל בתהלוכות היחוד הראוי בכל אחד ואחד מהם.

אמנם סדר עלייתם דהאורות המלכים והניצוצין שהיה עלייתם בבחי' עליית מ"ן, וכן חזרתם בכל התוספות אור וברכה שקבלו למעלה בתוספות מרובה על העיקר הרבה, והוא אור המ"ה והט"ר דב"ן, אשר בזה נשלמו המלכים והניצוצין ונתייחדו ויצאו כולם יחד מהיסודות דאו"א שהוא היסוד הכללי דא"ק, בסוד החסד דאתגלייא בפומיה דאמה וכנ"ל אות ג' ד', הנה סדר עלייתם וחזרתם הנה היה הכל באותו הסדר ממש אשר כתבנו לעיל כלל י"ב ענף ב' ג'. והיינו כי הנה מבואר הוא בדברינו שם וכן בכ"מ, כי המציאות דהאו"א שבא"ק הנה הם הב' מיני שמות ס"ג אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר בסי' ו' שם אות כ"ב {קג ע"א} ובסי' ט אות ל"ד, כי הנה אותן הב' שמות ס"ג הם כלולים כל א' ג"כ מד' שמות עסמ"ב, והם תופסים בא"ק מהגרון שבו עד הטבור שבו, כי מהטבור עד סוף הרגלין שהם הנה"י שבו, והם נעשין בו ע"י התפשטות הא' דלהאצילות ע' לעיל כלל ו' ענ"א, הנה נעשה שם אחר התיקון כל המציאות דהאצילות עצמו, שהוא כללות המ"ה וב"ן הכלליים שהם תולדות היסוד שנולד ביום ראשון בסוד החסד דאתגלייא בפום אמה כנ"ל אות ג' ד'. ולכן הוא מקום האצילות מהטבור ולמטה, כי שם הוא התחלת היסוד, כי התחלתו הוא מהטבור על ב' הכליות כמ"ש הגר"א בתיקונים (דף ג' סע"ד), ולכן הנה מתחיל האצילות שהוא הכתר שבו מהטבור דא"ק ולמטה כמ"ש בשער התיקון (ריש פרק ג) ובכ"מ, כי שם הוא התחלת היסוד דא"ק שהוא המקור לכל האצילות, וע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ג'. ומתחיל היסוד שהוא המקור דהאצילות מהטבור דא"ק, ושם מסתיימים האו"א שבא"ק, שהם מהגרון שבו עד הטבור שבו, והם כללות הב' שמות ס"ג אשר בסי' ו' אות כ"ב ובסי' ט' אות ל"ד. והנה הם כלולים כל א' מעסמ"ב, שהם הד' פרצופים או"א זו"ג שבכל א', ומסתיים עיקרם במקום הטבור דא"ק. אמנם ע"י התפשטות הא' וההסתלקות הא' שנעשה מהטבור ולמטה המקום דאצילות, והוא ע"י הרשימו והעביות שנשאר שם מההתפשטות דהנה"י שהם הזו"ן דהאו"א שבא"ק, ור"ל הזו"ן הפרטיים דהע"ב וס"ג שבהם, כי הנה הם הנה"י שנתפשטו ממקום הטבור ולמטה לצורך ההתפשטות הא' דלהאצילות, ע' לעיל כלל ו' ענ"ג.

ואחר ההסתלקות הא', הנה נשאר שם מהם הרשימו והעביות שהוא המקום דהאצילות ע' לעיל כלל י"ב ענ"א, והנה שם באותו המקום ירדו אח"כ כל הנקודות, וכן אחר מיתת המלכים הנה עמדו שם כל האורות דהנקודות בכל הסדר המבואר בדברי הרב בשבירת הכלים (פרקים ג ד). והנה כאשר עלו האורות למ"ן לצורך התיקון כמבואר בשער התיקון (פרקים א ב), הנה היה עלייתם בתחילה בהיסודות דהאו"א שהוא היסוד הכללי דא"ק הנעשה מההתפשטות הא' כמ"ש לעיל כלל ו' ענ"א, ולכן היה תחילת עלייתם למ"ן באותו היסוד כי הוא שורשם והוא עומד עליהם, ומשם הנה עלו אח"כ בכל או"א העיקריים עד המוחין שלהם, ומשם לשרשם העליון שבהעקודים שהוא בהשמות ע"ב אשר בסי' ו' אות כ"א ואשר בסי' ט' אות ל"ג, והתעוררו עי"ז גם בכל שרשי העקודים שהוא בכל הד' שמות עסמ"ב דאות ה' ו' ז' ה' אשר בסי' ב' שם, וכן גם בשורשם אשר לעילא לעילא, שהוא בהע"ב והס"ג אשר בסי' א' אות א' ב', וזהו אשר אמר הרב בשער התיקון

(ריש פרק ב) כי אותו עליית המ"ן הנה התעורר גם בעצמותן ופנימיותן דכל אורות האח"פ, והוא מובן ע"פ דברינו כי הנה התעורר גם בהע"ב והס"ג דסי' א' אות א' ב'.

והנה באשר שהיה עתה כל עלייתם ע"פ סדר היחוד הראוי, הן באותן המ"ן עצמן והן בכל האו"א שהם כללות ה' שמות ס"ג דסי' ו' אות כ"ב ודסי' ט' אות ל"ד, וכנ"ל שהיה עתה בגילוי אור א"ס בכולם וכיחוד עצום בכולם, הנה התעורר עי"ז עליית המ"ן דענינינו שיתגלה אז האור הגנוז ויוצא מנרתיקו⁷⁴⁵, והוא כי הנה בקע האוירא את הקד"א והתייחד הוא עצמו בכל גילוי עם המ"ס, ונולד עי"ז האור המ"ה המקיף והאיר דרך המצח, וכן האור המ"ה הפנימי היה נמשך בהמוחין דאו"א וירד ונמשך ג"כ דרך כל קומתם בפנימיותם בסדר דאור מים רקיע עד היסוד, ושם נשלם בכל האור דקי' ברכאן כמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרושים הו), ויצא ונתגלה אז מהיסוד באורו עצמו ובסוד החסד דאתגליא בפום אמה⁷⁴⁶, ונתקנו עי"ז כל מעשה בראשית וכנ"ל אות ג' ד'. והרי לנו עכ"פ כי הנה בהגיע עת התיקון, הנה אז נתגלה אור א"ס והאיר בכולם ונתייחדו כולם עי"ז זב"ז ביחוד עצום, והיה עליית המ"ן ע"פ סדר היחוד דהאו"א שבא"ק בכל הראוי, ונשלמו עתה מכל החסרונות כולם דלעיל ענ"ב שהיה בעת תוצאת עולם הנקודות, והיה עלייתם ממטה למעלה עד שורשם העליון הכל בסדר היחוד הראוי. ועי"ז הנה נתגלה אור הגנוז אשר בו נתקנו ונעשו כל מעשה בראשית כולם.

[1]

אמנם מה שצריכים אנו לבאר עוד בענין עליית המ"ן דענינינו אשר לצורך התיקון שאמרנו לעיל בכל דברינו, (קג ע"ב) כי היה עליית המ"ן הן מהמלכים והניצוצין דהמלכי יושר שמאבא והן מהמלכים והניצוצין דהמלכי עגולים שמהאמא, והנה ראוי לדעת כי באמת הנה היה חלוק גדול ביניהם. והוא כי הנה נודע הוא שהמלכים דכל א' הם ו' מיני מלכים, עתיק א"א או"א זו"ן, והיה יציאתם בעולם הנקודות שלא עי"ז זווג דפב"פ כלל, אלא מכל א' בפנ"ע, ובכל הח' חסרונות דהיחודים שאמרנו לעיל ענ"ב. אך בעת התיקון, הנה חזרו ועלו, שהוא עליית המ"ן הנו, והיה אז עלייתם עי"ז הזווג דפב"פ שמאו"א, וכן בכל היחוד הראוי בהמ"ן עצמם זב"ז, כי היה עלייתם הכל ביחוד הראוי עד למעלה למעלה, וקבלו שם עי"ז התוספות אור וברכה מהאור הגנוז שנתגלה אז ויצא מהיחוד דאוירא ובוצינא, ועי"ז הנה חזרו וירדו ויצאו עי"ז הזווג דפב"פ, ונתקנו אז כולם בהיחוד דפב"פ היותר מעולה, עד שיצאו כולם בזוהר אור הגדול מאור החסד דאתגליא בפומיה דאמה, ובזה הנה עלו ונתבררו כל הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ה מכל המלכים הנו' את הצורך מהם למעשה בראשית, ונתקנו ונעשה בהם כל התיקון דהד' עולמות אבי"ע בכל מציאותם אשר יצאו בהששת ימי בראשית וכנ"ל בכל דברינו.

והנה עי"ז ראוי לדעת כי הנה היה חלוק גדול בין עליית ותיקון הניצוצין דהמלכים דהנוק' לבין עליית ותיקון הניצוצין דהמלכים דעתיק וא"א ואו"א וזו"א, וכן היה חלוק בזה גם בהנוק' עצמה בין הניצוצין דהמלכים דהנוק' שבמלכי העגולים לבין הניצוצין דהמלכים דהנוק' שבמלכי היושר. והיינו כי הנה נודע הוא שהנוק' הנה כל גילוייה הוא רק לצורך העולמות ביי"ע, ולכן היא מכונה ג"כ בשם ראשית לנבראים⁷⁴⁷, משום שממנה נבראו הכל והיא ראש לשועלים ראש הבריאה כמ"ש בהקדמת תיקונים (יב סע"ב), [וע' דברינו בספר הקדו"ש שער ז' פרק ה' אות א' ב' ושם פרק ו' אות א' ב' ג']. וכל הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ה שירדו מהמלכים דנוק', הנה הם לשורשי העולמות ביי"ע שהם מגבורות תקיפין ויש בהם אחיזה גדולה להחיצונים, ועי"ז הנה גם אחר שנתקנה הנוק' עצמה כל מה ששייך לעיקר מציאותה גופה אשר באצילות, ונתקנה היא עצמה לחזור ולצאת עי"ז היחוד דפב"פ העיקרי שבכל הפרצופים העליונים כולם, אשר הן בא"ק והן

⁷⁴⁵ עי' גמ' נדרים ח ע"ב: אין גיהנם לעולם הבא אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה שנאמר וזרחח לכם יראי שמי שמש וגו' ולא עוד אלא שמתעדנין בה שנאמר ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק והרשעים נידונין בה.

⁷⁴⁶ עי' אד"ר קמב ע"א ובהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

⁷⁴⁷ עי' לעיל הערות 139, 140.

באצילות, ונשלמה ע"י פרצופה עצמה בהיחוד דהיושר ועגולים אשר מהמלכי יושר דהאבא שבא"ק ומהמלכי עגולים דהאימא שבא"ק, וכנודע שכל פרצוף הוא כלול משניהם, וכן נשלמה ג"כ בכל מה ששייך אליה מהתיקון דאור הגנוז שהוא המ"ה והט"ר דב"ן הנמשך ויוצא מהיחוד דאורא ובוצינא, ומהיחוד דפב"פ דהא"א שבא"ק עד החסד דאתגלייא בפומיה דאמה שהוא מכללות היסוד דא"ק וכנ"ל, כי כ"ז הוא שלימות המציאות דכל פרצוף אשר נתקנו ונשלמו בכ"ז כל הפרצופים דאצילות בעת התיקון דמעשה בראשית, כי חזרו ויצאו כל אורות המלכים השייך לכל א' ע"י היחוד דפב"פ מהא"א שבא"ק, ונתייחד בכל א' היושר ועגולים כל מה ששייך אליו מהמלכי יושר דהאבא ומהמלכי העגולים דהאימא, וכן נשלם כל א' במה ששייך אליו מאור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן אשר מהגילוי דאור הגנוז, כי כ"ז הוא עיקר המציאות דכל פרצוף וכן הרי נשלמה בכ"ז גם המלכות הכללי דאצילות שהיא הנוקבא דז"א.

אמנם הנה גם אחר שנשלמה בכ"ז ונתקן כל עיקר פרצופה עצמה אשר באצילות, הנה לא היה אפשר לה להזדווג עם ז"א ולהעלות כל המ"ן שלה שהם הניצוצין השייך למציאות הנשמות דבי"ע מחמת אחיזת החיצונים שבהשרשי העולמות בי"ע ע"י שהם מגבורות תקיפין כנוז. והיו כל הניצוצין השייך למציאות הנשמות דבי"ע טבועות ומשוקעים בהם, ולא היה אפשר להם להתברר ולעלות, כי תלה המאציל ית"ש את כ"ז רק בהמעשים טובים של אדה"ר. ולא עוד, כי הנה ע"י הנה היו מוכרחים הזו"ן לעמוד ג"כ רק אחור באחור, ולא היה אפשר להם לעמוד פב"פ כלל, והוא משום כי הנה כל כח המ"ן ומ"ד דכל פרצוף המתגלה ויוצא מהכח אל הפועל ונמשך בטיפת הזרע להוליד, הנה עומד הכח ההוא בחוט השדרה שבאחוריו בהמוח שבו (כי שם הוא מתעבה בהסדר דאור מים רקיע כהראוי להולדה, אבל מצד הפנים לא היה אפשר להתעבות). ובאשר שהיה אחיזה להחיצונים בהניצוצין דמ"ן (קג ע"ג) ומ"ד השייך להנשמות דבי"ע כנוז, הנה היה להם ג"כ יניקה מרחוק גם מהאחוריים דהנוק' אשר בהאצילות, כי שם הוא השורש דאותן המ"ן ומ"ד כנוז, ע' בספר הדעה"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ב'. ולכן היו מוכרחים הזו"ן לעמוד אז עדיין רק אחור באחור כדי שיהא האחוריים נעלם ומכוסה. ועוד כי הנה ע"י עליית המ"ן הנה ניתוסף אור ומוחין מלמעלה, והם עטרין דחו"ג היורדים מהיסוד דבינה להשלים את המ"ן ומ"ד באור ומוחין להיות לפרצוף שלם. והמשכת עטרין דחו"ג הוא דרך אחוריים שהוא דרך החוט השדרא כנוז, ור"ל כי מאותן העטרין דחו"ג הנה מהם עצמן נשלם המציאות דהאחוריים וכמ"ש הרב בדרושי נקודות (תחילת פרק ו). וא"כ הרי כל זמן שלא נתבררו המ"ן ולא עלו, הרי היה חסר עדיין כל המשכת העטרין דחו"ג, ולא היה נשלם עדיין האחוריים כלל, ולכן עמדו אז הזו"ן אחור באחור, כי היו שניהם מחוברים בכותל אחור אחד המשמש לשניהם. והרי לנו מכ"ז כי ע"י שהמ"ן דהנוק' שהם הניצוצין השייך להנשמות דבי"ע הם קשים להתברר, הנה לא היה אפשר להזו"ן להזדווג כלל והיו מוכרחים ע"י ג"כ להיות רק אחור באחור.

אמנם הנה כדי להוציא את נשמת אדה"ר עם כל הנשמות הכלולים בו, הנה העלה המאציל ית"ש את הזו"ן למעלה באו"א, ונתלבשו או"א בהזו"ן בפנימיותם (כמ"ש בפנימיות וחיצוניות סוף דרוש ד, וע"ש דרוש ה, ובמוחין פרק ט, ובמ"ן ומ"ד דרוש א) ואור דאו"א הם דוחים את החיצונים, וע"י הנה נבררו ועלו המ"ן דהמלכות שהם הניצוצין השייך לנשמת אדה"ר ולכל הנשמות הכלולים בו, ונשלם ע"י האחוריים וחזרו פב"פ ונזדווגו ונתעברה אז המלכות מאותן הנשמות. וכ"ז היה בהיותן למעלה בחיק או"א, אבל אח"כ הנה חזרו תיכף למטה במקומם גופה, ושם חזרו אב"א, והיתה הלידה והיציאה דנשמת אדה"ר עם כל הנשמות הכלולים בו רק בהיותן למטה ואחור באחור, כי למטה במקומם לא היה אפשר להם לעמוד אז פב"פ, והוכרחו לעמוד אב"א. והרי נולד גם נשמת אדה"ר ג"כ רק בהיותם אב"א, ולכן היו אדם וחיה בתחילה ג"כ אב"א וכמ"ש בפ' בראשית (לה רע"א) ופ' פקודי (רלא ע"א), ומשום שהיה לידתם בלתי תיקון, שהוא רק בהיותם אב"א ע"י שליטת החיצונים שהיו שולטים אז עדיין למטה, והיה אפשר להם לעלות ולינק, הנה נתקיים בהם אז מ"ש (בראשית ד ז) לפתח חמאת רובין, וכמ"ש בזוה"ק ויקהל (ריט סע"ב), וזה היה שורש הסיבה בכל מה שנכשל אח"כ בהחטא דעין הדעת, והוא ע"י כי היה לידת והוצאת

נשמתו ג"כ רק בהיותו למטה בבחי' הקטנות ואחור באחור, ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ה' ענ"ב בארוכה בזה, וע' עוד בזה בדרוש ע"ן הדעת אשר שם בסוף ספר הדע"ה בסי' י"א וי"ד שם. אך עכ"פ הוא כי המשכת נשמתו מלמעלה וכן הבירור ועליית המ"ן מהניצוצין דהנוק' השייך לנשמתו וכן לנשמת כל הנשמות הכלולים בו, הנה זה היה נעשה ע"י עליית הזו"ן למעלה באו"א, ונתלבשו האו"א בפנימיותם ונעשה האימא לפנימיות הנוק' ונבסוד מ"ש בהקדמת זוהר בראשית (דף ב ע"א) כי אימא אוזיפת לברתא מאנהא וקשיטא לה בקישוטהא כו⁷⁴⁸], ובכחה העלתה הנוק' את המ"ן שלה ונזדווגה עם ז"א פב"פ בהיותם למעלה, ונתעברה אז מנשמת אדה"ר עם כל הנשמות הכלולים בו, אבל במקומם למטה הנה היו מוכרחים לעמוד אז רק אב"א וכנז'.

[1]

אמנם הנה יש להקשות בזה בשתיים: א' הוא, כי מאחר שכל עלייתם למעלה וזווגם דפב"פ הנה היה רק לצורך עליית המ"ן דהנשמות לבר, אבל זולת זה הנה היו במקומם למטה והיו רק אב"א, א"כ מהיכן נבראו ויצאו כל העולמות בי"ע אשר כלם הם ג"כ רק מהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר נתקנו ועלו בעליית מ"ן ע"י זווג זו"ן, וניתוסף עליהם ע"י שפע אור וברכה מאור המ"ה והט"ר דב"ן ויצאו ונולדו מהנוק' דז"א ג"כ רק בבחי' לידה ממש וכנודע וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ח סמוך לסופו), וע' בשער סדר אצילות בקיצור (פרק ג בסופו) וכן בעיבורים (פרק א) ובכ"מ, וע' בזה"ק בראשית (כב ע"א וכט ע"ב) ופשוט (קג ע"ד) הוא. וא"כ הרי מאחר שאמרנו כי זולת מה שנוגע לצורך הנשמות הנה היו אז הזו"ן אב"א ובכותל אחד לשניהם וכנ"ל, א"כ מאין נעשה כל הזווגים וכל הבירור ועליית המ"ן אשר לכל מעשה בראשית כולם זולת אדה"ר.

ב', כי הרי מאחר שהרי נתקנו ונבראו העולמות עכ"פ, והרי היה בירור להמ"ן אשר להעולמות ג"כ גם זולת הנשמות, א"כ מפני מה באמת הנה הי' עמידת הזו"ן במקומם למטה רק אב"א, הרי מאחר שכבר נברר הכל הרי אין פחד מהחיצונים עוד כי אין להם יניקה עוד, והרי היה צריך ג"כ שתתבטל הקליפה כולה מכל וכל וכמו שיהיה בתיקון העתיד וכנודע.

אך בדבר הקושיא הא' הענין הוא, כי הגם שבאמת הנה מבואר בכ"מ כי עד שלא נברא אדה"ר היו כל העולמות בבחי' אב"א וכמ"ש בשער מיעוט הירח (פרק ד), ואמר שם (פרק ב) כי היתה אז הנוק' אב"א עם ז"א מהחזה ולמטה שבו, כי לא היו עדיין המ"ן של הנוק' מבוררים ומתוקנים כמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א), ולכך היו אז שניהם מדובקים בכותל אחור אחד כמ"ש בדרושי נקודות (ריש פרק ו). אמנם הנה בסדר אבי"ע (פרקים ד ה) וכן בשעה"ק (דף עג ע"א) ובספר הגלגולים (פרק ז) אמר שם כי הנה מה שכל הד' עולמות אבי"ע יצאו אז מתחילה

⁷⁴⁸ ז"ל בשלימות: אמר רבי שמעון על דא שמיא וחיליהון במ"ה אתבריא דכתיב (תהלים ח ד) כי אראה שמך מעשה אצבעותיך וגו' וכתיב (שם י) מ"ה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך" על" השמים" על השמים איהו לסלקא בשמא בגין דברא נהורא לנהוריה ואתלבש דא בדא וסליק בשמא עלאה ועל דא בראשית ברא אלהים (בראשית א א) דא אלהים עלאה דהא מ"ה לא הוי הכי ולא אתבני אלא בשעתא דאתמשכן אתוון אלין (מאילין) אל"ה מלעילא לתתא ואימא אוזיפת לברתא מאנהא וקשיטא לה בקישוטהא ואימתי קשיטא לה בקישוטהא כדקא חזי בשעתא דאתחזון קמה כל דכורא דכתיב (שמות כג יז) אל פני האדון יהו"ה ודא אקרי אדון כמה דאת אמר (יהושע ג יא) הנה ארון הברית אדון כל הארץ כדין נפקת ה' ואעילת י' ואתקשיטת במאני דכורא לקבליהון דכל דכר בישראל ואתוון אחרנין משכן לון ישראל מעילא לגבי אתר דא אלה אזכרה (תהלים מב ה) אדכרנא בפומאי ושפיכנא דמעאי (ברעות נפשי בגין לאמשכא אתוון אלין) וכדין אדדם מעילא עד בית אלהים למהוי אלהים כגוונא דיליה ובמאי (שם) בקול רנה ותודה המון חוגג.

תרגום: אמר רבי שמעון, על זה השמים וצבאם נבראו ב"מה", שכתוב "כי אראה שמך מעשה אצבעותיך וגו'", וכתוב "מ"ה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים". "על השמים" הוא לעלות בשם, משום שברא אור לאורו, והתלבש זה בזה ועלה בשם עליון. ועל זה "בראשית ברא אלהים", זה אלהים העליון, שהרי "מה" לא היה כך ולא נבנה. אלא, בשעה שנמשכו האותיות הללו (מאלו) "אלה" מלמעלה למטה, והאם הלותה לבת בגדיה וקישטה אותה בתכשיטה. ומתי קישטה אותה בתכשיטה כראוי, בשעה שנראו לפניו כל זכר, שכתוב "אל פני האדון ה'". וזה נקרא 'אדון', כמו שנאמר "הנה ארון הברית אדון כל הארץ". כך יצאה ה' ונכנסה י', והתקשטה בכלים של זכר כנגדם של כל זכר בישראל. וישראל מושכים אותיות אחרות מלמעלה למקום הזה. "אלה אזכרה" אזכיר בפי ואשפוך דמעוטי (ברצון נפשי כדי להמשיך האותיות הללו), ואז אדדם מלמעלה עד בית אלהים, שיהיה אלהים כדוגמתו, ובמה, "בקול רנה ותודה המון חוגג".

בסוד זווג אחור באחור, הנה הגם כי אין זווג אלא פב"פ, אך הכוונה הוא כי כאשר החיצוניות דהספי" הם מזדווגים זכ"ו (והוא ג"כ בחי' הזווג דלא שלים שאמר בשער הזווגים פ"א) הנה זה נקרא בשם זווג דאחור באחור. אך כאשר שמזדווגים בבחי' פנימיותם, הנה זה נקרא בשם זווג דפב"פ, וע' עוד בספר חסדי דוד אות ע"ח. ויצאו כל העולמות ע"י הזיווג דהחיצוניות שזה נקרא בשם זווג דאחור באחור, אמנם מכל המקומות הנ"ל אשר אמר שהיה אז הנוק' אחור באחור עם ז"א מהחזה ולמטה שבו מחובר עמו בכותל אחד, הנה אין לנו הבנה להדברים לחלק או בין החיצוניות להפנימיות ולומר כי החיצוניות היה אפשר להם להזדווג ובהם נבראו כל מעשה בראשית כולם. ועוד כי אם שנאמר שנאצלו החיצוניות ונבדלו מהם, והם אשר נזדווגו פב"פ, הרי הוא קשה ג"כ, כי מאחר שהזו"ן עצמם הנה הם הוכרחו לעמוד אב"א מפני פחד החיצוניים שלא ינקו מאחוריהם בהיותם מגולים וכמ"ש בדרושי נקודות (ריש פרק ו), א"כ הרי כש"כ הוא על החיצוניות שלהם, שאי אפשר להם לעמוד פב"פ באחוריים מגולים מאותו הטעם ג"כ. והגם כי הנה ישנם באמת זווג דחיצוניות וזווג דפנימיות, והיינו כי לפעמים נמשך הזווג, ר"ל טיפה הזרעית, רק מהחיצוניות דהפרצוף, ולפעמים נמשך הזווג מכולו הן מהחיצוניות והן מהפנימיות, וכנודע כי המלאכים והעולמות הנה הם רק מהחיצוניות אבל הנשמות הם מהפנימיות (שער הזווגים א), ר"ל גם מהפנימיות [כי פנימיות בלתי חיצוניות אי אפשר, ע' שער פנימיות וחיצוניות (דרוש י) ובעיבורים (פרק א)].

אמנם הנה קודם שנברא אדה"ר אשר היתה אז הנוק' אב"א עמו מהחזה ולמטה שבו בכותל אחד לשניהם (וכמ"ש בנקודות ריש פרק ו, ובמיעוט הירח פרק ב, ושם פרק ד, ובמ"ן ומ"ד דרוש א ועוד בכ"מ), הרי אין מקום אז כלל גם לבחי' זווג דחיצוניות, והרי דברי הרב אשר אמר בכ"מ (בנקודות סוף פרק ו, ובמיעוט הירח פרק ד, ובסדר אבי"ע פרק ד ה ועוד בכ"מ) שהיה אז זווג דאב"א שהוא בבחי' חיצוניות, הרי צריך הבנה וביאור להדברים. אך עיקר הענין בזה הנה הוא ע"פ מה שאמר האריז"ל בשער מאמרי רשב"י בראשית (דף ט ע"ד), כי ביום ראשון דמעשה בראשית ע"י הגילוי דאור הגנוז הנה היה אז באמת הזווג דפב"פ גם בזו"ן, והיו אז גם הזו"ן כמו האו"א שהם כחדא נפקין וכחדא שריין (א"ז רצ ע"ב) דלא מתפרשין דא מן דא⁷⁴⁹ [וע"י לקמן אות י"ב עיקר התועלת מהזווג הזה]. אמנם כ"י היה רק ביום ראשון לבד, כל זמן שהיה הגילוי דאור הגנוז. אבל הוא חזר ונגנוז תיכף ביום הראשון עצמו כנ"ל אות ג' ד', וחזרו אז הזו"ן ג"כ רק אב"א וכמ"ש במיעוט הירח (ריש פרק ב). אך עכ"פ הוא כי ביום הראשון היה גם בזו"ן הזווג דפב"פ העיקרי [וע' בסדר אבי"ע (פרק ו), ובשעה"כ ראש חודש (דף עו ע"ג), שאמר שם ג"כ כי בתחילה היו הזו"ן בבחי' שני המאורות הגדולים שוים זה לזה, וע' במפרשים שם ואין כאן המקום להאריך בזה]. ונודע הוא {קד ע"א} מאמרם ז"ל בראשית רבה (פ"ב ס"ד וכן הוא שם פ"א ס"י יד) הובא ברש"י בחומש בפסוק (בראשית א יד) יהי מאורת, כי נבראו ביום ראשון כל תולדות שמים וארץ כולם, אלא שיצאו ונתגלו ונתקנו כל א' ביומו. והרי עכ"פ הוא כי עיקר הבירור ועליית המ"ן מכל הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר לכל מעשה בראשית כולם, הנה היה נעשה ביום ראשון ג"כ רק ע"י הזווג דפב"פ בהזו"ן, אשר ע"י הגילוי דאור הגנוז. אמנם שלימותם ותיקונם אשר נעשה לכל א' ביומו ע"י העשרה מאמרות אשר בכל הששת ימי בראשית, אשר כל מאמר ומאמר הוא סוד אמ"ר וק"ב⁷⁵⁰ (כי ויאמר אלהים הוא גימט' אמ"ר ק"ב) הנמשך ונעשה ג"כ ע"י זווג, הנה כל הזווגים הללו הנה היו רק בסוד זווגי דאחור באחור דהזו"ן, שהוא מהחיצוניותם אשר מהכלים שלהם, ור"ל כי ירדו החיצוניות דהכלים של הפנים של שניהם למטה, ושם נזדווגו הכלים החיצוניים דז"א עם

⁷⁴⁹ ע"י זהר ח"ג ד ע"א: אתר עלאה דאינון באחדותא בחדותא דלא מתפרשין לעלמין אלן אקרון רעים הדא הוא דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן ועדן והוא נהר לא מתפרשן לעלמין ואשתכחו לעלמין ברעותא באחדותא בחדותא.

תרגום: זה המקום העליון שהם באחדות ובשמחה שאין נפרדים לעולמים, אלו נקראים רעים, זהו שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן, ועדן ואותו נהר אין נפרדים לעולמים, ונמצאים לעולמים ברצון ובאחדות ובשמחה.

⁷⁵⁰ ע"י לעיל הערה 267.

הכלים החיצוניים דהנוק' וכמ"ש בדרושי פנימיות וחיצוניות (דרוש י) ע"ש. ומאותו הזווה הנה נתקנו ונעשו כל העולמות בי"ע כמ"ש הרב שם ע"ש. והגם כי הרי במקומם הנה היו אז הזו"ן רק אב"א, ולא שייך שום זווה אז, אך הנה ירדו החיצוניות דהכלים שלהם בהיכל הז' שהוא היכל קודש הקדשים דהבריאה, והנה היה הירידה מהחיצוניות הכלים דהפנים שלהם, אשר בהם אין שום אחיזה להקליפה כלל ח"ו כגודע, והם ירדו בהיכל קה"ק דהבריאה ונודווגו שם פב"פ, ומוזה נשלמו ונתקנו כל העולמות בי"ע. ומשום שהם מהפנים הרי אין שליטה להחיצונים להאחז בהם כנז', ומשום שהם רק מהחיצוניות דהכלים, לכן הוא נקרא בשם זווה דאב"א וכנ"ל, הגם שזיווגם אחר שירדו בהיכל קה"ק כנז' הנה היה שם פב"פ. ועוד כי הרי הזו"ן עצמן הרי היו עומדים אז במקומם למעלה רק אב"א לכן הוא נקרא בשם זווה דאב"א, הגם שכל זיווגם דאותן החיצוניות אחר שירדו למטה הנה היה באמת פב"פ.

והנה ענין ירידת אותן החיצוניות דהכלים שאמרנו, הנה הוא מאותו הענין ג"כ אשר אמר הרב בשער השמות (פרקים א ב) כי מהג' כלים חיצון תיכון פנימי דכל פרצופי האצילות הנה נעשו העולמות בי"ע. אמנם הם נמשכים כולם ע"י הזו"ן ע"י הזווה שלהם, כי בטיפת הזווה דמ"ד ומ"ן שלהם, הנה ממשיכים מלמעלה למעלה שהוא מכל פרצופי העליונים כולם ונכללו כולם בהם. וכן כל מה שמקבל הז"א, הנה נכלל בהנוק' וממנה נתהווה כל העולמות בי"ע מהג' כלים חיצו' תיכון פנימי שבה, ע"י שכלול בה מכל הפרצופים העליונים כולם. וכ"ז הנה הוא ע"פ מה שאמרנו, כי ביום הראשון דמעשה בראשית אחר שנגזו האור הראשון והיו הזו"ן אחר באחר, הנה ירדו החיצוניות דהפנים של שניהם בהיכל קה"ק דהבריאה ושם נודווגו. והנה נקרא זווה זה (הגם שהוא מהפנים) בשם זווה דאב"א, משום שהוא רק מהחיצוניות דהכלים, [והנה הוא ע"ד בחי' הזווה דיעקב ורחל אשר בברכת השכיבנו בשעה"כ (דף נב ע"ג) ע"ש, וע' דברינו בספר הקדו"ש בליקוטים ליקוט ב' סי' ג' דף ק"ב ע"א]. ומן הזווה הזוה הנה יוצאין טיפין וניצוצין (כמ"ש בפנימיות וחיצוניות דרוש י), ובהם נכללין כח והארה מכל הג' כלים דחיצון תיכון פנימי דכל פרצופי האצילות כולם, והנה הם נכללים כולם בטיפת הזווה הזוה אשר מהחיצוניות דהפנים דהזו"ן כנז', והם ג"כ סוד הניצוצין שאמר הרב בשער השמות (פרק א) בתחילתו. והכוונה הוא על סוד הטיפין והניצוצין אשר מסוד הזווה הנז' וכמ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש י), וע' עוד באנ"כ (פרק י). ואמר בשער השמות שם עוד, כי אלו הניצוצין הנה הם סוד החותם שהם הי' ספי' דבריאה, ור"ל כמ"ש בשעה"ק (דף מ סע"ב) שכוונתו הוא ע"פ מה שאמרו בהקדמת תיקונים (דף ז רע"ב) כי הי' ספי' דבריאה הנה הם בבחי' חותם מהי' ספי' דאצילות, וכן הוא ג"כ בתיקון ס"ט (ק"ט ע"ב). והכוונה הוא כי מהארת הניצוצין אשר מהזווה דירידת החיצוניות הנז' הנה נחתמו הי' ספי' דבריאה מהאצילות, והם מהארת הפנימיות דהכלים, וכן נחתמו מהם אח"כ בבחי' חותם ונחתם הי' ספי' דהיצירה מהארת התיכונית דהכלים, וכן הי' ספי' דהעשיה מהארת החיצוניות (ק"ד ע"ב) דהכלים וכמבואר כ"ז בשער השמות שם.

אמנם דע, כי כ"ז הוא קודם מיעוט הירח, שהיה משמש אז עדיין האור הגנוז ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד', והיה אז האור גדול מאד, ולכן הנה היה מספיק אז הארת החותמות הנז' לכל המציאות דהעולמות בי"ע. אבל לאחר המיעוט שנחשך האור, הנה ירדו מאז המלכיות עצמן דכל הג' כלים פנימי תיכון חיצון דכל הפרצופים כולם וכמ"ש במוחין דצלם (סוף פרק ה), ונכללו כולם ג"כ בהמלכות דהנוק', כי היא אתנטלית מכולהו כמ"ש במיעוט הירח (ריש פרק א), וירדו הם עצמן ג"כ בפנימיות הבי"ע כמ"ש בשער השמות (פרקים א ב) ע"ש. וע' דברינו בארוכה בזה בספר הדע"ה ח"ב דרוש הי' ענף סי' ב' ג' הי' ע"ש היטיב ותבין. והנה נעשו מאז ולהלאה כל המלכיות עצמן דהג' כלים פנימי תיכון חיצון דכל הפרצופים כולם הנכלל בהמלכות דהנוק', הנה נעשו הם כולם עצמן לנשמת הבי"ע ולעיקר פנימיותם וכמ"ש בשער השמות (פרקים א ב).

והנה משתתפים מעתה כל אותן המלכיות עצמן עם ירידת החיצוניות דהפנים דהזו"ן ובכל תולדות זווגיהם שהוא הזווה דאב"א הנ"ל בהארת הניצוצין והחותמות היוצא מהם, הנה משתתפים עמהם מעתה כל המלכיות הנז' הם עצמן ג"כ בכל פעולת ההתהוות והנהגת דהבי"ע, כי

קודם המיעוט שהיה האור גדול הנה היה מספיק להתהוות דבי"ע הארת הניצוצין לבד אשר מהווג דאב"א הנ"ל, אבל לאחר המיעוט הנה היו יורדים ומשתתפים עמהם המלכות עצמן ג"כ, וע' דברינו דרוש מיעוט הירח אשר בסוף ספר הדע"ה בסי' ה' שם ודע כ"ז והבן היטיב.

אך עכ"פ, כי הנה נתבאר לנו מה שהקשינו בתחילה, כי מאחר שקודם שנברא אדה"ר הנה היו אז הזו"ן אב"א בכותל אחור אחד לשניהם, והרי היו אז בלתי זווג כלל, כי אין זווג אלא פב"פ, א"כ מאין יצאו ונעשו כל העולמות דבי"ע. אך הענין הוא, כי הנה ביום הראשון דמעשה בראשית ע"י שליטת דאור הגנוז, הנה היו אז באמת גם הזו"ן פב"פ ובהווג היותר מעולה, ועי"ז הנה נתבררו ועלו אז כל המ"ן מהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח כל הנצרך מהם למעשה בראשית כולם, הנה עלו אז בהיסוד דנוק', וקבלו עי"ז את אור המ"ה דהתיקון הנצרך להם, והוא מה שאמרו רז"ל כי שרשי כל הנבראים כולם הנה נבראו ביום ראשון. אמנם הנה תיקונם ושלימותם ויציאתם לפועל, שכ"ז נעשה ג"כ רק משפעת אור התיקון אשר ע"י זווג דהזו"ן, ונתקנו כל א' רק כל א' ביומו, ואז הנה היו הזו"ן רק אב"א, מאחר שנגנו אור הראשון, והיה גניזתו ביום הראשון גופה. אמנם הוא, כי הנה ע"י זווגם הראוי דפב"פ שהיה ביום ראשון, וקבלו אז כל התיקון העיקרי לכל מעשה בראשית כולם, את כל הראוי להם מכח והארת דהג' כלים חיצון תיכון פנימי דכל פרצופים העליונים כולם. הנה עי"ז הנה ירדו החיצוניות דהפנים של שניהם שהיו כלול מכל התיקון העיקרי הנז', הנה ירדו הם בהיכל קה"ק דהבריאה ונזדווגו שם פב"פ, ומשפעת זווגם הנה נתקנו ונעשו ויצאו כל מעשה בראשית כל א' ביומו בכל תיקונו הראוי לו, כי באשר שהיה אותן החיצוניות מהפנים, הנה אין שליטה להחיצונים להאחז בהם ח"ו גם בהיותם בזווג פב"פ. אך עכ"ז הנה נקרא הזווג הזה בשם זווג דאב"א משום שהם רק בהחיצוניות לבד, ועוד משום שהזו"ן העיקרים הרי היו אז אב"א, והרי יצאו כל מעשה בראשית רק ע"י זווג דאב"א.

אמנם נשמת אדה"ר עם כל הנשמות הכלולים בו, הנה הם יצאו ע"י הזווג דפב"פ ממש אשר בהזו"ן העיקרים גופה, והוא ע"י עלייתם וכלילתם באו"א. אמנם הנה גם זה היה רק בענין עיקר מציאות נשמתו והמשכתו ממקורו, הנה כ"ז היה נעשה ע"י זווג דפב"פ העיקרי אשר גם בהזו"ן עצמן, ע"י עלייתם וכלילתם באו"א, ונתעברה הנוק' מנשמת אדה"ר עם כל הנשמות הכלולים בו בהזווג דפב"פ ממש. אבל אח"כ הנה ירדו תיכף הזו"ן למקומם, וחזרו שם רק אב"א, והיה לידת נשמתו ג"כ רק בהיותם [קד ע"ג] אב"א, שהוא בכח' הסתר פנים ושליטת הדינין אשר מהם הוא יניקת החיצונים ואחיותם, וזה היה עיקר הסיבה לכל מה שנכשל אח"כ בהחטא דעין הדעת ודע כ"ז ודי בזה.

[ח]

ומעתה נבאר ג"כ את מה שהקשינו לעיל ריש אות ז' בהקושיא השניה, ומזה נבוא לענינינו אשר התחלנו לעיל ריש אות ו'. והיינו, כי הנה הקשינו שם בהקושיא הב', כי מאחר שהרי נבררו ונתקנו כל המ"ן מהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח את כל הצורך מהם למעשה בראשית כולם, א"כ אלמה עמדו אז הזו"ן אחור באחור מאחר שנתקנו כל הניצוצין, הרי נתבטלו כל הסיגים מעתה ונמתקו הדינין, והרי היה אפשר היטיב שיזדווגו הזו"ן מעתה בהזווג דפב"פ ממש גם במקומן גופה, כי אין מקום אז לאחיות ויניקת החיצונים כלל, וכמו שנודע באמת מרום מעלת מדרגת כל העולמות קודם החטא.

אך הענין בזה הנה הוא, כי כל מה שנבררו אז הנה היו רק מה שהיה הצורך לכל המציאות דמעשה בראשית לבד, אבל כל הניצוצין שהם הכחות והשרשיים דכל תולדות השמים והארץ שהיה עתיד לצאת בכל משך ימי עולם דכל הששת אלפים שנה דזמן קיום העולם, אשר הם כולם נפלו וירדו בעת עולם התוהו, הנה הם לא נתבררו אז עדיין, והוא מ"ש הרב בקליפת נוגה (פרק ג) וכן בשער המצות (פ' עקב), כי הדומם והצומח והבהמות בהררי אלף הם לא נבררו אז עדיין, [כי כל חלקי החי אשר לא נבררו הם כולם כלולים בהבהמות בהררי אלף, ע' דברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ב]. וכן גם מחלקי הנשמות אשר היו כולם כלולים בנשמת אדם הראשון, והרי היו הם מבוררים, עכ"ז הנה בחי' הצלמים שבהם שהוא הלבוש

דהנשמה אשר על ידה מתלבש ומשתתף בהגוף, והוא האמצעי בין הנשמה והגוף, אשר על ידה מתקשר הנשמה עם הגוף וכמ"ש בשער הצלם (פרק א), הנה כל אותן הצלמים כולם הם לא נתבררו אז עדיין ג"כ, כי הצלמים שהם האמצעים בין הגוף להנשמה הם מפנימיות הד' יסודות ארמ"ע הכללים והפרטים, והם תלויים בתיקון הדומם צומח חי. ומאחר שהם לא נשלמו עדיין, הרי היה חסרי ברור בהצלמים ג"כ, ומה שנכללו באדה"ר, הנה היו כלולים אז בהצלם שלו עצמו. אבל הצלמים שלהם גופה, הם לא היו מבוררים עדיין כלל, ועיקר התיקון הנה הוא רק בהצלמים כמו שיתבאר לקמן אות י"א ע"ש, וע' עוד ספר הדע"ה ח"א דרוש ו' סי' ד' אות ז'. והרי נמצא כי היה מחוסר תיקון הרבה גם להנשמות ג"כ, הגם שהם עצמן היו מבוררים.

והעיקר הוא, כי הנה לא נכללו בו אלא רק הנשמות אשר ממלכי העגולים שהם מהאימא שבא"ק, ור"ל כי מה שנבררו מהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ה השייך להנשמות ונכללו באדה"ר, הנה הוא רק מהניצוצין דמלכי העגולים לבד שהם מהאימא שבא"ק, [והנה הם מהשם ב"ן אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר בסי' י"א אות מ"ד], הנה רק הם נבררו אז ועלו בעת התיקון ע"י אור המ"ה דהמצח, וכן נתקנו הם ג"כ בכל התיקונים דאור המ"ה הפנימי כנ"ל אות ג' ד' ה'. אמנם הנה כל אותו אור המ"ה הפנימי, הנה הוא ג"כ רק אור הדר ומהיטבאל דהאימא [אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר סי' י' וי"ג], וכ"ז הנה רק מתיקוני היושר אשר ניתוסף במלכי העגולים לבד ונתקנו בהם בעת התיקון, והם מעתה בעגולים ויושר שהם מ"ה וב"ן. אך כ"ז הנה הם הכל רק מכלל התיקון דמלכי העגולים אשר נתקנו הם באור המ"ה והיושר, והם כולם רק מהאימא הכללי שבא"ק שהוא יש"ם ותבונה שבו, אשר ממנה הוא כל מלכי העגולים שהם כולם מהמלכיות דב"ן שיצאו מהעינים, ונתקנו הם בהט"ר דב"ן ובאור המ"ה, אשר הם ג"כ רק מהאימא הכללי עצמה גופה [שהם הדר ומהיטבאל אשר בסי' י' ובסי' י"ג]. והם היושר והמ"ה אשר גם בהאימא הכללי עצמה אשר נתקנו בהם המלכי העגולים אשר ממנה. (קד ע"ד)

אמנם התיקון דהמלכי יושר אשר מכללות האבא שבא"ק שהוא האו"א עילאין, הנה בכל מה שנוגע מהם להעולמות ב"ע, הן להנשמות והן להעולמות עצמן, הנה הם לא נתקנו כלל בעת התיקון דמעשה בראשית, כי היה תולה תיקונם באדם הראשון שהוא יתקן כ"ז. והוא מ"ש (בראשית ב טו) ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה⁷⁵¹, כי הניחו הקב"ה בג"ע של מטה שהוא מסוד הג"ע של מעלה, רוא דכנסת ישראל, יסוד הנוק⁷⁵², שורש כל נשמת ישראל כמ"ש בזוה"ק פינחס (דף רמ רע"ב) ובראשית (יג סע"א), והניחו הקב"ה בגן עדן לברר ניצוצין ולהעלות מ"ן לכל מה שנוגע להתיקון דהעולמות ב"ע, גם מאור המ"ה והט"ר דב"ן אשר גם מצד האבא הכללי שבא"ק שהוא להנשמות ולהעולמות אשר גם מהמלכי יושר שהם מהאבא. כי כל מה שהיה נוגע מהם להתיקון דהמלכי עגולים שמהאימא הנה הם נתקנו כל הצורך מהם למעשה בראשית ע"י הקב"ה בעצמו, אבל כל מה שנוגע מהם להתיקון דהמלכי יושר שמהאבא, הנה זה ניתן לאדה"ר לתקן, ולא נתקנו הם בעת התיקון דמע"ב.

ואין להרהר על זה מכל מה שאמרנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', וכן לעיל באבני מלואים שבתחילת הספר בסי' ז' ובסי' י"ב, מתיקון הדר ומהיטבאל שהוא אור המ"ה והט"ר דב"ן אשר גם מצד האבא שבא"ק להתיקון דהמלכי יושר. אך דע, כי כ"ז הנה הוא רק מה שנוגע לכל פרצופי האצילות עצמן, כי הנה הם נכנו ונתקנו כולם גם מבירורי הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ה אשר גם ממלכי יושר ג"כ, ונתקנו הם היטיב מאור המ"ה דהתיקון אשר גם מצד האבא הכללי שבא"ק, שהם אורות הדר ומהיטבאל אשר בסי' ז' ובסי' י"ב, כי כל מה שנוגע לתיקוני כל פרצופי האצילות וכן גם להאצילות שבהב"ע, הנה נתקן כ"ז היטיב גם ממלכי היושר באור המ"ה אשר גם מצד

⁷⁵¹ עי' תיקו"ז סט ע"א: בגן עדן לעבדה ולשמרה לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דלא תעשה.
⁷⁵² עי' פע"ח (שער תיקון חצות - פרק ב), ז"ל, והנה נודע כי מדור הנשמות הם בבריאה כסא הכבוד. והנה ז"ס ג"ע העליון כמבואר אצלינו, כי ג"ע העליון כנגד הבריאה שהוא בינה גן עליון, בסוד נקודת יסוד שבה. וגן תחתון בעשיה, נקודות יסוד מלכות. וז"ס שאמרו רז"ל, שהקב"ה נכנס לג"ע להשתעשע בנשמת הצדיקים אחר חצות לילה.

האבא הכללי. אך כ"ז הוא רק מה שנוגע להאצילות שבהם, אבל כל מה שנוגע להעולמות ב"ע שבכולם, הנה זה היה חסר גם באצילות, כי לא נבררו מבירורי המ"ן דהמלכי יושר ולא נתקנו בתיקוני דאור המ"ה אשר מהאבא הכללי שבא"ק כל מה שנוגע בהם לצורך העולמות ב"ע כלל, והנה היה חסר כ"ז עדיין גם באצילות, כי היה עומד להתקן כ"ז רק ע"י אדה"ר וכנז'.

והוא ענין מ"ש הרב בלק"ת (בראשית) וכן בשער הפסוקים (בראשית) בענין החטא דעין הדעת, כי היה חסר אז המוחין דחיה אשר מצד האבא, והוא המוחין דגדלות שני, כי היה עומד שיתוקן כ"ז ע"י אדה"ר, ע"ש בארוכה, וכן בדברינו בארוכה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג ע"ש. אך כ"ז הנה הוא רק מה שנוגע להנשמות והעולמות ב"ע, אבל כל מה שהיה נוגע לעיקר בנין כל פרצופי האצילות עצמן, וכן לענין הי' ספי' דהבי"ע, שהוא האצילות שבבי"ע, הנה הם נתקנו מתיקוני דהאבא הכללי ג"כ, ונבנה כל ספי' וכל פרצוף מבירורי המ"ן דהמלכי יושר ג"כ, וכן מתיקוני דאור המ"ה אשר מהאבא הכללי ג"כ.

אמנם הוא, כי הרי לפי"ז יהיה נמצא כי גם כל העולמות ב"ע, הגם שהם כולם הנה לא נעשו אז רק מבירורי המ"ן דהמלכי עגולים לבד, וכן הנה לא נתקנו הם בתיקוני דאור המ"ה אלא רק מהאימא הכללי לבד וכנז', עכ"ז הנה באשר שכל תיקונם ובנינם הרי הוא רק מהמלכות דאצילות הנוק' דז"א (וכמ"ש בזוה"ק בראשית כב ע"א וכט ע"ב וכנודע), כי בה הוא עליית כל המ"ן וכל תיקונם אשר לכל העולמות ב"ע לעולם, וכי רק היא השער לה' כמ"ש בזוה"ק תרומה (קנח ע"א), והיא אלהי כל הארץ יקרא כמ"ש בפ' תצוה (קפו ע"א ע"ב). והרי נעשו כל העולמות ב"ע לעולם רק בה ועל ידה, וא"כ הרי מאחר שהנוק' עצמה הנה היא נתקן היטיב מבירורי המ"ן דהמלכי יושר ג"כ, ובתיקוני דאור המ"ה דהאבא הכללי ג"כ, א"כ הרי כל בירורי המ"ן אשר גם להנשמות והעולמות ב"ע, הנה הגם שהם עצמן הנה היו רק מהמלכי עגולים לבד, עכ"ז הנה מאחר שהם עלו בה ונעשו עמה לעצם אחד, כי עובר ירך אמו הוא (יבמות עח ע"א), הרי היו מתקנים ממילא הם ג"כ מתיקוני דהמ"ן דהמלכי יושר ג"כ, ובתיקוני דאור המ"ה אשר מהאבא הכללי ג"כ. (קה ע"א)

וזהו עומק הענין מה שאמרנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' בסי' ז' וי"ב, וכן שם בסי' י"ד ומ"ו, מתיקוני דאור המ"ה שמאבא שנתייחד עם תיקוני דאור המ"ה שמאימא, ונעשו שניהם לאחד בכל המציאות דהעולמות כולם. והרי נתקנו גם הנשמות והעולמות ב"ע מאור המ"ן דהמלכי יושר ג"כ, ומתיקוני דאור המ"ה שמאבא ג"כ. הנה כ"ז הנה הוא רק מה שנעשה ממילא גם לעליית המ"ן אשר להנשמות והעולמות ב"ע, ע"י שעלו בהנוק' דאצילות אשר היא היה מתוקן מכל אורות התיקון דהאבא הכללי ג"כ. והרי נתקנו ממילא בכ"ז ג"כ גם כל עליית המ"ן שעלו בה, כי הרי נעשים עמה לעצם אחד ע"י עלייתם בה, כי עובר ירך אמו הוא.

אמנם כ"ז הנה הוא רק מה שזוכים אותן המ"ן ממילא להאיר באורה ע"י שנעשים עמה לעצם אחד כנז', אבל התוספות אור וברכה שהוא אור ומוחין הנמשך מלמעלה לצורך אותן המ"ן לתקנם ולהשלימם בכל הצורך הראוי להם, הנה זה לא נמשך להם אלא רק מתיקוני דאור המ"ה דהאימא לבד, משום שכל אותן המ"ן אשר לצורך הנשמות והעולמות ב"ע, הנה לא היו הם ג"כ רק אלא ממלכי העגולים לבד שהם מהאימא. אבל כל המ"ן דהניצוצין של המלכי יושר אשר לצורך הנשמות והעולמות ב"ע, הנה הם לא נתבררו אז כלל, כי היה תולה תיקונם במעשה אדה"ר וכנז'. ומאחר שלא זכה אדה"ר לתקנם כלל ע"י שנכשל בהחטא דעין הדעת, הרי נשארו כל הניצוצין דהמלכי יושר, כל מה שנוגע מהם להנשמות והעולמות ב"ע, הנה נשארו הם כולם בלועים וטבועים עדיין בכל זוהמת צחנת דעולם התווה, ולא יתוקנו הם אלא בביאת המשיח דוקא. וכן האורות דהמלכי יושר אשר הם נסתלקו ועלו למעלה בעת מיתת המלכים (כי הניצוצין ירדו למטה והאורות עלו למעלה כנודע²), הנה כל מה שנוגע מהם להנשמות והעולמות ב"ע, הנה גם הם לא נתקנו עדיין מאומה כלל גם בעת התיקון דמעשה בראשית, ונשארו הם כולם במציאותם הראשון דאב"א וכמו שיצאו בעולם הנקודות, וכמו שבארנו לעיל ענ"ב שהיה אז

מציאות כולם בלתי יהוד דפב"פ, והיו מחוסרים בכל הח' חסרונות דהיהודים אשר בארנו שם אות ה' ע"ש.

והענין ביתר ביאור הוא, כי הנה האורות דמלכי העגולים אשר הניצוצין דהש"כ ופ"ר ורפ"ח שבהם, הנה כל מה שנוגע מהם לצורך מעשה בראשית כולם הרי נתבררו הם בעת התיקון דמעשה בראשית ועלו למ"ן. והנה הגיע עלייתם עד המוחין דהאו"א שבא"ק, וקבלו שם תוספות אור ומוחין מאור המ"ה דהתיקון ונתייחדו בו, וכן נתייחדו שם עם אורות העיקרים שלהם שהם האורות דמלכי העגולים אשר עלו למעלה בעת מיתת המלכים, והגיע עלייתם עד המוחין דאו"א ובאור המ"ה דהתיקון. והנה נתייחדו שם כולם יחד, עד שנעשו שם כולם לעצם אחד, וחזרו וירדו ע"פ הסדר דאור מים רקיע ע"י הזווג דפב"פ העיקרי דהאו"א שבא"ק, עד שיצאו כולם יחד בעצם אחד מהיסוד, ובסוד החסד דאתגלייא בפום אמה⁷⁵³ וכנ"ל אות ג' ד'. והרי נתקנו כל מלכי העגולים כולם אשר לצורך מעשה בראשית, הנה נתקנו הם כולם באור המ"ה וחזרו ויצאו בעת התיקון דמע"ב ע"י זווג דפב"פ העיקרי שבכל הפרצופים כולם וכנ"ל אות ה'. אמנם הניצוצין דמלכי יושר אשר כל מה שנוגע מהם לצורך הנשמות והעולמות בי"ע, הנה הם לא נתבררו אז כלל, כי היה תולה תיקונם במעשה אדה"ר וכנ"ל. וא"כ הרי ממילא הוא שלא נתקנו אז עדיין ג"כ גם האורות העיקרים שלהם אשר עלו למעלה בעת מיתת המלכים, הנה לא נתקנו גם הם אז כלל באור המ"ה הפנימי, כי הנה סיבת גילוי ויצאתו דאור המ"ה הפנימי והעיקרי, הנה הוא ע"י בירור ועליית הניצוצין וכנ"ל אות ג'. ומאחר שהניצוצין דמלכי יושר כל מה שנוגע מהם לצורך הנשמות והעולמות בי"ע, הנה הם לא נתבררו אז, הרי לא נתקנו אז עדיין ג"כ האורות העיקריים שלהם דהמלכי יושר השייכין להניצוצין הנז', הנה לא נתקנו הם עדיין ג"כ באור המ"ה דהתיקון כלל. והרי לא נתקנו הם לחזור ולצאת מהזווג דפב"פ כלל, אלא שנשארו הם כולם עדיין במציאותם הראשון דעולם הנקודות, שהם בכל הח' חסרונות דהיהודים אשר אמרנו לעיל ענ"ב אות ה', והיו כולם רק במציאות דאב"א. (קה ע"ב)

אמנם כ"ז הנה הוא רק מה שנוגע מהניצוצין והאורות דהמלכי יושר ממציותם אשר להנשמות והעולמות דבי"ע, אבל כל מה שנוגע מהם לכל פרצופי האצילות עצמן עד סוף המלכות דהאצילות, וכן גם להאצילות שבבי"ע, שהם הי' ספי' דבריאה יצירה והעשיה אשר נחתמו מהי' ספי' דהאצילות בבחי' חותם ונחתם, והם כולם אלהות נמור כמ"ש בשער השמות (פרק א), הנה כ"ז הנה נתבררו ועלו היטיב גם הניצוצין דהמלכי יושר ונתייחדו עם האורות העיקרים שלהם, ונתקנו כולם באור המ"ה העיקרי דהתיקון, וחזרו ויצאו כולם בכל תיקוני דהזווגי דפב"פ בכל הראוי, והם מעתה כולם כלולים ומיוחדים מעגולים ויושר ומב"ן ומ"ה הכלליים, אשר הן מהאימא הכללי שבא"ק והן מהאבא הכללי שבא"ק, שהוא כל בחי' הגדלות שני ג"כ. כי בכל מה שנוגע לבחי' האצילות שבכולם, הנה בזה נתקנו הם כולם כהראוי בכל היושר ואור המ"ה אשר מהאבא הכללי ג"כ עד סוף כל האצילות כולו, שהוא עד סוף המלכות דאצילות, וכן גם עד סוף כל הי' ספי' דבי"ע שהם האצילות שבבי"ע, שהוא אור אלהותו ית"ש השוכן בבי"ע תמיד. הנה כ"ז נתקנו ג"כ הכל כהראוי בעת התיקון דמעשה בראשית ע"י הקב"ה בעצמו.

אך כל מה שנוגע מהם להנשמות והעולמות דהבי"ע גופה, הנה בזה לא נתקנו בהתיקון דמע"ב מאור היושר והמ"ה דהאבא הכללי אלא רק מאור היושר והמ"ה דהאימא הכללי לבד, והם כל תיקוני דהדר ומהיטבאל אשר בהאבני מלואים שבתחילת הספר סי' י' וסי' י"ג. אבל התיקוני דהאבא הכללי, שהם הדר ומהיטבאל אשר בסי' ז' ובסי' י"ב, הנה לא נתקנו מהם המלכי יושר אשר בסי' ח' אלא רק בכל מה שנוגע מהם לכל האצילות עצמן, וכן גם להי' ספי' שבבי"ע, שהם האצילות שבבי"ע. אבל כל מה שנוגע מהם להנשמות והעולמות דבי"ע עצמן, הנה הם לא נתקנו עדיין ונשארו במציאותם דאחור באחור כמו שהיו בעולם הנקודות, כי היה תולה תיקונם באדה"ר ולא נתקנו הם כלל.

⁷⁵³ עי' אד"ר קמב ע"א ובהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

וזהו הענין מה שאמר הרב בספר הגלגולים (פרק ז) כי הנה הגם שנודע הוא שנכללו כל הנשמות כולם באדה"ר, ואמר הרב בספר הגלגולים (פרק א) כי כל הנשמות והרוחות והנפשות היו כולם כלולים בו וכמ"ש במדרש (שמו"ר פ"מ ס"ג) כי יש שהיה תלוי בראשו של אדה"ר, ויש שהיה תלוי בשערו, ויש שהיה תלוי במצחו, ויש בעיניו, ויש בחוטמו, ויש בפיו, ויש באזנו בו, ועל זה אמר הקב"ה לאיוב איפה היית ביסדי ארץ בו ע"ש⁷⁵⁴. אמנם הוא רק על אותן הנשמות שהיו עתידים לצאת בהששת אלפים שנה דהעוה"ז, והם כל הנשמות שבגוף שאמרו רז"ל (יבמות סב סע"א) ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף (כמו שיתבאר למטה בעה"י), והם אשר היו כולם כלולים באדה"ר. אמנם הנה ישנם עוד מין נשמות באותו המספר ג"כ, אשר הם לא היו כלולים בו, והם גבוהים במעלה הרבה מאותן שהיו כלולים בו, והם נאצלו ג"כ בעת אצילות הראשון שהוא בעולם הנקודות, והנה הם כל הנשמות דמלכי יושר שהם מהאבא הכללי שבא"ק, והרי גבוהים הם במעלה הרבה ולא נכללו הם באדה"ר, כי לא נתקנו הם עדיין באור המ"ה כלל לחזור ולצאת בהזווג דפב"פ, ועומדים הם עדיין במציאותם הראשון אשר יצאו אז בכל הח' הסרונות דהיהודים הנ"ל ענ"ב אות ה'. והיו רק מאחור באחור, והם עתידים להתתקן רק בתיקון העתיד, והם הנשמתין חדותין דעתידין למהוי על ישראל בעוה"ב שאמרו בזוה"ק (בראשית כח רע"ב⁷⁵⁵ ופ' וירא קיט ע"א⁷⁵⁶ ושמות דף י ע"א⁷⁵⁷) וכן הוא בתיקונים (דף קיט ע"א⁷⁵⁸) ע' שם ושם.

⁷⁵⁴ ז"ל בשלמות: מהו ונודע אשר הוא אדם עד שאדה"ר מוטל גולם הראה לו הקב"ה כל צדיק וצדיק שעתידי לעמוד ממנו יש שהוא תלוי בראשו של אדם ויש שהוא תלוי בשערו ויש שהוא תלוי במצחו ויש בעיניו ויש בחוטמו ויש בפיו ויש באזנו ויש במלתין (זה מקום הנזם) ותדע לך בשעה שהיה איוב מבקש להתווכח עם הקב"ה ואמר (איוב כג) מי יתן ידעתי ואמצאהו אערכה לפניו משפט הקב"ה משיבו אתה מבקש להתווכח עמי (שם לח) איפה היית ביסדי ארץ מהו איפה א"ר שמעון בן לקיש אמר לו הקב"ה איוב אמור לי האיפה שלך באיזה מקום היתה תלויה בראשו או במצחו או באיזה אבר שלו אם יודע אתה באיזה מקום היתה איפתך אתה מתווכח עמי הוי איפה הייתי.

⁷⁵⁵ ז"ל: ויבן יהו"ה אלהים את הצלע (בראשית ב כב) הכא אתרמיז רזא דיבום דאמרו ביה כיון שלא בנה שוב לא יבנה הה"ד (דברים כה ט) אשר לא יבנה את בית אחיו אבל לגבי קב"ה אתמר ביה ויבן יהו"ה אלהים אבא ואמא בני לה לגביה הה"ד (תהלים קמז ב) בונה ירושלם יהו"ה ו' דאיהו בן י"ה אבא ואמא עלייהו אתמר ויבן יהו"ה אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם דא עמודא דאמצעייתא ויביאה אל האדם אייתי ליה לגבי צלע דנטיל מן ה' עולימא דילה ועלה אתמר (זכריה ב ט) ואני אהיה לה נאם יהו"ה חומת אש סביב ובגין דא בטורא דא אתבני בי מקדשא על ידא דקב"ה יהא קיימא לדרי דרין ועליה אתמר (חגי ב ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון דקדמאה אתבני על ידא דבר נש והאי על ידא דקב"ה ובגין דא (תהלים קכז א) אם יהו"ה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו.

וכן אתמר במשה ויבן יהו"ה אלהים את הצלע כמה דאת אמר (שמות כו כ) ולצלע המשכן השנית צלע ודאי מסטרא דחסד חוור מתמן אתקריאת סיהרא ויסגר בשר תחתנה בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה ואתכליל בתרוייהו בההוא זמנא (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (בראשית ב כג) זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי דא שכינתא נערה המאורסה לגבי עמודא דאמצעייתא אתמר בה זאת הפעם וגו' אנא ידענא דאיהי עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת ודאי יקרא אשה מסטרא עלאה דאיהי אמ"א כי מאיש לקחה זאת מסטרא דאב"א דאיהו י' וכן משה בדיוקנא דיליה לתתא בההוא זמנא יזכו ישראל כל חד וחד לבת זוגיה ודא איהו דכתיב (יחזקאל לו כד) ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וכתיב (יואל ג א) ונבאו בניכם ובנותיכם וגו' ואלין אינון נשמתין חדותין דעתידין למהוי על ישראל כמה דאוקמוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף ואז החדשות יבואו בההוא זמנא מתעברין ערב רב מעלמא ואתמר בישראל ובמשה כל חד בבת זוגייהו ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו דאתעבר ערוה מעלמא דאלין אינון דגרמו גלותא ערב רב ודאי.

תרגום: "ויבן ה' אלהים את הצלע", כאן נרמז סוד היבום, שאמרו בו כיון שלא בנה שוב לא יבנה. זהו שכתוב "אשר לא יבנה את בית אחיו", אבל לגבי הקדוש ברוך הוא נאמר בו "ויבן ה' אלהים", אבא ואמא בונים אותה, אליו, זהו שכתוב "בונה ירושלים יהו"ה". ו' שהוא בן י"ה, אבא ואמא, עליהם נאמר "ויבן ה' אלהים את הצלע". "אשר לקח מן האדם", זה העמוד האמצעי, "ויביאה אל האדם", הביא אותו אל הצלע שלקח מה', הילדה שלה. ועליה נאמר "ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב", ולכן בהר זה יבנה בית המקדש על ידי הקדוש ברוך הוא, ויהיה קיים לדורי דורות. ועליו נאמר "גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון", שהראשון נבנה על ידי אדם, וזה על ידי הקדוש ברוך הוא, ולכן, "אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו".

וכן נאמר במשה, "ויבן ה' אלהים את הצלע", כמו שנאמר "ולצלע המשכן השנית", צלע ודאי מצד של חסד לבן, משם נקראת לבנה. "ויסגר בשר תחתנה", בשר שהוא אדום מצד הגבורה, ונכלל בשניהם. באותו זמן "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני". "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי", זו שכינה, נערה

ועב"פ הרי נתבאר לנו כי אותן הנשמות שאמר הרב בספר הגלגולים (פרק ז) שלא נכללו באדה"ר והם נשארו אהור באהור, הנה הם הנשמות אשר מהמלכי יושר שהם מהאבא הכללי שבא"ק. ולכן אמר שם שהם גבוהים במעלה מאותן שנכללו בו, והם עתידים להתקן ולבא רק בעוה"ב, ויתייחדו הם עם אותן שנכללו בו שהם כל הנשמות דהעוה"ז כל א' בבת זוגיה כמ"ש

המאורסה לעמוד האמצעי, נאמר בה "זאת הפעם וגו'", אני ידעתי שהיא עצם מעצמי ובשר מבשרי, "לזאת" ודאי "יקרא אשה" מצד עליון שהיא אמה, "כי מאיש לוקחה זאת", מצד של אבא שהוא י'. וכן משה בדמותו למטה. באותו זמן יזכו ישראל כל אחד ואחד לבת זוגו, וזהו שכתוב "ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם", וכתוב "ונבאו בניכם ובנותיכם וגו'", ואלו הם נשמות חדשות שעתידים להיות על ישראל, כמו שפרשוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף, ואז החדשות יבואו. באותו זמן יעברו ערב רב מהעולם, ונאמר בישראל ובמשה, כל אחד בבת זוגו, "ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו", שתעבור ערוה מהעולם, שאלה הם שגרמו גלות, ערב רב ודאי.

⁷⁵⁶ ז"ל: לבתר וא"ו זעירא יתער לאתחברא ולחדשא נשמתי דהו עתיקין בגין לחדתא עלמא כמה דכתיב (שם קד לא) ישמח יהו"ה במעשיו וכתוב (שם) יהי כבוד יהו"ה לעולם לאתחברא כדקא יאות ישמח יהו"ה במעשיו לנחתא לון לעלמא ולמהוי כלהון בריין חדתין לחברא עלמין כלהו כחד זכאין אינון כל אינון דישתארו בעלמא בסייפי אלף שתיאה למיעל בשבתא דהא כדין איהו יומא חד לקב"ה בלחודי לאזדווגא כדקא יאות ולמלקט נשמתי חדתין למהוי בעלמא עם אינון דאשתארו בקדמיתא דכתיב (ישעיה ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם.

תרגום: אחר כך וא"ו קטנה תתעורר להתחבר ולחדש נשמות שהיו ישנות כדי לחדש את העולם, כמו שכתוב "ישמח ה' במעשיו", וכתוב "יהי כבוד ה' לעולם", להתחבר כראוי. "ישמח ה' במעשיו", להוריד אותם לעולם, ושכולם יהיו בריות חדשות לחבר את כל העולמות יחד. אשריהם כל אותם שישארו בעולם בסוף האלף הששי להיכנס לשבת, שהרי אז הוא יום אחד לקב"ה לבדו, להזדווג כראוי וללקוט נשמות חדשות שיהיו בעולם עם אותם שנשארו בראשונה, שכתוב "והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם".

⁷⁵⁷ ז"ל: ויתקיימו אתוון דשמא קדישא כלהו בקיומיהו יהו"ה דעד כען לא יהו בשלימו עד זמן דינגיד ויתמשך ההוא נביעו עלאה בחבורא דאתוון גו ה' (נ"א וה') בתראה ודא איהו לסוף תשלום מאה וארבעין וארבעה שנין אחרנין דישתלמו ויתערוון שאר מתי ישראל דבשאר ארעאן.

דישתכח כל דא בחשבון ח"ת דאתיישב עלמא ויתבסם ויתעבר סטרא אחרא (נ"א חויא בישא) מעלמא וה"א תתאה תתמלי מגו נביעו עלאה ותתעטר ותתנהיר בשלימו וכדין כתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים עד דיהא שבת ליהו"ה לאלקטא נפשין בתענוגי קדושא (דא ה' בתרא) כל ההוא אלף שביעאה ודא איהו אתערותא דרוחין קדישין דעמא דישאל לאתלבשא לבתר שבת בגופין אחרנין קדישין לאתקרי קדישין דכתיב (שם ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו עד כאן מלין דרזין סתימין.

תרגום: וכל אותיות השם הקדוש יתקיימו בקיומם יהו"ה שעד עכשיו לא היו בשלמות עד הזמן שישפיע וימשך אותו מעיין עליון בחבור האותיות לתוך ה' (וה') אחרונה וזהו לסוף תשלום מאה וארבעים וארבע שנים אחרות שישתלמו ויתעוררו שאר מתי ישראל שבשאר הארצות.

שימצא כל זה בחשבון ח"ת שהתישב העולם ויתבסם ויעבור הצד האחר [הנחש הרע] מן העולם וה"א תחתונה תתמלא מתוך המעיין העליון ותתעטר ותאיר בשלמות ואז כתוב והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים. עד שתהיה שבת לה' ללקט נפשות בתענוגי קדושה [זו ה' אחרונה] כל אותו אלף שביעי וזוהי התעוררות של רוחות קדושות של עם ישראל להתלבש אחר שבת בגופות אחרים קדושים להיקרא קדושים שכתוב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו עד כאן דברי סודות נסתרים.

⁷⁵⁸ ז"ל התיקו"ז: אמר ליה ולרשיעיא מאי דהא כתיב (קהלת ח') ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וכו' מה תימא בהון אמר ליה שמענא בהון רזא יפול מצדך אלף וגו' הכי אמרו לי ברמיזא אמר ליה אי הכי מאי אשר קומטו בלא עת וגו' אמר ליה אלן תשע מאה ושבעים וארבעה דרין דאתקמטו ואסתלקו קדם זמנייהו ודא איהו אשר קמטו בלא עת דאסתלקו קדם זמנייהו וזריק לון קודשא בריך הוא על כל דרא ודרא דא איהו נהר יוצק יסודם ודא הוא רזא דאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף וכדין חדתין עתידין למיתי אדהכי אסתלק סבא אמר רבי שמעון לחבריא חבריא ודאי האי איהו סבא דסבין אדם עלאה זכאה דרא דהאי רזא אתגליא ביה.

תרגום: אמר לו ומה לרשעים שהרי כתוב ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וכו' מה תאמר בהם אמר לו שמעתי בהם סוד יפול מצדך אלף וגו' כך אמרו לי ברמז אמר לו אם כך מה זה אשר קמטו ולא עת וגו' אמר לו אלו תשע מאות ושבעים וארבעה דורות שהתקמטו והסתלקו קדם זמנם וזהו אשר קמטו ולא עת שהסתלקו קדם זמנם וזרק אותם הקדוש ברוך הוא על כל דור ודור זהו נהר יוצק יסודם וזהו הסוד שאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ואז עתידים חדשים לבא בינתיים הסתלק הזקן ואמר רבי שמעון לחברים חברים ודאי זהו זקן הזקנים האדם העליון אשרי הדור שהסוד הזה התגלה בו.

בזוה"ק (בראשית כח סע"א ורע"ב), ועל זה נאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו (ישעיה ד ג) כמ"ש בזוה"ק שמות (י ע"א) וע' עוד פ' וירא (ק"ט ע"א). (קה ע"ג) אמנם דע, כי הנה נשמת אדה"ר עצמו הנה היה באמת מתוקן לגמרי והיה כלול באמת גם מהאבא הכללי ג"כ, כי מה שהיה נוגע לנשמתו גופה, הנה נתברר ועלה גם מהניצוצין דהמלכי יושר ג"כ, והתייחדו עם האורות דהמלכי יושר ג"כ, ונתתקנו באור התיקון דהמ"ה ובהווגי דפכ"פ. ונעשה כ"ז ע"י עליית הזו"ן שעלו לצורכו בהיכלין דאו"א כמ"ש הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א') וכנודע. ומה שיצאו אדם וחיה בתחילה ג"כ רק אב"א (כמ"ש בזוה"ק בראשית ל"ה רע"א ופ' פקודי רלא ע"א) הוא משום כי הנה היציאה והלידה דנשמתו הנה היה ג"כ רק אחר שירדו הזו"ן למטה במקומם אשר היו שם רק אב"א וכנ"ל אות ו' ז', אבל המשכת נשמתו ממקורה, הנה היה מזווגי דפכ"פ, והיה מתוקן נשמתו עצמו גם מהתיקוני דהמלכי יושר ומהאבא הכללי ג"כ. וזהו שכתוב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים, כי היה נשמתו כלול מהאבא הכללי ג"כ שהוא המוחין דחיה וכמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד (סוף דרוש א).

אמנם הנה בספר הדע"ה ח"ב דרוש ג' ענף י"ד העלינו שם, כי מה שהיה לו המוחין דחיה ג"כ, וכן היה לו מאור היחידה ג"כ, הנה הוא רק ממדרגת העולמות של עתה, ומזה הנה היה לו כל הנר"נ ח"י. אבל לפי מדרגת העולמות של אז, הנה לא היה לו רק הנר"נ לבד (הגם שהוא באמת יותר גבוה מכל הנר"נ ח"י של עתה ע"ש). אך עכ"פ הוא, כי אותן הנר"נ שהיה לו, הנה היו מתוקנים וכלולים מהמלכי יושר ג"כ ומהתיקוני דאור המ"ה אשר גם מהאבא הכללי דהא"ק, אך כ"ז היה רק מה שנוגע לנשמתו גופה. אבל כל הנשמות הכלולים בו, הנה הם היו רק מתיקוני דהאימא הכללי לבד לא מהאבא הכללי, כי הם אשר לא נתקנו עדיין ולא נכללו בו, ונשארו הם עדיין בלא תיקון, והיה תולה תיקונם בהמעשים טובים דאדה"ר, כי משום שנשמתו עצמו הנה היה מהתיקוני דהאבא הכללי ג"כ, הנה ע"ז היה לו הכח והיכולת לתקן בזה גם את כל הנשמות כולם. אמנם כ"ז היה רק קודם החטא, אך ע"י החטא הנה נסתלק ממנו והוא הזיהרא עלאה דפרחא מיניה כנודע, וע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ג סי' ב' ודי בזה.

[ט]

והנה ע"פ דברינו הנז' הנה יתבאר לנו כוונת מאמרם ז"ל (יבמות סב ע"א) אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף וכנ"ל, וע' רש"י עכו"ז (ה ע"א ד"ה עד שיכלו) שאמר שאוצר הנשמות הוא שמו גוף, וכן אמר ג"כ ביבמות (סב סע"א). אמנם בתיקונים (תיקון סט דף ק"ט ע"א) אמר שם אלין תתקע"ד דרין כו' דאסתלקו קדם זמנייהו וזריק לון קב"ה על כל דרא ודרא כו' ודא הוא רזא דאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף כו'⁷⁵⁹, ור"ל עד שיכלו לצאת כל התקע"ד דרין. וכן הוא ג"כ במדרש (ב"ר פ' כד סי' ד וכן בויק"ר פ' טו סי' א) אין מלך המשיח בא עד שיבראו כל הנשמות שעלו במחשבה להיבראות כו', ע"ש, והם התקע"ד דורות, וכמ"ש שם (פ' כח סי' ד) אלף דור עלו במחשבה להבראות וכמה נימוחו מהם תתקע"ד. והרי לנו כי התקע"ד דורות הנה הם הנשמות שבגוף.

⁷⁵⁹ ז"ל בשלימות: אמר ליה ולרשיעיא מאי דהא כתיב (קהלת ח') ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וכו' מה תימא בהון אמר ליה שמענא בהון רזא יפול מצדך אלף וגו' הכי אמרו לי ברמיזא אמר ליה אי הכי מאי אשר קומטו בלא עת וגו' אמר ליה אלין תשע מאה ושבעים וארבעה דרין דאתקמטו ואסתלקו קדם זמנייהו ודא איהי אשר קמטו בלא עת דאסתלקו קדם זמנייהו וזריק לון קודשא בריך הוא על כל דרא ודרא דא איהו נהר יוצק יסודם ודא הוא רזא דאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף וכדין חדתינ עתידין למיתי אדהכי אסתלק סבא אמר רבי שמעון לחבריא חבריא ודאי איהו סבא דסבין אדם עלאה זכאה דרא דהאי רזא אתגליא ביה.

תרגום: אמר לו ומה לרשעים שהרי כתוב ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וכו' מה תאמר בהם אמר לו שמעתי בהם סוד יפול מצדך אלף וגו' כך אמרו לי ברמיזא אמר לו אם כך מה זה אשר קמטו ולא עת וגו' אמר לו אלו תשע מאות ושבעים וארבעה דורות שהתקמטו והסתלקו קדם זמנם וזהו אשר קמטו ולא עת שהסתלקו קדם זמנם וזרק אותם הקדוש ברוך הוא על כל דור ודור זהו נהר יוצק יסודם וזהו הסוד שאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף ואז עתידין חדשים לבא בינתיים הסתלק הזקן ואמר רבי שמעון לחברים חברים ודאי זהו זקן הזקנים האדם העליון אשרי הדור שהסוד הזה התגלה בו.

ובזוה"ק ח"ב בהיכלות פקודי [שהם ההיכלות דזו"ן דבריאה] בהיכל ה', שם שהוא היכל אהבה חסד, הנה אמרו שם (רנג ע"א) דבהאי היכלא קיימין כל נשמתין וכל רוחין דזמינין לנחתא בבני נשא מיומא דאתברי עלמא ועל דא, היכלא דא נקטא כל אינון נשמתין דנפקין מההוא נהר דנגיד ונפיק (ר"ל יסוד), ובגין דא היכלא דא לא קיימא לעלמין בריקנייא כו', וכד יסתימין אלין כו', ר"ל שיכלו כולם לצאת, וכדין ייתי מלכא משיחא כו'⁷⁶⁰. ופי' שם הגר"א (יהל אור ח"ב כד ע"ד)

⁷⁶⁰ ז"ל בשלימות: (היכל אהבה חסד) היכלא חמישאה היכלא דא קיימא לאנהרא לאלין תתאי והאי איהו היכלא דקיימא לאנהרא ברזא דמהימנותא פתחא חדא קיימא בהאי היכלא וחד ממנא עליה וההוא ממנא אקרי סניגור"ה האי ממנא קיימא על פתחא דא בגין למילף סניגורייתא עלייהו דישאל ובגין דא אקרי שמיה כך דהא איהו ממנא על כל אינון טבין דישאל למיעל סניגורייתא דילהון קמיה דמאריהון ולא ישלוט עלייהו סטרא אחרא.

בהיכלא דא קיימא חד רוחא דכליל בארבע דהא רוחא דא כליל בארבע גוונין חוור ואוכס ירוק וסומק והאי איהו רוחא דקיימא כליל בכלא ואקרי סור"ה רב על כל אינון חיילין תתאין וכלהו קיימין תחותיה וממנן תחות ידיה.

האי רוחא דסגיר ופתח כל מפתחן עלאין כלהו אתמסרן בידיה (תלת זמנין ביומא) כל חיילין תתאין כלהו אתכלילן וקיימין תחותיה ומניה אתזנו והאי קיימא בכל רזין דמאריה וכל גזין עלאין כלהו אתמסרן בידיה. האי רוחא אקרי אהבה ובגין דא אקרי היכל דא היכל אהבה בגין דהכא אתגניזו כל רזא דרזין למאן דאצטרין לאתדבקה ביה והכא הוא רזא דכתיב (שיר ז יג) שם אתן את דודי לך.

רוחא דא איהו נטיר כל נטירו דלעילא ודא אקרי שומר ישראל שומר הברית בגין דהכא איהו נטירו דכל גזין עלאין ועל דא גזין דמאריה גניזין ביה מהאי נפקי שבילין וארחין לאינון דלתתא בגין לאתערא בהו רוחא דרחימותא.

אלין ארבע גוונין דביה אתכלילן דא בדא וכד בעאן לאכללא בטש דא בדא ונפק מכלהו חד חיוותא קדישא דאקרי זהר והאי חיוותא על דא כתיב היא החיה אשר ראיתי על נהר כבר (יחזקאל א).

מהיכלא דא נפקין כל רוחין קדישין דקיימין בקיומא דנשיקין (עלאין) דהא מאינון נשיקין נפקא אורא דרוחא לקיומא דנפשא לכל אינון נשמתין עלאין דאתיהיבו בבני נשא וההוא רזא דכתיב (דברים ח ג) כי על כל מוצא פי יהו"ה יחיה האדם בגין דבהאי היכלא קיימין כל נשמתין וכל רוחין דזמינין לנחתא בבני נשא מיומא דאתברי עלמא ועל דא היכלא דא נקטא כל אינון נשמתין דנפקין מההוא נהר דנגיד ונפיק ובגין דא היכלא דא לא קיימא לעלמין בריקנייא.

ומיומא דאתחבר בי מקדשא לא עאלו הכא נשמתין אחרנין וכד יסתימון אלין היכלא קיימא בריקנייא ויתפקד מלעילא וכדין ייתי מלכא משיחא ואתער היכלא דא לעילא ויתער היכלא לתתא.

וברזא דהיכלא דא כתיב (שיר ד ה) שני שדיך כשני עפרים וגומר בגין דבהיכלא דא ההוא רוחא דקאמרן וההוא חיוותא אפיק תרין נהורין כלילן דא בדא מתקשרן דא בדא ואקרון א"ל שד"י אלין אקרון שד"י וא"ל דלתתא מתחברן דא בדא ואעיל דא בדא ואקרי א"ל שד"י בגין דנפק מכללא דאלין שדים.

והאי א"ל דאיהו מסטרא דימינא נטיל מאתר דא כל אינון רחמין דקיימי לאתזנא ההוא היכלא דלתתא דאקרי זכותא על שמא דהאי רוחא דביה דקאמרן האי שד"י יניק לכל אינון תתאין ולכל אינון היכלין ולכל אינון דלבר דקיימי מסטרא דא דאקרון יתדות המשכן כמה דאוקימנא ועל דא אקרי שד"י בגין דמספקא מזונא לכלהו תתאי כמה דאיהו מקבלא מסטרא דימינא.

תרגום: היכל אהבת חסד.

ההיכל החמישי ההיכל הזה עומד להאיר לתחתונים הללו וזהו ההיכל שעומד להאיר בסוד האמונה פתח אחד עומד בהיכל הזה וממנה אחד עליו ואותו ממנה נקרא סניגור"ה הממונה הזה עומד על הפתח הזה כדי ללמד (סניגוריה על ישראל ובגלל זה נקרא שמו כך שהרי הוא ממנה על כל אותן טובות של ישראל להכניס סניגוריה וכו') סניגוריה שלהם לפני רבונם ולא ישלט עליהם הצד האחר.

בהיכל הזה עומדת רוח אחת שכלולה בארבע שהרי רוח זו כלולה בארבעה צבעים לבן שחר ירק ואדם וזוהי רוח שעומדת כלולה בכל ונקראת סור"ה גדולה על כל אותם חיילות תחתונים וכולם עומדים תחתיה וממנים תחת ידה.

הרוח הזו שסוגרת ופותחת כל המפתחות העליונים כולם מסורים בידיה (שלש פעמים ביום) כל החילות התחתונים כולם נכללו ועומדים תחתיה וממנה נזונים זה עומד בכל סודות רבוננו כל הגנזים העליונים כולם נמסרו בידיה.

הרוח הזו נקראת אהבה ולכן נקרא ההיכל הזה היכל אהבה משום שכאן נגזזו כל סוד הסודות למי שצריך להדבק בו וכאן הוא סוד הכתוב (שיר השירים ז) שם אתן את דדי לך.

הרוח הזו היא השומרת את כל השמירה שלמעלה וזו נקראת שומר ישראל (דברים ז) שומר הברית משום שכאן היא שמירת כל הגנזים העליונים ועל כן גזי רבוננו גנוזים בה מזה יוצאים שבילים ודרכים לאותם שלמטה כדי לעורר בהם רוח של אהבה.

ארבעת הצבעים הללו שבה נכללו זה בזה וכשרוצים להכלל מכה זה בזה ויוצאת מכולם חיה קדושה אחת שנקראת זהר והחיה הזו עליה כתוב היא החיה אשר ראיתי על נהר כבר.

מההיכל הזה יוצאות כל הרוחות הקדושות שעומדות בקיום של הנשיקות (העליונות) שהרי מאותן

שזהו מ"ש אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, כי היכל הזה שהוא בחד הנה הוא הגוף, כי הו"ת הם הגוף, וכאשר יסתיימו כל הנשמות הניתנין בהיכל הזה, אז יבוא משיח. אמנם הנה בדברי הרב בשער הצלם (פרק ב), אמר שם כי כוונת מאמרם ז"ל הוא על הצלם שהוא לבוש להנשמה, ועל ידה מתלבש הנשמה בהגוף ומתקשרים זבי"ז כי היא אמצעי בין הגוף להנשמה. וכל הצלמים כולם הנה הם מהרפ"ח ניצוצין המתבררים, וכשיוגמרו להתברר כל הצלמים כולם שהם כלל הלבוש והגוף לכלל כל הנשמות אז יבא משיח. וזהו שאמרו, עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, ור"ל עד שיושלמו כל הנשמות כולם בהגוף והלבוש הראוי לכל אחד ואחד. (קה ע"ד)

והנה כל הדברים הללו הם יתבארו ע"פ דרכינו, כי הרי אמרנו כי כל הנשמות כולם דהעוה"ז הנה הם כולם רק מהאימא הכללי דהא"ק מהמלכי עגולים ומהתיקוני היושר והמ"ה שבה וכנ"ל בכל דברינו. והנה האימא שהיא אשת אבא, הנה היא מכונה בשם גוף, וכמ"ש בזה"ק (פ') וישב קפ"א ע"ב) אמרו שם אשה דא גופא, וכן אמרו מנחות (צג ע"ב) אשתו כגופו דמיא, כי הרי כל אורות דאבא הנה נכנסים ומתכנסים בה ומתגלמים בה, וכן אמר הרב בדרושי אבי"ע (פרק ב סמוך לסופו וכן שם פרק ה) כי בינה היא נקרא גופה כי היא בבחי' גוף להג"ר שבה הם מתכנסים והיא גוף להם. וכן הרי היא אם הבנים, ו"ק ומלכות, שבהם הוא הכלים העיקרים והם נגמרים בה וממנה הם יוצאים. והרי נעשה ונשלם הגוף והכלי בהבינה, וכן הוא ג"כ כי עולם העקודים שהוא מהס"ג (הע"ב דס"ג) שהוא בינה, הנה שם מתחיל בחי' כלי, וכן אור הנשמה שהוא מבינה, הנה הוא מתלבש בכלי הגוף שהוא המוח שבראש, משא"כ החיה ויחידה כנודע. ולכן מכ"ז הנה האימא הכללי שהיא אוצר כל הנשמות כולם דהעוה"ז עד ביאת המשיח, הנה הוא נקרא בשם גוף, וזהו שאמרו אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, והוא עד שיוגמרו להתברר ויושלם לצאת כל הנשמות דהאימא הכללי שהיא אוצר הגוף לכל הנשמות דהעוה"ז ואז יבא בן דוד משיח צדקינו. ויתחיל מאז ולהלאה התיקון לחדתא עלמא ולמלקט נשמתין חדתין (כמ"ש פ' וירא קיט ע"א), שהם כל הנשמות אשר מהניצוצין והאורות דהמלכי יושר ומהתיקוני דאור המ"ה אשר מהאבא הכללי, והנה יתייחדו הם עם כל הנשמות דהעוה"ז שהם מהמלכי העגולים ומהתיקוני דאור היושר והמ"ה אשר מהאימא הכללי כל א' בבת זוגיה (כמ"ש בבראשית כח ע"א ע"ב). ויומשך כ"ז עד סוף אלף השביעי יום שכולו שבת, שאז יתחדש העולם כמ"ש סנהדרין (צז ע"ב) וע' לעיל כלל י"ז ענ"ד אות ט', ואז יתלבשו בגופין אחרנין קדישין לאתקרי קדישין (כמ"ש בפ' שמות י ע"א), ויהויין כלהון בריין חדחין ואז ישמח ה' במעשיו כמ"ש בפ' וירא שם. והרי נתבאר לנו כי דברי רש"י ז"ל אשר אמר כי אוצר הנשמות הוא שמו גוף, הנה דבריו הם דברי אלהים חיים והוא מובן ע"פ דברינו.

ופלא הוא כי כעין לשון רש"י ז"ל הוא נמצא בזהר חדש שה"ש (דף נד ע"ד מדפוס אמשטרדם סט ע"ב) שאמרו שם על הזיהרא דנשמתא עלאה דפרחת מניה ע"י החטא, כי היא עלה למעלה ונגנו בחד אוצר דאיהו גוף, עכ"ל. והוא בהיסוד דהנוק' דאצילות, ששם הוא אוצר כל

הנשיקות יוצא אור של רוח לקיום הנפש לכל אותן הנשמות העליונות שנתנו בבני אדם וסוד אותו הכתוב (דברים ח) כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם משום שבהיכל הזה עומדות כל הנשמות וכל הרוחות שעתידות לרדת בבני האדם מיום שנברא העולם ועל כן ההיכל הזה לוקח כל אותן נשמות שיוצאות מאותו נהר ששופע ויוצא ולכן ההיכל הזה לא עומד לעולם בריקנות.

ומיום שנחרב בית המקדש לא נכנסו לכאן נשמות אחרות וכשיסתיימו אלה ההיכל עומד בריקנות ויפקד מלמעלה ואז יבא מלך המשיח ויתעורר ההיכל הזה למעלה ויתעורר ההיכל למטה.

ובסוד ההיכל הזה כתוב שני שדיך כשני עפרים וגו' משום שבהיכל הזה אותה הרוח שאמרנו ואותה החיה מוציאה שני אורות כלולים זה עם זה שקשורים זה בזה ונקראים א"ל שד"י אלו נקראים שד"י וא"ל שלמטה מתחברים זה בזה ונכנסים זה לזה ונקרא א"ל שד"י משום שיוצא מכללות השדים הללו.

והא"ל הזה שהוא מצד הימין נוטל ממקום זה כל אותם הרחמים שעומדים להזין את אותו ההיכל שלמטה שנקרא זכו"ת על שם הרוח הזו שבו שאמרנו השדי הזה מיניק את כל אותם התחתונים וכל אותם ההיכלות וכל אותם שבחוץ שעומדים בצד הזה שנקראים יתדות המשכן כמו שבארנו ולכן נקרא שדי משום שמספק מזון לכל התחתונים כמו שהוא מקבל מצד הימין.

הנשמות כולן קודם שיורדים בבריאה, ולכן היא נקרא כנסת ישראל כמ"ש בפ' פנחס (רמ רע"ב), ונמשכים בה מאוצר הכללי שהיא האימא הכללי כנ"ל והיסוד דהנוק' הוא הגן עדן, ששם נגנו אור הגנוז, וכן עלה שם הזיהרא עלאה דפרחא מניה כי היתה ג"כ מאור הגנוז, ועכ"פ הוא כי בענין אוצר הנשמות שהוא גוף הנה אמר הזו"ח ג"כ כלשון רש"י ז"ל, ע"ש.

והנה עד"ז יתבאר לנו ע"פ דברינו ג"כ דברי התיקונים הנ"ל שאמר שהכוונה הוא על התקע"ד דרין, וכן דברי הגר"א הנ"ל שאמר שהכוונה הוא על הנשמות כולן שהם בהיכל אהבה דבריאה, וכ"ז הוא מתבאר ג"כ ע"פ דברינו הגו', כי הרי כבר אמרנו בספר הדע"ה בתחילתו בהמאמר כללי שבתחילת הספר אות ג', שכלל כל הנשמות כולן הנה הם אלף דור והם כל הנשמות דהעוה"ז אשר עד ביאת המשיח, והם כולם מהמלכי עגולים שהם מהאימא הכללי, וכן ישנם עוד אלף דור נשמות ג"כ מהמלכי יושר שהם מהאבא הכללי, והם הנשמתי'ן הדתי'ן שיתוקנו ויצאו לעתיד לבוא וכנז'. והאלף דור נשמות דהעוה"ז הרי הוא עם התקע"ד דורות דעולם התוהו כמ"ש במדרש ב"ר (פ' כח ס' ד) ועוד בכ"מ, כי הרי הם חוזרים ויוצאים בעוה"ז תמיד, וכמ"ש רז"ל בחגיגה (יג יד) עמד הקב"ה ושתלן בכל דור ודור והן הן עזי פנים שבדור. ומ"ש לשון עמד, הוא מלשון המתין והתבונן ע"ד שכתוב (איוב לו יד) עמוד והתבונן נפלאות א"ל, כי הקב"ה התבונן ונמלך ונתייעץ כביכול מה לעשות עמהם כדי לתקנם, והוא כמו שכתבנו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ז כי גם התקע"ד {קו ע"א} דורות יתוקנו לע"ל ג"כ, והנה הם מתתקנים תמיד ע"י ששתלן בכל דור ודור. והגם שאמרו והן הן עזי פנים שבדור, אך ממנו ית"ש הנה לא יפלא כל דבר, והם מתתקנים עכ"פ, והיינו כי הנה הם מתגלגלים תמיד ובאים בגלגול אחר גלגול עד שמתתקנים עכ"פ, ועל זה נאמר (קהלת ח י) ראיתי רשעים קבורים ובאו (כי הם קבורים ואח"כ באו מחדש), וממקום קדוש יהלכו כי שרשם הוא בקודש כי כל האלף דור שרשם הוא מהח"ו"ג שבדעת מהב' כתפין דא"א כמו שבארנו בספר הדע"ה שם וע"ש ענף י"ח, ולכן מטפל הקב"ה בתקנתן עד שיתוקנו כולם עכ"פ, וע' כ"ז בתז"ח (דף טל ע"א וע"ב) ובהגר"א שם, וכן בתיקון ס"ט (קיט ע"א) בהגר"א שם (ע"ב ד"ה ותשלחו ודא שניו), שאמר שם ובהנהו אשר קומטו (שהם התקע"ד דרין אשר עליהם נאמר (איוב כב טז) אשר קומטו ולא עת) לא כהנך שכתוב בהם יפול מצדך אלף שהם הערב רב שסימנם נג"ע ר"ע עם כל אבזריהו ותולדותיהם, כי הם יכלו לגמרי, אבל התקע"ד דורות הם יתוקנו עכ"פ וע' עוד בתז"ח (דף ל"ז לט ע"ב).

אמנם הנה בספד"צ (פרק א בהגר"א ב ע"ב ד"ה לא הו משגיחין אפיין באפיין) הנה שם מרכיב הגר"א את התקע"ד דורות עם הערב רב יחד, ואמר שם התקע"ד דורות שהן הע"ר כו', ע"ש. אך דע כי משרשם הנה יש להם באמת שייכות זכ"ו, כי הע"ר הנה הם ג"כ מסוד הדעת, וכן ערב רב גימט' דעת כמ"ש הרב בשער הפסוקים והלקוטים (פ' שמות), אלא שהטוב שבהם שהוא מסוד הדעת דו"א, הנה הוא בהם במיעוט גדול, וזה יתברר מהם לעת"ל, והוא מאותו העצמות גופא שהוא השורש ג"כ דהתקע"ד דורות. וכן הרע שבהם הנה הוא נמשך ג"כ מאותו הרע עצמו דהתקע"ד דורות, ומזה הם כל הרשעים גמורים וכל המזיקים והקליפות, שעליהם נאמר (תהלים צא ז) יפול מצדך אלף. וכ"ז הנה הוא הולך ומתברר תמיד כל הרע דהתקע"ד דורות בהרע דהערב רב שסימנם נג"ע ר"ע, והם מתערבים ומתייחדים עם כל תולדות האדם בליעל⁷⁶¹ כולו, וכ"ז הנה יכלו ויתבטלו לגמרי, ועליהם נאמר יפול מצדך אלף כו', והטוב שבהם שהוא עצמות העיקרי דהתקע"ד דורות ושרשם שבעולם הנקודות, הנה הוא הולך ומתברר תמיד בפנ"ע, אם ע"י תורה ומצוות או ע"י צירוף וליבון כנודע בדברינו, ובזה הנה יתוקנו כל התקע"ד דורות לעת"ל ג"כ עכ"פ, והבן.

ודע כי כ"ז הנה הוא מתנהג עד"ז ג"כ בכל האישים כולם וכן גם בצדיקים, כי ע"י התערבות רע בטוב הרי יש סיגים בכלם. והנה נעשה בהסיגים כל מה שנעשה, והם העונשים והתלאות אשר

⁷⁶¹ עי' תיקו"ז קיד ע"א שזה כינוי ליצר הרע.

בעוה"ז וכן בעולם הנפשות, וכן כ"ז הרי הוא כל ענין המיתה והקבורה, שהוא כדי לעכל את הזוהמא.

והוא ג"כ הענין מה שמצינו בדור המדבר, כי גם אחר כל רוממות מעלתם הנאמר עליהם (דברים לב ט) כי חלק ה' עמו גו' (דברים לב י - יב) יסובבנהו יבוננהו יצרנהו כאישון עינו, ישאהו על אברתו, ה' בדרד ינחנו, ואמרו בפדר"א (סוף פרק מ) כל אותו הדור ששמעו קולו של הקב"ה בהר סיני זכו להיות כמלאכי השרת ובמותם לא שלמה בהם רימה ותולעה, אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא, ועליהם הכתוב אומר אשרי העם שככה לו. ועכ"ז הנה גם אחר כל השבת הזה, הרי נאמר עליהם ג"כ בפ' שלח (במדבר יד טו) במדבר הזה יפלו פגריכם כו', ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה (שם לב), והרי נאמר עליהם לשון קשה ולשון גנאי כזה אחר גודל רוממות מעלתם הנו' (כי פגר הוא לשון פיגול כמ"ש רש"י בפ' לך טו יא). אמנם מה שנאמר בפ' דברים (דברים ב טו) וגם יד ה' היתה בהם להמם מקרב המתנה עד תומם, והוא ג"כ לשון קשה מאד, וכן קורא אותם שם בשם אנשי המלחמה. הנה שם הוא הכוונה בזה על הערב רב, אך הלשון יפלו פגריכם שהוא ודאי על הדור המדבר עצמו כמבואר שם בהענין, הוא ודאי קשה. אך הכוונה הוא על הסיגים והפסולת והרע שהיה מעורב בהם מחלאת מצרים ואח"כ מחטא העגל. הנה על זה מבטיח להם הקב"ה שזה יפרש מהם ולא ישאר בהם ח"ו, והוא מה שאמר, במדבר הזה יפלו פגריכם, וכן שם (במדבר יד לג) עד תם פגריכם במדבר, ור"ל על הרע שהיה מעורב בהם מחלאת מצרים שהוא פגר מובס, הנה זה יתברר מהם והוא יפול וישאר במדבר, ועי"ז ישארו הם כסולת נקיה קודש ישראל לה' בטח בדרד עין יעקב, וכמ"ש כ"ז בזוה"ק פ' (קו ע"ב) שלח (קס"ב רע"ב), ואמרו שם כי זהו מה שכתוב יפלו ולא כתיב תפלו ח"ו, ועל דא במדבר הזה יתמו אינון פגרים ושם ימותו, בנין דרעותא דקב"ה לשיצאה להני פגרים מעלמא לעלם.

וכן ענין הזה דתערובות רע בטוב וענין הסיגים המעורב גם בצדיקים, הנה זה היה ג"כ הענין דעשרה הרוגי מלוכה, ולא שלט ההריגה והיסורים בר' עקיבא וחבריו אלא רק בהסיגים שלהם אבל לא בגופם הקדוש ח"ו, כי גופם הקדוש נבדל אז לעצמו, והוא נגוע ומת במיתת צדיקים וכמ"ש במדרש משלי (פרשה ט) בר' עקיבא שהיה חבוש בבית האסורים. ור' יהושע הגרסי היה משמשו (כמ"ש בעירובין כא ע"ב) כשהגיע יום הכפורים היה ר' יהושע הגרסי נפטר ממנו ובא אצלו אליהו ואמר לו כי ר' עקיבא מת בבית האסורים, מיד הלכו שניהם לבית האסורים ולקחו אותו אליהו זל"ט ונטלו על כתפיו, אמר לו ר' יהושע הגרסי הלא אמרת לי שאתה כהן וכהן אסור לטמא במת, אמר לו בני חס ושלוש שאין טומאה בצדיקים ולא בתלמידיהם, והיו מוליכין אותו כל הלילה עד שהגיעו לטרפילון של קסרון, כיון שהגיעו לשם עלו שלש מעלות וירדו שלש מעלות ונפתח המערה לפניהם, וראו שם כסא וספסל ושלחן ומנורה והשכיבו את ר' עקיבא על המטה ויצאו, וכיון שיצאו נסתמה המערה ודלקה הנר על המנורה, וכשראה אליהו כך פתח ואמר אשריכם צדיקים כו', אשריך ר' עקיבא כו', ע"ש⁷⁶², ובהערות רש"י שם כי קצתתי. ואמר האריז"ל בספר הליקוטים (פ' וישב) כי אין זה סתירה כלל למה שנודע בדברי רז"ל שר"ע הוא מעשרה הרוגי מלוכה, כי זה היה רק בחלק הסיגים שבהם, אבל לא בגופם הקדוש, ונבדל כל א' לעצמו, וחלק זה נהרג וחלק זה מת מיתת עצמו. אמנם אחר שנהרג, הנה אז נתתקן גם הוא וחזרו ונתיחדו שניהם ונעשה כולו קודש לה', וכמ"ש במדרש אלה אזכרה הנדפס בסוף ספר רב פעלים, שמבואר שם שגם אותו חלק שנהרג נקבר ג"כ ע"י אליהו זל"ט ור' יהושע הגרסי באותו המערה ובאותו המטה ע"ש. ואמר האריז"ל עוד בספר הליקוטים (פ' בשלח) כי ענין הסיגים שהיה בר' עקיבא הנה הוא על הימים הראשונים שהיה עם הארץ וכמ"ש פסחים (מט ע"ב) וכתובות (ס"ב סע"ב). ואמר

⁷⁶² ז"ל בשלימות: פתח ואמר, אשריכם צדיקים, ואשריכם עמלי תורה, ואשריכם יראי שמים, שגנוז לכם וטמון לכם ומשומר לכם מקום בגן עדן לעתיד לבא. אשריך רבי עקיבא שנמצא לך מלון טוב בשעת מיתתך. ועליך נאמר, חכמות בנתה ביתה וגו', וישבה לפתח ביתה וגו', טבחה טבחה מסכה יינה אף ערכה שלחנה וגו'. על ענין השלחן ומטה ומנורה הערוכים שם בתוך המערה.

שם האריז"ל עוד, כי זהו הענין ג"כ בר' יוחנן בן זכאי שאמר (ברכות כח ע"ב) שיש לפני שני דרכים כו', הוא ג"כ על הימים הראשונים אשר עסק בפרקמטיא כמ"ש ראש השנה (לא ע"ב).

וזהו הענין ג"כ מ"ש בברכות שם בשעת פטירתו אמר, פנו כלים מפני הטומאה, הגם שאין טומאה בצדיקים כנ"ל, אך חשש על עצמו מפני המ' שנים הראשונים שעסק בפרקמטיא. ובוה מתורץ קושיית הב"ח ביו"ד סי' שע"ד, מה שהעיר שם מברכות כ"ח הנו' על דעת מהר"ח כהן בתוספות כתובות (קג ע"ב ד"ה אותו היום). ומ"ש שם הב"ח ג"כ, כי לענין טומאת כלים באוהל המת, הנה בוה גם מהר"ח כהן מודה שלא נדחה הטומאה, ע"ש. אמנם כ"ז הוא רק לפי ענין המדובר שם בטור ובב"ח שהטומאה נדחה מפני הכבוד ע"ש, אבל לפי דברינו שהטעם הוא משום שאין טומאה בצדיקים, ואין ענין זה מטעם כבוד הנשיא או גדול הדור, שהרי אמר אליהו זל"ט שאין טומאה לצדיקים ולא בתלמידיהם וכנ"ל, וא"כ הרי אין כאן מקום לשליטת הטומאה כלל וכלל.

ואין להקשות על זה מר' בנאה דהוה מציין מערתא, כי מטא למערתא דאברהם כו', אמנם הנה בכמה ספרים הביאו הגירסא שם (ב"ב נח ע"א) דהוה מציין מערתא דרבנן, ע' בעין יעקב ובמפרשים שם. וא"כ הרי אין הטעם מפני הטומאה ח"ו, אלא אדרבא שהוא מפני הכבוד להכיר מקומם וקדושתם, כי השראת השכינה הוא עתה בקברי הצדיקים כמ"ש הגר"א בתיקונים (תיקון ו דף כב ע"ד)⁷⁶³.

אמנם לא נעלם ממני כי התוספות יבמות (ס"א ע"א) מיאנו בכ"ז, ודחו כ"ז מהלכה ע"ש ד"ה ממוגע ומשא, וכן בתוספות ב"מ (קיד ע"ב) ע"ש (ואולי הוא כי דעת מהר"ח כהן הנ"ל אשר בכתובות קג ע"ב הוא באמת אינו כן) אמנם כל מה שכתבתי הנה הוא ע"פ סודן של דברים והם הלכתא למשיחא, ע"ד שאמרו סנהדרין (נא ע"ב) ובכ"מ כי אין העולם עתה כדאי להשתמש בוה ודי בוה. (קו ע"ג)

[י]

ונחזור לענינינו, כי התקע"ד דורות הנה הם הולכים ובאים בגלגול אחר גלגול ומתקנים תמיד, והם מכלל האלף דור שהם כלל כל הנשמות דהעוה"ז אשר עד ביאת המשיח. כי אחר שמתקנים מחלאתם דעולם התוהו, הנה הם עולים למ"ן בהיסוד דהנוק' ומעוררים יחוד עליון בהו"ן, ומקבלים עי"ז תוספות אור וברכה ונשלמים ונעשים לנשמות מתוקנים, ונולדים ויוצאים מהיסוד דהנוק' כי משם הוא כל הנשמות (כמ"ש בזה"ק ח"א י"ג סע"א וח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א קעד ע"ב). ומשם הם נמשכים ונכנסים בהיכל אהבה דבריאה כמ"ש בפ' פקודי (רנג ע"א), שכל הנשמות ניתנים שם, כי שם הם מתגלמים ונעשים ראויים להכנס בבני אדם. וכמ"ש הגר"א ביהל אור שם (ח"ב כד ע"ד) שהיכל הזה נקרא גוף וכנ"ל אות ט', והוא מה שאמרו (יבמות סב ע"א, ע"ז ה ע"א) שאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, והוא עד שיתקנו כל הנשמות דהתקע"ד דורות כמ"ש בתיקונים (קיש ע"א). והכוונה הוא, כי הנה הם מכלל האלף דור נשמות דהעוה"ז, שהם כולם רק מהמלכי עגולים והיושר דהאימא הכללי שבא"ק שהיא הגוף הכללי, והם נמשכים עד היסוד דהנוק' דז"א שהיא הגוף באצילות, כי כל אשה הוא גוף וכלי לבעלה⁷⁶⁴, ושם הם מתקנים ונשלמים, ומשם הם נמשכים בהיכל אהבה דבריאה שהוא הגוף להגר"א כמ"ש הגר"א וכנז', כי שם הם מתגלמים ונעשים ראויים להכנס בבני אדם.

והנה כאשר יוגמרו לצאת כל התקע"ד דורות שהם מהאלף דור דהגוף הכללי העליון, ויתקנו לצאת בהווג דהו"ן ומהיסוד דהנוק' שהיא הגוף באצילות, אשר משם הם נמשכים, ונכנסים בהיכל אהבה דבריאה שהוא הגוף בבריאה, וכאשר יוגמרו כל הנשמות הניתנין שם להכנס בגופות בני אדם בעוה"ז, והרי יכלו כל הנשמות שבגוף להתקן ולצאת בעוה"ז, אז יבוא בן דוד משיח צדקנו, ואז יתחיל התיקון להתקן ולצאת ג"כ כל האלף דור נשמות דהמלכי יושר

⁷⁶³ ז"ל, ור"ל בזמן שאין הצדיקים בדור ואין מוצאה מקום לנוח אז היא שורה על הצדיקים ישני עפר, וז"ש מתו במדבר בדרך, ר"ל ששם שורה.

⁷⁶⁴ עי' בהגר"א על תיקו"ז פ ע"ד ד"ה ואיהי כוס.

אשר מהאבא הכללי דהא"ק, עם כל תיקוני דהאור המ"ה שבו ג"כ, שהם הנשמתין חדתיין. והוא מ"ש התיקונים שם, אלין נתקע"ד דרין דאתקמטו ואסתלקו כו' ודא הוא רוא דאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, ור"ל עד שיתוקנו כל התקע"ד דרין לנשמות מתוקנים ולצאת בעוה"ז כולם, וכדין חדתיין עתידין למיתוי.

והרי נתבאר לנו כי דברי התיקונים שאמר הכוונה על התקע"ד דרין, עם דברי הגר"א שאמר הכוונה על כלל כל הנשמות דהעוה"ז שהם נמשכים ויוצאים מהיכל אהבה דבריאה, הנה הם שניהם דבר אחד. כי כל הנשמות דהעוה"ז שהם אלף דור הרי הם התקע"ד דורות אשר קומטו ולא עת, עם הכ"ו דורות אשר מאדה"ר עד משה רבע"ה, ותלוי הכל בתיקון התקע"ד דורות, כי כאשר יתוקנו הם ויתבררו ויעלו למ"ן, אז יחזרו לצאת מתוקנים ע"י הזוג בהז"ן, ומשם יומשכו להכנס בהיכל אהבה דבריאה להיות ראויים לצאת לנשמות בעוה"ז. וכאשר יתבררו ויתוקנו כולם ליכנס בהיכל אהבה דבריאה ולצאת בעוה"ז, אז יושלם האלף דור. והרי תלוי תיקון כל העולם כולו בתיקון התקע"ד דורות, כי בתיקונם יושלמו האלף דור דהעוה"ז, אשר בהם הוא כל הנהגת דהעוה"ז עד ביאת המשיח. והוא מה שנאמר "דבר צוה לאלף דור" (תהלים קה ח), ור"ל שהנהגת דהעוה"ז הוא צוה וגזר שיומשך עד סוף אלף דור, והוא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, שהם אלף דור וכנז, והם כלל כל הנשמות דהעוה"ז, אשר עליהם היתה הכוונה בכל בריאת עולמו. וכל ההנהגה שבהם אשר בעוה"ז, הוא סיבה להתכלית, ובסוד (מנחות נט ע"ב) כך עלה במחשבה לפני, וכמו שבארנו ענין האלף דור בספר הדעה בהמאמר כללי שבתחילתו, וכן שם ח"ב דרוש ד' ענף י"ח ס' א' ע"ש, והם התקע"ד דורות הקודמים עם הכ"ו דורות אשר מאדה"ר עד משה רבע"ה וכנז.

[יא]

והנה עד"ז יתבאר לנו ג"כ דברי הרב בשער הצלם (פרק ב), שאמר הכוונה במאמרם ז"ל אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, שהכוונה הוא על הצלם שהוא לבוש הנשמה והגוף שלה וכנ"ל אות ט' ע"ש. והנה הוא ג"כ ע"פ דברינו הנ"ל, והיינו כי הנה נודע הוא כי הנשמה והרוח דהאדם הנה מצד עצמן לא היו הם צריכין תיקון כלל וכמ"ש הרב בזוהר הרקיע (דף מ"ב ע"א), וכן אמר ג"כ בשער הצלם (פרק א) בענין הצורה והחומר (קו ע"ד) דהאדם, כי הצורה הנה היא אין צריך תיקון כלל, וכל תיקונה הנה הוא רק בהחיצוניות שבה, שהוא אותו החלק ממנה המשתתף בהחומר, אשר עי"ז היא מתלבש בו ונעשית עמו לאחד, והוא חלק היותר חיצונית שבה. ואותו החלק הנה הגם שהוא ממנה גופה, כי הוא כח החומר אשר בהצורה, כי הנה ישנם בכל עליון הכח להתהוות דהתחתון, אלא שהוא בטל אצלו ואינו עולה בו בשם (ע' חסדי דוד סוף אות פא, ומה שכתבת⁷⁶⁵ שם בהגהות וביאורים אות ד⁷⁶⁶).

ועכ"פ הוא כי כח החומר הוא בהצורה והוא ממנו גופה. אמנם, כי הנה בעת מיתת המלכים בעולם הנקודות, הנה יצא מכל א' כל אותו הכח לעצמו, והנה הם הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר ירדו עם השברי כלים ונפלו ונתלכלכו בחלאת עולם התוהו, והם אשר צריכין תיקון הרבה להטהר ולחזור ולהתקדש בקדושה של מעלה. משא"כ האורות עצמן, שהם לא נפלו כלל, ונשארו הם בקדושתם לעולם. והנה אותן הניצוצין הנה הם לבושי הנשמה, אשר על ידם מתלבש הנשמה בהגוף ומתקשרים זב"ז, כי הגופות הם נעשים מהשברי כלים, והנשמות הם מהאורות שנסתלקו למעלה, והלבושים הם מהניצוצין. וישנם ג' לבושיין: אחד לנפש, ואחד לרוח, ואחד לנשמה, כמ"ש בזוה"ק פ' ויחי (רכד ע"ב). ונראה כי הם מהג' מיני ניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח, שהם

⁷⁶⁵ נדצ"ל שכתוב.

⁷⁶⁶ ז"ל: החס"ד פירש כללות התלבשות שהתחתון ילביש את העליון כגון נה"י מלבישים לחג"ת או שהעליון יכלול בתוכו את התחתון כגון נה"י מתלבשים בתוך החג"ת וכן זר"ן נכללים בתוך אימא העליון הוא גדול מכל מה שלמטה ממנו כי ספירה אחד דאצי' גדולה מכל בי"ע והעליון כולל את התחתון כח העליון כלול בתחתון ואין כח התחתון כלול בעליון.

וז"ל הגוב"י אות ד' – הוא מע"ח שער המלכים פ"א ועי' בשעה"ק דף יז ע"ב שורה כו שמבאר הרב בעצמו שכוונתו הוא שכח התחתון כשהוא בעליון הוא מתבטל שם ואינו עולה שם בשם ע"ש.

מחב"ד כנודע בדברינו⁷⁶⁷, כי מהש"כ שהם מחכמה הנה מהם נמשך לבושי דהנשמה, ומהפ"ר שהם מבינה הנה מהם נמשך לבושי דהרות, ומהרפ"ח שהם מהדעת, הנה מהם נמשך לבושי דהנפש (כי הלבוש הוא לעולם ממדרגה יותר גבוה, ובסוד כנשר יעיר קנו כו' יפרוש כנפיו כו' (דברים לב יא) כמ"ש בדרושי מ"ן ומ"ד דרוש ח), והנה הם מתבררים ע"י עובדא ומלולא ורעותא דליבא שהוא הכוונה, כי ע"י עובדא מתברר ונתקן לבושי דהנפש, וע"י מלולא שהוא הדיבור מתברר ונתקן לבושי דהרות, וע"י הרעותא דליבא שהוא הכוונה מתברר ונתקן לבושי דהנשמה כן נראה לי, וה"י יכפר, וע' פ' ויחי (רכו ע"ב⁷⁶⁸) ופ' ויקהל (ר"י ריש ע"ב⁷⁶⁹). ואלו הלבושים הנה הם החלוקא דרבנן אשר על ידה עולה הנשמה ליהנות מזוהר אור דאספקלריא המאירה, ובלתי זה אי אפשר לה לעלות וליהנות כלל וכמ"ש בפ' נח (סו ע"א), וע' פ' תרומה (קמא ע"ב וקמב ע"ב וק"ג ע"א ועוד בכ"מ), וע' עוד בפ' תזריע (מג רע"ב) שאמרו שם על אלו הלבושים שהם הצלמים

⁷⁶⁷ עי' דרוש ש"ך פ"ר רפ"ח הנדפס בסוף דע"ה ח"ב.

⁷⁶⁸ ז"ל: אמר רבי יהודה כל יומא ויומא רוחין דצדיקייא יתבין בלבושיהון שורין שורין בגנתא דעדן ומשבחן לקב"ה ביקרא עלאה הדא הוא דכתיב (תהלים קמ יד) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך אמר רבי אבא בקדמיתא מה כתיב (בראשית מז לא) וישתחו ישראל וגו' כמה דאוקימנא מאן מטה דא כנסת ישראל ראש המטה דא צדיק על ראש המטה (שם) דא מלכא קדישא דשלמא כלה דיליה כמה דכתיב (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה דיעקב לדידיה קא סגיד לההוא דקאים על ראש המטה ישראל שמיה בגיני כך וישתחו ישראל על ראש המטה לבתר כיון דידע יעקב דהא בדרגא עלאה אשתלים ודרגא דיליה הוא לעילא עם אבהתא והוא בלחודוי תקונא שלימתא אחסין לביה וחדוי ואתתקף ברעותא עלאה דקב"ה ביה מה כתיב ביה ויתחזק ישראל וישב על המטה (בראשית מח ב) על המטה ממש דהא בדרגא עלאה יתיר אשתלם זכאה חולקיה.

תרגום: אמר רבי יהודה, כל יום ויום רוחות הצדיקים יושבים בלבושיהם שרות שרות בגן עדן, ומשבחים את הקדוש ברוך הוא בכבוד עליון. זהו שכתוב "אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך". אמר רבי אבא, בתחלה מה כתוב, "וישתחו ישראל וגו'", כמו שבארנו. מי "המטה", זו כנסת ישראל. "ראש המטה", זה צדיק. "על ראש המטה", זה המלך הקדוש, שהשלום של הכל שלו, שכתוב "הנה מטתו שלשלמה", ויעקב השתחוה לשלו, לאותו שעומד על ראש המטה, ישראל שמו, משום כן "וישתחו ישראל על ראש המטה". אחר כך, כיון שיעקב ידע, שהשתלם בדרגה עליונה, ודרגתו היא למעלה עם האבות, והוא לבדו תיקון שלם, חיזק לבו ושמח, והתחזק ברצון עליון של הקדוש ברוך הוא בו. מה כתוב בו, "ויתחזק ישראל וישב על המטה", "על המטה" ממש, שהרי בדרגה עליונה יותר השתלם. אשרי חלקו.

⁷⁶⁹ ז"ל: גו ההוא רקיעא (נ"א עמודא) בההוא פתחא דאיהו באמצעייתא דרקיעא דבגנתא עאלין בגוה תלת גוונין דנהורא כלילן כחדא ונהרין לגוונין דההוא עמודא וכדין רקיעא (נ"א עמודא) דא נציץ ואתלהיט בכמה גוונין (נ"א נהורין) דמתלהטן בכל שעתא נהרין צדיקיא מההוא זיוא עלאה אבל בכל שבתא ושבתא ובכל ריש ירחא אתגלייא שכינתא יתיר משאר זמני בהאי רקיעא ואתיין כלהו צדיקיא וסגדין לגביה זכאה חולקיה מאן דזכי להני לבושי דקאמרן דמתלבשן בהו צדיקיא בגנתא דעדן (לתתא) אלין מעובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא בפקודי אורייתא ובהון קיימא נשמתא בגנתא דעדן לתתא ואתלבשת בהני לבושיין יקירין כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיעא לעילא אזדמנן לה לבושיין אחרנין יקירין עלאין דאינון מרעותא וכונה דלבא באורייתא ובצללותא דכד סלקא ההוא רעותא לעילא מתעטר בה מאן דמתעטרא ואשתאר חולקא לההוא בר נש ואתעבד מניה לבושיין דנהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא ואף על גב דאוקמוה דאינון לבושיין בעובדין תליין אלין לא תליין אלא ברעותא דרוחא כמה דאתמר לקיימא גו מלאכין רוחין קדישין ודא איהו ברירו דמלה ובוצינא קדישא אוליף הכי מאליהו לבושיין דלתתא בגנתא דארעא בעובדין לבושיין דלעילא (ס"א ברוחא ורעותא וכוונה דלבא) ברעותא וכוונה דרוחא בלבא.

תרגום: בתוך אותו רקיע (עמוד) באותו פתח שהוא באמצע הרקיע שבגן נכנסים לתוכה שלשה צבעים של אור כלולים כאחד ומאירים לצורות אותו העמוד ואז הרקיע (העמוד) הזה נוצץ ומתלהט בכמה צבעים (אורות) שמתלהטים בכל שעה מאירים הצדיקים מאותו זיו עליון אבל בכל שבת ושבת ובכל ראש חדש מתגלה השכינה יותר משאר הזמנים באותו רקיע וכל הצדיקים באים ומשתחווים לה. אשרי חלקו של מי שזוכה ללבושים הללו שאמרנו שמתלבשים בהם הצדיקים בגן עדן (שלמטה) אלה ממעשים טובים שעשה אדם בעולם הזה במצוות התורה ובהם עומדת הנשמה בגן עדן שלמטה ומתלבשת בלבושים הנכבדים הללו.

כשעולה הנשמה באותו פתח הרקיע למעלה מזדמנים לה לבושים אחרים נכבדים עליונים שהם מרצון וכוונת הלב בתורה ובתפלה שכשעולה אותו רצון למעלה מתעטר בה מי שמתעטר ונשאר חלק לאותו אדם ונעשה ממנו לבושים של אור להלביש בהם הנשמה לעלות למעלה ואף על גב שבארוה שאותם לבושים תלויים במעשים אלה לא תלויים אלא ברצון הרוח כמו שנתבאר לעמד בתוך מלאכים ורוחות קדושות וזהו ברור הדבר והמנורה הקדושה למד כך מאליהו הלבושים שלמטה בגן שבארץ במעשים והלבושים שלמעלה (ברוח ורצון וכוונת הלב) ברצון וכוונת הרוח בלב.

דהגר"ג, ובהוא צלם אשתתפו יומין דבר נש ותליין ביה, ועל זה נאמר (תהלים טל ז) אך בצלם יתהלך איש, ובפ' אמור (קד רע"ב) אמרו שם עוד כי באותו הצלם הנה נברא כל א' ומתגדל בו ומתקיים בו, והוא נמשך עמו מעת ריקומו בטיפת הזווג דמ"ד ומ"ן דאביו ואימו, ובו הוא יוצא לעולם, ובו הוא מתקיים עד סוף כל ימי חייו, ע"ש ובפ' ויחי (רכז ע"א ושם ריו ע"ב) ובפ' שמות (יג ע"ב), כי באותו הצלם הנה בו נמשך עיקר כל מציאותו דכל א', ולישראל הנה הוא נמשך מאתר קדישא וצלם קדישא, ולהיפך הוא מסטרא דמסאבותא רח"ל, כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים (קהלת ז יד).

והנה אותו הצלם הנה הוא מהנצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ה המתבררים בכל יום, ונמשך בירורם ע"י הי"ב צרופי הוי"ה השולטים בכל יום, י"ב צרופי פנים בהי"ב שעות דהיום, וי"ב צרופי אהור בהי"ב שעות דהלילה, ומתחלק ומתגלה כל א' לתת"ף צרופים, שהם תת"ף רגעי השעה. וכן גם כל אותן הצרופי הוי"ה, הנה הם בכל יום ויום בגילוי מיוחד, שאינו דומה אור הצרופים דיום אחד לחבירו, ע' פרדס שער פרטי השמות (פרק ב), ובהגר"א בליקוטים סוף ספר יצירה (דף כ"ג ע"ד מדפוס ווארשא תרמ"ד), ע"ש ותמצא כ"ז. והנה מזה הוא שינוי ההנהגה והמאורעות שבכל יום, והוא לפי חלוקי איכות הניצוצין המתבררים בכל יום שמשונים בכל יום מזולתו כמ"ש בפע"ח שער התפילה (פרק ז) וכן בשעה"כ (נט סע"א), ונעשה בירורם בכח אור הצרופים דהשם הוי"ה ב"ה המתחדשים ג"כ ומתגלים ומתחלפים בכל יום כנ"ז. ומאותן הניצוצין המתבררים ומתחדשים בכל יום ע"י הי"ב צרופי הוי"ה ב"ה המתחדשים ג"כ בכל יום, הנה מחדש הקב"ה (קז ע"א) בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית (ברכת ק"ש). והוא במה שנודע כי הניצוצים הנה הם כלולים מספי' ונשמות ועולמות, ור"ל כי מהם הנה הוא הצלם הן להספי' והן להנשמות והן להעולמות. והרי אמרנו כי מהצלם הנה נמשך כל המציאות דכל א', כי בו הוא נברא, ובו הוא מתרקם, ובו הוא גדל, ובו הוא מתקיים כנ"ל. והרי נעשה בחידוש הניצוצין שבכל יום חידוש כל מעשה בראשית שבכל יום.

ובעניינינו שאנו מדברים עתה בענין הנשמות, שהצלם הנה הוא לבוש הנשמה, אשר בו הוא מציאותה, ובו ועל ידו היא עולה לצרור החיים⁷⁷⁰ להתענג בנועם זיו אור דאספקלריא המאירה כנ"ל. הנה ראוי לדעת כי הנה נעשה שלימות כל הצלם, לזכות על ידו לכל נועם זיו העתיד, רק ממספר כל ימי חייו של האדם⁷⁷¹, כי הרי הוא נעשה ונארג לכל א' כהראוי לפי מדתו רק מהניצוצין המתבררים על ידו בכל יום, והוא בכח גילויי אור דצירופי הוי"ה המתחדשים בכל יום. והרי מתאחדים הניצוצין המתבררים בכל יום בהאור דצירופי הוי"ה שבכל יום, ומתלבש הנשמה בהם, והוא מספר הימים דכל א' רק לפי מדת לבושו הראוי אליו שהוא הצלם, לזכות על ידה לטוב העתיד. והרי נעשה שלימות הלבוש שהוא הצלם מכל המספר דימי חייו דוקא.

וזהו סוד הכתוב (תהלים טל ה) ומדת ימי, כי מספר הימים דכל א' הוא לפי מדת הצלם הראוי אליו וע' זוה"ק ויחי (רלג ע"ב), ולכן מתאר את סכום מספר הימים בשם מדה, כי הם לפי מדת הצלם הראוי לנשמתו. ונקרא הצלם בשם מדה, כי הוא לכל א' רק במדה וקצבה לפי מדרגתו ותכונתו, ע"ד שאמרו ב"ב (עה ע"א) שכל אחד נכוה מחופתו של חבירו, ובשבת (קנב ע"א) שכל צדיק וצדיק נותנין לו מדור לפי כבודו, ובמדרש תהלים (פרק לד בסופו) כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפני"ע וגן עדן בפני"ע, ולמדו זה ממקרא שכתוב (קהלת יב ה) כי הולך האדם אל בית עולמו, שישנו לכל א' רק עולם המיוחד אליו דוקא. והנה הוא מוכן אליו מימי קדם שהוא מהניצוצין דש"כ

⁷⁷⁰ עי' זהר (ח"ג דף כה ע"א): רבי יצחק אמר, הא אוקמוה, נפש, כד מתעטרא כנסת ישראל במלכא קדישא, אתעטר ואקרי צרורא דחיי, בגין דבה אתקשר.

תרגום: רבי יצחק אמר הרי פרשוה נפש כשכנסת ישראל מתעטרת, במלך הקדוש מתעטרת, ונקראת צרור החיים, משום שבה הכל נקשר.

⁷⁷¹ עי' ע"ח שער הצלם פרק א' וז"ל, כבר ידעת מהתחלקות הנשמה לכמה ניצוצין, ובכל גלגול וגלגול באים מקצת מהם, וכפי מספר הניצוצין של צלם ההוא הבא להשתלם עתה בגלגול זה, כך הוא מספר ניצוצין שיש בצורה ההוא, לכן הצלם הזה נקרא מדת ימי האדם הנזכר בזוהר ויחי (רכ"ד ע"א) כי כמספר ניצוצותיו כך מספר ימי חייו.

ופ"ר ורפ"ח השייך לנשמתו דכל אחד ואחד, לפי ערך נפילתם בעולם התווה ולפי ערך בירורם ותיקונם אשר מעת התיקון דמעשה בראשית והלאה עד ביאת המשיח. כי כאשר יתוקנו כל הצלמים כולם, ר"ל כאשר יושלם התיקון דכל הצלמים אשר לכל הנשמות כולם דהאלף דור שבעה"ז כנ"ל אות י', אז יבוא משיח צדקינו ויתחיל משם ולהלאה התיקון דנשמתין חדתינ שהם ג"כ אלף דור כמו שבארנו בספר הדע"ה בהמאמר כללי שבתחילתו אות ג'. וסדר תיקונם הנה בארנו שם ח"ב דרוש ג' ענף י"ח י"ט כ', וע"ש עוד דרוש ד' ענף כ"ג ס' ב'. אמנם סדר תיקונם דהאלף דור שבעה"ז, הנה הוא אם ע"י תורה ומעשים טובים, אם ע"י צירוף וליבון שהם התלאות והעונשים אשר בעוה"ז ובעולם הנפשות כנודע בדברינו, אך הם הולכים ומתקנים עכ"פ.

וזהו שאמרו אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף (יבמות סב ע"א, ע"ז ה ע"א), ור"ל עד שיושלם להתתקן כל הצלמים כולם לכל האלף דור דהנשמות שבעה"ז, שהוא הלבוש והגוף הראוי לכל א' אשר על ידו היא עולה ליראות את פני ה' ליהנות מזיו אור דאספקלריא המאירה וכנ"ל. וכבר אמרנו כי עיקר התיקון להתתקן מצחנת וזוהמת דעולם התווה, הנה עיקרו הוא רק על הצלמים, כי הם נעשו מהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר הם נפלו ונבלעו בחלאת הזוהמא, ובהם הוא הבירור כנודע. אבל הנשמות עצמן, הנה הם מהאורות דהנקודות אשר הם עלו למעלה בעת מיתת המלכים, ולא נתלככו הם בזוהמת דעולם התווה כלל. אמנם כאשר נתקן ונתברר איזה ניצוץ הראוי לצלם ועולה למ"ן, הנה נעשה עי"ז זווג עליון, ונמשך עי"ז מלמעלה את אור הנשמה הראויה לאותו הצלם, והנה היא נמשך ממקורה העליון שהוא האימא הכללי שבא"ק הכולל ישסו"ת, כי שם הוא השורש דכל הנקודות שיצאו מהעינים כנודע. וכן שם הנה היה עליית האורות שלהם ג"כ בעת מיתת המלכים, והיה אז עלייתם ג"כ בבחי' מ"ן, ויצא ונתגלה עי"ז אור המ"ה דהמצח כנ"ל אות ג' ד'. ולכן כאשר נתברר איזה ניצוץ הראוי לצלם ועולה למ"ן ונעשה עי"ז זווג עליון, הנה נמשך עי"ז את אור הנשמה הראויה אליו ע"י הזווגי דפכ"פ בכל הפרצופים כולם וקן ע"ב) ובכל התיקוני דאור המ"ה שבהם, ומתלבש באותו הצלם ויורדת בעוה"ז, והרי תלוי יציאת הנשמות דכל האלף דור שבעה"ז בבירור הצלמים דוקא, כי אינו נמשך שום נשמה ממקורם העליון לירד מלמעלה למטה עד שנתברר הצלם שלה ועולה מלמטה למעלה.

וכבר אמרנו שכל הנשמות כולם דהאלף דור הצריכים לצאת בעוה"ז, הנה הם התתקע"ד דורות אשר קומטו להבראות עם הכ"ו דורות אשר מאדה"ר עד משה רבינו ע"ה, והם מתתקנים תמיד ויוצאים כולם בעוה"ז עד ביאת המשיח. כי בלתי זה אי אפשר, כי כן גזרה רצונו ית"ש ועל דבר זה נכרת ברית, וכמ"ש (תהלים קה ז) דבר צוה לאלף דור אשר כרת את אברהם. כי הנה כ"ז הוא עומק סוד כריתת ברית בין הבתרים, שיתוקנו ויצאו ממנו ועל ידו כל האלף דור כולם, כי יתבררו ויתלבנו ויצרפו כולם כאש מצרף בצירוף אחר צירוף ובלבון אחר ליבון עד שיצרפו כולם עכ"פ כצרף כסף. והוא מה שהראה לו הקב"ה השמש באה ועלטה היה והנה תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים (בראשית טו יז), ר"ל על אותן שנגזרו להיבראות שהם התתקע"ד דורות כמ"ש רש"י בחגיגה (י"ג סע"ב), כי בהם תלוי תיקון כל העולם כולו כנ"ל אות י'. והוא ג"כ סוד מ"ש בין הגזרים האל"ה, כי הפגם דהתתקע"ד דורות הנה הוא בסוד האותיות אל"ה מאלהי"ם, שנפרדו אל"ה ממ"י שהוא קיצוץ בנטיעות⁷⁷² רחמ"ל כנודע מזוה"ק (ח"א דף ב' ע"א), וכן הוא בזוה"ק משפטים (קה ע"א) דהשתא בגלותא אסתלק מ"י לעילא כביכול, והוה מ"י ואל"ה בפרודא אבל לזמנא דאתי יתחברון כחדא, ושמא דאלהי"ם יהא שלים על תיקוניה כו'. וזה סוד הכתוב, מי אלה כעב תעופנה כו' (ישעיה ס ז) ע"ש⁷⁷³. וכן היה בהתתקע"ד דורות, כי אז היה הפגם בהאותיות אל"ה

⁷⁷² עי' תיקו"ז קלה ע"ב ז"ל: כל מאן דנטיל מלכות בלא ט' ספירן איהו מקצץ בנטיעון, ע"כ. ועי' הקדו"ש שער ז פרק ו' אות ד' מש"כ שם ע"ז באריכות.

⁷⁷³ ז"ל בשלימות: ועל דא לית שציאו לישראל לעלם ולעלמי עלמין וחס ושלום אלמלא ישתציאו שמא דא לא הוי הדא הוא דכתיב (יהושע ז ט) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול שמא גדול דא בניינא קדמאה שמא קדמאה אלהי"ם והשתא דישראל אינון בגלותא כביכול כל בניינא נפל ולזמנא דאתי כד יפרוק קודשא בריך הוא לבנוי מגלותא (אתחבר) מ"י ואל"ה דהוה בהו פרודא בגלותא יתחברון

שלא נתייחדו במ"י, וזהו שאמר בין הגזרים האל"ה, כי עובר תנור עשן ולפיד אש, שהם הצירופים והליבוניים כולם אשר בכל משך ימי עולם עד ביאת המשיח, בשביל אותן שנגזרו להיבראות שהם התתקע"ד דורות על הפגם דאותיות אל"ה אשר בכל משך ימי הגלות וכנז. והנה תלוי כל תיקונם בתיקון כל הצלמים כנז, כי כאשר יתבררו הם אז יתוקנו כל האלף דור נשמות הנז' לצאת בעוה"ז מתוקנים בהתיקון דאור המ"ה ע"י הזווגי דפב"פ כהראוי.

והנה כל אותן האלף דור נשמות הרי הם מהאימא הכללי שבא"ק שהיא בחי' הגוף שבו, וכאשר מתתקנים לצאת ממנה בכל תיקוני דאור המ"ה שבה, אז הנה הם נמשכים ויורדים בהיכל אהבה דבריאה שהוא ג"כ הגוף בהבריאה וכנ"ל כ"ז באות ט' י' ע"ש, ומשם הנה הם יוצאים ומתלבשים כל נשמה ונשמה בהצלם שלה שהוא הלבוש והגוף שבה ויוצאת בעוה"ז. וזהו מה שאמרו אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, והכוונה הוא עד שיתוקנו ויצאו כל האלף דור נשמות מהאימא הכללי שבא"ק שהיא הגוף שבו, ויתוקנו ויצאו ממנה בהתיקוני דאור המ"ה שבה. והנה נמשכים ממנה בדרך תוספות אור ומוחין בכל פרצופי האצילות כולם עד הנוק' דז"א שהיא הגוף באצילות ובהיסוד שבה, ומשם הם יוצאים ונמשכים בהיכל אהבה דבריאה שהוא הגוף דבריאה. אמנם כל סדר יציאתם ממקורם ותיקונם והמשכתם עד היכל אהבה דבריאה, שהוא יציאתם וירידתם מלמעלה למטה, הנה הוא תלוי בתיקון הצלמים בבירורם ועלייתם מלמטה למעלה, כי הצלם הוא הלבוש והגוף דהנשמה אשר בו היא מתלבשת ועל ידו היא מתתקנת בכל תיקוניה הנז', ויוצאת ויורדת בעוה"ז. והרי נעשה ונשלם יציאת כל הנשמות שבגוף ע"י תיקון הצלמים דוקא שהם הגוף דהנשמה, כי בתיקון דהצלמים שהם הגוף דהנשמה יכלו לצאת כל האלף דור דהנשמות כולם אשר נגזר עליהם לצאת בעוה"ז, ויכלו ויצאו כולם מכל בחי' גוף אשר בא"ק ואצילות ודבריאה.

והרי לנו מכ"ז כי כל הכוונות כולם אשר נמצא בזה במאמרם ז"ל היינו התיקונים שאמר, שהכוונה הוא על התתקע"ד דרין עד שיושלמו ויתוקנו הם כולם לצאת מתוקנים בהתיקון הראוי לצאת בעוה"ז. והגר"א שאמר שהכוונה הוא על הנשמות כולם אחר שנשלמו ונתקנו לצאת בעוה"ז שהם בהיכל אהבה דבריאה, והרב שאמר שהכוונה הוא על תיקון הצלמים כולם, הנה קז ע"ג) אלו הג' כוונות הם עולים כולם בקנה אחד, כי התתקע"ד דרין הרי הם מהאלף דור נשמות הנגזר לצאת בכל משך ימי עולם דהעוה"ז, וכאשר מתתקנים לצאת בהתיקון הראוי להעוה"ז, והיינו כאשר מתתקנים לצאת ע"י הזווגי דפב"פ דהזו"ן, הנה אז הם יוצאים מהיסוד דהנוק' דאצילות ונמשכים ונכנסים בהיכל אהבה דבריאה, כי שם הוא החדר דכל הנשמות כולם קודם שיוצאים בעוה"ז כמ"ש בזוה"ק פקודי (רנ"ג ע"א). אמנם תיקון כ"ז שהוא יציאתם ממקורם וכל תיקונם והמשכתם הנז' אשר מלמעלה למטה, הנה הוא תלוי ונעשה ע"י תיקון הצלמים שהם לבושי דהנשמות, אשר הם מתתקנים ונעשים מבירורי הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח, אשר מתבררים ועולים מלמטה למעלה, ותיקונם הוא אם ע"י תורה ומצוות אם ע"י מאורעות שהם הצירוף והליבון, ועי"ז או עי"ז הנה הם מתבררים ומתתקנים ועולים למ"ן עד הנוק' דאצילות, ועי"ז הנה נסבב ונעשה

כחדא ושמא דאלה"ם יהא שלים על תקוניה ועלמא יתבסם הדא הוא דכתיב (ישעיה ס ח) מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארבותיהם.

ובגין דאיהו שמא חדא לא כתיב מי ואלה אלא מי אלה שמא חדא בלא פרודא והוא אלה"ם דהשתא בגלותא אסתלק מי לעילא כביכול אימא מעל בנין ובנין נפלו ושמא דהוה שלים דהוא שמא עלאה רברבא קדמאה נפל.

תרגום: ולכן אין כליון לישראל לעולם ולעולמי עולמים וחס ושלום אלמלא יכלו השם הזה לא היה זהו שכתוב (יהושע ז) והכריתו את שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול שם הגדול זה הבנין הראשון שם הראשון אלהים ועכשיו שישראל בגלות (יתחבר) כביכול נפל כל הבנין ולעתיד לבא כשיגאל הקדוש ברוך הוא את בניו מהגלות מ"י ואל"ה שהיו בפירוד בגלות יתחברו כאחד ושם האלהים יהיה שלם על תקונו והעולם יתבסם זהו שכתוב מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארבותיהם.

ומשום שהוא שם אחד לא כתוב מי ואלה אלא מי אלה שם אחד ללא פירוד והוא אלהים שעכשיו בגלות התעלה מי למעלה כביכול האם מעל הבנים והבנים נפלו והשם שהיה שלם שהוא השם העליון הגדול הראשון נפל.

כל תיקוני דהנשמות יציאתם והמשכתם אשר מלמעלה למטה, והם מתקנים והולכים תמיד עד"ז ע"י תיקוני דהצלמים עד שיכלו לצאת בעוה"ז כל הנשמות שבגוף, שהוא מבחי' כל גוף הנז', והוא יציאת כל האלף דור נשמות הנגזר עליהם לצאת בכל משך זמן דהעוה"ז, ואז יבוא בן דוד משיח צדקינו ויתחיל מאז ולהלאה התיקון דנשמתין חדתינן, ואז ישמח ה' במעשיו בב"א.

[יב]

ומאחר שנמשך לנו את כל הנז' מענין לענין, הנה נבאר עוד דבר אחד מדברינו גופה הנצרך ביאור, ואח"כ נבוא לענינינו בעה"י, והוא במה שאמרנו לעיל אות ח' שכל מה שהיה נוגע לפרצופי האצילות וכן גם להאצילות דבי"ע, הנה כ"ז נתקנו בתיקוני דהאבא הכללי ג"כ. וע"ז הנה צריך ביאור, כי באם שנאמר שהיו הזו"ן מתוקנים בתיקוני דהאבא הכללי ג"כ, והוא המוחין דחיה הגדלות שני, וא"כ הרי מפני מה עמדו אז הזו"ן אב"א, הרי בהמוחין דחיה הנה הם נשלמים ומתוקנים היטיב להיות פב"פ בכל הראוי כמ"ש בעקודים (פרק ב ופרק ח) וכנודע. ומה שאמרנו שם כי תיקונם ושלימותם בהמוחין דחיה הנה היה רק מה שנוגע לשלימות פרצופם גופה, אבל בכל מה שנוגע להנשמות והעולמות בי"ע, הנה בזה לא נמשך להם מהמוחין דהאבא הכללי כלל, אלא רק מהאימא הכללי לבד וכנ"ל שם, הנה כ"ז גופה צריך ביאור, כי מאחר שכל מה שנוגע להם גופה הנה הם נשלמו בהמוחין דחיה, הרי נופל מעתה פחדם על כל החיצונים והקליפות כולם, כי נכוו מגחלתם כמ"ש הרב בעקודים (פרק ב) ובלאה ורחל (פרק ז) וע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ד סי' ג', והרי אפשר להם היטיב להזדווג פב"פ ולהעלות מ"ן גם בכל מה שנוגע להעולמות בי"ע ג"כ, ולהמשיך בהם ג"כ תוספות אור וברכה ואורות ומוחין גם מהאבא הכללי שבא"ק, כי העלאת המ"ן והמשכת המוחין הנה הוא לעולם לפי שלימות הפרצוף. ומאחר שכל מה שנוגע להזו"ן גופה הנה הם נשלמו בכל התיקוני דהאבא הכללי ג"כ, הרי נמשך בדרך זה כל עניני זווגם והעלאת המ"ן והמשכת המוחין מלמעלה, הכל על צד היותר שלימות גם בכל מה שנוגע להנשמות והעולמות בי"ע ג"כ. וא"כ הרי באם שנאמר שהזו"ן עצמן היו מתוקנים בכל התיקוני דהאבא הכללי ג"כ, הרי הם פב"פ היטיב, וכן הנה הם מעלים מ"ן מכל הניצוצין אשר להנשמות והעולמות בי"ע מחלקי דהמלכי יושר ג"כ. ועוד כי הנה בדרושי הרב בזה בלק"ת ושער הפסוקים (בראשית) בענין החטא דעין הדעת, הרי אמר שם כי לא היה לז"א רק המוחין דמצד אימא, והכתר שלו הנה היה רק השליש תחתון דהת"ת דאימא, ומבואר שם מכל דבריו בזה כי היה חסר לו להז"א עצמו ג"כ, ר"ל גם מה שנוגע אליו גופה הנה היה חסר לו ג"כ המוחין דמצד אבא, ולא היה לו אלא רק המוחין דמצד האימא לבד, כי זה הנה ניתן לאדה"ר לתקן ע"י מעשיו, ע"ש שמבואר כ"ז.

והאמת הוא כי פשטות הדברים הנאמר בזה בלק"ת ושער הפסוקים הוא לכאורה דבר שאי אפשר להאמר, כי הרי מאחר שאדה"ר לא תיקן כלל אלא אדרבה שנכשל ונתקלקל כמבואר שם וכנודע, וא"כ הרי נשארו זו"ן בלא תיקון לעולם ח"ו, {קז ע"ד} כי החטא דאדה"ר הוא לא נתקן עדיין ולא יתקן אלא בביאת המשיח דוקא כנודע. והרי נמצא כי נשארו זו"ן בלא תיקון לעולם, והוא דבר שאי אפשר להאמר. ומה גם כי הרי התורה חתם על מעשה בראשית כולם שם מלא, אלה תולדות השמים והארץ כו' ביום עשות הוי"ה אלהים (בראשית ב ד), שם מלא על עולם מלא (ב"ר פי"ג סי' ג), והוא שמא שלים הכולל כל היחודים כולם וכל תיקון הז"א כולו כמבואר בדברי הרב בכוונת שים שלום (שעה"כ דורשי עמידה דורש ו) ע"ש. וע' רום גודל מעלת דהיחוד הזה בדברינו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף ט' סי' ב' ג' ד', ואמרנו שם כי הנה מפני גודל רום מעלתו הנה לא נמצא היחוד הזה בכל התורה כולה מאחר שגורש אדה"ר מגן עדן⁷⁷⁴, אך בחתימת סדרי מעשה בראשית הנה נזכר אז היחוד הזה כ' פעמים, ואדרבה הוא כי הנה לא נזכר אז שם הוי"ה לבד אלא בהיחוד הזה דוקא הוי"ה אלהים, והוא על רזא דעתיקא קדישא ורזא דזעיר אנפין

⁷⁷⁴ עי' שם שהבאנו את דברי הזו"ח מא ע"ד שגם "ה' אלקינו" ו"ה' אלקיך" הינם בבחינת השם השלם ולכאורה אם כן מצאנו בהחלט את זה היחוד בתורה וא"כ הדבר צ"ע.

(כמ"ש באד"ר קמא ע"ב) שהיו כלולים זב"ז עשר ספי' דז"א בעשר ספי' דעתיקא קדישא, ולכן נזכר אז היחוד הזה כ' פעמים. והנה היחוד הזה הוא מורה ג"כ על יחוד ז'ין בכללות העולמות כולם, שנכללו כולם זב"ז וכמ"ש בזה"ק פקודי (רסב ע"א) והכא אתכליל ואשתלים כלא כחדא עילא ותתא בנהירו חדא לאשתלמא שם מלא יהו"ה אלהי"ם כו' ע"ש בארוכה⁷⁷⁵, ובדברי הרב בכוננת שים שלום.

וע' עוד בזה"ק בראשית (כ ע"א) ויעש אלהי"ם את שני המאורות הגדולים בקדמיתא בחבורא חדא [והוא כמ"ש האריז"ל במאמ"ר בראשית הנ"ל אות ז', כי מתחילה היו הזו"ן פב"פ] רזא דא שמא שלים כחדא יהו"ה אלהי"ם, אע"ג דלא איהו באתגלייא אלא בארחה סתים (יתבאר למטה)⁷⁷⁶. וע' עוד בענין גודל רום מעלת השם מלא הוי"ה אלהי"ם בפ' תרומה (קסא ע"א ע"ב) ע"ש

⁷⁷⁵ ז"ל בשלימות: והכא אתכליל ואשתלים כלא כחדא עילא ותתא בנהירו חדא לאשתלמא שם מלא יהו"ה אלהים שם דא דאיהו שלם בכל אינון היכלין בכל אינון נהורין עלאין למהוי כלהו חד (שים שלום טובה וברכה).

האי בר נש כד אשתאיל מהיכלא דא לנפקא לבר ישוי גרמיה כמאן דנפיק מחברותא דמלכא ומגו היכליה וימאיך גרמיה קמיה אבל יחדי גרמיה דהא קדמאה איהו לנטלא עטרא דמשיכו דברכאן דנגדין מיחודא דמאריה דא איהו בר דאיהו מהיכלא דמלכא דהא בהאי שעתא דקא נפיק מקמי מלכא וכלא קשיר בכל הני סטרין בקשורא דיחודא וברכאן וקדושה ותוספת קדושה קודשא בריך הוא קרי לפמלייא דלעילא ואמר לון כתבו להאי בר נש פלנייא מאינון דאקרון חושבי שמו.

מאן חושבי שמו אינון דמחשבי ומכוונין ברזא דשמיה ליחדא היכלין בהיכלין לקשרא קשרין וליחדא כלהו ביחודא חדא ואלין אינון חושבי שמו כמה דאת אמר (מלאכי ג טז) ולחושבי שמו כדין אכתיבו ליה ואתרשים ואשתמודע לעילא (ואתרשים) ואשתלים איהו לעילא ותתא.

ומאן דקריב קמי מאריה וצלי צלותיה ולא אשלים יחודא ולא חייש על יקרא דמאריה לקשרא קשרין כדקאמרן טב ליה דלא אברי וקודשא בריך הוא אמר (ירמיה כב ל) כתבו את האיש הזה עירי גבר לא יצלח בימיו ודא איהו (משלי כח כג) גוזל אביו ואמו.

הכא אשתלים כלא לעילא ותתא רזא דשמא קדישא שליטא לעילא מצפ"ץ מצפ"ץ (שמות לד ו) יהו"ה יהו"ה אל רחום וחנון הכא איהו רזא דשמא קדישא דא לאתקדשא באתווי בבי עשרה ואתוון אחרנין בקדושה דיחידאי בצלותא בתר דסיים קאים על רגלוי לאודאה על חובוי בגין דלא יהא פטרא דפומא לסטרא אחרא לאסטאה ליה ואתכפייא קמיה ויקום בקיומיה לאתברכא מבי מלכא.

וזכאה חולקיה מאן דאתקדש בהאי גוונא בצלותא כדקאמרן וקשר קשרין ויחד יחודין ויתכוון בכלא כדקא יאות ולא יסטי לימינא ולשמאלא צלותיה לא אהדר בריקנייא קודשא בריך הוא גזיר ואיהו מבטל על דא כתיב (משלי כג כה) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך אית ליה חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי (בערב היא באה) (אסתר ב יד).

תרגום: וכאן נכלל ונרשם הכל כאחד מעלה ומטה באור אחד להשתלם שם מלא ה' אלהים השם הזה שהוא שלם בכל אותם ההיכלות בכל אותם האורות העליונים שיהיו כולם אחד (שים שלום טובה וברכה). האדם הזה כשנשאל מהיכל הזה לצאת החוצה ישים עצמו כמי שיוצא מחברת המלך ומתוך היכלו וינמיך את עצמו לפניו אבל ישמח את עצמו שהרי הוא ראשון ליטול עטרה של משיכת הברכות ששופעות מיחוד של רבונו זהו הבן שהוא מהיכל המלך שהרי בשעה הזאת שיוצא מלפני המלך והכל קשור בכל הצדדים הללו בקשר של יחוד וברכות וקדשה ותוספת קדושה הקדוש ברוך הוא קורא לפמליא של מעלה ואומר להם כתבו על אדם פלוני הזה מאותם שנקראים חושבי שמו.

מי הם חושבי שמו אותם שחושבים ומכונים בסוד של שמו ליחד היכלות בהיכלות לקשר קשרים וליחד את כולם ביחוד אחד ואלו הם חושבי שמו כמו שנאמר ולחשבי שמו אז כותבים אותו ונרשם ונודע למעלה והוא (נרשם) נשלם למעלה ולמטה.

ומי שקרב לפני רבונו ומתפלל תפלתו ולא השלים את היחוד ולא חושש לכבוד רבונו לקשר קשרים כמו שאמרנו טוב לו שלא נברא והקדוש ברוך הוא אומר (ירמיה כב) כתבו את האיש הזה עירי גבר לא יצלח בימיו וזהו (משלי כח) גוזל אביו ואמו.

כאן נשלם הכל למעלה ולמטה סוד השם הקדוש שולט למעלה מצפ"ץ מצפ"ץ ה' ה' אל רחום וחנון כאן הוא סוד השם הקדוש הזה להתקדש באותיותיו בבית עשרה ואותיות אחרות בקדשת היחיד בתפלה אחר שסים עומד על רגליו (לכפר) להודות על חטאיו כדי שלא יהיה פתחון פה לצד האחר להסטיין עליו ונכנע לפניו ויעמד בקיומו להתברך מבית המלך.

ואשרי חלקו של מי שהתקדש בכגון זה בתפלה כמו שאמרנו וקושר קשרים ומיחד יחודים ומתכוון בכל כראוי ולא יסטה ימינה ושמאלה תפלתו אינה חוזרת ריקם הקדוש ברוך הוא גוזר והוא מבטל על זה כתוב (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך יש לו חלק בעולם הזה ובעולם הבא (אסתר ב) בערב היא באה הינו.

⁷⁷⁶ ז"ל בשלימות: ויעש אלהי"ם את שני המאורות הגדולים (בראשית א טז) ויעש רבויא ותקונא דכלא כדקא יאות את שני המאורות הגדולים בקדמיתא בחבורא חדא רזא דא שמא שלים כחדא יהו"ה אלהי"ם

בארוכה⁷⁷⁷, ובפ' ואתחנן (רסד ע"א)⁷⁷⁸. ולכן הנה לא נזכר היחוד הזה בכל התורה כולה (זולת סוף פ' וארא (שמות ט ז) כמ"ש הטעם בזה בספר הודע"ה שם ע"ש) אלא רק בהתימת מעשה בראשית,

אע"ג דלא איהו באתגליא אלא בארז סתים הגדולים דאתבריא (נ"א דאתבריא) בשמא דא כדא לאתקרי בהו שמא דכלא מצפץ מצפץ אלין שמהן עלאין דתליסר מכילן דרחמי הגדולים אלין אתבריא וסלקין לעילא בגין דאינון עלאין מרזא עלאה וסלקין לתועלתא דעלמא דאתקיימא בהון עלמין כגוונא דא שני המאורות תרוייהו כחדא סליקו ברבותא חדא לא אתיישב סיהרא לגבי שמשא דא אכסיף מקמי דא סיהרא אמרה (שיר א ז) איכה תרעה שמשא אמרה (שם) איכה תרביץ בצהרים שרגא זעירא אכדין צהיר בצהרים (שם) שלמה אהיה כעוטיה אכדין בכסופא כדין אזעירת גרמה למהוי רישא לתתאי דכתיב (שם ח) צאי לך בעקבי הצאן אמר לה קב"ה זילי ואזעירי גרמך ומתמן לית לה נהורא בר משמשא דבקדמיתא הוו יתבי כחדא בשקולא לבתר אזעירת גרמה בכל אינון דרגין דילה אע"ג דאיהי רישא עלייהו דהא לית אתתא ברבוייא בר בבעלה כחדא את המאור הגדול (בראשית א טז) יהו"ה ואת המאור הקטן אלה"ם סוף כל דרגין סופא דמחשבה בקדמיתא אתרשים איהו לעילא באתון דשמא קדישא את רביעאה דיליה ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלה"ם ועם כל דא סלקא לכל סטרין לעיל באת ה' בחבורא דאתון דשמא קדישא לבתר אתפשטו דרגין מסטרא דא ומסטרא דא דרגין דאתפשטו מסטרא דלעיל אקרון ממשלת היום דרגין דאתפשטו מסטרא דתתא אקרון ממשלת הלילה ואת הכוכבים שאר חילין ומשירין דלית לון חושבנא דכלהו תליין בההוא רקיע השמים חי העולמים דכתיב (בראשית א יז) ויתן אותם אלה"ם ברקיע השמים להאיר על הארץ דא ארץ עלאה לתתא כדוגמא דא חי העולמים ודא להאיר על הארץ דא ארץ תתאה כדוגמא דלעיל.

תרגום: "ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים", "ויעש" רבוי ותיקון של הכל כראוי. "את שני המאורות הגדולים", בהתחלה [היו] בחבור אחד. סוד זה השם השלם יחד הו"ה אלהים, אף על גב שאינו בגלוי אלא בדרך סתום. "הגדולים" שנבראו (שנתגדלו) בשם זה כזה להקרא בהם השם של הכל. מצפ"ץ מצפ"ץ אלו שמות עליונים של שלש עשרה מדות הרחמים. "הגדולים", אלו התגדלו ועולים למעלה, בגלל שהם עליונים מסוד עליון, ועולים לתועלת העולם שבהם מתקיים העולמות. כדוגמת זה "שני המאורות", שניהם כאחד עולים בגדלות אחת. לא התיישבה הלבנה אצל השמש, זו התיישה מלפני זו, הלבנה אמרה "איכה תרעה", השמש אמרה "איכה תרביץ בצהרים", נר קטן איך מאיר בצהרים, "שלמה אהיה כעטיה", איכה בבושה, אז הקטינה עצמה להיות ראש לתחתונים, שכתוב "צאי לך בעקבי הצאן". אמר לה הקדוש ברוך הוא, לכי והקטיני את עצמך. ומאז אין לה אור רק מהשמש. שבהתחלה היו יושבים כאחד שקולים, אחר כך הקטינה את עצמה בכל אותם דרגות שלה, אף על גב שהיא ראש עליהם, שהרי אין אשה בגדלות רק עם בעלה כאחד. "את המאור הגדול" יהו"ה. "ואת המאור הקטן" אלה"ם, סוף כל הדרגות, סוף המחשבה. בתחילה נרשם הוא למעלה באותיות של השם הקדוש, האות הרביעית שלו, ואחר כך הקטינה עצמה להקרא בשם של אלהים. ועם כל זה עולה לכל הצדדים למעלה באות ה', בחיבור האותיות של השם הקדוש. אחר כך התפשטו דרגות מצד זה ומצד זה, הדרגות שהתפשטו מצד שלמעלה נקראו "ממשלת היום", ודרגות שהתפשטו מצד שלמטה נקראו "ממשלת הלילה". "ואת הכוכבים", שאר הצבאות והמחנות שאין להם חשבון, שכולם תלויים באותו רקיע השמים חי העולמים, שכתוב "ויתן אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ", זו ארץ העליונה, למטה כדוגמה זו, חי העולמים, וזה "להאיר על הארץ", זו ארץ התחתונה כדוגמה שלמעלה.

⁷⁷⁷ ז"ל בשלימות: אמר לון משה עד השתא אצטריכנא למילף לכו כמה דילפינן לרביא (מכאן ולהלאה) ודא הוא אתה הראת לדעת ואוליפת עד הכא לדעת למנדע ולאסתכלא ולמייעל ברזא דמהימנותא ומאי איהי כי יהו"ה הוא האלה"ם.

אי תימא מלה זעירא היא למנדע הא כתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהו"ה הוא האלה"ם בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד הכא תליא כל רזא דמהימנותא למנדע מגו דא רזא דכל רזין למנדע סתימו (נ"א רזא דכל וכו') דכל סתימין יהו"ה אלה"ם שם מלא וכלא חד אתה הראת לדעת הכא רזא דרזין לאינון ידעי מדין.

זכאין אינון כל אינון דמשתדלי באורייתא בגין דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא אסתכל בה באורייתא וברא עלמא ובאורייתא אתברי עלמא כמה דאוקמוה דכתיב (משלי ח ל) ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן.

וכי אורייתא אומנא הוה אין למלא דבעי למעבד פלטרין אי לא שוי לגביה אומנא לא יכיל למעבד פלטרין כיון דפלטרין אתעבידו לא סליק שמא אלא דמלא אלין פלטרין דעבד מלא שוי באינון פלטרין מחשבה.

כך קודשא בריך הוא בעי למברי עלמא אסתכל באומנא ואף על גב דאומנא עבד פלטרין לא סליק שמא אלא דמלא אלין פלטרין דעבד מלא ודאי מלא בנה פלטרין אורייתא צווחת ואהיה אצלו אמון בי ברא קודשא בריך הוא עלמא דעד לא אתברי עלמא אקדימת אורייתא תרין אלפא שנין לעלמא וכד בעא קודשא בריך הוא למברי עלמא הוה מסתכל בה באורייתא בכל מלה ומלה ועבד לקבלה אומנותא דעלמא בגין דכל מלין ועובדין דכל עלמין באורייתא אינון ועל דא קודשא בריך הוא הוה מסתכל בה וברא עלמא.

תרגום: אמר להם משה עד כאן הצטרכתי ללמדכם כמו שמלמדים תינוק (מכאן ולהלאה) וזהו אתה הראת לדעת ולמדת עד כאן לדעת ולהתבונן ולהיכנס לסוד האמונה ומהי כי ה' הוא האלהים.

ושם הנה לא נזכר השם הוי"ה ב"ה לבד אלא רק הוי"ה אלהי"ם, ונזכר הוא שם כ' פעמים, והוא על גודל רום מעלת דמדרגת העולמות כולם שהיו אז קודם החטא כנודע. וכן הוא בזוה"ק בראשית (כ סע"א) יום שתיתאה דאתתקן דיוקנא דאדם תקונא כדקא יאות כו' וכדין אתתקן כורסייא עלאה וכורסייא תתאה (ר"ל הנוק' שהיא כסא לבעלה ועולם הבריאה שהוא כסא לאצילות עולם הכסא) ועלמין כלהו אתיישבו בדוכתייהו ואתוון כלהו אתתקנן על גלגלוי⁷⁷⁹, ר"ל שנתייסד אז כל

אם תאמר דבר קטן הוא לדעת הרי כתוב וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד כאן תלוי כל סוד האמונה לדעת מתוך זה סוד כל הסודות לדעת סתר (סוד של כל) כל הנסתרים יהו"ה אלהים שם מלא והכל אתה הראת לדעת כאן סוד הסודות ליודעי מדין.

אשריהם כל אלו שעוסקים בתורה ובגלל שכשברא הקדוש ברוך הוא את העולם התבונן בתורה וברא את העולם ובתורה נברא העולם כמו שבארוה שכתוב ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אמן. וכי התורה היתה אמון כן למלך שרצה לעשות פלטרין אם לא שם אליו אמון לא יכול לעשות הפלטרין כיון שנעשה הארמון לא עולה אלא בשמו של המלך באותם ארמונות שעשה המלך משקיע המלך מחשבה באותם ארמונות.

כך הקדוש ברוך הוא רצה לברא את העולם הסתכל באמון ואף על גב שהאמן עשה את הארמון לא עולה אלא בשמו של המלך אלו הארמונות שעשה המלך ודאי המלך בנה הארמונות התורה צווחת ואהיה אצלו אמון בי ברא הקדוש ברוך הוא את העולם שטרם (אלא עד) (לא נברא) נברא העולם הקדימתו התורה אלפים שנים לעולם וכשרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם היה מתבונן בתורה בכל דבר ודבר ועשה כנגדה אמנותו של עולם משום שכל הדברים והמעשים של כל העולמות הם בתורה ולכן הקדוש ברוך הוא היה מתבונן בה ובורא את העולם.

⁷⁷⁸ ז"ל בשלימות: שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד (דברים ו ד) דא איהו יחודא חד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד הא יחודא אחרא למהוי שמיא רזא חד ורזא דא יי' הוא האלהים דא כתיב כד אינון ביחודא חד ואי תימא אי הכי כגוונא דכתיב יי' אחד ושמו אחד לאו איהי יי' האלהים דאי כתיב יי' ושמו הוא אחד הוינא אמרי הכי לא כתיב אלא יי' אחד ושמו אחד ואצטריך לומר בגוונא דא יי' הוא האלהים הוא ויתחזי יי' אחד ושמו אחד אלא כלא חד דכד אתאחדן תרין שמהן אלין דא ביחודא חד ודא ביחודא חד כדין תרין שמהן אלין אתעבידו חד ואתכלילן דא בדא והוי כלא שמהן שלים ביחודא חדא וכדין יי' הוא האלהים דהא כדין אתכליל כלא דא בדא למהוי חד ועד דאתייחדו כל חד דא בלחודוי ודא בלחודוי לא אתכלילו דא בדא למהוי כלא חד כללא דכל אורייתא הכי הוא ודאי דהא אורייתא איהי תורה שבכתב ואיהי תורה שבעל פה תורה שבכתב דא הוא דכתיב יי' תורה שבעל פה דכתיב האלהים ובגין דאורייתא איהי רזא דשמה קדישא אקרי הכי תורה שבכתב ותורה שבעל פה דא כלל ודא פרט כלל אצטריך לפרט ופרט אצטריך לכלל ואתייחדו דא בדא והוי כלא חד וע"ד כללא דאורייתא איהו כללא דלעילא ותתא בגין דשמה דא לעילא ושמה דא לתתא דא רזא דעלמא עלאה ודא רזא דעלמא תתאה וע"ד כתיב אתה הראת לדעת כי יי' הוא האלהים דא כללא דכלא וכל דא דארמן אצטריך ב"נ למנדע בהאי עלמא ואי תימא פקודי אורייתא אן אינון הכא בכללא דא אלא דא איהו זכור ודא איהו שמור וכל פקודי אורייתא בהני כלילן ברזא דזכור וברזא דשמור וכלא איהו חד.

תרגום: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד זהו יחוד אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד זהו יחוד אחר להיות שמו סוד אחד וסוד זה ה' הוא האלהים זה כתוב כשהם ביחוד אחד. ואם תאמר אם כך כדוגמא שכתוב ה' אחד ושמו אחד לא היא ה' האלהים שאם כתוב ה' ושמו הוא אחד הייתי אומר כך לא כתוב אלא ה' אחד ושמו אחד וצריך לומר בצבע זה ה' הוא האלהים הוא ויראה ה' אחד ושמו אחד. אלא הכל אחד שכשמתאחדים שני השמות הללו זה ביחוד אחד וזה ביחוד אחד אז שני השמות האלה נעשים אחד ונכללים זה בזה ונהיה הכל שם שלם ביחוד אחד ואז ה' הוא האלהים שהרי אז נכלל הכל זה בזה להיות אחד ועד שהתייחדו כל אחד זה בלבדו וזה בלבדו לא נכללו זה בזה להיות הכל אחד. כלל כל התורה כך הוא ודאי שהרי התורה היא תורה שבכתב והיא תורה שבעל פה תורה שבכתב זהו שכתוב ה' תורה שבעל פה שכתוב האלהים ומשום שהתורה היא סוד השם הקדוש נקראת כך. תורה שבכתב ותורה שבעל פה זה כלל וזה פרט הכלל צריך את הפרט והפרט צריך את הכלל והתייחדו זה בזה ונהיה הכל אחד ועל זה כלל התורה הוא כלל שלמעלה ומטה משום ששם זה למעלה ושם זה למטה זה סוד העולם העליון וזה סוד העולם התחתון ועל זה כתוב אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים זה הכלל של הכל וכל זה שאמרנו צריך אדם לדעת בעולם הזה. ואם תאמר מצוות התורה איפה הן כאן בכלל הזה אלא זהו זכור וזהו שמור וכל מצוות התורה באלה כלולים בסוד של זכור ובסוד של שמור והכל הוא אחד.

⁷⁷⁹ ז"ל בשלימות: מלכותא דדוד אתתקן ביומא דא רגלא וסמכא רביעאה דכורסייא אתתקנו אתוון ואתיישרו על דוכתייהו ועם כל דא עד יום שתיתאה דאתתקן דיוקנא דאדם תקונא כדקא יאות לא אתיישב בדוכתיה וכדין אתתקן כורסיא עלאה וכורסיא תתאה ועלמין כלהו אתיישבו בדוכתייהו ואתוון כלהו אתתקנן על גלגלוי בפשיטו דטופסירא דקוטרא ויומא רביעאה איהו יומא מאיס מבונים כמה דאת אמר (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים הה"ד (שיר א ו) בני אמי נחרו בי דהא נהורא דא אזעירת גרמה ונהירו דילה וקליפין אתקנו על דוכתייהו כל אינון נהורין דנהרין כלהו תליין בהאי רקיע השמים לאתקנא

תהלוכות ההנהגה כולה. וכן הוא ג"כ בפ' תזריע (מ"ח סע"א) בששי נברא אדם כו' כיון דנברא אדם אתתקן כלא כל מה דלעילא ותתא כו'⁷⁸⁰. והרי לנו מכל הנז' כי בחתימת מעשה בראשית נשלם הכל על תיקונם, והוא מה שחתם התורה וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד (בראשית א לא), וא"כ איך אפשר לומר שהיו אז הזו"ן שהם עיקר היסוד דכל העולמות ביי"ע בלא תיקון הראוי להם.

אמנם מ"ש האריז"ל כי לא נשלם הז"א בהמוחין דחיה כלל, והרי לא היה ראוי לזווג כלל והיו הזו"ן רק אב"א, וכן אמרו ג"כ בזוה"ק בראשית (לה ע"א) וכן בפ' פקודי (רלא ע"א), הנה הכוונה הוא רק ע"פ מדרגת העולמות שהיו אז אחר שהושם אדה"ר בגן עדן. והנה אז הנה עלה ז"א בא"א בהא' דמילוי וא"ו דהס"ג שבו⁷⁸¹, והנוק' עלתה באבא הכללי, ר"ל באו"א עלאין, ואו"א הכלליים עלו בהב' רישין גלגלתא ואוירא, וא"א הנה הוא עלה בא"ק עצמו מהטבור ולמטה שבו, ור"ל במדרגתו עצמו, ורדל"א דאצילות הנה הוא עלה בא"ק עצמו מהחזה עד הטבור, וכמ"ש כ"ז בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"א סי' ב'. ואולי הוא כי הנה אז בעלייה השנייה, הנה עלו רדל"א וא"א גם למעלה מן הפרסא שבו ובאו"א עצמן שבא"ק. והעלייה השלישית שהיו עתידים לעלות אילולא החשא, הנה הוא על הזדככות הפרסא וביטול המסך כי היה מזדכך הפרסא מבחי' מסך כלל וכמ"ש בדע"ה שם ענף כ"ה סי' ד', וע' דברינו בחלק הביאורים במטי ולא מטי פרק ה' אות

בהו כורסייא דדוד אלין נהורין מצייירין ציורא דלתתא לאתקנא ציורא דכלהו דאינון בכללא דאדם ציורא פנימאה דכל ציורא פנימאה אקרי הכי ומהכא כל ציורא דאתכליל באתפשטו דא אקרי אדם הה"ד (יחזקאל לד לא) אדם אתם אתם קרויין אדם ולא שאר עמין עעכ"ם וכל רוחא אקרי אדם רוחא דסטר קדישא גופא דיליה לבושא איהו ועל דא כתיב (איוב י יא) עור ובשר תלבישני וגו' בשרא דאדם לבושא איהו ובכל אתר כתיב (שמות ל לב) בשר אדם אדם לגו בשר לבושא דאדם גופא דיליה טסירין דלתתא דאתהתך בהתוכא דרוחא דא אצטיירו מניה ציורין דאתלבשן בלבושא אחרא כגון ציורא דבעירי דכין (דברים יד ד) שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי ויחמור וגו' אינון דבעיין לאתכללא בלבושא דאדם ההוא רוחא פנימאה דאינון סטריין (ס"א ציורין) סליק בההוא שמא דאתקרי בה גופא דיליה לבושא דההוא שמא בשר שור שור איהו פנימאה דההוא גופא בשר דיליה לבושא וכן כלהו.

תרגום: מלכות דוד נתקנה ביום זה כרגל ואזן רביעית של הכסא, נתקנו האותיות והתיישרו על מקומן, ועם כל זה, עד היום הששי שנתקנה דמות האדם תיקון כראוי, לא התיישב במקומו, ואז נתקן כסא עליון וכסא תחתון, והעולמות כולם התיישבו במקומם, וכל האותיות נתקנו על גלגליהם בהתפשטות של תפיסת הקשר. ויום רביעי הוא יום מא ס לבונים, כמו שנאמר "אבן מאסו הבונים". זהו שכתוב "ג' א' י נחרו ב", שהרי אורה זו הקטינה עצמה והאור שלה, והקליפות נתקנו על מקומם. כל אותם המאורות שמאירים, כולם תלויים ברקיע השמים הזה לתקן בהם את כסא דוד. המאורות הללו מצייירים ציור שלמטה לתקן ציור של כולם, שהם בכלל של אדם, ציור פנימי, שכל ציור פנימי נקרא כך. ומכאן שכל ציור שנכלל בהתפשטות זו נקרא אדם. זהו שכתוב "אדם אתם", אתם קרויים אדם ולא שאר עמים עכו"ם. וכל רוח נקראת אדם, רוח של צד קדושה גופו הוא לבושו, ועל זה כתוב "עור ובשר תלבישני וגו'", בשר של אדם הוא לבוש. ובכל מקום כתוב בשר אדם, אדם לבפנים, בשר לבוש האדם גופו. רוחות שלמטה שנחתכים בסיגים של רוח זו הצטיירו ממנו ציורים שהתלבשו בלבוש אחר, כמו ציור של בהמות טהורות, "שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי ויחמור וגו'", אותם שצריכים להיכלל בלבוש של אדם, אותו רוח פנימי של אותם צדדים (ציורים), עולה באותו שם שנקרא בו גופו לבוש של אותו שם, בשר שור, שור הוא פנימי של אותו גוף, הבשר שלו לבושו, וכן כולם.

⁷⁸⁰ ז"ל בשלימות: תאנא בששי נברא אדם בשעה שנשלם הכסא ונקרא כסא דכתיב (מ"א י יט) שש מעלות לכסא ולפיכך נברא האדם בששי שהוא ראוי לישב על הכסא ותאנא כיון דנברא אדם אתתקן כלא וכל מה דלעילא ותתא וכלא אתכליל באדם תניא אמר רבי יוסי כתיב (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם כללא דכלא וכלא כלילן בהאי דיוקנא אמר רבי יהודה והא כתיב ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן אמר ליה כלא אנפי אדם הו ובההוא דיוקנא דאדם אתחזיין כל גוונין וכל דיוקנין כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא לא דהוא נשרא אלא דאתחזי בדיוקנא דאדם משום דכליל כל גוונין וכל דיוקנין.

תרגום: למדנו בששי נברא אדם בשעה שנשלם הכסא ונקרא כסא, שכתוב שש מעלות לכסא, ולפיכך נברא האדם בששי, שהוא ראוי לישב על הכסא. ולמדנו כיון שנברא אדם, הכל נתקן, וכל מה שלמעלה ולמטה והכל נכלל באדם. שנינו אמר רבי יוסי כתוב ודמות פניהם פני אדם הכלל של הכל, והכל כלולים בדמות הזאת. אמר רבי יהודה, והרי כתוב ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן. אמר לו הכל היו פני אדם, ובאותה דמות של אדם נראים כל הגוונים וכל הדמויות, כמו ששינונו פניו פני נשר, לא שהוא נשר אלא שנראה בדמות של אדם משום שכולל את כל הגוונים וכל הדמויות.

⁷⁸¹ עי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק ה' בעניין המעלה של הא' הזאת.

י"ה. ועכ"פ הוא כי הנה בעלייה השנייה שהוא אחר שהושם את האדם בגן עדן, הנה עלה הנוק' באבא, וז"א בא"א, ואו"א בהב' רישין, וא"א עם רדל"א בא"ק עצמו.

וכן עולם הבריאה הנה עלה (קח ע"א) אז במקום האימא של עתה, והיצירה ועשיה במקום הזו"ן של עתה, וזהו שאמרו בזוה"ק בראשית (כ סע"א) כי ביום שתיתאה דאתתקן דיוקנא דאדם תקונא כדקא יאות (והוא בחצות היום דערב שבת, כאשר הכניסו הקב"ה בגן עדן, והנה אז נשלם העלייה שניה) ועלמין בלהו אתיישבו בדוכתייהו, כי זהו המקום העיקרי דכל העולמות כולם כמ"ש הרב במאמ"ר (פ' קדושים). והגם דהו' אחרונות דהעשיה הנה היו אז עדיין למטה, והיו הם בסוד עין הדעת, אך כ"ז נשאר משום צורך הבחירה כמו שבארנו בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף ג' ד' ובכ"מ שם, והרי הוא ג"כ כהראוי ולצורך. וכן עפ"ז הוא ג"כ מ"ש בפ' תזריע (מח סע"א) כיון דנברא אדם אתתקן כלא, וכל מה דלעילא ותתא⁷⁸², והוא כי הרי אז הנה נתעלו העולמות כולם בכל העילוי הנורא הנ"ל והיו כולם במקומם העיקרי וכנו. וכן כ"ז הוא ג"כ הענין מה שהיה שולט ומאיר אז אור היחוד דשמא שלים וכנ"ל, והוא ג"כ משום העילוי הגדול דהעולמות כולם שהיה אז, והוא מעת שהכניסו הקב"ה בגן עדן עד החטא.

אמנם כ"ז הנה היה רק מה שנוגע להעצמות הפרצופים והעולמות עצמן, והוא כמו שאמרנו לעיל בתחילת הספר לעיל כלל ב' ובכ"מ, כי יסודם הראשון דהעולמות כולם הנה הוא האור הגנוז אשר ברזא דאור א"ס, ועליו נתיסדו כל העולמות כולם, וכן הוא שולט באמת בפנימיותם לעולם, אלא שהוא עתה בהעלם גדול. אבל באמת הנה רק הוא הנושא אותם ומנהיגם תמיד, והוא הנהגתו הנעלמה ית"ש והוא כל הכבשי דרחמנא⁷⁸³ העומד תמיד בהבריאה, שהוא מהנהגתו הנעלמה מעיני כל חי, כי הוא המנהיג את הכל תמיד לתכלית תיקון האחרון, סוד האחדות הנורא, והוא מ"ש בזוה"ק בראשית (כ ע"א) על האור דשמא שלים שהיה שולט אז, אמר הזוה"ק אע"ג דלא איהו באתגלייא אלא בארע סתים, ור"ל כי הגם שהוא עיקר יסוד העולם אשר רק עליו נתיסד, אבל הוא בהעלם מאד.

והנה עיקרו דאור הגנוז היה נתגלה ביום הראשון, והיה אז בעוד יותר גילוי מביום ו' כמ"ש בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף כ"ה סי' ד', ולכן הנה היו אז הזו"ן ג"כ בהזווג דפכ"פ כנ"ל אות ז', וכן הוא ג"כ בזוה"ק בראשית (לא רע"א), ואמרו שם כי זהו סוד מה שנאמר ויבדל, ור"ל על סוד הנסירה וכדי לזווגם פכ"פ, ע"ש⁷⁸⁴. אמנם עיקר פרי ההולדה דהזווג הזה, הנה היה אז רק על האצילות⁷⁸⁵ דבי"ע, העשר ספירין דבי"ע, אבל לא על הבי"ע עצמן, כי הם נעשו רק מהזווג דאב"א כנ"ל אות ז'. והנה חזרו אב"א ביום הראשון גופה, כי עיקר תוקף האור הראשון הנה הוא נגנו ג"כ ביום הראשון גופה וכמ"ש בזוה"ק תרומה (קמח סע"ב) ובכ"מ. והוא כי הנה נסתם ונתעלם אז ע"י הקד"א, ונעשה הסתימא הזה ביום ראשון גופה וכמו שכתבנו בספר הדע"ה שם. והנה חזרו מאז הזו"ן אחר באחור. והגם כי הרי אחר שנברא אדם הראשון והושם בגן עדן הנה נתעלו אז כולם ועלו בכל העילוי הנז', והיה שולט אז אור היחוד דהוי"ה אלהי"ם, וא"כ איך אפשר לומר שהיו אז אחור באחור משום שהיה חסר לו"א המוחין דאבא, אחר שאז הרי היה ז"א במדרגת א"א, כי עלה והאיר באור הא' דמילוי וא"ו דהשם ס"ג דהמ"ס שבו, והרי הוא עוד למעלה למעלה גם מכל האבא כולו של עתה. והן הנוק' הנה היא עלתה אז ג"כ בכל האבא כולו.

⁷⁸² עי' לעיל הערה 780.

⁷⁸³ עי' לעיל הערה 99.

⁷⁸⁴ ז"ל: עד דנהורא עלאה נפק עלה ואנהיר לה ותבת באתרה לאסתכלא בשמיא אפינן באפינן וכדין אתתקנת ארעא ואתבסמת נפק נהורא בסטר ימינא וחשוכא בסטר שמאלא ואפריש לון לבתר בגין לאתכללא דא בדא הה"ד (בראשית א ד) ויבדל אלה"ם בין האור ובין החשך.

תרגום: עד שהאור העליון יצא עליה והאיר לה ושבה במקומה להסתכל בשמים פנים בפנים, ואז נתקנה הארץ והתמתקה, יצא אור בצד ימין וחושך בצד שמאל, ואחר כך הפרידם כדי לכללם זה בזה. וזהו שכתוב "ויבדל אלהים בין האור ובין החושך".

⁷⁸⁵ לכל בחי' יש י"ס וכן ד' עולמות, וכאן מדבר על בחי' עולם האצילות שבבי"ע.

אמנם הנה ענין אחר באחור שאמר הרב שהיו אז אב"א, אין הכוונה על בחי' אב"א לפי מדרגת העולמות של עתה, אלא הכוונה הוא רק ע"פ מדרגת העולמות של אז, וכמו שאמר הרב עצמו במיעוט הירח (פרק ד) אמר שם, וכבר נתבאר בדרוש מדרגות העולמות איך היו קודם שנברא אדם הראשון (ר"ל מעת שנברא עד החטא, שהיה אז) מעלת העולמות עליונים מאד, ובהיות ז"ן שם למעלה במקום או"א, היו גם שם בבחי' אב"א כו'. והגם כי הז"א הנה היה אז בא"א והנוק' באבא, עכ"ז הנה היו אב"א, כי האו"א אשר הם היו אז בגלגלתא ואוירא, הנה לא המשיך האבא את המוחין שלו בז"א לצורך זוג, והיה חסר לז"א את המוחין דחיה אשר לפי מדרגות העולמות של אז, ולכן היו רק אב"א, ור"ל לפי מדרגתם הנעלה של אז. אמנם כ"ז היה {קח ע"ב} רק מה שהיה נוגע להמשכת המוחין אשר לצורך ההולדה, הנה בזה נתעכב אז מהזו"ן המוחין דהאבא הכללי שהוא או"א עלאין שהיו אז בבחי' הגלגלתא והטלא דברולחא דביה [והוא ע"פ שיטת הגר"א בספד"צ (פרק א ד"ה קרומא דאוירא ה ע"ב) (כי באו"א עלאין הוה אימא טמירא יתיר כמ"ש באני"כ (פרק ח) וע' דברינו במטי ולא מטי פרק ג' אות י"ב], ולא היה נמשך אז בהזו"ן המוחין דחיה לצורך ההולדה, ולכן היו אז אחר באחור, כי היה תולה תיקונם במעשי אדה"ר.

אך כ"ז היה רק מה שהיה נוגע להמשכת המוחין אשר לצורך ההולדה דהנשמות והעולמות דהבי"ע גופה, אך בכל מה שנוגע לעצם המציאות דהזו"ן עצמן, ור"ל להאצילות שבהם, וכן גם להאצילות דבי"ע, שהם העשר ספירין דבי"ע, הנה כ"ז נעשה היטיב ע"י היחוד גמור דהאו"א הכלליים שהם או"א עלאין עם ישסו"ת, ויצאו ונשלמו הזו"ן בכל מה שנוגע לעצמותם גופה בהמוחין דחיה ג"כ. אמנם כ"ז הוא רק להאצילות שבהם, וכן מה שנוגע מהם להאצילות דבי"ע, ולכך היו ביום הראשון בהזווג דפכ"פ, ונמשך בהם אז המוחין דחיה אשר לצורך ההולדה ג"כ, כי זה היה לצורך תולדות העשר ספירין דבי"ע שהם האצילות דבי"ע, כי כל מה שהוא לצורך האצילות הנה בזה נשלמו בהמוחין דחיה ג"כ, אבל כל מה שהיה נוגע להם לבחי' בי"ע ממש, הנה בזה נתעכב להם המוחין דחיה, כי היה תולה תיקונם במעשה אדם הראשון.

והענין בביאור הוא ע"פ מ"ש הרב בפנימיות וחיצוניות (דרוש ב), כי ישנם בז"א ג"כ בחי' בי"ע דחיצוניות ובחי' בי"ע דפנימיות, והוא לבד האצילות שבו שהוא עיקר עצמותו. והנה הגם שהם כולם רק אצילות והם כולם אלהות גמור, אך הבי"ע דפנימיות שבו, הנה הם שורש להנשמות דבי"ע, והבי"ע דחיצוניות שבו הם שורש להעולמות בי"ע עצמן. אמנם בכל א' יש אור וכלי כנודע, וכל אלו הבי"ע שרשם הוא בינה ת"ת מלכות נר"ג, אבל האצילות עצמו הוא מחכמה חיה נשמה לנשמה, ע' כ"ז דרושי אבי"ע (פרק ה) ומבו"ש (דרושי פנימי ומקיף דף נה ע"ד ודף נו מדפוה"ח תרס"ד). והנה כל בחי' האצילות שבכל הנז' הן האצילות דהזו"ן הן האצילות שבבי"ע שהם העשר ספירין דבי"ע, הם כולם יצאו מהיחוד דהאו"א הכלליים אשר גם במדרגת העולמות של אז, שהם גלגלתא ואוירא, ונשלמו כל בחי' האצילות גם בהמוחין דחיה כהראוי, כי כל האצילות הרי הוא עצמו בחי' חיה כנו', ומזה יצא ג"כ העשר ספירין דבי"ע שהוא האצילות דבי"ע ביום ראשון דמעשה בראשית, ויצאו מהזו"ן ע"י הזווג דפכ"פ הראוי כנ"ל. אמנם אח"כ הנה חזרו הזו"ן אחר באחור, והיה זה ביום הראשון עצמו כאשר נגזו תוקף דאור הראשון, ויצאו אח"כ כל מעשה בראשית כולם דהששת ימי בראשית שהם העולמות בי"ע והנשמות דבי"ע, הנה יצאו הם כולם מהזווגי דאב"א ובלתי המוחין דחיה.

וכן היה למעלה החסרון הזה ג"כ, היינו בהבי"ע דהזו"ן עצמן, שהם שורש דהנשמות והעולמות בי"ע שבהם, ולא נשלמו הם ג"כ בהמוחין דחיה, כי כל הבחי' דבי"ע נשארו עדיין בלא תיקון, כי היה תולה תיקונם במעשה אדה"ר. אמנם כ"ז הוא רק ע"פ מדרגות העולמות של אז, אשר גם אחר כל החסרון הזה הנה היו הם בעוד יותר נעלה מתיקונם אשר עתה. אבל עכ"פ הוא כי לפי מדרגות העולמות של אז, הנה היה חסר המוחין דחיה לכל בחי' בי"ע כולם ולכן היו אב"א, ור"ל שהיה חסר להם המוחין דחיה אשר ממדרגתם של אז לכל מה שנוגע לשרשי הבי"ע של אז, ולכן היו מוכרחים להיות רק אב"א. והרי עכ"פ הוא כי לא זכו להתברר ולעלות כל בירורי המין דהבי"ע בהזווגי דפכ"פ דהזו"ן, כי הרי עמדו אז רק אב"א.

והרי נתבאר לנו מעתה מה שהערינו לעיל בתחילת דברינו כאן, כי מאחר שהזו"ן עצמן הנה הם נתקנו ונשלמו בהמוחין דהחיה הכללי אשר גם מהאבא הכללי שבא"ק ומהניצוצין והאורות דהמלכי יושר ג"כ וכן מהתיקוני דהאור המ"ה שבו ג"כ, א"כ הרי אפשר להם היטיב להיות פב"פ ולהעלות מ"ן גם מהניצוצין דהמלכי יושר הנוגע להנשמות והעולמות ב"ע ג"כ, כי העלאת המ"ן דכל פרצוף הנה הוא לעולם לפי ערך מעלתו וכחו ועצמותו. וכן הערינו לעיל עוד ג"כ, כי א"כ הרי איך {קח ע"ג} אמר האריז"ל שלא היה לו רק המוחין דהאימא לבד, ובפרט אחר שנודע גודל רום מעלת דכל הפרצופים והעולמות שהיו אז כולם בעילוי נוראה מאד מעת שהכנים הקב"ה לאדה"ר בגן עדן עד החטא וכנ"ל בדברינו כ"ז עיין עליהם. אך ע"פ מה שהעלינו עתה, הרי הוא ניהא הכל, כי כל שלימות הזו"ן אשר גם מהאבא הכללי שבא"ק ג"כ, הנה היה רק לבחי' אצילות שבהם, שהוא עיקר עצמותם גופה מה שנוגע להם עצמם. אבל כל בחי' הבי"ע שבהם, שהוא השורש דכל הנשמות והעולמות ב"ע שישנו בהזו"ן, הנה כ"ז לא ניתן בהם ולא נשרש בהם בעת התיקון דמעשה בראשית, אלא רק מהניצוצין והאורות דהמלכי עגולים, וכן מהתיקוני דהאור המ"ה אשר להם, שהם כולם רק מהאימא הכללי לבד אשר בא"ק. אבל כל מה שנוגע להנשמות והעולמות דבי"ע עצמן וכן להשורש לכל בחי' ב"ע אשר בהזו"ן בכל מה ששייך לכ"ז מהמלכי יושר וכן מתיקוני דאור המ"ה אשר מצד האבא הכללי שבא"ק, הנה כ"ז היה כוונת המאציל שיתוקן ע"י האדם, והיה עומד להתתקן ע"י אדה"ר דוקא, ולא נתתקנו הם בעת התיקון דמע"ב מאומה.

ונודע הוא כי כל כח העלאת מ"ן שבכל פרצוף הנה הוא ע"י השורש דאותן המ"ן שעומד בו, ובאשר שלא ניתן כלל בהזו"ן מבחי' שרשי הבי"ע דהמלכי יושר ומהתיקוני דאור המ"ה שלהם מאומה. הרי לא היה אפשר להם להעלות מ"ן כלל מחלקי הניצוצין דהמלכי יושר בכל מה שנוגע מהם להנשמות והעולמות דבי"ע, והרי נשארו הם בלא תיקון כלל. ומשום זה הנה היו מוכרחים הזו"ן לעמוד אז אחר באחור ע"י כל אותן הניצוצין דהיושר הנוגע להנשמות והעולמות דבי"ע שנשארו טבועים עדיין בעמקי התוהו, ולא היה אפשר להזו"ן להעלות מהם מאומה ולתקנם אחר שגם כל בחי' הבי"ע מהמלכי יושר וכן מתיקוני דאור המ"ה שלהם הראוי להזו"ן עצמן, שהוא שורשי הבי"ע שבהם, הנה היה חסר גם בהזו"ן גופה, כי זהו מ"ש האריז"ל שהיה חסר לז"א המוחין דמצד אבא, ור"ל על אור התיקון דהמ"ה והט"ר דב"ן אשר לכל שרשי הבי"ע שבז"א מהמלכי יושר דהאבא הכללי שבא"ק, הנה כ"ז היה חסר לז"א גם אחר גודל רום מעלתו של אז, ולא היה לו מהמוחין אשר לשרשי הבי"ע שבו אלא רק מהאימא הכללי לבד, שהוא התיקוני דאור המ"ה אשר לשרשי הנשמות והעולמות דמלכי העגולים לבד, אבל לא מהמלכי יושר שמהאבא כי היה תולה תיקונם באדה"ר כנז'.

אמנם כ"ז הוא מה שנוגע לשרשי הבי"ע שבהזו"ן, אבל כל מה שנוגע לעצמותן גופה ולכל בחי' אצילות, הנה בזה היו הזו"ן מתוקן מהאבא הכללי כמו מהאימא הכללי, וכמו שנתבאר בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' סי' ז' וסי' י"ב ושם סי' י"ד וט"ו איך שנעשה ונבנה כל האצילות מתיקוני דאור המ"ה והט"ר דב"ן אשר הן דהאבא הכללי והן דהאימא הכללי, וכן מהבירורים שנתבררו, ונתקנו הן מהמלכי היושר והן מהמלכי עגולים, ומתיקון כולם יחד הנה מזה נעשה ונבנה כל האצילות וכמו שנתבאר שם. וכל הדברים אשר בספר הדע"ה שם הרי הם סולת נקיה מדרושי הרב זללה"ה כמבואר לכל חכם ומבין. וע' עוד דברינו בדרוש ספיקות עגולים ויושר אשר שם בסוף ספר הדע"ה, אך מ"ש הרב בשער הפסוקים (בראשית) בדרוש ע"ן הדעת, כי לא היה בז"א רק המוחין דמצד אימא בלבד, הכוונה הוא רק על בחי' הבי"ע שבז"א וכמ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש ב) ובכ"מ. ואותן הבי"ע שבו, הנה הם השורשים דכל הנשמות והעולמות אשר לבי"ע ממש שיצאו ונבראו אח"כ מהמלכות דאצילות ע"י זוגא בז"א (ע' זוה"ק ח"א כב ע"א כט ע"ב ובח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב וע' עוד ח"א יג סע"א וח"ב נה ע"א). וכל מה שנוגע לההתהוות דכל בחי' ב"ע שבז"א, הנה לא נמשך בו המוחין לזה אלא רק מצד האימא הכללי בלבד. אבל המשכת המוחין אשר לזה אשר מצד האבא הכללי, הנה היו תלויים ועומדים בהמעשים טובים של אדה"ר.

ובאשר שלא זכה העולם לזה ע"י החטא דע"ן הדעת, הנה נשאר ז"א בכל מה שנוגע לשרשי הבי"ע אלא רק בהמוחין דמצד האימא (קח ע"ד) בלבד, ועי"ז הנה נשארו כל חלקי הנשמות והעולמות (בי"ע) אשר מהמלכי יושר, הנה נשארו הם כולם בלא תיקון כלל, והם הנשמות הדרתין⁷⁸⁶ אשר יתוקנו רק לעתיד לבא ע"י הקב"ה לבד. אמנם מה שיתייחדו לבסוף כל א' בבת זוגיה, הנה זה יהיה ג"כ רק ע"י תיקון כל הנשמות שבגוף אשר בכל משך זמן דהעוה"ז וכנ"ל אות ח' ט' י' י"א, אשר הם מתתקנים והולכים תמיד, וכאשר יוגמרו הם להתתקן כולם שהוא בביאת המשיח, הנה אז יתחיל התיקון דנשמות הדרתין שהם מהמלכי יושר, ויתוקנו הם אז ג"כ מכל הח' חסרונות דהיחוד אשר לעיל ענ"ב, ויחזרו אז לצאת בכל התיקוני דפב"פ ובכל התיקוני דאור המ"ה אשר מהאבא הכללי ג"כ ע"ד הנ"ל אות ה', ויתייחדו הם כל א' בבת זוגיה שהוא בכל הנשמות שבגוף דהעוה"ז, ואז ישמח ה' במעשיו כנ"ל.

[יג]

ודע, כי הנה בהמשכת המוחין דחיה שהוא המוחין דהאבא הכללי, כאשר שיומשכו הם גם בבחי' הבי"ע שבז"א, הנה אז יתוקנו השמות אלה"ם שבו בהמוחין דגדלות, ויאירו הם כולם בהאור דהשם הוי"ה ב"ה, והוא ענין התיקון דירידת השמות אלה"ם שירדו בבי"ע שאמר הרב במוחין דקטנות (פרק ג), וע' אנ"כ (פרק י) ובמבו"ש שער הקליפות (פרק ב). והוא עיקר מקומן דהשמות אלה"ם, ר"ל גילויים שהוא רק בהעולמות בי"ע ולא למעלה, כי שם הם נעלמים מאד. כי הנה כל הגילוי דהשם אלה"ם הנה הוא מסוד מיעוט הירח כמ"ש בזוה"ק בראשית (כ ע"א), והם הק"כ צרופי אלה"ם אשר כל גילויים הוא רק מזו"ן דבריאה ולמטה כמ"ש בשמות (פרק ה) ושם הוא מקומם העיקרי. אמנם באשר כי ע"י החטא דע"ן הדעת הנה לא נמשך בז"א המוחין דהאבא הכללי המוחין דחיה שהם המוחין דגדלות שני, ולא נתייסדו הם בו בקביעות אלא רק לפעמים ולעיתים, שהוא רק בעת הצורך לזווגי דפב"פ אשר דישראל עם רחל כנודע, ולא נתייסדו בו בקביעות אלא המוחין דהאימא בלבד ע' מוחין דצלם (פרק ו) ומבו"ש (ש"ה ח"א פ' ט"ז), לכן הנה ישנם עתה שהוא בכל משך זמן דהעוה"ז הגילוי דשם אלה"ם בז"א ג"כ, וכמ"ש בזוה"ק פ' אחרי (סה ע"א) כי השם אלה"ם שירותיה מז"א הוא וביה אתאחיד כו', ע"ש⁷⁸⁷, וכן הוא ג"כ בדברי הרב

⁷⁸⁶ ע"י לעיל סוף קה ע"ב וקה ע"ד.

⁷⁸⁷ ז"ל: רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דר"ש אבוי אמר ליה הא תנינן אלהים בכל אתר דינא הוא יר"ד ה"א וא"ו ה"א אית אתר דאקרי אלהים כגון אדני יהו"ה אמאי אקרי אלהים והא אתון רחמי אינון בכל אתר אמר ליה הכי הוא כתיב בקרא דכתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי' הוא האלהים וכתיב יי' הוא האלהים אמר ליה מלה דא ידענא דבאתר דאית דינא אית רחמי ולזמנא באתר דאית רחמי אית דינא א"ל ת"ח דהכי הוא יהו"ה בכל אתר רחמי ובשעתא דמהפכי חייביא רחמי לדינא כדן כתיב יהו"ה וקרין ליה אלהים אבל ת"ח רזא דמלה ג' דרגין אינון וכל דרגא ודרגא בלחודוי ואע"ג דכלא חד ומתקשרי בחד ולא מתפרשי דא מן דא ת"ח כלהו נטיעין וכל אינון בוצינין (דמתלהטין) כלהו נהירין ומתלהטין ומשתקיין ומתברכאן מהווא נהרא דנגיד ונפיק דכלא כליל ביה (תרי נוסחי) וכללא דכלא ביה והאי נהרא אתקרי א"ס לגנתא ועילא מגנתא בגין דעדן משתתף בהדה ולא פריש מנה ובגין כך כל מבויעין נפקין ונגדין ואשתקיין לכל עיבר ופתחין בה פתיחין ועל דא רחמי מנה משתכחין ורחמי פתיחין בה ובגין דקרין לה אם נוקבא גבורה ודינא מנה נפיק אקרי רחמי בלחודהא הא מסטרהא דינין מתערין ובג"כ כתיב ברחמי ונקוד בדינא אתון ברחמי ואתנגיד דינא מסטרהא כגוונא דא יהו"ה האי דרגא חד דרגא תניינא מסטרהא דהאי קדמאה נפיק ואתער דרגא אחרא אקרי גבורה והאי אקרי אלהים באלין אתון ממש ושירותא (חד) מזעיר אפין הוא וביה אתאחיד ובגין דאתאחיד (האי) בהאי כתיב יי' הוא האלהים כי יי' הוא האלהים באלין אתון והוא חד ודא הוא דגא תניינא דרגא תליתאה צדק כתרא בתראה האי בי דינא דמלכא ותאנא אדני הכי כתיב והכי אקרי וכ"י בהאי שמא אתקרי והאי שמא באתר דא אשתלים ואלין אינון ג' דרגין דאקרון בשמהון דדינא וכלא מתקשרי בחד בלא פרודא כמה דאוקימנא.

תרגום: רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון אביו, אמר לו הרי שינונו אלהים בכל מקום הוא דין. יר"ד ה"א וא"ו ה"א, יש מקום שנקרא אלהים כמו אדני יהו"ה, למה נקרא אלהים, והרי אותיות הרחמים הן בכל מקום. אמר לו כך זה כתוב במקרא, שכתוב וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים, וכתוב ה' הוא האלהים. אמר לו דבר זה ידעתי, שבמקום שיש דין יש רחמים, ולפעמים במקום שיש רחמים יש דין. אמר לו, בא וראה שככה זה, יהו"ה בכל מקום רחמים, ובשעה שמהפכים הרשעים רחמים לדין, אז כתוב יהו"ה וקוראים אותו אלהים. אבל בא וראה סוד הדבר, שלש דרגות הן, וכל דרגה ודרגה לבדה, ואף על גב שהכל אחד ומתקשרים יחד ולא נפרדים זה מזה. בא וראה, כל הנטיעות וכל המאורות הללו

בשעה"ק (דף לו ע"ב סמוך לסופו). אמנם הוא רק בבחי' הבי"ע שבז"א כמ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש ב), שהם שורש להבי"ע התחתונים שבו, וזהו שאמר הזוה"ק הנז' וביה אתאחיד, אבל לא באצילות שבו שהוא עיקר עצמותו, כי שם הוא רק האור דהשם הוי"ה ב"ה לבר. (ומ"ש במאמרי רשב"י דף מ' מענין סוד שמות אלה"ם אשר למעלה למעלה ע"ש, הנה האמת הוא כי שם הם נעלמים מאד, ואינם מתערבים שם בעיקר הפרצופים כלל ע"ש, וע' דברינו בזה לעיל כלל ט' ענף י"ד באבני מלואים שם.) ועכ"פ הוא כי הגילוי דשם אלה"ם הנה עיקרו הוא בעולמות בי"ע, כי הוא מסוד מיעוט הירח כמ"ש בפ' בראשית (כ ע"א), וגלוי בז"א הוא מסיבת החסרון דהמוחין דחיה שלא נתייסד בו בקביעות בעת התיקון דמעשה בראשית, והיה תולה תיקונו באדם הראשון כנ"ל. ועכ"פ הנה עומד כל גילוי בז"א רק בשרשי הבי"ע שבו וכמ"ש בפנימיות וחיצוניות (דרוש ב), אבל לא באצילות שבו. וכאשר נשלם ז"א בהמוחין דחיה שהוא המוחין דגדלות שני, הנה אז נעשה הענין דירידת השמות אלה"ם שיורדים בו ממדרגה למדרגה עד הנוק', וכאשר נשלמה הנוק' ג"כ בהמוחין דחיה ונשלמו שניהם בהמוחין דגדלות שני, אז יורדים מכל הנוק' ג"כ, ויורדים בבי"ע כי שם הוא עיקר מקומם כנ"ל, וכמ"ש במוחין דקטנות (פרק ג) וע' אנ"כ (פרק י) ובטנת"א (סוף פרק ו) ושם פרק ה) ומבו"ש שער הקליפות (פרק ב).

וענין ירידתם בבי"ע, הכוונה הוא כי שורשם שבז"א שהוא אצילות הוא יורד ומתייחד עם הבי"ע ומאיר ומתגלה עי"ז אור האצילות בבי"ע. והנה אז הנה הם מאירים שם ג"כ בהאור דשמות הוי"ת, כי בערך הבי"ע ממש הוה שורשם שבאצילות ג"כ בבחי' אור דהוי"ת, כי הכל נידון בערכין כנודע. (קט ע"א) וזהו עומק הכוונה מ"ש הרב במוחין דקטנות (פרק ג) כי כל מה שיורדים הם מתמעטים, והם מתמעטים משם"ה לק"כ, ומק"כ לס', ומס' לל', ומל' למ"ו, ומט"ו לה', ע"ש. כי ענין מיעוטם הוא משום שכל מה שהאורות העליונים מתגלים ביותר ויורדים יותר למטה, הנה הם עומדים שם בבחי' אור דשמות הוי"ת ולא בשמות אלה"ם. והרי נתמעט האור דשמות אלה"ם בכל ירידה וירידה, כי בערך מקום התחתון הנה נחשב האור דשם אלה"ם אשר למעלה בבחי' אור דשם הוי"ה ב"ה (כי כל עיקרו דהשם אלה"ם הרי הוא מסתעף באמת רק ממנו והוא שורשו כנודע⁷⁸⁸). ולכן כל מה שיורדים ביותר הם מתמעטים, כי הנה לא נשאר אז בהגילוי דשמות אלה"ם רק היותר חיצוניים שבהם.

אמנם דע, כי כל מיעוטם שאמר הרב שם, הנה הוא רק על שורשם שבז"א (שאמר בפנימיות וחיצוניות דרוש ב וכן באנ"כ פרק י) היורדים בבי"ע, אבל הק"כ צרופי אלה"ם אשר בבי"ע עצמם. והם מהזו"ן דבריאה ולמטה וכמ"ש בשער השמות (פרק ה), היינו כ' בהאחוריים הזו"ן דבריאה, ונ' באחוריים דה' פרצופי דיצירה, ונ' בהאחורים דה' פרצופי דהעשיה, הנה הם אינם מתמעטים לעולם מגילויים דבחי' אלה"ם, והם שם לעולם בהגילוי דק"כ צרופי אלה"ם, כי כ"ז הוא בחי' הבי"ע בעצמם, ר"ל עיקר עצמותם וכחם. ואלו שיתבטלו גם הם ויהפכו להוי"ת, אז יתבטל כל בחי' בי"ע ויתהפך לאצילות, והוא רק בסוד תיקון האחרון וכנ"ל כלל י"ז ענ"ד. אבל עד התיקון האחרון, הנה נעשה כל המיעוטים דשמות אלה"ם והיפוכם ועילויים להוי"ת רק בשרשי הבי"ע שבזו"ן דאצילות וכנז'. וזהו הענין מה שהמיעוט היותר אחרון הוא מט"ו לה' כנ"ל, שהם הדי'

(שמתלהטים) כולם מאירים ומתלהטים ונשקים ומתברכים מאותו נהר ששופע ויוצא שהכל כלול בו, ובו כלל הכל, והנהר הזה נקרא א"ס. לגן, ומעל לגן, משום שעדן משתתף עמה ולא נפרד ממנה, ולכן כל המעיינות יוצאים ונמשכים ונשקים לכל צד, ופותחים בה פתחים, ועל כן רחמים נמצאים ממנה, ורחמים פתוחים בה, ומשום שקוראים לה אס נקבה, גבורה ודין יוצא ממנה, נקראת רחמים לבדה, הרי מצדיה מתעוררים דינים, ולכן כתוב ברחמים ונקוד בדין, האותיות ברחמים, ונשפע דין מצדה, כמו כן יה"ה הנה דרגה אחת, דרגה שניה מצד הראשונה הזו, יוצאת ומתעוררת דרגה אחרת שנקראת גבורה, וזה נקרא אלהים באותיות הללו ממש, והראשית (אחת) היא מזעיר אנפין, ובו נאחזה, ומשום שנאחזה (זה) בזה, כתוב ה' הוא האלהים, כי ה' הוא האלהים, באלו האותיות, והוא אחד, וזוהי דרגה שניה. דרגה שלישית, צדק כתר אחרון, הרי בית דין של המלך. ולמדנו אדנ"י, כך כתוב, וכך נקרא. וכנסת ישראל נקראת בשם הזה, והשם הזה במקום הזה נשלם, ואלו הן שלש דרגות שנקראות בשמות הדין, והכל נקשר אחד עם אחד בלי פירוד כמו שבארנו.

⁷⁸⁸ עי' זהר ח"ב צו ע"א, אד"ר קלה ע"א.

אותיות אלהיים השורש דהק"כ כמ"ש הרב שם, והוא משום כי הם השורש דהק"כ צרופי אלהיים אשר בבי"ע עצמם, ואי אפשר שיתמעט גם הם, כי מוכרח הוא להיות להם שורש למעלה.

אמנם אלולא החטא, והיו נתעלו העולמות עוד בעלייה השלישית, הנה היה נעשה אז באמת משבת בראשית והלאה כל מה שהיה עתיד להעשות בסוד התיקון האחרון, והיה נעשה כ"ז מאז תיכף, שהוא משבת בראשית והלאה. אבל מאחר שע"י החטא הנה לא הגיע לעלייה השלישית, לכן הנה הגם שהעלייה השנייה הרי היה ג"כ בעילוי נוראה מאד, אך משום שכ"ז הרי היה שלא ע"י מעשה אדה"ר כלל אלא מהקב"ה בעצמו, הנה לא היה נמשך עדיין המוחין דחיה בשרשי הבי"ע שבז"א, והיו עומדים הם ג"כ בכל גילויי דהק"כ צרופי אלהיים, והם ג' מיני ק"כ צרופים מהג' מוחין שבו כמ"ש הרב שם במוחין דקטנות (פרק ג), כי אלו הג' מיני ק"כ הם שרשי דהג' עולמות בי"ע (אשר כל א' הוא כלול מבי"ע כנודע והם ק"כ בכל א'), והיו עומדים אז כל שרשי הבי"ע שבז"א בגילויי שמות אלהיים.

אמנם משום גודל רום מעלתם דכל העולמות כולם, אז אשר במדרגת האימא הכללי עצמו, ובפרט כי הרי כל מה שנוגע לכל בחי' אצילות שבהם הרי נשלמו כולם בהאורות דהאבא הכללי ג"כ וכנ"ל אות י"ב ואות ה', וכן הרי היה אז גם קדושת העולמות בי"ע ג"כ בעילוי נוראה מאד, הגם שהם היו רק מהעגולים והיושר דהאימא הכללי שבהא"ק ממנה לבד, אך במדרגתה עצמה הנה היו אז העולמות בי"ע ג"כ בקדושת עילוי נוראה מאד, ולכן ע"י כ"ז הנה היה מאיר ושולט אז אור היחוד דהוי"ה אלהיים בכל העולמות בי"ע עד סוף כל העשיה כולו וכנ"ל אות י"ב. והיה אז עולם הבריאה בבחי' לבוש על האצילות וכמ"ש בפ' בראשית (כג ע"ב), כי היו מיוחדים זב"ז, והוא יחוד קוב"ה ושכינתיה, כי היה נתגלה כבודו וקדושתו ית"ש עד סוף כל העשיה כולו, ולכן היה מאיר ושולט אז היחוד דהוי"ה אלהיים בכל העולמות כולם.

אמנם עכ"ז הנה באשר שכל העילויים דהעולמות בי"ע הנה היה גם אז עדיין רק מכל התיקוני דאור המ"ה אשר מהאימא הכללי לבד, שהוא במה שנוגע לתיקון הנשמות ולחלקי העולמות בי"ע אשר ממלכי העגולים לבד, אבל מכל התיקוני דאור המ"ה דהאבא הכללי שבא"ק הנוגע להנשמות ולחלקי {קט ע"ב} העולמות בי"ע אשר מהמלכי יושר, הנה הם לא נתגלו עדיין, כי היה תולה תיקונם באדם הראשון כנ"ל, ועי"ז הנה היו אז כל שרשי הבי"ע שבז"א כולם עדיין ג"כ רק בגילוי השמות אלהיים, והוא מסיבת החסרון דהמוחין דחיה שהוא מהאור דהאבא הכללי כנ"ז. והרי נשאר עדיין כל הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח דהמלכי יושר, כל מה שנוגע מהם להנשמות ולחלקי העולמות בי"ע, הנה נשאר הם כולם טבועים עדיין בעמקי התוהו בלא תיקון כלל, ועי"ז הנה היו מוכרחים אז שיעמדו הזו"ן אחור באחור דוקא גם במדרגתם הגבוה ועילויים הנורא שהיו אז. והוא באשר כי כל חלקי המ"ן שלהם מהמלכי יושר הנוגע להנשמות ולחלקי הבי"ע היו טבועים עדיין בהקליפות וההיצונים, ועי"ז הנה לא היו האחוריים שלהם, שהם שרשי הבי"ע, הנה לא היו הם מתוקנים כלל והיו מוכרחים לעמוד אחור באחור וכמ"ש הרב בשער העקודים (פרק ב) ובנקודות (פרק ו). והגם שהרי הם עצמם, ר"ל כל מה שנוגע להאצילות שבהם, הנה היו מתוקנים ושלימים מכל תיקוני דאור המ"ה אשר להאורות והניצוצין דהמלכי יושר ג"כ שהם מהאבא הכללי שבא"ק, והרי נשלמו הם בהמוחין דחיה ג"כ. אמנם באשר ששורשי הבי"ע שבהם שהוא האחוריים שלהם (ע' פנימיות וחיצוניות דרוש ב ואנ"כ פרק י), הנה הם לא נשלמו אז מהאורות דהאבא הכללי כלל. והרי היה עדיין אחוריהם בלא תיקון כלל, גם במדרגתם הגבוה אשר אז, ולכן הנה היו מוכרחים לעמוד עדיין רק אב"א. ומה גם כי הרי אמרנו לעיל כי גם כל מה שנתקנו ונשלמו מהאורות דהאימא הכללי שהוא מכל התיקוני דהמלכי העגולים, הנה היה ג"כ רק מה שהיה נוגע להתיקון דמעשה בראשית אשר בששת ימי בראשית לבד, אבל כל מה שהיה עתיד להעשות בכל משך זמן דששת אלפים שנה דקיום העולם כולו, הנה לא נתקנו אז ולא נתבררו עדיין מהמלכי העגולים ג"כ, כי היה תולה תיקונם ג"כ רק באדה"ר.

והנה זהו הענין מה שאמרנו לעיל אות ו', כי היה חילוק גדול בין כל תיקוני ובירורי המ"ן דכל הפרצופים העליונים לבין תיקוני ובירורי המ"ן דהמלכות, וכן היה בה גופה ג"כ חילוק בין

תיקוני ובירורי המ"ן דהמלכי עגולים לבין תיקוני ובירורי המ"ן דהמלכי יושר. והיינו כי הרי כל בחי' המ"ן השייכים ומתייחסים לכל הפרצופים כולם זולת המלכות, הנה הם כולם רק לבחי' אצילות לבד. והגם שנודע הוא כי יש גם בהעולמות בי"ע ג"כ בחי' עתיק א"א או"א זו"ן בכל א' מהם, ע' עיגולים ויושר (ענף ה) ושבירת הכלים (פרק ז) ודרושי אבי"ע (פרק ב ופרק ה) ובכ"מ. אך כל אלו הה' פרצופים שבכל עולם שהם הי' ספי' שבכל עולם, הנה הם ג"כ רק בחי' אצילות שבהם, שהם כולם אלהו"ת גמור כמ"ש בשער השמות (פרק א). והנה הוה כל תיקון ובירור המ"ן דכל פרצוף עליון לצורך המציאות דהפרצוף תחתון אשר הוא ג"כ רק מבחי' אצילות, ונתקנו הם מכל וכל, כי כל בחי' אצילות הנה הוא היה מתוקן מתיקוני דאור המ"ה דהאבא הכללי ג"כ, והיה נשלם כל בחי' אצילות מהאורות והניצוצין דהמלכי יושר ג"כ. משא"כ המ"ן דהמלכות שהיא סופא דכל דרגין ובה מסתיים האצילות, והנה היא ראשית לנבראים⁷⁸⁹, וכל המ"ן שלה הרי הנה הם רק מה שנוגע לתיקוני הנשמות והעולמות בי"ע עצמן, הנה הם לא נתקנו אלא רק מהתיקוני דאור המ"ה אשר מהאימא הכללי לבד, ולא נתקנו בהם אלא מהאורות והניצוצין דהמלכי עגולים לבד וכנ"ל בכל דברינו.

והרי היה חילוק גדול בהמ"ן דהמלכות עצמה בין עליית ובירור הניצוצין דהמלכי עגולים שבה לבין עליית ובירור הניצוצין דהמלכי יושר שבה, כי מהמלכי עגולים שבה הנה הם נתקנו היטיב כל הצורך מהם להנשמות ולחלקי העולמות אשר יצאו ונעשו בששת ימי בראשית, כי כל מעשה בראשית כולם הנה הוא רק מהם. אבל כל מה שנוגע להנשמות ולחלקי העולמות בי"ע אשר מהניצוצין דהמלכי יושר שבה, הנה הם לא נתקנו אז כלל, כי הנה היה תולה תיקונם בהמעשים טובים דאדם הראשון וכנ"ל. אמנם בכל הפרצופים כולם אשר זולת המלכות, אשר כל המ"ן שלהם הנה הוא רק לתיקוני האצילות, הנה הם עלו ונתבררו מהמלכי יושר ג"כ, וכן נתקנו הם בתיקוני דאור המ"ה אשר מהאבא הכללי ג"כ. והרי היה חילוק גדול גם בין תיקון המ"ן דהנוק' לבין תיקון (קט ע"ג) המ"ן דשאר כל הפרצופים, כי המ"ן שלהם הרי נתקן מהיושר ג"כ, אבל המ"ן שלהם שהם רק להנשמות והעולמות בי"ע, הנה הם לא נתקן עדיין מהמלכי יושר כלל, והוא עתיד להתתקן כולו אלא רק מביאת המשיח והלאה.

והרי נמצא, כי החילוק אשר היה בין המ"ן דהמלכי עגולים לבין המ"ן דהמלכי יושר שלה הוא חילוק אחד הכולל שתיים: אחד, בין המ"ן דהעגולים לבין המ"ן דהיושר שלה עצמה. ואחד, בין המ"ן דהמלכי יושר שלה לבין המ"ן דהמלכי יושר דכל הפרצופים העליונים. כי הרי הם כולם לבחי' אצילות, ומה שהיה נוגע לבחי' אצילות הנה נתקנו היטיב תיכף בהתיקון דמעשה בראשית מהמלכי יושר ג"כ ובכל התיקוני דאור המ"ה אשר מהאבא הכללי ג"כ.

אמנם העיקר הוא, כי הנה היה באמת עוד חילוק גדול בין תיקוני המ"ן דהמלכות לבין תיקוני המ"ן דשאר כל הפרצופים כולם גם בכל חלקי הניצוצין דהמלכי עגולים ג"כ ובכל תיקוני דאור המ"ה אשר מהאימא הכללי ג"כ. והיינו כי הרי כל מה שנתקן מבירור ועליית הניצוצין לכל התיקוני דהעולמות בי"ע בהתיקון דמעשה בראשית שהם כולם מהמ"ן דהמלכות, כי היא השם אלהים אשר ברא שמים וארץ לתת⁷⁹⁰, עלמא תתאה, שהם העולמות בי"ע כמ"ש בווה"ק בראשית (כב ע"א כט ע"ב⁷⁹¹) ע"ש. והם מהמ"ן דהמלכות אשר נתבררו ועלו מהניצוצין דהמלכי

⁷⁸⁹ עי' לעיל הערות 139 140.

⁷⁹⁰ עי' תיקו"ז ה' ע"ב ז"ל: שכינתא תורת אמת בה אתבריאת כורסיא דאיהי אלהים והיינו בראשית ברא אלהים (בראשית א א) באורייתא דאיהי ראשית ברא כורסיא דאיהי אלהים דהכי סליק הכס"א לחושבן אלהים.

תרגום: ושכינתו תורת אמת, בה נברא הכסא שהוא אלהים. והיינו "בראשית ברא אלהים" (בראשית א א), בתורה שהיא ראשית, ברא הכסא שהוא אלהים, שכך עולה הכס"א לחשבון אלהים.

⁷⁹¹ ז"ל: ורזא דאלהים עלאה עבד שמים וארץ לקיומא ואפיק לון כחדא בחילא דלעילא ראשיתא דכלא כגוונא דא רזא עלאה נחית לתתא והאי בתראה עביד שמים וארץ לתתא ורזא דכלא ב' תרין עלמין נינהו ובראו עלמין דא עלמא עלאה ודא עלמא תתאה דא כגוונא דדא דא ברא שמים וארץ ודא ברא שמים וארץ ועל דא ב' תרין עלמין נינהו דא אפיק תרין עלמין ודא אפיק תרין עלמין וכלא בחילא דראשית עלאה נחית עלאה בתתאה ואתמלייא בארח דחד דרגא דשרי עלה כגוונא דהוא שבייל סתים וטמיר וגניז לעילא בר

העגולים, ומהם נתקנו כל מעשה בראשית העולמות בי"ע ע"י כל תיקוני דאור המ"ה דהאימא הכללי כנ"ל בכל דברינו. והנה גם כל תיקונם אשר נתקנו אז, הנה לא נתקנו אלא רק את הצורך למעשה בראשית לבד, אבל כל מה שהיה עתיד לצאת בכל משך זמן הששת אלפים שנה דקיום העולם כולו, הנה לא נתבררו ולא נתקנו אז גם מהמלכי עגולים כלל, כי היה תולה תיקונם ג"כ רק בהמעשים טובים דאדה"ר וכנודע בדברינו בספר הדע"ה בכמה מקומות. והוא מה שאמר האריז"ל (בשער קלפת נוגה פרק ג, וכן בשעה"מ פ' עקב דף מב ע"א מדפוה"ח תרס"ה, וע' שעה"פ בראשית דף ה ע"ב בדרוש ד) כי מהדומם צומח חי הנה לא נתבררו כולם ע"ש, ולא נתבררו כולם אלא רק מהנשמות, ר"ל הנשמות כולם שהיו עתידים לצאת בכל משך זמן הדעוה"ז עד ביאת המשיח. הנה הם נתבררו אז כולם כל חלקי הניצוצין שלהם אשר ממלכי העגולים והיו כלולים בנשמת אדה"ר וכנ"ל, אבל מכל שאר חלקי העולם דומם צומח חי הם לא נתבררו אלא רק את הצורך למעשה בראשית לבד. והרי לא נגמרו להתברר מהמ"ן דהמלכות גם מהניצוצין דהמלכי עגולים להתתקן ע"י התיקוני דאור המ"ה אשר גם מהאימא הכללי, אלא ג"כ רק מה שהיה צורך למעשה בראשית לבד. וכ"ז הוא משום כי המ"ן דהמלכות הנה הם רק לצורך העולמות בי"ע. והנה כל מה שהיה נוגע לבחי' הבי"ע עצמן, הנה הם מהדינים קשים, והיה תולה תיקונם רק בהמעשים טובים של אדה"ר, ע' מאמרי רשב"י פ' פקודי (לג ע"ד) וכן בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א). אמנם שאר כל הפרצופים כולם זולת המלכות, אשר המ"ן שלהם הנה הוא לעולם רק לבחי' אצילות, הנה נבררו הם כולם לגמרי, ונתקנו כולם ולא היו תולים⁷⁹² הם בהמעשים טובים של אדה"ר, אלא רק להוסיף בהם אור וברכה להתעלה מעילוי לעילוי עד אין קץ, אבל כל מה שנוגע לבירורם ותיקונם מנפילתם בעולם התוהו, הנה בזה נתבררו לגמרי ע"י הקב"ה בעצמו בעת התיקון דמעשה בראשית. וזה היה ג"כ הסיבה למעלתם הגדולה דהעולמות כולם ולעילויים הנורא אשר אז, והוא ע"י הבירור דהמ"ן דכל הפרצופים העליונים שנתבררו הם לגמרי. אמנם אח"כ ע"י החטא דעין הדעת, הנה חזרו וירדו כולם, והם מתבררים מעתה רק מעט מעט עד ביאת המשיח, וכמ"ש מהר"ח ז"ל בספר עולת תמיד (דף נו רע"ב) וכן בשעה"ק (עו ע"ב) ובפע"ח (ראש השנה), אבל בעת התיקון דמעשה בראשית הנה נבררו אז הם כולם לגמרי.

והרי לנו חילוק גדול בין המ"ן דהמלכות לבין המ"ן דשאר כל הפרצופים כולם גם בהניצוצין דהמלכי עגולים, כי המ"ן דכל הפרצופים כולם הנה הם נבררו לגמרי ע"י הקב"ה בעצמו (קט ע"ד) בעת התיקון דמעשה בראשית, אבל המ"ן דהמלכות הנה לא נבררו הם גם מחלקי הניצוצין דהמלכי עגולים אלא ג"כ רק את הצורך למעשה בראשית לבד, שהם כל הנבראים אשר

חד שביל דקיק וחד ארח הוא דלתתא ארח כמה דאת אמר (משלי ד יח) וארח צדיקים כאור נוגה וההוא דלעילא שביל דקיק כדכתיב (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט ורזא דכלא (ישעיה מג טז) הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה וכתוב (תהלים עז כ) בים דרכך ושבילך במים רבים עלמא עלאה כד אתמליא ואתעברא כנוקבא דמתעברא מן דכורא אפיקת תרין בנין כחד דכר ונוקבא ואינון שמים וארץ כגוונא עלאה ממימוי דשמיא אתזן ארעא ומימוי אשתדן בגווה אלא דעלאי דכר ותתאי נוקבא ותתאי מן דכורא אתזנן ומיין תתאין קראן לעלאין כנוקבא דפתיחא לדכורא ושדת מיא לקבל מיא דדכורא למעבד זרעא ונוקבא מן דכורא אתזנת הדא הוא דכתיב ואת הארץ בתוספת וי"ו כמה דאתמר.

תרגום: וסוד של אלהים עליון עשה שמים וארץ לקיום. והוציא אותם כאחד בכח שלמעלה הראשית של הכל. כדוגמא זו סוד עליון יורד למטה. והאחרון הזה עשה שמים וארץ למטה. וסוד של הכל ב', שני עולמות הם, ובראו עולמות, העולם העליון והעולם התחתון, זה כצורת זה. זה ברא שמים וארץ, וזה ברא שמים וארץ. ועל זה שני עולמות הם, זה הוציא שני עולמות, וזה הוציא שני עולמות. והכל בכח של הראשית העליונה, יורד העליון בתחתון ומתמלא בדרך של דרגה אחת ששורה עליה. כדוגמת אותו שביל סתום וטמיר וגנוז למעלה, פרט לשביל אחד דק ודרך אחת. אותו שלמטה דרך, כמו שנאמר "ואורח צדיקים כאור נוגה". ואותו שלמעלה שביל דקיק, כמו שכתוב "נתיב לא ידעו עיט". וסוד של הכל "הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה", וכתוב "בים דרכך ושבילך במים רבים". העולם העליון, כשמתמלא ומתעבר כמו נקבה שמתעברת מן הזכר, מוציאה שני בנים כאחד, זכר ונקבה, והם שמים וארץ, כדוגמא שלמעלה, הארץ נזונית ממימי השמים, ומימיו נשפכים לתוכה, אלא שעליונים זכר ותחתונים נקבה. והתחתונים נזונים מן הזכר. ומים תחתונים קוראים לעליונים נקבה שפתוחה לזכר, ושופכת מים כנגד מים של הזכר לעשות זרע. והנקבה נזונית מן הזכר, זהו שכתוב "ואת הארץ", בתוספת וי"ו, כמו שנאמר.

⁷⁹² נדצ"ל תלויים.

נבראו בהששת ימי בראשית, אבל כל מה שהיה עתיד לצאת בכל משך ימי עולם כולו, הנה היה ג"כ בירורם תלוי ועומד רק בהמעשים טובים של אדה"ר.

והרי נתבאר לנו כי היה ב' חילוקים בין בירור ועליית הניצוצין אשר להמ"ן דהמלכות, לבין בירור ועליית הניצוצין אשר להמ"ן דשאר כל הפרצופים כולם. ואלו הב' חילוקים, הנה אחד הוא בהמלכי יושר ובאור התיקון דהמ"ה אשר מהאבא הכללי, וחילוק שני הוא גם בהמלכי עגולים ובאור התיקון דהמ"ה אשר גם מהאימא הכללי. והיינו כי הרי המ"ן דכל הפרצופים כולם הנה הם נגמר בירורם מכל וכל, הן מהמלכי יושר והן מהמלכי עגולים, וכך הנה נתקנו הם בכל התיקוני דאור המ"ה אשר הן מהאבא הכללי והן מהאימא הכללי. משא"כ המ"ן דהמלכות, הנה נשתנה מהם בב' שינוים, אחד בהיושר, ואחד בהעגולים. והשינוי אשר בהיושר הנה היה בכולו, כי הרי המ"ן דכל הפרצופים הנה הם נתקנו מהיושר ג"כ בכל תיקונם הראוי, אבל המ"ן דהמלכות הנה הם לא נתקנו מהיושר כלל לא בהנשמות ולא בהעולמות, כי הם רק הנשמות הדרתין דלעתיד כנ"ל אות ח', וכן הם השמים החדשים והארץ החדשה הנאמר בישעיה (ס"ה י"ז וס"ו כ"ב). והשינוי אשר בהעגולים ג"כ הנה הוא, כי הנה מה שנתקן מהם בהמ"ן דהמלכות, הנה הוא ג"כ רק את הצורך מהם למעשה בראשית לבד, אבל בשאר כל הפרצופים כולם הנה נתקן המ"ן שלהם מהעגולים ג"כ מכל וכל. אמנם מה שנוגע לתיקון הנשמות, הנה בזה נתקן המ"ן דהמלכות ג"כ בהנשמות אשר מהעגולים, גם בכל הנשמות כולם דכל משך ימי עולם כולו, כי הם אשר נכללו באדה"ר כנ"ל. וכך מה שהיה נוגע לנשמת אדה"ר גופה, הנה בזה נתקן בה מהיושר ג"כ, כי ע"ז היה הכח לאדה"ר לתקן גם את כל תיקוני דהיושר וכנ"ל אות ח' ע"ש.

[יד]

אמנם הנה צריכים אנו לבאר עוד בזה, כי הנה אמרנו לעיל מאות ט' והלאה שכל הנשמות כולם שהיו כלולים באדה"ר, שהם כל הנשמות העומדים לצאת בכל משך זמן דהעוה"ז עד ביאת המשיח, הנה הם כללות כל הנשמות שבגוף שהם אלף דור, אשר עליהם נאמר (סוף פרשה ואתחנן דברים ט ז ט) שומר הברית והחסד וגו' לאלף דור, והם כל הנשמות דהעוה"ז. וכן אמרנו שם ג"כ כי ענין האלף דור הנה הם בחשבון התקע"ד דורות אשר קומטו להבראות קודם שנברא העולם עם הכ"ו דורות אשר מאדה"ר עד משה רב"ה, אשר עליהם נאמר (תהלים קה ז) דבר צוה לאלף דור וכנ"ל בדברינו, וכן בספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ח סי' א' ובכ"מ. ועל זה הרי צריך ביאור גדול, כי א"כ הרי נמצא לפ"ז שגם התקע"ד דורות הנה הם בכלל האלף דור נשמות דכל משך זמן דהעוה"ז אשר עד ביאת המשיח, אשר היו כולם כלולים בנשמת אדה"ר. והרי יהיה נמצא שגם כל התקע"ד דורות היו ג"כ כלולים בנשמת אדה"ר. והוא באמת דבר שאי אפשר להאמר, כי הרי בפירושו אמרו רז"ל עליהם (חגיגה יג סע"ב) שקומטו להיבראות קודם שנברא העולם ולא נבראו, עמד הקב"ה ושתלן בכל דור ודור, והן הן עזי פנים שבדור, וע' לעיל אות ט' ואות י"א. והרי לא היו הם כלולים בנשמת אדה"ר כלל וכלל ח"ו. ועוד כי הרי כל אותן הנשמות שנכללו באדה"ר, הנה הם נתקנו כולם בעת התיקון דמעשה בראשית בהתיקוני דאור המ"ה ובהיחודי דפ"פ וכנ"ל אות ה', אלא שע"י החטא הנה חזרו וירדו כגודע. אבל מתחילה הנה נתקנו הם בכל תיקונם הראוי, משא"כ התקע"ד דורות הנה הם לא נתקנו אז כלל, וכל תיקונם הוא רק אח"כ ע"י גלגולים וע"י צירופים וליבוניים אשר בכל משך ימי עולם וכנ"ל אות ט' וי"א. והנה היה מתחיל צירופם ע"י אשו של גיהנם אשר התחיל שרפתו ביום ב' דמע"ב, ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ד' ענף י"ח סי' ח' ע"ש. אך עכ"פ הוא כי הם לא נתקנו אז כלל, אלא שנמשך תיקונם לאט לאט, והוא רק בכל משך ימי (קי ע"א) עולם כולו. והרי ע"כ הוא כי האלף דור נשמות אשר נתקנו ונכללו באדה"ר הם זולת התקע"ד דורות. ולעיל בכל דברינו הרי מבואר ההיפך, שכל ענין דאלף דור הם רק בחשבון התקע"ד דורות עם הכ"ו דור אשר מאדה"ר עד משה רבינו ע"ה וכמ"ש במדרש (ב"ר פ' כח סי' ד) ובכ"מ וכגודע. והרי היו כולם כלולים באדה"ר והוא היפך מהנ"ל, והרי צריך הדבר ביאור גדול להתאימם יחד.

אך העניין בזה הוא, כי הנה מציאות כל התקע"ד דורות הנה הם רק מהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר נפלו בעולם התוהו, ור"ל הניצוצין שנפלו מאורות הנשמות העיקרים שבהם. והעניין הוא, כי נודע הוא שהנקודות כולם הנה היה כל נקודה כלול מה' מחצבים: מחצב הספיי, מחצב הנשמות, מחצב המלאכים, מחצב גלידת הדינין (אשר מזה נעשה אח"כ כל הזוהמא כולה), מחצב העולמות, ע' ספר הדע"ה ח"ב דרוש ב' ענ"א. וכאשר מיתו המלכים, שיצאו האורות מהכלים ועלו האורות למעלה, והשברי כלים עם הניצוצין הם ירדו למטה, ויצא ונעשה אז עי"ז למטה כל שרשי המציאות בבחי' כקרני הגבים מכל הד' מחצבים התחתונים: נשמות, מלאכים, קליפות, עולמות. והם יצאו ונעשו מהשברי כלים ע"י הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח שבהם, כי הניצוצין השתמשו להם אז במקום אורות ונשמות, ונעשה ע"י הניצוצין השרשים דכל מחצב בבחי' שרשים קטנים וכקרני חגבים, וכמו שמתבאר כ"ז בדברינו בארוכה בספר הדע"ה שם. אך מה שנוגע לעניינינו בענין הנשמות, כי הנה אחר שמיתו המלכים ויצאו האורות מהכלים ועלו האורות למעלה, והנה לא ירדו למטה אלא רק השברי כלים עם הניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח, והנה יצאו אז מהניצוצין דמחצב הנשמות ומהשברי כלים שלהם, כל המציאות דהתקע"ד דורות. והרי לא נעשו הם כולם רק אלא מהניצוצין לבד, אבל עיקר האורות השייך להם שהם הנשמות העיקריים, הרי הם עלו למעלה בעת מיתת המלכים ולא נתגלו ולא יצאו הם אז כלל, והם הנשמות העיקריים השייך להתקע"ד דורות עצמן, אלא שהם לא יצאו אז בעולם התוהו ולא נפגמו הם כלל, וכנודע שעיקר האורות עלו למעלה, וכל התקע"ד דורות שיצאו והפגם והקלקול הנעשה בהם הנה הוא רק בהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח אשר מהם, אבל האורות עצמן שהם הנשמות העיקרים גופה הרי הם לא יצאו אז ולא נפגמו הם כלל, ונשארו הם כמו שהיו בעולם הנקודות, והנה הם אשר נתקנו בעת התיקון דמעשה בראשית בתיקוני דאור המ"ה וביחוד דפב"פ, והם אשר נכללו באדם הראשון.

ונמצא כי הנה הם באמת מחשבון התקע"ד דורות, כי הם הנשמות העיקרים שלהם השייך להם, כי התקע"ד דורות הם כולם רק מהניצוצין שלהם כנוז, ולא יצאו בעולם התוהו אלא רק בחי' הנשמות אשר מהניצוצין לבד, והם התקע"ד דורות הנזכר בכל מקום. אבל בעת התיקון דמעשה בראשית, הנה אז יצאו האורות העיקרים ג"כ, שהם הנשמות העיקרים שלהם עצמן, והם אשר היו כולם כלולים באדה"ר. והרי נמצא כי האלף דור נשמות אשר אמרנו, שהם בחשבון התקע"ד דורות עם האלף דור נשמות אשר אמרנו שהיו כלולים באדה"ר, הנה הם באמת דבר אחד כי התקע"ד דורות הם מהניצוצין שבהם, אלא שבעולם התוהו הנה לא יצא אז אלא רק הניצוצין לבד, ובעת התיקון דמע"ב הנה אז יצאו העיקרים שבהם ג"כ, והם אשר נכללו באדה"ר. וכבר אמרנו כי התקע"ד דורות הנה נמשך תיקונם רק לאט לאט, שהוא בכל משך ימי עולם כולו וכנ"ל, וא"כ הרי נמצא כי בהנשמות הנה נפרדו הניצוצין מהאורות גם בעת התיקון דמעשה בראשית, כי הרי האורות הם נתקנו אז היטיב בתיקוני דאור המ"ה וביחוד דפב"פ, כי הם הנשמות שנכללו באדה"ר כנוז. אבל הניצוצין אשר מהם הוא התקע"ד דורות הנודעים, הנה תולה תיקונם בהצירופים והליבונים דכל משך ימי עולם, והרי נפרדו בהנשמות הניצוצין מהאורות גם בעת התיקון דמע"ב.

ואין להקשות בזה כי איך אפשר שיתקנו האורות בלתי תיקון דעליית המ"ן דהניצוצין, ומה גם כי הרי אמרנו לעיל אות ג' ד' שכל תיקוני דאור המ"ה הפנימי הוא נעשה רק ע"י עליית הניצוצין ע"ש. וא"כ הרי כאן בהנשמות אשר כל הניצוצין שהם התקע"ד דורות, הנה הם לא נתקנו אז עדיין כלל, א"כ איך (קי ע"ב) נתקנו האורות שהם הנשמות בלתי עליית מ"ן דהניצוצין. אך דע כי האמת הוא שכל תיקון נשמת אדה"ר עם כל הנשמות שנכללו בו, הנה היה רק בבחי' נס ובחסד המאציל ית"ש, והוא מ"ש הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש א) כי היה לידת נשמת אדה"ר בלתי עליית מ"ן דהמלכות, אלא שעלו הזו"ן למעלה בחיק או"א והשתמשו בהמ"ן דאימא וכנודע. אך עכ"פ הוא כי בהנשמות הנה נפרדו האורות מהניצוצין גם בעת התיקון דמע"ב, כי הנשמות נתקנו אז אבל הניצוצין הנה הם נשארו עדיין בלא תיקון.

וסוד הדברים בזה הוא ע"פ עומק הדברים שאמרנו לעיל אות י"א בסוד הצלמים, שהם לבושיין והנשמות אשר על ידם עולה הנשמה להאיר באור דאספקלריא המאירה. והנה אותן הלבושיין הנה הם באמת מהנשמה עצמה וכהדין קמצא דלבושיה מינה (ב"ר פ' כא סי' ה), כי הנה הם מהניצוצין דש"כ ופ"ר ורפ"ח שהם הניצוצין שירדו מהאורות עצמן, ובהם הוא כל התיקונים כנ"ל אות י"א. וכאשר מתתקנים הם הנה מתלבש בהם הנשמה לעלות ולקבל אור פני מלך חיים. אמנם בעולם התוהו, הנה השתמשו אז אותן הניצוצין לאורות ונשמות, והוא ע"ד הקטנות וגדלות, כי המוחין דקטנות נעשין לקרומין שהם לבושי המוחין דהגדלות ע' מבו"ש (ש"ה ח"א פי"ג) וכן הוא בשער הצלם (פרק ב). ואמר שם, כי מוחין דעיבור נעשים קרום החיצון להמוחין דגדלות, ומוחין דיניקה נעשין קרום הפנימי להמוחין דגדלות ע"ש. והקרומין הנה הם מהניצוצין, ע' מוחין (פרק א) ושעה"ק (דף כט ע"א) וכן הוא בכ"מ. והרי לנו כי בקטנות הנה אז משמשים הניצוצין למוחין, ובגדלות הנה הם נעשין לקרומין ולבושיין. והנה כן הוא כ"ז ג"כ בענינינו בענין האורות והנשמות, כי בעולם התוהו שהוא אחר מיתת המלכים שעלו האורות למעלה וירדו הניצוצין עם השברי כלים למטה, הנה שימשו אז הניצוצין לאורות ונשמות, והם התתקע"ד דורות הנזכר בכל מקום. ובאשר שהניצוצין הנה הם מהסיגים ומתוקף דינים קשים, לכן יצאו הם אז כולם סורם רע וכמ"ש במדרש תהלים (מזמור צ סי' יג) שהיו כולם רעים, והנה הם מתגלגלים ומצטרפים ומתלבנים תמיד בכל משך ימי עולם בצירוף אחר צירוף עד שלבסוף יתקנו כולם. וכאשר הם מתתקנים, הנה נעשו הם לצלמים שהוא לבושים להאורות והנשמות העיקריים אשר הם נתקנו בעת התיקון דמעשה בראשית, והם כל הנשמות שנכללו באדה"ר, והם מהאורות העיקרים שעלו למעלה בעת מיתת המלכים, והם האורות העיקרים דאותן הניצוצין עצמן שירדו למטה שהם התתקע"ד דורות כנז'. וכאשר מצטרפים התתקע"ד דורות ומתתקנים, הנה נעשו הם לצלמים ולבושים על הנשמות העיקריים, וזהו תיקונם התכליתית שהוא תיקונם האחרון שיתקנו להעשות לצלמים עליהם.

והנה חסרון התיקון דאותן הצלמים מה שלא נתקנו הם בהתיקון דמע"ב, אלא שנשאר תיקונם לכל הזמן דמשך ימי עולם כנז', הנה זה גרם ג"כ חסרון גדול גם בתיקון האורות והנשמות העיקריים עצמן. והיינו כי הנה הגם שהם נתקנו בתיקוני דאור המ"ה ובכל היחודי דפב"פ, כי הם הנשמות שנכללו באדה"ר וכנ"ל, אמנם כבר אמרנו כי מציאותם נעשה רק ע"י בחי' נס, והוא ע"י עליית הזו"ן למעלה בהיכלין דאוי"א, אבל במקומם היו הזו"ן רק אב"א, ושם היה לידת דאותן הנשמות ג"כ במקום הזו"ן עצמן בהיותם אב"א ובבחי' שליטת הדינין וכנ"ל אות ו' ז'. והיה כ"ז בסיבת חסרון התיקון בהניצוצין שלהם שהם הצלמים כנ"ל. והנה אמרנו לעיל אות ו' ז' שענין לידת הנשמות בהיותן אב"א הנה זה היה שורש הסיבה דהחטא דעין הדעת. והרי נמצא כי הענין דהתתקע"ד דורות שהוא מהחסרון דתיקון הניצוצין והצלמים וכנז', הנה זה היה ג"כ משורש הסיבה דהחטא דעין הדעת. וזהו ג"כ מה שאמרנו לעיל אות י"א, כי תיקון העולם כולו הוא תלוי בתיקון התתקע"ד דורות, כי כל זמן שלא נשלם תיקונם הרי לא נשלם עדיין התיקון דהמו"ן דהמלכות, ועומדים ע"י הזו"ן אב"א, כי ישנם עדיין מקום לאחיות החיצונים. וכן הרי חסר עדיין התיקון דהצלמים שהם לבושי הנשמות, שאין להם כמה להתלבש ואי אפשר להם לצאת בעוה"ז. והרי לא נשלמו עדיין האלף דור שהם כל הנשמות שבנוף כנ"ל (ק"י ע"ג) אות י"א מחמת שישנו עדיין מציאות הרע בעולם ע"י יניקתו ואחיותו בהצלמים הנז', שהוא שורש החטא דעין הדעת ושורש כל חטא ופשע אשר בכל דורות עולם, כי כל זמן שלא נתקנו הזו"ן בהיחוד דפב"פ כהראוי, והוא ע"י חסרון דתיקון הצלמים כנז', הנה נעשה לידת כל הנשמות בשליטת הדינין, ועי"ז נתקיים מה שנאמר (בראשית ד ז) לפתח חטאת רובץ כמ"ש בווה"ק ויקהל (ריט ע"ב) וכנ"ל אות ו', והוא שורש כל שאור שבעיסה הגורם כל חטאת. והרי עכ"פ הוא כי הכל תלוי בתיקון התתקע"ד דורות, שהוא עצמו תשלום תיקון כל הצלמים, ואז יכלו כל הנשמות שבנוף לצאת בעוה"ז, שהם כלל כל הנשמות והם האלף דור נשמות שהיו כלולים באדה"ר, ואז יבא בן דוד משיח צדקנו בב"א.

וענין מה שהם אלף דור, הנה בענין הניצוצין כבר אמרנו שהוא בחשבון התתקע"ד דורות אשר הם יצאו זה מזה זה אחר זה עם הכ"ו דורות אשר מאדה"ר עד משה רבינו ע"ה. אמנם בענין האורות העיקריים עצמן, שהם שרשי התתקע"ד והם אשר נכללו באדה"ר כנ"ל, מה שהם אלף הנה הוא ע"פ מ"ש הרב בשער רוח הקודש (ביחוד הזכירה בדף ל ע"ב) שמבואר שם כי כל הנשמות כולם הנה שרשם הוא מהב' כתפין דא"א שכל כתף הוא גימט' ת"ק, והם מתלבשים באו"א. וכן מהנצח הוד דא"א שהם מתלבשים בהזו"ן, ובנצח הוד הוא שם צבאות בכל א' מהם, ושם צבאות עם הכולל הוא גימט' ת"ק, והרי הם אלף, ומשם הוא השורש דכל הנשמות ולכן הם אלף דור. וע' עוד במבו"ש (שער א"א פי"ז) ובשער רוח"ק (דף סט ע"ב) והובא בספר חסדי דוד אות קי"ט, ע' שם ושם ותמצא. ואותן האורות כולם הנה הם יצאו אחד לאחד ונולדו ג"כ רק זה מזה, והרי הם אלף דור, והנה הם כל הנשמות הפרטיים אשר בכל אישים הפרטיים שבכל דור ודור אשר בכל משך זמן דהעוה"ז. והם כולם רק מאותן האלף דור העיקריים עם הניצוצין, כי מהניצוצין נעשה הלבושים שהם הצלמים שעליהם, והם מתתקנים ע"י האדם בכל מספר ימי חייו כמ"ש בשער הצלם וכנ"ל אות ט' י' י"א. ויש בהם הרבה שהם מהתתקע"ד דורות ג"כ, וכמ"ש (חגיגה יד ע"א) ושתלן בכל דור, והם אשר קשה תיקונם מאד, אמנם הם מתתקנים עכ"פ וכנ"ל. וכאשר יושלם תיקונם ג"כ, הנה אז יתוקן העולם במלכות שד"י ית"ש, ואז ישמח ה' במעשיו (תהלים קד לא), והיה ה' למלך על כל הארץ (זכריה יד ט) בב"א.

ענף ט' אות א'

ומעתה נבוא לסדר הדברים שהוא לעיקר הענין דלעיל ענ"ה בתחילתו בענין אור המ"ה דהתיקון, הנה העלינו שם כי הוא נתגלה ויצא בשני בחי', אחד מקיף ואחד פנימי, כי האור שהאיר דרך המצח ומבחוץ הוא בחי' אור מקיף, והנה הוא מהאור הגנוז עצמו שבקע את הקד"א והאיר דרך המצח, אמנם כל שימושו הוא רק לבחי' אור מקיף. אך עיקר אור התיקון אשר ממנו נתקנו הנקודות וכל האצילות כולו וכל מעשה בראשית כולם, הנה הוא האור המ"ה הפנימי, כי הוא מבפנים לכולם וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות איהו שקיו דאילנא כו'⁷⁹³. וכן הוא נמשך ויצא דרך פנימיות כל הא"ק, והוא תולדות היסוד, שבו חסד דאתגלי בפום אמה⁷⁹⁴, והוא באמת אינו עיקר אור הגנוז עצמו שהוא אור האוירא עלאה, אלא הוא רק תולדתו כי הוא יצא ונולד רק מהיסוד ומלכות דא"ק, ע' זוה"ק פ' בא (לה ע"א⁷⁹⁵) בהגהות מהרח"ו שם אות ג' ד'⁷⁹⁶, ע"ש.

ור"ל כי הנה הגם שגם הארת האור שיצא דרך המצח הנה הוא ג"כ אינו אור האוירא עצמו ממש, אלא הוא ג"כ רק מה שנולד ממנו ע"י זוונו עם המ"ס, והוא הזונו דע"ב העליון עם הטעמים דס"ג שאמר הרב בשער התיקון (ריש פרק ב), והוא הזונו דהב' רישין דהא"ק האוירא עם המ"ס שנתייחדו אז זב"ז ע"י בקיעת הקד"א, ונולד ע"י מהמ"ס אותו האור שהאיר דרך המצח. והרי נמצא כי בדיוק הנה הוה גם האור שהאיר דרך המצח ג"כ אינו האור הגנוז עצמו אלא רק תולדתו,

⁷⁹³ ז"ל: חכמה מוחא איהו מחשבה מלגאו בינה לבא ובה הלב מבין ועל אלין תרין כתיב הנסתרות לה' אלהינו' כתר עליון איהו כתר מלכות ועליה אתמר מגיד מראשית אחרית ואיהו קרקפתא דתפלי מלגאו איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות איהו שקיו דאילנא בדרועו וענפוי (נ"א ואנפוי) כמיא דאשקי לאילנא ואתרבי בהווא שקיו.

תרגום: חכמה, הוא מוח, מחשבה מבפנים. בינה, היא לב, ובה הלב מבין. ועל שנים אלה נאמר "הנסתרות לה' אלהינו" (דברים כט כח). כתר עליון הוא כתר מלכות, ועליו נאמר "מגיד מראשית אחרית" (ישעיהו מו י), והוא גולגלתשת תפילין מבפנים שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועיו וענפיו (ופניו), כמים המשקים את האילן ומתרבה באותו השקה.

⁷⁹⁴ עי' אד"ר קמב ע"א ובהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

⁷⁹⁵ זרע ליה זרועא בחד צדיקי דאיהו גנא דגנתא זרועא דזרע בגנתא בגניזו בטמירו (ס"א האי) דהאי אור איהו.

תרגום: זרע אותו הזרע בצדיק אחד שהוא הגנן של הגן והזרע שנזרע בגן הוא גניזת וטמינת (זה) של האור הזה הוא.

⁷⁹⁶ ג. היינו יסוד דא"ק טיפת לובן. ד. במ' הנעלמת בו שתקנה התהו.

אמנם הנה משום שהוא נולד מהמ"ס גופה, וע"י הזווג אשר מהאורא עלאה עצמו (ר"ל קי ע"ד) בלתי מסך הקד"א כי היה ע"י בקיעת הקד"א כנוז', לכן אמרנו שהאור שהאיר דרך המצח הנה הוא מהאור הגנוז עצמו, כי הרי הוא נולד מהיהוד דהאורא עלאה עצמו עם המ"ס, ויצא הארתו דרך המצח.

אמנם האור הפנימי שהוא תולדות היסוד, הנה הוא לא יצא להאיר מהמ"ס עצמו, אלא שהוא נמשך ונתפשט דרך העקודים, וע"ד המ"ס דא"א שאורו הוא נמשך דרך הי"ג ת"ד, ומהב' מזלין נוצר ונקח ע"י זווגם, ומהם מקבלים או"א, ומהם נמשך להזווג. [וכמ"ש בנסירה (פרק ג) כי אין כח מוחה עלאה עצמו יורד עד או"א כי גדלה מעלתו עד אין קץ, אלא שכל גילוי הוא בדיקנא ובהב' מזלין, ומהם מקבלים או"א, ומהם הוא נמשך לזווג כו', ע"ש.] וכן היה כאן באור המ"ה הפנימי, שהוא נמשך מהמ"ס דא"ק דרך העקודים ע"י כל בחי' הזווגים ג"כ אשר שם, ומהם הנה נמשך להאור"א שבא"ק, ומהם ר"ל ע"י זווגם הנה יצא ונולד האור המ"ה הפנימי מהיסודין שלהם שהוא כללות היסוד דא"ק, ובסוד חסד דאתגלי בפום אמה. והרי יצא ונתגלה האור המ"ה הפנימי מהיסוד דא"ק רק אחר כל הזווגים דכל הפרצופים העליונים שבו. ונודע הוא כי כל אור עליון המתגלה למטה ונמשך דרך העליונים, הנה נשאר שרשו קיים בכל מקום שיורד, ורק הארתו נמשך למטה כמ"ש בנסירה (פרק ז) ובכ"מ. וא"כ הרי אור המ"ה הפנימי דענינינו, הנה הגם שעיקרו הוא נמשך ג"כ מהאור הגנוז שהוא מהיהוד דהאורא עלאה עצמו עם המ"ס וכנוז', עכ"ז הנה מה שנמשך ממנו ויצא ונתגלה למטה בסוד החסד דאתגלי בפומא דאמה, שהוא האור המ"ה העיקרי דהתיקון, הנה הוא אינו האור הגנוז עצמו אלא רק תולדתו. משא"כ אור המצח, הרי הוא נמשך מהמ"ס עצמו, והאיר דרך המצח, והרי הוא מהאור הגנוז עצמו.

ואין להרהר ממ"ש הרב בשבירת הכלים (פרק ו), שאמר שם על אור המצח שהוא ענפי המ"ה, ועל האור הפנימי אמר שם שהוא השם מ"ה ממש, ומשמע מדבריו שם כי האור הפנימי הוא יותר גדול מהאור המצח והרי הוא שלא כדברינו, כי לפי דברינו הרי הנה אור המצח יותר נעלה הרבה מהאור הפנימי וכנוז'. אך הענין הוא, כי הנה אור המצח הרי לא נתגלה ולא יצא ממנו אלא רק הארה לבד דרך דופני כותלי המצח, ולכן אמר הרב שהוא רק ענפי המ"ה, כי הרי נשאר עיקרו מבפנים, וגם אותה ההארה אשר נתגלה ויצא לחוץ הנה הוא אינו משתמש אלא רק לבחי' אור מקיף, והרי הוא אינו עיקר האור המקיים ומחיה את העולמות, הגם שהוא מעיקרו יותר גדול ונעלה הרבה כנודע. אך עיקר האור אשר ממנו נתקנו ונבנו כל העולמות כולם, הנה הוא רק האור המ"ה הפנימי שהוא תולדות היסוד, והוא אשר נכנס ועומד לעולם מבפנים לכל העולמות כולם, והוא עיקר נשמתם תמיד המקיים ומחיה אותם, ולכן אמר הרב כי האור הפנימי הנה הוא השם מ"ה ממש, וכ"ז פשוט הוא. ועכ"פ הרי נתבאר לנו כי האור המ"ה דהתיקון הנה הוא יצא בב' בחי': אחד מקיף, והוא אור המצח אשר אמר הרב בשער התיקון (פרק ב). ואחד פנימי, והוא תולדות היסוד אשר אמר הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ב). והאור המקיף הוא מהזווג עליון דהמוחין אורא ומ"ס, והאור הפנימי הוא מהזווג תחתון דהיסוד ומלכות, ע' זוה"ק פ' בא (לה ע"א) בהגהות מהרח"ו שם אות ג' ד'.

[ב]

ונבאר מעתה את סדר ההתפשטות והשתלשלות דאור המ"ה דהתיקון מהתחלת יציאתו ממקורו שבא"ק עד סוף כל גילויי שבאצילות ע"פ סדר המערכות דהשמות עסמ"ב שבא"ק אשר בארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד', והובא בקצרה בהספר הזה בתחילתו בהאבני מלואים שם. וע"ד שבארנו באורות הנקודות לעיל ענף ג' ד', ונתחיל ונאמר, כי הנה נתבאר לעיל ענף (מהתחלתו עד סוף אות ה') כי כל אור התיקון שהוא השם מ"ה והט"ר דב"ן הנה הם (קיא ע"א) נמשכים ובאים ע"י הגילוי דאור א"ס ויחודו בהג' רישין דא"ק, ודרך העקודים ומבחי' היחוד דהב' מזלין אשר שם, אשר בהם נכללים האור"א הכלליים שבא"ק⁷⁹⁷, ואח"כ ע"י גילוי המשכת האור"א

⁷⁹⁷ עי' אד"ז רפט ע"ב שכן הוא באצילות, ורבינו מדמה את זה לכאן.

הפרטיים (ע' לעיל ענ"ב אות ב). וכ"ז הוא ע"י אור הא"א שבפנימיותם, שהם הג' מיני התפשטויות הראשונים של הע"ב הכללי והס"ג הכללי, הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג (ע' לעיל כלל ה' ו'), ומהם כולם מבחי' סוד אמ"ר וק"ב⁷⁹⁸, אשר ע"י יחודם הנה נמשכים ובאים כל האורות דהמ"ה והמ"ר דב"ן מהעטרין דחו"ג שבכל א' מהם, ומזה נתקנו הנקודות ונעשה ונבנה כל האצילות. והנה ע"י נבאר עתה את כל סדר המשכת אור התיקון הנו' מציאותו וגילויו בכל שם ושם מהי"ג מערכות דהעסמ"ב סדר המשכתו ממקורו והתפשטותו דרך כולם, וגילויו שבכל א' מהם בכל שם ושם בפרט איזה שמות שמתייחסים לאור התיקון דהמלכי יושר אשר מהאבא הכללי שבא"ק, הגילוי דאור התיקון שבהם אשר מצד אבא, ואיזה שמות שמתייחסים לאור התיקון דהמלכי עגולים אשר מהאימא הכללי שבא"ק. ר"ל הגילוי דאור התיקון שבהם אשר מצד אימא, באיזה שמות מכל אלו הי"ג מערכות שנתגלה תיקונו דכל א' מהם.

[ג]

וביאר הדברים בזה הוא, כי הנה מתבאר מדברינו לעיל ענ"ח כי סוד אור התיקון שהוא מרזא דאור א"ס, הנה הוא מהאורא עלאה שבירישא דא"ק הנמשך בו מהרדל"א שבו, שהוא לעילא מגלגלתא דיליה, כי הוא מהדעת דרדל"א דאחזי נהוריה בהאי רישא (ע"ח א"א פרקים ד ו), והרי הוה הוא מכלל הקרקפתא דא"ק, שהוא סוד הע"ב הכללי העיקרי שבו, אשר באמת הנה אין לנו רשות לדבר בו כלל. אמנם הרי אמרנו לעיל ענ"ה, כי כל גילוי הנה הוא מהמ"ס דא"ק ע"י הבטישו עלאה (ר"ל זווג נעלם⁷⁹⁹) מהאורא עם המ"ס, והוא יצא ונולד מהמ"ס כנ"ל ענ"ח. והמ"ס הרי הוא הס"ג הכללי, אשר ממנו הוא התחלת הדיבור כנודע⁸⁰⁰. וכבר אמרנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' סי' א', וכן בהקדמה שם ובכ"מ, כי הע"ב דהמ"ס הנה מקומו הוא למעלה מהאזנים, והוא מיוחד עם הקד"א לעולם. והנה בעת הגילוי דאור התיקון, שהוא נמשך מהאורא כנו', הרי אמרנו לעיל ענ"ח כי היה יציאתו ע"י בקיעת הקד"א, והתייחד האורא עצמו עם המ"ס, כי הוא סוד מ"ש בזוה"ק בראשית (טז ע"ב) על פסוק (בראשית א ג) יהי אור, אור דא רזא סתימא, אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא בקע בקדמיתא ואפיק כו' דהא אין סוף בקע מאורא דיליה וגלי כו' ע"ש⁸⁰¹. כי האורא הנה הוא לעולם גניז ושמיר גו הקד"א המסבבו מכל סביבו, והוא אור הגנוז, שהרי הוא גנוז בהקד"א.

אבל ביום ראשון דמעשה בראשית, לצורך התיקון דמע"ב כולם, הנה נבקע הקד"א והתייחד האורא עצמו עם המ"ס, והנה היה נכלל אז הע"ב דהמ"ס בהאורא עצמו, והאיר הוא אז ג"כ בהאור דהע"ב הכללי ממש. ובהאור הגדול הזה, הנה יצא ונולד כל אור התיקון שהוא המ"ה

⁷⁹⁸ ע' לעיל הערה 267.

⁷⁹⁹ ע' בהגר"א על ספד"צ יג ע"א שבטישה היא זיווג נעלם, וע' מש"כ בשם בהגר"א על ספד"צ בהערה

170.

⁸⁰⁰ ע' ע"ח שער אח"ף פרק א'.

⁸⁰¹ ז"ל בשלימות: יהי אור (בראשית א ג) כל מה דנפק ברזא דא נפק יהי על רזא דאבא ואימא דאיהו י"ה ולבתר אתהדר לנקודה קדמאה למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא אור ויהי אור אור דכבר הוה אור דא רזא סתימא אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאור עלאה סתימא בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה דהא אין סוף בקע מאורא דיליה וגלי האי נקודה י כיון דהאי י אתפשט מה דאשתאר אשתכח אור מההוא רזא דההוא אור סתימא כד אשתכח מניה נקודה קדמאה י אתגלי לבתר עליה מטי ולא מטי כיון דאתפשט נפק ואיהו הוא אור דאשתאר מאור והיינו אור דכבר הוה והא קיימא נפק ואסתלק ואתגניז ואשתאר חד נקודה מניה למהוי מטי תדיר באורח גניזו בההיא נקודה מטי ולא מטי נהיר ביה באורח נקודה קדמאה דנפק מניה ובגין כך כלא אחיד דא בדא נהיר בהאי ובהאי. תרגום: "יהי אור", כל מה שיצא בסוד זה יצא. "יהי" על סוד של אבא ואמא, שהוא י"ה, אחר כך חזר לנקודה הראשונה להיות ראשית להתפשט לדבר אחר, "אור". "ויהי אור", אור שכבר היה. אור זה סוד סתום, התפשטות שהתפשטה ונבקעה מסוד של סתר האור העליון הסתום. בקע בתחילה והוציא נקודה סתומה אחת מסוד שלו, שהרי אין סוף בקע מאור שלו וגילה נקודה זו י'. כיון שי' זו התפשטה, מה שנשאר נמצא אור מאותו סוד של אותו אור סתום. כשנמצאה ממנו נקודה ראשונה, י' התגלתה אחר כך עליו הגיע ולא הגיע. כיון שהתפשט יצא, והוא הוא האור שנשאר מאור, והיינו אור שכבר היה, וזה עומד. יצא והסתלק ונגנז, ונשארה נקודה אחת ממנו שתהיה מגיעה תמיד בדרך גניזות באותה נקודה, מגיע ולא מגיע, מאיר בו בדרך נקודה ראשונה שיצאה ממנו, ולכן הכל אחוז זה בזה, מאיר בזה ובזה.

והט"ר דב"ן, שהם מעטרין דחו"ג דהאוריא והמ"ס, שהם בבחי' דו"ן, הדו"ן ברישא דא"א כנודע⁸⁰². ועכ"פ הוא כי כל אור התיקון הנה הוא נמשך ויוצא ע"י הגילוי הנורא דאור האוריא עצמו שנתגלה אז ע"י בקיעת הקד"א, והיה נכלל אז הע"ב דהמ"ס עם האוריא עצמו, וקיבל המ"ס את אור התיקון מהאוריא עצמו בלתי מסך. אמנם תיכף אח"כ, הנה חזר ונסתם האוריא ע"י הקד"א, ונגנו האור תיכף ביום הראשון עצמו, והוא האור הגנוז. אבל המציאות דכל אור התיקון כולו, הנה הוא (קיא ע"ב) נמשך מהאוריא עצמו ע"י יחודו וגילוי שבתחילה בהע"ב דהמ"ס, שהוא השם ע"ב אשר במערכה הא' אות א'. והרי נתבאר לנו כי ראשית יציאתו וגילוי דאור התיקון הנה הוא בהע"ב דהמ"ס שהוא הע"ב דאות א'.

[ד]

והנה כבר בארנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' סי' א' כי הע"ב דהמ"ס שהוא הע"ב דאות א' הנה הוא סוד אספקלריא המאירה, והוא השורש והמקור דאור הראייה נשמה לנשמה, והוא כח הפנימי דהראייה שבמוח עצמו, והיא גופה הנה היא אינה מתגלה למטה כלל, אלא רק תמצית הארת ממנו הוא אשר מתפשט ונמשך בהענינים, והוא הראייה שמשתמש בה האדם, ע' דברנו שם בארוכה קצת, וע' שם עוד סי' ב' בענין הע"ב דאות ה' ע"ש. והנה על סוד שורש העינים שהוא כח הפנימי דהראייה אשר בהמוח עצמו, אשר בשורש הנעלם לנעלם אשר למעלה למעלה, הנה הוא הע"ב דהמ"ס דהא"א שבא"ק, שהוא הע"ב דאות א'. הנה עליה רמוז בספד"צ (פרק א ו ע"ב) בתיקון ד' ה' מהו' תיקוני דגלגלתא (אשר לפי שיטת הגר"א), הנה אמר בתיקון ד' רעוא דרעוין כו' [והוא הארת אור אוריא עלאה] אתגלייא בצלותא דתתאי, כי ע"ז מתגבר הרחמים ומתעורר הגילוי דאור התיקון דמע"ב. ואח"כ בתיקון ה' אמר אשגחא פקחא דלא נאים ונטיר תדירא כו', והנה הוא מהע"ב דאות א' ע"י יחודו וכלילותו בהאוריא וכנ"ל, והרי נמשך התיקון ה' מהתיקון ד'. והנה אמרנו כי בו ועל ידו, הנה נתגלה ויצא כל אור התיקון כולו, והרי יצא אור התיקון ג"כ מסוד שורש העינים דא"ק, והוא אשגחא פקחא דלא נאים ונטיר תדירא כנו'. כי הנה הגם שעיקרו הנה הוא חזר ונגנו ביום הראשון עצמו, וכן גם האור הגדול אשר ממנו (ר"ל מה שנשאר ממנו אחר גניזתו ביום הראשון, ושימש בכל הז' ימי בראשית, ובפרט ביום ו' אחר שנברא אדם הראשון), הרי הוא נתמעט אח"כ, ונתעלה הרבה ע"י החטא דעץ הדעת. אך עכ"ז הנה תמצית הארה ממנו הוא משמש תמיד לעולם, כי בו מתקיים העולם, והוא החסד שמנהיג את כל הדורות וזן בחסדו כל בשר מקרני ראמים עד ביצי כנים, אלא שהוא בהסתר פנים ואין נסים נגלים עד לעתיד, שאז יתגלה בפום אמה⁸⁰³. אבל בהעלם והסתר הנה הוא עומד ומשמש תמיד, כי בו אנו חיים וקיימים, וזהו שאמר הספד"צ ונטיר תדירא, ועכ"פ הוא כי כל אור התיקון, הנה הוא נמשך ג"כ מסוד אור העינים.

אמנם הוא אינו ע"ד הנקודות ח"ו שיעאו מהעינים דא"ק, כי הנקודות הרי הם יצאו מהעינים ולחוץ וקבלו רק תמצית הארה לבד מהע"ב דאות א', וגם אותו ההארה היה עיקרו אז רק מאור עצמותו גופה, שהוא מהמ"ס, כי אז הנה נתעלם היחוד גם מהקד"א להמ"ס, והיה אז המ"ס רק על עצמותו לבד, בסוד בוצד"ק דינין וגבורות. וגם עיקרן דהנקודות הרי כל מציאותן הנה הוא רק מהנה"י דא"ק, אלא שעלו למעלה ויצאו דרך העינים וכנודע כ"ז בדברינו. משא"כ אור התיקון, הנה הוא אינו יצא מהעינים ולחוץ ח"ו וח"ו, אלא מה שאמרנו שהוא ג"כ מסוד אור העינים, הכוונה הוא רק על מקורו ומציאותו, כי מקורו ומציאותו דכל אור התיקון הנה הוא מסוד אור העינים הפנימי אשר למעלה למעלה סוד אוריא עלאה אור הגנוז, שהיה נמשך ונתגלה אז בהע"ב דהמ"ס. כי אז לצורך התיקון הנה התייחד האוריא עצמו עם המ"ס, ונכלל הע"ב דהמ"ס בהאוריא ונתגלה האוריא בו ועל ידו בכל אור התיקון כולו. אמנם הנה לא הוציא הע"ב דהמ"ס את אור התיקון ממקומו (קיא ע"ג) גופא ולחוץ ח"ו, שהוא דרך העינים ח"ו וח"ו, אלא שנמשך בכל המ"ס כולו

⁸⁰² עי' דברי הגר"א שהבאנו לעיל הערה 170.

⁸⁰³ עי' אד"ר קמב ע"א ובהגר"א על ספד"צ ט ע"ד ד"ה ואח"כ יצא.

בפנימיותו בכל קומתו, והאציל בו המ"ס ג"ב ליתן בו חלק מכל עצמותו כולו ג"כ, כי נמשך בה ונולד ממנה בסוד אמ"ר וק"ב, כי האוירא עם המ"ס הם בסוד דו"ן שברישא, ומשתתף כל א' בהולד ליתן בו חלק מכל עצמותו כולו, ונמשך כל חלק שמכל א' ע"פ סדר סוד אמ"ר וק"ב כנודע בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה' ו'). וכן היה כ"ז כאן בהמציאות דאור התיקון שהוא מהדו"ן דרישא דא"ק אוירא ומ"ס שבו, ונעשה מציאותו מהם שניהם ע"פ סדר דאמ"ר וק"ב שבכל א' מהם. אמנם יציאתו ולידתו הנה לא היה מהמ"ס ממש, כי אין כח מוחא עלאה עצמו יורד למטה, כי גדלה מעלתו עד מאד (כמ"ש בנסירה פרק ד, ע"ש), אלא הוא כי מהמ"ס הנה היה נמשך ומתפשט להעקודים דרך כל השמות עסמ"ב אשר בהם (כמו שיתבאר למטה), ומהעקודים להאו"א שבא"ק הכלליים והפרטיים דרך כל השמות עסמ"ב ג"כ שבכל א' מהם, עד שיצא ונולד כל האור המ"ה דהתיקון בכל גילוי ממש מהיסוד הכללי דהא"ק, ובסוד החסד דאתגלייא בפומא דאמה כנ"ל ענ"ה. והרי היה מציאות אור התיקון מפנימיות הרישין דא"ק ומפנימיות כל העקודים, ומפנימיות כל האו"א שבא"ק, כי יצא דרך פנימיות כל הפרצופים שבא"ק עד שיצא מהיסוד הכללי שבו. ומה שאמרנו שהוא מהע"ב דאות א', הכוונה כי שם הוא ראשית גילוי, כי מהאוירא הוא נעלם וראשית גילוי הוא בהע"ב דהמ"ס שהוא הע"ב דאות א', שהוא המקבל הראשון מהאוירא, ובו הוא ראשית גילוי, אבל התפשטותו ויציאתו למטה לצורך כל האצילות, הנה הוא באמת דרך כל פנימיות בחי' הפרצופים שבא"ק כולו, וכמו שיתבאר לפנינו התפשטותו וגילויו בכל שם ושם מהד' שמות עסמ"ב שבכל א' מהם.

[ה]

הנה אמרנו כי אור התיקון שהוא מהיחוד דהאוירא ומ"ס, הנה היה נמשך ומתפשט דרך פנימיות כל העקודים. והיינו כי הנה אחר שקיבל אותו הע"ב דהמ"ס שהוא הע"ב דאות א' (שהוא הכח הפנימי דאור העינים סוד הנשמה לנשמה, והוא הכתר והחכמה דהמ"ס, הנה אחר שקיבל את אור התיקון) ע"י יחודו וכלילתו בהאוירא וכנ"ל אות ב' ג', הנה המשיך אותו הע"ב דאות א' להס"ג דאות ב', כי אותן הע"ב וס"ג דאות א' ב' הנה הם הדו"ן שבהמ"ס גופה, כי כל א' הוא כלול מדו"ן כנודע. והס"ג דאות ב' הוא שורש הפנימי והנעלם לכל האורות דהאח"פ (כמ"ש בדע"ה ח"א דרוש ד' סי' א' ב), והרי נמשך האור התיקון מהע"ב דהמ"ס להס"ג דהמ"ס, והנה השתתפו הם ג"כ ליתן בו כל א' חלק מעצמותו ע"פ סוד סדר אמ"ר וק"ב וכנ"ל, כי הם בבחי' דו"ן כנו' הע"ב דאות א' הוא הכתר והחכמה דהמ"ס, והס"ג דאות ב' הוא הבינה דהמ"ס, ובהע"ב הוא השורש נעלם לאור העינים, ובהס"ג הוא השורש נעלם לכל האורות דהאח"פ. אמנם ענין היותו שורש להאורות דהאח"פ, הנה הוא ע"י התפשטותו וגילויו בכל הד' שמות עסמ"ב אשר בסי' ב' אות ה' ו' ז' ח' וכמו שיתבאר שם ע"ש. והנה נמשך אור התיקון מהס"ג דאות ב' שהוא הס"ג דהמ"ס עצמו, שהוא עיקרו דהמ"ס גופה, ומתפשט ומתגלה בהד' שמות עסמ"ב שבסי' ב', שהם השורשים הפנימים העיקריים לכל האורות דהאח"פ. ונמשך ומתפשט האור התיקון בכלם מהס"ג דאות ב' להע"ב דאות ה', ומהע"ב דאות ה' להס"ג דאות ו', ומהס"ג דאות ו' להמ"ה דאות ז', ומהמ"ה דאות ז' להב"ן דאות ח', ומתפשט בכלם בפנימיותם. והנה ע"י הנה השתתף כל א' ליתן בו ג"כ חלק מעצמותו ע"פ סוד סדר דאמ"ר וק"ב ע"ד הנ"ל, והשתתפו כולם (קיא ע"ד) ליתן בו חלק מעצמותם. והרי קיבל אור התיקון תוספות אור וברכה ג"כ מכל אותן הד' שמות עסמ"ב דסימן ב', שהם השרשים פנימים דהאח"פ בהתפשטותן דרך הם ובפנימיותם.

והנה אח"כ הנה התפשט אור התיקון עוד גם בכל המציאות העיקרי דכל אורות האח"פ, הן בכל ההתפשטות הא' דכל א' והן בכל ההתפשטות הב' דכל א'. והנה הוא בהד' שמות עסמ"ב דסי' ג', שהם ההתפשטות הא' והב' דאור האו"ן, והד' שמות עסמ"ב דסי' ד' שהם ההתפשטות הא' והב' דאור החוטם, והד' שמות עסמ"ב דסי' ה' שהם ההתפשטות הא' והב' דאורות הפה. ונכנס ונתפשט האור התיקון בהם כולם בפנימיותם, ונתפשט וירד מאור האו"ן לאור החוטם, ומאור החוטם לאור הפה, וקיבל מכולם תוספות אור וברכה מכל א' מהם ג"כ בסוד סדר אמ"ר וק"ב ע"י אשר השתתף בו כל א' ונתן בו חלק מעצמותו. והנה נודע הוא מ"ש הרב בסיבות מיתות המלכים,

כי סיבה אחת הוא משום שלא לקחו מאור האוון ע' דרושי נקודות (פרק ב), אך אור התיקון הנה הוא לקח היטיב מאור האוון ג"כ, כי נתפשט וירד דרך בו בפנימיותו והשתתף בו אור האוון ג"כ ליתן בו חלק מעצמותו בסוד אמ"ר וק"ב כנז'.

והענין בזה הרי בארנו בספר הדעה ה"א דרוש ו' סי' ג' אות א' ב', כי הטעם מה שלא לקחו הנקודות מאורות האוון, הנה הוא ע"פ מה שאמרנו לעיל כלל י"ב ענ"ב, כי שורשן דהאו"א שבא"ק אשר בהאח"פ הנה שורש האבא הוא באורות האוון, ושורש האימא הוא באורות חוטם פה (הג"ה ע' בזה לקמן עני' סי' ב' אות ח' סעי' ו', ע"ש בזה בארוכה קצת ע"כ הג"ה). והוא ע"ד או"א דאצילות, שאבא הוא עיקר יניקתו מהמזל עליון, שהוא נוצר חסד שהוא מהבינה דהמ"ס וכמ"ש בא"א (פרק י) וכנודע, כן הוא בהאבא שבא"ק הנה שורשו אשר באורות האח"פ באור האוון, שהוא בינה. ואימא דאצילות, אשר עיקר יניקתה הוא מהמזל תחתון ונקה, שהוא מהחסד שבכתר כמ"ש שם בא"א (פרק י). והחסד שבכתר הוא שורש ז"א. וכן בהיותם הי"ג ת"ד בבחי' פרצוף בפנ"ע, ואז הנה נבחן הג' תיקונים הראשונים בבחי' הג' צחצחות העליונים שהם למעלה מהכתר (ע' שער עתיק סוף פרק ה, ובהפרדס להרמ"ק בשער הצחצחות פרק א ופרק ד בשם רב האי גאון ורב חמאי גאון ע"ש). והעשרה תיקונים האחרונים הם בבחי' עשר ספי' שבהם, והיינו כי תיקון ד' ארך הוא כתר, אפים הוא חכמה, ורב חסד הוא בינה, ואמת הוא דעת [והוא תרי"ג תפוחין שורש החו"ג דודי צח ואדום (שיה"ש ה' י), והוא בז"א, אבל כאן הם תרווייהו חוורין, והם נהרין וחוורין תדירא כמ"ש באד"ר (קל"ג סע"ב), אך מ"מ שרשם כאן, ולכן הם ג"כ תרי"ג תפוחין והבן וה"י יכפר]. נוצר חסד הוא ת"ת, אמנם הוא חלק הת"ת העליון הסמוך לגרון שהוא בינה (וכנ"ל שהוא מהבינה דהמ"ס), ואותו החלק העליון דת"ת הוא בבחי' למעלה מהחו"ג, והוא ע"ד ההיכלות שהיכל הרצון הוא למעלה מהיכל אהבה והיכל זכות שהם חו"ג⁸⁰⁴. לאלפים הוא חסד, נושא עון הוא גבורה, ופשע הוא נצה, וחטאה הוא הוד, ונקה הוא יסוד (ע' כ"ז בשעה"כ במנחת שבת דף עה ע"ב ובדברינו במטי ולא מטי פרק ד אות ח). אבל המלכות לא נתגלה שם ע"ד שאמר בשער א"א (פרק ב בהמ"ק), ומה גם בהי"ג ת"ד שהם עצמם כולם בחי' נוק', כי הז' תיקוני גלגלתא הם סוד ז"א, והי"ג ת"ד הם סוד נוק'⁸⁰⁵. (ק"ב ע"א)

והרי עכ"פ הוא כי בבחי' היותן כל הי"ג ת"ד בבחי' פרצוף בפנ"ע, הנה אז הוה המזל תחתון בבחי' יסוד שהוא ג"כ רק בחי' נוק' כי כל נה"י הם דידה כנודע. אך בבחי' היות הי"ג ת"ד כלולים בהכתר והחכמה דהגלגלתא, הנה הוה המזל תחתון בבחי' החסד שבכתר שהוא סוד ז"א. והרי נמצא כי האימא אשר היא כלולה בהמזל תחתון, שהוא בבחי' חסד ויסוד, הנה היא בסוד שורש הזו"ן, ולכן הנה כן הוא ג"כ בהאימא שבא"ק, הנה שורשה ותלייתה הוא באורות חוטם פה שהם כללות הזו"ן דהעקודים. וזהו שאמרנו לעיל כלל י"ב ענ"ב, כי שורש האבא שבא"ק הוא באורות האוון, ושורש האימא שבא"ק הנה הוא באורות חוטם פה, ולכן הנקודות שיעצו מן העינים שהם רק מהאימא כנודע בדברינו, הנה לא לקחו הם מאורות האוון, משום ששרשם שהיא האימא הנה לא היה לה אז שייכות שם. אמנם לאחר התיקון, ר"ל כאשר נתגלה אור א"ס ית"ש בהרישין דא"ק לצורך התיקון דמעשה בראשית, הנה התייחדו אז האו"א לאחד במקורן ושורשן, וכן התייחדו ג"כ תולדותיהם שהם הנקודות דעגולים ויושר ג"כ לאחד, והתייחדו אז כולם באחד באור התיקון כולו וכנ"ל ענ"ח אות ה' ע"ש. והרי קיבל אור התיקון כולו, ר"ל גם חלקי אור התיקון אשר מצד האימא שבא"ק, הנה קיבלו הם אז ג"כ מעצמות דאור האוון היטיב בעברם דרך פנימיותם ובסוד סדר דאמ"ר וק"ב וכנ"ל.

אמנם, עכ"ז הנה מתייחס קבלת כל א' עיקרו רק אחר שורשו המיוחד אליו דוקא. והיינו כי הנה חלקי אור התיקון אשר מצד האבא שבא"ק אשר שורשו במכוון הנה הוא באור האוון, הנה

⁸⁰⁴ סיבת הדבר שהוא מקו האמצעי, וע"י דברי רבינו ביאורים ח"ב קו ע"ד שם מבאר מ"ט דווקא כתר הוא למעלה מהקצוות ות"ת ויסוד לא.

⁸⁰⁵ ע"י בהגר"א על ספד"צ ט ע"א שכל בחי' של ז' הוא בסוד בחי' דכר וכן שכל בחי' י"ב (י"ג) הוא בסוד נוק'.

מתייתם קבלתו אחר הס"ג אשר בסי' ב' אות ו' שהוא השורש פנימי דאור האוון, וכן אחר הד' שמות עסמ"ב אשר בסי' ג', שהם הב' התפשטויות הא' והב' דאור האוון. אבל חלקי אור התיקון אשר מצד האימא שבא"ק, אשר שורשה במכוון הנה הוא באורות חוטם פה, הנה מתייתם קבלתו אחר הב' שמות מ"ה וב"ן דסי' ב' אות ז' ח', שהם השרשים פנימים דאורות חוטם פה, וכן אחר הב' מיני שמות עסמ"ב דסי' ד' ה' שהם הב' התפשטויות הא' והב' דאור החוטם ואור הפה. והגם שאמרנו כי מעת התחלת הגילוי דאור התיקון הנה מתייחדים אז האו"א מכל וכל, הן בעצמותם והן בקבלתם מלמעלה וכן בכל עניניהם, והרי מקבל היטיב האימא מאור האוון ג"כ ע"י יחודה עם האבא, וכן מקבל היטיב האבא מאורות חוטם פה ג"כ ע"י יחודו עם האימא. אמנם עכ"ז הנה מתייחס קבלת כל א' רק אחר שורשו העיקרי אשר אליו. והגם כי ע"י יחודם זב"ז הנה מקבל כל א' מהשורש אשר להשני ג"כ, אך עכ"ז הנה נחשב בזה רק טפל להשני. אבל עיקר קבלת כל א', הרי פשוט הוא כי הוא רק מהשורש העיקרי אשר אליו ממש, והרי מתייחס חלקי אור התיקון אשר מצד אבא רק להשם ס"ג דסי' ב' אות ו', ולהד' שמות עסמ"ב דסי' ג' שהם השמות דהשורש והמציאות דאור האוון. וחלקי אור התיקון אשר מצד האימא הנה הם מתייחסים רק להשמות מ"ה וב"ן דסי' ב' אות ז' ח', ולהב' מיני שמות עסמ"ב אשר בסי' ד' ה', שהם השמות דהשורשים והמציאויות דאורות חוטם פה.

והרי נתבאר לנו בכל דברינו עד כה על אור התיקון את סדר התפשטותו ממקורו עד סוף עולם העקודים, ומקומו בכל שם ושם אשר בהם, שהם כל פרטי הד' שמות עסמ"ב אשר עד סוף סי' ה', וקבלתו מכל א' מהם, הן בחלקי אור התיקון אשר מצד אבא שבא"ק, והן בחלקי אור התיקון אשר מצד האימא שבא"ק, איזה {ק"ב ע"ב} שם שמתייחס לכל א' מהם ביותר אשר ממנו הוא עיקר קבלתו וכנ"ל בדברינו. ועתה נבאר עדי"ז ג"כ את מקומו דאור התיקון גם בהעסמ"ב אשר בהאו"א עצמן שבא"ק, וסדר ירידתו מכל שם ושם שבהם עד בואו למקומו שהוא לגילוי ומציאותו העיקרי אשר באצילות.

[1]

מציאות אור התיקון אשר בפרטי שמות העסמ"ב דהאו"א שבא"ק והתפשטותו בהם והמשכתו מהם, הנה הוא ג"כ ע"פ מה שכתבנו בספר הדע"ה ח"א דרוש ד' וכן כאן בהאבני מלואים שבתחילת הספר, כי מציאות האו"א ושורשם אשר בהמ"ס, וכן בכל אותן הי"ג מערכות שבארנו שם, הנה הוא מתחילה בהשמות מ"ה וב"ן דהמ"ס אשר בסי' א' אות ג' ד', כי שם הנה נרשם בהעלם שורש להאו"א וכמו שכתבנו בדברינו שם אות ג' ד'. אמנם כי כבר כתב הרב בנסירה (פרק ג') (וכן הוא במאמר דף נג ע"ד) כי אין כח מוח עלאה עצמו יורד באו"א כי גדלה מעלתו עד מאד, אלא כל ירידתו וגילוי הוא בהי"ג ת"ד, ומשם הוא נמשך לאו"א, ע"ש. וכן הוא כאן בהמ"ס דא"ק עם האו"א שבא"ק, כי מציאותם מהמ"ס הנה הוא רק דרך העקודים. והנה הוא הב' מיני שמות ע"ב אשר שם בסי' ו' אות כ"א ובסי' ט' אות ל"ג, כי הע"ב דאות כ"א הוא השורש דהאבא הכללי שבא"ק אשר בבחי' המזל עליון שבהעקודים, והע"ב דאות ל"ג הוא השורש דהאימא הכללי שבא"ק אשר בבחי' המזל תחתון שבהעקודים. ונמשך אלו המזלין עם כללות העקודים כולו מהמ"ס דא"ק, ומה ששייך לאו"א שבו, הנה הוא נמשך מהמ"ה וב"ן דהמ"ס שהוא המ"ה וב"ן דסי' א' אות ג' ד' וכנ"ז. והנה כ"ז הוא בשורשן ומקורן דהאו"א הנז' אשר בהמ"ס דא"ק ובהעקודים, והנה הוא בהמ"ה וב"ן דסי' ח' אות ג' ד', ובהב' שמות ע"ב דסי' ו' אות כ"א ובסי' ט' אות ל"ג וכנ"ז. אמנם מציאותם העיקרי דהאו"א שבא"ק וגילויים, הנה הוא בהב' שמות ס"ג אשר שם בסי' ו' אות כ"ב ובסי' ט' אות ל"ד, כי הס"ג דאות כ"ב הוא האבא הכללי שבא"ק, שכל מציאותו וגילוי אחר השתלשלות כל המדרגות אשר מהרישין דא"ק עד אליו שהוא המשכתו ויציאתו ממקורו ושורשו שבהמ"ס והעקודים, הנה הוא יצא ונמצא בהגילוי דהשם ס"ג אשר בהמערבה הו' מהי"ג מערכות דכל גילויי הא"ק, והוא השם ס"ג דאות כ"ב, כי בו הוא מציאותו וגילוי דהאבא הכללי שבא"ק, וכן מציאותה וגילוייה דהאימא הכללי שבא"ק אחר השתלשלות כל המדרגות והמשכתה ויציאתה ממקורה ושרשה שבהמ"ס. והעקודים הנה היא יצאה ונמצא

בהגילוי דשם ס"ג אשר בהמערכה הט' מהי"ג מערכות דכל גילויי הא"ק, והוא השם ס"ג דאות ל"ד, כי בו הנה הוא מציאותה וגילוייה דהאימא הכללי שבא"ק.

והרי נמצא מכ"ז, כי הנה כל חלקי אור התיקון אשר הן מצד האבא שבא"ק והן אשר מצד האימא שבא"ק, אשר בארנו לעיל אות ה' את סדר המשכתם בהד' שמות עסמ"ב דכל הה' מערכות הראשונים אשר עד סוף אות כ' וכנ"ל אות ה', הנה הם נכללים כולם בהב' שמות ע"ב אשר בס"י ו' אות כ"א ואשר בס"י ט' אות ל"ג, כי הם סוד הב' מזלין שבהעקודים שהם כללות כל העקודים (עד הב' מזלין דת"ד שהם כללות כל הי"ג ת"ד), ובהם הנה נכללים האו"א שבא"ק ויונקים מהם ע"ד האו"א דאצילות בהמזלין דהת"ד, וכן הוא ג"כ כאן. והנה נמשך כל אור התיקון כולו משורשו אשר לעילא לעילא, הנה הוא נמשך ונכנס באלו הב' שמות ע"ב שהם שורשי דהאו"א שבהעקודים, ומתייחדים אלו הב' שמות ע"ב בבחי' היחוד דהב' מזלין, ומשפיעים ונותנים תוספות אור וברכה לאור התיקון שנכנס בהם ע"פ סדר סוד אמ"ר וק"ב. והרי משתתפים אלו הב' (קיב ע"ג) שמות ע"ב ג"כ ליתן חלק מגופם ונפשם ג"כ בכל אור התיקון, ומשם הנה נמשך ויורד בהאו"א עצמן בכל פנימיותם, והוא בהב' שמות ס"ג דאות כ"ב ודאות ל"ד שהם המציאות העיקרי דהאו"א שבא"ק וכנ"ל. והנה אחר שמקבלים הם את כל אור התיקון בבחי' תוספות אור ומוחין, הנה מתייחדים הם ג"כ עי"ז ביחוד עצום, ומשתתפים הם ג"כ ליתן בו חלק מגופם ונפשם ע"פ סוד סדר דאמ"ר וק"ב, ונולד מהם שניהם אור התיקון כולו, והם המ"ה וב"ן אשר בס"י ו' אות כ"ג כ"ד עם המ"ה וב"ן אשר בס"י ט' אות ל"ה ל"ו, כי המ"ה וב"ן דאות כ"ג כ"ד הנה הם כל חלקי אור התיקון אשר מצד האבא שבא"ק, והמ"ה וב"ן דאות ל"ה ל"ו הנה הם כל חלקי אור התיקון אשר מצד האימא שבא"ק. כי הנה אלו הב' מיני מ"ה אשר בס"י ו' אות כ"ג ואשר בס"י ט' אות ל"ה, הנה הם שניהם יחד מיוחדים באחד, והוא המ"ה הכללי דהתיקון שיצא ונולד מהאו"א שבא"ק, והוא אשר יצא ונתגלה מהטבור דא"ק ולמטה ולמציאות האצילות עצמו. אמנם היה הוא כלול מכל מה שלמעלה למעלה וכנ"ל אות ה' וכן לעיל בסמוך, [והנה הוא ג"כ הב' מיני עסמ"ב אשר כתבנו שם בס"י י"ב אות מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח, ואשר שם בס"י י"ג אות מ"ט נ' נ"א נ"ב, כי העס"מ שבשניהם הוא מה שכלול בו מלמעלה למעלה, והב"ן שבשניהם הוא אשר ירד למטה למציאות האצילות עצמו ע"ש ותבין].

וכ"ז הוא בהב' מיני מ"ה דאות כ"ג ודאות ל"ה, שהם שניהם המ"ה דהתיקון, ועד"ז הוא ג"כ בהב' מיני ב"ן דאות כ"ד ודאות ל"ו, כי הנה אלו הב' מיני ב"ן הם הב' מיני מהיטבאל אשר מצד אבא ואשר מצד האימא, והנה הם הב' מיני עסמ"ב אשר שם ס"י ז' וס"י י', כי העס"מ שבהם הנה הוא כל האורות הכלול בהם מלמעלה למעלה וכנ"ל אות ה' ולעיל בסמוך, והב"ן שבהם הוא אשר ירד מהטבור ולמטה למציאות האצילות עצמו וכמו שכתבנו שם בס"י ז' אות כ"ה וס"י י' אות מ'. אמנם הנה היה כלול בהם ג"כ כל הב' מיני עסמ"ב דס"י ח' ודס"י י"א, שהם המלכי יושר והעגולים, שהם מהחיצוניות דב"ן אות כ"ה ומהחיצוניות דהב"ן אות מ', כי בעת התיקון הרי נתקנו גם הם ונכללו עם הט"ר דב"ן דכל א', והם כולם מהב"ן הכללי דהתיקון, ואותו הב"ן הכללי עם המ"ה הכללי הנז' הם המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם נבנה כל האצילות, ר"ל שכל האצילות הנה הוא רק פרטי האורות דכל אותן המ"ה וב"ן הכלליים עצמן. והם גופה, ר"ל כל מציאותם הוא רק כללות האצילות לא זולת, וכמ"ש הרב בעתיק (פרק א) ע"ש במ"ש ואל תטעה כו'⁸⁰⁶, ועכ"פ הוא כי הם המ"ה וב"ן דהתיקון, כי מהם נתקן ונעשה כל האצילות, וכ"ז הנה הם המ"ה וב"ן הכלליים, ר"ל דכללי כללות. אך בכללות הנה הם הב' מיני מ"ה וב"ן אשר בס"י ו' אות כ"ג כ"ד ואשר בס"י ט' אות ל"ה ל"ו. ובפרטות הנה הם הד' מיני עסמ"ב אשר בס"י י"ב ובס"י ז', [ונתקן ונכלל בהם גם כל העסמ"ב דס"י י"א], ומכ"ז הנה העסמ"ב דס"י ח' ואשר בס"י י"ג ובס"י י' [ונתקן ונכלל בהם גם כל העסמ"ב דס"י י"א], ומכ"ז הנה נבנה כל האצילות אשר עיקר גילוי הוא רק מבחי' העסמ"ב אשר בס"י י"ד אות נ"ו, ע"ש היטיב ותבין.

והרי נתבאר לנו בכ"ז על אור התיקון כולו ענין מציאותו וגילויו בכל הי"ג מערכות אשר בספר הדעה ח"א דרוש ד' וכן כאן לעיל בתחילת הספר בהאבני מלואים ע"ש, כי המשכתו ממקורו ואריגתו עד בואו למציאותו הנה הוא לאט לאט וע"י השתלשלות מדרגות רבות, והוא מהתחלת מערכה הא' שהוא מהע"ב דס"י א' אות א' עד סוף כל העסמ"ב דס"י ה'. וכ"ז הוא המשכתו (קיב ע"ד) אשר ברזא דאור א"ס שהוא עדיין בהעלם מאד, ואח"כ הנה נעשה יציאתו מהכח לפועל בהע"ב וס"ג דס"י ו' אות כ"א כ"ב, כי שם הוא המשכתו בבחי' סוד אמ"ר וק"ב הנמשך ומתגלה בהמוחין דהאבא שבא"ק עד רדתו בבחי' טיפת הזרע מהיסוד שבו, והוא המציאות דמ"ה וב"ן דאות כ"ג כ"ד הכולל בתוכם כל העסמ"ב דס"י י"ב וכן כל העסמ"ב דס"י ז' ח'. וכ"ז הנה הוא נמשך מהאבא ויוצא בסוד טיפת מ"ד ונכנס בהאימא שבא"ק כי היא מקבל מאבא, והוא בהע"ב והס"ג דס"י ט' אות ל"ג ל"ד, ונשלם בה בבחי' עיבור. והרי משתתף היא בו ג"כ בכל סוד סדר דאמ"ר וק"ב. אמנם עדיין הוא סתום ונעלם בה כעצמים בבטן המלאה עד דאתפתח ויוצא ונולד ממנה בגילוי גמור, והוא המ"ה וב"ן דס"י ט' אות ל"ה ל"ו הכולל בתוכם כל העסמ"ב דס"י י"ג וכל העסמ"ב דס"י י" וי"א. והרי לנו עכ"פ כי אור התיקון הנה הוא נעשה ונבנה מכל הי"ג מערכות כולם. אמנם גילוי אשר במציאות האצילות ממש, הנה הוא רק בחי' הד' שמות עסמ"ב אשר בס"י י"ד אות נ"ו וכמו שבארנו בדברינו שם ע"ש. והרי נתבאר לנו כל מה שרצינו והתחלנו לבאר בזה לעיל אות ב' שבה ותהילה לקדוש ישראל ומושיע יתברך ויתעלה שמו אמן ואמן.

[1]

אמר המחבר הנה אחר שכתבתי כל הדברים הנז' עיינתי מה שכתבתי בזה במהדורא קמא זה למעלה מעשרים שנה, וכתבתי שם כל אותן הדברים ג"כ בסגנון אחר קצת, ובאשר שהם עמוקים ונוראים חסתי עליהם להשימין ח"ו וקבעתי להם מקום בקודש להביא אותן כאן ואין ביהמ"ד בלא חידוש. אמנם אקצר בכל האפשרי כדי לשמור מן הכפל שלא להלאות את המעיין, וזה לשוני שם: ומעתה נבאר את כל אותו האור דהחלק השני של ההתפשטות הב' אשר להאצילות, שהוא המ"ה והט"ר דב"ן היכן הוא מקומן במערכת השמות והפרצופים אשר כתבנו בדעה ח"א דרוש ד' וכן לקמן ענף י'. כי הרי אמרנו שאותו המ"ה והט"ר דב"ן הנה הם נמשכים ובאים מהג' רישין שבא"ק, ומהעקודים מהב' מזלין אשר שם, ומאו"א הכלליים שבא"ק, וכן מאו"א הפרטיים לכל האצילות, שהם הג' מיני התפשטויות הא' אשר להאצילות, מהע"ב הכללי, ומהע"ב דס"ג, ומהס"ג דס"ג (ע' לעיל ענ"ב אות ב' ולעיל כלל ה' ו'). ומהם כולם הנה נמשכים ובאים האורות דהמ"ה והט"ר דב"ן מהעטרין דהח"ו שבהם. וא"כ הרי צריכין אנו לדעת על כל אותן העטרין דח"ו היכן הוא מקומם בכל א' מהם, וע"ד שבארנו כ"ז ג"כ באורות הנקודות שהם החלק הא' דההתפשטות הב' אשר להאצילות כנ"ל ענף ג' ד' ה'.

ונתחיל ונאמר כי הרי אמרנו כי לצורך מציאות האור דשם מ"ה והט"ר דב"ן, הנה נתגלה האור דא"ס ית"ש אשר בפנימיות הע"ב הכללי שבגלגלתא דא"ק, ונתייחדו עי"ז הב' רישין קדמאין שבו, שהם אפס ואין⁸⁰⁷, רדל"א וגולגלתא הכלול מהאזירא (כי סיום הגלגלתא הוא עד סוף האזירא (בהגר"א בס"ד צ"ה ע"ג)). והנה נתייחדו הם שניהם ונכללו בחד, ועי"ז הנה התייחד ג"כ האזירא עם המ"ס שהיא רישא תליתאה, והם הדו"ן העיקריים שברישא, הנה התייחדו הם זב"ז ממש, היינו ע"י בקיעת הקד"א (כנ"ל), ונולד עי"ז מהמ"ס סוד המתקלא שהוא הדעת עלאה אשר הוא מרזא דאור א"ס, כי הוא מהעטרין דח"ו דהאזירא ומ"ס, והוא אור התיקון סוד המ"ה והט"ר דב"ן אשר על ידו נתקנו האורות והכלים דהנקודות, (קיג ע"א) ונתייחדו כולם יחד ויצאו ונתפשטו מהטבור ולמטה, והוא ההתפשטות הב' אשר להאצילות שממנו הוא כל המציאות דהאצילות כולו כנודע בדברינו.

אמנם הוא כי הנה להבחין פרטי השמות בהעטרין דח"ו אשר מהגלגלתא והאזירא שבא"ק, הנה זה אי אפשר לנו, כי עד סוף האזירא הנה הוא מהע"ב הכללי שאין לנו רשות לדבר

807 עי' לעיל הערה 640.

בו כמ"ש הרב בשנת"א (פרק א) כנודע, ולכן לא נדבר בזה אלא רק מהמ"ס שבו ומבחי' האזניים שבו ולמטה, כי משם הנה הוא מתגלה בהעקודים ובהאו"א הכלולים שם. וכ"ז הנה היא מהשמות ס"ג מ"ה ב"ן אשר בסי' א' אות ב' ג' ד' שהם השורש לכ"ז כמו שכתבנו בדברינו שם ע"ש. כי הנה אותן הס"ג מ"ה ב"ן הנה הם בחי' בינה וזו"ן דהמ"ס, והס"ג שהוא הבינה הוא השורש להעקודים, והמ"ה וב"ן שהם הזו"ן דהמ"ס הם השורש להאו"א שבהא"ק ולכל האצילות שיצאו מהם, הן להנקודות והן לאור התיקון. אמנם אור התיקון הנה הוא לא נתגלה באותן המ"ה וב"ן דהמ"ס אלא רק ע"י היחוד הנז', אשר מהאוריא ע"י שנתייחד הוא עצמו עם המ"ס לצורך התיקון וכנ"ל. ויצא ונולד מהיחוד הזה כל שורש אור התיקון כולו בהמ"ה וב"ן דאות ג' ד', כי הנה הוא מהעטרין דחו"ג שלהם. אמנם גילוי למטה, הנה הוא רק ע"י כל העקודים, שהוא דרך כל הה' מערכות דהעסמ"ב אשר עד סוף סי' ה', והם נכללו בהב' שמות ע"ב אשר בסי' ו' אות כ"א שהוא שורש האבא שבהעקודים, ובהע"ב אשר בסי' ט' אות ל"ג שהוא שורש האימא שבהעקודים. ומהם יצאו האו"א ממש, והם הב' שמות ס"ג אשר בסי' ו' אות כ"ב ואשר בסי' ט' אות ל"ד, כי הס"ג דאות כ"ב הוא האבא שבא"ק העומד בו מהגרונ' עד החוזה, והוא הע"ב דס"ג. והס"ג דאות ל"ד הוא האימא שבא"ק אשר היא מהחוזה עד הטבור שבו, והיא הס"ג דס"ג. והנה אותן הב' מיני ס"ג הנה הם כלולים כל א' ג"כ מעסמ"ב, והמ"ה וב"ן שבהם הם שרשי האצילות, ר"ל שעיקר קבלת האצילות הוא לעולם רק על ידם, כי הנה הם יצאו מתחילה ונתפשטו מהטבור ולמטה עד סוף רגליו להעשות שורש להאצילות, והוא ההתפשטות הראשון להאצילות. והם בחי' האו"א הפרטיים להאצילות כי הם המ"ה וב"ן הפרטיים שבהב' מיני ס"ג הנז' שהם האו"א הכלליים, והמ"ה וב"ן מהם הנה הם האו"א הפרטיים להאצילות, כי הם שורשי האצילות העומדים למעלה מהטבור לעולם אחר הסתלקותן בהסתלקות הא' כנ"ל כלל י"ב, וכל קבלת האצילות הוא לעולם רק על ידם.

והנה ע"פ סדר זה הנה היה ג"כ בעת התיקון, כי הנה ע"י היחוד הנז' אשר מהאוריא עצמו עם המ"ס, והיה נמשך האור התיקון מרזא דאור א"ס להס"ג דהמ"ס שהוא שורש העקודים. ומהס"ג היה נמשך להמ"ה וב"ן דהמ"ס שהם שורש להאו"א. ומהמ"ה וב"ן הנה נמשך וירד האור להעקודים עצמו שהוא בכל הה' מערכות הראשונים אשר עד סוף אות כ', ומשם להשם ע"ב דאות כ"א וכן להשם ע"ב דאות ל"ג שהם השורשי דהאו"א שבהעקודים, ומשם להב' שמות ס"ג דאות כ"ב ודאות ל"ד שהם האו"א עצמן. ונתמלאו כולם באור התיקון עד שנמשך ונתגלה ג"כ בהמ"ה וב"ן הפרטיים דאותן הס"ג עצמן שהם האו"א הפרטיים להאצילות כנז'. וע"י כ"ז הנה יצא ונולד מהם הב' מיני שמות דמ"ה וב"ן אשר בסי' ו' אות כ"ג כ"ד שהם הדר ומהיטבאל אשר מצד אבא, וכן המ"ה וב"ן אשר בסי' ט' אות ל"ה ל"ו שהם הדר ומהיטבאל אשר מצד האימא. והנה הם אשר (קיג ע"ב) ירדו גם מהטבור ולמטה ונעשה שם מהם כל האצילות כולו, והם הם המ"ה וב"ן הכלליים אשר מקומם היא מהטבור עד סוף רגליו, כי כל זמן שהיו מהטבור ולמעלה שהוא עד סוף כל הס"ג דאות כ"ב ודאות ל"ד, הנה לא היו עדיין בגילוי מ"ה וב"ן כלל, כי היו עומדים עדיין בפנימיות כל הפרצופים העליונים והיה נקרא אז רק בשם רזא דמתקלא⁸⁰⁸ שהוא אור הדעת עלאה אשר ברזא דאור א"ס⁸⁰⁹. אמנם אחר שיצאו מהב' מיני ס"ג הנז' (דאות כ"ב ודאות ל"ד) וירדו מהטבור ולמטה, הנה אז נתגלו לשם מ"ה וב"ן, והם המ"ה וב"ן הכלליים אשר מהם הוא כל האצילות, שהאצילות הוא כללותם כי הם האצילות עצמו לא זולת. והנה הם כל המיני עסמ"ב אשר מסי' ז' עד סוף סי' י"ג, כי כ"ז הנה הם פרטי האורות הדר ומהיטבאל אשר הן מצד האבא שבא"ק ואשר הן מצד האימא שבא"ק, מראשית שרשם אשר בעקודים עד סוף ירידתם וגילויים בהאצילות וכמו שמתבאר שם ע"ש.

והרי נתבאר לנו עכ"פ על אור התיקון כולו כי הנה הוא קשור ומיוחד בכל הי"ג מערכות כולם, כי יציאתו אשר ברזא דאור א"ס הנה הוא בהמערכה הא' והשתלשלותו אשר דרך העקודים

⁸⁰⁸ עי' ריש בהגר"א על ספד"צ.

⁸⁰⁹ עי' כל זה לעיל כלל ו ענפים א-ב.

הנה הוא עד סוף מערכה ה', ואריגתו באו"א שבא"ק הוא בהע"ב וס"ג דסי' ו' ודסי' ט', ויציאתו מן הכה אל הפועל הוא בהמ"ה וב"ן דסי' ו' ודסי' ט', והראות כלילותו מכל מה שלמעלה ופעולות תיקונו בהנקודות ויחודו עמהם עד יציאתו וגילוי למציאות האצילות, הנה הוא בכל המערכות כולם אשר מסי' ז' עד סוף סי' י"ג, והרי הוא קשור ומיוחד בכל הי"ג מערכות כולם.

[ח]

אמנם הוא, הנה כל מה שאמרנו עד כה, הרי הוא בחלקי האורות הנקודות והתיקון אשר מצד האו"א שבא"ק, שהם הס"ג העיקרי הע"ב דס"ג והס"ג דס"ג כנודע בדברינו. אך כבר אמרנו בכ"מ, כי גם הע"ב הכללי שהוא הא"א שבא"ק, הנה השתתף הוא ג"כ בכל בנין האצילות כולו, הן בהתפשטות הא' דלהאצילות והן בכל חלקי ההתפשטות הב' דלהאצילות וכנ"ל כלל ו' ובכ"מ מדברינו. והרי צריכים לדעת ג"כ היכן הוא מקומו וגילוייו בכל השתלשלות השמות דהי"ג מערכות שבא"ק, וכן סדר התפשטותו בהם.

אמנם הנה כבר אמרנו לעיל כלל ו' ובכ"מ כי כל ההתפשטות דהע"ב הכללי אשר השתתף הוא ג"כ עם האו"א במציאות כל האצילות, וכן בכל פעולותיה וכן בסיבתה ותכליתה הנה הוא רק לצורך הגילוי דאור א"ס שיתראה איך שהכל תלוי רק עליו ונעשה הכל תמיד רק על ידו, כי רק הוא ית"ש סיבת הכל ותכלית הכל, כי ע"י הע"ב הכללי שבא"ק אשר בו שורה אור א"ס, הנה ע"י שנשתתף הוא בכל בנין האצילות כולו, הנה על ידו שורה ומתייחד תמיד אור א"ס ית"ש בהאצילות בכל התהוותה ומתנהג הכל רק על ידו. אבל המציאות דמדרגת האצילות גופה הנה הוא ע"י האו"א שבא"ק, אך ע"י הע"ב הכללי שהוא הא"א שבא"ק, הנה הוא היחוד דאור א"ס באצילות, וכדי שיסובב כל פעולותיה והנהגתה תמיד רק לסיבתה הראשונה ולכוונת תכליתה האחרון שהוא לאור א"ס לבד, כי רק הוא סיבת הכל ותכלית הכל כמו שהארכנו בזה לעיל כלל ב' ע"ש ובכ"מ מדברינו. ועכ"פ הוא כי הע"ב הכללי הנה על ידו שורה ומתייחד אור א"ס באצילות, והוא הנשמה לנשמה לכל האצילות כולו, וכל האצילות כולו הוא גילוי, שכל השמות כולם הנאמרים באצילות הם כולם רק זוהרי אורו אשר בהם הוא מאיר ומתגלה בכל פעולותיו. וכנודע שכל השמות הם כולם רק הכחות פנימיות ונשמת כל הפעולות כולם, {ק"ג ע"ג} וא"כ הרי כל התפשטות אור התיקון וקישורו ויחודו בכל הי"ג מערכות כולם וגילוי בהם ועל ידיהם אשר אמרנו בו בכל דברינו לעיל, הנה כ"ז הוא הכל רק מפעולת זוהרי אור דהע"ב הכללי, כי הוא הנשמה לנשמה לכ"ז ע"י אור א"ס שבו, אשר רק ממנו נעשה הכל כנ"ז. והרי הו"ו כל הי"ג מערכות כולם וכל פעולתם והשתתפם בהתהוות ופעולת דאור התיקון, הנה הו"ו כ"ז רק פעולת דהע"ב הכללי עצמו, והוא מאור א"ס שבו שמתגלה בכ"ז. והרי הו"ו כל הגילוי דכל הי"ג מערכות כולם רק הגילוי דהע"ב הכללי עצמו לא זולת, כי הם גילויים דא"ס ית"ש אשר בהם ועל ידיהם הנה הוא מתגלה בכל פעולת והנהגת דכל העולמות כולם תמיד.

ואחר כ"ז הרי לא נצרך לנו שום ביאור על הע"ב הכללי היכן הוא מקומו וגילוי באיזה מערכה מהי"ג מערכות, כי האמת והעיקר הוא שכל הי"ג מערכות כולם וכל מה שאמרנו בהם בדע"ה ח"א דרוש ד', וכן כאן לעיל בענף זה בענין אור התיקון הנמשך מהם וסדר גילוי בהם, הנה כ"ז הוא הכל רק פעולת הע"ב הכללי עצמו לא זולת, כי עניינו הוא שהוא רק בבחי' נשמה לנשמה בהם, וכל מה שנעשה בהם הוא רק ממנו. והרי הו"ו כל הי"ג מערכות כולם רק פעולתו, כי אין להם מקור ושורש אחר זולתו כלל. וכן הוא אין לו גילוי אחרת פעולה אחרת זולתם מאומה, כי כל מציאותם ופעולתם הוא רק {ק"ג ע"ד} ממנו, וכל גילוי ופעולתו הוא רק בהם.

אמנם הוא כי הנה גילוי ופעולותו בהם הנה הוא בשני בחי': אחד, הוא מה שנצמצם למדרגתם גופה, למדרגת כל א' כהראוי לו, להעקודים לפי ערכו, ולהאו"א שבא"ק לפי ערכם, ולהאצילות לפי ערכו, וכן בפרטי פרטות לפי ערך מדרגת כל אור פרטי שבכל א' מהם. ואחד, הוא מה שנתפשט בהם הע"ב הכללי עוד לצורך הגילוי דאור א"ס שבהם, והוא להנהיג את הכל

תמיד ע"פ הכוונה התכליתית, ומזה הוא כל הכבשי דרחמנא⁸¹⁰ הנמצא תמיד בהנהגה, וכן כל ההנהגה הנסיית, וכן כל העליות דהפרצופים והעולמות הוא הכל ג"כ רק מהגילוי אור דא"ס ית"ש המנהיג את הכל תמיד לכוונת תיקון האחרון. ועכ"פ הוא כי הנה אור א"ס ית"ש הנה הוא עומד תמיד בפנימיות כולם להנהיג את הכל תמיד ע"פ הכוונה התכליתית, והנה מתייחדים אלו ב' הנהגות יחד בהעלם תמיד. אמנם הוא, כי בגילויים הנה הם ב' הנהגות מצומצמת ובלתי מצומצמת, ונמשכים שניהם רק מאותן הי"ג מערכות, כי מהם הוא כל ההנהגה כולה אשר מן עולם ועד העולם. וכ"ז הוא הכל מפעולות הע"ב הכללי שבפנימיותם, שהוא אשר מאיר ומתגלה בהם באלו ב' הנהגות, וכן הוא אשר מייחד אלו ב' הנהגות יחד תמיד כנוז'. ועכ"פ הוא כי הכל הוא ממנו, אך כל גילוי הנה הוא רק באלו הי"ג מערכות לא זולת ודע כל זה, ע"כ ממהדורא קמא.

^א עי' בהגר"א על ספד"צ ד' ע"ב בהגה"ה שזו "עליה אל המו"ס", ועי' דברינו שם שהוכחנו שכוונתו לזיווג של הקד"א ומו"ס, וכאן הוא שמצינו את הזיווג הראשון, הנעלם ביותר שאפשר לדבר עליו.

^ב עי' דברי רבינו בביאורים (ח"ב טו ע"ד) שכך הוא סדר יציאת כל העולמות.

^ג עי' בהגר"א על תיקו"ז כ' ע"ג שרצון מחשבה והרהור הם כח"ב. אמנם אם כן הוא, אכן אסור להתבונן אבל לדעת על קיומו מותר. וכן עי' ע"ח שער עגו"י ענף א', ועי' בהגר"א על ס"י דף י' ע"ג שהרהור אסור אבל לחשוב לפרקים ברצוא ושוב מותר.

^ד יש כאן סתירה לכאורה, שכן לפי החשבון של רבינו כאן בהכרח שהתפשטות הראשונה צריכה להיות יושר אמנם מאידך הרי התפשטות זו ממלאת את כל החלל ואם כן הוא בעיגול, ועי' ביאורים ח"א ו' ע"א מש"כ בשם הויקהל משה בא"ס עצמו לפני כל ההתפשטות לא היו י"ס כי אם בעיגולים בלבד, ועי' שם עוד ו' ע"ד. וצ"ע, ויתכן שיש חילוק בין העיגולים שמדבר מהם שם וכן ההתפשטות הראשונה עליה מדבר כאן, לבין שאר עיגולים שהעיגולים שם הוא בחינת יושר מתוקן לגמרי שאין בו חסרון וחורים וכאלו היה עיגול.

^ה אמנם ידיעה כללית מותרת. ועי' לעיל הערה ג.

^ו עי' לעיל הערה ג.

^ז יש להתבונן בכך שרבינו מתחיל בעניין הקו ואח"כ ממשיך בעניין העקודים ומדלג על עניין א"ק. ואולי אפשר לומר בטעם הדבר, שכן הדיקנא דא"ק הוא האח"ף (עי' בהגר"א על ספד"צ ח ע"ג ד"ה וז"ש), ועי' בהגר"א על ספד"צ כד ע"ג ד"ה ותוצא, שעיקר הפרצוף הוא הדיקנא שלו, אם כן ה"ה בא"ק, וממילא אח"ף (הרי הוא עולם העקודים) הוא עיקר א"ק, ולכן עובר רבינו מהקו לעקודים, ומדלג על עניין א"ק. ועי' עוד ביאורים ח"ב פג ע"א שאין עיגולים באח"ף שכן הם למעשה י"ג ת"ד דא"ק, והללו הם בסוד יושר בלבד. ועי' לקמן כלל טו ענף ב אות א, שעיקר אור הדיקנא הוא מבפנים לא"ק ומה שמתגלה בחוץ הוא רק פועל יוצא ומקיף. אמנם עי' כלל יג ענף ג שהלש"ו מזכירם כג' בחינות נפרדות: קו דא"ס, א"ק, ועקודים, וצ"ע.

^ח עי' ביאורים ח"א ט' ע"ב, שכל הקו המדובר כאן הוא רק הקצה התחתון של הא"ק.

^ט לפענ"ד אפשר לומר (ויתכן שזה עומק כוונת רבינו) לפרש דברי התיקו"ז, שתמיד יש זיווג בעולם העקודים, ממילא תמיד יש התגלות המוחין הרי הוא השם ס"ג. ומה שכתוב בזו"ן דאצילות שרק בתיקונם הם מקבלים מהמוחין ולא בתמידות, אמנם בבחינה גבוהה כשל העקודים ענין זה הוא תמיד. ואין הכוונה שיש זיווג בין ס"ג למ"ה, אלא כבכל הארת דיקנא דא"א לזו"ן דאצילות. ועי' עוד בדברי רבינו בדע"ה ח"ב לב ע"ג, שעיקר ההדגשה היא שלא היתה נוק' ניכרת אז, שכן היא תמיד בזיווג עם המ"ה.

^י עי' לעיל כלל ג', וכן עי' ביאורים ח"א יא ע"ג שאי אפשר לדבר על העיגולים מאחר שהם נעלמים מאוד וכוללים הכל, דהיינו שהם השורש של כל העולם ולכן שרשם יותר עליון. דהיינו שאין מקום לשאול מא' על השני מאחר והמדובר הוא בשני סוגי עולמות שונים בתכלית ואין כלליהם שווים.

^{יא} צ"ע מהו המקור לזה שרשפיה רשפי י"ה הם המתקת הגבורות, ועי' זהר בראשית רמה ע"א: רשפיה רשפי אש שלהבת יה, מאן שלהבת יה, דא שלהובא דאתוקדא ונפקא מגו שופר, דאיהו אתער ואוקיד, ומאן איהו שמאלא, הדא הוא דכתיב (שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי, דא אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה, ע"כ.

[תרגום: "רשפיה רשפי אש שלהבת יה", מה זה "שלהבת יה". זו שלהבת שבוערת ויוצאת מתוך שופר שהוא מתעורר ושורף. ומיהו, השמאל. זהו שכתוב "שמאלו תחת לראשי", זה שורף שלהבת של האהבה של כנסת ישראל אל הקדוש ברוך הוא.]

ועי' עוד זהר ח"ב קיד ע"א, ח"ג נד ע"ב, ועי' ע"ח שער מד פרק ו, ז"ל, הגבורה דז"א השם הפנימי הוא שם י"ה והוא סוד שלהבת יה היוצא מבינה אל הגבורה.

⁸¹⁰ עי' לעיל הערה 99.

² מושג זה של "איהו בנצח ואיהי בהוד" מובא בע"ח שער אנ"כ פרק ט' ועוד כמה מקומות בשם הזה, אמנם חפשתי בספרי הזהר המצויים בידינו ולא מצאתי. איברא עי' לש"ו כללים ח"ב לב ע"ג, שמביא מקור לזה מתיקו"ז לד ע"א וז"ל התיקו"ז: תא חזי יקו"ק אדנ"י איהו קודשא בריך הוא ושכינתיה בתרין שוקין יקו"ק לימינא אדנ"י לשמאלא ואינון אספקלריא המאירה ואספקלריא שאינה מאירה בצדיק תרוייהו חד יאקדונק"י [תרגום: בא וראה הו"ה אדנ"י הוא הקב"ה ושכינתו בשני שוקים הו"ה בימין ואדנ"י בשמאל, ואלו הן המראה המאירה והמראה שאינה מאירה, בצדיק שניהם יחד יאקדונק"י], עכ"ל. וז"ל רבינו בביאורו שם ד"ה והיא משבחת כו' - ר"ל בהו"ה אקו"ק. והענין, כי הו"ה אקו"ק שרשם בחו"ב והו"ה אדנ"י שרשם בנו"ה, כי איהו בנצח ואיהי בהוד. וז"ש בפנים ת"ח הו"ה אדנ"י איהו קב"ה ושכינתיה בתרין שוקין כו', עכ"ל. (הערת העורך - ואולי מכאן: איהו לח מסטרא דחכמה איהו קר מסטרא דאימא איהו בחמימו סגי בגין דאזיר קדמאה נטיל בעמודא דאמצעייתא ונטיל בצדיק, וחכמה, דאיהו קר, נטיל בחסד ונצח, ואימא, דאיהי חמימא, נטילת בגבורה והוד. [תרגום: הוא לח מצד החכמה הוא קר מצד אימא. הוא בחמימות מספיקה, בגלל שהאזיר הקדמון לקח מעמוד האמצעי ולקח בצדיק. וחכמה הוא קר, לקח בחסד ונצח. ואימא שהיא חמה, לקחה גבורה והוד]- תיקו"ז ככד ע"ב)

עי' יהל אור ח"ב לב ע"ד ז"ל, או"א (דאצילות) הן בב' ידים (דא"א) כידוע, וכמ"ש בתיקונים (ד ע"א) חכמה נחית בימינא ואמא נחית בשמאלא וזו"נ ברגלין איהו בנצח ואיהי בהוד, עכ"ל (עי' לש"ו כללים ח"ב טז ע"א לגבי עניין איהו בנצח ואיהי בהוד, דעיקר יניקת הנוק' לעולם הוא מההוד, ואפילו כשזו"ן נמצא בכל רוחב נה"י דא"א). הנה נתבאר כאן שזו"ן מתלבשים על הרגלין. והנה בבחינה זו אורך הרגלים שווה, ועומדים הם א' מול השני. משמע, ש'איהו בנצח ואיהי בהוד' הוא מציאותם של נו"ה כאשר זו"ן הם פב"פ, וקומת נוק' כקומתו של ז"א. אמנם עי' בבהגר"א על תיקו"ז (קג ע"ב ד"ה לזמנין), שבחינת "איהו בנצח איהי בהוד" הוא דווקא כאשר ז"א ונוק' עומדים בצורה של המאור הגדול והמאור הקטן (כלומר העמדת זו"ן בצורה בה א' נמצא למעלה מהשני), ולא בבחינת ב' המאורות הגדולים (כלומר כאשר הם עומדים פנים בפנים). ולכאורה הדברים נראים כסותרים זה את זה.

והנראה אולי לחלק, שהיהל אור מדבר בנו"ה דא"א, שם אין בחי' מאור גדול ומאור קטן ממילא הם תמיד עומדים פב"פ ובאותה הקומה, ואילו בביאור התיקו"ז מדבר על נו"ה דאצילות שם יש עליות וירידות. ולכן שם "איהו בנצח ואיהי בהוד" הוא דווקא כאשר הם זה למעלה מזה. אמנם צריך אני לרב בזה וצ"ע.

³ עי' בהגר"א על ספד"צ כ"ה ע"א ד"ה כ"ב, שיש רק ט' תיקונים בדיקנא דז"א אפילו לאחר התגלות ה"ג ת"ד דא"א, וכן משמע ב ע"ח שער א"א פרק יא, וכן עי' לעיל כז ע"ד. עוד צ"ע אם זה דוגמת עליית זו"ן לחיק או"א (עי' ע"ח שער מ"ד ומ"ן פרק א).

⁴ אמנם עי' בע"ח בשער דרושי הנקודות פ' ד' ה' ובשער שביה"כ פ' א' ב' שם משמע דלא כדבריו אלו וצ"ע יישוב הסתירה בזה.

⁵ בעניין זה שהנקודות הם גם ס"ג דס"ג וגם מלכיות דב"ן עי' דע"ה ח"א פא ע"ד שיש עכ"פ חילוק ביניהם שהס"ג דס"ג הוא אורות העיניים ואילו הב"ן הוא אור חדש.

ועי' ביאורים ח"ב צג ע"א, דהיינו הבחי' אחרונה דס"ג דס"ג הרי הוא אמא דא"ק, והם עלו למ"ן ונדחו החוצה דרך העינים, ואעפ"כ הם קיבלו הארה מב"ן דב"ן דב"ן דמו"ס. אמנם מאחר והם לא יצאו דרך זיווג, לא יצא לה שם בפני עצמו ונקראת על שם ס"ג [וכמו כן היא נקראת נקודות].

⁶ דהיינו שבחינת 'תוצא' באה אחרי הופעת בחינת 'תדשא', וא"כ דברי הגר"א לכאורה צ"ע.

⁷ לכאורה דבריו אלו צ"ע, שהרי פשוט שגם התפשטות הראשונה דעקודים נבעה מתוך זיווג דאזירא ומוחא, שהרי כל דבר יד משם חוץ ממה שהוא בגדר עולם התהו, ואולי אפשר ליישב שההתפשטות הראשונה יצאה מפנימיות הזיווג וההתפשטות השניה מחיצוניות הזיווג. ועי' עוד בביאורים עקודים פרק ג אות מ' סימן ה' שגם בעקודים היה חסר תיקון עד לתיקון דאצילות בסוד צדיק אבד [עי' זהר ח"א נה ע"ב ועי' ע"ח שער מול"מ פרק ד' (שכל שפע של מעלה ניתן כדי שינתן למטה. וכאשר אין משפיע למטה, העליונים לא נותנים לו שפע כלל)]. ועי' עוד כללים ח"ב מב ע"ג שלא היה שום זיווג של אזירא ומו"ס ללא מסך, אפילו לא ביציאת העקודים אלא רק בתיקון דאצילות.

⁸ והוא מלה"פ (דברים לג כז) מענה אלהי קדם ומתחת זרעת עולם ויגרש מפניך אויב ויאמר השמד. ועי' ב"ר (פרשה סח סי' ט): א"ר יצחק כתיב (דברים לג) מעונה אלהי קדם אין אנו יודעים אם הקב"ה מעונו של עולמו ואם עולמו מעונו מן מה דכתיב (תהלים צ) ה' מעונו אתה הוי הקב"ה מעונו של עולם, ע"כ. ולכאורה לפ"ז כוונת רבינו לרמוז לבחי' מקומו של עולם.

⁹ אמנם יעויין בע"ח שער השבירה פרק ג' ז"ל, עכ"ז בהיותם למטה ממקומם נחלש כוחם מעט, ולכן אין להם כח לעלות למעלה. אבל אור הת"ת אשר עמד במקומו ולא נשתנה טעמו וכחו בו חזק, וע"כ בראותו עצמו בלתי כלי אפשר לו שיעלה למקום אשר יצא משם, עכ"ל. משמע שהאורות נשארו באצילות, וצ"ע. אמנם עי' שם שער רפ"ח פרק א' ז"ל, בחי' ז"ת שהם הנקרא זו"ן של עולם האצילות, וכיון שירדו אל הבריאה נקרא אצלם מיתה וכו' והוא אצלם כדמיון אדם התחתון בעה"ז כשמת שאז נפרדת נפשו מגופו ונפשו מסתלקת, ותשוב למקומה האמיתי אל האלקים אשר נתנה. וגופו, שהוא עפר, ישוב אל הארץ ויורד ממדרגתו שהוא בחי' אדם. וענין זה נקרא מיתה, וכך אירע אל המלכים האלו, כי נשמתן, שהם אורות

שלהם, עלו אל מקומם הראשון שהוא אצילות. אמנם גופם, שהם הכלים שלהם ירדו לעולם הבריאה ושם היה קבורתם, עכ"ל. ואתיא כרבינו, שבמלכים היתה עליה - לאורות, ושבירה וירידה - לכלים. והנה עי' שם שער התיקון פרק א', ז"ל, אמנם בחי' המ"נ שאמרנו לעיל שעלו לצורך הזיווג העליון, הוא עצמו ענין עליית ז' אורות למעלה בבינה, וזכור הקדמה זו מה הוא ענין העלאת מ"נ, והנה בזווג זה צריך שיתוקנו כל הי"ס מכתר עד מלכות, כי אפי' ג"ר אינן מתוקנים ולכן בחי' העלאת מ"נ אלו היה למעלה בע"ב ס"ג דא"ק כמ"ש בע"ה, עכ"ל. ולפ"ז נראה שכן הוא עיקר כוונת רבינו כאן, וכן הוא ביאור דברי הע"ח בשער רפ"ח, שעניין תהליך השבירה הוא לבוא לידי תיקון ועלייה לאימא בהדרגה על ידי מ"ן.
כ עי' הערה יט.